UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00297195 0

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS DECIMUS OCTAVUS

R. GRAFFIN — F. NAU

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS DECIMUS OCTAVUS

I. — G. BAYAN.
Le Synaxaire arménien de Ter Israel (V. *Mois de Kalotz*).

II. — E. PORCHER.
Le livre de Job. *Version copte bohaïrique.*

III. — C. WESSELY.
Les plus anciens monuments du christianisme écrits sur papyrus (II).

IV. — E. W. BROOKS.
John of Ephesus. *Lives of the Eastern Saints* (II).

V. — J. KRATCHKOVSKY et A. VASILIEV.
Histoire de Yahya-ibn-Sa'ïd d'Antioche continuateur de Sa'ïd-ibn-Bitriq.

199066
30/9/25

PARIS
FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS
LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB
—
1924

LE SYNAXAIRE ARMÉNIEN

DE

TER ISRAEL

LE SYNAXAIRE ARMÉNIEN

DE TER ISRAEL

PUBLIÉ ET TRADUIT

PAR

Le Dr G. BAYAN

V

MOIS DE KALOTZ

A = Paris, Bibliothèque Nationale, Fonds arménien,
N° 180, fol. 123 à fol. 154

B = Édition officielle du Synaxaire arménien de
Ter Israël de Constantinople, 1834 :
*Յայսմաւուրք ըստ կարգի ընտրելագոյն օրինակի Յայսմա-
ւուրաց Տէր Իսրայէլի : Կոստանդնուպօլիս* 1834.
L'exemplaire dont nous nous sommes servi est
celui des RR. PP. Bollandistes.

Քաղոցի Ա. եւ Դեկտեմբերի Թ ։ Աւետիք Աննայի մօր Աստուածածնին, զոր ետ Հրեշտակ Տեառն. եւ յղացաւ ի Յովակիմայ զսուրբ կոյս Աստուածածինն Մարիամ ։

Տօն է աւետմանս կուսին Մարիամու Աստուածածնին յղութեան աւետեաց զոր ետ Հրեշտակն Տեառն երանելւոյն Աննայի մօր նորա, եւ յղացաւ ի Յովակիմայ յառնէ իւրմէ. * զոր եւ տօնեն եկեղեցիք ամենայն արդարոց խնդութեամբ եւ ուրախութեամբ * A fol. 123 r° a.
մեծաւ, որպէս զհիմնարկութիւն տաճարի Աստուծոյ, յորում հաճեցաւ բնակել արարիչն արարածոց եւ ծնանիլ մարդկապէս ։

Գրած է Սեպտեմբերի Ը ։

Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն Բարսիմեայ եպիսկոպոսին Եդեսիա քաղաքին, որ է Ուռհայ, եւ Սարբիլիոսի քրմի, որ Թութայէլ անուանեցաւ, եւ քեռն իւրոյ Բաւէասայ ։

Սուրբ եպիսկոպոսն Բարսիմեա էր ի ժամանակս կռապարիշտ արքային Տրայիա-

9 Վկայաբանութիւն ... Բաւէասայ] վկայութիւն սրբոյն Բարսիմեայ եպիսկոպոսին, եւ որոց ընդ նմա ի յԵդեսիա B || 11 կռապարիշտ] կռապաշտ B.

1er Kalotz, 9 Décembre.

Message à Anne, Mère de Dieu, qu'apporta l'ange du Seigneur, lorsqu'elle conçut de Joachim, la sainte Vierge Marie, Mère de Dieu.

C'est la fête de la bonne nouvelle de la conception de la très sainte vierge Marie, Mère de Dieu, que l'ange du Seigneur apporta à la bienheureuse Anne, sa mère, avant qu'elle conçût de Joachim, son mari*. Les églises de * A fol. 123 r° a.
tous les justes la célèbrent avec grande joie et réjouissance, comme étant le fondement du temple de Dieu, en qui le créateur de toutes les créatures s'est complu d'habiter et de naître comme homme.

La description se trouve au 8 Septembre.

En ce jour martyre de saint Barsamias [1] évêque de la ville d'Édesse, qui est Ourfa, du prêtre des idoles Sarbel (*Sarbilios*), qui fut nommé Toutaël [2], et de sa sœur Bebaïa (*Bavias*) [3].

Le saint évêque Barsamias (*Barsimea*) vivait aux jours de l'empereur ido-

1. *H. Delehaye Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris. Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae e codice Sirmondiano nunc Berolinensi, adjectis synaxariis selectis*, Bruxelles, 1902 (= *Syn. cp. sel.* : Βαρσιμαῖος aux 29 ou 30 Janvier. — 2. Θουθαήλ, *Syn. cp. sel.*, aux 10 et 11 Décembre. — 3. Βεβαία est la forme la plus commune dans les synaxaires grecs; mais on trouve aussi Βαβία (gén. Βαβίας,) d'où dérive la leçon arménienne : cf. *Syn. sel.*, 11 Décembre *C* et *Cc*. L'original syriaque est Βαβαϊ ܒܒܝ.

նայր ։ Եւ ի միում աւուր տեսանէր ի քաղաքին Եդեսացւոց ի պիղծ տօնի կռոցն հեթանոսաց զՊարթեւսն որ ձեռնէին ի զոհսն ։ Եւ Սարբիլոս քուրմն կռոցն ծեր զարդ՝ զգեցեալ էր յաւուր տօնին պատմուճանս պայծառս եւ երեւելիս, եւ կիտառ նկարազարդեալ ոսկւով ի գլուխ իւր. եւ ստիպէր զժողովուրդն խնդութեամբ կատարել զտօնն ։

Զոր տեսեալ եպիսկոպոսին Բարսիմեայ եւ քահանային Թիրաթայ, եւ Սելեւմեայ սարկաւագին գնացին առ քուրմն Սարբիլոս եւ ասեն ցնա. Ի քէն պահանջելոց է Թագաւորն յաւիտենից Աստուած զհոգիս մոլորեալ ժողովրդեանս այսմիկ, զի ստիպես
* A fol. 123 r° b. զոհել խուլ եւ կոյր եւ անմռունչ կռոցն, նա եւ ի քէն զհոգիդ ոչ * խնայեսցէ ։ Եւ այլ բազում բանիւք վարդապետութեան խրատու հաւանեցուցին զնա հաւատալ ի Քրիստոս ։

Եւ ի գիշերին յայնմիկ առեալ Սարբիլոս զքոյր իւր զԲաբէայ, գնաց առ եպիսկոպոսն, եւ մկրտեցաւ յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ, եւ անուանեցաւ Սարբիլոս՝ Թաւթայէլ ։

Եւ ի վաղիւն տեսեալ զնա կռապաշտիցն սպիտակ զգեստիւք եւ զարհուրեցան զարմացմամբ ։ Ասէ ցնոսա Սարբիլոս. Ընդէ՞ր զարմացեալ էք ընդ իս եւ նայիք, ի միտ առէք զի այսու մկրտութեամբս՝ թողութիւն ընկալայ ի Քրիստոսէ մեղացն զոր

5 Սելեւմեայ] Սելամայ B || 6 Սարբիլոս] Սարբելոս B || 14 զարհուրեցան զարմացմամբ] զարմացան B || 15 Սարբիլոս] Սարբելոս B.

lâtre Trajan. Il aperçut un jour à Édesse, à la fête impure des idoles des païens, les Parthes, qui accouraient aux sacrifices. Et Sarbel, le prêtre des idoles, qui était très âgé, avait revêtu pour la solennité des ornements riches et précieux; il portait sur la tête une tiare rehaussée d'or; et il exhortait le peuple à célébrer la fête avec joie.

Ayant vu cela, l'évêque Barsamias, le prêtre Thiratas et le diacre Seleumas se rendirent auprès du prêtre des idoles Sarbel et lui dirent : « Dieu, le roi éternel exigera de toi les âmes de ce peuple égaré que tu incites à immoler
* A fol. 123 r° b. aux idoles sourdes, aveugles et muettes, et toi-même, il ne * t'épargnera pas. » Le conseillant par beaucoup d'autres paroles de doctrine, ils lui persuadèrent de croire au Christ.

La même nuit Sarbel prit sa sœur Bebaïa, se rendit auprès de l'évêque et se fit baptiser au nom du Père, du Fils et du Saint-Esprit. Sarbel fut nommé Toutaël.

Le lendemain, lorsque les idolâtres le virent en vêtements blancs, ils furent saisis d'étonnement. Sarbel leur dit : « Pourquoi êtes-vous étonnés en me regardant? considérez qu'avec ce baptême j'ai obtenu du Christ la rémission des péchés que j'ai commis envers vous; car c'est moi qui étais la cause de votre scandale et (de votre) perdition, en vous trompant par des œuvres indi-

ի ձեզ գործեցի. զի ես էի պատճառ ձերոյ պղծութեանն եւ կորստեան, որ խորէի զձեզ յանարժան գործս պղծութեան, բայց այսուհետեւ լինիմ ձեզ պատճառ փրկութեան : Արդ հաւատացէք այսուհետեւ ի ճշմարիտ Աստուած ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս : Եւ որք լուան ի ժողովրդենէ անտի զբանս նորա՝ արք եւ կանայք՝ հաւատացին ի Տէր, եւ կային առ նմա զցայգ եւ զցերեկ :

Եւ զայն լուեալ Լիւսիաս դատաւորին կոչեցեալ առ ինքն զՍարբէլոս, բազում բանիւք ողոքանօք եւ սպառնալեօք խօսեցաւ ընդ նմա, եւ սուրբն ոչ անսաց բանից նորա ուրացեալ զՔրիստոս : Եւ հրամայեաց զօրականացն բրօք հարկանել զնա : Եւ քերթեցին երկաթի ըղընգամբք զերեսս նորա. *եւ կապեալ զձեռսն յետս՝ հարին զորովայն, եւ տարան ի բանդ արկանել : Եւ զհետ երթային բազումք ի հաւատացելոցն : * A fol. 123 v° a.

Եւ յետ բազում աւուրց հանին ի բանդէն եւ կացուցին առաջի դատաւորին : Եւ նա դարձեալ խոստովանեցաւ զՔրիստոս ճշմարիտ հաւատով : Կախեցին զաջոյ ձեռանէն մինչեւ թափեցան յօդքն, եւ այրեցին զարտեւանունսն, եւ քերեցին զծնօտսն եւ զկողսն, եւ քացախ խառնեալ աղիւ հարին ի վերայ վիրացն : Եւ ապա հանին զնա ի խաչ, վճիռ հատեալ վասն նորա զի սղոցեսցի յետ խաչելն, եւ հատցի գլուխ նորա :

Ետուն նմա գինի թմբրեցուցիչ դեղովք, զի մի զգասցի զցաւս տանջանացն : Եւ

2 բայց այսուհետեւ լինիմ ¹ձեզ պատճառ փրկութեան *om.* B. || 3 այսուհետեւ *om.* B || 6 զՍարբէլոս] զՍարբելոս B || 8 հրամայեաց] իշխանն *add.* B. — զնա] զերանելին B || քերթեցին] քերեցին B || 11 հանին] հանեալ B || 12 խոստովանեցաւ] խոստովան եղեւ B || 9 13 քերեցին զծնօտսն եւ զկողսն] քերեալ զծնօտսն, քերեցին նոյնպէս եւ զկողսն B || 14 հարին] հեղին B || 16 դեղովք] դեղօք B.

gues et immondes, mais dorénavant je serai pour vous une cause de salut. Croyez maintenant au vrai Dieu, à notre Seigneur Jésus-Christ. » Ceux du peuple qui avaient entendu ses paroles, hommes et femmes, crurent au Seigneur, et restèrent auprès de lui jour et nuit.

Ce qu'ayant entendu, le juge Lysias manda auprès de lui Sarbel, lui parla avec beaucoup de paroles douces et de menaces, mais le saint ne l'écouta pas et ne renia pas le Christ. Il (le juge) ordonna aux soldats de le frapper à coups de bâton, on lui laboura la figure avec des onglets de fer, *on lui attacha les mains derrière (le dos), on lui frappa sur le ventre, on la conduisit à la prison et on l'y jeta. Beaucoup de fidèles le suivirent. * A fol. 123 v° a.

Longtemps après, on le fit sortir de la prison et on le mit en présence du juge. Il confessa de nouveau le Christ avec une vraie foi. On le suspendit de la main droite jusqu'à ce que les jointures se rompirent ; on lui brûla les paupières, on lui laboura les mâchoires et les côtes et après avoir mélangé du vinaigre et du sel, on en répandit sur les plaies. Puis on le mit en croix, avec ordre de le scier après crucifixion et de lui trancher la tête.

On lui donna du vin avec des drogues narcotiques pour qu'il ne sentît pas les

սուրբն ասէ. Կամիմ զի սաստկասցին զցաւս ես կտտանացն, եւ ոչ արբ : Եւ համբարձեալ զձեռս իւր յերկինս աղօթեաց առ Աստուած եւ ասէ. Թողութիւն շնորհեա ինձ Տէր Աստուած իմ առաջին մեղացն իմոց որով բարկացուցի զՔեզ պղծ զոհիւք կռոցն, եւ փրկեա զիս ի հանդերձեալ դատաստանացն : Եւ արարեալ զնշան խաչին յինքեան, եմուտ ի մամուլն, եւ սկսան սղոցել զնա, եւ նախ քան զաւանդել հոգւոյն հատին զգլուխն :

Եւ ընկալեալ ի գիրկս իւր Բեբէա քոյր նորա զգլուխն եւ ասէ. Ընկալ եւ զսո-
* A fol. 123 v° b. գհոգիս * իմ ընդ հոգւոյդ քում, քաղցրիկ եղբայր իմ, եւ մատո Քրիստոսի յոր հաւատացաքն : Եւ դատաւորն լուեալ հրամայեաց մինչդեռ ի գիրկս իւր ունէր զգլուխն եղբօրն, ի նոյն տեղին հատին եւ զգլուխ նորա, ի նմին աւուր Քաղոցի Ա եւ Դեկտեմբերի Թ : Եւ կատարեցաւ ի Քրիստոս ընդ եղբօր իւրում : Եւ երթեալ քրիստոնէիցն առին զմարմինս նոցա, եւ տարեալ թաղեցին ի հայրենի տապանի իւրեանց :

Եւ մատնեցին դատաւորին Լիւսիայ եթէ զՍարբելն քուրմն Բարսիմեա եպիսկոպոսն քրիստոնէից դարձոյց ի հաւատս իւր, եւ եղեւ պատճառ մահու նորա. եւ ոչ միայն զնա այլ եւ զբազումս ի գլխաւորաց քաղաքին զԱւիդոսա եւ զԱրհաւէաս եւ զԱւսէաս : Եւ հրամայեաց դատաւորն առաջի իւր ածել զԲարսիմեա եպիսկոպոսն :

1 ես] կտտանացն *add.* B. || 7 զգլուխն *om.* B || 9 եղբօրն] նորա B || 13 զՍարբելն] զՍարբելոս B || 16 զԲարսիմեա] զԲարսիմէաս B.

douleurs des tourments, mais le saint dit : « Je veux au contraire sentir toutes les douleurs des supplices. » Et il ne but point. Ayant élevé ses mains vers le ciel, il pria Dieu en disant : « Seigneur, mon Dieu, accorde-moi le pardon de mes premiers péchés par lesquels je t'ai irrité, avec les immondes sacrifices aux idoles et sauve-moi du jugement à venir. » Il fit sur soi le signe de la croix, se glissa sous la presse et on commença à le scier; mais, avant qu'il eût rendu son âme, on lui trancha la tête.

* A fol. 123 v° b. Sa sœur Bebaïa prit la tête dans ses bras et dit : « Prends mon âme * avec la tienne, ô mon tendre frère, et offre-la au Christ, en qui nous avons cru. » Le juge, ayant entendu, ordonna de lui trancher la tête au même endroit, pendant qu'elle tenait la tête de son frère dans ses bras, en ce même jour du 1er Kalotz, 9 Décembre. Elle mourut dans le Christ avec son frère. Les chrétiens allèrent chercher leurs corps et les ayant transportés, les inhumèrent dans leur caveau de famille.

On dénonça au juge Lysias que c'était Barsamias l'évêque des chrétiens, qui avait converti à sa religion Sarbel, le prêtre des idoles, et avait été la cause de sa mort. Et (il ne s'agissait) pas seulement de lui, mais de beaucoup d'autres notables de la ville : Avidoas, Arhavéas et Auséas. Le juge ordonna d'amener en sa présence l'évêque Barsamias.

Եւ զօրականացն երթեալ ցեկեղեցին տարան զերանելին առաջի դատաւորին եւ զայլս բազումս ի քրիստոնէիցն, որք ի մի բերան աղաղակէին եւ ասէին եւթէ. Մեռանիմք յօժարութեամբ վասն սիրոյն Քրիստոսի : Եհարց դատաւորն զԲարսիմեա բազում բանիւք. եւ նա խոստովան եղեւ յօժարութեամբ մեռանել վասն անուանն Քրիստոսի : Եւ զան հարկեալ զնա ուժգին հնգից արանց, դարձեալ հարցանէր դատաւորն ողոքանօք * եւ ջանայր հաւանեցուցանել զնա : Ասէ Բարսիմեա. Ես զՔրիստոս խոստովանիմ Աստուած, եւ անարգեմ զկուռս քո : Արդ հրամայեա քերել զմարմինս իմ վասն Քրիստոսի, զի լիցի ինձ բարի, բանզի բանքդ եւեթ չեն ինձ յօգուտ : * A fol. 124 r° a.

Եւ հրամայեաց դատաւորն եւ կախեցին զնա, եւ քերեցին երկաթի ըղնկամբք զմարմինն : Եւ նոյնժամայն եհաս հրովարտակ ի մեծ եպարքոսէն Աբալասիոսէ առ դատաւորն Լիւսիաս եւթէ. Ելին հրամանք ի թագաւորէն արձակել զքրիստոնեայս ի տանջանաց եւ ի բանդից : Եւ ի նմին ժամու լուծեալ զսուրբ եպիսկոպոսն ի կախաղանէն եւ արձակեցին զնա :

Եւ էր պատճէն թագաւորական հրամանացն այսպէս եւթէ. Լուաւ թագաւորութիւն մեր ի հաւատարիմ իշխանաց մերոց վասն հալածանաց քրիստոնէից, եւ ծանեաք զի օրէնքն նոցա ըստ նմանութեան մերոց օրինացս՝ պիղծ համարի զարիւնահեղս եւ զկախարդս, ի բաց լինել հրամայէ ի շնութենէ, ի գողութենէ, ի նենգութենէ որ առ

16 նոցա] քրիստոնէից B.

Les soldats se rendirent à l'église, et conduisirent le bienheureux devant le juge accompagné de nombreux chrétiens, qui crièrent unanimement et dirent : « Nous mourrons volontiers pour l'amour du Christ. » Le juge interrogea longuement Barsamias et celui-ci avoua qu'il mourrait volontiers pour le nom du Christ. Le juge le fit frapper vigoureusement par cinq hommes; puis il se mit à lui parler avec douceur * en essayant de le persuader. Barsamias répondit : « Je confesse le Christ Dieu, et je méprise tes idoles. Et maintenant ordonne de me labourer le corps pour le Christ, et ce sera un bien pour moi, car tes propos me sont inutiles. » * A fol. 124 r° a.

Le juge ordonna de le suspendre et on lui laboura le corps avec des ongles de fer. A ce moment arriva un décret du grand éparque Abalasius au juge Lysias : « Des ordres sont émanés de l'empereur pour délivrer les chrétiens des supplices et des prisons. » On délia aussitôt le saint évêque du chevalet et on le remit en liberté.

La copie de l'ordre impérial était ainsi libellée : « Notre gouvernement impérial a eu connaissance par nos princes fidèles des persécutions (endurées par) les chrétiens, et nous avons reconnu que leurs lois à l'instar de nos lois, reconnaissent comme abominables les sacrifices de sang et les sorciers, qu'elles ordonnent de s'abstenir de la fornication, du vol, de la déloyauté envers son

ընկերս, ատել տոկոսականս. զվաշխառուս, զոր և մեր իսկ օրէնքս հրամայէ՝ զայնպիսին մերժել ի բաց և տանջել : Եւ վասն զի միով խորհրդեամբ են ի նոցա և ի մեր նոմոս գրեալքն, հրամայեցաք * դադարեցուցանել քրիստոնէից զհալածանս և զսուր և զտանջանս, և կեալ նոցա ի հանդարտութեան, և խաղաղութեամբ կատարել զկարգ կրօնից և զպաշտամանց իւրեանց. ոչ թէ ողորմելով նոցա՝ այլ վասն զի հաւասարապէս են գրեալ նոմոսք նոցա նոմոսաց մերոց : Արդ եթէ ոք արգելու զնոսա ի կատարելոյ զօրէնս իւրեանց կամ հալածիցէ կամ նեղիցէ՝ տանջանս և պատիժս ընկալցի ի թագաւորութենէս մերմէ :

* A fol. 124 r° b.

Եւ այսպիսի հրամանաւ արձակեցաւ սուրբն Բարսիմէոս ի կապանացն : Եւ առեալ զնա բազմութեան քրիստոնէից, արանց և կանանց, մեծաւ խնդութեամբ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ տարան յեկեղեցին :

Եւ բարի վարուք և առաքինութեամբ կեցեալ, ունելով զչարչարանս Քրիստոսի ի մարմնի իւրում՝ զբազումս դարձոյց ի պարթևական ազգէն յաստուածգիտութիւն : Եւ ապա հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս Դեկտեմբերի Թ : Եւ թաղեցին զնա յայտնապէս մեծաւ տօնախմբութեամբ և երգովք հոգևորականօք :

2 միով] մերով B || 10 խնդութեամբ] ուրախութեամբ B || 14 Դեկտեմբերի Թ] և Քաղոցի Ը *add.* B || 15 հոգևորականօք] հոգևորօք փառաւորելով զՔրիստոս *add.* B.

prochain; qu'elles enseignent de haïr les usuriers comme nos lois même enseignent de repousser de telles gens et de les livrer aux supplices. Et comme ces lois (νόμος) sont édictées dans une même intention, chez eux et chez nous, nous avons ordonné * de mettre fin à la persécution des chrétiens, (à la peine) du glaive et aux supplices, de les laisser vivre tranquillement et accomplir en paix le rite de leur religion et de leur culte. Ce n'est pas par esprit de pitié envers eux, mais parce que leurs lois sont rédigées avec la même équité que nos lois. A présent, quiconque leur interdirait l'accomplissement de leurs lois, les persécuterait ou les gênerait, sera puni et châtié par notre gouvernement impérial. »

* A fol. 124 r° b.

C'est par ce décret que saint Barsamias fut délivré des liens. La multitude des chrétiens, hommes et femmes, l'accueillit et le conduisit à l'église dans une grande joie, avec des psalmodies et des actions de grâces.

Il vécut bonnement et vertueusement en portant sur son corps les stigmates du Christ; il convertit beaucoup de gens de la race des Parthes à la connaissance de Dieu, et reposa en paix dans le Christ le 9 Décembre. On l'inhuma publiquement avec une grande solennité et des cantiques spirituels.

[B * Աւետիք Աննայի մօրն Աստուածածնին, զոր ետ հրեշտակապետն եւ յղացաւ ի Յովակիմայ զամենօրհնեալ սուրբ կոյսն : * B p. 279 b.

Տօն է ամենասուրբ կուսին Մարիամու աստուածածնին երանելի յղութեանն աւետեաց, զոր ետ հրեշտակ Տեառն երանելւոյն Աննայի մօր նորա, եւ յղացաւ ի Յովակիմայ յառնէ իւրմէ : Զոր եւ տօնեն այսօր ամենայն եկեղեցիք արդարոց խնդութեամբ մեծաւ եւ ուրախութեամբ որպէս զհիմնարկութիւն տաճարի Աստուծոյ, յորում հաճեցաւ բնակել արարիչն արարածոց եւ ծնանիլ մարդկապէս :

Վասն զի ծնողք սրբուհւոյն ամուլք գոլով. վասն որոյ եւ տրտմէին յոյժ, եւ խնդրուածս առնէին ուխտիւք եւ պատարագօք խնդրէին յԱստուծոյ տալ նոցա որդի : Իսկ որ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ որ թէպէտ եւ առժամանակ մի փակեաց զարգանդն Աննայի, զի պարտ էր սքանչելեօք լինել ծննդեան սքանչելւոյն, որպէս եւ Աբրահամու ի ծերութեան ծնանիլ զհայրն ընտրելոց ազգին, այսպէս եւ սրբուհւոյ կուսին ծնունդ՝ չվայելէր ըստ հասարակաց սովորութեան լինել, որ միայն ընտրելոցն էր յամենայն երկրէ. այլ որպէս յամենայնի գերազանց գտաւ, այսպէս եւ ի յղանալ ծննդեանն եղեւ սքանչելի :

Դարձեալ եւ վասն այնորիկ փակեցան ծնողքն նորա ամլութեամբ, զի զայնպիսի մեծն եւ մեծաց տուիչ բարութեանց՝ եւ * ամենայն շնորհաց եւ փրկութեան նախամօրն * B p. 280 a.

[B * Message à Anne mère de la Mère de Dieu, qu'apporta l'archange, lorsqu'elle conçut de Joachim la toute bénie sainte Vierge. * B p. 279 b.

C'est la fête de la bonne nouvelle de la bienheureuse conception de la très sainte vierge Marie, Mère de Dieu, que l'ange du Seigneur apporta à la bienheureuse Anne, sa mère, avant qu'elle conçût de Joachim, son mari. Toutes les églises des justes la célèbrent aujourd'hui avec grande joie et réjouissance, comme étant le fondement du temple de Dieu, en qui le créateur de toutes les créatures s'est complu d'habiter et de naître comme homme.

Car les parents de la sainte étaient stériles, et s'en désolaient fort; aussi adressaient-ils des supplications à Dieu avec vœux et offrandes, en lui demandant de leur donner un enfant. Mais celui qui accomplit les désirs de ceux qui le craignent, et qui avait fermé pour un temps les entrailles d'Anne, pour que par un prodige ait lieu la naissance de la Prodigieuse, de même que pour Abraham c'est en sa vieillesse qu'il engendra le père de la nation élue, de même pour la naissance de la sainte vierge, il ne convenait pas qu'elle eût lieu selon les usages communs, alors qu'elle devait être la première élue de toute la terre. De même qu'elle a été trouvée excellente entre tous, de même la genre de sa naissance a été miraculeux.

Aussi ses parents furent-ils frappés de stérilité, afin qu'une telle grandeur, médiatrice des plus grands biens, * de toutes les grâces et du salut de * B p. 280 a.

ոչ էր պարտ վայրապար տալ Աստուծոյ, այլ զի խնդրուածոց եւ աղօթից եւ մաքուր եւ քրտնաջան մաղթանաց լինի պտուղ՝ որ ամենայն մաքրութեան ընդունարանն էր :

Վասն որոյ եւ աստուածային ազդմամբ՝ հայր նորա Յովակիմ եւ մայր նորա Աննա թէպէտ եւ միշտ խնդրէին յԱստուծոյ եւ տրտմէին ընդ անզաւակ լինելն, ամենայն առաւելապէս անդադար ուխտին շարժեալք ի ծերացեալն փոյթ :

Յովակիմ յանապատ առանձնացեալ՝ ուխտէր ոչ ուտել եւ ըմպել եւ կամ տալ քուն աչաց յաղօթից, կամ հանգիստ մարմնոյ մինչեւ գտցէ շնորհս ի տուողէն պարգեւաց աւետեալ զխոստումն օրհնեալ պտղոյն. որոյ անճառ-ելի անօթ էր լինելոյ տնօրէնութեան Աստուծոյ Յակոբայ :

Նոյն օրինակ եւ Աննա առաւել խստամբերութեամբ ճգնէր ի պահս եւ յաղօթս, եւ ի տուրս առատաձեռն : Եւ առանձնացեալ ի բուրաստանին խորում մեծաձայն հառաչանօք լայր եւ թախծէր, զութս արկանելով ամենատեառն որ եւ զանասնոց ոչ անտես առնէ, այլ խնամօք մշտամնական լինելոյն պահէ ի յարատեւութիւն զազգս նոցին :

Զայն ամենայն վերստացեալ խոհական կնոջն, յոյս աղօթիցն եւ օրինակ համբերութեան ունելով զՍամուէլեանն Աննա, վասն որոյ եւ անբերկրայ պատահէր խնդրոյն : Զի

notre première mère, ne fût pas accordée par Dieu en vain, mais qu'elle fût le fruit de demandes, de prières et de supplications pures et laborieuses, elle qui devait être le receptacle de toute pureté.

C'est pourquoi par l'inspiration divine, son père Joachim et sa mère Anne, bien que toujours ils aient supplié Dieu et se soient affligés d'être sans enfant, furent particulièrement portés à une plus grande ferveur dans un âge avancé.

Joachim, retiré dans le désert, avait fait vœu de ne pas manger, ni boire, et de n'accorder ni sommeil à ses yeux par la cessation des prières, ni repos à son corps, jusqu'à ce qu'il eût trouvé grâce auprès du dispensateur des grâces en obtenant la promesse de l'enfant béni, qui devait devenir l'ineffable réceptacle des desseins du Dieu de Jacob.

De son côté, Anne s'adonnait avec plus de rigueur aux jeûnes et aux prières et aux offrandes généreuses. Retirée dans son jardin elle versait des larmes accompagnées de gros sanglots, et se lamentait implorant la clémence du Seigneur de tous les êtres, qui ne néglige même pas les animaux, mais qui par ses soins, au moyen de naissances continues, veille à la perpétuation de leurs espèces.

C'est, sans doute, en réfléchissant à tout cela, en mettant son espoir dans les prières et l'exemple de persévérance d'Anne, (mère) de Samuel, que cette femme intelligente, obtint l'accomplissement de ses vœux. Car, tout à coup,

յանկարծակի լոյս մեծ ծագեաց զնովաւ. եւ երեւեալ ահեղաշուք եւ բերկրալի կերպիւ հրեշտակ Աստուծոյ փարատել զսուգն եւ մխիթարել զտրտմութիւնն, ի խնդութիւն զողբսն փոխարկելով ։

Որ թուի ինձ չլինել անխորհուրդ, այլ զայն նշանակելով թէ նոյն օրհնեալ երանելի ծնունդն զտրտմութիւն անիծից կանանց, եւ զանմխիթար սուգ մարդկային բնութեան յօրհնութիւն, եւ ի խնդութիւն էր փոխարկելոց ։ Զորմէ աւետիս տայր նմա. Զուարճացիր, ասէ, եւ ուրախ լեր զի նայեցաւ Տէր ի տառապանս քո, եւ ահա ծնանելոց ես զաւակ որոյ * ելցէ անուանն ընդ ամենայն երկիր, եւ այրն քո Յովակիմ գայ առ քեզ ։ * B p. 280 b.

Նոյնպէս եւ Յովակիմայ երեւէր յանապատին այլ հրեշտակ եւ ասէր բերկրել եւ ցնծալ, զերանուհւոյն աւետարանելով ծնունդ. եւ պատուիրէր նմա իջանել ի տուն իւր մեծագոյն խոստմանն յուսով ։ Ընդ որ գոհացեալ Յովակիմ էջ առ կինն իւր եւ արար ընդունելի նուէրս պատարագաց Աստուծոյ անտրտում ուրախութեամբ ։ Եւ իսկոյն յղացաւ պարկեշտն Աննա զմայրն սրբութեան Մարիամ, յորմէ ծնաւ փառաւորեալն յամենեցունց եւ ուրախութիւնն մարդկան Քրիստոս ճշմարիտն Աստուած, որ է օրհնեալ յաւիտեանս ։

Եւ յայսմ աւուր հանգեաւ ի Քրիստոս բարի ճգնութեամբ ամենամեծ թագուհին Յունաց դուստր Հայոց թագաւորին Լեւոնի, Երիթայն, որ կայ ի Կոստանդնուպօլիս ։]

une grande lumière apparut auprès d'elle, et, dans une apparition terrifiante, un ange de Dieu au visage joyeux vint mettre un terme à son deuil, consoler sa tristesse et changer ses plaintes en une grande joie.

Il me semble que ceci n'est pas sans signification, mais que l'heureuse naissance indique la transformation de la tristesse de la malédiction des femmes et du deuil inconsolable de la nature humaine en bénédiction et en joie. Car (l'ange) lui donna la bonne nouvelle : « Réjouis-toi, dit-il, et sois joyeuse, car le Seigneur a considéré tes tribulations; tu mettras au monde un enfant dont le nom * s'étendra sur toute la terre, et voici que ton mari Joachim vient vers toi. » * B p. 280 b.

Pareillement, un autre ange apparut à Joachim dans le désert et lui dit d'être heureux et joyeux, en lui annonçant la naissance de la bienheureuse; il lui ordonna de descendre à sa maison avec promesse d'une plus grande joie. Joachim en rendit grâces, revint auprès de sa femme, fit des offrandes acceptables à Dieu avec une joie sans (mélange de) tristesse. La modeste Anne conçut aussitôt la mère de toute sainteté, Marie, dont naquit Celui qui est glorifié par tous et qui est la joie de l'humanité, le Christ, vrai Dieu, béni éternellement.

En ce jour, également, reposa dans le Christ après une vie de bon ascétisme la très grande reine des Grecs, Hérita, fille du roi d'Arménie Léon; elle gît à Constantinople.]

Օրըն Բ եւ Դեկտեմբերի Ժ ։ Վկայութիւն սրբոյն Մինասայ, Երմոգինեայ, Գրաբոսի ։

* A fol. 124 v° a. Յաւուրս ամբարշտին արքային Մաքսիմիանոսի * եղեւ խռովութիւն ինչ առ իշխանսն ի մեծ քաղաքին Աղեքսանդրիա ։ Եւ լուեալ թագաւորն առաքեաց այր մի հանճարեղ եւ իմաստուն, աթենացի ուսմամբ, որոյ բնական անուն էր Մինաս, եւ մականուն կոչեցեալ Կալլիկելաստոս, առ ի խաղաղացուցանել զԱղեքսանդրացիս իրս առ միմեանս ։

Եւ երթեալ միաբանեաց զամենեսեան ։ Եւ եղեւ քրիստոնեայ եւ օգնական քրիստոնէից, եւ բժշկէր զհիւանդս եւ բաշխէր զինչս իւր կարօտելոց ։

Եւ լուեալ թագաւորին առաքեաց զեպարքոսն որոյ անուն էր Երմոգինէս, եւ նա եւս Աթենացի գոլով զի դարձուսցէ զՄինաս ի քրիստոնէական հաւատոյն ։ Եւ երթեալ յԱղեքսանդրիա նստաւ յատենի հրապարակաւ ։ Եւ կոչեցեալ զՄինաս առաջի խօսեցան ընդ միմեանս յառաւօտէ մինչեւ յեօթներորդ ժամն, եւ աստուածային իմաստութեամբն յաղթեաց Մինաս եպարքոսին ։

1 Վկայութիւն ... Գրաբոսի] Վկայութիւն սրբոյ եւ սքանչելագործ վկային Մինասայ, եւ որոց ընդ նմա Երմոգենի եպիսկոպոսի, եւ Գրաբոսի զօրի յԱղեքսանդրիա B || 3 Աղեքսանդրիա] Աղեքսանդրացւոց B || 4 բնական] բնաւորական B || 5 Կալլիկելաստոս] Կալիկելաստոս, այսինքն է ազատ *add.* B. || 13 աստուածային] աստուածեղէն B.

2 Kalotz, **10 Décembre**.

Martyre des saints Ménas (*Minas*), Hermogène, Eugraphus (*Grabos*).

* A fol. 124 v° a. Aux jours de Maximien, * l'empereur impie, il y eut une émeute parmi les notables de la grande ville d'Alexandrie. L'ayant appris, l'empereur envoya un homme intelligent et sage, qui avait fait ses études à Athènes, et dont le véritable nom était Ménas, mais qui était surnommé καλλικέλαδος (*Kalikelastos*) [1], pour apaiser les différends entre les Alexandrins.

Celui-ci s'y rendit et mit l'accord entre tous. Il se fit chrétien et l'aide des chrétiens, il guérissait les malades et distribuait ses biens aux nécessiteux.

L'empereur, qui en eut connaissance, envoya un éparque, dont le nom était Hermogène, Athénien lui aussi, pour détourner Ménas de la foi chrétienne. Celui-ci se rendit à Alexandrie, présida en public le tribunal, et fit comparaître Ménas devant lui; ils conversèrent ensemble du matin jusqu'à la septième heure et par sa divine sagesse Ménas vainquit l'éparque.

1. Cf. *Syn. Cp.* 17 février.

Եւ հրամայեաց եւ հանին զաչսն Մինասայ, եւ կտրեցին զոտսն, հատին եւ զլեզուն եւ արկին ի բանդ ։ Եւ յերրորդ ժամու գիշերոյն երեւեցաւ Տէր ի բանդին եւ ողջացոյց զսուրբն Մինաս ։

Իսկ եպարքոսն Երմոգինէս զղջացաւ յոյժ ընդ չարչարանսն սրբոյն Մինասայ, զանզի ի վաղ ժամանակաց հետէ սիրելի էր նորա, եւ զամենայն գիշերն * անքուն լեալ լայր արտասուալից ողբովք ։ Եւ ընդ առաւօտն առաքեաց ի բանդն բերել զմարմին սրբոյն զի լացցէ ի վերայ նորա եւ օրինօք թաղեսցէ զնա ։ Եւ իբրեւ ածին զնա զինուորքն տեսանէր ողջացեալ բոլորովին անդամօք եւ աչօքն զի նայէր ուղիղ եւ լեզուաւն զի խօսէր եւ ոտիւքն զի գնայր. եւ նոյնժամայն հաւատայ ի Քրիստոս եւ կոչեաց զամենայն ժողովուրդ քաղաքին, խոստովան եղեւ առաջի նոցա զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։ * A fol. 124 vº b.

Եւ հրամայեաց սուրբն Մինաս Գրաքոսի դպրի կոչել զքահանայսն, որոց եկեալ հեղին ջուր մկրտութեան ի վերայ գլխոյն Երմոգինոսի եւ ասեն. Փառաւոր եպարքոսն Երմոգինէս մկրտի շնորհօքն Քրիստոսի վերստին ծննդեամբ ի թողութիւն մեղաց, ի

1 հրամայեաց] հրաման ետ B — եւ հանին ... զլեզուն] եւ տանջեցին զնա մահուչափ հարուածովք B || 2 ողջացոյց զսուրբն Մինաս] զօրացոյց զնա B || 4 ընդ] մահարեր *add.* B — սրբոյն *om.* B || 5 նորա] նմա B — լեալ] եղեալ B || 6 ողբովք] զի համարէր մեռանիլ նմա յանտանելի տանջանաց անտի *add.* B || 6-9 առաքեաց ... զի գնայր] առաքեալ ի բանդն եւ ածին առաջի իւր. եւ տեսեալ զնա ողջանդամ B || 12 Գրաքոսի] Եւգրաքոսի B || 13 փառաւոր] փառաւորեալ B.

Sur l'ordre de celui-ci, on creva les yeux à Ménas, on lui coupa les pieds, on lui trancha la langue et on le jeta en prison. A la troisième heure de la nuit le Seigneur apparut dans la prison et guérit saint Ménas.

Or l'éparque Hermogène se repentit vivement du supplice de saint Ménas, car il était son ami depuis de longue date, il passa toute la nuit * sans sommeil et se lamenta en des gémissements pleins de larmes. Au matin il manda à la prison de lui apporter le corps du saint, pour qu'il puisse pleurer sur lui et le faire ensevelir selon les coutumes. Lorsque les soldats l'eurent amené et qu'il le vit guéri, ayant tous ses membres, avec ses yeux qui regardaient bien, sa langue qui parlait, et ses pieds qui marchaient, il crut aussitôt au Christ, fit venir tout le peuple de la ville et confessa devant eux le nom de notre Seigneur Jésus-Christ. * A fol. 124 vº b.

Saint Ménas ordonna à son clerc Eugraphus de faire venir les prêtres, qui vinrent et répandirent l'eau du baptême sur la tête d'Hermogène et dirent : « Le glorieux éparque Hermogène est baptisé par la grâce du Christ, dans une naissance supérieure pour la rémission des péchés, la résurrection de la

յարութեան կենացն յաւիտենից, ի բրաբիոնն բարի յաղթութեան, և ընկալցի զպսակ վկայիցն Քրիստոսի, յանուն Հօր և Որդւոյ և սուրբ Հոգւոյն :

Եւ կոչեցեալ եպիսկոպոսս երկոտասան ձեռնադրեցին զՀերմոգինէս եպիսկոպոս : Եւ երթեալ յամենայն տեղիս կործանէր զպատկերս կռոցն և քարոզէր զՔրիստոսի աստուածութիւն :

Եւ լուեալ Մաքսիմիանոսի արքայի եկեալ ինքնին երկոտասան հազար հեծելազօրօք, գնայ յԱղեքսանդրիա . և կոչուցեալ առաջի իւր զսուրբն Մինաս և զՀերմոգինէս
* A fol. 125 r° a. * և հարցանէր զնոսա բարկութեամբ : Եւ սուրբն Հերմոգինէս պատմեաց արքային զեղեալ սքանչելիսն առ սուրբն Մինաս : Եւ մինչդեռ պատմէին զբանն Աստուծոյ՝ հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ նոցա և զօրացուցանէր զնոսա :

Եւ հրամայեաց արքայն և զսուրբն Հերմոգինէսի պատառեցին զորովայնն և հատին զձեռսն և զոտսն, և այրեցին հրով և ընկեցին ի գետն : Եւ զսուրբն Մինաս կախեցին ի խաւարային բանդ զձեռանէն և վէմ մեծ ի յոտսն :

Եւ ի գիշերին յայնմիկ հրեշտակ Տեառն ժողովեալ զմանրեալ և զայրեալ մասունսն

6 երկոտասան հազար] տասն հազար B || 8-12 Եւ սուրբն Հերմոգենէս ... ի գետն] Եւ տեսեալ զհաստատութիւն հաւատոյ նոցա և զսէրն որ ի Քրիստոս Յիսուս՝ հրամայեաց և տանջեցին զսուրբն Հերմոգենէս սրով և հրով, եւ ընկեցին ի գետն B || 13 վէմ մեծ ի յոտսն] վէմ մի մեծ կախեցին յոտսն B || 14 Եւ ի գիշերին ... յանդիմանեցին] Իսկ սուրբքն երկոքին խնամօքն Աստուծոյ ապրեալ ի մահուանէ՝ վաղ բուն ընդ ատեան եկեալ կային առաջի արքային, և աներկիւղ համարձակութեամբ յանդիմանեցին B.

vie éternelle et la palme de la bonne victoire, et il obtiendra la couronne des martyrs du Christ, au nom du Père, du Fils et du Saint-Esprit. »

Et ayant appelé douze évêques, ils consacrèrent Hermogène évêque; et celui-ci, allant en tous lieux, renversait les simulacres des idoles et prêchait la divinité du Christ.

L'empereur Maximien l'ayant appris, s'étant mis lui-même à la tête de douze mille cavaliers, vint à Alexandrie. Ayant convoqué devant lui saint Ménas et Hermogène,
* A fol. 125 r° a. * il les interrogea avec colère. Saint Hermogène narra à l'empereur les miracles qui avaient eu lieu pour saint Ménas. Pendant qu'ils exposaient la parole de Dieu, l'ange du Seigneur leur apparut et les encouragea.

Sur l'ordre de l'empereur on ouvrit le ventre de saint Hermogène, on lui coupa les mains et les pieds, on brûla au feu et on le jeta dans le fleuve. On suspendit saint Ménas dans un cachot obscur par une main avec une grosse pierre aux pieds.

Dans la même nuit, l'ange du Seigneur recueillit les lambeaux déchiquetés

մարմնոյն Երմոգինեսի, եւ հանեալ ի գետոյն կենդանացոյց հրամանաւ Աստուծոյ ։ Եւ զսուրբն Մինաս իջուցեալ ի կախաղանէն եւ հանեալ ի բանդէն տարաւ զսուրբն Մինաս առ սուրբն Երմոգինէս ։

Եւ ընդ առաւօտն կացեալ առաջի արքային յանդիմանեցին զանաստուած մոլորութիւն նորա ։ Եւ ասէ Գրափոս դպիր սրբոցն ցթագաւորն . ընդէ՞ր այնքան տկարանաս, ով արքայ, քանզի եկիր գոչմամբ որպէս առիւծ՝ եւ եղեր որպէս աղուէս նկուն. եկիր որպէս արծիւ շառաչմամբ եւ եղեր որպէս չղջիկան անզօր ։

Եւ բարկացաւ թագաւորն ընդ համարձակութիւնն Գրափոսի, յարեաւ յաթոռոյն եւ ինքնին ձեռամբ * իւրով եսպան զնա ։ Նոյնպէս եսպան զսուրբն Մինաս եւ զսուրբն Երմոգինէս, Դեկտեմբերի Ժ ։ Եւ խնդրեաց յԱստուծոյ սուրբն Մինաս զի մարմինք նոցա ի Բիւզանդիոն երթիցէ ։ Եւ հրամայեաց թագաւորն յերկաթի տապանակ արկանել եւ ընկենուլ ի ծովն ։ Եւ հրեշտակ Տեառն առաջնորդեալ տապանակին եհան ի Բիւզանդիոն, ի դուռն քաղաքին որ է ընդդէմ Քաղկեդոնի ։ * A fol. 125 r° b.

Եւ յաւուր կիւրակէի երեւեալ հրեշտակ Աստուծոյ ի մէջ գիշերի եպիսկոպոսին Բիւզանդիոյ եւ պատմեաց նոցա վասն սրբոցն ։ Եւ ընդ առաւօտն յարուցեալ համայն ուխտիւ եկեղեցւոյն խնկօք եւ մոմեղինօք լուցելովք, գնացին ի ծովեզրն, եւ առեալ

5 Գրափոս] Եւգրափոս B || 7 արծիւ] արծուի B || 8 բարկացաւ] բարկացեալ B — Գրափոսի] Եւգրափոսի B || 10-11 Եւ խնդրեաց . . . ի Բիւզանդիոն] եւ եա ընկենուլ զմարմինս նոցա ի ծով. եւ խնամօքն Աստուծոյ հասին ի Բիւզանդիոն B. || 14-16 երեւեալ . . . վասն սրբոցն] ի մէջ գիշերի յայտնութիւն եղեւ առ յԱստուծոյ Մետրոփանէսի եպիսկոպոսի Բիւզանդացւոց B.

et brûlés du corps d'Hermogène, les sortit du fleuve et le ressuscita par ordre de Dieu. Il descendit saint Ménas de la potence, le fit sortir du cachot et le conduisit auprès de saint Hermogène.

Au matin ils se présentèrent à l'empereur et blâmèrent son erreur athée. Saint Eugraphus, le clerc du saint, dit à l'empereur : « Pourquoi t'affaiblis-tu, ô empereur? Tu es arrivé rugissant comme un lion, et te voilà amoindri comme un renard; tu es arrivé avec le tumulte d'un aigle et te voilà faible * A fol. 125 r° b.
comme une chauve-souris. »

L'empereur, irrité de la hardiesse d'Eugraphus, se leva de son siège et le tua de sa propre * main. Il tua également saint Ménas et saint Hermogène, le 10 Décembre. Saint Ménas pria Dieu afin que leurs corps fussent transportés à Byzance. L'empereur ordonna de les mettre dans un cercueil de fer et de les jeter à la mer. Mais l'ange du Seigneur guida le cercueil et le fit émerger à Byzance, à la porte de la ville qui est en face de Chalcédoine.

Le dimanche, l'ange du Seigneur apparut au milieu de la nuit à l'évêque de Byzance et lui parla au sujet du saint. S'étant levé au matin, (l'évêque) accompagné de tout le corps ecclésiastique, se rendit avec de l'encens et des

զտապան սրբոցն եհան ի քաղաքն, եւ պահեաց ի տեղւոջ թաքստի, մինչեւ ի հրեշտակէ Տեառն Մաքսիմիանոս խոցեալ սատակեցաւ :

Եւ ապա եդին զնշխարս սրբոցն յեզր ծովուն յորում ել տապանն, եւ շինեցին ի վերայ նորա վկայարան ի պահպանութիւն քաղաքին : Եւ զկնի այսորիկ հրամանաւ հրեշտակի Տեառն տարան զնշխարս սրբոյն Երմոգինեայ ի քաղաքն Կերասոնդեայ, յորում ասեն բազում սքանչելիս պատմեն լինել ի վկայարանս նոցա :

Յայսմ աւուր յիշատակ սրբոյն Պաւղեայ անապատականի :

* A fol. 125 v° a. * Երանելին Պաւղոս շինական էր աշխարհական կենաւ եւ երկրագործ. եւ կին նորա պոռնկէր ընդ առն օտարոյ : Եւ յաւուր միում գտեալ Պաւղեայ զկին իւր եւ զխորթն ի միում անկողնի եւ ասէ ցայրն. Այլ եղբայր այսուհետեւ կինդ այդ եղիցի կին քո, եւ որդիք իմ որդիք քո, եւ տուն իմ տուն քո : Այսօր ազատեցէք զիս ի ձէնջ :

1 զտապան] զնշխարսն B || 1-3 եհան . . . տապանն] եդին յեզր ծովուն յորում գտին զնշխարսն B | 5 հրամանաւ հրեշտակի Տեառն] ազդեցութեամբն Աստուծոյ B || 6 յորում ասեն *om.* B — պատմեն լինել] պատմին եղեալ B || 9 պոռնկէր] պոռնիկէր B || 11 տուն քո] տուն քեզ B.

cierges allumés au bord de la mer, prit le cercueil des saints, l'amena dans la ville et le conserva dans un endroit caché jusqu'à ce que, blessé par l'ange du Seigneur, Maximien mourut.

On déposa par la suite les restes des saints au bord de la mer, à l'endroit où le cercueil était sorti de l'eau, on construisit, au-dessus, un martyrium pour la protection de la ville. Plus tard, par ordre de l'ange du Seigneur, on transporta les restes de saint Hermogène à la ville de Kérassonde, où l'on dit que beaucoup de miracles eurent lieu à son sanctuaire[1].

En ce jour, commémoration de saint Paul, l'ermite.

* A fol. 125 v° a. * Le bienheureux Paul était un paysan, de vie laïque et travaillant la terre. Sa femme forniquait avec un étranger. Un jour, Paul surprit sa femme avec l'amant dans le lit et dit à l'homme : « Frère, dorénavant cette femme sera ta femme, mes fils seront tes fils, ma maison sera ta maison ; vous m'avez rendu libre aujourd'hui vis-à-vis de vous. »

1. La texte porte : « à leur sanctuaire ».

Եւ թողեալ զնոսա գնաց առ մեծն Անտոնիոս, եւ այնքան առաքինութեամբ հաճոյ եղեւ Աստուծոյ որ եւ յանուանէն Պաւղոսի դեւք սարսէին : Եւ յորժամ հիւանդք եւ ախտաժէտք եւ այսահարք երթային առ Անտոն ի բժշկութիւն առ Պաւղ առաքէր զնոսա . եւ նա ձեռն դնելով աղօթիւք բժշկէր զամենեսեան անուամբն Աստուծոյ :

Եւ այնպիսի սքանչելի վարուք եւ ճգնութեամբ մեծաւ լցեալ զկեանս իւր հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս :

[B* Եւ յայսմ աւուր փոխեցին զոսկերսն բարեպաշտ թագազնոյն պարոն Զաբլունին հրամանաւ եղբօրորդւոյն չորրորդ Լեւոն թագաւորին եւ տարան ի Դրազարկն :] * B p. 284 a.

Կաղոցի Գ եւ Դեկտեմբերի ԺԱ : Վկայութիւն սրբոյն Այիթալայ եւ Ափսոնի :

Սոքա էին ի Պարսից աշխարհէն : Այիթալա քուրմ էր կռոց, եւ ունէր զախտ արեան տեղատուութեան ըստ կանանց բնութեան : Եւ ի բազում վշտացն տագնապեալ`

1 գնաց] յանապատն *add.* B || 4 աղօթիւք] աղօթելով B — զամենեսեան] զնոսա B || 9 Վկայութիւն ... Ափսոնի] Վկայութիւն սրբոյն Այիթալայ քրմի, եւ Ափսոնի սարկաւագի եւ Բարաքայ B || 10 Այիթալա] Այիթալլա B.

Les ayant laissés, il se rendit auprès du grand Antoine, et devint agréable à Dieu par tant de vertus qu'au nom de Paul les démons tremblaient. Lorsque les malades, les infirmes et les possédés se rendaient auprès d'Antoine pour trouver la guérison, il les adressait à Paul, et celui-ci, en leur imposant les mains avec des prières, les guérissait tous au nom de Dieu.

C'est dans une si admirable conduite et un tel ascétisme qu'il accomplit sa vie et reposa en paix dans le Christ.

[B * C'est en ce jour qu'on transféra les ossements du pieux membre de la famille royale, le baron Zabloun, par ordre de son neveu le roi Léon IV, en les transportant à Drazark.] * B p. 284 a.

3 Kalotz, **11 Décembre**.

Martyre des saints Aitalaha et Apsaï [1] (*Aphson*).

Ils étaient du pays de la Perse. Aitalaha (*Ayitala*) était prêtre des idoles, il avait un flux de sang à la manière des femmes ; pressé par de violentes dou-

1. La forme syriaque est ܚܦܣܝ *Ḥapsaï* (Bedjan, *Acta Martyrum et sanctorum*, IV, 133-137). Dans les synaxaires grecs Ἀψεής, Ἀψεῖς et aussi Ἀκεψέει, forme contaminée par Ἀκεψιμᾶ.

երանէր ի փողոցս եւ ողբայր ձայնիւ, թերեւս յաջողեսցի որ ոք կարող լիցի բժշկել զնա, եւ ոչ գտանէր ։ Եւ զմտաւ ածեալ ասէր յանձն ․ Երթայց * առ եպիսկոպոսն քրիստոնէից եւ աղօթիւք նորա հաւատամ բժշկել ։ Եւ յորժամ եւ յառաջ առժամայն եկաց հոսումն արեանն ։ Եւ երթեալ առ եպիսկոպոսն, մկրտեցաւ եւ հաւատաց յամենասուրբ Երրորդութիւնն ։ Եւ տեսեալ զնա քրիստոնէիցն ուրախ եղեն, եւ առաքեցին զնա ի ծածուկ տեղի ինչ առ քահանայս եւ անդ ուսաւ զաստուածայնոյն հաւատոյ պատուիրանս ։

* A fol. 125 v° b.

Եւ գնացեալ ի քաղաքն իւր Արտաւիլ ուսուցանէր զբանն Աստուծոյ, եւ զբազումս յանհաւատիցն դարձոյց յաստուածգիտութիւն ։ Եւ ըմբռնեալ զնա կռապաշտիցն տարան առ իշխան քաղաքին, եհարց զնա եւ ասէ․ Զիա՞րդ եղեր քրիստոնեայ ։ Եւ պատմեաց իշխանին զսքանչելիսն եղեալ առ նմա, եւ համարձակապէս խոստովանեցաւ զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։

Եւ հրամայեաց իշխանն տանել զնա զի տեսցէ զմահ սրբոյն Բարսաբայ, քանզի կամէին տանել զնա ի գլխատումն վասն անուանն Քրիստոսի ։ Եւ յորժամ տարան ի տեղին ետես զսուրբ մարտիրոսն սրով կատարեալ․ եւ անկեալ ի վերայ մարմնոյն

9 յաստուածգիտութիւն] ի քրիստոնէութիւն B || 14 տանել զնա ի գլխատումն] գլխատել զնա B.

leurs, il parcourait les rues et gémissait à haute voix dans l'espoir de rencontrer quelqu'un qui puisse le guérir, mais n'en trouvait pas. Après réflexion il se dit en soi-même : * J'irai trouver l'évêque des chrétiens et j'espère trouver la guérison par ses prières. Pendant qu'il s'y rendait le flux de sang s'arrêta brusquement. Il se présenta à l'évêque, se fit baptiser et crut en la très sainte Trinité. A sa vue les chrétiens en furent remplis de joie et l'envoyèrent dans un endroit caché auprès des prêtres où il apprit les commandements de la foi divine.

* A fol. 125 v° b.

Il se rendit ensuite à sa ville d'Arbèles (*Artavil*), y enseigna la parole de Dieu et convertit beaucoup d'infidèles à la connaissance de Dieu. Les idolâtres le saisirent et le conduisirent auprès du gouverneur de la ville, qui l'interrogea et lui dit : « Comment es-tu devenu chrétien? » Il raconta au gouverneur les miracles qui avaient eu lieu pour lui et confessa avec hardiesse le nom de notre Seigneur Jésus-Christ.

Le gouverneur ordonna de le conduire voir la mort de saint Barsabas [1] qu'on amenait pour être décapité pour le nom du Christ. Lorsqu'on l'eut conduit sur les lieux, il vit le saint martyr achevé par le glaive. Il se jeta sur le

1. Cité à cette date par *Syn. sel* (*Mv*).

զերկս արկեալ համբուրէր, եւ արեամբն օծանէր զերեսս իւր ։ Եւ դարձուցին առ իշխանն, եւ հրամայեաց քրիստոնէի միոյ հատանել զականջս նորա . որոյ զանգիտեալ յերկիւղէն եհատ դողութեամբ ։ Եւ * նոյնժամայն չորացաւ ձեռնն, եւ յետ այսորիկ * A fol. 126 rº a.
արկին զնա ի բանդ ։

Եւ կալեալ զսարկաւագն Ափսոն ածին առաջի, եւ նա ճշմարիտ հաւատով խոստովան եղեւ զՔրիստոս ։ Եւ զան հարեալ զնա ուժգին ետուն ի մոգպետն, ընդ նմին եւ զսուրբն Այիթալա. եւ մոգպետն եմուծ զնոսա առ թագաւորն, եւ իբրեւ ետես հրամայեաց ի բանդ արկանել ։

Եւ քահանայ մին եմուտ ի բանտն տեսանել զսուրբ վկայսն, եւ տեսեալ զերանելին Այիթալա լուսաւորեալ տեսլեամբ, եւ եղեւ հիացեալ յոյժ ։ Եւ երդմնեցուցեալ զնա Այիթալա զի մի ումեք ասիցէ զոր ետեսն մինչեւ կատարեսցի մարտիրոսութեամբ ։

Եւ յետ սակաւ աւուրց կացուցեալ զսուրբսն առաջի թագաւորին, եւ եհարց դարձեալ ցնոսա ։ Եւ նոքա զնոյն զաւանեցին զհաւատս խոստովանելով զՔրիստոս ճշմարիտ Աստուած ։ Եւ ի նմին ժամու ըստ հրամանի բռնաւորին հատին զգլուխս նոցա Դեկտեմբերի ԺԱ ։

Եւ երթեալ քրիստոնէիցն ամփոփեցին զմարմինս նոցա ի նշանաւոր տեղւոջ ։

3 դողութեամբ] դողմամբ B || 10-11 Եւ երդմնեցուցեալ ... մարտիրոսութեամբ *om.* B || 15 Դեկտեմբերի ԺԱ] եւ Քաղոցի Գ *add.* B || 16 նոցա] սրբոցն B.

corps, l'entoura de ses bras, l'embrassa et se teignit la figure avec son sang. On le reconduisit auprès du gouverneur qui ordonna à un des chrétiens de lui trancher les oreilles. (Le chrétien), saisi de crainte, les lui trancha en tremblant. Sa main * se dessécha aussitôt. Après cela on jeta (le saint) en prison. * A fol. 126 rº a.

On saisit aussi le diacre Apsaï (*Aphson*) et on le fit comparaître. Il confessa la vraie foi au Christ. On le frappa brutalement et on le remit entre les mains du grand prêtre des idoles en même temps que saint Aitalaha (*Ayitalas*). Le grand prêtre les conduisit en présence de l'empereur, et celui-ci aussitôt qu'il les vit ordonna de les jeter en prison.

Un prêtre qui s'introduisit dans la prison pour voir les saints martyrs, aperçut le bienheureux Aitalaha rayonnant de lumière et en fut grandement émerveillé. Aitalaha lui fit jurer de ne rien dire à personne de ce qu'il avait vu jusqu'à ce qu'il eût consommé son martyre.

Peu de jours après, les saints furent mis en présence de l'empereur, qui les interrogea de nouveau. Ils professèrent la même foi en confessant le Christ, vrai Dieu. On leur trancha immédiatement la tête sur l'ordre du tyran, le 11 Décembre.

Les chrétiens étant venus, déposèrent leurs corps dans un endroit célèbre.

Յայսմ աւուր յիշատակ է Դանիէլի սիւնակեցւոյն յԱնապլոս, մերձ ի Կոստանդնուպոլիս ։

Այս երանելի ծերունիս Դանիէլ յառաւել եւ յերկարաձիգ ամաց ճգնութեանցն եւ
* A fol. 126 r° b. յանձկութենէ խցին յորում բնակէր, * ծունկքն ախորացեալ ի կուրծսն կցէին եւ ոտքն ի բարձսն, եւ իբրեւ զկոճղ ամփոփեալ կայր ։ Եւ էին հերք գլխոյն երկոտասան հիւսակս բաժանեալ, երկուց կանգնոց երկայնութեամբ, եւ մօրուսն յերկուս մասունս երեք կանգնոց ։ Եւ բարւոք ճգնութեամբ ի խորին ծերութեան հասեալ հանգեաւ ի Քրիստոս ։

* B p. 284 a. [B* Յիշատակ սրբոյն Դամասոսի Հռոմայ հայրապետին եւ մեծ վարդապետին ։

Սուրբ Դամասոս արժանաւորէս ի կոչմանէ հոգւոյն սրբոյ ընկալաւ զառաքելական աթոռն քառասներորդ երկրորդ գոլով յետ սրբոյն Պետրոսի լի բոլոր առաւելոք բարեաց ։ Էր հեզ իբրեւ զՄովսէս, մաքուր որպէս Յովհաննէս, նախանձախնդիր ուղղափառ հաւատոյ հանգոյն Եղիայի, ժուժկալ կրօնաւորութեամբ Յովհաննու համեմատ, հմուտ եւ քաջաբան ի գիրս իբրեւ զերանելին Պօղոս, սքանչելագործ եւ բարենշան անդրդուելի եւ անշարժ վէմ հաստատեալ ուղղափառութեամբ ի յամենայն հերետիկոսական ուխտիցն որպէս մեծն Պետրոս ։

1 Յայսմ] Ի սմին B || 2 ամաց *om.* B || 3 յանձկութենէն] յանձնաձկութենէ B — բնակէր] բնակեալ էր B || 4-5 Եւ էին հերք . . . երեք կանգնոց *om.* B.

En ce jour, commémoration de Daniel le stylite à Anaplous, près de Constantinople.

Les genoux débiles de ce bienheureux vieillard Daniel, à cause des nombreuses et longues années de son ascétisme et à cause de l'étroitesse de la
* A fol. 126 r° b. cellule qu'il habitait, rejoignaient * sa poitrine et les chevilles (touchaient) aux cuisses; il se tenait réduit comme un billot. Les cheveux de sa tête étaient partagés en douze tresses longues de deux aunes, et sa barbe en deux parties (longues) de trois. Parvenu à une profonde vieillesse dans un parfait ascétisme, il reposa dans le Christ.

* B p. 284 a. [B * Commémoration de saint Damase (*Damasos*), patriarche de Rome et grand docteur.

Saint Damase, justement appelé au siège apostolique par le choix du Saint-Esprit, étant le quarante-deuxième après saint Pierre, était doué des plus parfaites qualités. Il était doux comme Moïse, pur comme Jean, zélé pour la foi catholique comme Élie, constant dans la piété comme Jean, docte et versé dans les livres (saints) comme le bienheureux Paul, thaumaturge, distingué, roc inamovible et inébranlable de la catholicité contre toutes les sectes hérétiques à l'image du grand Pierre.

Նաեւ ողորմութեամբ եւ առատատուր կարեկցութեամբ նմին ինքեան * մարդասիրին եւ ամենատեսան Յիսուսի նման էր հանապազ : Գրէր միշտ եւ ուսուցանէր հանապազորդ վարդապետութեամբ զպատուիրանս Աստուծոյ : Եւ այնչափ ակնածելի եւ պատկառելի էր ամենեցուն երկնային վարուքն եւ իմաստուն բանիւն մինչ զի եւ հակառակորդքն զահի հարեալ դողային ի նմանէ. զոր եւ զսա յիշէ սուրբն Գրիգոր աստուածաբան ի գիրս իւր պատուով, եւ տայ նշանակ սորա լաւութեանն : * B p. 284 b.

Սա եղեւ գլխաւոր երկրորդ ժողովոյն հարիւր եւ յիսուն եպիսկոպոսացն ի Կոստանդինուպօլիս. եւ հերքեաց զնոր աղանդն Մակեդոնի որ հայհոյէր զսուրբ Հոգին : Եւ դաւանեաց հաստատեալ զճշմարիտ համագոյ աստուածութիւն սուրբ Հոգւոյն ընդ Հօր եւ ընդ Որդւոյ այլովք սրբովք հարբքն. յորոց միջի փայլեաց իբրեւ զարեգակն ի ժամանակի իւրում : Եւ կացեալ յաթոռն ամս տասն եւ ութ եւ ամիսս երկու եւ տասն օր փոխեցաւ առ Քրիստոս :]

Քաղոցի Դ եւ Դեկտեմբերի ԺԲ : Տօն է սուրբ առաքելոյն Բարդուղիմէոսի :

Առաքեալն Քրիստոսի Բարդուղիմէոս մի էր յերկոտասանիցն, հրամանաւ Հոգւոյն

Par sa charité et sa généreuse compassion, il ressemblait * incessamment à notre Seigneur à tous, Jésus, qui aime les hommes. Il écrivait continuellement et enseignait sans relâche avec doctrine les commandements de Dieu. Il fut si respecté et vénéré de tous par sa conduite céleste et sa parole pleine de sagesse, que les ennemis eux-mêmes le craignaient et tremblaient devant lui. Saint Grégoire le théologien le mentionne avec honneur dans ses écrits et donne la preuve de ses bonnes qualités. * B p. 284 b.

Il présida le deuxième concile des cent cinquante évêques à Constantinople, et réfuta la nouvelle hérésie de Macédonius, qui blasphémait le Saint-Esprit. Il professa avec fermeté la véritable divinité consubstantielle du Saint-Esprit avec le Père et le Fils d'accord avec les autres saints Pères, parmi lesquels il brilla à son époque comme le soleil. Il siégea pendant dix-huit années, deux mois et dix jours, et reposa dans le Christ.

4 Kalotz, 12 Décembre.

Fête du saint apôtre Barthélemy[1].

L'apôtre du Christ Barthélemy (*Bardoghimeos*) était un des Douze. Il se rendit, par ordre du Saint-Esprit, dans la région pour laquelle il avait été élu; il

1. Cf. R. A. Lipsius, *Die apokryphen Apostelgeschichten und Apostellegender*, II, 2, Braunschweig, 1884, p. 64, 92-101.

որոց գնաց ի վիճակ ընտրութեան իւրոյ : Եմուտ յԵդոմ քաղաք ի սահմանս Հնդկաց, եւ նստէր առ աղբեր մի զոր պաշտէր քաղաքն իբրեւ զաստուած զի զդիւական ազդմունս լինէր ի նմա : Եւ յաւուր միում եկին քաղաքացիքն զոհել աղբերն, եւ կոչէին զնա դուստր Նեղոսի, եւ արարեալ մեծամեծ եւ կաքաւելով թաւալէին ընդ տիղմն ջրոյն, եւ երեւեալ դիւացն ընդ ակն աղբերն հողմով եւ հրով եւ սաստիկ հնչմամբ : Եւ սուրբ առաքեալն ձգեալ զպարեգօտն իւր ձգեաց ընդդէմ ջրոյն, եւ ցամաքեցաւ ջուրն եւ անյայտ եղեն երեւմունքն : Եւ եկին բազմութիւնքն առ առաքեալն, եւ նա ուսուցանէր նոցա զբանն փրկութեան, եւ նոքա նեղեալք ի ծարաւոյ՝
* A fol. 126 v° a. սկսան քարինս արկանել ի վերայ * առաքելոյն եւ զիրեարս հարեալ սատակեցին արս երեսուն : Եւ մերձեցեալ առաքելոյն ի մեռեալսն կենդանացոյց անուամբն Յիսուսի. եւ բազումք հաւատացին ի Քրիստոս :

Եւ գնացեալ առաքելոյն շուրջ քաղաքին, ի տեղի մի ապառաժ, բղխեցոյց աղօթիւք ջուր յորդ եւ անուշահամ, եւ անդ մկրտեաց զհաւատացեալսն, եւ արար ի սպանելոց անտի քահանայս :

Եւ շրջեալ քարոզութեամբ ընդ բազում տեղիս եւ եհաս նա ի Բոստր քաղաք խորին Ասորւոց, եւ զորդին հազարապետին Բոստրացւոց մեռեալ տանէին ի թաղումն :

pénétra dans la ville d'Aden (*Edom*) au pays des Indes, et s'assit auprès d'une fontaine que la ville adorait comme dieu, car il s'y produisait des influences démoniaques. Un jour les habitants de la ville se rendirent pour sacrifier, à une fontaine qu'ils appelaient « la fille du Nil (*Neghos*) », firent un grand tapage et en sautillant se roulèrent dans l'eau boueuse, tandis que les démons apparaissaient à la source de la fontaine, accompagnés de vents, de feu et d'un grand fracas. Le saint apôtre plia son capuchon et le jeta dans la direction de l'eau : l'eau se dessécha aussitôt et les apparitions s'évanouirent. Une multitude se rassembla autour de l'apôtre et il leur enseigna la parole du salut, mais eux, tourmentés par la soif, ils se mirent à jeter des pierres à
* A fol. 126 v° a. * l'apôtre. Mais ils s'atteignirent les uns les autres et il en mourut une trentaine. Alors, l'apôtre s'approcha des morts et les ressuscita au nom de Jésus, et beaucoup crurent au Christ.

L'apôtre se rendit aux alentours de la ville, en un endroit rocheux, y fit surgir par la prière une eau abondante et douce et y baptisa les fidèles. De ceux qui avaient été tués, il fit des prêtres.

Il traversa tout en prêchant bien des endroits et arriva à la ville de Bostra (*Bostr*), en Coelésyrie [1], comme on portait à sa sépulture le fils du gouver-

1. Bosra ou Bostra n'est pas dans la Syrie creuse au sens propre, mais le nom de Coelésyrie a été appliqué dès le temps des Séleucides à toute la Syrie septentrionale et centrale, cf. Bouché-Leclercq, *Histoire des Séleucides*, Paris, 1913-14, p. 522.

Եւ մերձեալ սուրբ առաքելոյն ի դագաղն առժամայն աղօթիւք կենդանացոյց զմեռեալն ։ Եւ հաւատաց հազարապետն եւ ամենայն տուն նորա յԱստուած ։ Եւ քարոզեաց նոցա զաւետարանն Մատթէոսի, եւ մկրտեաց զնոսա եւ անուանեաց զանուն պատանւոյն Մատթէոս ըստ անուան աւետարանչին ։ Եւ հազարապետն խորտակեաց զամենայն կուռս քաղաքին ։

Եւ գնացեալ սուրբ առաքելոյն յերկիրն Պարթեւաց եւ Մարաց եւ Եղիմացւոց եւ քարոզեալ նոցա բազումք հաւատացին ի Պարթեւացւոցն ։ Եւ գնացեալ յաշխարհն մոգուց եւ կացեալ զպատկեր տիրամօրն ընդդէմ արեգականն ի մէջ կրակարանին եւ խաւարեցոյց զնա ։ Եւ ոչ * հաւատացին բայց ովք ութ ի մոգուց անտի, որք երկիր * A fol. 126 v° b.
պագին Տեառն ի ծննդեանն Տեառն, զոր ընդ իւր առեալ առաքեալն եւ եկեալ յաշխարհն Գերմանիկեցւոց, քարոզեաց նոցա զՔրիստոս ։ Եւ թագաւորն նոցա ըմբռնեալ զառաքեալն եդ ի բանդ եւ հրամայեաց այրել եւ զբանդն եւ զառաքեալն ։ Եւ որոտ եւ կայծակունք եղեն եւ զմարդեալք անկան յերկիր, եւ ելեալ առաքելոյն բժշկեաց զնոսա ։

Եւ հաւատաց թագաւորն եւ ամենայն քաղաքն յԱստուած, եւ մկրտեալ առաքելոյն զնոսա եկն յերկիրն Հայոց ի Գողթն գաւառ, եւ զբազումս դարձոյց ի Տէր ։

Եւ զի վախճանեալ էր առաքեալն Թադէոս ի Սանատրկոյ, եւ զրեալ էր Թովմայի

neur de Bostra. Le saint apôtre s'approcha du cercueil et ressuscita aussitôt le mort par ses prières. Le gouverneur crut en Dieu, avec toute sa maison. (Barthélemy) leur prêcha l'évangile de Matthieu, les baptisa et donna au jeune homme le nom de Matthieu, selon le nom de l'évangéliste. Le gouverneur fit briser toutes les idoles de la ville.

Le saint apôtre se rendit ensuite au pays des Parthes, des Mèdes et des Élamites; il leur prêcha et beaucoup crurent parmi les Parthes. Il passa au pays des mages, où ayant présenté l'image de la mère du Seigneur en face du soleil au milieu du feu, elle éclipsa celui-ci. * Il ne se convertit parmi les * A fol. 126 v° b.
mages que huit hommes, lesquels avaient adoré le Seigneur à sa naissance; l'apôtre les emmena avec lui, arriva au pays des Germaniciens[1] et y prêcha le Christ. Le roi fit saisir l'apôtre, le fit mettre en prison et ordonna de brûler la prison et l'apôtre. Il se produisit des coups de tonnerre et de foudre, les gens tombèrent affolés et l'apôtre sortant (de la prison) les guérit.

Le roi et toute la ville crurent en Dieu; l'apôtre les ayant baptisés se rendit en Arménie dans la province de Golthen, et y convertit nombre de personnes au Seigneur.

Comme l'apôtre Thaddée avait été mis à mort par Sanatrouk, et que

1. Germanicia en Cilicie, aujourd'hui Mar'aš.

առ Բարթողիմէոս՝ զի մի՛ անփոյթ արասցէ զաշխր վիճակն, եկն ի Հայս : Եւ մինչ երթայր նա ի բլուրն Արտաշատու՝ հանդիպեցաւ նմա այլ մին յեօթանասնիցն առաքելոցն Յուդա, եւ ուրախացեալք ընդ միմեանս կանգնեցին ի տեղին խաչ, եւ ապա գնաց Յուդա ի վիճակն իւր :

Եւ Բարթողիմէոս գնաց ի Հեր եւ ի Սալմաստ, եւ եկն ի յԱրբանոս քաղաքն եւ քարոզէր անդ զՔրիստոս. եւ առնէր նշանս եւ սքանչելիս : Եւ Ոգուհի քոյր Սանատրկոյ՝ որ էր քեռորդի Աբգարու՝ հաւատաց ի Քրիստոս եւ մկրտեցաւ

* A fol. 127 r° a.

յառաքելոյն, եւ * զգեցաւ հանդերձ կուսական եւ ոչ մեկնէր յառաքելոյն : Եւ լուեալ թագաւորն Սանատրուկ բարկացաւ յոյժ, եւ առաքեաց զհազարապետն Տերենտիոս սպանանել զառաքեալն եւ զքոյր իւր : Եւ եկեալ հազարապետն եւետ զառաքեալն եւ գթացաւ ի նա, եւ զի բորոտ էր բժշկեաց զնա, եւ հաւատաց յԱստուած եւ մկրտեցաւ յառաքելոյն :

Եւ առաւել բարկացաւ թագաւորն, եւ առաքեաց զայլ մին իշխան սպանանել զառաքեալն եւ զքոյրն եւ զհազարապետն եւ զամենայն հաւատացեալսն : Եւ եկեալ իշխանին՝ զան սաստիկ եհար զառաքեալն, մինչեւ անկեալ յերկիր իբրեւ զմեռեալ : Եւ յետ երից աւուրց խլրտեցաւ, եւ ձեռն տուեալ նմա նստաւ. եւ աղօթէր առ Աստուած զի մի՛ կորիցէ աշխարհս այս խնդրուածովք Թադէոսի եւ իմ նուաստ ծառայի քո :

Եւ ահա կամար լուսոյ եկաց ի վերայ սուրբ առաքելոյն, եւ առաքեալն Թադէոս

Thomas avait écrit à Barthélemy de ne pas négliger ce pays, (Barthélemy) s'était rendu en Arménie. Pendant qu'il se dirigeait vers la colline d'Artachat, il y rencontra un autre des soixante-dix, l'apôtre Jude (*Jouda*); ils se félicitèrent, plantèrent une croix à cet endroit, et Jude retourna dans sa région.

Barthélemy se rendit à Her et à Salmast, puis entra dans Arbanopolis et y prêcha le Christ. Ogohi, sœur de Sanatrouk, qui était le fils de la sœur d'Ab-

* A fol. 127 r° a.

gar, crut au Christ et se fit baptiser par l'apôtre, * elle prit l'habit de vierge et ne se sépara plus de l'apôtre. Le roi Sanatrouk en ayant eu connaissance, entra dans une grande colère et dépêcha le chiliarque Térence (*Terentios*) pour tuer l'apôtre et sa sœur. L'officier alla, vit l'apôtre et eut pitié de lui; comme il était lépreux, (l'apôtre) le guérit, il crut en Dieu et fut baptisé par l'apôtre.

Le roi en fut encore plus irrité et envoya un autre prince pour tuer l'apôtre, sa sœur, l'officier et tous les fidèles. Le prince arriva, fit battre cruellement l'apôtre, à tel point qu'il tomba à terre comme mort. Trois jours après, il remua, on l'aida à s'asseoir, et il pria Dieu de ne pas laisser périr ce pays « sur les instances de Thaddée et de moi ton humble serviteur ».

Aussitôt une voûte lumineuse s'éleva au-dessus du saint apôtre, et l'apôtre

իբրեւ մարմնաւորեալ տեսլեամբ գայր առ նա. եւ առժամայն փչեաց զոգին, եւ դարձան ընդ նոյն տեղի ուստի եկն Թադէոս ։ Եւ տեսեալ զայն բազմութեանն հաւատացին յաւուր յայնմիկ որպէս իբրեւ երեք հազարք ։

Սպանին եւ զքոյր թագաւորին եւ զհազարապետն, եւ թաղեցին զառաքեալն ի * տեղւոջն որ կոչի Բարմ ։ Եւ կատարի տօն սուրբ առաքելոյս Դեկտեմբերի ԺԲ ։ * A fol. 127 rº b.

Յայսմ աւուր վարք Սպիւրիդոնի սքանչելագործ եպիսկոպոսի ։

Սուրբ Սպիւրիդոն հովիւ էր ոչխարաց. եւ ամուսնացեալ ըստ աշխարհի ունէր զաւակս. եւ էր յաւուրս մեծի արքային Կոստանդիանոսի ։ Մեռան նորա որդիքն եւ կինն, եւ մի դուստր միայն մնաց ։ Եւ ձեռնադրեցին զնա եպիսկոպոս քաղաքին իւրոյ ։ Եւ էր ինքն պարզամիտ, հեզ, հանդարտ, խոնարհ, անչար եւ սուրբ ։ Եւ տուան նմա շնորհք յԱստուծոյ առնել նշանս եւ արուեստս, յորոց եւ մեք սակաւ ինչ պատմեսցուք ։

Երաշտութիւն լեալ յաշխարհին եւ աղաչեաց սուրբն Սպիւրիդոն զԱստուած եւ ետ անձրեւ զերիս տիւս եւ զերիս գիշերս ։

6 Վարք ... եպիսկոպոսի] վարք եւ պատմութիւն սքանչելեաց երանելւոյն Սպիւրիդոնի եպիսկոպոսին Տրիմիդաւլեայ քաղաքի ի Կիպրոս կղզւոջն B || 8 յաւուրս] յամս B || 10 եւ սուրբ *om.* B || 11 յորոց եւ մեք սակաւ ինչ պատմեսցուք] ունէր եւ զհոգի մարգարէութեան ի վերայ զգալանիս մարդկան ... բանզի երաշտութիւն B.

Thaddée, comme dans une vision corporelle, vint à lui; il rendit aussitôt l'âme, et ils s'en retournèrent par la voie d'où était venu Thaddée. La multitude, ayant vu cela, il s'en convertit, en ce jour, près de trois mille.

On tua la sœur du roi et l'officier, et on enterra l'apôtre* à l'endroit appelé Barme. La fête du saint apôtre a lieu le 12 Décembre. * A fol. 127 rº b.

En ce jour, vie de Spyridon, l'évêque thaumaturge.

Saint Spyridon était berger de troupeaux, il était marié et laïc, ayant des enfants; il vivait aux jours du grand empereur Constantin. Sa femme et ses fils moururent, il ne lui resta qu'une fille. On l'ordonna évêque de sa ville. Il était d'esprit simple, doux, calme, humble, sans aucune méchanceté, et saint. Les grâces de Dieu lui furent accordées pour accomplir des miracles et des prodiges, dont nous raconterons quelques-uns.

La sécheresse régnant sur le pays, saint Spyridon pria Dieu qui accorda la pluie durant trois jours et trois nuits.

Սով լեալ ի քաղաքին, և աղքատք քաղցնուին յոյժ. և մեծատունքն ունէին ամբարեալ ցորեան, և պահէին ի շտեմարանս և կարօտելոցն ոչ բաշխէին կամ վաճառէին ։ Եւ յանդիմանէր զնոսա երանելին բանիւ և ոչ անսային ։ Եւ աղօթեաց առ Աստուած՝ եկն անձրև սաստիկ և կործանեաց զշտեմարանս նոցա ։ Եւ դիմեալ
* A fol. 127 v° a. աղքատացն առ հասարակ լցան ցորենով. զոր և * ինքեանք իսկ մեծատունքն հրամայէին յափշտակել ասելով թէ. Հրամանաւն Աստուծոյ եղև այս՝ ի խնդրուածոյ սրբոյ եպիսկոպոսին ։

Մին ի սիրելեաց սրբոյն աղքատացաւ, և երթեալ առ նա խնդրէր անօթս ինչ զի դիցէ գրաւական և գնեսցէ պէտս տան իւրոյ ։ Եւ նա ոչ ինչ ունէր զի տացէ ։ Գնաց ընդ այրն ի պարտէզն և տեսանէ օձ մի զի գնայր. աղաչեաց զԱստուած և եղև օձն ի զարդ կանացի փոխեալ, զոր բուռն հարեալ ետ ցայրն ։ Եւ նորա երթեալ եդ գրաւական և առեալ պէտս տան իւրոյ, և յորժամ յաւելաւ և դարձոյց զփոխն, առեալ զգրաւականն տարաւ առ եպիսկոպոսն. և նորա ընկալեալ ի ձեռս ընկէց ի պարտէզն, աղաչեաց զԱստուած և կենդանացաւ դարձեալ և եմուտ յորջ իւր ։

2 ցորեան] բազում *add.* B || 5 հրամայէին] հրամայեցին B || 8-15 Մին ի սիրելեաց . . . ի մահուանէն *om.* B.

Il y eut une disette dans la ville et les pauvres souffraient beaucoup de la faim; les riches avaient amassé du blé et le gardaient dans leurs greniers sans en distribuer ni en vendre aux nécessiteux. Le bienheureux leur adressa des reproches, mais ils ne l'écoutèrent pas. Il pria Dieu, qui fit tomber une forte pluie et détruisit leurs greniers[1]; tous les pauvres accoururent et firent une
* A fol. 127 v° a. ample provision de blé, les riches * eux-mêmes ordonnèrent de piller (les greniers) en disant : « C'est par ordre de Dieu que cela est arrivé sur les instances du saint évêque. »

Un des amis du saint étant tombé dans la misère, se rendit auprès de lui et lui demanda un objet pour le mettre en gage et acheter ce qu'il fallait pour sa maison; mais il ne possédait rien de quoi lui donner. Il se rendit avec cet homme au jardin et aperçut un serpent qui circulait, il pria Dieu, et (le serpent) fut transformé en une parure féminine d'or, qu'il saisit et donna à l'homme. Celui-ci s'en alla, le mit en gage et acheta ce qu'il fallait pour sa maison; lorsqu'il eut amassé de quoi rendre l'argent emprunté, il reprit le gage, l'apporta à l'évêque, qui le prit dans ses mains, le jeta dans le jardin, et pria Dieu; (le serpent) reprit vie et rentra dans son trou.

1. Se rappeler que maisons et toitures sont souvent en torchis et facilement endommageables par la pluie.

Զոմն ի սիրելեաց իւրոց դատապարտեցին ի մահ, եւ հրամայեաց դատաւորն հատանել զգլուխ նորա : Արդ եկեալ երանելոյն եւ փութայր ընթանալ զի կեցուսցէ զնա, եւ հասեալ ի գետ ոչ եգիտ հուն զի անցանէ, եւ ասէ. Ձեզ հրամայէ Տէր Աստուած, ով ջուրք, դադարեցէք մինչեւ անցից նախ քան զմեռանել անիրաւութեամբ : Եւ վաղվաղակի արգելաւ ջուրն ի վերուստ, եւ անց սուրբն ցամաքաւ : Եւ որք տեսին՝ ընթացեալ պատմեցին դատաւորին զսքանչելի գործն, եւ զահի * հարեալ արձակեաց զայրն դատապարտեալ ի մահուանէն : * A fol. 127 v° b.

Յաւուր միում մտեալ երանելոյն ի տուն ինչ եւ մերձ եկեալ կին մի աղաչէր զի լուասցէ զոտս նորա : Եւ նա ասէ. Ի բաց երթ յինէն, եւ յանդիմանեաց զգործս նորա զանզի պոռնիկ էր : Եւ կինն զղջացեալ ընդ բանսն խոստովան եղեւ զմեղս իւր եւ ապաշխարութեամբ ապրեցաւ :

Երթեալ երանելոյն ի Նիկիա զանզի եւ սա մի էր յերեք հարիւր եւ տասն եւ ութ հայրապետացն : Եւ իմաստասէր ոմն յարիանոսացն ի վիճումն բանից յաղթէր ուղղափառացն : Եւ տեսեալ Սպիրիդոնի եթէ ոչ ոք կարէ ընդդիմանալ նմա ճարտարութեամբ, յառաջ մատեաւ խօսել ընդ նմա. եւ զանզի անհմուտ էր ուսմամբ իմաստու-

12 ի Նիկիա] ի ժողովն Նիկիոյ B.

Un de ses amis avait été condamné à mort et le juge avait ordonné de lui trancher la tête. On le fit savoir au bienheureux qui s'empressa d'accourir pour le sauver; or, arrivé au fleuve, il ne trouva pas de gué pour le traverser et dit : « Le Seigneur Dieu vous ordonne, eaux, de cesser de couler afin que je passe avant la mort injuste de cet homme ». Aussitôt les eaux supérieures s'arrêtèrent et le saint traversa à sec. Ceux qui en furent témoins coururent raconter au juge le fait miraculeux, et celui-ci, * saisi de frayeur remit en liberté l'homme condamné à la mort. * A fol. 127 v° b.

Un jour que le bienheureux était entré dans une maison, une femme s'approcha de lui et le pria de lui permettre de laver ses pieds. Il lui dit : « Éloigne-toi de moi. » Et il blâma ses actes, car c'était une prostituée. La femme eut un repentir à ces paroles, avoua ses péchés et vécut dans la pénitence.

Le bienheureux se rendit à Nicée, car il fut l'un des trois cent dix-huit évêques. Un philosophe arien dans la discussion remportait la victoire sur les orthodoxes. Spyridon, voyant que personne ne pouvait s'opposer adroitement à cet homme, s'avança pour discuter avec lui, et bien qu'il ne fût pas versé dans la science de la philosophie, seul avec les grâces de l'Esprit, il parla au

թեան, բայց ի շնորհաց Հոգւոյն ասէ օրինակս եւ խոնարհ բանիւ հաւանեցոյց զիմաստասէրն. եւ եղեւ նա ուղղափառ :

Եւ մինչ երանելին ի Նիկիա էր մեռաւ դուստր նորա : Եւ յորժամ դարձաւ եկն մի կին եւ խնդրէր ի նմանէ զարդս, ասէր եթէ. Ես դստերն քո եդի յաւանդ եւ ոչ դարձոյց ազարէն : Ասէ երանելին. Ոչ ինչ գիտեմ յայդմանէ զի ոչ եմ տեսեալ : Եւ կինն առաւելապէս ինքն աղաղակէր : Եւ առեալ սուրբն զկինն տարաւ ի գերեզման
* A fol. 128 r° a. դստերն իւրոյ, եւ այլք բազումք ընդ նմա, եւ ասէ բարձր ձայնիւ. * Դուստր իմ Իրինէ, ասա ինձ, ուր պահեցեր զկնոջն զզարդն : Եւ ձայն եղեւ ի գերեզմանէն ասէ. Տէր իմ եւ հայր՝ յայս ինչ տեղւոջ են : Եւ երթեալ գտին ըստ ասացելումն : Եւ որք տեսին եւ լուան փառս ետուն Աստուծոյ :

Թագաւորն Կոստաս, որդի Կոստանդիանոսի Մեծի, վէրս ունէր անբժշկելի ի ձեռսն եւ ի գլուխն : Եւ տեսեալ յանուրջս զերանելին Սպիւռիդոն եպիսկոպոսաթեան զգեստիւք եւ գտակ զամբիւղոյ ի գլուխն, եւ գաւազան արմաւենի ի ձեռին իւրում. եւ լուաւ ձայն որ ասէր. Ոչ այլ ոք բժշկեսցէ զքեզ բայց միայն սա :

Եւ զարթուցեալ ընդ առաւօտն հրաման ետ զի ժողովեսցին առ նա ամենայն

1 բայց ի շնորհաց ... հաւանեցոյց] բայց անուամբն Քրիստոսի պապանձեցոյց B || 3-10 Եւ մինչ երանելին ... ետուն Աստուծոյ *om.* B || 13 զգեստիւք] զգեստուք B || 15 հրաման ետ] հրամայեաց B.

moyen d'exemples et de raisonnements modestes et persuada le philosophe qui devint orthodoxe.

Pendant que le bienheureux se trouvait à Nicée, sa fille vint à mourir. A son retour, une femme vint lui réclamer certains bijoux, en lui disant : « Je les avais mis en dépôt chez ta fille, et elle ne me les a pas rendus. » Le bienheureux lui répondit : « Je ne connais rien de tout cela, car je n'ai rien vu. » La femme se mit à crier de plus en plus fort. Le saint emmena la femme au tombeau de sa fille, de nombreuses personnes l'accompagnaient, et il dit à
* A fol. 128 r° a. haute voix : « * Irène, ma fille, dis-moi où gardais-tu les bijoux de cette femme? Une voix se fit entendre du tombeau qui dit : « Mon seigneur et père, ils sont dans tel endroit. » Ils s'y rendirent et les retrouvèrent comme il avait été dit. Ceux qui virent et entendirent rendirent grâces à Dieu.

L'empereur Constans (*Kostas*), fils du grand Constantin, avait des plaies incurables aux mains et à la tête. Il vit dans un rêve le bienheureux Spyridon revêtu des ornements épiscopaux, ayant une calotte d'osier sur la tête et un bâton de palmier à la main, et il entendit une voix qui disait : « Personne autre que celui-là peut te guérir. »

S'étant réveillé le matin, il ordonna aux évêques de toutes les villes de se

բազմաց եպիսկոպոսունքն ։ Եւ տեսեալ զբազումս ոչ ծանեաւ զնմանութիւն տեսն զոր եաես ։ Յետոյ գնաց եւ սուրբն Սպիրիդոն նովին կերպարանաւն ։ Եւ տեսեալ թագաւորին ծանեաւ զնա․ եւ յարուցեալ յաթոռոյն երկիր եպագ նմա ։ Եւ նորա եդեալ զձեռս ի վերայ վէրին առժամայն բժշկեցաւ ։

Եւ ի խնդրոյ Սպիրիդոնի առ ի պատիւ նորա գրեաց հրամանս թագաւորականս, զի պաշտօնեայք սուրբ եկեղեցւոյ եւ սպասաւորք ազատ լիցին ամենեւին յարքունական հարկէ եւ ի ծառայութենէ, եւ հաստատ պահի * նամոս այս մինչեւ ցայսօր ։ * A fol. 128 r° b.

Կնոջ մի այլազգւոյ մեռաւ որդին, եւ աղօթեալ երանելոյն յարոյց ի մեռելոց ։ Եւ ի խնդութենէ անտի մեռաւ եւ մայրն, նոյնպէս եւ զնա յարոյց շնորհօքն Աստուծոյ եւ հաւատացին եւ մկրտեցան ։

Այր ոմն գնեաց ի հովուապետէ եպիսկոպոսի հարիւր այծ, եւ զմիոյն զգինն արգել զողութեամբ ։ Եւ մինն յայծիցն ոչ ընթանայր զհետ այլ աղաղակէր․ եւ կամէր փախչէր, եւ այրն առեալ յուս իւր զնայր, եւ այծն հարկանէր եղջիւրովք զգլուխն եւ անկեալ ի յուսոյն փախեաւ ի փարախն ։ Ասէ երանելին․ Տես այր դու, միթէ թագուցեր զգինս զորա ։ Եւ նորա խոստովանեալ ետ զգինս․ եւ ապա այծն ինքնին ընթացեալ խառնեցաւ ընկերսն ։

4 զձեռս] աղօթիւք *add.* B — վէրին] վիրացն B | 5-12 p. 718 Եւ ի խնդրոյ . . . եղեւ ժամանակ մի *om.* B.

rendre auprès de lui. En ayant vu beaucoup, il ne reconnut pas la physionomie de celui qu'il avait vu (dans le rêve). Ensuite arriva saint Spyridon dans le même costume; l'empereur le vit, le reconnut et se levant de son trône, se prosterna devant lui. Celui-ci posa ses mains sur les plaies et les guérit aussitôt.

Sur les instances de Spyridon et en son honneur, (l'empereur) signa des ordres impériaux afin que les ministres et les serviteurs de la sainte Église fussent exemptés de tout impôt et de la corvée, et cette loi est observée rigoureusement * jusqu'à nos jours. * A fol. 128 r° b.

Le fils d'une femme infidèle vint à mourir, et le bienheureux par ses prières le ressuscita. De joie la mère mourut aussi, et il la ressuscita également par la grâce de Dieu; ils crurent et furent baptisés.

Un homme avait acheté cent chèvres au chef des bergers de l'évêque et retint frauduleusement le prix de l'une d'elles. Une des chèvres ne suivit pas les autres, elle cria, et voulut se sauver; l'homme la prit sur ses épaules mais la chèvre lui frappa la tête de ses cornes et tombant de ses épaules se sauva au bercail. Le bienheureux dit : « Regarde, homme, si tu n'as pas caché le prix de son achat. » Il avoua et rendit l'argent; alors la chèvre courut d'elle-même se joindre à ses compagnes.

Յաւուր միում երեկոյին ժամուն ժողովուրդն ոչ եկին յեկեղեցին, եւ սարկաւագն նուազեցոյց զկանթեղսն ։ Ասէ եպիսկոպոսն. Պարտ է զկանթեղսն լուցանել եթէ, գան եւ եթէ ոչ ։ Եւ ինքն կատարէր զպաշտաման միայն ընդ սարկաւագին. եւ յասելն եպիսկոպոսին. Խաղաղութիւն ամենեցուն, պատասխանէին եւ հրեշտակքն. Եւ ընդ հոգւոյդ քում ։ Եւ յորժամ քարոզէր սարկաւագն. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք, եւ հրեշտակքն ասէին. Տէր ողորմեա ։ Եւ ի ձայնէ հրեշտակացն եկին ժողովուրդն

* A fol. 128 v° a. * մերձ յեկեղեցին, եւ ձայնս բազմութեան լսէին որք պաշտէին ընդ եպիսկոպոսին ։ Եւ յորժամ մտին ի ներքս ոչ զոք տեսին բայց միայն զերանելի եպիսկոպոսն եւ զսարկաւագն իւր, եւ զարմացեալք տային փառս Աստուծոյ ։

Պակասեալ ի նուազութենէ ձիթոյն շիջանէին կանթեղքն. եւ աղօթիւք սրբոյն լցան ինքեանք մինչեւ ստորեւ հեղուլ, եւ ժողովեալ յամանս բաւական եղեւ ժամանակ մի ։

Այն անհաւատ ունէր կին հաւատացեալ, եւ տեսեալ զնա երանելւոյն մարգարէացաւ զոր ինչ նմա լինելոց էր. եւ յորժամ եղեւ տես եւ հաւատաց ի Քրիստոս ։

Ի միում աւուր գնաց երանելին առ հնձողսն, եւ սկսաւ ցօղել յերկնից եւ լցա-

15-10 p. 720 Ի միում աւուր ... Դեկտեմբերի ԺԲ] Եւ ոչ այսչափ միայն այլ եւ արգել զայր մի զընթացս գետոյն եւ ազատեաց զանձեղ որ ի մահուանէ, եւ ասաց ինչ զարմանալ աղօթիւք միայն կործանեաց զկռատունս կռոց ։ Արար եւ այլ բազում նշանս, եւ արանցեալ փառօք կեցեալ զամս բազումս, ննջեաց խաղաղութեամբ ի Քրիստոս ։ Եւ մարմին նորա որ կայ ի Կորկիւրա՝ այժմիքն ի Քերփու կղզին՝ մինչեւ ցայսօր առնէ բազում սքանչելիս ի փառս Քրիստոսի ։ B.

Un jour, aux vêpres, personne ne vint à l'église, et le diacre diminua le nombre des lampes (allumées). Le bienheureux lui dit : « Il faut allumer les lampes, qu'on vienne ou ne vienne pas. » Et il accomplit les offices seul avec son diacre. Lorsque l'évêque disait : « Paix à tout le monde », les anges répondaient : « Et avec ton esprit. » Et lorsque le diacre récitait : « Prions Dieu pour qu'il nous accorde encore plus de paix », les anges répondaient : « Seigneur, ayez pitié. » A la voix des anges, le peuple s'approcha * de l'église et entendit des voix multiples, qui officiaient avec l'évêque; et lorsqu'ils entrèrent à l'intérieur ils n'aperçurent que le bienheureux évêque et son diacre; ils en furent émerveillés, et rendirent grâces à Dieu.

* A fol. 128 v° a.

Une autre fois, les lampes s'éteignaient par manque d'huile; à la prière du saint elles s'en remplirent d'elles-mêmes jusqu'à déborder; on ramassa (cette huile) dans des vases, et elle suffit pour un certain temps.

Un infidèle avait pour épouse une femme fidèle, le bienheureux l'ayant vu, lui prophétisa ce qui lui devait arriver, et lorsque la chose arriva, il vit et crut au Christ.

Un jour le bienheureux se rendit auprès des moissonneurs, la rosée se mit

միայն գլուխ երանելւոյն ցօղեաց. և ապշուցեալ հայէին ի նա հնձողքն : Եհարց զնոսա եւ թէ. Ընդէ՞ր հայիք ի գլուխ իմ : Եւ նոքա ասեն. Տեսանեմք զհեր գլխոյ քո, երբեմն սեաւ և երբեմն սպիտակ և երբեմն խարտեաշ : Ասէ սուրբն. Ճշմարտութեամբ ասեմ, զի զկնի իմոյ վախճանի մեծապէս փառաւորեսցէ Աստուած զյիշատակ իմ յերկրի. և ամենայն հոգիք հաւատացելոց ի Քրիստոս որք կատարեն զյիշատակ իմ տօնախմբելով և պատուելով, և տայ ինձ Աստուած համարձակութիւն բարեխօսել վասն տօնողաց իմոց :

Ի միում գիշերի մտին * գողք ի փարախ ոչխարաց նորա և կուրացեալք մոլորեցան. և ընդ առաւօտն գտեալ զնոսա տարան առ եպիսկոպոսն : Եւ նա արձակեաց զնոսա պատուէր տուեալ նոցա զի մի այլ եւս արասցեն գողութիւն : * A fol. 128 v° b.

Պատրիարքն Աղեքսանդրու հանդերձ եպիսկոպոսօքն խուռնք շրջէր ընդ ամենայն տեղիս և խորտակէր զպատկերս կռոցն ուր և գտանէր. և մնաց ՚րագին մի զի ոչ կարաց կործանել : Եւ տեսիլ երեւեալ պատրիարգին ասէ. Սուրբն Սպիրիդոն կոչեսցի զի կործանեսցի պատկերդ : Եւ գրեալ կոչեաց զնա : Եւ իբրեւ գնաց ի տեղին՝ նոյնժամայն անկեալ կործանեցաւ բագինն :

Այր ոմն խնդրեաց ի սրբոյն դանձ ի փոխ և ետ. և յորժամ եհաս պայմանն տալոյն՝ տարաւ զդանձն առ նա : Եւ ասէ ցնա. Տարեալ դիցես ի յարկեղն : Եւ նորա բացեալ

à tomber du ciel et couvrit seulement la tête du bienheureux. Les moissonneurs le regardèrent stupéfaits. Il leur demanda : « Pourquoi regardez-vous ma tête? » Ils lui répondirent : « Nous regardons les cheveux de ta tête, qui sont tantôt noirs, tantôt blancs et tantôt châtains. » Le saint leur dit : « En vérité, je vous dis qu'après ma mort Dieu glorifiera grandement mon souvenir sur la terre. Et pour toutes les âmes des fidèles du Christ qui accompliront ma commémoration avec honneur et éclat, Dieu me permettra d'intercéder avec insistance en faveur de ceux qui me fêteront. »

Une nuit les voleurs * s'introduisirent dans le bercail de ses moutons, ils furent frappés de cécité, et s'égarèrent. Au matin on les arrêta et on les conduisit à l'évêque. Il les remit en liberté en leur enjoignant de ne plus commettre de vol. * A fol. 128 v° b.

Le patriarche d'Alexandrie accompagné de ses évêques circulait partout et faisait briser les statues d'idoles là où il en trouvait. Il n'en resta qu'une qu'il n'arriva pas à briser. Le patriarche eut une vision qui lui dit : « Il faut appeler saint Spyridon pour que cette statue soit brisée. » Il écrivit et le fit venir. Et lorsqu'il fut arrivé à l'endroit la statue tomba aussitôt et se brisa.

Un homme avait demandé en prêt de l'argent au saint, qui le lui donna. A l'expiration du délai accordé, il lui apporta l'argent; (le saint) lui dit : « Tu

զարկեղն եւ փակեաց՝ ոչ եդ ի նմա զդրամն, այլ ապրեաց առ ինքն չար մտածութեամբ, եւ ասաց զերանելւոյն եթէ եդի եւ գնաց ։ Եւ առեալ այլն՝ ըստ ժամանակաց խնդրեաց այլ եւս փոխ ի նմանէ ։ Ասէ ցնա երանելին․ Երթիցես զարկեղն եւ որչափ եւ կամեսցիս առցես ։ Եւ նորա երթեալ ասէ․ Ոչ ինչ գոյ անդ ։ Ասէ ցնա երանելին․ Հաւատա

* A fol. 129 r° a. ինձ որդեակ, որ եթէ յայնժամ եդեալ էիր՝ այժմ գտանէիր․ * բայց զի յայնժամ ժամու ոչ եդեր, այժմ վասն այնորիկ ոչ գտեր ։ Եւ այրն ամօթ եղեալ խոստովանեցաւ զմեղսն ։

Եւ այլ բազում նշանս արար սուրբն Սպիրիդոն, զոր վասն ոչ ձանձրանալոյ ընթերցողացն եւ լսողացն ոչ գրեցաք ։ Եւ այսպիսի բարեաւք բարեպաշտութեամբ եւ սքանչելի վարուք կեցեալ ամս բազումս, հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս Դեկտեմբերի ԺԲ ։

* B p. 286 b. [B* Յայսմ աւուր յիշատակ է հանդիպման միմեանց ի Հայս սրբոց առաքելոցն Բարթողիմէոսի եւ Յուդայի Յակոբեան՝ յորժամ օրհնեցին խաչ ի բլուրն Արտաշատու ։

Ի սմին յիշատակ է սրբոց ճգնաւորացն Անտոնի եւ Կրոնիդեայ, եւ եւթն խոտաճարակացն Թէոնայ, Պաւղոսի, Կարպոսի, Սիմէոնի, Եպիփանու, Դէմառիոսի, Յովհաննու եւ այլոց ի Տարօն ։

Եւ վկայութիւն չորից կանանցն սրբոց Ամոնարեայ, Մերկուրեայ, Տիոնիսեայ եւ միւս Ամոնարեայ ։]

iras le mettre dans le coffre. » L'homme ouvrit le coffre, et le referma, mais n'y déposa pas l'argent et le conserva malhonnêtement par devers soi, tout en disant au bienheureux qu'il l'avait déposé, et il s'en alla. Mais comme il en avait pris l'habitude, il lui demanda quelque temps après un autre prêt. Le bienheureux lui dit : « Tu iras au coffre et tu y prendras autant que tu voudras. » Après y avoir été, il vint lui dire : « Il n'y a rien dedans. » Le bienheureux lui répondit : « Crois-moi, mon fils, si tu y avais déposé (l'argent) à

* A fol. 129 r° a. ce moment-là, tu l'aurais retrouvé à présent, * mais comme alors tu ne l'as pas déposé, tu n'en as pas trouvé maintenant. » L'homme, pris de honte, lui avoua son méfait.

Saint Spyridon accomplit encore beaucoup d'autres miracles, que nous n'avons pas décrits pour ne pas ennuyer les lecteurs et les auditeurs. Il vécut de nombreuses années d'une vie bonne et admirable et reposa en paix dans le Christ, le 12 Décembre.

* B p. 286 b. [B * En ce jour commémoration de la rencontre en Arménie des saints apôtres Barthélemy et Jude (fils) de Jacques, lorsqu'ils bénirent la croix sur la colline d'Artachat.

En ce jour commémoration des saints ascètes Antoine et Cronidas, et des sept anachorètes qui se nourrissaient d'herbes : Théonas, Paul, Carpus, Siméon, Épiphane, Démarius, Jean et d'autres dans (la province de) Taron.

Martyre des quatre saintes femmes : Amonaria, Mercuria, Denise (*Dionisia*) et l'autre Amonaria.]

Քաղոցի Ե և Դեկտեմբերի ԺԳ : Տօն է սրբոցն Եւստրատեայ, Աւքսենտեայ, Եւգենեայ, Մարդարեայ և Որեստեայ :

Սուրբ վկայքս Քրիստոսի էին ի ժամանակս Դիոկղետիանոսի ամբարիշտ արքային, և Ագրիկոլայոսի դատաւորին, և Լիւսիայ դքսին Սեբաստիոյ քաղաքին :
Սուրբն Եւստրատիոս էր ի քաղաքէն Արաւրակայ . սկերինիարոս պատուով ի դքսական կարգէն՝ ի մեծ հարկաւորացն . և հայրենական անուն էր նորա Տէր Յուսիկ . և քրիստոնեայ էր ի ծածուկ : Եւ տեսանէր զսուրբ վկայսն ի չարչարանս վասն Քրիստոսի, և ցանկայր և ինքն մարտիրոսութեամբ հասանել անմահ պսակին, բայց զանգիտէր չերկիւղէ տանջանաց : Եւ արկեալ վիճակ * զգօտին եկեղեցւոյն Արաւրակացւոց՝ * A fol. 129 r° b.
զի եթէ Աւքսենտիոս քահանայ ածցէ ընդ միջոյն, բարիոք կատարել վկայական մրցմանց նորա . իսկ եթէ այլ ոք՝ լռել զայնու ժամանակաւ : Եւ յորժամ պատմեաց

1-2 Տօն է . . . Որեստեայ] Վկայութիւն սուրբ և փառաւորեալ նահատակացն և քաջահամբաւ վկայիցն մեծին և սրբոցն Եւստրատիոսի, Օքսենտիոսի քահանայի, Եւգենեայ, Որեստեայ և Մարդարիոսի B || 4 Սեբաստիոյ քաղաքին] Սեբաստացւոց աշխարհին B || 5 սկերինիարոս] սկեռինարոս B || 6 հայրենական] հայրական B || 8 մարտիրոսութեամբ] մարտիրոսութեան B || 10 միջոյն] մէջոյն || 11 մրցմանց] մրցանաց B.

5 Kalotz, **13 Décembre.**

Fête des saints Eustrate, Auxence, Eugène, Mardarias et Oreste.

Ces saints martyrs du Christ vivaient au temps de Dioclétien, l'empereur impie, et du juge Agricola (*Agrikolaios*) et de Lysias, duc de la ville de Sébaste.

Saint Eustrate était de la ville d'Araurak [1], il avait la fonction d'archiviste [2]; étant de l'ordre des ducs, personnage considérable, son nom de famille était Ter Houssik. Il était chrétien secrètement. Comme il voyait les saints martyrs exposés aux supplices pour le Christ, il aspirait, lui aussi, la couronne immortelle par le martyre, mais il craignait les supplices des tourments. Le sort étant tombé sur * sa ceinture dans l'église d'Araurak, (en disant) que si * A fol. 129 r° b.
le prêtre Auxence l'appliquait sur sa taille, il mourrait par le bon combat du martyre, mais que si c'était une autre (ceinture), il devrait se taire pour le moment. Lorsque le domestique du saint lui eut raconté que le prêtre ayant pris (la ceinture) en avait entouré sa taille, il comprit qu'il fallait se faire

1. En Arménie Ire non loin de Sadal. — 2. *Skeriniaros* = scriniarius.

ծառայն սրբոյն՝ եթէ քահանայն ընկալեալ արկ ընդ ինքեամբ, ՝ ծանեաւ եթէ արժան է յայտնի առնել զինքն անօրինացն ։ Եւ երթեալ ի բանդին առ սուրբ վկայսն յանձն առնէր նոցա աղաչել զՏէր, զի արժանաւոր լիցի և նա նոցին նահատակութեանն ։

Եւ յորժամ նստաւ յատենի դատաւորն Լիւսիաս, ի քաղաքին Սատաղիոյ, և տարան առաջի նորա զարգելեալ քրիստոնեայսն, խառնեցաւ և սուրբն Եւստրատիոս ընդ նոսա և ասէր թէ. Եւ ես քրիստոնեայ եմ ։ Եւ լուեալ Լիւսիայ մռնչեաց իբրև զառիւծ, և նախ զքղամիդ պատուոյն հրամայեաց մերկացուցանել ի նմանէ, լուծին և զգօտի զինուորութեանն և մերկ տարածեալ ի վերայ գետնոյ հարին զմարմինն ուժգին գանիւք ։ Եւ ապա կախեցին զփայտէ և հուր վառեալ ի ներքոյ այրէին զնա, և հեղուին աղ և քացախ ի վերայ վիրացն ։

Եւ ասէր Լիւսիաս. Զիարդ ոչ փոխեաց զքեզ աստուածն քո յոր յուսայիր ։
* A fol. 129 v° a. Ասէ սուրբն Եւստրատիոս. Հայեաց և տես այժմ զզօրութիւնն Աստուծոյ իմոյ ։ * Եւ կանգնեալ սուրբն ի վերայ ոտից իւրոց դողումն կալաւ յանկարծակի զմարմին նորա, և թօթափեալ զպատառեալ մորթն ի բաց ընկէց ի մարմնոյն իբրև զհանդերձ, և եղև

4 Լիւսիաս *om.* B || 7 մերկացուցանել] մերկանալ B || 9 գանիւք] գանօք B || 13-14 Եւ կանգնեալ . . . դողայր] զի ՝զոր զա մեռեալ կարծէիր զնա այնչափ տանջանօք, ահա ոչինչ անհնար եղեւ Աստուծոյ իմոյ կեցուցանել զնա ։ Եւ եկաց կանգնեալ ի վերայ ոտից իւրոց ակն յանդիման ամենայն բազմութեան քաղաքին իբրև կատարեալ ողջ ամենայն անդամօք B.

connaître aux impies. Il se rendit à la prison auprès des saints martyrs, et se recommanda à eux pour qu'ils prient le Seigneur de le rendre digne, lui aussi, de leur victoire.

Lorsque le juge Lysias siégea au tribunal de la ville de Sadala [1], et que l'on introduisit en sa présence les chrétiens détenus, saint Eustrate se mêla à eux et dit : « Moi aussi, je suis chrétien ». L'ayant entendu, Lysias rugit comme un lion et ordonna de le dépouiller d'abord de la chlamyde d'honneur, de lui enlever aussi la ceinture militaire, de l'étendre nu sur le sol et de frapper vigoureusement son corps à coups de bâton. Ensuite on le suspendit à un poteau, on alluma du feu au-dessous de lui, et on répandit du sel et du vinaigre sur ses plaies.

Lysias lui dit : « Pourquoi ton Dieu ne t'a-t-il pas changé en ce que tu espérais? » Saint Eustrate répondit : « Regarde et vois maintenant la puissance de mon Dieu. » * Ce disant, le saint se dressa sur ses pieds, un tremblement saisit tout d'un coup son corps et ayant secoué sa peau meurtrie la fit tomber du corps comme un vêtement, si bien qu'il apparut en parfaite santé,

* A fol. 129 v° a.

1. Aujourd'hui : Sadagh.

ողջ կատարեալ եւ մարմինն փափուկ որպէս մանկան տղայոյ : Եւ հիացեալ Հելլենացւոցն ասէին . Մեծ է Աստուածն քրիստոնէից :

Իսկ Լիւսիաս յամօթ եղեալ կորացուցանէր զգլուխ իւր ի խոնարհ : Եւ սուրբն յանդիմանեաց զդատաւորն իմաստասիրական բանիւ յարտաքին գրոց : Եւ մի ոմն յընկերակցաց սրբոյն Եւստրատիոսի՝ Եւգինէոս անուն, եկաց առաջի դատաւորին եւ ասէ . Եւ ես քրիստոնեայ եմ որպէս եւ տէրս իմ Եւստրատիոս : Եւ արկին զերկոսինն ի բանդ :

Եւ յետ աւուրց ինչ հանեալ ի բանդէն ագուցին սրբոյն Եւստրատիոսի կօշիկս երկաթի, եւ բեւեռեցին յոտն, եւ վարէր զնա դատաւորն առաջի իւր ի հեծեալ երիվարի իւրոյ, կռփահարելով մինչեւ ի քաղաքն Նիկոպօլիս :

Եւ յորժամ անցանէին ընդ Արաւրակացւոց քաղաքն, այր ոմն քրիստոնեայ ի շինականաց՝ անուն Մարդարիոս, կազմէր զտանիս տանն իւրոյ, եւ տեսեալ զսուրբն Եւստրատիոս զի տանէին կապեալ, ասէ ցկինն իւր . Տեսանե՞ս զտէրն մեր, Տէր Յուսիկ, զի երթայ ի մարտիրոսութիւն վասն անուանն * Քրիստոսի : Ասէ ցնա կինն . * A fol. 129 v° b.
Եւ զինչ արգելու եւ զքեզ զնալ զհետ նորա եւ լինել ժառանգորդ սրբոց : Եւ քաջալերեալ զնա ետ նմա զկօշիկսն :

5 Եւգինէոս] Եւգենիոս B || 8 Եւստրատիոսի] Եւստրատեայ B || 10 երիվարի իւրոյ *om.* B || 11 քրիստոնեայ *om.* B || 12 անուն Մարդարիոս] որոյ անունն էր Մարդայր B.

son corps était devenu tendre comme celui d'un enfant. Les Grecs émerveillés dirent : « Grand est le Dieu des chrétiens! »

Lysias eut honte et baissa la tête. Le saint réprimanda le juge par des raisonnements philosophiques tirés des écritures profanes. Un des compagnons de saint Eustrate, nommé Eugène, se présenta au juge et lui dit : « Moi aussi je suis chrétien, comme mon maître Eustrate. » On les jeta tous deux en prison.

Quelques jours plus tard, l'ayant fait sortir de prison, on chaussa saint Eustrate avec des chaussures de fer et on (les lui) cloua aux pieds. Le juge le fit marcher devant lui, le suivant à cheval et le frappant à coups de poing jusqu'à la ville de Nicopolis.

Tandis qu'ils traversaient la ville d'Araurak, un chrétien du commun, du nom de Mardarias, qui était occupé à la construction du toit de sa maison, ayant aperçu saint Eustrate qu'on emmenait ligoté, dit à sa femme : « Vois-tu notre seigneur, Ter Houssik qui va au martyre pour le nom * du Christ? » La femme lui répondit : « Et qui t'empêche de le suivre et de devenir cohéritier des saints? » Elle l'encouragea et lui apporta ses chaussures. * A fol. 129 v° b.

Եւ առեալ Մարդարիոսի զերկու որդիսն իւր եւ զկինն տարեալ առ միում ի սիրելեացն` եւ յանձն արար նմա զնոսա ։ Եւ ինքն ընթացեալ եհաս սրբոյն Եւստրատիոսի, ողջոյն ետ եւ ասէ. Տէր, եւ ես հետեւիմ զկնի ճանապարհի քո առ Քրիստոս, բայց աղաչեմ ուսուցանել ինձ բանս իմաստութեան, եթէ յորժամ հարցանիցէ ցիս դատաւորն զինչ տալ պատասխանի, զի մի եղիցի պարտիցէ զանգիտութիւն իմ ։

Ասէ ցնա սուրբն. Զոր ինչ հարցանիցէ ցքեզ, մի այլ ինչ պատասխանիր, բայց միայն թէ քրիստոնեայ եւ Քրիստոսի ծառայ եմ ։ Եւ նոյնժամայն խոստովան եղեւ զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի առաջի դատաւորին, եւ հրամայեաց կապել եւ զնա, եւ տանել ընդ Եւստրատեայ ։

Եւ յորժամ հասին ի տեղին, նախ զսրբոյն Աւքսենտի հատին զգլուխն. եւ ապա կացուցին առաջի զՄարդարիոս եւ հարցանէր դատաւորն զանունն եւ զգործս. եւ նա այլ ինչ ոչ ասէր բայց միայն թէ. Քրիստոնեայ եմ ։ Եւ բարկացեալ Լիւսիաս հրամայեաց ծակել զգնչոսն ոտիցն, եւ արկանել պարան եւ կախել գլխիվայր, եւ հրացեալ * A fol. 130 r° a. *շամփրօք ծակոտեցին * զթիկնամէջսն, վարեցին եւ ընդ ականջսն երկաթի շամփուրս, եւ այնպէս աղօթելով աւանդեաց զհոգին ։*

Տարան առաջի եւ զսուրբն Եւգինէոս, եւ հատին զձեռսն եւ զլեզուն. եւ նա եւս ի պաղատանաւ յանձն արար զհոգին Աստուծոյ ։

1 Մարդարիոսի] Մարդարի B || 10 Աւքսենտի] քահանային *add.* B || 15 զհոգին] Աստուծոյ *add.* B || 17 Աստուծոյ] ի ձեռս Աստուծոյ *add.* B.

Mardarias prit ses deux fils et sa femme, les conduisit chez un de ses amis et les lui confia; quant à lui, il courut rejoindre saint Eustrate, lui donna le salut, et lui dit : « Seigneur, je te suis, moi aussi, dans ta voie, pour le Christ, mais je t'en prie, enseigne-moi des paroles de sagesse, afin que, lorsque le juge m'interrogera, je sache lui répondre et qu'il n'ait pas le dessus sur mon ignorance.

Le saint lui dit : « A tout ce qu'il te demandera ne réponds pas autre chose que : Je suis chrétien et serviteur du Christ. » Il confessa aussitôt le nom de notre Seigneur Jésus-Christ devant le juge, qui ordonna de le lier, lui aussi et de l'emmener avec Eustrate.

Lorsqu'ils arrivèrent à destination, on trancha d'abord la tête à saint Auxence, puis on fit comparaître Mardarias, et le juge lui demanda son nom et sa situation. Il ne répondit autre chose que : « Je suis chrétien. » Lysias irrité ordonna de lui trouer les chevilles des pieds, d'y passer une corde et * A fol. 130 r. a. de le pendre la tête en bas, on lui troua * l'échine avec des fers rouges, on lui enfonça aussi des broches dans les deux oreilles, et c'est ainsi, en priant, qu'il rendit l'âme.

On fit comparaître également saint Eugène; on lui coupa les mains et la langue, et lui aussi remit son âme à Dieu en priant.

Եւ մի ոմն երիտասարդ որոյ անուն էր Որեստոս, ասպանէր գնայր ի հանդէսի. եւ յարշաւել երիվարին թափ տուեալ բազկին նիզակաւն զի հարցէ զնշաւակն, եւ երեւեցաւ ի պարանոց նորա խաչ ոսկի : Զոր տեսեալ Լիւսիաս դատաւորին հրամայեաց բերել առաջի իւր, եւ ասէ. Զինչ է նշանս այս Գալիլեացւոյն որ ծածկէիր ի ծոց քո : Եւ Որեստոս խոստովան եղեւ եւ ոչ ուրացաւ եթէ. Տեառն եւ Աստուծոյ իմոյ Յիսուսի Քրիստոսի է սա, յոր հաւատացեալ երկիրպագանեմ նշանի նորա : Եւ հրամայեաց արկանել զնա ի բանդ ընդ սրբոյն Եւստրատիոսի :

Եւ յետ աւուրց ինչ սակաւուց զնոսա Լիւսիաս դատաւորն կապանօք ի քաղաքն Սեբաստացւոց, առ Ագրիկողայոս հեգեմոնն : Գրեաց եւ նամակ իմաստասիրական, որպէս զի թէ ոչ դարձցին՝ չար մահուամբ սպանանել զնոսա : Եւ յորժամ երթային ընդ ճանապարհայն եհարց սուրբն Եւստրատիոս ցսուրբն Որեստէս վասն մահուն սրբոյն Աւքսենտիոսի թէ որպէս եղեւ : ˙ Եւ նա ասէ թէ. Յորժամ տանէին զնա ի ˙ A fol. 130 r° b.
հատանել զգլուխն, ասաց ցիս ծածկաբար եթէ. Ասա տեառն իմոյ Եւստրատեայ հասանել ինձ զի ես նմա մնամ : Եւ արտասուեաց Եւստրատիոս իբրեւ լուաւ, եւ ասէ. Փութասցիր եղբայր Որեստէս զի եւ մեք հասցուք նմա :

Եւ յորժամ տարան զնա ի Սեբաստիա, կացուցին առաջի Ագրիկողայոսի : Իսկ

1 Որեստոս] Որեստէս B | 4 ասէ] հարցանէր B — ծածկէիր] ծածկեալ էր B.

Un jeune homme, dont le nom était Oreste, courait en armes dans une fête : ayant son cheval au galop, il donna un élan à son bras pour atteindre son rival avec sa lance, et fit apparaître à son cou une croix d'or. L'ayant aperçu, le juge Lysias ordonna de le faire venir devant lui et lui dit : « Qu'est-ce que ce signe du Galiléen que tu cachais sur ta poitrine ? » Oreste avoua et ne nia pas : « C'est le signe de mon Seigneur et Dieu Jésus-Christ, en qui j'ai cru et dont j'adore le signe. » (Le juge) ordonna de le jeter en prison avec saint Eustrate.

Quelques jours après le juge Lysias les envoya, enchaînés, à la ville de Sébaste, au gouverneur (ἡγεμών) Agricola. Il lui écrivit aussi une lettre philosophique, pour que, dans le cas où ils ne se convertiraient pas, il les tuât d'une mort atroce. En route, saint Eustrate demanda à saint Oreste de quelle manière était mort saint Auxence. ˙ Il lui répondit : « Pendant qu'on l'emmenait ˙ A fol. 130 r° b.
pour lui trancher la tête, il me dit secrètement : Dis à mon seigneur Eustrate de me rejoindre car je l'attends. » Eustrate se mit à pleurer lorsqu'il apprit cela et dit : « Hâte-toi, frère Oreste, pour que nous le rejoignions. »

Arrivés à Sébaste, on les mit en présence d'Agricola. Saint Eustrate

սուրբն Եւստրատիոս աստուածային իմաստութեամբն խօսեցաւ վասն մարդեղութեանն Քրիստոսի, յանդիմանեաց եւ զանաստուած մոլորութիւն կռոց հելլենական ծառայութեամբն ։ Եւ մոլեալ Ագրիկողայոսի հրամայեաց զսուրբն Որեստոս տարածել մերկ ի վերայ հրացեալ երկաթի մահճաց ։ Եւ տեսեալ Որեստոսի ահագին զմեքենայսն՝ երկեաւ յոյժ ։ Ասէ ցնա սուրբն Եւստրատիոս. Մի երկնչիր եղբայր իմ Որեստէս, տեսութիւնդ միայն ունի զերկիւղ ։ Եւ կնքեալ զինքն սրբոյն Որեստոսի, տարածեցաւ ի վերայ հրեղէն պատուհասին, եւ աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած ։

Եւ զսուրբն Եւստրատիոս արկին ի բանդն, եւ գրեաց ի բանդի անդ կտակ մահու, տանել զմարմին իւր եւ զչորից միոյից ընկերաց իւրոց, Աւքսենտեսի, Մարդարիոսի, Եւգինեոսի եւ Որեստոսի յԱրաւրակացւոց քաղաքն ։ Զանզի եւ նոքա ի ժամ կատարմանն
* A fol. 130 v° a. խնդրեցին, աղաչեցին զսուրբն * Եւստրատիոս զի ի միասին թաղեսցին ։ Հրամայեաց եւ զստացուածս ընչից իւրոց յերիս մասունս բաժանել, եւ տալ զմինն եկեղեցւոյն Արաւրակացւոց, յորում եւ նշխարք ոսկերաց նոցա հանգուցեալ, եւ զմինն աղքատաց, եւ զմիւսն քեռն իւրում ։ Եւ կոչեցեալ զեպիսկոպոս քաղաքին ի գիշերի, վերայգրեաց եւ նա վկայութիւն ի կտակին հանդերձ կղերիկոսօքն ։ Եւ հաղորդեցաւ ի մարմնոյ եւ յարենէ Տեառն. եւ լոյս ծագեաց ի բանդին, եւ ձայն ի լուսոյն որ ասէր. Եւստրատիէ

1 աստուածային] աստուածմեղէն B || 3 մոլեալ] մոլորեալ B — տարածել] տարածանել B || 4 ահագին *om.* B || 15 հաղորդեցաւ] սուրբն Եւստրատիոս *add.* B || 16-2 p. 727 Եւ լոյս ծագեաց . . . յերկնային հանդիսան] եւ ընծայեաց ի հոգի իւր աստուածային ազդեցութեամբն որ կոչէր զնա յերկնային հանդիսան ընդունել զպսակն կենաց՝ զոր կամաւոր չարչարանօք իւրովք ստացաւ B.

parla avec une sagesse divine de l'incarnation du Christ, blâma l'erreur athée des idoles de la sagesse hellénique. Agricola devenu furieux ordonna d'étendre Oreste nu sur un lit de fer enflammé. Oreste apercevant l'atroce instrument de supplice eut une grande peur. Saint Eustrate lui dit : « Ne crains pas, mon frère Oreste; ce n'est que la vue qui fait peur. » Saint Oreste fit le signe de la croix et s'étendit sur le lit enflammé et rendit son âme à Dieu.

On mit saint Eustrate en prison, et il écrivit en prison, dans son testament, de transporter son corps et celui de ses quatre compagnons Auxence, Mardarios, Eugène et Oreste à la ville d'Araurak, selon qu'ils
* A fol. 130 v° a. avaient prié* saint Eustrate à l'heure de leur martyre afin d'être ensevelis ensemble. Il ordonna de partager ses biens en trois parts, d'en donner une à l'église d'Araurak où reposeraient les restes de leurs ossements, une autre aux pauvres, et une autre à sa sœur. Il fit venir de nuit l'évêque de la ville, qui contresigna le testament avec ses clercs (κληρικός). Il communia au corps et au sang du Seigneur, et une lumière se répandit dans la prison, en même temps qu'une voix disait : « Eustrate, tu as combattu le bon combat, reçois main-

բարեաց նահատակեցար, արդ ընկալ զպսակս զոր կամաւոր չարչարանօք քո ստացար, եւ եկեսցես յերկնային հանգիստն :

Եւ յետ աւուրց ինչ ածին զսուրբն Եւստրատիոս առաջի ժանտին Ագրիկողայոսի, եւ խօսեցան ընդ միմեանս բազմօք բանիւք : Եւ ասէ անօրէնն յունկն սրբոյն թաքնաբար . Ասա յայտնապէս առաջի ժողովրդեանս եթէ զոհեմ կռոցն եւ զերծցիս ի մահուանէ, եւ ծածուկ ապաշխարեսն առաջի Աստուծոյն քո եւ նա թողցէ զքեզ :

Եւ զայս լուեալ Եւստրատիոսի ի ձայն բարձր աղաղակեաց ի լուր ամբոխին եւ ասէ . Խափանեսցէ Աստուած զխորամանկութիւն խորհրդոց քոց, ով Ագրիկողայէ, զի կամիս խափանել զիս չար խորհրդակցութեամբ քո ի * մարտիրոսական ճանապարհէս * A fol. 130 v° b.
որ տանի առ Քրիստոս :

Եւ նոյնժամայն վճիռ հատեալ զի հրով մեռցի : Եւ դարձաւ յարեւելս համարձակ կացեալ զձեռս յերկինս եւ աղօթեաց առ Աստուած : Եւ մտեալ ի բորբոքեալ հուրն տարածեցաւ ի վերայ բոցոյն, եւ աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած :

Եւ առեալ երանելի եպիսկոպոսին զմարմին սուրբ վկայիցն, ըստ գրութեան որ ի կտակին, տարաւ յԱրաւրակս եւ եդ պատուով ի տապանս :

5 կռոցն] սատանայոցն B || 11-12 Եւ դարձաւ... Աստուած] եւ նա ուրախ եղեւ յոյժ եւ դարձաւ յարեւելս համբարձ զձեռս իւր յերկինս եւ աղօթեաց առ Աստուած B || 14 երանելի] սրբոյ B — սուրբ վկայիցն] սրբոցն B.

tenant les couronnes que tu as acquises par les souffrances volontaires, et viens dans le repos éternel. »

Quelques jours après on conduisit Eustrate en présence du vil Agricola, et ils conversèrent longuement ensemble. L'impie dit tout bas à l'oreille du saint : « Dis ouvertement devant le public que tu immoles aux idoles et je te sauve de la mort, ensuite tu t'en repentiras secrètement devant ton Dieu, et il te pardonnera. »

Entendant cela, Eustrate cria à haute voix de manière à être entendu de la foule et dit : « Dieu mettra obstacle à tes desseins secrets, ô Agricola, car tu veux par ton mauvais conseil me détourner de la * voie du martyre qui * A fol. 130 v° b.
conduit au Christ. »

Aussitôt la sentence fut rendue, qu'il mourrait par le feu. (Eustrate) se tourna vers l'orient, éleva avec hardiesse ses mains au ciel et pria Dieu. Il pénétra dans le feu ardent, s'étendit dans les flammes et rendit son âme à Dieu.

Le bienheureux évêque prit les corps des saints martyrs, selon les clauses du testament, les transporta à Araurak et les déposa avec honneurs dans le tombeau.

Կատարեցան ճշմարիտ վկայքս Քրիստոսի Եւստրատիոս, Աւքսէնտիոս, Եւգինիոս, Մարդարիոս եւ Ոփրեստէս Դեկտեմբերի ԺԳ ։

Քաղոցի Զ եւ Դեկտեմբերի ԺԴ ։ Վկայութիւն սրբուհւոյ կուսին Լուկիայ ։

Այս երանելի կին էր ի քաղաքէն Սիւրակուսայ յարեւմուտս, ի Սիկիլեայ կղզւոջն, խօսեցեալ առն հեթանոսի, եւ մայր նորա հեթանոս գոլով եւ տեռատես ախտիւ ։ Իսկ
* A fol. 131 r° a. Լուկիա փափաքէր * սիրով սրբուհւոյ վկային Քրիստոսի Ագաթեայ, եւ յարաժամ հանուէր ի քաղաքն Կատանի յեկեղեցին ուր վկայեալ սրբուհին ։

Եւ յորժամ եհաս յիշատակ սրբուհւոյն Ագաթեայ, ասէ ցմայր իւր . Եկ երթիցուք ի Կատանի, աղաչեսցուք զսուրբն զի բժշկեսցէ զքեզ . եւ պատմեաց մօրն իւրոյ զկանն տեռատես կնոջն զոր բժշկեաց Քրիստոս ։

Եւ յորժամ գնացին ի քաղաքն մտին յեկեղեցին եւ աղօթեցին առաջի սրբուհւոյ վկային ։ Եւ տեսանէ Լուկիա զսուրբն Ագաթի եկեալ փառօք եւ երկու հրեշտակք

2 Դեկտեմբերի ԺԴ.] եւ Քաղոցի Է *add.* B || 3 Վկայութիւն ... Լուկիայ] Վկայութիւն սրբուհւոյն Լուկիայ կուսի մեծ եւ փառաւոր վկային Քրիստոսի B || 4 Այս] սուրբ եւ *add.* B — Սիւրակուսայ] Սեռակուսայ B || 6 փափաքէր] փափաքեալ B || 8 յիշատակ] նմին *add.* B || 9 Կատանի] առ մեծ վկայն Ագաթի եւ *add.* B — զսուրբն] զնա B || 11 աղօթեցին] աղօթեալ ի միասին նիրհեցին *add.* B.

Ces vrais martyrs du Christ Eustrate, Auxence, Eugène, Mardarias et Oreste furent exécutés le 13 Décembre.

6 Kalotz, **14 Décembre.**

Martyre de la vierge sainte Lucie.

Cette bienheureuse femme était de la ville de Syracuse, en Occident, dans l'île de Sicile, fiancée à un infidèle, car sa mère était infidèle et affligée
* A fol. 131 r° a. d'hémorroïdes. Or Lucie brûlait * d'amour pour la sainte martyre du Christ Agathe, et se rendait incessamment à la ville de Catane [*Katani*] à l'église (du lieu) où la sainte avait été martyre.

Et lorsqu'eut lieu la commémoration de sainte Agathe, elle dit à sa mère : « Viens, allons à Catane, et nous prierons la sainte de te guérir. » Et elle raconta à sa mère l'histoire de la femme hémorroïsse que le Christ guérit.

Elles se rendirent à la ville, pénétrèrent dans l'église et prièrent devant la sainte martyre. Lucie aperçut sainte Agathe venant à elle dans toute sa gloire accompagnée de deux anges et celle-ci lui dit : « Ma sœur Lucie,

ընդ նմա, եւ առէ ցնա. Քոյր իմ Լուկիա, ընդէ՞ր խնդրես յինէն զոր դու հանդերձեալ ես այլոց առնել. ահա մայր քո եղեւ ողջ վասն սիրոյ քոյ եւ հաւատոյդ որ առ Աստուած: Եւ որպէս ես բարերար եմ քաղաքիս իմոյ Կատանիոյ, նոյնպէս եւ դու հանդերձեալ ես բարի առնել քաղաքին քո Սիրակուսայ:

Եւ զարթուցեալ եգիտ զմայրն ողջացեալ ի ցաւոց անտի եւ հաւատաց ի Քրիստոս մայր նորա եւ մկրտեցաւ: Եւ դարձեալ ի քաղաքն անդր վաճառեցին զինչս իւրեանց եւ բաշխեցին աղքատաց եւ կրօնաւորաց: Եւ զայն տեսեալ խօսնակն նոր՝ աղաչեաց խոստմամբք եւ պաղատանօք, եւ ոչ կարաց հաւանեցուցանել զԼուկիա լինել ընդ նմա եւ ի բաց կալ ի Քրիստոսէ: Եւ երթեալ մատնեաց զնա առ *իշխան քաղաքին որոյ անուն էր Պասկասի. եւ ածեալ առաջի զԼուկիա, խոստովան եղեւ յայտնապէս ճշմարիտ Աստուած զՅիսուս Քրիստոս: * A fol. 131 r° b.

Եւ հրամայեաց տանել զնա ի տուն պոռնկութեան, զի լիցին ընդ նա զօրականքն: Եւ ժողովեալ բազմութիւն զօրականացն, եւ բուռն հարեալ լինել ընդ Լուկիայ, եւ շարժել ի տեղւոջէն ոչ կարացին, զանզի Հոգին սուրբ հաստատեաց զնա: Եւ կապեալ պարանս ստուարս ի ձեռսն եւ յոտսն եւ ի մէջսն, եւ բազմութիւն արանց քարշէին շարժել անդամ ոչ կարացին, եւ ասէին. Կախարդութեամբ առնէ: Ապա

3 Աստուած] Տէր B || 7 խօսնակն] խօսեցեալ այրն B || 12-7 p. 730 զի լիցին ... հար բերբերել եւ արկանել] բազմակողմանի շարժել ի տեղւոջէն ուր կացեալն էր, զանզի Հոգին սուրբ անշարժ հաստատեաց զնա անդ: Յայնժամ բորբոքեցին հուր զնովաւ եւ արկին B.

pourquoi me pries-tu pour une chose que tu es appelée à faire aux autres? voici que ta mère sera guérie à cause de ton amour et de ta foi en Dieu. Et de même que je fais du bien à ma ville de Catane, de même tu es appelée à faire du bien à ta ville de Syracuse. »

Et revenant à elle, elle trouva sa mère guérie de son infirmité; sa mère crut au Christ et se fit baptiser. Retournées à leur ville, elles vendirent leurs biens et les distribuèrent aux pauvres et aux religieux. Ayant vu cela, le fiancé de Lucie la pria avec promesses et supplications, mais sans pouvoir la persuader, d'être à lui et de s'éloigner du Christ. Alors il se rendit auprès du * gouverneur de la ville, dont le nom était Paschase (*Paskasi*) et la dénonça. * A fol. 131 r° b.
Celui-ci fit comparaître Lucie, qui confessa ouvertement Jésus-Christ vrai Dieu.

Il ordonna de la conduire dans une maison de prostituées, pour que les soldats aillent avec elle. Un grand nombre de soldats s'assemblèrent et saisirent Lucie pour aller avec elle, mais ils ne parvinrent pas à la remuer de sa place car le Saint-Esprit la soutenait. Ils attachèrent de grosses cordes à ses mains, à ses pieds et à sa taille et un grand nombre d'hommes halèrent, mais ils ne purent la déplacer de là; ils dirent : « Elle opère par magie. »

բերին լուծ եզանց բազում, և զպարանն կապեալ ի նմա և ոչ այնու կարացին խախտել զերանելի կոյսն :

Եւ ասէ ցիշխանն. Եթէ տաս տասն հազար և եզինս բիւրս բերցես, ոչ կարասցես զիս փոխել ի տեղւոջէս, զի առ իս կատարեաց Տէր իմ զբանն մարգարէին որ ասէ. Անկցին ի կողմանէ քումմէ հազարք և բիւրք ընդ աջմէ, և առ քեզ ոչ մերձեսցին :

Եւ ի տարակուսի լեալ իշխանն հրամայեաց շուրջանակի նորա հուր բորբոքել, և արկանել ձիւթ, և ձէթ և խէժ և մայր փայտ, և հուրն ամենևին ի նա ոչ մերձեցաւ : Եւ ապա հրամայեաց սպանանել զնա. և ինքն կամաւորութեամբ մինչդեռ կանգուն կայր ձգեալ զպարանոցն հատին սուսերաւ զգլուխն :

* A fol. 131 v° a. Եւ կատարեցաւ կոյս վկայն Քրիստոսի Լուկիա Դեկտեմբերի ԺԴ* Եւ մայր իւր թաղեաց զմարմին նորա ի նոյն քաղաքին Սիւրակուսայ :

Յայսմ աւուր կատարեցան սրով սուրբ վկայքն Քրիստոսի Թերսոս, Լևկիոս և Կալինիկոս վասն վկայութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, յաւուրս Դիոկղետիանոսի ամբարիշտ արքային :

Սուրբն Թերսոս յետ բազում չարչարանաց ի մամուլս հիւսանց սղոցեալ կատա-

7 և հուրն ամենևին ի նա ոչ մերձեցաւ] և խնամօքն Աստուծոյ ապրեցաւ B || 10 Դեկտեմբերի ԺԴ] և Բաղոցի Ձ *add.* B || 13 Դիոկղետիանոսի] Դեկիոսի B.

Ils firent venir beaucoup de couples de bœufs, y attachèrent les cordes, mais ne réussirent pas davantage de cette manière à ébranler la bienheureuse vierge.

Elle dit au gouverneur : « Même si tu fais venir dix mille hommes et dix mille bœufs, tu ne réussiras pas à me faire changer de place, car mon Seigneur a accompli en moi la parole du prophète qui dit : *Ils tomberont mille hommes de ton côté et dix mille à droite, mais ils n'approcheront pas de toi*[1]. »

Le gouverneur, pris d'hésitation, ordonna d'allumer un feu autour d'elle, d'y jeter de la poix, de l'huile, de la résine, du bois de cèdre, mais le feu ne l'atteignit pas du tout. Il ordonna alors de la tuer, et, d'elle-même, spontanément pendant qu'elle se tenait debout, elle tendit son cou, et on lui trancha la tête par l'épée.

* A fol. 131 v° a. La vierge martyre du Christ, Lucie, mourut le 14 Décembre*. Sa mère inhuma son corps dans la ville de Syracuse.

En ce jour furent martyrisés par le glaive les saints martyrs du Christ Thyrsos (*Thersos*), Leucius et Callinicus pour le témoignage du Christ, notre Dieu, aux jours de Dioclétien, l'empereur impie.

Saint Thyrsos, après bien des supplices, mourut scié dans une presse de

1. Ps. xc, 7.

ըեցաւ ։ Եւ զսուրբն Լեւկիոս կախեցին զփայտէ եւ քերեցին զամենայն մարմինն եւ ապա հատին զգլուխն ։ Իսկ սուրբն Կալինիկոս քուրմ էր կռոց եւ հաւատացեալ ի Քրիստոս՝ կատարեցաւ սրով յԱպամիա քաղաքին, ի փառս Աստուծոյ ։

Քաղոցի Է եւ Դեկտեմբերի ԺԵ ։ Վարք սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին ։

ՄԵԾՆ Յակոբ եպիսկոպոսն Մծբնայ՝ հօրաքեռորդի էր սրբոյն Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին ։ Եւ էր միայնակեաց եւ բնակէր ի լերինս, ամառն անյարկ կայր եւ ձմեռն բնակէր յայրի միում փոքրկան, եւ կերակուր նորա բանջար եւ միրգ վայրի ։

Եւ եղեւ մեռանել Մծբնայ եպիսկոպոսին, եւ հայրապետն Անտիոքայ աստուածային ընտրութեամբն ձեռնադրեաց զՅակոբոս եպիսկոպոս Մծբնայ. եւ էր ի ժամանակս Կոստանդիանոսի մեծի թագաւորին ։

Եւ սուրբն Յակոբոս նշանօք եւ սքանչելեօք բազմացոյց զհաւատացեալս քաղաքին ։ Եւ յաւուր միում եկեալ առ *նա Մարուգէ միայնակեացն, եւ յորժամ ելին յեկեղեցւոյն * A fol. 131 v° b.

3 Աստուծոյ] Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ B.

charpentier. On pendit saint Leucius à un poteau et on lui laboura tout le corps, puis on lui trancha la tête. Quant à saint Callinicus, il était prêtre des idoles, il crut au Christ et mourut par le glaive dans la ville d'Apamée, pour la gloire de Dieu.

7 Kalotz, 15 Décembre.

Vie de saint Jacques patriarche de Nisibe[1].

Le grand Jacques, évêque de Nisibe, était le fils de la tante paternelle de saint Grégoire, l'Illuminateur de l'Arménie. Il vivait en solitaire et dans les montagnes, l'été, il restait sans abri, l'hiver, il demeurait dans une petite grotte, et sa nourriture consistait en légumes et fruits sauvages.

L'évêque de Nisibe étant venu à mourir, le patriarche d'Antioche, par élection divine, sacra Jacques évêque de Nisibe. Ceci se passait aux jours du grand empereur Constantin.

Saint Jacques, par ses miracles et ses prodiges, augmenta le nombre des fidèles de la ville. Un jour vint à lui * l'anachorète Mar Augin (*Marougé*), et lorsque Jacques et Mar Augin sortirent de l'église, ils aperçurent un paraly- * A fol. 131 v° b.

1. Cf. *P. Peeters*. La légende de saint Jacques de Nisibe, dans *Anal. Boll.* XXXVIII (1920), 285-373.

Յակոբ եւ Մարաւգէ, անկողին անդամալոյծ մի ի գաւիթս եկեղեցւոյն. եւ կացեալ յաղօթս Յակոբայ ընդ աջմէ նորա եւ Մարաւգէ ընդ ահեկէ, եւ խաչ կնքեալ ի վերայ անդամոց նորա՝ առժամայն հաստատեցան անդամք նորա անուամբն Քրիստոսի, երթայր վաղվաղակի եւ օրհնէր զԱստուած :

Եւ էր ի Մծբին քաղաքի այր մի մեծատուն, անուն Կեդրոն, եւ էր Մարկիոնի աղանդոյն, եւ էր որդի մի նորա անդամալոյծ : Եւ տեսեալ զայր անդամալոյծ որ բժշկեցաւ՝ հարցանէր թէ. Ով բժշկեաց զքեզ, եւ յոյր անուամբ բժշկեցար : Եւ նա ասէ. Անուամբն Քրիստոսի, ծառայքն Աստուծոյ բժշկեցին զիս Յակոբ եւ Մարաւգէ : Եւ կոչեցեալ ի տուն իւր զսուրբսն աղաչէր զնոսա բժշկել զորդին իւր : Եւ նոքա ասեն. Եթէ հաւատաս ի Քրիստոս եւ ի բաց կացցես յաղանդոյդ, տացին քեզ խնդրուածք քո : Եւ յանձն առ հաւատալ : Եւ կացեալ սուրբքն յաղօթս, եւ խաչ կնքեալ ի վերայ անդամոց նորա առողջացաւ :

Եւ զայն տեսեալ այրն հաւատայ ամենայն տամբն իւրով, եւ կամեցաւ գնալ ի վանս Մարաւգէի, ընդ իւր առնելով զբժշկեալ որդին, եւ հիւանդացեալ ի ճանապարհին՝ մեռաւ մանուկն, եւ սուգ մեծ եղեւ առն եւ ընտանեացն : Եւ գնացեալ անդ սուրբն
* A fol. 132 r° a.
Յակոբայ եւ կացեալ յաղօթս * յարոյց զմեռեալն :

Դէպ եղեւ երանելոյն անցանել ընդ գեօղ մի եւ աղջկունք լուանային զհանդերձս

tique dans la cour de l'église; Jacques se mit en prières à sa droite et Mar Augin à sa gauche, ils firent le signe de la croix sur ses membres, qui se raffermirent aussitôt au nom du Christ : (*le paralytique*) se mit à marcher sur-le-champ et bénit Dieu.

Il y avait dans la ville de Nisibe un homme riche nommé Cédron, qui était de la secte de Marcion, et qui avait un fils paralytique. Ayant aperçu le paralytique, qui avait été guéri, il lui demanda : « Qui t'a guéri et au nom de qui as-tu été guéri? » Il lui répondit : « C'est au nom du Christ que les serviteurs de Dieu Jacques et Mar Augin m'ont guéri. » (Cédron) invita chez lui les saints et les supplia de guérir son fils. Ils lui dirent : « Si tu crois au Christ et renonces à ta secte, tes prières seront exaucées. » Il consentit à croire. Les saints se mirent en prières, firent le signe de la croix sur ses membres et il fut guéri.

A cette vue l'homme se convertit avec toute sa maison, et il voulut se rendre au couvent de Mar Augin avec son fils qui avait été guéri, mais étant devenu malade en chemin l'enfant mourut, et ce fut un grand chagrin pour
*A fol. 132 r° a.
l'homme et les siens. Saint Jacques se rendit sur les lieux, se mit en prières * et ressuscita le mort.

Il arriva au bienheureux de passer par un village, où les jeunes filles

լուանային բաց ունելով զոտսն և զսռս, և լրբաբար ի նա հայէին : Եւ նա սաստեաց նոցա, և սպիտակեցոյց զհերս նոցա և ցամաքեցոյց զաղբիւրն : Եւ գնացեալ զհետ նորա բնակիչք գեղջն աղաչէին զնա դառնալ և բղխեցուցանել զաղբիւրն և սևացուցանել զհերս աղջկանցն : Եւ նա դարձաւ և բղխեցոյց զաղբիւրն բայց զհերս աղջկանցն ոչ սևացոյց զի երկիցեն ի Տեառնէ :

Երկու հրեայք կամէին խաբել զնա, մինն եղեալ սուտ մեռեալ, և ընկեր նորա երթեալ աղաչէր զնա զի տացէ պատանս մեռելոյն, և նա ընկէց զձորձս իւր ի վերայ նորա և ինքն էանց գնաց : Եւ ընկեր նորա ձայնէր զնա և ասէր . Արի, տես թէ որպէս խաբեցաք զալևոր քրիստոնեայն : Եւ նա ոչ յարեաւ բանզի մեռեալ էր :

Սա շինեաց եկեղեցի մեծ ի Մծբին քաղաք : Սա մի էր յերեք հարիւր և տասն և ութ հայրապետացն որ ի Նիկիա ժողովեցան : Սա անէծ զՄանաճիհր իշխան Ռշտունեաց և ջնջեցաւ, որ զսարկաւագունս նորա ի ծով ընկէց :

Եւ կեցեալ բարի ճգնութեամբ հանգեաւ ի Քրիստոս :

Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբուհւոյն Սանդխտոյ :

Սրբուհին * Սանդուխտ դուստր էր Սանատրկոյ արքային Հայոց, և էր գեղեցիկ * A fol. 132 r° b.

lavaient du linge ayant jambes et pieds nus, et elles le regardaient effrontément. Il les réprimanda, fit blanchir leurs cheveux et tarit la source. Les habitants du village se mirent à sa poursuite, le supplièrent de revenir sur ses pas, de faire rejaillir la source et de rendre leur couleur sombre aux cheveux des jeunes filles. Il revint, fit couler la source, mais ne noircit pas les cheveux des jeunes filles, afin qu'elles aient la crainte du Seigneur.

Deux Juifs voulurent le tromper. L'un fit le faux mort et son compagnon alla le prier de lui donner de quoi ensevelir le mort. Il étendit son manteau sur lui et continua son chemin. Le compagnon se mit à crier en disant : « Lève-toi, vois comme nous avons trompé le vieux chrétien. » Mais l'autre ne se réveilla pas, car il était mort.

Il construisit une grande église dans la ville de Nisibe. Il fut l'un des trois cent dix-huit évêques qui tinrent concile à Nicée. Il maudit Manadjirh, prince de la famille des Rechtounikh, qui en mourut, pour avoir fait jeter ses diacres à la mer.

Il vécut dans un bon ascétisme et reposa dans le Christ.

En ce jour martyre de sainte Sandoukht.

Sainte * Sandoukht était la fille de Sanatrouk, roi d'Arménie; elle était si * A fol. 132 r° b.
belle qu'on ne lui trouvait point de pareille sur la terre. Elle fut disciple de

ցոյց որ ոչ գտանէր նման նմա յաշխարհի ։ Եւ աշակերտեալ Թադէոսի առաքելոյն հաւատայ ի Քրիստոս եւ մկրտեցաւ յառաքելոյն եւ ոչ մեկնէր ի նմանէ ։

Եւ հայր նորա աղաչէր դառնալ ի կուռսն եւ ուրանալ զՔրիստոս, եւ ոչ կարաց հաւանեցուցանել զնա ։ Ապա հրաման ետ սրով սպանանել զնա ։ Եւ առաքելոյն մօտ կացեալ քաջալերէր զնա, եւ ոչ ոք տեսանէր զնա ։ Եւ երեւեալ նմա Քրիստոս կոչէր զնա առ ինքն ։ Եւ դահիճն կամէր սպանանել զնա, եսպան զդահճապետն ։ Եւ մի ոմն եհար սրով զստինս կուսին, եւ ել արիւն յոյժ եւ աւանդեաց զհոգին, եւ սուրբ առաքեալն թաղեաց զնա Դեկտեմբերի ԺԵ ։

Յայսմ աւուր վկայութիւն Եղեւթերիոսի եպիսկոպոսին ։

Կին ոմն էր ի Հռոմ քաղաքին քրիստոնեայ, յաւուրս Ադրիանոսի կռապաշտ արքային, որոյ անուն Այթիան, եւ որդւոյ նորա Եղեւթերիոս, զոր եւ ետ իսկ յաշակերտութիւն Անիկտոսի եպիսկոպոսապետին Հռոմայ, եւ ուսոյց նմա զաստուածային գիրս ։ Եւ յորժամ եղեւ հնգետասան ամաց, ձեռնադրեաց զնա սարկաւագ, եւ ութուտասն ամաց եղեալ՝ կոչեաց զնա ի պատիւ քահանայութեան ։

9 վկայութիւն] սրբոյն *add.* B || 11 Այթիան] Աթիանէ B || 13 հնգետասան ամաց] հնգետասանամեայ B.

l'apôtre Thaddée, crut au Christ et fut baptisée par l'apôtre. Elle ne se séparait pas de lui.

Son père la supplia de revenir aux idoles et de renier le Christ, mais ne parvint pas à la persuader. Alors il donna l'ordre de la faire mourir par le glaive. L'apôtre l'assista en l'encourageant, mais personne ne le voyait. Le Christ lui apparut l'appelant à lui. Le bourreau qui devait la tuer, tua le chef des bourreaux. Quelqu'un alors porta un coup d'épée aux seins de la vierge, le sang coula abondamment et elle rendit l'âme. Le saint apôtre l'inhuma le 15 Décembre.

En ce jour martyre de l'évêque Éleuthère.

Il y avait dans la ville de Rome, aux jours d'Adrien, l'empereur idolâtre, une femme chrétienne nommée Anthia (*Aytian*)[1]; elle avait un fils de nom Éleuthère qu'elle confia à l'enseignement d'Anicet (*Aniktos*), archevêque de Rome, et (celui-ci) lui enseigna les écritures divines. Lorsque (l'enfant) eut quinze ans, il l'ordonna diacre, et à l'âge de dix-huit ans il l'appela à l'honneur du sacerdoce.

1. On reconnaît l'accusatif de l'original grec, cf. *Syn.Cp.* μητέρα δὲ εἶχεν ὀνόματι Ἀνθίαν.

Եւ ըստ աստուածահաճոյ վարուց իւրոց ընկալաւ շնորհս ի Տեառնէ, մինչ զի ձեռս դնելով բժշկէր զամենայն ախտս եւ * զհիւանդութիւնս ի ժողովրդենէն ։ Եւ եղեալ * A fol. 132 v° a. քսան ամաց ձեռնադրեցին զնա եպիսկոպոս Լիւրեգեցւոց աշխարհին ։ Եւ երթեալ ուսուցանէր եւ քարոզէր անդ զբանն Աստուծոյ, եւ զբազումս դարձոյց յանհաւատից ի հաւատս քրիստոնէութեան եւ մկրտեաց ։

Եւ լուեալ վասն նորա Ադրիանոսի արքայի առաքեաց զմի ի նախարարաց իւրոց, որոյ անունն Փիլիկիա, զի ըմբռնեալ զԵղեւթերիոս տարցէ առ նա ։ Եւ իբրեւ գնաց առ նա, եւ լուաւ վարդապետութեան նորա՝ հաւատաց ի Տէր եւ մկրտեցաւ ։ Եւ սուրբն Եղեւթերիոս գնացեալ կամաւորութեամբ առաջի թագաւորին խոստովան եղեւ զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։ Եւ հրամայեաց եւ պառկեցին զնա ի վերայ հրացեալ պղնձի մահճաց, եւ ոչ լուծաւ ի տապոյ բոցոյն, այլ ել ամբողջ շնորհօքն Աստուծոյ ի հրոյ անտի ։

Եւ երթեալ ուսուցանէր ժողովրդեանն զբանն կենաց. եւ դարձեալ կալան զնա եւ ընկեցին ի վերայ հրացեալ շանթից եւ ցրտեցան շանթքն ։ Եւ ապա ջեռուցին

1 ի Տեառնէ] յԱստուծոյ B || 2 ի ժողովրդենէն] ի ժողովրդեանն B || 3 երթեալ] անդ *add.* B || 7 տարցէ] տարցի B — առ նա] անդր B || 8 վարդապետութեան] զվարդապետութիւն B — Տէր] Քրիստոս B || 10 մերոյ *om.* B — պառկեցին] տանջեցին B || 11-2 p. 736 եւ ոչ լուծաւ ... ի մէջ ցոլոյ] եւ շանթից, եւ ապա ի տապակ ջեռուցեալ ձիթով եւ ծարպով B.

(Éleuthère), par sa conduite agréable à Dieu, reçut les grâces du Seigneur, à tel point qu'en imposant les mains il guérissait toutes les infirmités * et les * A fol. 132 v° a. maladies du peuple. A vingt ans il fut sacré évêque du pays de l'Illyricum (*Liuregetsouotz*). Il s'y rendit, y enseigna et y prêcha la parole de Dieu, il convertit beaucoup d'infidèles à la foi du Christ et les baptisa.

L'empereur Adrien ayant entendu parler de lui envoya un de ses officiers, nommé Philix (*Philikia*)[1], pour s'emparer d'Éleuthère et le lui amener. Lorsque (Philix) arriva auprès (d'Éleuthère) et entendit son enseignement, il crut au Seigneur et se fit baptiser. Saint Éleuthère se rendit de son propre chef auprès de l'empereur et confessa le nom de Notre-Seigneur Jésus-Christ. (L'empereur) ordonna de l'étendre sur un lit de cuivre enflammé, il ne fut point touché par l'ardeur des flammes, et sortit intact du feu par la grâce de Dieu.

Il se rendit auprès de ses ouailles et leur enseigna la parole de vie. On le saisit de nouveau, on le jeta sur des lingots ardents, mais les lingots

1. Cf. *Pio Franchi de' Cavalieri*, I martiri di S. Teodoto e di S. Ariadne con un' appendice sul testo originale del martirio di S. Eleuterio dans *Studi e Testi*, VI, Rome, 1901, p. 135-161. La forme arménienne dérive de l'accusatif Φήλικα.

տապակ ձիթով և ճարպով և արկին զնա անդ. և մտեալ ի նա ուրախութեամբ կայր որպէս ի մէջ ցօղոյ ։

Եւ եպարքոսն Կորեւորոս կազմեաց թոնիր երկաթեղէն, և ուժգին ջեռուցեալ կամէր արկանել անդ զսուրբն Եղեւթերիոս ։ Եւ մինչեւ արկեալ էր՝ ազդեալ ի նա

* A fol. 132 v° b. սուրբ Հոգին, և ընթացեալ առաջի թագաւորին խոստովան * եղեւ համարձակութեամբ զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. և նոյնժամայն արկին զնա ի թոնիրն զոր գործեաց Կորեւորոս, և պահեալ զնա զօրութիւնն Աստուծոյ ոչ այրեցաւ ։

Եւ ապա արկին զնա ի բանդ. և ի նմանութիւն աղաւնոյ սպիտակ հրեշտակ Աստուծոյ տանէր նմա կերակուր ։

Եւ յետ աւուրց ինչ հանին ի բանդէն, կապեցին ի կառս ձիոյ, և հրեշտակ Աստուծոյ ելոյծ ի կապանացն և հանեալ երիվարացն ի լեառն մի բարձր, և դարձան անդրէն երիվարքն ։ Եւ նստեալ ի լերինն սուրբն աղօթելով ուսուցանէր զբանն Աստուծոյ ։ Եւ գազանք վայրենիք ժողովէին առ նա և որպէս բանաւորք երկիր պագանէին նմա և նստէին շուրջ զնովաւ ։

Իբրեւ լուաւ թագաւորն վասն նորա առաքեաց զօրականս իջուցանել զնա, և

6 արկին զնա] արկին զԿորեւորոս B || 7 և պահեալ ... ոչ այրեցաւ] և պահեցաւ կենդանի զօրութեամբն Աստուծոյ B || 8-9 և ի նմանութիւն ... կերակուր *om.* B || 10 Եւ յետ աւուրց ինչ հանին ի բանդէ] Եւ հանեալ անտի B || 10-4 p. 737 և հրեշտակ ... նստան առ ոտս նորա] և ապա արկին առաջի գազանաց B.

disparurent. Alors on chauffa un chaudron avec de l'huile et de la graisse et on l'y jeta; il y entra et s'y tint avec joie comme au milieu de la rosée.

L'éparque (ἔπαρχος) Korévor (*Korevoros*) fit construire un four en fer, et après l'avoir surchauffé, il voulait y jeter saint Éleuthère. Or avant qu'il fût

* A fol. 132 v° b. jeté, le Saint-Esprit l'inspira, il courut au-devant de l'empereur et confessa * avec hardiesse le nom de Notre-Seigneur Jésus-Christ. On le jeta aussitôt dans le four qu'avait fait construire Korévor, mais la puissance de Dieu le protégea et il ne fut point brûlé. On le jeta ensuite en prison et l'ange de Dieu, sous la forme d'une colombe blanche, lui apportait à manger.

Quelque temps après, on le fit sortir de prison, on l'attacha à un char attelé de chevaux, mais l'ange de Dieu le délivra des liens, et les chevaux, après l'avoir conduit sur une montagne élevée, retournèrent. Le saint demeura sur la montagne en priant et en enseignant la parole de Dieu. Les bêtes sauvages se rassemblaient auprès de lui et, comme des êtres ayant la raison, se prosternaient devant lui et s'accroupissaient autour de lui.

Lorsque l'empereur l'eut appris, il envoya des soldats pour le descendre de la montagne, mais les fauves se jetèrent ensemble sur eux puis reculèrent,

անկան զօրականքն զինեալքն առ հասարակ ի վերայ նորա, եւ դարձան յետս, եւ զօրականացն անկեալ յոտս նորա խոստովանեցան զՔրիստոս եւ մկրտեցան :

Եւ իջեալ սուրբն միայն եկաց առաջի արքային, եւ հրամայեաց արկանել զնա գազանաց, եւ գազանքն երթեալ նստան առ ոտս նորա : Եւ զայն տեսեալ թագաւորին * հրամայեաց սպանանել զնա սրով : Եւ սուրբն աղօթեաց առ Աստուած, եւ * A fol. 133 r° a. եկեւ ձայն յերկնից առ նա եւ ասէ. Եղեւթերիէ, բացան քեզ դրունք երկնից, եւ հրեշտակք սպասեալ մնան քեզ զի պսակեսցեն զքեզ արդարութեամբ պսակաւն : Եւ ապա երկու զօրականք հատին զգլուխ սուրբ եպիսկոպոսին Եղեւթերիոսի՝ Դեկտեմբերի ԺԵ :

Եւ մայր նորա եկեալ անկաւ ի վերայ մարմնոյ որդւոյ իւրոյ ողբալով, եւ գիրկս արկեալ համբուրէր զնա : Եւ մինչդեռ ընդգրկեալ ունէր զմարմին որդւոյն՝ հատին եւ զնորա զգլուխն : Եւ թաղեցին զնոսա ի միում տեղւոջ ի նոյն գաւառի :

[B * Բերումն նշխարաց սրբոյն Յակոբայ ի Հայս եպիսկոպոսին Մծբնայ սքանչելագործին մեծի : * B p. 290 a.

Սուրբ եւ սքանչելագործ հայրապետն Մծբնայ մեծն Յակոբ՝ հօրաքեռորդի էր սրբոյն Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին :

6 եւ եկեւ ձայն... Դեկտեմբերի ԺԵ] եւ երկու զօրականք հատին զգլուխ սրբոյ եպիսկոպոսի Եղեւթերեայ՝ Դեկտեմբերի ԺԵ եւ Բարսղի է B.

les soldats tombèrent aux pieds (d'Éleuthère), confessèrent le Christ et se firent baptiser.

Le saint descendit seul et se présenta devant l'empereur, qui ordonna de le jeter aux bêtes, mais les fauves s'approchèrent de lui et s'assirent à ses pieds. Ce que voyant l'empereur ordonna * de le tuer par le glaive. Le saint * A fol. 133 r° a. pria Dieu et une voix lui parla du ciel en disant : « O Éleuthère! les portes du ciel te sont ouvertes, et les anges t'attendent pour te couronner de la couronne de justice ». Puis, deux soldats tranchèrent la tête de saint Éleuthère, évêque, le 15 Décembre.

Sa mère vint se jeter sur le corps de son fils en sanglotant, et l'ayant pris dans ses bras elle l'embrassait; et tandis qu'elle tenait dans ses bras le corps de son fils on lui trancha également la tête. On les inhuma dans un même endroit, dans la même province[1].

[B * Translation en Arménie des restes de l'évêque Jacques évêque de * B p. 290 a. Nisibe, le grand thaumaturge.

Le saint et thaumaturge évêque de Nisibe, le grand Jacques, était le fils de la tante paternelle de saint Grégoire, l'Illuminateur des Arméniens.

1. Dans la province d'Illyricum où Éleuthère était évêque.

Սա՝ մի էր չերեք հարիւր եւ տասն եւ ութ սուրբ հայրապետացն որ ժողովեցան ի Նիկիա մայրաքաղաքն վասն կործանմանն Արիոսի : Սա շինեաց եկեղեցի մեծ զոր եցոյց նմա հրեշտակն ի տեսեան եւ գծափն, եւ կարգեաց երիցունս եւ սարկաւագունս ի սպասաւորութիւն սրբոյ տաճարին :

Սա զանդամալոյծ մի զօսացեալ ամենայն անդամօք ամաց հնգետասանից՝ զոր բարձեալ եդին ի գաւիթն եկեղեցւոյն՝ աղօթիւք բժշկեաց. եւ որք տեսին փառս տային Աստուծոյ :

Այլ եւ զորդւոյն իշխանի որ էր երեւելի ի դրան արքային, Կեդրոն կոչեցեալ, զի էր որդի նորա անդամալոյծ ի ծնէ, եւ պատատէին ոտքն իբրեւ զփոկ զմիմեամբ՝ ի թաթէ ոտիցն մինչեւ * ցծունկսն եւ անկեալ դնէր ի մահիճսն, որ էր ութ ամաց, իջուցեալ յաւազանն եւ օծ զամենայն մարմինն. եւ ապա մկրտեալ յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ սուրբ Հոգւոյն հանեալ յաւազանէն եւ ուղղեցին զամենայն անդամս նորա, եւ կալեալ զձեռանէ նորա կանգնեցին. եւ հրամայեաց նմա գնալ, եւ նա գնայր համարձակ :

* B p. 290 b.

Սա ցանկացաւ գնալ ուր հանգեաւ տապանն ի լեառն Արարատայ. եւ իբրեւ եհաս ի ստորոտ լերինն ննջեաց զի էր աշխատեալ : Եւ առեալ հրեշտակն տախտակ մի եւ բերեալ եդ ընդ անրօք սրբոյն, եւ ասէ. Խնայեաց Տէր ի քեզ զի մի վաստակեսցես, արդ առ զտախտակդ զոյց ըստ փափաքանաց քոց, եւ դարձիր ի տուն քո : Եւ սուրբն

Il fut l'un des trois cent dix-huit saints évêques qui tinrent concile dans la métropole de Nicée pour la défaite d'Arius. Il construisit une grande église, selon ce qu'un ange lui avait montré dans une vision, et d'après ses plans, et il y établit des prêtres et des diacres pour le service du saint temple.

Il guérit par ses prières un paralytique, âgé de quinze ans, dont tous les membres étaient desséchés, et qu'on transporta dans la cour de l'église ; et, ceux qui (le) virent rendirent grâces à Dieu.

Il fit de même pour un notable, personnage considérable à la cour de l'empereur nommé Cédron, dont le fils était estropié de naissance, ses pieds s'enroulant l'un sur l'autre comme des cordes de la plante jusqu'aux genoux * ; on (le) tenait couché sur un lit ; il avait huit ans. (Saint Jacques) le fit descendre dans les fonts baptismaux et oignit tout son corps, puis le baptisa au nom du Père, du Fils et du Saint-Esprit ; on le sortit des fonts, on redressa tous ses membres et, le prenant par la main, on le mit debout. (Saint Jacques) lui ordonna de marcher, et il se mit à marcher librement.

* B p. 290 b.

(Saint Jacques) désira monter sur le mont Ararat où s'était arrêtée l'arche (de Noé). Or, lorsqu'il arriva au pied de la montagne, il s'endormit de fatigue ; un ange ayant pris une planche de (l'arche) l'apporta, la mit sous la tête du saint, et dit : « Dieu a eu pitié de toi, il n'a pas voulu que tu te fatigues : voici une planche de ce que tu désirais, et retourne chez toi. » Saint

Յակոբ առեալ զտախտակն գնաց ի քաղաքն իւր և շինեաց վանս՝ եդ զտախտակն ի նմա ։

Ընդ այն ժամանակս մեծն և հրաշալին Կոստանդիանոս փոխեցաւ յաշխարհէս, և յաջորդեցին զաթոռ թագաւորութեանն որդիք իւր ։ Իսկ Շապուհ արքայ Պարսից նախատեաց զորդիս թագաւորին և ասէ. Ոչ կարեն լինել նոքա որպէս զհայր իւրեանց ։ Եւ եկեալ գայ յերկիրն Միջագետաց ի Մծբին քաղաք բազում հեծելօք և հետևակօք առնել պատերազմ. և բազում հնարիւք ոչ կարաց առնուլ զքաղաքն, զի զոր ինչ խորհէր Շապուհ՝ ի ձեռն սրբոյն Յակոբայ խափանէր ամենայն խորհուրդ նորա ։ Եւ տեսեալ Շապուհոյ արքայի եթէ ոչ յաղթէ, յոյժ խռովեցաւ յոգի իւր. երկիւղ մեծ եկեալ՝ եւ գնաց յերկիր իւր ։

Իսկ Մանաճիհր Ռշտունեաց առեալ գերի յերիցանց և ի սարկաւագաց գեղջիցն որ շուրջ զքաղաքաւն, և տարեալ ի բերդն որ է մերձ ի սահմանս Ռշտունեաց, որ կոչի Մանազկերտ ։ Եւ սուրբն խնդրէր արձակել զերիցունսն և զսարկաւագունսն, և նա ոչ առնոյր յանձն կատարել զխնդրուածսն ։ Իսկ սուրբն գայր հասանէր ի գաւառն * մերձ Աղձնեաց, ի ձորն երկաթահանաց, և ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի մի տեսանէր զերկիրն Ռշտունեաց, և անէծ զՄանաճիհր և զերկիր նորա՝ վասն արանցն որ ծովահեղձոյցն արար ։ Եւ ինքն չուեալ գնաց յերկիր իւր և անդ լինէր, * B p. 291 a.

Jacques prit la planche, se rendit à sa ville, fonda un couvent et y déposa la planche.

A cette époque le grand et merveilleux Constantin trépassa, et ses fils lui succédèrent sur le trône impérial. Sapor, roi des Perses, méprisa les fils de l'empereur, et dit : « Ils ne peuvent pas être comme leur père. » Il envahit la Mésopotamie, et arriva devant Nisibe pour livrer bataille, à la tête d'une cavalerie et d'une infanterie nombreuses. Malgré bien des tentatives, il ne réussit point à prendre la ville, car tous les desseins de Sapor étaient défaits par saint Jacques. Le roi Sapor, voyant qu'il ne l'emportait pas, fut très troublé en son âme, il eut grand'peur et retourna dans son pays.

Manadjihr des Rechtouni ayant fait prisonniers des prêtres et diacres des villages qui sont autour de la ville, les conduisit à la citadelle proche de la frontière du Rechtounikh, appelée Manazkert. Le saint lui demandait de remettre en liberté les prêtres et les diacres, mais il n'accepta pas d'obtempérer à ses prières. Alors le saint se mit en route et arriva dans la province * proche d'Aghtznik, dans la vallée des mines de fer, monta sur un plateau élevé d'où il apercevait le pays de Rechtounikh, et de là il maudit Manadjihr et son pays, à cause des hommes qu'il avait fait jeter à la mer. Il revint ensuite dans son pays et y vécut, en supportant de grandes mortifications et * B p. 291 a.

բազում ձգանց համբերեալ, եւ բազում նշանս արարեալ, որ գրեալ կայ ի լիակատար պատմութեան նորա ։ Եւ յետ սակաւ աւուրց փոխեցաւ յաշխարհէս ի յերկիրն կենդանեաց ի Քրիստոս ։

Եւ զկնի մահուան սրբոյն Յակոբայ պակասեալ զօրքն Հոռոմոց ի քաղաքէ անտի, եւ եկեալ արքայն Պարսից առեալ զքաղաքն՝ ոչ պատերազմաւ այլ սիրով ։

Յետ այսորիկ այլ եղեւ արանց խարազնազգեցելոց ի Հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ, ոչ է հնար օրհնիլ երկրին Ռշտունեաց եթէ ոչ երթեալ բերցեն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոյն Յակոբայ ։ Եւ նոքա եկեալ պատմեցին որ անիծիւք նորա ամուլ եղեալ էր երկիր իւրեանց, եւ բազում պաղատանօք խնդրեցին զմասն ինչ ի նշխարաց սրբոյն Յակոբայ, եւ ընկալեալ գնացին յերկիրն իւրեանց մեծաւ ուրախութեամբ․ եւ ի ձեռն սուրբ նշխարացն օրհնեցաւ երկիր նոցա, եւ դարձաւ ի պտղաբերութիւն ։ Եւ բնակիչք երկրին եւ ամենայն եկեղեցիք տօն մեծահանդէս կատարեն զյիշատակ սրբոյն՝ Քաղոցի է եւ Դեկտեմբերի ԺԵ, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ։

* B p. 290 a. * Ի սմին աւուր վկայութիւն առաքելուհւոյ կուսին Սանդխտոյ՝ դստեր թագաւորին Հայոց Սանատրկոյ ։

Քրիստոսի առաքեալն Թադէոս յետ բժշկելոյ զթագաւորն Ուռհայոյ զԱբգար, եկն ի Հայս ի թագաւորանիստ քաղաքն Շաւարշան, յԱրտազու գաւառի․ եւ բնակեալ

accomplissant beaucoup de prodiges, qui sont décrits dans sa vie complète. Peu de jours après il quitta ce monde pour la terre de ceux qui vivent dans le Christ.

Après la mort de saint Jacques, les troupes grecques diminuèrent dans la ville, et le roi des Perses vint s'emparer de la ville, non par la guerre, mais à l'amiable.

Plus tard il fut révélé par le Saint-Esprit à des religieux revêtus de cilices qu'il était impossible à la province de Rechtounikh d'être bénite, s'ils ne faisaient pas apporter une partie des restes de saint Jacques. Ils vinrent raconter que par les malédictions (du saint) leur terre était devenue stérile et demandèrent avec grandes supplications une partie des restes de saint Jacques; l'ayant obtenu, ils retournèrent dans leur pays avec une grande joie. Leur pays fut béni par les saints restes et revint à la fertilité. Les habitants du pays et toutes les églises fêtent avec grande solennité la commémoration du saint, le 7 Kalotz, le 15 Décembre, pour la gloire du Christ, notre Dieu.

* B p. 290 a. * En ce jour martyre de la vierge apôtre Sandoukht, fille de Sanatrouk, roi d'Arménie.

L'apôtre du Christ, Thaddée, après avoir guéri le roi d'Édesse, Abgar, se rendit en Arménie, dans la ville de Chavarchan, résidence du roi, dans la

զՔրիստոս բազումք հաւատացին ։ Ընդ որս եւ դուստր թագաւորին Սանատրկոյ եկն առ սուրբ առաքեալն, եւ լուեալ զբանն կենաց հաւատաց ի Քրիստոս ։

Սա էր կոյս՝ մանկամարդ տիօք եւ գեղեցիկ տեսլեամբ, եւ առեալ զնա առաքեալն մկրտեաց ։ Եւ լոյս սաստիկ փայլատակեաց զերանելի կուսիւն ի մկրտելն ։ Զայս լուեալ հայր նորա՝ բարկացաւ եւ հրաման ետ դնել զնա ի բանդ հանդերձ այլ հաւատացելովքն ։

Իսկ առաքեալն եկն ի գիշերի առ նոսա, եւ բացեալ զդուրս բանդին եմուտ ի ներքս, եւ քաջալերէր զերանելի կոյսն ։ Եւ յետ աղօթելոյն ընդ նոսա՝ եղեւ շարժումն եւ լուծան կապանք նոցա ։ Զայս տեսեալ բանդապահացն հաւատացին ի Քրիստոս եւ անկան առ ոտս առաքելոյն, զորս մկրտեալ ի նմին գիշերի արս երեսուն եւ երեք ։

Իբրեւ առաւօտ եղեւ առաքեաց թագաւորն իշխան մի ածել զՍանդուխտ առ ինքն զի աղերսիւ հաւանեցուսցէ ։ Եւ եկեալ այրն ի դուրս բանդին ետես զնոսա ընդարձակս եւ յուրախութեան, ցնծացեալ անկաւ առ ոտս առաքելոյն եւ հաւատաց ի Քրիստոս ։

Դրդեալ թագաւորն ի սատանայէ՝ հրաման ետ սպանանել զիշխանն եւ զկապեալսն ի բանդին ։ Եւ յետ սպանմանն իբրեւ եղեւ գիշեր՝ էջ լոյս սաստիկ յերկնից եւ եկաց համատարած * ի վերայ սուրբ վկայիցն ։ Յայնժամ սուրբն Սանդուխտ յղեաց * B p. 292 b.

province d'Artavaz, et y prêcha le Christ. Beaucoup se convertirent, parmi lesquels se trouvait la fille du roi Sanatrough; s'étant rendue auprès du saint apôtre et ayant entendu la parole de vie, elle crut au Christ.

Elle était vierge, jeune d'âge et belle de figure; l'apôtre l'accueillit, la baptisa. Une lumière resplendissante enveloppa la bienheureuse vierge au moment du baptême. L'ayant appris, son père eut une grande colère et ordonna de la mettre en prison avec d'autres fidèles.

L'apôtre vint nuitamment auprès d'eux, ouvrit les portes de la prison, y pénétra, et encouragea la bienheureuse vierge. Après qu'il eut prié (avec les prisonniers), il se produisit un tremblement et leurs liens tombèrent. A cette vue les geôliers crurent au Christ, tombèrent aux pieds de l'apôtre qui les baptisa la même nuit, au nombre de trente-trois.

Au matin, le roi envoya un des princes pour lui amener Sandoukht (espérant) la persuader par des supplications. L'homme arrivé aux portes de la prison, les aperçut en liberté et, ravi de joie, il se jeta aux pieds de l'apôtre et crut au Christ.

Le roi, excité par le démon, donna ordre de tuer le prince et les détenus dans la prison. Après leur mort, à la tombée de la nuit, une vive lumière descendit du ciel et se répandit * sur les saints martyrs. Alors, sainte Sandoukht envoya à sa maison quelques-uns de ses fidèles serviteurs, en cachette * B p. 292 b.

զմանս ի հաւատարիմ սպասաւորաց իւրոց ի տան իւր գալ ի հօրէն իւրմէ, եւ ետ բերել մաքուր կերպաս, եւ պատեալ ինքնին զմարմինս սուրբ ընկերաց իւրոց, եւ տարեալ ամփոփել զնոսա ի ձեռն սպասաւորաց իւրոց մօտ ապարանս իւր. եւ արար զգուշութիւն զի մի որ գիտասցէ յարքունի տանէ. եւ ինքն փութով հասանէր ի բանտն առ սուրբ առաքեալն :

Իսկ աղօթեալ առաքելոյն վասն նորա՝ ազդմամբ սուրբ Հոգւոյն գիտաց թէ կատարի Սանդուխտ մարտիրոսութեամբ, եւ ասէ ցՍանդուխտ. Երանի լեր դուստր զի ահա առնուս պսակ լուսեղէն ի ձեռաց Տեառն ի գլուխ քո :

Իսկ առաւօտուն տարան զառաքեալն կապանօք առ թագաւորն եւ զՍանդուխտ առանց կապանաց, եւ տարին զՍանդուխտ միայն առաջի հօրն : Ասէ թագաւորն. Ուրացար զիս եւ սիրեցեր զմոլորեցուցիչ օտար այրն. արդ եթէ ոչ դառնաս՝ չարաչար մեռանիս :

Պատասխանի ետ Սանդուխտ. Զոր դու ասես մոլորեցուցիչ՝ նա լուսաւորեաց զհոգի իմ : Եւ բարկացեալ թագաւորն հրամայեաց կապել զնա եւ քերել : Աղաղակեաց սրբուհի կոյսն. Քրիստոս օգնեա ինձ : Եւ փայլեալ լոյս յերկնից, եւ եղեւ շարժումն եւ լուծան կապանք նորա. եւ ապշութիւն երկիւղի անկաւ ի վերայ թագաւորին եւ ամենայն զօրացն :

Իսկ սուրբ կոյսն փութացեալ եհաս ի փոքր ձորակն ուր պահէին զսուրբ առա-

de son père, et fit apporter du linge propre avec lequel elle enveloppa elle-même les corps de ses saints compagnons, et les fit inhumer par ses serviteurs auprès de son palais; elle mit tout son soin à ce que ne le sût personne de la maison royale; puis elle revint en hâte à la prison, auprès du saint apôtre.

L'apôtre pria pour elle et connut par inspiration du Saint-Esprit que Sandoukht allait mourir par le martyre, et il dit à Sandoukht : « Sois heureuse, ma fille, car tu vas recevoir la couronne lumineuse sur ta tête par les mains du Seigneur. »

Au matin, on conduisit l'apôtre chargé de chaînes, et Sandoukht sans liens, auprès du roi. Sandoukht fut introduite seule en présence de son père. Le roi lui dit : « Tu m'as renié, et tu as aimé ce séducteur étranger; si tu ne te convertis pas, tu mourras d'une mort violente. »

Sandoukht lui répondit : « Celui que tu appelles séducteur a illuminé mon âme. » Le roi irrité ordonna de l'attacher et de l'écorcher. La vierge sainte s'écria : « Christ, aide-moi. » Une lumière jaillit du ciel, il se fit un tremblement de terre, et ses liens se défirent. La stupeur et la crainte s'emparèrent du roi et de tous les soldats.

La vierge sainte s'empressa de se rendre dans un petit vallon où le saint

քեալն՝ որ չէր ինչ հեռի ի տեղւոջէ անտի. եւ անկեալ առ ոտս նորա ասէր. Եհաս ինձ Քրիստոս այսօր յօգնականութիւն։

Յայնժամ թագաւորն յղեաց զիշխան մի առ սուրբ առաքեալն եւ ասէ. Մեղայ, աղաչեմ զԱստուած քո զի կործանիմք յահեղ շարժմանէս։ Եւ ընդ աղօթել առաքելոյն դադարեաց շարժն։ Զոր տեսեալ պատգամաւորն սքանչացեալ հաւատաց եւ մկրտեցաւ։ Զնա սպան թագաւորն, եւ կուոցն համարէր զդադարեցուցանելն զշարժումն։ *Իսկ Սանդուխտ պատեաց ի գիշերի զդիակն եւ ամփոփեաց եւ մխիթարէր զհաւատացեալսն անշարժ կալ։ * B p. 293 a.

Յայնժամ հաւատաց կին մի յազգէ թագաւորին որում անուն էր Զարմանադուխտ ամենայն տամբ իւրով, եւ մկրտեցաւ յառաքելոյն. եւ ետ զնա թագաւորն սպանանել, ի վերայ որոյ լոյս սաստիկ էջ, եւ հաւատացին բազումք։

Իսկ թագաւորն մռմռեալ ասէ. Զամենեսեան Սանդուխտ հրապուրէ, եւ հրաման ետ սպանանել զնա։ Իսկ Սանդուխտ առաւօտուն տեսիլ պատմէր առաքելոյն եւ ասէր. Այր մի զգեցոյց ինձ լոյս, եւ եդ պսակ սքանչելի ի գլուխ իմ։ Ասէ առաքեալն. Այսօր փոխիս առ Քրիստոս։ Աղաչէր զնա Սանդուխտ եւ ասէր. Աղաչեմ զի յորժամ փոխիմ՝ մերձ կայցես։ Եւ մինչդեռ խօսէր զայս՝ հասին ի դուռն բանդին իշխանք որոց

apôtre était détenu et qui n'était pas éloigné de l'endroit où elle se trouvait; elle tomba à ses genoux et dit : « Le Christ est venu à mon secours aujourd'hui. »

Alors, le roi expédia un prince au saint apôtre et lui fit dire : « J'ai péché, prie ton Dieu pour nous car nous périssons par ce terrible tremblement de terre. » Aussitôt que l'apôtre se fut mis à prier, le tremblement de terre cessa. Ce que voyant, l'ambassadeur émerveillé crut et fut baptisé. Mais le roi le fit mourir en attribuant à ses idoles la cessation du tremblement de terre*. Sandoukht ensevelit le mort pendant la nuit, l'inhuma, et consola les fidèles (en les encourageant) à demeurer inébranlables. * B p. 293 a.

Une dame de la famille royale nommée Zarmanadoukht crut alors avec toute sa maison et fut baptisée par l'apôtre. Le roi ordonna de la faire mourir. Une lumière resplendissante descendit sur elle, et beaucoup se convertirent.

Le roi dit en grommelant : « C'est Sandoukht qui les attire tous. » Et il donna l'ordre de la tuer. Au matin, Sandoukht raconta à l'apôtre un songe qu'elle avait eu et dit : « Un homme me revêtit de lumière et me mit une splendide couronne sur la tête. » L'apôtre lui répondit : « Tu trépasseras aujourd'hui dans le Christ. » Sandoukht le pria et dit : « Je te prie de m'assister au moment du trépas. » Pendant qu'elle disait cela, les princes qui avaient reçu l'ordre de faire mourir la vierge sainte arrivèrent à la porte de la

հրաման տուեալ էր սպանանել զսուրբ կոյսն : Կապեցին զսուրբ կոյսն զՍանդուխտ, և տարան ի տեղի սպանման, և առաքեալն քաջալերէր զկոյսն : Իբրև եկն ի տեղին՝ աղօթեաց վասն աշխարհին Հայոց, և ասէ. Տէր, Յիսուս, ընկալ զիս : Եւ ապա ձգեաց զպարանոցն և ասէ. Կատարեցէք զկամս ձեր : Եւ երիտասարդ մի հարեալ սրով զնա ի ստինսն, և աւանդեաց զհոգին ի ձեռս Տեառն աղախինն Քրիստոսի :

Եւ ապա անդէն փայլփայլեալ լոյս ծագեաց որպէս սիւն հրոյ ի վերայ սուրբ մարմնոյն զերիս աւուրս և զերիս գիշերս. և հաւատացին ի Տէր որք տեսին՝ ոգիք իբրև երկու հազարք : Եկն առաքեալն եկեալ ի գիշերի մկրտեաց զնոսա, և առեալ զմարմին սրբոյ կուսին եդ ի նմին տեղւոջ. և զհանգստարան նորա աներեւոյթ արար զի մի անարգեսցի յանօրինաց, այլ ըստ ժամանակին ինքն Տէր յայտնեսցէ իւրոց հաւատացելոց, և աղօթեալ գնաց առ աշակերտսն իւր :

Կատարեցաւ սուրբն Սանդուխտ Քաղոցի ամսոյ է և Դեկտեմբերի ԺԵ ի փառս Աստուծոյ :]

Քաղոցի Ը և Դեկտեմբերի ԺԶ : Տօն է սրբոյն Փիլիմոնի փողահարի և Ապողոնի և Արիանոսի դատաւորի :

Սուրբ և փառաւորեալ վկայքն Քրիստոսի էին ի ժամանակս Դիոկղետիանոսի

14 Տօն է... դատաւորի] Վկայութիւն սրբոյն Փիլիմոնի փողահարի, և Ապողոնի ընթերցողի և Արիանոսի դատաւորի B.

prison. Ils attachèrent la vierge sainte Sandoukht et l'emmenèrent à l'endroit de l'exécution. L'apôtre encourageait la vierge. Lorsqu'elle arriva à l'endroit elle pria pour le pays d'Arménie et dit : « Seigneur Jésus, reçois-moi. » Elle tendit ensuite son cou et dit : « Exécutez vos volontés. » Un jeune homme donna un coup d'épée près des seins et la servante du Christ rendit l'âme entre les mains du Seigneur.

Aussitôt il se produisit une lumière comme une colonne de feu sur le saint corps, qui dura trois jours et trois nuits. Ceux qui en furent témoins, crurent au Seigneur, au nombre d'environ deux mille. L'apôtre vint la nuit les baptiser, prit le corps de la sainte vierge et l'inhuma au même endroit; mais il rendit invisible sa tombe, afin qu'elle ne fût pas déshonorée par les impies, laissant au Seigneur le soin de la révéler à ses fidèles en son temps. Après avoir prié, il retourna auprès de ses disciples.

Sainte Sandoukht fut exécutée le 7 du mois de Kalotz, le 15 Décembre, pour la gloire de Dieu.]

8 Kalotz, **16 Décembre.**

Fête de saint Philémon le joueur de flûte, d'Apollonius et d'Arrien (*Arianos*) le juge.

Les saints et glorieux martyrs du Christ vivaient aux jours de Dioclétien,

մբարիշտ արքային : Արիանոս՝ դատաւոր էր Թեբայիդոյ քաղաքին Եգիպտացւոց. իսկ սուրբն Ապողոն ի քաղաքէն Անդինու, եւ Փիլիմոն :

Եւ յաւուր միում տարան առաջի դատաւորին երեսուն եւ եօթն քրիստոնեայս ի քննութիւն, յորոց մինն Ապողոնիոս էր ընթերցող եկեղեցւոյն Աստուծոյ, որոյ զան-գիտեալ ի տանջանացն՝ ետ չորս դահեկանս Փիլիմոնի փողահարի, զի փոխանակ * նորա զոհեսցէ կռոցն. եւ Փիլիմոնի առեալ զհանդերձն Ապողոնի զգեցաւ եւ գնայ զի զոհեսցէ : Եւ նախ քան զմտանել նորա ի տաճարն՝ ազդեալ ի նա Հոգւոյն սրբոյ, ասէ. Եւ ես քրիստոնեայ եմ : * A fol. 133 r° b.

Եւ կարծեցեալ դատաւորին եթէ Ապողոնն իցէ՝ հրամայեաց կոչել զՓիլիմոն փողահար զի ուրախասցի Ապողոն եւ զոհեսցէ : Եւ յորժամ ծանեաւ եթէ Փիլիմոնն է՝ կոչեաց առ ինքն եւ խոստանայր ողոքանօք պարգեւ եւ պատիւ. նոյնպէս եւ ժողովուրդքն աղաչէին զնա դառնալ զի յոյժ սիրէին վասն զուռնական երգոց նորա. եւ ամենեւին ոչ հաւանեցաւ :

Ասէ դատաւորն. Ոչ ընկալցի զքեզ Քրիստոս իբրեւ զքրիստոնեայ քանզի չես մկրտեալ : Եւ լուեալ Փիլիմոնի տրտմեցաւ յոյժ, եւ աղաչէր զքրիստոնեայսն զի մկրտեսցեն զնա, եւ ոչ համարձակէին : Եւ աղաղակեաց առ Աստուած առաջի ամե-

2 Անդինու] Անթենոյի B || 7 ազդեալ... սրբոյ] ազդեաց ի նա Հոգին սուրբ B || 9 կարծեցեալ] կարծեալ B || 10 փողահար զի] խաղացի առաջի նոցա եւ *add.* B.

l'empereur impie. Arrien était juge dans la ville de Thèbes (*Thebayido*) en Égypte, saint Apollonius (*Apoghon*) était de la ville d'Antinoé, ainsi que Philémon.

Un jour on amena devant le juge, pour être interrogés, trente-sept chrétiens dont l'un, Apollonius, était lecteur dans l'église de Dieu, lequel, par crainte des supplices, donna quatre écus à Philémon le joueur de flûte, pour qu'il sacrifiât à sa place * aux idoles. Philémon prit les vêtements d'Apollonius, s'en revêtit et alla pour sacrifier. Mais, avant de pénétrer dans le temple, le Saint-Esprit l'ayant inspiré, il dit : « Moi aussi, je suis chrétien. » * A fol. 133 r° b.

Le juge le prenant pour Apollonius, ordonna d'appeler Philémon le joueur de flûte pour réjouir Apollonius et le faire sacrifier. Mais lorsqu'il connut qui était Philémon, il l'appela à lui et lui promit, avec supplications, des cadeaux et des honneurs. Le public également le suppliait de revenir à sa religion, car on l'aimait beaucoup à cause de ses chansons comiques. Mais il ne consentit aucunement.

Le juge lui dit : « Le Christ ne te recevra pas comme chrétien, car tu n'es pas baptisé. » Ce qu'ayant entendu, Philémon en fut très attristé et il suppliait les chrétiens de le baptiser, mais ils n'osaient pas. Alors il cria au Sei-

նեցուն առաջի նմա զշնորհս մկրտութեան ։ Եւ ամպ լուսաւոր հովանի եղեւ նմա ի վերուստ, եւ էջ անձրեւ յամպոյն անտի ի վերայ սրբոյն Փիլիմոնի եւ մկրտեաց զնա. զոր տեսեալ անհաւատիցն զարմացան յոյժ ։

Եւ առեալ Ապողոնի զփողն եւ զխաղալիկսն զոր առեալ էր զնա Փիլիմոն ի պահեստի՝ ընկէց ի հուր եւ այրեաց, պատմեցին դատաւորին. եւ զի նա եղեւ
* A fol. 133 v° a. պատճառ Փիլիմոնի քրիստոնէութեանն՝ հրամայեաց առաջի իւր կոչուցանել. * Եւ նա համարձակութեամբ խոստովան եղեւ զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։ Եւ հատեալ զջիլս ոտից նորա քարշեցին ընդ քաղաքն ամենայն ։ Եւ զՓիլիմոն կախեցին զծառէ մայրց, եւ նետաձիգ ընկէցին ի նմա, եւ մի ի նետից անտի ոչ խոցեաց զնա, այլ կախեցան յօդին ։

Եւ երթեալ դատաւորին տեսանել զնա, եւ նայեցեալ ի վեր՝ անկաւ մի ի նետիցն եւ եհան զակն նորա, եւ նա անկեալ առաջի նորա հայցէր զթողութիւն եւ զբժշկութիւն ։ Ասէ ցնա Փիլիմոն. Յորժամ առ Աստուած փոխիմ՝ եկեսջիր ի տապան իմ եւ ի հողոյ անտի զիցես ի վերայ աչացդ եւ բժշկեսցիս ։ Եւ նոյնժամայն հատին զգլուխն Փիլի-

1 նմա ի վերուստ] ի վերայ նորա B || 2 եւ մկրտեաց զնա *om.* B || 3 յոյժ] եւ հաւատացին բազումք ի Տէր *add.* B || 9 եւ մի ի նետից... յօդին] բայց ոչ վնասեցաւ նա B || 13 եւ ի հողոյ անտի զիցես ի վերայ աչացդ *om.* B || 14 նոյնժամայն] առժամայն հրամայեաց եւ *add.* B.

gneur devant tout le monde de lui accorder la grâce du baptême. Un nuage lumineux se forma au-dessus de lui, et la pluie tomba de la nuée sur saint Philémon, et le baptisa. A cette vue, les infidèles furent grandement émerveillés.

Apollonius saisit la flûte et les instruments que Philémon lui avait laissés en dépôt, les jeta au feu et les brûla. On raconta cela au juge, et que c'était lui la cause de la conversion de Philémon au christianisme. Il ordonna de le faire
* A fol. 133 v° a. venir en sa présence. * Celui-ci confessa avec hardiesse le nom de Notre Seigneur Jésus-Christ. On lui coupa les nerfs des pieds et on le traîna par toute la ville. On suspendit Philémon à un pin [1] et on lui lança des flèches, mais aucune des flèches ne l'atteignit, car elles restèrent suspendues en l'air.

Le juge étant allé pour le voir, tandis qu'il regardait en l'air, une des flèches retomba sur lui et lui creva un œil, il tomba à genoux devant (le saint), implora le pardon et la guérison. Philémon lui dit : « Lorsque j'aurai trépassé à Dieu, tu te rendras à ma tombe, tu y prendras un peu de terre, tu la mettras sur tes yeux, et tu seras guéri. » On trancha aussitôt la tête à Philémon

1. Pècher, *Syn. Cp.*

մանի եւ Ապողոնի եւ թաղեցին զնոսա ։ Եւ առեալ ի հողոյն եդեալ ի վերայ խաւարեալ աչացն եւ առժամայն ողջացաւ, եւ հաւատաց ի Քրիստոս ամենայն տամբ իւրով. եւ բերեալ եպիսկոպոսս երկուս՝ մկրտեցաւ. եւ զայլ երեսուն եւ վեց քրիստոնեայսն արձակեաց ի կապանաց անտի ։

Եւ լուեալ Դիոկղետիանոսի թագաւորին եթէ Արիանոս դատաւորն Թեբայեցւոց հաւատաց ի Քրիստոս, առաքեաց չորս զօրագլուխս զի ըմբռնեալ զնա տարցեն առաջի նորա ։ Եւ յորժամ հասին առ նա ետ նոցա կաշառս, զի ներեսցեն նմա սակաւ մի. եւ երթեալ ի տապան սրբոցն աղօթեաց արտասուօք, եւ աղաչէր զնոսա հասանել նմա յօգնականութիւն ։ Եւ ձայն եղեւ ի * տապանէն Փիլիմոնի ասէ. Երթ աներկիւղ * A fol. 133 v° b.
առ թագաւորն որ եւ զչորս զօրագլուխսդ շահեսցիս ի Քրիստոս հաւատով, եւ դու առցես զպսակ մարտիրոսութեան ։

Եւ առեալ ընդ իւր ութ ի ծառայից իւրոց պատուէր ետ նոցա եւ ասէ եթէ. Հանդերձեալ է թագաւորն ի ծով ընկենուլ զիս եւ դլփինք հանցեն զիս ի ցամաք, արդ մնացէք դուք յեզր ծովուն, զի առջիք զմարմինս իմ եւ թաղեսջիք ընդ սրբոցն Փիլիմոնի եւ Ապողոնի ։

1 հողոյն] հողոյ գերեզմանի *add.* B — խաւարեալ *om.* B || 5 թագաւորին] արքային B — Թեբայեցւոց] Թեբայիդոյ B || 8 սրբոցն] սրբոց վկայիցն B || 9-11 Եւ ձայն... մարտիրոսութեան *om.* B || 12 պատուէր ետ նոցա] պաշարեաց || 13 դլփինք] ալիք B || 14 ծովուն] Աղեքսանդրիոյ *add.* B.

et à Apollonius, et on les enterra. (Le juge) prit un peu de terre, la mit sur son œil obscurci et fut aussitôt guéri; et il crut au Christ avec toute sa maison. Il fit venir deux évêques, fut baptisé, et délivra des liens les trente-six autres chrétiens.

L'empereur Dioclétien ayant appris qu'Arrien, le juge de Thèbes, croyait au Christ, envoya quatre officiers pour le saisir et l'amener en sa présence. Lorsqu'ils arrivèrent à lui, (Arrien) leur donna de l'argent pour qu'ils lui accordassent quelque temps, et s'étant rendu à la tombe des saints il pria avec des larmes et les supplia de lui venir en aide. Une voix se fit entendre de la * tombe de Philémon qui dit : « Va sans crainte auprès de l'empereur, * A fol. 133 v° b.
tu gagneras les quatre officiers à la foi du Christ et tu recevras la couronne du martyre. »

(Arrien) prit avec lui huit de ses serviteurs, leur donna des instructions et dit : « L'empereur me fera jeter à la mer et les dauphins me ramèneront à terre, tenez-vous donc sur le rivage de la mer pour recevoir mon corps et vous m'enterrerez auprès des saints Philémon et Apollonius.

Եւ կացեալ դատաւորն առաջի թագաւորին խոստովանեցաւ զՔրիստոս եւ անպատուեաց նախատանօք զառաջին անհաւատութիւն իւր ։ Կապեցին զԱրիանոս շղթայիւք եւ կախեցին ի պարանոց նորա վէմ մի մեծ եւ ընկեցին ի փորեալ վիհ, եւ քարկոծ արարեալ զնա ծածկեցին քարամբք ։ Եւ նստեալ թագաւորն ի վերայ քարակուտին ասէ. Տեսցուք եթէ եկեսցէ Քրիստոս եւ հանցէ զսա ի գբոյ աստի ։ Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն խաղալ առաջի իւր եւ անարգել զանունն Քրիստոսի ։

Եւ յարուցեալ գնաց յապարանս իւր, եւ մտեալ ի սենեակն ետես ի վերայ բազմականի իւրոյ բազմեալ զԱրիանոս եւ զարհուրեցաւ, քանզի կարծեաց եթէ թշնամիք յարեան ի վերայ իւր, աղաղակեաց մեծաձայն. Ո՞ւր էք զօրականք իմ եւ սպասաւորք ։
* A fol. 134 r° a. Ասէ Արիանոս. Ես եմ, մի երկնչիր, եհան զիս * ի գբոյ անտի զորմէ ասացեր. Տեսից եթէ հանէ զսա Քրիստոս ի գբոյ աստի ։ Եւ առժամայն հաւատացին չորս զօրականքն ի Քրիստոս ։

Եւ ցասուցեալ բարկութեամբ թագաւորն հրամայեաց եւ արկին զԱրիանոս եւ զչորս զօրապլուխսն ի քուրձ եւ ընկեցին ի ծով. եւ այնպէս աւանդեցին զհոգիս իւրեանց առ Աստուած ։

1 խոստովանեցաւ] խոստովան եղեւ B — զՔրիստոս] զանունն Քրիստոսի B || 2 շղթայիւք եւ կախեցին ի պարանոց նորա վէմ մի մեծ *om.* B || 3 եւ քարկոծ… քարամբք *om.* B || 4 Եւ նստեալ թագաւորն ի վերայ քարակուտին ասէ] եւ թագաւորն ասէ B || 14 զօրապլուխսն] զօրականսն B.

Le juge se présenta à l'empereur, confessa le Christ et blâma avec injures son ancien athéisme. On lia Arrien avec une chaîne, on lui attacha une grosse pierre au cou et on le jeta dans un grand trou qu'on avait creusé, on le lapida et on combla le trou avec des pierres. L'empereur s'assit sur le monceau de pierres et dit : « Voyons si le Christ viendra et le sortira de cette fosse. » Il ordonna à la population de danser devant lui et d'insulter le nom du Christ.

Puis, s'étant levé, il se rendit à son palais, entra dans sa chambre et aperçut Arrien assis sur son canapé. Il fut saisi de frayeur en croyant que des ennemis s'étaient levés contre lui et il cria de toute sa voix : « Où êtes-vous, mes soldats et mes serviteurs? » Arrien lui dit : « C'est moi, ne crains rien,
* A fol. 134 r° a. celui qui m'a fait sortir * de la fosse est celui dont tu as dit : « Je verrai si le Christ le tirera de cette fosse. » Aussitôt les quatre officiers crurent au Christ.

L'empereur entra dans une grande colère, ordonna de mettre Arrien et les quatre officiers dans un sac, et de les jeter à la mer. C'est ainsi qu'ils rendirent leur âme à Dieu.

Եւ ի ժամադրեալ աւուրն գնացին ծառայքն ի ծովեզրն, եւ տեսին դլփինսն զի բարձեալ բերէին զբուրձսն մարմնովք սրբոցն, եւ ածեալ հանէին ի ցամաք, եւ ոչ գիտէին զտէրն իւրեանց եթէ յորում բուրձն իցէ ։ Եւ դլփին մի մարդկային բարբառով խօսեցաւ եւ եցոյց նոցա զԱրիանոս դատաւորն, եւ եդեալ ի նաւ եւ երիս աւուրս նաւեալք հասին ի քաղաքն Անդինայի ։

Եւ ի տեսլեան հրամայեցին չորս զօրագլուխքն զի անդ թաղեսցեն զնոսա, եւ այնպէս արարին ։ Եւ զմարմին սրբոյն Արիանոսի տարեալ եդին ընդ սրբոցն Փիլիմոնի եւ Ապողոնի ։ Կատարի տօն սրբոց վկայիցս Քրիստոսի Դեկտեմբերի ԺԶ ։

[B * Յիշատակ է սուրբ մարգարէին Անկէի ։ * B p. 293 b.

Սուրբ մարգարէն Անկէաս՝ որ թարգմանի տօն եւ տօնելի՝ էր ի ցեղէն Ղեւեայ ։ Սա ծնաւ ի գերութեանն Բաբելացւոց, եւ էր մանուկ յորժամ ի Բաբելոնէ եկն յԵրուսաղէմ ։ Եւ մարգարէացաւ ընդ Զաքարիայ ի դարձին ամս երեսուն եւ վեց . եւ զուշակեցին եւ մերձաւորապէս եւ յայտնի զգալուստն Յիսուսի Քրիստոսի նախ քան զչորս հարիւր եւ եօթանասուն ամ ։

Այս Անկէաս յայտնապէս մարգարէացաւ վասն գերելոցն զի դառնալոց էին, եւ

1 Եւ ի ժամադրեալ աւուրն] Եւ ըստ յառաջագոյն զուշակելոյ նորա B — ծովեզրն] Աղեկսանդրիոյ *add.* B || 1-4 եւ տեսին դլփինսն... դատաւորն] եւ տեսին զի ալիք ծովուն վարէին ի ցամաք զբուրձսն հանդերձ մարմնովն, եւ առեալ հանին ի ցամաք B || 6 թաղեսցեն] հանգուսցեն B || 7 տարեալ] տարան եւ B || 8 Քրիստոսի] այսօրիկ B — Դեկտեմբերի ԺԶ] եւ Քաղոցի Ը, ի փառս Աստուծոյ *add.* B.

Au jour indiqué les serviteurs se rendirent au rivage et aperçurent des dauphins qui apportaient des sacs avec les corps des saints, et les déposaient à terre. Ils ignoraient dans quel sac se trouvait leur maître. Un dauphin leur parla le langage humain et leur montra le juge Arrien. L'ayant porté sur un bateau, ils naviguèrent pendant trois jours et arrivèrent à la ville d'Antinoé.

Les quatre officiers leur ordonnèrent dans un rêve de les enterrer là et ils firent ainsi. Quant au corps de saint Arrien ils l'emportèrent et le déposèrent auprès des saints Philémon et Apollonius. La fête des saints martyrs du Christ se célèbre le 16 Décembre.

[B * Commémoration du saint Prophète Aggée (*Ankēi*). Le saint prophète Aggée (*Ankēas*), nom qui se traduit « fête » ou « à fêter », était de la tribu de Lévi. Il naquit pendant la captivité de Babylone et était encore enfant lorsqu'il revint de Babylone à Jérusalem. Il prophétisa avec Zacharie, à leur retour, pendant trente-six ans, et annoncèrent approximativement et clairement la venue de Jésus-Christ avant quatre cent soixante-dix ans. * B p. 293 b.

Aggée prophétisa ouvertement aux captifs leur retour et que Jérusalem

Երուսաղէմ շինելոց լեալ բաղձանն Նաբուգոդոնոսորայ, եւ այլ բազում բանս մարգարէութեամբ խօսեցաւ, եւ ետես ի մօտոյ զշինուածս տաճարին : Հանգեաւ եւ թաղեցաւ յԵրուսաղէմ քաղաք :

Զնմանէ գրեալ է թէ մահու խաչիւ կատարեցաւ . եւ վասն զի էր յազգէ քահանայիցն յԵրուսաղէմ թաղեցին զնա փառաւորապէս : Էր սա խոշոր հերօք, բոլոր եւ սակաւ ունելով զմօրուսն եւ կարճահասակ :]

* A fol. 134 r° b. Քաղոցի Թ եւ Դեկտեմբերի ԺԷ : Յիշատակ Դանիէլի մարգարէին եւ երից * մանկանցն Անանիայի, Ազարիայի եւ Միսայէլի, եւ պատմութիւն վկայական մահու նոցա :

Երեք մանկունքն էին ի քաղաքէն Երուսաղէմի, աստուածապաշտք Հրէայքն՝ որդիք Եզեկիայ թագաւորին, որ համարձակեցաւ ասել զԱստուած թէ . Արարի զհաճոյս քո, եւ պահեցի զպատուիրանս քո . եւ յաւելաւ յաւուրս կենաց իւրոց ամս հնգետասան : Եւ յետ մահու նորա եկեալ Նաբուգոդոնոսոր արքայն Բաբելացւոց պաշարեաց զԵրուսաղէմ եւ առ զնա, եւ խաղացոյց ի գերութիւն ընդ բազումս եւ զերիս եղբարսն

7-8 Յիշատակ ... մահու նոցա] Պատմութիւն սրբոյն Դանիէլի մարգարէին եւ երից մանկանցն՝ Անանիայի, Ազարիայի եւ Միսայէլի B || 11 յաւուրս] յամս B || 12 մահու] մահուան B || 13 ի գերութիւն ընդ] ընդ գերութիւնս B.

serait reconstruite après la destruction de Nabuchodonosor; il annonça prophétiquement bien d'autres choses et vit de près la reconstruction du temple. Il reposa et fut inhumé dans la ville de Jérusalem.

On a écrit de lui qu'il avait trouvé la mort sur la croix, et que, comme il était de la caste des prêtres on l'avait inhumé magnifiquement à Jérusalem.' Il avait une chevelure hirsute, une figure ronde, peu de barbe et était petit de taille.

9 Kalotz, **17 Décembre**.

* A fol. 134 r° b. Commémoration du prophète Daniel et des trois * jeunes gens Ananie, Azarias et Misaël, et récit de leur mort en martyrs.

Les trois jeunes gens étaient de la ville de Jérusalem, Juifs pieux, fils du roi Ézéchias qui osa dire à Dieu : « J'ai accompli ce qui te faisait plaisir et j'ai observé tes commandements », et aux jours de qui furent ajoutées quinze années. Après sa mort Nabuchodonosor, roi de Babylone, assiégea Jérusalem, la prit et emmena en captivité avec bien d'autres les trois frères Ananie, Aza-

զԱնանիա, Ազարիա եւ զՄիսայէլ, ընդ նոսին եւ զԴանիէլ մանուկ եւ տեսեալ զնոսա արս իմաստուն եւ խոհական, կացոյց զնոսա ի վերայ ամենայն գաւառակալաց եւ գործակալաց իւրոց ։

Եւ արար Նաբուգոդոնոսոր ըստ գրեցելոյն ի Դանիէլէ պատկեր ոսկի, եւ երկիրպագեաց ինքն եւ ամենայն Բաբելացւոցն հրաման ետ զի երկիր պագցեն նմա ։ Իսկ երեք եղբարքն այնորիկ արհամարհեցին զհրամանս թագաւորին եւ ոչ երկիրպագին պատկերին ։

Յայնժամ բարկութեամբ լցեալ Նաբուգոդոնոսոր՝ հրամայեաց արկանել զնոսա ի բորբոքեալ հնոցին. եւ էջ հրեշտակ Տեառն յերկնից եւ շիջոյց զհուրն հողմաբեր ցօղովն եւ զբոցն տարածեաց իբրեւ զկամար ի վերայ նոցա, եւ երեք մանկունքն *երգէին ընդ նմին զերգս օրհնութեան ։ Եւ զայն տեսեալ արքային ի սքանչելի * A fol. 134 vº a.
տեսլենէն զահի հարեալ, խոստովան եղեւ զԱստուածն Իսրայէլի ։ Եւ հանեալ զնոսա ի հնոցէն կարգեաց յեւս առաւել մեծագոյն պատիւ եւ պետութիւնս ։

Եւ տուան շնորհք մարգարէութեան Դանիէլի, եւ մեկնէր զերազս արքային, եւ յոյժ սիրեաց զնոսա որքան եկաց կենդանութեամբ ։

5 հրաման ետ] հրամայեաց B || 6 եղբարքն] մանկունքն B || 6 թագաւորին] արքային B — երկիրպագին] երկրպագեցին B || 9 հնոցի] հնոց բոցոյն B — եւ շիջոյց զհուրն հողմաբեր ցօղովն] եւ ցօղաբեր հողմովն թօթափեաց զհուրն ի հնոցէ անտի B.

rias et Misaël, et avec eux le jeune Daniel, et ayant reconnu en eux des hommes sages et sérieux il les mit à la tête de ses préfets de provinces et de ses agents.

Nabuchodonozor se fit construire, ainsi qu'il a été écrit par Daniel, une statue en or devant laquelle il se prosterna lui-même et qu'il ordonna à tous les Babyloniens d'adorer. Mais les trois frères méprisèrent les ordres du roi et n'adorèrent pas la statue.

Alors Nabuchodonozor plein de rage ordonna de les jeter dans une fournaise ardente, mais l'ange du Seigneur descendit du ciel et éteignit le feu par une rosée qui produisit du vent et élargit les flammes comme une voûte au-dessus d'eux, en même temps que les trois jeunes gens chantaient*, avec * A fol. 134 vº a.
l'ange, des chants de bénédiction. Ce qu'ayant vu, le roi saisi d'épouvante devant ce merveilleux spectacle confessa le Dieu d'Israël. Il les fit sortir de la fournaise et les plaça dans les honneurs et les commandements les plus grands.

Des grâces de prophétie furent accordées à Daniel, qui expliqua les rêves au roi qui l'aima beaucoup tant qu'il vécut.

Եւ եկեւ յետ վախճանելոյ Նաբուգոդոնոսոր արքային, յարեաւ այլ թագաւոր որ ոչ ծանեաւ զԱստուած, որոյ անուն էր Ատիկոս, զոր բազում անգամ յանդիմանէին բանիւք՝ մարգարէն Դանիէլ եւ երեք մանկունքն յաղագս ամպարշտութեան իւրոյ, եւ շարժեալ բարկութեամբ ի վերայ նոցա, հրաման ետ զինուորացն սպանանել զնոսա :

Եւ ի հատանելն զգլուխն Միսայէլի՝ տարածեաց Ազարիա զվերարկու իւր եւ ընկալաւ զգլուխ նորա, նոյնպէս եւ Անանիա ընկալաւ ի պատմուճանս իւր զգլուխն Ազարիայ. ընկալաւ Դանիէլ ի զգեստ հանդերձի իւրոյ զգլուխն Անանիայ եւ զերկուցն եւս յառաջ սպանելոցն : Ապա հատին զգլուխն Դանիէլի մարգարէի :

1-5 p. 753 Եւ եկեւ յետ վախճանելոյ... ի մեռելոց] Եւ յետ վախճանին Նաբուգոդոնոսորայ՝ յաւուրս թագաւորութեան Բաղդասարայ որդւոյ Նաբուգոդոնոսորայ արքային, երեւեցան ի ժամ ընթրեաց յանկարծակի թաթ ձեռին մարդոյ որ գրէր գիր անծանօթ ի վերայ որմոյ տաճարի թագաւորին : Եւ եկեալ ընթերցաւ Դանիէլ զգիրն, եւ մեկնեաց վասն բառնալոյ թագաւորութեան ի տանէն Նաբուգոդոնոսորայ, որ կատարեցաւ ի նմին աւուր : Քանզի ի գիշերին յայնմիկ սպանաւ Բաղդասար արքայ, եւ Դարեհ Մար էառ զթագաւորութիւնն Քաղդէացւոց ձեռնտուութեամբ մեծին Կիւրոսի պարսկի : Եւ Դարեհ կարգեաց հարիւր եւ քսան նախարարս եւ վերիս հրամանատարս ի վերայ ամենայնի նոցա եւ Դանիէլ մի էր յերից անտի : Եւ նախարարքն նախանձեալ ընդ նա չարախօս եղեն առ արքայ, եւ նա ետ ընկենուլ ի գուբն առիւծոց, եւ Աստուած եխից զբերանս առիւծուց եւ ոչ արարին նմա չար . եւ փոխանակ նորա ընկեցան չարախօսք նորա անդր եւ առժամայն եղեն կերակուր գազանաց : Եւ ապա համարձակութիւն գտեալ ի Դարեհէ կործանեաց զպատկերն Բելայ զոր պաշտէին Բաբելացիք, եւ զմեծ վիշապն սպան եւ զքուրմսն կոտորեաց : Վասն որոյ ամբոխ արարեալ անհաւատից կուտեցան ի վերայ թագաւորին եւ խնդրեցին զԴանիէլ զի սպանցեն զնա : Եւ թագաւորն հարկեցաւ տալ ի ձեռս նոցա, եւ առեալ արկին զնա ի գուբն առիւծոց : Եւ եկաց անդ Դանիէլ զաւուրս վեց . առ որ եբեր ճաշ Ամբակում մարգարէ յԵրուսաղեմէ ի ձեռն հրեշտակի Տեառն : Եւ փրկեաց Աստուած զԴանիէլ ի ձեռաց առիւծուց, եւ փոխանակ նորա արկան անդր զկնաւորքն թշնամեաց նորա, եւ վաղվաղակի զեշատեցան առաջի թագաւորին : Եւ վախճանեցաւ Դանիէլ ի խորին ծերութեան իբրեւ հարիւրամեան . նոյնպէս եւ երեքին նորա Անանիա, Ազարիա եւ Միսայէլ, ըն աւուրք փոխեցան առ Տէր B.

Après la mort du roi Nabuchodonosor vint un autre roi qui ne reconnut point Dieu, dont le nom était Atticus [1], et que souvent le prophète Daniel et les trois jeunes gens réprimandèrent pour son impiété; rempli de colère contre eux, il ordonna à ses soldats de les mettre à mort.

Pendant que l'on tranchait la tête à Misaël, Azarias étendit son manteau et y reçut la tête; de même Ananie recueillit dans son vêtement la tête d'Azarias. Daniel reçut dans son vêtement la tête d'Ananie et des deux autres précédemment mis à mort. On trancha ensuite la tête au prophète Daniel.

1. Ainsi dans *Syn. Cp.* Ἀττικός.

*Եւ երթեալ ոմանց ի Հրէից բարձին զմարմինս նոցա եւ եդին յարծաթեղէն տապանս, եւ մերձեալ կցեցան գլուխքն յիւրաքանչիւր մարմին ։ Եւ հրեշտակ Տեառն առեալ զնոսա տարաւ ի լեառն Գեբաղ, * վասն սպառնալեաց թագաւորին. եւ էին ի* * A fol. 134 v° b. *թաքստեան անդ ի լերինն ի ներքոյ երկրի ամս եօթն հարիւր, մինչեւ ի յարութիւն Քրիստոսի ի մեռելոց ։*

Եւ յետ բազում ժամանակաց թագաւորն Յունաց Լեւոն, խնդրեալ յարքայէն Պարսից զնշխարս Դանիէլի մարգարէին, եւ առեալ ի Բաբելոնէ տարաւ ի Կոստանդինուպօլիս, եւ եդ յեկեղեցւոջ սրբոյն Ռոմանոսի, ի տապանի յորում էին նշխարք Անբակումայ մարգարէին ։ Կատարի յիշատակ Դանիէլի մարգարէի եւ երից մանկանցն Դեկտեմբերի ԺԷ ։

Քաղոցի Ժ եւ Դեկտեմբերի ԺԸ ։ Տօն է տեսլեան սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչին
եւ Պրոմոսի, Արէսի եւ Եղիայի ։

Սոքա էին ազգաւ Եգիպտացիք եւ հաւատով քրիստոնեայք ։ Եւ լուեալ թէ զիարդ

6 խնդրեալ] խնդրեաց B || 7 մարգարէին] փառաւորելով զՔրիստոս *add.* B || 9 մարգարէի *om.* B || 10 Դեկտեմբերի ԺԷ] եւ Քաղոցի Թ *add.* B || 12 Արէսի] Արէոսի B.

Quelques juifs allèrent s'emparer de leurs corps et les déposèrent dans des cercueils en argent, les têtes s'approchèrent et se soudèrent à leur corps respectif. L'ange du Seigneur les enleva et les transporta à la montagne Gébal [2], * à cause des menaces du roi, et ils restèrent cachés sous terre dans * A fol. 134 v° b. la montagne pendant sept cents ans, jusqu'à la résurrection du Christ d'entre les morts.

Longtemps après, le roi des Grecs, Léon, demanda au roi des Perses les restes du prophète Daniel, il les fit prendre à Babylone et conduire à Constantinople, puis il les déposa dans l'église de Saint-Romain (*Romanos*), dans le tombeau où se trouvaient les restes du prophète Habacuc (*Anbagoum*). La commémoration du prophète Daniel et des trois jeunes gens a lieu le 17 Décembre.

10 Kalotz, **18 Décembre.**

Fête de la vision de saint Grégoire, l'Illuminateur de l'Arménie,
et de Promus, Arès (*Arēsi*) et Élie.

Ils étaient de nationalité égyptienne et de foi chrétienne. Ayant appris

1. Ainsi dans *Syn. Cp.* Γεβάλ.

ի Կիլիկիա տանջեն զխոստովանող վկայսն վասն անուանն Քրիստոսի, յարեան անկեալ երթային ի տեսանել, յողջունել եւ ի բժշկել զվէրս նոցա :

Եւ յորժամ հասին յԱսկաղոն քաղաքն, տեսեալ դռնապանացն զնոսա օտարս, եւ ըմբռնեալ իբրեւ չարագործս՝ կապեցին եւ տարան առաջի Փիրմիլիանոս իշխանի քաղաքին : Եհարց զնոսա իշխանն եւ ասէ. Ուստի՞ էք : Եւ նոքա ասեն. Քրիստոնեայք եմք * յԵգիպտոսէ : Ասէ ցնոսա. Եւ ո՞ւր երթայք : Եւ նոքա ասեն. Երթամք այց առնել խոստովանող վկայիցն Քրիստոսի որ վասն անուան նորա մարտիրոսանան :

* A fol. 135 r° a.

Ասէ Փիրմիլիանոս իշխանն. Նմին ես եւ զձեզ իբրեւ զխոստովանող վկայս Քրիստոսի եթէ ոչ ուրանայք զնա եւ զոհէք աստուածոցն : Եւ նոքա ասեն. Եթէ զայդ առնես՝ բարերար եւ երախտաւոր լինիցիս մեզ : Եւ հրամայեաց տանջել զնոսա ամենայն տանջանօք եւ յետ տանջանացն հրաման ետ եւ զսուրբն Արէոս ի հուր ընկեցին, եւ զսուրբն Պրոմոսի փորել զաչսն եւ հատանել զոտսն, եւ զսուրբն Եղիա սպանանել սրով :

Եւ այսպիսի բարի խոստովանութեամբ աւանդեցին զոգիս իւրեանց առ Աստուած Դեկտեմբերի ԺԸ, ի փառս Քրիստոսի :

1 զխոստովանող] զնոսա խոստովանողս եւ B || 12 ընկեցին] ընկենուլ B || 14 զոգիս] զհոգիս B || 15 Դեկտեմբերի ԺԸ] եւ Քաղոցի Ժ *add.* B.

comment étaient torturés les confesseurs martyrs pour le nom du Christ, ils se mirent en route pour aller les voir, les saluer et soigner leurs plaies.

Lorsqu'ils arrivèrent à la ville d'Ascalon, les gardiens des portes les ayant vus étrangers, les arrêtèrent comme malfaiteurs, les lièrent et les conduisirent en présence de Firmilien (*Phirmilianos*), le gouverneur de la ville. Le gouverneur les interrogea et dit : « D'où êtes-vous? » Ils répondirent : « Nous sommes des chrétiens * d'Égypte. » Il leur demanda : « Et où allez-vous? » Ils répondirent : « Nous allons visiter les martyrs confesseurs du Christ, qui acceptent le martyre pour Son nom. »

* A fol. 135 r° a.

Le gouverneur Firmilien leur dit : « Je vous ferai aussi comme les martyrs confesseurs du Christ si vous ne le reniez pas et ne sacrifiez pas aux dieux. » Ils répondirent : « Si tu le fais, tu seras notre bienfaiteur et nous te serons obligés. » Il ordonna de les soumettre à toutes sortes de supplices, et après les tortures, il donna l'ordre de jeter saint Arès (*Arēos*) dans le feu, d'arracher les yeux à saint Promus et de lui couper les pieds, et de mettre à mort saint Elie par l'épée.

C'est d'une telle bonne confession qu'ils rendirent leur âme à Dieu, le 18 Décembre, pour la gloire du Christ.

Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Բաքոսի ։

Սուրբ մարտիրոսն Քրիստոսի Բաքոս նախ իսմայէլացի էր, ոչ ազգաւ՝ այլ հաւատով. քանզի հայրն նորա յառաջ քրիստոնեայ էր եւ յետոյ տաճիկ եղեւ. բայց մայր նորա պահեաց զհաւատս քրիստոնէութեան ։

Եւ յորժամ մեռաւ հայրն, ի բանից մօրն շարժեալ ցանկացաւ քրիստոնէական հաւատոյն ։ Եւ էր այս յաւուրս թագաւորութեան Կոստանդիանոսի եւ մօր նորա Երինեայ՝ եւ ի պատրիարքութեան Երուսաղեմի Եղիայի, ի ժամանակս վերջինս յորում Իսմայելացիք տիրէին սուրբ տեղեացն Երուսաղէմի ։

Արդ երանելի * մանուկս այս երթեալ ի վանս երանելի հօրն Սաբայի, մկրտեցաւ եւ անուանեցաւ Բաքոս, քանզի նախ Դահակ անուանիւր. եւ կրօնաւորեցաւ ի նմին յանապատի. եւ էր ամաց ութ եւ տասանց ։ Ապա գնաց յԵրուսաղէմ եւ մտեալ ի սուրբ Յարութիւնն եւ յայլ սուրբ տեղիսն եւ աղօթեաց առ Աստուած ։ * A fol. 135 r° b.

1 Յայսմ աւուր վկայութիւն] Ի սմին աւուր նահատակութիւն B || 3 նորա] իւր B — տաճիկ եղեւ] ուրացաւ B || 6 թագաւորութեան] թագաւորաց Հոռոմոց B.

En ce jour martyre de saint Bacchus [1].

Le saint martyr du Christ Bacchus fut d'abord ismaélite, non de nationalité mais de religion, car son père qui avait été d'abord chrétien, s'était converti ensuite à l'islamisme [2]. Mais sa mère conserva la foi chrétienne.

A la mort de son père, encouragé par les conseils de sa mère, il aspira à la foi chrétienne. Ceci se passait aux jours du règne de Constantin [3] et de sa mère Irène (*Erineay*) [4], Élie étant patriarche de Jérusalem, dans les derniers temps de la domination des Ismaélites sur les lieux saints de Jérusalem.

Or, ce bienheureux * enfant se rendit au monastère du bienheureux père Saba, y fut baptisé et appelé Bacchus, car son premier nom était Dahak [5] ; il se fit moine dans la même solitude à l'âge de dix-huit ans. Ensuite il se rendit à Jérusalem, visita l'église de la sainte Résurrection et autres saints lieux et pria Dieu. * A fol. 135 r° b.

1. Saint Bacchus le jeune, mort au VIIIe siècle. — 2. Mot à mot : devint arabe. *Tacik*, souvent traduit dans les dictionnaires arméniens par « turc », vient de *Ṭayy*, nom d'une tribu particulière du désert de Syrie et Mésopotamie, étendu en syriaque à tous les musulmans. — 3. Constantin VI, fils de Léon IV et d'Irène. — 4. Épouse de Léon IV, régente pendant la minorité de son fils. Le règne simultané de Constantin VI et Irène dura seulement de 780 à 790. — 5. Vraisemblablement *aḍ-ḍaḥḥak* « le rieur ».

Եւ յորժամ ել ի սուրբ ուխտացն՝ տեսեալ զնա Հագարացւոցն ծանեան, և կալան զնա և կապեցին, թքանէին յերեսն և ասէին նմա. Ընդէ՞ր թողեր զհաւատս հօրն քո, և եղեր քրիստոնեայ և աբեղայ։ Մերկացուցին զպատմուճանն և տարան առ ամիրայն Երուսաղէմի, և տեսեալ զնա մանուկ անմօրուս և գեղեցիկ երեսօք՝ հարցանէր քաղցրութեամբ և ասէր. Ասա՛ որդեակ, ո՞վ պատրեաց զքեզ թողուլ զհայրենական հաւատն քո և լինել քրիստոնեայ։ Եւ նա ոչ ետ պատասխանի։ Եւ դարձեալ հարցանէր խստութեամբ զնոյն բան։ Եւ նա ամենևին ոչ ետ պատասխանի։ Եւ հրամայեաց ապտակել զծնօտն։ Ասէ Բագոս. Ալէլուիա, ալէլուիա, ալէլուիա, փառք քեզ Աստուած։

Երկեցին զնա յերկիր և հարկանէին գաւազանօք զլանջսն և զթիկունսն. և ասէին. Դառնա՞ս ի հաւատն քո։ Ասէ դարձեալ Բագոս. Ալէլուիա, ալէլուիա, ալէլուիա, փառք քեզ Աստուած։

Պարզեցին դարձեալ զմարմինն և խորտակէին բրովք զոսկերսն, և ասէին. Դարձիր յառաջին հաւատն քո։ Եւ նա ասէր վերստին *զնոյն բանս օրհնելով զԱստուած։

* A fol. 135 v° a.

Եւ կոչեցեալ առ ինքն ամիրայն զԲագոս ասէ. Գթամ ես ի քեզ վասն մանկութեան

1 ուխտացն] ուխտիցն B || 4 տեսեալ] ի տեսանել B || 9 Աստուած] և այլ ոչ ինչ խօսէր *add.* B || 13 բրովք] բրօք B — և ասէին. Դարձիր յառաջին հաւատն քո *om.* B.

Lorsqu'il eût quitté ces saints lieux de pèlerinage, des Sarrasins[1] (*Hagaratsi*) l'aperçurent, le reconnurent, le prirent et le lièrent, lui crachèrent à la figure en lui disant : « Pourquoi as-tu abandonné la religion de ton père et t'es-tu fait chrétien et moine? » Ils lui enlevèrent sa robe et le conduisirent à l'émir de Jérusalem, qui le voyant jeune homme imberbe et beau de visage, l'interrogea avec douceur et dit : « Dis-moi, mon fils, qui t'a trompé pour te faire abandonner la religion de tes ancêtres et devenir chrétien? » Il ne répondit pas. Il lui demanda de nouveau la même chose avec rudesse. Il ne répondit pas du tout. Il ordonna alors de le souffleter sur les joues. Bacchus cria : « Alleluia, alleluia, alleluia. Gloire à toi, Dieu. »

On l'étendit à terre et on lui frappa avec des bâtons la poitrine et le dos, en lui disant : « Reviens-tu à ta religion? » Bacchus répondit de nouveau : « Alleluia, alleluia, alleluia, gloire à toi, Dieu. »

On étendit de nouveau son corps et on lui brisa les os avec des gourdins, en lui disant : « Reviens à ta première religion. » Mais il répondit de nouveau * par les mêmes paroles en bénissant Dieu.

* A fol. 135 v° a.

L'émir appela à lui Bacchus et dit : « J'ai pitié de toi à cause de ta

1. *Hagaratsi*, descendant d'Agar, Ἀγαρηνός.

քո եւ գեղեցկութեանդ, վասն որոյ ասա միայն եթէ ոչ հաւատամ ես որպէս հաւատան քրիստոնեայքն. եւ ազատեմ զքեզ ։ Եւ սուրբն Բաքոս ասէ մեծաւ բարբառով. Հաւատացի եւ հաւատամ յամենասուրբ Երրորդութիւնն այնպէս որպէս հաւատան քրիստոնեայք ։

Եւ վճիռ մահու հատեալ ի վերայ նորա ամիրային հրամայեաց եւ հանին արտաքոյ պարսպին Երուսաղէմի, եւ հատին զգլուխ նորա Դեկտեմբերի ԺԸ ։

Եւ խնդրեալ զմարմին նորա քրիստոնէիցն թաղեցին պատուով յեկեղեցւոջ սրբոցն անարծաթացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի ։ Էր երանելին Բաքոս ի Պաղեստինեայ ի քաղաքէն Մայումայ, երկու օթեւանօք հեռի յԵրուսաղեմէ ։

[B * Տօն է տեսլեանն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին ։ * B p. 296 b.

Սուրբ եւ մեծ խոստովանողն Քրիստոսի երանելի հայրն մեր եւ Լուսաւորիչն Հայոց Մեծաց, մինչդեռ թագաւորն Հայոց Տրդատիոս եւ ամենայն զօրքն եւ աշխարհն տակաւին հարուածեալք կային ահագին պատուհասիւն Աստուծոյ, աղօթեաց զի ի միտս մարդկային եկեսցեն, մինչդեռ չեւ էր զկերպարանս նորա բժշկեալ ։

Եւ զեօթն օր ուսուցեալ նոցա զկենարար բանն՝ յորժամ աղաչեցին զի զկերպարանս թագաւորին բժշկեսցէ, հրամայեաց թէ նախ փութացէք շինել հանգիստ վկայիցն զոր սպանիք եւ տաճար Աստուծոյ, եւ յայնժամ կատարեալ ողջութիւն ընկալջիք ։

1 միայն] բանիւ *add.* B || 7 նորա] սրբոյն B || 8 անարծաթացն] անարծաթ բժշկացն B.

jeunesse et de ta beauté, c'est pourquoi, dis seulement, que tu ne crois pas comme croient les chrétiens, et je te délivre. » Saint Bacchus dit à haute voix : « J'ai cru et je crois en la très sainte Trinité de la même manière que croient les chrétiens. »

L'émir prononça sur lui l'arrêt de mort, ordonna de l'emmener hors des remparts de Jérusalem et on lui trancha la tête le 18 Décembre.

Les chrétiens demandèrent son corps, et l'inhumèrent avec honneur dans l'église des saints anargyres Cosme et Damien. Le bienheureux Bacchus était de la Palestine, de la ville de Mayouma, à deux étapes de Jérusalem.

[B * Fête de la vision de saint Grégoire l'Illuminateur. * B p. 296 b.

Le saint et grand confesseur du Christ, notre bienheureux père, l'Illuminateur de la grande Arménie, pendant que le roi d'Arménie Tiridate (*Terdadios*) et toutes ses troupes et son pays se trouvaient frappés par le terrible châtiment de Dieu, pria pour qu'ils revinssent à la raison humaine, bien que leur aspect ne fût pas encore rétabli.

Il leur enseigna sept jours durant la parole vivifiante, et lorsqu'on le pria de guérir l'aspect du roi, il leur ordonna de s'empresser d'abord à construire un sanctuaire pour les martyrs qu'ils avaient mis à mort et un temple à Dieu, et (leur dit) qu'ils obtiendraient alors la parfaite guérison.

Եւ սկսաւ պատմել զաստուածային տեսիլն զոր ետես այսպէս. Ի հասարակել գիշերիս այսորիկ զի խոնջեալ դուք ի քուն կայիք ի ծանրութենէ աշխատութեանն ի տքնութենէ անտի, եւ ես զեռ եւս ի զարթնութեան էի եւ մտախորհ լինէի վասն յանկարծահաս զիջելոյ անքննելի սքանչելեաց ողորմութեան աստուածութեանն՝ այց առնել ձեզ, որպէս փորձել ի բովս խորհրդոց հանճարեղ բարձրութեան աստուածադրելոյ վարդապետութեանն, զմտաւ ածէի եւ զսէր վկայիցն առ իւրեանց սիրեցեալ արարիչն :

Յանկարծակի եղեւ սաստկութեան թնդիւն որոտման, իբրեւ զձայն եռանդեան կուտակելոց ալեաց ծովու խռովութեան երկնից : Եւ իջեալ այր մի ի կերպարանս լուսոյ կոչեցեալ զանուն իմ եւ ասէ. Գրիգորիոս : Եւ իմ նայեցեալ տեսի զկերպարանս նորա, եւ զարհուրեալ դողացեալ յերկիր կործանեցայ : Եւ ասէ ցիս. Նայեաց ի վեր եւ տես զսքանչելիսն որ ցուցաւ քեզ :

Եւ իմ նայեցեալ տեսի զհաստատութիւն երկնից բացեալ. եւ զջուրսն որ ի վերայ նորա ըստ հաստատութեան պատառեալն ըստ նմանութեան ձորոյ իբրեւ զկատարս
* B p. 297 a. լերանց կուտեալ եւ յանկոյս բաժանեալ, եւ զիջեալ լոյսն անհատութիւն * անկշռելի ակնան տեսանելեաց աչաց : Եւ լոյս հասեալ ի վերուստ ի վայր մինչեւ յերկիր հասանէր եւ ընդ լուսոյն զօրք անչափք լուսաւորք երկթեւեանք երեւեալ ի տեսիլ մարդկան. եւ

Et il se mit à leur faire le récit de la vision divine qu'il avait eue, en ces termes : Aujourd'hui à minuit, pendant que vous dormiez de fatigue, accablés des labeurs de la veille, j'étais encore éveillé et je songeais à ce qui venait d'arriver, brusquement, par l'insondable et prodigieuse miséricorde divine, intervenant en votre faveur, comme pour vous éprouver dans le creuset des conseils et de la science élevée de la doctrine établie par Dieu, je songeais également à l'amour des martyrs pour leur créateur aimé.

« Il se fit tout à coup un fracas épouvantable de tonnerre, comme le bruit des vagues bouillonnantes, et soulevées de la mer, dans une perturbation des cieux. Un homme en descendit dans une forme lumineuse, qui m'appela de mon nom et dit : Grégoire ! Je levai les yeux et je vis son aspect, et tout en tremblant d'épouvante je tombai à terre. Il me dit : Lève ton regard et regarde les prodiges qui te sont révélés.

Je regardai et je vis le firmament céleste entr'ouvert, et les eaux qui sont au-dessus de lui, par cette déchirure du firmament, séparées d'un côté et de l'autre à l'instar d'une vallée, comme les crêtes des montagnes, amoncelées dans une immensité * que ne peut mesurer le regard observateur. La
* B p. 297 a. lumière répandue de haut en bas touchait le ciel, et dans ce rayon de lumière une multitude de milices lumineuses à deux ailes, apparaissaient en forme humaine. Leurs ailes étaient comme de feu, ressemblant aux atomes d'une

թեւք իբրեւ զհուր նմանութեան մանրամաղ փոշւոյ հիւղէի որ ի ժամանակս արեգակնակէզ գարնայնոյն ընդ պատուհանս երդոյն ի շողս խաղայցեն բազմութիւն մանրամաղ փոշւոյն : Նոյնպէս եւ զօրքն ընդ լուսոյն լցին զատ ի ստորինս ամենայն, եւ առ այն ցուկացեալ յառաջանալ լուսոյն եւ զօրքն ընդ նմին :

Եւ մի ահաւոր տեսիլ մարդոյ բարձր եւ ահաւոր, որ զառաջին ունէր զէջն ի վերուստ մինչեւ ի խոնարհ, առաջապահ յառաջեալ եւ ի ձեռին իւրում ունէր ուռն ոսկի. եւ այն ամենայն զհետ խաղացեալ գայր : Եւ ինքն սլացեալ խոյացեալ ըստ նմանութեան արագաթեւ արծուոյ, եւ եկն եհաս մինչեւ ի մօտ յատակս երկրի. եւ բախեաց զթանձրութիւն լայնատարած գետնոյս, որ եւ մեծ եւ անչափ թնդիւնք հնչեցին ի սանդարամետս անդնդոց, եւ ամենայն երկիր չերեւելիս ըստ ական տեսանելոյ բաւականի հարթ հաւասար դաշտաձեւ յատակեցաւ :

Եւ այլ ամենայն հրաշք սքանչելի տեսլեանց սրբոյն Գրիգորի գրեալ է լիով ի պատմութիւնս Ագաթանգեղոսի պատմագրի :]

Քաղոցի ԺԱ եւ Դեկտեմբերի ԺԹ : Վկայաբանութիւն սուրբ խոստովանողացն Եւգինոսի եւ Մակարիոսի :

Սուրբ վկայքս Քրիստոսի էին յաւուրս ուրացող արքային Յուլիանոսի. եւ

14 Վկայաբանութիւն ... Մակարիոսի] վկայութիւն սուրբ քահանայավկայիցն եւ խոստովանողացն Քրիստոսի Եւգինէոսի Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի սարկաւագի B.

poussière très fine qui, aux jours ensoleillés du printemps, dansent dans les rayons par les ouvertures des lucarnes, poussière menue et innombrable. Ainsi, les milices remplissaient de lumière toutes les parties inférieures, et comme une proue de navire, la lumière avançait et les milices avec elle.

« Une forme effrayante d'un homme élevé et terrible, précédait cette descente de haut en bas et marchait en avant-garde ayant en sa main un marteau d'or; tout le reste s'avançait à la suite. Ayant pris son essor, (l'homme) s'abattit à la manière d'un aigle aux ailes rapides, il vint, arriva jusqu'auprès de la surface de la terre, et frappa sur une large étendue la masse coagulée de la terre, ce qui fit retentir de grandes et immenses détonations les abîmes infernaux; la terre visible à l'œil d'un observateur fut nivelée comme une plaine unie.

Toutes les autres merveilles des visions prodigieuses de saint Grégoire sont décrites dans l'histoire de l'historien Agathange.]

11 Kalotz, 19 Décembre.

Récit du martyre des saints confesseurs Eugène et Macaire.

Les saints martyrs du Christ vivaient aux jours de l'empereur apostat,

կացեալք առաջի յանդիմանեցին զնա հրապարակաւ վասն ուրանալոյն զՔրիստոս, և դառնալոյն ի կուռսն : Եւ բարկացեալ յոյժ Յուլիանոս՝ հրամայեաց և կապեցին
* A fol. 135 v° b. զնոսա ցերկուս սիւնս, և բարակ չուանօք * պարապնդեցին զմարմինս նոցա, և գան հարկանէին դալար գաւազանովք : Եւ իջուցեալ ի սեանցն կախեցին գլխիվայր, և հրացեալ շանթիւք այրեցին զմարմինս նոցա, և թիւնաւոր սողունս թողին ի վերայ վիրացն նոցա . և յամենայնի; անվնաս պահեցան շնորհօքն Աստուծոյ :

Եւ տեսեալ ամբարիշտն Յուլիանոսի զի յայնքան տանջանացն ոչ զանգիտեցին, հրամայեաց կապեալ ոտիւք և ձեռօք աքսորել ի հեռաստան աշխարհն Մաւրիտանացւոց, ի քաղաքն Անտիդոնեայ յարևմուտս : Եւ ըստ հրամանի արքային տարան զնոսա անդ. և քրիստոնեայ ոչ էր ի նմա՝ քանզի պաշտօնեայք էին արեգական բնակիչք աշխարհին : Որոց քարոզեալ սրբոցն զաւետարանն Քրիստոսի դարձուցին զամենեսեան յաստուածպաշտութիւն :

Եւ էր լեառն մի յաշխարհին յայնմիկ, բարձրութիւն նորա ութ և տասն մղոն, և ստորոտ լերինն ջերմ յոյժ, մինչ զի ի տօթոյն արեգականն քարինքն որպէս հուր վառէին, և բնակէր անդ յայրի միում վիշապ մի ահաւոր տեսլեամբ և յոյժ վնասէր զմերձակայ

4 գաւազանովք] գաւազանօք B || 5 նոցա *om.* B || 6 Աստուծոյ] և միայնին կենդանի *add.* B || 8 հրամայեաց] հրաման ետ B — հեռաստան] հեռաւոր B || 13-14 p. 761 Եւ էր լեառն... Հոգւոյն սրբոյ *om.* B.

Julien. Mis en sa présence, ils le blâmèrent publiquement pour avoir renié le Christ et être revenu aux idoles. Julien fort irrité ordonna de les attacher
* A fol. 135 v° b. à deux colonnes, de garrotter leur corps avec des cordes fines * et de les flageller avec des branches vertes. On les descendit ensuite des colonnes, on les pendit la tête en bas, et on leur brûla le corps avec des fers rouges, on fit promener des reptiles venimeux sur leurs blessures, et malgré tout ils furent conservés sains et saufs par la grâce de Dieu.

L'impie Julien voyant que dans tant de supplices, ils n'avaient éprouvé aucune crainte, ordonna de les exiler, pieds et mains liés, dans le pays lointain de la Mauritanie, dans la ville d'Antidonia[1] en Occident. On les y conduisit donc, selon l'ordre impérial. Or, il ne s'y se trouvait aucun chrétien, car les habitants du pays étaient adorateurs du feu. Les saints leur prêchèrent l'évangile du Christ et les convertirent tous au culte de Dieu.

Il y avait dans ce pays, une montagne, dont la hauteur était de dix-huit milles, et la base de la montagne était très chaude, à tel point qu'à la chaleur du soleil les pierres s'enflammaient comme du feu. Là, dans une grotte habitait un dragon d'aspect horrible et qui nuisait beaucoup aux habitants de la

1. *Syn. Cp. :* Anthédon.

բնակիչս գաւառին ։ Եւ երթեալ աղաչեցին զսուրբ վկայսն, զի հնարեսցեն զազատութիւն ի չարութենէ վիշապին ։

Եւ եկեալ նոքօք ի լեառն աղօթեցին առ Աստուած, և եղև յանկարծակի * շարժումն, և ել վիշապն յայրէ անտի, և յաչաց նորա և ի ռնգացն հուր բորբոքեալ ելանէր ։ Եւ աղօթեալ սրբոցն էջ հուր յերկնից սաստիկ, և սատակեաց զվիշապն, և սրբոցն մտեալ ի յայրն մաքրեցին աղօթիւք զտեղին և արարին անդ աւուրս բազումս ։ * A fol. 136 r° a.

Եւ յաւուր միում տեսին յարևելս աստղ անկեալ յերկնից, և ծանեան զկորուստն Յուլիանոսի պղծոյ ։

Եւ ի լերինն յայնմիկ ջուր ոչ գոյր. և աղօթիւք նոցա բղխեաց աղբիւր և զայն ըմպէին սուրբքն, և կերակրէին ի շնորհաց Հոգւոյն սրբոյ, և ճգնելով ի լերինն անդ աստուածահաճոյ վարուք խաղաղութեամբ հանգեան ի Քրիստոս ։ Եւ եկեալ հաւատացելոցն թաղեցին զնոսա յայրի վիշապին փառօք և պատուով ։

Ննջեցին սուրբ խոստովանող վկայքն Դեկտեմբերի ԺԹ ։

Յայսմ աւուր կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Տիմոթէոս սարկաւագն, ի նոյն երկիրն Մաւրիտանի, և սուրբն Պօղիքտոս հրով կատարեցաւ ի Կեսարիա քաղաքն ։

11 ճգնելով ի լերինն] կեցեալ B || 12 աստուածահաճոյ] բարի B || 12-14 Եւ եկեալ.. Դեկտեմբերի ԺԹ] և թաղեցան պատուով Դեկտեմբերի ԺԹ B.

région environnante. Ces derniers vinrent prier les saints martyrs de trouver un moyen de les délivrer de la méchanceté du dragon.

Ils se rendirent avec eux à la montagne et prièrent Dieu. Tout à coup * il se fit un tremblement de terre et le dragon sortit de la caverne; des flammes ardentes sortaient de ses yeux et de ses narines. Les saints se mirent en prières, un feu ardent descendit du ciel et tua le dragon. Les saints pénétrèrent dans la grotte, la purifièrent par des prières et y habitèrent de nombreux jours. * A fol. 136 r° a.

Un jour ils aperçurent à l'est une étoile qui tombait du ciel, et connurent par là la perdition de l'immonde Julien.

Il n'y avait pas d'eau dans cette montagne et par leurs prières une source surgit; les saints buvaient de cette (eau) et ils étaient nourris par les grâces du Saint-Esprit. Ils menèrent sur cette montagne une vie agréable à Dieu et reposèrent paisiblement dans le Christ. Les fidèles vinrent les inhumer dans la grotte du dragon avec cérémonies et honneurs.

Les saints confesseurs martyrs moururent le 19 Décembre.

En ce jour fut mis à mort le saint martyr du Christ le diacre Timothée, également en Mauritanie, et saint Polyeucte mourut par le feu dans la ville de Césarée.

* B p. 298 b. [B * Յայսմ աւուր կատարեցաւ սուրբ մարտիրոսն Քրիստոսի Տիմոթէոս սարկաւագն ։

Սա էր յերկրէն Մաւրիտանիոյ հզօր բանիւք և արդեամբք, և աստուածային իմաստութեամբ յաղթահարէր զկռապաշտս, և զբազումս ի նոցանէ դարձուցանէր ի հաւատս Քրիստոսի և մկրտէր ։ Եւ կալեալ զնա ածին առաջի իշխանին, և նա համարձակ խոստովանեցաւ զանուն Քրիստոսի. և խոշտանգեալ զնա ուժգին արկին ի բանդ ։

Եւ զկնի բազում չարչարանաց և ազգի ազգի տանջանաց և սովոյ և ծարաւոյ տեսեալ զնա հաստատուն ի հաւատս Քրիստոսի, հրամայեաց և կենդանւոյն արկին զնա ի հուր բորբոքեալ. զորոյ զմնացեալ նշխարս ժողովեցին հաւատացեալք, յորոց բազում բժշկութիւնք լինէին յախտաժէտս ։

Նոյնպէս նահատակեցաւ և սուրբ վկայն Պօղիկտոս ի Կեսարիա ։ Զսա կալեալ իշխանին Կեսարու Կապադովկեցւոց վասն ի Քրիստոս հաւատոյ էարկ ի բանդ ։ Եւ յետ բազում ողոքանաց և սպառնալեաց իբրև ետես զհաստատութիւն մտաց նորա հրամայեաց և քերեցին զմարմին նորա երկաթի եղնգամբք, և հանին զատամունսն և այլ ևս կտտանօք չարչարեցին ։ Եւ ապա կապեալ զնա արկին ի հնոց հրոյ, և անդ ողջակիզեալ երանելին Պօղիկտոս պսակեցաւ ի Քրիստոսէ ։]

* B p. 298 b. [B * En ce jour fut mis à mort le saint martyr du Christ le diacre Timothée.

Il était de la province de Mauritanie, homme considérable en paroles et en actions, et par la sagesse divine, il remportait la victoire sur les idolâtres. Il en convertit beaucoup à la foi du Christ et les baptisa. On l'arrêta et on le conduisit en présence du gouverneur; il confessa avec hardiesse le nom du Christ; on le tortura et on le jeta en prison.

Après bien des supplices et toutes sortes de tourments et la faim et la soif, le voyant ferme dans la foi du Christ, (le gouverneur) donna l'ordre qu'il fût jeté vivant dans un feu ardent. Les fidèles recueillirent les restes qui opérèrent de nombreuses guérisons sur les infirmes.

De même fut martyrisé le saint martyr Polyeucte à Césarée. Le gouverneur de Césarée de Cappadoce le fit saisir à cause de sa foi au Christ et le fit jeter en prison. Après bien des supplications et des menaces, ayant vu la fermeté de sa volonté, il ordonna de lui labourer le corps avec des onglets de fer, on lui arracha les dents et on le tortura par beaucoup d'autres supplices. Ensuite on le lia et on le jeta dans une fournaise ardente. Le bienheureux Polyeucte s'offrit comme un sacrifice vivant, et fut couronné par le Christ.]

Քաղոցի ԺԲ և Դեկտեմբերի Ի ։ Նահատակութիւն և տօն սրբոյն Իգնատիոսի Անտիոքայ հայրապետին որ աստուածազգեցն անուանեցաւ ։

Սուրբն Իգնատիոս աստուածազգեցն և սուրբն Պօղիկարպոս * Զմիւռնացւոց եպիսկոպոսն՝ աշակերտք էին սրբոյն Յովհաննու աւետարանչին և առաքելոյն ։ Եւ սուրբն Իգնատիոս երրորդ յետ առաքելոցն եղաւ հայրապետ Անտիոքայ ։ * A fol. 136 r° b.

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ճեպէր ամօրէն արքայն Տրայանոս գնալ ի պատերազմ ի Պարս և ի Պարթևս ։ Եւ յորժամ եհաս յԱնտիոք կացուցին առաջի նորա զաստուածազգեցն Իգնատիոս, և յոլովագոյն ընդ միմեանս խօսեցեալք՝ վասն ճշմարտին Աստուծոյ և կռոցն, յայտնապէս յանդիմանեալ ի սրբոյն Իգնատիոսէ եղեն ունայն պաշտամունքն հեթանոսաց ։

Եւ Տրայիանոս նախ ողոքական բանիւք և խոստմամբք և ապա սպառնալեօք ջանայր դարձուցանել զնա ի ճշմարիտ հաւատոյն, բայց ոչ կարաց թիւրել զերանելին յուղիղ դաւանութենէն, և հրամայեաց տասն զօրականաց տանել զԻգնատիոս ի Հռոմ, և տալ զնա կերակուր գազանաց յուրախութիւն քաղաքին ։

Եւ մտեալ ի նաւ գնաց ի Սելևկիա և անտի ի Զմիւռնիա քաղաք, և ելեալ ետ ողջոյն Պօղիկարպոսի եպիսկոպոսի և ամենայն եկեղեցեացն, և անտի գրեաց թուղթ առ ամենայն հաւատացեալսն ի Հռոմ, զի մի խափան լիցին նմա ի կերակուր լինելոյ գազանաց ։ Եւ էր գրեալ ի թղթի անդ եթէ. Ցորեան եմ ես Աստուծոյ և ժանեօք

12 Kalotz, 20 Décembre.

Martyre et fête de saint Ignace, patriarche d'Antioche, qui fut surnommé Théophore.

Saint Ignace Théophore et saint Polycarpe, évêque de * Smyrne, étaient disciples de saint Jean, évangéliste et apôtre. Saint Ignace fut, après les apôtres, le troisième évêque d'Antioche. * A fol. 136 r° b.

En ces jours, l'empereur impie Trajan se hâtait de marcher contre les Perses et les Parthes. Lorsqu'il arriva à Antioche on mit en sa présence Ignace Théophore et ils s'entretinrent longuement ensemble, au sujet du vrai Dieu et des idoles. Saint Ignace blâma ouvertement le culte vain des païens.

Trajan, d'abord par de douces paroles et des promesses, ensuite par des menaces essaya de le faire revenir de la vraie foi, mais il ne put détourner le bienheureux de la vraie confession et il ordonna à dix soldats de conduire Ignace à Rome et de le jeter en pâture aux fauves pour la joie de la ville.

S'étant embarqué, (Ignace) se rendit à Séleucie, et de là à Smyrne; il débarqua, alla donner le salut à l'évêque Polycarpe et à toutes les églises, et de là il écrivit une épître à tous les fidèles de Rome, pour qu'ils ne l'empêchent pas de devenir la pâture des fauves. Dans cette épître il était écrit : « Je

* A fol. 136 v° a. առիւծուց * մանրեալ լինիմ, զի հաց սուրբ գտայց Քրիստոսի ։ Եւ եթէ. Ես աստուածազգեցիկս Իգնատիոս գրեմ և աղաչեմ զձեզ զի մի խափանիցէք զընթացս իմ որ առ Քրիստոս, թող տուք ինձ զի մտից ընդ այսմ արեգական, զի յառաւօտու գալստեանն ծագեցայց ընդ անմուտ արեգականն արդարութեանն ։ Եւ այլ յոլովագոյն բանս գրեաց առ նոսա ։

Եւ իբրև հասին ի Հռոմ, մուծին զերանելի հայրապետն ի թէատրոնն, և արկին զնա գազանաց երկուց առիւծուց և նոյնժամայն հերձուցին և կերան, և ոչ մնաց ի մարմնոյն բաց սակաւ ինչ ի մեծամեծ ոսկերացն, զոր յետոյ տարան յԱնտիոք Ասորւոց յաթոռ իւր ։

Եւ յետ կատարման նորին տեսին ոմանք յեղբարցն յանուրջս զսուրբն Իգնատիոս զի ողջոյն տայր նոցա, և համբուրէր զնոսա ։ Եւ այլք տեսին զնա առաջի Քրիստոսի, և քրտունք հոսէին յերեսացն իբրև թէ յաշխատութենէ եկեալ ։

Այս երանելի հայրապետս մինչ տղայն էր սա էր զոր Քրիստոս առեալ ի գիրկս իւր օրհնեաց և ասէ. Եթէ որ ոչ խոնարհեցուցանէ զանձն իւր իբրև զմանուկս զայս, ոչ մտցէ յարքայութիւնն Աստուծոյ ։ Եւ դարձեալ. Որ ընդունի զմի ի փոքրկանցս յայսցանէ յանուն իմ զիս ընդունի ։

Կատարեցաւ աստուածազգեացն Դեկտեմբերի Ի ։

* A fol. 136 v° a. suis le blé de Dieu; je serais broyé par les dents des lions * pour devenir le pain béni du Christ »; et encore : « Moi, Ignace Théophore, je vous écris et vous prie de ne pas mettre d'obstacle sur ma voie vers le Christ, laissez-moi me coucher avec ce soleil, pour qu'à l'aube de sa venue je puisse me lever avec le soleil de justice qui ne se couche point. » Il leur écrivit bien des choses encore.

Lorsqu'ils arrivèrent à Rome, on introduisit le bienheureux pontife dans l'arène et on le jeta aux bêtes fauves, à deux lions, qui le déchirèrent aussitôt et le dévorèrent; il ne resta de tout le corps que quelque peu des gros os, qu'on transporta plus tard à Antioche de Syrie, son diocèse.

Après sa mort quelques-uns des frères virent en songe saint Ignace qui leur donnait le salut, et les baisait. D'autres le virent en présence du Christ, avec des gouttes de sueur qui lui coulaient sur le visage, comme s'il revenait d'un travail fatiguant.

C'est ce bienheureux pontife, lorsqu'il était encore enfant, que le Christ prit dans ses bras, bénit et dit : « *Quiconque ne se fait pas humble comme cet enfant n'entrera pas dans le paradis de Dieu*[1]. » Et aussi : « *Celui qui reçoit un de ces petits en mon nom, me reçoit*[2]. Théophore fut martyrisé le 20 Décembre.

1. Matth. xviii, 3. — 2. *Ibid.*, 5.

[B * Տօն եւ վկայութիւն սրբոյն Իգնատիոսի Անտիոքայ հայրապետին, որ աստուածազգեացն անուանեցաւ : * B p. 299 a.

Սուրբն Իգնատիոս աստուածազգեացն, եւ սուրբն Պօղիկարպոս Զմիւռնացւոց եպիսկոպոսն աշակերտք էին Յովհաննու առաքելոյն եւ աստուածաբան աւետարանչին : Եւ սուրբն Իգնատիոս երրորդ յետ Պետրոսի առաքելոյն եկաց պատրիարք Անտիոքացւոց եկեղեցւոյն :

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ձեպէր անօրէն արքայն Տրայանոս գալ ի պատերազմ ի Պարս եւ ի Պարթեւս : Եւ յորժամ եհաս յԱնտիոք կացուցին * առաջի նորա * B p. 299 b. զաստուածազգեացն Իգնատիոս եւ յոլովագոյն ընդ միմեանս խօսեցեալք վասն ճշմարտին Աստուծոյ եւ կռոցն յայտնապէս յանդիմանեալ ի սրբոյն Իգնատիոսէ եղեն սնոտի պաշտամունքն հեթանոսաց :

Յայնժամ թագաւորն բարկացեալ հրամայեաց եւ կուտեցին փայտ բազում, եւ լուցեալ արարին կայծակունս. եւ տարածեալ զայն ի գետնի՝ եւ զսուրբն կացուցին ի վերայ զմեծ ժամս զի յոյժ այրեցաւ. եւ սակայն պինդ կայր ի Տէր :

Ասէ թագաւորն. Կարծեմ եթէ կախարդ ես դու : Սուրբն Իգնատիոս ասաց. Ծառայք Աստուծոյ որք զկուռս եւ զսատանայ անարգեն, յորոց դեւք փախչին, զիա՞րդ իցեն կախարդք. այլ դուք էք որ պաշտէք զնոսա :

Իսկ Տրայանոս ասաց եւ բերին երկաթի եղնգունս քերիչս, եւ սկսան չարաչար

[B * Fête et martyre de saint Ignace, patriarche d'Antioche, qui fut surnommé Théophore. * B p. 299 a.

Saint Ignace Théophore et saint Polycarpe, évêque de Smyrne, étaient disciples de Jean, l'évangéliste, apôtre et théologien. Saint Ignace fut, après l'apôtre Pierre, le troisième patriarche de l'église d'Antioche.

En ces jours Trajan, l'empereur impie, se hâtait de partir en guerre contre les Perses et les Parthes. Lorsqu'il arriva à Antioche, on mit en sa * présence * B p. 299 b. Ignace Théophore; ils s'entretinrent longuement ensemble au sujet du vrai Dieu et des idoles; saint Ignace blâma ouvertement le vain culte des païens.

Alors l'empereur irrité ordonna d'amasser beaucoup de bois; l'ayant allumé on en fit des charbons ardents que l'on répandit à terre; et on y tint le saint pendant de longues heures; il fut violemment brûlé, pourtant il resta ferme dans le Seigneur.

L'empereur lui dit : « Je crois que tu es sorcier. » Saint Ignace répondit : « Les serviteurs de Dieu qui méprisent les idoles et le démon, et devant qui les diables s'enfuient, comment seraient-ils des sorciers? C'est plutôt vous qui l'êtes, vous qui adorez ceux-ci. »

Alors Trajan ordonna d'apporter des ongles de fer et on se mit à en labourer atrocement le dos et les côtes du bienheureux, en lui disant : « Immole aux

բերել զԹիկունս և զկուռս կռապաշտից, և ասէին. Զհետ աստուածոցն : Եւ սուրբն ասէ. Աստուածային հրամանն ասէ. Մի լիցին քեզ այլ աստուածք բաց յինէն. Թագաւորի և սինկղիտոսի ոչ լսեմ, զի գրեալ է. Մի ածն ամենայն հզօրի, և մի միաբանիր բազմաց ի չարիս :

Եւ յետ բազում և պէսպէս կրից տանջանաց, և հարց և փորձ քննութեանց՝ իբրև ոչ կարաց հաւանեցուցանել զսուրբն, չարեկամն ետ վճիռ եդէ. ԶԻգնատիոս որ ասաց յինքեան ունել զխաչեալն՝ հրամայեմք կապել և զինուորք տանել ի Հռոմ զի կերակուր լիցի գազանաց ի զբօսանս խաղուն :

Եւ լուեալ սրբոյն զվճիռն զայն ուրախ եղև, և մեծ խնդութեամբ ասէր. Գոհանամ զքէն Տէր, Յիսուս Քրիստոս զի արժանի արարեր զիս պատուոյ առաքելոյն Պօղոսի, նմանիլ կապանօք կապել և երթալ ուր և նա գնաց կապանօք : Եւ արկանէր իւր զշղթայսն և զուարճանայր : Եւ նախ մտեալ յեկեղեցին եկաց յաղօթս և յանձնեաց զինքն Տեառն : Եւ նմանեալ գայլոց յափշտակեալ զնա գազանաբարոյ և գռեհիկ զինուորքն տանէին ի Հռոմ : Եւ նա մեծաւ յօժարութեամբ իջեալ ի Սելևկիա, և

* B p. 300 a. անտի *նաւեալ տառապանօք էջ ի Զմիւռնիա և փութացեալ առ Պօղիկարպոս աշակերտակիցն իւր : Եւ որ մտեալ և հաղորդեալ ընդ նմա խորհրդոյն՝ յանձն առնէր զինքն աղօթից, և ելեալ գնայր :

dieux. » Le saint répondit : « Le commandement de Dieu dit : Tu n'auras pas d'autre Dieu que moi [1]. Je n'écoute ni l'empereur ni le Sénat (σύγκλητος), car il est écrit : Ne vous laissez pas influencer par le puissant, et ne vous unissez pas à la multitude pour faire le mal. »

Après des tourments et des supplices nombreux et variés, après des questions et des interrogatoires, comme il ne pouvait arriver à persuader le saint, (l'empereur) donna l'ordre suivant : « Nous ordonnons de lier Ignace qui dit avoir en lui le crucifié, et de le conduire sous escorte à Rome pour être jeté en pâture aux fauves pour les divertissements du cirque. »

Lorsque le saint connut cet ordre, il se réjouit et dit avec une grande joie : « Je te remercie, Seigneur Jésus-Christ, de m'avoir rendu digne de l'honneur de l'apôtre Paul, d'être comme lui mis aux liens et d'aller là où il est allé dans les chaînes. » Et il se mit lui-même les chaînes, et s'épanouit. Étant d'abord entré dans l'église, il se mit à prier et se recommanda au Seigneur. Mais, semblables à des loups et brutaux, les soldats l'en arrachèrent aussitôt

* B p. 300 a. pour le conduire à Rome. Il descendit avec grande joie à Séleucie et de là* naviguant au milieu des tribulations il parvint à Smyrne et s'empressa d'aller trouver son condisciple Polycarpe. Il entra chez lui, communia avec lui du saint sacrifice, se recommanda à ses prières, et repartit.

1. Ex. xx, 3.

Ընդունէին զնա այնուհետեւ ամենայն եկեղեցիքն Ասիոյ, եւ փութային ամենեքեան տեսանել զնա ։ Եւ նա աղաչէր զամենեսեան մի խափան լինել նահատակութեան նորա, այլ աղօթս խնդրէր յամենեցունց զի վաղվաղակի ի ձեռն գազանաց աներեւոյթ լիցի յայսմ աշխարհէս, որպէս զի երեւեսցի առաջի երեսացն Քրիստոսի ։

Եւ ընդ առաջ եկեալ եկեղեցեացն տայր թուղթս խրատականս եւ օրհնութիւնս հոգեւորս ։ Այլ եւ գրեաց եւ ի Հռոմ թուղթս առ եղբարս մեծ աղաչանօք զի մի խափանեսցեն զնա ի կերակուր լինելոյ գազանաց ։ Եւ էր գրեալ ի թղթի անդ եթէ․ Թոյլ տուք մի վնասէք սիրովդ ձերով, զի դուռն բաց է ինձ եւ յաջողեալ, քանզի ցորեան եմ Աստուծոյ, եւ ժանեօք առիւծուց աղացեալ լինիմ, զի հաց սուրբ գտայց Աստուծոյ ։ Եւ եթէ․ Ես աստուածազգեցիս Իգնատիոս գրեմ եւ աղաչեմ զձեզ զի մի խափանիցէք զընթացս իմ որ առ Քրիստոս ։ Այլ եւ աղաչեմ ողոքեցէք զգազանսն զի գերեզման լիցին ինձ, եւ մի ինչ թողցեն ամենեւին ի մարմնոյս իմոյ, զի մի ննջեցեալ իմ ծանրացայց ումեք ։

Գրէր եւ առ այլ եկեղեցիս թէ․ Յանձն առնեմ ձեզ զեկեղեցին Ասորոց, եւ թէ․ Ի տուէ եւ ի գիշերի ընդ տասն ընձու կապեալ կամ, եւ ի նոցանէ միշտ կեղեքիմ տաղնապելով յոյժ․ ընդ որ խնդն ուրախ լինէր ։

Եւ իբրեւ ընդ բազում կղզիս անցին եւ երեւէր Պատիոլոս՝ կամէր իջանել սուրբն,

Dès lors toutes les églises de l'Asie l'accueillirent, et tout le monde se pressait pour le voir. Quant à lui, il les priait tous de ne pas mettre obstacle à son martyre, et demandait les prières de tous, afin qu'au plus tôt, par le moyen des fauves, il disparût de ce monde, et apparût en présence du Christ.

A toutes les églises qui venaient au-devant de lui, il laissait par écrit des conseils et des bénédictions spirituelles. Il écrivit également à Rome une lettre aux frères avec de grandes instances, pour qu'ils ne l'empêchent pas d'être la pâture des fauves. Il écrivait dans sa lettre : « Laissez faire, ne me nuisez pas par votre amour, car la porte m'est ouverte et favorablement, car je suis le froment de Dieu, je dois être broyé par les crocs des lions pour devenir le pain béni de Dieu. » Et aussi : « Moi, Ignace Théophore, je vous écris et vous prie de ne pas entraver ma course vers le Christ, mais je vous prie d'engager les fauves à devenir ma tombe et à ne rien laisser du tout de mon corps, pour qu'étant mort je ne sois à charge à personne. »

Il écrivait aussi aux autres églises : « Je vous recommande l'église de Syrie » ; et aussi : « Jour et nuit je me trouve attaché avec dix léopards, et je suis toujours harcelé péniblement par eux. » Il s'en montrait cependant heureux.

Après qu'ils eurent passé par beaucoup d'îles, lorsque Pouzzoles (*Patiou-*

[illegible]

lous) fut en vue, le saint désira débarquer pour suivre les traces de l'apôtre Paul, mais un vent contraire s'étant levé, ses prières pour être le plus tôt délivré de ce monde furent exaucées. Car les soldats se hâtaient d'arriver à Rome avant la fin des jours des grands spectacles dans l'arène, et le bâtiment
* B p. 300 b. pénétra bientôt * dans le port de Rome.

Les frères l'ayant appris vinrent au-devant de lui à l'endroit appelé Porto (*Portos*), car ils aspiraient depuis longtemps à voir Théophore [1]. Ils étaient bien attristés cependant qu'un tel homme allait à la mort et ils s'agitaient avec ardeur et voulaient apaiser la foule pour qu'il ne fût pas mis à mort.

Ainsi il fut obligé de les supplier plus que par ses écrits de le laisser mourir pour le Christ, jusqu'à ce que, cédant à contre-cœur, ils se tussent.

Le saint, lorsqu'il pénétra à Rome, s'agenouilla et pria pour toutes les églises, pour la fin des persécutions, pour l'amour et l'union des fidèles entre eux.

Il fut directement introduit dans l'amphithéâtre, se dressa devant la foule et dit : « Peuple romain, ce n'est pas pour quelque mauvaise action que je subis ceci, mais pour le témoignage du vrai Dieu, Jésus-Christ Notre-Seigneur, que je vais être broyé, comme du froment, par les crocs des fauves. »

1. L'arménien porte ici Christophe, [illegible].

Եւ նոյնժամայն արկին զնա գազանաց յայնմ թէատրոնին դահիճքն : Եւ նա աղօթէր պատառիլ ի նոցանէ : Եւ ընթացեալ երկու առիւծք հեղձուցին զերանելին եւ ծախեցին զմարմինն, եւ չմնաց բայց սակաւ ինչ ի մեծամեծ ոսկերացն որպէս եւ ըղձայր նախ. զի բան գրոյն. Ցանկութիւն արդարոց ընդունելի է : Զոր յետոյ տարան յԱնտիոք յաթոռն իւր :

Իսկ եղբարցն մեծապէս տրտմեալ յոյժ, եւ առեալ զսուրբ նշխարսն պահեցին զգուշութեամբ եւ հսկէին արտասուօք եւ նոյնժամայն մխիթարէին յԱստուծոյ : Զի տեսանէին ի տեսլեան ոմանք զի աղօթէր ընդ նոսա. եւ այլք զի փարէր եւ ողջոյն տայր նոցա համբուրելով. եւ այլք տեսանէին զի մեծաւ փառօք էր առաջի Քրիստոսի ի մեծ աշխատութենէ եկեալ զի սրբէր զքրտունսն :

Զսա յիշէ Երանիոս հետեւող առաքելոցն * ասելով եթէ. Ասաց ոմն ի մերոցն եթէ ցորեան եմ Աստուծոյ եւ աղացեալ լինիմ : Յիշէ եւ Պօղիկարպոս ի թուղթն իւր որ առ Փիլիպեցիսն եթէ. Աղաչեմ ստանալ ճգնութիւն զոր տեսաք աչօք, ոչ միայն յերանելին Իգնատիոս, այլ եւ յամենայն սուրբս. եւ առաքեցաք առ ձեզ եւ զթուղթս, ասէ, զոր գրեալ էր առ մեզ երանելին Իգնատիոս, որպէս խնդրեցէք : * B p. 301 a.

Aussitôt les bourreaux l'exposèrent aux fauves (qui étaient) alors dans l'arène. Et lui, il priait pour être déchiré par eux. Deux lions accoururent, étranglèrent le bienheureux et dévorèrent le corps. Il n'en resta que quelque peu des plus gros os, comme (le saint) l'avait souhaité auparavant ; car il est écrit : Le désir des justes est exaucé [1]. Ces restes furent emmenés plus tard à Antioche, son siège.

Les frères, très affligés, recueillirent les saints restes, les consumèrent avec précautions et veillaient sur eux en pleurant ; mais bientôt ils furent consolés par Dieu : plusieurs d'entre eux le virent dans un songe priant avec eux, et d'autres leur donnant le salut et le baiser ; d'autres le virent avec une grande gloire devant le Christ, comme s'il arrivait d'un lourd travail en essuyant ses sueurs.

Irénée (*Eranios*), le disciple des apôtres, le mentionne en ces termes : * « Un des nôtres a dit : Je suis le froment de Dieu et je vais être broyé. » Polycarpe le mentionne aussi dans son épître aux Philippiens : « Je vous prie de posséder l'ascétisme que nous avons vu de nos yeux non seulement en la personne du bienheureux Ignace, mais aussi dans tous les saints ; » et : « Nous vous avons également envoyé les épîtres que nous avait écrites le bienheureux Ignace, ainsi que vous l'aviez demandé. » * B p. 301 a.

1. Prov. x, 24.

Ասեն եթէ սա էր մանուկն զոր մինչ տղայ էր, զոր Քրիստոս առեալ ի գիրկս իւր օրհնեաց եւ ասէր եթէ. Որ ոք ոչ խոնարհեցուսցէ զանձն իւր իբրեւ զմանուկս զայս՝ ոչ մտցէ յարքայութիւն Աստուծոյ ։ Եւ դարձեալ. Որ ընդունի զմի ոք ի փոքրկանցս յայսցանէ յանուն իմ՝ զիս ընդունի ։ Այսր է այլ կատարեալ պատմութիւն ի պատմագիրս ։

Կատարեցաւ աստուածազգեաց հայրապետն Իգնատիոս՝ Քաղոցի ԺԲ եւ Դեկտեմբերի Ի ։]

* A fol. 136 v° b.   * Քաղոցի ԺԳ եւ Դեկտեմբերի ԻԱ ։ Տօն եւ վկայութիւն սրբուհւոյն Յուլիանեայ ։

Ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի ամբարիշտ արքային՝ էր կոյս մի քրիստոնեայ ի Նիկոմիդեայ քաղաքին, դուստր առն մեծատան եւ կռապաշտի ։ Եւ յորժամ եղեւ ութեւտասն ամաց՝ խօսեցաւ զնա ի հարանութիւն իշխանի ուրումն մեծատան եւ կռապաշտի, որոյ անուն էր Եղեւսիոս ։

Եւ մինչ եհաս ժամանակ հարսանեացն, եւ խնդրէր զնա այրն, ասէ Յուլիանէ ցԵղեւսիոս. Եթէ ոչ առցես զպատիւ եպարքոսութեանն՝ ոչ հաղորդեցայց ընդ քեզ ամուսնութեամբ ։ Եւ նորա ծախեալ զանձս բազումս առ զեպարքոսական իշխանութիւն ի դատաւորէն ։

8 Տօն... Յուլիանեայ] Վկայութիւն սրբուհի եւ կոյս վկային Յուլիանեայ B || 9 քրիստոնեայ *om.* B || 10 կռապաշտի] որոյ անուն էր Ափրիկանոս, զայս ի հօրէն հաւատացեալ ի Քրիստոս *add.* B.

On prétend qu'il (Ignace) fut, étant petit, l'enfant que le Christ prit dans ses bras, et bénit en disant : « Quiconque ne se fera pas humble comme cet enfant, n'entrera pas dans le royaume de Dieu. » Et ainsi : « Quiconque reçoit un de ces petits en mon nom, me reçoit. » Il y a une autre vie complète de ce saint chez les historiens.

Le pontife Ignace Théophore fut martyrisé le 12 Kalotz, le 20 Décembre.]

* A fol. 136 v° b.

* 13 Kalotz, **21 Décembre**.

Fête et martyre de sainte Julienne.

Cette vierge chrétienne vivait à Nicodémie, aux jours de l'empereur impie Maximin. Elle était fille d'un homme riche et idolâtre : lorsqu'elle eut dix-huit ans, on la fiança à un notable riche et idolâtre, dont le nom était Éleusios.

Lorsque l'époque du mariage arriva et que Éleusios la demanda, Julienne lui dit : « Tant que tu n'auras pas obtenu la dignité d'éparque, je ne m'unirai pas avec toi par le mariage. » Il dépensa de fortes sommes et obtint du juge la dignité d'éparque.

Ասէ ցնա դարձեալ Յուլիանէ. Եթէ լոկ մարմնոյ կենացս՝ բաւական է երկոցունցս մեծութիւնդ այդ եւ փառք, բայց արժան է նախ հոգւով կապակցել մեզ ընդ միմեանս եւ ապա մարմնով ։ Արդ՝ եթէ ոչ լինիցիս քրիստոնեայ եւ հաւատաս յամենասուրբ Երրորդութիւնն ի Հայր եւ յՈրդի եւ ի Հոգին սուրբ, ոչ ամուսնացայց ընդ քեզ ։

Եւ նորա յարուցեալ գնաց առ հայր աղջկանն եւ պատմեաց նմա զասացեալն ի դստերէն իւրմէ ։ Եւ հօրն եկեալ առ Յուլիանէ, եւ ողոքական բանիւք աղաչէր * հաւանել ի կամս խօսեցելոյ փեսային. եւ ոչ կարաց զնա փոխել ի սիրոյն Քրիստոսի ։ Եւ նոյնժամայն ետ զնա ի ձեռս Եղեւսիոսի եպարքոսին ։ * A fol. 137 r° a.

Եւ նորա մերկացուցեալ զնա եհար ուժգին արջառաջլօք մինչեւ պատառել մարմնոյն, եւ կախեալ զհերացն որ եւ մորթ գլխոյն խախտեցաւ, եւ ականողքն առ ճակատն վերացան եւ հրացեալ շանթիւք այրեցին զմարմին կուսին. եւ տարան ի բանդ արկանել ։

Եւ ի բանդի անդ երեւեալ սատանայ ի կերպարանս հրեշտակի լուսոյ եւ ասէ ցնա. Զոհեա կռոցն եւ զերծիր ի տանջանաց, եւ յետոյ ապաշխարեա առաջի Աստուծոյ ։ Եւ սրբոյն ծանուցեալ զխաբէութիւն թշնամւոյն ըմբռնեալ զանմարմինն իբրեւ զմար-մնաւոր իւր զօրութեամբն Աստուծոյ, տագնապեցոյց զնա գանիւ յոյժ այնքան մինչ

7 փոխել] փոփոխել B || 8 եպարքոսին] անարգելոյ փեսային իւրոյ *add.* B || 13-3 p. 772 Եւ ի բանդի ... պարանոցն ունէր *om.* B.

Julienne lui dit alors : « Pour la vie matérielle, ton grade et ta dignité nous suffit à tous deux, mais il faut que nous nous unissions d'abord de l'âme et ensuite de corps. Or, si tu ne te fais pas chrétien et si tu ne crois pas à la très Sainte-Trinité, Père, Fils et Saint-Esprit, je ne me marierai pas avec toi. »

Il se leva, se rendit auprès du père de la jeune fille et lui raconta ce que sa fille lui avait dit. Le père alla trouver Julienne et la supplia avec de douces paroles * de se rendre au désir de son fiancé, mais il ne put la détourner de l'amour du Christ. Alors il la remit entre les mains de l'éparque Éleusios. * A fol. 137 r° a.

Celui-ci la fit mettre à nu et la frapper brutalement avec des nerfs de bœuf jusqu'à déchirer son corps; il la fit pendre par les cheveux, ce qui déplaça la peau de la tête et souleva les paupières jusqu'au front; on brûla ensuite le corps de la vierge avec des fers rouges, et, l'ayant emmenée, on la jeta en prison.

Le démon lui apparut dans la prison sous l'apparence d'un ange de lumière et lui dit : « Immole aux idoles et tu seras délivrée des supplices, et ensuite tu feras pénitence devant Dieu. » La sainte reconnut la tromperie de l'ennemi, le saisit par la puissance de Dieu (lui), incorporel comme s'il eût été corporel, le roua de coups à tel point qu'il lui avoua tous les méfaits qu'il

զի խոստովան լինել նմա զգործեցեալ չարիսն իւր զոր ստ մարդկան ի սկզբանէ աշխարհի մինչեւ ի սպառ : Եւ կապեաց զնա սրբուհին անուամբն Քրիստոսի՝ երկաթի կապանօքն զոր ի պարանոցն ունէր :

Եւ ընդ առաւօտն հանեալ զերանելին ի բանդէն տարան առաջի եպարքոսին : Եւ կացեալ յատենի յանդիմանեաց զանաստուած մոլորութիւն նորա : Եւ ընկեցեալ զսուրբ կոյսն ի բորբոքեալ հնոցն, եւ ոչ այրեցաւ ի հնոցէն : Եւ տեսեալ ժողովրդեանն զսքանչելիսն՝ * հաւատացին ի Քրիստոս այրք կանայք հինգ հարիւր, ընդ այր եւ ընդ կին : Եւ բարկացեալ եպարքոսին հրամայեաց հատանել զգլուխս նոցա. եւ կատարեցան բարի խոստովանութեամբ ի Քրիստոս :

* A fol. 137 r° b.

Եւ զերանուհին արկին ի հալեալ կապարեաց կաթսայ, եւ հերձեալ կաթսայն այրեաց զդահճիսն, եւ սուրբն ոչ ինչ վնասեցաւ : Եւ ապա հատին զգլուխ նորա Դեկտեմբերի ԻԱ :

Եւ կին մի հաւատացեալ որոյ անուն էր Սոփիա, առեալ զմարմին սրբոյն Յուլիանեայ կուսին եդ պատուով ի տապանի, եւ ի վերայ շինեաց մատուռն :

6 եւ ոչ այրեցաւ ի հնոցէն] եւ զօրութեամբն Քրիստոսի ապրեցաւ B || 7 այրք ... ընդ կին] բազումք B || 10 կապարեաց] կապարով B || 11 այրեաց ... վնասեցաւ] հեղաւ որ ինչ եւ այրն ի նմա, եւ զմանս ի դահճացն կիզեաց, եւ զսրբուհին ոչ ինչ վնասեաց B || 14 սրբոյն] սրբոյ կուսին B.

avait commis envers les hommes depuis le commencement du monde jusqu'à la fin. » La sainte le lia au nom du Christ avec les chaînes de fer qu'elle portait à son cou.

Au matin, on fit sortir la bienheureuse de la prison et on la conduisit devant l'éparque, et elle, se tenant au milieu du tribunal, elle blâma son erreur athée. Il fit jeter la vierge sainte dans une fournaise ardente, et elle n'en fut pas brûlée. Le public témoin du miracle * crut au Christ au nombre de cinq cents, hommes et femmes. L'éparque irrité ordonna de leur trancher la tête et ils moururent en bonne confession du Christ.

* A fol. 137 r° b.

On jeta la bienheureuse dans une chaudière remplie de plomb fondu, le chaudron éclata, brûla les bourreaux et la sainte ne souffrit en rien. On lui trancha ensuite la tête le 21 Décembre.

Une femme chrétienne dont le nom était Sophie, prit le corps de la sainte vierge Julienne, le déposa avec honneur dans un tombeau et fit construire une chapelle au-dessus.

Քաղոցի ԺԴ եւ Դեկտեմբերի ԻԲ ։ Վկայութիւն Թադէոսի առաքելոյն ։

Առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս՝ հրամանաւ Հոգւոյն սրբոյ եկն ի Միջագետս Ասորոց առ Աբգար թագաւորն Հայոց եւ Ասորւոց. զի զխոստումն Քրիստոսի լցցէ առ նա ։ Եւ բժշկեաց զԱբգար ի չարաչար ցաւոցն, եւ զամենայն հիւանդս քաղաքին նորա ։ Եւ մկրտեաց զթագաւորն եւ զամենայն հաւատացեալսն ։ Եւ շինեաց եկեղեցի եւ զԱդդէ աշակերտն իւր ձեռնադրեաց եպիսկոպոս եւ փոխանակ իւր թողու արքային գրեալ եւ կանոնս տայ ի ձեռս նորա ։

Եւ ինքն առեալ հրովարտակ յարքայէ զի ամենեքեան լուիցեն աւետարանի նորա գայ առ Սանատրուկ քուերորդի Աբգարու * զոր կացուցեալ էր զնա թագաւոր ։ Եւ * A fol. 138 r° a. եկեալ սուրբ առաքելոյն ի դուռն արքայի քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, եւ առնէր նշանս եւ արուեստս մեծամեծս, եւ բժշկէր զամենայն ախտս եւ զհիւանդութիւնս, եւ բազումք հաւատացին ի բանս առաքելոյն եւ մկրտեցան ։

Եկեալ եւ չքնաղագեղ դուստր թագաւորին որում անուն էր Սանդուխտ, եւ տեսեալ զքանչելիս առաքելոյն հաւատաց ի Քրիստոս եւ մկրտեցաւ եւ ոչ մեկնէր ի նմանէ ։ Եւ լուեալ թագաւորին բարկացաւ յոյժ եւ առաքեաց զմեծ իշխանն որ էր երկրորդ թագաւորութեան նորա, զի սպանցէ զառաքեալն եւ զՍանդուխտ ։

14 Kalotz, 22 Décembre.

Martyre de l'apôtre Thaddée.

L'apôtre du Christ Thaddée vint par ordre du Saint-Esprit dans la Mésopotamie des Syriens, chez Abgar, roi d'Arménie et de Syrie, pour remplir auprès de lui la promesse du Christ. Il guérit Abgar de cruelles douleurs, ainsi que tous les malades de sa ville. Il baptisa le roi et tous les fidèles. Il construisit une église et sacra évêque son disciple Addaï (*Addè*) et le laissa au prince à sa place, en lui donnant des canons écrits.

Quant à lui, après avoir obtenu du roi un décret que tout le monde devait accepter son évangile, il se rendit auprès de Sanatrough, fils de la sœur d'Abgar, * que ce dernier avait établi roi. Le saint apôtre arriva à la cour du * A fol. 138 r° a.
roi pour y prêcher l'évangile du royaume (des cieux), il y opéra des miracles et de grands prodiges, guérissait toutes sortes d'infirmités et de maladies, et beaucoup crurent aux paroles de l'apôtre et furent baptisés.

La charmante fille du roi, dont le nom était Sandoukht vint aussi, et, après avoir vu les miracles de l'apôtre, elle crut au Christ, fut baptisée et ne se sépara plus de lui. Le roi l'ayant appris en fut très irrité et envoya son grand prince, le second après lui dans le royaume, pour mettre à mort l'apôtre et Sandoukht.

Եւ երթեալ իշխանին ետես լոյս շուրջ զառաքելովն եւ հաւատաց ի Քրիստոս, ինքն եւ բազումք ընդ նմա ։ Եւ կին մի չքնաղ թագաւորին Զարմանդուխտ անուն, եկեալ առ սուրբ առաքեալն եւ տեսեալ զսքանչելիսն հաւատաց ի Քրիստոս ։ Ընդ որ զայրացեալ թագաւորին Սանատրկոյ՝ հրամայեաց սպանանել զմեծ իշխանն եւ զԶարմանդուխտ եւ զայլս բազումս ։ Եւ կատարեցան ի նմին ժամու . եւ սիւն լուսոյ եկաց ի վերայ նոցա . եւ Սանդուխտ թաղեաց զնոսա գաղտ ։

Եւ հրամանաւ թագաւորին եդին ի բանդի զառաքեալն եւ զՍանդուխտ . եւ լոյս ծագեաց ի բանդին . եւ երեւեալ նոցա Քրիստոս քաջալերեաց զնոսա ։ Եւ ի վաղիւն * A fol. 138 r° b. * տարան զսուրբ կոյսն Սանդուխտ առաջի թագաւորին եւ ասաց . Եկ առ իս ։ Եւ նա ոչ գնաց ։ Եւ բարկացեալ թագաւորն՝ հրամայեաց սրով սպանանել զնա . եւ դահճացն կամեցեալ կատարել զհրամանն զմիմեանս սատակէին ։ Եւ պատանի մի եհար սրով զստինս կուսին, եւ անդէն աւանդեաց զհոգին . եւ լոյս սաստիկ ծագեաց ի վերայ նորա, եւ թաղեաց զնա առաքեալն ։

Եւ հրամայեաց թագաւորն եւ արկին զառաքեալն երկուց առիւծուց, եւ ոչ մերձեցան ի նա գազանքն ։ Եւ ապա արկին ի հնոց եւ ոչ այրեցաւ, եւ ել հողմ ուժգին ի հրոյն եւ արկ զհուրն զերեսօք մարդկանն եւ մեռան բազումք ի հրոյն ։ Եւ փախեաւ թագաւորն եւ հրամայեաց սրով սպանանել զառաքեալն ։

Le prince y alla, aperçut une lumière tout autour de l'apôtre et crut au Christ, lui et plusieurs avec lui. Une femme de la famille royale, nommée Zarmandoukht, vint trouver le saint apôtre et, voyant les miracles, crut au Christ. Le roi Sanatrouk, irrité, ordonna de tuer le grand prince et Zarmandoukht et beaucoup d'autres. Ils furent exécutés immédiatement; une colonne de lumière se produisit au-dessus d'eux, et Sandoukht les inhuma secrètement.

Sur l'ordre du roi, on mit en prison l'apôtre et Sandoukht. Il se produisit une clarté dans la prison, et le Christ leur apparaissant, les encouragea. Le * A fol. 138 r° b. lendemain * on mit la vierge sainte Sandoukht en présence du roi, qui lui dit : « Viens près de moi. » Mais elle n'y alla point. Le roi, irrité, ordonna de la mettre à mort par le glaive. Les bourreaux voulant exécuter l'ordre s'égorgèrent les uns les autres. C'est alors qu'un jeune homme par un coup d'épée frappa les seins de la vierge, et elle rendit l'âme aussitôt. Une forte lumière se répandit sur elle, et l'apôtre l'inhuma.

Le roi ordonna de jeter l'apôtre (en pâture) à deux lions, mais les fauves ne l'approchèrent point. On le jeta ensuite dans une fournaise, mais il ne fut pas brûlé, et un vent violent se leva, qui rejeta les flammes à la figure des assistants, dont plusieurs moururent brûlés. Le roi prit la fuite en ordonnant de tuer l'apôtre par le glaive.

Եւ առին զնա դահճքն եւ իջուցին ի փոքր ձորակն, խոնարհագոյն քան զքաղա-քագեղն Շաւարշան, եւ անդ սպանին զնա սրով. եւ պատառեալ վէմն ընկալաւ զմարմին նորա, եւ հոտ անոյշ բուրեաց եւ լոյս սաստիկ ծագեաց ի տեղւոջն ։ Եւ բազումք հաւատացին ի Տէր յաւուր յայնմիկ. եւ առաջնորդ հաւատացելոցն էր սուրբն Զաքարիա, որ եւ նա վկայութեամբ կատարեցաւ ։ Եւ կատարի տօն սուրբ առաքելոյն Թադէոսի եւ որոց ընդ նմա՝ Դեկտեմբերի ԻԲ ։

* Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբուհւոյն Անաստասեայ ։ * A fol. 138 v° a.

Քրիստոսի աղախինն Անաստասիա՝ էր ի Հռոմ քաղաքէն, յաւուրս ամբարիշտ արքային Դիոկղետիանոսի, քրիստոնեայ մօր դստեր եւ հեթանոս հօր. եւ անուն մօր նորա Փաւստա ։ Որոյ տուեալ զդուստր իւր զԱնաստասիա յայր մի Խռւսողոնոս անուն, բարեպաշտօն եւ երկիւղէ ի Տեառնէ. եւ նորա առեալ մկրտեաց եւ ուսոյց զկրթութիւն քրիստոնէից ։ Եւ յետ աւուրց ինչ վկայեաց Խռւսողոնոս վասն անուանն Քրիստոսի ։

Իսկ հայրն Անաստասեայ՝ ամուսնացոյց զդուստր իւր առն հեթանոսի որոյ անուն

7 Վկայութիւն ... Անաստասեայ] վկայութիւն սրբուհւոյ վկային Անաստասեայ եւ Խռւսողո-նոսի, եւ երկու հարիւր վկայիցն որք ընդ նոսա B || 10 յայր] յայր B || 11 երկիւղէ] եր-կիւղած B.

Les bourreaux le saisirent et le descendirent dans un petit vallon, un peu plus bas que le bourg de Chavarchan et là ils le tuèrent par le glaive. Un rocher s'entr'ouvrit et reçut son corps; une odeur suave se répandit à cet endroit en même temps que se produisit une vive clarté; et beaucoup crurent au Seigneur ce jour-là. Le chef des fidèles était saint Zacharie qui lui aussi mourut par le martyre. La fête du saint apôtre Thaddée et de ceux qui furent martyrisés avec lui, a lieu le 22 Décembre.

* En ce jour martyre de sainte Anastasie. * A fol. 138 v° a.

La servante du Christ Anastasie était de la ville de Rome, aux jours de l'empereur impie Dioclétien. Elle était fille d'une mère chrétienne et d'un père païen. Sa mère se nommait Fausta; elle donna sa fille Anastasie à un homme du nom de Chrysogone, pieux et craignant le Seigneur, qu'elle fit baptiser et instruisit de la doctrine chrétienne. Quelque temps après, Chrysogone mourut par le martyre pour le nom du Christ.

Alors, le père d'Anastasie maria sa fille à un païen, nommé Sublius

էր Պոպղիոս, զոր առաքեալ թագաւորն հրեշտակութեամբ ի Պարս եւ ի ճանապարհին ընկղմեցաւ ի ծովու ։

Յայնժամ Անաստասիա զգեցաւ հանդերձս զձուձս, եւ միով աղախնաւ իբրեւ զմի յաղքատաց մտանէր ի բանդն առ վկայսն Քրիստոսի եւ կերակրէր զնոսա, եւ մաքրէր զթարախս վիրացն որ ի սրոյ եւ ի հրոյ խոցեալք համբերէին վասն անուանն Քրիստոսի եւ բաշխէր զամենայն ինչս իւր եւ առն իւրոյ աղքատաց ։

Եւ հրամայեաց ամբարիշտն Դիոկղետիանոս զամենայն կապանաւոր քրիստոնեայս որ ի բանդին պահէին ի միում գիշերի, զոմանս սրով, զոմանս հրով, զոմանս խեղդամահ առնել ։ Եւ զայս լուեալ երանելւոյն Անաստասեայ՝ նուաղեցաւ ցաւի իւր,
* A fol. 138 v° b. եւ անկեալ * յերկիր՝ ողբայր եւ արտասուէր զսուրբսն ։

Եւ տեսեալ զնա կռապաշտիցն կալան եւ տարան զնա առ եպարքոսն Պլորիոս, եւ բազում բանիւք ողոքանօք եւ սպառնալեօք ջանացեալ՝ ոչ կարաց դարձուցանել ի հաւատոյն Քրիստոսի, եւ առաքէ զնա առ թագաւորն, եւ ոչ եւ նա եւս կարաց դարձուցանել զնա ։

Ապա հրամայեաց տալ զնա Ուլպիանոսի քրմապետի ի կնութիւն, եւ առեալ

1 Պոպղիոս] Պօղիոս B || 3 զգեցաւ] զգեցեալ B || 4 բանդն] բանդս B || 5 խոցեալք *om.* B || 6 իւր եւ *om.* B — առն իւրոյ] ծնողաց *add.* B || 8 բանդին] էին *add.* B || 9 երանելւոյն Անաստասեայ] երանելին Անաստասիա B || 11 Պլորիոս] Պողղիոս B || 13 առաքէ] առաքեաց B || 15 ի կնութիւն] ի կնութեան B.

(*Poplios*) [1], que l'empereur envoya comme ambassadeur en Perse, et qui, en route, se noya dans la mer.

Alors Anastasie revêtit de pauvres habits, et, accompagnée d'une seule servante comme une pauvresse, elle pénétrait dans les prisons, auprès des martyrs du Christ, les nourrissait, et nettoyait le pus des plaies dont ils avaient été blessés par le glaive et le feu, lorsqu'ils souffraient pour le nom du Christ. Elle distribuait tous ses biens et ceux de son mari aux pauvres.

L'impie Dioclétien ordonna de tuer dans la même nuit tous les chrétiens détenus à la prison, les uns par le glaive, les autres par le feu ou par l'étran-
* A fol. 138 v° b. glement. La bienheureuse Anastasie l'ayant appris défaillit et tomba * à terre, se désolant et pleurant sur les saints.

Les idolâtres, la voyant, la saisirent et la conduisirent à l'éparque Florus (*Plorios*), qui essaya par beaucoup de douces paroles et de menaces, mais ne réussit pas à la détourner de la foi au Christ, et l'envoya à l'empereur, lequel, lui non plus, ne réussit pas à la convertir.

(L'empereur) ordonna de la donner en épouse à Ulpien (*Oulpianos*), chef

1. Selon la forme grecque Πουπλίος.

զԱնաստասիա տարաւ ի տուն իւր, եւ եդ առաջի նորա զարդս ոսկեղէնս եւ հանդերձս մեծագինս, զորս աղարտեալ աղախինն Քրիստոսի թքալից առնէր : Եւ զայն տեսեալ Ուլպիանոսի ետ զնա յազգակից կանայս իւր զերիս աւուրս՝ թերեւս կարասցեն հաւանեցուցանել զնա ողոքանօք, եւ ոչ կարացին :

Եւ յետ երից աւուրց մերձ եղեալ նմա Ուլպիանոս՝ կամէր համբուրել զնա, եւ նոյնժամայն կուրացան աչքն, եւ լալով աղաղակէր առ Դիոս եւ առ այլ աստուածս իւր, եւ առեալ ծառայիցն զձեռանէն տարան առ Կապիտոլինի մեծ տաճար կռոցն, եւ եւս առաւել զայրանային ցաւք աչացն, եւ դարձուցին զնա ի տուն իւր : Եւ զԱնաստասիա արկին ի բանդ զի ի սովոյ մեռցի :

Եւ յետ աւուրց երեսնից հանեալ զնա ի բանդէն եպարքոսին, եւ տեսեալ զնա պայծառ երեսօք, հրամայեաց դարձեալ ի բանդ արկանել. եւ թողին զնա ի * բանդին այլ եւս աւուրս երեսուն : Ապա հրամայեաց եւ արկին զնա եւ այլ քրիստոնեայս ի նաւ, ընդ նոսին եւ արս մահապարտս եւ չարագործս, շնացողս եւ աւազակս եւ մարդասպանս եւ ընկղմեցին ի խորս ծովուն : * A fol. 139 r° a.

Եւ եհան ծովն զսուրբն Անաստասիա ի կղզին Պաղմիւրէի : Եւ էր անդ դատաւոր մի ամբարիշտ որոյ ժողովեալ զքրիստոնեայս կղզւոյն այնորիկ, արս եւ կանայս եւ

5-12 Եւ յետ երից ... աւուրս երեսուն] փոխ որոյ արկին զնա ի բանդ B || 12 արկին] եդին B.

des prêtres d'idoles, qui prit Anastasie et l'emmena dans sa maison; il lui présenta des parures en or et des vêtements de grand prix, que la servante du Christ méprisa en crachant dessus. Alors Ulpien la remit à des femmes de sa parenté pour trois jours, dans l'espoir qu'elles pourraient la persuader par des douces paroles. Elles ne réussirent point.

Trois jours après, Ulpien s'approcha d'elle et voulut l'embrasser, mais aussitôt ses yeux s'obscurcirent et il se mit à implorer en pleurant Zeus (*Dia*) et d'autres de ses dieux; ses serviteurs le prenant par les mains le conduisirent au Capitole, au grand temple des idoles, mais la douleur des yeux ne fit que s'accentuer et on le reconduisit chez lui. On jeta Anastasie en prison pour qu'elle mourût de faim.

Trente jours après l'éparque la fit sortir de la prison et, la voyant resplendissante de visage, ordonna de la reconduire à la prison, où on la * laissa pendant trente jours encore. Ensuite il ordonna de l'embarquer avec d'autres chrétiens en compagnie de condamnés à mort, de malfaiteurs, de gens de mauvaise vie, de brigands, d'assassins, et on les noya au fond de la mer. * A fol. 139 r° a.

La mer rejeta sainte Anastasie à l'île de Palmyre (*Palmiurey*). Il y avait là un juge impie, qui ayant rassemblé les chrétiens de l'île, hommes, femmes et

մանկունս եւ տուաւ նոցա ինչս բազումս եթէ ուրասցին զՔրիստոս, որք ոչ հաւանեցան. եւ հրամայեաց կոտորել զնոսա սրով :

Իսկ զսուրբն Անաստասիա կապեցին ի ցիցս եւ հրով այրեցին. եւ այնպէս աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած :

Եւ կին մի Ապողոնիա անուն քրիստոնեայ խնդրեաց ի դատաւորէն զմարմին սրբոյ վկային, եւ թաղեաց ի պարտիզի տան իւրոյ. եւ յետոյ շինեաց ի վերայ վկայարան : Եւ տուաւ շնորհք սրբուհւոյն Անաստասեայ, բժշկել զախտս որ ի կախարդաց եւ յաղանդոց լինիցին :

Յայսմ աւուր զնաւակատիքն են սրբոյն Սոփեայ Կոստանդնուպօլսոյ մեծի եկեղեցւոյն :

Յորժամ շինեաց սուրբն Յուստինիանոս զսուրբն Սոփիա, զմայր եկեղեցեացն որ ի
* A fol. 139 r° b. Կոստանդնուպօլիս Դեկտեմբերի ԻԲ, եւ * օրհնեաց զեկեղեցին հրաշափառ եւ մեծամեծ նաւակատեօք : Եւ կրկնակի ամի կատարի մինչեւ ցայսօր փառաւորապէս ի գովեստ եւ ի փառս անուան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս :

* B p. 302 a. [B * Տօն սուրբ առաքելոյն Թադէոսի լուսաւորչին մերոյ :

1 հաւանեցան] ամենեսին B || սրով *om.* B || 6 տան իւրոյ] ի տան իւրում B || 7 զախտս ... լինիցին] զախտամէտս B || 9 զնաւակատիքն] զնաւակատս B || 13 որում փառք յաւիտեանս *om.* B.

enfants, leur offrit beaucoup de belles choses, s'ils reniaient le Christ. Mais comme ils refusèrent, il donna l'ordre de les tuer par l'épée.

Quant à sainte Anastasie, on l'attacha à un poteau et on la fit mourir dans les flammes. C'est ainsi qu'elle rendit son âme à Dieu.

Une femme chrétienne, du nom d'Apollonia, réclama au juge le corps de la sainte martyre, elle l'inhuma dans le jardin de sa maison, et plus tard y fit construire un martyrium. Des grâces furent accordées à sainte Anastasie pour guérir les infirmités occasionnées par les sorciers et les hérétiques.

En ce jour ouverture des portes de la grande église de Sainte-Sophie à Constantinople.

Lorsque l'empereur Justinien construisit sainte Sophie, mère des églises
* A fol. 139 r° b. de Constantinople, * il fit bénir cette église, le 22 Décembre, dans de somptueuses et grandioses solennités. Et chaque année jusqu'aujourd'hui la commémoration se renouvelle magnifiquement à la louange et à la gloire du nom de Notre-Seigneur Jésus-Christ, gloire à lui dans les siècles!

* B p. 302 a. [* Fête du saint apôtre Thaddée, notre Illuminateur.

Առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս հրամանաւ Հոգւոյն սրբոյ եկն ի Միջագետս Ասորւոց առ Աբգար թագաւորն Հայոց եւ Ասորւոց : Քանզի եւ նա էր ի ժամանակին յորում Քրիստոս մարմնով երեւեցաւ ի Հրէաստան, եւ լուաւ զնշանսն զոր առնէր Քրիստոս եւ զսքանչելի բժշկութիւնսն : Առաքեաց թուղթ առ Տէրն եւ կոչեաց զնա ի քաղաք իւր, զի էր հիւանդ անբժշկելի ցաւօք :

Այսմ վկայէ աւետարանն Յովհաննու որ ասէ. Էին անդ ոմանք հեթանոսք որք մատեան առ Փիլիպպոս եւ ասեն. Կամիմք զՅիսուս տեսանել : Եւ Անդրէաս եւ Փիլիպպոս ածին զնոսա առ Յիսուս, եւ Յիսուս ասէ. Եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի մարդոյ :

Արդ ինքն ոչ գնաց Տէրն, բայց թղթի զնա արժանի արար, եւ խոստացաւ յետ համբարձմանն իւրոյ առաքել յաշակերտացն եւ բժշկել զնա : Իսկ յետ իջանելոյ Հոգւոյն սրբոյ՝ Թովմաս մի յերկոտասանիցն անուանեալն երկուորեակ առաքեաց զայն Թադէոս յՈւռհայ՝ զոր ոմանք ասեն թէ իւր երկուորակից եղբայրն էր :

Սա եկեալ եմուտ ի տուն Տուբիոյ, եւ առնէր բժշկութիւն ի քաղաքն : Եւ լուեալ Աբգարու ասէ. Նա՛ է զոր խոստացաւ առաքել ինձ Քրիստոս : Յղեաց եւ կոչեաց զառաքեալն, եւ ընդ մտանել առաքելոյն ետես Աբգար նշան սքանչելի ի վերայ նորա,

L'apôtre du Christ Thaddée, sur l'ordre du Saint-Esprit, se rendit en Mésopotamie de Syrie auprès d'Abgar, roi d'Arménie et de Syrie. Car celui-ci régnait à l'époque où le Christ apparut corporellement en Judée, et il apprit les prodiges que le Christ opérait, ainsi que ses guérisons miraculeuses. (Abgar) envoya une lettre au Seigneur, et lui demanda de se rendre dans sa ville, car il était affligé d'une infirmité incurable.

De cela témoigne l'évangile de Jean, lorsqu'il dit : « *Il y avait là quelques Gentils, qui s'approchèrent de Philippe et lui dirent : Nous voulons voir Jésus. André et Philippe les conduisirent auprès de Jésus. Jésus leur répondit : L'heure est venue où le Fils de l'homme doit être glorifié*[1]. »

Or le Seigneur n'y alla pas, mais il honora (Abgar) d'une lettre, et lui promit de lui envoyer, après son Ascension, un de ses disciples pour le guérir. Après la descente du Saint-Esprit, Thomas, un des douze, surnommé Didyme, envoya à Édesse Thaddée, que certains disent avoir été un frère jumeau.

Or celui-ci arriva, descendit à la maison de Tobie (*Toubioy*), et opéra des guérisons dans la ville. Ce qu'ayant appris, Abgar se dit : « C'est celui que le Christ a promis de m'envoyer. » Il manda et fit venir l'apôtre. Aussitôt que l'apôtre pénétra chez lui, Abgar vit s'opérer un miracle sur sa personne;

1. Jean, XII, 20-24.

* B p. 302 b. և զարհուրեալ անկաւ * և երկիր եպագ նմա ։ Ձեռն եդ առաքեալն և բժշկեաց թագաւորն և զԱբդիոն որ էր այր մեծ ի դրան արքունի՝ բժշկեաց և զնա ի չարաչար ցաւոցն ։ Եւ զԱդդէ ամն կերպասագործ որ էր հրեայ՝ աշակերտեաց և ձեռնադրեաց նոցա եպիսկոպոս ։

Եւ մկրտեալ զթագաւորն և զիշխանսն և զամենայն քաղաքացիսն, ել և գնաց ի Հայս թղթովքն Աբգարու, զոր ոչ ընկալաւ թագաւորն Հայոց Սանատրուկ ազգականն նորա. բայց դուստրն նորա Սանդուխտ հաւատաց ի Քրիստոս, և մկրտեցաւ յառաքելոյն, և նահատակեցաւ ի հօրէն, որպէս և գրեալ է ի պատմութեան նորա ։

Եւ յետ կատարման Սանդխտոյ երևեցաւ Քրիստոս ի տեսլեան Թադէոսի և ասէ. Քաջալերեաց զի այսօր եկեսցես առ իս ։ Եւ ի պատմել զայս առաքեալն աշակերտացն իւր յարտասուս հարան ։

Եւ եկին երկու իշխանք հրամանաւ թագաւորին Սանատրկոյ՝ կապեցին զնա և ածին առ թագաւորն ։ Ասէ թագաւորն. Ընդէր մոլորեցուցեր զգեղեցկադէմ դուստրն իմ և սպանանել ետուր ինձ ։ Պատասխանի ետ առաքեալն. Դուստրն քո փոխեցաւ առ փեսայն իւր Քրիստոս, և պսակեցաւ անթառամ պսակօք ։

Եւ թագաւորն բարկացեալ՝ հրամայեաց եւ ձգել զառաքեալն յարգելանոցս գազանաց. և եկեալ գազանքն անկանէին և լիզուին զոտս նորա ։ Հրամայեաց

* B p. 302 b. effrayé il * tomba et se prosterna devant l'apôtre. L'apôtre lui imposa les mains et le roi fut guéri. Il guérit également de sa cruelle infirmité Abdion, personnage considérable à la cour royale. Il fit d'Addaï, un fabricant d'étoffes qui était juif, son disciple et le sacra leur évêque.

Après avoir baptisé le roi, les princes et tous les citoyens, il (l'apôtre) se rendit en Arménie muni de lettres d'Abgar, que n'accepta pas Sanatrouk, son parent, roi d'Arménie. Toutefois, la fille de ce dernier, Sandoukht crut au Christ, se fit baptiser par l'apôtre et fut martyrisée par son père, ainsi qu'il est écrit dans son histoire.

Après le martyre de Sandoukht, le Christ apparut en vision à Thaddée et lui dit : « Prends courage, car tu viendras à moi, aujourd'hui. » Lorsque l'apôtre en fit part à ses disciples, ils fondirent en larmes.

Deux princes, sur l'ordre du roi Sanatrouk, vinrent ligoter l'apôtre et le conduisirent au roi. Le roi lui dit : « Pourquoi as-tu trompé ma charmante fille et me l'as-tu fait mettre à mort? » L'apôtre lui répondit : « Ta fille a trépassé à son fiancé, le Christ, elle a été couronnée de couronnes immortelles. »

Le roi irrité ordonna de jeter l'apôtre dans la cage des fauves; les fauves s'étant approchés s'accroupirent et lui léchèrent les pieds. Le roi ordonna

թագաւորն լուցանել հուր եւ ձգել զնա ի ներքս ։ Իսկ հողմ ուժգին ելեալ ցրուեաց զհուրն, եւ մնաց սուրբն ամբողջ ։ Եւ հաւատացին ի Քրիստոս յաւուր յայնմիկ ոգիք իբրեւ չորս հարիւր ։

Ապա երկուցեալ թագաւորն հրամայեաց սրով սպանանել զնա ։ Իսկ առաքեալն օրհնեալ զհաւատացեալսն եւ նոցա առաջնորդ յաշակերտաց իւրոց զոմն Զաքարիա անուն, եւ ասէ. Եկեք տեսանել զկատարումն իմ ։

Իսկ զինուորքն առեալ զերանելին հանին ի ձորակէն ի բարձրաւանդակ տեղի մի ի վիմամէջս, եւ տարածեալ * զձեռս իւր յաղօթս ասէ. Տէր իմ, Յիսուս Քրիստոս, * B p. 303 a.
մի անտես առներ զվիճակս իմ, մի թողուր զսոսա ի մոլորութիւն կռապաշտութեան, այլ լուսաւորեա զսոսա ի դէպ ժամանակի գիտութեամբ հաւատոց քոց ։

Ապա կատարեցին զնա դահիճքն սրով, եւ մարմին նորա ամփոփեցաւ ի մէջ վիմի պատառելոյ յԱրտազ գաւառի. եւ յետ ժամանակաց զկնի Լուսաւորչին, մեծ սքանչելեօք յայտնեցան նշխարք երկոցունց՝ սրբուհւոյ կուսին Սանդխտոյ եւ սրբոյ առաքելոյն Թադէոսի, եւ շինեցաւ եկեղեցի ի վերայ նոցա ։]

Քաղոցի ԺԵ եւ Դեկտեմբերի ԻԳ ։ Վկայութիւն տասն մարտիրոսացն որ ի Կրետէս կղզւոջ ։

Սուրբ վկայքս Քրիստոսի՝ էին յաւուրս Դեկոսի ամբարիշտ արքային, որոց

15 կղզւոջ] կատարեցան *add.* B.

d'allumer du feu et de l'y jeter ; un vent violent se leva, dispersa les flammes et le saint resta intact. Ce jour-là, près de quatre cents personnes crurent au Christ.

Le roi, saisi de crainte, ordonna de le tuer par le glaive. L'apôtre, après avoir béni les fidèles et leur avoir donné pour chef un de ses disciples nommé Zacharie, leur dit : « Venez assister à ma fin. »

Les soldats s'étant emparés du bienheureux le firent monter du vallon à un endroit élevé au milieu des rochers, là, il étendit* ses bras en prière et dit : * B p. 303 a.
« Mon Seigneur Jésus-Christ, n'abandonne pas mon diocèse, ne laisse pas les gens dans l'erreur de l'idolâtrie, mais illumine-les au moment propice de la science de ta foi. »

Les bourreaux l'exécutèrent ensuite par l'épée, et son corps fut inhumé au milieu d'un rocher qui s'était entr'ouvert, dans la province d'Artaz. Plus tard, après l'Illuminateur, par de grands miracles furent manifestés les restes des deux, de Sandoukht la vierge sainte et du saint apôtre Thaddée. On construisit alors une église au-dessus de leurs restes].

15 Kalotz, 23 Décembre.

Martyre des dix martyrs en l'île de Crète.

Ces saints martyrs du Christ vivaient aux jours de Dèce, l'empereur

անօրինին են այսոքիկ. Թէոդուլոս, Սատուռնինոս, Պաւրոս, Գերասիոս, Նիկիանոս, Զոտիկոս, Պոնտիոս, Ագաթոպոս, Բասիլիդէս, Արիստոս : Որք բազում նեղութեանց համբերեցին յանօրէն կռապաշտիցն, զորս բռնութեամբ եւ բարշելով տանէին ի տաճար կռոցն, եւ ոչ հաւանեցան :

Եւ յետ այնորիկ չարչարէին զաւուրս երեսուն, պէս պէս օրինակօք, կապէին զնոսա կապանօք եւ քարշէին զնոսա ընդ փողոցս եւ ի հրապարակս, այպն առնէին ամենեքեան, կոփահարէին, ապտակէին, թքալից առնէին, փետէին զհերս գլխոյ եւ մօրուաց նոցա, եւ գլորէին ի վերայ ժահահոտ աղբեաց, եւ ապա ի բանդ եւս եդեալ ճնշէին ի սովոյ զաւուրս բազումս :

Եւ յաւուր միում նստեալ դատաւորին կղզւոյն յատենի, եւ մեծաւ բարկութեամբ հրամայեաց կացուցանել առաջի իւր զսուրբսն, եւ գեղէին զմարմինս նոցա տանջանօք : Իսկ վկայքն Քրիստոսի * համարձակապէս անարգեալ զմոլորութիւն կռոցն, քարոզեցին զՔրիստոսի աստուածութիւնն : Եւ հրամայեաց հատանել զգլուխս նոցա : Եւ արք երկիւղածք թաղեցին զմարմինս նոցա գաղտ ի տեղի թաքստի : Եւ յարժամ

* A fol. 139 v° a.

1 Գերասիոս] Գեղասիոս B | 4 կռոցն] եւ տանջէին զոհել եւ ուտել ի զոհից կերակրոյն *add.* B | 8 ժահահոտ] ժանտահոտ B — եւ ապա ի բանդ եւս եդեալ *om.* B || 12 զմոլորութիւն] զմոլութիւն B || 14 գաղտ] գաղտնի B — ի տեղի թաքստի] ի տեղւոջ թաքստեան B.

impie; leurs noms étaient les suivants : Théodule, Saturnin, Evporos (*Pauros*), Gélase (*Gerasios*), Evnicianus (*Nikianos*), Zodicus, Pontius, Agathopous (*Agathopios*), Basilidès, Évariste (*Aristos*)[1]. Ils endurèrent bien des supplices de la part des idolâtres impies qui par force les traînèrent au temple des idoles, mais ils ne cédèrent pas.

On les tortura ensuite de diverses manières durant trente jours; on les lia avec de cruelles chaînes et on les traîna par les rues et les places ; tous les railliaient, leur donnaient des coups de poing, les souffletaient, leur crachaient au visage, leur arrachaient les cheveux de la tête et les poils de la barbe, les roulaient sur des fumiers mal odorants; ensuite on les mit en prison où on fit pression sur eux par la faim pendant de longues journées.

Un jour que le gouverneur de l'île siégeait au tribunal, et dans une grande irritation, il ordonna de faire comparaître les saints et on leur laboura le corps pour les torturer. Les martyrs du Christ méprisèrent* hardiment l'erreur des idoles et prêchèrent la divinité du Christ. Il ordonna de leur trancher la tête. Des gens pieux inhumèrent leurs corps secrètement dans

* A fol. 139 v° a.

1. A noter la suppression en arménien du préfixe Εὐ dans les trois noms Εὔπορος, Εὐνικιανός, Εὐάρεστος.

հալածանքն դադարեցին, եւ եղեւ խաղաղութիւն քրիստոնէից եպիսկոպոսն Գորտինայ Պօղոս՝ վերափոխեաց զնշխարս սրբոցն ի քաղաք անդր, եւ շինեաց ի վերայ եկեղեցի յանուն սրբոցն ։

Յայսմ աւուր դարձեալ նաւակատիք է սրբոյն Սոփիայ մեծի եկեղեցւոյն Կոստանդնուպոլսի ։

Քաղոցի ԺԶ եւ Դեկտեմբերի ԻԴ ։ Յիշատակ է Ադդէ հայրապետին Եդեսիոյ քաղաքին, աշակերտի Թադէոսի ։

Արժանին ամենայն գովեստից եւ անդրանիկն ամենայն հաւատացեալ թագաւորաց ի Քրիստոս՝ մեծահաւատն Աբգարիոս, թագաւորն Հայոց եւ Ասորոց, մինչդեռ Քրիստոս մարմնով յերկրի շրջէր, եւ առնէր նշանս աստուածապէս եւ սքանչելիս կատարէր, գրեաց առ նա աղաչանս գալ բժշկել զնա եւ կալ առ նա ։ Եւ Քրիստոս խոստացաւ նմա ի ձեռն գրոյ յետ յարութեան իւրոյ ի մեռելոց զմի յաշակերտաց իւրոց առաքել նմա բժիշկ եւ քարոզիչ եւ աւետարանիչ. * եւ օրհնեաց զնա եւ զթագաւորութիւն նորա եւ զաշխարհ ։ Եւ յետ իջման ամենասուրբ Հոգւոյն ի վերնատունն ի դասս առաքելոցն * A fol. 139 v° b.

3 սրբոցն] կատարի տօն սրբոց վկայիցս Դեկտեմբերի ԻԴ ի փառս Քրիստոսի *add.* B.

un endroit caché. Lorsque les persécutions prirent fin et que les chrétiens eurent la paix, Paul, évêque de Gortyne, transporta les restes des saints à la ville et construisit une église au nom des saints.

En ce jour également dédicace de la grande église de Sainte-Sophie à Constantinople.

16 Kalotz, 24 Décembre.

Commémoration d'Addaï, évêque de la ville d'Édesse, disciple de Thaddée.

Abgar (*Abgarios*), le grand chrétien digne de tous les éloges et l'aîné de tous les rois croyant au Christ, roi d'Arménie et de Syrie, à l'époque où le Christ circulait en chair sur la terre et opérait divinement des prodiges et faisait des miracles, lui avait écrit en le priant de venir le guérir et demeurer auprès de lui. Le Christ lui promit, par une lettre de sa main, qu'après sa résurrection d'entre les morts, il lui enverrait un de ses disciples comme médecin, prédicateur et évangéliste, * il le bénit, lui, son royaume et son pays. Après la descente de l'Esprit très saint au cénacle sur le groupe des apôtres en forme de langues de feu accompagnées de vent violent, * A fol. 139 v° b.

հրեղէն լեզուօք եւ առաքելն հայման. Թադէոսի անկաւ վիճակ գնալ յաշխարհն Հայոց եւ առ Աբգար թագաւորն նորա յՈւռհայ, եւ բժշկել զնա եւ քարոզել աշխարհին նորա, որ տիրէր Պաղեստինոյ մինչեւ ի Թէտալիա եւ ի ծովն Կասբից :

Եւ եկեալ առաքեալն Թադէոսի առ Աբգար, բժշկեաց զնա եւ մկրտեաց զնա եւ զամենայն քաղաքն, եւ շինեաց եկեղեցիս բազումս, եւ ձեռնադրեաց զաշակերտն իւր զԱդդէ եպիսկոպոս Եդեսիոյ : Եւ գրեաց կանոնս եւ ետ ի ձեռս նորա, զի էր յեօթանասուն եւ երկուց աշակերտացն Քրիստոսի : Եւ ապա գնաց յաշխարհն Հայոց առ Սանատրուկ քուերորդի Աբգարու, եւ անդ կատարեցաւ նահատակութեամբ :

Իսկ սուրբ առաքեալն Ադդէ արարեր նշանս եւ արուեստս մեծամեծս անուամբն Քրիստոսի, քարոզէր Պարսից եւ Մարաց, եւ Եղիմացւոց եւ Ասորեստանեայց, եւ դարձոյց բազումս ի կռապաշտութենէ :

Եւ յետ վախճանի սրբոյն Աբգարու՝ երկու բաժանեցաւ թագաւորութիւնն Հայոց : Անանուն որդին Աբգարու՝ թագաւորեաց յՈւռհայ, եւ Սանատրուկ ի Հայս : Եւ որդին Աբգարու յառաջ քրիստոնեայ էր եւ յետոյ եղեւ ուրացող. առաքեաց առ * Ադդէ եպիսկոպոսն եւ ասէ. Արա ինձ խոյր որպէս եւ արարեր հօրն իմոյ : Եւ ասէ. Ոչ լինի ինձ առնել խոյր գլխոյ որ ուրացաւ զՔրիստոս : Եւ բարկութեամբ

* A fol. 140 r° a.

il échut en partage à Thaddée de se rendre au pays des Arméniens et auprès de leur roi Abgar à Édesse, pour le guérir et pour évangéliser son pays, qui s'étendait de la Palestine jusqu'à Thédalie et la mer Caspienne.

L'apôtre Thaddée vint auprès d'Abgar, le guérit, le baptisa, lui et toute sa ville, y construisit de nombreuses églises et sacra son disciple Addaï évêque d'Édesse. Il établit par écrit des canons, qu'il remit en ses mains, car il était l'un des soixante-douze disciples du Christ. De là il se rendit au pays d'Arménie, auprès de Sanatrouk, fils de la sœur d'Abgar, et y mourut par le martyre.

Quant au saint apôtre Addaï, il opéra de nombreux miracles et prodiges au nom du Christ, prêcha aux Perses, aux Mèdes, aux Élamites, aux Assyriens, et en convertit beaucoup de l'idolâtrie.

Après la mort de saint Abgar, le royaume d'Arménie se divisa en deux : Ananoun, fils d'Abgar, régna à Édesse et Sanatrouk en Arménie. Le fils d'Abgar était d'abord chrétien puis il devint renégat, et il envoya dire à * l'évêque Addaï : « Fais-moi une tiare[1] comme tu l'avais fait à mon père. » Il lui répondit : « Jamais je ne ferai une tiare à cette tête qui a renié le Christ. »

* A fol. 140 r° a.

1. Il s'agit d'un bonnet lamé d'or; c'était un travail de la compétence d'Addaï, fournisseur en tissus de la cour.

ցեալ թագաւորն գնաց յեկեղեցին, եւ մինչ նստեալ էր յաթոռ իւր եւ ուսուցանէր ժողովրդեանն առաքեալն Քրիստոսի սուրբն Ադդէ, կտրեաց սրով զերկոսին սրունս նորա ոտիցն ։ Եւ այսպէս կատարեցաւ վկայութեամբ սուրբ առաքեալն Ադդէ Դեկտեմբերի ԻԴ ։ Եւ թաղեցին զնա քրիստոնեայքն ի մեծ եկեղեցւոջն Աբգարու, եւ բազում բժշկութիւնք լինին ի նշխարաց նորա որք ապաւինին ի նա ։

Իսկ անօրէն թագաւորն շինէր իւր ապարանս, եւ մինչ կանգնէին զսիւնն մեծ կայր մօտ եւ իշխան տայր շինողացն, յանկարծակի զերծաւ սիւնն ի մեքենայից եւ անկաւ ի վերայ ոտից ամբարշտին եւ խորտակեաց զսրունս նորա. եւ այսպէս սատակեցաւ չարն չարաւ եւ հատոյց զվրէժն զոր արարն Ադդէի ։

[B * Վկայութիւն Ադդէի եպիսկոպոսի Եդեսիայ քաղաքի ։ * B p. 504 b.

Երանելին Ադդէ կերպասագործ էր Աբգարու թագաւորին, զոր եւ առաքեաց նովին Աբգար թղթով առ Տէր մեր Քրիստոս, աղաչելով զնա գալ առ ինքն, եւ բժշկել զախտ հիւանդութեան իւրոյ զոր ունէր ։ Որ եւ գնացեալ յԵրուսաղէմ՝ երկիր եպագ Տեառն, եւ ետ զթուղթն Աբգարու. եւ ականատես եղեալ ամենայն աստուածագործ սքանչելեացն ։ Եւ Տէրն գրեաց թուղթ պատասխանի Աբգարու թէ. Ես հանդերձեալ եմ անօրէնութեամբ զփրկութիւն մարդկան կատարել, բայց յորժամ վերանայց՝ առաքեցից առ քեզ զմի յաշակերտաց իմոց, որ լուսաւորեսցէ

Le roi, très irrité, se rendit à l'église, et pendant que l'apôtre du Christ, saint Addaï, était assis sur son trône et instruisait le peuple, il lui trancha les deux jambes avec son épée. C'est ainsi que mourut par le martyre le saint apôtre Addaï, le 24 décembre. Les chrétiens l'inhumèrent dans la grande église d'Abgar, et de nombreuses guérisons ont lieu par ses restes, en faveur de ceux qui ont recours à lui.

Quant au roi impie, pendant qu'il se faisait construire un palais, et qu'on y dressait une grande colonne, lui se tenant auprès pour donner des ordres aux ouvriers, la colonne s'échappa tout d'un coup des machines, s'abattit sur les pieds de l'impie et lui brisa les jambes. C'est ainsi que le méchant mourut par le mal et paya le talion de ce qu'il avait fait à Addaï.

[B * Martyre d'Addaï, évêque de la ville d'Édesse. * B p. 304 b.

Le bienheureux Addaï était le fabricant de soieries du roi Abgar, qu'Abgar envoya, chargé d'une lettre à notre Seigneur le Christ pour le prier de venir auprès de lui et de le guérir de l'infirmité qu'il avait. S'étant donc rendu à Jérusalem, il se prosterna devant le Seigneur et lui présenta la lettre d'Abgar. Il fut témoin oculaire de tous ses miracles divins. Le Seigneur écrivit une lettre en réponse à Abgar en ces termes : « Je suis sur le point d'accomplir par des actes le salut des hommes, mais lors de mon ascension, je t'enverrai un de mes disciples qui t'illuminera toi et ta ville. » Addaï prit (la lettre) en

գրել եւ գրեցուցեալ իւր ։ Զոր տարաւ Աբգարի հանդերձ անարատ կենդանագրութեամբ ծառայական կերպի Որդւոյն Աստուծոյ, զոր ետ ցնա անձեռագործ նկարեալ յերեսաց զաստառակին իւրում, եւ եբեր առ Աբգար ։

* B p. 305 a * Եւ յետ համբառնալոյն Տեառն եկեալ առաքեալն սուրբ Թադէոս յՈւռհա՝ լուսաւորեաց զթագաւորն եւ զամենեսեան ։ Եւ յորժամ հանդերձեալ էր երթալ յարեւելս՝ ձեռնադրեաց զԱդդէ եպիսկոպոսութիւն փոխանակ իւր, որ յամենայնի հաւասարեաց առաքելոյն սրբութեամբ, եւ միշտ արթնութեամբ հովուէր զեկեղեցին ։

Եւ յետ ամաց ինչ վախճանեցաւ Աբգար թագաւոր, եւ եկաց ի թագաւորութեանն մի յորդւոց իւրոց՝ այր չար եւ ապստամբող, լի ամենայն անօրէնութեամբ, որ ատեայր զխաղաղութիւն եւ ոչ ընդունէր զվարդապետութիւն քարոզութեան աւետարանին ։

Յղեաց առ Ադդէ եպիսկոպոս՝ մինչդեռ նստէր յեկեղեցւոջն, եւ խօսէր զպատգամս գրոց ընդ ականջս ժողովրդեանն, եւ ասէ. Արա ինձ խոյր ոսկեղէն, զոր օրինակ առնէիր յառաջ հարց իմոց ։ Եւ ոչ առ յանձն Ադդէ ։ Առաքեաց անդրէն եւ ասէ. Ոչ թողում ես զպաշտօնս Քրիստոսի՝ որ աւանդեցաւ ինձ յաշակերտէն Քրիստոսի Թադէոսէ առաքելոյ, եւ առնեմ խոյր անիրաւութեան ։ Եւ իբրեւ ետես նա եթէ ոչ

même temps que le portrait immaculé du Fils de Dieu en forme de serviteur, (portrait) qu'Il lui remit, ayant peint son visage sur sa serviette sans le secours des mains, et il le porta à Abgar.

* B p. 305 a. * Après l'ascension du Seigneur, le saint apôtre Thaddée vint à Édesse, illumina le roi et tout le monde. Et lorsqu'il fut sur le point de partir vers l'Orient, il sacra Addaï évêque, à sa place. Et celui-ci fut en tous points l'égal de l'apôtre par sa sainteté; il gouverna toujours l'église avec vigilance.

Quelques années plus tard, le roi Abgar vint à mourir et son successeur dans la royauté fut un de ses fils, homme méchant et réfractaire, rempli d'impiété, qui haïssait la paix et rejetait la doctrine de la prédication évangélique.

Il envoya dire à l'évêque Addaï, pendant que celui-ci siégeait à l'église et exprimait les sentences des Écritures aux oreilles du peuple : « Fais-moi une tiare[1] d'or, ainsi que tu le faisais avant à mes ancêtres. » Addaï n'accepta pas, et il envoya immédiatement dire : « Je ne quitte point le service du Christ, qui m'a été confié par le disciple du Christ, l'apôtre Thaddée, pour faire une tiare d'iniquité. » Lorsque (le roi) vit qu'Addaï ne consentait pas à

1. Cf. *supra*, note de la légende contenue dans A.

հաւանել նմա կատարել զհրամանս նորա, յղեաց խորտակեաց զսրունս նորա մինչդեռ նստէր յեկեղեցւոջն եւ թարգմանէր ժողովրդեանն ։

Եւ ի մեռանել իւրում երդմնեցոյց զՓղոտ եւ զԱրշղամայ, եթէ. Աստէն իսկ ի տանս յայսմիկ ուր մեռանիմս վասն ճշմարտութեան սորա, դի՛ք զիս եւ աստէն թաղեցէք ։ Եւ որպէս երդմնեցոյց՝ նոյնպէս արարին. թաղեցին զնա անդէն ի ներքոյ քան զմիջին դուռն եկեղեցւոյն՝ ի միջի ընդ արս եւ ընդ կանայս ։ Եւ եղեւ սուգ մեծ եւ դառն յեկեղեցւոջն, եւ յամենայն քաղաքն վասն իրացն եղելոց, որպէս եղեւ սուգ եւ տրտմութիւն՝ յորժամ վախճանեցաւ բարիոք վկայութեամբ Թադէ առաքեալն վարդապետ նորա, ի ձեռաց ամբարշտաց ի կողմանս արեւելից ։

Եւ քանզի իբրեւ խորտակեցին զոտս նորա՝ վաղվաղակի մեռաւ եւ ոչ ժամանեաց * ձեռնադրել զՓղոտ ։ Ապա գնացեալ Փղոտ յԱնտիոք, եւ ընկալաւ անդ զձեռնադրութիւն քահանայութեան ի Սերապիոնէ եպիսկոպոսէ Անտիոք քաղաքի, որոյ էր ընկալեալ զքահանայութիւնն ի Սիմոնէ Պետրէ՝ որ ընկալաւ ի Տեառնէ ։] * B p. 305 b.

accomplir ses ordres, il envoya briser ses jambes pendant qu'il siégeait à l'église et commentait (les Écritures) au peuple.

Pendant qu'il se mourait il fit jurer à Phloth et Aršlama qu'ils le déposeraient et l'enseveliraient dans cette maison même où il mourait à cause de sa sincérité. Ils firent comme il le leur avait fait jurer, et l'inhumèrent là au-dessous de la porte médiane de l'église, entre l'emplacement des hommes et celui des femmes. Il y eut une grande et amère tristesse à l'église et dans toute la ville pour les événements qui avaient eu lieu, comme il y eut deuil et tristesse lorsque mourut, en bon martyr, l'apôtre Thaddée, son maître, par les mains des impies, dans les régions de l'Orient.

Or, comme (Addaï) mourut presque aussitôt qu'on lui avait brisé les jambes, il n'eut pas le temps de * sacrer Phloth; celui-ci, s'étant rendu ensuite à Antioche, y obtint l'ordination de la prêtrise de Sérapion, évêque de la ville d'Antioche, qui avait reçu la prêtrise de Simon-Pierre, lequel l'avait reçue du Seigneur.] * B p. 305 b.

Տարւոյ մէջ և Դեկտեմբերի ԻԵ ։ Տօն է Ծննդեան մեծին Աստուծոյ և Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն ։
Նոյն աւուր տօն է Դաւթի մարգարէին և Յակոբայ եղբօր Տեառն ։

Սկիզբն և գլուխ ամենայն տօնից է, որ Ծննդեան և Յայտնութեանն Քրիստոսի.

* A fol. 140 r° b. այլ վարդապետք եկեղեցւոյ աւանդապահք առաքելոցն եդին զաւուրս զայս եօթն, * հաստատեալ չորս անգամ ըստ ծագաց երկրի, ըստ չորից նիւթոց յորմէ զգալեաց թանձրացեալք, և ըստ չորից եդեմական գետոցն, և ըստ չորից աթոռոցն Եզեկիէլի, և չորից կառացն Զաքարիայի, և ըստ չորից անկեանց սեղանոյն, և ըստ չորից աւետարանչացն սրբոց, և եօթն սեանցն յորոց վերայ շինի իմաստութեան տունն, կաթուղիկէ եկեղեցին, և ըստ եօթն աւուրց շաբաթու, և ըստ եօթն հազար դարուց կենցաղոյս, և ըստ եօթնաւորաց աշտանակին, և ըստ եօթնարփի շնորհաց Հոգւոյն, զոր միշտ ընդունին պաշտօնեայք նորա ։

Իսկ յետ կատարելոյ զաւուրս պաշտաման նորա Զաքարիա ի տուն իւր, և յետ աւուրցն այնոցիկ յղացաւ Եղիսաբեթ կին նորա ։ Եւ ի մկրտութենէն զոր էառ Յիսուս երեսնամեայ եղեալ, ընդդէմ անխորհրդոցն, եդին առնել նախ Դաւթի մարգարէին և Յակոբայ առաքելոյն, իբրև հօր Քրիստոսի ըստ մարմնոյ և եղբօր, որպէս ասէ

17 Kalotz, 25 Décembre.

Fête de la Nativité de notre grand Dieu et Sauveur Jésus-Christ, de la sainte Vierge Marie.

En ce jour fête du prophète David et de Jacques le frère du Seigneur.

Le commencement et le principe de toutes les fêtes est le jour de la Nativité et de l'Épiphanie du Christ.

Les docteurs de l'Église, gardiens des dépôts des apôtres, ont institué
* A fol. 140 r° b. en outre des fêtes au nombre de sept *, en les établissant par quatre fois, d'après les extrémités de la terre, d'après les quatre éléments dont sont formés les corps solides et d'après les quatre fleuves qui sortent du paradis, d'après les quatre trônes d'Ézéchiel, les quatre chars de Zacharie, les quatre angles de l'autel, et les quatre saints évangélistes; les sept colonnes sur lesquelles est édifiée la maison de sagesse, l'Église catholique (καθολική), et d'après les sept jours de la semaine, les sept mille siècles du monde, les sept candélabres de lumière, les sept grâces flamboyantes de l'Esprit que reçoivent toujours ses ministres.

Après avoir accompli ses jours de fonctions, Zacharie retourna à sa maison, et après ces jours sa femme Élisabeth conçut. Commençant par le baptême que reçut Jésus, lorsqu'il avait trente ans, on a établi, contre les irréfléchis, de fêter d'abord le prophète David et l'apôtre Jacques, comme

Մատթէոս. Գիրք ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի որդւոյ Դաւթի ։ Պօղոս զայլ ոք յառաքելոցն ասէ ոչ տեսի, բայց միայն զՅակոբոս՝ եղբայր Տեառն. զոր երդուաւ Տէր Դաւթի ճշմարտութեամբ եւ ոչ ստեաց, թէ ի պտղոյ որովայնէ քումմէ նստուցից յաթոռ քո ։

Արդ մեռաւ Դաւիթ եւ թաղեցաւ յԵրուսաղէմ ։ Եւ սպանաւ Յակոբոս ի Հրէիցն վասն վկայութեանն Յիսուսի, թէ. * Նա նստեալ է ընդ աջմէ Հօր եւ գալոց է ընդ ամպս երկնից ։ Եւ ասեն. Ոհ, ո՜հ եւ արդարս մոլորեցաւ, եւ ընկեցին յաշտարակէ տաճարին որ շրջեցաւ եւ ծունր եդ եւ ասէ. Տէր մի համարիր սոցա զայս մեղս ։ Եւ հարին տափանաւ թափչի զգլուխն եւ սպանին զնա, զայն՝ որոյ խստացեալ էին ծունկքն որպէս ուղտու, ի ստէպ ծունր դնելոյն, որ խորգ ագանէր եւ ի բաղանիս ոչ մտանէր, իւղով ոչ օծանէր, եւ ինչ յորում շունչ էր ոչ ուտէր, որ արդարն կոչէր յամենեցունց ։ Եւ թաղեցին զնա ի կողմն տաճարին ։ * A fol. 140 v° a.

Այսպէս կատարի եօթն սրանցս չորս օր տօն. Դաւթի եւ Յակոբայ, Ստեփաննոսի, Պետրոսի եւ Պօղոսի, Յակովբայ եւ Յովհաննու ։ Սոքա են եօթն հովիւքն ըստ մարգարէին եւ ըստ վարիչ սոցուն Քրիստոս, որք փախստական առնեն զգայլսն հերձուածող եկեղեցւոյ Քրիստոսի ։ Եւ կատարի տօնս Քաղոցի Ժէ եւ Դեկտեմբերի ԻԵ ։

étant le père et le frère du Christ, selon la chair, ainsi que le dit Matthieu : « *Livre de la généalogie de Jésus-Christ, fils de David*[1]. « Paul dit : « *Je n'ai vu personne autre des apôtres, que Jacques, le frère du Seigneur*[2] », au sujet de qui *le Seigneur avait juré à David en vérité, et il ne se démentit pas : « Je mettrai sur ton trône du fruit de tes entrailles*[3] . »

Or David est mort et fut enterré à Jérusalem, Jacques fut mis à mort par les Juifs pour avoir témoigné de Jésus : « * Il est assis à la droite du Père et viendra sur les nuées du ciel. » A quoi ils répondirent : « Oh! oh! voilà que le juste lui aussi est induit en erreur! » Et ils le jetèrent du haut de la tour du temple. (Jacques) se redressa, s'agenouilla et dit : « Seigneur, ne leur tiens pas compte de ce péché. » On le frappa alors sur la tête avec une masse de foulon, tuant ainsi celui dont les genoux s'étaient endurcis comme ceux d'un chameau à cause de ses incessantes génuflexions, qui se revêtait de bure, qui n'avait jamais pénétré dans un bain, qui ne s'était jamais oint d'huile de parfum, qui ne mangeait pas de ce qui avait eu souffle, et qui était appelé par tous le juste. On l'inhuma à côté du temple. * A fol. 140 v° a.

C'est ainsi qu'on célèbre quatre jours de fête pour ces sept personnages : David et Jacques, Étienne, Pierre et Paul, Jacques et Jean. Ce sont les sept pasteurs, d'après le prophète et d'après leur guide le Christ, qui mettent en fuite les loups hérétiques de l'église du Christ. Leur fête se célèbre le 17 Kalotz, le 25 Décembre.

1. Matth. i, 1-2. — 2. Gal. i, 19. — 3. Ps. cxxxi, 11.

Այսմ աւուր սուրբն Շուշանիկ դուստր Վարդանայ Հայոց զօրավարին, սպանեալ եղեւ Վազգենայ՝ Վրաց բդեաշխէ, բազում տանջանաց համբերեալ վասն Քրիստոսի :

* B p. 305 b. [B* Տօն է մեծի մարգարէին եւ թագաւորին երանելւոյ աստուածահօրն Դաւթի, ընդ որդւոյ իւրոյ եւ սուրբ առաքելոյն Յակովբայ եւ Յովսեփայ :

Նախապատիւն եւ աստուածահայրն ի մարգարէս՝ եւ առաջին ի կամացն Աստուծոյ օծեալ թագաւորն մեծն Դաւիթ, հարազատ շառաւիղն օրհնութեան Աբրահամու, Սահակայ եւ Յակոբայ, եւ ծաղկեալ արքայութեամբ գաւազանն յորդւոց ցեղին Յուդայ, չորեքտասաներորդ էր յԱբրահամէ, եւ մետասան ի Յուդայէ, որդի Յեսսեայ ի Բեթղեհեմ՝ կրսեր քան զայլ անձանցն եօթնեսին եղբարսն իւր, որ ի խորհուրդ վախճանութեանն հեթանոսաց ընտրեցաւ քան զերէց եղբարսն իւր՝ ի տիպ Հրէիցն խոտելոյ :

Սա նախ հովիւ էր որպէս զԱբէլն, պարզաբարոյ անմեղութեամբ եւ ուղիղ սրտիւ առաջի Աստուծոյ պայծառացեալ. եւ զխաշինս հօր իւրոյ արածէր, ի խորհուրդ որդւոյն իւրոյ քաջ հովուին Քրիստոսի, զորոյ զյաղթող զօրութիւնն որ զգազանն մեծ եւ իմանալի սպանելոց էր, փոքր այս մարմնով աւրինակէր յանձնին զի ի տղայական հասակին այնչափ զօրանայր, մինչ զի ձեռամբ զարջս եւ զառիւծս ունելով սատակէր բազում անգամ :

En ce jour sainte Chouchanik, fille de Vartan, chef des troupes arméniennes, fut mise à mort par son mari Vaskène, gouverneur de la Géorgie, après avoir enduré beaucoup de tortures pour le Christ.

* B p. 305 b. [B* Fête du grand prophète et roi, le bienheureux père de Dieu, David, avec son descendant[1] le saint apôtre Jacques, et Joseph.

Le premier en honneur des prophètes, le père de Dieu, et le premier roi oint par la volonté de Dieu, le grand David, véritable rejeton de bénédiction d'Abraham, d'Isaac et de Jacob, sceptre fleuri parmi les fils de la tribu de Juda, quatorzième à partir d'Abraham et onzième après Juda, fils de Jessé de Bethléem, plus jeune que tous ses sept autres frères, symbole du dernier rang des gentils, fut élu à l'exclusion de ses frères aînés, figure du rejet des Juifs.

Il fut d'abord berger comme Abel, d'une nature simple et innocente, resplendissant aux yeux de Dieu par la droiture de son cœur. Il paissait les brebis de son père, figure de son descendant, le Christ, le courageux pasteur, qui devait vaincre par sa force triomphante la grande bête intellectuelle; bien que petit de corps, (David) représentait (le Christ), car malgré sa taille d'enfant il était si fort, qu'en saisissant de ses mains les ours et les lions il en tuait souvent.

1. M. à m. : fils.

Եւ էր ինքն խարտեաշ եւ կարմիր, աչօք գեղեցիկ, ի տիպ ամենատես բնութեանն Քրիստոսի, որ գեղեցիկն եղեւ տեսանելով քան զամենայն որդիս մարդկան : * Զմանէ վկայեաց ճշմարիտն Աստուած եթէ . Գտի այր ըստ սրտի իմում զԴաւիթ, զորդի Յեսսեայ, ի Բեթղեհեմէ, որ արասցէ զամենայն զկամս իմ : * B p. 306 a.

Վասն որոյ եւ յորժամ զյանցաւորն Սաւուղ խոտեալ մերժեաց ի թագաւորելոյ՝ զոր բարկութեամբ ետ խստասրտութեանն Հրէից, զԴաւիթ հրամայեաց Սամուէլի երթալ օծանել ի Բեթղեհէմ, յօրինակ օծելոյն Քրիստոսի որ ի Բեթղեհէմ ծննդեամբ՝ ի հրեշտակաց օծեալ կոչելոյ, զի անդ աւետին եթէ . Ծնաւ ձեզ փրկիչ որ է օծեալ Տէր ի քաղաքի Դաւթի :

Որպէս պատմի ի գիրս թագաւորութեանն այսպէս եթէ . Յարուցեալ Սամուէլ առ զեղջիւրն իւղոյ, եւ ելից զնա եղով ըստ բանի Տեառն : Եւ առ երինջ մի յարջառոյ եւ գնաց ի Բեթղեհէմ եւ ասէ . Ի զոհել Տեառն եկի, սրբեցարո՛ւք ընդ իս այսօր եւ ուրախ լերուք . եւ սրբեաց զՅեսսէ եւ զորդիս նորա եւ կոչեաց զնա ի զոհն :

Եւ իբրեւ եկին եւ ետես զանդրանիկն Յեսսեայ գեղեցիկ հասակաւ, եւ օծանել կամեցաւ . եւ ասէ ցնա Տէր . Մի՛ հայիր ի տեսիլ դորա, զի մարդ հայի յերեսն իսկ Աստուած ի սիրտն : Եւ կոչեցեալ եւ զայլ եւս որդիսն՝ ծանեաւ զի չէր ոք ի նոցանէ ընտրեալ . եւ հարցեալ թէ գուցէ՞ այլ եւս մանուկ, լուաւ թէ է մի փոքրիկ որ արածէ

Il était blond et rose, avec de beaux yeux, dans le type de la beauté physique du Christ qui fut le plus bel homme à admirer parmi tous les fils des hommes. * Le vrai Dieu a témoigné de lui en ces termes : « J'ai trouvé l'homme selon mon cœur, David, fils de Jessé, de Bethléem, qui accomplira toutes mes volontés. » * B p. 306 a.

C'est pourquoi lorsqu'Il méprisa et rejeta du royaume le coupable Saül, qu'Il avait donné par colère aux Juifs au cœur endurci, Il ordonna à Samuel d'aller oindre David à Bethléem, en figure de l'onction du Christ né à Bethléem, et qui fut appelé oint par les anges, lorsqu'ils proclamèrent : « *Il vous est né un Sauveur, qui est l'oint du Seigneur dans la ville de David*[1]. »

Ainsi qu'il est écrit dans le livre des Rois[2], Samuel se leva, prit la corne à huile, la remplit d'huile selon l'ordre du Seigneur. Il prit aussi une génisse et *se rendit à Bethléem et dit : « Je suis venu pour sacrifier au Seigneur, purifiez-vous avec moi aujourd'hui et réjouissez-vous. » Et il purifia Jessé et ses fils et les invita au sacrifice.*

Lorsqu'ils furent venus et qu'il vit l'aîné de Jessé, d'une belle taille, et qu'il voulut l'oindre, *le Seigneur lui dit : « Ne regarde pas à son aspect,* car *l'homme regarde la figure, mais Dieu regarde le cœur.* » Il appela ensuite les autres fils, mais reconnut qu'aucun d'eux n'était l'élu. Il s'informa alors s'il n'y avait point d'autre enfant, et apprit qu'il y en avait un autre *petit qui paissait le*

1. Luc. II, 11. — 2. I Reg. XVI, 1-11.

զխաշն ։ Եւ ասէ Սամուէլ . Առաքեա՛ ած զնա, զի ոչ բազմեսցուք մինչեւ եկեսցէ նա ։

Եւ իբրեւ ածաւ Դաւիթ, ծանեաւ եղն օծութեան զհայր օծելոյն, եւ նաւոյ օրինակն առ ճշմարտութեան զաղափարն, եւ հոգի մարգարէութեան ծանեաւ ի նա զգուշակեալն ի մարգարէից ։ Զոր իբրեւ ետես Սամուէլ կարմիր եւ աչօք գեղեցիկ եւ բարի տեսանելով Տեառն, յայնժամ ասաց ընդ նա Տէր. Արի, օծ զդա զի դա է բարի ։ Եւ յարեաւ օծ զնա ի մէջ եղբարց իւրոց ։

Եւ խաղաց հոգի Տեառն ի վերայ Դաւթի յօրէ յայնմանէ, եւ առ յաւէտ, եւ երգէր
* B p. 306 b. * տաւղաւ տասնաղեաւ, եւ նուագէր միշտ օրհնութեամբ Աստուծոյ, զոր եւ գրէր իսկ ։ Զի սա եղեւ յետ Մովսիսի երկրորդ մարգարէ Աստուծոյ, որ գիրս գրեաց զսաղմոսարանն օրհնութեան լի ազնիւ աստուածաշնորհ իմաստութեամբ եւ բազմապատիկ գուշակութեամբք յաղագս Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։

Վասն որոյ եւ յորժամ չար հոգին խեղդէր զՍաւուղ, զի վերացաւ հոգին Տեառն ի Սաւուղայ եւ հանգեաւ ի սուրբն Դաւիթ, ասաց Սաւուղ . Տեսէք ինձ այր մի զի բարիոք երգեսցէ ։ Եւ ասէ մի ոմն. Տեսի զԴաւիթ, որդի Յեսսեայ Բեթղեհեմացւոյ, եւ գիտէ սաղմոս, եւ է այր իմաստուն եւ պատերազմող, եւ հանճարեղ եւ ճարտարաբան, եւ է գեղեցիկ տեսլեամբ եւ Տէր ընդ նմա ։

troupeau. Samuel dit alors : « *Faites-le venir, car nous ne nous asseyerons pas tant qu'il ne sera venu ici.*

Lorsque David fut amené, l'huile de l'onction reconnut le père du Christ, le modèle mit en effervescence sa véritable copie, et l'esprit de prophétie discerna en lui celui qui avait été prévu par les prophètes. Lorsque Samuel le vit, rouge, avec de beaux yeux et un aspect agréable au Seigneur, il fut dit par le Seigneur : « *Lève-toi, oins-le, car il est bon* ». *Il se leva et l'oignit au milieu de ses frères*[1].

L'esprit du Seigneur s'empara de David dès ce jour-là, et pour toujours; il
* B p. 306 b. accompagnait de la cithare à dix cordes, et chantait * toujours, pour bénir Dieu, des psaumes, qu'il écrivit. Car il fut, après Moïse, le second prophète de Dieu, et il écrivit le psautier de bénédictions, plein d'une excellente sagesse reçue de Dieu et de précieuses prédictions au sujet de Notre-Seigneur Jésus-Christ.

C'est pourquoi lorsque le mauvais esprit tourmentait Saül, car *l'esprit du Seigneur s'était retiré de Saül* et s'était répandu sur saint David, *Saül dit* : « *Cherchez-moi un homme qui chante bien.* » Quelqu'un lui dit : « *J'ai aperçu David, le fils de Jessé de Bethléem, il sait la psalmodie, et c'est un homme sage et guerrier, prudent, éloquent, beau de visage, et le Seigneur est avec lui*[2].

1. I Reg. xvi, 12 sq. — 2. I Reg. xvi, 14-18.

Եւ իբրեւ բերաւ Դաւիթ լինէր զի յորժամ հասանէր այսն չար ի վերայ Սաւուղայ, առնոյր Դաւիթ քնար եւ նուագէր ձեռամբ եւ հանգուցանէր զՍաւուղ, եւ զերծանոյր նմա, զի մեկնէր ի նմանէ այսն չար. որով եւ սիրեաց զնա Սաւուղ. եւ եղեւ նմա կապարճակիր ։ Բայց զի Դաւիթ սիրէր զխոնարհութիւն եւ հնազանդէր հօր իւրում՝ վերստին չոգաւ եւ գնաց ի գործ հօր իւրոյ ։

Իսկ յորժամ ժողովեցան այլազգիքն պատերազմել ընդ Իսրայէլի, եւ ելանէր հսկայն զօրաւոր Գողիաթ հանապազօր հայհոյել զճակատն Իսրայէլի եւ զԱստուած ։ Որում էր բարձրութիւն նորա կանգուն վեց եւ թիզ, ունելով սաղաւարտ եւ զրահ, որոյ կշիռ զրահիցն էր հինգ հազար սիկղ պղնձոյ եւ երկաթոյ ։ Ունէր եւ սռնապանս պղնձիս բարձիցն, եւ վահան պղնձի թիկանցն ։ Եւ բուն գեղարդեանն իբրեւ զաորի ոստայնանկաց, եւ տէգ նիզակին ի վեց հարիւր սկեղէ երկաթոյ ։

Եւ ելանէր եւ ազդարարէր հանապազօր զի եկեսցէ որ յԻսրայէլէ կռուել ընդ նմա, որում թէ յաղթեսցի, ասէ, դուք ծառայեսջիք մեզ. ապա թէ ինձ յաղթեսցէ՝ մեք ծառայեսցուք ձեզ ։ Եւ իբրեւ բազում խոստմամբ քարոզն * Սաւուղայ ազդարարէր * B p. 307 a.
եւ չգտաւ որ յԻսրայէլի առ այն բաւական, մատեաւ անդ Դաւիթ վառեալ նախանձու հոգւով ։ Յորժամ լուաւ զի այլազգին հայհոյէր զճակատն Աստուծոյ կենդանւոյ՝

David fut conduit auprès de Saül, et *lorsque le méchant démon le saisissait, David prenait la cithare, la faisait résonner sous ses doigts et calmait Saül, qui s'en trouvait bien, car le mauvais esprit le quittait alors; aussi Saül le prit-il en affection, et en fit son écuyer*[1]. Mais comme David aimait l'humilité et était obéissant à son père, il retourna chez lui et reprit son travail auprès de son père[2].

Lorsque les Philistins se rassemblèrent pour guerroyer contre Israël, leur chef, le géant Goliath, sortait des rangs chaque jour pour insulter l'armée d'Israël et Dieu. *Sa hauteur était de six aunes et un empan, et il portait un casque et une cuirasse dont le poids était de cinq mille sicles de bronze* et de fer. *Il avait aussi des cnémides de bronze sur les jambes, et un bouclier d'airain aux épaules. Le bâton de sa lance était comme une ensouple de tisserand, et la pointe de sa lance pesait six cents sicles de fer*[3].

Il sortait tous les jours et invitait quelqu'un d'Israël à venir se mesurer avec lui, et disait : « *Si je le bats, vous deviendrez nos serviteurs, mais s'il me bat, nous vous servirons*[4]. » Après que le héraut * de Saül l'eut annoncé avec force * B p. 307 a.
promesses[5] et que personne ne se fut présenté capable d'un tel exploit, David s'offrit enflammé par un esprit de zèle. Lorsqu'il entendit ce Philistin

1. I Reg. xvi, 23 et 21. — 2. La Bible donne une autre raison du retour de David à Bethléem : il était rentré à la maison pour suppléer ses trois aînés partis en guerre avec Saül. — 3. I Reg. xvii, 4-7. — 4. *Ibid.* 9. — 5. Le texte omet la promesse de Saül, que le héraut aurait proclamée, cf. *infra*.

խայտառակեալ․ բանզի առաքեալ էր զնա հայր իւր ի Բեթղեհեմէ տեսանել ողջոյն երիցագոյն եղբարցն որք կային ի բանակին :

Եւ լուաւ Սաւուղ զի խօսէր Դաւիթ վասն յաղթելոյ Գողիաթու՝ եւ բերել զնա առաջի իւր : Եւ ասէ ցնա Դաւիթ․ Մի ինչ անկցի ի սիրտ տեառն իմոյ, ծառայ քո երթիցէ եւ մարտիցէ ընդ այլազգին : Եւ ասէ Սաւուղ․ ՚ Գուցէ ոչ կարիցես զդէմ ունել, զի դու մանուկ ես եւ նա այր պատերազմող :

Եւ ասէ Դաւիթ․ Յորժամ արածէր ծառայ քո զհօտ հօր իմոյ, եւ գայր արջ կամ առիւծ, երանէի զհետ եւ հարեալ զնա կորզէի զհօտն ի բերանոյ նորա : Եւ թէ յառնէր ի վերայ իմ՝ ունէի զփողից նորա եւ սպանանէի զնա․ այնպէս եղիցի եւ այլազգին այդ անթլփատ․ զի ո՞ ոք է նա որ նախատեաց զճակատն Աստուծոյ կենդանւոյ : Եւ Տէր Աստուած որ ապրեցոյց զիս յառիւծուցն՝ ապրեցուսցէ եւ ի ձեռաց նորա :

Եւ զգեցուցին Դաւթի զրահս եւ զէնս, եւ հեծուցին յերիվար․ եւ նա գթեաց միանգամ եւ երկիցս, զի մի մարդկային լիցի յաղթութիւնն․ եւ զի նշանակեսցէ զՔրիստոս զորդին իւր ըստ մարմնոյ՝ որ գթելով եւ մարդկային տկարութեամբ խաչին յաղթեաց իմանալի սկային եւ ոչ զօրութեամբ աստուածութեանն :

Վասն որոյ եւ եհան Դաւիթ զզէնսն եւ առ գաւազան հովուական զխաչի նշանի

insulter grossièrement l'armée[1] du Dieu vivant, il en fut froissé, car son père l'avait envoyé de Bethléem prendre des nouvelles de ses frères aînés qui se trouvaient à l'armée[2].

Saül apprit que David parlait de vaincre Goliath, et le fit venir en sa présence. David lui dit : « *Que le cœur de mon Seigneur ne se décourage pas, ton serviteur ira et il combattra avec le Philistin.* » *Saül lui dit :* « *Tu ne pourras peut-être pas lui résister, car tu es jeune et lui un homme de guerre.* »

David répondit : « *Lorsque moi, ton serviteur, je gardais le troupeau de mon père, et que survenait un loup ou un lion, je le poursuivais, je le frappais et j'arrachais la brebis de sa gueule. S'il se levait contre moi, je le saisissais par la gorge et le tuais ; il en sera de même avec ce Philistin incirconcis, car qui est-il pour insulter l'armée du Dieu vivant? Le Seigneur Dieu qui m'a préservé des lions me préservera aussi de ses mains*[3].

On fit revêtir à David une cuirasse, et (on lui donna) des armes et on le fit monter à cheval. Il trébucha une et deux fois[4], afin que la victoire ne fût pas humaine, et pour signifier que le Christ, son fils suivant la chair, a vaincu le géant spirituel en trébuchant et par la faiblesse humaine de la croix et non par la force divine.

C'est pourquoi David enleva l'armure, prit en main son bâton de berger,

1. Exactement : l'armée rangée en bataille, *acies*. — 2. I Reg. xvii, 17 sq. — 3. *Ibid.* 31-37. — 4. Détail extra-biblique.

որբոյ խաչին ի ձեռին, եւ հինգ քարինս եւ զպարսն, եւ մերձեցաւ առ այրն այլազգի ։ Զոր տեսեալ զնա Գողիադ մանկական զդիմօք արհամարհեաց եւ ասէ. Զինչ՝ շուն իցեմ զի ցպով եւ քարամբք գաս ի վերայ իմ ։ Եւ ասէ Դաւիթ. Վատթար եւս ես քան զշուն, դու գաս ի վերայ իմ սրով եւ աշտեամբ, եւ ես գամ ի վերայ քո անուամբ * B p. 307 b.
* Տեառն զօրութեանց բանակին Իսրայէլի զոր նախատեցեր ։

Եւ պարսեալ՝ եհար քարի զայլազգին ի ճակատն, եւ եմուտ քարն ընդ սաղաւարտն, եւ անկաւ ի վերայ երեսաց իւրոց ։ Եւ ընթացաւ Դաւիթ եհան զսուր նորա եւ եհատ զգլուխ նորին, որպէս եւ Տէր մեր՝ զի զզէնն սատանայի որով մարտնչէր ընդ մեզ՝ զմահն եւ զանէծս առեալ զնոքին եւ նովին սպան զնա, զի մահուամբ զմահ եղծ ։

Եւ այսպէս ի փախուստ դարձուցեալ զամենայն զզօրն հեթանոսաց եւ սատակեաց զնոսա ։ Որում ի դառնալն երգէին ժողովուրդն եթէ. Եհար Սաւուղ զհազարս, եւ Դաւիթ զբիւրս ։ Ընդ որ յոյժ հարաւ նախանձու Սաւուղ, բայց առ ժամայն վասն ուխտին իւրոյ փեսայացոյց զԴաւիթ ինքեան եւ խնդրեաց ի նմանէ հարիւր անթըլփատութիւնս ի յայլազգեացն, զի թերեւս միայն երթեալ սպանցի ի նոցանէ ։ Իսկ Դաւիթ գնացեալ միայն սպան հարիւր այր այլազգի եւ եբեր զանթլփատութիւնս նոցա ։ Եւ Սաւուղ ակամայ կացոյց զնա ի վերայ զօրացն ։

figure de l'arbre de la sainte croix, cinq pierres et la fronde et marcha vers le Philistin. Goliath l'apercevant jeune de visage, le méprisa et dit : « Suis-je donc un chien pour que tu viennes à moi avac un bâton et des pierres ? » David lui répondit : Tu es pire qu'un chien, *tu viens à moi avec l'épée et la lance, mais moi, je viens à toi au nom* * *du Seigneur des armées du camp d'Israël que tu* * B p. 307 b.
as insulté[1]. »

Ayant manié sa fronde, (David) atteignit d'une pierre le front du Philistin, *la pierre pénétra* dans le casque; et (Goliath) *tomba sur sa face. David accourut, lui tira son épée et lui trancha la tête*[2]. De même Notre-Seigneur, ayant pris les armes du démon, avec lesquelles il nous combattait (c'est-à-dire) la mort et les malédictions, le tua par elles, car il a détruit la mort par la mort.

C'est ainsi que (David) mit en fuite les forces des païens et les anéantit. A son retour le peuple chantait : « *Saül a frappé mille* (hommes) et *David dix mille*[3]. » Saül en fut très jaloux, mais à cause de son serment il le maria avec sa fille en lui demandant cent prépuces de Philistins, dans l'espoir qu'allant seul contre eux il serait tué par eux. David s'en alla seul, tua cent hommes aux Philistins et apporta leurs prépuces[4]. Saül le plaça de mauvais gré à la tête de ses troupes[5].

1. I Reg. XVII, 40-45. — 2. *Ibid.* 49-51. — 3. I Reg. XVIII, 7. — 4. *Ibid.* 17-27. — 5. Cf. v. 13.

Եւ յաւուր միում ած նիզա զգեղարդն իւր զի սպանցէ զնա եւ բեւեռեսցէ յորմն. քանզի լուաւ եւ գիտէր եթէ օծաւ նա ի Սամուէլէ, եւ Աստուած ընդ նմա է, եւ նինքն է թագաւորելոց : Իսկ Դաւիթ զերծեալ ել ընդ դուռն եւ գեղարդն հարաւ յորմն, որպէս եւ Քրիստոս՝ զի յորմն մարմնոյն ընկալեալ զվէրսն մահու, մնաց յաւէտ աստուածութեամբն անմահ :

Ապա եւ յանկողնի դստերն իւրոյ առաքեաց սպանանել զնա եւ սպանանել, եւ նա կանխագոյն իմացեալ՝ ել փախեաւ ի գիշերին, թողեալ յանկողնին մորթ եւ լեարդ այծեաց :

Եւ չոգաւ եւ պատմեաց Դաւիթ զամենայն Սամուէլի եւ նստաւ առ նմա : Եւ առաքեաց Սաւուղ խնդրակս Դաւթի, եւ հանդիպեցան եկեղեցւոյ մարգարէիցն՝ եւ Սամուէլ կայր ի վերայ նոցա, եւ սկսան մարգարէանալ պատգամաւորքն Սաւուղի :
* B p. 308 a. Եւ լուեալ * Սաւուղ առաքեաց այլ հրեշտակս երկրորդ եւ երրորդ անգամ, եւ ամենեքեան նոքա մարգարէացան եւ ասէին զթագաւորութիւն Դաւթի :

Եւ գնացեալ Սաւուղ յԱրեմաթեմ եհարց եթէ. Ո՞ւր իցէ Սամուէլ եւ Դաւիթ : Եւ ասաց եթէ ի Նաւաթ Հռամայ : Եւ գնացեալ կացաւ եւ ինքն մարգարէանալ, մերկացեալ եւ անկեալ զտիւ եւ զգիշեր :

Իսկ Դաւիթ փախուցեալ անտի եկն առ Յովնաթան թախանձելով զնա զի հնարեսցէ

Un jour, il se fit apporter sa lance pour tuer (David) et le clouer au mur, car il venait d'apprendre qu'il avait été oint par Samuel, que Dieu était avec lui et qu'il devait régner. David s'échappa par la porte et la lance s'enfonça dans le mur[1]. De même, le Christ reçut sur la paroi de son corps les blessures de la mort et resta immortel par la divinité.

Ensuite (Saül) l'envoya surprendre et mettre à mort dans le lit de sa fille, mais (David) l'ayant su à l'avance, se sauva la nuit en plaçant dans le lit une peau et un foie de chèvre[2].

David alla raconter tout à Samuel et demeura auprès de lui. Saül envoya des émissaires à la recherche de David et ils rencontrèrent le groupe des prophètes et Samuel qui les présidait; et les envoyés de Saül se mirent à
* B p. 308 a. prophétiser. L'ayant appris * Saül envoya d'autres messagers une deuxième et une troisième fois, mais tous prophétisèrent et prédirent le règne de David.

Saül s'étant rendu à Rama (*Arimathem*) *demanda : « Où sont Samuel et David?* » Il lui fut répondu : « *A Noval de Rama* (*Hrama*)[3]. » Il s'y rendit et lui-même *prophétisa, se dépouilla de ses vêtements et resta à terre, le jour et la nuit*[4].

David qui s'était échappé de là, vint auprès de Jonathan en le suppliant

1. I Reg. 10-12. — 2. I *Ibid.* XIX, 11-13. La Bible ne mentionne pas le foie. — 3. La Bible arménienne a dans ce passage les deux formes : *Arimathem* (= Αρμαθαίμ) lorsque l'hébreu a הרמה (I Samuel, I, 1 הרמתים) et *Hrama* (= Ῥαμά), lorsque l'hébreu omet l'article רמה. — 4. I Reg. XIX, 19-24.

զխաղաղութիւն ընդ հայր իւր ։ Եւ իբրեւ ետես եւ լուաւ ի Յովնաթանէ թէ չիք նմա հնար ապրելոյ ի Սաւուղայ, փախեաւ եւ եկն առ Աբիաթար քահանայապետ՝ եւ խնդրեաց զհինգ նկանակն ի սրբութենէ հացին ։ Եւ էառ եկեր զհացն պատարագառութեան ի խորհուրդ Քրիստոսի որդւոյ իւրոյ՝ որ զսրբութիւն քահանայութեանն ընդունելոց էր. թէպէտ ըստ օրինացն չէր յազգէն քահանայից, եւ տայր էր որոց ընդ իւր ։ Զոր տեսեալ Դովեկ Ասորի գնաց մատնեաց զնա Սաւուղայ, որպէս եւ Յուդա զՏէրն մեր Հրէիցն ։ Իսկ Սաւուղ առաքեաց կոտորեաց զամենայն քահանայս Տեառն ։

Իսկ Դաւիթ գնաց ի Գէթ առ Անքուս, եւ յորժամ կամեցան ունել զնա՝ այլագունեաց զդէմս եւ եղեւ յախխիթերս ։ Եւ այնպէս զերծեալ անտի եկն յայրն Ոդողոմայ. եւ ժողովեցան առ նա չորք հարիւր եւ եղեւ նոցա զօրավար ։ Եւ ասէ Գաթ մարգարէ զԴաւիթ. Մի՛ նստիր յանձաւիդ այդ, երթ յերկիրն Յուդայ ։ Եւ արար այնպէս՝ եւ եկն ի Սարեթ ։

Եւ լուաւ Սաւուղ եթէ յայտնեցաւ Դաւիթ եւ ել խնդրել զնա ։ Իսկ Դաւիթ

de trouver le moyen de faire la paix avec son père. Lorsqu'il vit et sut par Jonathan qu'il n'y avait aucun moyen d'échapper à Saül, il se sauva auprès du grand prêtre Abiathar, et lui demanda cinq miches des pains de proposition [1]. Il prit et mangea les pains de proposition, quoique n'étant pas de la caste des prêtres, et bien qu'il dût en donner à ceux qui étaient avec lui en symbole du Christ son fils, qui devait assumer la sainteté de la prêtrise. Ce qu'ayant vu, Doëg (Dovek) le Syrien alla le dénoncer à Saül, de même que Judas (livra) Notre-Seigneur aux Juifs. Alors Saül envoya massacrer tous les prêtres du Seigneur [2].

David se rendit à Geth auprès d'Akiš (*Ankhous*), et lorsqu'on voulut le prendre, il se grima et fit le fou [3]. S'étant ainsi échappé de là, il se rendit à la grotte d'Odollam; quatre cents hommes se réunirent à lui, *et il devint leur chef* [4]. *Alors le prophète* Gad (*Gath*) *dit à David : « Ne reste pas dans la grotte* [5], *mais va au pays de Juda.* » Il fit ainsi et s erendit à Sareth [6].

Saül ayant appris que David s'était fait voir, alla à sa recherche. De son côté, David ayant appris que les Philistins assiégeaient la ville de Qeila (*Kela*),

1. L'auteur résume en quelques lignes I Reg. xx et xxi, 1-7. Dans la Bible, le grand prêtre s'appelle Ahimélek; Abiathar est celui de ses fils qui survit à la vengeance de Saül. — 2. I Reg. xxi, 8; xxii, 9-19. — 3. I Reg. xxi, 15-16. — 4. I Reg. xxii, 1 sq. — 5. « Grotte, caverne » au lieu de « forteresse » de l'hébreu et du grec, est la leçon de la Bible arménienne. — 6. I Reg. xxii, 5. La Bible arménienne a *Sarith*. La forme *Sarith* appartient à la traduction grecque par où se manifeste l'origine grecque du présent texte.

լուաւ եթէ. այլազգիքն պաշարեալ են զքաղաքն Կեիլա. եւ եհարց զՏէր եթէ. Երթայց հարկից զայլազգիսն ։ Եւ ասէ Տէր միանգամ եւ երկիցս. Երթ ։ Եւ էջ Դաւիթ եւ եհար զայլազգիսն եւ փրկեաց զքաղաքն ։ Եւ լուաւ Սաւուղ եթէ Դաւիթ ի Կեիլա է, եւ կամեցաւ երթալ զօրօք եւ ունել զԴաւիթ ։ Եւ հրամայեաց Տէր Դաւթի ելանել ի * Կեիլայ. եւ ելեալ զերծաւ ի Սաւուղայ, եւ գնաց յանապատն Գադայ ։ (* B p. 308 b.)

Եւ լուեալ Սաւուղ գնաց զօրօք զհետ. եւ եկեալ խցաւանեցաւ ի մեծագոյն այրի միում, յորում էր ի ներքս ի խորշս այրին ծածկեալ Դաւիթ իւրայովքն ։ Եւ ի գիշերին աղաչեցին արքն Դաւթի գնալ երթալ եւ սպանանել զՍաւուղ. Զի, ասեն, այսօր մատնեաց Տէր զթշնամին քո ի ձեռս քո ։ Եւ ասէ Դաւիթ. Քաւ լիցի ինձ առնել զայդ օծելոյ Տեառն. այլ միայն եհատ եւ եհան զատան պատմուճանին Սաւուղի ։

Եւ վաղիւն յորժամ ել Սաւուղ յայրէն եւ հեռացաւ, ել եւ Դաւիթ եւ աղաղակեաց զկնի նորա. եւ անկեալ ի վերայ երեսաց երկիր եպագ եւ ասէ. Տէր իմ արքայ, տես զատան պատմուճանի քո ի ձեռս իմ, զի մատնեաց զքեզ Տէր ի ձեռս իմ եւ ես ոչ ինչ մեղայ քեզ. զո՞վ զհետ եկեալ ես արքայդ Իսրայելի՝ զհետ լուոյ միոյ ։

Եւ այսպէս դարձեալ միւսանգամ փակեաց Տէր զՍաւուղ ի ձեռս Դաւթի. զի մինչդեռ ննջէր Սաւուղ ի մէջ բանակին, էջ Դաւիթ եւ առ զգեղարդն Սաւուղայ

demanda au Seigneur : « *Irai-je et battrai-je les Philistins?* » Le Seigneur lui dit une fois et deux fois : « Va. » David s'y rendit, battit les Philistins et délivra la ville. Saül ayant appris que David se trouvait à Qeila, se proposa de marcher avec des troupes et de prendre David. Le Seigneur ordonna à David de sortir * de Qeila; c'est ainsi qu'il échappa à Saül et se rendit dans le désert de Gath (*Gad*)[1]. (* B p. 308 b.)

Saül l'ayant appris, le poursuivit avec des troupes, et vint s'abriter dans une grande grotte, à l'intérieur de laquelle, dans un renfoncement, se dissimulait David avec les siens. La nuit venue, les hommes de David l'engagèrent à aller tuer Saül en lui disant : « Le Seigneur t'a livré aujourd'hui ton ennemi. » David répondit : « Loin de moi de faire ceci à l'oint du Seigneur. » Et il se leva et coupa seulement un pan au manteau de Saül.

Le lendemain lorsque Saül quitta la grotte et s'en éloigna, David courut après lui, l'apostropha, *se jeta la face contre terre et se prosterna en disant : « Mon Seigneur et roi, regarde le pan de ton manteau dans mes mains; Dieu t'avait livré entre mes mains, mais moi je ne t'ai fait aucun mal. A la poursuite de qui es-tu, roi d'Israël, à la poursuite d'une puce*[2]? »

De même, une autre fois, le Seigneur livra Saül aux mains de David, car pendant que Saül sommeillait au milieu du camp, David s'y introduisit et prit

1. I Reg. XXIII, 1-13. Il s'agit dans la Bible du désert de Ziph. — 2. I Reg. XXIV, 5-15.

եւ ոչ վնասեաց զնա ասելով թէ. Ոչ մխեցից զձեռն իմ յօծեալ Տեառն. զի թերեւս խրատեսցէ յետոյ զհրէայսն ոչ հեղուլ զարիւն ճշմարիտ օծելոյն Քրիստոսի՝ որում նախնի օծեալքն եղեն օրինակ :

Եւ այսչափ էր հեզութիւն անյիշաչարութեանն Դաւթի, զի այնքան ժամանակս անպարտ եւ առանց իրիք յանցանաց փախստական բազում հալածէր զնա Սաւուղ ի լերինս եւ յայրս եւ յերկիրն այլազգեաց եւ սպանանել միշտ ջանայր : Սակայն Դաւիթ ոչ երբէք վնասեաց զնա թէպէտ եւ ձեռնհաս եղեւ բազում անգամ. այլ եւ յորժամ լուաւ զմահն Սաւուղայ՝ մեծապէս սգայ :

Սա օծաւ ի Քեբրոն եւ թագաւորեաց ցեղին Յուդայ, եւ ապա յետոյ միահեծան թագաւորեաց ամենայն Իսրայելի զամս քառասուն եւ յաւելաւ առ հարս իւր :

* Յայսմ աւուր յիշատակ Յովսեփայ արդարոյ որ վասն խոստմանն աստուածահայր անուանեցաւ, եւ Յակոբայ առաքելոյ որդւոյ իւրոյ : * B 309 a.

Սուրբ եւ արդար աստուածահայրն Յովսէփ ըստ վկայութեան սուրբ աւետարանչացն էր ի ցեղէն Յուդայ եւ յազգէն Դաւթի : Քանզի էր որդի Յակոբայ որ էր ըստ բնութեան որդի Մաթանայ՝ որ քսաներորդ չորրորդ էր ի թուանցն Սողոմոնի որդւոցն

la lance de Saül sans lui faire aucun mal en disant : « Je ne toucherai pas de ma main à l'oint du Seigneur [1]. » Peut-être voulait-il enseigner aux Juifs, après soi, à ne pas verser le sang du vrai oint, le Christ, dont les oints anciens étaient le symbole.

Tels étaient la mansuétude de David et son oubli du mal, bien que pendant longtemps Saül le poursuivît sur les montagnes et dans les grottes, et au pays des Philistins, cherchant à le tuer, lui qui était innocent et n'avait commis aucun délit. Cependant David ne lui fit aucun mal, bien qu'il fût plusieurs fois en mesure de le faire; et lorsqu'il apprit la mort de Saül, il le pleura beaucoup.

Il fut sacré à Hébron (*Khebron*) et régna sur la tribu de Juda; ensuite il régna seul sur tout Israël pendant quarante ans et alla rejoindre ses ancêtres.

* En ce jour commémoration de Joseph, le juste, qui à cause de sa promesse [2], fut nommé le père de Dieu, et de l'apôtre Jacques, son fils. * B p. 309 a.

Le saint et juste père de Dieu, Joseph, d'après le témoignage des évangélistes, était de la tribu de Juda et de la famille de David. Car il était fils de Jacques [3] qui était, d'après la nature, le fils de Mathan, ce dernier vingt-qua-

1 I. Reg. xxvi, 5-12. — 2. C'est-à-dire, semble-t-il, à cause de la promesse que Joseph avait faite à Marie en se fiançant à elle. — 3. Jacob ou Jacques. L'Évangile distingue Ἰακώβ, Jacob, père de Joseph, et Ἰάκωβος, Jacobus ou Jacques l'apôtre, bien qu'il n'y ait qu'un seul nom en hébreu. L'arménien a aussi les deux formes Յակոբ et Յակոբոս, mais les deux peuvent servir indifféremment pour désigner l'apôtre. Faisant de Jacques un fils de Joseph, l'auteur adopte assez naturellement pour le petit-fils la forme de nom employée pour le grand-père Jacob.

Դաւթի ։ Իսկ ըստ օրինացն համարեալ էր որդի Հեղեայ՝ որդւոյ Մելքեայ՝ որ երեսներորդ հինգերորդ էր ի թոռանցն Նաթանայ միւս որդւոյն Դաւթի ։ Վասն որոյ եւ հրեշտակն զնա որդի Դաւթի կոչէր ասելով. Յովսէփ, որդի Դաւթի, մի երկնչիր առնուլ առ քեզ զՄարիամ կին քո ։

Եւ այսու յայտ առնէր զի երկիւղած էր յԱստուծոյ առաւել քան զամենայն, եւ յաղագս այնորիկ զի ոչ գիտէր զճշմարտութիւն խորհրդոյ յղութեանն Մարիամու՝ վասն երկիւղին յԱստուծոյ խորհէր արձակել զնա, զի պահող յօրինացն անել զոք ի տան արտաքոյ կամացն Աստուծոյ ։ Բայց եւ ի վեր հանել կամ բամբասել ինչ կարծեօք ոչ կամէր վասն արդարութեանն. զի էր ամենեւին լի քաղցրութեամբ, եւ հեզ եւ խոնարհ եւ մարդասէր, վշտակից եւ ամենաբարի բնութեամբ ։

Զոր եւ զնոյն վկայէ աւետարանն սուրբ ։ Բանզի արդար էր, ասէ, եւ ոչ կամէր առակել զնա ։ Զի սովորութիւն է սուրբ գրոց արդար կոչել զայն՝ որ յամենայն արատոյ մեղաց մաքուր լինի, եւ ամենայն առաքինի բարեաց անթերի լցեալ ։

Արդ եւ յարգեանցն երեւեցաւ ամենակատար արդարութիւնն Յովսեփայ, զի սա միայն ընտրեցաւ յամենայն մարդկանէ սպասաւոր լինել տիրական ծննդեանն եւ աստուածածնայ կուսին ։ Զի զայն որում առաջի կայացեալ թեւաւորքն սերովբէք եւ զդէմն հրաբունքն երկնայինք, որում զաւակին մատուցանէր յանկացու ընդ այսս եւեթ

trième des descendants de Salomon fils de David. Mais d'après les lois il était réputé fils d'Héli, fils de Melki, trente-cinquième descendant de Nathan, un autre fils de David. C'est pourquoi l'ange l'appelait fils de David en disant : « *Joseph, fils de David, ne crains point de prendre avec toi Marie ton épouse* [1]. »

Par là il indiquait que (Joseph) craignait Dieu plus que tout, car comme il ne connaissait pas la vérité du mystère de la conception de Marie, par crainte de Dieu, il songeait à la renvoyer, parce que, respectant les lois, il ne voulait pas avoir dans sa maison quelqu'un contre la volonté de Dieu. Et il ne voulait rien révéler ou censurer par conjecture, à cause de sa justice, car il était plein de douceur, humble, charitable, humain, prenant sa part aux douleurs des autres et d'un naturel plein de bonté.

C'est ce que témoigne aussi le saint Évangile en disant : « *Car il était un homme juste, et il ne voulait pas la diffamer* [2]. » Car c'est l'usage des saintes Écritures d'appeler homme juste celui qui est pur de toutes taches de péché et rempli de toutes sortes de bonnes qualités.

La toute parfaite justice de Joseph se manifesta par ses mérites, puisque lui seul fut élu parmi tous les hommes pour être le serviteur du Seigneur naissant et de la Vierge mère de Dieu. Car il servit de près, comme son enfant et son fils, celui devant qui les séraphins en adoration se couvrent de

1. Matth. I, 20. — 2. Matth. I, 19.

նորա տեսութեան, եւ լուաւ թէ ոչ ոք տեսանէ զերեսս իմ եւ ապրի. սա որպէս տղայի եւ որդւոյ սպասաւորեաց հպաւորապէս :

* Որ եւ յորժամ երկոտասան ամաց էր եւ մնաց ի տաճարին, նա ինքն խնամօք աղիտալ եւ հայրական գթով շրջէր եւ խնդրէր զնա, որպէս ասէր Մարիամ. Ես, ասէ, եւ հայր քո տառապէաք եւ խնդրէաք զքեզ : Ըստ որում ասէ աւետարանիչն եթէ. Գնաց ընդ նոսա եւ էր նոցա հնազանդ : Զոր եւ զայս ամենայն տեսանելով հրէայքն՝ զնա որդի Յովսեփայ կարծէին : * B p. 309 b.

Այսպիսի երանելի աստուածատեսութեան եւ աստուածապարծութեան շնորհի արժանացեալ սուրբ աստուածահայրն Յովսէփ, ի բարիոք ծերութեանն կատարեցաւ փոխեալ յանճառ եւ յերանելի հանգիստն :

Էր Յովսէփ քառասուն ամաց յորժամ կոյսն նմա յանձնեցաւ. եւ յերեսուն եւ մի ամին Քրիստոսի շրջելով ի յերկրի փոխեցաւ յաշխարհէ, քանզի ետես զմկրտութիւնն, եւ յետ մկրտութեանն զամ մի զնշանսն եւ զվարդապետութիւնսն ամենայն : Որ եւ զառաջին նշանն Տէրն ի հարսանիսն եղբօրն Յովսեփայ, Կղէոպայ, ի կոչելն զՄարիամ եւ զՔրիստոս, անդ սկսաւ եւ արար ի պատիւ նմին : Եւ եղեն ամենայն ամքն Յովսեփայ ամք եօթանասուն եւ մի :

Իսկ յետ փոխելոյն Յովսեփայ սպասաւորէր սրբոյ կուսին արդարն Յակոբ, մինչեւ ի խաչելութիւնն Տեառն : Քանզի Յակոբ երէց էր քան զայլ որդիսն Յովսեփայ : Որով

leurs ailes, et tremblent les flamboyantes milices des cieux, celui qu'aspirait voir, même de loin, le premier des prophètes, et de qui a été entendue (cette parole) : « Personne ne peut voir mon visage et vivre. »

* C'est lui qui, de lui-même, lorsque (Jésus) âgé de douze ans resta au temple, allait et venait en le cherchant avec un souci compatissant et une tendresse paternelle, comme le dit Marie : « *Ton père et moi nous te cherchions tout affligés*[1]. » Et l'évangéliste ajoute : « *Il descendit avec eux, et Il leur était soumis*[2]. » Voyant tout cela, les Juifs le croyaient fils de Joseph. * B p. 309 b.

Le saint père de Dieu, Joseph, après avoir été digne de la grâce de Dieu et de l'élever, mourut dans une bonne vieillesse et trépassa au repos ineffable et bienheureux.

Joseph avait quarante ans lorsque la Vierge lui fut confiée, et il trépassa de ce monde la trente et unième année du Christ parcourant la terre; car il vit le baptême, et après le baptême, pendant un an, tous les miracles et connut tous les enseignements. Le premier de ces miracles le Seigneur l'accomplit aux noces de Cléopas, frère de Joseph, où furent invités Marie et le Christ; c'est là qu'il commença et il agit en son honneur. Les années de Joseph furent en tout soixante et onze ans.

Après le trépas de Joseph c'est Jacques le Juste qui servit la sainte Vierge jusqu'à la crucifixion du Seigneur. Car Jacques était l'aîné des autres

1. Luc. II, 48. — 2. Luc. II, 49.

եւ ականատես եղեւ Ծննդեանն Քրիստոսի, զի հետ էր ի Բեթղեհէմ ընդ հօրն իւրում յորժամ ծնաւ Քրիստոս ։ Եւ յայնմհետէ յամենայն սպասաւորութեան Տեառն գործակից էր. եւ բոլոր տնօրինական խորհրդոցն տեսող ։ Զոր առաւել պատուէր Քրիստոս որպէս դայեակ եւ զերէց եղբայր ։ Զի եւ վարուք յոյժ կատարեալ էր վասն որոյ եւ արդար կոչեցաւ ։

Սա՝ շնչաւոր ինչ ոչ եկեր եւ ի բաղանիս ոչ եմուտ. եւ յայծի զգենոյր, որ է այծեա. եւ ծունկքն յառաւել ծնրադրութենէն որպէս ուղտու խստացեալ էր, զոր եւ նոյն ինքն Քրիստոս առաջին եպիսկոպոս Երուսաղէմի ձեռնադրեաց ։

Զսա հանեալ Հրէայքն յաշտարակ տաճարին վասն վկայելոյն զՔրիստոս արկին

* B p. 310 a. * անտի ի վայր, եւ թափչին հարեալ զգլուխն խախչաւ ։

Արդ յայսմ աւուր ընդ Դաւթի եւ Յովսեփայ յիշատակ է, զի սպասաւոր եղեւ ընդ Յովսեփայ եւ ընդ Մարիամու աստուածային Ծննդեանն ։ Վասն որոյ որպէս նոցա այսպէս եւ սմա նախընթաց տօնի Ծննդեանն Քրիստոսի յիշատակ կարգեցաւ ։

Զսա Յակոբոս՝ առաւել պատուէին Պետրոս եւ ամենայն առաքեալքն որպէս փոխանորդ Քրիստոսի. ի մէջ իւրեանց ունելով յերկրի իբրու զաստուածեղբայրն ։ Որպէս յայտ առնէ Պօղոս, զի հանապազ ելանէր յԵրուսաղէմ համար տալ, եւ որպէս թէ ուղղել եւ վկայութիւն առնուլ ։ Զի սա էր մի ի կարծեաց սեանցն ։ Ելի, ասէ,

fils de Joseph. Il fut témoin oculaire de la nativité du Christ, car il était près de Bethléem avec son père lorsque naquit le Christ. Et depuis lors il coopéra à l'entretien du Seigneur et fut témoin de tous les mystères relatifs à l'économie (de l'Incarnation). Le Christ l'estimait beaucoup comme son nourricier et son frère aîné. Il avait une conduite parfaite et c'est pourquoi il fut appelé le Juste.

Il (Jacques) ne mangea jamais de ce qui avait eu une âme, il n'entra jamais aux bains, s'habillait de poils de chèvres, et ses genoux par ses fréquentes génuflexions s'étaient endurcis comme (des genoux) de chameau. Le Christ lui-même l'ordonna premier évêque de Jérusalem.

Les Juifs l'ayant monté sur la tour du Temple, parce qu'il avait témoigné

* B p. 310 a. en faveur du Christ, le jetèrent * en bas et le tuèrent, un foulon l'ayant frappé sur la tête.

Sa commémoration en ce jour avec David et Joseph a lieu parce qu'il a servi avec Joseph et Marie à la naissance de Dieu. C'est pourquoi, en même temps que pour eux, pour lui aussi fut instituée une commémoration au jour qui précède la fête de la Nativité du Christ.

Pierre et tous les apôtres honoraient beaucoup Jacques, comme le représentant du Christ, le considérant parmi eux comme le frère de Dieu sur terre. Ainsi que le déclare Paul, car il montait fréquemment à Jérusalem pour rendre compte en même temps que pour corriger et prendre une attestation. Or (Jacques) était considéré comme une des colonnes. « Je suis allé, dit (Paul),

տեսանել զկարծեալ սիւնսն՝ գուցէ ընդունայն ինչ ընթանայցեմ, եւ թէ. Զայլ որ յառաքելոցն ոչ տեսի՝ բայց միայն զՅակովբոս զեղբայր Տեառն : Զի զՅակովբայ հրամանն եւ զօրինադրութիւնն իբրեւ զբան Աստուծոյ առաքեալքն եւ եկեղեցիքն որ ընդ աշխարհ ընկալան : Եւ նորին հրամանաւ ի հեթանոսս դարձաւ աւետարանն ի Հրէից փոխեցին. քանզի յամենայնի մեծարգոյն էր համարեալ ի մէջ առաքելոցն որպէս եղբայր Քրիստոսի եւ որդի Դաւթի եւ հայրապետ առաջին Երուսաղեմի :]

Կաղոցի ԺԸ եւ Դեկտեմբերի ԻԶ : Յիշատակ Աստուածածնին Մարիամու եւ առաջին նախահարցն :

Ադամայ, Աբելի, Սեթայ, Ենովսայ, Ենովքայ, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Սահակայ, * Յակոբայ, Յովսեփայ, Յուդայի եւ երկոտասան նահապետացն, Յոբայ, Մովսէսի, Բարաքեայ, Յեփթայեայ, Սամփսոնի, Դեբովրայ, Դաւթի, Եզեկիելի, Յովսիայ, եւ այլոց մարգարէիցն, Զօրաբաբելի, Մատաթիայ, Յեսուայ, Յուդայի եւ այլ Մակաբայեցւոցն եւ Յովսեդեկեանցն, եւ ամենայն արդարոցն որք ընդ օրինօքն եւ որ յառաջ քան զօրէնսն : * A fol. 140 v° b.

[B * Մեծահանդէս տօն է եւ վկայութիւն սուրբ եւ փառաւորեալ մեծի նախա- * B p. 310 a.

pour voir ceux qui étaient regardés comme les colonnes [1] afin de ne pas poursuivre une carrière inutilement. » Et aussi : « *Je n'y vis aucun des apôtres excepté Jacques, le frère du Seigneur.* » Les apôtres et les églises qui étaient répandues par le monde acceptaient les ordres et les institutions de Jacques comme la parole de Dieu. C'est par son ordre que l'évangile fut transféré des juifs aux gentils, car il avait la prééminence en tout parmi les apôtres comme frère du Christ, fils de David et premier pontife de Jérusalem.]

18 Kalotz, 26 Décembre.

Commémoration de Marie, mère de Dieu, et des premiers patriarches.

Adam, Abel, Seth, Enos, Enoch, Noé, Melchisédech, Abraham, Isaac, * Jacob, Joseph, Juda et les douze patriarches, Job, Moïse, Barachie [2], Jephté, Samson, Débora, David, Ézéchiel, Osée et les autres prophètes, Zorobabel, Mathathias, Josué [3], Juda et les autres Machabées, Josédech et tous les justes qui furent sous la Loi et avant la Loi. * A fol. 140 v° b.

[B * Fête de grande solennité et martyre du saint et glorieux grand proto- * B p. 310 a.

1. Gal. II, 9. — 2. Peut-être Baraq. — 3. Il s'agit vraisemblablement de Josué, fils de Nun, dont le nom aura été mal placé, plutôt que du contemporain de Zorobabel.

վկային Քրիստոսի առաջին մարտիրոսին և նախապսակելոյ նախասարկաւագին՝ սրբոյն Ստեփաննոսի առաքելոյ և աշակերտին Քրիստոսի ։

Երևելի արեգակն ընդ երկինս ծագեալ՝ զարուսեակն ընդ ինքեան բերելով ծագէ, բայց արդարութեան արեգակն որ ի ծոցոյ կուսական արգանդէ հանդերձեալ է ծնանել,
* B p. 310 b. աստեղական դասուց ընթացակից * լինել բնաւ՝ ոչ կարօտանայ, այլ զՍտեփաննոս նախավկայ ծառայից իւրոյ անմահից ճառագայթիւք առնէ ։

Ստեփաննոս՝ պսակ հոգևոր, բազմածաղիկ հաւատոյ բոյս, սիրոյ անուշահոտ վարդ, յուսոյ անթառամ ծաղիկ ։ Ստեփաննոս՝ ճշմարիտ այգւոյն բազմաբեր որթ, անմահութեան քաղցրաճաշակ ողկոյզ, բարձրացելոյն ի խաչին ծիլ օրհնութեան ։ Ստեփաննոս՝ խոստովանութեան անխախտ աշտարակ, համբերութեան անպարտելի նահատակ, ժուժկալութեան խաչազգեստ զինուոր, բարեպաշտութեան ընտիր զօրավար ։ Ստեփաննոս՝ Քրիստոսասպանիցն անպարտելի դիմամարտ, աստուածաչարչար ազգին յանդիմանիչ աներկիւղ, աստուածութեանն Քրիստոսի անլռելի քարոզ ։

Այլ բանիւ փանաքիմաց միոյ յօժարեալ և փութացեալ հիւսել պսակս Ստեփաննոսի առաջին մարտիրոսին և յաղթող զօրականին Քրիստոսի, և զարժանաւորութեանն՝ հետամուտ երբէք բնաւ ոչ կարացի հարկանել ։

Ստեփաննոս՝ լի էր շնորհօք և զօրութեամբ, առնէր նշանս և արուեստս մեծամեծս ի ժողովրդեանն ։ Արդ ես գովեցից զպսակս որ ի շնորհաց Հոգւոյն սրբոյ է

martyr du Christ, premier martyr, premier couronné et premier diacre, saint Étienne, apôtre et disciple du Christ.

Le soleil visible, lorsqu'il point aux cieux, fait paraître Vénus qu'il porte avec lui, mais le soleil de la justice, qui doit prendre naissance dans l'intérieur d'un sein virginal, n'a nul besoin de se conformer à l'ordre * de la
* B p. 310 b. lumière astrale; pourtant il fait briller Étienne, le premier martyr, son piqueur, de rayons éternels. Étienne, (c'est) la couronne spirituelle, la plante de la foi aux fleurs multiples, la rose parfumée d'amour, la fleur immarcescible de l'espérance. Étienne, (c'est) le cep chargé de fruits de la vigne qui produit toujours, la grappe savoureuse de l'immortalité, le grain de bénédiction de Celui qui fut élevé sur la croix. Étienne, (c'est) la tour indestructible de la confession, l'athlète inébranlable de la patience, le soldat croisé de l'austérité, le chef élu de la piété. Étienne, (c'est) l'adversaire invincible des bourreaux du Christ, le censeur intrépide de la nation qui a supplicié Dieu; le prédicateur, qui ne se tait pas, de la divinité du Christ.

Malgré mon médiocre esprit, j'aurais envie et je m'efforce de tresser une couronne à Étienne, le premier martyr et le soldat victorieux du Christ, mais quant à la dignité de la composition, quelquefois je n'ai pu y viser.

Étienne, plein de grâce et de force, opérait des miracles et de grands prodiges parmi le peuple [1]. Comment louerai-je les couronnes, dont il fut paré par les

1. Act. vi, 8.

յօրինեալ ։ Զինչ հատուցից Ստեփաննոսի պատիւ, որ զամենայն գլուխս վկայից պսակեաց ։ Որո՞վք բանիւք զարդարեցից զպայծառացեալն բազմապատիկ սքանչելեօք ։

Ստեփաննոս՝ լի շնորհօք եւ զօրութեամբ ։ Շնորհք եւ զօրութիւն՝ որ զպսակս զայս հիւսեն նմա, եւ յերկոցունց ձեռաց զնա ի բարւոք պատերազմս յայս յարդարեցին ։ Մին՝ արդեօք ի հաւատս զնա, իսկ միւսն՝ ի սպասաւորութիւն սարկաւագութեան առաջնորդէր ։ Մին՝ առ բանն, իսկ միւսն՝ առ վկայութիւնն յօժարեցուցանէր ։ Մին ի սքանչելիսն, իսկ միւսն՝ յուղղութիւնս պատրաստէր ։ Շնորհք եւ զօրութիւն միակամ լծակցութիւն. շնորհք եւ զօրութիւն համապատիւ զինուորութիւնք Քրիստոսի. շնորհք եւ զօրութիւն Ստեփաննոսի * արթուն պահապանք ։ * B p. 311 a.

Ստեփաննոս, ասէ, այր լի շնորհօք եւ զօրութեամբ ։ Բուրվառ շնորհաց, Ստեփաննոս, զսրբութեանցն պարարուրելով զխունկս ։ Աղբիւր հոգեւոր, որ անպակաս զառաքինութեան հոսէր զվտակս, եւ բարեպաշտութեամբ զԵրուսաղէմ մաքրէր յորդաբուխ արեանն հոսանօք ։ Զինուոր էր, վառեալ զինու Հոգւոյն առ ամենայն ընդդիմամարտ եւ հակառակող զօրութիւնս ։ Ախոյեան հզօր առ ամենայն խռովութիւնս արձակմանց՝ զիմակայ քարաձգութեանցն հալածանացն համբերելով, զխաչելոյն աստուածաբանելով, ի բեւեռսն պանծալով, զկապանսն պատուելով, զկողահերձ գեղարդն բարեհամբաւելով, չարչարանացն երկիր պագանելով, զՊիղատոսի դատաւորութեանն ոչ ամօթ համարելով, զգերեզմանն ոչ թաքուցանելով, յարութեամբն մեծապանծ լինելով,

grâces du Saint-Esprit? Quels hommages rendrai-je à Étienne qui a couronné toutes les têtes des martyrs? Par quelles paroles illustrerai-je celui qui a été rendu célèbre par de multiples miracles?

Étienne, plein de grâce et de force! ce sont cette grâce et cette force qui, comme deux mains, lui ont tressé cette couronne, et l'ont préparé au bon combat; l'une, sans doute, le guidait dans la foi, et l'autre dans son ministère de diacre; l'une l'encourageait à la prédication, l'autre au martyre; l'une le préparait aux miracles et l'autre à la correction des mœurs. La grâce et la force, couple unanime; la grâce et la force, soldats du Christ, égaux en dignité; la grâce et la force, gardiens vigilants * d'Étienne. * B p. 311 a.

Étienne, est-il dit, *était un homme plein de grâce et de force;* Étienne, brûle-parfum des grâces, répandant autour de lui le parfum de la sainteté; source spirituelle, qui versait incessamment des ruisseaux de vertus, et qui, par piété, purifiait Jérusalem par d'abondants flots de sang; soldat armé des armes de l'Esprit contre toutes les forces adverses et rivales; athlète puissant contre toutes les séditions et toutes les attaques, tenant tête aux jets de pierres en supportant les persécutions, en exposant la doctrine du crucifié, en glorifiant les clous, en honorant les liens (de Jésus-Christ), en célébrant la lance qui ouvrit le côté, en vénérant [1] la Passion, en n'ayant pas honte du jugement de Pilate, en se glorifiant grandement de la Résurrection, en confondant les

1. M. à m. : adorant, baisant la terre.

զՓարիսեցիսն յանդիմանելով, զՍադուկեցիսն նախատելով, զդպիրսն կարկամելով, զմարգարէականն զիրսն բանալով եւ նոքօք զՔրիստոս քարոզելով, հաւատով համօրէն հրէիցն անհաւատից յաղթելով ։

Յարեան ոմանք ի ժողովրդենէն որ կոչէր Լիբէացւոց եւ Կիւրենացւոց եւ Աղեքսանդրացւոց, եւ որ ի Կիլիկեցւոց եւ յԱսիա վիճել ընդ Ստեփաննոսի, եւ ոչ կարէին զդէմ ունել զիմաստութեանն եւ զհոգւոյն որով խօսէր ։ Բազում էին ալիք ծովուն այլ երկնային էր նաւավարն. զօրաւոր էին հողմոց հնչմունք, բայց անյաղթելի էր նաւն. այլ այլ էին մրրիկքն, խել սիւն նաւին ի վերուստ ամրացեալ ։ Ոչ կարէին ալիք ծովուն յերկինս վերանալ, եւ ոչ դառն շնչմունք երկնային հողմոցն մարտնչել ։

Արդ՝ յաղագս որոյ էր խնդիրն որք վիճէին ընդ պսակեալ զինուորին Քրիստոսի, եւ ոչ հանդարտէին իմաստութեան եւ հոգւոյն որով խօսէր ։ Յաղագս անճառ մարմնացելոյն. յաղագս անհասանելի դիեցելոյն, որ հրաշափառագոյն գործէր խոր-
* B p. 311 b. հուրդ. Թէ *զիարդ՝ կամ որպէս առանց խառնակութեան կոյսն մայր լինի. կամ որպէս յետ ծննդեանն կոյս գտանի. կամ որպէս բնութիւնն սքանչելեացն տեղի տայ. կամ որպէս յարգանդին տղայ գոլով, ընդ ամենայն արարածս ստեղծանէ զորդիս. կամ որպէս ծնանի, որ ամենեցուն շնորհէ զծնունդ ։

Արդ՝ մինչ Ստեփաննոսի յաղագս շնորհացն աստուածաբանելով առ Հրէայսն

Pharisiens, en insultant les Sadducéens, en réduisant les Scribes au silence, en ouvrant les livres des prophètes, et par eux prêchant le Christ, en remportant la victoire par la foi sur tous les juifs mécréants.

Quelques hommes de la synagogue qu'on appelle des Libyens[1], *des Cyrénéens et des Alexandrins, et de ceux qui étaient de Cilicie et d'Asie se levèrent pour discuter avec Étienne, mais ne purent résister à la sagesse et à l'esprit avec lesquels il discutait*[2]. Les vagues de la mer étaient nombreuses, mais le capitaine était céleste; le souffle des vents était puissant, mais le vaisseau était insubmersible; les orages étaient multiples, mais le mât du vaisseau était fortifié d'en-haut. Les vagues de la mer ne pouvaient s'élever jusqu'au ciel, ni les souffles amers rivaliser avec les inspirations célestes.

Or, sur quelle question discutaient-ils avec le soldat couronné du Christ, sans pouvoir résister à la sagesse et à l'esprit avec lesquels il parlait? C'était sur l'ineffable incarnation, sur l'incompréhensible allaitement, qui rend le mystère plus surprenant; * par quel moyen et de quelle façon une
* B p. 311 b. vierge sans le concours de l'homme peut devenir mère; et comment elle reste vierge après avoir donné naissance; comment la nature peut céder aux miracles; comment un enfant dans le sein peut créer les enfants de toute la création; comment peut naître Celui qui accorde à tous la naissance?

Or, tandis qu'Étienne discutait ainsi théologiquement sur la grâce avec les

1. Leçon habituelle de la version arménienne, pour rendre Λιβερτίνων. — 2. Act. vi, 9 sq.

աստուածամարտս, որ ըստ գրեցելոյն՝ յափշտակեցին զնա եւ ածին յատեան ։ Ուր յափշտակութիւն է՝ անդ գունդք քրիստոսատեացք. ուր խորհուրդ սպանութեան է՝ անդ դպրացն անօրինացն է ժողով ։ Ընդէ՞ր պղծէք զաթոռն Մովսէսի, ո՛վ անօրէնք. ընդէ՞ր պարշելի առնէք զաթոռն զոր օրէնքն զարդարեցին ։ Նա ասաց. Մի՛ սպանանիցես, եւ մի՛ սուտ վկայիցես. դուք՝ երկոցունցդ յանցաւոր գտայք պատուիրանացդ, եւ կացուցէք սուտ վկայս որ ասէին. Այրս այս ոչ դադարէ խօսել բանս հայհոյութեան զտեղւոյն սրբոյ եւ զօրինաց ։

Զո՞ր բանս խօսի ։ Եւ նոքա ասեն. Լուաք արդեօք ի դմանէ զի ասէր եթէ. Յիսուս Նազովրեցի՝ նա քակեսցէ զտեղիս այս, եւ փոխեսցէ զօրէնս զոր ետ մեզ Մովսէս ։ Եւ թէ. Լուաք ի դմանէ խօսել բանս հայհոյութեան ի Մովսէս եւ յԱստուած ։

Այժմ ընդ Մովսէս զարմանաս ո՛վ զրպարտող ։ Այժմ որպէս զօրէնսդիր պատուես յորմէ մինչ կենդանի էր՝ զարշէիր ։ Այժմ որպէս նախանձորդ օրինացն ջեռնուս ։ Այժմ ջատագով լինիս Աստուծոյ ։ Այժմ որպէս հայհոյելոյ Աստուծոյ վրէժխնդիր լինիս ։ Ոչ դու յառաջ քան զամենայն ի վերայ Մովսէսի քարինս արկանէիր ։ Ոչ դու հանապազ փոխանակ Աստուծոյ զքարինս եւ զփայտս պատուէիր ։

Արդ զնա սպանանես, եւ դարձեալ խղճիւ կեղծաւորիս ։ Այժմ հեղուս զարիւն անբիծ՝ աստուածպաշտութիւն համարելով ։ Դու եւ այժմ եւ յայնժամ զճշմարտութիւնն

Juifs ennemis de Dieu, ainsi qu'il est écrit, *ils l'enlevèrent et le conduisirent au tribunal* [1]. Là où il y a enlèvement, il y a un groupe d'hommes qui détestent le Christ; là où il y a complot de meurtre, il y a concours de scribes iniques. Scélérats, pourquoi souillez-vous la chaire de Moïse, pourquoi rendez-vous abominable la chaire que la Loi a ornée? Il vous a prescrit : « *Tu ne tueras point, tu ne rendras pas de faux témoignages* [2]. » Mais vous vous êtes rendus coupables envers ces deux commandements, car *vous avez constitué de faux témoins qui déclarèrent : « Cet homme ne cesse de proférer des paroles de blasphème contre le lieu saint et la Loi* [3]. »

Qu'avait-il dit? Ils déclarèrent : « *Nous l'avons entendu dire que Jésus de Nazareth renversera ce lieu et changera les lois que Moïse nous a données* [4] ; *nous l'avons entendu proférer des paroles de blasphème à l'égard de Moïse et de Dieu* [5]. »

O calomniateur, tu t'intéresses maintenant à Moïse? Tu l'honores maintenant comme législateur, toi qui, de son vivant, le détestais? Tu t'échauffes maintenant comme défenseur de la Loi? Tu es maintenant le défenseur de Dieu! Et tu cries vengeance contre celui qui a blasphémé Dieu! N'est-ce pas toi, avant tous, qui jetais des pierres à Moïse? N'est-ce pas toi encore qui adorais les pierres et les bois au lieu de Dieu?

Or, tu le tues et tu feins le scrupule! Tu verses maintenant le sang de l'innocent en prétendant faire acte de piété! Maintenant comme jadis, tu

1. Act. vi, 12. — 2. Ex. xx, 13, 16. — 3. Act. vi, 13. — 4. *Ibid.* 14. — 5. *Ibid.* 11.

խառնակես : Այնժամ համարձակապէս թշնամանէիր, և այժմ անմաքրապէս պատուես :

* B p. 312 a. *Որ նախ չարաչար խորհէիր զարիւն գնել, և այժմ ախորժես փախչել ի պատժոց : Որ հանապազ սուտ վկայէիր. բանդի և այժմ սուտ վասն արդարոյն թէ. Լուաք զի ասէր եթէ Յիսուս Նազովրեցի նա քակեսցէ զտաճարս և փոխեսցէ զօրէնս զոր ետ մեզ Մովսէս :

Եւ զիարդ, եթէ սպանանես զՍտեփաննոս, տեղին այդ ոչ քակտեսցի : Վասն այսորիկ քակտի տեղին այդ՝ զի զՏէրն սպաներ. որ կանխագէտ գոլով թշնամութեան ձերում ասաց յառաջագոյն. Ահաւասիկ թողեալ լիցի տուն ձեր աւերակ. և թէ. Մի՛ մնասցէ այդր քար ի քարի վերայ որ ոչ քակտեսցի :

Դու եղեր այսպիսի աղէտից պատճառ, ով հրեայ. կանգնեցեր խաչ, և զԵրուսաղէմ վերստին կործանեցեր. հարեր բևեռս, և զտաճարն խախտեցեր : Ասացեր. Արիւն դորա ի վերայ մեր և ի վերայ որդւոց մերոց. ընկա՛լ այսուհետև զվրէժն զոր դու սահմանեցեր :

Արդ. եղեալ, ասէ, Ստեփաննոս Հոգւով սրբով, և հայեցեալ յերկինս՝ ետես զՅիսուս զի կայր ընդ աջմէ Աստուծոյ : Պօղոս նստեալ ասէ զնա ընդ աջմէ մեծու-թեան աթոռոյն ի բարձունս : Արդ՝ զինչ է պատճառ կալոյս այժմ ընդ աջմէ Աստուծոյ.

confonds la vérité : jadis tu étais l'ennemi déclaré de ce que maintenant tu honores impurement.

* B p. 312 a. *Toi, qui naguère songeais méchamment à acheter le sang, tu trouves bon maintenant d'esquiver les châtiments. Toi, qui journellement as témoigné faussement, tu dis maintenant de l'homme juste : « *Nous l'avons entendu dire que Jésus de Nazareth renversera le temple et changera les lois que Moïse nous a données*[1]. »

Et comment, si tu tues Étienne, ce lieu ne serait-il pas renversé? Ce lieu sera renversé parce que tu as mis à mort le Seigneur, qui connaissant d'avance votre inimitié envers Dieu, avait prédit : « *Voici que votre maison sera abandonnée en ruines*[2]. » Et encore : « *Il ne restera pas pierre sur pierre qui ne soit renversée*[3]. »

C'est toi qui es cause de tels désastres, ô Juif! Tu as dressé la croix et tu as ruiné à nouveau Jérusalem ; tu as enfoncé des clous et tu as ébranlé le temple. Tu as dit : « *Que son sang soit sur nous et sur nos enfants*[4]. » Reçois maintenant la vengeance que tu as fixée.

Étienne, est-il dit, *rempli du Saint-Esprit, et regardant vers le ciel, aperçut Jésus debout à la droite de Dieu*. Paul le dit assis à la droite du trône des grandeurs au ciel. Or, quelle est la raison pour qu'il soit maintenant à la droite de

1. Act. vi. 14. — 2. Matth. xxiii, 38. — 3. Matth. xxiv, 2; Marc. xiii, 2; Luc. xxi, 6. — 4. Matth. xxvii, 25.

որ փոյթ էր նմա յառնել ի հայրական աթոռոյն ։ Տեսանէր զինուորն՝ զի նահատակէր պատերազմելով, եւ շնորհել նմա կամելով զյաղթութիւն՝ յառնէր ։ Մի՛ երկնչիր Ստեփաննոս, զմարտ քո ոչ առնեմ առանց բրաբիոնի․ ձեռն օգնականութեան խորհելով առ քեզ՝ յարեայ յաթոռոյս իմէ ։ Յիս ի խաչեցեալս հայեցեալ՝ համարձակ լեր ի ճակատիդ ։ Նա եմ զոր տեսեր կախեալ զփայտէ մարմնով բեւեռեալ, սովաւ տաց քեզ զյաղթութիւն ։ Վարձատու եմ բայց եւ նահատակից վկայութեան քում լինիմ ։ Ի վերայ խաչին որպէս ի ճակատու մարտեայ․ փասն զի ի մէջ առցես դու զընդդիմամարտն քո զբանսարկուն եւ հերքեսցես ։ * Մի՛ երկնչիր ի քարանցդ ի վերայ քո արկելոց, զի աշտիճանք առ ես երկնից քարինքդ այդ եղիցին քեզ ։ Մի՛ երկնչիր ի քարաձգողացդ ի քեզ․ քանզի զգլուխ անկեան վիմս զիս ընդ քեզ ունիս, որ անխախտելի պահեմ զշարայարեալ շինուածն կամ յարմարեցեալ ։ Եկ այժմ զինուորդ քաջ առ երկնաւոր զօրավարս, եւ պսակեալ անապական պսակաւ՝ հանգիր յաշխատութենէդ ։] * B p. 312 b.

Քաղոցի ԺԹ եւ Դեկտեմբերի ԻԷ ։ Վերստին տօն Ծննդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ յիշատակ Ստեփաննոսի նախավկայի ։

Նախավկայն Քրիստոսի սուրբն Ստեփաննոս՝ էր յեօթանասուն եւ երկու աշակերտացն Քրիստոսի ։ Եւ յետ յարութեանն Տեառն ընտրեցին զնա առաքեալքն, եւ դրել

Dieu? Pourquoi s'empressait-il auprès du trône paternel? Il voyait le soldat qui luttait en athlète, et il se levait pour lui accorder la victoire. « Ne crains rien, Étienne, (disait-il,) je ne laisserai pas ton combat sans récompense, c'est avec l'intention de te prêter une main secourable que je me suis levé de mon trône. En me regardant, moi le crucifié, prends courage pour la lutte. C'est moi que tu as vu suspendu au gibet, le corps cloué, et c'est par cela que je t'accorderai la victoire. Je te donne la récompense, car je participe à ton martyre. J'ai combattu sur la croix comme contre une armée rangée, pour que tu saisisses le démon, ton adversaire, et le mettes en fuite. * Ne crains rien des pierres lancées contre toi, car ces pierres te serviront de degrés pour monter au ciel. Ne crains pas ceux qui te lapident, car je suis avec toi, moi, la pierre de l'angle, qui conserve inébranlable la structure de l'édifice construite à mon intention. Viens maintenant, brave soldat, auprès de ton chef céleste, couronné de la couronne immortelle, repose-toi de tes fatigues. »] * B p. 312 b.

19 Kalotz, 27 Décembre.

De nouveau fête de la Nativité de Notre-Seigneur Jésus-Christ et commémoration du protomartyr Étienne.

Le protomartyr du Christ, saint Étienne, était l'un des soixante-douze disciples du Christ. Après la résurrection du Seigneur, les apôtres l'élurent

վեց ընկերս նորա. զՓիլիպպոս եւ զՊրոխորոն եւ զՆիկանովրա եւ զՊարմենաս եւ զՏիմոնեա եւ զՆիկողայոս, եւ ձեռնադրեցին զնոսա սարկաւագունս, եւ յանձն արարին նոցա զաղքատս, զորբս եւ զայրիս ։ Եւ նոքա հոգային զպէտս նոցա եւ քարոզէին զաւետարանն փրկութեան ։

Իսկ սուրբն Ստեփաննոս լի էր հաւատով եւ Հոգւով սրբով, համարձակութեամբ յանդիմանէր զհրէայսն խաչահանուսն ցուցանելով յօրինացն եւ ի մարգարէիցն թէ նա է Որդին Աստուծոյ ։ Եւ յափշտակեալ զնա հրէիցն տարին յատեանն ։ * Եւ լուսաւորեցան երեսք նորա իբրեւ զհրեշտակի ։ Եւ եհարց քահանայապետն զնա թէ. Արդարեւ է այդէս ամբաստանեն զքեզ ։ Եւ նա ասէ. Արք եղբարք եւ հարք լուարուք ինձ ։ Եւ սկսաւ յերեւմանէն Աստուծոյ առ Աբրահամ եւ զելանել նորա յերկրէն Քաղդէացւոց եւ գալ յերկիրն Քանանու, զկրկնակի երեւումն Աստուծոյ եւ զխոստումն նորա զԻսահակ, զպատարագելն Իսահակայ, զազատելն նորա խոյիւն, զերդումն Աստուծոյ, զիջանելն Յակոբու յԵգիպտոս, վասն թագաւորութեանն Յովսեփու եւ վաճառելոյն, զչարչարանս ժողովրդեանն, զծնունդն Մովսէսի եւ զսնունդն, զփախչելն ի Մադիամ, զերեւումն Աստուծոյ ի մորենոջն եւ առաքել զնա յԵգիպտոս, զհանել ժողովրդեանն, զպատառել ծովուն, զսքանչելիս անապատին, զկռապաշտութիւնն Իսրայելի, զժառանգելն զերկիրն պարգեւաց ի ձեռն Յեսուայ, զԴաւիթ, զշինութիւն

* A fol. 141 r° a.

avec six autres compagnons, Philippe, Prochore (*Prokhoron*), Nicanor (*Nikanowra*), Parmenas, Timon et (*Timonea*) Nicolas, les ordonnèrent diacres et leur confièrent les pauvres, les orphelins et les veuves. Ils s'occupaient de leurs besoins et prêchaient l'évangile du salut.

Saint Étienne était plein de foi et du Saint-Esprit, il blâmait avec hardiesse les Juifs qui avaient crucifié (le Seigneur) en leur démontrant par la Loi et les Prophètes qu'il était le Fils de Dieu. Les Juifs l'enlevèrent et le conduisirent au tribunal. * Son visage devint resplendissant comme celui d'un ange. Le grand prêtre lui demanda : « Est-ce bien vrai ce dont on t'accuse? » Il répondit : « Frères et pères, écoutez-moi. » Et il commença à leur parler de l'apparition de Dieu à Abraham, de la sortie de celui-ci du pays des Chaldéens et de sa venue au pays de Chanaan, de la double apparition de Dieu [1] et de sa promesse d'Isaac, du sacrifice d'Isaac [2], de son rachat par un bélier, du serment de Dieu, de la descente de Jacob en Égypte à cause du règne de Joseph et de sa vente, des tribulations du peuple, de la naissance de Moïse, de son éducation, de sa fuite à Madian, de l'apparition de Dieu dans le buisson et de sa mission en Égypte, de la délivrance du peuple, de la division de la mer, des miracles dans le désert, de l'idolâtrie d'Israël, de la conquête de la terre promise par les soins de Josué, de David, de la construction du temple

* A fol. 141 r° a.

1. Il s'agit des deux visions relatives à la naissance d'Isaac (Gen. XVII, 15-22, et XVIII, 9-15). Act. VII, 8 ne précise pas à ce point. — 2. Aucune allusion au sacrifice d'Isaac dans le discours des Actes.

տաճարին ի Սողոմոնէ, զխստապարանոցութիւնն ։ Դուք, ասէ, հանապազ Հոգւոյն սրբոյ հակառակ կայք, որպէս եւ հարքն ձեր, զմարգարէսն հալածէիք եւ սպանանէիք ։

Եւ լուեալ զայս Հրէիցն կատաղեցան, եւ կրճտէին զատամունս ի վերայ նորա, եւ հանեալ արտաքոյ քաղաքին Երուսաղեմի քարկոծէին զնա ։ Եւ բացեալ * երկնից երեւեալ նմա Յիսուս քաջալերէր զնա ։ Եւ նա ասէ. Ահա տեսանեմ զերկինս բացեալ, եւ զորդի մարդոյ զի կայ ընդ աջմէ Աստուծոյ ։ Եւ նոքա խցին զականջս իւրեանց եւ դիմեցին առ հասարակ ի վերայ նորա, եւ քարկոծէին զՍտեփաննոս որ կարդայր եւ ասէր. Տէր, Յիսուս, ընկա՛լ զոգի իմ. ծունր եդ, Տէր, մի համարիր սոցա զայս մեղս ։ Եւ զայս իբրեւ ասաց՝ ննջեաց ։ Եւ Սաւղոս էր կամակից սպանման նորա ։ * A fol. 141 r° b.

Եւ ընկեցեալ զմարմին նորա երկու գիշեր եւ տիւ մի, եւ ապա առեալ Գամաղիէլի թաղեաց զնա յագարակի իւրում, եւ արարին կոծ մեծ ի վերայ նորա ։

Եւ եղեւ հալածումն մեծ ի վերայ եկեղեցւոյն որ յԵրուսաղէմ, եւ սպանին յաւուր յայնմիկ ի հաւատացելոցն երկու հազար ոգի, եւ զՊարմենա զընկերն Ստեփաննոսի ։ Եւ այլքն ցրուեցան ի գեօղս եւ ի գաւառս Հրէաստանի բաց յառաքելոցն ։

Եւ կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Ստեփաննոս Նախասարկաւագն Դեկտեմբերի ԻԷ ։

par Salomon, (enfin) de l'endurcissement de (leur) cœur. « Vous, dit-il, *vous résistez toujours au Saint-Esprit; de même que vos ancêtres,* vous avez persécuté les prophètes et les avez tués. »

Entendant cela, les Juifs furent pris de rage, grincèrent des dents contre lui et l'ayant conduit hors de la ville de Jérusalem, ils le lapidèrent. Le ciel * s'entr'ouvrit et Jésus-Christ lui apparaissant, l'encouragea. Il s'écria alors : « *Voici que je vois les cieux entr'ouverts et le Fils de l'homme qui se tient à la droite de Dieu.* » (Les Juifs) *bouchèrent leurs oreilles, et se jetèrent sur lui tous ensemble et ils lapidaient Étienne qui criait et disait : « Seigneur Jésus, reçois mon âme. » Il s'agenouilla et dit : « Seigneur, ne leur impute point ce péché. » Et en disant cela il mourut. Saul était complice de sa mort*[1]. * A fol. 141 r° b.

On laissa son corps deux nuits et un jour, puis Gamaliel l'inhuma dans son terrain, *et on fit sur lui un grand deuil*[2].

Il y eut une grande persécution contre l'église de Jérusalem et on tua ce jour-là deux mille personnes parmi les fidèles, entre autres Parmenas, le compagnon d'Étienne. Les autres *se dispersèrent dans les villages* et *les provinces de la Judée, excepté les apôtres*[3].

Le saint martyr du Christ, le protomartyr Étienne, fut exécuté le 27 Décembre.

1. Act. VII, 1-60. — 2. Act. VIII, 2. — 3. *Ibid.* 1.

Յայսմ աւուր վկայութիւն Թէոմպոմեայ եպիսկոպոսի ։
Դարձեալ յայսմ աւուր վարք երանելի աղախնոյն Քրիստոսի Եւսեբեայ ։

* A fol. 151 v° a. * Սա էր ի Հռոմ քաղաքէն, դուստր մեծատուն իշխանի եւ բարեպաշտ քրիստոնէի ։ Հայրն կամեցեալ զնա տալ առն, եւ նա ոչ առնոյր յանձն, այլ ասէր նմա. Ես Քրիստոսի եմ հարսնացեալ, եւ ոչ տամ զկուսութիւնս իմ յապականութիւն ։ Եւ հայրն չանսացեալ նմա, քանզի ոչ ունէր այլ զաւակ ժառանգորդ ընչից իւրոց, սկիզբն արար հարսանեաց ։ Եւ իբրեւ ետես Եւսեբիա զհայր իւր զի պատրաստէր զհարսանիսն, առ ի գիշերի երկուս աղախնայս համախոհս իւր, եւ զգեցեալ զգեստ առն ելին գաղտ եւ գնացին ի ծովեզրն, եւ գտեալ նաւ պատրաստական չուել յԱղեքսանդրիա, եւ անտի նաւեալք գնացին ի Կռոն կղզին ։ Եւ վասն անծանօթ լինելոյն զգեցաւ դարձեալ հանդերձ կանացի, եւ անուանեաց զինքն Քսենի, որ թարգմանի օտար ։

Եւ մեծ ճգնութեամբ եւ առաքինի վարուք կեցեալ ժամանակ ինչ ի կղզւոջն, հանդիպի կրօնաւորի ուրումն եւ գնայ զկնի նորա ի Միլասոն քաղաքն Կարիոյ, եւ արգելեալ ի խցի ։ Եւ ճաշէր եւ ճաշէր աւուրս աւուր զի եւ ի շաբաթուն միանգամ ճաշակէր. եւ ոչ բանջար եւ ոչ ունդս, եւ ոչ միրգ, ոչ գինի եւ ոչ ձէթ, եւ ոչ այլ ինչ որ ընդ հուր անցանէր ընդունէր կերակուր, բայց միայն սակաւ ինչ հաց թանայր արտասուօք եւ այնու կերակրէր ։

En ce jour martyre de l'évêque Théompemptos (*Théompomeay*). Aussi en ce jour vie de la bienheureuse servante du Christ Eusébia

* A fol. 151 v° a. * Elle était de la ville de Rome, fille d'un prince riche et pieux chrétien. Son père ayant voulu la marier, elle n'y consentit pas et lui dit : « Je suis fiancée au Christ et je ne livrerai point ma virginité à la corruption. » Son père ne l'écouta pas, et comme il n'avait pas d'autre enfant héritier de sa fortune, il commença les préparatifs des fiançailles. Eusébia, voyant que son père préparait les fiançailles, prit de nuit deux de ses servantes, du même avis qu'elle, et se revêtant d'habits masculins, elles sortirent en cachette et se rendirent au bord de la mer; ayant trouvé un navire en partance, elles se rendirent à Alexandrie, et de là naviguèrent jusqu'à l'île de Cos (*Kron*). Comme (Eusébia) y était inconnue, elle reprit ses vêtements de femme et se fit appeler Xénia, c'est-à-dire étrangère.

Après avoir vécu quelque temps dans l'île dans un grand ascétisme et une vie de vertus, elle fit la connaissance d'un moine, le suivit à la ville de Mylassa (*Milason*)[1] en Carie. Elle se cloîtra dans une cellule. Elle ne mangeait que tous les deux ou trois jours, ou même ne goûtait (quelque chose) qu'une fois par semaine; elle ne prenait comme nourriture ni verdure, ni légumes, ni fruits, ni vin, ni huile, ni aucune autre chose qui passât au feu, mais elle trempait seulement un peu de pain dans ses larmes et s'en nourrissait

1. Corruption dans la tradition manuscrite arménienne de Միլասոն.

* Եւ յերեկորեայ մինչեւ յառաւօտն համբառնայր զձեռս յերկինս եւ տքնութեամբ եւ արտասուօք կատարէր զաղօթս որ առ Աստուած. ի վերայ մերկ ծնկացն սակաւ ինչ ննջէր. եւ զգեստ նորա մազեղէն որպէս խարզ եւ այն մինչեւ ի ծունկսն եւ առանց թեզանեաց, բացու գլխով եւ բոկ ի ձմեռայնի եւ յամառայնի : Իսկ զանբաւ ճգնութիւն վարուց նորա եւ զխստամբեր ժուժկալութիւնն որ իբրեւ զանմարմին էր ի մարմնի, ո՞վ կարասցէ ընդ գրով արկանել : * A fol. 141 v° b.

Եւ ի ժամ հանգստեան իւրոյ տարածեալ զձեռս իւր յերկինս՝ լոյս մեծ ծագեաց ի խցի անդ, եւ ընթացեալք ի տեսլեան տեսին զերանելին Քսենի հանգուցեալ ի Քրիստոս Դեկտեմբերի ԻԷ :

Եւ նշան սքանչելացոյց Աստուած ի պատիւ սրբոյն, քանզի պսակ լուսեղէն աստեղանման իջեալ յերկնից, եւ ի մէջն խաչ յայտնապէս փայլեալ՝ եկաց ի վերայ դագաղացն մինչեւ եդին զնա ի գերեզմանի, եւ ապա վերացաւ յերկինս :

Քաղոցի Ի եւ Դեկտեմբերի ԻԸ : Տօն է գլխաւոր առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի :

* Գլխաւորք եւ մեծ առաքեալքն Քրիստոսի Պօղոս եւ Պետրոս, քարոզեցին զաւետարանն փրկութեան ընդ տիեզերս, եւ հաստատեցին զեկեղեցիս կարգօք եւ կանոնօք : * A fol. 142 r° a.

13 Տօն է] սրբոց *add.* B.

* Du soir au matin, elle élevait ses mains au ciel et avec persévérance et larmes elle accomplissait les prières qu'elle (adressait) à Dieu; elle sommeillait brièvement sur ses genoux nus; son vêtement de poils était semblable à un sac, qui lui arrivait jusqu'aux genoux, sans manches; elle avait la tête et les pieds nus l'hiver et l'été. Qui pourra jamais décrire le grand ascétisme de sa vie et sa rigoureuse austérité qui la rendait comme incorporelle dans un corps? * A fol. 141 v° b.

Lors de sa mort, elle étendit ses bras vers le ciel, une grande clarté illumina sa cellule, et ceux qui accoururent attirés par ce spectacle trouvèrent la bienheureuse Xénia endormie dans le Christ, le 27 Décembre.

Dieu par un magnifique miracle honora la sainte, car une couronne lumineuse comme formée d'étoiles descendit du ciel, avec au milieu, et en évidence, une croix resplendissante, se posa sur son cercueil jusqu'à ce qu'on l'eut mis dans le cimetière, et ensuite remonta au ciel.

20 Kalotz, 28 Décembre.

Fête des principaux apôtres Pierre et Paul.

* Les principaux et grands apôtres du Christ, Paul et Pierre, prêchèrent l'évangile du salut à l'univers, et établirent des églises avec règles et canons. * A fol. 142 r° a.

Զի Պետրոս առաջինն քարոզեաց ի Հրէաստանի, ապա ի Գամիրս, ի Պոնտոս, ի Փռիւգիա, ի Գաղատիա եւ յԱնտիոք Ասորւոց : Անուանեաց զաշակերտսն քրիստոնեայս, եւ շինեաց եկեղեցի եւ ուղղեաց սեղան :

Անտի գնաց ի Հռոմ վասն Սիմոնի կախարդի, յաւուրս Կղաւդիոս կայսեր, եւ քարոզեաց անդ եւ յամենայն Իտալիա, եւ եկն դարձեալ ի Հռոմ եւ շինեաց եկեղեցիսն, կարգեաց քահանայս եւ սարկաւագունս :

Իսկ Պօղոս առաքեալ հեթանոսաց քարոզեաց ի վաթսուն եւ վեց քաղաքս, եւ ի բազում ազգս եւ յաշխարհս բարբարոսաց, եւ եկն յԵրուսաղէմ. եւ ի Կեսարիոյ կապեալ առաքեցաւ ի Հռոմ : Եւ երկու ամ կապանօք կացեալ անդ՝ արձակեցաւ : Եւ տասն ամ քարոզեաց ի Հռոմ եւ յամենայն Իտալիա, եւ ապա եկն դարձեալ ի Հռոմ :

Եւ Ներոն կայսր ի գլուխ մոլորութեան հասեալ՝ յարոյց հալածանս եկեղեցւոյ, եւ սպան զԱգրիպինէ զիւր մայրն, եւ զՀոկտաբինա կին իւր, եւ զայլ բազում ազգականս իւր : Եւ կալաւ զառաքեալսն զՊետրոս եւ զՊօղոս. եւ նոքա աղօթիւք զՍիմոն
* A fol. 142 r° b. կախարդն ի վերուստ ի վայր կործանեցին, եւ * սպանին օգնականութեամբն Աստուծոյ, որ թռեալ ընդ օդս եւ կամէր ելանել յերկինս մոգական արուեստիւ, խոստացեալ էր եւ զՆերոն հանել յերկինս :

2 եւ յԱնտիոք Ասորւոց] որ եւ եկեալ նստաւ առ ժամանակ մի յԱնտիոք Ասորւոց, ուր անուանեցին B | 3 շինեաց] շինեցին — ուղղեաց] ուղղեցին B || 13 զիւր մայրն] եւ զհօրաքոյր իւր *add.* B || 14 եւ նոքա աղօթիւք ... հանել յերկինս] որ զՍիմոն կախարդն նշաւակեցին եւ սպանին աղօթիւք B.

Pierre prêcha d'abord en Judée, puis dans le Gamir(?), dans le Pont, en Phrygie, en Galatie et à Antioche de Syrie (où) on appela les disciples « chrétiens »; il (y) construisit une église et édifia un autel.

De là il se rendit à Rome à cause de Simon le magicien, aux jours de l'empereur Claude, et, y ayant prêché ainsi que dans toute l'Italie, il revint à Rome, y construisit des églises, établit des prêtres et des ministres.

Quant à Paul, l'apôtre des gentils, il prêcha dans soixante-six villes, dans beaucoup de nations et de pays barbares; il alla à Jérusalem et de Césarée fut envoyé à Rome, enchaîné. Après y être resté deux ans dans les chaînes, il fut libéré. Il prêcha durant dix ans à Rome et dans toute l'Italie, et enfin revint à Rome.

L'empereur Néron, parvenu au comble de l'erreur, suscita une persécution contre l'Église, fit mourir sa mère Agrippine, sa femme Octavie (*Hoktabina*) et beaucoup d'autres de ses proches. Il fit arrêter les apôtres Pierre et Paul, qui, par leurs prières, avaient précipité de haut en bas Simon le magicien, et
* A fol. 142 r° b. l'avaient fait * mourir par l'aide de Dieu, car (Simon) s'était élevé dans les airs et voulait monter au ciel par son art magique, et il avait même promis à Néron de le faire monter au ciel.

Վասն որոյ բարկացեալ ընդ մահ կախարդին՝ հրամայեաց զՊետրոս խաչել ։ Եւ Պետրոս աղաչեաց զդահիճսն շրջել զխաչն զգլխիվայր, եւ ասաց. Չեմ արժանի ըստ նմանութեան Տեառն իմոյ խաչել, զի ես զօրինակ նախաստեղծին ունիմ, զի նա գլխիվայր անկաւ որպէս ծնունդ մարդոյ. յայտ առնէ ինձ պարտ է ուղղել ի վեր զոտս զի յերկինս ելանիցեմ եւ ասացեալ զխորհուրդ խաչին՝ աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած ։ Եւ Մարկեղոս իջուցեալ ի փայտէն եդ պատուով ի տապանի ։

Իսկ զՊօղոս հրամայեաց Ներոն գլխատել ։ Եւ յորժամ գլխատեցին, երեւեցան Ներոնի Պետրոս եւ Պաւղոս, թագ ի գլուխս ունելով, եւ ասեն. Տես ոչ մեռաք այլ կենդանի եմք ։ Եւ զարհուրեալ Ներոնի փախեաւ ի քաղաքէն եւ գազանակեր եղեւ ։

Կատարեցան ընթացք սուրբ առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի՝ յամսեանն Մարգաց ԻԳ եւ Յունիսի ԻԹ, եւ աստ եդաւ խորհրդեամբ վասն տօնին հաստատութեան ։

* Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն երկուց բիւրուցն, որք հրով կատարեցան ի Նիկոմիդիա քաղաքին, յեկեղեցւոջ սրբոյն Երինեայ, ի Մաքսիմիանոսէ ամբարիշտ թագաւորէ ։ * A fol. 142 v° a.

Կռապարիշտ արքայն Մաքսիմիանոս յաւուրս Ծննդեանն Քրիստոսի տեսանէր զբազ-

3 զի ես զօրինակ ... զխորհուրդ խաչին *om.* B || 6 առ Աստուած *om.* B || 7 Իսկ զՊօղոս ... հաստատութեան] Իսկ զՊօղոս հրամայեաց Ներոն գլխատել. եւ կատարեցան երկոքին սուրբ առաքեալքն ի միում աւուր B || 12 վկայաբանութիւն ... թագաւորէ] վկայութիւն երկուց բիւրուցն որք ՚ի Նիկոմիդեայ քաղաքին վկայեցին այրմամբ հրոյ յեկեղեցին B || 14 կռապարիշտ] կռապաշտ B.

C'est pourquoi, irrité de la mort du magicien, (Néron) ordonna de crucifier Pierre. Et Pierre pria les bourreaux de renverser la croix, la tête en bas, en disant : « Je ne suis pas digne d'être crucifié comme mon Seigneur, car j'ai l'exemple du premier homme créé, qui, étant tombé la tête la première comme une naissance d'homme [1], m'indique que je dois dresser les pieds en haut pour pouvoir monter au ciel. » Après avoir ainsi expliqué le mystère de la croix, il rendit son âme à Dieu. Marcellus, l'ayant descendu du gibet, l'inhuma avec honneur dans un tombeau.

Quant à Paul, Néron ordonna de le décapiter ; et lorsqu'on l'eut décapité, Pierre et Paul apparurent à Néron, ayant une couronne sur la tête, et ils lui dirent : « Regarde, nous ne sommes pas morts, mais vivants. » Néron, effrayé, s'enfuit de la ville et fut dévoré par les fauves.

Les saints apôtres Pierre et Paul terminèrent (leur) carrière le 23 du mois Markatz, 29 Juin, mais (leur vie) a été placée ici à dessein à cause de la fixation de la fête.

* En ce jour martyre des vingt mille, qui moururent par le feu à Nicomédie, dans l'église de sainte Irène, par ordre de l'empereur impie Maximien. * A fol. 142 v° a.

Maximien, l'empereur idolâtre, ayant aperçu pendant les jours de la fête

1. Allusion à la présentation habituelle de l'enfant dans la parturition.

ծնթեան Քրիստոսի, արանց եւ կանանց, երիտասարդաց եւ կուսանաց, ծերոց եւ տղայոց միաբան ընթանային յեկեղեցին մեծ որ յանուն սրբոյն Իրինեա եւ չարութեամբ նախանձու վառեալ՝ եկեալ բազմութեամբ զօրօք պատեաց շուրջանակի զեկեղեցին, եւ զամենայն դրունս փակեալ մի միայն եթող ի բաց, որոյ առաջի կանգնեաց զբագին կռոցն ։ Պատուէր առաքէր ի ներքս. Եթէ որ կամիցի ապրել յայրմանէ հրոյն՝ ելցէ արտաքս եւ զոհեսցէ ։ Եւ աւագերէցն եկեղեցւոյն Կղերիկոս անուն՝ քաջալերէր զժողովուրդն բանիւ վարդապետութեամբ եւ զերախայսն մկրտէր, եւ կատարեալ զխորհուրդն փրկութեան՝ զամենեսեան հաղորդեցուցանէր ի պատուական մարմնոյ եւ յարենէ Որդւոյն Աստուծոյ ։

Եւ յորժամ ետես եթէ հաստատուն կային ի ներքս, եւ ոչ որ ել արտաքս ի բազմութենէն, հրամայեաց բորբոքել զեկեղեցին հրով ։ Եւ ելանէր բարձրանայր բոցն, եւ
* A fol. 142 v° b. ապականէր զամենայն նիւթն զփայտն եւ զքարինսն ։ * Եւ բազմութիւն սրբոցն երգեալ ընդ հրեշտակս զերգս երից մանկանցն մինչեւ ի վերջին շունչն, աւանդեցին զհոգիս իւրեանց առ Աստուած ։ Եւ փոխեցան ի դասս անմահիցն իբր քսան հազարք, ընդ այր եւ ընդ կին ։

Ասացին անօրէնք յանդգնաբար առ թագաւորն եթէ. Եւ փառաւորեալ իշխանքդ քո քրիստոնեայք են, Դորոթէոս թագաւորին եւ Մարդէոս սպարապետն

2 սրբոյն] սրբուհւոյն B || 6 Կղերիկոս] Կղեկիրկոս B || 12 ապականէր] ապէր B || 14 փոխեցան] փոխադրեցան B | 16 Մարդէոս] Մարդոնէոս B.

de la Nativité du Christ le grand nombre de chrétiens, hommes et femmes, jeunes gens et jeunes filles, vieillards et enfants, qui se rendaient ensemble à la grande église de sainte Irène, brûlé de jalousie par méchanceté, alla avec de nombreux soldats, cerna l'église de toutes parts et fit fermer toutes les portes à l'exception d'une seule devant laquelle il fit dresser un autel d'idoles. Il envoya un ordre à l'intérieur, que quiconque voudrait éviter d'être brûlé par les flammes sorte et sacrifie. L'archiprêtre de l'église, nommé Clericus, encouragea les assistants par des paroles de doctrine; on baptisa les catéchumènes, et après avoir accompli le mystère du salut, il les communia tous au corps et au sang précieux du Fils de Dieu.

Lorsqu'il vit qu'à l'intérieur ils demeuraient fermes, et que personne de cette multitude ne sortait au dehors, (l'empereur) ordonna d'incendier l'église.
* A fol. 142 v° b. La flamme jaillit et s'éleva, dévorant tous les matériaux, bois et pierres. * Et (cette) multitude de saints, chantant avec les anges jusqu'au dernier souffle le cantique des trois enfants, rendirent leurs âmes à Dieu. Ils trépassèrent dans les rangs des immortels au nombre de vingt mille environ, hommes et femmes.

Quelques impies de cet endroit dirent à l'empereur : « Tes glorieux princes sont aussi chrétiens, Dorothée le ministre de la couronne, Mardonius

եւ Միգդոնէոս բդեաշխն եւ Գորգէոնոս եւ Պետրոս, եւ այլս ի պատուաւորացն ։ Եւ հրամայեաց կոչուցանել եւ զնոսա առաջի իւր. եւ ինքեանք կամաւորութեամբ ի բաց հանին ի պարանոցացն զօղս մանեկին, եւ լուծին զգօտիս իւրեանց, եւ մերկացան յանձանց իւրեանց զարքունական զպատմուճանսն, եւ համբարձեալք զձայնս իւրեանց աղաղակէին խոստովանելով զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։ Եւ հրամայեաց զան հարկանել զնոսա ուժգին. եւ ապա արկին ի բանդ ։

Եւ այլ ոմն զօրական Զենոն անուն հրապարակախօս եղեւ ընդդէմ Մաքսիմիանոսի ամբարշտին, յանդիմանեաց զնա յոյժ հրապարակաւ աստուածախօս բանիւ իւրով, եւ խոստովանեցաւ զՔրիստոս՝ Տէր եւ արարիչ. եւ քարիւ ջախջախեալ զբերանն եւ խորտակեալ զատամունսն՝ հատին զգլուխն ։

Կալան եւ զսուրբն Թէոփիլոս *սարկաւագն, որ բերէր թուղթ ի սրբոյն Անթիմոսէ եպիսկոպոսէ առ սուրբ վկայսն Քրիստոսի, եւ հատեալ զլեզուն՝ քարկոծ արարին զնա մինչեւ աւանդեաց զհոգին ։ * A fol. 143 r° a.

Իսկ զԹէոնաս սարկաւագն որ յառաջագոյն յանդիմանեաց բանիւ իմաստութեամբ զամբարիշտն՝ հրամայեաց բարկութեամբ եւ ձաղկեցին արջառաջլօք զմարմինն. եւ ի

1 Միգդոնէոս] Միգդոնիդէոս B — Գորգէոնոս] Գորթանիոս B || Պետրոս] մեծ զօրավարքն *add.* B — եւ այլս ի պատուաւորացն *om.* B — կոչուցանել եւ զնոսա առաջի իւր] եւ կոչուցին առաջի B || 4 համբարձեալք ... խոստովանելով] համարձակեալք բանիւ խոստովանեցան B || 7 հրապարակախօս եղեւ ... հատին զգլուխն] ի հրապարակախօս լինել եւ ի մեծարանէին Մաքսիմիանոսի ամբարշտին ընդդէմ ճշմարտին Աստուծոյ՝ յանդիմանեաց զնա յոյժ ի հրապարակի անդ աստուածախօս բանիւ իւրով, եւ խոստովանեցաւ զՔրիստոս Տէր եւ արարիչ ։ Եւ հրամայեաց թագաւորն քարիւ ջախջախել զբերանն եւ խորտակել զատամունսն, եւ յետոյ հատին զգլուխն B || 12 սուրբ *om.* B.

(*Mardēos*) le généralissime, Mygdonios le gouverneur, Gorgonius (*Gorgēonos*) et Pierre et d'autres parmi les notables..» Il ordonna de les faire venir en sa présence. Ils enlevèrent d'eux-mêmes le collier d'or de leur cou, détachèrent leur ceinturon, quittèrent leur manteau royal, et élevant leur voix, ils confessèrent le nom de Notre-Seigneur Jésus-Christ. Il ordonna de les frapper violemment, puis on les jeta en prison.

Un certain autre soldat, nommé Zénon, parla en public contre l'impie Maximien, le critiquant avec vigueur et publiquement par des paroles remplies de Dieu, et confessa le Christ, Seigneur et créateur. Après lui avoir écrasé la bouche et brisé les dents avec une pierre, on lui trancha la tête.

On saisit également saint Théophile, * diacre, au moment où il apportait une lettre de saint Anthème, évêque, aux saints martyrs du Christ; on lui coupa la langue, et on le lapida jusqu'à ce qu'il eût rendu l'âme. * A fol. 143 r° a.

Quant au diacre Théonas, qui avait blâmé l'impie par des paroles pleines de sagesse, celui-ci, irrité, ordonna de battre son corps avec des nerfs de

փայտի բեւեռել՝ հրով այրեցին զնա, եւ գոհանալով աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած :

Բայց զսուրբ իշխանսն այսպէս կատարեցին. զԴորոթէոս գլխատեցին, զՄարդոնիոս՝ հրով այրեցին, զՄիգդոնիոս՝ ի խորափիտ ընկեցին, եւ ի Գորգոնիոսն եւ ի Պետրոսն պարանոցն կախեալ երկանաքար՝ ընկեցին ի ծով : Այսպէս բարի խոստովանութեամբ կատարեցան ի Քրիստոս :

Քաղոցի ԻԱ եւ Դեկտեմբերի ԻԹ : Տօն է Ծննդեան Տեառն եւ յիշատակ սուրբ առաքելոցն Յովհաննու եւ Յակոբու :

Սիրելի աշակերտքն Քրիստոսի՝ Յակոբոս եւ Յովհաննէս, որդիքն Զեբեդեայ, էին ըստ մարմնոյ քեռորդիք Յիսուսի. զի Սողոմէ մայր նոցա՝ դուստր էր Յովսեփայ աստուածահօրն : Եւ էին յառաջագոյն աշակերտեալք Յովհաննու Մկրտչի : Եւ յոր-
* A fol. 143 r° b. ժամ լուան ի նմանէ թէ. Ահաւասիկ Քրիստոս գառն Աստուծոյ, * գնացին զհետ Յիսուսի Յովհաննէս եւ Անդրէաս : Եւ դարձեալ գնացին առ Յովհաննէս. եւ յորժամ Հերովդէս արկ զՅովհաննէս ի բանդ, գնացին նոքա ի տունս իւրեանց :

1 գոհանալով] զԱստուծոյ *add.* B || 4 ընկեցին] ընկղմեցին B || 7 Տօն ... Յակոբու] տօն է սուրբ առաքելոցն որդւոցն որոտման Յովհաննու եւ Յակոբայ B || 10 Յիսուսի] Քրիստոսի *add.* B || 14 արկ] էարկ B.

bœuf, ensuite de le clouer à un poteau et de le brûler. Il rendit son âme à Dieu en (le) remerciant.

Voici comment on exécuta les saints princes : on décapita Dorothée, on livra aux flammes Mardonius, on jeta dans un précipice Mygdonios, on attacha de grosses pierres au cou de Gorgonius et de Pierre et on les précipita à la mer. C'est ainsi qu'en bonne confession ils moururent pour le Christ.

21 Kalotz, 29 **Décembre.**

Fête de la Nativité du Seigneur et commémoration des saints apôtres Jean et Jacques.

Les disciples chers au Christ, Jacques et Jean, fils de Zébédée (*Zebetheay*), étaient, par le corps, fils de la sœur de Jésus, car leur mère Salomé (*Soghomē*) était fille de Joseph, le père de Dieu. Ils avaient été d'abord disciples de Jean-Baptiste. Lorsqu'ils entendirent de lui : « Voici le Christ, l'agneau de
* A fol. 143 r° b. Dieu »[1], Jean et André * suivirent Jésus. Puis ils retournèrent à Jean-Baptiste, mais quand Hérode fit mettre Jean-Baptiste en prison, ils retournèrent à leurs maisons.

1. Joan. I, 36.

Եւ Յիսուս տեսեալ առ ծովեզերն զՊետրոս եւ զԱնդրէաս՝ կոչեաց զնոսա եւ գնացին զհետ նորա, եւ ընդ նմա շրջէին հանապազ:

Եւ յետ յարութեանն Քրիստոսի եհաս վիճակ Յակոբայ Սպանիա. եւ սպան զնա Հերովդէս սրով վասն յանդիմանելոյ զՀրէայսն, եւ զմարմին նորա ընկեցին ի ծով. եւ ալիք ծովուն հանին զնա ի վիճակն իւր ի Սպանիա: Եւ ի ձեռն նշանացն եւ սքանչելեացն պատուեցաւ ի նոցանէ, մինչեւ կոչեցաւ անդ Պօղոս առաքեալն եւ դարձոյց զնոսա յաստուածգիտութիւն, եւ ծանուցաւ թէ Յակոբոս է առաքեալն նոցա:

Իսկ Յովհաննէս սպասաւորէր ամենասուրբ կուսին Մարիամու աստուածածնին երկոտասան ամ, որ յանձնեցաւ նմա ի Քրիստոսէ թէ. Ահա մայր քո, եւ սուրբ կուսին թէ. Ահա որդի քո: Զի սա միայն է որ երեք մայր ունի. մի՝ Սողոմէ որ ծնաւն զնա, երկրորդ՝ զորոտումն որ անուանեցան որդիք որոտման, եւ երրորդ՝ աստուածածին Մարիամ:

*Եւ յետ փոխման սուրբ կուսին՝ գնաց յԵփեսոս հրամանաւ սուրբ Հոգւոյն, եւ զտաճարն Արտեմեայ կռոցն կործանեաց, եւ արար բազում նշանս եւ սքանչելիս, եւ զբազումս դարձոյց ի կռապաշտութենէ յաստուածպաշտութիւն: * Շինեաց անդ* * A fol. 143 v° a.

3 վիճակ Յակոբայ Սպանիա] վիճակաւ Սպանիա Յակոբու B || 4 սրով *om.* B || 6 կոչեցաւ] չոքաւ B || 7 ծանուցաւ] ծանուցեալ եթէ սա B -- նոցա] ձեր B || 9 սուրբ *om.* B || 10 Զի սա .... Մարիամ *om.* B || 13 սուրբ *om.* B || 15 յաստուածպաշտութիւն] յաստուածգիտութիւն: Եւ Դոմետիանոս թագաւոր աքսորեաց զնա ի Պատմոս կղզի: Եւ երթեալ անդ դարձոյց զամենեսեան յաստուածգիտութիւն *add.* B.

Jésus ayant aperçu sur le rivage Pierre et André, les appela. Ils le suivirent et circulèrent constamment avec lui.

Après la résurrection du Christ, l'Espagne échut comme lot à Jacques, mais Hérode le fit mourir par l'épée, pour avoir blâmé les Juifs, et on jeta son corps à la mer. Les vagues de la mer le déposèrent dans son diocèse en Espagne. Il fut honoré là, à cause de ses miracles et de ses prodiges, jusqu'à ce que l'apôtre Paul, appelé par eux, les convertit à la science de Dieu et leur fit connaître que Jacques était leur apôtre.

Quant à Jean, il servit pendant douze ans la sainte vierge Marie, mère de Dieu, qui lui avait été confiée par le Christ (lorsqu'il dit) : « Voici ta mère » et à la Vierge : « Voici ton fils[1] ». Il est le seul qui eut trois mères : la première, Salomé, qui l'enfanta ; la deuxième, le tonnerre, c'est pourquoi ils (les deux frères) furent appelés les fils du tonnerre ; et la troisième, la mère de Dieu, Marie.

Après l'assomption de la sainte Vierge, il se rendit à Éphèse, par ordre du Saint-Esprit, et y détruisit le temple de l'idole Artémis ; il y opéra de nombreux miracles et prodiges, et convertit bien des gens de l'idolâtrie au culte de Dieu. * Il y construisit des églises, y établit des évêques, des prêtres et des * A fol. 143 v° a.

1. Joan. xix, 26 sq.

եկեղեցին և կացոյց եպիսկոպոսս և քահանայս և սարկաւագունս : Եւ հալածեաց զդեւս ի կղզւոյն և ընկղմեաց զԿինոպաս կախարդն ի ծովն և կուրացոյց զՆոտիանոս կախարդն :

Սա ընթերցաւ զերիս աւետարանն՝ զՄատթէոս, զՄարկոս, զՂուկաս. գրեաց և ինքն աւետարան ի ձեռն աշակերտի իւրոյ Պրոխորոնի, գրեաց և զաստուածային յայտնութիւնն :

Եւ Ներիաս թագաւորն դարձոյց զնա յաքսորանացն, և եկն դարձեալ յԵփեսոս և ուղղեաց որ ինչ անդ պակաս էր, որ և բազմաց հազար մոլորեալ մարդիկ դարձոյց յԱստուած :

Եւ ապա յաւուր կիրակէի կոչեաց առ ինքն զեղբարսն, և վարդապետեալ հաղորդեցոյց զնոսա, և առեալ ընդ իւր զԲիւրոս, զաշակերտն իւր և այլ արս երկուս, թիօք և փայտատօք, ել արտաքոյ քաղաքին ի տեղի մի, և հրամայեաց փորել անդ խորագոյն : Եւ մտեալ տարածեաց զհանդերձս իւր, և նափորտովն յաղօթս կացեալ ասաց. Բարձեցէք զմայր իմ ի վերայ իմ : Եւ բարձեցին մինչև ի ծունկն և ի պարանոցն զհողն, և ապա աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած : Եւ կտաւ արկեալ զերեսօքն ծածկեցին, և եկեալ ի քաղաքն պատմեցին թէ Յովհաննէս վախճանեցաւ :

2 կախարդն *om.* B | 7 Ներիաս] Ներուաս B — դարձեալ] վերստին B || 11 առեալ] առ B || 15 առ Աստուած] ի ձեռն Տեառն B.

diacres. Il chassa les démons de l'île[1] et fit noyer le magicien Kynops (*Kinopas*) dans la mer, et rendit aveugle le magicien Noëtianus (*Notianos*).

Il lut les trois évangiles de Matthieu, de Marc, de Luc; il écrivit lui aussi un évangile par l'intermédiaire de son disciple Prochore (*Prokhoron*) et la divine Apocalypse.

L'empereur Nerva (*Nerias*) le fit revenir de l'exil; il se rendit de nouveau à Éphèse et y procura ce qui manquait; il convertit à Dieu quarante mille hommes égarés.

Un dimanche, il appela à lui les frères, leur fit la doctrine, les communia, et prenant avec lui Verus (*Biuros*), son disciple, et deux autres hommes munis de bêches et de pelles, il les conduisit hors de la ville, à un endroit où il leur donna l'ordre de creuser profondément. Puis il descendit, étendit ses vêtements et se mit à prier avec le manteau (sur lui); il dit ensuite : « Tirez sur moi ma mère. » Ils le couvrirent de terre jusqu'aux genoux, puis jusqu'au cou; il rendit alors son âme à Dieu. Ils étendirent un linge pour couvrir sa figure, et retournèrent à la ville pour dire aux frères : « Jean est mort. »

1. Il s'agit de l'île de Patmos; notre auteur a négligé de dire que Jean y avait été exilé.

Եւ յետ երից աւուրց բացին զգերեզմանն եւ ոչ գտին զմարմինն, բայց միայն զհանդերձն եւ զհողաթափն, * զի փոխադրեաց զնա սիրելին իւր Քրիստոս որ ասաց թէ. Կամիմ զի կացցէ դա մինչեւ ես գամ. * A fol. 143 vº b.

Եւ փոխեցաւ սուրբ առաքեալն եւ աւետարանիչն Յովհաննէս Հոռի ԺԷ եւ Սեպտեմբերի ԻԶ։

Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն Յուլիանոսի բժշկի եւ Սիղուանոս եպիսկոպոսի Եմեսու քաղաքի եւ Ղուկասու սարկաւագին եւ Մոկկիմոսի ընթերցողի։

Յաւուրս անօրէն արքային Նումերիանոսի բազում խնճոյս լինէր ամբոխիցն ի տօնի կռոցն, եւ ամենեքեան ճեպէին կատարել զպիղծ զոհսն ի քաղաքն Եմեսու։ Զոր տեսեալ եպիսկոպոսն Սիղուանոս եւ Ղուկաս սարկաւագն եւ Մոկկիմոս ընթերցողն՝ յառաջ մատուցեալք ուսուցանէին զժողովուրդսն ի բաց կալ ի խուլ եւ համր դիւացն, եւ հաւատալ ի մի աստուածութիւն Հօր եւ Որդւոյ եւ սուրբ Հոգւոյն։

Եւ տեսեալ զնոսա անօրէն սպասաւորացն եւ կալեալ կացուցին առաջի դատաւորին։ Եւ եհարց դատաւորն զհաւատոյ նոցա, եւ նոքա յայտնապէս դաւանեցին

2 զհողաթափն] վասն որոյ հաւանեցան ասել աշակերտք նորա թէ փոխադրեաց *add* B || 4 Հոռի ԺԷ եւ Սեպտեմբերի ԻԶ] յաւուր կիւրակէի B || 10 Սիղուանոս] Սիլվանոս B.

Trois jours après, on ouvrit la tombe et l'on n'y trouva point le corps, mais seulement les vêtements et les pantoufles, * car le Christ avait transporté en haut son bien-aimé, et lui avait dit : « Je veux qu'il vive jusqu'à ce que je vienne [1]. » * A fol. 143 vº b.

Le saint apôtre et évangéliste Jean mourut le 17 Hori, 26 Septembre.

En ce jour martyre de saint Julien le médecin, de Silvain évêque d'Émèse, de Luc le diacre, et de Mocimus le lecteur.

Aux jours de Numérien, l'empereur impie, beaucoup de réjouissances publiques avaient lieu aux fêtes des idoles, et tous s'empressaient d'accomplir les immondes sacrifices dans la ville d'Émèse (*Emesos*). Ce que voyant, l'évêque Silvain, le diacre Luc et le lecteur Mocimus survenaient et enseignaient au peuple d'abandonner les démons sourds et muets, et de croire à l'unique divinité du Père, du Fils et du Saint-Esprit.

Les impies serviteurs les ayant vus, les arrêtèrent et les mirent en présence du juge. Le juge les interrogea au sujet de leur foi, et ils confessèrent

1. Joan. xxi, 22.

զանունն Քրիստոսի Աստուծոյ ։ Եւ հրամայեաց տանջել զնոսա յոյժ եւ գազանաց արկանել ։

* A fol. 144 r° a. Եւ յորժամ տանէին * զսուրբսն արտաքոյ քաղաքին արկանել գազանաց, եկեալ Յուլիանոս բժիշկ ողջոյն տալով սրբոցն եւ գիրկս արկեալ համբուրէր զնոսա. քանզի եւ զհաւատս քրիստոնէութեան ի նոցանէ էր ընկալեալ ։ Զոր տեսեալ կռապաշտիցն ըմբռնեցին զնա աղաղակելով. Սպանցուք զդա, զի զամենայն քաղաքս դարձուցանէ յերկրպագութենէ աստուածոց մերոց, քանզի հմուտ է Նազովրեցւոյ աղանդոյն, եւ նովաւ բժշկէ կախարդութեամբ անկեալս ի հիւանդս ։ Եւ սուրբն Յուլիանոս հաւանեցուցանէր զժողովուրդն եւ ասէր. Ոչ կախարդութեամբ այլ անուամբն Աստուծոյ բժշկեմ ։

Իսկ զքաջամարտ վկայն զՍիլվանոս եպիսկոպոսն եւ զՂուկաս սարկաւագն եւ զՄոկիմոս ընթերցողն ընկեցին լինել կերակուր գազանաց. եւ աղօթելով կատարեցան ի Քրիստոս ։

Եւ ապա զերանելին Յուլիանոս քարշելով տանջեցին անխնայաբար. Եւ նորա զաչս յերկինս համբարձեալ ասէր. Աստուած իմ օգնեա ինձ եւ դասաւորեա զհոգի իմ ընդ սրբոց քոց Սիլուանոսի եւ Ղուկասու եւ Մոկիմոսի ։

Եւ խորհեցան ընդ միմեանս զօրականքն սատանայի ասեն. Եկայք հնարեսցուք

1 Եւ հրամայեաց ... արկանել] Եւ տանջեալ զնոսա՝ հրամայեաց գազանաց արկանել ի դրունս քաղաքին B || 8 կախարդութեամբ ... բժշկեմ] զհիւանդս կախարդութեամբ, եւ հաւանեցուցանէ զժողովուրդն եթէ անուամբ Քրիստոսի բժշկեմ եւ ոչ դեղօք B || 1 զմեղցն] Քրիստոսի *add.* B || 17 ասեն] եթէ, մեք օրինակաւ սպանցուք զդա, զինչ ազատեմք, այլ եկայք *add.* B.

clairement le nom du Christ, Dieu. Il ordonna de les torturer violemment et de les jeter aux fauves.

* A fol. 144 r° a. Tandis qu'on conduisait * les saints hors de la ville pour les jeter aux fauves, le médecin Julien vint donner le salut aux saints et les ayant enlacés de ses bras les baisa, car il avait reçu d'eux la foi chrétienne. Les idolâtres, l'ayant vu, le saisirent en criant : « Tuons-le, car il détourne toute la ville du culte de nos dieux, il est instruit dans la secte du Nazaréen et par là il guérit les malades en opérant des enchantements. « Mais saint Julien persuadait le peuple en ces termes : « Ce n'est pas par magie que je guéris, mais par le nom de Dieu. »

On jeta en pâture aux fauves le vaillant martyr, l'évêque Silvain, le diacre Luc et le lecteur Mocimus et tous, en priant, moururent dans le Christ.

Ensuite, on traîna le bienheureux Julien et on le tortura cruellement. Il éleva les yeux au ciel et dit : « Mon Dieu, aide-moi et place mon âme avec celles de tes saints Silvain, Luc et Mocimus. »

Les soldats du démon se consultèrent et dirent : « Allons, inventons

*տանջանարանս խմասցուք, զի կարծր եւ անժուժելի տանջանօք մեռցի : Եւ ետուն գործել բեւեռս երկայնս եւ սուրս, եւ * բեւեռեցին զերկոսին ոտսն ընդ իրեարս, եւ զերկոսին ձեռսն ընդ միմեանս, եւ զերծեալ զգլուխն վարեցին բեւեռս ի գագաթն եւ մինչեւ յուղեղն հասուցին, եւ կիսամահ թողեալ գնացին :* * A fol. 144 r° b.

Եւ սուրբն յաղօթելոյ ոչ դադարէր, եւ ի քարշ անկեալ գանգատանօք եմուտ յայր մի, եւ զաչսն միայն յերկինս համբարձեալ պաղատէր առ Աստուած, եւ աւանդեաց զհոգին իւր ի ձեռս հրեշտակաց [1] Դեկտեմբերի ԻԹ :

Եւ երեւեալ սրբոյն Յուլիանոսի ի տեսլեան ուրումն բրտի առնուլ զմարմին նորա, եւ գնացեալ յայրն եւ բարձեալ զմարմինն թաղեաց ի նշանաւոր տեղւոջ :

Եւ յաւուրս քրիստոնէութեան յորժամ երեւեցաւ գլուխն Յովհաննու Մկրտչին, այլ ումեմն բրտի ի նոյն քաղաքին Եմեսու, որ է Հէմս, յայնժամ փոխադրեցին եւ զմարմին սրբոյն Յուլիանոսի բժշկի, եւ եդին յեկեղեցւոջն զոր յանուն նորա շինեցին :

Դարձեալ յայսմ աւուր տօն է Թովմասու Ընկլիզաց եպիսկոպոսի եւ մանկանցն Բեթղեհեմի չորեք հարիւր վաթսուն եւ երկուցն :

[B * *Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյ եպիսկոպոսին Ընկլիզաց Թովմասու :* * B p. 316 a.

Երանելին Թովմաս աստուածային ընտրութեամբն ձեռնադրեցաւ արքեպիսկոպոս

2 *բեւեռեցին*] *հեղուսին բեւեռօք* B || 7 *զհոգին իւր*] *առ Քրիստոս* *add.* B — *Դեկտեմբերի ԻԹ* *om.* B || 8 *զմարմինն*] *զնշխարս սրբոյն* B || 10 *գլուխն*] *սրբոյն* *add.* B.

quelque nouvel instrument de torture et qu'il meure dans des tourments cruels et intolérables. « Ils firent forger de gros clous longs et * clouèrent ses deux pieds ensemble, ses deux mains ensemble, lièrent sa tête et enfoncèrent des clous dans son crâne jusqu'à la cervelle, et l'ayant laissé à moitié mort, ils s'en allèrent. * A fol. 144 r° b.

Le saint ne cessa de prier et, se traînant péniblement, pénétra dans une grotte et, les yeux seuls élevés au ciel, il pria Dieu et rendit son âme entre les mains des anges, le 29 Décembre.

Saint Julien apparut en songe à un potier pour qu'il aille chercher son corps; et celui-ci, s'étant rendu à la grotte et ayant enlevé le corps, l'inhuma dans un endroit célèbre.

Lorsqu'aux jours du christianisme [1] la tête de Jean-Baptiste apparut à un autre potier de cette ville d'Émèse qui est Homs (*Hēms*), on transporta en même temps le corps de saint Julien le médecin et on le déposa dans l'église qu'on construisit à son nom.

En ce jour également, fête de Thomas, l'évêque des Anglais, et des quatre cent soixante-deux enfants de Bethléem.

[B * En ce jour martyre du saint évêque des Anglais, Thomas. * B p. 316 a.

Le bienheureux Thomas fut, par élection divine, sacré archevêque des

1. C'est-à-dire quand le christianisme fut libre, après l'édit de Milan.

Անգղիացւոց ի թագաւորանիստ քաղաքն Քանթերպիր : Եւ էր այր պարկեշտ զարդարեալ ամենայն առաքինութեամբ եւ ջերմեռանդ օրինացն Աստուծոյ :

Իսկ թագաւորն ոչ գնայր ըստ կամացն Աստուծոյ եւ արքեպիսկոպոսին. որ եւ յաւել ի վերայ ամենայնի թողուլ զօրինաւոր ամուսին իւր, եւ պոռնկութեամբ պղծեալ : Նաեւ զորդի մի իւր ի պոռնկութենէ, ձեռնալ՝ կամեցաւ նստուցանել յաթոռ թագաւորութեանն :

* B p. 316 b. * Այլ ընդդէմ դարձաւ ճշմարիտ քահանայապետն Աստուծոյ յանդիմանական բանիւք՝ ոչ արար զկամս արքային առ ի յօծանել զորդին :

Յայնժամ թագաւորն ժողովեալ զեպիսկոպոսս աշխարհին արտաքոյ կաթուղիկէ եկեղեցւոյն եւ ընդդէմ կամաց արքեպիսկոպոսին նոքօք օծանել զորդի աղախնոյն թագաւոր : Եւ ընդ նմա նախանձեալ արտաքսէ եւ արգելոյր զօրինաւոր հասս եկեղեցւոյն :

Եւ յարուցեալ երանելին՝ եկն պատմել հայրապետին Հռոմայ Աղեքսանդրի զելեալ զգործն. եւ նա իրաւունս վարկաւ ընդ բանիւ առնել նմա զթագաւորն եւ զամենայն աշխարհն որք համախոհ էին նմա : Եկն ապա եւ կատարեաց զհրամայեալսն փակեալ զդրունս եկեղեցեաց եւ արգելեալ զերիցունս ի քահանայագործելոյ վասն թագաւորին անօրէնութեանն. եւ ինքն նստէր լռութեամբ յեպիսկոպոսարանն ի սուգ՝ որպէս եւ Սամուէլ վասն Սաւուղի :

Բայց թագաւորն անդրէն մնայր ի կամս իւր եւ անխոնարհ եղանակաւ զամ մի :

Anglais dans la ville royale de Cantorbéry (*Khantherpir*). C'était un homme modeste, orné de toutes sortes de vertus et zélé pour les commandements de Dieu.

Or, le roi ne se comportait pas selon la volonté de Dieu et de l'archevêque, et pour comble il abandonna son épouse légitime et se souilla par la fornication. Il voulut même faire monter sur le trône un de ses fils, né de la fornication.

* B p. 316 b. * Le vrai pontife de Dieu s'y opposa par un langage de blâme et il ne voulut pas accomplir la volonté du roi de sacrer son fils.

Alors le roi ayant convoqué les évêques du pays, hors de l'église catholique et contre la volonté de l'archevêque, fit sacrer roi par eux le fils de sa maîtresse. Dès lors, il jalousa (Thomas) et supprima les revenus légaux de l'Église.

Le bienheureux partit soumettre les faits au pontife de Rome Alexandre, et celui-ci jugea de son droit d'interdire le roi et tous ceux du pays qui étaient ses partisans. Ensuite (Thomas) revint et accomplit ce qui lui avait été ordonné : il ferma les portes des églises et interdit aux prêtres d'accomplir leur ministère pour cause de l'impiété du roi ; lui-même se confina silencieux et triste dans son archevêché comme jadis Samuël pour Saül.

Mais le roi persista, sans remords, dans sa volonté pendant une année et

Ապա տեսեալ զտագնապ աշխարհին ի կապանացն՝ զի պաշտամունք եկեղեցեացն խափանեցան, եւ մանկունք ոչ մկրտէին, եւ մեռեալքն ոչ օրինաւոր թաղման արժանաւորէին փոխանակ ապաշխարելոյ եւս առաւել խռովեցաւ, եւ ասէ ցիշխանսն իւր. Ընդէ՞ր ոչ խնդրէք զվրէժս իմ յառնէն որ զայս պատուհաս էած իմոյ աշխարհիս :

Յայնժամ սպառազինեցան արք չորք ի սպասաւորացն եւ առեալ զսուրս գնացին յեպիսկոպոսարանն, եւ մտեալ յեկեղեցին գտին զերանելին ի խորանն սուրբ յաղօթս առաջի տէրունական սեղանոյն, եւ ասեն. Արձակեա զաշխարհս ի նզովիցն հրամայէ թագաւորն : Արքեպիսկոպոսն ասէ. Անցէ թագաւորն զպարանոցն իւր ընդ լծով օրինացն Աստուծոյ, եւ ինքն Աստուած արձակեսցէ յայնժամ զաշխարհս հրամանաւն իւր իմով կամօք :

Իսկ նոցա հանեալ ի պատենիցն զսուրսն շարժեցին ասելով. Եթէ ոչ * հաւանեսցիս՝ սրովքս խողխողեսցիս : Սուրբն պատասխանի ետ եւ ասէ. Ի գիրկս մօրն զմանուկն սպանանել վայելուչ է, քանզի ես պատրաստ եմ վասն Տեառն իմոյ օրինացն աստէն ի տանս իմում մեռանել : Եւ ձգեալ մի ոմն զսուրն եհար զգլուխ երանելւոյն մինչդեռ խոնարհեալ էր ի վերայ սրբոյ սեղանոյն յաղօթս : * B p. 317 a.

Տեսեալ ոմն ի սարկաւագացն զայն՝ ընդդէմ ձգեալ սրոյն զձեռն զի պատսպարեսցէ զարքեպիսկոպոսն, եւ կրկնեալ սրոյն ի վերայ եհատ զբազուկս նորա եւ զպարանոց

sans s'incliner devant l'évêque. Puis, voyant le trouble du pays à cause des entraves qui empêchaient le service des églises, alors que les enfants n'étaient pas baptisés, et que les morts étaient privés de la sépulture régulière, au lieu de faire pénitence, il s'émut davantage et dit à ses princes : « Pourquoi ne me vengez-vous pas de cet homme qui a amené ce fléau sur mon pays ? »

Alors, quatre de ses serviteurs revêtirent leurs armures, prirent leurs épées et se dirigèrent vers l'évêché; ils pénétrèrent dans l'église, trouvèrent le bienheureux dans le sanctuaire en prières devant la sainte table du Seigneur et lui dirent : « Absous le pays des anathèmes, le roi l'ordonne. » L'archevêque répondit : « Que le roi mette son cou sous le joug de la loi de Dieu, et Dieu lui-même absoudra alors le pays par son ordre et ma volonté. »

Ils tirèrent alors leurs épées du fourreau, les agitèrent et dirent : « Si tu ne consens pas, * tu seras égorgé par ces épées. » Le saint leur répondit : « Il convient de tuer l'enfant dans les bras de sa mère, et moi, je suis prêt à mourir ici dans ma maison pour les lois de mon Seigneur. » L'un d'eux ayant brandi l'épée, frappa la tête du bienheureux pendant qu'il était incliné, en prières, sur le saint autel. * B p. 317 a.

Ce que voyant, un des diacres étendit son bras devant l'épée levée pour abriter l'archevêque, et (le soldat) ayant de nouveau brandi l'épée, trancha son

պարանոցն, որ անդէն ի տեղւոջն ի վերայ աստուածային սեղանոյն աւանդեաց զհոգին իւր ի ձեռս Տեառն ։ Եւ արքն դարձան փութանակի առ թագաւորն ։

Իսկ մինչդեռ թաւալէր պատուական մարմինն յարեան, եւ խռովութիւն մեծ անկաւ յեպիսկոպոսարանն ։ Եւ կոյրք որ էին ի գաւիթն եկեղեցւոյն լուան եթէ, սպանին արքեպիսկոպոսն, եւ մի ոմն ի նոցանէ, փութացաւ ի խորանն սուրբ, եւ առեալ ի պատուական արենէն՝ հաւատով կծկեաց զաչս իւր անուամբն Աստուծոյ եւ առժամայն տեսանէր ։ Հռչակ սորա հասեալ համբաւ սա ի քաղաքն, եւ եկեալ ախտաժէտք խռոռնէին յամենայն ցաւոց զբժշկութիւն ։

Իսկ թագաւորն յորժամ լուաւ զնշանս սքանչելեացն՝ զղջացաւ. եւ հրամայեաց գաւառին եպիսկոպոսացն ժողովել եւ պատուով դնել ի տապան զերանելին ։ Նոյնպէս եւ արքն սպանողքն զղջացեալ ողբային զթշուառութիւն իւրեանց ։

Ժողովեալ սորա եպիսկոպոսաց եւ ամենայն բազմամբոխ ժողովրդեան եդին զպատուական զերանելի վկայն ի նոյն տեղւոջ ուր կատարեցաւ ի սուրն. եւ բազում սքանչելիք եղեն ի տապանի նորա ։ Զոր լուեալ թագաւորին զարհուրեցաւ յահէն իւր. եւ դարձաւ յամենայն անօրէնութենէ ի ճշմարիտ ապաշխարութիւն, լայր եւ կոծէր զանձն իւր ։ Եւ հրամայեաց տալ զամենայն զկարգաւորական կանոնսն եկեղեցւոյն ըստ սահմանեալ օրինացն ։

Եւ ահ եւ երկիւղ անկ նահատակութեան երանելւոյն ի վերայ արեւմտական թագաւորացն եւ իշխանացն որք ընդդիմանային կտրել զպտուղ եկեղեցւոյ ։

bras et le cou du saint qui, là même, sur l'autel du Seigneur, rendit son âme entre les mains du Seigneur. Les hommes retournèrent en hâte auprès du roi.

Pendant que le corps vénérable se débattait dans le sang, il y eut une grande confusion à l'archevêché. Les aveugles qui se trouvaient dans la cour de l'église ayant appris le meurtre de l'archevêque, un d'eux s'approcha en hâte du saint autel, et ayant pris de ce sang vénérable en frotta ses yeux, avec foi, au nom de Dieu, et vit aussitôt. Le bruit s'en répandit dans la ville et les infirmes accoururent et trouvèrent la guérison de leurs infirmités respectives.

Le roi ayant appris les miracles survenus, se repentit et ordonna aux évêques de la province de se réunir et de mettre le bienheureux au tombeau avec honneur. De même aussi, les assassins s'étant repentis déplorèrent leur malheur.

Les évêques se réunirent donc et accompagnés d'une grande multitude de peuple, mirent honorablement au tombeau le bienheureux martyr, dans le lieu même où il avait été exécuté, et de nombreux miracles eurent lieu sur sa tombe. Ce qu'ayant appris, le roi en fut effrayé et, abandonnant toutes ses impiétés, fit une vraie pénitence; il versa des larmes et frappa sa poitrine. Il ordonna de restituer à l'église tous les revenus canoniques suivant les lois établies.

Le martyre du bienheureux jeta l'effroi et la crainte parmi les rois et les princes de l'Occident, qui s'étaient permis de supprimer les revenus de l'Église.

Կատարեցաւ երանելի քահանայապետն եւ վկայն Քրիստոսի յամսեանն Դեկտեմբերի ԻԹ, եւ ի թուականի Հայոց վեց հարիւր տասն եւ վեց, ի թագաւորութեանն Հոռոմոց Մանուէլի :]

Քաղոցի ԻԲ եւ Դեկտեմբերի Լ : Վկայաբանութիւն Ինդոսի ներքինւոյն եւ Դոմնայի քրմուհւոյն :

Դոմնաս քրմուհի էր երկոտասան կռոցն որ էին յապարանսն Մաքսիմիանոսի թագաւորին ի Նիկոմիդեայ քաղաքին. եւ ընթերցեալ * առաքելական գիրսն Պօղոսի առաքելոյն եւ զԳործոց Առաքելոցն հաւատայ ի Քրիստոս եւ մկրտեցաւ ի Կիւրղոսէ եպիսկոպոսէ. եւ էր ամաց երկոտասանից : * A fol. 144 v° a.

Մկրտեցաւ ընդ նմին եւ Ինդէս ներքինի, եւ զկերակուրս եւ զռոճիկս զոր ընդունէին յարքունուստ բաշխէին աղքատաց եւ զզարդս ոսկւոյ եւ արծաթոյ եւ զհանդերձս պատուականս. եւ նոքեանք ի վերայ խոտեղինի ննջէին, հաց սակաւ ճաշակելով ընդ երեկս միայն ի ջուր թանալով :

Եւ լուեալ զայս ներքինապետին որ էր փոխանակ թագաւորին թողեալ ի պալատն, արկ զնոսա ի բանդ, եւ հրեշտակ Տեառն կերակրէր զնոսա ամենայն բարութեամբ :

4 Վկայաբանութիւն ... քրմուհւոյն] Վկայութիւն սրբոյն Ինդոսի ներքինւոյն, եւ սրբուհւոյն Դոմնայի քրմուհւոյն B || 8 մկրտեցաւ] ի Նիկոմիդացւոց *add.* B || 12 ննջէին] ննջելով B — ճաշակելով] ճաշակէին B || 15 Եւ հրեշտակ ... բարութեամբ *om.* B.

Le bienheureux pontife et martyr du Christ fut exécuté le 29 Décembre, l'année six cent seize de l'ère arménienne, sous le règne de Manuel (empereur) des Grecs.]

22 Kalotz, **30 Décembre.**

Martyre de l'eunuque Indès et de la prêtresse d'idoles Domna.

Domna (*Domnas*) était prêtresse de douze idoles qui se trouvaient au palais de l'empereur Maximien dans la ville de Nicomédie. Ayant lu les * épîtres apostoliques de l'apôtre Paul et les Actes des Apôtres, elle crut au Christ et fut baptisée par l'évêque Cyrille; elle avait douze ans. * A fol. 144 v° a.

Avec elle, fut baptisé l'eunuque Indès, et tous deux distribuèrent aux pauvres les vivres et les pensions qu'ils recevaient de l'État, ainsi que leurs bijoux d'or et d'argent et leurs habits précieux. Ils dormaient sur de la paille et mangeaient, le soir seulement, un peu de pain trempé dans l'eau.

Le chef des eunuques, qui remplaçait l'empereur pendant son absence du palais, ayant eu connaissance de cela, les fit jeter en prison, mais l'ange du Seigneur les nourrissait avec toutes sortes de produits. La servante du Christ

Եւ Դոմնա աղախինն Քրիստոսի ի հնարս մտաց իմաստութեամբ որով կարասցէ զերծանել յանօրինացն խառնակութենէ, եւ ըստ մարգարէին Դաւթի այլագունեաց զդէմս իւրեւ դիւահար, եւ խօսէր բարբառս անպատշաճս :

Եւ զայն տեսեալ ներքինապետին տրտմեցաւ յոյժ, եւ խորհուրդ արարեալ տարաւ զնոսա առ եպիսկոպոսն քրիստոնէից սուրբն Անթիմոս որ եկաց յետ սրբոյն Կիւրղի, թերեւս կարասցեն բժշկել : Եւ այս յաստուծմէ Աստուծով եղեւ որոց երթեալ գոհանային զՏեառնէ, ուրախացեալք ի մէջ քրիստոնէիցն առողջ հոգւով եւ մարմնով :

* A fol. 144 v° b. Եւ արքայն Մաքսիմիանոս յաղթեաց թշնամեաց * իւրոց եւ դարձաւ խնդութեամբ ի քաղաքն. եւ մտեալ ի տաճար երկոտասան կռոցն աղօթել եւ զոհել վասն որոյ նոքա տուեալ էին զյաղթութիւնն, եւ զքրմուհին Դոմնա եւ զԻնդէս ոչ եսես անդ, հարցանէր թէ ուր իցեն : Եւ իբրեւ ծանուցին բարկացաւ ներքինապետին զի ետ զնոսա առ քրիստոնեայս. մերկացոյց զնա եւ ընկէց ի պատուոյն. եւ կողոպտեալ զինչս նորա աքսորեաց յաքսոր ի Կղաւդիապօլիս արածել զուղտս. եւ յետոյ հրամայեաց եւ հատին զգլուխ նորա : Եւ ի խնդիր ելեալ Դոմնայի՝ ոչ գտին ի վանորայս կանանց, յորոց բազումք սպանանէին վասն անուանն Քրիստոսի :

Եւ զկոյս մի կրօնաւոր որոյ անուն Թէոփիլէա յափշտակեալ ի կուսարանէն, եւ վասն զի ոչ ուրացաւ զհաւատն Քրիստոսի արկին զնա ի պոռնկանոցն, եւ նաւակով

4 տարաւ] տարեալ B || 7 զՏեառնէ] զԱստուծոյ B || 8 յաղթեաց] յաղթեալ B || 10 զԻնդէս] ներքինին *add.* B || 17 զհաւատն] ի հաւատոյն B

Domna chercha avec sagesse comment elle pourrait éviter la cohabitation des impies, et, à l'exemple du prophète David, elle changea son visage en celui d'un possédé et se mit à proférer des paroles incohérentes.

Voyant cela, le chef des eunuques fut très attristé et après avoir pris conseil, les envoya à l'évêque des chrétiens, saint Anthème, qui avait succédé à saint Cyrille, dans l'espoir de trouver guérison auprès de lui. Et cela arriva par inspiration divine. Étant allés, (Indès et Domna) rendirent grâces à Dieu de se trouver sains d'âme et de corps au milieu des chrétiens.

* A fol. 144 v° b. L'empereur Maximien après avoir remporté la victoire sur ses ennemis *, revint avec joie à sa ville. Ayant pénétré dans le temple des douze idoles pour y prier et immoler, parce qu'elles lui avaient donné la victoire, il n'y vit pas la prêtresse Domna et Indès, et demanda où ils étaient. Lorsqu'on le lui déclara, il s'irrita contre le chef des eunuques de ce qu'il les avait remis aux chrétiens, le fit dépouiller et le destitua de sa dignité; puis, ayant confisqué ses biens, il l'envoya en exil à Claudiopolis pour paître les chameaux; plus tard, il ordonna de lui trancher la tête. Ceux qui furent envoyés à la recherche de Domna ne la trouvèrent point dans les couvents de femmes, dont beaucoup furent tuées pour le nom du Christ.

Une vierge religieuse du nom de Théophila (*Theophilia*) fut enlevée du couvent, et comme elle ne consentit pas à renier la foi du Christ, elle fut

անդ ընթեռնոյր զաւետարանն եւ աղօթէր առ Աստուած ։ Եւ յորժամ մտանէին առ նա վաւաշոտ երիտասարդքն վասն աղտեղի ցանկութեան՝ ըմբռնէր զնոսա ահ եւ դողումն, եւ անկանէին յոտս երանուհւոյ կուսին, եւ ելեալք արտաքս պատմէին թէ․ Տեսանէաք լուսաւորեալ երիտասարդ մերձ նորա կալով, եւ յահէ հրաշիցն կործանէաք յերկիր ։ Զոր եւ զնոյն հրակերպեան զուարթունն առաջնորդեալ նմա տարաւ յեկեղեցւոջն ուր ժողովք քրիստոնէիցն էին ։

* Եւ ի սրբոյն Ինդոսի ներքինւոյն պարանոցն կապեալ երկան ընկեցին ի ծով, եւ * A fol. 145 r° a.
կատարեցաւ մարտիրոսական խոստովանութեամբ ի Քրիստոս․ եւ զմարմին նորա հանին ալիքն ի ցամաք ։

Իսկ սրբուհին Դոմնաս զգեցեալ զգեստ առնն գնաց ի ծովեզրն, եւ գտեալ զնշխարս սրբոյն Ինդոսի եւ զայլ սրբոցն՝ տարեալ թաղեաց ի տեղի նշանաւոր ։ Եւ տեսեալ զնա ոմանք ի կռապաշտիցն ծանուցին թագաւորին, եւ հրամայեաց եւ հատին զգլուխ նորա Դեկտեմբերի Լ․, եւ այրեցին հրով զմարմինն ։

[B * Ի սմին աւուր յիշատակ Տիմոնի առաքելոյ ։ Սա էր մի յեօթն սարկաւագացն * B p. 318.
որ ձեռնադրեցան ի սպասաւորութիւն սեղանոյ սրբոցն ։ Եւ յետոյ եղեւ սա եպիսկոպոս

1 առ նա] անդ B || 2 վասն աղտեղի ցանկութեան *om.* B || 4 կալով] կացեալ B || 8 մարտիրոսական խոստովանութեամբ] խոստովանողական մարտիրոսութեամբ B || 11 սրբոյն *om.* B — տարեալ թաղեաց ի տեղի նշանաւոր] արկեալ ի նաւ եւ տարեալ արտաքոյ քաղաքին թաղեաց ի թաքստեան, եւ ինքն սպասաւորէր սրբոցն B || 13 զմարմինն] վասն սիրոյն Քրիստոսի *add.* B.

enfermée dans une maison de prostitution; elle passait son temps à lire l'Évangile et à prier Dieu. Lorsque des jeunes gens débauchés s'introduisaient auprès d'elle en vue de satisfaire leur immonde désir, l'effroi et la crainte les saisissaient, et ils tombaient aux pieds de la bienheureuse vierge, et en sortant racontaient : « Nous apercevions un jeune homme à l'aspect lumineux qui se tenait près d'elle, et nous tombions à terre frappés de ce spectacle terrifiant. » Ce fut ce même ange flamboyant qui la conduisit à l'église où se rassemblaient les chrétiens.

* On attacha une grosse pierre au cou du saint eunuque Indès (*Indos*), on * A fol. 145 r° a.
le jeta à la mer, et c'est ainsi qu'il mourut en confession de martyr pour le Christ. Les vagues déposèrent son corps sur le rivage.

Quant à sainte Domna, ayant pris des vêtements masculins, elle se rendit au rivage, et y ayant trouvé les restes de saint Indès et d'autres saints, elle les inhuma en un endroit célèbre. Quelques idolâtres l'ayant vue, en avisèrent l'empereur qui ordonna de lui trancher la tête, le 30 Décembre. On brûla son corps dans les flammes.

[B * En ce jour commémoration de l'apôtre Timon. Il était l'un des sept * B p. 318.
diacres qui furent ordonnés pour le service de table des saints. Il devint

Բոստրայ քաղաքին Արաբացւոց. եւ շրջելով քաղաքէ ի քաղաք ուսուցանէր եւ դարձուցանէր զբազումս ի Քրիստոս ։ Եւ մատնեալ եղեւ ի Հեթանոսացն վասն համարձակ քարոզելոյ նորա զՔրիստոս. յորժամ չարչարեցին եւ ի հնոց հրոյ արկին. եւ այնպէս կատարեցաւ վասն Քրիստոսի ։]

Քաղոցի ԻԳ եւ Դեկտեմբերի ԼԱ ։ Տօն է Աբգարու թագաւորին Հայոց եւ Ասորւոց ։

Անդրանիկն ամենայն հաւատացելոց թագաւորաց, բարեպաշտն Աբգարիոս, ըստ մարմնոյ թագաւորակից է Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. զի յառաջին ամին թագաւորութեանն Աբգարու ծնաւ Քրիստոս ի Մարիամայ ի Բեթղեհէմ Հրէաստանի ։ Եւ է սա թագաւոր Հայոց եւ Ասորւոց, եւ էր այր իմաստուն եւ հանճարեղ, ազգաւ Արշակունի ։

Դէպ եղեւ սմա երթալ յերկիրն Պարսից եւ խաղաղացուցանել զԱրտաշէս արքայն Պարսից եւ զեղբայր նորա, զի մարտեալ էին ընդ միմեանս վասն թագաւորութեանն, եւ անդ պատահեաց նմա ցաւս զոր ոչ * կարացին ողջել նմա բժիշկքն ։

* A fol. 145 r° b.

Իսկ յայնմ ժամանակի Քրիստոս ի Հրէաստանի բժշկութիւն կատարէր առանց դեղոց եւ արմատոց ։ Եւ լուեալ Աբգարու առաքէ զԱնանիա սուրհանդակ իւր, եւ այլ

6 Աբգարիոս] որ թարգմանի խրատական B || ընթացս. սա. նա] եւ թարգման սա. նա B ||

ensuite évêque de Bostra, ville d'Arabie, et passant de ville en ville, il instruisit et convertit des multitudes au Christ. Il fut dénoncé par les Hellènes pour avoir ouvertement prêché le Christ. Après l'avoir soumis à de nombreuses tortures, on le jeta dans une fournaise ardente; et c'est ainsi qu'il mourut pour le Christ.]

23 Kalotz, 31 Décembre.

Fête d'Abgar, roi d'Arménie et de Syrie.

L'aîné de tous les rois chrétiens, le pieux Abgar (*Abgarios*), d'après le corps, est le roi collègue de Notre-Seigneur Jésus-Christ, car c'est la première année du règne d'Abgar que le Christ naquit de Marie à Bethléem de Judée. Il est le roi d'Arménie et de Syrie, homme sage et intelligent, de la race des Archakounis.

Il eut l'occasion de se rendre en Perse, et de faire la paix entre le roi de Perse, Artachès, et son frère, qui étaient brouillés au sujet du royaume, et c'est là qu'il gagna une infirmité devant laquelle les soins des médecins * furent impuissants.

* A fol. 145 r° b.

A cette époque, le Christ opérait des guérisons en Judée sans médicaments et sans extraits de racines. Ce qu'ayant appris, Abgar expédia son

այս փառաւորս ընդ նմա, եւ գրեաց առ Յիսուս այսպէս. Աբգար Արշամայ, իշխան աշխարհաց, առ Յիսուս փրկիչ եւ բարերար, որ երեւեցար յաշխարհին Երուսաղեմացւոց ողջոյն : Լուեալ իմ վասն քո եւ վասն նշանացդ զոր առնես, զի որպէս ասեն, զկոյրս բանաս դու, զբորոտս սրբես, խլից լսել տաս, զդեւս պիղծս հալածես, զկաղս գնացուցանես, եւ զայլ ախտս անբժշկելիս ողջացուցանես, նա եւ զմեռեալս յարուցանես դու : Եւ իմ զմտաւ ածեալ մի յերկուց. կամ աստուած ես դու իջեալ յերկնից գործես զայդ, եւ կամ որդի ես դու Աստուծոյ որ կատարես զայդ : Նա եւ լուայ եթէ Հրեայք տրտնջեն զքէն, քաղաք մի փոքրիկ եւ գեղեցիկ է իմ, եւ բաւական է երկոցունցս. աղաչեմ զքեզ գալ եւ լինել ընդ մեզ :

Եւ իբրեւ գնացին հրեշտակքն Աբգարու, պատահեցան յայնմ ժամու՝ յորժամ գայր Յիսուս յաւանակաւ յԵրուսաղէմ, եւ մանկունքն աղաղակէին. Ովսաննա, օրհնեալ որ գաս յանուն Տեառն : Եւ իբրեւ հանդարտեցին ամբոխն՝ ծառայքն Աբգարու մատեան առ Փիլիպպոս առաքեալն եւ ասեն. Տէր կամիմք զՅիսուս տեսանել : Եւ Փիլիպպոս * A fol. 145 v° a. ասաց Անդրէի եւ երկոքեանն ետուն զթուղթն Աբգարու * եւ զընծայսն ցՅիսուս, եւ պատմուճան առանց կարանի :

Եւ Յիսուս ասաց. Եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի մարդոյ : Եւ հրամայեաց

courrier Ananie et, avec lui, d'autres personnages de marque, et il écrivit à Jésus en ces termes : « Abgar d'Archam[1], prince des pays, à Jésus sauveur et bienfaiteur, qui es apparu dans le pays de Jérusalem, salut. J'ai été informé sur toi et au sujet des miracles que tu opères : d'après ce que l'on dit, tu donnes la vue aux aveugles, tu purifies les lépreux, tu accordes l'ouïe aux sourds, tu chasses les démons impurs, tu redresses les boiteux, et tu guéris d'autres infirmités incurables, tu ressuscites même les morts. Or je suppose de deux choses l'une : ou tu es un dieu, descendu du ciel pour opérer de la sorte; ou tu es le fils de Dieu pour agir ainsi. J'ai entendu également que les Juifs se plaignent de toi, j'ai une ville petite et belle, qui peut suffire à nous deux. Je te prie de venir et de vivre avec nous. »

Lorsque les envoyés d'Abgar arrivèrent, ils survinrent au moment où Jésus faisait son entrée à dos d'âne dans Jérusalem, et les enfants criaient : « Hosanna! sois béni, toi qui viens au nom du Seigneur. » Lorsque le public se fut calmé, les serviteurs d'Abgar s'approchèrent de l'apôtre Philippe et lui dirent : « *Seigneur, nous voulons voir Jésus*[2]. » Philippe en parla à André et tous les deux présentèrent à Jésus la lettre d'Abgar *, ses présents et une * A fol. 145 v° a. tunique sans couture.

Jésus répondit : « L'heure est arrivée pour que le fils de l'homme soit glo-

1. Habituellement : Abgar Oukkama. — 2. Joan. xii, 21.

Թամայի գրել այսպէս. Երանի այնմ որ ոչ իցէ տեսեալ զիս եւ հաւատասցէ յիս. զի գրեալ է վասն իմ այսպէս. Որք տեսանեն զիս՝ ոչ հաւատան յիս, եւ որք ոչն տեսանեն նոքա հաւատասցեն եւ կեցցեն ։ Փոքր ինչ ժամանակ վասն ծառայութեան իմիք առաքեցայ աստ, ապա վերանալոց առ այն որ առաքեացն զիս, եւ յայնժամ զմի յաշակերտաց իմոց առաքեցից առ քեզ կեանս տալ քեզ եւ որոց ընդ քեզ են ։ Եւ առաքեաց ընդ թղթոյն զանձեռագործ պատկերն իւր ի սուրբ դաստառակին ։

Եւ յետ յարութեանն Քրիստոսի Թադէոս առաքեալն հրամանաւ Հոգւոյն սրբոյ, եկն յԵդեսիա եւ եմուտ ի տուն Տուբիայ հրէի, եւ բժշկեաց զնա ի չար ցաւոց ։ Եւ լուեալ Աբգարու իմացաւ թէ նա է զոր խոստացաւ նմա Յիսուս, եւ իսկոյն կոչեաց զառաքեալն ։ Եւ ընդ մտանելն նորա՝ տեսիլ սքանչելի երեւեցաւ յերեսս առաքելոյն ։ Եւ անկեալ թագաւորին ի գահոյիցն երկիր եպագ առաքելոյն, եւ եդեալ Թադէոսի զձեռն ի վերայ գլխոյն Աբգարու՝ բժշկեաց զնա անուամբն Քրիստոսի, բժշկեաց եւ զամենայն հիւանդս քաղաքին, եւ մկրտեաց զթագաւորն եւ զբազմութիւն քաղաքին,
* A fol. 145 v° b. եւ շինեաց նոցա եկեղեցիս. եւ ձեռնադրեաց զԱդդէ * զաշակերտն իւր եպիսկոպոս քաղաքին, եւ փոխանակ իւր եթող անդ, եւ գրեաց կանոնս եւ ետ ի ձեռն Ադդէի ։

Եւ իբր առեալ հրովարտակ յարքայէ զի ամենեքեան ընկալցին աւետարանն նորա, գայ ի Հայս առ Սանատրուկ քեռորդի Աբգարու, որ կացուցեալ էր ի վերայ աշխարհին եւ զօրաց ։

rifié[1]. » Il ordonna à Thomas d'écrire ainsi : « Heureux celui qui ne m'a pas vu et qui croit en moi, car il est écrit à mon sujet : Ceux qui me voient ne croient plus en moi, et ceux qui ne me voient pas croiront et vivront. Je suis envoyé ici en mission pour peu de temps, ensuite je monterai à Celui qui m'a envoyé; c'est alors que je t'enverrai un de mes disciples pour te donner la vie (à toi), et à ceux qui sont avec toi. » Il lui envoya avec la lettre son image achiropite sur le saint linge.

Après la résurrection du Christ, l'apôtre Thaddée, par ordre du Saint-Esprit, vint à Édesse, descendit à la maison du juif Tobie (*Toubia*) et le guérit d'une cruelle infirmité. Ce qu'ayant appris, Abgar comprit qu'il était celui que Jésus lui avait promis et manda aussitôt l'apôtre. A son entrée, il se produisit une transformation merveilleuse sur le visage de l'apôtre. Le roi descendit de son trône, se prosterna devant l'apôtre, et Thaddée posa sa main sur la tête d'Abgar et le guérit au nom du Christ. Il guérit également tous les malades de la ville, et baptisa le roi et les multitudes de la ville. Il
* A fol. 145 v° b. leur édifia des églises, sacra Addaï, * son disciple, évêque de la ville et le laissa à sa place, puis écrivit des canons et les remit entre les mains d'Addaï.

Ayant reçu un décret du roi pour que tous acceptent son évangile, il partit pour l'Arménie, auprès de Sanatrouk, fils de la sœur d'Abgar, qui avait été établi sur le pays et les troupes.

1. Joan. xii, 23.

Իսկ թագաւորն Աբգար եղեւ այր առաքելական, եւ առաւ շնորհս բժշկութեան, քարոզէր ամենեցուն զՔրիստոս, խորտակէր զկուռս, փակէր զդրունս մեհենաց ։ Գրեաց առ Տիբերիոս կայսր Հռոմայ ամբաստանութիւն զՊիղատոսէ որ ունկնդիր եղեւ Հրէիցն եւ ետ խաչել զՔրիստոս. վասն որոյ սպան կայսրն զՊիղատոս, եւ ետ իշխանութիւն որք կամին պաշտել զՔրիստոս՝ պաշտօնեցեն համարձակ ։

Գրեաց առ Արտաշէս պարսից արքայն, եւ առ Ներսեհ մանուկ արքայ Բաբելոնի եւ յանձն արար նմա զառաքեալն Սիմոն, զի մի ոք կացցէ հակառակ նորա քարոզութեանն ։ Եւ այսպէս փոյթ էր ի հաւատս, եւ կեցեալ բարեպաշտութեամբ՝ հանգեաւ ի Քրիստոս Դեկտեմբերի ԼԱ, թագաւորեալ ամս քառասուն ։

Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Թէմիստոկլեայ վկային ։

Այս Թէմիստոկլէս հովիւ էր հօտից ի Միւռիս քաղաքին Լիւկիացւոց յաւուրս Դեկոսի կռապաշտ արքային ։ Եւ մատնեցին առ Ասկղեպիոս իշխան քաղաքին զոմն * քրիստոնեայ՝ որոյ անուն էր Դիոսկորիդոս, եթէ քարոզէ ի հրապարակս զՔրիստոս. * A fol. 146 r° a.
եւ հրամայեաց ըմբռնել զնա ։

Իսկ նորա լուեալ եւ զանգիտեալ ի տանջանացն փախեաւ ի լեառն, յորում արածէր Թեմիստոկլոս զխաշինսն, ընթացաւ առ նա ։ Եւ զօրականացն զհետ ընթացեալ զի կալցեն, եւ տեսեալ զԹէմիստոկլոս հարցանէին թէ ո՞ւր իցէ ։ Եւ նա

Quant au roi Abgar, il devint un homme apostolique, et reçut les grâces (d'opérer) des guérisons; il prêcha à tous le Christ, fit renverser les idoles, ferma les portes des temples païens. Il écrivit à Tibère, empereur de Rome, une accusation contre Pilate qui avait prêté l'oreille aux Juifs et avait fait crucifier le Christ; c'est pourquoi l'empereur fit mettre à mort Pilate et donna l'autorisation à ceux qui voulaient adorer le Christ, de le faire manifestement.

(Abgar) écrivit au roi de Perse, Artachès, et à Nerseh, le jeune roi de Babylone, en leur recommandant l'apôtre Simon, afin que personne ne mette obstacle à sa prédication. Tel était son zèle pour la foi. Il vécut pieusement et reposa dans le Christ le 31 Décembre, après un règne de quarante ans.

En ce jour martyre de saint Thémistocle le martyr.

Ce Thémistocle gardait les troupeaux à la ville de Myre (*Miuris*) en Lycie, aux jours de Dèce, l'empereur idolâtre. On dénonça à Asclépius, gouverneur de la ville, un * chrétien, nommé Dioscoride (*Dioscoridos*), comme prêchant le * A fol. 146 r° a.
Christ sur les places publiques, et il ordonna de l'arrêter.

Ce dernier l'ayant appris et redoutant les supplices, s'enfuit à la montagne, où Thémistocle paissait ses troupeaux, et courut vers lui. Les soldats qui le poursuivaient pour l'arrêter, apercevant Thémistocle, lui demandèrent où il se trouvait. Il ne leur fit rien savoir à son sujet, mais leur dit : « S'il

ոչ յանձնեաց զնմանէ. այլ ասէր թէ. Փոխանակ նորա զիս, թէ ինչ պարտապան է ձեր՝ զիս առեալ տարջիք առ իշխանն, զի և ես քրիստոնեայ եմ իբրև զնա :

Եւ առեալ տարան զնա առ իշխանն, և յոյժ բռնադատեալ նեղեցին զնա ուրանալ զՔրիստոս : Հրամայեաց և տարածեցին զնա յերկիր ի վերայ թիկանց, և այնչափ հարին զորովայնն՝ մինչև պատառեալ հեղան աղիքն : Եւ ապա կախեալ զփայտէ աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած, ի տեղին ուր թաղեցին զնա ուր հեղան աղիքն և արիւնն : Եւ կանգնեալ զհովուական գաւազանն նորա ի գերեզմանն, առժամայն արմատացեալ ծաղկեցաւ, և եբեր նուշ :

Յետ աւուրց ինչ մարտիրոսացաւ և սուրբն Դիոսկորիդոս որ փախեաւն, ի նոյն քաղաքին Միւռոս Լիկիացւոց, և ընկալաւ զանթառամ պսակն ի Քրիստոսէ Աստուծոյ :

* B p. 319 a. [B * Յաւուր սմին վարք երանելի աղախնոյն Քրիստոսի Եւսեբեայ կուսի :

Սա էր ի Հռոմ քաղաքէ դուստր մեծատուն իշխանի և բարեպաշտ քրիստոնէի : Եւ կամեցեալ հայրն տալ զնա առն, այլ նա ոչ առնոյր յանձն, բանալ ասէր. Ես Քրիստոսի եմ հարսնացեալ և ոչ տամ զկուսութիւնս իմ յապականութիւն : Եւ հայրն չանսացեալ նմա՝ քանզի ոչ ունէր այլ զաւակ լինել ժառանգորդ ընչից իւրոց, սկսաւ առնել հարսանիսն :

Եւ իբրև եսես Եւսեբիա զհայր իւր զի պատրաստէր զհարսանիսն՝ առեալ ի գիշերին երկուս աղախնայս համախոհս իւր, և զգեցեալ զգեստ առն՝ ելին զաղտ և

3 ուրանալ] և ոչ ուրացաւ B || 7-8 Եւ կանգնեալ ... եբեր նուշ *om.* B.

vous doit quelque chose, prenez-moi à sa place et conduisez-moi au gouverneur, car, moi aussi, je suis chrétien comme lui. »

On l'emmena au gouverneur, qui fit une forte pression sur lui afin qu'il reniât le Christ. Sur un ordre, on l'étendit par terre sur le dos et on lui frappa tellement sur le ventre nu, qu'il s'entr'ouvrit et que les intestins en jaillirent. On le supendit ensuite à un poteau et il rendit son âme à Dieu; on l'inhuma à l'endroit même où ses intestins et son sang s'étaient répandus; son bâton de berger qu'on avait planté près de sa tombe, prit aussitôt racine, donna des fleurs et porta des amandes.

Quelques jours plus tard, saint Dioscoride, qui avait fui, fut martyrisé dans la même ville de Myre en Lycie, et reçut du Christ la couronne immarcescible.

* B p. 319 a. [B * En ce jour, vie de la bienheureuse servante du Christ la vierge Eusébia.

Elle était de la ville de Rome, fille d'un prince riche et pieux chrétien. Son père voulut la marier, mais elle n'accepta pas, en disant : « Je suis fiancée au Christ et je ne livrerai point ma virginité à la corruption. » Le père ne l'écouta pas et comme il n'avait pas d'autre enfant pour hériter de ses biens, il commença à s'occuper des fiançailles.

Lorsque Eusébia vit que son père préparait les fiançailles, elle prit, de nuit, deux servantes de même avis qu'elle, et se revêtant d'habits masculins,

գնացին ի ծովեզրն ։ Եւ գտեալ նաւ պատրաստական չոգան յԱղեքսանդրիա, եւ անտի նաւեալք գնացին ի Կոյոն կղզին, եւ վասն անծանօթ լինելոյն զգեցաւ դարձեալ զզգեստ կանացի եւ անուանեաց զինքն Քսենի, որ թարգմանի օտար ։

Եւ մեծաւ ճգնութեամբ եւ առաքինի վարուք կեցեալ ժամանակ ինչ ի կղզւոջն, հանդիպեցաւ ծերունոյ ուրումն կրօնաւորի՝ եւ գնաց զկնի նորա ի Միլասոն ի քաղաքն Կաւրիայ ։

Եւ արգելեալ ի խցի չերկուս եւ չերիս աւուրս՝ էր զի եւ ի շաբաթուն միանգամ ճաշակէր, եւ ոչ բանջար եւ ոչ ունդ եւ ոչ միրգ եւ ոչ գինի եւ ոչ ձէթ եւ ոչ այլ ինչ որ ընդ հուր անցանէր՝ ընդունէր կերակուր, բայց միայն սակաւ ինչ հաց թանալով յարտասուսն այնու կերակրէր ։

Եւ յերեկորեայ մինչեւ յառաւօտն համբառնայր զձեռսն յերկինս, եւ արթնութեամբ եւ արտասուօք կատարէր զաղօթսն որ առ Աստուած, եւ ի վերայ մերկ ծնկացն կանգնելով սակաւ ինչ հանգչէր եւ ննջէր ։ Եւ զգեստ նորա մազեղէն որպէս զպարկ՝ եւ այն մինչեւ ի ծունկսն, եւ առանց թեզանեաց . եւ բացագլուխ, եւ բոկ ի ձմերայնի եւ յամարայնի ։

Բայց զանբաւ ճգնութիւն վարուց նորա եւ զխստամբեր ժուժկալութիւնն՝ որ իբրեւ զանմարմին էր ի մարմնի՝ ո՞վ կարասցէ ընդ գրով արկանել ։ Եւ ի ժամ հանգստեան իւրոյ տարածեալ զձեռսն յերկինս, լոյս մեծ ծագեաց ի խցի անդ, եւ ընթացեալք ի

elles sortirent en cachette et se rendirent au rivage; ayant trouvé un navire en partance, elles se rendirent à Alexandrie, et de là naviguèrent jusqu'à l'île de Coyon. (Eusébia) y était inconnue, elle reprit ses vêtements de femme et se fit appeler Xénia, c'est-à-dire étrangère.

Après avoir vécu un certain temps dans l'île dans un grand ascétisme et une vie de vertus, elle rencontra un moine âgé qu'elle suivit à Mylasson, à la ville de Kariba (*Kariway*).

Elle se cloîtra dans une cellule pendant deux et trois jours et elle ne mangeait qu'une fois par semaine et ne prenait comme nourriture ni verdure, ni légumes, ni fruits, ni vin, ni huile, ni aucune autre chose qui passât au feu; elle trempait seulement un peu de pain dans ses larmes, et s'en nourrissait.

Du soir au matin, elle élevait ses mains au ciel et, avec persévérance et larmes, elle accomplissait les prières qu'elle (adressait) à Dieu; elle sommeillait brièvement en se reposant sur ses genoux nus. Son vêtement de poils ressemblait à un sac qui lui arrivait jusqu'aux genoux, sans manches: elle avait la tête et les pieds nus l'hiver et l'été.

Qui pourra jamais décrire le grand ascétisme de sa vie et sa rigoureuse austérité, qui la faisait paraître comme incorporelle, malgré son corps? A l'heure de son repos, elle étendit ses bras vers le ciel, une grande lumière illumina sa cellule, et ceux qui étaient accourus à ce spectacle trouvèrent la

մարմին զոխին զերանելին Քսենի հանգուցեալ ի Քրիստոս ։ Եւ եւ նշան սքանչելի երեւցոյց Աստուած ի պատիւ սրբոյն, քանզի պսակ լուսեղէն աստեղանման իջեալ յերկնից յայտնապէս կայր ի վերայ դագաղոյն մինչեւ եդին զնա ի տապանի, եւ ապա վերացաւ յերկինս ։]

* A fol. 146 r° b.

* Ամիս Յունուար ունի աւուրս ԼԱ ։

Քաղոցի ԻԴ եւ Յունուարի Ա ։ Վարք եւ յիշատակ Բարսղի եպիսկոպոսապետին Կեսարու Կապադովկեցւոց ։ Զոր գրեաց երանելին Ամփիլոքիոս յԻկոնիոյ եպիսկոպոսն՝ պատմութիւն վարուց եւ սքանչելեաց մեծի վարդապետին եւ քահանայապետին ճշմարտութեան ։

Այս մեծ փառաւոր եւ սքանչելին Բարսեղ, ի մանկութենէ սնաւ եւ վարժեցաւ աստուածային գիրս, ի ժամանակս հերձուածող թագաւորացն Կոստանդեայ եւ Յուլիանոսի եւ Վաղէսի ։ Էր աստուածազգեաց այր՝ այս Բարսեղ վեցերորդ եպիսկոպոսապետ Կեսարիոյ աթոռոյն ։

Զսա ծնողքն իւր եօթնամենից եդեալ յուսումն գրոց, եւ հինգ ամ ի դպրոցի լսող՝ գնաց յիմաստութեան մայրն յԱթէնս, եւ ի մտերմին ընդ աստուածաբանին Գրիգորի եւ

6 Վարք եւ յիշատակ Բարսղի] Յիշատակ մեծին Բարսղի B || 7 Ամփիլոքիոս] Ամփիլոքէոս B || 9 փառաւոր *om.* B — սքանչելին] սքանչելի այրս Աստուծոյ B || 11 Յուլիանոսի] ուրացողին B || 12 Կեսարիոյ] Կեսարու B.

bienheureuse Xénia reposée dans le Christ. Dieu fit voir un prodigieux miracle en l'honneur de la sainte, car une couronne lumineuse, en forme d'étoiles, étant descendue du ciel s'arrêta visiblement sur le cercueil jusqu'à ce qu'on l'eût transporté au tombeau, et ensuite remonta au ciel].

* A fol. 146 r° b.

* Le mois de janvier a trente et un jours.

24 Kalotz, 1er Janvier.

Vie et commémoration de Basile (*Barsegh*), archevêque de Césarée de Cappadoce, écrite par le bienheureux Amphiloque [1], évêque d'Iconium et relatant l'histoire de la vie et des miracles du grand docteur et pontife de la vérité.

Ce grand, glorieux et merveilleux Basile (*Basilios*) fut élevé et exercé dès l'enfance dans les Écritures divines, aux jours des empereurs schismatiques Constant, Julien et Valens. Basile, cet homme revêtu de Dieu, fut le sixième pontife sur le siège de Césarée.

Ses parents, lorsqu'il eut sept ans, le donnèrent à l'étude des lettres ; il fut auditeur à l'école pendant cinq ans, et se rendit ensuite à Athènes, la

1. Compilation tardive, faussement attribuée à Amphiloque ; cf. traduction latine de l'original grec par Combafis dans *P. G.* XXIX, p. CCXCIV-CCCXVI.

ընդ յանցաւորին Յուլիանոսի ուսանէին յԵւուղոսէ վարդապետէ զամենայն հանճարս իմաստութեան զամս հնգետասան ։

Եւ ի միում աւուր տեսեալ Գրիգորիոս զՅուլիանոս յանառակ խաղս՝ մարգարէացաւ եւ ասէ. Ով պատանի ոչ երեւին ի քեզ շնորհք աստուածայինք ։ Որ եւ յետոյ կռապաշտ լեալ թագաւորեաց ։

Եւ յետ հնգետասան ամաց գնաց Բարսեղիոս յԱղեքսանդր Եգիպտոսի, եւ դադարեալ առ Պորփիւրոս * ժամանակ ինչ, որ էր առաջնորդ վանացն, ուսաւ ի նմանէ զամենայն պատուիրանս աստուածաշունչ գրոցն ։ Եւ յետ ամի միոյ գնաց յԵրուսաղէմ փափագանօք տեսանել զսուրբ տեղիսն Երուսաղէմի, եւ երկրպագեալ սուրբ Յարութեանն, դարձաւ յԱթէնս առ Եւուղոս վարդապետն իւր, եւ մեծաւ ջանիւ արար զնա քրիստոնեայ եւ ի միասին գնացին յԵրուսաղէմ, եւ զբազումս ի հեթանոսաց դարձուցին յաստուածգիտութիւն ։ * A fol. 146 v° a.

Եւ հանդիպեցան հանճարեղ վարդապետի միոյ որոյ անուն էր Լիբիանոս, եւ ուսան ի նմանէ զՀոմերոսի առորդութիւնս ի հռետորական շարս մեկնեալ ։ Եւ դարձեալ նոքա ուսուցին նմա եւ աշակերտաց նորա զպատուիրանս աստուածգիտութեան. եւ հասեալ յԵրուսաղէմ ողջունեցին զամենայն սուրբ տեղիսն. գնացին եւ

1 յանցաւորին] յանցողին B || 7 որ էր *om.* B — վանացն] վանից B.

mère de la sagesse, où, en compagnie de Grégoire le théologien et du coupable Julien, ils fréquentèrent les cours du maître Euboulos, s'instruisant dans toutes les branches de la sagesse durant quinze années.

Un jour, Grégoire ayant surpris Julien dans des jeux obscènes, prophétisa en ces termes : « Oh! jeune homme, on n'aperçoit pas en toi les grâces divines. » Plus tard, en effet, il se fit idolâtre et régna.

Après ces quinze années, Basile se rendit à Alexandrie d'Égypte, demeura un peu de temps chez Porphyre *, qui était supérieur de couvent, et apprit de lui tous les préceptes des Écritures inspirées de Dieu. Un an après, il se rendit à Jérusalem dans le désir d'y visiter les saints lieux, et après s'être prosterné dans la sainte Anastasis [1], il retourna à Athènes chez son maître Euboulos (*Evoughos*), en fit un chrétien, non sans grandes peines, puis ils se rendirent tous deux à Jérusalem, où ils convertirent beaucoup de gentils à la connaissance de Dieu. * A fol. 146 v° a.

Ils rencontrèrent un docteur de talent nommé Libanius (*Libianos*) et apprirent de lui les œuvres d'Homère expliquées dans des compositions rhétoriques [2]. En échange, ils lui enseignèrent ainsi qu'à ses disciples les préceptes de la science de Dieu. Arrivés à Jérusalem, ils visitèrent tous les saints lieux,

1. La Sainte Résurrection, nom de l'église en forme de rotonde élevée par Constantin au-dessus du tombeau du Christ. — 2. Exercices littéraires consistant à mettre en prose les poèmes d'Homère.

առ Մաքսիմոս պատրիարգն Երուսաղեմի և մկրտեցան ի Յորդանան և մինչդեռ ի ջուրն էր՝ լոյս մեծ ծագեաց զանձամբն Բարսղի, և էջ յերկնից աղաւնի, շարժեաց զջուրն, և զարձեալ վերացաւ յերկինս ։ Եւ զկնի նորա մկրտեցաւ Եւբուղոս ։

Եւ դադարեալ անդ ամ մի՝ գնացին յԱնտիոք քաղաք. և ձեռնադրի Բարսեղ ի Մելիտոսէ պատրիարգէն՝ սարկաւագ. և նորին հրամանաւ մեկնեաց զգիրս առակացն Սողոմոնի ։

Եւ ապա գնացին ի Կեսարիա, և հանդիպեցան սրբոյն Եւսեբի եպիսկոպոսապետին Կեսարու, և տեսեալ զԲարսեղ ասէ. Տեսի զերեսս քո և ծանեայ զի
* A fol. 146 v° b. Աստուած երևեցոյց * ինձ՝ որ զկնի վախճանի իմոյ դու նստցիս յաթոռն Կեսարու. որ և եղև իսկ ։

Զի յետ նորա հանդամանան ձեռնադրեցաւ եպիսկոպոսապետ Կեսարու՝ Բարսեղ ։ Եւ լցեալ Հոգւով սրբով գրեաց զխորհուրդ սուրբ պատարագին. և մատուցեալ զսուրբ և զանարիւն պատարագն, վերացոյց զպատուական մարմինն Քրիստոսի և ասէ. Սրբութիւն սրբոց ։ Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն ասել. Միայն սուրբ, միայն Տէր, Յիսուս Քրիստոս ի փառս Աստուծոյ Հօր, ամէն ։ Եւ բաշխեաց զնշխարն յերիս մասունս, զմի մասն մեծաւ երկիւղիւ հաղորդեցաւ. և զմինն՝ արարեալ ոսկի աղաւնի՝

1 և մինչդեռ... Եւբուղոս *om.* B || 4 դադարեալ] դադար B.

rendirent visite à Maxime, patriarche de Jérusalem et furent baptisés par lui dans le Jourdain [1]. Pendant qu'il était dans l'eau, une forte lumière enveloppa Basile personnellement; une colombe descendit du ciel, remua l'eau, et remonta au ciel. Après lui, fut baptisé Euboulos.

Ils y restèrent une année, puis se rendirent à la ville d'Antioche, où Basile fut ordonné diacre par le patriarche Mélitus; et il commenta, sur son ordre, le livre des proverbes de Salomon.

Ils se rendirent ensuite à Césarée et y rencontrèrent saint Eusèbe, archevêque de Césarée, qui dit en voyant Basile : « J'ai vu ton visage, et j'ai
* A fol. 146 v° b. reconnu ce que Dieu m'a révélé *, qu'après ma mort tu siégeras sur le trône de Césarée. » Ce qui arriva en fait. Car, après sa mort, Basile fut sacré archevêque de Césarée. Inspiré par le Saint-Esprit, il écrivit le mystère du saint sacrifice [2]. Offrant le saint sacrifice non sanglant, il éleva le précieux corps du Christ et dit : « La sainteté aux saints. » Il ordonna aux fidèles de répondre : « Un seul saint, un seul Seigneur, Jésus-Christ, dans la gloire de Dieu le Père, Amen. » Il partagea l'hostie en trois parties, il en consomma une partie avec le plus grand recueillement, il renferma une autre partie dans une

1. Basile fut baptisé par Dianée, évêque de Césarée, d'après les documents les plus authentiques. — 2. Allusion à la liturgie qui porte son nom.

եւ եդ ի ներքս, եւ կախեաց հանդէպ սրբոյ սեղանոյն. եւ զմիւս մասն պահեաց ինքեան, զի ի վախճանին իւրում թաղեսցի ընդ նմա ։ Եւուղոս եւ ժողովուրդն որ էին յեկեղեցին տեսին ի խորանին լոյս պայծառ յոյժ եւ հրեշտակս սպիտակազգեստս, որ սպասաւորակից լինէին սրբոյն Բասիլիոսի ։

Վասն հրէին ։

Ի միում աւուր մատոյց սուրբն Բասիլիոս զաստուածային խորհուրդն, եւ հաղորդեցան ժողովուրդք բազումք. եւ հրէայ մի գաղտնի եւ ի ծածուկ հայէր ի սուրբ խորհուրդն, եւ տեսանէր զի Բասիլիոս միս արիւնախառն տայր ժողովրդեանն ։ Եւ յանդգնեալ առ ի բերան իւր ի ձեռաց սրբոյ եպիսկոպոսապետին, եւ մասն ինչ ի բերանոյն հանեալ տարաւ ի տուն իւր, եւ եցոյց ամենայն ընտանեաց իւրոց ։ Եւ երթեալ առ * երանելին Բասիլիոս պատմեաց զսքանչելիսն, եւ հաւատաց եւ մկրտեցաւ ամենայն ազգականօք իւրովք ։ * A fol. 147 r° a.

Վասն Յուլիանոսի ։

Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ելեալ Յուլիանոս յանցաւոր թագաւորն ի Պարս ի պատերազմ. եւ անցեալ ընդ Կեսարիա՝ ընդ առաջ ելին ամենայն քաղաքացիքն, եւ եպիսկոպոսապետն Բասիլիոս մատոյց ի ձեռն թագաւորին հաց երիս նկանակս ։ Եւ նա

2-4 Եւուղոս ... Բասիլիոսի *om.* B.

colombe en or, qu'il suspendit devant le saint autel, et l'autre partie, il la garda pour lui, afin qu'à sa mort, elle fût enterrée avec lui. Euboulos et le peuple, qui se trouvaient à l'église, aperçurent sur l'autel une lumière fort resplendissante et des anges vêtus de blanc qui servaient saint Basile.

Au sujet d'un juif.

Saint Basile offrit un jour le mystère divin et beaucoup de personnes communièrent. Un juif, qui observait en cachette le saint mystère, vit que Basile distribuait aux fidèles de la chair saignante; il eut l'audace d'en recevoir dans sa bouche des mains du saint archevêque, et en ayant retiré une partie de sa bouche, l'emporta chez lui et la montra à toute sa famille. Il se rendit ensuite* auprès du bienheureux Basile, lui raconta le prodige, crut et se fit baptiser avec tous ses proches. * A fol. 147 r° a.

Au sujet de Julien.

En ces jours, Julien, l'empereur coupable, partit en guerre contre la Perse, et lorsqu'il traversa Césarée, toute la population alla à sa rencontre; l'archevêque Basile présenta à l'empereur trois petits pains. Celui-ci les accepta

կեղծաւորութեամբ ընկալաւ, եւ հրամայեաց տալ Բարսղի երիս խրձունս խոտոյ : Եւ առեալ ի ձեռս իւր զխոտն՝ ասէ. Ով թագաւոր, մեք զորմէ ուտեմք՝ մատուցաք քեզ. եւ դու զորմէ ուտես՝ տուր մեզ : Եւ բարկացեալ չար ընդ բանս քահանայապետին՝ սպառնացաւ խստութեամբ զի ի դառնալն իւրում աւերեսցէ զքաղաքն Կեսարիոյ, եւ չուեցեալ գնաց ի Պարս :

Իսկ սուրբն Բարսեղ կոչեաց զամենայն մեծատունս քաղաքին, հրամայեաց ժողովել յընչից իւրեանց գանձս զի տացեն Յուլիանոսի, թերեւս դարձուսցէ զսպառնալիսն ի քաղցրութիւն, եւ տարան ամենեքեան յընչից իւրեանց ոսկի, արծաթ, դիպակս, ականս պատուականս եւ մարգարիտս, եւ եդին ի մեծն Բարսեղ եւ նա պահեաց ի գանձատան եկեղեցւոյն : Եւ ել խաչիւք եւ աղօթիւք յերկուորեակ լեառն մերձ Կեսարիոյ՝ * յեկեղեցին ամենասրբուհւոյ աստուածածնին, եւ անդ զամենայն գիշերն աղօթէր մեծաւ աղաչեաց զԱստուած զի փարատեսցէ զբարկութիւն արքային : Եւ տեսանէ յանուրջս զբազմութիւն զօրաց երկնաւորաց, եւ ի մէջ նոցա զամենօրհնեալ Աստուածածինն որ ձայնեաց սա սուրբ վկայն Մերկուրիոս եւ ասէ. Երթիջիր ի Պարս եւ սպան զՅուլիանոս զհայհոյիչ Որդւոյն իմոյ : Զնոյն տեսիլ ետես ի Պարս եւ Լիբանոս՝ պատուեալ կեսարան՝ որ էր զկնի Յուլիանոսի : Եւ ընդ առաւօտն սուրբն Բարսեղ փութով էջ ի լեռնէն, եւ գնաց յեկեղեցին սրբոյն Մերկուրիոսի, եբաց զտապանն, եւ զնշխարս սրբոյ մարտիրոսին ոչ եգիտ եւ զզէնսն, եւ դարձեալ ել ի լեառն՝ ուրախ եւ

* A fol. 147 r° b.

6 սուրբն] երանելի արքեպիսկոպոսն B || 12 զբարկութիւն] անօրէն *add.* B || 16 պատուեալ *om.* B || 17-18 եւ գնաց յեկեղեցի … ել ի լեառն *om.* B.

hypocritement et ordonna de remettre à Basile trois bottes de foin. Ayant pris le foin dans ses mains, il dit : « Oh ! empereur, nous t'avons offert de ce qui nous sert de nourriture, et tu nous as donné de ce que tu manges. » L'empereur, fort irrité des paroles du pontife, menaça sérieusement qu'à son retour, il réduirait en ruines la ville de Césarée ; et il partit pour la Perse.

Saint Basile convoqua tous les riches de la ville, leur enjoignit de recueillir, parmi leurs biens, des trésors qu'ils donneraient à Julien, dans l'espoir qu'il changerait ses menaces en amabilités; tous apportèrent de leurs biens : or, argent, étoffes, pierres précieuses, perles et les confièrent au grand Basile, qui les conserva dans le trésor de l'église. Puis, il se rendit avec la croix, en priant, sur la montagne jumelle, près de Césarée, * à l'église de la très sainte Mère de Dieu et là, toute la nuit, il pria Dieu avec grande ferveur d'éloigner la colère de l'empereur. Il eut une vision : une multitude de milices célestes, au milieu de laquelle se trouvait la toute bénie Mère de Dieu, qui ayant appelé le saint martyr Mercure lui dit : « Va en Perse, et tue Julien, le blasphémateur de mon Fils. » Libanius, honoré de la dignité de César (καίσαρος) et le second après Julien, eut la même vision en Perse. Le matin, saint Basile descendit en hâte de la montagne, se rendit à l'église de saint Mercure, ouvrit le tombeau et n'y trouva point les restes du saint martyr, ni son armure. Il remonta

* A fol. 147 r° b.

ժողովրդեանն վասն սատակմանն Յուլիանոսի ։ Եւ գոհութեամբ փառս ետուն Աստուծոյ եւ մեծ խնդութեամբ իջին ի լեառնէ անտի ։

Եւ յետ սակաւ աւուրց դարձաւ ի Պարսից՝ Լիբանոս, պատմեաց զտեսիլն եւ զսատակումն Յուլիանոսի, եթէ. Մինչդեռ ի մէջ խմբից պատերազմացն էաք, ել ի զօրաց մերոց երիտասարդ մի խարտեաշամօրուս, սպիտակ երիվարաւ եւ զինու. եհար գեղարդեամբ զկողսն Յուլիանոսի, եւ նոյնժամայն անկեալ մեռաւ ։ Եւ ասաց զօրն, եւ էր յայնմ աւուր յորում ետես Բասիլիոս զտեսիլն ։

Եւ զինչսն զոր ժողովեաց դարձուցանէր ի տեարս իւրեանց, եւ նոքա ոչ առին այլ թողին յեկեղեցին. եւ նորա * արարեալ զկէսն անօթս եկեղեցւոյն, եւ զկէսն բաշխեաց աղքատաց ։ *A fol. 147 v° a.

Վասն սարկաւագին ։

Սովորութիւն իսկ էր, զի յորժամ մեծն Բասիլիոս զաստուածային խորհուրդն

1-10 վասն սատակմանն ... բաշխեաց աղքատաց] պատմելով նոցա զտեսիլն ։ Եւ յետ սակաւ աւուրց լուան զսատակումն Յուլիանոսի ի Պարսս . եւ ստուգեալ ծանեան զօրն եւ զժամն յորում սուրբն Բասիլիոս ետես զերազն, եւ գոհութեամբ փառս մատուցին Աստուծոյ, եւ տօն ուրախութեան կատարեցին զօրն զայն ։ Եւ սուրբն Բասիլիոս զինչսն զոր ժողովեաց՝ դարձուցանէր ի տեարս իւրեանց, եւ նոքա ոչ առին այլ թողին յեկեղեցին . եւ նորա արարեալ զկէսն անօթս եկեղեցւոյն, եւ զկէսն բաշխեաց աղքատաց, եւ ապա յետոյ եւ զայն ետ աղքատաց, եւ արար անօթս եկեղեցեցւոյն պղնձեղէնս եւ ապակեղէնս եւ փայտեղէնս ։ Եւ զթագաւորն Վաղէս՝ վասն զի էր արիոսական հերձուածողն՝ բազում անգամ յանդիմանէր եւ նզովէր . եւ հրամայեաց զնա աքսորել ։ Եւ եղեւ հիւանդանալ որդւոյ թագաւորին ի մահ . եւ կին թագաւորին երթեալ անկաւ յոտս եւ աղաչէր զԲասիլիոս, եւ սուրբն աղօթիւք կանգնեաց զհիւանդն, եւ թողին զսուրբն յաքսորանացն, բայց թագաւորն ի հերձուածոյն ոչ դարձաւ, այլ մեռաւ նովին հերձուածովն ։ B.

sur la montagne pour annoncer aux fidèles la mort de Julien. Ils rendirent gloire à Dieu avec action de grâces et descendirent la montagne avec grande joie.

Quelques jours après, Libanius revint de Perse, raconta sa vision et la mauvaise mort de Julien, en ces termes : « Pendant que nous nous trouvions au milieu des groupes de combattants, surgit d'entre nos troupes un jeune homme à barbe blonde, monté sur un cheval blanc et armé qui frappa de sa lance les côtes de Julien, lequel tomba aussitôt et mourut. » Il indiqua le jour, et c'était le jour même où Basile avait eu la vision.

(Basile) rendit les biens qu'il avait recueillis à leurs propriétaires, mais ils n'acceptèrent point et les abandonnèrent à l'église. D'une moitié il fit faire * des vases d'église et il distribua aux pauvres l'autre moitié. * A fol. 147 v° a.

Au sujet du diacre.

D'habitude, quand le grand Basile offrait le mystère divin, le Saint-Esprit

կատարէր. իջանէր սուրբ Հոգին, և շարժէր աղաւնոյն որ ի վերոյ սրբոյ սեղանոյն կախեալ կայր զթևսն շարժէր : Եւ ի միում աւուր ոչ էջ սուրբ Հոգին և ոչ աղաւնին շարժեցաւ. և տեսանէ զի սարկաւագն որ զքշոցն ունէր՝ ակնարկէր կնոջ միոյ ի վերնատուն եկեղեցւոյն. և սաստեաց եհան զսարկաւագն ի խորանէն և յեկեղեցւոյն. և զարձեալ շարժեցաւ աղաւնին : Եւ հրամայեաց վարագոյր կախել ի վերնատունս եկեղեցւոյն : Եւ զսարկաւագն ապաշխարութեան արժանաւորեցոյց : Եւ բազում չհաւատս մկրտեաց սուրբն Բարսեղ :

Գրեաց և զվեցօրեայ գիրսն, և ի քառասնօրեայ պահսն ընթեռնոյր ժողովրդեանն : Եւ զթագաւորն Վաղէս՝ քանզի էր արիոսի հերձուածոյն՝ բազում անգամ յանդիմանէր և նզովէր : Եւ հրամայեաց զնա աքսորել : Եւ եղև հիւանդանալ որդւոյ թագաւորին ի մահ, և կին թագաւորին անկեալ յոտս աղաչէր զԲարսեղ, և նա աղօթիւք կանգնեաց զհիւանդն : Եւ թողին զսուրբն յաքսորանացն, բայց թագաւորն ի հերձուածոյն ոչ դարձաւ, այլ նովին մեռաւ :

Վասն երիտասարդ ծառային որ ուրացաւ զՔրիստոս :

* A fol. 147 v° b. Ոմն իշխանաց կամէր զդուստր * իւր տալ ի վանս և առնել կրօնաւոր, և մի ի ծառայից իւրոց սատանայական ցանկութեամբ հարաւ յաղջիկն. և վասն զի անարժան էր գործոյն՝ գնաց առ աղանդաւոր կախարդ մի և խոստացաւ նմա որ թէ զդուստր

descendait et faisait mouvoir les ailes de la colombe en or qui était suspendue au-dessus du saint autel. Un jour, le Saint-Esprit ne descendit pas et la colombe ne s'agita point; (Basile) s'aperçut que le diacre qui tenait le flabellum regardait une femme à la tribune de l'église, et il fit sortir immédiatement le diacre du sanctuaire et de l'église, et la colombe s'agita. Il ordonna de suspendre des rideaux aux tribunes de l'église et fit admettre le diacre à la pénitence. Saint Basile baptisa de nombreux infidèles.

Il écrivit le livre de l'Hexaméron et le lisait au peuple pendant le carême de quarante jours. Après avoir réprimandé plusieurs fois l'empereur Valens parce qu'il était pour l'hérésie d'Arius, il l'anathématisa. (L'empereur) ordonna de l'exiler. Le fils de l'empereur vint à tomber malade mortellement, la femme de l'empereur supplia Basile en se jetant à ses genoux, et celui-ci, par ses prières, remit sur pieds le malade. On fit grâce au saint de l'exil, mais l'empereur n'abandonna point le schisme, et même y mourut.

Au sujet du jeune serviteur qui renia le Christ.

* A fol. 147 v° b. Un certain prince ayant l'intention de * mettre sa fille dans un couvent et d'en faire une religieuse, un de ses domestiques s'éprit de la fille d'une passion diabolique, mais comme il en était indigne, il alla trouver un sorcier d'une secte et lui promit que s'il réussissait à épouser la fille de son maître,

տեառն իւրոյ տացէ ի կնութեան տացէ նմա գանձս, եւ զոր ինչ ասիցէ նմա արասցէ : Եւ կախարդն առ ի ծառայէն ձեռնագիր ուրացութեան զՔրիստոս եւ զմկրտութիւնն : Եւ երթեալ դեւք պոռնկութեան մտին յաղջիկն եւ գաղտ փախուցեալ ի հօրէն՝ ամուսնացաւ ընդ ծառային սատանայական գործակցութեամբ :

Եւ յորժամ անցին աւուրք բազումք տեսանէր կին զայր իւր՝ զի յեկեղեցին ոչ երթայր եւ յաղօթս ոչ կայր եւ յօրինաց հեռանայր, խօշտանգեաց զնա եւ բռնադատեաց, մինչեւ խոստովանեցաւ կնոջն զահագին չար գործն զոր արար : Եւ լուեալ կնոջն անկաւ ի վերայ երեսաց իւրոյ յերկիր, եւ հառաչմամբ արկանէր մոխիր յերեսն եւ ի գլուխն, եւ փութացեալ ընթացաւ առ քաջ հովիւն Քրիստոսի որ դնէր զանձն իւր ի վերայ ոչխարացն մեծն Բարսեղիոս. անկաւ առ ոտս նորա հերարձակ, ծածուցեալ հողով զգլուխն եւ լալով աղաչէր. Ողորմեա ինձ մոլորեալ եւ գերեալ ոչխարիս, եւ պատմեաց զնա գործեալ չարիս : Եւ նա ասէ. Մի երկնչիր, քաջալերեաց. ոչ թողից զքեզ կորնչել : Եւ կոչեաց * առ ինքն զերիտասարդն, եւ նա պատմեաց նմա խոստովանութեամբ զոր ինչ արարն : Ասէ Բարսեղիոս. Կամիս դառնալ առ Քրիստոս : Ասէ երիտասարդն. Ոչ կարեմ, զի ձեռագիր տուեալ եմ սատանայի : Ասէ սուրբն. Դու զքո միտս ուղղեա, եւ թող զիս մարտնչել ընդ սատանայի : Եւ տարեալ զայրն արգել ի սենեակս եկեղեցւոյն առանձինն, տուեալ նմա ուխտ եւ ինքն անդադար աղօ- * A fol. 148 r° a.

il lui donnerait un trésor et ferait ce qu'il lui dirait de faire. Le sorcier se fit remettre par le domestique son reniement autographe du Christ et du baptême. Dès lors, les démons de prostitution s'emparèrent de la fille, qui s'étant enfuie secrètement de chez son père, se maria avec le domestique avec l'aide des démons.

Lorsque de nombreux jours furent passés, la femme vit que son mari n'allait pas à l'église, ne faisait pas de prières et s'éloignait des commandements; elle le blâma sévèrement et le pressa tellement qu'il avoua à sa femme l'énormité de la mauvaise action qu'il avait commise. Apprenant cela, la femme tomba la face contre terre, sanglota, se couvrit la figure et la tête de cendre, puis alla précipitamment trouver le grand Basile, le courageux pasteur du Christ qui risquait sa vie pour son troupeau; elle se jeta à ses pieds, les cheveux en désordre, la tête couverte de terre et le supplia en pleurant : « Aie pitié de moi, brebis égarée et captive! » Et elle lui raconta le méfait commis. Il lui répondit : « Ne crains rien, prends courage, je ne te laisserai pas te perdre. » Il appela à lui * le jeune homme qui lui confessa ce qu'il avait fait. Basile lui dit : « Veux-tu revenir au Christ? » Le jeune homme répondit : « Je ne peux pas, car j'ai donné ma signature à Satan. » Le saint lui dit : « Toi, dirige bien ta pensée, et laisse-moi lutter avec Satan. » Il le conduisit et l'enferma seul dans une cellule de l'église, lui donna un vœu (à accomplir), puis se mit à prier incessamment pour lui. Pendant quarante jours les * A fol. 148 r. a.

[illegible]

[illegible]

[illegible] * A fol. 148 rº b. [illegible]

[illegible]

démons ne cessèrent pas de menacer et de terroriser le jeune homme, ils lui lancèrent des pierres et des tisons enflammés en disant : « Ce n'est pas nous qui sommes venus à toi, mais c'est toi qui es venu à nous, et nous avons accompli ton désir ; ni Basile ni tout autre ne pourra te délivrer des mains de notre seigneur Satan. »

Après les quarante jours, le bienheureux demanda à l'homme : « Comment vas-tu ? » Il lui raconta l'assaut des démons et leurs menaces. Il referma la porte après lui avoir imposé des devoirs plus stricts. Quarante jours après, il ouvrit la porte et lui demanda : « Comment vas-tu ? » Il répondit : « J'entends seulement de loin la voix des démons, mais je ne les vois plus. » Il lui donna des prescriptions plus sévères encore et referma la porte. Il revint ouvrir dix jours après. Le jeune homme se précipita à ses genoux et dit : « Je t'ai aperçu aujourd'hui luttant pour moi avec Satan, et tu l'as vaincu bravement. » * Il le fit sortir de la cellule, convoqua tout le corps ecclésiastique, les religieux et un nombreux public, et avec psaumes et bénédictions, on introduisit l'homme à l'église.

* A fol. 148 rº b.

Lorsqu'il quitta l'église, le démon apparut en l'air criant à forte voix et disant : « Tu as agi injustement avec moi, Basile. » Et, s'approchant, il secoua invisiblement Basile, cherchant à ravir l'homme de ses mains, mais il n'y parvint point. De l'air, il montrait le billet du jeune homme en disant :

ընդ քեզ ի դատաստան մոլից ։ Եւ տեսեալ սրբոյն զձեռագիրն՝ տարածեաց զձեռս իւր յերկինս, եւ հրամայեաց ժողովրդեանն այնպէս տարածել զձեռս իւրեանց եւ մեծաձայն ասել. Տէր ողորմեա ։ Եւ առժամայն էջ ձեռնագիրն եւ անկաւ առաջի նորա ։ Եւ առեալ ի ձեռս եցոյց երիտասարդին, եւ տեսեալ ծանեաւ, եւ պատառեալ այրեաց հրով ։ Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ հաղորդեցոյց զայրն ի պատուական մարմնոյ եւ յարենէ Որդւոյն Աստուծոյ ։ Ետ զնա կնոջն իւր եւ յուղարկեաց խաղաղութեամբ ։ Եւ զկախարդն կալեալ սրբոյն՝ ետ ի քաղաքին դատաւորն, եւ նա ըստ արժանեաց նորա մատնեաց զնա ի կորուստ յաւիտենից ։

Վասն Եփրեմի խորին Ասորւոյն ։

Տեսանէր երանելին Եփրեմ յանապատին սիւն լուսոյ զի ելանէր յերկրէ յերկինս. եւ լուաւ ձայն որ ասէր* եթէ. Այդ լուսաւոր սիւնդ աղօթք են Բասիլիոսի Կեսարու արքեպիսկոպոսին ։ Եւ առեալ թարգման՝ քանզի ոչ գիտէր ամենեւին հոռոմ խօսս, եւ իջեալ ի լեռնէն՝ գնաց ի Կեսարիա յաւուր Յայտնութեան Տեառն մերոյ, եւ մտեալ յեկեղեցին տեսեալ զԲասիլիոս ազխաժ զգեստիւք սպասուն եւ ոսկի եմփորոնաւ, եւ * A fol. 148 v° a.

9 խորին *om.* B || 10 տեսանէր] ի տեսլեան *add.* B || 12 արքեպիսկոպոսին] եպիսկոպոսապետին B || 14 զգեստիւք] զգեստուք B.

« Avec cette signature, je te ferai un procès au terrible jugement du Christ. » Le saint apercevant le papier signé, étendit ses bras au ciel et ordonna à la multitude d'étendre également les bras et de dire à haute voix : « Seigneur, ayez pitié ! » Aussitôt, le billet descendit et tomba devant lui. Il le prit en mains, le montra au jeune homme, qui le reconnut, et l'ayant déchiré, il le brûla au feu. Il retourna à l'église et communia l'homme au corps et au sang précieux du Fils de Dieu. Il le rendit à sa femme et les laissa partir en paix. Puis, le saint ayant fait arrêter le sorcier, le remit au juge de la ville qui, selon ce qu'il méritait, le livra à la perte éternelle.

Au sujet d'Éphrem, le khouri[1] syrien.

Le bienheureux Éphrem aperçut, dans le désert, une colonne de lumière qui montait de la terre* au ciel ; et il entendit une voix qui disait : « Cette colonne lumineuse est la prière de Basile, l'archevêque Césarée. » Et, prenant avec lui un interprète, parce qu'il ne connaissait aucunement la langue grecque, (Éphrem) descendit de la montagne et arriva à Césarée le jour de l'Épiphanie de Notre-Seigneur. Il entra à l'église et aperçut Basile vêtu des * A fol. 148 v° a.

1. *Khouri* = chorévêque ; ce titre ne convient guère à saint Éphrem, qui demeura diacre.

բազում քահանայս եւ սարկաւագունս սպիտակ զգեստուք զարդարեալս, եւ սպասաւորէին առաջի սրբոյն Բարսղի եւ երկրպագէին նմա խոնարհութեամբ ։ Եւ ասէ ի միտս իւր. Խաբեցայ ի տեսլեանն. այն սիւնն որ երեւէր ի Կեսարիոյ յերկինս՝ ոչ զորա է որ յայսչափ փառս է յերկրի ։ Եւ յորժամ մատուցանէր երանելին Բարսեղ զաղօթսն՝ տեսանէր Եփրեմ զի հուր ցոլանայր ի բերանոյ նորա, եւ իբրեւ զսիւն ելանէր յերկինս ։ Յայնժամ հաւատաց եւ ասէ. Ճշմարիտ հրեղէն սիւն է Բարսեղ ։

Եւ կոչեաց Բարսեղ մի ի սարկաւագացն եւ ասէ. Երթիցես յայս ինչ սիւն եկեղեցւոյն, եւ գտցես այր մի կարճահասակ, քաչալ, ալեւոր, ծաղրերես եւ թուխ, կոչեա առ իս ի խորանս ։ Եւ երթեալ կիսասարկաւագն եգիտ ի տեղին զԵփրեմ եւ ասէ. Կոչէ զքեզ՝ տէր արքեպիսկոպոսն ։ Ասէ Եփրեմ ի ձեռն թարգմանին. Մեք օտար եմք եւ զմեզ ոչ ճանաչէ, զայլ՝ որ կոչէ, եւ ոչ զիս ։ Դարձաւ կիսասարկաւագն եւ ասաց առաջի * Բարսղի զբանս Եփրեմի ։ Եւ նա ասէ. Երթ ասա Տէր Եփրեմ, եկեսջիր առ իս, զի Տէր առաքեաց զքեզ ։ Իբրեւ լուաւ Եփրեմ որ յանուանէ կոչեաց՝ գնաց զհետ. եւ մտեալ ի բեմն ողջոյն ետ նմա ։ Եւ աղօթեաց Բարսեղ զԱստուած եւ առժամայն խօսեցաւ Եփրեմ հոռոմ բարբառով ։ Եւ ձեռնադրեաց զնա սարկաւագ ։ Եւ ասաց Եփրեմ. Եւ եւս խաղաղութեամբ զՏէր աղաչեսցուք ։ Եւ ժողովուրդն ասացին. Տէր

* A fol. 148 v° b.

2 երկրպագէին] երկիրպագանէին B || 3 որ երեւէր ի Կեսարիոյ յերկինս] որ ի Կեսարիա B || 9 խորանս] տեղանս B — կիսասարկաւագն] սարկաւագն B || 14 եւ աղօթեաց .... հոռոմ բարբառով *om.* B.

parements blancs liturgiques avec l'omophorion d'or, entouré de prêtres et de diacres revêtus d'ornements blancs qui servaient saint Basile en s'inclinant humblement devant lui. Il se dit à lui-même : « Je me suis trompé au sujet de la vision, la colonne qui montait de Césarée au ciel ne doit pas être l'image de cet homme à qui appartient tant de gloire sur la terre. » Mais tandis que Basile offrait les prières, Éphrem vit une flamme qui jaillissait de sa bouche et montait au ciel comme une colonne. Il crut alors et dit : « Basile est une véritable colonne de feu. »

Basile appela un des diacres et lui dit : « Tu iras à telle colonne de l'église et tu y trouveras un homme de petite taille, chauve, vieillard, d'une figure riante et brun, fais-le venir à l'autel. » Le sous-diacre alla trouver Éphrem à cet endroit et lui dit : « Le seigneur archevêque t'appelle. » Éphrem lui répondit par l'interprète : « Nous sommes des étrangers, et il ne nous connaît point, il appelle quelqu'un d'autre, et non moi. » Le sous-diacre retourna et rapporta au seigneur Basile * les paroles d'Éphrem. Il lui dit : « Va et dis : Seigneur Éphrem, viens auprès de moi, car c'est le Seigneur qui t'a envoyé. » Lorsque Éphrem entendit qu'il l'appelait par son nom, il le suivit, entra dans le chœur et lui donna le salut. Saint Basile pria Dieu et aussitôt Éphrem se mit à parler le grec. (Basile) l'ordonna diacre. Éphrem dit : « Prions le Seigneur

* A fol. 148 v° b.

ողորմեա ։ Եւ Եփրեմ ասէ. Ընկալ, կեցո եւ ողորմեա եւ պահպանեա զմեզ Աստուած քոյին շնորհիւ ։ Եւ յետ եօթն աւուր ձեռնադրեաց զնա քահանայ ։ Եւ յետ հաղորդութեանն ուրախացեալք ի միասին, եւ ողջունեալք զմիմեանս՝ գնաց Եփրեմ յանապատն ։

Վասն եկեղեցւոյն որ ի Նիկիա ։

Ժողովեցան ամենայն արիոսական հերձուածողքն առ թագաւորն Վաղէս, զի եւ նա նոյն հերձուածոյն էր, եւ առին յուղղափառացն զսուրբն Սոփիա՝ զՆիկիոյ եկեղեցին ։

Եւ մտեալ սուրբն Բարսեղ ի Կոստանդինուպօլիս, ասէ ցթագաւորն համարձակութեամբ. Պատիւ թագաւորի զիրաւունս սիրէ, եւ դու յանիրաւի ետուր զեկեղեցին յարիանոսս ։ Արդ հրամայեա փակել զեկեղեցին, եւ կնքեսցուք մեք եւ նոքա, եւ զերիս աւուրս նոքա աղօթեսցեն Տեառն. եթէ բացցի եկեղեցին յինքենէ, տէր են նոքա. եւ եթէ ոչ բացցի նոցա՝ *կացցուք եւ մեք յաղօթս օր մի. եթէ բացցի՝ դարձո զեկեղեցին * A fol. 149 r° a. ի մեզ, ապա թէ ոչ մեզ բացցի՝ լիցի եկեղեցին առ նոսա ։ Եւ հաճոյ եղեւ բանն արքային, եւ հրամայեաց լինել ըստ խնդրուածոյն Բարսեղի ։ Եւ երթեալ ի Նիկիա մեծաւ

2 քահանայ] երէց B || 3 յանապատն] իւր *add.* B.

de nous accorder plus de paix encore[1]. » Les fidèles répondirent : « Seigneur, aie pitié! » Éphrem dit : « Accueille et délivre-nous, aie pitié de nous et garde-nous, ô Dieu! par ta grâce. » Sept jours après, (Basile) l'ordonna prêtre. Après la communion, ils se réjouirent ensemble, se saluèrent mutuellement et Éphrem retourna au désert.

Au sujet de l'église de Nicée.

Tous les hérétiques ariens s'étant rassemblés auprès de l'empereur Valens, qui appartenait à la même hérésie, enlevèrent aux orthodoxes l'église Sainte-Sophie de Nicée.

Basile arriva à Constantinople et dit avec hardiesse à l'empereur : « L'honneur de l'empereur exige la justice, mais toi tu as donné injustement l'église aux ariens. Ordonne donc de fermer l'église, et nous y mettrons les scellés nous et eux. Ils prieront le Seigneur pendant trois jours. Si l'église s'ouvre d'elle-même, ils en seront les maîtres. Si elle ne s'ouvre pas pour eux, * nous * A fol. 149 r° a. nous mettrons à prier pendant un seul jour, et si l'église s'ouvre, rends-nous l'église; mais si l'église ne s'ouvre pas pour nous, elle sera à eux. » Cette proposition plut à l'empereur, qui ordonna de faire selon la requête de Basile.

1. Paroles de la liturgie arménienne; la formule byzantine correspondante est : Ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν.

զգուշութեամբ փակեցին զդրունս եկեղեցւոյն, և կնքեցին առ հասարակ երկու կողմն : Եւ արարեալ արիանոսքն զաղօթս խրախոյս զերիս տիւս և զերիս գիշերս, և եկեղեցին ոչ բացաւ, և ասէին անձամբ թէ և նոցա ոչ բացցի : Եւ առեալ սուրբն Բարսեղ զժողովուրդն խաչիւ և աւետարանաւ գնաց յեկեղեցին սրբոյն Դիոմիդեայ, և անտի պաշտամամբ եկին ի դուռն մեծի եկեղեցւոյն սրբոյն Սոփիայ : Մտին և արիանոսքն զհետ տեսանել եթէ զինչ լինիցի : Եւ արարեալ Բարսեղ զնշան սուրբ խաչին ասէ . Համբարձէք իշխանք զդրունս ձեր ի վեր, և թէ . Բացէք ինձ զդրունս արդարութեան, և առժամայն խորտակեցան փականքն և կնիքք երկուց կողմանցն բեկեցան և բացան դրունք եկեղեցւոյն :

Եւ մտեալ սրբոյն ժողովրդեամբն ասելով . Այս դուռն Տեառն է, և արդարք մտցեն ընդ սա : Եւ ամօթալից լեալ հերետիկոսացն՝ գնացին ի տունս իւրեանց . և բազումք ի նոցանէ գնացին առ Բարսեղ և եղեն ուղղափառք : Եւ առին դարձեալ զեկեղեցին ուղղափառքն և ունին մինչև ցայսօր, ի փառս Քրիստոսի :

Վասն մեղաւոր կնոջն :

* A fol. 149 r° b. *Կին մի զղջացեալ ընդ չար գործս իւր, և ի քարտէսի գրեաց զամենայն զմեղս

Ils se rendirent à Nicée, et avec de grandes précautions, ils fermèrent les portes de l'église, et les deux parties apposèrent les scellés. Les ariens, ayant accompli leurs prières pendant trois jours et trois nuits et l'église ne s'étant pas ouverte, ils espérèrent qu'elle ne s'ouvrirait pas non plus pour les autres. Saint Basile, à la tête de la population, se rendit avec la croix et l'évangile à l'église de Saint-Diomède et, de là, ils se rendirent en officiant à la porte de la grande église de Sainte-Sophie. Les ariens les suivirent pour voir ce qui arriverait. Basile fit le signe de la sainte croix et dit : « *Princes, relevez nos portes* [1]. » et : « *Ouvrez-moi les portes de la justice* » ; aussitôt, les fermetures se brisèrent, les scellés des deux parties se rompirent et les portes de l'église s'ouvrirent.

Le saint y pénétra avec la population en disant : « *C'est la porte du Seigneur, et les hommes justes entrent par elle.* » Les hérétiques honteux se retirèrent chez eux ; nombre d'entre eux allèrent trouver Basile et devinrent orthodoxes. Les orthodoxes reprirent l'église et l'ont conservée jusqu'aujourd'hui, pour la gloire du Christ.

Au sujet de la femme pécheresse.

* A fol. 149 r° b. *Une femme se repentant de ses mauvaises actions, avait inscrit sur un

1. Ps. XXIII, 7-9.

իւր, եւ կնքեալ կապարեայ մատանեաւ՝ տարաւ առ մեծն Բասիլիոս եւ ասէ. Քոյով աղօթիւք ջնջեա զձեռագիր իմոց յանցանաց : Եւ առեալ ի ձեռս իւր զքարտէսն եւ համբարձեալ զձեռս իւր յերկինս, եւ աղօթիւք հաշտեցոյց զԱստուած ընդ կնոջն, եւ ետ զքարտէսն կնքեալ ի կինն, եւ բացեալ կնոջն առաջի նորա՝ եգիտ զգիրն ջնջեալ, բայց միայն մին մեղք որ ոչ ջնջեցաւ :

Եւ հրամայեաց նմա գնալ յանապատն առ Եփրեմ, զի նա զմնացեալ մեղսն ջնջեսցէ : Եւ կինն վաղվաղակի գնաց առ Եփրեմ յանապատն, եւ նա դարձոյց միւսանգամ զկինն առ Բասիլիոս, եւ ասէ. Նա որ զայլս ջնջեաց կարող է եւ զայդ ջնջել, բայց փութա զի ժամանեսցես : Եւ ի դառնալ կնոջն վախճանեցաւ Բասիլիոս : Եւ տեսեալ զմահիճսն զի տանէին ի թաղումն, եւ մեծաւ բարբառով եւ հառաչմամբ կագէր ընդ սրբոյն, եւ ձգեաց զքարտէսն ի վերայ մարմնոյն : Եւ առեալ մի ի սարկաւագացն եբաց եւ եգիտ զամենայն ջնջեալ, եցոյց ժողովրդեանն եւ ետ ի կինն, եւ ամենեքեան հիացեալք ընդ սքանչելիսն ետուն փառս Աստուծոյ :

Վասն Անաստաս քահանային :

Գնաց երանելին Բասիլիոս ի տուն քահանային Անաստասիոսի, քանզի հոգւովն գիտաց զաստուածահաճոյ վարս նորա. եւ նա զարմացաւ ընդ գալուստ * քահա- * A fol. 149 v° a.

14 Անաստասիոսի] Անաստասայ B.

papier tous ses péchés et l'ayant cacheté avec un sceau de plomb, l'apporta au grand Basile et lui dit : « Par tes prières efface l'inscription de mes péchés. » Il prit le papier dans ses mains, éleva ses bras au ciel et par ses prières réconcilia Dieu avec la femme; il remit le papier effacé à la femme, qui l'ayant ouvert devant lui, trouva l'écriture effacée; toutefois un seul péché n'était pas effacé.

Il lui ordonna de se rendre au désert auprès d'Éphrem pour qu'il lui remette le peché qui restait. La femme partit aussitôt pour le désert chez Éphrem, qui renvoya la femme à son tour à Basile en lui disant : « Celui qui a remis les autres péchés, est capable de remettre celui-là aussi ; mais hâte-toi pour arriver à temps. » Au retour de la femme, Basile était décédé; apercevant la litière sur laquelle on le transportait pour être enterré, elle se mit à discuter avec le saint avec de grands cris et des sanglots et jeta le papier sur le corps. Un des diacres saisit le papier, l'ouvrit, et y trouva tous les péchés effacés; il le montra au peuple et le rendit à la femme. Tous émerveillés d'un tel miracle rendirent grâces à Dieu.

Au sujet du prêtre Anastase.

Le bienheureux Basile s'était rendu à la maison du prêtre Anastase, connaissant, par l'Esprit, sa conduite agréable à Dieu. Celui-ci fut étonné de la visite * chez lui du pontife du Christ, alla au-devant, se prosterna devant lui, * A fol. 149 v° a.

հայրապետին Քրիստոսի աս ինքն եկ_ ընդ առաջ՝ երկիր եպագ նմա, և յորժամ նստաւ՝ ասէ ցԱնաստաս. Կոչեա առ իս զքոյրն քո։ Եւ նա ասէ. Ոչ գոյ իմ քոյր, կինս այս՝ ամուսին իմ է։ Եւ նա ընդ բանիս սորա զքահանայն, և պատմեաց նմա զճշմարիտն ևթէ. Քառասուն ամ ի միասին եմք և անարատ պահեցաք զկուսութիւնս մեր. և զոր ինչ վաստակեմք երկու լծով եզանց մերոց, յերիս մասունս բաժանեմք, զմին աղքատաց, զմինն օտարաց, զմիւսն ի պէտս մեր։ Ասէ Բարսեղ. Բաց զներքսագոյն դուռն քո։ Եւ քահանայն ոչ կամէր, և բռնադատեաց զնա զի բացցէ։ Եւ ասէ քահանայն. Բորոտ է ի ներքս, և է խստասիրտ և ինքնահաճոյ։ Ասէ Բարսեղ. Ընչափ ժամանակս զոր դուք պաշտեցէք նմա, որ մի ես պաշտեցից։ Եւ մտեալ_ ի տունն առ բորոտն փակեաց զդուռնն, և աղօթեալ առ Աստուած արար ողջ զմորթն, և ելեալ_ գնաց յեպիսկոպոսարանն։ Եւ մտեալ_ քահանային և կնոջն ի տունն գտին զբորոտն ողջացեալ_ և տուին փառս Աստուծոյ։

Վասն հրէայ բժշկին։

Հրեայ ոմն ճարտար բժիշկ որոյ անուն էր Յովսէփ, սիրելի սրբոյն Բարսղի, և ստէպ ստէպ երթայր առ նա, և բազում վարդապետութեամբ ուսուցանէր նմա զքրիստոնէական հաւատն. և ոչ հաւանեցաւ հրեայն լինել քրիստոնեայ։ Ասէ սուրբն.

4 եմք] կեմք B || 6 Ասէ Բարսեղ... փառս Աստուծոյ] զոր բանալ_ սուրբն Բարսեղ՝ փառս մատոյց Աստուծոյ և գնաց ի քաղաքն B | 15 զքրիստոնէական] զքրիստոնեական B.

et lorsqu'il se fut assis, (Basile) dit à Anastase : « Fais venir ta sœur. » Il lui répondit : « Je n'ai pas de sœur, cette femme est mon épouse. » (Basile) confondit le prêtre, qui lui dévoila la vérité, en ces termes : « Depuis quarante ans, nous vivons ensemble, et nous avons conservé intacte notre virginité, nous partageons en trois parties le produit de nos deux couples de bœufs, l'une pour les pauvres, l'une pour les étrangers, et l'autre pour nos besoins » Basile lui répondit : « Ouvre-moi ta porte intérieure. » Le prêtre ne voulait pas, mais il l'obligea à l'ouvrir. Le prêtre lui dit : « Il y a au dedans un lépreux, qui est entêté et insolent. » Basile lui répondit : « Il y tant d'années que vous le servez, pendant un jour je le servirai. » Et pénétrant dans la maison auprès du lépreux, il referma la porte, pria Dieu et lui rendit la peau saine; puis il alla à l'évêché. Le prêtre et sa femme étant rentrés dans la maison, trouvèrent le lépreux guéri et donnèrent des louanges à Dieu.

Au sujet du médecin juif.

Il y avait un médecin juif renommé, du nom de Joseph, ami de saint Basile; celui-ci allait souvent le voir et, par de longs entretiens de doctrine, lui enseignait la foi chrétienne. Le juif ne consentait pas à devenir chrétien. Le saint

Յուսամ յԱստուած զի նախ զքեզ մկրտեցից եւ ապա մեռայց ։ * Ասէ հրեայն. Այդ ոչ երբէք լինիցի ։ * A fol. 149 v° b.

Եւ եղեւ հիւանդանալ սրբոյն Բարսղի, գնաց հրեայն եւ ետես զերակն եւ ասէ. Այսօր արեւդ ընդ արեգական մտցէ ։ Ասէ սուրբն. Եթէ ոչ մեռայց այսօր՝ զինչ առնիցես ։ Ասէ հրեայն. Անհնար է քեզ յառաւօտն հասանել ։ Ասէ սուրբն. Եթէ ոչ վաղին մեռանիցիմ՝ մկրտիս ։ Զի ակն ունէր նմա յերեկոյնն մեռանելոյ եւ յանձն էառ զի մկրտեսցի ։ Եւ վաղին երթեալ հրեայն բժիշկ՝ եգիտ զնա կենդանի եւ լաւագոյն քան զանցեալ օրն եւ զահի հարեալ մկրտեցաւ ամենայն ընտանեօք իւրովք ։ Եւ յետ սրբոյ պատարագին ողջունեալ զամենայն ժողովուրդն սուրբն Բարսղիոս, հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս՝ Յունուարի Ա ։ Եւ ասաց հրեայ բժիշկն. Եթէ ոչ էիր կամեցեալ, եւ ոչ այժմ եւս մեռանէիր ։

Եւ ժողովեցան ամենայն ժողովուրդք քաղաքին եւ ուխտք եկեղեցեաց եւ եպիսկոպոսունք, եւ Գրիգոր աստուածաբանն՝ որ եւ գրեաց ճառս ի թաղումն Բարսղի ներբողական, եւ եդին զմարմինն յեկեղեցւոջ սրբոյ վկային Եփսիքոսի, ի տապանի յորում էին նշխարք սրբոյն Ղեւոնդեայ, որ յառաջ քան զնա եպիսկոպոս էր ։

6 զի] քանզի B || 8 ընտանեօք իւրովք] զի ինքնին սուրբ եպիսկոպոսապետն գնացեալ յեկեղեցին՝ ձեռօք իւրովք մկրտեաց զնոսա առաջի ամենայն ժողովրդեանն *add.* B || 9 զամենայն ժողովուրդն] զամենեսեան B || 13 Բարսղի] նորա B || 14 սրբոյն *om.* B || 15 եպիսկոպոս] եպիսկոպոսապետ B.

lui dit : « J'ai l'espoir en Dieu de te baptiser d'abord et de mourir ensuite*. » Le juif lui répondit : « Cela ne sera jamais. » * A fol. 149 v° b.

Il arriva que saint Basile tomba malade, le juif alla le voir, tâta le pouls et dit : « Aujourd'hui, ton astre se couchera avec le soleil. » Le saint lui répondit : « Et si je ne meurs pas aujourd'hui, que feras-tu? » Le juif lui répondit : « Il est impossible que tu parviennes jusqu'au matin. » Le saint lui dit : « Si je ne meurs pas demain, te feras-tu baptiser? » Et comme l'autre attendait sa mort pour le soir, il accepta de se faire baptiser. Le lendemain le médecin juif alla le visiter, le trouva vivant et mieux que le jour précédent; il fut stupéfait et se fit baptiser avec toute sa famille. Après la sainte messe, saint Basile salua tout le peuple, et reposa en paix dans le Christ, le 1er Janvier. Le médecin juif dit : « Si tu ne l'avais pas voulu, tu ne serais pas mort même maintenant. »

Toute la population de la ville se rassembla avec le corps ecclésiastique et les évêques, parmi lesquels Grégoire le théologien, qui écrivit le panégyrique de Basile à l'occasion de ses funérailles; ils déposèrent le corps dans l'église du saint martyr Eupsychius (*Ephsichios*), dans le tombeau où se trouvaient les restes de saint Léon, qui fut évêque avant lui.

* A fol. 150 r° a.

* Քաղոցի ԻԵ եւ Յունուարի Բ : Տօն Սեղբեստրոսի հայրապետին Հռոմայ, որ գլխաւոր էր Նիկիոյ առաջին ժողովոյն. եւ նախատօնակ Աստուածայայտնութեան Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի :[1]

Երանելին Սեղբեստրոս էր ի քաղաքէն Հռոմայ, եւ սպասաւորէր հայրապետին Տիմոթէոսի՝ որ էր եկեալ յԱնտիոքայ. զոր կալեալ Տարկինոս եպարքոս քաղաքին՝ յոյժ չարչարեաց վասն հաւատոյն Քրիստոսի, եւ ապա եհատ զգլուխ նորա : Եւ առեալ զմարմին սրբոյն Տիմոթէոսի՝ Սեղբեստրոս, թաղեաց ի տան իւրում, եւ կանթեղօք լուցելովք եւ խնկով ծառայէր նմա. զոր յետոյ Մենդիատոն Հռոմայ հայրապետն շինեաց եկեղեցի ի վերայ գերեզմանին յանուն սրբոյն Տիմոթէի :

Եւ կալեալ զՍեղբեստրոս՝ Տարկինոս եպարքոսն, եւ պահանջէր ի նմանէ զինչս սրբոյն Տիմոթէի. եւ նա մարգարէացաւ նմա եւ ասէ. Ի վաղիւ մեռանիցիս : Որպէս եւ եղեւ իսկ : Զի մինչդեռ ճաշակէր Տարկինոս կերակուր, փուշ ձկան արգելաւ ի փողն եւ նոյնժամայն սատակեցաւ :

Եւ յորժամ եղեւ Սեղբեստրոս երեսուն ամաց՝ ձեռնադրեցաւ ի Մենդիատոնէ հայրա-

1 տօն Սեղբեստրոսի ... Քրիստոսի] Դասք եւ յիշատակ սրբոյն Սեղբեստրոսի Հռոմայ հայրապետին, որ գլխաւոր էր Նիկիոյ սուրբ ժողովոյն երեք հարիւր տասն եւ ութ եպիսկոպոսացն B.

* A fol. 150 r° a.

* 25 Kalotz, 2 Janvier.

Fête de Sylvestre, pontife de Rome, qui fut le président du premier concile de Nicée, et veille de l'Épiphanie de Notre-Seigneur Jésus-Christ.

Le bienheureux Sylvestre était de la ville de Rome, et servait le pontife Timothée, venu d'Antioche, et que Tarquin (*Tarkuinos*)[1], l'éparque de la ville, avait arrêté, et soumis à de nombreuses tortures pour la foi du Christ, à qui enfin il avait fait trancher la tête. Ayant pris le corps de saint Timothée, Sylvestre l'inhuma dans sa maison et le servait avec des lampes allumées et de l'encens. Plus tard, Miltiade (*Mendiaton*), pontife de Rome, édifia une église sur ce tombeau, au nom de saint Timothée.

Tarquin l'éparque fit arrêter Sylvestre et exigea qu'il lui livrât les biens de saint Timothée; mais il lui répondit en prophétisant : « Tu mourras demain. » Ce qui arriva en effet; car, pendant que Tarquinus prenait son repas, une arête de poisson se prit dans sa gorge et il mourut sur-le-champ.

Lorsque Sylvestre eut trente ans, il fut ordonné prêtre par le pontife

1. Tranquillinus, τραγκυλῖνος dans *Syn. Cp.*, corrompu en ταρκυλῖνος par certains mss., d'où provient par une nouvelle corruption la leçon arménienne.

պետէն քաջանայ ։ Եւ եղեւ աստուածահաճոյ վարուք եւ համարձակութեամբ քարոզէր զՔրիստոս՝ հրէից եւ հեթանոսաց, եւ սիրեցեալ էր յամենեցունց ։

Եւ եղեւ յետ վախճանելոյն Մենդիատոսի՝ ձեռնադրեցաւ յաթոռ նորա Սեղբեստրոս Հռոմայ հայրապետ ։ * Եւ զգենոյր սպիտակ վերարկու ի ժամ սուրբ խորհրդածութեանն, զոր ասէին թէ էղէ Յակոբայ Տեառն եղբօրն Երուսաղեմայ եպիսկոպոսապետին ։ * A fol. 150 r° b.

Սեղբեստրոս կարգեաց լինել յեկեղեցիս սարկաւագունս եւ կիսասարկաւագունս, եւ անուանս եդ աւուրց շաբաթուն. զԱրեգական օր՝ տէրունական, որ է կիւրակէ վասն յարութեան Տեառն, եւ Զեւս լուսին՝ երկշաբաթ, եւ զԱրէսի՝ երեքշաբաթ, զԵռային՝ չորեքշաբաթ. զԴիոսին՝ հինգշաբաթ, զԱփրոդիտեայ՝ ուրբաթ, եւ զԽռոնոսի՝ շաբաթ ։ Հրամայեաց եւ փոխեցին զԶատիկն ի չորեքտասաներորդ լուսնին, որպէս զի յետ չորեքտասաներորդի լուսնին՝ զկիւրակէն արասցեն Զատիկ ։ Հրամայեաց զի փառաւորեսցեն զհինգշաբաթի օրն իբրեւ զկիւրակէն ։ Եւ կանոնադրեաց զի յաւուրն մեծի հինգշաբաթուն յամենայն ամի՝ բանայցեն զբանտս եւ զարգելեալսն արձակեսցեն. եւ կատարի պատուէրս այս մինչեւ ցայսօր ։

11 Հրամայեաց... զկիւրակէն *om.* B || 14 յամենայն ամի *om.* B.

Mendiatus. Il eut une conduite agréable à Dieu et prêchait le Christ avec hardiesse, aux Juifs et aux gentils; il était aimé de tout le monde.

Il arriva, après la mort de Mendiatus, que Sylvestre fut sacré sur son siège, pontife de Rome. * Il se revêtait, au moment de la célébration du saint sacrifice, d'un manteau blanc qu'on disait avoir appartenu à Jacques le frère du Seigneur, archevêque de Jérusalem. * A fol. 150 r° b.

Sylvestre établit qu'il y eût dans l'église des diacres et des sous-diacres et fixa les noms des jours de la semaine : (pour le) jour du soleil, dominical, c'est-à-dire dimanche (κυριακή), en souvenir de la résurrection du Seigneur; (pour celui) du dieu Lune, deuxième de la semaine[1]; (pour celui) de Mars (*Arès*), troisième de la semaine; (pour celui) de Mercure (*Erayi*)[2], quatrième de la semaine; (pour celui) de Jupiter (*Diosi*), cinquième de la semaine; (pour celui) de Vénus (*Aphroditeay*), sixième de la semaine; (pour celui) de Saturne (*Khronosi*), sabbat. Il ordonna de transférer Pâques au quatorzième (jour) de la lune, afin que l'on fît Pâques le dimanche après le quatorzième (jour) de la lune. Il ordonna de célébrer le jeudi (saint)[3] comme un dimanche; et il établit que tous les ans, le jeudi saint, on ouvrît les prisons et qu'on libérât les détenus; cet ordre est exécuté jusqu'à nos jours.

1. En latin : *feria secunda, tertia... sabbatum*, dénominations conservées dans la liturgie, tandis que le calendrier civil a continué l'usage païen : lundi, mardi..., sauf pour le dimanche. — 2. Restituer *Armayi*. — 3. Il s'agit, semble-t-il, du jeudi saint, bien que le texte arménien porte seulement « jeudi »; restituer *մեծ*.

[illegible] (Armenian text, lines 1–15; marginal note: * A fol. 150 v° a.)

[illegible] (Armenian footnote)

Il y avait un dragon niché dans le palais appelé Capitole, et des femmes sectaires descendaient les trois cent soixante-cinq marches pour arriver au dragon et lui offraient des sacrifices. Ce dragon causait bien des dommages à la ville de Rome. Le bienheureux Sylvestre enseignait inlassablement aux juifs et aux gentils les Écritures divines, mais eux ils disaient : « Es-tu capable d'empêcher les sacrifices au dragon et de délivrer la ville de ses ravages mortels? »

* A fol. 150 v° a.

* Sylvestre se mit en prières avec jeûnes, lui et d'autres chrétiens, pendant trois jours; l'apôtre Pierre lui apparut dans une vision et lui dit : « Prends avec toi les prêtres Théodore (*Thĕodoros*), Denys (*Dionēsios*). Philicosicus (*Philikosikon*), les diacres Honoratus (*Onoratou*) et Romanus (*Romanos*); descendez les trois cent soixante-cinq marches et dressez la sainte croix à l'entrée du repaire du dragon. Dans la grotte intérieure où demeure le dragon, il y a des portes de bronze; en prononçant le nom de Notre-Seigneur Jésus-Christ, vous fermerez les portes, et vous mettrez les barres en disant : « Ainsi dit Pierre, le disciple de Jésus, ces portes ne s'ouvriront qu'au jour du jugement. » Sylvestre fit selon l'ordre de l'apôtre ; ce que voyant, les desservants du dragon crurent au Christ.

Վասն սրբոյն Կոստանդիանոսի մեծի թագաւորին, թէ զիա՞րդ հաւատաց ի Քրիստոս ի ձեռն Սեղբեստրոսի հայրապետին ։

Թագաւորն Հռոմայ Կոստանդիանոս կռապաշտ էր, եւ հրապուրեալ ի Մաքսիմինայէ կնոջէն իւրմէ, որ էր թոռն Դիոկղետիանոսի արքային, հալածէր զքրիստոնեայս. եւ բազում հաւատացեալս եսպան որ ոչ զոհեցին կռոցն ։ Իսկ երանելին Սեղբեստրոս առեալ զաշակերտսն իւր փախեաւ ի լեառնն, եւ էր անդ ի թաքստի ։

Եւ եղեւ բորոտութիւն Կոստանդիանոսի իբրեւ ի տապատակէ, եւ բժիշկք ամենեքին ոչ * կարացին բժշկել ։ Ասացին աղանդաւորք նմա. Անհնարին է քեզ բժշկել՝ բայց * A fol. 150 v° b.
միայն եթէ անարատ մանկունս ժողովեսցես, եւ զարիւն նոցա լցցես յաւազան, եւ մինչդեռ ջերմ իցէ մտցես մերկ յաւազանն եւ լուասցիս արեամբն եւ ապա ողջասցիս ։

Եւ հրամայեաց եւ փութապէս ժողովեցին այսպէս մանկունս բազումս եւ անթիւ յոյժ. եւ եկեալ թագաւորին երթայր ի Կապետոլին ի տաճար կռոցն, եւ ընթացան կանայքն մարք տղայոցն՝ ի գիրկս ունելով զտղայսն՝ մեծաւ հառաչանօք, հերարձակք եւ ստինք իւրեանց ի բերանս նոցա, անկան առաջի թագաւորին մեծաւ ողբովք ։ Եւ նորա տեսեալ զաշխարումն եւ զկոծ մարցն, եւ զլալումն տղայոցն, յոյժ ողորմեցաւ եւ գթացաւ ի նոսա, որ եւ արտասուք հեղան յաչացն, եւ բնաւ համարեցաւ զփրկութիւն

2 ի ձեռն] սրբոյն *add.* B — հայրապետին *om.* B || 7 ի տապատակէ] տապատատ B || 8 Անհնարին] Անհնար B || 90 եկեալ] երթեալ B || 13 մեծաւ] արտասուալից B || 16 հեղան] հեղուին B.

Au sujet de saint Constantin, le grand empereur: comment il crut au Christ par l'entremise du pontife Sylvestre.

Constantin (*Kostandianos*), l'empereur de Rome, était idolâtre et, entraîné par sa femme Maximina qui était la petite-fille de l'empereur Dioclétien, il persécutait les chrétiens. Il fit tuer beaucoup de fidèles qui ne voulurent pas sacrifier aux idoles. Le bienheureux Sylvestre prit ses disciples avec lui et s'enfuit à la montagne, où il se tint caché.

Constantin fut atteint de la lèpre et de la fièvre et tous les médecins ne * purent le guérir. Des sectaires lui dirent : « Il te sera impossible de guérir, * A fol. 150 v° b.
à moins que tu ne rassembles des enfants sains, et que tu remplisses de leur sang un bassin, dans lequel tu entreras nu pendant que le sang est encore chaud; tu te laveras avec leur sang, et ensuite tu guériras. »

Il en donna l'ordre et on rassembla promptement beaucoup de jeunes enfants, en nombre infini. L'empereur se rendit au Capitole au temple des idoles; alors les mères des enfants accoururent tenant les enfants entre leurs bras, avec de grands soupirs, les cheveux en désordre, le sein aux lèvres des enfants, et se jetèrent devant l'empereur avec de gros sanglots. Celui-ci, voyant la désolation et la douleur des mères, les pleurs des enfants, eut grande pitié et compassion d'eux, à tel point que les larmes lui coulèrent des

նոցա քան զառողջութիւն անձին իւրոյ, եւ արձակեաց զնոսա ուրախացեալս ի տունս իւրեանց, տուեալ նոցա ծախս եւ ռոճիկս :

Եւ ի գիշերին յայնմիկ երեւեցան թագաւորին Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալքն Քրիստոսի եւ ասեն. Որովհետեւ ողորմեցար մանկանցն առաւել քան անձին քո՝ եկաք յօգնութիւն քեզ : Արդ առաքեա՛ յայս անուն լեառն եւ բերցես առ քեզ զեպիսկոպոսապետն Սեղբեստրոս, եւ նա պատրաստեսցէ քեզ աւազան ջրոյ եւ լուասցիս անդ, եւ * A fol. 151 r° a. բժշկեսցիս * յանբժշկելի բորոտութենէդ :

Եւ ընդ առաւօտն առաքեաց ի լեառն եւ ածին զնա. եւ նա կարծէր եթէ ի մարտիրոսութիւն տանէին, որ եւ ուրախութեամբ երթայր : Եւ մտեալ առաջի թագաւորին՝ ողջոյն ետ : Եւ ասէ ցնա. Են աստուածք քո որ անուանին Պետրոս եւ Պօղոս : Պատասխանի ետ Սեղբեստրոս. Ոչ են դոքա աստուածք՝ այլ ծառայք են Աստուծոյ, եւ Յիսուսի Քրիստոսի առաքեալք:

Ասէ թագաւորն. Որպէս կերպարանօք են, եւ կամ զինչ հասակի : Եւ հանեալ ի ծոցոյ իւրմէ պատկերս փոքունս սրբոց առաքելոցն եցոյց թագաւորին, եւ տեսեալ ծանեաւ եւ ասէ. Ճշմարիտ դոքա են զոր տեսի յանուրջս :

Եւ վաղվաղակի լցին զաւազանն ջրով, եւ երթեալ ի տեղին օրհնեաց Սեղբեստրոս զջուրն, եւ մերկացուցեալ զթագաւորն՝ իջոյց ի ջուրն, եւ լոյս փայլեաց ի վերայ ջրոյն եւ ձեռն մերձեցաւ յերկնից ի մարմին նորա, եւ եղեւ ծածանումն ոսկերց ի

4 ասեն] ասացին B || 5 անուն] նիշ B || 10 զնա] թագաւորն *add.* B || 12 Աստուծոյ եւ Յիսուսի *om.* B || 17 եւ լոյս փայլեաց ի վերայ ջրոյն *om.* B.

yeux, et il préféra leur salut à sa propre guérison; il les renvoya pleins de joie chez eux, en leur distribuant des gratifications et des pensions.

Cette nuit-là, les apôtres du Christ Pierre et Paul apparurent à l'empereur et lui dirent : « Puisque tu as eu plus de pitié des enfants que de ta personne, nous sommes venus à ton secours. Tu enverras à telle montagne et tu feras venir à toi l'archevêque Sylvestre; il te préparera un bassin d'eau, * A fol. 151 r° a. tu t'y baigneras et tu guériras de ta lèpre * incurable. »

Au matin, il envoya à la montagne et on ramena (Sylvestre); et lui croyant qu'on le conduisait au martyre, marchait avec joie. Il se présenta à l'empereur et lui donna le salut. (L'empereur) lui dit : « Parmi tes dieux y en a-t-il qui s'appellent Pierre et Paul? » Sylvestre lui répondit : « Ce ne sont pas des dieux, mais des serviteurs de Dieu, et des apôtres de Jésus-Christ. »

L'empereur dit : « Comment sont leurs traits, et quelle taille ont-ils? » (Sylvestre) sortit de son sein de petites images des saints apôtres, et les montra à l'empereur, qui les regarda, les reconnut et dit : « En vérité, c'est eux que j'ai vus dans mon rêve. »

On remplit aussitôt un bassin d'eau, Sylvestre s'y rendit et bénit l'eau, puis ayant fait déshabiller l'empereur, il le fit descendre dans l'eau; une lumière brilla sur l'eau et une main du ciel s'approcha de son corps; il y eut

տապակէ, եւ անկան իբրեւ կեղեւանք յանձնէն եւ ելից զջուրն, եւ ել մաքուր մարմնով ։ Եւ մկրտեցան յաւուր յայնմիկ ի ձեռաց Սեղբեստրոսի՝ այրք երկոտասան հազար ի գետն, որոց զգեցոյց թագաւորն հանդերձս սպիտակս եւ վեղարկուս եւ կօշիկս, եւ իւրաքանչիւր մոմեղէն ի ձեռս ։

Եւ գրեաց հրամանս թագաւորն, եթէ որք հայհոյեսցէ զՔրիստոս՝ զկէս ընչից իւրոց յարքունիս առցեն, * եւ անխափան եւ անարգել ով եւ կամեսցի մկրտեսցի, եւ աներկիւղ լիցին ի կործանել զպատկերս կռոցն ։ Եւ շինեաց թագաւորն եկեղեցի անուամբ սուրբ Փրկչի, եւ ինքնին բրէր եւ հանէր զհողն եւ դնէր զքարինսն ։ Եւ հրամայեաց ի մէջ հրապարակին աղաղակել զօրականացն մեծաւ բարբառով քառասնիցս անգամ եթէ. Քրիստոս ճշմարիտ Աստուած է. եւ եթէ եկեղեցիք Քրիստոսի բացցին տասն անգամ, եւ որք զՔրիստոս ոչ պաշտեն՝ թշնամիք են թագաւորութեանս իմոյ, տասն անգամ. եւ որ կեցոյց զթագաւորն Աստուած է, երեսուն անգամ. եւ որ զՔրիստոս պաշտէ՝ յարաժամ յաղթող է, տասն անգամ. եւ որք ոչ հաւատան ի Քրիստոս ի ճշմարիտ Աստուած՝ ելցեն ի քաղաքէս, քառասուն անգամ ։ * A fol. 151 r° b.

Իսկ Հեղինէ մայրն Կոստանդիանոսի արքային՝ էր ի Բիւթանիա եւ երկու թոռունքն ընդ նմա, Կոստանդիոս եւ Կոստաս ։ Եւ ժողովեցան առ նա հրէայք եւ ասեն. Որդին քո թագաւորն մեր՝ բարւոք արար զի եթող զկուռսն, բայց ճշմարիտ հաւատ ոչ առացաւ.

1 եւ ելից զջուրն] ի ջուրն B || 9 քառասնիցս անգամ *om.* B || 10 տասն անգամ *om.* B || 11 տասն անգամ *om.* B || 13 տասն անգամ *om.* B || 14 քառասուն անգամ *om.* B || 16 հրէայք] բազումք *add.* B.

un grésillement comme d'une poêle, des pellicules se détachèrent du corps et remplirent l'eau, et (l'empereur) en sortit sain de corps. Ce jour-là, douze mille personnes furent baptisées dans le fleuve des mains de Sylvestre, et l'empereur les fit habiller de vêtements blancs, de manteaux et de chaussures, et chacun (eut) un cierge en main.

L'empereur écrivit des ordres : « Quiconque blasphémera le Christ, aura la moitié de ses biens confisqués par le trésor impérial; * quiconque voudra se faire baptiser, ne sera ni inquiété ni gêné; aucune crainte pour ceux qui renverseront les statues des idoles. L'empereur édifia une église dédiée au saint Sauveur : lui-même creusait, enlevait la terre et posait les pierres. Il ordonna qu'au milieu de la place des soldats crient à haute voix : quarante fois, que le Christ est vrai Dieu; dix fois, que les églises du Christ peuvent s'ouvrir; dix fois, que ceux qui n'adorent point le Christ sont des ennemis de l'empire; trente fois, que c'est Dieu qui a guéri l'empereur; dix fois, que celui qui adore le Christ est toujours vainqueur; quarante fois, que ceux qui ne croient pas au Christ, vrai Dieu, doivent quitter la ville. * A fol. 151 r° b.

Hélène, mère de l'empereur Constantin, se trouvait en Bythinie avec ses deux petits-fils Constantin et Constans. Les Juifs se rassemblèrent auprès d'elle et dirent : « Ton fils, notre empereur, a bien fait d'abandonner les

արդ գրեա առ նա զի թլփատեսցի եւ լիցի Հրեայ որպէս եւ մեք ։ Եւ նորա անարգեալ զնոսա թշնամանօք դարձոյց ։

Եւ գրեաց առ որդին իւր զի հաստատեսցէ զքրիստոնէութիւն, եւ ածցէ ժողով քրիստոնէից եպիսկոպոսաց եւ Հրէից վարդապետաց, եւ խօսեսցին ի մարգա-
A fol. 151 v° a. րէից գրոց ընդ միմեանս ։ Եւ ժողովեցան բառ հրամանի դշխոյին Հեղինեայ ի * Հրէից. դպիրք եւ օրինաւորք երկոտասան, եւ ի քրիստոնէից եպիսկոպոսաց քսան եւ չորք, որոց էր գլուխ երանելին Սեղբեստրոս. նստաւ եւ թագաւորն ի մէջ եպիսկոպոսացն, եւ ի Հրէից դպրացն Աբիաթար սկսաւ զհակաճառութիւն վկայութեանն մարգարէիցն որ վասն Քրիստոսի ի բաց ընկենուլ ։ Իսկ սուրբն Սեղբեստրոս լցեալ Հոգւով սրբով, եւ յայտնապէս եցոյց զվկայութիւնս մարգարէիցն ի Քրիստոս՝ վասն յաւիտենական եւ անսկզբնական աստուածութեանն, եւ զմարդեղութիւնն յետին ժամանակի ի սրբոյ կուսէն Աստուածածնէ ։

Եւ յարուցեալ զոմն մոգ՝ Զամբրի անուն, ասէ ցթագաւորն. Հրամայեա ածել զուլ մի, եւ ես խօսեցայց յունկն եւ առժամայն սատակի ։ Եւ յորժամ խօսեցաւ Զամբրի յունկն եզինն եւ հերձաւ ընդ մէջն ։ Եւ ասէ ցթագաւորն. Եթէ յարուսցէ Սեղբեստրոս բանիւ միայն՝ գիտասցես, ով թագաւոր, որ եւ բանք իւր ճշմարիտ են ։ Եւ աղօթեաց առ Աստուած սուրբն՝ կենդանացաւ ցուլն ։ Ասէ թագաւորն. Արժան է հաւատալ

8 մարգարէից] մարգարէական B || 11 յետին ժամանակի] յետ ժամանակաց B || 13 Եւ յարուցեալ ... պատուեաց զՍեղբեստրոս *om.* B.

idoles, mais il n'a pas acquis la vraie foi; écris-lui donc de se faire circoncire et de devenir juif comme nous. » Elle les méprisa et les renvoya avec injures.

Elle écrivit à son fils, afin d'affirmer la foi chrétienne, de convoquer un conseil d'évêques chrétiens et de docteurs juifs, pour qu'ils discutent entre eux sur les livres des prophètes. Ainsi, on réunit sous l'ordre de la reine
A fol. 151 v° a. Hélène, * du côté des Juifs, des scribes et des docteurs de la Loi, au nombre de douze, du côté des chrétiens, vingt-quatre évêques, à la tête desquels se trouvait le bienheureux Sylvestre. L'empereur siégea au milieu des évêques. Abiathar, du groupe des scribes juifs, commença de réfuter les témoignages prophétiques des prophètes au sujet du Christ. Alors, saint Sylvestre, plein du Saint-Esprit, démontra clairement les témoignages des prophètes au sujet du Christ, de sa divinité éternelle et sans commencement et de son incarnation à la fin des temps, de la sainte Vierge, mère de Dieu.

Un mage, nommé Zambri, se leva, et dit à l'empereur : « Ordonne d'amener un taureau et je lui parlerai à l'oreille et il crèvera aussitôt. » Lorsque Zambri eut parlé à l'oreille du bœuf, il éclata par le milieu; et il dit à l'empereur : « Si Sylvestre le ressuscite par sa seule parole, tu sauras, ô empereur, si ses paroles sont vraies. » Le saint pria Dieu et le taureau reprit vie. L'empereur dit : « Il est préférable de croire à celui qui rend la vie qu'à celui

կեցուցանողին բան մահացուցանողին : Եւ տեսեալ հրէիցն զոր արար Սեղբեստրոս անկան ամենեքեան յոտս նորա եւ հաւատացին ի Քրիստոս եւ մկրտեցան :

Եւ յոյժ ուրախ եղեւ թագաւորն, եւ մեծապէս պատուեաց զՍեղբեստրոս : Եւ այնպէս փայլեաց * սուրբ հայրապետն յեկեղեցին Աստուծոյ, զի զհիւանդս բժշկէր աղօթիւք * A fol. 151 v° b. միայն, եւ զդեւս ի մարդկանէ հալածէր, եւ բազում հրէայս եւ հեթանոսս դարձոյց յաստուածգիտութիւն : Եւ եղեւ գլխաւոր երեք հարիւր եւ տասն եւ ութ եպիսկոպոսացն որ ժողովեցան ի Նիկիայ առաջին սիւնհոդոսին : Եւ ի բարւոք ծերութիւն հասեալ՝ հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս՝ Յունվարի Բ :

[B * Յայսմ աւուր յիշատակ է երանելոյն Գրիգորի պարսկի : * B p. 6 b.

Էր սա ի ռաժիկ ազգէ, յաւուրս Խոսրովու որդւոյ Կաւատայ Պարսից արքայի, ծնեալ յանհաւատ ծնողաց, եւ եկեալ ի Հայս բնակեաց ի Դուին քաղաք, եւ ընկալեալ զսուրբ հաւատս Քրիստոսի մկրտեցաւ. եւ մտեալ ի վանս եղեւ կրօնաւոր առաքինի : Եւ յորժամ Դենշապուհ պարսիկ մարզպան եկն ի Հայս՝ լուաւ վասն սորա թէ քրիստոնեայ եղեալ է, կալաւ զնա՝ եւ ստիպէր դառնալ անդրէն ի կրօնս Պարսից. այլ նա հաստատուն եկաց ի հաւատս, եւ խոստովանեցաւ զՔրիստոս Աստուած. եւ հրամանաւ բռնաւորին ընկալաւ զմահ վկայական՝ Յունվարի Բ :]

qui la détruit. » Les Juifs, témoins de ce qu'avait fait Sylvestre, tombèrent tous à ses pieds, crurent au Christ et furent baptisés.

L'empereur fut au comble de la joie et honora grandement Sylvestre. Le * saint pontife brilla dans l'église de Dieu, à tel point qu'il guérissait les * A fol. 151 v° b. malades par ses seules prières, et qu'il chassait des hommes les démons ; il convertit beaucoup de Juifs et de gentils à la science de Dieu. Il fut le chef des trois cent dix-huit évêques qui se rassemblèrent au premier concile de Nicée. Il parvint à une bonne vieillesse, et reposa en paix dans le Christ, le 2 Janvier.

[B * En ce jour, commémoration du bienheureux Grégoire le persan. * B p. 6 b.

Il était de la race des Rajiks aux jours de Khosroès, fils de Kavat, roi de Perse, né de parents infidèles; il vint habiter l'Arménie, dans la ville de Dovin, reçut la sainte foi du Christ et se fit baptiser. Il entra dans un couvent et devint un religieux vertueux. Lorsque Denchapouh, le satrape persan, vint en Arménie et apprit qu'il (Grégoire) était devenu chrétien, il le fit arrêter et l'obligea à revenir à la religion des Perses; mais il tint fermement dans sa foi, confessa le Christ Dieu, et sur l'ordre du tyran, reçut la mort du martyre, le 2 Janvier.]

Կաղոցի ԻԶ եւ Յունուարի Գ ։ Վկայաբանութիւն սրբոյն Գորդիոսի ։

Սա էր ի Կեսարիոյ Կապադովկիացւոց, յաւուրս Լիկիանոսի կռապաշտ թագաւորին. եւ էր զօրական հարիւրապետ, եւ հաւատով քրիստոնեայ ։ Եւ վասն հալածանաց ժամանակին եթող զզինուորութիւնն եւ ել ի լեառն, եւ բնակէր միայն առանձինն ընդ գազանս եւ ընդ վայրի երէս ։

Եւ ի միում աւուր էջ ի լեռնէն, եւ համարձակութեամբ վասն ճշմարիտ հաւատոյն Քրիստոսի յորժամ զձիընթաց խաղսն կատարէին, եմուտ ի մէջ ժողովրդեանն եւ ասէ մեծաձայն բարբառով. Գտին զիս որ ոչն խնդրէին, երեւեցայ այնոցիկ որ զիս ոչ կամէին, պատասխանի տայց որոց ոչն հարցանեն ։ Եւ առժամայն կալան զնա եւ տարան

* A fol. 152 r° a. առ իշխան քաղաքին, եւ խօսեցաւ ընդ նմա քաղցր խաղաղութեամբ եւ * պարգեւօք, եւ ոչ կարաց փոխել զնա ի հաւատոյն Քրիստոսի. ապա սպառնալեօք եւ հարուածովք ջանացեալ, եւ նա առաւել եւս աղաղակէր. Քրիստոնեայ եմ, եւ Քրիստոսի ծառայ եւ ոչ ուրանամ զնա, եւ զկուռս ոչ պաշտեմ ։

Եւ նոյնժամայն ի ձիընթաց ասպարիսին առաջի ամենայն ժողովրդեանն հատին զգլուխ նորա վասն անուանն Քրիստոսի Յունուարի Գ, եւ եղաւ ի նոյն քաղաքին

1 Վկայաբանութիւն ... Գորդիոսի] Վկայութիւն սրբոյ վկային Գորդիոսի || 2 Կապադովկիացւոց] Կապադովկիոյ B | 4 ի լեառն] ի լերինս B || 6 հաւատոյն] խոստովանութեանն B || 10 ընդ նմա *om.* B || 12 եւ Քրիստոսի ծառայ *om.* B || 13 զնա] զՔրիստոս B.

26 Kalotz, 3 Janvier.

Martyre de saint Gordius.

Il était de Césarée de Cappadoce, aux jours de l'empereur idolâtre Licinius (*Likianos*); il avait le grade de centurion, et était de foi chrétienne. A cause des persécutions de son temps, il quitta le service militaire et se retira sur une montagne, où il vivait seul avec les fauves et les bêtes sauvages.

Un jour, il descendit de la montagne, et, pour proclamer avec hardiesse la vraie foi du Christ, il se mêla à la population, le jour des courses de chevaux et dit à haute voix : « Ceux qui ne me cherchaient pas m'ont trouvé, je suis apparu à ceux qui ne voulaient point de moi, et je répondrai à ceux qui ne m'interrogent point. » On l'arrêta aussitôt et on le conduisit au gouver-

* A fol. 152 r° a. neur de la ville, qui lui parla doucement et avec des * promesses, mais il ne put le détourner de la foi du Christ; ensuite il le pressa, avec des menaces et des coups, mais (Gordius) criait de plus en plus : « Je suis chrétien, et serviteur du Christ, je ne le renie point, et je ne sers point les idoles. »

Aussitôt dans l'arène des courses de chevaux, en présence de tout le peuple, on lui trancha la tête pour le nom du Christ, le 3 Janvier, et il fut

Կեսարիոյ ։ Եւ յետոյ սուրբն Բասիլիոս Կեսարիոյ արքեպիսկոպոսն ներբողեան ճառիւք պատուեաց զնա, եւ շինեաց վկայարան յանուն սրբոյ վկային Գորդիոսի ։

[B * Տօն է մարգարէին Մաղաքիայի, որ թարգմանի հրեշտակ ։

Սա յետ դարձի գերութեանն ծնաւ ի Սաւբէս, յազգէ Ղեւեայ. եւ մինչդեռ ամենեւին եւս մանուկ էր բարիոք եւ գեղեցիկ կեանս եկաց, եւ առաքինի վարուք վարէր յոյժ. վասն որոյ ամենայն ժողովուրդն պատուէր զնա իբրեւ զսուրբ անարատ եւ հեզ ։ Եւ կոչեցին զնա Մաղաքիա, քանզի եւ տեսլեամբն էր վայելուչ. եւ ի մարգարէանալն ի հրեշտակէ Աստուծոյ ընդունէր զխորհուրդս եւ զմեկնութիւնս ։

Գուշակեաց զփոփոխիլն Ահարոնեան քահանայութեանն, եւ աւետարանեաց զգալուստն Քրիստոսի յաշխարհ՝ յառաջընթացութեամբ հրեշտակի իւրոյ * երկրորդ Եղիայի, այսինքն Յովհաննու Կարապետի. եւ եւս մանուկ գոլով յաւելաւ առ հարս իւր, եւ թաղեցաւ յագարակի իւրում ։ * B p. 6 b.

Յայսմ աւուր յիշատակ երանելւոյն Ստեփաննոսի վարդապետի ։

Սա էր ի գաւառէն Տոսպայ՝ յԱրտամէտ գեղջէ, որդի տէր Յուսիկ քահանայի ։ Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ յորժամ արշաւեցին աշխարհաւեր ազգն * Թաթարաց ի Հայաստան, ոմանք ի նոցանէ գունդ կազմեալ դիմեցին ի Վասպուրական աշխարհ, եւ * B p. 7 a.

1 Կեսարիոյ արքեպիսկոպոսն] Կեսարացին B — ներբողեան] ներբողական B.

inhumé dans cette même ville de Césarée. Plus tard, saint Basile, archevêque de Césarée, l'honora d'un panégyrique et fit construire une chapelle au nom du saint martyr Gordius.

[B * Fête du prophète Malachie, nom qui se traduit « ange ».

Il naquit, après le retour de la captivité, à Sopha (*Soukhès*)[1], de la tribu de Lévi. Étant encore tout jeune, il avait une bonne et belle conduite, et menait une vie très vertueuse; c'est pourquoi toute la population l'estimait comme saint, sans tache et doux. On l'appela Malachie, car il était bien de figure, et quand il prophétisait, il recevait les symboles et les commentaires de l'ange de Dieu.

Il annonça l'abrogation du sacerdoce aaronique, prédit la venue au monde du Christ précédé de son ange, * le second d'Élie, c'est-à-dire de Jean le précurseur. Il était encore jeune quand il alla rejoindre ses ancêtres, et fut enterré dans sa terre. * B p. 6 b.

En ce jour, commémoration du bienheureux docteur Étienne.

Il était de la province de Tosp, du village d'Artamet, fils du prêtre Ter Houssik. A cette époque, lors de l'incursion en Arménie des * Tartares, nation qui sème la ruine des pays, plusieurs d'entre eux formèrent un groupe * B p. 7 a.

1. Les autorités grecques de la vie de Malachie donnent communément ἐν Σοφᾷ ou ἐν Σοφαῖς (sic. *Syn. Cp.*) La recension d'Épiphane, que Scherman désigne par G., porte ἐν Σοχᾷ, cf. *Propheten-und apostollegenden*, t. II, 31, 3, Leipzig, 1907, p. 72.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

et envahirent le pays de Vaspourakan, dévastèrent la province de Tosp et de Rechtounikh, et emportèrent un grand butin et de nombreux captifs. Parmi ceux qui furent conduits en captivité, se trouvait la femme d'un prêtre pieux, nommé Houssik; elle fut conduite à Tauriz et vendue à un émir infidèle; mais comme l'épouse de l'émir, nommée Bibi, était de foi chrétienne, elle la garda en paix.

Le prêtre Houssik, à la recherche de sa femme, visita bien des endroits et la trouva à Tauriz. Il présenta des supplications à la dame Bibi pour qu'elle la libère. La dame acquiesça aux prières du prêtre, libéra la femme et, en outre, lui accorda cinq cents écus pour subvenir à leurs besoins, et elle ne demanda en échange que cela seulement : « Si jamais, dit-elle, vous avez un fils qui arrive au sacerdoce, qu'il offre sa première messe pour mon âme. »

Le prêtre Houssik prit sa femme, vint à Artamet et, un an après, il eut un fils qu'il nomma Étienne et qui, dès l'enfance, fut exercé et instruit dans les bonnes mœurs et la pratique de la piété.

Devenu jeune homme, il fut, un jour, envoyé par son père au village d'Ankel, porter du blé au moulin. En ce temps-là, il y avait disette de pain et les pauvres souffraient beaucoup. Étienne, en rapportant le blé moulu, vit sur son chemin des enfants de pauvres et leur distribua tout, poignée par poignée. Lorsque le sac fut vidé, il le remplit, loin du regard des gens, de cendre et de

աւազով ի գիւղ անդր, եւ բերեալ յԱրտամէտ եւ զգրաստն ի գաւթի տանն, եւ ինքն փախուցեալ գնաց ի Բերկրի ։

Իսկ ծնողքն նորա բացեալ զպարկն եւ գտեալ ի նմա ալեւր լի՝ արարին հաց ․ * Եւ խնդրէին զՍտեփաննոս զի եկեալ կերիցէ հաց, եւ ոչ գտանէին ․ Եւ յետ որոնելոյ ի բազում տեղիս, նաեւ եւ ի Վան քաղաքի եւ յՈստան, դարձան ի տուն իւրեանց, եւ լային անմխիթար ալով զցայգ եւ զցերեկ ։ * B p. 8 a.

Եւ յետ տասն աւուրց պատմեաց նոցա այր մի թէ տեսի զՍտեփաննոս յայս ինչ օր ի կողմանս Բերկրեաց, ի գիւղն Անի ։ Յայնժամ ուրախացեալ Յուսիկ փաղփաղակի չոգաւ անդր, եւ եգիտ զնա ի վանսն որ կոչէր Արկելան ․ եւ հարցեալ զպատճառս փախստեան նորա, լուաւ ի նմանէ զիրսն եւ սքանչացաւ ։ Յայնժամ ծանոյց նմա հայրն զտագնապ մօր նորա, եւ աղաչեաց զնա գնալ ընդ իւր ի տուն, եւ նա ոչ էառ յանձն ․ Աստուած էած զիս, ասէ, յայս տեղի այսպիսի իմն օրինակաւ կրօնաւորիլ ինձ աստէն եւ ծառայել նմա, աստ կեցից եւ աստ մեռայց ։ Եւ իբրեւ շատ ազդեաց հայրն, ասեն ցՅուսիկ միաբանքն ուխտին ․ Գնա դու ի տուն քո, եւ ածեալ բերցես զմայր տղայիդ զի եւ նա տեսցէ զսա եւ մխիթարեսցի ։

Եւ ի հասանիլ նորա ի կարգ քահանայութեան՝ ծանոյց նմա հայրն զգերիլ մօրն եւ զազատիլն, եւ զխնդիր հայցուածոց Բիբի տիկնոջն ։ Եւ եղեւ ի յիշատակել Ստեփաննոսի զանուն նորա ի պատարագի, յայտնեցաւ նմա տեսիլ ահեղ, քանզի տեսանէր

sable dans le même village, et l'ayant apporté à Artamet, il amena l'âne dans la cour de la maison, et lui-même s'enfuit et alla à Berkri.

Ses parents ouvrirent le sac, le trouvèrent plein de farine, et en firent du pain. * Ils cherchèrent Étienne pour qu'il vînt manger le pain, mais ils ne le trouvèrent point. Après avoir cherché en divers endroits jusqu'à la ville de Van même et à Ostan, ils retournèrent chez eux et pleurèrent jour et nuit sans trouver aucune consolation. * B p. 8 a.

Dix jours après, quelqu'un leur dit : « J'ai aperçu Étienne, tel jour, du côté de Berkri, au village d'Ani. Houssik, plein de joie, s'y rendit aussitôt et le trouva au couvent qu'on appelle Arkélan. L'ayant interrogé sur le motif de sa fuite, il apprit le fait et en fut émerveillé. Alors, son père lui apprit les inquiétudes de sa mère et l'engagea à rentrer avec lui à la maison, mais il refusa : « Dieu, dit-il, m'a amené ici d'une telle façon, pour que je devienne religieux ici et que je Le serve ; je vivrai et je mourrai ici. » Lorsque le père eut insisté longtemps, les moines du couvent dirent à Houssik : « Toi, va chez toi, et tu amèneras ici la mère de l'enfant, pour qu'elle le voie aussi et soit consolée. »

Lorsqu'il arriva à l'ordre du sacerdoce, son père lui fit connaître la captivité de sa mère, sa délivrance et la demande de prières de la dame Bibi. Lorsque Étienne mentionna le nom de celle-ci pendant la messe, il lui fut révélé

զինքն յեզր ծովու որ լի էր արեամբ, եւ Բիբի ի մէջ նորա. եւ յաղօթել նորա հանեալ եղեւ ի ծովէն անտի, եւ եդաւ ի ցամաքի : Ընդ որ յապշութիւն լինելով Ստեփաննոսի երկարեաց յոյժ ի պահուն անդ, եւ ահարկութեամբ աւարտեալ զխորհուրդն էջ ի բեմէն : Եւ ի հարցանել միաբանից զպատճառն յամենալոյն՝ պատմեաց նոցա զիրսն : Եւ ի վաղիւն իբրեւ ստիպէին զնա միւսանգամ մատուցանել զպատարագ ոչ էառ յանձն առնուլ. Ասելով ծովուն ոչ եմ կարող ընդդէմ կալ :

* B p. 8 b. Եւ խստակրօն վարուք կացեալ ի նոյն վանս արկեղանց, հարկեալ * յայլոց ընկալաւ զվարդապետութիւն : Եւ կեցեալ ի բազում ամս սրբութեամբ եւ հոգելից վարդապետութեամբ եւ նշանագործութեամբ փոխեցաւ առ Քրիստոս : Եւ ի տապանի նորա գործեցան բազում սքանչելիք եւ բժշկութիւնք ախտաժետաց եւ դիւահարաց :]

Քաղոցի ԻԷ. եւ Յունուարի Դ : Տօն սրբոյն Զօսիմոսի կրօնաւորի եւ Աթանասի զօրականի :

Սուրբն Զօսիմոս էր կրօնաւոր լեռնական ի Կիլիկեցւոց գաւառէն, եւ բնակէր ընդ գազանս անապատին մաշկեղէնօք : Եւ լուաւ վասն նորա Դոմետիանոս իշխանն, եւ իջոյց ի լեռնէն : Եւ կացեալ առաջի խոստովանեցաւ զՔրիստոս Աստուած : Եւ

12 Տօն] Վկայութիւն B — զօրականի] կոմենտարիսի B || 13 Կիլիկեցւոց] Կիլիկիոյ B || 15 կացեալ] կացոյց B — զՔրիստոս] համարձակ *add.* B — Աստուած *om.* B.

une terrible vision : il se voyait au bord d'une mer pleine de sang et Bibi au milieu ; à sa prière, elle fut tirée hors de la mer et déposée sur le rivage. Étienne, saisi de stupéfaction, s'attarda longtemps à ce moment et, après avoir achevé le mystère dans l'horreur, il descendit de l'autel. Ses confrères moines lui demandèrent la raison pour laquelle il s'était attardé ; il leur raconta l'affaire. Le lendemain, lorsqu'on le pria d'offrir à nouveau le sacrifice, il refusa en disant : « Je ne peux pas résister à la vue d'une mer de sang. »

Il vécut dans ce même couvent d'Arkélan, d'une vie de grande austérité, * B p. 8 b. et pressé * par d'autres, il accepta le ministère de la doctrine. Ayant vécu de longues années avec sainteté et une doctrine pleine du Saint-Esprit, en accomplissant des miracles, il trépassa au Christ. Sur sa tombe eurent lieu bien des miracles et des guérisons d'infirmes et de possédés de démons.]

27 Kalotz, 4 Janvier.

Fête de saint Zosime, le religieux, et d'Athanase le soldat.

Saint Zosime était religieux vivant dans la montagne, originaire de la province de Cilicie, il vivait, (couvert) de peaux, avec les bêtes sauvages du désert. Le gouverneur Domitien (*Dometianos*) ayant entendu parler de lui, le

հրամայեաց շամփուրս հրացեալս արկանել յականջս նորա, եւ ապա եռացուցին կաթսայ լի աղմով եւ ընկեցին զնա ի ներքս. եւ անտի հանին կենդանի եւ կախեցին գլխիվայր եւ վէմ մի մեծ կապեցին ի պարանոցն :

Եւ էջ առիւծ մի ի լեռնէն յորում բնակեալ էր սուրբն Զօսիմոս, որ էր ընդելակ նմա, եւ երարձ ուսոյն * զվէմն, եւ դիմեցին ի վերայ նորա զի սպանցեն զնա, եւ խօսեցաւ մարդավէս եւ ասէ. Վասն զի խոստովանի զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ վասն մարդկան չարչարեցաւ, չարչարէք զսուրբ Աստուծոյ, որ աղօթիւք իւրովք զմեզ զգազանս յանապատի ընդելացոյց : Եւ զարհուրեալ իշխանն Դոմետիանոս՝ հրամայեաց իջուցանել զերանելին Զօսիմոս եւ կացուցանել առաջի իւր. եւ հարցանէր վասն մարմնանալոյն Քրիստոսի : Եւ պատմեաց զամենայն խորհուրդ գիտութեան հաւատոյն Քրիստոսի : Եւ նա արձակեաց զնա ի կապանացն եւ ի չարչարանացն : Եւ նորա եկեալ գնաց ի լեառն ի վանս իւր : Գնաց եւ զկնի նորա Աթանաս զօրականն, եւ տեսեալ զգազանսն զի երկեալ երկիր պագանէին սրբոյն Զօսիմոսի՝ հաւատաց ի Քրիստոս եւ բնակեցաւ առ նմա մինչեւ ի վախճանն իւր : * A fol. 152 r° b.

Եւ յորժամ գիտաց զվախճանն իւր սուրբն Զօսիմոս, աղաչեաց զԱստուած, եւ

1 յականջս] ընդ ականջս B || 3 ի պարանոցն] ընդ պարանոցն B || 4 Եւ էջ առիւծ ... զարհուրեալ *om.* B || 10 մարմնանալոյն] մարդանալոյն B || 12 զօրականն եւ տեսեալ ... Յունվարի Դ] կոմենտարիոն եւ առ նմա բնակեցաւ ճգնողական վարուք, եւ որպէս անմեկնելի սիրով միացեալ էին ընդ միմեանս ի կենդանութեան իւրեանց, նոյնպէս անմեկնելի միացին եւ ի մահու, քանզի ի միասին վախճանեցան ի խոր լերանց Յունվարի Դ B.

fit descendre de la montagne. Mis en sa présence, il confessa le Christ Dieu. (Le gouverneur) ordonna de lui introduire dans les oreilles des broches enflammées, puis on chauffa un chaudron rempli de boue et on l'y jeta. L'ayant retiré vivant, on le suspendit la tête en bas et on lui attacha une grosse pierre au cou.

Un lion qui lui était familier descendit de la montagne où vivait saint Zosime et souleva la pierre de son épaule *; on accourut pour le tuer, mais il leur parla en langage humain et dit : « C'est parce qu'il confesse le nom de Notre-Seigneur Jésus-Christ, qui souffrit des tortures pour les hommes, que vous martyrisez le saint de Dieu qui par ses prières nous a apprivoisés, nous les fauves du désert? » Le gouverneur Domitien, effrayé, ordonna de descendre le bienheureux Zozime et de l'amener en sa présence. Il l'interrogea au sujet de l'incarnation du Christ. (Le saint) lui expliqua tous les mystères de la science de la foi du Christ. Il le délivra des liens et des tortures. (Zosime) retourna à la montagne à son couvent. Le soldat Athanase le suivit et apercevant les fauves se prosterner devant saint Zosime, il crut au Christ et cohabita avec lui jusqu'à sa mort. * A fol. 152 r° b.

Lorsque saint Zosime connut l'heure de sa mort, il pria Dieu, et un

պատառեցաւ վէմն ի լերինն, եւ առ զերկոսեանն ի ներքս, եւ այնպէս աւանդեցին զհոգիս իւրեանց Յունվարի Դ :

* B p. 8 b. [B՝ Ընտրութիւն եօթանասուն եւ երկու սուրբ աշակերտացն Քրիստոսի :

Տէր եւ Աստուածն մեր Յիսուս Քրիստոս ի փրկագործ տնօրէնութեանն իւրում, ընտրեաց նախ զերկոտասան առաքեալսն. եւ ապա յետ նոցա երեւեցոյց այլ եւս եօթանասուն եւ երկու աշակերտս :

Յաղագս որոց ասէր ընդ երկոտասանսն եթէ. Հունձք բազում են եւ մշակք սակաւք, աղաչեցէք զտէր հնձոցն զի հանցէ մշակս ի հունձս իւր : Զորս յորժամ երեւեցոյց ի մէջ այլոցն ընտրելով, որպէս պատմէ Ղուկաս, ասաց եթէ. Խնդացէք զի անուանք ձեր գրեալ են յերկինս. եւ թէ. Ահա ետու ձեզ իշխանութիւն կոխել զօձս եւ զկարիճս եւ զամենայն զօրութիւն թշնամւոյն : Եւ այնպէս զօրացուցեալ զնոսա եւ պատուիրանաւորեալ՝ առաքեաց ի քարոզութիւն արքայութեանն :

Զորս նշանակեաց նախ առ Մովսէսիւ՝ եօթանասուն եւ երկու ծերօքն, եւ եօթանասուն եւ երկու արմաւենեօքն որ յԱյլիմ : Զորոց ընտրութիւնն եւ ժողովումն զի երեւեցոյց աշակերտութեան, բայց որոշելով յայլոց հետեւելոցն՝ յայսմ աւուր արար նոյն ինքն Տէրն. զորոց զտօնն կատարեմք ի յԱպրիլի ամսոյ Թին, որոց անուանքն անդ է գրեալ լիակատար :

rocher de la montagne s'entr'ouvrit et les reçut tous les deux à l'intérieur; c'est ainsi qu'ils rendirent leur âme, le 4 Janvier.

* B p. 8 b. [B ' Élection des soixante-douze saints disciples du Christ.

Notre-Seigneur et Dieu, Jésus-Christ, dans sa mission salutaire, choisit d'abord les douze apôtres, et après eux il mit en évidence soixante-douze autres disciples.

C'est à leur sujet qu'il dit aux Douze : « *La moisson est grande, mais les ouvriers sont en petit nombre, priez donc le maître de la moisson afin qu'il envoie des ouvriers à sa moisson*[1]. » Et lorsqu'Il les fit apparaître, en choisissant d'entre les autres, ainsi que le raconte Luc, Il dit : « *Réjouissez-vous de ce que vos noms sont écrits dans les cieux*[2]. » Et aussi : « *Voilà que je vous ai donné le pouvoir de fouler aux pieds les serpents et les scorpions de toute la puissance de l'ennemi*[3]. » Après les avoir ainsi fortifiés et leur avoir donné ses commandements, Il les envoya prêcher le Royaume.

Il les avait déjà figurés du temps de Moïse par les soixante-douze vieillards[4], et les soixante-douze palmiers d'Alim[5]. Et c'est aujourd'hui même que le Seigneur lui-même en fit leur élection et leur réunion en les choisissant parmi les autres qui Le suivaient. Nous célébrons leur fête le 9 Avril, où leurs noms y sont écrits au complet.

1. Luc. x, 2. — 2. Luc. x, 20. — 3. Luc. x, 19. — 4. Ex. xxiv, 1. — 5. Ex. xv, 27.

* Ի սմին աւուր վկայութիւն երանելւոյն Վարդանայ նոր նահատակի : * B

Հաւատարիմ ծառայն Քրիստոսի Վարդան էր յերկրէն Բաղիշոյ՝ ի Դատվան գեղջէ, p. 9 a.
եւ մտեալ ի կարգ աշխարհի ունէր զաւակս, բայց խիստ սիրէր զառանձնութիւն . առէպ գնայր ի վանորայս եւ բնակէր ընդ միանձունս՝ հանապազորդեալ յաղօթս ի տուէ եւ ի գիշերի :

Սա լուեալ զբռնութիւն Շամշատին ամիրային որ ընդ այն աւուրս թագաւորաբար իշխէր ի Բաղէշ, եւ էր մահաբեր թշնամի քրիստոնէից . եւ կալեալ զմի մի ի Քրիստոնէից բռնադատէր եւ նեղէր ուրանալ զՔրիստոս, եւ դառնալ ի կրօնս իւր . եւ քրիստոնեայք որք ընդ իշխանութեամբ նորա էին՝ կային ամենեքին յանհնարին տարակուսութեան, * ոչ համբերեաց երանելին մնալ ի Դատվան, այլ յարուցեալ * B
անտի եկն ի Բաղէշ յանդիման լինել նմա : p. 9 b.

Եւ աղաչեաց զոմանս ի հաւատացելոց եւ ասէ . Եկայք, ցուցէք ինձ զճանապարհ բերդին եւ զդուռն իշխանին, զի խօսեցայց ընդ նմա քաղցրութեամբ, եւ ծանեայց թէ ընդէ՞ր նախատէ եւ նեղէ զազգս քրիստոնէից զգնեալս արեամբն Քրիստոսի Աստուծոյ, եւ կամի ջնջել զպատուական վիճակ սրբոյ Լուսաւորչին մերոյ : Եւ ծաղր թուէին բանք նորա յաչս ամենեցուն, զի ոչ գիտէին թէ սիրովն Աստուծոյ վառեալ՝ յանձն առեալ էր զչարչարանս եւ զմահ վասն Քրիստոսի :

Եւ գնաց ի դուռն ամիրային, եւ աղաչեաց զծառայս նորա տանել զինքն առաջի

* En ce jour martyre du nouveau martyr Vardan. * B

Vardan, le fidèle serviteur du Christ, était du pays de Baleš, du village p. 9 a.
de Datvan; il se maria et eut des enfants. Toutefois, il aimait la solitude et visitait souvent les couvents, y vivant avec les moines, priant incessamment jour et nuit.

Or, il apprit la tyrannie de l'émir Šamsad-din (*Šamšadin*) qui dominait, en roi, à cette époque sur Baleš, lui le mortel ennemi des chrétiens, et de quelle manière il avait fait arrêter chaque chrétien, l'avait obligé à renier le Christ et à revenir à son ancienne religion, et que les chrétiens soumis à son autorité étaient livrés à la plus grande anxiété. Le bienheureux * n'eut plus la patience * B
de rester à Datvan, il quitta l'endroit et se rendit à Baleš pour se présenter p. 9 b.
à l'émir.

Il pria quelques fidèles en leur disant : « Venez, montrez-moi le chemin de la forteresse et le palais du gouverneur, afin que je lui parle avec douceur et apprenne pourquoi il insulte et opprime la nation chrétienne achetée par le sang du Christ Dieu, et veut détruire le précieux diocèse de notre saint Illuminateur. » Ses propos parurent ridicules aux yeux de tous, car ils ne savaient point qu'il était animé de l'amour de Dieu et qu'il avait accepté d'avance les tortures et la mort pour le Christ.

Il se rendit donc au palais de l'émir et pria ses serviteurs de le mettre en présence de l'émir, parce qu'il avait quelque chose d'important à lui com-

ամիրային, որպէս թէ ունիցի կարեւոր ինչ ասել նմա. և ծառայքն հրամանաւ ամիրային մուծին ի ներքս։ Եւ Շամշադին կարծելով թէ եկեալ իցէ դառնալ ի կրօնս իւր, խնդութեամբ ընկալաւ զնա և ասէ. Զինչ ունիս խօսել ընդ իս։ Ասէ ցնա Վարդան. Լուր ինձ քաղցրութեամբ տէր իմ, ես և դու միոյ արարչի արարածք եմք, և երկոքեան միոյ հօր Ադամայ որդիք։ Եւ զինչ աւելի իցէ քո զի բռնանաս ի վերայ իմ և ի վերայ այլոց քրիստոնէից, եթէ Աստուած ետ քեզ իշխանութիւն եւ և ինձ ծառայութիւն, ոչ էր պարտ այդպէս մեծամտել և բռնանալ ի վերայ մեր։

Եւ Շամշադին զայրացեալ ընդ համարձակութիւն նորա սկսաւ նախատել զօրէնս քրիստոնէից, և ստիպէր յուրացութիւն. և նա աներկիւղ համարձակութեամբ խոստովանեցաւ զՔրիստոս Աստուած։ Ընդ որ բարկացեալ բռնաւորն յարեաւ ի տեղւոջէն, և երկոքումբք ձեռօք իւրովք եհար զգլուխ նորա։ Եւ նա ասէ. Ով ամիրայ, եթէ երկնչէի ես ի հարկանելոյդ քո ոչ գայի առ քեզ, այլ ես վասն սիրոյն Քրիստոսի Աստուծոյ իմոյ յանձն առեալ եմ զմահ. զի զնա տեսանել արժանաւոր յորժամ փոխիմ յաշխարհէս։

* B p. 10 a. Յայնժամ հրամայեաց ամիրայն և տարան զնա ի բանդ մերկ և բոկ և * գլխիբաց, և էին աւուրքն ձմերայնոյ և ցուրտ սաստիկ. և եդին զնա ի կոճեղս և զաւուրս երիս չարչարեցին. այլ նա օրհնէր զԱստուած և ասէր. Գոհանամ զքէն Քրիստոս Աստուած իմ, որ արժանի արարեր զծառայս քո լինել քեզ չարչարակից. աղաչեմ զքեզ, տուր ինձ զօրութիւն համբերել տանջանացս և գալ առ քեզ։

muniquer. Les serviteurs l'introduisirent sur l'ordre de l'émir. Šamsad-din, supposant qu'il était venu pour revenir à sa religion, le reçut avec joie et lui dit : « Qu'as-tu à me dire? » Vardan lui répondit : « Seigneur, écoute-moi avec bienveillance, moi et toi, nous sommes les créatures du même créateur, nous sommes tous les deux les enfants du même père, Adam. Qu'as-tu de plus qui te fait exercer cette tyrannie sur moi et sur d'autres chrétiens? Si Dieu t'a donné le pouvoir et à moi la situation de serviteur, il n'y a pas là une raison pour toi de t'enorgueillir et d'exercer la tyrannie sur nous. »

Šamsad-din, vexé de son audace, se mit à injurier les lois chrétiennes et le pressa d'apostasier. Mais lui, il confessa avec une assurance intrépide le Christ Dieu. Sur quoi le tyran, irrité, se leva de sa place et de ses deux mains lui frappa la tête. (Vardan) lui dit : « O émir! si j'avais eu peur de tes coups, je ne serais pas venu à toi, mais j'ai accepté la mort pour l'amour du Christ, mon Dieu, pour que je me rende digne de le voir lorsque j'aurai trépassé de ce monde. »

* B p. 10 a. L'émir ordonna alors de le conduire en prison, nu, pieds nus et * tête nue; c'étaient les jours d'hiver et il faisait grand froid. On le mit à un tronc et on le tortura pendant trois jours, mais lui, il bénissait Dieu et disait : « Je te remercie, Christ mon Dieu, qui as rendu digne ton serviteur d'être ton compagnon de torture. Je te prie, donne-moi la force d'endurer les tortures et de venir à toi. »

Հրամայեաց ամիրայն եւ դարձեալ տարան առաջի իւր : Ասէ Վարդան. Որո՞վ իրաւամբք չարչարես զիս, վասն գողութեան կամ շնութեան եւ կամ վասն այլոյ իրիք չարեաց. միթէ անիրաւութիւն ինչ իցէ զի ասացի քեզ զճշմարիտն, եւ դաւանեցի զհաւատն իմ զոր ունիմ ի մանկութենէ իմմէ : Ասէ ամիրայն զի եկեալ նախատես զօրէնս մեր, եւ զհաւատն քո ճշմարիտ առնես եւ զՔրիստոս Աստուած դաւանես : Եւ երանելին Վարդան պատասխանի արար նմա իմաստուն բանիւք եւ յաղթահարեաց զամիրայն : Եւ նա զայրացեալ առաքեաց զնա առ դատաւորն. եւ նա ասէ. Ծանի՛ր զի եթէ ոչ դառնաս ի կրօնս մեր՝ հրաման տամ սպանանել զքեզ : Ասէ Վարդան. Եթէ զմարմինս իմ սպանանես, հոգիս իմ կենդանանայ : Եւ յետ բազում բանից տեսեալ դատաւորին զհաստատութիւն մտաց նորա, վճիռ եհատ սպանանել զնա :

Եւ ածեալ տարան արտաքոյ քաղաքին, եւ երանելին Վարդան ինքնին ուրախութեամբ երթայր առաջի նոցա, որպէս թէ ոք ի մեծարանս թագաւորի ընթանայցէ : Եւ ի առնելն զնա դահճաց ուրանալ զՔրիստոս եւ ապրել ի մահուանէ, ասէ. Հաւատացեալ եմ եւ հաւատամ զՀայրն անծին, եւ զՈրդին միածին զմարմնացեալն Աստուած, եւ զՀոգին ճշմարիտ, Երրորդութիւն եւ մի աստուածութիւն. դաւանութեամբ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ քրիստոնեայ եմ :

Յայն բան զիմեցին ի վերայ նորա ամենայն ամբոխն սրով եւ բրով եւ քարամբք եւ սպանին զնա անդ : Այսպէս կատարեցաւ երանելին Վարդան ի թուին Հայոց ութ հարիւր եօթանասուն՝ Քաղոցի ԻԷ եւ Յունվարի Դ : Եւ քրիստոնեայք քաղաքին

L'émir ordonna de le faire venir de nouveau en sa présence. Vardan lui dit : « De quel droit me tortures-tu ? Est-ce pour vol, pour fornication ou pour tout autre délit? Est-ce un tort de t'avoir dit la vérité et d'avoir confessé ma foi que j'ai depuis mon enfance? » L'émir lui répondit : « Tu viens insulter notre religion, en proclamant la vérité de ta foi et en confessant le Christ Dieu. » Le bienheureux Vardan lui répondit par des propos de sagesse et confondit l'émir. Celui-ci, furieux, le renvoya au juge, en lui disant : « Sache bien que si tu ne te convertis pas à notre religion, je donne l'ordre de te faire tuer. » Vardan lui répondit : « Si tu tues mon corps, tu vivifies mon âme. » Après beaucoup de paroles, le juge voyant la fermeté de son dessein, donna la sentence de le faire mourir.

On conduisit hors de la ville le bienheureux Vardan qui s'en allait allègrement en avant, comme quelqu'un qui accourt pour complimenter le roi. Et lorsque les bourreaux l'engagèrent à renier le Christ pour éviter la mort, il leur dit : « J'ai cru et je crois au Père non engendré, à son Fils monogène, Dieu incarné, et à l'Esprit véritable, Trinité et divinité une ; je suis chrétien suivant la confession de saint Grégoire notre Illuminateur. »

A ces paroles, toute la populace se jeta sur lui avec des glaives, des bâtons et des pierres et ils le tuèrent sur place. C'est ainsi que fut exécuté le bienheureux Vardan, l'an huit cent soixante-dix de l'ère arménienne, le

տուեալ ինչս բազում ամիրային բարձին զմարմին նորա, և տարեալ եդին ի տապանի սաղմոսիւք և օրհնութեամբ ։ Եւ արար Աստուած բազում նշանս և բժշկութիւնս ախտաժետաց ի ձեռն պատուական նշխարաց նորա ։]

Քաղոցի ԻԸ. և Յունուարի Ե ։ Ճրագալոյց Յայտնութեան և Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։

Կանխաձայնութիւնք մարգարէիցն որ յառաջագոյն աւետարանէին զգալուստն Քրիստոսի աստ կատարեցաւ ։ Որպէս երևեցաւ Աստուած Աբրահամու, * և խոստացաւ զծնունդն Իսահակայ, և որպէս տեսանէր Յակոբ զսանդուղսն հաստատեալ յերկրէ յերկինս, և Տէր ի վերայ սանդղոցն, և Մովսէս ի մորենւոջն որ ասաց էջի. Իջի փրկել զնոսա, և Յեսու ի ձև զինուորի սուսերամերկ, և ասաց զինքն զօրավար զօրուն Տեառն և արդ, ասէ. եկի, և Գեդէոն նախս ի գեղմն և ցօղն որ օրինակէր զխոնարհութեամբ ծնունդն Քրիստոսի, զոր և Դաւիթ ասէ. Իջցէ որպէս անձրև ի վերայ գեղմոյն, և թէ. Տէր ասաց ցիս, որդի իմ ես դու և ես այսօր ծնայ զքեզ. և Միքիա զտեղի ծննդեան յայտնէ. Եւ դու Բեթղեհէմ ոչ ինչ կրտսեր ես յիշխանս որ

* A fol. 152 v° a.

27 Kalotz, 4 Janvier. Les chrétiens de la ville offrirent une forte somme à l'émir, prirent son corps et le déposèrent dans un tombeau avec psaumes et bénédictions. Dieu fit beaucoup de miracles et de guérisons de malades par ses restes vénérables.]

28 Kalotz, 5 Janvier.

Vigile de l'Épiphanie et du Baptême de Notre-Seigneur Jésus-Christ.

Prédictions des prophètes, qui annoncèrent par avance la venue du Christ. Ici a été réalisé ce qui suit : Dieu apparut à Abraham et * lui promit la naissance d'Isaac[1]; Jacob vit l'échelle établie de la terre au ciel et le Seigneur au haut de l'échelle[2]; Moïse (vit Dieu) dans le buisson, qui disait : « *Je suis descendu pour les sauver*[3] »; Josué (vit un ange) sous la forme d'un guerrier l'épée à la main, lequel se proclama *le chef de l'armée du Seigneur* et dit : « *Maintenant je viens*[4] »; Gédéon vit la toison et la rosée[5] qui figuraient la naissance dans l'abaissement du Christ au sujet de qui David dit : « *Il descendra comme la pluie sur la toison*[6] »; et encore : « *Le Seigneur m'a dit : Tu es mon fils et je t'ai engendré aujourd'hui*[7] »; Michée indique le lieu de la naissance : « *Et toi, Bethléem, tu n'es pas la moindre parmi les principales villes de Juda, car de toi sortira un Chef qui doit gouverner Israël, mon peuple*[8]. » Isaïe

* A fol. 152 v° a.

1. Gen. xvii, 15-22; xviii, 9 sq. — 2. Gen. xxviii, 12-15. — 3. Ex. iii, 1-9. — 4. Jos. v, 13 sq. — 5. Jud. vi, 36-40. — 6. Ps. lxxi, 6. — 7. Ps. ii, 7. — 8. Mich. v, 2.

հովուեսցէ զժողովուրդ իմ զԻսրայէլ. եւ Եսայի զկուսութեամբ ծննդեանն նորա պատմէ. Ահա կոյս յղասցի եւ ծնցի զԷմմանուէլն. եւ Զաքարիա եւ Մաղաքիա. Ծագեսցէ ձեզ երկիւղածաց անուան իմոյ, արեգակն արդարութեան, եւ բժշկութիւն ի լեզուի նորա. եւ թէ. Ահա այր եւ ծագումն անուն նորա ։

Արդ այս ամենայն օրինակք եւ կերպարանք յառաջագոյն ցուցեալ եւ գուշակեալ՝ այժմ արդեամբք եւ ճշմարտութեամբ կատարեցաւ, ծնանելով Որդւոյն Աստուծոյ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ, զի զմեզ ծնցի ջրով եւ հոգւով որդիս Աստուծոյ, ի կոյս աւազանէ ։ Արարիչն երկնի եւ երկրի խանձարրապատ լինի, զի զգեցուսցէ ազգի մարդկան * զանապական պատմուճանն ։ Աղքատաբար դնի ի մսուր յանասնոց, զի մուծցէ զմեզ ի դրախտ ուստի անկաք զառաջինն ։ Ճոխն վասն մեր աղքատանայ, զի մեք նորա աղքատութեամբն ճոխասցուք ։ Էառ զմերս, զի տացէ մեզ զիւրն ։ Ի խոնարհ էջ, զի զմեզ բարձրասցուսցէ ի պատիւ եւ ի փառս ։ Կաթն արբ կուսական, զի տացէ մեզ ծարաւելոցս զջուրն անմահական ։ Ծնաւ ի տան հացի, զի կերակրեսցէ զսովամահքս. ի քաղաքի Դաւթի, զի կատարեսցի երդումն ։ Երկրպագի ի մոգուցն, որ ի վերին զօրացն ընդ Հօր երկրպագիւր ։ Գգուի ի Մարիամայ որ օրհնաբանիւր ի քերովբէից եւ ի սերովբէից աննիւթ ձայնիւ ։ Ծնաւ ընդ երեկոյս, որ ի լրման ժամանակի ծնանի զմարդիկ ի հողոյ յարութեամբն վերստին ստացեալ լոյս ծրագացն յարեգակն *A fol. 152 v° b.*

annonce sa naissance virginale : *La vierge concevra et enfantera un fils, Emmanuel*[1]. Zacharie et Malachie : « *Je ferai lever, pour vous qui craignez mon nom, le soleil de justice, et la guérison sera sur* sa langue[2] ; » et aussi : « *Voilà l'homme et son nom est Orient*[3]. »

Or, tous ces symboles et figures montrés et prédits à l'avance se sont réalisés maintenant en fait et vérité par la naissance du Fils de Dieu de la sainte Vierge Marie, afin de nous faire naître, par l'eau et l'Esprit, fils de Dieu, dans les fonts baptismaux vierges. Le créateur du ciel et de la terre se laisse envelopper de langes, pour revêtir le genre humain du * manteau impérissable. Il est déposé pauvrement dans une crèche d'étable, pour nous faire entrer au paradis que nous avons perdu une première fois. Le riche s'est fait pauvre pour nous afin que nous devenions riches par sa pauvreté. Il a pris du nôtre pour nous donner du sien. Il s'est abaissé pour nous élever en honneur et en gloire. Il but le lait virginal pour nous donner, à nous assoiffés, l'eau immortelle. Il est né dans la maison du pain[4], pour nous rassasier, nous qui mourions de faim. Dans la ville de David pour accomplir le serment. Il est adoré des mages, Lui qui est adoré avec le Père par les milices célestes. Il est caressé par Marie, Lui qui est béni par les chérubins et les séraphins d'une voix immatérielle. Il est né le soir pour faire renaître les hommes à la *A fol. 152 v° b.*

1. Is. VII, 14. — 2. Mal. IV, 2; le texte biblique porte : dans ses ailes. — 3. Zach. VI, 12. — 4. C'est-à-dire Bethléem — *Beth lé hém.*

փոխարկեալ որ լուսատրէ; ճառագայթեալս լոյս Քրիստոս Աստուած մեր, Ծննդեամբ իւրով եւ Յայտնութեամբն եւ Մկրտութեամբն ։

* B p. 10 b. [B * Նաւակատիք եւ ճրագալոյց Ծննդեան եւ Մկրտութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ։ Թուղթ տեառն Յովհաննու արքեպիսկոպոսի քաղաքին Նիկիոյ, զոր գրեաց առ երանելի Զաքարիա կաթողիկոսն Հայոց, զոր թարգմանեաց մեծ վարդապետն Հայոց Գրիգոր Սկեւռացի, հրամանաւ աստուածասէր թագաւորին Հայոց Լեւոնի առաջնոյ եւ ի խնդրոյ նորին ի Սիս մայրաքաղաք ։

Աստուածային առաքեալն Պօղոս ի սէր եւ ի շնորհս Տեառն եւ ի զոհաւէր անձին քաջալերեալ սիրելւոյ աշակերտին գրէր․ Ես այսուհետեւ նուիրեալ եմ, եւ ժամանակ լուծման իմոյ հասեալ կայ, զբարւոք պատերազմն պատերազմեցայ, զընթացսն կատարեցի, զհաւատս պահեցի, այսուհետեւ կայ ինձ պսակն արդարութեան զոր հատուսցէ ինձ Տէր յաւուր յայնմիկ արդարն դատաւոր ։ Որոյ եւ զքեզ տեսանեմ հետեւեալ ով երանելիդ Զաքարիա, յաջորդ առաքելական աթոռոյ երանելւոյն Թադէոսի, եւ մեծի Լուսաւորչին սրբոյն Գրիգորի, եւ վերակացու տանն Թորգոմայ ։

Որ ըստ եղբայրական սիրոյ՝ յիմմէ՝ հայցեալ նուաստութենէ՝ բանս լուսաւորաձայնս եւ աշխարհօգտակարս, վասն անճառելի Ծննդեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յի-

fin des temps, par la résurrection du tombeau, ayant changé de nouveau la clarté acquise des lampes [1] en un soleil qui éclaire ses fidèles, (Lui) le Christ notre Dieu, par sa Nativité, son Épiphanie et son Baptême.

* B p. 10 b. [B * Vigile et illumination de la Nativité et du Baptême du Christ, notre Dieu. Lettre du Seigneur Jean, archevêque de Nicée, qu'il écrivit au bienheureux Zacharie catholicos des Arméniens, et que traduisit le grand docteur arménien, Grégoire Skevratzi, sur l'ordre et la demande du pieux roi d'Arménie Léon Ier en la métropole de Sis [2] :

Le divin apôtre Paul écrivait à son cher disciple pour l'encourager dans l'amour et la grâce du Seigneur et le sacrifice de soi : « *Je suis désormais sacrifié, l'heure de mon retour arrive, j'ai combattu le bon combat, j'ai accompli ma carrière, j'ai conservé la foi, maintenant je n'attends plus que la couronne de la justice que le Seigneur, le juge juste, m'accordera ce jour-là* [3]. » Je te vois son disciple, bienheureux Zacharie, successeur du siège apostolique du bienheureux Thaddée et du grand illuminateur, saint Grégoire, gardien suprême de la maison de Thorgom [4].

Tu as demandé avec affection fraternelle, à mon humble personne, des paroles claires, utiles pour le monde entier au sujet de la Nativité et de l'Épiphanie ineffables de Notre Seigneur Jésus-Christ, grand Dieu et créateur de

1. Allusion à l'illumination qui caractérise la solennité de l'Épiphanie dans le rite arménien. — 2. Cette lettre publiée par Combefis est reproduite dans *P. G.* XXVI, 1435-1450. — 3. II Tim. IV, 6-8. — 4. Ancêtre biblique des Arméniens, *al.* Thogorma.

ուսի Քրիստոսի մեծին Աստուծոյ եւ սրբազնին ամենայնի, որ եւ ըստ չափոյ զօրութեան եւ սիրոյն պարտեաց լցաւ ի մերմէ նուաստութենէ :

Եթէ էր վասն առաքելական եւ նախադիր կանոնն Յակոբայ եղբօր Տեառն՝ որ ի * վեցն Յունվարի ամսեանն ցուցանէ զտօն Ծննդեանն եւ Մկրտութեանն Տեառն, մեք Հոռոմքս փոխադրեցաք ի Դեկտեմբերի ամսեան ի քսան եւ հինգն զտօն Ծննդեան, եւ ի վեցն Յունվարի զՄկրտութեանն : * B p. 11 a.

Եւ արդ՝ երիս ծնունդս կատարեաց յիջանելն իւրում՝ ի Հօրէ ծնեալ Բանն անժամանակ եւ անմարմնապէս : Առաջինն՝ մարմնանալովն ի սրբոյ կուսէն, եւ ընծայելով քառասնօրեայ ի տաճարին : Եւ երկրորդն՝ մկրտութեամբն ի Յորդանան ի Յովհաննէ. որ եւ յետ այնր պատերազմեալ ընդ փորձողին յաղթեաց նմա : Եւ երրորդն՝ ահաւոր եւ համառօտագոյն ի մեռելոցն յարութեամբ : Որ եւ սքանչելեօք զաւուրս քառասուն երեւեալ աշակերտացն իւրոց՝ հաստատեաց ի հաւատս յարութեան իւրոյ. եւ ի լեառն Ձիթենեաց համբարձաւ առ Հայր, եւ եդեալ զձեռն ի վերայ առաքելոցն օրհնեաց զնոսա, տուեալ ի նոսա զշնորհս քահանայապետականս. եւ եբաց զմիտս նոցա իմանալ զգիրս, եւ մնալ ստոյգ աւետեացն Հօր ի բարձանց :

Եւ ի գալստեան Հոգւոյն սրբոյ ամենեքեան լցան աստուածային իմաստութեամբ եւ հանճարով՝ ամուրս եւ անյաղթելիս վառեալ . ելին քարոզել ընդ տիեզերս՝ անստու-

toutes choses, je l'ai entrepris selon la mesure de ma force et de mon amour, mais c'est accompli dans notre impuissance.

Pour quelles raisons la constitution apostolique et primitive de Jacques, le frère du Seigneur, indiquant le 6 * du mois de Janvier comme fête de la Nativité et du Baptême du Seigneur, nous les Grecs, avons transporté au 25 du mois de Décembre la fête de la Nativité et au 6 Janvier la fête du Baptême? * B p. 11 a.

Or, le Verbe, né du Père éternel et incorporel, a accompli trois naissances en venant sur la terre. La première, par son incarnation en la sainte Vierge et sa présentation au Temple quarante jours après. La deuxième, par le baptême de Jean dans le Jourdain à la suite duquel il lutta avec le tentateur et le vainquit. La troisième, terrible et plus courte, par sa résurrection des morts; lorsqu'il apparut miraculeusement pendant quarante jours à ses disciples, les raffermissant dans la foi de sa résurrection, et s'élevant sur le mont des Oliviers vers son Père, après avoir imposé ses mains sur les apôtres, les avoir bénis, leur avoir inculqué les grâces de pontifes, avoir illuminé leur intelligence pour la compréhension des Écritures, et leur avoir enjoint d'attendre les promesses du Père des cieux.

A la descente du Saint-Esprit, tous furent remplis de la sagesse et de l'esprit divins, se sentirent forts et inexpugnables, et se répandirent par l'uni-

բարբառ բարբառով բանի վերապատմել զաստուածութիւնն համագոյ և զուգական Երրորդութեանն ։ Եւ այս միայն հոգւով՝ զբառ հեթանոսականացն բազմաստուածութեանն երկրպագութիւն ջնջհանալ հրապարակեալ՝ ի մէջ բառնալ, ոչ կարէին փութացեալ զկարգաց եկեղեցականաց և զտօնից մանրամասնաբար քննութիւն ։ Մանաւանդ զի եօթնեցունց չար հերձուածոցն որ ի Հրէից անտի եղեն ընդդիմակացք եղեալ առաքելոցն, և որք նոցին հետևողքն, որք են այսոքիկ ։ Առաջին՝ դպիրքն. երկրորդն՝ փարիսեցիքն. երրորդն՝ սադուկեցիքն. չորրորդն՝ օրինականքն. հինգերորդն՝
* B p. 11 b. ասիանիքն. * վեցերորդն՝ հերովդիանոսքն. եօթներորդն՝ նազովրեցիքն ։ Զկնի այսոցիկ և սիմոնեանքն և կիւրինթեանքն, և արիանոսքն, և սաբէլեանոսքն և եւնոմեանոսքն ։ Սոքա ամենեքեան յիւրաքանչիւր ժամանակի հակառակեալք եկեղեցւոյ, ոչ կարէին կարգք զհաստատութիւն առնուլ ։

Զինչ ասասցուք որ ի հեթանոսացն բռնութենէ մրրկածին ալիք փոթորկեալ՝ զիմաստութեան հարկանէր զտունն ։ Նաև զզատիկն որ է գլուխ ամենայն տօնից, զամս բազումս ըստ հրէիցն առնէին եկեղեցիք, մինչև ի ժամանակս բարեպաշտ թագաւորին մեծին Կոստանդիանոսի և ի ժողովն Նիկիոյ, որ զամենայն խցին զբերանս հերետիկոսացն, և կարկեցին զլեզուս յանդգնեալս ընդդէմ ճշմարտութեանն, և բարձրացուցին զեղջիւր եկեղեցւոյ ։ Եւ անտի յաջորդեալք հարքն սուրբք և երանելի եպիսկոպոսք հետևողք սուրբ առաքելոցն՝ և զարդարեցին զկաթողիկէ եկեղեցի, պայծառացուցին զպաշտա-

vers pour prêcher dans un langage sans obscurité la divinité de la Trinité consubstantielle et coexistante. Ayant le seul but de détruire le culte du polythéisme universellement répandu parmi les Gentils, il ne leur fut pas possible de hâter l'examen détaillé des institutions ecclésiastiques et des fêtes. D'autant plus que sept méchants schismes des Juifs surgirent pour s'opposer aux apôtres et à ceux qui les suivirent, à savoir : premièrement, les Scribes; deuxièmement, les Pharisiens; troisièmement, les Sadducéens;
* B p. 11 b. quatrièmement, les Docteurs de la Loi; cinquièmement, les Asianites; * sixièmement, les Hérodiens; septièmement, les Nazaréens. Après ceux-là encore, les Simoniens, les Cérinthiens (*Giurenatsikh*), les Ariens, les Sabelliens, les Eunoméens. Tous ces gens, chacun en son temps, s'étant opposés à l'Église, les règlements ne purent obtenir leur établissement.

Que dire ensuite des vagues orageuses soulevées par la tyrannie des Gentils cherchant à renverser la maison de la Sagesse? Pâques même, qui est la principale de toutes les fêtes, a été pendant de longues années célébrée par les églises d'après les Juifs, jusqu'aux jours du victorieux empereur Constantin le Grand et du concile de Nicée, qui fermèrent la bouche à tous les hérétiques, réduisirent au silence les langues audacieuses opposées à la vérité, et exaltèrent la puissance de l'Église. Les successeurs, les saints pères, les bienheureux évêques imitateurs des apôtres, embellirent aussi l'Église catho-

ժամս եւ գիրս հոգեւորականս, եւ զպակասեալ տուեալ հատուածոցն զիւրաքանչիւր յիւրում տեղւոջ :

Իսկ վասն Ծննդեան եւ Մկրտութեան Տեառն մերոյ՝ ի նախնեաց ունիմք այսպէս. եթէ առաքեալքն որ էին յաշակերտաց անտի Յովհաննու Մկրտչի, եւ լուեալ զգերագոյն վկայութիւնն ի վարդապետէն իւրեանց որք վասն Քրիստոսի՝ հաւատացին եւ հետեւեցան նմա ըստ աւետարանին Յովհաննու. որ եւ էին ի մկրտութեան Տեառն, եւ ի վերուստ լուեալ զձայնն հայրական՝ զաւանելով զմկրտեալն Որդի իւր սիրելի, եւ փառակից Հոգին՝ աղաւնակերպ տեսեալք իջեալ ի վերայ Հօր վկայելոյն. եւ յաւուր յորում տեսին՝ ի նմին հաստատեցին զտօն Մկրտութեանն :

Նաեւ որդին Յովսեփայ եղբայր Տեառն Յակոբոս որ ի Բեթղեհէմ՝ մերձ էր Ծննդեան Տեառն, եւ գիտէր քաջ զօրն * եւ զժամն, որ յետոյ եկաց եպիսկոպոս Երուսաղեմի ամս երեսուն, ի նմին աւուր հաստատեաց կատարել զտօն Ծննդեանն եւ զՄկրտութեանն : Որ եւ դէպ եղեւ երկոցունցն՝ ըստ թուոյ ամսոց ի միում հանդիպել աւուր ի վեցն Յունվարի ամսոյ. թէ եւ ոչ համօրէն ամենայն ուրեք նմանապէս կատարէին՝ վասն ոչ ունելոյ տիրապէս հաստատութիւն եկեղեցւոյ :

* B p. 12 a.

Որ եւ ինքն Յակոբոս թէպէտ եւ տեսանէր զի ոչ համգոյն ինքեան այլ քաղաքս առնէին, սակայն ոչ խափանէր զնոսա իշխանութեամբ, այլ յարգէր եւ ածէր. ըստ

lique (καθολική), l'enrichirent d'offices et de chants spirituels et corrigèrent les éléments défectueux, chacun dans son domaine.

Quant à la question de la Nativité et du Baptême de Notre-Seigneur, voici ce que nous tenons de nos ancêtres : les apôtres qui avaient été du nombre des disciples de Jean-Baptiste, et avaient entendu le témoignage suprême de leur maître au sujet du Christ, qui avaient cru en Lui et l'avaient suivi selon l'évangile de Jean, qui avaient été présents au baptême du Seigneur et avaient entendu la voix paternelle déclarant que le baptisé était son fils bien-aimé, et qui avaient vu l'Esprit, participant à la même gloire, descendre sous la forme d'une colombe sur Celui qui avait reçu la déclaration du Père, fixèrent en ce jour qu'ils avaient vu la fête du Baptême.

De même, le fils de Joseph, le frère du Seigneur, Jacques de Bethléem, était proche de la naissance du Seigneur, et en connaissait bien le jour * et l'heure; il fut plus tard évêque de Jérusalem pendant trente ans et fixa au même jour la célébration de la fête de la Nativité et du Baptême. Or, il arriva pour ces deux fêtes, que par le nombre des mois elles se rencontraient un même jour, le 6 du mois de Janvier, mais tous ne les célébraient pas unanimement, parce qu'il n'y avait pas d'affirmation officielle de l'Église.

* B p. 12 a.

Jacques lui-même, bien qu'il ait vu que les autres villes ne faisaient pas comme lui, ne les en empêcha cependant pas d'autorité, mais les respecta,

որում օրինակի և յորում ժամու լինի՝ միայն կատարեսցի, զիջեալ ըստ անկատարութեան զնուազհաւատ մարդկան ։

Զոր օրինակ և առաքեալքն յորժամ քարոզեցին զաւետարանն բազմախոհ պատուիրանօք, և տեսին զտկարութիւն այն ինչ զերծելոցն ի կռոց, զի ոչ կարէին բառնալ զլուծ յոլովաքարոզ աւետարանին, խորհրդակցութեամբ ամենեցունց շարժեալք ի Հոգւոյն՝ օրինադրեցին ի կարևորագոյս յայսցանէ. միայն զատանիլ ի զոհից կռոց և ի պոռնկութենէ, և ի հեղձուցելոյ ։ Բայց յետոյ հետևողք նոցին, յորժամ հաստատեցան հաւատացեալքն զամենայն մի ըստ միոջէ օրինադրեցին ։

Եւ արդ թէ որպէս փոխադրեցաւ տօն Ծննդեանն և Մկրտութեանն յորում էր՝ և եղաւ ի քսան և հինգ Դեկտեմբերի ամսոյ Ծննդեան, և ի վեցն Յունվարի Մկրտութիւնն՝ է այսպէս ։ Գրեալ եղեալ Կիւրեղ արքեպիսկոպոսին Երուսաղեմի, ոչ այն որ գրեաց զթուղթն առ Կոստանդիոս թագաւորն՝ որդի մեծին Կոստանդիանոսի, այլ այն որ յետ ժամանակի եկաց ի նոյն աթոռ՝ առ Յուլիոս եպիսկոպոսապետն Հռոմայ և ասէ. Մեծ աշխատութիւն հասանէ պաշտօնէիցս, և նուազութիւն լինի հրաշալի և փառաւոր տօնից Ծննդեան և * Մկրտութեան Տեառն մերոյ՝ երկոցունցն ի միում աւուր կատարելով. զի ընթերցմունքն և երգն ամենայն ըստ խորհրդեանն յաղագս բազմութեան պատուոյ աւուրցս և նուազութեան ժամուն անկատար մնան ։ Քանզի որպէս կարողութիւն ի միում աւուր կատարել խորհրդոց խորհրդածութեամբքն՝ յայն

* B p. 12 b.

en disant : « De quelque manière et à quelque jour que ce soit, il suffit que cela ait lieu; » et il céda à l'imperfection de l'humanité de peu de foi.

Ainsi les apôtres, lorsqu'ils prêchèrent l'évangile avec de multiples préceptes, voyant la faiblesse de ceux qui venaient d'être à peine libérés des idoles, qu'ils ne pouvaient supporter le fardeau de l'évangile prêché par beaucoup, ayant délibéré tous ensemble et mus par le Saint-Esprit, légiférèrent sur les points essentiels seulement : s'abstenir d'immoler aux idoles, de fornication, et de la (viande) étouffée. Mais plus tard, leurs successeurs, lorsque les fidèles furent fermes, réglèrent toutes choses, une par une.

Or, voici de quelle manière les fêtes de la Nativité et du Baptême, qui se célébraient le même jour, furent transportées, la Nativité au 25 Décembre et le Baptême au 6 Janvier. Il a été écrit autrefois à Jules, pontife de Rome, par Cyrille, archevêque de Jérusalem, non par celui qui écrivit la lettre à l'empereur Constantin, fils du grand Constantin, mais par celui qui ensuite occupa le même siège : « C'est une grande fatigue pour mes ministres et une diminution pour les sublimes et glorieuses fêtes de la Nativité et du * Baptême de Notre-Seigneur, que de les célébrer toutes les deux en un même jour, car toutes les lectures et les chants projetés, à cause de l'éclat de ces jours, et de la brièveté des heures, restent incomplètes. Comment, en effet, serait-il possible, dans un même jour, de célébrer, avec toute sa signification, dans

* B p. 12 b.

Բեթղեհէմի, եւ գնալ ժամանել ի Յորդանան, եւ անդ զՄկրտութիւնն ըստ խորումն կատարել պատշաճից։ Վասն զի Բեթղեհէմ հեռի գոլով յԵրուսաղեմէ երեք միլոյն՝ որ է փարսախ, ի հարաւոյ կուսէ. եւ Յորդանան հնգետասան միլոյն՝ յԵրուսաղեմէ, յարեւելից կուսէ։ Եւ զայսքան ճանապարհի երկարութիւն զիա՞րդ հնար է հասանել անցանել տօնասիրին, եւ զխորհրդածութիւն տօնիցն կատարել։ Վասն որոյ բաժանեցին զտօն Ծննդեանն եւ զՄկրտութեանն ի միասին տօնելոյն. որպէս զի առանձինն իւրաքանչիւրքն ըստ արժանեացն պատուեսցին ընթերցմամբ աստուածային գրոց եւ երգովք հոգեւորօք։

Եւ ոչ որպէս ոմանք գրպարտութեամբ ասեն եթէ. Վասն այնորիկ բաժանեցին զմի տօնն յերկուս, զի եւ զՔրիստոս ըստ Նեստորի երեւեցուցանել յերկուս դէմս եւ յերկուս որդիս։ Իսկ մեք նզովեմք զՆեստորիոս որպէս զմարդապաշտ, եւ զԵւտիքէս եւ զՅուլիանէ եւ զհամախոհս նոցին։ Եւ խոստովանիմք զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ Աստուած ճշմարիտ եւ մարդ կատարեալ. Աստուած՝ ի Հօրէ ծնեալ նախ քան զյաւիտեանս անժամանակ եւ անմարմնապէս, եւ ժամանակաւ ի սրբոյ կուսէն մարդ կատարեալ։ Ոչ շփոթեալ աստուածային անյօդ եւ պարզական բնութիւնն ի մարդն լինել յիւր յաւէտն պարզութենէ. եւ ոչ թանձր եւ յօդական բնութիւն մարդկութեանս զիւրն կորուսեալ զբնաւորն թանձրութիւն եւ յօդաւորութիւն։ Այլ նա ինքն մի որդին

la grotte de Bethléem, puis d'aller et arriver à temps au Jourdain, et d'y accomplir le Baptême avec toutes les cérémonies? Car Bethléem se trouve à trois milles de Jérusalem, c'est-à-dire à une parasange au sud; le Jourdain à quinze milles de Jérusalem, vers l'est. Est-il possible au fervent de la fête de parcourir cette distance de chemin et d'y accomplir le mystère des fêtes? C'est pourquoi on a séparé les fêtes de la Nativité et du Baptême, au lieu de les célébrer simultanément, de telle sorte que l'on peut les célébrer chacune séparément et dignement par des lectures des saintes Écritures et des chants religieux [1].

Et non pas, comme disent quelques-uns tendancieusement : on a séparé une seule fête en deux pour démontrer, selon Nestorius, que le Christ est deux personnes et deux fils. Nous anathématisons Nestorius comme adorateur de l'homme, en même temps qu'Eutychès, Julien et leurs partisans. Et nous confessons Notre-Seigneur Jésus-Christ, vrai Dieu et homme parfait, Dieu, né du Père avant les siècles, éternellement et incorporellement, et de la Sainte Vierge, dans le temps, homme parfait. La nature divine, sans jointures et simple, n'a pas dérangé dans l'Incarnation sa simplicité éternelle, et la nature humaine, grossière et articulée, n'a pas perdu sa naturelle grossièreté et ses jointures. Mais ce même fils unique de Dieu, étant consubstantiel du

1. L'auteur omet un long passage historico-chronologique, relatif à la date du 25 Décembre.

* B p. 13 a. Աստուածոյ համագոյակից գոլով Հօր և փառակից սուրբ Հոգւոյն՝ զոր ոչն * ունէր էառ, և զոր ունէրն ոչ կորոյս. որով և եղև յերկուց բնութեանց սակս յաստուածայնոյն և ի մարդկայնոյն՝ միով անձնաւորութեամբ մի Որդի և Տէր Յիսուս Քրիստոս :

Ոչ յաւելուած եղեալ չերրորդութեանն ըստ անձնաւորութեանցն ի զգենուլն զմերս. այլ կայ և մնայ նմանապէս երրեակ անձինքն կատարեալ թուով թէ, և մինն մարմին զգեցաւ, և անբովանդակելին բովանդակեցաւ, և անտանելին տարեալ եղև յարգանդի կուսին : Ծնաւ մարդկաբար՝ և ի վեր քան զմարդ. մարդկաբար՝ զի ի կնոջէ. և ի վեր քան զմարդ՝ զի ի կուսէ : Ընծայեցաւ ի տաճարին, և ընծայեաց զբնութիւնս՝ Հօր ի յերկինս : Մկրտեցաւ ի Յորդանան՝ և եբաց զարգանդ որդեծնութեան աւազանին : Խաչեցաւ՝ և խաչեցելոց զիմ մեղս : Մեռաւ՝ և կեցոյց զմեռեալս : Ի գերեզման էջ՝ և այց արար ազգերութեան : Յարեաւ՝ և ընդ իւր վերաբերեաց զամենեսեան : Վերացաւ առ Հայր՝ և մեզ հորդեաց ի նոյն շաւիղ : Նստաւ ընդ աջմէ առհաւատչէին մերով, և մեզ զնոյն պարգևեաց : Գալոց է դատել զաշխարհս արդարութեամբ, և հատուցանել իւրաքանչիւր ըստ գործոց իւրոց : Նմա փառք ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյն սրբոյ յաւիտեանս, ամէն :]

* B p. 13 a. Père, et ayant la même gloire que le Saint-Esprit, prit * ce qu'il n'avait pas, mais ne perdit pas ce qu'il avait, de façon que des deux natures, je veux dire la divine et l'humaine, il fût une personne, un Fils et Seigneur Jésus-Christ.

(Lorsque le Fils) revêtit notre (nature), il n'y eut aucune adjonction à la Trinité, quant aux personnes, mais elle est et reste semblablement composée de trois personnes, parfaite en nombre, bien que l'une ait revêtu le corps, que celui qui ne pouvait être contenu fût contenu, et que celui qui ne pouvait être porté fût porté dans les entrailles de la Vierge. Il est né comme un homme, supérieur à l'homme; comme homme, parce que d'une femme, supérieurement à l'homme, parce que d'une vierge. Il fut présenté au Temple, et offrit notre nature au Père (qui est) dans les cieux. Il fut baptisé dans le Jourdain, et ouvrit pour l'enfantement le sein des fonts baptismaux. Il fut crucifié, et crucifia mes péchés. Il est mort, et ressuscita les morts. Il descendit au tombeau, et visita les tombeaux. Il ressuscita et fit monter avec lui tous (les morts). Il s'éleva auprès du Père et nous prépara la même voie. Il s'est assis à sa droite auprès de notre gage, et nous l'a offert à nous aussi. Il viendra pour juger la terre avec justice et rendre à chacun selon ses œuvres. A lui gloire avec le Père et le Saint-Esprit dans les siècles. Amen. »]

Քաղոցի ԻԹ եւ Յունվարի Զ ։ Տօն Յայտնութեան եւ Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ։

Յետ ելանելոյն Ադամայ ի դրախտէն՝ զկնի հինգ հազար եւ երկու հարիւր ամաց, ըստ եօթանասնիցն թարգմանութեան, Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս օծեալն Աստուծոյ՝ ըստ յառաջ գուշակելոյն վասն նորա սուրբ մարգարէիցն՝ ծնանի՛ նա ըստ մարմնոյ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ ի * Բեթղեհէմ Հրէաստանի, յիշխանութեանն Հոռոմոց * A fol. 153 r° a. Օգոստոսի կայսեր, ի քառասներորդի վեցերորդի ամի թագաւորութեան նորա, որպէս ասէ Ղուկաս աւետարանիչն թէ. Ելեւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ՝ ել հրաման յՕգոստոս կայսերէ աշխարհագիր առնել ընդ ամենայն տիեզերս ։ Եւ էր թագաւորութեանն Հայոց առաջին ամն, եւ Հերովդէի Հրէից արքային երեսներորդ չորրորդ ամ ։

Եւ ընդ ծնանելն Յիսուսի Քրիստոսի՝ եկին մոգք յարեւելից երկոտասան հազար այր եւ վեց գլխաւորք որդիք թագաւորաց յաշխարհէն Պարսից, եւ հասեալք յՌագայ՝ լուան թէ սով է ի Հրէաստանի. թողին անդ զզօրսն, առին ընդ իւրեանս այր երեք հազար. եկին յԵրուսաղէմ եւ ասեն. Ո՞ր է որ ծնաւ արքայն Հրէից, զի տեսաք զաստղ նորա յարեւելս եւ եկաք երկրպագանել նմա ։ Եւ լուեալ Հերովդէս խռովեցաւ եւ ամենայն Երուսաղէմ ընդ նմա, եւ կոչեալ Հերովդէի զգլխաւորս Հրէիցն, հարցանէր

29 Kalotz, 6 Janvier.

Fête de l'Épiphanie et Baptême de Notre-Seigneur Jésus-Christ.

Cinq mille deux cents ans après la sortie d'Adam du Paradis, selon la traduction des Septante, Notre-Seigneur Jésus-Christ, l'oint de Dieu, suivant les prédictions des saints prophètes à son sujet, naquit selon le corps, de la sainte Vierge Marie, à * Bethléem de Judée, sous le règne des Romains, * A fol. 153 r° a. Auguste étant empereur, la quarante-sixième année de son règne, ainsi que le dit l'évangéliste Luc : « *En ce jour-là fut publié un édit de César Auguste ordonnant qu'on fît le recensement des habitants de toute la terre*[1]. » C'était la première année du règne des Arméniens et la trente-quatrième année d'Hérode, roi de Judée.

A la naissance de Jésus-Christ, des mages arrivèrent de l'Orient au nombre de douze mille hommes et six chefs, fils de rois du pays des Perses. Arrivés à Rhala (*Rhagha*)[2], ils apprirent qu'il y avait une disette en Judée, ils laissèrent là leurs troupes, prirent avec eux trois mille hommes, vinrent à Jérusalem et demandèrent : « *Où est le roi des Juifs qui vient de naître? Car nous avons vu son étoile en Orient et nous sommes venus l'adorer.* » *L'ayant appris, le roi Hérode fut troublé et tout Jérusalem avec lui. Hérode assembla tous les*

1. Luc. II, 1. — 2. Ragès (?).

թէ ուր ծնանի Քրիստոսն ։ Եւ նոքա ասեն. ի Բեթղեհէմ Հրէաստանի, որպէս մարգարէն ասէ ։ Եւ Հերովդէս խորամանկութեամբ գաղտ կոչէ զմոգսն, եւ ուսանի ի նոցանէ զժամանակն երեւելոյ աստեղն ։ Եւ նոքա ասացին թէ. Այս երկու ամ է ։ Եւ առաքեաց զնոսա ի Բեթղեհէմ, եւ ասէ. Յորժամ գտանիցէք զմանուկն, ազդ արասջիք ինձ՝ զի եւ ես եկեալ երկիր պագից նմա ։ Եւ յորժամ ելին ի թագաւորէն՝ ահա աստղն որ անյայտ եղեւ ի մտանելն նոցա * յԵրուսաղէմ, այժմ երեւեալ առաջնորդէր նոցա, եւ եկեալ եկաց ի վերայ այրին ուր էր մանուկն ։

* A fol. 153 r° b.

Իսկ Մարիամ իբրեւ ծնաւ զնա պատեաց ի խանձարուրս եւ եդեալ ի մսուր եզին եւ իշոյ, զի ոչ գոյր նոցա տեղի յիջեւանին, վասն բազմութեանն որ անդ ժողովեալ էին վասն աշխարհագրին ։

Եւ իբրեւ եկին մոգքն՝ ի վեր առեալ ի մսրոյ անտի, ի գիրկս առնէր զնա ։ Եւ մտեալ մոգուցն երկիր պագին նմա, եւ բացեալ զգանձս իւրեանց մատուցանէին նմա պատարագս, ոսկի իբրեւ թագաւորի, եւ կնդրուկ որպէս Աստուծոյ, եւ զմուռս որպէս հանգերձելոյ մեռանելոյ ։ Եւ հրաման առեալ ի հրեշտակէն որ յայտնեաց զխորամանկութիւնն Հերովդէի, ընդ այլ ճանապարհ գնացին յաշխարհ իւրեանց ։

Իսկ մերձ Բեթղեհեմի հովիւք էին բացօթեայք. եւ հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ նոցա

savants des Juifs et s'enquit d'eux où devait naître le Christ. Ils lui dirent : « Bethléem de Judée, selon ce qui a été écrit par le prophète[1]. » Hérode ayant, par ruse, fait venir secrètement les mages, apprit d'eux la date à laquelle l'étoile leur était apparue. Ils lui répondirent : « *Depuis deux ans.* » *Et il les envoya à Bethléem, en disant : « Lorsque vous aurez trouvé l'enfant, faites-le-moi savoir, afin que moi aussi j'aille l'adorer*[2]. » Lorsqu'ils furent éloignés de la présence du roi, *voilà que l'étoile,* qui avait disparu * à leur entrée à Jérusalem, apparut à nouveau et *allait devant eux; jusqu'à ce que, venant au-dessus de la grotte où était l'enfant,* elle s'arrêta[3].

* A fol. 153 r° b.

Marie, après avoir mis au monde (l'enfant), *l'enveloppa de langes et le coucha dans une crèche* de bœuf et d'âne, *parce qu'il n'y avait pas de place pour eux dans l'hôtellerie*[4], à cause de la multitude des gens assemblés pour le recensement.

Lorsque les mages arrivèrent, (Marie) le souleva de la crèche et prit l'enfant dans ses bras. Les mages entrèrent, se prosternant, l'adorèrent ; puis, ouvrant leurs trésors, ils lui offrirent en présent de l'or, comme à un roi ; de l'encens comme à Dieu ; et de la myrrhe comme à qui est appelé à mourir. Et ayant été avertis par l'ange qui leur dévoila la ruse d'Hérode, *ils regagnèrent leur pays par un autre chemin*[5].

Aux environs de Bethléem se trouvaient des bergers qui passaient la nuit

1. Matth. II, 1-5. — 2. Matth. II, 7 sq. — 3. Matth. II, 9 sq. — 4. Luc. II, 7. — 5. Matth. II, 12.

եւ փառք Տեառն ծագեցին ի նոսա, եւ երկեան երկիւղ մեծ : Եւ ասէ ցնոսա հրեշտակն . Մի երկնչիք, զի ծնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ, որ է օծեալ Տէր ի քաղաքի Դաւթի : Եւ եղեւ յանկարծակի ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ բազմութիւն զօրաց երկնաւորացն, որք օրհնէին զԱստուած եւ ասէին . Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն : Եւ վերացան հրեշտակքն յերկինս, եւ հովուացն եկեալ ի Բեթղեհէմ տեսին զՄարիամ եւ զՅովսէփ եւ * զմանուկն, պատեալ ի խանձարուր եւ * A fol. 153 v° a.
եդեալ ի մսուր . եւ դարձան հովիւքն ի տունս իւրեանց՝ փառաւոր առնելով զԱստուած :

Եւ յետ երեսուն ամի, ի նոյն աւուր Յունվարի ամսոյ ի Զ, յաւուր կիւրակէի, գայ Յիսուս ի մկրտութիւն ի Յորդանան առ Յովհաննէս, զի ծնաւ ընդ երեկս հինգշաբաթին ի լուսանալ ուրբաթին, յորում աւուր ստեղծաւ Ադամ . եւ աւետարանեցաւ ի չորեքշաբաթի եւ մկրտեցաւ ի կիւրակէի յաւուր արարչութեան եւ յարութեանն : Ուստի զարհուրեալ Յովհաննէս ասէր . Ինձ պարտ է ի քէն մկրտիլ եւ դու առ իս գաս : Եւ Յիսուս ասաց . Թոյլ տուր, զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամենայն արդարութիւնս : Եւ յորժամ մկրտեցաւ Յիսուս, ել վաղվաղակի ի ջրոյ անտի, եւ ահա բացան նմա երկինք : եւ Հայրն վկայեաց . Դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ, դմա լուարուք : Եւ Հոգին սուրբ ի նմանութիւն աղաւնոյ էջ ի վերայ նորա զի ցուցցէ զփառակիցն իւր :

aux champs. *Un ange du Seigneur leur apparut et la gloire du Seigneur resplendit autour d'eux, et ils furent saisis d'une grande crainte. Mais l'ange leur dit : « Ne craignez point, il vous est né aujourd'hui, dans la ville de David, un Sauveur qui est le Christ, le Seigneur. » Au même instant se joignit à l'ange une troupe de la milice céleste, louant Dieu et disant : « Gloire à Dieu au plus haut des cieux et paix sur la terre aux hommes de bonne volonté. »* Les anges remontant au ciel, les bergers vinrent à Bethléem *et trouvèrent Marie, Joseph et* * *l'Enfant* * A fol. 153 v° a.
enveloppé dans les langes et couché dans la crèche [1]. *Les bergers retournèrent* chez eux *en rendant gloire à Dieu* [2].

Trente ans après, en ce même jour du 6 Janvier, un jour de dimanche, Jésus vint au Jourdain pour être baptisé par Jean; il est né en effet un jeudi soir, à l'heure où pointait le vendredi, jour où fut créé Adam; il fut annoncé le mercredi, et fut baptisé le dimanche, jour de la création et de la résurrection. *Jean s'en défendit en disant : « C'est moi qui dois être baptisé par toi et tu viens à moi! » Jésus lui répondit : « Laisse faire maintenant, car il convient que nous accomplissions ainsi toute justice. » Jésus ayant été baptisé, sortit aussitôt de l'eau, et voilà que les cieux lui furent ouverts et le Père témoigna ainsi : « Celui-ci est mon Fils bien-aimé, en qui je me suis complu* [3]. *Obéissez-lui* [4]. » Et l'Esprit-Saint, sous forme d'une colombe, descendit sur lui pour le désigner comme celui qui partageait sa gloire.

1. Luc. II, 8-16. — 2. Luc. II, 20. — 3. Matth. III, 14-17. — 4. Matth. XVII, 5; Marc. IX, 6; Luc. IX, 35.

Արդ եւ մեք ուրախացեալք ի Ծննդեան եւ Յայտնութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, ընդ հրեշտակս փառաւորեսցուք եւ ընդ հովիւս բարեբանեսցուք եւ ընդ մոգուցն երկրպագեսցուք, եւ մատուսցուք նմա պատարագ օրհնութեան՝ զհաւատս, զանուշահոտ վարս, զմեռելութիւն ախտից. ընդ Յովհաննու խայտասցուք եւ զարհուրեսցուք. զգառն Աստուծոյ եւ բարձող մեղաց զնա քարոզեսցուք :

* B p. 13 a. [B * Տօն է Ծննդեան եւ Յայտնութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ : Ի ճառէ սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի ի Ծնունդն Տեառն :

Բայց մեզ զեռ եւս կայ պատմել՝ ձեզ զԾննդեան Աստուածորդւոյն ի կուսէն, թէ զիա՞րդ եղեւ՝ մի ըստ միոջէ կարգեսցուք : Զի ոչ եթէ յորժամ Ծնունդն ի կուսէն * B p. 13 b. եղեւ * յայնժամ սկիզբն անսկզբնականին գոյութեան. այլ յառաջ քան զամենայն ի Հօրէ ծնաւ :

Իսկ արդ՝ վասն մեր էջ, եւ մարմնով ծնաւ ի կուսէն. այն առաջին ծնունդն յաւիտենական Հօրն որ զնա ծնաւ՝ նա միայն գիտէ : Իսկ երկրորդ ծնունդն՝ շնորհօք խառնեալ ի մէջ մարդկան վասն զի կեցուսցէ զմարդիկ, եւ օրհնեսցէ յառաջին անիծից անտի զերկիր. եւ իւրովք օրհնութիւնաբեր գարշապարօքն նորոգեսցէ. զի ետես կորուսեալ զմարդիկ, ժողովեսցէ զցրուեալս եւ եգիտ զկորուսեալս :

Եւ յղացեալ ազնուաշնորհ ի Հոգւոյն սրբոյ՝ շնորհագիւտ կոյսն, յանարատ եւ յանապական արգանդին զՈրդին Աստուծոյ՝ անհատական միաւորութեամբ : Եւ ըստ օրինակի

Or, nous aussi, réjouis par la Nativité de l'Épiphanie du Christ, notre Dieu, glorifions avec les anges, rendons grâce avec les bergers, adorons avec les mages, et offrons-lui nos présents de bénédictions, la foi, une conduite agréable, la mortification des passions. Avec Jean tressaillons de joie et tremblons de crainte; prêchons l'agneau de Dieu, celui qui remet nos péchés.

* B p. 13 a. [B * Fête de la Nativité et Épiphanie du Christ notre Dieu. Tiré de l'homélie de saint Jean Chrysostome sur la Nativité du Seigneur.

Il nous reste encore à vous parler de la naissance du Fils de Dieu de la Vierge et de quelle manière elle eut lieu. Nous en donnerons tous les détails. * B p. 13 b. Car, ce n'est pas lorsque la naissance de la Vierge * a eu lieu que l'existence de Celui qui n'a pas de commencement, a commencé : il est né du Père avant toute chose.

Or, il est descendu pour nous et naquit avec un corps, de la Vierge. Cette première naissance éternelle, le Père qui l'a engendré seul la connaît, mais la deuxième naissance, par sa grâce, eut lieu parmi les hommes, pour qu'il vivifie les hommes, bénisse la terre contre la première malédiction, et la renouvelle par les traces de ses pas qui apportent les bénédictions, car il voyait les hommes perdus, et pour qu'il rassemblât les dispersés et retrouvât les égarés.

La Vierge, qui avait trouvé grâce, le conçut de l'Esprit-Saint, dans des entrailles pures et sans corruption, Fils de Dieu, dans une condition indivi-

ծննդականացն ծնեալ զանդրանիկն ի քաղաքին Դաւթի ի Բեթղեհէմ առ ի կատարելոյ զմարգարէականն թէ. Եւ դու Բեթղեհէմ տուն Եփրաթայ՝ ոչ ինչ սակաւաւոր լինիս ի հազարաւորս Յուդայ, ի քէն ելցէ ինձ պետ եւ իշխան Իսրայելի, եւ ելք նորա ի սկզբ-բանէ աւուրց յաւիտենից :

Տեսանե՞ս զելսն յառաջընծայս, որպէս եւ ասէ իսկ թէ. Յառաջագոյն տեսանէի զՏէր առաջի իմ յամենայն ժամ, եւ ընդ աջմէ իմմէ : Գիտէր մարգարէն Հոգւովն եթէ. Երդմամբ երդուաւ նմա Աստուած՝ ի պտղոյ որովայնէ նորա նստուցանել յաթոռ նորա. որում եւ օրինակքն իսկ վկայէին եթէ յազգէ Դաւթի եւ ի Բեթղեհէմ գեղջէ գալոց է Քրիստոս : Իսկ նա ոչ միայն յառաջագոյն գուշակելոցն՝ այլ եւ առժամայն նշանաւ մոգուցն եկելոց թագաւոր ծանաչէր որք եւ ասէին. Ո՞ւր է որ ծնաւ արքայն Հրէից. եւ տեղեկացեալ ի դպրացն՝ հասանէին ուր էր մանուկն. որում երկրպագեալ, եւ մատուցին պատարագս. եւ միանգամայն տիրագէտ եւ հրեշտակածանօթ եղեալ՝ դարձեալ գնացին յաշխարհն իւրեանց :

* Յայսմ աւուր յիշատակ սքանչելեաց Գետարգել սուրբ նշանին, ձեռամբ երանե- * B
լոյն Պետրոսի Հայոց կաթուղիկոսի : p. 14 a.

Յորժամ մեծ կայսրն Յունաց Վասիլ դարձեալ ի պատերազմէն Վրաց՝ եկեալ

duelle. Selon la coutume des femmes qui enfantent elle l'enfanta, fils aîné, dans la ville de David, Bethléem, pour accomplir la prophétie : « *Et toi Bethléem, maison d'Euphrathe, tu n'es pas la moindre parmi les milliers de villes de Juda, car de toi sortira le chef qui doit gouverner Israël, dont l'origine est au commencement des temps éternels* [1]. »

Vois-tu les prémices de ce commencement? Ainsi qu'il est dit : « Je voyais auparavant le Seigneur devant moi, à toute heure, et assis à ma droite. » Le prophète connaissait par l'Esprit que : Dieu lui a fait le serment de mettre sur le trône celui qui sera né de ses entrailles [2] et les prédictions témoignaient que le Christ devait venir de la race de David et du village de Bethléem. Il fut reconnu roi, non seulement par les prédictions anticipées, mais présentement par le témoignage des mages qui vinrent à lui, et qui dirent : « *Où est le roi des Juifs qui vient de naître?* [3] » Et ayant été renseignés par les scribes, ils arrivèrent à l'endroit où se trouvait l'enfant, se prosternèrent devant et lui offrirent des présents, et ayant fait connaissance en une fois avec le Seigneur et les anges ils regagnèrent leur pays.

* En ce jour commémoration du miraculeux arrêt du fleuve par le saint * B
signe (de la croix), par les mains du bienheureux Pierre, catholicos d'Ar- p. 14 a.
ménie.

Lorsque le grand empereur des Grecs (*Younats*) Basile (*Vasil*) revenant de la

1. Mich. v, 2. — 2. Cf. Ps. cxxxi, 12. — 3. Matth. ii, 2.

էր ի քաղաքն Տրապիզոն ձմեռոցի դադարմամբ, յաւուրսն յայնոսիկ գնաց առ նա Պետրոս կաթողիկոս, և կայսրն բազում սիրով ընկալաւ զնա, և առ ժամանակ մի պահեաց առ իւր :

Եւ ի գալ տօնի Աստուածայայտնութեանն հրամայեաց նմա օրհնել զջուրն ի գետն առաջի իւր ըստ ծիսի և արարողութեան Հայոց : Եւ եղեւ սքանչելիք ի ժամու օրհնութեանն, զի յորժամ խաչակնքեաց զջուր գետոյն կենաց փայտիւն զոր առ իւր ունէր, առժամայն արգելաւ գետն ընթացից իւրոց վայր մի, և ի հեղուլ զաստուածային մեռոնն՝ ճառագայթք լուսոյ հատան ի ջուրց : Ընդ որ կայսրն ինքն սքանչացեալ Վասիլ կայսր իւրովքն հանդերձ, մեծարեաց զհայրապետն. և ապա բազում պատուով արձակեաց զնա :

Եւ եղեւ սքանչելիքս այս թուին Հայոց չորս հարիւր եօթանասուն և մէկ, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ :]

* A fol. 153 v° b.

* Քաղոցի Լ, և Յունվարի Է : Կրկնակին տօն է Յայտնութեան և յիշատակ Յովհաննու Մկրտչի և Ստեփաննոսի նախավկային :

Երկրորդում աւուր Յայտնութեան Տեառն՝ յիշատակ է Յովհաննու Կարապետին որ առաքեցաւ յԱստուծոյ գալ յանապատէն ի Յորդանան գետ, և քարոզել մկրտութիւն

guerre contre les Géorgiens, vint à Trébizonde pour y passer l'hiver, le catholicos Pierre alla chez lui en ces jours, et l'empereur l'accueillit avec beaucoup d'affection et le retint auprès de lui quelque temps.

Vint la fête de l'Épiphanie et l'empereur lui ordonna de bénir les eaux du fleuve, en sa présence, selon le rite et les offices arméniens. Il se produisit un miracle à l'heure de la bénédiction, car, lorsqu'il fit le signe de la croix sur l'eau du fleuve avec le bois de vie[1], qu'il avait avec lui, le fleuve s'arrêta aussitôt dans son cours, pour un instant, et lorsqu'il répandit le baume divin, des rayons de lumière brillèrent sur les eaux. Basile et sa suite furent saisis d'admiration; il honora grandement le patriarche et le congédia avec de grands honneurs.

Ce miracle eut lieu l'année quatre cent soixante et onze de l'ère arménienne, pour la gloire du Christ, notre Dieu.]

* 30 KALOTZ, **7 Janvier**.

* A fol. 153 v° b.

De nouveau fête de l'Épiphanie et commémoration de Jean-Baptiste et du protomartyr Étienne.

Le deuxième jour de l'Épiphanie du Seigneur est la commémoration de Jean le Précurseur, qui fut envoyé par Dieu pour aller du désert au fleuve du

1. Des reliques de la vraie croix.

ապաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց ։ Որոյ հանդերձն ստեւ ուղտոյ եւ գօտի մաշկեղէն, եւ կերակուրն մարախ եւ մեղր վայրենի. եւ քարոզութիւնն բարձրագոյն քան զօրինացն, ոչ զոհիւք եւ պատարագօք՝ այլ ջրով եւ մկրտութեամբ որ մերձեցուցանէ ի հուր եւ ի Հոգին ։ Որ զկնի իմ գայ, ասէ, նա մկրտեսցէ զձեզ ի Հոգին սուրբ եւ ի հուր, որոյ հեծանոցն ի ձեռին իւրում է եւ սրբէ զկալ իւր ։

Եւ Սադուկեցւոցն եւ Փարիսեցւոցն ասէր. Ծնունդք իժից, ո ցուցց ձեզ փախչել ի բարկութենէ. եւ զինուորացն թէ. Շատ լիցին ձեզ թոշակքն ձեր. եւ մաքսաւորացն թէ. մի աւելի ինչ քան զհրամայեալսն ձեզ առնիցէք ։ Իսկ յորժամ ետես զՅիսուս Յովհաննէս ասաց. Ահաւասիկ գառն Աստուծոյ որ բառնայ զմեղս աշխարհի ։

Իսկ զսրբոյն Ստեփաննոսի նախավկային կատարեմք այսօր զյիշատակ, զի ճշմարիտ քահանային որ ծնաւ այսօր ի կուսէն, պիտոյ էր սարկաւագ եւ սպասաւոր՝ որ քարոզէր զնա համարձակութեամբ. որպէս եւ Ստեփաննոս * *որ ասէր Հրէիցն. Խստապարանոցք* (* A fol. 154 r° a.) *եւ անթլփատք սրտիւք եւ ականջօք, դուք հանապազ Հոգւոյն հակառակ կայք ։ Ահա տեսանեմ զերկինս բացեալ եւ զորդի մարդոյ զի կայ ընդ աջմէ Աստուծոյ, որպէս ի Յորդանան բացան նմա երկինք եւ Հայր ի վերուստ վկայեաց. Դա է որդի իմ սիրելի*

Jourdain et prêcher le baptême de la pénitence pour la rémission des péchés. *Il avait un vêtement de poil de chameau et une ceinture de cuir, et il se nourrissait de sauterelles et de miel sauvage* [1]. Sa prédication était supérieure à la Loi, non par les sacrifices et les offrandes, mais par l'eau et le baptême qui rapprochait du feu et de l'Esprit-Saint. Il disait : « *Celui qui doit venir après moi vous baptisera dans l'Esprit-Saint et dans le feu; sa main tient le van, il nettoiera son aire* [2]. »

Il disait *aux Sadducéens et aux Pharisiens* : « *Race de vipères, qui vous a appris à fuir la colère qui vient* [3]. » Aux soldats : « *Contentez-vous de votre solde* [4]. » Aux publicains : « *N'exigez rien au delà de ce qui vous est commandé* [5]. » Mais, quand il aperçut Jésus, Jean s'écria : « *Voici l'Agneau de Dieu, celui qui ôte le péché du monde* [6]. »

Nous faisons également en ce jour la commémoration de saint Étienne, le protomartyr, parce qu'il fallait, au vrai prêtre qui naquit aujourd'hui de la Vierge, un diacre et un serviteur qui l'annonce avec hardiesse, ainsi que fit Étienne * qui disait aux Juifs : « *Vous autres obstinés, incirconcis de cœur et* (* A fol. 154 r° a.) *d'oreilles, vous êtes continuellement opposés à l'Esprit-Saint. Je vois le ciel entr'ouvert et le Fils de l'homme debout à la droite de Dieu* [7]. » Au Jourdain le ciel s'entr'ouvrit et le Père témoigna des hauteurs : « *Voici mon fils bien-aimé en qui je me suis complu* [8]. » Aujourd'hui aussi l'Esprit-Saint, descendu sous forme de

1. Matth. III, 4; Marc. I, 6. — 2. Matth. IV, 11; Luc. III, 15. — 3. Matth. III, 7; Luc. III, 7. — 4. Luc. III, 14. — 5. Luc. III, 13. — 6. Joan. I, 29. — 7. Act. VII, 51, 56. — 8. Matth. III, 17.

ընդ որ հաճեցայ . որոյ այսօր եւ Հոգին սուրբ աղաւնակերպ երեւմամբ իջեալ վկայեաց ձայնիւ Հօր երեւեցուց զփառակիցն իւր ճշմարիտ թագաւոր երկնի եւ երկրի :

* B p. 14 a. [B * Վերստին տօն է Ծննդեան եւ Յայտնութեան Քրիստոսի, եւ ընդ նմին յիշատակ մկրտչին իւրոյ եւ յառաջընթաց կարապետին Յովհաննու :

Երանելւոյն Պրոկղի եպիսկոպոսապետին Կոստանդնուպօլսի ասացեալ յԱստուածայայտնութիւնն :

Քրիստոս աշխարհի յայտնեցաւ, եւ զանզարդ աշխարհս զարդարեալ լուսաւորեաց. զաշխարհի մեղս եբարձ, եւ զթշնամին աշխարհի արտաքս ընկէց . սրբեաց զաղբիւրս ջուրց, եւ լուսաւորեաց զոգիս մարդկան :

* B p. 14 b. Զարմանք պաշարեալ զիս * մեծապէս զարմանամ . զի այսօր երկիր եւ ծով մասնաւորեալ՝ բաժանեցին զուրախութիւն Փրկչին, եւ աշխարհս ամենայն խնդութեամբ լցաւ : Քանզի ի Ծննդեան Փրկչին՝ երկիր ուրախացաւ, ի մսուր գրկելով Տէրն բոլորից, եւ յԱստուածայայտնութեանն՝ ծով յոյժ բերկրեալ զուարճանայ, որպէս ի ձեռն Յորդանանու զսրբութեանն օրհնութիւն ընդունելով :

Այսօր ամենայն արարածք օրհնելով զմկրտեալն գոչեն . Օրհնեալ որ գայն յանուն Տեառն, օրհնեալ որ յամենայն ժամ գալոց է, քանզի ոչ եթէ առաջին եկն այսօր : Օրհնեալ որ գայ յանուն Տեառն, որ յայտնեաց նախախնամութեան արարածոց զոյս,

colombe, témoigna par la voix du Père en désignant celui qui partage sa gloire, le vrai roi du ciel et de la terre.

* B p. 14 a. [B * De nouveau, fête de la Nativité et de l'Épiphanie du Christ, avec, en même temps, commémoration de son Baptiste et Précurseur Jean.

Homélie du bienheureux Proclus, archevêque de Constantinople, sur l'Épiphanie.

Le Christ s'est révélé au monde et a illuminé, en l'embellissant, la terre privée d'ornement. Il a supprimé les péchés de la terre et a jeté dehors l'ennemi de la terre. Il a purifié les sources d'eaux et a illuminé les âmes des hommes.

* B p. 14 b. Je suis saisi * par la plus grande admiration, car aujourd'hui la terre et la mer en y participant se partagent la joie du Sauveur et toute la terre est remplie de joie à la Nativité du Sauveur; la terre s'est réjouie en tenant dans la crèche le Seigneur de toutes choses et, à l'Épiphanie, la mer reflète sa grande joie en recevant, par l'intermédiaire du Jourdain, la bénédiction de la sainteté.

Aujourd'hui, toutes les créatures en bénissant le baptisé, crient : « *Béni soit celui qui vient au nom du Seigneur* [1], béni soit celui qui doit venir à toute heure. Car il ne vient pas aujourd'hui pour la première fois. *Béni soit celui qui*

1. Matth. xxi, 10; Joan. xii, 13.

զերկնից բարձրութիւն՝ անմերձենալի պահել, զարեգական ընթացս՝ արուեստիւ կառավարելով, աստեղաց բազմութեան՝ անմոլար կարգաւորելով, զօդոյն շնչմունս՝ բարեխառնութեամբ յօրինելով, գետոցն վտակաց՝ անմոլորաբար առաջնորդելով : Զայս ամենայն ապա նկատելով ասեմ. Օրհնեալ որ գայն յանուն Տեառն :

Ով է սա, ասա յայտնապէս ով երանելիդ Դաւիթ. Աստուած Տէր երեւեցաւ մեզ : Եւ ոչ միայն մարգարէս Դաւիթ ասէ, այլ եւ առաքեալն Պօղոս վկայէ բարբառեալ վասն նորա այսպէս. Երեւեցաւ շնորհքն Աստուծոյ՝ փրկիչ ամենայն մարդկան. ոչ սակաւուց ոմանց՝ այլ բոլորից իսկ հրէից եւ հեթանոսաց՝ ի ձեռն մկրտութեանս զփրկութիւն ամենեցուն շնորհելով, հասարակաց բոլորից առաջի արկանելով զմկրտութեանս պարգեւսն :

Եկայք այսուհետեւ տեսէք նոր եւ սքանչելի ջրհեղեղ՝ յոյժ վեհագոյն եւ լուսաւորագոյն քան որ առ Նոյիւն երեւեալ : Անդ՝ ջուր ջրհեղեղին զմարդկային բնութիւնն ապականեալ կորոյս. իսկ աստ՝ ջուր մկրտութեանս ի ձեռն մկրտելոյն զմեռուցեալսն կենագործեաց : Անդ՝ Նոյ յանփուտ փայտից զտապանն վերականգնեաց. * իսկ աստ՝ Քրիստոս իմանալին Նոյ՝ առ ի յանապականն Մարեմայ զմարմնոյն տապան կազմեաց : * B p. 15 a.
Անդ՝ Նոյ զտապանն արտաքուստ նիւթով եւ ձիւթով ծեփեաց: իսկ աստ՝ Քրիստոս զգուշութեամբ հաւատոյն զմարմնոյն զարգացոյց զտաճար : Անդ՝ աղաւնոյն զշիւղ

vient au nom du Seigneur, qui vient pour (être) la providence des créatures, en gardant la distance infranchissable des cieux, en dirigeant avec maîtrise le cours du soleil, en réglant imperturbablement la multitude des astres, en organisant avec harmonie le souffle des airs, en montrant leur voie invariable aux fleuves et aux rivières. En considérant toutes ces choses je dis : « *Béni soit celui qui vient au nom du Seigneur.* »

Qui est celui-là? Dis-nous-le clairement, ô bienheureux David! Le Seigneur Dieu nous est apparu. Ce n'est pas seulement le prophète David qui le dit, mais l'apôtre Paul en témoigne aussi, en disant à son sujet : *La grâce de Dieu,* Sauveur de tous les hommes, est apparue non pas à quelques-uns seulement, mais à tous, aux Juifs et aux gentils, en accordant, par l'entremise du baptême, le salut à tous; en offrant à tous, en général, les présents du baptême.

Venez donc voir désormais le nouveau et prodigieux déluge, bien plus sublime et plus lumineux que celui qui eut lieu du temps de Noé. Là, les eaux du déluge ont corrompu et perdu la nature humaine, mais ici, l'eau du baptême, par le moyen du baptême, a vivifié les morts. Là, Noé construisit l'arche avec du bois incorruptible, * mais ici, le Christ, le Noé spirituel, a formé l'arche de son corps de Marie incorruptible. Là, Noé enduisit l'extérieur de l'arche avec du goudron et de la poix, mais ici, le Christ a consolidé le temple du corps avec les ménagements de la foi. Là, la colombe portant le rameau * B p. 15 a.

ձիթենւոյն փարձեալ՝ զՏեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղեց զանուշութիւն. իսկ աստ՝ Հոգին սուրբ տեսութեամբ աղաւնոյ եկեալ՝ զողորմածն եցոյց զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս ։

Բայց առաւել զարմացուցանէ զիս Փրկչին խոնարհութեանն գերազանցութիւնն, զի ոչ համարեցաւ բաւական առ ի կատարելոյ կատարեալն՝ տղայ ի կնոջէ ծնանիլ ։ ոչ համարեցաւ բաւական՝ որ աթոռակիցն էր Հօր՝ առնուլ զծառայի կերպարանս, այլ որպէս մեղաւոր գայ առ ի մկրտիլ առաջի մկրտչին ։

Բայց մի՛ լիցի հասարակաց բանիցն ներգործութիւն՝ գայթակղութիւն լսողաց, քանզի մկրտեցաւ բարերից Տէրն՝ ոչ զի կարօտութեան կարօտեալ, որ քաւ և մի՛ լիցի. այլ երկու այս օրինակօք զօգուտ մեզ մատակարարելով. զի և ջրոյ զսրբարարական շնորհ պարգևեսցէ. և զի զամենայն մարդ առ ի մկրտութիւն հրաւիրեսցէ ։

Յայնժամ գայ Յիսուս ի Գալիլեէ ի Յորդանան առ Յովհաննէս մկրտել ի նմանէ ։ Եւ զինչ եղև յայն ժամու կատարեալքն եղբարք՝ զմտաւ ածել անհնարին է, քանզի վերագոյն էին մարդկայնոցս աչաց տեսեալքն ։ Դադարէ միտք և լեզու փախստական լինի ի բերանոյ՝ ոչ իշխելով ձայնել զանճառելիս ։ Արդ՝ տեսեալ Յովհաննու զՅիսուս զի գայր առ նա ձգամբ բաղձանաւ՝ սրտիւ լցեալ լինէր. անկանելով և առաջի զինքն տարածանելով, զոտից նորա բռնեալ հարկեալ՝ աղաչէր բարբառելով առ նա

d'olivier a remplacé la douceur de Jésus-Christ, Notre-Seigneur, mais ici, le Saint-Esprit, venant sous la forme de colombe, nous a montré le miséricordieux Jésus-Christ, Notre-Seigneur.

Mais ce qui m'émerveille davantage, c'est la supériorité du Sauveur par son humilité car, Il n'a pas jugé suffisant, pour être parfait, lui le tout-parfait, de naître petit enfant d'une femme. Il n'a pas jugé suffisant, lui l'associé au trône du Père, de prendre l'apparence de serviteur, mais encore, comme un pécheur, il vient au baptiste pour être baptisé.

Pourtant, que ces expressions générales n'aient aucune influence pour scandaliser les auditeurs, car, si le Seigneur de toutes choses a été baptisé, ce n'est pas parce qu'il avait besoin d'être purifié; loin de moi une telle pensée, mais il a voulu par ces deux exemples nous procurer un avantage, en accordant à l'eau la grâce purificatrice, et en invitant tous les hommes au baptême.

Alors Jésus, venant de Galilée, alla trouver Jean au Jourdain pour être baptisé par lui[1]. Mes frères, ce qui se passa à cette heure est impossible à imaginer, car ce qui s'est vu dépasse les limites des yeux humains. La pensée se trouble et la langue fait défaut à la bouche de crainte de parler des choses ineffables. Car Jean apercevant Jésus venant à lui, avec un grand effort et le cœur plein, se prosterna, s'étendit devant lui, saisit ses pieds, et le supplia

1. Matth. iv, 13.

ասելով. Զի՞ բռնադատես զիս ամենազօրդ առնել ինձ տկարի, որ ի վեր է քան զիմ զօրութիւն ։ Որպէս իշխեցից զքեզ մկրտել, երբ եւ կամ յորժամ հուր ի խոտոյ այրեցաւ եղեւ, * եւ կամ երբ կաւ զաղբիւր լուաց ։ * B p. 15 b.

Զիա՞րդ իշխեցից մկրտել զդատաւորդ՝ որ ընդ դատապարտութեամբս ։ Որպէս մկրտեցից զքեզ ով Տէր՝ բիծ ինչ ոչ տեսանեմ ի քեզ, քանզի մեղս ոչ արարեր, եւ ոչ անկեր ընդ անիծիւք Ադամայ. զի թէպէտ եւ իջեր՝ այլ ոչ եւս յանցեար. զի՞ առնես ով Տէր, գործել ինչ որ ի վեր քան զիմ զօրութիւնս բռնադատես ։

Ով ինձ ոչ երբէք առ ի բարկացուցանել շքեղ իշխեցեալ որպէս զծառայ տիրասէր, յառաջընթաց եղեալ զգալուստ քո քարոզեցի ։ Դեռ առկաւին եւս յորովայնի գոլով՝ զլեզու մօրն փոխեալ՝ Աստուած զքեզ աշխարհի քարոզեցի. զբոլոր՝ առ ի հանդիպումն քեզ կոչեցի ։ Ասա ինձ ով Տէր՝ ո՞րպէս բերցէ արեգակն տեսանելով զբոլորից Տէրդ՝ ի ծառայէս յանդգնութեամբ թշնամանեալ, եւ ոչ իսկ եւ իսկ որպէս զՍոդոմացիսն՝ հրացեալ ճառագայթիւքն իւրովք հրձիգ զիս առնիցէ ։ Կամ զիա՞րդ բարձցէ երկիր տեսանելով զսրբողդ հրեշտակաց ի ծառայէս մկրտեալ, եւ ոչ վաղվաղակի բացեալ զերախ իւր կլցէ զիս ։

Որպէս մկրտեցից զքեզ ով Տէր, ծննդական աղտեղութեամբ ոչ եղեր ներկեալ. վասն զի առ ի յանարատ որովայնի յառաջ ընծայեցար պտուղ ։ Եւ զիա՞րդ անկեալս

en disant : Pourquoi m'obliges-tu, tout-puissant, moi qui suis faible, à faire ce qui est au-dessus de mes forces? Comment oserais-je te baptiser? Quand et comment le feu a-t-il été brûlé par l'herbe, * et quand l'argile a-t-il lavé la source? * B p. 15 b.

Comment moi qui suis sous le coup de la condamnation, oserais-je te baptiser, toi, le juge? Comment te baptiserais-je, ô Seigneur! moi qui ne vois aucune tache en toi, car tu n'as commis aucun péché et tu n'es pas tombé sous la malédiction d'Adam? Car, bien que tu sois descendu du ciel, tu n'as commis aucune faute. Que fais-tu, ô Seigneur! tu m'obliges à faire ce qui est au-dessus de mes forces!

Moi, qui n'ai jamais osé te faire de la peine, en tant que serviteur aimant son maître, devenu ton précurseur, j'ai annoncé ta venue. Étant encore dans le sein, empruntant la langue de ma mère je t'ai proclamé Dieu à la terre; j'ai convoqué tout le monde à ta rencontre. Dis-moi, ô Seigneur! comment le soleil souffrira-t-il de te voir, toi, le Seigneur de toutes choses, outragé audacieusement par ton serviteur, et ne voudra-t-il pas aussitôt, comme pour Sodome, me brûler de ses rayons enflammés? Ou bien comment la terre supportera-t-elle de te voir, toi, qui sanctifies les anges, baptisé par ton serviteur, et ne s'ouvrira-t-elle pas aussitôt pour m'engloutir?

Comment te baptiserais-je, ô Seigneur! qui n'as été taché d'aucune souillure génitale, car tu as été offert, fruit de pures entrailles? Et comment moi, homme déchu, souillé, purifierais-je le Dieu innocent? *C'est moi qui*

[illegible] * B p. 16 a [illegible]

[illegible]

dois être baptisé par toi, et tu viens à moi[1]! Tu m'as envoyé pour baptiser, ô Seigneur! et je ne me suis pas opposé à ton ordre; aussi, j'ai invité tout le monde avec insistance à se faire baptiser. Je leur ai dit : « *Confessez-vous au Seigneur, car il est bon*[2]. » Celui qui vient n'est pas un homme de colère, car il est bon, il est le fils né du bon (père), ne dispensant pas ses bienfaits partiellement et se reprenant aussitôt, mais sa charité est éternelle. C'est pourquoi toutes les puissances sous les cieux ont dit avec bénédictions :

* B p. 16 a. * « *Béni soit celui qui vient au nom du Seigneur*[3]! *Le Seigneur Dieu nous est apparu*[4]. » Le soleil de la justice est apparu et a dissipé les ténèbres de l'ignorance. Le berger céleste est apparu et a mis en fuite du milieu des troupeaux les loups démoniaques. Celui qui est la vie de tous est apparu et il a tué la mort par la mort et a rendu les mortels dignes de la vie immortelle de l'immortalité, si grande est sa pitié. Le Fils unique de Dieu s'est révélé et a accordé l'adoption aux fidèles, par le baptême. »

Or ces choses s'étant ainsi accomplies, le Père aux cieux, réjoui par l'humilité accrue de son Fils, entr'ouvrit tout à coup les portes du ciel et a émis une voix semblable au grondement du tonnerre, au comble de sa joie paternelle : « *Celui-ci est mon Fils bien-aimé, en qui je me suis complu*[5]. » Et

1. Matth. IV, 14. — 2. Ps. CV, 1; CVI, 1; etc. — 3. Matth. XXI, 9. — 4. Luc. II, 11. — 5. Matth. IV, 17.

զայս Հոգին սուրբ ի նմանութիւն աղաւնոյ ծանուցոյց ստնելով զմկրտեալն ։ Որում վայելեն փառք, պատիւ եւ զօրութիւն Հօր եւ Որդւոյ եւ ամենասուրբ Հոգւոյն, այժմ եւ յանսպառ յաւիտեանս, ամէն ։

Յայսմ աւուր ժողով սուրբ մկրտչին Յովհաննու Կարապետին ։

Տէր եւ Աստուածն մեր Յիսուս Քրիստոս պատուեաց յամենայնի զյառաջընթաց կարապետն իւր եւ զմեծ մկրտիչն զՅովհաննէս ։ Ոչ միայն զի որպէս Աստուած Հայրն իւր յարոյց ինքեան մարգարէս եւ քարոզս, այսպէս եւ ինքն որդի իբրու ճշմարիտ Աստուած եւ հաւասար Հօր՝ մարգարէ եւ քարոզ աստուածութեան իւրոյ բերէ ի մէջ զՅովհաննէս, որ յառաջ ընթացեալ եւ նախ քան զնորա յայտնութիւնն երեւեալ մարդկան՝ գուշակէր եւ մարգարէանայր թէ. Զկնի իմ գալոց է Քրիստոսն ։ Այլ եւ յեւս առաւելագոյն * բարձրութիւն պատուոյ եւ փառաց հանէ զնա, որ անհամեմատ էր ամենայն առաջին մարգարէից եւ արդարոց, եւ բոլոր իսկ նշական բնութեանց երկնայնոց եւ երկրայնոց ։ * B p. 16 b.

Վասն զի յերեւելն եւ ի յայտնութիւնն ինքեան, ոչ միայն զՀօր եւ զՀոգւոյն սրբոյ վկայութիւնն ընդունելով՝ յայտնեալ ցուցանէր զինքն Աստուած գոլ եւ որդի Աստուծոյ մարմնացեալ, այլ եւ որպէս զՀայր եւ զՀոգին եցոյց իւր վկայս յերկնէ, այսպէս եւ զՅովհաննէս ի յերկրէ վկայ ինքեան ընդունելով առնոյր, որպէս եւ ասէր ինքն ·

pour qu'aucun doute ne subsiste dans la pensée de ceux qui l'entendirent à l'égard du baptisé et du baptiste, le Saint-Esprit, sous la forme de colombe, vint désigner le baptisé. A qui conviennent gloire, honneur et puissance, au Père, au Fils et au très Saint-Esprit, maintenant et dans l'éternité sans fin. Amen.

Aujourd'hui solennité de saint Jean-Baptiste le précurseur.

Notre-Seigneur et Dieu Jésus-Christ honora en tout son précurseur et devancier le grand Baptiste Jean. Non seulement, de même que Dieu son Père suscita ses prophètes et ses hérauts, ainsi lui, le Fils, en vrai Dieu et égal au Père, fait apparaître Jean prophète et héraut de sa divinité, qui, le précédant et antérieurement à sa révélation aux hommes, prédit et prophétisa : « *Celui qui doit venir après moi est le Christ*[1]. » Bien plus, il * l'éleva à de plus hautes dignités et à une gloire incomparablement supérieures à celles de tous les anciens prophètes et justes, et à toutes les natures privilégiées : célestes et terrestres. * B p. 16 b.

Car à son apparition et à son épiphanie, non seulement il reçut le témoignage du Père et du Saint-Esprit et montra qu'il était Dieu et Fils de Dieu incarné, mais de même qu'Il cita le Père et le Saint-Esprit, comme ses témoins du ciel, il prit pour témoin de la terre Jean, en disant : « *Vous avez envoyé vers*

1. Joan. I, 27.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* B p. 17 a. [illegible]

Jean et il a rendu témoignage à la vérité[1]. *Pour moi j'ai un témoignage plus grand que celui de Jean*[2]. » C'est pourquoi il vint avec humilité à Jean, ainsi que le dit l'évangéliste : « *Il vit Jésus qui venait vers lui, et il dit : Voici l'Agneau de Dieu*[3]. » Et non pas seulement une fois, mais deux et trois fois, il donna ce témoignage du Christ sur la terre. Et le Père, à son tour, deux et trois fois, de sa voix, témoigna au sujet du Fils, au fleuve du Jourdain, au mont Thabor et au moment de la passion.

Jean témoigna de la même manière au sujet du Christ, et c'est en cela que nous devons voir l'incomparable grandeur du Précurseur : comme Dieu le Père témoigna des cieux, de même Jean, homme, témoigna sur la terre au sujet du Christ. Et le Christ lui-même le jugea à tel point digne de foi, qu'Il établit, par son témoignage, aux hommes, sa venue sur la terre.

Il vint donc au Jourdain, reçut l'imposition des mains et se fit baptiser avec humilité, ce dont tous les célestes, flamboyants de feu, furent stupéfaits d'admiration, que Jean ait eu la hardiesse d'élever ses mains terrestres au-dessus de la tête de Dieu, créateur céleste, qui est plus haut que toutes les hauteurs, et qu'il ait imposé la main en baptisant la source de la purification de tous.

* B p. 17 a. * Voilà pourquoi en ce jour, une assemblée ecclésiastique et une fête

1. Joan. v, 33. — 2. Joan. v, 36. — 3. Joan. i, 29.

ինքեան սրբոյ և պատուական նախընթաց Մկրտչին Յովհաննու, ի սկզբանէ և ի վերուստ ընկալեալք զայս սովորութիւնս տօնելով նմա՝ իբրև զխորհրդոյ աստուածային մկրտութեանն սպասաւորի և պաշտօնէի, շարակարգեցաք և զայս ընդ այլոց նորա հանդիսիցն. զի մի ինչ նորա անփառաւորն իցէ՝ թողով անտօնելի նորին յիշատակ. զոր Տէրն իւրով ամենագէտ իմաստութեամբն սատար և պատճառ իւրոյ մաքրագործ և փրկաւէտ մկրտութեանն ընկալաւ և նախ ընտրեաց ընդունել :

Եւ այսորիկ զուգեալ գոյ եհաս և շարայարեցաւ և այլ միւս ևս նմա տօն տարանոր. այսինքն այլ իմն յիշատակ երանելոյ նախընթացին ըստ շրջանակի տարւոյ որ է այս. քանզի ամենապատիւ և ամենափառ նորին կարապետին և Մկրտչին Յովհաննու աջ ձեռնն՝ յայսմ աւուր տարեալ եղև ի թագաւորական քաղաքն հաճութեամբն Աստուծոյ. որ և նախ հատեալ եղև այսպիսի ձևանակաւ :

Քանզի ուր մարգարէասպան խնճոյքն և պարեցումն այն եղև, այսինքն ի քաղաքն Սեբաստի ուր բնակութիւնն էր Հերովդէի, ի գլխատելն թաղեալ եղև նոյն երանելի Մկրտիչն՝ ուր եղև մարգարէին Եղիսէի թաղումն. յորում եղեալ և անդ երանելի աւետարանիչն Ղուկաս՝ փոյթ յանձեան ունելով բառնալ անտի զմարգարէին և զերանելոյ կարապետին Քրիստոսի զմարմինն, և ոչ կարացեալ վասն երևելոյ և յայտնի լինելոյ իրացն, յաղագս այնորիկ միայն զաջ ձեռն մարգարէին և զՄկրտչին Քրիստոսի

ont lieu pour ce saint et précieux précurseur Jean-Baptiste. Ayant reçu cette coutume dès le commencement et dans l'ancien temps, de fêter (Jean-Baptiste) comme ministre et officiant du mystère du baptême divin, nous avons classé (cette fête) parmi ses autres solennités, afin que rien de lui ne reste sans gloire, parce qu'on négligerait d'en célébrer la commémoration, le Seigneur par sa sagesse, qui connaît tout, l'ayant accepté pour instrument et cause de son baptême purificateur et salutaire et l'ayant choisi par avance.

A ces solennités vient s'adjoindre, en prenant rang à ce jour, une autre fête encore, c'est-à-dire une autre commémoration du bienheureux précurseur selon le cours de l'année. Car la main droite de ce même très honoré et très glorieux précurseur Jean-Baptiste fut, en ce jour, transportée à la ville impériale avec l'assentiment de Dieu. Cette main avait été coupée de la façon suivante :

Lors du festin et de la griserie qui fut la cause de la mort du prophète, dans la ville de Sébaste où habitait Hérode, le bienheureux Baptiste, après sa décollation, fut inhumé au même endroit où était inhumé le prophète Élisée. Le bienheureux évangéliste Luc ayant résidé en cet endroit, eut le souci de faire transporter de là les corps du prophète et du bienheureux précurseur du Christ, mais ne put mettre son projet à exécution par la crainte de dévoiler et rendre publiques les choses; c'est pourquoi il coupa seulement

եհատ, եւ առեալ ընդ իւր բերէր ի քաղաքն իւր յԱնտիոք. որ եւ նովն բազում սքանչելիս կատարէր ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ։

Սովորութիւն էր անդ զի ի բարձրացուցանելն զխաչն սուրբ, բարձրացուցանէին
* B p. 17 b. * եւ զաջ սրբոյ Մկրտչին ի տեսութիւն ժողովրդեանն ։ Իսկ եւ ի թագաւորելն Կոստանդիանոսի եւ Ռոմանոսի ծիրանածնացն՝ ազդմամբն Աստուծոյ եւ կամօք թագաւորացն, ի սարկաւագէ ումեմն Անտիոքացւոյ որ կոչէր Յոբ՝ նովն պատուական ձեռն Մկրտչին տարեալ եղեւ ի թագաւորական քաղաքն. եւ բարձրացուցեալ ցուցաւ ի սուրբ ճրագալոյց Յայտնութեանն, յորում զպարտիս սովոր են քրիստոնեայք կատարել. եւ քրիստոսասէր թագաւորքն ընկալեալ մեծ պատուով, եւ համբուրեալ ամենայն բազմութեամբն ընկալան ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ։]

la main droite du prophète et du Baptiste du Christ et l'apporta avec lui à la ville d'Antioche où elle opéra nombre de miracles pour la gloire du Christ, notre Dieu.

* B p. 17 b. Il était d'usage, en cette ville, en exposant la sainte croix, d'exposer * en même temps la main droite du saint Baptiste à la vue du public. Pendant le règne de Constantin et Romanos, membres de la famille impériale, par l'inspiration de Dieu et la volonté des empereurs, un diacre d'Antioche, du nom de Job, transporta cette précieuse main du Baptiste à la ville impériale; elle fut exposée et montrée à l'office de la veille de l'Épiphanie, où les chrétiens ont coutume d'accomplir leur devoir de sainteté. Les empereurs, amis du Christ, la reçurent avec grand honneur et la baisèrent avec toute la multitude pour la gloire du Christ, notre Dieu.]

LE LIVRE DE JOB

VERSION COPTE BOHAÏRIQUE

LE LIVRE DE JOB

VERSION COPTE BOHAÏRIQUE

PUBLIÉE ET TRADUITE

PAR

E. PORCHER

Nihil obstat, Parisiis, die 21ª Martii 1924.

R. GRAFFIN.

Imprimatur, Parisiis, die 21ª Martii 1924.

J. LAPALME, v. gen.

PRÉFACE

La seule édition de la version bohaïrique du Livre de Job que l'on possédàt jusqu'à présent était celle de Tattam, parue à Londres en 1846, avec une traduction anglaise[1]. Le texte en avait été établi d'après un manuscrit de la bibliothèque patriarcale du Caire, copié par Tattam et collationné par lui sur deux manuscrits anciens : l'un appartenant au Rév. M. Schleinz, à Malte, et l'autre propriété personnelle de l'auteur, à qui l'avait offert Lord Prudhoe. Le texte autographe de Tattam est actuellement conservé à la Ryland's Library, de Manchester, sous la cote 416, et le manuscrit 417 de la même collection représente, selon toutes probabilités, le codex même de Lord Prudhoe[2].

La présente publication, outre les recensions de Tattam, utilise deux manuscrits inédits : le manuscrit copte 92 de la Bibliothèque Nationale, daté de 1845, qui est une copie d'Arthur Desrivières, faite en vue d'une édition qui ne vit pas le jour, sur le manuscrit du Caire déjà mentionné[3], et le

1. H. Tattam, *The ancient coptic version of the book of Job the Just.* London, 1846.

2. Le manuscrit offert par Lord Prudhoe ne comportait pas de traduction arabe, ce qui est le cas du Ryland's 417; celui-ci, de plus, porte en marges une notation des versets qui semble de la main de Tattam. Ce manuscrit que sa paléographie fait remonter, d'après Crum, au XIVe siècle — sauf pour les feuillets 61-65, qui ont été renouvelés par un scribe postérieur, et 126, 133-135, dus à un scribe tout à fait moderne — compte 260 feuillets de 15 lignes et contient le Livre des Proverbes I-XIV, 26 et le Livre de Job tout entier. Une note finale en arabe indique que le manuscrit est de l'humble serviteur de Dieu Michaïl, diacre dans l'Église d'Atrib.

3. Je vois en effet dans la mention : ⲁⲣⲑⲩⲣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲛⲁⲣⲱⲟⲩ· ϧⲉⲛ ⲑⲃⲁⲕⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲭⲏⲙⲓ, que porte ce manuscrit de 260 feuillets de 15 lignes, le nom d'Arthur Desrivières. Ce fut lui qui fit faire la copie du texte copte; elle fut terminée le samedi 10 Pachons 1561, c'est-à-dire le 5-17 mai 1845. Le copiste a fait beaucoup d'erreurs; en particulier, il a souvent confondu ⲉ et ⲁ : ainsi il a écrit ϫⲉⲙⲟⲩⲗ pour ϫⲁⲙⲟⲩⲗ : Desrivières l'explique en disant que ces lettres sont confondues chez les modernes, la prononciation étant la même. Citons la manière d'écrire ⲕⲉⲫⲁⲗⲁⲓⲟⲛ, *chapitre* (la notation des chapitres et des versets a dû être demandée par Desrivières) : on trouve ⲕⲁⲫⲁⲗⲁⲟⲛ 32 fois; ⲕⲁⲫⲁⲗⲉⲟⲛ, 5 fois; ⲕⲁⲫⲁⲗⲟⲛ et ⲕⲁⲫⲁⲗⲁⲟⲩⲛ, 1 fois; ⲕⲉⲫⲁⲗⲉⲟⲛ, 2 fois, tandis qu'en tête de chaque page on trouve l'abréviation ⲕⲉⲫ. sauf ⲕⲁⲫ. ⲁ̅ et ⲕⲁⲫ. ⲕⲅ̅. La traduction française est interfoliée au copte. Le traducteur ne se réfère qu'à la Vulgate et à la version anglicane; il ne tient pas compte des Septante, sauf pour deux passages qui manquent dans le latin et l'anglais; il les reproduit avec la traduction arabe du copte (II, 9. a, b, c, d et XLII, 17. a, b, c); maintes erreurs auraient été évitées, s'il avait comparé le copte à son original grec.

manuscrit du British Museum n° 424 du catalogue de Crum, Add. 18997, daté de 1795, qui s'apparente évidemment au codex de Lord Prudhoe [1].

Nous avons dans cette édition comparé le texte copte au texte grec du Livre de Job. En prenant comme base l'édition de Swete *The Old Testament in Greek*, nous avons mis entre parenthèses les additions et substitutions du copte, et indiqué par plusieurs points les lacunes du copte. Quand le grec différait du copte, nous avons cherché le mot copte équivalent au grec; il est souvent assez semblable au mot copte substitué; nous l'avons indiqué en note avec des renvois en lettres; les notes marquées en chiffres donnent les variantes évidemment fautives.

La version copte bohaïrique présente quelques particularités, quelques déplacements comme celui de 37, 5 et 36, 28 qu'on trouve dans un certain nombre de manuscrits grecs classés par Holmes et Parsons, *Vetus Testamentum græcum*. Le codex grec 160, de Dresde, est peut-être celui qui ressemble le plus au copte. On a le même déplacement que dans le copte dans le *Codex Ephremi rescriptus*, écrit vers le ve siècle, en Égypte, d'après Tischendorf.

La traduction du Livre de Job du copte en français est une œuvre pénible. Le copte a traduit le grec des Septante. Or si cette version grecque est bonne pour certains livres, elle l'est moins pour d'autres. Le Livre de Job est un des plus défectueux. Après le traducteur, les copistes l'ont modifié. Des recensions ont été entreprises. Origène a donné un texte complétant ce qui manquait, et indiquant ce qui était à supprimer; des astérisques marquaient les additions; des obèles, les suppressions; mais ces signes ont été négligés par

1. Ce manuscrit de 165 feuillets de 21 lignes a été copié au Caire par Ibrahim Abu Tabl, fils de Simon Al-Hawanki, attaché à l'église de Saint-Mercurius, et terminé, d'après l'appendice en arabe, le jeudi 11 Athur 1512, c'est-à-dire le 8-17 novembre 1795. Son contenu (Proverbes I-XIV, 26, Livre de Job) est exactement celui de Ryland's 417, auquel il s'apparente en outre et par les leçons communes et par la division du texte : on y observe la même répartition générale en discours successifs, séparés par des lignes ornementales, et de plus par le début en rouge dans le manuscrit de Londres, chaque fois qu'un nom est indiqué au commencement du discours. De là le nombre des discours, énumérés dans une note en copte, qu'on trouve au commencement dans le manuscrit de Londres et à la fin dans celui de Manchester. On la trouve aussi dans le manuscrit de Paris.

Comme le texte des Proverbes était copié entièrement le 24 Babeh 1512, c'est-à-dire 22 oct.-2 nov. 1795, il a fallu 17 jours au copiste pour transcrire le Livre de Job.

D'autres manuscrits coptes de la même époque terminent le Livre des Proverbes sur le même verset : celui de Berlin n° 447, que Paul de Lagarde a décrit sous le sigle W dans son édition du Psautier, *Psalterii versio memphitica*, 1875 et qui est du même copiste, mais porte la date de 1792; celui de Bouriant, *Recueil des travaux*, III, 129, daté de 1794.

des copistes postérieurs, de telle sorte que leur texte est un mélange de la version des Septante avec celle des autres traducteurs grecs (voir sur cette question la préface de Ciasca à son édition du Livre de Job en copte sahidique) [1]. La traduction copte a ajouté d'autres erreurs, venant du traducteur ou de ses copistes. Faut-il s'étonner que dans la traduction française du copte de nos manuscrits, on ne trouve pas un sens satisfaisant? Nous acceptons d'avance qu'elle soit modifiée.

E. Porcher.

N. B. — Les sigles et abréviations qu'on trouvera dans les notes sont, pour les manuscrits grecs onciaux, les sigles usuels :

A = Codex Alexandrinus;
B = Codex Vaticanus;
C = Codex Ephremi rescriptus;

pour les manuscrits grecs cursifs, les cotes numériques de Holmes et Parsons; et pour les textes coptes :

M = Manchester, 417, collection Ryland;
L = Londres, 724 Add. 18997, British Museum;
P = Paris, Bibl. Nat., Copte 92;
T = H. Tattam, *The ancient coptic version of the book of Job the Just*, London, 1846.

On a employé les caractères italiques dans la traduction lorsqu'elle s'écarte du texte, soit qu'elle le complète, soit qu'elle le paraphrase ou le modifie par une conjecture.

1. A. Ciasca, *Sacrorum bibliorum fragmenta copto-sahidica musei Borgiani*. Romae, 1885-1889.

ⲠϪⲰⲘ ⲘⲒⲰⲂ ⲠⲐⲘⲎⲒ [1]

Ⲛⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲡⲉ ⲉϥϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ϯⲭⲱⲣⲁ ⲛ̀ⲧⲉ 1, 1
ϯⲁⲩⲥⲓⲇⲓⲧⲟⲥ [a] ⲉⲡⲉϥⲣⲁⲛ ⲡⲉ ⲓⲱⲃ. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ⲉⲧⲉⲙ-
ⲙⲁⲩ ⲛⲉ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲡⲉ ⲛ̀ⲁⲧⲁ̀ⲣⲓⲕⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲑⲉⲟⲥⲉⲃⲏⲥ ⲉⲁϥ-
ϩⲉⲛϥ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲛⲁϥ 2
ⲛ̀ϫⲉ ⲍ̄ ⲛ̀ϣⲏⲣⲓ ⲛⲉⲙ ⲅ̄ ⲛ̀ϣⲉⲣⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲉϥⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ ⲡⲉ 3
ⲟⲩⲟⲛ ⲍ̄ ⲛ̀ϣⲟ ⲛ̀ⲉⲥⲱⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲅ̄ ⲛ̀ϣⲟ ⲛ̀ϫⲁⲙⲟⲩⲗ [2] ⲛⲉⲙ ⲫ̄
ⲛ̀ϩⲉⲃⲓ ⲛ̀ⲉϩⲉ [3] ⲛⲉⲙ ⲫ̄ ⲛ̀ϯⲉⲱ ⲛ̀ⲣⲉϥⲙⲟⲛⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲛⲓϣϯ
ⲛ̀ϩⲩⲡⲉⲣⲉⲥⲓⲁ [b] ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲛ̀ϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲛⲉⲙ [c] ϣⲟⲡ
ⲛⲁϥ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲉ ⲟⲩⲣⲁⲙⲁⲟ ⲡⲉ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ

1. P ⲡⲓⲑⲙⲓ. — 2. P ϫⲉⲙⲟⲩⲗ. Dans le manuscrit P ⲁ et ⲉ sont souvent confondus ; Desrivières fait remarquer que cette confusion est due à l'identité de prononciation de ces deux voyelles dans le copte moderne. — 3. L ⲛ̀ⲉϩⲟ.

a) On lit ⲁⲩⲥⲓⲧⲓⲧⲟⲥ dans l'épilogue, pour ⲁⲩⲥⲓⲧⲓⲇⲟⲥ.

b) M, L ϩⲩⲡⲉⲣⲉⲥⲙⲁ ; P ϩⲩⲡⲉⲣⲉⲧⲏⲥ ; *T* ϩⲩⲡⲉⲣⲉⲧⲏⲥⲙⲁ ; il est préférable de prendre le mot grec ὑπηρεσία comme dans la version sahidique.

c) *Sic :* M, P, L ; *T* supprime ⲛⲉⲙ ; conjecture : ⲛⲁⲩϣⲟⲡ.

LE LIVRE DE JOB LE JUSTE

Il y avait un homme dans la contrée (χώρα) de l'Ausitide, dont le nom 1, 1
était Job. Et cet homme était juste, irréprochable et religieux (θεοσεβής),
s'étant abstenu de tout mal. Il eut sept fils et trois filles, et ses bestiaux 2-3
étaient : sept mille moutons, et trois mille chameaux, et cinq cents paires de
bœufs, et cinq cents ânesses de pacage ; et il avait un nombreux personnel
(ὑπηρεσία) avec de grands travaux sur terre ; et cet homme-là était riche entre

4 ⲉⲧⲉⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲙⲁⲛϣⲁⲓ. ⲟⲩⲟϩ
ⲛⲁⲣⲉ ⲛⲉϥϣⲏⲣⲓ ϩⲏⲗ ⲙ̀ⲙⲏⲛⲓ ⲁⲩⲱ ⲛⲉⲙ ⲛⲟⲩⲉⲣⲏⲟⲩ
(ϧⲉⲛ ⲡⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲥⲟⲛ)[a] ⲉⲩϭⲓ ⲛⲉⲙⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲕⲉⲅ̅
5 ⲛ̀ⲥⲱⲛⲓ ⲉⲩⲟⲩⲱⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲥⲱ[b] ⲛⲉⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲣⲉϣⲁⲛ
ⲛⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲥⲱ ϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ϣⲁⲣⲉ ⲓⲱⲃ ⲟⲩⲱⲣⲡ
(ⲉⲛⲉϥⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ)...[c] (ⲛ̀ⲧⲉϥϭⲓ) ⲛ̀ⲟⲩⲙⲁⲥⲓ ⲛ̀ⲧⲉϥⲧⲁⲗⲟ(ϥ)
ⲉϩⲣⲏⲓ... ϧⲁ ⲛⲟⲩⲯⲩⲭⲏ[1]. ⲛⲁϥϫⲱ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲡⲉ[2] ⲛ̀ϫⲉ
ⲓⲱⲃ ϫⲉ ⲙⲏⲡⲱⲥ ⲁⲩⲙⲉⲩⲓ ⲉϩⲁⲛⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩϩⲏⲧ
ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁϣⲏⲣⲓ ⲛⲁϩⲣⲉⲛ ⲫϯ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲟⲛ ⲛⲁϥⲓⲣⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ
ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲛ̀ⲛⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲧⲏⲣⲟⲩ.

6 Ⲁϥϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲓⲉϩⲟⲟⲩ...[d] ⲁⲩⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲫϯ ⲉⲟϩⲓ[3] ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲓ
(ϩⲱϥ) ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ⲛⲉⲙⲱⲟⲩ (ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲟϩⲓ ϩⲓϫⲉⲛ

1. L ϧⲁ ⲟⲩⲯⲩⲭⲏ. — 2. M, L ⲛⲉ. — 3. P ⲉⲩⲟϩⲓ.

a) Addition dans le texte bohaïrique.

b) On lit ⲉⲩⲥⲱ au v. 18; grammaticalement ⲉⲩ se rapporterait aux fils; le grec demanderait ⲉⲟⲩⲱⲙ. ⲉⲥⲱ.

c) Au lieu du grec καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοῦς, et du Sah. ⲛϥⲧ̄ⲃⲃⲟⲟⲩ. L'équivalent bohaïrique serait ⲛ̀ⲧⲉϥⲧⲟⲩⲃⲱⲟⲩ, qui justifie ϧⲁ ⲛⲟⲩⲯⲩⲭⲏ. La lecture ⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ a fait ajouter ⲛ̀ⲧⲉϥϭⲓ, et on a supprimé ἀνιστάμενος τὸ πρωΐ, puis περὶ αὐτῶν θυσίας, puis κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, qui manque de même dans le manuscrit grec 160 de Dresde, celui qui pourrait présenter le plus de ressemblance avec notre texte copte, et enfin περὶ ἁμαρτίας.

d) Manque καὶ ἰδοῦ; ἰδου est omis dans les mss. A, 68, 160, 251.

4 les Orientaux. Et ses fils partaient chaque jour (?), avaient un festin les uns avec les autres (dans la maison de leur frère aîné), prenant avec eux aussi
5 leurs trois sœurs qui mangeaient et buvaient avec eux. Et quand les jours de festin étaient passés, Job avait coutume d'envoyer (vers ses bestiaux)... de prendre un veau et de l'offrir... pour leurs âmes (ψυχή); car Job disait : « Peut-être (μήπως) mes fils ont-ils pensé du mal dans leurs cœurs vis-à-vis de Dieu? » C'est ainsi que faisait Job tous les jours.

6 Ce jour arriva *où* les anges (ἄγγελος) vinrent se tenir devant le Seigneur, et le diable (διάβολος) vint aussi avec eux (et il mit pied sur la terre et il la

ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲥⲓⲛⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ)[a]. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ 7
ⲙ̀ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲑⲱⲛ ⲛ̀ⲑⲟⲕ. ⲟⲩⲟϩ
ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ... ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲁⲓⲙⲉϣⲧ[1]
(ⲙ)ⲡⲓⲕⲁϩⲓ[2] (ⲧⲏⲣϥ)[b] ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲙⲉϣⲧ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ
ⲟⲩⲟϩ ϯ[3] ⲙ̀ⲡⲁⲓⲙⲁ. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲁϥ ϫⲉ ⲁⲕϯ- 8
ϩⲑⲏⲕ (ⲟⲩⲛ)[4] ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕϩⲏⲧ ⲉϫⲉⲛ[c 5] ⲡⲁⲁⲗⲟⲩ ⲓⲱⲃ ϫⲉ
ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲡⲉⲧⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ (ϧⲉⲛ ⲡⲉⲧϣⲟⲡ)[d] ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ[6]
ⲟⲩ[7]..ⲑⲙⲏⲓ ⲡⲉ ⲛ̀ⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲑⲉⲟⲥⲉⲃⲏⲥ. ⲉⲧⲁϥϩⲉⲛϥ
ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲟⲩⲟϩ... ⲡⲉϫⲉ[e] ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ 9
ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲙⲏ ⲁⲣⲉ ⲓⲱⲃ ϣⲉⲙϣⲓ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅
ⲛ̀ϫⲓⲛϫⲏ. ⲙⲏ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲁⲛ ⲁⲕⲧⲁⲛϣⲟ[f] (ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲓⲡⲁⲣ- 10
ⲭⲱⲛⲧⲁ[8] ⲁⲕⲥⲙⲟⲩ) ⲉⲛⲏ ⲉⲧⲥⲁϧⲟⲩⲛ ⲛⲉⲙ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲁⲃⲟⲗ
ⲙ̀ⲡⲉϥⲏⲓ ⲛⲉⲙ ⲉⲛⲭⲁⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧⲉⲛⲧⲁϥ ⲉϥⲕⲱϯ[g]. ⲛⲓ-

1. P a seulement ⲁⲓⲙⲉϣⲧ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ. — 2. M ⲙⲡⲕⲁϩⲓ. — 3. L omet ϯ; P avait écrit ϯⲓ, mais ⲓ est raturé. — 4. P ⲟⲛ; ουν, addition du Cod. 161. — 5. M, L, *T* om. ⲉϫⲉⲛ. — 6. P ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. — 7. P ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ; ἄνθρωπος est omis, comme dans Grec 251. — 8. P ϩⲓⲡⲁⲣⲭⲱⲛ.

a) Addition analogue dans le grec A et plus conforme encore dans le Cod. 249 du Vat.
b) Le Sahidique a ⲁⲓⲙⲉϣ̅ⲧ ⲡⲕⲁϩ. plus régulier, et en second lieu ⲁϊⲙⲟⲟϣⲉ.
c) D'après P = Grec κατα.
d) Correspond à των du Cod. B, qui serait rendu plus exactement par ϧⲉⲛ ⲛⲉⲧϣⲟⲡ.
e) Traduit καὶ εἶπεν, mais omet ἀπεκρίθη, qu'on retrouve dans l'arabe.
f) De même Sah. ⲁⲕⲧⲁϣⲉ, au lieu de περιέφραξας = ⲁⲕϣⲑⲁⲙ.
g) Sah. ⲙ̄ⲡⲉϥⲕⲱⲧⲉ.

traversa). Et le Seigneur dit au diable : « D'où viens-tu, toi ? » Et le diable 7
répondit et dit : « J'ai parcouru (toute) la terre et j'ai parcouru le dessous du
ciel[1], et me voici. » Et le Seigneur lui dit : « Tu as remarqué alors dans ton 8
cœur au sujet de mon serviteur Job, qu'il n'en est pas de pareil à lui parmi
ceux qui sont sur la terre, juste, irréprochable et religieux, s'étant abstenu
de tout mal. » Et le diable dit en face du Seigneur : « Est-ce que Job sert le 9
Seigneur pour rien? N'as-tu pas multiplié ses ressources (ὑπάρχοντα), béni 10
l'intérieur et l'extérieur de sa maison et tout ce qu'il possède à l'entour? Les

1. A comparer avec notre expression *ici-bas;* de même Origène écrit : Ecclesiæ quae sub caelo sunt.

ϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲁⲕⲥⲙⲟⲩ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲛⲉϥⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ
11 ⲁⲕⲑⲣⲟⲩⲁϣⲁⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ[1]. ⲁⲗⲗⲁ ⲟⲩⲱⲣⲡ ⲛ̀ⲧⲉⲕ-
ϫⲓϫ ϭⲓⲛⲉⲙ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲛ̀ⲧⲁϥ ⲧⲏⲣⲟⲩ (ⲛ̀ⲧⲉⲛⲛⲁⲩ) ϫⲉ ⲁⲛ
12 ⲉϥⲛⲁⲥⲙⲟⲩ ⲉⲣⲟⲕ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ. ⲧⲟⲧⲉ ⲡⲉϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲙ̀ⲡⲓⲇⲓⲁ-
ⲃⲟⲗⲟⲥ[a]... ⲉⲡⲉⲛ̀ⲧⲁϥ .. ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉ̀ϧⲣⲏⲓ ⲛⲁⲕ (ⲛⲉⲙ ⲧⲉϥ-
ⲥⲁⲣⲝ̀ ⲉⲃⲏⲗ ⲉⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ) ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲟⲩⲉⲣⲟ̅ⲥ̅[b] ⲉⲣⲟϥ.
ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅.
13 Ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲛⲓϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲓⲱⲃ ⲛⲉⲙ
ⲛⲉϥϣⲉⲣⲓ ⲛⲁⲩⲥⲉ ⲏⲣⲡ ϧⲉⲛ ⲡⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲥⲟⲛ.
14 ⲟⲩⲟϩ ⲓⲥ ⲡⲓⲣⲉⲙⲛ̀ϩⲱⲃ[2] ⲁϥⲓ ϩⲁ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ
ⲛⲁⲩⲥⲭⲁⲓ ⲡⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓϩⲉⲃⲓ ⲛ̀ⲉϩⲉ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲓⲓⲁ(ϩ)ⲥϩⲓⲙⲓ[c]
15 ⲛⲁⲩⲙⲟⲛⲓ ϧⲁⲧⲟⲧⲟⲩ. ⲁⲩⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧ ⲉⲣⲉⲭⲙⲁⲗⲱ-
ⲧⲉⲩⲓⲛ[3] ⲁⲩⲉⲣⲉⲭⲙⲁⲗⲱⲧⲉⲩⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϧⲱⲧⲉⲃ
ⲛ̀ⲛⲓⲁⲗⲱⲟⲩⲓ[4] ϧⲉⲛ ⲧⲥⲏϥⲓ ⲁⲛⲟⲕ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ ⲁⲓⲛⲟϩⲉⲙ

1. P ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. — 2. P omet ⲛⲓ; conjecture : ⲟⲩ. — 3. P ⲉⲧⲉⲣⲭⲙⲁⲗⲱⲧⲉⲩⲓⲛ, omet le mot suivant. — 4. P ⲁⲗⲱⲟⲩ.

a) Manque ἰδοὺ πάντα .. δίδωμι; on trouve dans l'arabe : Je livre en tes mains tout ce qui est à lui. Conjecture : ϩⲏⲡⲡⲉ ⲉⲓⲭⲁⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧⲉⲛ̀ⲧⲁϥ ϯϯ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ, etc.

b) Au lieu de αὐτοῦ μὴ ἅψῃ. M, P, *T* ⲙⲡⲉⲣⲑⲣⲟⲩ; dans L une seconde main a remplacé ⲛ par ⲕ et écrit à la marge ⲙⲡⲉⲕⲑⲣⲟ ⲉⲣⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲣⲟϥ : l'arabe traduit comme s'il y avait ⲙ̀ⲡⲉⲣⲉⲣⲟ̅ⲥ̅. Conjecture : ⲙ̀ⲡⲉⲣⲟ̀ⲟϩ, = ne touche pas à lui, ou, avec le sens passif, ⲙⲡⲉⲛⲑⲣⲟⲩⲟ̀ⲟϩ = qu'il ne soit pas touché.

c) M, L ⲛⲓⲓⲁϩ ajoutent en marge ⲥϩⲓⲙⲓ. Lire ⲓⲁⲥϩⲓⲙⲓ.

œuvres de ses mains, tu les as bénies; ses bestiaux, tu as fait qu'ils se multi-
11 plient sur la terre. Mais envoie ta main, touche tout ce qui est à lui, (que nous
12 voyions) s'il te bénira en ta face. » Alors le Seigneur dit au diable : « Tout ce
qu'il a, je te le *donne* (avec sa chair mais non sa vie); toi, ne permets pas
qu'on *touche* à lui. » Et le diable sortit de la présence du Seigneur.
13 Il arriva alors *que* les fils de Job et ses filles buvaient le vin dans la maison
14 de leur frère aîné; et voici qu'un messager vint vers Job; il dit : « Les paires
15 de bœufs labouraient et les ânesses paissaient près d'eux; vinrent les ravis-
seurs *qui* les ravirent (αἰχμαλωτεύειν), et tuèrent les serviteurs par l'épée; moi

ⲁⲓⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲧⲁⲙⲟⲕ. ⲉⲧⲓ ⲉϥⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲁⲓ ⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ 16
ⲕⲉⲣⲉⲙⲛ̀ϩⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ⲛ̀ⲓⲱⲃ ϫⲉ ⲟⲩⲭⲣⲱⲙ ⲁϥⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ϧⲉⲛ ⲧⲫⲉ ⲁϥⲣⲱⲕϩ ⲛ̀ⲛⲓⲉⲥⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲟⲩⲱⲙ ⲛ̀ⲛⲓ-
ⲙⲁⲛⲉ̀ⲥⲱⲟⲩ ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ ⲁⲓⲛⲟϩⲉⲙ ⲁⲓⲓ
ⲛ̀ⲧⲁⲧⲁⲙⲟⲕ. ⲉⲧⲓ ⲉϥⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲁⲓ ⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲕⲉⲣⲉⲙ- 17
ⲛ̀ϩⲱⲃ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϫⲁϥ ⲛ̀ⲓⲱⲃ ϫⲉ ⲛⲓϩⲩⲡⲉⲩⲥ[1] ⲁⲩⲉⲣ ⲅ̅
ⲛ̀ϭⲛⲁϩ ⲉⲣⲟⲛ ⲁⲩⲕⲱϯ ⲛ̀ⲛⲓϫⲁⲙⲁⲩⲗⲓ ⲁⲩⲉⲣⲉⲭⲙⲁⲗⲱ-
ⲧⲉⲩⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϧⲱⲧⲉⲃ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲗⲱⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲧⲥⲏϥⲓ
ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ⲉⲧⲁⲓⲛⲟϩⲉⲙ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ ⲁⲓⲓ ⲉⲧⲁⲙⲟⲕ. ⲉⲧⲓ ⲉϥⲥⲁϫⲓ 18
ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲁⲓ ⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲕⲉⲣⲉⲙⲛ̀ϩⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ⲛ̀ⲓⲱⲃ ϫⲉ
ⲉⲣⲉ ⲛⲉⲕϣⲏⲣⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲕϣⲉⲣⲓ ⲉⲩⲟⲩⲱⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲩⲥⲱ[2]
ϧⲉⲛ ⲡⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲥⲟⲛ. ⲛ̀ⲟⲩϩⲟϯ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲟϯ ⲁϥⲓ 19
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡϣⲁϥⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϭⲟϩ
ⲉⲡⲓϥⲧⲟⲩ ⲗⲁⲕϩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲏⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϩⲉⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ
ⲛⲉⲕⲁⲗⲱⲟⲩⲓ ⲁⲩⲙⲟⲩ ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ ⲁⲓⲛⲟϩⲉⲙ
ⲁⲓⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲧⲁⲙⲟⲕ.

Ⲡⲁⲓⲣⲏϯ[3] ⲁϥⲧⲱⲛϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲁϥⲫⲱϧ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲃⲱⲥ 20
ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϣⲱⲡ ⲙ̀ⲡϥⲱⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲁⲫⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϩⲓⲧϥ

1. L ϩⲩⲡⲁⲩⲥ. — 2. P ⲁⲩⲥⲱ. — 3. *T* ⲡⲁⲓⲣⲉϯ.

seul j'échappai : je suis venu t'informer. » Celui-ci parlant encore, vint un 16
autre messager; il dit à Job : « Un feu est venu du ciel, a consumé les mou-
tons et dévoré les bergers également; et moi seul j'échappai : je suis venu
t'informer. » Celui-ci parlant encore, vint un autre messager, et il dit à Job : 17
« Les cavaliers firent trois pelotons contre nous, encerclèrent les chameaux
et les capturèrent; et ils tuèrent les serviteurs par l'épée; et moi seul j'échap-
pai : je suis venu t'informer. » Celui-ci parlant encore, vint un autre mes- 18
sager; il dit à Job : « Pendant que tes fils et tes filles mangeaient et buvaient
dans la maison de leur frère aîné, tout d'un coup un vent violent arriva du 19
désert et toucha les quatre angles de la maison; la maison tomba sur tes
enfants; ils périrent; et moi seul j'échappai : je suis venu t'informer. »

Ainsi... Job se leva, déchira ses vêtements et tondit la chevelure de sa 20

21 ⲉⲡⲉⲥⲏⲧ ⲁϥⲟⲩⲱϣⲧ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲓⲓ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ [1] ⲧⲁⲙⲁⲩ ⲉⲓⲃⲏϣ [2] ⲁⲓⲛⲁϣⲉ ⲛⲏⲓ
ⲟⲛ ⲉⲓⲃⲏϣ. ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲛ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲟⲗⲟⲩ.
ⲕⲁⲧⲁ ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲁⲥⲣⲁⲛⲁϥ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲡⲉ ⲉⲧⲁⲥϣⲱⲡⲓ.
22 ⲙⲁⲣⲉϥϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲣⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲉϥⲥⲙⲁⲣⲱⲟⲩⲧ. ϧⲉⲛ ⲛ̀ⲛⲁⲓ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲁⲩϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲣ ϩⲗⲓ ⲛ̀ⲛⲟⲃⲓ ⲛ̀ϫⲉ
ⲓⲱⲃ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲉⲙⲓ
ⲙ̀ⲫϯ.
II. 1 Ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲁⲩⲓ ⲛ̀ϫⲉ [3] ⲛⲓⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲫϯ ⲉⲟϩⲓ [4] ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ
ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ⲁϥⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧϥ... [a] ϧⲉⲛ ⲧⲟⲩⲙⲏϯ. ⲟⲩⲟϩ
ⲡⲉϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲙ̀ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲑⲱⲛ ⲛ̀ⲑⲟⲕ.
ⲧⲟⲧⲉ ⲡⲉϫⲉ ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲓⲥⲓⲛⲓ [5]
ⲉⲃⲟⲗ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲙⲟϣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓϫⲉⲛ
3 ⲡⲕⲁϩⲓ ⲧⲏⲣϥ ϯ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲙⲁ. ⲡⲉϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲛⲁϥ [b] ϫⲉ
ⲁⲕϯϩⲑⲏⲕ ⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕϩⲏⲧ ⲉⲡⲁⲁⲗⲟⲩ ⲓⲱⲃ ϫⲉ

1. M, L, *T* ⲛ̀ⲧⲁⲙⲁⲩ. — 2. P ⲁⲓⲃⲏϣ. — 3. P ⲁⲩⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ. — 4. P écrit ⲉⲩⲟϩⲓ et rature ⲩ; L écrit ⲉⲟϩⲓ et ajoute ⲩ au-dessus de ⲉ. — 5. P ⲁⲧⲁⲓⲥⲓⲛⲓ.

a) Om. ἐναντίον τοῦ κυρίου; de même Sah. et mss. 68, 249.
b) Au lieu de πρὸς τὸν διάβολον de B ou σαταναν de A.

21 tête; il se prosterna, adora le Seigneur, et dit : « Je suis sorti nu du sein
de ma mère; je m'en retournerai nu. C'est le Seigneur qui a donné, c'est le
Seigneur qui a enlevé. Comme il a plu au Seigneur ainsi est-il arrivé : que
22 le nom du Seigneur soit béni. » Dans toutes ces choses qui lui arrivè-
rent, Job ne pécha en rien vis-à-vis du Seigneur, et il ne méconnut point
Dieu.
II, 1 Et il arriva alors (*que*) les anges de Dieu vinrent se tenir devant le
2 Seigneur; et le diable vint et se tint au milieu d'eux. Et le Seigneur dit au
diable : « D'où viens-tu, toi? » Alors le diable dit en face du Seigneur : « J'ai
traversé le dessous du ciel et je me suis promené sur la terre entière : me
3 voici. » Et le Seigneur lui dit : « Tu as remarqué alors en ton intérieur mon

ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲡⲉϥⲣⲏϯ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲉⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ
ⲡⲉ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ... [a] ⲉⲁϥϩⲉⲛϥ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ
ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲉⲧⲓ ⲟⲛ ϥⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ϯⲙⲉⲧⲁⲧⲕⲁⲕⲓⲁ. ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ
ⲁⲕϫⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲉⲧⲁⲕⲟ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲩⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ [1].
ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲟⲩϣⲁⲣ ϧⲁ 4
ⲟⲩϣⲁⲣ ⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲉⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ [2] ⲛⲁⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ⲉϫⲉⲛ
ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲇⲉ ⲁⲛ [b] ⲁⲗⲗⲁ ⲟⲩⲱⲣⲡ ⲛ̀ⲧⲉⲕϫⲓϫ 5
ϭⲟϩ ⲉⲛⲉϥⲕⲁⲥ ⲛⲉⲙ ⲛⲉϥⲁϥⲟⲩⲓ (ⲛ̀ⲧⲉⲛⲛⲁⲩ) [3] ϫⲉ ⲁⲛ
ϥⲛⲁⲥⲙⲟⲩ ⲉⲣⲟⲕ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ. ⲡⲉϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲇⲓⲁ- 6
ⲃⲟⲗⲟⲥ ϫⲉ ϩⲏⲡⲡⲉ ϯϯ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲉⲛⲉⲕϫⲓϫ ⲙ̀ⲙⲟⲛ [c]
ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ ⲁⲣⲉϩ [4] ⲉⲣⲟⲥ. ⲁϥⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ 7
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϫⲟⲩⲕϩ [5] ⲛ̀ⲓⲱⲃ ⲛ̀ⲟⲩϣⲁϣ
ⲉϥϩⲱⲟⲩ ⲓⲥϫⲉⲛ ⲛⲉϥⲫⲁⲧ ϣⲁ ⲧⲉϥⲁⲫⲉ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϭⲓ 8
ⲛ̀ⲟⲩⲃⲉⲗϫ ⲁϥϧⲱϧ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲱⲟⲩⲃⲱⲛ [6] ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϩⲉⲙⲥⲓ
ϩⲓϫⲉⲛ ⲟⲩⲕⲟⲡⲣⲓⲁ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲛ̀ϯⲃⲁⲕⲓ. ⲉⲧⲁϥⲥⲓⲛⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ 9
ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲡⲉϫⲉ ⲧⲉϥⲥϩⲓⲙⲓ ⲛⲁϥ ϫⲉ ϣⲁ ⲑⲛⲁⲩ

1. P ϩⲩⲡⲁⲣⲭⲱⲛⲧⲁ. — 2. L ⲙ̀ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ. Il semble manquer un ϥ; lire soit ⲉⲧⲉⲛⲧⲁϥ soit ϥⲛⲁ. — 3. P ⲛ̀ⲧⲉⲕ. — 4. P ⲉⲣⲉϩ. — 5. *T* ϫⲟⲕϩ. — 6. L ⲃⲟⲛ.

a) Om. θεοσεβής.
b) Au lieu de οὐ μὴν δὲ = אוּלָם. Cf. 5, 8; traduit ailleurs par ⲙ̀ⲙⲟⲛ.
c) Au lieu de μόνον.

serviteur Job : il n'y a pas son pareil sur la terre, un homme intègre, juste,
irréprochable s'étant abstenu de tout mal; encore maintenant il garde
l'intégrité : et toi tu as dit inutilement de ruiner ses ressources. » Le diable 4
répondit et dit : « Peau pour peau; tout ce qui est à l'homme, il le don-
nera pour sa vie. Mais, au lieu de cela, envoie ta main, touche ses os et ses 5
chairs, que nous voyions s'il te bénira en ta face. » Et le Seigneur dit au 6
diable : « Voici que je le livre en tes mains; *seulement* garde sa vie. » Et le 7
diable sortit de la présence du Seigneur, et il frappa Job d'une plaie maligne
depuis ses pieds jusqu'à sa tête. Et il prit un tesson, il râcla l'humeur 8
mauvaise et s'assit sur un fumier (κοπρία) en dehors de la ville. Et un long 9

ϫⲉ ⲕϣⲱⲛ ⲉⲣⲟⲕ ⲉⲕϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϫⲉ ϩⲏⲡⲡⲉ ϯⲛⲁⲟⲩⲱⲙ[a] ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ⲕⲉⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲉⲓϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ϯϩⲉⲗⲡⲓⲥ[1] ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲟⲩϫⲁⲓ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲅⲁⲣ ⲁϥⲧⲁⲕⲟ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉⲕⲉⲣⲫⲙⲉⲩⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲛⲓϣⲏⲣⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲓϣⲉⲣⲓ[2] ⲛⲓⲛⲁⲕϩⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲙ̀ⲕⲁϩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲁⲛⲉϫⲓ[3] ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲓϭⲓϧⲓⲥⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲉⲡⲁⲃⲏⲣ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ ⲕϩⲉⲙⲥⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛϥⲉⲛⲧ ⲉⲩϩⲱⲟⲩ ⲉⲕⲟⲓ ⲛ̀ϣⲣⲟⲓⲥ ϧⲉⲛ ⲡⲓϧⲏⲙⲓ[4] ⲛⲉⲙ ϯⲓⲱϯ. ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ ⲁⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲉⲣⲙⲏ ⲟⲩⲟϩ[5] ⲙ̀ⲃⲱⲕⲓ[6] (ⲉⲓⲗⲉⲗ)[b] ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲙⲁ ⲉⲙⲁ ⲛⲉⲙ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲏⲓ ⲉⲏⲓ. ⲉⲓϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϫⲉ ⲁⲣⲉ ⲫⲣⲏ ⲛⲁϩⲱⲧⲡ ⲛ̀ⲑⲛⲁⲩ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲁⲙ̀ⲧⲟⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲁϧⲓⲥⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲁⲙ̀ⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲛⲏ ⲉⲧⲕⲱϯ ⲉⲣⲟⲓ ϯⲛⲟⲩ. ⲁⲗⲗⲁ ϫⲉ ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲙⲟⲩ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ⲉⲧⲁϥϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲣⲟⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲣⲉⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲛⲓϩⲓⲟⲙⲓ ⲛ̀ⲁⲧϩⲏⲧ. ⲓⲥϫⲉ ⲛⲓⲁⲅⲁⲑⲟⲛ[7] ⲁⲛϭⲓⲧⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲧⲉⲛⲛⲁϥⲁⲓ ϧⲁⲣⲱⲟⲩ ⲁⲛ. ϧⲉⲛ ⲛⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ

1. P ϩⲁⲗⲡⲓⲥ. — 2. P ⲛⲉϣⲏⲣⲓ et ⲛⲉϣⲉⲣⲓ. — 3. L ⲛⲧⲁⲧⲉⲛⲉϫⲓ. — 4. M, L ϧⲏⲓ. — 5. P ⲟⲩⲟ. — 6. M, L ⲙ̀ⲙⲱⲕⲓ. — 7. P ⲛⲁⲅⲁⲑⲟⲛ, L ⲛⲛⲓⲁⲅⲁⲑⲟⲛ.

a) Au lieu de ἀναμένω. Cf 17, 13 : ⲟⲩⲱⲛ ⲉⲣⲟⲓ; conjecture : ⲟⲩⲱϩ ou ⲙⲟⲩⲛ.
b) Addition correspondant à περιερχομενη dans 21 manuscrits, à περιεχομενη dans ms. 248.

temps (χρόνος) s'étant passé, sa femme lui dit : « Jusqu'à quand patienteras-tu disant : Je *demeurerai* encore un petit moment, attendant *dans* l'espérance (ἐλπίς) de mon salut? Car voici que ton mémorial a disparu de dessus la terre, *tes* fils et *tes* filles, les douleurs et les souffrances de mon sein dont j'ai été affligée péniblement pour rien. Et toi tu es assis sous les vers infects, veillant dans la chaleur et la rosée; quant à moi, je suis vagabonde et esclave, (tournoyant) de place en place, de maison en maison, attendant le moment où le soleil se couchera pour me reposer de mes souffrances et de mes afflictions qui m'enveloppent maintenant; mais dis un mot au Seigneur et meurs. » Mais lui, l'ayant regardée, dit : « Tu as parlé comme une des femmes insensées; si nous avons reçu les biens du Seigneur, ne supporterons-nous pas les

ⲉⲧⲁⲩϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲣϩⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲟⲃⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ϧⲉⲛ
ⲛⲉϥⲥⲫⲟⲧⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅.

Ⲉⲧⲁⲩⲥⲱⲧⲉⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥ̅ⲅ̅ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣ ⲉⲑⲃⲉ ⲛⲓⲡⲉⲧ- 11
ϩⲱⲟⲩ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲁⲩⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ ⲁⲩⲓ ϩⲁⲣⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ
ⲫⲟⲩⲁⲓ ⲫⲟⲩⲁⲓ[1] ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲧⲉϥⲭⲱⲣⲁ. ⲉⲗⲓⲥⲁⲫ[a]
ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲑⲉⲙⲁⲛⲱⲛ ⲛⲉⲙ ⲃⲁⲗⲇⲁⲇ ⲡⲓⲧⲩⲣⲁⲛⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲛⲓⲥⲁⲩⲭⲉⲱⲛ ⲛⲉⲙ ⲥⲱⲫⲁⲣ ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲙⲓⲛⲛⲉⲟⲥ[2].
ⲁⲩⲓ ϩⲁⲣⲟϥ ⲉⲩⲥⲟⲡ ϫⲉ ⲛ̀ⲛⲟⲩϯⲛⲟⲙϯ ⲛⲁϥ ⲟⲩⲟϩ
ⲛ̀ⲧⲟⲩϫⲉⲙⲡⲉϥϣⲓⲛⲓ. ⲉⲧⲁⲩⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ ϩⲓ ⲫⲟⲩⲉⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩ- 12
ⲥⲟⲩⲱⲛϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲧⲁⲩⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲥⲙⲏ
ⲁⲩⲣⲓⲙⲓ. ⲉⲁⲫⲟⲩⲁⲓ ⲫⲟⲩⲁⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲫⲱϧ ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲧⲟⲗⲏ
ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲧⲁⲗⲉ ⲕⲁϩⲓ (ⲉϫⲉⲛ ⲧⲟⲩⲁⲫⲉ)[b]. ⲁⲩϩⲉⲙⲥⲓ 13
ϧⲁⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ⲍ̅ ⲛ̀ⲉϩⲟⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲍ̅ ⲛ̀ⲉϫⲱⲣϩ ⲙ̀ⲡⲉ ⲟⲩⲟⲛ
ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲥⲁϫⲓ. ⲛⲁⲩⲛⲁⲩ ⲅⲁⲣ ⲉⲡⲓⲉⲣϧⲟⲧ ⲉϥⲙⲟⲕϩ ⲟⲩⲟϩ
ⲉϥϩⲟⲣϣ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ[3].

1. P ⲫⲟⲩⲁⲓ une seule fois. — 2. L ⲙⲓⲛⲛⲟⲉⲥ, mauvaise copie de M qui écrit ⲙⲓⲛⲛⲟ sur la ligne et ⲉⲥ au-dessus de ⲟ; de là ⲙⲓⲛⲛⲉⲟⲥ. Les manuscrits M et L ont souvent les mêmes fautes. Il semblerait que L dépend de M. — 3. M, L; *T* ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ; P. ⲉⲙⲁϣⲱ, forme rare dans nos manuscrits de Job.

a) Pour Ἐλιφαζ, métathèse constante. De même ⲙⲓⲛⲛⲉⲟⲥ, du grec Μιναιος, vient de Naama.
b) Addition dans A.

maux? » En tout ce qui lui arriva, Job ne pécha pas des lèvres vis-à-vis de 11
Dieu.

Quand ses trois amis eurent entendu parler de tous les maux qui lui étaient
survenus, ils vinrent vers lui chacun de son pays (χώρα) : Éliphaz, roi des
Thémaniens; Baldad, tyran (τύραννος) des Sauchéens, et Sophar roi des Min-
néens; ils vinrent vers lui ensemble pour le consoler et le visiter. L'ayant vu 12
de loin, ils ne le reconnurent point; et ayant poussé un grand cri, ils pleu-
rèrent; chacun d'eux ayant déchiré son vêtement (στολή), ils imposèrent de
la terre sur leur tête. Ils s'assirent près de lui sept jours et sept nuits; aucun 13
d'eux ne parla, car ils voyaient que la plaie était extrêmement pénible et grave.

III, 1 Ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲛⲁⲓ ⲇⲉ ⲁϥⲟⲩⲱⲛ[1] ⲛ̀ⲣⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ. ⲟⲩⲟϩ
2-3 ⲁϥⲥⲁϩⲟⲩⲓ ⲉⲡⲉϥⲉϩⲟⲟⲩ ⲉϥϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϫⲉ ⲉϥⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲉⲧⲁⲩⲙⲁⲥⲧ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲉⲧⲁⲩϫⲟⲥ
4 ϫⲉ ⲓⲥ ⲟⲩϩⲱⲟⲩⲧ. ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲉⲧⲉⲙⲙⲁⲩ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲭⲁⲕⲓ
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϣⲱⲓ ⲟⲩⲇⲉ[2]
5 ⲛ̀ⲛⲉϥⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ. ⲉϥⲉ̀ϭⲓⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲭⲁⲕⲓ
ⲛⲉⲙ ϯϧⲏⲓⲃⲓ ⲙ̀ⲫⲙⲟⲩ. ⲉϥⲉ̀ⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲅⲛⲟⲫⲟⲥ.
6 ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲥϩⲟⲩⲟⲣⲧ[3] ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ...[a] ⲉⲧⲉⲙⲙⲁⲩ
ⲉϥⲉ̀ϭⲓⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ[4] ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲉϩⲟⲟⲩ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲣⲟⲙⲡⲓ ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲏⲡⲓ[b] ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ
7 ⲟⲩⲁⲃⲟⲧ. ⲁⲗⲗⲁ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲉⲧⲉⲙⲙⲁⲩ ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ
ϩⲁⲛⲙ̀ⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲛ̀ⲛⲉϥⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟⲩⲛⲟϥ ⲟⲩⲇⲉ
8 ⲫⲣⲁϣⲓ. ⲁⲗⲗⲁ ⲉϥⲉ̀ⲥϩⲟⲩⲱⲣϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁⲥⲁϩⲟⲩⲓ
ⲉⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲉⲧⲉⲙⲙⲁⲩ ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁϧⲱⲧⲉⲃ[5] ⲙ̀ⲡⲓⲛⲓϣϯ
9 ⲛ̀ⲕⲏⲧⲟⲥ. ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣⲭⲁⲕⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲉⲧⲉⲙ-
ⲙⲁⲩ (ⲛ̀ⲛⲟⲩ)ⲉⲣϩⲩⲡⲟⲙⲉⲛⲓⲛ[c][6] ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲓ ⲉⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ

1. D'après *T*; M. P. et L ⲁϥⲱⲛ. — 2. P ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲇⲉ. — 3. P ⲥϩⲟⲩⲣⲧ. L. ⲥϩⲟⲟⲩⲣⲧ. — 4. P avait écrit ⲡⲓⲭⲁⲕⲓ; ⲡⲓ est raturé, mais non remplacé. — 5. P ⲉⲩⲛⲁ. — 6. L ϩⲩⲡⲟⲩⲙⲉⲛⲓⲛ.

a) Manque καὶ ἡ νὺξ.

b) Incorrect; M omet ⲏⲡⲓ, laissant un espace libre. Conjecture : ⲛ̀ⲛⲉϥϭⲟⲓⲏⲡⲓ.

c) Au lieu de ὑπομεῖναι; Holmes cite 12 manuscrits portant la négation και μη υπομειναι. On trouve la négation dans le Codex C, raturée par un correcteur.

III, 1-2-3 Après cela, Job ouvrit sa bouche et maudit son jour en disant : « Périsse
4 le jour où je suis né, et la nuit où l'on a dit : Voici un mâle; que cette nuit-là
soit ténèbres, et que le Seigneur ne la recherche pas d'en haut, et que la
5 lumière ne vienne pas sur elle; que les ténèbres et l'ombre de la mort s'en
6 emparent; que vienne sur elle une nuée obscure (γνόφος). Que ce jour-là... soit
maudit; que les ténèbres s'en emparent; qu'il ne soit pas dans les jours de
7 l'année, et qu'il ne soit pas compté dans les jours du mois; mais que cette
nuit-là soit dans les afflictions; que l'allégresse et la joie ne viennent pas sur
8 elle, mais qu'il la maudisse celui qui doit maudire ce jour-là, celui qui doit
9 tuer la grande baleine (κῆτος); que les étoiles de cette nuit-là s'obscurcissent,

ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲛⲁⲩ ⲉⲡⲓⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ ⲉϥϣⲁⲓϣⲟⲩ.
ϫⲉ ⲟⲩⲛⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲑⲁⲙ ⲛ̀ⲛⲓⲡⲩⲗⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ 10
ⲧⲁⲙⲁⲩ[1]. ⲛⲁϥⲛⲁϣⲗⲓ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲙ̀ⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲉⲃⲟⲗ
ϧⲉⲛ ⲛⲁⲃⲁⲗ. ⲁϧⲟⲓ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲓⲉ ⲉⲧⲁⲓⲓ 11
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ (ⲁϧⲟⲓ) ⲙ̀ⲡⲓⲙⲟⲩ ⲥⲁⲧⲟⲧ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲇⲉ 12
ⲁⲩⲧⲁϫⲣⲟ[a] ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲕⲉⲗⲓ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲇⲉ ⲁⲓⲟⲩⲉⲙ ϭⲓ.
ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ⲛⲁⲓⲛⲁⲛ̀ⲕⲟⲧ ⲡⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁⲭⲁⲣⲱⲓ[b] ⲛⲁⲓⲛⲁ- 13
ϩⲱⲣⲡ ⲡⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓⲛⲁⲙ̀ⲧⲟⲛ[2] ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲡⲉ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲟⲩ- 14
ⲣⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲃⲟⲩⲗⲉⲩⲧⲏⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛⲏ ⲉⲛⲁⲩϣⲟⲩϣⲟⲩ
ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ[3] ⲉϫⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲏϥⲓ. ⲓⲉ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲁⲣⲭⲱⲛ ⲛⲏ 15
ⲉⲛⲁϥⲟϣ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟⲩⲛⲟⲩⲃ ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲩⲙⲁϩ ⲡⲟⲩⲏⲓ ⲛ̀ϩⲁⲧ.
ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩϧⲉ ⲉϥⲛⲏⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲧⲟϯ[4] ⲛ̀ⲧⲉ 16
ⲧⲉϥⲙⲁⲩ. ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲁⲗⲱⲟⲩⲓ ⲛⲏ ⲉⲧⲉ-
ⲙ̀ⲡⲟⲩⲛⲁⲩ[5] ⲉⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ. ⲉⲧⲁ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲉⲧⲉⲙ̀ⲙⲟⲛ[c] 17

1. P, M ⲛ̀ⲧⲁⲙⲁⲩ; L ⲧⲉ ajouté au-dessus de la ligne. — 2. P ⲛⲁⲓⲛⲉⲙⲧⲟⲛ. — 3. P ⲙ̀ⲙⲟⲩ. — 4. *T* ⲧⲧⲟϯ; de même L; M avait écrit ⲧϩⲟϯ, mais a raturé ϩ pour le remplacer par ⲧ. — 5. P ⲉⲧⲟⲩⲙ̀ⲡⲟⲩⲛⲁⲩ.

a) Au lieu de συνήντησαν, Sah. : ϫⲱϭ (Sic. pro ϫⲟⲣ, d'après Ciasca); V. L. (Vetus latina) : constiterunt.
b) Au lieu de ἡσύχασα : correspondrait à εσιγησα.
c) Au lieu de ἐξέκαυσαν = ⲧⲉⲙϩⲟ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲛⲧ; Sah. ⲧ̄ⲙϩⲉ ⲛ̀ⲟ̀ⲱⲛⲧ.

qu'elles (n')attendent (pas) (ὑπομένω), et qu'elles ne viennent pas à la lumière, et
qu'elles ne voient pas l'étoile du matin se lever; parce qu'elle n'a pas fermé 10
les portes (πύλη) du sein de ma mère, car elle aurait enlevé cette affliction de
mes yeux. Pourquoi donc ne suis-je pas mort dans le sein, ou, étant sorti 11
du sein, *pourquoi* ne suis-je pas mort aussitôt? et pourquoi mes genoux se 12
sont-ils affermis, et pourquoi ai-je sucé la mamelle? et maintenant je serais 13
couché et je me tairais; je sommeillerais et je me reposerais avec des rois 14
arbitres de la terre qui se glorifiaient des épées, ou avec des chefs qui avaient 15
beaucoup d'or, qui ont rempli leur maison d'argent; ou comme un avorton 16
sortant du sein de sa mère, ou comme des petits enfants qui n'ont pas vu
la lumière, là où les impies ont *consumé* la rage de la colère, où se sont 17

ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲙ̀ⲃⲟⲛ ⲙ̀ⲙⲁⲩ. ⲉⲧⲁⲩⲙ̀ⲧⲟⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ
18 ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧϧⲉⲙϧⲱⲙ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲥⲱⲙⲁ. ⲛⲓϣⲁ-
ⲉⲛⲉϩ [a] ⲇⲉ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲩⲥⲟⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲧⲥⲙⲏ
19 ⲛ̀ⲡⲟⲩⲫⲟⲣⲟⲗⲟⲅⲟⲥ. ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲥⲉⲭⲏ ⲙ̀ⲙⲁⲩ
20 ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲃⲱⲕ ⲉϥⲉⲣϩⲟϯ ϧⲁⲧϩⲏ ⲙ̀ⲡⲉϥⲟ̅ⲥ̅. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲅⲁⲣ
ⲁⲩϯ ⲙ̀ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲡⲭⲁⲕⲓ [b] ⲓⲉ ⲡⲱⲛϧ
21 ⲛ̀ⲛⲓⲯⲩⲭⲏ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲛⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ. ⲉⲑⲙⲉⲓ [1] ⲙ̀ⲫⲙⲟⲩ
ⲟⲩⲟϩ ⲧⲟϯϭⲓ [c] ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲁⲛ ⲉⲩⲫⲱⲣⲕ [2] ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
22 ⲛ̀ϩⲁⲛⲁϩⲱⲣ. ϣⲁⲩⲣⲁϣⲓ ⲇⲉ ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲟⲧⲟⲩ ϭⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ.
23 ⲫⲙⲟⲩ ⲟⲩⲉⲙⲧⲟⲛ ⲙ̀ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ⲡⲉ ⲁϥϣⲑⲁⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲣⲱϥ
24 ⲛ̀ϫⲉ ⲫϯ. ϧⲁϫⲱⲟⲩ ⲛ̀ϩⲁⲛϧⲣⲏⲟⲩⲓ ϣⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϥⲓⲁ-
ϩⲟⲙ. ϯⲛⲁⲣⲓⲙⲓ ⲁⲛⲟⲕ ⲉⲥⲁⲙⲟⲛⲓ [3] ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϩⲟϯ.
25 ϯϩⲟϯ ⲅⲁⲣ ⲉⲛⲁⲓϥⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲥⲣⲱⲟⲩϣ ⲁⲥⲓ ⲛⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲑⲏ
26 ⲉⲛⲁⲓⲉⲣϩⲟϯ ϧⲁ ⲧⲉⲥϩⲏ ⲁⲥⲓ ⲉϧⲟⲩⲛ [4] ⲉϩⲣⲁⲓ. ⲟⲩⲇⲉ [5]

1. M, L ⲉⲑⲙⲏⲓ. — 2. P ⲉϥⲫⲱⲣⲕ. — 3. L ⲥⲉⲁⲙⲟⲛⲓ. — 4. P omet ⲉϧⲟⲩⲛ. — 5. L ⲟⲇⲉ.

a) Grec : αἰώνιοι = תמידים pour אבירים.
b) Au lieu de ἐν πικρίᾳ, qui équivaut à ϧⲉⲛ ⲛⲓϣⲁϣⲓ.
c) *Sic*. On trouve ⲧⲟⲧⲟⲩ ϭⲓ deux lignes plus bas; ⲧⲟⲧⲟⲩ tient lieu d'un pronom personnel sujet.

18 reposés ceux qui sont brisés dans leur corps (σῶμα) et les *prisonniers* (perpé-
tuels) tous ensemble qui n'ont pas entendu la voix de l'exacteur (φορολόγος);
19 petit et grand sont là, comme aussi le serviteur qui craint son maître[1].
20 Pourquoi donc la lumière a-t-elle été donnée à ceux qui sont dans
21 *l'amertume* (les ténèbres), et la vie aux âmes dans l'affliction, qui désirent
22 la mort et ne l'obtiennent pas, *qui* en la déterrant comme des trésors, se
23 réjouissent s'ils la trouvent? La mort est un repos pour l'homme, car Dieu
24 a fermé sa bouche. Avant les aliments vient le gémissement; je dois pleurer
25 saisi par la crainte; car la crainte qui m'inquiétait m'est arrivée, et celle

1. Sans le grec, et d'après le sens du passage et le parallélisme, on aurait pu traduire : craintif en présence de son maître.

ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣϩⲓⲣⲏⲛⲏ[1] ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣⲏⲥⲩⲭⲁⲍⲓⲛ[2] ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲙ̀-
ⲧⲟⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲁϥⲓ ⲛⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲥⲁⲫ ⲡⲓⲑⲉⲙⲁⲛⲓⲧⲏⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ IV, 1
ⲙⲏⲧⲓ ⲁⲩⲥⲁϫⲓ ⲛⲉⲙⲁⲕ ϧⲉⲛ ⲟⲩϧⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲥⲟⲡ. 2
ϯϫⲟⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉⲕⲥⲁϫⲓ ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲛⲁϣϥⲓⲧⲥ. ⲓⲥϫⲉ ⲅⲁⲣ 3
ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲁⲕϯⲥⲃⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲟⲩⲟϩ ϩⲁⲛϫⲓϫ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲧ-
ϫⲟⲙ ⲁⲕϯⲛⲟⲙϯ ⲛⲱⲟⲩ ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ ⲇⲉ ⲉⲩϣⲱⲛⲓ ⲁⲕⲧⲁ- 4
ϩⲱⲟⲩ ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ϩⲁⲛⲕⲉⲗⲓ[3] ⲇⲉ ⲉⲩⲟⲓ
ⲛ̀ⲁⲧϫⲟⲙ ⲁⲕϯⲛⲟⲙϯ ⲛⲱⲟⲩ. ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ⲁϥⲓ ⲉϫⲱⲕ ⲛ̀ϫⲉ 5
ⲟⲩⲉⲙⲕⲁϩ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϭⲟϩ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ⲑⲟⲕ (ⲇⲉ)[4] ⲁⲕⲓⲏⲥ. ⲙⲏ 6
ⲁⲣⲉ[5] ⲧⲉⲕϩⲟϯ ⲁⲛ ϫⲉ ϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧϩⲏⲧ ⲛⲉⲙ
ⲧⲉⲕϩⲉⲗⲡⲓⲥ[6] ϧⲉⲛ ϯⲕⲁⲕⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉⲕⲙⲱⲓⲧ. ⲁⲣⲓⲫⲙⲉⲩⲓ 7
ϫⲉ ⲛⲓⲙ ⲁϥⲧⲁⲕⲟ ⲉϥⲟⲩⲁⲃ ⲓⲉ ⲉⲧⲁ ϩⲁⲛⲑⲙⲏⲓ ⲧⲁⲕⲟ
ⲛ̀ⲑⲛⲁⲩ ⲛⲉⲙ ⲧⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲓ ⲧⲏⲣⲥ. ⲕⲁⲧⲁ ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲁⲛ- 8
ⲛⲁⲩ[a][7] ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲭⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲧⲟⲡⲟⲛ[8] ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲓϯ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ

1. D'après M; *T* omet la lettre ⲙ̀ et écrit ⲡⲓϩⲓⲣⲏⲛⲏ; P ⲟⲩⲇⲉ ⲡⲓⲉⲣϩⲉⲣⲓⲛⲏ, L ⲙⲡⲓⲉⲣϩⲉⲣⲓⲛⲏ. — 2. P ⲏⲥⲓⲭⲁⲍⲓⲛ. — 3. P ϩⲁⲛⲕⲉ ⲇⲉ; M ⲗⲓ ajouté au-dessus de ⲕⲉ. — 4. P omet ⲇⲉ. — 5. P ⲉⲁⲣⲉ. — 6. P ϩⲏⲗⲡⲓⲥ. — 7. L ⲉⲧⲉⲛⲛⲁⲩ. — 8. L ⲛⲛⲁⲧⲟⲡⲟⲛ.

a) Grec : εἶδον = ⲁⲓⲛⲁⲩ.

que je redoutais est entrée en moi; je n'ai eu ni paix (εἰρηνεύω), ni tranquillité
(ἡσυχάζω), ni repos : le courroux m'a envahi. » 26

Éliphaz le Thémanite répondit *et* dit : « Est-ce qu'on t'a parlé bien des IV, 1-2
fois de façon blessante dans l'affliction? Mais qui pourrait supporter la
violence de tes paroles? Alors que tu as instruit bien des gens et fortifié 3
les mains des faibles, rétabli des malades par *tes* paroles, raffermi des genoux 4
débiles, maintenant *que* la souffrance est venue sur toi et t'a touché, tu t'es 5
agité; est-ce que ta crainte n'est pas déraisonnable? et ton espérance 6
est-elle dans la malice (κακία) de tes procédés? Réfléchis : qui a péri étant 7
pur, ou quand des justes ont-ils péri radicalement? Comme nous avons 8
vu ceux qui cultivent le désordre (ἄτοπα), ceux qui le sèment moissonneront

9 ⲉⲩⲉ̀ⲱⲥϧ ⲛⲱⲟⲩ ⲛ̀ϩⲁⲛⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ. ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ
ⲡⲟⲩⲁϩⲥⲁϩⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ. ⲉⲃⲟⲗ ⲇⲉ ϧⲉⲛ
10 ⲡⲓⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉϥⲙ̀ⲃⲟⲛ[1] ⲉⲩⲉ̀ⲃⲟⲗⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ. ϯϫⲟⲙ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲡⲓⲙⲟⲩⲓ ϯⲥⲙⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲙⲓⲏ ⲡϣⲟⲩϣⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲇⲣⲁⲕⲱⲛ[2]
11 ⲁϥϭⲉⲛⲟ. ⲡⲓⲙⲩⲣⲙⲏⲅⲟⲗⲉⲱⲛ ⲁϥⲧⲁⲕⲟ ϫⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛⲧⲉϥ ϧⲣⲉ
12 ⲙ̀ⲙⲁⲩ. ⲛⲓⲙⲁⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲙⲟⲩⲓ ⲁⲩⲙⲟⲩⲛⲕ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉⲣⲏⲟⲩ. ⲉⲛⲉ
ϩⲗⲓ ⲅⲁⲣ...[a] ⲙ̀ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕⲥⲁϫⲓ ⲛⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ
ϩⲗⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲁⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲛ[b]. ⲙⲏ ⲡⲁⲙⲁϣϫ
13 ⲛⲁⲥⲱⲧⲉⲙ ⲁⲛ ⲉϩⲁⲛϣ̀ⲫⲏⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ[c]. ⲟⲩϩⲟϯ[3]
ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲙⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲉⲥⲛⲏⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϩⲟϯ
14 ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲟⲩⲛϩⲟⲩⲣ (ⲇⲉ) ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲑⲉⲣⲧⲉⲣ ⲁⲩⲓ
15 ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲕⲓⲙ ⲉⲡⲁⲕⲁⲥ[d] ⲉⲙⲁϣⲱ. ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅
ⲁϥⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲁϩⲟ ⲁⲩⲥⲑⲉⲣⲧⲉⲣ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲁϥⲱⲓ[e]
16 ⲛⲉⲙ ⲛⲁⲥⲁⲣⲝ ⲁⲓⲧⲱⲙⲧ[f] ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲱⲟⲩⲛ ⲁⲓⲛⲁⲩ ⲟⲩⲟϩ

1. *T* ⲡⲉϥⲙⲃⲟⲛ. — 2. P ⲇⲣⲁⲕⲟⲛ. — 3. *T* ⲛ̀ⲟⲩϩⲟϯ.

a) Au lieu de εἰ δέ τι ῥῆμα ; le copte remplace δε par ⲅⲁⲣ et omet ρημα. Le grec n'a de commun avec l'hébreu que ρημα = דָּבָר, μου το ους = אָזְנִי, παρ' αυτου = מִמֶּנְהוּ.

b) Au lieu de σοι, Sah. ⲉⲣⲟⲕ ; lire ⲙ̀ⲙⲟⲕ.

c) Grec : παρ' αὐτοῦ.

d) *T* ⲛⲁⲕⲁⲥ = μου τὰ ὀστα.

e) Lire ⲛⲁϥⲱⲓ = μου τρίχες, d'après Tattam.

f) Au lieu de ἀνεστην = ⲁⲓⲧⲱⲟⲩⲛ du Sahidique.

9 pour eux des afflictions : par l'ordre du Seigneur ils périront : par le souffle
10 de sa colère ils seront anéantis. La force du lion, la voix de la lionne, la
11 jactance du dragon, *tout* s'est éteint ; le lion fourmilier a péri, parce qu'il
n'avait pas de nourriture ; les petits des lions ont manqué les uns aux autres.
12 Car (?) s'il y avait eu quelque vérité dans tes paroles, rien de ces maux ne
te serait arrivé[1]. Mon oreille n'entendra-t-elle pas des choses étranges de
13 lui ? *Dans* la terreur et le bruit de la nuit, quand la terreur vient sur les
14 hommes, un effroi m'assaillit avec un tremblement *qui* secoua violemment
15 *mes* os ; un souffle passa sur mon visage ; mes *cheveux* et mes chairs (σάρκες)
16 frémirent ; je fus stupéfait et ne reconnus rien ; je regardai, et ce n'était

1. Heb. : Un mot est venu jusqu'à moi furtivement.

ⲡⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲙⲟⲣⲫⲏ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲛ̀ⲛⲁⲃⲁⲗ ⲁⲗⲗⲁ ⲟⲩϩⲟⲣⲧϥ
ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲙⲏ ⲡⲉ ⲉⲛⲁⲓⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲙⲏ ϥⲛⲁ- 17
ϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲉϥⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲓⲉ
ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛⲁⲉⲣⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥϩⲃⲏⲟⲩⲓ.
ⲓⲥϫⲉ ϥⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲁⲛ ϧⲁ ⲛⲉϥⲁⲗⲱⲟⲩⲓ ⲛⲉϥⲁⲅ- 18
ⲅⲉⲗⲟⲥ ⲇⲉ ⲁϥⲙⲟⲕⲙⲉⲕ ⲉⲟⲩϩⲱⲃ ⲉϥϧⲟⲥⲓ ϧⲁⲣⲱⲟⲩ. ⲛⲏ 19
ⲇⲉ ⲉⲧϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲏⲓ ⲛ̀ⲟⲙⲓ ⲉⲧⲉ ⲁⲛⲟⲛ ϩⲱⲛ ⲁⲛⲟⲛ
ϩⲁⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲁⲓⲟⲙⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲁϥϯ ⲛ̀ⲟⲩⲉⲣϧⲟⲧ ⲛⲱⲟⲩ 20
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟⲗⲓ. ⲟⲩⲟϩ [1] ⲓⲥϫⲉⲛ ϣⲱⲣⲡ ϣⲁ ⲣⲟⲩϩⲓ
ⲥⲉϣⲟⲡ ⲁⲛ ϫⲉ [2]. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ϫⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ
ⲉⲉⲣⲃⲟⲏⲑⲓⲛ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲁⲩⲧⲁⲕⲟ. ⲁϥⲛⲓϥⲓ 21
ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲥⲱⲟⲩ ⲁⲩϣⲱⲟⲩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲧⲁⲕⲟ ϫⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛⲧⲟⲩ
ⲥⲟⲫⲓⲁ ⲙ̀ⲙⲁⲩ.

Ϣϣ ⲇⲉ ⲉϩⲣⲏⲓ (ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲁⲩ) ϫⲉ ⲛⲓⲙ ⲁϥⲥⲱⲧⲉⲙ [a] V, 1
ⲉⲣⲟⲕ ⲓⲉ [3] ϫⲉ ⲭⲛⲁⲛⲁⲩ ⲉⲟⲩⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ.
ⲕⲉ ⲅⲁⲣ ϣⲁⲣⲉ ⲡⲓϫⲱⲛⲧ ⲧⲁⲕⲟ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲧϩⲏⲧ [b] ⲡⲓⲭⲟϩ [4] 2

1. P ⲟⲩ ⲓⲥϫⲉⲛ. — 2. P ⲡⲉ. — 3. P, *T* ⲓⲥϫⲉ. — 4. P ⲕⲟϩ.

a) Au lieu de ὑπακούσεται. ⲁⲛⲁⲩ ajouté comme dans le Sah.
b) Au lieu de ἄφρονα = ⲡⲓⲁⲧϩⲏⲧ.

pas une forme (μορφή) devant mes yeux : mais c'était un souffle et une voix
que j'entendais : Quoi donc? un homme sera-t-il pur vis-à-vis du Seigneur! 17
ou un homme sera-t-il irréprochable par ses œuvres? S'il n'a pas confiance 18
en ses serviteurs, et si dans ses anges il remarque quelque chose qui souffre,
quant à ceux qui habitent dans des maisons de boue, et nous-mêmes nous 19
sommes de la même boue, il leur envoie une plaie comme la teigne, et du 20
matin jusqu'au soir, ils ne sont plus; parce qu'ils ne peuvent se secourir
(βοηθεῖν) les uns les autres, ils ont péri; il a soufflé sur eux, ils se sont 21
desséchés et ils ont péri, parce qu'ils n'avaient pas de sagesse.

Mais appelle, (et vois) si quelqu'un t'entend, ou si tu vois quelqu'un des V, 1
anges purs. De fait la colère fait périr l'insensé, et l'envie tue celui qui divague. 2

3 ⲇⲉ ϣⲁϥϧⲱⲧⲉⲃ ⲙ̀ⲫⲏ ⲉⲧⲥⲟⲣⲉⲙ. ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ⲁⲓⲛⲁⲩ
ⲉϩⲁⲛⲁⲧϩⲏⲧ ⲉⲁⲩϭⲓ ⲛⲟⲩⲛⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲥⲁⲧⲟⲧϥ
4 ⲁϥⲟⲩⲱⲙ [a] ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲱϯ [b] [1]. ⲛⲟⲩϣⲏⲣⲓ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ϩⲉⲓ [c] ⲙ̀ⲡⲟⲩ-
ϫⲁⲓ ⲉⲩⲉⲧϩⲉⲙⲕⲱⲟⲩ ⲇⲉ ϩⲓⲣⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲏ
5 ⲉⲧⲥⲃⲟⲕ [2] ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁ-
ⲛⲁϩⲙⲟⲩ. ⲛⲏ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲁⲩⲑⲟⲩⲱⲧⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲙⲙⲁⲩ
ϩⲁⲛⲑⲙⲏⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲟⲩⲟⲙⲟⲩ. ⲛ̀ⲑⲱⲟⲩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉⲣ ⲉⲃⲟⲗ [3]
6 ⲉϩⲁⲛⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ. ⲉⲥⲉ̀ⲙⲟⲩⲛⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲟⲩⲛⲟⲙϯ. ⲛ̀ⲛⲉϥⲓ ⲅⲁⲣ
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϧⲓⲥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥⲣⲱⲧ ϧⲉⲛ
7 ⲛⲓⲧⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲙ̀ⲕⲁϩ. ⲁⲗⲗⲁ ⲫⲣⲱⲙⲓ [4] ⲉⲧⲟⲩⲙⲓⲥⲓ
ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩϧⲓⲥⲓ ⲛⲓⲙⲁⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁ̀ϧⲱⲙ ⲥⲉϩⲏⲗ
8 ⲉⲡϭⲓⲥⲓ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲇⲉ ⲁⲛ ⲁⲗⲗⲁ ⲁⲛⲟⲕ ϯⲧⲱⲃϩ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅
ⲡϭ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲫⲛⲏⲃ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ ϯⲛⲁⲱϣ ⲉⲡϣⲱⲓ
9 ϧⲁⲣⲟϥ. ⲫⲏ ⲉⲧⲓⲣⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲁⲧϧⲉⲧϧⲱⲧⲟⲩ
ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲉⲩϧⲉⲛ ⲡⲱⲟⲩ [5] ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϣⲫⲏⲣⲓ
10 ⲙ̀ⲙⲟⲛⲧⲟⲩ ⲏⲡⲓ. ⲫⲏ ⲉⲧϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩ ⲛ̀ϩⲱⲟⲩ ϩⲓϫⲉⲛ

1. P ⲟⲩⲱⲙ ⲡⲟⲩⲥⲱϯ; M, L ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲟϯ. — 2. P ⲥⲃⲱⲕ. — 3. P ⲉⲃⲏⲗ. — 4. P ⲡⲣⲱⲙⲓ. — 5. P ⲡⲱⲟⲩ.

a) Au lieu de ἐβρώθη = ⲁⲩⲟⲩⲱⲙ.
b) ⲥⲱϯ (M. L. ⲥⲟϯ) pour δίαιτα, traduit (5, 24) par ⲥⲟⲃϯ qui est préférable.
c) Pour πόρρω γένοιντο = ⲟⲩⲉⲓ; ϩⲉⲓ demanderait ⲉⲃⲟⲗ.

3 Pour moi, j'ai vu des insensés prendre racine, et soudain leur fortune
4 a été engloutie; leurs fils *seront loin* du bien-être; ils seront tourmentés
5 aux portes de leurs inférieurs, et il n'y aura personne qui les sauve; ce que
ceux-là ont amassé, des justes le consommeront, et eux ne seront pas tirés
6 de la misère: leur force s'épuisera; car ce n'est pas de la terre que sortira
la douleur, et ce n'est pas sur les montagnes que croîtra la souffrance;
7 mais c'est l'homme qui est né dans la douleur, *comme* les petits des aigles
8 volent dans les hauteurs. Mais, quoi qu'il en soit, je prie le Seigneur;
9 le Seigneur, le maître de toutes choses, je crierai vers lui, *vers Celui* qui fait
des choses grandes et insondables, des œuvres glorieuses et des merveilles
10 sans nombre, qui donne la pluie à la terre, qui envoie l'eau sur ceux qui

ⲡⲕⲁϩⲓ ⲫⲏ ⲉⲧⲧⲁⲟⲩⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲩ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ
ⲛ̀ⲧⲫⲉ. ⲫⲏ ⲉⲧϭⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲑⲉⲃⲓⲏⲟⲩⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲧⲧⲟⲩⲛⲟⲥ 11
ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲩⲧⲁⲕⲟ. ⲫⲏ ⲉⲧⲫⲱⲛϩ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲟϭⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲡⲁ- 12
ⲛⲟⲩⲣⲅⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉⲣ ϩⲗⲓ ⲙ̀ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲟⲩϫⲓϫ.
ⲫⲏ ⲉⲧⲧⲁϩⲟ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲁⲃⲉⲩ ϧⲉⲛ ⲧⲟⲩⲥⲃⲱ ⲡⲥⲟϭⲛⲓ ⲇⲉ 13
ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲥⲁⲛⲕⲟⲧⲥ ⲁϥⲑⲣⲉϥⲧⲱⲙⲧ ⲉⲣⲉ ⲟⲩ ⲭⲁⲕⲓ[a] ⲉϧⲟⲩⲛ 14
ⲉϩⲣⲁⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲉⲩⲉ̀ϫⲉⲙϫⲟⲙ[b] ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲉⲣⲓ[c]
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ. ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ⲡⲓⲁⲧ- 15
ϫⲟⲙ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲧϫⲓϫ ⲙ̀ⲫⲏ ⲉⲧⲉⲟⲩⲟⲛ
ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲉⲣⲉ ⲟⲩϩⲉⲗⲡⲓⲥ ϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲧϫⲟⲙ 16
ⲉϥⲉ̀ⲑⲱⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲣⲱϥ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲱⲟⲩⲛⲓⲁⲧϥ 17
ⲙ̀ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ⲉⲧⲉϥⲛⲁⲥⲟϩⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ϯⲥⲃⲱ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ ⲙ̀ⲡⲉⲣϣⲱⲡ[1] ⲛ̀ⲭⲟⲩⲁϣⲥ ⲁⲛ. ⲛ̀ⲑⲟϥ 18
ⲇⲉ ⲉⲧϯ ⲙ̀ⲕⲁϩ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲁⲗⲓⲛ ⲟⲛ ϣⲁϥϯ ⲙ̀ⲧⲟⲛ ⲁϥϣⲁⲛϯ
ⲉⲣϧⲟⲧ ϣⲁⲣⲉ ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲟⲛ ⲧⲁⲗϭⲟ. ⲋ̅ ⲛ̀ⲥⲟⲡ ϥⲛⲁⲛⲁϩⲙⲉⲕ 19
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲛⲁⲅⲕⲏ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲙⲁϩ ⲍ̅ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉ
ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ϭⲟϩ ⲉⲣⲟⲕ. ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲃⲱⲛ ⲉϥⲉ̀ⲛⲁϩⲙⲉⲕ 20

1. M, L ϣⲱⲡⲓ.

a) *Sic* M, L, P; *T* ⲉⲣⲉⲓ ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ ⲉϧⲟⲩⲛ; lire ⲉⲣⲉ ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ ⲓ.
b) Au lieu de ϫⲉⲙϫⲱⲙ ou ϫⲟⲙϫⲉⲙ.
c) *T* ⲙⲙⲉⲓⲣ; M, L ⲙⲙⲉ. P omet ce mot.

sont au-dessous du ciel, qui élève les humbles et ressuscite ceux qui sont 11
perdus, qui bouleverse les projets des rusés (πανοῦργος) et de ceux dont les 12
mains ne font rien de juste, qui prend les savants dans leur science et a 13
mis en suspens le projet des retors. L'obscurité viendra sur eux dans le jour; 14
ils tâtonneront à midi comme dans la nuit; ils périront dans la guerre (πόλεμος); 15
le faible échappera de la main de celui qui avait la puissance; l'espérance 16
viendra au faible; la bouche du violent se fermera. Heureux l'homme que 17
le Seigneur corrigera! Ne reçois pas à contre-cœur la leçon du Tout-Puissant.
C'est lui qui donne la souffrance, et encore lui qui donne le repos; s'il donne 18
le coup, ses mains ensuite guérissent; six fois il te sauvera dans la nécessité: 19
la septième fois le mal ne t'atteindra plus; dans la famine, il te sauvera de 20

ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲙⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲛⲁϩⲙⲉⲕ
21 ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ⲟⲩⲃⲉⲛⲓⲡⲓ. ⲉϥⲉ̀ⲭⲟⲡⲕ[1] ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲟⲩⲙⲁⲥ-
ⲧⲓⲅⲅⲟⲥ[2] ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲗⲁⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲣϩⲟϯ ⲉⲩⲛⲏⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ
22 ϩⲁⲛⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ. ⲛⲓⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲁⲛⲟⲙⲟⲥ
23 ⲉⲕⲉⲥⲱⲃⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ... ⲛⲓⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲛ̀ⲁⲅⲣⲓⲟⲛ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣϩⲓⲣⲏⲛⲏ
24 ⲛⲉⲙⲁⲕ. ⲧⲟⲧⲉ ⲉⲕⲉ̀ⲉⲙⲓ ϫⲉ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣϩⲓⲣⲏⲛⲏ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉⲕⲏⲓ
25 ⲡⲥⲟⲃϯ ⲇⲉ[3] ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉⲕⲥⲕⲏⲛⲏ ⲛ̀ⲛⲉϥⲉⲣⲛⲟⲃⲓ. ⲉⲕⲉ̀ⲉⲙⲓ ϫⲉ
ϥⲟϣ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉⲕϫⲣⲟϫ ⲛⲉⲕϣⲏⲣⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲛⲓ-
26 ⲥⲙⲁϩ[a] ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲟⲓ. ⲉⲕⲉ̀ⲓ ⲇⲉ ⲉⲡⲙϩⲁⲩ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲩⲟ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲟⲩⲛⲟⲩ ⲉⲁⲩⲱⲥϧ[4] ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲥⲛⲟⲩ
27 ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲟ̀ⲛⲱⲟⲩ ⲉⲁⲩⲟⲗⲥ ⲉϧⲟⲩⲛ
ϧⲉⲛ ⲡⲉⲥⲟⲩⲛⲟⲩ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲛⲁⲓ ⲁⲛϧⲉⲧϧⲱⲧⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲁⲓ-
ⲣⲏϯ ⲛⲁⲓ ⲇⲉ ⲛⲉ[5] ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲛⲥⲟⲑⲙⲟⲩ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ ⲁⲣⲓⲉⲙⲓ
ⲛ̀ϧⲣⲏⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧⲕ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉⲧⲁⲕⲁⲓϥ.

VI, 1-2 Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲉϣⲱⲡ ⲇⲉ ⲉϥϣⲓ
ⲛ̀ⲧⲉϥϣⲓ ⲙ̀ⲡⲁϫⲱⲛⲧ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲁⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥⲱⲗⲓ

1. L ⲕⲟⲡⲕ. — 2. P ⲙⲁⲥⲧⲓⲅⲅⲟⲥ. — 3. P omet ⲇⲉ. — 4. M, L, *T* ⲟⲥϧ. — 5. L omet ⲛⲉ.

a) Pour παμβότανον = ⲥⲓⲙ ou ⲥⲙⲉϩ ⲧⲏⲣⲟⲩ.

21 la mort; dans la guerre, il te sauvera du fer. Il te mettra à couvert du
fléau (μάστιξ) de la langue et tu ne craindras pas quand les maux viendront.
22-23 Tu te moqueras des violents et des libertins (ἄνομος)... les bêtes (θηρίον)
24 sauvages (ἄγριος) seront en paix (εἰρήνη) avec toi. Alors tu sauras que ta
maison sera en paix et que le régime de ta tente (σκηνή) ne pêchera en rien;
25 tu sauras que ta semence est abondante; tes fils seront comme les végétaux
26 de la campagne; tu iras au tombeau comme le blé à point moissonné en
son temps, ou comme le tas *de grains* dans l'aire, que l'on rentre à son
27 moment. Voilà les choses comme nous les avons méditées, et ce sont les
choses que nous avons apprises. A toi de savoir en toi-même ce que tu as fait. »

VI, 1-2 Job répondit et dit : « Si quelqu'un pesait mon grief et mettait ensemble

ⲛ̀ⲛⲁⲓ̀ⲕⲁϩ[1] ⲛ̀ϩⲏⲧ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲁϣⲓ ⲉⲩⲥⲟⲡ. ⲕⲉ ⲧⲏ ⲥⲉⲛⲁ- 3
ϣⲱⲡⲓ ⲉⲩϩⲟⲣϣ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲡⲓϣⲱ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫ̀ⲓⲟⲙ. ⲁⲗⲗⲁ ⲓⲥϫⲉⲕ
ⲁⲣⲉ ⲛⲁⲥⲁϫⲓ ϩⲱⲟⲩ. ⲛⲓⲥⲟⲑⲛⲉϥ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲥⲉⲭⲏ 4
ϧⲉⲛ ⲡⲁⲥⲱⲙⲁ ⲛⲏ ⲉⲧⲉ ⲡⲟⲩⲙ̀ⲃⲟⲛ[2] ⲥⲱ[3] ⲙ̀ⲡⲁⲥⲛⲟϥ.
ⲉϣⲱⲡ ⲁⲓϣⲁⲛⲉⲣϩⲏⲧⲥ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲑⲱⲙⲟⲩ ⲥⲉⲑⲟⲩⲝ ⲙ̀ⲙⲟⲓ.
ⲟⲩ ⲅⲁⲣ[4] ⲙⲏ ϥⲛⲁⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲡⲁⲩⲏⲣ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲱⲟⲩ 5
ⲉⲃⲏⲗ ⲉϥⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲉϥϧⲣⲉ[5] ⲓⲉ ⲁⲛ ϥⲛⲁϯ ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲙⲏ
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲙⲁⲥⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲧⲉϥⲟⲩⲟⲛϩϥ ⲉⲣⲉ ⲟⲩⲟⲛⲧⲉϥ ϧⲣⲉ[6]
ⲙ̀ⲙⲁⲩ. ⲙⲏ ⲥⲉⲛⲁⲟⲩⲉⲙ ⲱⲓⲕ ⲛ̀ⲁⲧϩⲙⲟⲩ ⲓⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϩⲗⲏϫⲓ 6
ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲉⲩϣⲟⲩⲓⲧ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϣϫⲟⲙ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲧⲉⲥⲕⲓⲙ[a] 7
ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ[b] ϯⲛⲁⲩ ⲅⲁⲣ ⲉⲛⲁϧⲏⲓⲃⲓ[c] ⲉⲩⲙ̀ⲣⲟϣⲧ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲑⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩⲓ. ⲉⲛⲉ ⲁϥϯ ⲅⲁⲣ ⲛⲏⲓ ⲡⲉ 8
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉϯⲉⲣⲉⲧⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅
ϯ ⲛ̀ⲧⲁϩⲉⲗⲡⲓⲥ. ⲙⲁⲣⲉϥⲉⲣϩⲏⲧⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥϭⲟϩ 9
ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥϧⲟⲧⲃⲉⲧ ⲇⲉ ϣⲁ ⲉⲃⲟⲗ. ⲉⲥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ 10

1. P ⲛ̀ⲛⲁⲓⲙⲕⲕⲁϩ. — 2. *T* ⲙ̀ⲡⲟⲩⲙ̀ⲃⲟⲛ. — 3. L omet ⲥⲱ. — 4. *T* ⲅⲁϥ. — 5. L omet ⲧⲉϥ. — 6. *T* ⲟⲩⲟⲛ ⲧⲉϥϧⲣⲉ.

a) Au lieu de παύσασθαι, qui aurait pour équivalent ⲕⲏⲛ.
b) Conforme au Cod. A : au lieu de ὀργὴ du Cod. B et εὐχὴ de C.
c) Au lieu de σῖτα = ϧⲣⲏⲟⲩⲓ.

dans une balance mes afflictions, vraiment elles seraient plus lourdes que le 3
sable de la mer; mais à quel point mes paroles seraient-elles mauvaises? car
les flèches du Seigneur sont dans mon corps (σῶμα) et leur ardeur boit mon 4
sang; si je me mets à parler, elles me piquent. Quoi donc? est-ce que 5
l'onagre criera pour rien? *criera-t-il* sinon en cherchant sa nourriture? ou
le bœuf mugira-t-il sur sa crèche, quand il a des aliments? mangera-t-on 6
du pain sans sel? y a-t-il de la saveur dans des paroles creuses? Il 7
n'est pas possible que mon âme (ψυχή) s'*arrête;* car je vois mes *aliments*
putrides comme l'odeur du lion. S'il me donnait, s'il arrivait ce que je 8
demande (αἰτεῖν) et si le Seigneur me donnait mon espoir! Que le Seigneur 9
commence et qu'il me touche; qu'il ne me fasse pas mourir absolument!
Que mon *tombeau* soit ma ville sur les murs de laquelle je sautais! Je n'userai 10

ⲛⲏⲓ ⲓⲟⲩⲙⲁϩ[a] ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲃⲁⲕⲓ ⲑⲏ ⲉⲛⲁⲓⲟ̀ⲓϥⲉⲓ ⲉϫⲉⲛ
ⲛⲉⲥⲥⲟⲃⲧ. ⲛ̀ⲛⲁϯⲁⲥⲟ (ⲅⲁⲣ) ⲁⲛⲟⲕ. ⲙ̀ⲡⲓϫⲉ ⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ
11 ⲅⲁⲣ ⲁⲛⲟⲕ ⲉⲛⲓⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲧⲉ
ⲧⲁϫⲟⲙ ϫⲉ ϯⲙⲟⲛⲓ[1] ⲛ̀ⲧⲟⲧ ⲓⲉ ⲁϣ ⲡⲉ ⲡⲁⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ϫⲉ
12 ⲉϣⲱⲓ[b] ⲉⲣⲟⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ. ⲙⲏ ⲟⲩϫⲟⲙ ⲛ̀ⲱⲛⲓ ⲧⲉ
13 ⲧⲁϫⲟⲙ ⲓⲉ ⲧⲁⲥⲁⲣⲝ ⲟⲩϩⲟⲙⲧ ⲧⲉ...[c] ϯⲃⲟⲏⲑⲓⲁ ⲇⲉ ⲁⲥⲟⲩⲉⲓ
14 ⲙ̀ⲙⲟⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲭⲁⲧ ⲛ̀ⲥⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲛⲁⲓ. ⲡⲓϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ
15 ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲁϥϩⲓⲛϩⲟ ⲙ̀ⲙⲟⲓ. ⲙ̀ⲡⲟⲩϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ
ⲛⲏ ⲉⲧϧⲉⲛⲧ ⲉⲣⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩⲛ̀ⲥⲱⲣⲉⲙ ⲉⲁϥⲙⲟⲩⲛⲕ
ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲟⲗ ⲉⲁⲩⲥⲉⲛⲧ. ⲛⲏ ⲉⲛⲁⲩⲉⲣϩⲟϯ
16 ϧⲁⲧⲁϩⲏ ϯⲛⲟⲩ (ⲇⲉ) ⲁⲩⲧⲱⲟⲩⲛⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
17 ⲛ̀ⲟⲩⲭⲓⲱⲛ ⲓⲉ ⲟⲩⲕⲣⲓⲥⲧⲁⲗⲟⲥ ⲉⲁϥϭⲱⲥ[2]. ⲕⲁⲧⲁ ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲉ
ⲁϥϣⲁⲛⲃⲱⲗ ⲉⲃⲟⲗ ⲁⲣⲉϣⲁⲛ ⲟⲩϧⲙⲟⲙ ϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲩⲥⲟⲩ-
18 ⲱⲛϥ[3] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲉⲛⲁϥⲟⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ
ⲁⲩⲭⲁⲧ ⲛ̀ⲥⲱⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲁⲓⲧⲁⲕⲟ ⲇⲉ ⲟⲩⲟϩ
19 ⲁⲓⲉⲣ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲁⲏⲓ. ⲁⲛⲁⲩ ⲉⲛⲓⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲑⲉⲙⲁⲛⲱⲛ

1. L omet ϯ. — 2. L ϭⲟⲥ. — 3. P ⲙ̀ⲡⲁⲥⲟⲩⲱⲛϥ.

a) Au lieu de ταφος = ⲙ̀ϩⲁⲩ.
b) Conjecture : ⲥϣⲱⲡ.
c) Manque ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐπεποίθεν, comme dans mss. 251, 261.

pas de ménagements; car je n'ai pas menti aux paroles de mon Dieu qui
11 sont sacrées. Quelle est donc ma force pour que je patiente? quelle est ma
12 durée (χρόνος) pour que mon âme accepte? ma force est-elle la force de la
13-14 pierre? ma chair est-elle d'airain?... Le secours est loin de moi, et la pitié m'a
15 abandonné; la visite du Seigneur m'a dédaigné. Mes proches ne m'ont pas
regardé, comme un torrent qui s'est perdu, ou comme un flot, après m'avoir
16 dépassé; ceux qui me craignaient se sont maintenant levés contre moi;
17 comme la neige (χιῶν) ou la glace (κρύσταλλος) qui a fait prise, de même que
si elle est dissoute la chaleur étant survenue, elle n'est plus reconnue telle
18 qu'elle était, de même aussi moi, j'ai été abandonné de tous, j'ai été ruiné et
19 hors de ma maison. Voyez les chemins des Thémanites et les sentiers des

ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲙⲓⲧⲱⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲥⲁⲃⲱⲛ ⲛⲏ ⲉⲑⲛⲁⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩϣⲫⲓⲧ 20
ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲉ ϩⲑⲏⲟⲩ ⲭⲏ ⲉϩⲁⲛⲃⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛ
ⲭⲣⲏⲙⲁ. ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ⲇⲉ ϩⲱⲧⲉⲛ ⲁⲣⲉⲧⲉⲛⲧⲱⲟⲩⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ 21
ⲉϫⲱⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲛⲁⲓ ϩⲱⲥⲇⲉ ⲉⲧⲁⲣⲉⲧⲉⲛⲛⲁⲩ [1]
ⲉⲡⲓⲉⲣϩⲟⲧ ⲁⲣⲓϩⲟϯ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲙⲏⲧⲓ ⲁⲓⲉⲣⲉⲧⲓⲛ ⲛ̀ⲟⲩϩⲗⲓ 22
ⲉⲧⲉⲛⲑⲏⲛⲟⲩ ⲓⲉ [2] ⲁⲓⲉⲣⲭⲣⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛϫⲟⲙ. ϩⲱⲥⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛ- 23
ⲛⲁϩⲙⲉⲧ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲁϫⲁϫⲓ ⲓⲉ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛⲥⲟⲧⲧ ⲉⲃⲟⲗ
ⲛ̀ⲧⲟⲧⲟⲩ ⲛ̀ϩⲁⲛϫⲱⲣⲓ. ⲙⲁⲥⲃⲱ ⲛⲏⲓ ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ϯⲛⲁⲭⲁ- 24
ⲣⲱⲓ. ⲫⲏ ⲉⲧⲁⲓⲥⲱⲣⲉⲙ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲙⲁⲧⲁⲙⲟⲓ ⲉⲣⲟϥ ⲁⲗⲗⲁ 25
ⲓⲥϫⲉⲕ ⲥⲉϩⲱ̀ⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ ϯⲉⲣⲉⲧⲓⲛ
ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲛ̀ⲟⲩϫⲟⲙ ⲉⲧⲉⲛⲑⲏⲛⲟⲩ. ⲟⲩⲇⲉ ⲡⲉⲧⲉⲛⲥⲟϩⲓ 26
ⲛⲁⲑⲣⲓⲕⲏⲛ ⲁⲛ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲥⲙⲏ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲛⲉⲧⲉⲛⲥⲁϫⲓ ϯⲛⲁⲉⲣⲁⲛⲉⲭⲉⲥⲑⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲁⲛ. ⲡⲗⲏⲛ ⲁⲣⲉⲧⲉⲛ- 27
ⲧⲱⲟⲩⲛⲟⲩ [3] ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ ⲧⲉⲧⲉⲛϭⲓⲫⲉⲓ ⲇⲉ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲧⲉⲛϣⲫⲏⲣ. ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ [4] ϯⲛⲁϫⲟⲩϣⲧ 28
ⲉⲛⲉⲧⲉⲛϩⲟ ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲁϫⲉ ⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ ⲁⲛ [5]. ϩⲉⲙⲥⲓ ⲟⲩⲛ [6] 29
ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉ ϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ϣⲱⲡⲓ· ⲟⲩⲟϩ ⲡⲁⲗⲓⲛ ⲙⲁⲙⲁϯ

1. L omet ⲉⲧ. — 2. T ⲉⲓ. — 3. P ⲧⲱⲛⲟⲩ. — 4. P ϫⲉ. — 5. L omet ⲁⲛ. — 6. P ⲟⲛ; L ⲟⲩⲟⲛ.

Sabéens, vous qui voyez, et la confusion viendra à ceux dont le cœur est placé 20
dans des villes et des richesses (χρῆμα). Mais vous aussi vous vous êtes levés 21
contre moi sans pitié; aussi (ὥστε) ayant vu la plaie, craignez. Quoi donc? 22
est-ce que je vous ai demandé (αἰτεῖν) quelque chose? ou ai-je besoin de votre 23
force pour que (ὥστε) vous me sauviez de mes ennemis, ou que vous m'ar-
rachiez de la main des puissants? Instruisez-moi, moi je me tairai. Ce en 24
quoi j'ai erré, apprenez-le-moi, mais à quel point sont mauvaises les paroles 25
des justes? Car je ne demande pas une force de vous, et votre blâme ne me 26
fera pas cesser de parler, et je ne supporterai pas (ἀνέχεσθαι) le son de vos
paroles. Outre que vous vous dressez contre un orphelin (ὀρφανός), vous sautez 27
sur votre camarade. Mais maintenant je vous regarderai en face, et je ne 28
mentirai pas. Asseyez-vous donc (οὖν) et ne laissez pas arriver la violence, et 29

30 ⲛⲉⲙ ⲡⲑⲙⲏⲓ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲙⲉⲧⲛⲟϫⲓ ⲅⲁⲣ ϫⲏ ϧⲉⲛ ⲡⲁⲗⲁⲥ
ϣⲁⲛ ⲟⲩⲕⲁϯ ⲁⲛ ⲡⲉⲧⲉⲥⲉⲣⲙⲉⲗⲉⲧⲁⲛ ⲉⲣⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁϣ-
ⲃⲱⲃⲓ.

VII, 1 Ⲙⲏ ⲟⲩϭⲱⲛⲧ ⲁⲛ ⲡⲉ ⲡⲱⲛϧ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ.
2 ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϥⲱⲛϧ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉⲙⲃⲉⲭⲉ ⲙ̀ⲙⲏⲛⲓ. ⲓⲉ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲃⲱⲕ ⲉϥⲉⲣϩⲟϯ ϧⲁⲧϩⲏ ⲙ̀ⲡⲉϥⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲁϥϫⲓⲙⲓ
ⲛ̀ⲟⲩϧⲏⲓⲃⲓ. ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉⲙⲃⲉⲭⲉ ⲉϥϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲃⲟⲗ
3 ϧⲁⲧϩⲏ ⲙ̀ⲡⲉϥⲃⲉⲭⲉ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ ⲁⲓⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧ
ⲉϩⲁⲛⲉⲃⲏⲧ ⲉⲩϣⲟⲩⲓⲧ ϩⲁⲛⲉϫⲱⲣϩ ⲛ̀ⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ
4 ⲡⲉⲧⲧⲟⲓ ⲛⲏⲓ. ⲁⲓϣⲁⲛⲉⲛⲕⲟⲧ ϯϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϫⲉ ⲁⲣⲉ ϣⲱⲣⲡ
ⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲑⲛⲁⲩ. ⲡⲁⲗⲓⲛ ⲟⲛ ⲁⲓϣⲁⲛⲧⲱⲛⲧ ϯϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ
ϫⲉ ⲉⲣⲉ ⲫⲣⲏ ⲛⲁϩⲱⲧⲡ ⲛ̀ⲑⲛⲁⲩ ϯⲙⲉϩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲉⲙⲕⲁϩ
5 ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲓⲥϫⲉⲛ ⲣⲟⲩϩⲓ ϣⲁ ϣⲱⲣⲡ. ⲁϥⲃⲓϯ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ
ⲡⲁⲕⲁⲥ ϩⲓⲧⲉⲛ ϩⲁⲛϥⲉⲛⲧ ⲉⲩϩⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲙⲟⲩⲃⲱⲛ
6 ⲥⲉⲑⲣⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲗⲱⲕ ⲉⲓϧⲱϧ ⲉⲛⲁⲉⲣϧⲱⲧ. ⲡⲁϫⲓⲛⲱⲛϧ
ⲇⲉ ϥⲁⲥⲓⲱⲟⲩ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲟⲩϫⲓⲛⲥⲁϫⲓ ⲁϥⲧⲁⲕⲟ ⲇⲉ ϧⲉⲛ
7 ⲟⲩϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲉⲥϣⲟⲩⲓⲧ. ⲁⲣⲓⲫⲙⲉⲩⲓ ⲟⲩⲛ[1] ϫⲉ ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲡⲉ

1. P ⲟⲛ.

30 de nouveau (πάλιν) arrangez-vous avec le juste; car il n'y a pas d'iniquité
dans ma langue : n'est-ce pas de la raison que se préoccupe (μελετᾶν) ma
gorge?

VII, 1 N'est-ce pas une épreuve, la vie de l'homme sur la terre, et sa vie comme
2 *celle* d'un mercenaire à la journée? Soit comme le serviteur redoutant son
maître ayant trouvé l'ombre, soit comme le mercenaire attendant son salaire,
3 ainsi, moi aussi, j'ai supporté des mois creux, des nuits d'afflictions m'ont
4 été données. Quand je me couche, je dis : Quand arrivera le matin? et encore,
quand je me lève, je dis : Quand se couchera le soleil? et je suis comblé de
5 douleurs du soir au matin, ma carcasse est souillée de vers mauvais, et mes
6 humeurs font que la terre se mouille quand je racle mes plaies; ma vie est
7 plus rapide que la parole, et elle se perd dans une espérance vaine. Souviens-

ⲡⲁⲱⲛϧ ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲧⲁⲥⲑⲟ ⲁⲛ ϫⲉ ⲉⲛⲁⲩ ⲉϩⲁⲛⲁⲅⲁⲑⲟⲛ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲃⲁⲗ[a]. ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲟⲙⲥ...[b] ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲃⲁⲗ ⲙ̀ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁⲩ 8
ⲉⲣⲟⲓ ⲛⲉⲕⲃⲁⲗ[1] ⲛ̀ϩⲏⲧⲟⲩ[c] ⲟⲩⲟϩ ϯϣⲟⲡ ⲁⲛ ϫⲉ. ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ 9
ⲛ̀ⲟⲩϭⲏⲡⲓ ⲉⲁⲥⲧⲟⲩⲃⲟ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲧⲫⲉ ⲁⲣⲉϣⲁⲛ ⲣⲱⲙⲓ
ϣⲉ ⲛⲁϥ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲉⲁⲙⲉⲛϯ ⲙ̀ⲡⲁϥⲓ ⲉⲡϣⲱⲓ ϫⲉ. ⲟⲩⲇⲉ 10
ⲛ̀ⲛⲉϥⲧⲁⲥⲑⲟϥ ϫⲉ ⲉⲡⲉϥⲏⲓ ⲙ̀ⲙⲓⲛ[2] ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥ-
ⲥⲟⲩⲱⲛϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲙⲁ. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲟⲩⲛ ⲟⲩⲇⲉ ⲁⲛⲟⲕ 11
ⲛ̀ⲛⲁϯⲁⲥⲟ ϧⲉⲛ ⲣⲱⲓ ⲉⲓⲥⲁϫⲓ[d] ⲉⲓⲭⲏ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲛⲁⲅⲕⲏ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲡⲛ̅ⲁ̅ ⲉⲓⲉ̀ⲗⲟⲩⲱⲛ ⲙ̀ⲡϣⲁϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ ⲉⲓⲧⲁⲧ-
ϩⲏⲧ. ⲙⲏ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲓⲟⲙ ⲁⲛⲟⲕ ⲓⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲇⲣⲁⲕⲱⲛ[3] 12
ⲇⲉ ⲕⲑⲱϣ ⲛ̀ⲟⲩϫⲓⲛⲁⲣⲉϩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ⲁⲓϫⲟⲥ[4] ϫⲉ 13
ϥⲛⲁϯⲛⲟⲙϯ ⲛⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁϭⲗⲟϫ ϯⲛⲁϫⲉ ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ
ϧⲁⲣⲓϧⲁⲣⲟⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲁⲙⲁⲛ̀ⲉⲛⲕⲟⲧ. ⲕϯϩⲟϯ ⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ 14
ϩⲁⲛⲣⲁⲥⲟⲩⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲕϣⲑⲟⲣⲧⲉⲣ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛϩⲟ-
ⲣⲁⲙⲁ[5]. ⲉⲕⲉ̀ⲱⲗⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲁⲡⲛ̅ⲁ̅ ⲛⲁⲕⲁⲥ 15

1. L ⲛⲁⲕⲃⲁⲗ. — 2. D'après *T*; M, L, P ⲙ̀ⲙⲏⲛ. — 3. P ⲇⲣⲁⲕⲟⲛ. — 4. *T* ⲁⲓϫⲟⲓ. — 5. P ϩⲣⲟⲙⲁ.

a) Conjecture : correspond à ὀφθαλμός μου. M, L ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲃⲁⲗ; P, *T* ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲃⲁⲗ.
b) Manque ⲉⲣⲟⲓ.
c) Au lieu de ἐν ἐμοὶ = ⲛ̀ϩⲏⲧ; ⲟⲩ a pu être introduit par le mot suivant.
d) Pour λαλήσω = ⲉⲓⲉⲥⲁϫⲓ.

toi donc que ma vie est un souffle et que mon œil ne se retournera pas pour
voir le bonheur; l'œil de celui qui me voit ne *me* regardera plus; tes yeux 8
sont sur *moi*, et je ne suis plus; comme un nuage disparu d'un ciel pur, quand 9
l'homme est descendu dans le séjour des morts, il ne remonte plus; il ne 10
retournera plus dans sa propre maison, et sa demeure ne le reconnaîtra plus.
C'est pourquoi je ne ménagerai pas ma bouche; je parlerai, étant dans des 11
angoisses (ἀνάγκη) d'esprit; je donnerai issue à l'amertume de mon âme avec
conviction. Suis-je la mer ou un dragon pour que tu établisses une garde 12
sur moi? J'ai dit : Mon lit me consolera, et je parlerai avec moi-même sur 13
ma couche : tu m'effraies par des songes, et tu me bouleverses par des 14
visions (ὅραμα). Tu dégageras ma vie (ψυχή) de mon esprit (πνεῦμα), et mes os 15

16 ϫⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲫⲙⲟⲩ. ⲁⲛⲛⲁⲱⲛϧ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ϣⲁ ⲉⲛⲉϩ
ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲁⲱⲟⲩ ⲛ̀ϩⲏⲧ. ϩⲉⲛⲕ ⲟⲩⲛ[1] ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ϥϣⲟⲩⲓⲧ
17 ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲱⲛϧ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ ⲫⲣⲱⲙⲓ ϫⲉ ⲁⲕⲁⲓϥ
18 ⲛ̀ⲛⲓϣϯ ⲓⲉ ϫⲉ ⲕϯ ⲛ̀ϩⲑⲏⲕ[2] ⲉⲣⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲕϭⲓⲙ̀ⲡⲉϥϣⲓⲛⲓ
ϣⲁ[3] ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲕⲑⲱϣ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲩⲙ̀ⲧⲟⲛ.
19 ϣⲁⲑⲛⲁⲩ ϫⲉ ⲕⲭⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲁⲛ ⲟⲩⲇⲉ[4] ⲕϣⲱⲛ[a]
ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲁⲛ ϣⲁϯⲱⲙⲕ ⲙ̀ⲡⲁⲑⲁϥ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ.
20 ⲓⲥϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲁⲓⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲟⲩ ⲡⲉϯⲛⲁϣⲁⲓϥ ⲛⲁⲕ ⲫⲏ
ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲓϩⲏⲧ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲁⲕⲭⲁⲧ ⲉⲓⲥⲉⲙⲓ
21 ⲟⲩⲃⲏⲕ ϯⲟⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲉⲧⲫⲱ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲕ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲑⲃⲉ
ⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲣⲡⲱⲃϣ ⲛ̀ⲧⲁⲁⲛⲟⲙⲓⲁ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲧⲟⲩⲃⲟ
ⲙ̀ⲡⲁⲛⲟⲃⲓ. ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ϯⲛⲁϣⲉ ⲛⲏⲓ ⲉⲡⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁ-
ϣⲧⲉⲙϣⲱⲡⲓ ϫⲉ ⲉⲓϣⲱⲣⲡ ⲙ̀ⲙⲟⲓ.

VIII, 1 Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ Ⲃⲁⲗⲇⲁⲇ ⲡⲓⲥⲁⲩⲭⲓⲧⲏⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ.
2 ϣⲁⲑⲛⲁⲩ ϫⲉ ⲕⲥⲁϫⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲁⲓⲥⲁϫⲓ. ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲛ̀ⲣⲉϥ-
3 ϫⲉⲙⲏϣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲣⲱⲕ. ⲙⲏ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲁϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ

1. P ⲟⲩⲉⲛ. — 2. *T* ϯϩⲑⲏⲕ. — 3. P omet ϣ. — 4. P ajoute ϫⲉ.

a) Pour πρόῃ, traduit par ⲃⲱϣ dans le Sahidique.

16 de la mort; car je ne vivrai pas toujours, pour être patient; éloigne-toi donc
17 de moi, car ma vie est vide. Qu'est donc l'homme, pour que tu lui aies donné
18 de l'importance ou que tu fasses attention à lui, et que tu le visites jusqu'au
19 matin, et que tu le limites pour le repos? Quelle sera la fin de ce temps où
tu ne me lâches pas, et où tu ne me laisses pas avaler ma salive dans la
20 douleur? Si j'ai péché que pourrai-je te faire? toi qui connais le cœur des
hommes, pourquoi m'as-tu mis en situation de t'accuser? *pourquoi* suis-je
21 à charge contre toi? et pourquoi n'as-tu pas oublié mon iniquité et lavé mon
péché? Et maintenant je vais m'en aller dans la terre, et au lever du matin
je ne serai plus. »

VIII, 1-2 Baldad le Sauchite répondit et dit : « Jusqu'à quand parleras-tu ce
3 langage? *combien durera* l'esprit bavard qui est dans ta bouche? Est-ce que

ⲉϥϯϩⲁⲡ. ⲓⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲛ̀ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ϥⲛⲁϣⲑⲟⲣ-
ⲧⲉⲣ ⲛ̀ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ[1]. ⲓⲥϫⲉ ⲛⲉⲕϣⲏⲣⲓ ⲁⲩⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ[a] 4
ⲁϥⲟⲩⲱⲣⲡ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲛⲟⲙⲓⲁ ϧⲉⲛ ⲧⲉⲕϫⲓϫ. ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ ϣⲟⲣⲡⲕ 5
ϩⲁ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ[2] ⲉⲕⲧⲱⲃϩ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲓⲥϫⲉ 6
ⲭⲟⲩⲁⲃ[3] ⲟⲩⲟϩ ⲕⲟⲓ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲡⲉⲕⲧⲱⲃϩ
ⲉϥⲉϯ ⲇⲉ ⲛⲁⲕ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲙⲉⲑⲙⲏⲓ. ⲉⲩⲉ̀ϣⲱⲡⲓ 7
ⲟⲩⲛ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉⲕϩⲟⲩⲁϯ ⲉⲩⲥⲃⲟⲕ ⲛⲉⲕϧⲁⲉⲩ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣ
ϩⲁⲛⲁⲧⲏⲡⲓ. ϣⲓⲛⲓ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲅⲉⲛⲉⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ϣⲟⲣⲡ 8
ϧⲟⲧϧⲉⲧ ⲇⲉ[4] ⲕⲁⲧⲁ ⲛⲓⲅⲉⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ[5]. ⲁⲛⲟⲛ ⲛⲁ 9
ⲥⲁϥ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉⲛⲉⲙⲓ ⲁⲛ ⲟⲩϧⲏⲓⲃⲓ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ ⲡⲉⲛ-
ϫⲓⲛⲱⲛϧ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲙⲏ ⲛⲁⲓ ⲁⲛ ⲉⲧⲛⲁϯⲥⲃⲱ ⲛⲁⲕ 10
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲧⲁⲙⲟⲕ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕϩⲏⲧ. ⲙⲏ ϥⲛⲁⲫⲓⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϭⲟⲛϥ ⲛ̀ⲟⲩⲉ- 11
ϣⲉⲛⲙⲱⲟⲩ[6] ⲓⲉ ϥⲛⲁϭⲓⲥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲃⲉϭⲏⲛ[7] ⲛ̀ⲟⲩⲉϣⲉⲛⲥⲱ.
ⲉⲧⲓ ⲉϥⲭⲏ ϩⲓϫⲉⲛ ⲧⲉϥⲛⲟⲩⲛⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲟⲥϧϥ ⲙ̀ⲡⲁ- 12
ⲧⲉϥⲥⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲥⲓⲙ ⲛⲓⲃⲉⲛ ϣⲁϥϣⲱⲟⲩⲓ. ⲁⲥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲟⲩⲛ 13

1. P ⲙⲉⲑⲙⲏ. — 2. P ⲡⲉⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ. — 3. P ⲕⲟⲩⲁⲃ. — 4. *T* ϫⲉ. — 5. P ⲓⲟⲧϯ. — 6. L ⲛ̀ⲟⲩⲉ̀ϣⲉⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. — 7. Cf. XL, 16 : ⲃⲉϫⲏⲛ.

a) Au lieu de ἐναντίον αὐτοῦ = ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ; traduction arabe : قدامه, devant lui.

le Seigneur sera injuste en jugeant? Celui qui a créé toutes choses ébranlera-
t-il la justice? Si tes fils ont péché devant *lui*, il a remis leurs iniquités dans 4
ta main. Pour toi, sois matinal devant le Seigneur tout-puissant, pour 5
l'implorer. Si tu es pur et juste, il entendra ta prière, il te donnera une 6
demeure de justice; de sorte que, si ta première fortune aura été modeste, ta 7
dernière sera immense. Interroge une génération (γενεά) primitive, consulte 8
l'âge (γένος) de nos pères; car nous, nous sommes d'hier et nous ne savons 9
pas; c'est en effet une ombre que notre vie sur la terre; n'est-ce pas eux qui 10
t'instruiront et te renseigneront, et feront sortir des sentences de ton cœur?
Est-ce que le papyrus fleurira sans eau! est-ce que le butome poussera sans 11
absorber? il est encore sur sa racine et il ne sera pas moissonné : sans absor- 12
ber, tout végétal se dessèche; telle sera aussi la fin de tout être qui oubliera 13

ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲛ̀ϫⲉ ϯϩⲁⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲑⲛⲁⲉⲣⲡⲱⲃϣ
14 ⲙ̀Ⲡⲟ̅ⲥ̅. ϯϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲉⲥⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ. ⲡⲉϥⲏⲓ ⲅⲁⲣ
ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲗⲓ. ⲧⲉϥⲥⲕⲏⲛⲏ ⲅⲁⲣ ⲉⲥⲉ̀ⲉⲣ
15 ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲧⲁϫⲟⲩⲗ[1]. ⲉϣⲱⲛ ⲁϥϣⲁⲛⲧⲁϫⲣⲟ ⲙ̀ⲡⲉϥⲏⲓ
ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲉⲙⲛⲓ ⲁϥϣⲁⲛⲉⲣϩⲏⲧⲥ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ.
16 ϥⲫⲟⲥⲓ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲫⲣⲏ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ
17 ⲡⲉϥⲧϩⲟ[a][2] ⲉϥⲉ̀ⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥϫⲁⲗ. ⲉϥⲉ̀ⲉⲛⲕⲟⲧ ϩⲓϫⲉⲛ
ϩⲁⲛⲑⲱⲙⲟⲩⲥ ⲛ̀ⲱⲛⲓ ⲉϥⲉ̀ⲱⲛϧ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲑⲙⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛ-
18 ⲭⲁⲗⲓ̈ⲝ. ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛⲱⲙⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲙⲁ ⲉϥⲉ̀ϫⲉⲙⲉⲑ-
19 ⲛⲟⲩϫ ⲉⲣⲟϥ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲛⲁⲩ ⲉⲟⲩⲟⲛ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ϫⲉ ⲫⲟⲩⲱϫⲡ
ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲉϥⲉ̀ⲫⲓⲣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ
20 ⲕⲉⲟⲩⲁⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥⲭⲱ ⲛ̀ⲥⲱϥ
ⲙ̀ⲡⲓⲁⲧⲕⲁⲕⲓⲁ[b] ⲇⲱⲣⲟⲛ ⲇⲉ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲛ̀ⲛⲉϥ-
21 ϣⲟⲡⲟⲩ. ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲙⲁϩ ⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲣⲁϣⲓ. ⲟⲩⲟϩ
22 ⲛⲟⲩⲥⲫⲟⲧⲟⲩ ⲉϥⲉ̀ⲙⲁϩⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ. ⲛⲟⲩϫⲁϫⲓ
ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ϯ ϩⲓⲱⲧⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩϣⲓⲡⲓ ⲫⲙⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲛⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ
ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲱⲡⲓ.

1. L omet ⲟⲩ. — 2. P omet ⲡⲉϥ.

a) *Sic*. Gr. : σαπρίας; Sah. ⲧⲁⲕⲟ; arabe طلع.
b) Grec : τὸν ἄκακον = ⲙ̀ⲡⲓⲁⲧⲕⲁⲕⲟⲥ.

14 le Seigneur; car l'espérance de l'impie sera ruinée; sa maison, personne ne
15 l'habitera; sa tente sera comme l'araignée; s'il consolide sa maison, elle ne
16 tiendra pas; s'il commence, il ne persistera pas. Il n'est pas brûlé par le
17 soleil, et de son bourgeon (?) sortira son rameau; il reposera sur des amas de
18 pierres, et vivra au milieu des cailloux (χάλιξ); si le terrain l'absorbe, il le
19 reniera. N'as-tu pas vu de même que la ruine de l'impie arrivera ainsi, et
20 qu'il sortira autre chose de la terre. Le Seigneur n'abandonnera pas l'inno-
21 cent; mais tous les dons des impies, il les refusera; quant aux justes, il rem-
22 plira leur bouche d'allégresse, et leurs lèvres de déclarations; leurs ennemis
seront couverts de honte : la demeure des impies ne sera plus. »

ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲧⲁⲫⲙⲏⲓ ϯⲉⲙⲓ[a] ϫⲉ IX, 1-2
ⲟⲩⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲡⲉ ⲉⲧϣⲟⲡ ⲡⲱⲥ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲟⲛ ⲣⲱⲙⲓ ⲛⲁⲉⲣⲑⲙⲏⲓ
ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲁϥϣⲁⲛⲟⲩⲱϣ ⲅⲁⲣ ⲉϭⲓϩⲁⲡ ⲟⲩⲃⲏϥ 3
ⲛ̀ⲛⲉϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛⲁϥ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉϥϣⲧⲉⲙⲉⲣⲁⲛⲧⲓⲗⲉⲅⲓⲛ ⲉⲑⲃⲉ
ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲁϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲛϣⲟ. ⲟⲩⲥⲁⲃⲉ 4
ⲅⲁⲣ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲕⲁϯ ⲡⲉ[1] ϥⲁⲙⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲡⲉ
ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥϣⲱⲡⲓ[2] ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ⲥ(ⲩⲛ)ⲕⲗⲏⲣⲟⲥ[b] ⲙ̀ⲡⲉϥⲙⲑⲟ
ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ. ⲫⲏ ⲉⲧⲑⲣⲟ ⲛ̀ⲛⲓⲧⲱⲟⲩ ⲉⲉⲣⲁⲡⲁⲥ 5
ⲟⲩⲟϩ ⲥⲉⲉⲙⲓ ⲁⲛ ⲫⲏ ⲉⲧⲟⲩⲱϫⲡ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ.
ⲫⲏ ⲉⲧⲙⲟⲛⲙⲉⲛ ⲛ̀ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ[3] ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲛⲉⲙ ⲛⲟⲩⲥⲉⲛϯ[4].... 6
ⲫⲏ ⲉⲧϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲁϥϣⲁⲓ ϥⲉⲣⲥⲫⲣⲁ- 7
ⲅⲓⲍⲓⲛ (ⲛ̀ⲧⲫⲉ) ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲓⲟⲩ.... ⲫⲏ ⲉⲧϭⲱⲗⲕ ⲛ̀ⲧⲫⲉ 8
ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧϥ ⲟⲩⲟϩ ϥⲙⲟϣⲓ ϩⲓϫⲉⲛ[5] ⲫⲓⲟⲙ ϩⲱⲥ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲫⲏ ⲉⲧⲑⲁⲙⲓⲟ ⲛ̀ϭⲓⲙⲟⲩⲧ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ 9
ⲁⲣⲟⲩϩⲓ[c] (ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ϣⲱⲣⲡ) ⲛⲉⲙ ⲡϣⲱⲃϣ ⲛⲉⲙ
ⲛⲓⲧⲁⲙⲓⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲣⲏⲥ. ⲫⲏ ⲉⲧⲓⲣⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲛⲉⲙ 10

1. *T* ⲡⲉϥⲁⲙⲁϩⲓ. — 2. *T* ϣⲱⲡⲓ. — 3. L omet ⲛ. — 4. P ⲟⲩⲥⲉⲛϯ. — 5. P ⲛ̀ϫⲉ; ⲛ̀ en surcharge devant ϫⲉⲛⲫⲓⲟⲙ, dont ⲛ est raturé.

a) P, L omettent ϯ; *T* l'ajoute d'après M.
b) Grec : τις σκληρος.
c) M a écrit ϩⲁⲛⲁⲣⲟⲩϩⲓ, puis raturé ϩⲁⲛ; il aurait pu supprimer ϩⲁⲛⲁ.

Job répondit, et dit : « Je sais vraiment qu'il en est ainsi; car comment IX, 1-2
l'homme sera-t-il juste devant le Seigneur? S'il veut avoir droit contre lui, 3
il ne lui répondra pas, pour ne pas contredire (ἀντιλέγειν) à une seule parole de
lui sur mille; car il est sage dans sa pensée; il est puissant et grand. Quel 4
est celui qui a été solide devant lui et a persisté? Lui qui fait vieillir les 5
montagnes à leur insu, qui les détruit dans sa colère; Lui qui ébranle le 6
dessous du ciel et ses fondements...; Lui qui parle au soleil, et il ne se lève 7
pas; il scelle (le ciel) avec des étoiles... ; Lui qui étend le ciel tout seul, qui 8
marche sur la mer comme sur la terre; Lui qui fait les Pléiades, l'étoile du 9
soir (l'étoile du matin), *Arcturus* et les dépôts (ταμιεῖον) du Sud; Lui qui fait 10

ϩⲁⲛⲁⲧϧⲉⲧϧⲱⲧⲟⲩ[1] ⲛⲉⲙ ⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲡⲱⲟⲩ
11 ⲛⲉⲙ ⲛⲓϣⲫⲏⲣⲓ ⲉⲧⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲏⲡⲓ ⲧⲟⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲉϣⲱⲡ
ⲁϥϣⲁⲛⲟⲩⲟⲑⲃⲉⲧ ⲛ̀ⲛⲁⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ[2] ⲁϥϣⲁⲛⲥⲉⲛⲧ ⲛ̀ⲛⲁⲉⲙⲓ
12 ⲟⲛ. (ⲛⲁⲓⲣⲏϯ ⲟⲛ) ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛϣⲁⲣⲓ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲛⲁ-
13 ⲧⲁⲥⲑⲟ ⲓⲉ ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲛⲁϣϫⲟⲥ ⲛⲁϥ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉⲧⲁⲕⲁⲓϥ. ⲛ̀ⲑⲟϥ
ⲇⲉ ⲁϥⲫⲱⲛϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϩⲟ ⲥⲁⲃⲟⲗ[3] ϩⲁ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ. ⲉⲧⲁⲩ-
ⲕⲱⲗϫ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲕⲏⲧⲟⲥ ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ.
14 ⲉϣⲱⲡ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ ⲓⲉ ⲛ̀ⲧⲉϥⲉⲣⲇⲓⲁⲕⲣⲓⲛⲓⲛ ⲛ̀ⲛⲁ-
15 ⲥⲁϫⲓ. ⲉϣⲱⲡ ⲇⲉ[a] ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ[b] ⲉⲣⲟⲓ
16 ⲡⲉϥϩⲁⲡ ⲉⲓⲧⲱⲃϩ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲧⲁⲙⲟⲩϯ ⲟⲩⲟϩ
... ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϯⲛⲁⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧⲥ ⲁⲛ ϫⲉ ⲁϥⲥⲱⲧⲉⲙ
17 ⲉⲣⲟⲓ ⲙⲏⲡⲱⲥ ⲛ̀ⲧⲉϥϥⲟⲧⲧ[4] ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲅⲛⲟⲫⲟⲥ. ⲁϥⲑⲟ-
18 ⲣⲟⲩⲁϣⲁⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁϧⲟⲙϧⲉⲙ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ. ϥⲭⲱ
19 ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲁⲛ ⲉⲛⲓϥⲓ ⲁ̀ϥⲙⲁϩⲧ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϣⲁϣⲓ. ⲟⲧⲓ ⲙⲉⲛ[5] ⲅⲁⲣ
ⲁϥⲁⲙⲁϩⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲟⲙ. ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲛⲁϯ ⲉϧⲟⲩⲛ ⲉϩⲣⲁϥ ⲛⲉⲙ
20 ⲡⲉϥϩⲁⲡ. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲣⲱⲓ ⲛⲁⲉⲣⲙⲉⲧⲁⲥⲉ-

1. L ⲉⲧϧⲉⲧϧⲱⲧⲟⲩ. — 2. M, P omettent ⲉⲣⲟϥ; L l'ajoute hors ligne. — 3. D'après L; M. P. *T;* ⲉⲃⲟⲗ. — 4. P ϥⲟⲩⲧ. — 5. L ⲙⲁⲛ.

a) Au lieu de ἐὰν γάρ; ⲇⲉ et ⲅⲁⲣ semblent intervertis dans les v. 15 et 16.
b) Grec : οὐκ εἰσακούσεται = ⲛ̀ⲡⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ ; Sah. : ⲛ̄ϥⲛⲁⲥⲱⲧⲙ̄.

des choses grandes et insondables, des œuvres glorieuses et des merveilles
11 sans nombre : S'il passe près de moi, je ne le verrai pas; s'il me dépasse,
12 je n'en saurai rien. De même, s'il frappe, qui réagira? ou qui lui dira : Qu'as-
13 tu fait? C'est lui-même qui détourne son visage de la colère, mais les baleines
14 (κῆτος) qui sont sous le ciel se sont inclinées à distance de lui. S'il m'écoute,
15 jugera-t-il mes paroles? si j'ai raison, il ne m'entendra pas implorant sa
16 sentence; si j'appelle et s'il m'écoute, je ne croirai pas qu'il m'a écouté, de
17 peur qu'il ne me fasse disparaître dans une trombe (γνόφος). Il a multiplié mes
18 plaies inutilement; il ne me laisse pas souffler : il m'a rempli d'amertume;
19 quand il saisit avec violence, qui résistera à lui et à son jugement? Quand
20 même je serais juste, ma bouche commettra l'impiété; quand je serais irré-

ⲃⲏⲥ. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲁⲓⲛⲁⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲓ̀ⲕⲟⲗϫ.
ⲓⲧⲉ ⲅⲁⲣ ⲁⲓⲉⲣⲙⲉⲧⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ϯⲉⲙⲓ ⲁⲛ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲫⲩⲭⲏ ⲡⲗⲏⲛ 21
ϫⲉ ⲁⲩⲱⲗⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲱⲛϧ. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲁⲓϫⲟⲥ ϫⲉ ⲟⲩⲛⲓϣϯ 22
ⲛⲉⲙ ⲟⲩϫⲱⲣⲓ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ. ϫⲉ ⲛⲓⲥⲁⲙ̀- 23
ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲥⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲟⲩ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣⲓ ⲁⲗⲗⲁ ⲥⲉⲥⲱⲃⲓ
ⲛ̀ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ [1]. ⲁⲩⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲉⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ 24
ⲛⲓϩⲟ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲉϥϯϩⲁⲡ ϥϩⲱⲃⲥ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ
ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲡⲉ... [a] ⲡⲁϫⲓⲛⲱⲛϧ ⲇⲉ ϥⲁⲥⲓⲱⲟⲩ ⲉϩⲟⲧⲉ 25
ⲟⲩϫⲓⲛϭⲟϫⲓ ⲁⲩⲫⲱⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲛⲁⲩ. ⲓⲥϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ 26
ⲧⲁⲧⲥⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲉϫⲏⲟⲩ ⲓⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲁϧⲱⲙ ⲉϥϩⲏⲗ
ⲉϥⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ ⲟⲩϧⲣⲉ ⲛⲁϥ. ⲁⲓϣⲁⲛⲫⲓⲣⲓ ⲅⲁⲣ ϯⲛⲁⲉⲣ- 27
ⲡⲱⲃϣ ⲉⲓⲥⲁϫⲓ [2] ⲁⲓⲛⲁⲕⲱⲗϫ [3] ⲙ̀ⲡⲁϩⲟ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ
ⲛ̀ⲧⲁϥⲓⲁϩⲟⲙ [4]. ϯⲕⲓⲙ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲛⲁⲙⲉⲗⲟⲥ ⲧⲏⲣⲟⲩ ϯⲉⲙⲓ ⲅⲁⲣ 28
ϫⲉ ⲭⲛⲁⲭⲁⲧ ⲉⲓⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲛⲟⲃⲓ. ⲉⲡⲓⲇⲏ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲁⲥⲉⲃⲏⲥ 29
ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲟⲩ [5]. ⲁⲓϣⲁⲛϫⲱⲕⲉⲙ ⲅⲁⲣ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲭⲓⲱⲛ [6] 30
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁⲧⲟⲩⲃⲟⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛϫⲓϫ ⲉⲩⲟⲩⲁⲃ. ⲁⲩϭⲟϫⲧ 31
ⲉⲙⲁϣⲱ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲑⲱⲗⲉⲃ ⲁⲥⲟⲣⲃⲉⲧ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲥⲧⲟⲗⲏ.

1. L omet ⲛⲓ· — 2. L ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ· — 3. *T* ⲉⲓⲛⲁ· — 4. L ⲛ̀ⲧⲉϥⲓ· — 5. P ⲙ̀ⲡⲱⲟⲩ· — 6. P ⲭⲓⲟⲛ·

a) Manque τίς ἐστιν, comme dans le manuscrit 55, du Vatican.

prochable, je sortirai infléchi. Si j'ai agi en impie, je l'ignore dans mon âme, 21
mais ma vie est enlevée. C'est pourquoi j'ai dit : Il détruira dans la colère 22
le grand et le fort; les méchants ont une mort qui étonne, mais les justes 23
sont ridiculisés, car ils sont livrés aux mains de l'impie; il couvre les visages 24
des juges et ce n'est pas lui? Ma vie est plus rapide qu'une course : on a fui 25
et on n'a pas vu : existe-t-il une trace du chemin des vaisseaux ou d'un aigle 26
qui vole à la recherche de sa proie; si je m'explique, j'oublierai en parlant, 27
j'inclinerai mon visage et je soupirerai; je tremble de tous mes membres, car 28
je sais que tu ne me laisseras pas dans la condition d'un innocent; puisque 29
je suis impie, pourquoi ne suis-je pas mort? Si je me lave dans la neige, et 30
si je me purifie avec des mains pures, on me trempe bel et bien dans la fange, 31

32 ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲏϯ ⲫⲏ ⲉϯⲛⲁϭⲓϩⲁⲡ
33 ⲛⲉⲙⲁϥ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓ ⲉⲩϩⲁⲡ ⲉⲩⲥⲟⲡ. ⲁⲙⲟⲓ ⲛⲉ ⲟⲩⲟⲛ
ⲟⲩⲙⲉⲥⲓⲧⲏⲥ ⲟⲩⲧⲱⲛ ⲡⲉ ⲉϥⲥⲟϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲟⲩⲧⲱⲛ
34 ⲙ̀ⲡⲃ̄. ⲙⲁⲣⲉϥⲱⲗⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲃⲱⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁⲣⲟⲓ ⲧⲉϥϩⲟϯ
35 ⲗⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉⲥϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣⲧ. ⲛ̀ⲛⲁⲉⲣϩⲟϯ ⲁⲗⲗⲁ ⲉⲓⲉ̀ⲥⲁϫⲓ
X, 1 ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ (ⲁⲗⲗⲁ) ⲉⲓϧⲟⲥⲓ ϧⲉⲛ
2 ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ ⲉⲓϥⲓⲁϩⲟⲙ ϯⲛⲁϫⲉ ⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲛⲁϩⲣⲁϥ.... ⲟⲩⲟϩ
ϯⲛⲁϫⲟⲥ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲣϯⲥⲃⲱ ⲛⲏⲓ ⲉⲉⲣⲙⲉⲧⲁⲥⲉⲃⲏⲥ
3 ⲟⲩⲟϩ ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲁⲕϯϩⲁⲡ ⲉⲣⲟⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ. ⲙⲏ ⲛⲁⲛⲉⲥ
ⲛⲁⲕ ⲁⲓϣⲁⲛϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ϫⲉ ⲁⲕⲭⲱ ⲛ̀ⲥⲱⲕ ⲛ̀ⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ
4 ⲛⲉⲕϫⲓϫ ⲡⲥⲟϭⲛⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲁⲕϯϩⲑⲏⲕ ⲉⲣⲟϥ.
ⲁⲛ ⲁⲕⲛⲁⲩ ϩⲱⲕ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲉϥⲛⲁⲩ [a].... ⲓⲉ
5 ⲡⲉⲕϫⲓⲛⲱⲛϧ ⲟⲩϫⲓⲛⲱⲛϧ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ ⲡⲉ ⲓⲉ ⲛⲉⲕⲣⲟⲙⲡⲓ
6 ϩⲁⲛⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ[1] ⲛⲉ. ϫⲉ ⲁⲕⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲁⲁⲛⲟⲙⲓⲁ.
7 ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲛⲟⲃⲓ ⲁⲕϧⲉⲧϧⲱⲧⲟⲩ. ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲅⲁⲣ ϫⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲉ-
ⲣⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲁⲗⲗⲁ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲱⲗⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕϫⲓϫ.

1. L omet ce mot.

a) Manque un hémistiche, comme dans les mss. 106, 160, 261.

32 et mon vêtement me salit : Car tu n'es pas comme moi un homme, avec qui
33 je puisse contester pour aller ensemble en justice. Puisse-t-il y avoir entre
nous un arbitre (μεσίτης), dénonçant et entendant *la cause* entre nous deux;
34 qu'il enlève sa verge de dessus moi, et que sa crainte ne me bouleverse pas :
35 je n'aurai plus peur, mais je parlerai; tel *que je suis,* je n'ai pas conscience,
X, 1 (mais) souffrant en mon âme, soupirant, je proférerai mes paroles devant lui...
2 et je dirai au Seigneur : Ne m'apprends pas à être impie, et pourquoi m'as-tu
3 jugé ainsi? est-ce bon pour toi que j'agisse injustement? pour que tu
aies abandonné les ouvrages de tes mains et fait attention au conseil des
4 impies; est-ce que tu vois toi-même de la façon qu'un homme voit?... ta vie
5 est-elle une vie d'homme? tes années, des années d'homme, pour que tu aies
6 recherché ma transgression et scruté mes fautes? Tu sais bien que je n'ai
7 pas agi en impie, mais qui est-ce qui m'enlèvera de tes mains? ce sont tes

ⲡⲉⲕϫⲓϫ ⲁⲩⲉⲣⲡⲗⲁⲥⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲑⲁⲙⲓⲟⲓ. ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ 8
ⲛⲁⲓ ⲇⲉ ⲁⲕⲕⲟⲧⲕ ⲁⲕϯ ⲛ̀ⲟⲩⲉⲣϦⲱⲧ ⲛⲏⲓ. ⲁⲣⲓⲫⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ 9
ⲁⲕⲉⲣⲡⲗⲁⲥⲓⲛ [1] ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲙⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲧⲁⲥⲑⲟⲓ ⲟⲛ
ⲉⲡⲕⲁϩⲓ. ⲙⲏ ⲉⲧⲁⲕϩⲟⲣⲧ ⲁⲛ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲉⲣⲱϯ ⲁⲕ- 10
ⲑⲣⲓϭⲱⲥ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲗⲱⲙ. ⲟⲩϣⲁⲣ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϥⲱⲓ [a] 11
ⲁⲕⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ϩⲓⲱⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲙⲟⲣϦⲧ Ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲕⲁⲥ ⲛⲉⲙ
ϩⲁⲛⲙⲟϯ. ⲟⲩⲱⲛϦ ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲛⲁⲓ ⲁⲕⲭⲁⲩ [2] ⲛ̀Ϧⲏⲧ. 12
ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉⲕϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ ⲁϥⲁⲣⲉϩ ⲉⲡⲁⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅. ⲛⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ 13
ⲥⲉⲭⲏ ⲛ̀Ϧⲏⲧ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲉⲙⲓ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲟⲕ Ϧⲉⲛ
ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲗⲓ ⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲧϫⲟⲙ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲕ.
ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲁⲓϣⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲭⲛⲁⲁⲣⲉϩ ⲉⲣⲟⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲧⲟⲩⲃⲟⲓ 14
ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲛⲁⲁⲛⲟⲙⲓⲁ. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲁⲓϣⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ 15
ⲟⲩⲟⲓ ⲛⲏⲓ. ⲉϣⲱⲡ ⲇⲉ ⲉⲓⲟⲓ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ ϯϣϥⲓ ⲉϫⲱⲓ [b] ⲉⲡϣⲱⲓ
ⲁⲛ ϯⲙⲉϩ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϣⲱϣ. ⲥⲉϫⲱⲣϫ ⲅⲁⲣ ⲉⲣⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ 16
ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩⲓ ⲉⲡϦⲟⲗϦⲉⲗ ⲡⲁⲗⲓⲛ ⲟⲛ ⲁⲓⲕⲟⲧ [c] ⲁⲕϯⲙⲕⲁϩ ⲛⲏⲓ
ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ. ⲉⲕⲓⲣⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲉⲧⲁⲥⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲃⲉⲣⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲁⲕ- 17

1. P omet ⲉⲣ· — 2. L ⲁⲕⲛⲁⲩ·

a) Au lieu de χρέας = ⲁϥⲟⲩⲓ; Sah. : ϩⲉⲛⲁϥ·
b) *Sic;* conjecture : ϥⲓϫⲱⲓ·
c) Au lieu de μεταβαλὼν. Sah. : ⲁⲕⲕⲟⲧⲕ·

mains qui m'ont façonné et créé, et après cela, tu t'es retourné, tu m'as porté 8
un coup. Souviens-toi que tu m'as façonné avec de la boue et tu me fais 9
retourner à la terre. Ne m'as-tu pas trait comme du lait et caillé comme du 10
fromage? Tu m'as revêtu de peau et de *chairs*, et tu m'as assemblé avec des 11
os et des nerfs; tu as mis en moi la vie avec miséricorde, et ta providence a 12
gardé mon esprit. Tout cela est en moi, et je sais que tu as la puissance en 13
tout, et que rien n'est impossible de ta part. Si je pèche, tu prendras garde 14
à moi, tu ne m'as pas purifié de mes transgressions; si je pèche, malheur à 15
moi; mais si je suis juste, je ne puis relever la tête, car je suis rempli de
honte; je suis traqué comme un lion pour le massacre; *tu te* retournes 16
encore, tu me fais souffrir extrêmement; faisant (mon) inquisition à nouveau 17

ⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ ⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ϫⲱⲛⲧ ⲁⲕⲓⲛⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲁⲛ-
18 ⲡⲓⲣⲁⲥⲙⲟⲥ[1] ⲉϩⲣⲏⲓ[2] ⲉϫⲱⲓ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲁⲕⲉⲛⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ
ⲑⲛⲉϫⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲟⲩ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉϣⲧⲉⲙ ⲃⲁⲗ (ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ)
19 ⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁⲉⲣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲱⲡⲓ[3]
ⲣⲱ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲉⲧⲁⲓⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲙ̀ⲡⲓϩⲱⲗ ⲉⲟⲩ-
20 ⲙ̀ϩⲁⲩ ϣⲁⲛ ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ ⲁⲛ ⲡⲉ ⲡⲥⲛⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲱⲛϧ[4].
21 ⲭⲁⲧ ⲛ̀ⲧⲁⲙⲧⲟⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ. ⲙ̀ⲡⲁϯϣⲉ ⲛⲏⲓ ⲉⲡⲓⲙⲁ
ⲉϯⲛⲁⲧⲁⲥⲑⲟⲓ ⲁⲛ ϫⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⲉⲡⲓⲙⲁ ⲛ̀ⲭⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ
ⲅⲛⲟⲫⲟⲥ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲭⲁⲕⲓ ϣⲁ ⲉⲛⲉϩ ⲡⲓⲙⲁ ⲉⲧⲉⲙⲙⲟⲛ
ⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲩⲛⲁⲩ ⲉⲡⲱⲛϧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ[5]
ⲙ̀ⲙⲁⲩ.

XI, 1-2 ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲥⲱⲫⲁⲣ ⲡⲓⲙⲓⲛⲛⲉⲟⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲫⲏ
ⲉⲧϫⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲡⲟⲩⲟϩⲉⲙ[6] ⲓⲥϫⲉ
ⲫⲏ ⲉⲧϫⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ ϥⲙⲉⲩⲓ ⲉⲣⲟϥ ϫⲉ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ
3 ⲡⲉ. ϥⲥⲙⲁⲣⲱⲟⲩⲧ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲙⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ ⲉⲥⲟⲓ[a]
ⲛ̀ⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲱⲛϧ. ⲙⲡⲉⲣϣⲱⲡⲓ ⲉⲕⲟϣ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲛ

1. P — ⲡⲓⲣⲉⲥⲙⲟⲥ· — 2. *T* ⲉϩⲣⲉⲓ· — 3. L ⲡⲉϥϣⲱⲡⲓ· — 4. L ⲛ̀ⲧⲁⲡⲱⲛϧ· — 5. *T* ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ· — 6. M ⲉⲡⲟⲩⲟⲩⲟϩⲉⲙ·

a) *Sic;* pour ⲉϥⲟⲓ.

sur moi, tu procèdes envers moi avec un grand courroux, tu fais venir sur
18 moi les épreuves. Pourquoi m'as-tu tiré du sein et ne suis-je pas mort; de
19 sorte que l'œil de l'homme ne me voie pas et que je sois comme quelqu'un
qui n'a pas même existé? Pourquoi, quand je suis sorti du sein, n'ai-je pas
20 volé au tombeau? ou bien *pourquoi* le temps de ma vie n'a-t-il pas été court?
21 Laisse-moi me reposer un peu avant que je m'en aille au lieu d'où je ne
reviendrai plus, au lieu d'obscurité et de noirceur, terre des ténèbres éternelles, au lieu où il n'y a pas de lumière, et où on ne voit pas la vie des hommes. »

XI, 1-2 Sophar le Minnéen répondit, et dit : « Celui qui dit beaucoup de paroles
entendra la réplique; est-ce que celui qui dit beaucoup de paroles pense être
3 justifié? Béni soit le rejeton de la femme dont la vie est courte. Ne sois pas

ϩⲁⲓ ⲅⲁⲣ ϭⲁϩⲁⲡ ⲟⲩⲃⲏⲕ. ⲙ̀ⲡⲉⲣϫⲟⲥ ϫⲉ ϯⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ.... 4
ⲟⲩⲟϩ ϯⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ ⲁⲗⲗⲁ ⲁⲣⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲁⲥⲁϫⲓ 5
ⲛⲉⲙⲁⲕ ⲛ̀ⲁϣ ⲛ̀ⲣⲏϯ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥⲟⲩⲱⲛ ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲫⲟⲧⲟⲩ
ⲛⲉⲙⲁⲕ. ⲓⲧⲁ ϥⲛⲁⲧⲁⲙⲟⲕ ⲉⲧϫⲟⲙ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲥⲟⲫⲓⲁ ϫⲉ 6
ⲟⲩⲏⲓ[1] ϥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ⲇⲓⲡⲗⲟⲩⲛ[2] ⲉⲣⲟⲕ. ⲧⲟⲧⲉ ⲉⲕⲉ̀ⲉⲙⲓ
ϫⲉ ⲉⲧⲁ ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ ϣⲱⲡⲓ ⲛⲁⲕ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡⲟ̅ⲥ̅
ⲉⲩⲙ̀ⲡϣⲁ ⲛ̀ⲛⲓⲛⲟⲃⲓ ⲉⲧⲁⲕⲁⲓⲧⲟⲩ. ⲙⲏ ⲭⲛⲁϫⲓⲙⲓ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲱⲓⲧ 7
ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲓⲉ ⲁⲕϣⲉ[3] ϣⲁ ⲁⲩⲣⲏϫⲟⲩ[4] ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲱⲟⲩ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ. ⲥ̀ϭⲟⲥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉⲕ- 8
ⲛⲁⲁⲓϥ ϩⲁⲛⲟⲩ ⲡⲉⲧⲉⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉⲩϣⲏⲕ ⲉϩⲟⲧⲉ
ⲛⲏ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲁⲙⲉⲛϯ. ⲓⲉ ⲉⲩϣⲏⲟⲩ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲡⲓϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ 9
ⲓⲉ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲡⲓⲟⲩⲟⲥⲑⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲓⲟⲙ. ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛⲟⲩⲱϫⲡ 10
ⲛ̀ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲛⲓⲙ ⲡⲉⲑⲛⲁϣϫⲟⲥ ⲛⲁϥ ϫⲉ ⲟⲩ
ⲡⲉⲧⲁⲕⲁⲓϥ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁ- 11
ⲛⲟⲙⲟⲥ. ⲁϥϣⲁⲛⲛⲁⲩ ⲇⲉ ⲉϩⲁⲛⲙⲉⲧⲁⲧⲟⲡⲟⲥ ⲛ̀ⲛⲉϥⲟⲃϣ
ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲫⲣⲱⲙⲓ ⲇⲉ ⲉϥϩⲉⲗϩⲉⲗ ⲛ̀ⲕⲉⲣⲏϯ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ 12

1. P omet ⲩ. — 2. P ⲁϥⲟⲓ ⲛ̀ϯⲇⲓⲡⲗⲟⲛ. — 3. L ⲁⲕϣⲁ. — 4. P ϣⲁⲩⲣⲏϫⲟⲩ.

long dans tes paroles; car il n'est personne qui discute avec toi. Ne dis pas : 4
Je suis pur... et je suis irréprochable devant lui. D'ailleurs, de quelle manière 5
le Seigneur parlera-t-il avec toi, et ouvrira-t-il ses lèvres avec toi? Alors il 6
te montrera la force de la sagesse, car vraiment il te sera deux fois supérieur;
alors tu sauras que des choses te sont arrivées de la part du Seigneur,
méritées par les péchés que tu as faits. Trouveras-tu la voie du Seigneur? 7
es-tu allé jusqu'à la limite de ce qu'a créé le Tout-Puissant? Le ciel est 8
élevé : que feras-tu? Que connais-tu de plus profond que ce qui est dans
l'Amenti[1]? ou de plus vaste que la dimension de la terre ou la largeur de la 9
mer? S'il détruit toutes choses, qui pourra lui dire : Qu'as-tu fait? Lui qui 10-11
connaît les œuvres des libertins, s'il voit des désordres, il ne les oubliera pas;
mais l'homme est autrement flottant dans *ses* paroles; l'homme né de la 12

1. L'Amenti égyptien correspond à l'Hadès grec et au Scheol hébreu.

ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲫⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ ⲁϥⲟⲓ ⲛ̀ϩⲩⲥⲟⲥ ⲉⲟⲩⲓⲁ [1]
13 ⲛ̀ⲧⲱⲟⲩ. ⲓⲥϫⲉ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲁⲕϫⲱ ⲙ̀ⲡⲉⲕϩⲏⲧ ⲉϥⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ
(ⲉⲕⲉ̀ⲃⲁϣⲕ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟϭϣϧⲉⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲣϩⲟϯ) [a] ⲕϥⲁⲓ
14 ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉⲕϫⲓϫ ⲉⲡϣⲱⲓ ϩⲁⲣⲟϥ. ⲓⲥϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϩⲗⲓ ⲙ̀ⲙⲉⲧⲁ-
ⲛⲟⲙⲟⲛ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕϫⲓϫ ⲙⲁⲣⲟⲩⲟⲩⲉⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲕ. ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉ ϭⲓⲛ-
15 ϫⲟⲛⲥ ⲇⲉ ϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲏⲓ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲅⲁⲣ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲟⲩ-
ⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉⲕϩⲟ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲉϥⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ
16 ⲉⲕⲉ̀ⲃⲁϣⲕ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟϭϣϧⲉⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲣϩⲟϯ. ⲡⲓϧⲓⲥⲓ
ⲉⲕⲉ̀ⲉⲣⲡⲉϥⲱⲃϣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ [2] ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲉⲁϥⲥⲓⲛⲓ ⲟⲩⲟϩ
17 ⲛ̀ⲛⲉⲕϣⲑⲟⲣⲧⲉⲣ. ⲧⲉⲕⲉⲩⲭⲏ ⲇⲉ ⲉⲥⲉ̀ⲉⲣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲓⲟⲩ
ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ ⲉϥⲉ̀ⲫⲓⲣⲓ ⲇⲉ ⲛⲁⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲱⲛϧ ⲓⲥϫⲉⲛ
18 ⲛⲁⲛⲁⲙⲉⲣⲓ [b]. ⲧⲟⲧⲉ ⲉⲕⲉ̀ϫⲁ ϩⲑⲏⲕ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϩⲉⲗⲡⲓⲥ ϣⲟⲡ
ⲛⲁⲕ. ⲉⲃⲟⲗ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩϧⲣⲱⲟⲩ [c] ⲛⲉⲙ ⲟⲩϩⲟϯ ⲉⲥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ
19 ⲛⲁⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϩⲓⲣⲏⲛⲏ. ⲉⲕⲉ̀ⲉⲣⲏⲥⲩⲭⲁⲍⲓⲛ ⲇⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥ-
ϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲃⲟⲧⲥ ⲉⲣⲟⲕ. ⲉⲩⲉ̀ⲕⲟⲧⲟⲩ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ
20 ϩⲁⲛⲙⲏϣ ⲉⲩⲉ̀ϯϩⲟ ⲉⲣⲟⲕ. ⲡⲓⲟⲩϫⲁⲓ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ϫⲁⲩ ⲛ̀ⲥⲱϥ [d]

1. D'après Tattam : M, P, L : ⲉⲟⲩⲁⲓ. — 2. P ⲙ̀ⲙⲣⲏϯ.

a) Introduit par *homoïoteleuton* du v. 15, sauf ⲙ̀ⲡⲉⲕ au lieu de ⲛ̀ⲛⲉⲕ.
b) Plus communément ϩⲁⲛⲁⲙⲉⲣⲓ.
c) Au lieu de μεριμνης = ⲟⲩⲣⲱⲟⲩϣ.
d) *T* propose ⲛ̀ⲥⲱⲟⲩ, mais ⲛ̀ⲥⲱϥ doit se rapporter au sujet.

13 femme est semblable à un onagre. Si tu rends ton cœur pur et que tu étendes
14 tes mains vers lui : s'il y a quelque chose d'anormal dans tes mains, éloigne-
15 le de toi ; et que l'injustice ne séjourne pas dans ta maison ; et ainsi ton
visage brillera comme l'eau pure, tu te dépouilleras de la souillure et tu ne
16 craindras point ; la souffrance, tu l'oublieras comme le flot qui passe et tu ne
17 seras pas troublé ; ta prière sera comme l'étoile du matin ; dès le milieu du
18 jour, la vie germera en toi ; alors tu seras convaincu qu'il y a de l'espoir pour
19 toi : des *soucis* et de la crainte t'arrivera la paix ; tu seras tranquille, et il
20 n'y aura personne à lutter contre toi ; beaucoup se retourneront et t'im-

ⲡⲧⲁⲕⲟ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ ⲧⲟⲩϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲛⲓⲃⲁⲗ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ
ⲉⲩⲉ̀ⲃⲱⲗ ⲉⲃⲟⲗ.

ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲓⲧⲁ ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ϩⲁⲛ- XII, 1-2
ⲣⲱⲙⲓ (ⲟⲩⲟϩ) ⲁⲥⲛⲁⲙⲟⲩ ⲛⲉⲙⲱⲧⲉⲛ ⲛ̀ϫⲉ ϯⲥⲟⲫⲓⲁ. ⲁⲛⲟⲕ 3
ⲙⲉⲛ ϩⲱ ⲟⲩⲟⲛ ϩⲏⲧ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉⲛⲣⲏϯ. ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲅⲁⲣ 4
ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲁϥϣⲱⲡⲓ ⲉⲡⲥⲱⲃⲓⲁ[a]. ⲁⲩⲥⲉⲃ- 5
ⲧⲱⲧϥ ⲅⲁⲣ ⲉⲟⲩⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲉϥⲑⲏϣ ⲉⲑⲣⲉϥϩⲉⲓ ϧⲁ ⲡⲉⲣϣⲓϣⲓ[b]
ⲛ̀ϩⲁⲛⲕⲉⲭⲱⲟⲩⲛⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲟⲩϩⲱⲗⲉⲙ ⲙ̀ⲡⲉϥⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ
ϩⲁⲛⲁⲛⲟⲙⲟⲥ... ⲁⲗⲗⲁ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥⲭⲁϩⲑⲏϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲗⲓ 6
ⲛ̀ⲥⲁⲙ̀ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ϫⲉ ϥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ. ⲛⲏ
ⲑⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧϯϫⲱⲛⲧ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲙⲏ ⲛ̀ⲑⲱⲟⲩ ϩⲱⲟⲩ ⲥⲉⲛⲁⲉⲣⲉ-
ⲧⲁⲛ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲁⲛ. ⲁⲗⲗⲁ ϣⲉⲛ ⲛⲓⲑⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲟⲩ- 7
ϫⲟⲥ ⲛⲁⲕ ⲓⲉ ⲛⲓϩⲁⲗⲁϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲫⲉ ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲧⲁⲙⲟⲕ.
ⲫⲓⲣⲓ ⲇⲉ ϧⲁⲧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲉϥϫⲟⲥ ⲛⲁⲕ ⲟⲩⲟϩ 8
ⲛ̀ⲧⲟⲩⲫⲓⲣⲓ ϧⲁⲧⲟⲧⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲧⲉⲃⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲓⲟⲙ. ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲉ 9
ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲙⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ ϫⲉ ⲧϫⲓϫ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁⲥⲑⲁⲙⲓⲉ
ⲛⲁⲓ. ⲙⲏ ⲁⲩⲭⲏ ⲁⲛ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲯⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲏ 10

a) *Sic; T* propose ⲉⲡⲥⲱⲃⲓ; ⲁ vient peut-être du mot suivant.
b) D'après L; M, P ⲡⲉⲣϣⲓϣ. Grec : ὑπὸ ἄλλων.

ploreront; mais la fortune les abandonnera; leur espoir sera faillite; les yeux des impies se liquéfieront. »

Job répondit et dit : « Êtes-vous donc des hommes avec qui mourra la XII, 1-2
sagesse? Moi aussi j'ai un cœur comme vous. L'homme juste et irréprochable 3-4
est devenu un jouet; on l'a destiné pour un temps fixé à tomber sous *le coup* des 5
autres et sa maison à être dévastée par des *gens* sans loi; mais cependant que 6
personne parmi les méchants ne se persuade qu'il sera innocenté; tous ceux
qui irritent le Seigneur, ne seront-ils pas eux aussi soumis à une inquisition?
D'ailleurs, interroge les bêtes de somme, dans le cas qu'elles te parlent, ou 7
les oiseaux du ciel, qu'ils te renseignent; explique-toi auprès de la terre, si 8
elle te parle, et que les poissons de la mer t'informent; qui n'a pas reconnu 9
parmi tous ces êtres que c'est la main du Seigneur qui les a créés? n'est-ce 10

11 ⲉⲧⲱⲛϧ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲡ̅ⲛ̅ⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲛⲓⲛⲟⲩⲥ[a]
ⲙⲉⲛ ⲅⲁⲣ ⲉⲧϩⲟⲧϩⲉⲧ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲁϫⲓ ϯϣⲃⲱⲃⲓ ⲇⲉ ⲉⲧϫⲉⲙϯⲡⲓ
12 ⲛ̀ⲛⲓϧⲣⲏⲟⲩⲓ. (ⲙⲏ) ⲁⲣⲉ ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲛⲓϣϯ
ⲛ̀ⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ϯⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ ⲇⲉ ⲁⲥϧⲉⲛ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ϫⲓⲛⲱⲛϧ.
13 ⲁⲣⲉ ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲭⲏ ϧⲁⲧⲟⲧϥ ⲛⲉⲙ ϯϫⲟⲙ. ⲫⲱϥ ⲡⲉ
14 ⲡⲓⲥⲟϭⲛⲓ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲕⲁϯ. ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛⲥⲱⲥ ⲛⲓⲙ ⲡⲉⲧⲛⲁϣ-
ⲕⲱⲧ. ⲁϥϣⲁⲛϣⲑⲁⲙ ⲉϩⲣⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲛⲁϣⲟⲩⲱⲛ.
15 ⲁϥϣⲁⲛⲧⲁϩⲛⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲱⲟⲩ ϥⲛⲁⲧϣⲟⲩⲓⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϩⲓ.
16 ⲁϥϣⲁⲛⲭⲁ ϩⲣⲁϥ ⲛⲁϥ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟϥ ⲉⲁϥⲟⲩⲟϫⲛϥ. ⲫⲱϥ
ⲡⲉ ⲡⲓⲁⲙⲁϩⲓ ⲛⲉⲙ ϯϫⲟⲙ ⲫⲱϥ ⲡⲉ ⲡⲓⲉⲙⲓ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲕⲁϯ.
17 ⲫⲏ ⲉⲧⲱⲗⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲉϥⲉⲣⲥⲟϭⲛⲓ ⲛ̀ⲉⲭⲙⲁⲗⲱⲧⲟⲥ ⲛⲓⲣⲉϥϯϩⲁⲡ
18 ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲁϥⲑⲣⲟⲩⲧⲱⲙⲧ. ⲫⲏ ⲉⲧⲑϩⲉⲙⲥⲟ
ⲛ̀ϩⲁⲛⲟⲩⲣⲱⲟⲩ ϩⲓϫⲉⲛ ϩⲁⲛⲑⲣⲟⲛⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲙⲟⲣ
19 ⲛ̀ⲛⲟⲩϯⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟϫϧ. ⲫⲏ ⲉⲧⲟⲩⲱⲣⲡ ⲛ̀ϩⲁⲛⲟⲩⲏⲃ ⲛ̀ⲉⲭ-
20 ⲙⲁⲗⲱⲧⲟⲥ ⲛⲓϫⲱⲣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲁϥⲟⲩⲟϫⲡⲟⲩ. ⲫⲏ
ⲉⲧϣⲱⲡⲧ[b] ⲛ̀ⲛⲓⲥⲫⲟⲧⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲡⲓⲥⲧⲟⲥ ⲡⲕⲁϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲡⲣⲉⲥ-

a) Au lieu de οὖς, on lit νοῦς dans A, B, 68, 157, 249, 250[m], 254. Cf. XXXIV, 3.
b) ϣⲱⲃⲧ au ỳ 24.

pas dans ses mains que sont les âmes de tous les êtres vivants, et les esprits
11 de tous les hommes? C'est l'intelligence qui scrute les paroles, et le gosier
12 qui goûte les aliments. (Est-ce que) la sagesse est dans une longue durée,
13 la science, dans une longue vie? Chez lui se trouve la sagesse avec la force,
14 à lui est la décision avec l'intelligence. S'il renverse, qui rebâtira? s'il ren-
15 ferme les gens, qui pourra ouvrir? Suivant qu'il retient l'eau ou la laisse
16 s'avancer, il dessèche la terre ou la fait périr après l'avoir bouleversée. A
17 lui est la force et la puissance, à lui la science et l'intelligence, lui qui
emmène captifs les arbitres *du monde*, et qui confond les juges de la terre,
18 lui qui fait asseoir des rois sur des trônes, et ceint leurs reins d'une ceinture,
19 qui envoie des prêtres captifs et qui renverse les puissants de la terre; qui
20 change les lèvres de ceux en qui on avait foi et connaît l'intelligence des

ⲃⲩⲧⲉⲣⲟⲥ ⲁϥⲉⲙⲓ ⲉⲣⲟϥ. ⲫⲏ ⲉⲧϫⲱϣ ⲛ̀ⲟⲩϣⲱϣ ⲉϫⲉⲛ 21
ϩⲁⲛⲁⲣⲭⲱⲛ ⲛⲏ ⲇⲉ ⲉⲧⲑⲉⲃⲓⲏⲟⲩⲧ ⲁϥⲧⲁⲗϭⲱⲟⲩ. ⲫⲏ 22
ⲉⲧϭⲱⲣⲡ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧϣⲏⲕ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲭⲁⲕⲓ ⲁϥⲓⲛⲓ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ
ⲙ̀ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲧϧⲏⲓⲃⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲙⲟⲩ. (ⲫⲏ ⲉⲧⲥⲱⲣⲉⲙ ⲛ̀ϩⲁⲛ-
ϣⲗⲱⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲧⲧⲁⲕⲟ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ) [a] ⲉϥϣⲧⲟ ⲛ̀ϩⲁⲛⲉⲑⲛⲟⲥ 23
ⲉⲡⲉⲥⲏⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥϭⲓⲙⲱⲓⲧ ϧⲁϫⲱⲟⲩ. ⲫⲏ ⲉⲧϣⲱⲃⲧ [1] ⲛ̀ⲛⲓ- 24
ϩⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲣⲭⲱⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲁϥⲥⲟⲣⲙⲟⲩ ⲇⲉ ϧⲉⲛ
ⲟⲩⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲥⲉⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲁⲛ. ⲉⲩⲉ̀ϫⲟⲙϫⲉⲙ ⲉⲟⲩⲭⲁⲕⲓ 25
ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲁⲛ. ⲉⲩⲉ̀ⲥⲱⲣⲉⲙ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲫⲏ
ⲉⲧⲑⲁϧⲓ.

Ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲛⲁⲓ ⲁϥⲛⲁⲩ [2] ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲃⲁⲗ. ⲟⲩⲟϩ XIII. 1
ⲁϥⲥⲟⲑⲙⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲙⲁϣϫ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ϩⲱ ⲛ̀ⲛⲏ 2
ⲉⲧⲉⲧⲉⲛⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲕⲁϯ ⲁⲛ ⲉϩⲟⲧⲉ-
ⲣⲱⲧⲉⲛ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ [b] ⲇⲉ ⲁⲗⲗⲁ ⲁⲛⲟⲕ ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲛⲁϩⲣⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ 3
ϯⲛⲁⲥⲟϩⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ ⲓⲥϫⲉ ϥⲛⲁⲟⲩⲱϣ. ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ⲇⲉ 4
ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲏⲓⲛⲓ ⲛⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲣⲉϥⲧⲁⲗϭⲟ
ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲧⲏⲣⲟⲩ. ⲉⲥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲛⲱⲧⲉⲛ ⲉⲣⲉ- 5

1. M, L ϣⲱⲡⲧ. — 2. L ⲛⲁⲁⲓϥⲛⲁⲩ.

a) Manque dans Cod. B, mais se trouve dans A.
b) Grec : οὐ μήν.

vieillards; qui verse le déshonneur sur les chefs et qui guérit les humbles; 21
qui découvre ce qui était enfoncé dans les ténèbres, et amène à la lumière 22
l'ombre de la mort; (qui disperse les peuples et les détruit), qui met à bas les 23
nations et leur trace une voie; qui change les cœurs des chefs de la terre, et 24
les égare dans un chemin qu'ils ne connaissent pas : ils tâteront les ténèbres 25
et non la lumière; ils erreront comme celui qui est ivre.

Eh bien, tout cela, mon œil l'a vu, et mon oreille l'a entendu; et je sais XIII. 1-2
aussi ce que vous savez; je ne suis pas plus inintelligent que vous; mais, quoi 3
qu'il en soit, je parlerai en face du Seigneur; je discuterai devant lui, s'il le
veut; quant à vous, vous êtes tous des médecins nuisibles, des charlatans de 4
malheur; qu'il vous arrive de vous taire, et la sagesse vous viendra. Écoutez 5-6

ⲧⲉⲛⲉ̀ⲭⲁⲣⲱⲧⲉⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲥⲉ̀ⲓ ⲛⲱⲧⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲥⲟⲫⲓⲁ.
6 ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲡⲥⲟϩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲱⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲙⲁϩⲑⲏⲧⲉⲛ ⲉⲡϩⲁⲡ ⲛ̀ⲧⲉ
7 ⲛⲁⲥⲫⲟⲧⲟⲩ. ⲙⲏ ⲁⲣⲉⲧⲉⲛⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲧⲉⲧⲉⲛ-
8 ⲛⲁϫⲉ ⲟⲩⲭⲣⲟϥ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ (ⲛ̀ⲭⲱⲗⲉⲙ). ⲓⲉ ⲧⲉⲧⲉⲛⲛⲁⲭⲱⲡ...
9 ⲛⲁⲛⲉⲥ ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲉϥϧⲉⲧϧⲉⲧ ⲑⲏⲛⲟⲩ. ⲉϣⲱⲛ ⲅⲁⲣ ⲉⲣⲉⲧⲉⲛ-
10 ⲓⲣⲓ ⲛ̀ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛⲟⲩⲁϩ ⲑⲏⲛⲟⲩ ⲉⲣⲟϥ. ϥⲛⲁⲥⲟϩⲓ
ⲙ̀ⲙⲱⲧⲉⲛ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲃⲟⲕ ⲁⲛ. ⲉϣⲱⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛϫⲟⲩϣⲧ ⲉϩⲟ
11 ϧⲉⲛ ⲫⲏ ⲉⲧϩⲏⲡ. ⲙⲏ ⲥⲛⲁϣⲑⲉⲣⲑⲉⲣ ⲑⲏⲛⲟⲩ ⲁⲛ ⲛ̀ϫⲉ
12 ⲧⲉϥϩⲉⲗⲓ[a]. ⲟⲩϩⲟϯ ⲇⲉ ⲉⲥⲉ̀ⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲑⲏⲛⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ.
ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉⲧⲉⲛϣⲟⲩϣⲟⲩ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲉⲣⲙⲓ
13 ⲡⲉⲧⲉⲛⲥⲱⲙⲁ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲕⲁϩⲓ. ⲭⲁⲣⲱⲧⲉⲛ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲁⲥⲁϫⲓ
14 ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁⲙ̀ⲧⲟⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ.... ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ
15 ⲇⲉ ϯⲛⲁⲭⲁⲥ ϧⲉⲛ ⲧⲁϫⲓϫ. ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ϫⲉ[b] ϥϧⲟⲑⲃⲉⲧ ⲛ̀ϫⲉ
ⲫⲏ ⲉⲧⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲉⲡⲓⲇⲏ[1] ⲁϥⲉⲣ ⲡⲕⲉⲉⲣϩⲏⲧⲥ
16 ⲉⲙⲙⲟⲛ[c] ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ[d] ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ⲟⲩⲟϩ
ⲫⲁⲓ ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ⲉⲩⲛⲟϩⲉⲙ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲉ ⲭⲣⲟϥ ⲅⲁⲣ ⲓ

1. P ⲉⲡⲓⲇⲉ.

a) Traduit δειλία du Cod. A.
b) *Sic*. Lire ⲛ̀ⲧⲉϥϧⲟⲑⲃⲉⲧ.
c) Grec : ἦ μήν.
d) *Sic*. Grec : ἐλέγξω = ϯⲛⲁⲥⲟϩⲓ.

la réprimande de ma bouche, et faites attention à la sentence de mes lèvres.
7 Est-ce que, parlant devant le Seigneur, vous aurez devant lui un langage
8-9 insidieux? ou vous déroberez-vous?... Ce sera bien s'il vous sonde; car lors
10 même qu'en faisant toutes choses, vous vous mettez de son côté, il ne vous
en reprendra pas moins; et si dans ce qui est caché vous considérez les
11 apparences, est-ce que sa terreur ne vous bouleversera pas? la crainte qu'il
12 inspire viendra sur vous; votre jactance sera comme la cendre; votre corps
13 deviendra de la terre. Taisez-vous, pour que je parle, et que je me repose de la
14-15 colère... Je mettrai mon âme dans ma main. Quand même celui qui a la
puissance me tuerait, puisqu'il a d'ailleurs commencé, néanmoins je parlerai,
16 et je *disculerai* devant lui. Et ceci sera pour moi une sauvegarde, car la ruse

ⲉϧⲟⲩⲛ[1] ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲛⲁⲥⲁϫⲓ ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ 17
ⲅⲁⲣ ⲉⲣⲉⲧⲉⲛⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ϯϧⲉⲛⲧ ⲁⲛⲟⲕ ⲉⲡⲁϩⲁⲡ. 18
ϯⲉⲙⲓ ⲁⲛⲟⲕ ϫⲉ ϯⲛⲁⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲓⲟⲓ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ 19
ⲉⲧⲛⲁϭⲓϩⲁⲡ ⲛⲉⲙⲏⲓ ϫⲉ ⲛ̀ⲧⲁⲭⲁⲣⲱⲓ ϯⲛⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁⲭⲁ-
ⲧⲟⲧ[2] ⲉⲃⲟⲗ. ⲉⲕⲉ̀ⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ[3] ⲇⲉ ⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ[a] 20
ⲧⲟⲧⲉ ⲛ̀ⲛⲁⲭⲟⲡⲧ[4] ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲡⲉⲕϩⲟ. ⲱⲗⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲕϫⲓϫ ⲉⲃⲟⲗ 21
ϩⲁⲣⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉⲥϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣ[b] ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲉⲕϩⲟϯ. ⲓⲧⲁ 22
ⲉⲕⲉ̀ⲙⲟⲩϯ ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ ϯⲛⲁⲉⲣⲟⲩⲱ[5] ⲛⲁⲕ[c] ⲓⲉ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲥⲁϫⲓ[6]
ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ϯⲛⲁⲟⲩⲱϣϩⲉⲙ ⲛⲁⲕ. ⲟⲩⲏⲣ ⲛⲉ ⲛⲁⲛⲟⲃⲓ ⲛⲉⲙ 23
ⲛⲁⲁⲛⲟⲙⲓⲁ̀ ⲙⲁⲧⲥⲁⲃⲟⲓ[7] ϫⲉ ϩⲁⲛⲟⲩ ⲛⲉ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲕⲭⲱⲡ 24
ⲙ̀ⲙⲟⲕ ⲉⲣⲟⲓ ⲁⲕⲭⲁⲧ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲕ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲓ ⲉϥⲟⲩⲃⲏⲕ[d].
ⲙⲏ ⲭⲛⲁⲉⲣϩⲟϯ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲃⲓ ⲉⲣⲉ ⲡⲑⲏⲟⲩ ⲕⲓⲙ 25
ⲉⲣⲟⲥ. ⲓⲉ ⲁⲕϯⲟⲩⲃⲏⲓ[8] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲓⲙ ⲉⲣⲉ ⲡⲑⲏⲟⲩ ⲱⲗⲓ
ⲙ̀ⲙⲟϥ. ϫⲉ ⲁⲕⲥϧⲁⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ϧⲁⲣⲟⲓ ⲛⲓⲛⲟⲃⲓ ⲇⲉ 26

1. P ⲉϧⲟⲛ· — 2. P ⲭⲁⲧⲟⲩ· — 3. P ⲕⲉⲉⲣ· — 4. P ⲭⲱⲡⲧ· — 5. P ϩⲱϯ ⲛⲁ· — 6. M avait d'abord écrit ⲛⲧⲉⲕ, mais ⲛ est remplacé par ⲉ; L donne directement la forme conditionnelle ⲉⲧⲉⲕⲥⲁϫⲓ· — 7. P ⲙⲉⲧⲥⲁⲃⲟⲓ· — 8. P ⲟⲩⲃⲏⲕ·

a) Au lieu du grec δυεῖν.
b) Manque le pronom ⲧ; Sah. : ϣⲧⲣ̄ⲧⲱⲣⲧ·
c) Cf. 14, 15.
d) D'après M, L, et P; *T* écrit ⲉϥⲃⲏⲕ·

n'a pas ses entrées devant lui. Écoutez, écoutez mes paroles; car je parlerai, 17
et vous écouterez. Voici que je suis proche de mon jugement; je sais que 18
j'apparaîtrai juste. Qui est-ce qui contestera avec moi, pour que je me taise 19
maintenant et que je me désiste? Tu disposeras de moi en tout; alors je ne 20
me cacherai pas de ton visage; enlève ta main de dessus moi, et que ta 21
crainte ne *me* trouble pas; alors tu appelleras et moi je t'adresserai la parole, 22
ou bien tu parleras et moi je te répondrai. Combien nombreux sont mes 23
péchés et mes transgressions? Apprends-moi quels ils sont. Pourquoi te 24
caches-tu de moi, et me prends-tu pour quelqu'un qui est contre toi? Crain- 25
dras-tu comme une feuille que le vent agite? ou t'opposes-tu à moi comme
à une herbe que le vent emporte? Tu as inscrit du mal contre moi, et tu as 26

27 ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲁⲙⲉⲧⲁⲗⲟⲩ[1] ⲁⲕⲉⲛⲟⲩ[a] ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ⲁⲕⲭⲱ ⲇⲉ
ⲛ̀ⲧⲁϭⲁⲗⲟϫ ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲓⲕ[b] ⲁⲕⲁⲣⲉϩ ⲇⲉ ⲉⲛⲁϩⲃⲏⲟⲩⲓ
28 ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲁⲕϣⲉ ⲛⲁⲕ ⲉⲛⲓⲛⲟⲩⲛ[c] ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲁⲧ. ⲛⲏ ⲉϣⲁⲩⲉⲣⲁ-
ⲡⲁⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲥⲕⲟⲥ ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲃⲱⲥ ⲉⲧⲁ
ⲟⲩϩⲟⲗⲓ[d] ⲟⲩⲟⲙϥ.

XIV. 1 Ⲫⲣⲱⲙⲓ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲙⲓⲥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ
2 ⲛ̀ⲁϩⲓ ⲡⲉ ⲟⲩⲟϩ ϥⲙⲉϩ ⲛ̀ϫⲱⲛⲧ. ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲣⲏⲣⲓ
ⲉⲁⲥⲫⲓⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲁⲥϥⲟⲣϥⲉⲣ[2] ϣⲁⲥⲫⲱⲧ[e] ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
3 ⲛ̀ⲟⲩϧⲏⲓⲃⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧϥ. ⲙⲏ ⲡⲁⲓⲭⲉⲧ ⲙ̀ⲡⲉⲕ-
ϥⲓⲱⲡ ⲛⲉⲙⲁϥ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲑⲣⲉ ⲫⲁⲓ[3] ⲓ̀ ⲉϧⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲑⲟ
4 ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲁⲡ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲑⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲟⲩⲁⲃ ⲉⲁϭⲛⲓ. ⲁⲗⲗⲁ
5 ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲗⲓ. ⲕⲁⲛ ⲟⲩⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲡⲉ ⲡⲉϥⲱⲛϧ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲏⲃ[f] ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲉⲃⲏⲧ ⲁⲕⲭⲁϥ

1. P ⲛ̀ⲧⲁⲙⲉⲧⲁⲗⲟⲩ corrigé en ⲛⲧⲉⲙⲉⲧ· — 2. M, P, L ϥⲟⲣⲃⲉⲣ: L en marge ϥⲟⲣϥⲉⲣ· — 3. L ⲫⲁⲓⲁⲓ·

a) D'après *T*, P, L ⲁⲕⲉⲛⲁⲩ·

b) *T* ϣⲏⲕ au lieu de χωλύματι; M, L, P ϣⲓⲕ = vorago (Peyron) équivaudrait à κυκλώματι du Cod. A.

c) Au lieu de ῥίζας = ⲛⲟⲩⲛⲓ·

d) M, P, L, *T* ⲉⲧⲁⲕϩⲟⲗⲓ: on a pu lire ⲕ pour ⲟⲩ si ⲩ était au-dessus de ⲟ.

e) *Sic;* pronom au féminin comme dans les verbes précédents, tandis que le suivant est au masculin.

f) *Sic;* Conjecture : ⲉⲩⲏⲡ·

27 ramené sur moi les péchés de ma jeunesse; tu as mis mon pied dans une
fondrière, tu as observé toutes mes actions, tu es allé jusqu'aux racines de
28 mes pieds, qui s'usent à la façon d'une outre, ou d'un vêtement que *la teigne*
a rongé.

XIV. 1-2 L'homme né de la femme est court de vie, et rempli de colère; ou comme
une fleur ayant cessé de fleurir et qui a tombé; il fuit comme l'ombre et ne
3 s'arrêtera pas; n'as-tu pas tenu compte aussi de cela avec lui, et l'as-tu
4 fait venir devant toi en jugement? Qui sera pur de *toute* tache? eh bien,
5 personne, quand même sa vie sur la terre ne serait que d'un seul jour; ses
mois sont *comptés :* tu l'as placé pour un temps : il ne le dépassera pas.

ⲉⲟⲩⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲉⲛϥ. ϩⲉⲛⲕ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟϥ ϩⲓⲛⲁ 6
ⲛ̀ⲧⲉϥϩⲉⲣⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥϯⲙⲁϯ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲱⲛϧ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉⲙⲃⲉⲭⲉ. ⲡⲓϣϣⲏⲛ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲟⲛⲧⲉϥ ϩⲉⲗⲡⲓⲥ 7
ⲙ̀ⲙⲁⲩ. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲁⲕϣⲁⲛⲕⲟⲣϫϥ ϣⲁϥⲫⲓⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲟⲛ
ⲧⲉϥϩⲣⲏⲣⲓ[1] ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲥⲙⲟⲩⲛⲕ. ⲁⲥϣⲁⲛⲁⲓⲁⲓ[a] ⲅⲁⲣ ϧⲉⲛ 8
ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲉϥⲛⲟⲩⲛⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥⲙⲟⲩ ϧⲉⲙ ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥϯⲟⲩⲱ. ⲉϥⲉ̀ⲫⲓⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉⲛ ⲡⲥⲑⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ 9
ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲟⲩⲧⲁϩ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϭⲟ ⲙ̀ⲃⲉⲣⲓ. ⲫⲣⲱⲙⲓ 10
ⲁϥϣⲁⲛⲙⲟⲩ ⲁϥϣⲉ ⲛⲁϥ ⲁϥϣⲁⲛϩⲉⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ
ϥϣⲟⲡ ⲁⲛ ϫⲉ. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲏⲟⲩ ⲅⲁⲣ ϣⲁϥⲙⲟⲩⲛⲕ ⲛ̀ϫⲉ 11
ⲫⲓⲟⲙ ⲫⲓⲁⲣⲟ ⲇⲉ ⲁϥϣⲁⲛϣⲱϥ[b] ϣⲁϥϣⲱⲟⲩⲓ. ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ 12
ⲇⲉ ⲁϥϣⲁⲛⲉⲛⲕⲟⲧ ⲙ̀ⲡⲁϥⲧⲱⲛϥ ϩⲟⲥⲱⲛ ⲥϣⲟⲡ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲫⲉ
ⲛ̀ⲛⲉϥⲧⲱⲙⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲛⲉϩⲥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲟⲩⲉⲛⲕⲟⲧ.
ⲁⲙⲟⲓ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ ⲛⲉ ⲁⲕⲁⲣⲉϩ ⲉⲣⲟⲓ ϧⲉⲛ ⲁⲙⲉⲛϯ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲭⲟⲡⲧ 13
ⲇⲉ ϣⲁⲧⲉϥⲥⲓⲛⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉⲕϫⲱⲛⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉⲕϯⲛⲉⲓ ⲛⲏⲓ
ⲉⲟⲩⲥⲏⲟⲩ ⲉⲕⲛⲁϫⲉⲙⲡⲁϣⲓⲛⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ⲁϥϣⲁⲛⲙⲟⲩ ⲅⲁⲣ 14
ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲣⲱⲙⲓ ϥⲛⲁⲱⲛϧ ⲉⲁϥϭⲉ ⲛⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ

1. L ⲉⲧⲉϥ.

a) Au lieu de γηράσῃ. = ⲉⲣⲁⲡⲁⲥ; Sah. : ⲣ̄ϩⲗ̄ⲟ.
b) A ἐρημωθείς correspondrait ⲁϥϣⲁⲛϣⲏϥ.

Éloigne-toi de lui pour qu'il repose et qu'il se complaise dans sa vie, comme 6
le mercenaire. L'arbre a de l'espérance; si tu le coupes, il repousse encore; 7
et sa fleur ne fait pas défaut; car si sa racine *vieillit* dans la terre et que 8
sa tige meure dans le rocher, il repoussera à l'odeur de l'eau, et donnera 9
des fruits comme une plante nouvelle. L'homme, s'il meurt, s'en va; si un 10
homme tombe, il n'est plus. C'est pour un temps que la mer fait défaut, que le 11
fleuve déserté se dessèche : l'homme qui s'est couché ne se relève plus; tant 12
que le ciel existe, il ne sera pas restauré; ils ne seront pas réveillés de
leur sommeil. Si au moins tu m'avais gardé dans l'Amenti, et caché jusqu'à 13
ce que passe ta colère! si tu m'avais fixé un temps où tu me visiterais!
Quand l'homme est mort, il vivrait, après avoir dissipé les jours de sa 14

15 ⲡⲉϥⲱⲛϧ ϯⲛⲁⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧ ϣⲁⲧⲉϥⲑⲁⲙⲓⲟⲓ[a] ⲛ̀ⲕⲉⲥⲟⲡ. ⲧⲁ
ⲉⲕⲉ̀ⲙⲟⲩϯ ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ⲉⲓⲉ̀ⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛⲁⲕ ⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ
16 ⲛⲉⲕϫⲓϫ ⲙⲡⲉⲣⲭⲁⲩ ⲛ̀ⲥⲱⲕ. ⲁⲕϭⲓⲏⲡⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲁϩⲃⲏⲟⲩⲓ
17 (ⲧⲏⲣⲟⲩ) ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉ ϩⲗⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲛⲟⲃⲓ ⲥⲉⲛⲕ. ⲁⲕⲉⲣⲥⲫ-
ⲣⲁⲅⲓⲍⲓⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲁⲁⲛⲟⲙⲓⲁ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲁⲥⲟⲩⲓ ⲁⲕϯⲙⲏⲓⲛⲓ ⲇⲉ
18 ⲉⲛⲏ ⲉⲧⲁⲓⲉⲣⲡⲁⲣⲁⲃⲉⲛⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉⲓⲟⲩⲱϣ ⲁⲛ. ⲟⲩⲟϩ
ⲡⲗⲏⲛ ⲟⲩⲧⲱⲟⲩ ⲉϥⲓⲱⲟⲩ[b] ⲉϥⲉ̀ϩⲉⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ[c]
19 ⲉⲥⲉ̀ⲉⲣⲁⲡⲁⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲥⲙⲁ[1]. ⲁ ϩⲁⲛⲙⲱⲟⲩ ⲥⲗⲁϫⲗⲉϫ
ⲛ̀ϩⲁⲛⲱⲛⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁ ϩⲁⲛⲙⲱⲟⲩ ⲑⲟⲩⲉⲗⲉ[d] ⲛⲏ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲡⲓⲟⲩⲁⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲧϩⲩⲡⲟⲙⲟⲛⲏ[2] ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ
20 ⲁⲕⲧⲁⲕⲟⲥ. ⲁⲕϯⲛ̀ⲧⲟⲧⲕ[e] ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϣⲉ ⲛⲁϥ ϣⲁ
ⲉⲃⲟⲗ ⲁⲕⲧⲁϫⲣⲟ ⲙ̀ⲡⲉⲕϩⲟ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲟⲩ-
21 ⲟⲣⲡϥ[f] ⲉⲃⲟⲗ. ⲁⲩϣⲁⲛⲁϣⲁⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ϥⲉⲙⲓ ⲁⲛ.

1. M, L ⲡⲉⲕⲙⲁ. L note en marge ⲡⲉⲥⲙⲁ. — 2. P ϩⲩⲡⲟⲙⲟⲛⲏⲛ.

a) *Sic*. P place ⲕ au-dessus de ϥ sans rature, ϣⲁⲧⲟⲩⲑⲁⲙⲓⲟⲓ correspondrait mieux à γένωμαι.

b) Au lieu du grec πίπτον; ⲓⲱⲟⲩ qualit. de ⲓⲱ = νίπτω. Peyron cite ce verset au mot ϩⲓⲱⲟⲩⲧ; Stern propose ⲉϥϩⲱⲟⲩ (Kopt. Gramm. § 350).

c) P ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁⲡⲉⲍⲁ, M, L, *T* ⲟⲩⲧⲣⲁⲡⲉⲍⲁ; *T* propose ⲡⲉⲧⲣⲁ, d'après l'arabe.

d) Peyron cite ce verset avec ⲑⲱⲟⲩⲉⲗ. Stern (Kopt. Gramm. § 328) identifie avec ⲧⲟⲩⲗⲟ, causatif de ⲟⲩⲱⲗⲉ.

e) ὦσας αὐτὸν εἰς τέλος = Sah. : ⲁⲕⲧⲟϭⲛⲉϥ ⲉⲃⲟⲗ ϣⲁⲃⲟⲗ; peut-être ⲁⲕϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ϣⲁ ⲉⲃⲟⲗ.

f) D'après *T*; M, P, L ⲟⲩⲁⲕⲟⲩⲟⲣⲡϥ.

15 vie : je patienterais jusqu'à ce que je sois créé de nouveau ; alors tu
appellerais et je te répondrais : N'abandonne pas les œuvres de tes mains.
16 Tu as compté toutes mes œuvres et aucun de mes péchés ne t'a échappé.
17 Tu as scellé mes transgressions dans un sac ; tu as marqué ce que
18 j'ai omis involontairement. De fait une montagne lavée tombera et un
19 rocher en vétusté sortira de sa place. Les eaux polissent les pierres ; les
eaux submergent les sommets du relief de la terre ; toi aussi tu uses la
20 patience de l'homme. Tu le *repousses* à l'écart et il s'en va ; tu fixes ton
21 visage sur lui, et tu l'envoies. Si ses descendants se multiplient, il n'en

ⲁⲩϣⲁⲛⲥⲃⲟⲕ ⲇⲉ ⲟⲛ ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲟⲛ[a] ⲁⲗⲗⲁ ⲛⲉϥⲥⲁⲣⲝ ⲁⲩϭⲓ- 22
ⲙ̀ⲕⲁϩ ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ ⲇⲉ ⲁⲥⲉⲣϧⲏⲃⲓ[b].

ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲫⲁⲥ ⲡⲓⲑⲉⲙⲁⲛⲓⲧⲏⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ XV, 1
ⲙⲏ ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲥⲁⲃⲉ ⲛⲁϯ ⲛ̀ⲟⲩⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲕⲁϯ ⲛ̀ⲧⲉ 2
ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅. ⲁϥⲙⲁϩ ⲧⲉⲛⲛⲉϫⲓ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲉⲙⲕⲁϩ. ⲉϥⲥⲟϩⲓ ϧⲉⲛ 3
ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲥϣⲉ ⲁⲛ. ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲏⲟⲩ ⲛ̀ϧⲏ-
ⲧⲟⲩ. ⲙⲏ[c] ϩⲱⲕ ⲉⲧⲁⲕⲭⲁ ⲧⲉϥϩⲟϯ[d] ⲛ̀ⲥⲱⲕ ⲁⲕϫⲉⲕ ϩⲁⲛ- 4
ⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. ⲕⲟⲓ ⲛ̀ⲉⲛⲟⲭⲟⲥ 5
ⲛ̀ⲛⲓⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲱⲕ. ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲣⲇⲓⲁⲕⲣⲓⲛⲓⲛ[e] ⲛ̀ⲛⲓⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ 6
ⲛⲓⲣⲉⲙⲛ̀ϫⲟⲙ. ⲉϥⲥⲟϩⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲣⲱⲕ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲟⲕ ⲁⲛ.
ⲛⲉⲕⲥⲫⲟⲧⲟⲩ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣⲙⲉⲑⲣⲉ ϧⲁⲣⲟⲕ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲙⲏ 7
ⲁⲩⲙⲁⲥⲕ ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ ⲓⲉ ⲁⲕⲟ́ⲱⲥ[f] ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲛⲓ-
ⲧⲱⲟⲩ. ⲓⲉ ⲁⲕⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲡⲓⲟⲩⲁϩⲥⲁϩⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁⲥⲫⲟϩ 8
ⲇⲉ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ϫⲉ ϯⲥⲟⲫⲓⲁ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲉⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ 9

a) Le grec οὐκ ἐπίσταται = ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲁⲛ.
b) M, P, L ϧⲏⲃⲓ : *T* ϧⲏⲓⲃⲓ. Conjecture : ⲁⲥⲉⲣϩⲏⲃⲓ. = ἐπένθησεν.
c) M, P, L, *T* ⲫⲏ.
d) M, P, L, *T* ⲧⲉϥϯϩⲟ, différent de φόβον ; d'ailleurs ϯϩⲟ est masculin.
e) M, P, L, *T* ⲙⲡⲉⲣⲉⲣ, au lieu de διέκρινας.
f) *Sic,* au lieu de ⲟ́ⲏⲥ.

sait rien; s'ils diminuent, il l'*ignore;* en outre ses chairs ont souffert, et 22
son âme a été en *deuil*.

Éliphaz le Thémanite répondit et dit : « Est-ce qu'un sage ferait une XV, 1-2
repartie d'un sens *futile comme* un souffle? il a rempli nos entrailles de 3
peine, en raisonnant avec un langage inopportun et des paroles sans utilité.
N'as-tu pas aussi mis de côté sa crainte, *quand* tu as achevé des propos 4
semblables devant Dieu? Tu es coupable des paroles de ta bouche : tu n'as 5
pas discerné les paroles des puissants; c'est ta bouche qui te reprend et 6
non pas moi; tes lèvres témoigneront contre toi. Quoi donc? Es-tu né avant 7
les hommes? as-tu pris consistance avant les montagnes? as-tu *seul* entendu 8
l'ordre du Seigneur? la sagesse est-elle parvenue à toi *seul?* Que sais-tu, que 9

ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉⲛⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲁⲛⲟⲛ ⲁⲛ. ⲓⲉ ⲟⲩ ⲡⲉⲧⲉⲕⲕⲁϯ
10 ⲉⲣⲟϥ ⲉϩⲟⲧⲉⲣⲟⲛ. ⲕⲉ ⲅⲉ (ⲛ̀ⲑⲟⲕ) ⲟⲩϧⲉⲗⲗⲟ ⲟⲩⲟϩ (ⲛ̀ⲑⲟⲕ)
ⲟⲩⲁⲡⲁⲥ ⲛ̀ϧⲏⲧⲉⲛ (ⲉⲕ)ϩⲟⲣϣ[a] ⲉⲡⲉⲕⲓⲱⲧ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲉϩⲟⲟⲩ.
11 ⲛ̀ⲧϣⲉⲃⲓⲱ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲛⲟⲃⲓ ⲁⲩⲉⲣⲙⲁⲥⲧⲓⲅⲅⲟⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲕ ⲛ̀ⲟⲩ-
12 ⲕⲟⲩϫⲓ. ⲁⲕⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ. ⲟⲩ ⲡⲉⲧⲁ[b]
ⲡⲉⲕϩⲏⲧ ⲉⲣⲙⲉⲗⲉⲧⲁⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲓⲉ ⲟⲩ ⲡⲉⲧⲁ ⲡⲉⲕⲃⲁⲗ
13 ϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲣⲟϥ. ϫⲉ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲁⲕⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ[1] ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅.
14 ⲁⲕⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱⲕ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ
ⲡⲉ ⲫⲣⲱⲙⲓ ϫⲉ ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲓⲉ ⲟⲩⲙⲓⲥⲓ
15 ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ ϫⲉ ϥⲛⲁⲉⲣ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲛⲏ
ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ϥⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϩⲁⲣⲱⲟⲩ ⲁⲛ ⲧⲫⲉ ⲇⲉ ⲥⲧⲟⲩ-
16 ⲃⲏⲟⲩⲧ ⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ⲓⲉ ⲁⲩⲏⲣ ⲡⲉ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ⲉⲧⲟⲣⲉⲃ
ⲟⲩⲟϩ ⲉⲧϭⲁϧⲉⲙ ⲉϥⲥⲉ ϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉϥⲥⲱ.
17 ϯⲛⲁⲧⲁⲙⲟⲕ ⲟⲩⲛ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ. ⲛⲏ[c] ⲉⲧⲁⲓⲛⲁⲩ ⲉⲣⲱⲟⲩ
18 ϯⲛⲁϫⲟⲧⲟⲩ ⲛⲁⲕ. ⲛⲏ ⲉⲧⲟⲩⲛⲁϫⲟⲧⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲥⲁⲃⲉⲩ
19 ⲙ̀ⲡⲟⲩⲭⲟⲡⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲟⲩⲓⲟϯ. ⲛ̀ⲑⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧⲟⲩ ⲁⲩϯ

1. M, P ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ; L a effacé ⲕ.

a) Le grec demanderait ⲉϥϩⲟⲣϣ, avec la suppression de ⲛ̀ⲑⲟⲕ.
b) M, P, *T* ⲡⲉⲧⲁⲕ; L a effacé ⲕ.
c) D'après *T*; P, L ⲙⲏ; M première lettre effacée et remplacée par ⲛ.

nous ne sachions nous-mêmes? Qu'est-ce que tu comprends mieux que nous?
10 *il y a bien* un vieillard et un ancien entre nous, plus chargé de jours
11 que ton père? En rétribution de tes fautes, tu as été peu châtié. Tu as dit
12 de bien grands mots : qu'est-ce que ton cœur a médité? qu'est-ce que tes
13 yeux ont regardé, quand tu as exprimé la colère en face du Seigneur et *que*
14 tu as tiré de pareils propos de ta bouche? Qu'est-ce donc que l'homme pour
15 être irréprochable, ou le rejeton de la femme pour être juste? Si les saints
16 n'ont pas sa confiance et si le ciel n'est pas pur devant lui, à combien plus
forte raison l'homme souillé et impur, buvant l'iniquité comme un *breuvage*
17 (buveur). Aussi, je vais te renseigner, écoute-moi. Ce que j'ai vu, je te le
18 dirai; les choses que les sages diront, leurs pères ne les ont point cachées;
19 à eux seuls a été donnée la terre, et l'étranger n'est pas venu chez eux.

ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲛⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϣⲉⲙⲙⲟ ⲉϩⲣⲏⲓ
ⲉϫⲱⲟⲩ. ⲡⲱⲛϧ ⲧⲏⲣϥ ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ· ⲁϥϫⲏ ϧⲉⲛ ⲟⲩ- 20
ⲣⲱⲟⲩϣ ϩⲁⲛⲣⲟⲙⲡⲓ ⲇⲉ ⲉⲩϩⲏⲡ[a] ⲉⲧⲧⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉⲙⲛ̀ϫⲟⲙ.
ⲧⲉϥϩⲟϯ ⲇⲉ ⲁⲥϫⲏ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥⲙⲁϣϫ. ϩⲟⲧⲁⲛ ⲇⲉ ⲁϥϣⲁⲛ- 21
ⲙⲉⲩⲓ ⲛ̀ϫⲉ[b] ⲁϥⲉⲣϩⲓⲣⲏⲛⲏ ϣⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲟⲩⲱϫⲡ.
ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧⲥ ⲇⲉ ϫⲉ ⲉϥⲛⲁⲉⲣ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲡⲭⲁⲕⲓ 22
ⲁⲩⲧⲏⲓϥ ⲅⲁⲣ ϩⲏⲇⲏ ⲉⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲡⲃⲉⲛⲓⲡⲓ. ⲁⲩⲑⲁϣϥ ⲛ̀ϩⲁⲛ- 23
ϧⲣⲏⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉϣⲉⲣ[c] ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ϧⲣⲏⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ϫⲉ
ⲁϥϫⲏ ⲉⲩⲟⲩⲱϫⲡ[1] ⲉϥⲉ̀ϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣⲧ[d] ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲉϩⲟⲟⲩ
ⲛ̀ⲭⲁⲕⲓ. ⲟⲩⲁⲛⲁⲅⲕⲏ ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϩⲟϫϩⲉϫ ⲉⲩⲉ̀ⲁⲙⲟⲛⲓ 24
ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲁⲧⲏⲅⲟⲩⲥ[2] ⲉϥϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲛⲓϣϯ
ⲛ̀ⲧⲉϥϩⲉⲓ. ϫⲉ ⲁϥϭⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲟⲩⲃⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁϥⲧⲱⲟⲩⲛⲟⲩ[3] 25
ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉϥⲛⲁϩⲃⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ.
ⲁϥϭⲟϫⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲱϣ ϧⲉⲛ ϯϧⲑⲏ[4] ⲛ̀ⲧⲉ 26
ⲡⲥⲑⲟⲓ[e] ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥϣⲉⲃϣⲓ. ⲉⲁϥϩⲱⲃⲥ ⲙ̀ⲡⲉϥϩⲟ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲱⲧ. 27
ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲉⲣⲓⲥⲧⲟⲙⲓⲟⲛ ϩⲓ ⲛⲉϥⲁⲗⲱϫ. ⲉϥⲉ- 28

1. L ⲁⲩⲟⲩⲱϫⲡ. — 2. *T* ⲥⲁⲧⲏⲅⲟⲥ· — 3. *T* ⲁϥⲧⲱⲟⲩⲛ· — 4. L ϩⲑⲏ·

a) *Sic;* au lieu de ἀρίθμητα = ⲉⲩⲏⲡ·
b) *Sic.* Lire ϫⲉ·
c) *Sic. T* propose ⲛ̀ⲛⲟϣⲉⲣ·
d) *Sic. T* propose ϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣϥ, d'après l'arabe.
e) Au lieu de νώτου = ⲥⲟⲓ·

Toute la vie de l'impie est dans l'inquiétude, des années *comptées* sont données 20
au potentat; sa crainte est dans ses oreilles; quand il pense être en paix, 21
sa ruine arrive; qu'il ne croie pas qu'il sortira des ténèbres, car il est déjà 22
livré au fer, et destiné à la pâture des vautours; il sait en lui-même qu'il 23
est pour la ruine; un jour de ténèbres *le* culbutera; la détresse et l'angoisse 24
le tiendront, comme un stratège en pleine puissance qui va tomber; parce
qu'il a levé ses mains contre le Seigneur, qu'il a dressé son cou vis-à-vis 25
du Seigneur tout-puissant; il a couru contre lui avec outrage, derrière toute 26
l'épaisseur du *dos* de son bouclier, ayant couvert son visage de sa graisse 27
et mis une garniture sur ses cuisses. Il habitera dans des villes désertes, 28

ϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲃⲁⲕⲓ ⲛ̀ϣⲁϥⲛ. ⲉϥⲉ̀ϣⲉ ⲛⲁϥ ⲇⲉ ⲉ̀ϧⲟⲩⲛ
ⲉϩⲁⲛⲏⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲡⲉⲧϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧⲟⲩ. ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲩⲑⲟⲩⲱⲧⲟⲩ
29 ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲉ̀ⲟⲗⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲕⲉⲭⲱⲟⲩⲛⲓ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲣ-
ⲣⲁⲙⲁⲟ. ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲧⲟϩⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥϩⲩⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ[1] ⲟⲩⲇⲉ
30 ⲙ̀ⲡⲉϥϩⲓⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲟⲩϧⲏⲓⲃⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲣ
ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲡⲭⲁⲕⲓ. ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁⲣⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲁϥ ⲉϥⲉ̀ⲑⲣⲉϥⲗⲱⲙ ⲛ̀ϫⲉ[2]
31 ⲡⲑⲏⲟⲩ. ⲉⲥⲉ̀ϥⲟⲣϥⲉⲣ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲉϥϩⲣⲏⲣⲓ. ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥⲧⲉⲛ-
ϩⲟⲩⲧⲥ ϫⲉ ϥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲥⲙⲟⲛⲧ ϩⲁⲛⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲅⲁⲣ
32 ⲉⲩⲉ̀ⲓ ⲛⲁϥ ⲉⲃⲟⲗ. ⲡⲉϥϣⲁⲧϣⲉ ⲉϥⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ ⲙ̀ⲡⲁⲧⲉⲥⲉⲣⲛⲉⲓ[3]
33 ⲡⲉϥⲃⲁⲗ[a] ⲙ̀ⲡⲉϥⲫⲓⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ. ⲉⲩⲉ̀ϭⲟⲗϥ[4] ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩϣⲉⲗϣⲏⲗⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲧⲉⲥⲉⲣⲛⲉⲓ. ⲉϥⲉ̀ϥⲟⲣϥⲉⲣ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
34 ⲛ̀ⲟⲩϩⲣⲏⲣⲓ ⲛ̀ϫⲱⲓⲧ. ϯⲙⲉⲧⲙⲉⲑⲣⲉ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲧⲉ[5] ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ
ⲫⲙⲟⲩ ⲡⲉ. ⲟⲩⲭⲣⲱⲙ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲣⲱⲕϩ[b] ⲛ̀ⲛⲓⲏⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲉϥ-
35 ϭⲓⲇⲱⲣⲟⲛ. ⲉϥⲉ̀ϭⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲁⲛⲙ̀ⲕⲁϩ[6] ⲛ̀ϩⲏⲧ ϧⲉⲛ ⲧⲉϥⲛⲉϫⲓ.
ϩⲁⲛⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲉⲩⲉ̀ⲓ ⲛⲁϥ ⲉⲃⲟⲗ. ⲧⲉϥⲛⲉϫⲓ ⲇⲉ ⲉⲥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ
ϧⲁ ⲡⲭⲣⲟϥ[7].

1. P ϩⲏⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ. — 2. L ⲉⲣⲉⲑⲣⲉϥⲗⲱⲙ. — 3. P omet ce mot. — 4. M ⲉⲩⲉ̀ϣⲟⲗϥ changé en ϭⲟⲗϥ: L ⲉⲩⲉ̀ϭⲗⲟϥ; P ⲉⲩⲉ̀ϣⲟⲗϥ. — 5. T omet ⲛ̀ⲧⲉ. — 6. M, L ⲉⲙⲕⲁϩ. — 7. P ⲡⲓⲭⲣⲟϥ.

a) Au lieu de ῥάδαμνος = ϫⲁⲗ; le traducteur arabe a lu ⲃⲁⲗ (Tattam).
b) Lire ⲉϥⲉ̀ⲣⲱⲕϩ.

il entrera dans des maisons où il n'y aura personne. Ce que ceux-là ont
29 amassé, d'autres le prendront, et il ne sera jamais riche; ses possessions ne
30 seront pas stables : il ne jettera pas d'ombre sur la terre, et il n'évitera pas
31 les ténèbres. Son rejeton sera flétri par le vent, sa fleur tombera. Qu'il ne
32 croie pas qu'il sera durable; car la stérilité lui adviendra; sa greffe périra
33 avant d'arriver à terme, son *rameau* ne fleurira pas; il sera vendangé comme
un raisin vert avant d'arriver à terme; il tombera comme une fleur d'olivier.
34 L'indice de l'impie est *sa* (la) mort; c'est le feu qui consumera les maisons
35 des stipendiés; il concevra la douleur dans ses entrailles, il enfantera l'inanité;
ses entrailles porteront la déception. »

ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲁⲓⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲟⲩⲙⲏϣ XVI, 1-2
ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲛⲓⲣⲉϥϯⲛⲟⲙϯ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲥⲁⲙⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ·
ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲙⲏ ⲟⲩⲧⲁⲝⲓⲥ ⲉⲧϣⲟⲡ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲓⲉ ⲟⲩ 3
ⲡⲉ[1] ⲉⲧⲛⲁⲉⲣⲟⲛⲟⲭⲗⲓⲛ[a] ⲛⲁⲕ ϫⲉ ⲁⲕⲉⲣⲟⲩⲱ. ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ 4
ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉⲛⲣⲏϯ. ⲉⲛⲁⲥϫⲏ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲉⲧⲉⲛⲯⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲧϣⲉ-
ⲃⲓⲱ ⲛ̀ⲑⲱⲓ. ⲓⲧⲁ ⲉⲓⲉ̀ⲧⲱⲟⲩⲛⲟⲩ ⲉϫⲉⲛ ⲑⲏⲛⲟⲩ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛ- 5
ⲥⲁϫⲓ ϯⲛⲁⲕⲓⲙ ⲇⲉ ⲛⲧⲁⲁⲫⲉ[2] ϧⲁⲣⲱⲧⲉⲛ. ⲉⲥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ 6
ϧⲉⲛ ⲣⲱⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϫⲟⲙ. ⲡⲕⲓⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲥⲫⲟⲧⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲁ-
ϯⲁⲥⲟ ⲉⲣⲟϥ. ⲁⲓϣⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲛⲁⲙ̀ⲕⲁϩ ⲉⲡⲁⲉⲣϧⲟⲧ. 7
ⲁⲓϣⲁⲛⲭⲁⲣⲱⲓ ⲇⲉ ⲟⲛ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲡⲥⲃⲟⲕ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲙ̀ⲕⲁϩ.
ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ⲁϥϯϧⲓⲥⲓ ⲛⲏⲓ ⲁϥⲁⲓⲧ ⲛ̀ⲥⲟϫ ⲉⲁϥⲉⲣϩⲟⲗⲓ ⲟⲩⲟϩ 8
ⲁⲕⲁⲙⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲓ. ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲉⲩⲙⲉⲧⲙⲉⲑⲣⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲥⲧⲱⲛⲥ 9
ⲛ̀ϧⲏⲧ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ. ⲁⲥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲟⲩⲃⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ[3]
ⲙ̀ⲡⲁϩⲟ. ⲉⲁϥⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲁϥⲣⲱϧⲧ ⲙ̀ⲙⲟⲓ 10
ⲉϧⲣⲏⲓ ⲁϥϧⲣⲁϫⲣⲉϫ ⲛ̀ⲛⲉϥⲛⲁϫϩⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ⲁϥⲓⲛⲓ
ⲉϫⲱⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲟⲑⲛⲉϥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥⲣⲉϥϫⲱⲛⲧ ⲁϥⲉⲣⲛⲓϣϯ ⲉϩⲣⲏⲓ 11

1. P omet ⲡⲉ· — 2. P ⲛ̀ⲧⲉⲁⲫⲉ· — 3. P ⲙ̀ⲡⲁⲙ̀ⲑⲟ·

a) *Sic;* au lieu de ⲉⲛⲟⲭⲗⲓⲛ·

Job répondit et dit : « J'ai entendu maintes choses semblables : Vous XVI, 1-2
êtes tous des consolateurs de dépravés. Quoi donc! Y a-t-il de l'ordre dans 3
les paroles en l'air? ou qu'est-ce qui te tourmentera, de manière que tu
répondes? Moi aussi, je parlerais comme vous, si votre âme était à la place 4
de la mienne : alors je m'élèverais contre vous en paroles, je branlerais ma 5
tête contre vous, la force serait dans ma bouche, je n'épargnerais pas le 6
mouvement de mes lèvres. Si je parlais, je ne souffrirais pas de ma plaie : 7
Si je me tais, quelle est la diminution de ma souffrance? mais maintenant 8
il m'a exténué, il m'a rendu insensé, rongé des vers, et tu m'as tenu (?); le
mensonge à mon sujet est devenu un témoignage et s'est levé contre moi, 9
il a répondu contre moi devant ma face; usant de colère, il m'a terrassé, 10
il a grincé des dents contre moi; il a tourné sur moi les flèches de ses
vengeurs, il m'a dominé avec la pointe de ses yeux; il m'a porté un coup 11

ⲉϫⲱⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲥⲟⲧⲉ̄ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥⲃⲁⲗ ⲁϥϯ ⲛⲟⲩⲉⲣϧⲟⲓ ⲛⲏⲓ
ϩⲓϫⲉⲛ ⲛⲁⲕⲉⲗⲓ[1] ϧⲉⲛ ⲟⲩⲉⲛϫⲁⲓ ⲉϥϫⲟⲩⲕϩ ⲁⲩϭⲟϫⲓ
12 ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲉⲩⲥⲟⲡ. ⲁϥⲧⲏⲓⲧ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲉϧⲣⲏⲓ
ⲉⲛⲉⲛϫⲓϫ ⲛ̀ϩⲁⲛⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲁϥⲃⲉⲣⲃⲱⲣⲧ[2] ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ
13 ϩⲁⲛⲁⲥⲉⲃⲏⲥ. ⲉⲓⲟⲓ ⲛ̀ϩⲓⲣⲏⲛⲏ ⲁϥϫⲟⲣⲧ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁϥⲁⲙⲟⲛⲓ
ⲙ̀ⲡϥⲱⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲁⲁⲫⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϥⲟϫⲧ ⲁϥⲧⲁϩⲟⲓ ⲉⲣⲁⲧ
14 ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲕⲟⲡⲟⲥ. ⲁⲩⲕⲱϯ ⲉⲣⲟⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲗⲟⲅⲭⲏ.
ⲉⲩϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉⲛⲁϭⲗⲱⲧ ϫⲉ ⲛ̀ⲥⲉϯⲁⲥⲟ ⲁⲛ. ⲁⲩⲫⲱⲛ
15 ⲙ̀ⲡⲁϣⲁϣⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲁⲩⲧⲁⲟⲩⲟⲓ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲟⲩϩⲧⲟⲡ
16 ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩϩⲧⲟⲡ ⲁⲩϭⲟϫⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϫⲱⲣⲓ. ⲁⲩⲃⲟⲣ-
17 ⲃⲉⲣ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲕ[3] ⲉϫⲉⲛ ⲡⲁϣⲁⲣ. ⲧⲁϫⲟⲙ ⲇⲉ ⲁⲥϭⲉⲛⲟ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲁⲥⲣⲱⲕϩ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲛⲉϫⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲫⲣⲓⲙⲓ ⲟⲩ-
18 ϧⲏⲓⲃⲓ ⲇⲉ ⲉⲧⲭⲏ ϩⲓϫⲉⲛ ⲛⲁⲃⲟⲩϩⲓ. ⲛⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲗⲓ ⲇⲉ
ⲛ̀ϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ϧⲉⲛ ⲛⲁϫⲓϫ. ⲥⲟⲩⲁⲃ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲡⲣⲟⲥⲉⲩⲭⲏ.
19 ⲡⲕⲁϩⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲣϩⲱⲃⲥ ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲥⲛⲟϥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲁⲥⲁⲣⲝ
20 ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉ ⲙⲁ ϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲁϧⲣⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲟⲩ
ϩⲏⲡⲡⲉ ϥϣⲟⲡ[4] ϧⲉⲛ ⲧⲫⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲙⲉⲑⲣⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲁⲙⲉⲑⲣⲉ
21 ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ. ⲉϥⲉ̀ⲫⲟϩ ⲉϧⲟⲩⲛ ϩⲁ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲧⲱⲃϩ

1. P ⲕⲟⲗⲓ· — 2. M, L ⲁϥϥⲉⲣⲃⲱⲣⲧ· — 3. M, L, *T* ⲛ̀ⲛⲟⲩⲥⲟⲕ· — 4. P ϥϣⲱⲡ·

sur les genoux avec un instrument pénétrant; ils ont couru sur moi tous
12 ensemble. Le Seigneur m'a livré aux mains des malfaiteurs, il m'a jeté entre
13 les impies; alors que j'étais en paix, il m'a mis en déroute : il a saisi les
14 cheveux de ma tête, il m'a déraciné; il m'a placé comme une cible : ils m'ont
entouré avec leurs lances, les envoyant dans mes reins sans ménagement;
15 ils ont répandu mon fiel sur la terre; ils m'ont mis à bas, ruine sur ruine;
16 ils ont couru sur moi, les puissants; ils ont jeté un sac sur ma peau; ma
17 puissance s'est éteinte sur la terre; mes entrailles ont été brûlées par les
18 larmes, il y a une ombre sur mes paupières. Il n'y avait rien d'injuste dans
19 mes mains, et ma prière est pure. Terre, ne recouvre pas le sang de ma
20 chair et qu'il n'y ait pas de borne à mes cris. Et maintenant, voici que mon
21 témoin est dans le ciel, mon témoin est là-haut; ma prière parviendra au

ⲡⲁⲃⲁⲗ ⲇⲉ ⲉϥⲉⲧⲁⲟⲩⲟ ⲉⲣⲙⲏ ⲉⲡⲉⲥⲏⲧ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ⲉϥⲉ̀- 22
ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲥⲟϩⲓ [1] ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅
ⲟⲩⲟϩ ⲡϣⲏⲣⲓ [a] ⲙ̀ⲫⲣⲱⲙⲓ [2] ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲫⲏⲣ. ⲁⲩⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ 23
ϩⲁⲛⲣⲟⲙⲡⲓ ⲉⲟⲩⲟⲛ ⲏⲡⲓ ⲧⲟⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ. ϯⲛⲁϣⲉ ⲛⲏⲓ ⲇⲉ ϩⲓ
ⲡⲓⲙⲱⲓⲧ ⲉⲧⲉ ⲛ̀ϯⲛⲁⲧⲁⲥⲑⲟⲓ ⲁⲛ ϫⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲱⲧϥ.

ϯϭⲓⲙ̀ⲕⲁϩ ⲇⲉ ⲉϥⲓⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅. ⲟⲩⲕⲁⲓⲥⲓ ⲇⲉ XVII, 1
ϯⲟϩⲓ [b] ⲛⲁⲥ ⲟⲩⲟϩ ϯϫⲓⲙⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲁⲛ. ϯϯϩⲟ ⲉⲓϧⲟⲥⲓ 2
ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩ ⲡⲉϯⲛⲁⲁⲓϥ. ⲁⲩⲕⲱⲗⲡ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲁϩⲩⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ 3
ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϣⲉⲙⲙⲱⲟⲩ. ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲫⲁⲓ ⲙⲁⲣⲟⲩⲙⲟⲣϥ ⲛⲉⲙ
ⲧⲁϫⲓϫ. ϫⲉ ⲁ(ⲩ)ⲭⲱⲡ ⲙ̀ⲡⲟⲩϩⲏⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲟⲩⲙⲉⲧⲥⲁⲃⲉ. 4
ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲉ(ϥ)ϭⲁⲥⲟⲩ (ⲛ̀ϫⲉ ⲫ̅ϯ̅) [c]. ⲉϥⲉ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲕⲁⲕⲓⲁ 5
ⲛ̀ϯⲧⲟⲓ ⲛⲁⲃⲁⲗ ⲇⲉ ⲁⲩⲃⲱⲗ ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲁϣⲏⲣⲓ.
ⲁⲩⲭⲁⲧ ⲇⲉ ⲉⲩϣϫⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲉⲑⲛⲟⲥ ⲁⲓϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲛⲱⲟⲩ 6
ⲉⲩⲥⲱⲃⲓ. ⲁⲩⲧⲱⲙⲧ [d] ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲃⲁⲗ ϧⲉⲛ ⲡϫⲱⲛⲧ 7
ⲁⲩⲃⲱⲧⲥ ⲉⲣⲟⲓ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲁⲩⲉⲣϣⲫⲏⲣⲓ 8

1. P ⲥⲟⲩϩⲓ. — 2. P ⲙ̀ⲡⲣⲱⲙⲓ.

a) Au lieu de υἱῷ = ⲙ̀ⲡϣⲏⲣⲓ.
b) *Sic.* Grec : δέομαι = ϯϯϩⲟ, dans le texte de *T*.
c) 3^b-5^b. ⲛⲓⲙ ⲡⲉ... ⲛ̀ϯⲧⲟⲓ manquent dans le Sahidique; ⲫ̅ϯ̅ ne se trouve pas dans le grec; B emploie la seconde personne ἔκρυψας, ὑψώσῃς; θεός est rare dans Job.
d) Grec : πεπώρωνται = Sah. : ⲧⲱⲙ.

Seigneur; mon œil versera des larmes devant lui, il y aura une réclamation 22
de l'homme vis-à-vis du Seigneur et du fils de l'homme à son semblable;
des années comptées sont venues, et je dois m'en aller sur la route par 23
laquelle je ne reviendrai plus.

Je souffre, emporté par l'ouragan; j'attends la sépulture, et je ne la XVII, 1
trouve pas. Je supplie exténué : que ferai-je? Des étrangers ont volé mes 2-3
biens. Quel est celui-ci? qu'il soit attaché avec ma main. Parce qu'ils ont 4
dissimulé leur cœur à la sagesse, pour cela (Dieu) ne les élèvera pas; il proférera 5
du mal sur la secte, mes yeux se sont fondus sur mes fils. On m'a laissé 6
devenir la fable des populations; je suis devenu leur risée. Mes yeux ont 7
été stupéfaits dans la colère; j'ai été combattu violemment par tous. Les 8

ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲫⲁⲓ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀-
9 ⲧⲱⲛϥ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲡⲁⲣⲁⲛⲟⲙⲟⲥ. ⲉϥⲉ̀ⲟ̀ⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ϫⲉ
ⲟⲩⲡⲓⲥⲧⲟⲥ ⲛⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲟ̀ⲓ ⲛ̀ⲟⲩϫⲟⲙ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥϫⲓϫ.
10 ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲇⲉ ⲁⲗⲗⲁ ⲙⲁⲧⲁϫⲣⲉ ⲑⲏⲛⲟⲩ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ
11 ⲁⲙⲱⲓⲛⲓ.... ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲅⲁⲣ ϧⲉⲛ ⲑⲏⲛⲟⲩ ⲁⲛ. ⲛⲁⲉϩⲟⲟⲩ
ⲁⲩⲥⲓⲛⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲏⲣⲟϣⲧ[a] ⲁⲩⲫⲱϫⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲙⲟϯ ⲛ̀ⲧⲉ
12 ⲡⲁϩⲏⲧ. ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲁⲓⲭⲁϥ ⲉⲟⲩⲉϩⲟⲟⲩ ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ϧⲉⲛⲧ
13 ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲡϩⲟ ⲙ̀ⲡⲭⲁⲕⲓ. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ ⲁⲓϣⲁⲛⲟⲩⲱⲛ ⲉⲣⲟⲓ[b]
ⲁⲙⲉⲛϯ ⲡⲉ ⲡⲁⲏⲓ. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲅⲛⲟⲫⲟⲥ ⲇⲉ ⲁⲩⲫⲱϣ ⲙ̀ⲡⲁ-
14 ⲡⲣⲏϣ. ⲁⲓⲙⲟⲩϯ ⲟⲩⲃⲉ ⲫⲙⲟⲩ ϫⲉ ⲡⲁⲓⲱⲧ ⲡⲧⲁⲕⲟ ϫⲉ
15 ⲧⲁⲙⲁⲩ ⲛⲉⲙ ⲧⲁⲥⲱⲛⲓ. ⲁⲥⲑⲱⲛ ⲟⲩⲛ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲓⲉ
ⲁⲛ ϯⲛⲁⲛⲁⲩ ⲟⲛ ⲉⲁⲅⲁⲑⲟⲛ. ⲓⲉ ⲁⲛ ⲥⲉⲛⲁⲓ ⲛⲉⲙⲏⲓ ⲉϧⲣⲏⲓ
ⲉⲁⲙⲉⲛϯ ⲓⲉ ⲧⲉⲛⲛⲁϣⲉ ⲛⲁⲛ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲉⲡⲕⲁϩⲓ ⲉⲩⲥⲟⲡ.

XVIII, 1 ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲃⲁⲗⲇⲁⲇ ⲡⲓⲥⲁⲩⲭⲓⲧⲏⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ
2 ϣⲁⲑⲛⲁⲩ ϫⲉ ⲭⲛⲁⲕⲏⲛ ⲁⲛ ⲭⲁⲣⲱⲕ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲥⲁϫⲓ
3 ϩⲱⲛ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲁⲛⲭⲁⲣⲱⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛ-

a) *Sic*. Lire ⲟ̀ⲣⲟϣⲧ (Tattam). Cf. 6, 7.
b) *Sic*; au lieu du grec ὑπομείνω; cf. 2, 9. Conjecture : ⲁⲓϣⲁⲛ ⲙⲟⲩⲛ ⲉⲃⲟⲗ ou bien ⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧ ou bien ⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧ, comme 6, 11; 7, 3; 9, 4; 33, 5.

justes ont été fort étonnés de cela : le juste se dressera contre le trans-
9 gresseur; le fidèle gardera sa voie; celui qui est pur recevra de la vigueur
10 dans ses mains. Mais d'ailleurs fortifiez-vous vous tous et venez... car le vrai
11 n'est pas en vous. Mes jours ont passé dans l'infection, et les fibres de mon
12 cœur ont été rompues. De la nuit j'ai fait le jour, la lumière est proche en
13 face des ténèbres. Si je patiente, l'Amenti sera ma demeure : dans la sombre
14 région ma couche est étendue; j'ai appelé le trépas mon père, la corruption,
15 ma mère et ma sœur. Où donc est mon espérance? verrai-je encore des biens?
descendront-ils avec moi dans l'Amenti; irons-nous ensemble dans la terre? »

XVIII, 1-2 Baldad le Sauchite répondit et dit : « Combien de temps continueras-tu?
3 Tais-toi pour que nous parlions à notre tour. Pourquoi nous sommes-nous

ⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ. ⲁϥⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ ⲛⲁⲕ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲟⲩ ⲅⲁⲣ 4
ⲁⲕϣⲁⲛⲙⲟⲩ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲙⲏ ⲥⲉⲛⲁⲉⲣⲁⲧϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲙⲁⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ
ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ. ϣⲁⲛ ⲥⲉⲛⲁⲟⲩⲱϫⲡ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲧⲱⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲥⲉⲛϯ [1]. ⲟⲩⲟϩ ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ 5
ϥⲛⲁϭⲉⲛⲟ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟⲩϣⲁϩ. ⲡⲉϥⲟⲩⲱⲓⲛⲓ 6
ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲭⲁⲕⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲏⲓ ⲉϥⲉ̀ϭⲉⲛⲟ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓϧⲏⲃⲥ ⲛⲁϩ-
ⲣⲁϥ. ⲉⲩⲉ̀ⲱⲗⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲩⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ [2] ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲉⲗⲁⲭⲓⲥ- 7
ⲧⲟⲥ. ⲉϥⲉ̀ϣⲱϥⲧ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲥⲟϭⲛⲓ. ⲉⲥⲉ̀ⲣⲁⲟⲩⲱ ⲇⲉ ϧⲉⲛ 8
ⲟⲩⲫⲁϣ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲉϥⲫⲁⲧ (ⲟⲩⲟϩ) ⲉⲥⲉ̀ϭⲗⲟⲙⲗⲉⲙ ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲛⲉ.
ⲉⲩⲉ̀ⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲫⲁϣ... ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁϩⲟϥ [a] ⲛ̀ϫⲉ 9-11
ϩⲁⲛⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲉⲩⲕⲱϯ ⲉⲣⲟϥ. ⲟⲩⲙⲏϣ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲓ
ⲙ̀ⲡⲕⲱϯ ⲛ̀ⲧⲉϥϭⲁⲗⲟϫ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲃⲱⲛ ⲉϥϩⲉϫϩⲟϫ [b].
ⲁⲩⲥⲟⲃϯ ⲇⲉ ⲛⲁϥ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲱϫⲡ [3] ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣⲓ. ⲉⲩⲉ̀- 12-13
ϯⲟⲩⲱ [c] ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲉⲃⲓ [d] ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲁⲧϥ... ⲉⲩⲉ̀ⲱⲗⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲧⲁⲗϭⲟ 14
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲏⲓ. ⲉⲥⲉ̀ⲧⲁϩⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲁⲛⲁⲅⲕⲏ. ⲟⲩⲉⲧⲓⲁ

1. M, P, L ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲉⲛϯ. — 2. P ϩⲩⲡⲁⲭⲱⲛⲧⲁ. — 3. P ⲟⲩⲱϫⲡϥ.

a) Grec : ὀλέσαισαν = Sah. : ⲧⲁⲕⲟ.
b) *Sic* ; pour ⲉϥϩⲉϫϩⲱϫ.
c) Grec βρωθείησαν = Sah. ⲉⲩⲉ̀ⲟⲩⲱⲙ.
d) Ailleurs ⲥⲏⲃⲓ.

tus devant toi comme des brutes? Il en a usé avec toi dans la colère. Quoi! 4
si tu meurs, est-ce que tous les lieux sous le ciel seront inhabités, ou les
montagnes renversées de leurs fondements? D'ailleurs, la lumière des impies 5
sera éteinte : leur flamme ne jaillira pas. Sa lumière s'obscurcira dans sa 6
maison; la lampe s'éteindra devant lui. Des inférieurs enlèveront ses biens; 7
son autorité faillira. Son pied s'engagera dans un lacet et s'embarrassera 8
dans un filet; des lacs tomberont sur lui... Des douleurs l'atteindront de 11
tous côtés; beaucoup viendront autour de son pied dans l'angoisse de la faim,
une catastrophe saisissante lui a été préparée : ses jambes seront *dévorées*... 12-13
la santé sera enlevée de sa demeure; il sera atteint par la calamité; une 14

15 ⲛ̀ⲟⲩⲣⲟ ⲉⲥⲉⲟⲩⲱⲛϩ[a] ϧⲉⲛ ⲧⲉϥⲥⲕⲏⲛⲏ ϧⲉⲛ ⲡⲉϫⲱⲣϩ.
16 ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲁⲓⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲁϥ[b] ⲉⲩⲉ̀ⲙⲟϩ ⲛ̀ⲑⲏⲛ. ⲛⲉϥⲛⲟⲩⲛⲓ ⲉⲩⲉ̀-
ϣⲱⲟⲩⲓ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϥⲱⲥϧ ⲉϥⲉ̀ϩⲉⲓ ⲥⲁⲡϣⲱⲓ
17 ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲡⲉϥⲙⲉⲩⲓ ⲉϥⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ
18 ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲣⲁⲛ ϣⲟⲡ ⲛⲁϥ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲉϥϩⲟ ⲥⲁⲃⲟⲗ. ⲉϥⲉ̀ϩⲓⲧϥ
19 ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲉⲡⲭⲁⲕⲓ. ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ⲥⲟⲩⲏⲛ[c]
ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲗⲁⲟⲥ. ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥⲛⲟϩⲉⲙ ϧⲉⲛ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲏⲓ ⲁⲗⲗⲁ ⲉⲩⲉ̀ⲱⲛϧ ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲛⲟⲩϥ ⲛ̀ϫⲉ
20 ϩⲁⲛⲕⲉⲭⲱⲟⲩⲛⲓ. ⲁⲩϥⲓⲁϩⲟⲙ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛ-
21 ϧⲁⲉⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲉⲣϣⲫⲏⲣⲓ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϣⲟⲣⲡ. ⲛⲁⲓ ⲛⲉ ⲛⲏⲓ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲫⲁⲓ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲡⲧⲟⲡⲟⲥ[1] ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲙ-
ⲡⲟⲩⲥⲟⲩⲉⲛ[d] ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅.

XIX, 1-2 Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ϣⲁ ⲑⲛⲁⲩ ⲧⲉⲧⲉⲛϯ-
ϧⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉⲧⲉⲛϣⲟⲣϣⲉⲣ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛ-
3 ⲥⲁϫⲓ. ⲙⲟⲛⲟⲛ ⲅⲁⲣ ⲁⲣⲓⲉⲙⲓ ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁϥⲁⲓⲧ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ.
ⲧⲉⲧⲉⲛⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲥⲱⲓ ⲧⲉⲧⲉⲛϣⲫⲓⲧ ϧⲁϫⲱⲓ ⲁⲛ ⲟⲩⲟϩ

1. L omet les quatre derniers mots.

a) Grec : κατασκηνώσει = ⲉⲥⲉⲟⲩⲱϩ.
b) Grec : αὐτοῦ = ⲛ̀ⲧⲁϥ.
c) M, P, L ⲥⲟⲩⲏⲛ· *T* ⲥⲟⲩⲉⲛ·
d) Les ms. portent ⲥⲟⲩⲱⲛ· Cf. 24, 16 et 37, 7.

15 force maîtresse *s'établira* dans sa tente pendant la nuit, ses ornements
16 seront remplis de soufre; ses racines se dessécheront en bas, et sa récolte
17 *présumée* tombera en haut; sa mémoire disparaîtra de la terre, et il aura son
18 nom sur son visage effacé; il sera rejeté de la lumière dans les ténèbres;
19 il ne sera plus connu dans son peuple et sa demeure ne sera plus conservée
sous le ciel; mais d'autres vivront dans ce qui lui appartenait; les derniers
20-21 ont gémi sur lui; les premiers avaient admiré. Telles sont les demeures
des violents; telle est la place de ceux qui n'ont pas connu le Seigneur. »

XIX, 1-2 Job répondit et dit : « Jusqu'à quand affligerez-vous mon âme et me ren-
3 verserez-vous par des discours? Sachez donc seulement que c'est le Seigneur
qui m'a fait ainsi. Vous parlez contre moi; vous n'avez pas de pudeur devant

ⲧⲉⲧⲉⲛⲁⲣϣⲏⲧ[a] ⲉϫⲱⲓ. ⲭⲁⲥ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲁⲓⲥⲱⲣⲉⲙ ⲧⲁⲫⲙⲏⲓ 4
ⲟⲩⲟϩ ϥϣⲟⲡ ⲛⲉⲙⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲡⲗⲁⲛⲟⲥ ⲉⲑⲣⲓϫⲉ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ
ⲛ̀ⲥϣⲉ ⲛ̀ϫⲟⲧⲟⲩ ⲁⲛ. ⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ ⲥⲉⲥⲟⲣⲉⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲓ-
ϫⲟⲧⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲡⲟⲩⲥⲏⲟⲩ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ⲧⲉⲧⲉⲛϭⲓⲥⲓ 5
ⲙ̀ⲙⲱⲧⲉⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ⲧⲉⲧⲉⲛⲟⲓ ⲛ̀ⲛⲓϣϯ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ
ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲱϣ. ⲁⲣⲓⲉⲙⲓ ⲟⲩⲛ ϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲧⲁϥϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣⲧ 6
ⲁϥϭⲓⲥⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲧⲁϫⲣⲟ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ϩⲏⲡⲡⲉ ϯⲛⲁⲥⲱⲃⲓ 7
ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲱϣ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁⲥⲁϫⲓ ϯⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲟⲛ
ϩⲗⲓ ϣⲟⲡ[b]. ⲁⲩⲕⲱϯ ⲙ̀ⲡⲁⲕⲱϯ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁⲥⲓⲛⲓ. ⲁⲩⲭⲱ[c] 8
ⲛ̀ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲁϩⲟ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲃⲁϣⲧ[d] ⲙ̀ⲡⲁⲱⲟⲩ. 9
ⲁϥⲱⲗⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲭⲗⲟⲙ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓϫⲉⲛ ⲧⲁⲁⲫⲉ. ⲁϥϫⲟⲣⲧ 10
ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲕⲱϯ ⲉⲣⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓϣⲉ ⲛⲏⲓ ⲁϥⲕⲱⲣϫ
ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲁϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϣϣⲏⲛ. ⲁϥⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ ⲇⲉ 11
ⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ. ⲁϥⲭⲁⲧ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩϫⲁϫⲓ. ⲁⲩⲓ ⲇⲉ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥϭⲱⲛⲧ ⲧⲏⲣⲟⲩ. 12
ⲁⲩⲕⲱϯ ⲉⲣⲟⲓ ϩⲓ ⲛⲁⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲣⲉϥϫⲱⲣϫ. ⲁⲩϣⲉ 13

a) L ⲧⲉⲧⲉⲛⲉⲣϣⲏⲧ : conjecture : ⲧⲉⲧⲉⲛⲉⲣⲛⲁϣⲧ.
b) Grec : κρίμα = ϩⲁⲡ.
c) Grec : ἔθετο = ⲁϥⲭⲱ = Sah. : ⲁϥⲕⲱ.
d) Grec : ἐξέδυσεν = ⲁϥⲃⲁϣⲧ = Sah. : ⲁϥⲕⲁⲁⲧ ⲕⲁϩⲏⲩ.

moi et vous m'accablez. Admettons que j'aie erré en vérité, l'erreur demeure 4
avec moi; que j'aie dit des paroles qu'il ne fallait pas dire, mes paroles se
sont égarées, et je ne les ai pas dites en leur temps. Pourquoi vous, vous 5
élevez-vous contre moi, et me dominez-vous de *votre* mépris? Sachez donc 6
que c'est le Seigneur qui m'a troublé et a élevé son rempart contre moi. Voici 7
que je rirai par dédain et je ne parlerai pas : je crie et *pas de jugement.* Je 8
suis entouré de tous côtés, et je ne puis passer. *Il* a mis l'obscurité sur mon
visage : *il* m'a dépouillé de ma gloire, il a enlevé ma couronne de dessus ma 9
tête; il m'a séparé de ceux qui m'entouraient, et je suis parti; il a tranché 10
mon espérance comme un arbre; il a usé contre moi d'une grande colère; il 11
m'a pris pour un ennemi; toutes ses épreuves sont venues sur moi; sur mon 12
chemin, j'ai été environné d'embusqués; mes frères se sont écartés de moi; 13

ⲛⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁⲣⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲥⲛⲏⲟⲩ ⲁⲩⲥⲟⲩⲉⲛ ϩⲁⲛϣⲉⲙ-
14 ⲙⲱⲟⲩ ⲉϩⲟⲩⲉⲣⲟⲓ. ⲛⲁϣⲫⲏⲣ ⲇⲉ ⲁⲩⲉⲣⲁⲧⲛⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩ-
ϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧϧⲉⲛⲧ ⲉⲣⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ
15 ⲙ̀ⲡⲁⲣⲁⲛ ⲁⲩⲉⲣⲡⲁⲱⲃϣ. ⲛⲓⲑⲉϣⲉⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲏⲓ ⲛⲉⲙ
16 ⲛⲁⲃⲱⲕ[1] ⲛⲁⲓⲟⲓ ⲛ̀ϣⲉⲙⲙⲟ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲙ̀ⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁⲓⲙⲟⲩϯ
ⲉⲡⲁⲃⲱⲕ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛⲏⲓ. ⲛⲁⲓϯϩⲟ ⲇⲉ ϧⲉⲛ
17 ⲣⲱⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓⲧⲱⲃϩ ⲛ̀ⲧⲁⲥϩⲓⲙⲓ ⲛⲁⲓⲙⲟⲩϯ ⲡⲉ ⲉⲓϯϩⲟ
18 ⲉⲛⲓϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲡⲁⲗⲗⲁⲕⲏ[2]. ⲛ̀ⲑⲱⲟⲩ ⲇⲉ ⲁⲩϩⲓⲡϩⲟ
ⲙ̀ⲙⲟⲓ ϣⲁ ⲉⲛⲉϩ. ⲉϣⲱⲡ ⲁⲓϣⲁⲛⲧⲱⲛⲧ ⲥⲉⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲥⲱⲓ.
19 ⲁⲩⲟⲣⲃⲉⲧ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛⲏ ⲉⲛⲁⲓⲙⲉⲓ
20 ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲁⲩⲧⲱⲟⲩⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ⲁⲩⲉⲣϩⲟⲗⲓ ⲛ̀ϫⲉ
ⲛⲁⲥⲁⲣⲝ ϧⲉⲛ ⲛⲁϣⲁⲣ ⲟⲩⲟϩ ⲥⲉⲟⲩⲱⲙ ⲛ̀ⲛⲁⲕⲁⲥ ϧⲉⲛ
21 ⲛⲟⲩϣⲟⲗ[3]. ⲛⲁⲓ ⲛⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓ ⲛⲏⲓ ⲱ ⲛⲁϣⲫⲏⲣ[4] ⲧϫⲓϫ
22 ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲧⲁⲥϭⲟ[a] ⲉⲣⲟⲓ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲧⲉⲧⲉⲛϭⲟϫⲓ ⲛ̀ⲥⲱⲓ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉⲧⲉⲛⲥⲏⲟⲩ ⲁⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ
23 ⲧⲁⲥⲁⲣⲝ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲛⲁϯⲏⲓⲥ ⲉⲑⲣⲟⲩⲥϧⲉ ⲛⲁⲥⲁϫⲓ[5]

1. *T* ⲃⲱⲕⲓ. — 2. L ⲛ̀ⲧⲁⲛⲁⲡⲁⲗⲗⲁⲕⲏ. — 3. P ϣⲟⲗϥϩⲉⲣ. — 4. M ⲛⲁϣ. — 5. P ⲛ̀ⲛⲁⲥⲁϫⲓ.

a) Lire ϭⲟϩ (Tattam).

ils ont connu les étrangers plus que moi; mes compagnons ont été sans pitié;
14 ceux qui m'approchaient ne m'ont pas regardé, et ceux qui connaissaient mon
15 nom m'ont oublié; les voisins de ma maison et mes serviteurs, j'étais un
16 étranger devant eux; j'appelais mon serviteur, et il ne m'a pas répondu. Je
17 suppliais de ma bouche; j'implorais ma femme; j'invoquais en suppliant les
18 enfants de mes esclaves; et eux, ils m'ont dédaigné pour toujours; si je me
19 lève, ils parlent contre moi; ceux qui me connaissent m'ont abhorré; ceux
20 que j'aimais se sont levés contre moi; ma chair a été putréfiée dans ma peau
21 et mes os sont rongés avec leurs dents. Ayez pitié de moi, ayez pitié de moi,
22 ô mes amis; car la main du Seigneur m'a touché. Pourquoi me poursuivez-
23 vous comme le Seigneur, et n'êtes-vous pas saturés de ma chair? Qui donc
fera que mes paroles soient écrites et consignées dans un livre pour toujours

ⲛ̀ⲧⲟⲩⲭⲁⲩ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲙ ϣⲁ ⲉⲛⲉϩ. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲅⲣⲁ- 24
ⲫⲓⲟⲛ [a] ⲙ̀ⲃⲉⲛⲓⲡⲓ ⲛⲉⲙ ⲧⲁⲧϩ. (ⲓⲉ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲫⲟⲧϩⲟⲩ ϩⲓ ϩⲁⲛ-
ⲡⲉⲧⲣⲁ). ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲅⲁⲣ ϫⲉ ⲟⲩϣⲁⲉⲛⲉϩ ⲡⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁⲃⲟⲗⲧ 25
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲉⲑⲣⲉϥⲧⲟⲩⲛⲟⲥ ⲡⲁϣⲁⲣ ⲫⲏ 26
ⲉⲧⲟⲩⲱⲧϩ ⲛ̀ⲛⲁⲓ ⲉⲡϣⲱⲓ. ⲉⲧⲁ [1] ⲛⲁⲓ ⲅⲁⲣ ϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲏ ⲁⲛⲟⲕ ⲉϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉϧⲣⲏⲓ 27
ⲛ̀ϧⲏⲧ. ⲛⲏ ⲉⲧⲁ ⲛⲁⲃⲁⲗ ⲛⲁⲩ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲕⲉⲟⲩⲁⲓ ⲁⲛ
ⲁⲩϫⲱⲕ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉϧⲣⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲕⲉⲛⲧ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ 28
ⲧⲉⲧⲉⲛⲛⲁϫⲟⲥ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉⲛⲛⲁϫⲟϥ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. [b]
ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲧⲉⲛⲛⲁϫⲉⲙⲥ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ.
ⲁⲣⲓϩⲟϯ ϩⲱⲧⲉⲛ ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲟⲩⲉⲡⲓⲕⲁⲗⲩⲙⲙⲁ. ⲟⲩϫⲱⲛⲧ 29
ⲅⲁⲣ ⲉϥⲉ̀ⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲁⲛⲟⲙⲟⲥ. ⲧⲟⲧⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲙⲓ ϫⲉ ⲁⲥⲑⲱⲛ
ⲧⲟⲩϩⲩⲗⲏ [2].

ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲥⲱⲫⲁⲣ ⲡⲓⲙⲉⲛⲛⲉⲟⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. XX, 1
ⲛⲁⲓⲙⲉⲩⲓ ⲁⲛ ⲡⲉ ϫⲉ ⲭⲛⲁⲟⲩⲟϩⲉⲙ ⲛ̀ⲛⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲟⲩⲟϩ 2
ⲧⲉⲧⲉⲛⲕⲁϯ ⲁⲛ ⲉϩⲟⲧⲉⲣⲟⲓ. ⲉⲓⲥⲱⲧⲉⲙ [c] ⲉⲧⲥⲙⲏ [d] ⲛ̀ⲧⲉ 3

1. L ⲉⲧⲁⲓ. — 2. L ϩⲩⲗⲓ.

a) L, P ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲟⲩⲅⲣⲁⲫⲓⲟⲛ, comme M qui a raturé ϩⲁⲛ.
b) Grec : ἔναντι αὐτοῦ.
c) Grec : ἀκούσομαι = ⲉⲓⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ; Sah. : ϯⲥⲱⲧⲙ̀.
d) Grec : παιδείαν = ⲉϯⲥⲃⲱ; on lit dans le Sah. : ⲉⲧⲉⲥⲃⲱ.

avec un stylet de fer et du plomb, (ou gravées sur des pierres). Oui, je sais 24-25
qu'il est éternel, celui qui me détachera de la terre, pour ressusciter ma peau 26
épuisant ces *épreuves* (?). C'est du Seigneur que me sont venues toutes ces
choses, que je connais moi-même au dedans de moi, que mon œil a vues et 27
non celui d'un autre, qui se sont accomplies toutes dans mon sein. Et si vous 28
dites : Que dirons-nous devant le Seigneur? et trouverons-nous en lui la
racine d'un discours? Craignez vous-mêmes la dissimulation (?); car la colère 29
viendra sur les libertins; on saura alors où est leur fond. »

Sophar le Minnéen répondit et dit : « Je ne soupçonnais pas que tu répon- XX, 1-2
drais ainsi, et *vous*, vous ne comprenez pas plus que moi. Tandis que j'écoute 3

4 ⲡⲁⲥⲟϩⲓ[a]... ⲙⲏ ⲛⲁⲓ[1] ⲁⲕⲥⲟⲑⲙⲟⲩ ⲓⲥϫⲉⲛ ϣⲟⲣⲡ ⲓⲥϫⲉⲛ
5 ⲉⲧⲁⲩⲭⲁ ⲫⲣⲱⲙⲓ[2] ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲡⲟⲩⲛⲟϥ (ⲅⲁⲣ) ⲛ̀ⲧⲉ
ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ[3] ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲟⲩⲱϫⲡ ⲫⲣⲁϣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲡⲁⲣⲁ-
6 ⲛⲟⲙⲟⲥ ⲡ̀ⲧⲁⲕⲟ[4] ⲡⲉ. ⲁⲩϣⲁⲛϣⲉ ⲛⲱⲟⲩ (ⲅⲁⲣ) ⲉⲡϣⲱⲓ
ⲉⲧⲫⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲇⲱⲣⲟⲛ ⲛⲉϥϣⲟⲩϣⲱⲟⲩϣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉϥϭⲓⲛⲉⲙ
7 ⲛⲓϭⲏⲡⲓ. ϩⲟⲧⲁⲛ ⲅⲁⲣ ⲁϥϣⲁⲛⲙⲉⲩⲓ[5] ϫⲉ ⲁϥⲧⲁϫⲣⲟ ⲧⲟⲧⲉ
ⲉϥⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ ϣⲁ ⲉⲃⲟⲗ. ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲩⲉ̀ϫⲟⲥ ϫⲉ
8 ⲛⲁϥⲑⲱⲛ ⲡⲉ. ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲁⲥⲟⲩⲓ ⲉⲁⲥϩⲱⲗ ⲙ̀ⲡⲟⲩϫⲉⲙϥ
ⲉϥⲉ̀ϩⲱⲗ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟⲣⲧϥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ.
9 ⲟⲩⲃⲁⲗ ⲁϥⲓⲟⲣϩϥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥⲟⲩⲁϩ ⲧⲟⲧϥ[6] ⲟⲩⲟϩ
10 ⲙ̀ⲡⲉϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲙⲁ. ⲛⲉϥϣⲏⲣⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁⲕⲱⲟⲩ
ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲕⲟⲩϫⲓ ⲉⲣⲟϥ. ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲧϩⲉⲙⲕⲟ[b]
11 ⲛ̀ϩⲁⲛⲙ̀ⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ. ⲛⲉϥⲕⲁⲥ ⲁⲩⲥⲓ ⲛ̀ⲧⲉϥⲙⲉⲧⲁⲗⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ
12 ⲉⲩⲉⲛⲕⲟⲧ ⲛⲉⲙⲁϥ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲁⲥϣⲁⲛϩⲗⲟϫ[7] ⲛ̀ϫⲉ
13 ϯⲕⲁⲕⲓⲁ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ ⲉϥⲉ̀ⲭⲟⲡⲥ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲙ̀ⲡⲉϥⲗⲁⲥ. ⲙ̀ⲡⲉϥ-
ϯⲁⲥⲟ ⲉⲣⲟⲥ ⲟⲩⲇⲉ[8] ⲙ̀ⲡⲉϥⲭⲁⲥ ⲛ̀ⲥⲱϥ. ⲉϥⲉ̀ⲥⲟⲕⲥ ϧⲉⲛ

1. P ⲛⲁ. — 2. M ⲭⲁ ⲭⲣⲱⲙ, en marge ⲡⲣⲱⲙⲓ. — 3. L ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ. — 4. T ⲛ̀ⲧⲁⲕⲟ. — 5. T ⲁϥϣⲉⲛⲙⲉⲩⲓ. — 6. P, L ⲙ̀ⲡⲉϥⲟⲩⲁϩϥ ⲧⲟⲧϥ. — 7. T ⲁⲥϣⲁⲛ ⲛ̀ϩⲗⲟϫ. — 8. M ⲟⲩⲟϩ.

a) Manque un hémistiche qui se trouve même dans la version Sahidique.

b) Grec : πυρσεύσαισαν = ⲉⲩⲉ̀ⲧⲉⲙϩⲟ = Sah. : ⲧⲙ̄ϩⲉ.

4 la voix (de ma) *qui me* réprimande... n'as-tu pas appris ceci dès le principe
5 depuis que l'homme a été placé sur la terre ? La joie des impies *devient* une
6 grande faillite : le plaisir des libertins *devient* la ruine, quand même ses
7 offrandes montent jusqu'au ciel, et son sacrifice atteint les nues ; en effet, quand il croit être affermi, alors il sera perdu définitivement ; ceux qui le
8 connaissent diront : Où était-il ? Comme un songe qui s'est envolé, on ne le
9 retrouvera plus ; il s'envolera comme un fantôme de nuit ; l'œil l'a aperçu
10 et ne continuera pas ; sa place ne le reverra pas ; des inférieurs feront périr
11 ses enfants ; ses mains allumeront des afflictions ; ses os ont été rassasiés *des*
12 *vices* de sa jeunesse ; ils seront couchés avec lui dans la terre ; si la perversité
13 est douce à sa bouche, il la cachera sous sa langue ; il ne la ménagera pas

ⲑⲙⲏϯ ⲛ̀ⲧⲉϥϣⲃⲱⲃⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉⲥϣϫⲉⲙϫⲟⲙ [1] ⲛ̀ⲉⲣⲃⲟⲏⲑⲓⲛ 14
ⲉⲣⲟϥ. ⲟⲩⲭⲟⲗⲏ [a] ⲛ̀ϩⲟϥ ⲉⲧϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲧⲉϥⲛⲉϫⲓ. ⲟⲩⲙⲉⲧ- 15
ⲣⲁⲙⲁⲟ ⲉⲩⲑⲱⲟⲩϯ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲟⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲉⲩⲉ̀ϣⲓϯ
ⲙ̀ⲙⲟⲥ. ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲕ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥϩⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲁⲅⲅⲉ-
ⲗⲟⲥ. ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲇⲣⲁⲕⲱⲛ ⲉⲩⲉ̀ϣⲁⲛⲟⲩϣϥ 16
ⲉⲣⲟⲕ [b] ⲉϥⲉ̀ϧⲟⲑⲃⲉϥ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲗⲁⲥ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟϥ. ⲛ̀ⲛⲉϥⲛⲁⲩ 17
ⲉⲟⲩϩⲱⲣ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲣⲉϥⲙⲟⲛⲓ ⲟⲩⲇⲉ ϩⲁⲛⲙⲁ ⲛ̀ⲉⲃⲓⲱ ⲛⲉⲙ
ⲟⲩϭⲉⲗⲓ. ⲉⲧⲁϥϩⲓⲥⲓ ⲇⲉ ⲉϩⲁⲛⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲙⲉⲧ- 18
ⲉⲫⲗⲏⲟⲩ. ⲟⲩⲙⲉⲧⲣⲁⲙⲁⲟ ⲉϥⲛⲁϫⲉⲙϯⲡⲓ ⲁⲛ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲥ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲑⲓⲣⲫⲛⲟⲥ [c] ⲙ̀ⲡⲁⲩϣⲟⲩⲉϫⲟⲩⲱϫϥ ⲟⲩⲇⲉ
ⲙ̀ⲡⲁⲩϣⲟⲙⲕϥ. ϩⲁⲛⲙⲏϣ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲁⲧϫⲟⲙ [d] ⲁϥϩⲟϫϩⲉϫ 19
ⲛ̀ⲛⲟⲩⲏⲓ ⲁϥϩⲱⲗⲉⲙ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲙⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥ-
ⲧⲏⲓϥ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲟⲩϫⲁⲓ ϣⲟⲡ [e] ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲩⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ ϧⲉⲛ 20
ⲛⲉϥⲉⲡⲓⲑⲩⲙⲓⲁ ⲛ̀ⲛⲉϥⲛⲟϩⲉⲙ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲥⲱϫⲡ ϣⲟⲡ ⲛ̀ⲛⲉϥ- 21
ϧⲣⲏⲟⲩⲓ. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲫⲓⲣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲁⲅⲁⲑⲟⲛ.
ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ ⲁϥϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲉϥⲉ̀ϩⲟϫϩⲉϫ. 22

1. P ϫⲟⲙϫⲟⲙ.

a) Grec : χολή.
b) Lire ⲉⲣⲟϥ (Tattam).
c) Grec : στριφνός.
d) ἀδυνάτων des cod. A et C du Sahidique, tandis que B porte δυνατῶν.
e) D'après *T;* tandis que P ϣⲟⲏ, L ϣⲟⲧ, M illisible.

et ne l'abandonnera pas; il l'entraînera au milieu de son gosier, mais elle ne 14
pourra pas lui servir; le *fiel* du serpent est dans ses entrailles; la fortune 15
injustement amassée sera vomie; un ange l'arrachera de son intérieur; il sera 16
nourri de la rage des dragons et la langue d'un serpent le tuera; il ne verra 17
plus le lait des bêtes en pâturage, ni les dépôts de miel et de beurre; il s'est 18
fatigué en vain et inutilement; la richesse, il ne la goûtera pas, telle la
morelle (?) qu'on ne peut mâcher ni avaler; pour beaucoup de gens sans 19
défense, il a pressuré leurs maisons, saccagé leur habitation sans la res-
taurer; *aussi,* pas de garantie pour ses possessions; dans ses convoitises, il 20
n'échappera pas; rien ne restera de ses provisions; ses biens ne profiteront 21
pas; quand il se croira arrivé au comble, il sera resserré, et toutes sortes de 22

23 ⲉⲩⲉ̀ⲓ ⲇⲉ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲁⲛⲁⲅⲕⲏ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ϩⲟⲡⲱⲥ
ⲛ̀ⲧⲉϥⲙⲁϩ ⲧⲉϥⲛⲉϫⲓ. ⲉϥⲉ̀ⲟⲩⲱⲣⲡ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ⲟⲩ-
ϫⲱⲛⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲉⲙⲃⲟⲛ ⲉϥⲉ̀ⲟⲩⲱⲣⲡ[a] ⲛ̀ϩⲁⲛⲉⲙⲕⲁϩ[1] ⲛ̀ϩⲏⲧ
24 ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲛⲟϩⲉⲙ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲃⲉⲛⲓⲡⲓ.
25 ⲉⲥⲉ̀ϫⲟⲧϩϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲫⲓⲧ ⲛ̀ϩⲟⲙⲧ. ⲉϥⲉ̀ⲥⲓⲛⲓ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ
ⲡⲉϥⲥⲱⲙⲁ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲥⲟϭⲛⲉϥ. ϩⲁⲛⲥⲓⲟⲩ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲙⲟϣⲓ ϧⲉⲛ
ⲡⲉϥⲙⲁⲛϣⲱⲡⲓ. ϩⲁⲛϩⲟϯ ⲇⲉ ⲉⲩⲉ̀ⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ[b]....
26 ⲉϥⲉ̀ⲟⲩⲟⲙϥ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲭⲣⲱⲙ ⲛ̀ⲁⲧϭⲉⲛⲟ. ⲉϥⲉ̀ⲧϩⲉⲙⲙⲟ[c]
27 ⲙ̀ⲡⲉϥⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲑⲛⲏⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ. ⲛⲉϥⲁⲛⲟⲙⲓⲁ
ⲇⲉ ⲉⲥⲉ̀ⲟⲩⲟⲛϩⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲫⲉ. ⲡⲕⲁϩⲓ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲧⲱⲛϥ ⲉϩⲣⲏⲓ
28 ⲉϫⲱϥ. ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲕ ⲙ̀ⲡⲉϥⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲧⲁⲕⲟ ϣⲁ ⲉⲃⲟⲗ. ⲟⲩⲉ-
29 ϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ϫⲱⲛⲧ ⲉϥⲉ̀ⲓ[2] ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ. ⲫⲁⲓ ⲡⲉ ⲫⲙⲉⲣⲟⲥ
ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲛⲉⲙ ⲡⲓϫⲫⲟ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥϩⲩⲡⲁⲣⲭⲟⲛⲧⲁ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲡⲓⲉⲡⲓⲥⲕⲟⲡⲟⲥ.

XXI, 1-2 ⲀϤⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲛⲁ-
ⲥⲁϫⲓ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉϣⲧⲉⲙ ⲧⲁⲛⲟⲙϯ ϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ

1. L ϩⲁⲛⲙ̀ⲕⲁϩ. — 2. M d'abord ⲛ̀ϫⲱⲛϥⲉⲓ, puis ⲛ̀ϫⲱⲛϥⲉϥⲉⲓ, laissant le premier ϥ sans le corriger.

a) Rend plutôt ῥῖψαι de A que νίψαι (B) = ⲉϥⲉ̀ϩⲱⲣⲡ.
b) Manque un hémistiche qu'on trouve dans le Sahidique.
c) Grec : κακῶσαι = ⲉϥⲉ̀ⲧϩⲉⲙⲕⲟ.

23 détresses viendront sur lui. Pour remplir son ventre, il (*Dieu*) enverra sur lui
24 la fureur de la colère, il enverra sur lui des afflictions; il ne sera pas sauvé
25 du fer; un arc d'airain le blessera; une flèche passera au travers de son corps;
26 les étoiles passeront dans son habitation; des terreurs l'assailliront... un
feu inextinguible le dévorera; celui qui viendra sur lui consumera sa maison,
27-28 le ciel révélera ses iniquités, la terre se soulèvera contre lui; la ruine entraî-
29 nera sa maison jusqu'à la disparition; un jour de colère viendra sur lui. Voilà
la part de l'homme impie *déterminée* par le Seigneur, avec la possession de
ses biens *fixée* par Celui qui surveille *tout*. »

XXI, 1-2 Job répondit et dit : « Écoutez, écoutez mes paroles, pour que ma conso-

ⲑⲏⲛⲟⲩ. ϥⲁⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲁⲛⲟⲕ ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲛ̄ⲧⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛⲥⲱⲃⲓ[a] 3
ⲙ̀ⲙⲟⲓ. ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲙⲏ ⲡⲁⲥⲟϩⲓ ⲟⲩⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲣⲱⲙⲓ ⲡⲉ ϫⲉ 4
ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ϯϫⲱⲛⲧ ⲁⲧ[b] ϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲣⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲣⲓϣⲫⲏⲣⲓ 5
ⲟⲩⲟϩ ⲭⲱ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛϫⲓϫ ⲛ̄ⲧⲉⲧⲉⲛⲟⲩⲟϫⲓ[c]. ⲉϣⲱⲡ ⲅⲁⲣ 6
ⲁⲓϣⲁⲛⲉⲣⲫⲙⲉⲩⲓ ϣⲁⲓϣⲑⲟⲣⲧⲉⲣ[1]. ⲥⲉⲁⲙⲟⲛⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲁⲥⲁⲣⲝ
ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲥⲉⲟⲛϧ 7
ⲁⲩⲉⲣⲁⲡⲁⲥ ⲇⲉ ⲟⲛ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲣⲁⲙⲁⲟ. ⲡⲟⲩⲟⲩⲧⲁϩ ϣⲟⲡ 8
ⲕⲁ[d] ⲡⲟⲩⲱϣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲟⲩⲯⲩⲭⲏ. ⲛⲟⲩϣⲏⲣⲓ ⲇⲉ ⲥⲉ ⲙⲡⲉ-
ⲙⲑⲟ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲃⲁⲗ. ⲛⲟⲩⲏⲓ ⲥⲉⲟⲓ ⲛ̀ϩⲉⲛⲟⲩϥⲓ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲟϯ ⲇⲉ 9
ⲥⲁ ϩⲗⲓ ⲛ̄ⲥⲁ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲙⲁⲥⲧⲓⲅⲅⲟⲥ ⲇⲉ ϩⲓϫⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ
ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. ⲧⲟⲩⲉϩⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲥⲙⲓⲥⲓ ϧⲁϫⲉⲛ ⲡⲥⲏⲟⲩ ⲁⲥⲛⲟϩⲉⲙ 10
ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲑⲏ ⲉⲧⲉ ⲙ̀ⲃⲟⲕⲓ ⲛ̀ⲧⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲥϩⲓϧⲏⲧⲥ
ⲉⲃⲟⲗ. ⲥⲉϣⲟⲡ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ϩⲁⲛⲉⲥⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲉⲛⲉϩ. ⲛⲟⲩ- 11
ϣⲏⲣⲓ ⲇⲉ ⲥⲉⲥⲱⲃⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲟⲩⲉⲣⲏⲟⲩ. ⲉⲩϭⲓ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲯⲁⲗⲧⲏ- 12
ⲣⲓⲟⲛ ⲛⲉⲙ ⲛⲟⲩⲕⲩⲑⲁⲣⲁ ⲟⲩⲟϩ ⲥⲉⲟⲩⲛⲟϥ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲙⲏ

1. L ϣⲁϣⲑⲟⲣⲧⲉⲣ.

a) Quelques manuscrits grecs ont la variante εἰτ' οὖν au lieu de εἰτ' οὐ. L'exemplaire du traducteur bohaïrique ne devait pas avoir la négation pas plus que celui de l'ancienne version latine; sinon, il faudrait lire ⲛ̀ⲛⲉⲧⲉⲛ, comme dans le Sahidique.

b) *Sic.* Lire ⲁⲛ (Tattam); grec : οὐ.

c) *T* propose ⲉⲧⲉⲧⲉⲛⲟϫⲓ; lire plutôt ϩⲓⲧⲉⲧⲉⲛⲟⲩⲟϫⲓ.

d) Lire ⲕⲁⲧⲁ (Tattam).

lation ne vienne pas de vous; supportez-moi; je parlerai; ensuite vous pourrez 3
vous moquer de moi. Quoi donc? est-ce de l'homme que vient mon grief? et 4
pourquoi *ne* m'irriterais-je *pas*? regardez-moi et étonnez-vous : mettez votre 5
main sur votre joue. Si je me souviens, je suis troublé et des douleurs 6
saisissent mes chairs. Pourquoi les impies vivent-ils et vieillissent-ils, et 7
encore dans la richesse? Leurs produits arrivent selon le désir de leur âme; 8
leurs enfants sont devant leurs yeux; leurs maisons sont dans l'abondance; 9
pas de crainte d'aucun côté; pas de fléaux sur eux de la part du Seigneur;
leur vache n'a point mis bas avant le terme, et celle qui porte chez eux a été 10
sauve et n'a point avorté; ils sont comme des troupeaux permanents; leurs 11
enfants jouent les uns avec les autres, tenant leurs luths et leurs cithares, et 12

13 ⲙ̀ⲯⲁⲗⲙⲟⲥ. ⲁⲩϫⲉⲕ ⲛⲟⲩⲱⲛϧ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲅⲁⲑⲟⲛ
14 ⲁⲩⲉⲛⲕⲟⲧ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙ̀ⲧⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲁⲙⲉⲛϯ. ϥϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅[a] ϫⲉ ϩⲉⲛⲕ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛⲉⲕⲙⲱⲓⲧ ϯⲟⲩⲱϣ
16 ⲉⲥⲟⲩⲱⲛⲟⲩ ⲁⲛ[b].... ⲛⲁⲣⲉ ⲛⲟⲩⲁⲅⲁⲑⲟⲛ ⲅⲁⲣ ⲭⲏ ϧⲉⲛ
ⲛⲟⲩϫⲓϫ. ⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲱⲟⲩ
17 ⲁⲛ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲇⲉ ⲁⲗⲗⲁ ⲡⲓϧⲏⲃⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ϥⲛⲁϭⲉⲛⲟ.
ⲉϥⲉ̀ⲓ ⲇⲉ ⲉϧⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲟⲩⲱϫⲡ. ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁϩⲱⲟⲩ
18 ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲛⲁⲕϩⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ. ⲉⲩⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ
ⲙ̀ⲫ̀ⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲧⲟϩ ϧⲁϫⲱϥ ⲛ̀ⲟⲩⲑⲏⲟⲩ ⲓⲉ ⲙ̀ⲫ̀ⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩ-
19 ϣⲱⲓϣ ⲉⲁⲥⲟⲗϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲥⲁⲣⲁⲑⲏⲟⲩ. ⲉⲣⲉ ⲛⲟⲩϩⲩⲡⲁⲣ-
ⲭⲟⲛⲧⲁ[c] ⲙⲟⲩⲛ[d] ⲉⲛⲟⲩϣⲏⲣⲓ[c]. ⲉϥⲉ̀ϯϣⲉⲃⲓⲱ (ⲛⲁϥ) ⲕⲁⲧⲁ
20 ⲣⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲉⲙⲓ. ⲡⲉϥⲃⲁⲗ ⲉϥⲉ̀ⲛⲁⲩ ⲉⲡⲉϥϧⲟⲗϧⲉⲗ...
21 ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅.... ϫⲉ ⲡⲉϥⲟⲩⲱϣ ⲛ̀ϩⲏⲧ ϣⲟⲡ ⲛⲉⲙⲁϥ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲏⲓ.
22 ⲟⲩⲟϩ ⲛⲓⲏⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥⲉⲃⲏⲧ ⲁⲩⲫⲁϣⲟⲩ. ⲙⲏ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁⲛ ⲉⲧϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲕⲁϯ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ⲉⲧϯϩⲁⲡ ⲉϩⲁⲛ-
23 ϧⲱⲧⲉⲃ[e]. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲙⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲡⲁⲙⲁϩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲙⲉ-

a) Au lieu du grec λέγει δὲ Κυρίῳ = ϥϫⲱ ⲇⲉ ⲙ̄ⲙⲟⲥ ⲙ̄ⲡϫⲟⲉⲓⲥ du Sahidique.
b) Manque le verset 15, comme dans le Sahidique.
c) Grec : αὐτοῦ = ⲡⲉϥ.
d) Lire ⲙⲟⲩⲛⲕ (Tattam).
e) Ici le copte a lu φόνους (B) et non σοφούς (AC).

13 s'amusent au son des chansons; ils ont passé leur vie dans le bonheur et
14 se sont endormis dans le repos de l'Amenti. *Mais* le Seigneur dit : Éloigne-
16 toi de moi, je ne veux pas connaître tes voies... leurs biens étaient dans leurs
17 mains; mais les œuvres de l'impie, il ne les voit pas; d'ailleurs, la lampe des
impies s'éteindra; la catastrophe fondra sur eux; des douleurs issues de la
18 colère les tiendront; ils seront comme la paille devant l'ouragan ou comme la
19 poussière qu'a emportée la tempête; leurs possessions *manqueront* à leurs
20 fils; il *(Dieu) les* rétribuera d'après lui-même et sera conscient. Son œil (*de*
21 *l'impie*) verra son massacre... parce que sa volonté intime demeure avec lui
22 dans sa maison; les nombres de ses mois ont été divisés. N'est-ce pas le
Seigneur qui donne l'intelligence et la science? lui qui juge les meurtres?
23 (Lui) *celui-ci* mourra dans la force de sa sottise, complètement sain et pros-

ⲧⲁⲧϩⲏⲧ ϥⲟⲩⲟϫ ⲇⲉ ⲧⲏⲣϥ ⲟⲩⲟϩ ϥⲉⲣⲉⲩⲑⲉⲛⲓⲛ. ⲡⲉϥ- 24
ⲙⲁϧⲧ ⲇⲉ ⲁⲩⲙⲟϩ ⲛ̀ⲱⲧ ⲡⲉϥⲁⲧⲕⲁⲥ ⲇⲉ ⲡⲉⲛⲫⲱⲛ[a]
ⲉⲃⲟⲗ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ϣⲁϥⲙⲟⲩ[1] ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡϣⲁϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ 25
ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ[2] ⲙ̀ⲡⲉϥⲟⲩⲉⲙ ϩⲗⲓ ⲛ̀ⲁⲅⲁⲑⲟⲛ. ⲥⲉⲉⲛⲕⲟⲧ ⲇⲉ 26
ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲉⲩⲥⲟⲡ ⲡⲧⲁⲕⲟ ⲇⲉ ϣⲁϥϩⲟⲃⲥⲟⲩ[3]. ϩⲱⲥⲇⲉ 27
ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲧⲉⲛ ϫⲉ ⲁⲣⲉⲧⲉⲛⲟⲩⲉϩ ⲉϫⲱⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧ-
ⲧⲟⲗⲙⲏⲣⲟⲥ. ϩⲱⲥⲇⲉ ⲧⲉⲧⲉⲛⲛⲁϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁϥⲑⲱⲛ ⲡⲏⲓ 28
ⲛ̀ⲟⲩⲁⲣⲭⲱⲛ ⲟⲩⲟϩ ϫⲉ ⲁⲥⲑⲱⲛ ϯⲥⲕⲉⲡⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲙⲁ-
ⲛϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ. ϣⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲓⲛⲓ ϩⲓ ⲛⲓⲙⲱⲓⲧ ⲟⲩⲟϩ 29
ⲛⲟⲩⲙⲏⲓⲛⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲣⲁⲓⲧⲟⲩ ⲛ̀ϣⲉⲙⲙⲟ. ϫⲉ ⲁⲩϥⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ 30
ⲉⲟⲩⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲧⲁⲕⲟ. ⲉⲩⲉ̀ϭⲓⲧⲟⲩ ⲉⲡⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉϥ-
ϫⲱⲛⲧ. ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲛⲁⲫⲓⲣⲓ ⲉⲡⲉϥⲙⲱⲓⲧ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲉϥϩⲟ. 31
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲁϥⲓⲣⲓ ⲛⲓⲙ[4] ⲉⲑⲛⲁϯϣⲉⲃⲓⲱ ⲛⲁϥ. ⲟⲩⲟϩ 32
ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲁϭⲓⲧϥ[b] ⲉϩⲁⲛⲙ̀ϩⲁⲩ[5] ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲉⲣϣⲣⲱⲓⲥ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲟⲩⲥⲗⲏ. ⲁⲩϩⲗⲟϫ ⲛⲁϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲭⲁⲗⲝ[6] ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲭⲓⲙⲁⲣ- 33
ⲣⲟⲥ[7]. ⲟⲩⲟϩ ⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉϥⲉ̀ϣⲉ ⲛⲁϥ[8] ϩⲓⲫⲁϩⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲟϥ

1. M, L ⲙⲟⲩϯ. — 2. *T* ⲛ̀ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ. — 3. D'après L; M, P, *T* ϩⲟⲡⲥⲟⲩ. — 4. M ajoute ⲡⲉ; la présente feuille est d'une autre main, et remplace une autre détruite. — 5. M ϩⲁⲛⲉⲙϩⲁⲩ. — 6. L ⲕⲁⲗⲝ. — 7. M, L ⲭⲓⲙⲁⲣⲟⲥ. — 8. M ajoute ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲱϥ, les deux mots suivants en marge.

a) Lire ⲡⲉⲧⲫⲱⲛ (Tattam).
b) Conjecture : ⲁⲩϭⲓⲧϥ. La feuille de M porte ⲁϥϭⲓⲧϥ.

père, ses boyaux sont pleins de graisse, et c'est sa moelle qui se répand; 24
(lui) *celui-là* meurt dans l'amertume de son âme; il n'a mangé rien de bon; ils 25
sont couchés ensemble sur la terre, la pourriture les recouvre; aussi je sais 26-27
que vous vous lancez sur moi avec audace; aussi vous direz : Où est la mai- 28
son du chef? où est la protection des demeures des impies? Interrogez ceux 29
qui passent par les chemins, et ne mettez pas à l'écart leurs indications :
que l'impie est relevé au jour de la ruine; ils seront emmenés au jour de sa 30
colère. Qui dénoncera sa conduite devant son visage? il a agi : qui lui 31
infligera ce qu'il mérite? il est porté à des mausolées, et il veille sur un cata- 32
falque; les cailloux du torrent se sont adoucis pour lui; tout le monde s'en 33

34 ⲟⲩⲟϩ ϩⲁⲛⲁⲧⲏⲡⲓ[1] ϧⲁϫⲱϥ. ⲡⲱⲥ ⲇⲉ ⲧⲉⲧⲉⲛϯⲛⲟⲙϯ
ⲛⲏⲓ ⲉⲡⲁⲃⲏⲣ[2] ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉⲛϯ ϩⲗⲓ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲉⲙⲧⲟⲛ ⲛⲏⲓ ⲁⲛ.

XXII, 1 Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲫⲁⲥ ⲡⲓⲑⲉⲙⲁⲛⲓⲧⲏⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϫⲁϥ
2 ϫⲉ ⲙⲏ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁⲛ ⲉⲧϯⲥⲃⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲁϯ ⲛⲉⲙ ⲟⲩ ⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ.
3 ⲁⲥⲉⲣⲙⲉⲗⲓⲥⲑⲉ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ⲟⲩ. ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲟⲩⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ
ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲓⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ (ⲡⲉⲕ)ϩⲏⲟⲩ ϫⲉ ⲭⲛⲁⲫⲱⲣϣ[3]
4 ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲱⲓⲧ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲉⲙⲁϥ. ⲓⲉ ⲕⲁⲛ ϥ̀ⲛⲁⲥⲁϩⲱⲕ[a] ⲉϥϥⲓⲱⲡ
5 ⲛⲉⲙⲁⲕ ϥⲛⲁⲓ ⲇⲉ ⲉϧⲟⲩⲛ ⲉⲩϩⲁⲡ ⲛⲉⲙⲁⲕ. ⲙⲏⲧⲓ ⲧⲉⲕⲕⲁ-
6 ⲕⲓⲁ ⲁⲛ ⲉⲧⲟϣ ϩⲁⲛⲁⲧⲏⲡⲓ[4] ⲛⲉ ⲛⲉⲕⲛⲟⲃⲓ. ⲛⲉⲕⲱⲗⲓ
ⲛ̀ⲧⲁⲟⲩⲱ[b] ⲛ̀ⲛⲉⲕⲥⲛⲏⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲉⲡⲁⲃⲏⲣ ⲁⲕⲱⲗⲓ ⲇⲉ
7 ⲛ̀ⲧϩⲉⲃⲥⲱ[5] ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲃⲏϣ. ⲟⲩⲇⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲟⲃⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲧⲥⲱⲟⲩ
ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲛⲏ ⲇⲉ ⲉⲧϩⲟⲕⲉⲣ ⲁⲕϥⲟϫⲟⲩ[6] ⲙ̀ⲡⲟⲩⲱⲓⲕ.
8 ⲁⲕⲉⲣϣⲫⲏⲣⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡϩⲟ ⲛ̀ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ. ⲁⲕⲑⲣⲉ ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ
(ⲁⲕⲑⲣⲉ ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ)[c] ⲇⲉ ϣⲱⲡⲓ ⲉⲩⲟⲓ ⲛ̀ϩⲏⲕⲓ ϩⲓϫⲉⲛ
9 ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ϩⲁⲛⲭⲏⲣⲁ[7] ⲁⲕϯⲧⲟⲧⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲩϣⲟⲩⲓⲧ. ⲟⲩⲟϩ

1. M ajoute ϩⲓⲧϩⲏ ⲙ̀ⲙⲟϥ; en marge ϧⲁϫⲱϥ. — 2. L ⲉⲡⲁⲣⲏⲃ. — 3. P ⲫⲱⲣϥ. — 4. M ajoute ⲇⲉ. — 5. P ϩⲱⲃⲥⲱ. — 6. M ⲁⲕϥⲟⲩϫⲟⲩ. — 7. M ajoute ⲇⲉ.

a) Du grec ελεγξει σε (Cod. A, B) = Sah. : ϥⲛⲁϫⲡⲓⲟⲕ, au lieu de ελεγζεις.
b) Conjecture : ⲁⲕⲱⲗⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲟⲩⲱ.
c) Même répétition dans P et L ; ajoutée dans M ; T l'a supprimée.

34 ira derrière lui ; des *multitudes* sans nombre *étaient allées* devant lui. Comment me consolez-vous ? C'est en vain, car vous ne me donnez aucun repos. »

XXII, 1-2 Éliphaz le Thémanite répondit et dit : « N'est-ce pas le Seigneur qui
3 enseigne l'intelligence et la science ? Qu'est-ce que cela fait au Seigneur que
tu sois irréprochable dans tes actions ? et quel est (ton) avantage, si tu étales
4 ta conduite avec lui ? Te reprendra-t-il en comptant avec toi et viendra-t-il
5 en jugement avec toi ? Ta malice n'est-elle pas excessive, tes péchés innom-
6 brables ? Tu as pris le gage de tes frères inutilement ; tu as enlevé les vête-
7 ments des dépouillés ; tu n'as pas abreuvé d'eau les altérés, et tu as privé
8 de pain les affamés ; tu as été partial pour quelques particuliers ; et par toi,
9 d'autres sont devenus pauvres sur la terre ; tu as renvoyé des veuves dans

ϩⲁⲛ̀ⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ ⲁⲕⲧϩⲉⲙⲕⲱⲟⲩ. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲟⲩⲛ ⲁⲩⲕⲱϯ[1] 10
ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϫⲟⲣϫⲥ[2] ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲓⲏⲥ ⲛ̀ⲥⲱⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲡⲟ-
ⲗⲉⲙⲟⲥ[3] ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣⲓ. ⲡⲓⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲁϥⲉⲣⲭⲁⲕⲓ ⲛⲁⲕ. ⲉⲕⲉⲛ- 11
ⲕⲟⲧ[4] ⲇⲉ ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲁϥϩⲱⲃⲥ ⲉⲃⲟⲗ (ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲁϥϩⲱ̇ⲃⲥ
ⲉⲃⲟⲗ)[a] ϩⲓϫⲱⲕ. ⲙⲏ ϥⲛⲁⲛⲉⲩ[b] ⲁⲛ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲧϣⲟⲡ 12
ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ. ⲛⲏ ⲉⲑⲙⲟϣⲓ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲱϣ ⲁϥⲑⲉ-
ⲃⲓⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕϫⲟⲥ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲉⲙⲓ ⲉⲣⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ 13
ⲫⲏ ⲉⲧϫⲟⲣ. ⲓⲉ ⲁϥⲛⲁϯϩⲁⲡ[5] ϧⲁ ⲡⲓⲅⲛⲟⲫⲟⲥ. ϩⲁⲛϭⲏⲡⲓ 14
ⲛⲉⲙ[c] ⲡⲉϥⲙⲁ̀ⲛ̀ⲭⲱⲡ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ. ⲁϥⲙⲟϣⲓ
ϧⲉⲛ ⲡⲕⲱϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲫⲉ. ⲙⲏ ⲭⲛⲁⲁⲣⲉϩ ⲉⲟⲩⲙⲁⲛⲙⲟϣⲓ 15
ⲛ̀ⲉⲛⲉϩ ⲫⲁⲓ ⲉⲧⲁⲩϩⲱⲙⲓ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ·
ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲩⲧⲁϩⲱⲟⲩ[d] ⲙ̀ⲡⲁⲧⲁⲥⲉⲣⲛⲏⲓ[e] ⲟⲩⲟϩ ⲓⲁⲣⲟ[6] ⲉϥϧⲁϯ 16
ⲡⲉ ⲛⲟⲩⲥⲉⲛϯ. ⲛⲏ ⲉⲧϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ 17
ⲛⲁⲁⲓϥ ⲛⲁⲛ. ⲓⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ ⲛ̀ⲁⲉⲛϥ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ⲁϥⲙⲁϩ[7] ⲛⲟⲩⲏⲓ ⲛ̀ⲁⲅⲁⲑⲟⲛ. 18

1. M, L ⲛⲁⲩⲕⲱϯ· — 2. M omet ϩⲁⲛ· — 3. M ⲡⲓⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ· — 4. P ⲉⲕⲉⲛⲕⲟⲧⲕ· — 5. M ϥⲛⲁϯϩⲁⲡ· — 6. M, P, L ⲓⲁⲣⲉϥϧⲁϯ; *T* ⲓⲁⲣⲟ ϥϧⲁϯ· — 7. M, *T* ⲁϥⲙⲉϩ·

a) Répétition dans M, L, P; *T* l'a supprimée.
b) *Sic.* Conjecture : ϥⲛⲁⲛⲁⲩ·
c) Lire ⲛⲉ (Tattam).
d) *T* ⲉⲧⲁϩⲱⲟⲩ.
e) Cf. XV, 33 : ⲙ̀ⲡⲁⲧⲉⲥⲉⲣⲛⲉⲓ.

le dénuement, et tu as affligé les orphelins. C'est pourquoi tu as été entouré 10
d'embûches, et une lutte fameuse t'a vivement poursuivi; la lumière est 11
devenue ténèbres pour toi; et quand tu étais couché, l'eau t'a recouvert. Est-ce 12
que celui qui habite les hauteurs ne *verra* pas? Il humilie ceux qui marchent
avec dédain. Et tu as dit : Que connaît le puissant? Jugera-t-il dans 13
l'obscurité? Les nuées le cachent, et il ne sera pas vu; il circule dans le 14
pourtour du ciel. Garderas-tu le sentier séculaire qu'ont foulé des hommes 15
justes, qui ont été saisis prématurément, et dont l'appui est un fleuve qui 16
coule, qui disent : Qu'est-ce le Seigneur nous fera? qu'est-ce que le Tout- 17
Puissant amènera sur nous? Mais lui, il (a) *avait* rempli leurs maisons de 18

19 ⲛⲥⲟⲟ́ϭⲛⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ϥⲟⲩⲏⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲉⲧⲁⲩⲛⲁⲩ
ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ ⲁⲩⲥⲱⲃⲓ. ⲡⲓⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲇⲉ ⲁϥⲉⲗⲕⲱϣⲁⲓ
20 ⲛ̀ⲥⲱⲟⲩ. ⲓⲉ ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲉϥⲧⲁⲕⲟ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟⲩϭⲣⲟ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲟⲩ-
21 ⲥⲱϫⲡ ⲉϥⲉ̀ⲟⲩⲱⲙϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲭⲣⲱⲙ. ⲁⲣⲓⲙⲉϣⲧⲉ ⲇⲉ (ⲛ̀ⲧⲉⲛ-
ⲛⲁⲩ) ϫⲉ ⲭⲛⲁⲉ̇ⲣϩⲩⲡⲟⲙⲉⲛⲓⲛ ⲓⲥϫⲉ [a] ⲡⲉⲕⲟⲩⲧⲁϩ ⲛⲁϣⲱⲡⲓ
22 ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲅⲁⲑⲟⲛ. ⲁⲣⲓⲉⲕⲗⲁⲃⲁⲛⲓⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲉⲃⲟⲗ
23 ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ. ⲟⲩⲟϩ ϭⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲁϫⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕϩⲏⲧ. ⲉϣⲱⲡ
ⲛ̀ⲧⲉⲕⲧⲁⲥⲑⲟ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲑⲉⲃⲓⲟ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲁⲕⲑⲣⲉ
24 ⲡⲓϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲟⲩⲉⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲁⲛϣⲱⲡⲓ. ⲉⲕⲉ̀ϩⲉⲙⲥⲓ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ ϧⲉⲛ ⲧⲉⲕϧⲁⲉ ⲛⲉⲙ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ ⲛ̀ⲧⲉ
25 ⲟⲩⲭⲓⲙⲁⲣⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲥⲱⲫⲓⲣ. ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲛⲁⲕ ⲙ̀ⲃⲟⲏⲑⲟⲥ
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲉⲕϫⲁϫⲓ. ⲉϥⲉ̀-
26 ⲧⲟⲩⲃⲟⲕ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓϩⲁⲧ ⲉⲧⲫⲟⲥⲓ. ⲓⲧⲁ ⲉⲕⲉ̀ⲉⲣⲡⲁⲣⲓ-
ⲥⲓⲁⲍⲉⲥⲑⲉ[1] ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ⲧⲉⲕϫⲟⲩϣⲧ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉⲧⲫⲉ
27 ϧⲉⲛ ⲟⲩⲣⲁϣⲓ. ⲁⲕϣⲁⲛⲧⲱⲃϩ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲕ.
28 ⲉϥⲉ̀ⲧⲏⲓⲥ ⲇⲉ ⲛⲁⲕ ⲉⲑⲣⲉⲕϯ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲩⲭⲏ. ⲉϥⲉ̀ⲧⲁⲥⲑⲟ ⲇⲉ
ⲛⲁⲕ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲙⲉⲑⲙⲏⲓ. ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ϩⲓ

1. L et P ⲉⲉⲕⲉⲣ·

a) Grec : ειτα.

19 biens, le conseil des impies est loin de lui. A cette vue, les justes ont ri;
20 l'irréprochable s'est moqué d'eux : Si leur fortune n'avait pas été détruite,
21 le feu dévorera ce qui leur reste. Sois donc ferme, (que nous voyions) si tu
22 es patient, si (*ensuite*) ton fruit demeurera dans le bien. Recueille les paroles
23 de sa bouche, et reçois ses paroles dans ton cœur. Si tu te convertis et
que tu t'humilies devant le Seigneur, tu éloignes l'iniquité de ton habitation;
24 tu finiras par être assis sur un rocher, comme un rocher d'un torrent de
25 Sophir. Le Tout-Puissant sera ton auxiliaire contre tes ennemis; il te purifiera
26 comme l'argent passé au feu; ensuite tu prendras confiance devant le
27 Seigneur: tu regarderas vers le ciel avec joie; si tu l'invoques, il t'entendra;
28 il te donnera d'accomplir tes vœux; il te rendra une demeure de justice, et

ⲛⲉⲕⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲟⲩⲱⲓⲛⲓ [1] ϫⲉ [2] ⲁϥⲑⲉⲃⲓⲟϥ ⲙ̀ⲙⲓⲛ 29
ⲙ̀ⲙⲟϥ [a]. ⲟⲩⲟϩ ⲭⲛⲁϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁϥϭⲓⲥⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁ-
ⲛⲟϩⲉⲙ ⲙ̀ⲫⲏ ⲉⲧϭⲱⲧⲥ ⲛ̀ⲛⲉϥⲃⲁⲗ. ⲉϥⲉ̀ⲥⲱϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲑⲛⲟⲃⲓ [3] 30
ⲟⲩⲟϩ ⲛⲟϩⲉⲙ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕϫⲓϫ [b] ⲉⲕⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ [c].

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲕⲉ ⲅⲁⲣ ϯⲉⲙⲓ ϫⲉ XXIII, 1-2
ⲡⲁⲥⲟϩⲓ ⲟⲩⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ [d] ⲡⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉϥϫⲓϫ ⲁⲥϩⲣⲟϣ
ⲉϫⲉⲛ ⲡⲁϥⲓⲁϩⲟⲙ [4]. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲛⲁⲉⲙⲓ ϫⲉ ϯⲛⲁϫⲉⲙϥ 3
ⲟⲩⲟϩ ϫⲉ ϯⲛⲁⲓ ϣⲁ ⲡϫⲱⲕ. ⲟⲩⲟϩ ϫⲉ ⲁⲛ ϯⲛⲁϫⲉ 4
ⲟⲩϩⲁⲡ (ⲛⲁϩⲣⲁϥ) ⲣⲱⲓ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ⲙⲁϩϥ ⲛ̀ⲥⲟϩⲓ. ⲉⲓⲉ̀ⲉⲙⲓ ⲇⲉ 5
ⲉⲛⲓⲧⲁⲗϭⲟ [5] ⲉⲧⲉϥⲛⲁϫⲟⲧⲟⲩ [6] ⲛⲏⲓ. ⲉⲓⲉ̀ⲉⲣⲉⲥⲑⲁⲛⲉⲥⲑⲉ ⲇⲉ
ⲉⲛⲏ ⲉⲧⲉϥⲛⲁⲧⲁⲙⲟⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ϫⲉ ⲁⲛ [7] ϥⲛⲁⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ 6
ⲉϫⲱⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ϫⲟⲙ ⲓⲧⲁ ϥⲛⲁⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ ⲛⲏⲓ ⲁⲛ [8]
ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙ̀ⲃⲟⲛ. ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲅⲁⲣ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲥⲟϩⲓ ϩⲁⲛⲉⲃⲟⲗ 7
ϩⲓⲧⲟⲧϥ ⲛⲉ ⲉϥⲉ̀ⲓⲛⲓ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲁϩⲁⲡ ϣⲁ ⲉⲃⲟⲗ. ⲉⲓⲉ̀ϣⲉ 8

1. *T* ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲱⲓⲛⲓ. — 2. P ϫⲁϥⲑⲉⲃⲓⲟϥ. — 3. P ⲛ̀ⲛⲟⲩⲁⲑⲛⲟⲃⲓ; L omet les deux derniers mots. — 4. P ⲛⲁϥⲓⲁϩⲟⲙ. — 5. M, P et L ⲛⲓⲧⲁⲗϭⲟⲓ. — 6. *T* ⲉⲧⲁϥⲛⲁϫⲟⲧⲟⲩ. — 7. *T* ⲉⲛ. — 8. L ⲁⲛ ⲛⲏⲓ.

a) D'après la leçon εταπεινωσεν de 17 manuscrits (Holmes).
b) D'après M; P et L ont ⲛⲉϥϫⲓϫ.
c) Pour καθαραις = ⲉⲧⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ.
d) Grec : χειρός μου = ϩⲓⲧⲟⲧ = Sah. : ϩⲛ̄ ⲛⲁϭⲓϫ.

la lumière sera sur tes voies; car il s'est humilié lui-même; et tu diras qu'il 29
s'est exalté; et il sauvera celui qui baisse ses yeux; il rachètera l'innocent 30
et *le* sauvera par tes mains pures. »

Job répondit et dit : « Oui, je sais que ma réprimande vient de lui, et XXIII, 1-2
que sa main s'appesantit sur mon gémissement. Qui saura si je le trouverai 3
et si j'aboutirai; je soutiendrais *ma* cause (devant lui), ma bouche se remplirait 4
d'arguments; je saurais les remèdes qu'il me dirait, et je sentirais ce qu'il 5
me déclarerait; quand il viendrait sur moi avec une grande puissance, il ne 6
me traiterait pas ensuite dans la colère; car la vérité et la correction vien- 7
nent de lui, et il ferait aboutir mon jugement. J'irai aux premiers et je ne 8

ⲛⲏⲓ ⲇⲉ ⲉⲛⲓϩⲟⲩⲁϯ ⲟⲩⲟϩ ϯϣⲟⲛ ⲁⲛ ϫⲉ ⲟⲩ ⲇⲉ ⲛⲉϯⲉⲙⲓ
9 ⲉⲣⲟϥ ϧⲉⲛ ⲛⲓϧⲁⲉⲩ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲛ̀ϩⲁⲛϭⲁⲗⲉ[a] ⲟⲩⲟϩ
ⲙ̀ⲡⲓⲁⲙⲟⲛⲓ ⲉϥⲉ̀ϩⲱⲃⲥ ⲛ̀ϩⲁⲛⲟⲩⲓⲛⲁⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁⲛⲁⲩ.
10 ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲑⲟϥ ϩⲏⲇⲏ ⲙ̀ⲡⲁⲙⲱⲓⲧ. ⲁϥⲉⲣⲇⲓⲁⲕⲣⲓⲛⲓⲛ
11 ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲛⲟⲩⲃ. ⲉⲓⲉ̀ⲙⲟϣⲓ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ
ⲛⲉϥϩⲟⲛϩⲉⲛ. ⲁⲓⲁⲣⲉϩ ⲅⲁⲣ ⲉⲛⲉϥⲙⲱⲓⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁⲣⲓⲕⲓ
12 ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥϩⲟⲛϩⲉⲛ. ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲁⲭⲁⲩ ⲛ̀ⲥⲱⲓ. ⲛⲉϥⲥⲁϫⲓ
13 ⲇⲉ ⲁⲓⲭⲟⲡⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲕⲉⲛⲧ. ⲓⲥϫⲉ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲁϥϯϩⲁⲡ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ
ⲛⲓⲙ ⲡⲉⲧⲁϥⲉⲣⲁⲛⲧⲓⲗⲉⲅⲓⲛ[1] ⲛⲁϥ. ⲫⲏ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲁϥⲟⲩⲁϣϥ
14 ⲫⲁⲓ ⲡⲉⲧⲁϥⲁⲓϥ[b]... ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲁⲓⲏⲥ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ.
15 ⲉϥ(ⲉ̀)ϯⲥⲃⲱ ⲇⲉ ⲛⲏⲓ. ⲁⲓⲉⲣϩⲟϯ ϧⲁⲧⲉϥϩⲏ. (ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ
ⲫⲁⲓ ⲉⲓⲉ̀ⲓⲏⲥ ϧⲁⲧϩⲏ ⲙ̀ⲡⲉϥϩⲟ ⲉⲓⲉ̀ⲥⲟⲙⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲓⲉ̀ⲛⲟⲩϣⲡ
16 ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟϥ). ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲁϥⲉⲛ ⲟⲩϣⲱⲛⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲁϩⲏⲧ.
17 ⲟⲩⲟϩ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ[2] ⲁϥⲓⲱⲥ ⲛ̀ⲥⲱⲓ[3]. ⲛⲁⲓⲙⲉⲩⲓ[4] ⲅⲁⲣ
ⲁⲛ ⲡⲉ ϫⲉ ϥⲛⲁⲓⲛⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ. ⲟⲩⲅⲛⲟⲫⲟⲥ ⲇⲉ ⲡⲉ
ⲉⲧⲁϥϩⲱⲃⲥ[5] ⲉⲃⲟⲗ ϧⲁⲧϩⲏ ⲙ̀ⲡⲁϩⲟ.

1. P ⲡⲉⲧⲁϥⲁⲛⲉⲣⲧⲓⲗⲓⲅⲓⲛ. — 2. P ⲡⲉⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ. — 3. L ⲛ̀ⲥⲱⲕ. — 4. L ⲛⲁⲙⲉⲩⲓ. — 5. T ⲉⲧⲁϩⲱⲃⲥ.

a) Grec : ἀριστερά = ϫⲁⲟⲏ.
b) Le v. 14 du texte hébreu ou de la Vulgate est omis dans le copte comme dans le grec; mais le v. 15 y est représenté par deux traductions.

suis plus; qu'est-ce que je connais dans les derniers? il a fait la *gauche*,
9-10 et je n'ai pas saisi; il *se* cachera à droite, et je ne *le* verrai pas; car il
11 connaît déjà ma voie, et il m'a éprouvé comme l'or; je marcherai dans ses
12 commandements; car j'ai gardé ses voies, et je ne me détournerai pas de ses
commandements, et je ne les abandonnerai pas; j'ai caché ses paroles dans
13 mon sein. Si lui-même a jugé ainsi, quel est celui qui le contredirait?
14 car ce qu'il a voulu, il l'a fait... C'est pourquoi je me suis hâté vers lui,
15 et averti, j'ai eu peur de lui. (C'est pourquoi je me hâterai en face de lui,
16 je regarderai et j'aurai peur de lui.) Le Seigneur a porté la faiblesse sur mon
17 cœur, le Tout-Puissant s'est précipité contre moi. Je ne pensais pas qu'il
amènerait sur moi les ténèbres; c'est l'obscurité qui a enveloppé mon visage.

ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲁⲩϩⲱⲡ ⲉⲡⲟ͞ⲥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲟⲩⲛⲱⲟⲩⲓ. ⲛⲓⲁ- XXIV, 1-2
ⲥⲉⲃⲏⲥ ⲇⲉ ⲁⲩ[1][a] ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲑⲟϣ[2][b] ⲉⲁⲩϩⲱⲗⲉⲙ
3 ⲙ̀ⲡⲟⲩⲟϩⲓ[b] ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲙⲁⲛⲉⲥⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲓⲱ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲟⲣ-
ⲫⲁⲛⲟⲥ ⲁⲩⲟⲗⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉϩⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲏⲣⲁ ⲁⲩⲟⲗⲥ ⲛⲁⲩⲱ.
4 ⲁⲩⲑⲣⲉ ϩⲁⲛⲁⲧϫⲟⲙ ⲣⲓⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲁ ⲫⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲙⲉⲑ-
ⲙⲏⲓ. ⲁⲩⲭⲟⲡⲟⲩ ⲇⲉ ⲉⲩⲥⲟⲡ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲣⲉⲙⲣⲁⲩϣ ⲛ̀ⲧⲉ
5 ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲁⲩϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛⲉⲉⲩ ϧⲉⲛ ⲧⲕⲟⲓ ⲉⲁⲩⲥⲉⲛ[3]
6 ⲧⲟⲩⲡⲣⲁⲝⲓⲥ[c] ⲉⲃⲟⲗ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲟⲩ.... ⲟⲩⲓⲟϩⲓ ⲙ̀ⲫⲱⲟⲩ
ⲁⲛ ⲡⲉ ⲁⲩⲟⲥϧϥ ⲙ̀ⲡⲁⲧⲉ ⲧϩⲟϯ ϣⲱⲡⲓ. ϩⲁⲛⲁⲧϫⲟⲙ (ⲇⲉ)
ⲁⲩⲉⲣϩⲱⲃ ⲉϩⲁⲛⲙⲁⲛ̀ⲁⲗⲟⲗⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲛ̀ⲁⲧⲃⲉⲭⲉ
7 ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲁⲧⲟⲩⲱⲙ. ⲟⲩⲙⲏϣ ⲉⲩⲃⲏϣ ϣⲁⲩⲑⲣⲟⲩⲉⲛⲕⲟⲧ
ⲛ̀ⲁⲧϩⲃⲱⲥ. ⲁⲩⲱⲗⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧϩⲉⲃⲥⲱ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲟⲩⲯⲩⲭⲏ.
8 ⲥⲉϩⲟⲣⲡ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲧⲉⲗⲧⲓⲗⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲧⲱⲟⲩ. ⲉⲑⲃⲉ
ϫⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛⲧⲟⲩ ⲥⲕⲉⲡⲏ ⲙ̀ⲙⲁⲩ. ⲁⲩϫⲟⲗⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ.
9 ⲁⲩϩⲱⲗⲉⲙ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲛ̀ⲕⲟⲧ[4][d]. ⲫⲏ

1. L omet ⲁⲩ. — 2. *T* ⲑⲱϣ. — 3. P ⲉⲩⲥⲉⲛⲧⲟⲩⲫⲓⲛ; *T* ⲉⲁⲩⲥⲉ ⲛ̀ⲧⲟⲩ. — 4. M, L, P ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲛ̀ⲕⲟⲧ.

a) Grec : ὑπερέβησαν = ⲁⲩⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ.
b) Grec : ὅριον = ⲛ̀ⲟⲩⲑⲟϣ; ποίμνιον = ⲛ̀ⲟⲩⲟϩⲓ, d'accord avec le singulier ⲡⲉϥ.
c) Grec : Cod. B : τάξις; Cod. A : πρᾶξις.
d) Grec : μαστοῦ = ⲙ̀ⲛⲟⲧ, que propose Tattam; ⲛ̀ⲕⲟⲧ a pu se lire dans la ligne suivante.

Pourquoi les heures ont-elles été cachées au Seigneur? Les impies ont XXIV, 1-2
3 franchi le(ur)s bornes, enlevant le troupeau avec son pasteur; ils ont pris
4 l'âne des orphelins et mis en gage la vache de la veuve; ils ont forcé les
faibles à s'écarter de la voie de la justice, et les gens tranquilles de la terre
5 se sont cachés ensemble; ils ont été comme les ânes dans la campagne,
étant sortis des habitudes qu'ils avaient... Ils ont moissonné un champ qui
6 n'était pas à eux et avant le temps; des faibles ont travaillé les vignes
7 des impies sans salaire et sans nourriture; ils ont fait coucher sans vête-
8 ments une foule nue; ils ont enlevé ce qui recouvrait leur personne; ils sont
mouillés par les suintements des montagnes, parce qu'ils n'ont pas d'abris,
9 ils se sont couverts du rocher. Ils ont arraché l'orphelin de la *mamelle;* ils

10 ⲇⲉ ⲉⲧⲁϥϩⲉⲓ ⲁⲩⲑⲉⲃⲓⲟϥ[a]. ⲁⲩⲑⲣⲉ ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ⲕⲟⲧ
ⲉⲩⲃⲏϣ ϧⲉⲛ ⲟⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲛⲏ ⲇⲉ ⲉⲧϩⲟⲕⲉⲣ ⲁⲩⲱⲗⲓ
11 ⲙ̀ⲡⲟⲩⲱⲓⲕ. ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲙⲁ ⲉⲩϫⲏⲟⲩ ⲁⲩϫⲱⲣϫ ϧⲉⲛ
ⲟⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲫⲙⲱⲓⲧ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲟⲩⲱⲛϥ.
12 ⲛⲏ[b] ⲉⲧⲁⲩϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲃⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ
ⲛⲟⲩⲏⲓ ϯⲯⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲁⲗⲱⲟⲩⲓ ⲁⲥⲉⲣ ϩⲁⲛ-
13 ⲛⲓϣϯ ⲙ̀ϥⲓⲁϩⲟⲙ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ⲉⲑⲃⲉ[c] ⲙ̀ⲡⲉϥϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲛⲁⲓ
ⲉⲩϣⲟⲡ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲉⲙⲓ. ⲫⲙⲱⲓⲧ ⲇⲉ
ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲟⲩⲱⲛϥ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲙⲟϣⲓ ϩⲓ
14 ⲛⲉⲥⲙⲓⲧⲱⲟⲩⲓ. ⲉⲧⲁϥⲉⲙⲓ ⲇⲉ ⲉⲛⲟⲩϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲁϥⲧⲏⲓⲧⲟⲩ
ⲉⲡⲭⲁⲕⲓ ⲟⲩⲟϩ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉϥ-
15 ϭⲓⲟⲩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲫⲃⲁⲗ[1] ⲛ̀ⲟⲩⲛⲱⲓⲕ ⲁϥⲁⲣⲉϩ ⲉⲣⲟϥ ⲉⲩⲭⲁⲕⲓ.
ⲉϥϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϫⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲃⲁⲗ ⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲭⲁⲧ[d]
16 ⲛ̀ⲟⲩⲙⲁⲛ̀ⲭⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩϩⲟ. ⲁⲩϩⲓϣⲁⲧⲥ ⲉϩⲁⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ
ⲡⲭⲁⲕⲓ. ϧⲉⲛ ⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲁⲩϩⲓⲧⲉⲃⲥ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ.

1. P ⲛⲃⲁⲗ.

a) M, L ⲁⲕⲑⲉⲃⲓⲟϥ ; P ⲁⲩⲕⲑⲉⲃⲓⲟϥ.
b) Ce relatif pluriel s'expliquerait avec ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ = δικαίων, au lieu de ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ = δικαιαν.
c) Grec : διατι = ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ.
d) Grec : ἔθετο = ⲁϥⲭⲱ ; d'après ⲭⲁⲕⲓ, on pourrait admettre ⲭⲁ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ.

10 ont rabaissé le déchu. Ils ont fait coucher des gens nus par violence; aux
11 affamés ils ont enlevé leur pain. Ils se sont embusqués par fraude dans des
12 lieux resserrés, et n'ont pas connu la voie *des justes*, qui ont été chassés de
leurs villes et de leurs maisons, l'âme des petits enfants poussant de grands
13 gémissements. Mais lui, pourquoi n'a-t-il pas surveillé ceux-ci tandis qu'ils
étaient sur la terre? Ils n'ont pas su, ils n'ont pas connu la voie de la justice
14 et n'ont pas marché dans ses sentiers. Ayant connu leurs œuvres, il les
15 a livrés aux ténèbres, et dans la nuit il sera comme un voleur; l'œil de
l'adultère s'est gardé pour les ténèbres en disant : Aucun œil ne me voit, et
16 il a cru qu'elles cacheraient son visage. Ils ont creusé pour entrer dans les
maisons dans l'obscurité; le jour, ils se sont consignés; ils n'ont pas connu

ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲟⲩⲱⲛ [a] ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ [b] ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ ⲡⲉ ⲟⲩϧⲏ- 17
ⲛⲓⲃⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲙⲟⲩ ⲡⲉⲧⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲛⲱⲟⲩ ⲉ'ⲥⲟⲡ.... ϥⲁⲥⲓⲱⲟⲩ 18
ϩⲓϫⲉⲛ ⲡϩⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ. ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲉϥⲥϩⲟⲩⲟⲣⲧ [1] ⲛ̀ϫⲉ
ⲡⲟⲩⲙⲉⲣⲟⲥ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲉⲩⲉ̀ⲟⲩⲱⲛϩ ⲇⲉ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ 19
ⲛⲏ ⲉⲧⲣⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲱⲟⲩ ⲉⲩϣⲟⲩⲱⲟⲩ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲁⲩϩⲱ-
ⲗⲉⲙ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϩⲁⲛⲭⲛⲁⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ. ⲓⲧⲁ ⲁϥⲉⲣⲫ- 20
ⲙⲉⲩⲓ [c] ⲙ̀ⲡⲉϥⲛⲟⲃⲓ. ⲁϥⲉⲣⲁⲑⲟⲩⲱⲛϩ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲓϥ
ⲛ̀ⲓⲱϯ. ⲉϥⲉ̀ϯϣⲉⲃⲓⲱ ⲇⲉ ⲛⲁϥ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉ'ⲁϥⲁⲓⲧⲟⲩ. ⲉϥⲉ̀ϧⲟⲙ-
ϧⲉⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϣⲉ
ⲛ̀ⲁⲧϣⲁⲩ. ⲟⲩⲁϭⲣⲏⲛ [2] ⲧⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲉⲣⲡⲉⲑⲛⲁⲛⲉϥ ⲛⲁⲥ. 21
ⲟⲩⲁⲧⲥϩⲓⲙⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲛⲁⲓ ⲛⲁϥ. ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲅⲁⲣ 22
ⲁϥⲣⲱϧⲧ ⲛ̀ϩⲁⲛⲁⲧϫⲟⲙ. ⲁϥϣⲁⲛⲧⲱⲛϥ ⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥ-
ⲧⲉⲛϩⲉⲧ [3] ⲡⲉϥⲧⲱⲛϥ [d]. ⲁϥϣⲁⲛϣⲱⲡⲓ [e] ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥⲉⲣ- 23
ϩⲉⲗⲡⲓⲥ ϫⲉ ϥⲛⲁⲗⲟϫϥ ⲁⲗⲗⲁ ⲉϥⲉ̀ϩⲉⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϣⲱⲛⲓ.
ⲟⲩⲙⲏϣ ⲅⲁⲣ ⲁϥⲧϩⲉⲙⲕⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥϭⲓⲥⲓ. ⲁϥⲗⲱⲙ ⲇⲉ 24
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲗⲟⲕⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁⲩⲙⲁ. ⲓⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩ-

1. P ⲥϩⲟⲣⲧ· — 2. D'après *T;* P ⲟⲩϭⲣⲏⲛ; L, M ⲟⲩⲁϫⲣⲏⲛ· — 3. M, P, L ⲧⲉⲛϩⲉⲛⲧ·

a) *T,* M, L ⲥⲟⲩⲱⲛ; P ⲥⲱⲟⲩⲛ; régulièrement ⲥⲟⲩⲉⲛ·
b) *Sic;* au lieu du grec ὅτι = ϫⲉ·
c) Grec : ἀνεμνήσθη = ⲁⲩⲉⲣⲫⲙⲉⲩⲓ·
d) M ⲡⲉϥⲱⲛϥ; le grec ζωῆς demanderait ⲡⲉϥⲱⲛϧ.
e) Grec : μαλακισθεὶς = ⲁϥϣⲁⲛϣⲱⲛⲓ·

la lumière; l'aurore est l'ombre de la mort qui leur arrivera en même temps... 17
Il est léger sur la surface de l'eau; leur part sera maudite sur la terre; 18
ses plantes apparaîtront desséchées sur le sol; car ils ont enlevé les gerbes 19
des orphelins; puis on s'est rappelé son péché, et il a disparu comme un 20
brouillard de rosée; on le punira de ce qu'il a fait; tout homme inique sera
brisé comme un arbre inutile; ils n'ont pas fait le bien à celle qui est stérile; 21
ils n'auront pas pitié de celui qui est sans épouse. Dans la colère il a renversé 22
les faibles; s'il se relève, qu'il ne se fie pas à sa *vie;* s'il est *malade,* qu'il 23
n'espère pas se rétablir, il tombera plutôt dans la maladie. Son élévation a 24
affligé beaucoup de gens; il s'est flétri comme la mauve dans la chaleur, ou

25 ϧⲉⲙⲥ ⲉⲁϥϩⲉⲓ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲣⲱⲟⲩⲓ[1]. ⲓⲥϫⲉ
ⲙ̀ⲙⲟⲛ[2] ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁϥϫⲉ ⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥⲭⲱ ⲛ̀ⲛⲁⲥⲁϫⲓ ϫⲉ ϩⲁⲛϩⲗⲓ ⲛⲉ.

XXV. 1 Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ Ⲃⲁⲗⲗⲁⲇ ⲡⲓⲥⲁⲩⲭⲓⲧⲏⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ.
2 ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ ⲡⲓⲡⲣⲟⲟⲓⲙⲓⲟⲛ ⲉⲃⲏⲗ ⲉⲟⲩϩⲟϯ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ
3 ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲛ̀ⲛⲉⲛⲭⲁⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲧϭⲟⲥⲓ. ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉ
ϩⲗⲓ ⲟⲩⲛ ⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲙⲟⲩⲛ[3] ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲁϣⲱⲡⲓ
ⲛ̀ⲟⲩⲣⲉϥⲉⲣⲭⲣⲟϥ. ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲛⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲙⲙⲟⲛ ϫⲟⲣϫⲉⲥ ⲛⲁⲓ
4 ⲉϫⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ. ⲡⲱⲥ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛⲁⲉⲣ-
ⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲓⲉ ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲛⲁⲧⲟⲩⲃⲟϥ ⲉⲁⲩ-
5 ⲙⲁⲥϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲡⲓⲟϩ ϣⲁϥⲟⲩⲁϩ-
ⲥⲁϩⲛⲓ ⲛⲁϥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱⲓⲛⲓ. ⲛⲓⲥⲓⲟⲩ ⲇⲉ ⲥⲉⲟⲩⲁⲃ
6 ⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ⲓⲉ ⲁⲩⲉⲣ ⲡⲉ ⲫⲣⲱⲙⲓ ⲉⲑⲛⲁⲛⲉϥ ⲁⲛ ⲟⲩⲟϩ
ⲡϣⲏⲣⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲱⲙⲓ ⲉⲧⲟⲓ ⲛ̀ϥⲉⲛⲧ.

XXVI. 1-2 Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲁⲕⲟⲩⲉϩ ⲉⲣⲁⲧϥ[a]

1. L ϧⲉⲛⲣⲱⲟⲩⲓ· — 2. L ⲙ̀ⲙⲟⲛⲛⲓⲙ· — 3. P omet ⲟⲩ.

a Grec : προσκεισαι = ⲟⲩⲉϩ ⲉϩⲣⲏⲓ, synonyme de ⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧⲕ.

comme un épi tombé de lui-même de sa tige. Sinon, quel est celui qui dit :
25 Il ment et qui tient mes paroles pour des riens? »

XXV, 1-2 Baldad le Sauchite répondit et dit : « Quel est le principe si ce n'est la
3 crainte de celui qui a créé toutes choses dans le sublime? qu'on ne croie pas
que l'homme de fraude aura une persistance indéfinie; quels sont ceux sur
4 lesquels un piège ne viendra pas de lui? Comment un homme sera-t-il juste
5 devant le Seigneur? Qui se purifiera étant né de la femme? S'il donne un
ordre à la lune, elle ne luit pas; les étoiles ne sont pas pures devant lui : à
6 combien plus forte raison l'homme qui ne vaut rien, et le fils de l'homme qui
est un vermisseau? »

XXVI, 1-2 Job répondit et dit : « Qui veux-tu appuyer? qui veux-tu aider? N'est-ce

ⲛ̀ⲛⲓⲙ ϫⲉ ⲁⲕⲛⲁⲉⲣⲃⲟⲏⲑⲓⲛ ⲉⲛⲓⲙ. ⲙⲏ ⲫⲏ ⲁⲛ ⲉⲧⲉ ⲑⲱϥ
ⲧⲉ..... ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲧⲏⲣⲥ. ϫⲉ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁⲕⲛⲁⲙⲟϣⲓ ⲛ̀ⲥⲱϥ. 3
ⲙⲏ ⲫⲏ ⲁⲛ ⲉⲧⲉ ⲟⲩⲟⲛⲧⲁϥ ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ϫⲟⲙ.
ⲉⲧⲁⲕϫⲉ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲙ. ⲫⲁ ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲓⲛⲓϥⲓ 4
ⲉⲑⲛⲏⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϧⲏⲧⲕ. ⲙⲏ ⲥⲉⲛⲁⲑⲙⲉⲥⲓⲉ ϩⲁⲛⲁⲫⲱⲫ 5
ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲛⲉϥⲑⲉϣⲉⲩ. ϥⲃⲏϣ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϫⲉ 6
ⲁⲙⲉⲛϯ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲉⲃⲥⲱ ϣⲟⲡ ⲙ̀ⲡⲧⲁⲕⲟ. ⲫⲏ 7
ⲉⲧϭⲱⲗⲕ ⲙ̀ⲡⲉⲙϩⲓⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ϩⲗⲓ ⲟⲩⲟϩ[1] ⲉϥⲉϣⲓ[a]
ⲙ̀ⲡⲕⲁϩⲓ ϩⲓ ϩⲗⲓ. ⲫⲏ ⲉⲧⲙⲟⲩⲣ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥϭⲏⲡⲓ. 8
ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉ ϭⲏⲡⲓ ⲫⲱϧ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲫⲏ ⲉⲧⲁⲙⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲡϩⲟ 9
ⲛ̀ⲟⲩⲑⲣⲟⲛⲟⲥ ⲉϥⲫⲱⲣϣ ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ⲟⲩϭⲏⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲁϥ.
ⲁϥⲧⲁⲕⲧⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲁϩⲥⲁϩⲛⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡϩⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ϣⲁ 10
ⲡϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲭⲁⲕⲓ. ϩⲁⲛⲥⲧⲩⲗⲟⲥ 11
ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲫⲉ ⲁⲩϩⲱⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲧⲱⲙⲧ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲧⲉϥⲉⲡⲓⲑⲩ-
ⲙⲓⲁ[b]. ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲟⲙ ⲁϥⲑⲣⲉ ⲫⲓⲟⲙ ϩⲉⲣⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁϯ ⲇⲉ 12
ⲁϥϣⲧⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲏⲧⲟⲥ. ⲛⲓϣⲧⲉϩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲫⲉ ⲥⲉⲉⲣϩⲟϯ ϧⲁ 13
ⲧⲉϥϩⲏ. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲁϩⲥⲁϩⲛⲓ ⲇⲉ ⲁϥϧⲱⲧⲉⲃ ⲙ̀ⲡⲓⲇⲣⲁⲕⲱⲛ

1. P ⲟⲩⲟϩⲁⲉϥⲉϣⲓ.

a) Conjecture : ⲉϥⲓϣⲓ = κρεμάζων.
b) Le grec demande ⲉⲡⲓⲧⲓⲙⲓⲁ (Tattam).

pas celui qui a pour lui... toute sagesse? Qui veux-tu suivre? n'est-ce pas 3
celui qui a une grande puissance? Pour qui as-tu proféré des paroles? De qui 4
est le souffle qui sort de toi? Est-ce que les géants seront produits sous l'eau 5
ou son entourage? Car les limbes sont à nu devant lui, et la mort n'a point 6
de manteau, *devant lui* qui étend le septentrion sur le néant, et suspend 7
la terre sur le néant, qui attache l'eau dans ses nuages, sans que le nuage 8
soit déchiré par elle; qui préserve la face du trône, étendant sur lui son 9
nuage; il a imposé un ordre sur la surface de l'eau, jusqu'à la limite de la 10
lumière et de l'obscurité. Les colonnes du ciel ont disparu, et ont été stu- 11
péfiées devant sa réprimande. Par la force il a apaisé la mer; par la raison 12
il a subjugué la baleine; les clôtures du ciel le redoutent; par un com- 13

14 ⲛ̀ⲁⲛⲟⲥⲧⲁⲧⲏⲥ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲛⲁⲓ ϩⲁⲛⲙⲉⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥⲙⲱⲓⲧ
ⲛⲉ ⲟⲩⲟϩ ϩⲓϫⲉⲛ ⲟⲩⲉⲗⲕⲉⲙⲏ[a] ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲉⲛⲉⲥⲱⲧⲉⲙ
ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ⲧϫⲟⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥϧⲁⲣⲁⲃⲁⲓ ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲉⲙⲓ ϫⲉ
ⲁϥⲛⲁⲉⲛⲥ ⲛ̀ⲑⲛⲁⲩ.

XXVII, 1 Ⲉⲧⲓ ⲟⲛ ⲁϥⲟⲩⲁϩⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϧⲉⲛ
2 ⲡⲓⲡⲣⲟⲟⲓⲙⲓⲟⲛ. ϫⲉ ϥⲟⲛϧ ⲛ̀ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥϯϩⲁⲡ ⲉⲣⲟⲓ
ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥϯϩⲁⲡ[b] ⲉⲧⲁ-
3 ⲯⲩⲭⲏ. ϩⲟⲥⲟⲛ ⲉⲣⲉ ⲡⲁⲛⲓϥⲓ ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧ ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲇⲉ
4 ⲉϥⲟⲩⲁⲃ ⲉⲧⲓ ⲉϥⲭⲏ ϧⲉⲛ ⲡⲁϣⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲉ ⲛⲁⲥⲫⲟⲧⲟⲩ ϫⲉ
ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲁⲛⲟⲙⲟⲛ. ⲟⲩⲇⲉ ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲛⲉⲥⲉⲣⲙⲉⲗⲉⲧⲁⲛ
5 ⲛ̀ϩⲁⲛϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲛ̀ⲛⲉⲥϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ⲉⲑⲣⲓϫⲟⲥ. ϫⲉ ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ
ϩⲁⲛⲑⲙⲏⲓ ϣⲁϯⲙⲟⲩ[1] ⲛ̀ⲛⲁⲭⲱ[2] ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲥⲱⲓ[3] ⲛ̀ⲧⲁⲙⲉⲧ-
6 ⲁⲧⲕⲁⲕⲓⲁ[1]. ⲉⲓⲉ̀ϯ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲑⲏⲓ ⲉϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ. ⲛ̀ⲛⲁ ⲭⲁⲣⲱⲓ
7 ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲓ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲉⲁⲓⲉⲣ ϩⲗⲓ ⲛ̀ϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ
ⲁⲗⲗⲁ ⲛⲁϫⲁϫⲓ[5] ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲫⲟⲩⲱϫⲡ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲥⲉ-

1. M, L ϣⲁϯⲙⲟⲩ. — 2. P ϯⲛⲁⲭⲱ. — 3. L omet ⲛ̀ⲥⲱⲓ. — 4. L ⲛ̀ⲧⲉ. — 5. M ⲛⲁϫⲓϫ.

a) Le grec ἰκμάδα équivaudrait à ⲉⲗϩⲱⲃ; ⲉⲗⲕⲏⲙⲉ existe en copte, mais ici il semble ne rendre que la consonance du grec.

b) Grec : πικράνας ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥϯⲛⲟⲩϭⲥ = Sah. : ⲡⲉⲛⲧⲁϥⲛⲉϭⲥ.

14 mandement il a tué le dragon rebelle. Ce ne sont que des fragments de ses procédés, et c'est en langage *vaporeux* que nous entendrons *quelque chose* de lui; mais la puissance de son tonnerre, qui sait quand il la produira? »

XXVII, 1 2 Job continua encore, et dit (en) *après son* préambule : « Le Seigneur est vivant, qui m'a jugé ainsi, le Tout-puissant qui a rempli mon âme d'*amer-*
3 *tume;* tant que ma respiration est en moi, et qu'un souffle sacré est dans
4 mes narines, mes lèvres ne diront pas des paroles déréglées et mon âme ne
5 méditera pas l'injustice; il ne m'arrivera pas de dire que vous êtes justes
6 jusqu'à ce que je meure; car je n'abandonnerai pas mon innocence; j'observerai la justice; je ne me tairai pas, car je n'ai pas conscience d'avoir fait
7 quelque chose de mal. Du moins, mes ennemis seront comme la ruine des

ⲃⲏⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲏ ⲉⲧⲧⲱⲟⲩⲛⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲧⲁⲕⲟ[1]
ⲛ̀ⲛⲓⲡⲁⲣⲁⲛⲟⲙⲟⲥ. ⲁϣ ⲅⲁⲣ ⲧⲉ ⲧϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ 8
ϫⲉ ϥⲛⲁⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ. ⲁϥϣⲁⲛⲭⲁϩⲑⲏϥ ⲉⲡⲟ̅ⲥ̅. ϩⲁⲣⲁ
ϥⲛⲁⲛⲟϩⲉⲙ ⲓⲉ ϥⲛⲁⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲡⲉϥⲧⲱⲃϩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅.... ⲙⲏ 9-10
ϥⲛⲁϫⲉⲙ ϩⲗⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲣⲏⲥⲓⲁ[2] ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ ⲓⲉ ⲁϥϣⲁ-
ⲛⲱϣ ⲟⲩⲃⲏϥ ⲙⲏ ϥⲛⲁⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟϥ. ⲁⲗⲗⲁ ⲁⲛⲟⲕ ϯⲛⲁ- 11
ⲧⲁⲙⲱⲧⲉⲛ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲛⲏ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲛⲉⲛϫⲓϫ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲟⲩⲟϩ
ⲛ̀ⲛⲁϫⲉ ⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ ⲉⲛⲏ ⲉⲧⲉ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ[3].
ϩⲏⲡⲡⲉ ⲧⲉⲧⲉⲛⲉⲙⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ ϫⲉ ϩⲁⲛⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲉⲧⲛⲁⲓ ⲉⲃⲟⲗ 12
ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ. ⲫⲁⲓ ⲡⲉ ⲫⲙⲉⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ⲁⲥⲉⲃⲏⲥ 13
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲓϫⲫⲟ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓϫⲱⲣⲓ ⲉϥⲉ̀ⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ϩⲓϫⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ (ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲉⲙ) ϩⲓⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕ-
ⲣⲁⲧⲱⲣ. ⲁⲩϣⲁⲛⲁϣⲁⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥϣⲏⲣⲓ ⲉⲩⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲉⲡϧⲟⲗ- 14
ϧⲉⲗ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϣⲱⲡ ⲁⲩϣⲁⲛϫⲉⲙⲛⲟⲙϯ ⲉⲩⲉ̀ϣⲁⲧ ⲙⲉⲑ-
ⲛⲁⲓ. ⲛⲏ ⲇⲉ ⲉⲧϣⲟⲡ ⲛⲁϥ ⲉⲩⲉ̀ⲙⲟⲩ ⲙ̀ⲫⲙⲟⲩ ⲛⲟⲩⲭⲏⲣⲁ 15
ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉ ϩⲁⲓ[a] ⲛⲁⲓ ⲛⲱⲟⲩ. ⲁⲩϣⲁⲛⲑⲟⲩⲉⲧ[b] ϩⲁⲧ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ 16

1. L *T* ⲡⲓⲧⲁⲕⲟ. — 2. P ⲡⲉⲣⲣⲏⲥⲓⲁ. — 3. ⲡⲉⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ.

a) Grec : οὐδεὶς = ϩⲗⲓ.
b) Grec : ἐὰν συναγάγῃ = ⲁϥϣⲁⲛⲑⲟⲩⲉⲧ.

impies, et ceux qui se dressent contre moi comme la perte des libertins,
car quelle est l'espérance de l'impie pour qu'il tienne? s'il se confie au 8
Seigneur, est-ce qu'il sera sauvé? est-ce que le Seigneur entendra sa prière?... 9
trouvera-t-il quelque assurance devant lui? s'il crie vers lui, est-ce qu'il 10
l'écoutera? Quant à moi, je vous apprendrai ce qui est dans les mains du 11
Seigneur, et je ne tromperai pas sur ce qui dépend du Tout-Puissant. Vous 12
savez bien tous que des choses vaines sortent de ce qui est vain. Ceci est 13
le partage des gens impies de la part du Seigneur, et la possession du puis-
sant sortira de sur eux de la part du Tout-Puissant; si ses fils ont été nom- 14
breux, ils seront pour le massacre; s'ils ont pris de la force, ils mendieront;
(ceux qui lui surviennent mourront), et *personne* n'aura pitié de leurs veuves. 15
S'*il* a ramassé l'argent comme la terre et entassé l'or comme la boue, tout 16

17 ⲛ̀ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲟⲃϯ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲟⲩⲃ ⲙ̀ⲫ̀ⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲙⲓ. ⲛⲁⲓ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ ⲉⲧⲛⲁϭⲓⲧⲟⲩ ⲛⲉϥⲭⲣⲏⲙⲁ ⲇⲉ ϩⲁⲛⲣⲉⲙ̀ⲙⲏⲓ[a]
18 ⲛⲉⲧⲛⲁⲁⲙⲟⲛⲓ[1] ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲡⲉϥⲏⲓ ⲇⲉ ⲁϥϣⲱⲡⲓ[2] ⲙ̀ⲫ̀ⲣⲏϯ
19 ⲛ̀ϩⲁⲛϩⲟⲗⲓ ⲛⲉⲙ ⲙ̀ⲫ̀ⲣⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛⲥⲧⲁϫⲟⲩⲗ. ⲉϥⲉⲛⲕⲟⲧ ⲇⲉ
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲣⲁⲙⲁⲟ[3] ⲙ̀ⲡⲉϥⲟⲩⲁϩⲧⲟⲧϥ ⲁϥⲟⲩⲱⲛ ⲙ̀ⲡⲉϥⲃⲁⲗ
20 ⲟⲩⲟϩ ϥϣⲟⲡ ⲁⲛ. ⲁⲩⲓ ⲉ̀ϧⲟⲩⲛ ⲉϩⲣⲁϥ ⲙ̀ⲫ̀ⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩ-
ⲙⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲙ̀ⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲉϫⲱⲣϩ ⲇⲉ ⲁϥⲟⲗϥ
21 ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲅⲛⲟⲫⲟⲥ. ⲉϥⲉ̀ⲟⲗϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲕⲁⲩⲥⲱⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ϣⲉ
22 ⲛⲁϥ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ϣⲁϣϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲧⲟⲡⲟⲥ. ⲉϥⲉ̀ⲃⲟⲣⲃⲉⲣ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϯⲁⲥⲟ (ⲁⲛ)[b] ϧⲉⲛ ⲟⲩⲫⲱⲧ
23 ⲉϥⲉ̀ⲫⲱⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥϫⲓϫ. ⲉϥⲉ̀ϭⲁⲕ ⲙ̀ⲡⲉϥϫⲓϫ[4] ⲉϩⲣⲏⲓ
ⲉϫⲱⲟⲩ[c] ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲱϣϯ[5] ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲙⲁ.
XXVIII, 1 Ϥϣⲟⲡ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲙⲁ ⲙ̀ⲡⲓϩⲁⲧ. ⲫⲏ ⲉⲧⲟⲩⲑⲁⲙⲓⲟ
2 ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲙⲁ ⲙ̀ⲡⲓⲛⲟⲩⲃ ⲫⲏ ⲉⲧⲟⲩⲟⲩⲱⲧϩ
ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ⲡⲓⲃⲉⲛⲓⲡⲓ ⲙⲉⲛ ⲅⲁⲣ ⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ[d]
ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲡⲓϩⲟⲙⲧ ⲇⲉ ⲁⲩⲉⲣϩⲱⲃ ⲉⲣⲟϥ

1. L ⲡⲉⲧⲁⲙⲟⲛⲓ. — 2. T ⲁϥϣⲱⲡⲓ. — 3. P ⲣⲁⲙⲟ. — 4. P omet les deux mots précédents. — 5. L ⲉϥⲉϣⲱϯ. La leçon ⲉϥⲉ̀ⲱϣϯ traduit συρεῖ. Cod. 147, 254, 260.

a) Grec : ἀληθινοὶ = ⲣⲉⲙ̀ⲙⲏⲓ.
b) P rapproche ⲁⲛ du mot précédent, M et L des mots suivants; il est à supprimer.
c) Conforme à la variante αυτους de ℵ; ⲙ̀ⲡⲉϥϫⲓϫ rend χειρας αυτου de AC.
d) Grec : γινεται = ⲁⲩⲑⲁⲙⲓⲟ; plus loin ⲁⲩⲉⲣϩⲱⲃ.

17 cela les justes l'obtiendront; ses richesses, des gens *sincères* les détiendront.
18-19 Sa maison est devenue comme les teignes et les araignées. Le riche s'étant
20 couché — il ne le fera plus — il a ouvert ses yeux, et il n'est plus; les
douleurs se sont introduites chez lui comme des eaux, et dans la nuit
21 un tourbillon l'a enlevé; un vent brûlant l'emportera, et il s'en ira; il le
22 poussera loin de sa place; il se jettera sur lui et ne l'épargnera pas; il
23 fuira hors de ses mains; il battra des mains sur eux et le traînera hors de sa
place.

XXVIII, 1 Il y a pour l'argent un lieu où on le façonne, et pour l'or un lieu où on le
2 coule; le fer est *produit* de la terre, le cuivre est travaillé comme la pierre;

ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲱⲓⲛⲓ. ⲁϥϫⲱ (ⲅⲁⲣ) ⲛ̀ⲟⲩⲧⲁⲝⲓⲥ ⲙ̀ⲡⲓⲭⲁⲕⲓ. 3
ⲟⲩⲟϩ ϫⲁⲏ[a] ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲉⲧϧⲟⲧϧⲉⲧ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲟⲩⲟⲩ-
ⲱⲓⲛⲓ[b] ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲧϧⲏⲓⲃⲓ ⲙ̀ⲫⲙⲟⲩ. ⲟⲩϣⲱⲧ 4
ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲭⲓⲙⲁⲣⲟⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲟⲛⲓⲁ. ⲛⲏ ⲉⲧⲓⲣⲓ
ⲙ̀ⲡⲱⲃϣ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ[c] ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ϣⲁⲩϣⲱⲛⲓ[d]... ⲉⲃⲟⲗ
ϧⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲡⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲱⲓⲕ ⲉϥⲉ̀ⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ 5
ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲁϥⲫⲱⲛϩ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲣⲱⲙ. ⲟⲩⲙⲁ ⲛ̀ⲥⲁⲡⲡⲓ- 6
ⲣⲟⲥ ⲛⲉ ⲛⲉϥⲱⲛⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲡⲉ ⲡⲟⲩⲛⲟⲩⲃ[e]. ⲟⲩⲙⲱⲓⲧ 7
ⲙ̀ⲡⲉ ϩⲁⲗⲏⲧ ⲥⲟⲩⲱⲛϥ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ
ⲫⲃⲁⲗ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲟϣⲉⲣ ⲙ̀ⲡⲟⲩϩⲱⲙⲓ ϩⲓⲱⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϣⲏⲣⲓ 8
ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛϭⲁⲥⲓϩⲏⲧ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲓⲛⲓ ϩⲓⲱⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲙⲟⲩⲓ.
ⲁϥⲥⲟⲩⲧⲱⲛ[f] ⲧⲉϥϫⲓϫ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲁϫⲗⲁⲕϩ. ⲁϥⲟⲩ- 9
ⲱϫⲡ ⲛ̀ϩⲁⲛⲧⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲥⲉⲛϯ. ⲁϥⲫⲱⲣϫ ⲇⲉ 10
ⲛ̀ⲧϫⲟⲙ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲓⲁⲣⲱⲟⲩ. ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ
ⲁϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲃⲁⲗ[1]. ⲛⲓϣⲱⲕ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲓⲁⲣ- 11

1. L ⲛⲁⲃⲁⲗ.

a) Grec : περας = ϧⲁⲏ, ϭⲓⲏ.
b) Grec : λιθος = ⲟⲩⲱⲛⲓ; la variante αιθος du Cod. 55 donnerait ⲟⲩⲟⲩⲱⲓⲛⲓ.
c) Grec : οδον = ⲙ̀ⲱⲓⲧ, remplacé par un mot de la ligne suivante.
d) Manque εσαλευθησαν comme dans B, 55, 68, 106, 157, 160, 161, 248, 252, 261.
e) Grec : χρυσιον αυτων du manuscrit 160 de Dresde.
f) Régulièrement ⲁϥⲥⲟⲩⲧⲉⲛ.

car il a imposé un ordre aux ténèbres et il scrute lui-même tous les extrêmes, 3
la lumière ou l'obscurité à l'ombre de la mort, l'entaille d'un torrent dans 4
la poussière; ceux qui oublient la *voie* de la justice détaillent *isolés* des
hommes. La terre, d'où sortira le pain, est dans son propre fond retournée 5
comme le feu; ses pierres sont le gisement du saphir, et leur or ne fait 6
qu'un avec la terre. Le chemin, l'oiseau ne le connaît pas; l'œil du vautour 7
ne l'a pas vu : des fils de vantards n'y ont pas mis le pied, le lion n'y a 8
point passé. Il a étendu sa main sur la dure pierre d'angle; il a arraché des 9
rochers de leurs fondements; il a divisé la violence des fleuves : tout ce 10
qu'il y a de glorieux, mon œil l'a vu; il a mis à découvert les profondeurs 11
des fleuves; il a fait paraître sa puissance à la lumière.

ⲙⲟⲩ ⲁϥϭⲟⲣⲡⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁϥⲟⲩⲱⲛϩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉϥϫⲟⲙ
12 ⲉⲟⲩⲟⲩⲱⲓⲛⲓ. ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲇⲉ ⲉⲧⲁⲩϫⲉⲙⲥ ⲛ̀ⲑⲱⲛ. ⲁϣ ⲇⲉ[1]
13 ⲡⲉ ⲫⲙⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲣⲱⲙⲓ ⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲥ-
14 ⲙⲱⲓⲧ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲛⲟⲩϫⲉⲙⲥ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲫⲛⲟⲩⲛ ⲁϥϫⲟⲥ
ϫⲉ ⲥⲉⲛϧⲏⲧ ⲁⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲫⲓⲟⲙ ⲁϥϫⲟⲥ ϫⲉ ⲥⲛⲉⲙⲏⲓ ⲁⲛ.
15-16 ⲛ̀ⲛⲉϥϯ.... ⲛ̀ⲟⲩⲧⲁⲧϩⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲥϣⲉⲃⲓⲱ[a]. ⲙ̀ⲛⲟⲩϥⲁⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲥ
ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲛⲟⲩⲃ ⲛ̀ⲧⲉ ⲥⲱⲫⲓⲣ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲓⲉⲃ ⲉϥⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ ⲛⲉⲙ
17 ⲟⲩⲥⲁⲡⲫⲓⲣⲟⲥ. ⲙ̀ⲛⲟⲩⲉⲣϩⲩⲥⲟⲥ ⲛⲉⲙⲁⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲛⲟⲩⲃ ⲛⲉⲙ
ⲟⲩⲁⲃⲁϫⲏⲛⲓ[2] ⲟⲩⲟϩ ⲛⲉⲥϣⲉⲃⲓⲱ[3] ⲡⲉ ϩⲁⲛⲥⲕⲉⲩⲟⲥ
18 ⲛ̀ⲛⲟⲩⲃ. ϩⲁⲛⲣⲱⲟⲩϣ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲕⲁⲃⲓⲥ ⲟⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲥⲉⲣⲡⲟⲩ-
ⲙⲉⲩⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲥⲥⲱⲕ ⲛ̀ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲁϧⲟⲩⲛ.
19 ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲣϩⲩⲥⲟⲥ ⲛⲉⲙⲁⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲧⲟⲡⲁⲍⲓⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲉⲑⲓⲟⲡⲓⲁ
20 ⲙ̀ⲛⲟⲩϥⲁⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲛⲟⲩⲃ ⲉϥⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ. ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲇⲉ
21 ⲉⲧⲁⲩϫⲉⲙⲥ ⲛ̀ⲑⲱⲛ. ⲁϣ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲫⲙⲱⲓⲧ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϯ ⲥⲉⲟⲃϣ
ⲉⲣⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϩⲱⲡ ⲉⲛⲓϩⲁⲗⲁϯ ⲛ̀ⲧⲉ
22 ⲧⲫⲉ. ⲡⲧⲁⲕⲟ ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ⲫⲙⲟⲩ[4] ⲁⲩϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁⲛⲥⲱⲧⲉⲙ

1. ⲧⲉ. — 2. L, P ⲁⲃⲁϫⲏⲛⲓ. — 3. M, P, *T* ⲡⲉⲥϣⲉⲃⲓⲱ, tandis que le ẏ 15 donne ⲧⲉⲥϣⲉⲃⲓⲱ. — 4. *T* ⲛⲉⲙ ⲙⲫⲙⲟⲩ.

a) Le ẏ 15 est incomplet : ⲛ̀ⲛⲉϥϯ = οὐ δώσει; il manque συγκλεισμον αντ' αυτης και οὐ σταθήσεται; ⲧⲁⲧϩⲟ signifie angoisse d'après 30,3; peut-être faudrait-il lire ⲛ̀ⲟⲩϩⲁⲧ = αργυριον; ⲛ̀ⲧⲉⲥϣⲉⲃⲓⲱ rendrait ἀντάλλαγμα αὐτῆς

12 Mais la sagesse, où a-t-elle été trouvée? quel est le lieu de l'intelligence?
13 aucun mortel n'en connaît le chemin, et on ne la trouvera pas parmi les
14 hommes. L'abîme a dit : Elle n'est pas en moi; et la mer a dit : Elle n'est
15-16 pas avec moi... On ne donnera pas d'*argent* pour son échange; on ne la
comparera pas avec l'or de Sophir dans un objet précieux, ni avec le saphir;
17 on n'assimilera pas avec elle l'or et le cristal; les vases d'or *ne* sont *pas* ses
18 équivalents; elle ne fera pas penser au corail (?) ni au cristal de roche (?);
19 qu'on porte la sagesse au-dessus des trésors (?); la topaze de l'Éthiopie
ne l'égalera pas, on ne la comparera pas avec l'or précieux.

20 La sagesse, où est-elle trouvée? quel est le chemin de l'intelligence?
21-22 tous les hommes l'ignorent, et il est caché aux oiseaux du ciel. La ruine

ⲉⲡⲉⲥϣⲟⲩϣⲟⲩ. ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲁϥⲉⲣⲥⲩⲛⲓⲥⲧⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲥⲙⲱⲓⲧ. ⲛ̀ⲑⲟϥ 23
ⲇⲉ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲉⲥⲙⲁ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲛⲁⲩ ⲉⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ 24
ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ. ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ 25
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲱⲟⲩ. ⲛⲓϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲑⲏⲟⲩ [a] [1] ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲑⲟϣ 26
ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲙⲱⲟⲩ. ϩⲟⲧⲉ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲱⲟⲩ. ⲉⲧⲁϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲱⲟⲩ
ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲁϥϭⲓⲏⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ.... [b] ⲧⲟⲧⲉ ⲉⲧⲁϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟⲥ 27
ⲁϥⲫⲓⲣⲓ ⲉⲑⲃⲏⲧⲥ. ⲉⲧⲁϥⲥⲉⲃⲧⲱⲧⲥ ⲇⲉ ⲁϥϧⲉⲧϧⲱⲧⲥ.
ⲁϥϫⲟⲥ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲱⲙⲓ ϫⲉ ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ϯⲙⲉⲧⲑⲉⲟⲥⲉⲃⲏⲥ 28
ⲡⲉ ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲡⲓϩⲉⲛⲕ ⲇⲉ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲡⲉ
ϯⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ [2].

ⲁϥⲟⲩⲁϩ ⲧⲟⲧϥ ⲟⲛ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲡⲣⲟⲟⲓ- XXIX, 1
ⲙⲓⲟⲛ [3] ϫⲉ. ⲛⲓⲙ ⲡⲉⲑⲛⲁϣϯ ⲛⲏⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲕⲉⲉⲃⲏⲧ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ 2
ⲛ̀ϣⲟⲣⲡ. ⲛⲓⲉϩⲟⲟⲩ ⲉⲧⲁϥⲁⲣⲉϩ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲫϯ.
ϩⲟⲧⲁⲛ ⲛⲁⲣⲉ ⲡⲉϥϧⲏⲃⲥ ⲉⲣⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲥⲁⲡϣⲱⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲁⲫⲉ [4] 3
ϩⲟⲧⲁⲛ ⲁⲓⲙⲟϣⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲭⲁⲕⲓ ⲉϧⲣⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲟⲩⲱⲓⲛⲓ.

1. M, L, *T* ⲛⲓⲑⲙⲏⲓ. — 2. L omet ⲡⲉ ϯ. — 3. L ⲡⲣⲟⲓⲙⲓⲟⲛ· — 4. P ⲛ̀ⲧⲉⲁⲫⲉ.

a) D'après P = ἀνέμων.
b) Manque un hémistiche.

et la mort ont dit : Nous avons entendu son éloge : le Seigneur a constitué 23
son chemin; lui, il connaît sa résidence; car il voit tout ce qui est sous 24
le ciel; il connaît tout ce qui est sur la terre, ce qu'il a créé, l'équilibre des 25
vents et les limites des eaux; quand il les eut créés, les ayant vus ainsi, 26
il les compta.....; puis, l'ayant vue, elle, il s'expliqua à son sujet, après 27
l'avoir préparée et examinée en revue; il dit à l'homme : Voici! c'est 28
la religion qui est la sagesse; c'est la fuite du mal qui est l'intelligence. »

Job ajouta encore au préambule et dit : « Qui pourra me donner encore XXIX, 1-2
des mois comme aux jours d'autrefois où Dieu me gardait? quand sa lampe 3
luisait au-dessus de ma tête, quand je marchais dans les ténèbres à sa

4 ϩⲟⲧⲉ ⲛⲁⲓⲟⲩⲉⲥⲑⲱⲛ ϩⲁ ⲛⲁⲙⲱⲓⲧ. ϩⲟⲧⲉ ⲉⲛⲁϥϫⲓⲙⲓ
5 ⲙ̀ⲡϣⲓⲛⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ϩⲟⲧⲉ ⲉⲛⲁⲓⲟⲓ ⲛ̀ϩⲩⲗⲏ ⲙ̀ⲙⲁϣⲟ:
6 ⲉⲩⲕⲱϯ ⲇⲉ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲁⲗⲱⲟⲩⲓ. ϩⲟⲧⲉ ⲛⲁⲩⲫⲉⲛⲫⲱⲛ
ⲛ̀ⲥⲉⲗⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲙⲱⲓⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲧⲱⲟⲩ ⲛⲁⲩⲛⲉⲛⲫⲱⲛ
7 ⲛ̀ⲉⲣⲱϯ. ϩⲟⲧⲉ ⲛⲁⲓⲛⲏⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϣⲱⲣⲡ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲃⲁⲕⲓ
8 ⲉⲛⲁⲩⲭⲱ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲧⲟⲧⲥ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲥⲡⲗⲁⲧⲓⲁ. ⲁⲩϣⲁⲛⲛⲁⲩ
ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϣⲓⲣⲓ[1] ϣⲁⲩⲭⲟⲡⲟⲩ. ⲛⲓϧⲉⲗⲗⲟⲓ ⲇⲉ ⲧⲏⲣⲟⲩ
9 ϣⲁⲩⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ. ⲛⲓϫⲱⲣⲓ ⲇⲉ ϣⲁⲩⲕⲏⲛ ⲉⲩⲥⲁϫⲓ.
10 ⲛ̀ⲥⲉⲭⲱ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲧⲏⲃ ϩⲓⲣⲉⲛ ⲣⲱⲟⲩ. ⲛⲏ ⲇⲉ[2] ⲉⲧⲁⲩⲥⲱⲧⲉⲙ
ⲁⲩⲉⲣⲙⲁⲕⲁⲣⲓⲍⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲓ[a]. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲟⲩⲗⲁⲥ ⲁϥϫⲱⲗϫ
11 ⲉⲧⲟⲩϣⲃⲱⲃⲓ ϫⲉ ⲟⲩⲙⲁϣϫ ⲁϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϯⲱⲟⲩ
ⲙ̀ⲃⲁⲗ ⲛⲏⲓ. ⲟⲩⲃⲁⲗ ⲁϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲣⲓⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ
12 ϩⲁⲣⲟⲓ. ⲁⲓⲛⲟϩⲉⲙ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲟⲩϩⲏⲕⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲣⲓ.
ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ ⲙ̀ⲙⲟⲛⲧⲉϥ ⲃⲟⲏⲑⲟⲥ ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲁⲓⲉⲣ-
13 ⲃⲟⲏⲑⲓⲛ ⲉⲣⲟϥ. ⲟⲩⲥⲙⲟⲩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲁⲓ ⲉϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟ[3] ⲁϥⲓ
14 ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ. ⲣⲱⲥ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲏⲣⲁ ⲁⲥⲥⲙⲟⲩ ⲉⲣⲟⲓ. ϯⲙⲉⲑ-

1. *T* ϣⲏⲣⲓ. — 2. L omet ⲇⲉ. — 3. L ⲁϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟ.

a) Cet hémistiche se retrouve sous une autre forme dans le verset suivant 11[a]; il en remplace un autre de l'original hébreu : « la voix des chefs restait muette ».

4 lumière, quand j'avais mes voies larges, quand le Seigneur visitait ma
5-6 maison, quand j'étais très cossu, entouré de mes enfants, quand mes chemins
7 ruisselaient de beurre, que mes rochers ruisselaient de lait; quand je sortais
de bon matin dans ma ville et que sur ses places on disposait mon siège.
8-9 En me voyant, les jeunes se cachaient, et les vieux se levaient tous; les
10 importants cessaient de parler et mettaient leur doigt sur leur bouche; ceux
qui m'entendaient me félicitaient, et leur langue s'attachait à leur gosier;
11 car l'oreille m'écoutait et me glorifiait; l'œil me voyait et clignait devant
12 moi, car je sauvais le pauvre de la main du puissant, et l'orphelin qui n'avait
13 pas d'aide, je le secourais. La bénédiction de celui qui allait périr venait
14 sur moi, la bouche de la veuve me bénissait : la justice était mon vêtement;

ⲙⲏⲓ ⲇⲉ ⲛⲁⲥⲧⲟⲓ ϩⲓⲱⲧ ⲡⲉ. ⲁⲓϫⲟⲗⲧ ⲙ̀ⲡϩⲁⲡ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲇⲓⲡⲗⲟⲓⲥ. ⲛⲁⲓⲟⲓ ⲙ̀ⲃⲁⲗ ⲛ̀ⲛⲓⲃⲉⲗⲗⲉⲩ ⲡⲉ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓⲟⲓ 15
ⲙ̀ⲫⲁⲧ ⲛ̀ⲛⲓϭⲁⲗⲉⲩ. ⲁⲛⲟⲕ ⲛⲁⲓⲟⲓ ⲛ̀ⲓⲱⲧ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲧϫⲟⲙ. 16
ⲡⲓϩⲁⲡ ⲇⲉ ⲉⲧⲉ ⲛⲁⲓⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲁⲛ ⲁⲓϧⲉⲧϧⲱⲧϥ.
ⲁⲓϧⲟⲙϧⲉⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲛⲁϫϩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲟⲩⲟϩ 17
ⲁⲓⲓⲛⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲟⲩⲧⲉ ⲛⲓⲛⲁϫϩⲓ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲩϩⲟⲗⲙⲟⲩ. ⲁⲓϫⲟⲥ 18
ⲇⲉ ϫⲉ ϯⲛⲁⲉⲣϧⲉⲗⲗⲟ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲙⲁⲓⲏ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲭⲁϥ
ⲛ̀ⲟⲩⲃⲉⲛⲓ. ϯⲛⲁⲱⲛϧ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲭⲣⲟⲛⲟⲥ. ⲧⲁⲛⲟⲩⲛⲓ 19
ⲁⲥⲟⲩⲱⲛϩ ϩⲓϫⲉⲛ ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲓⲱϯ ⲉⲥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ
ϧⲉⲛ ⲡⲁⲱⲥϧ[1]. ⲡⲁⲱⲟⲩ ϥϣⲟⲩⲓⲧ ⲛⲉⲙⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲁⲫⲓⲧ 20
ⲉⲥⲉ̀ϣⲉ ⲛⲁⲥ ϧⲉⲛ ⲧⲁϫⲓϫ[a]. ⲉⲧⲁⲩⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ ⲁⲩϯ- 21
ϩⲑⲏⲟⲩ. ⲁⲩⲭⲁⲣⲱⲟⲩ ⲇⲉ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲁⲥⲟϭⲛⲓ. ⲟⲩⲇⲉ 22
ⲙ̀ⲡⲁⲩⲧⲟⲩϩⲟ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲁⲥⲁϫⲓ ϣⲁⲩⲣⲁϣⲓ ⲇⲉ ⲉϣⲱⲡ
ⲁⲩϣⲁⲛⲥⲁϫⲓ[b] ⲛⲉⲙⲱⲟⲩ. ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲉϥⲟⲃⲓ 23
ⲉϥϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲁϫⲱϥ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩⲛϩⲱⲟⲩ ⲡⲁⲓⲣⲏϯ
ϩⲱⲟⲩ ⲛⲁⲩϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲁϫⲱϥ ⲙ̀ⲡⲁⲥⲁϫⲓ. ⲁⲓϣⲁⲛ- 24
ⲥⲱⲃⲓ ⲛⲉⲙⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲁⲩⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧⲥ[2] ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲉ ⲫⲟⲩ-

1. M ⲡⲁⲱⲛϧ. corrigé à la marge en ⲱⲥϧ. — 2. P ⲙ̀ⲡⲁⲩⲧⲉϩⲟⲩⲧⲥ.

a) ⲧⲁⲫⲓⲧ est conforme à B; ⲉⲥⲉϣⲉ, conforme à AC; ⲧⲁϫⲓϫ contredit BA.
b) Lire ⲁⲓϣⲁⲛⲥⲁϫⲓ (Tattam) = ἐλάλουν.

j'étais revêtu du jugement comme d'un manteau; j'étais l'œil des aveugles 15
et le pied des boiteux; j'étais le père des faibles; la cause que je ne con- 16
naissais pas, je l'étudiais; je brisais les dents des malfaiteurs, et d'entre 17
leurs dents je faisais sortir ce qu'ils avaient volé. Je disais : j'avancerai en 18
âge à la façon d'un trône de palmier; je vivrai longtemps; ma racine a apparu 19
sur les eaux, et la rosée sera à ma récolte. Ma gloire s'évanouit avec moi, 20
et mon arc s'en ira dans ma main. En m'entendant, ils prêtaient attention; 21
ils se taisaient à mes avis; ils n'ajoutaient rien à mes paroles, et se réjouis- 22
saient quand *je* parlais avec eux; comme une terre altérée attend la pluie, 23
ainsi eux, ils attendaient ma parole. Si je riais avec eux, ils ne le croyaient 24

25 ⲙⲡⲓ ϩⲉⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲁϩⲟ. ⲁⲓⲥⲱⲧⲡ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲙⲱⲓⲧ ⲟⲩⲟϩ
ⲁⲓϩⲉⲙⲥⲓ ⲉⲓⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲣⲭⲱⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓⲟⲩⲉϩ[1] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲣⲟ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲙⲟⲛⲟⲍⲱⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛⲟⲩⲟⲛ
ⲉⲩⲉⲣϩⲏⲃⲓ ⲉⲩϯⲛⲟⲙϯ ⲛⲱⲟⲩ.

XXX, 1 ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ⲁⲩⲥⲱⲃⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲉⲗⲁⲭⲓⲥⲧⲟⲥ ϯⲛⲟⲩ
ⲇⲉ ⲥⲉϯⲥⲃⲱ ⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲣⲟⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲛⲁⲓϣⲱϣ
ⲛ̀ⲛⲟⲩⲓⲟϯ. ⲛⲏ ⲉⲛⲁⲓϫⲱ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ϫⲉ ⲥⲉⲙⲡϣⲁ ⲛ̀ⲛⲓⲟⲩ-
2 ϩⲱⲣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲉⲥⲱⲟⲩ. ⲕⲉ ⲅⲉ ⲉⲣⲟⲩ ⲛⲏⲓ ⲧϫⲟⲙ[2] ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲟⲩ-
3 ϫⲓϫ. ⲟⲩⲥⲩⲛⲧⲉⲗⲓⲁ ⲁⲥⲧⲁⲕⲟ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲟⲩ. ϧⲉⲛ
ⲟⲩⲙⲉⲧⲣⲉϥⲉⲣϧⲁⲉ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϩⲃⲱⲛ ⲛ̀ⲁⲧϣⲏⲣⲓ ⲛⲏ ⲉⲧⲫⲏⲧ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲁ ⲛ̀ⲁⲑⲙⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲥⲁϥ ⲟⲩⲧⲁⲧϩⲟ ⲛⲉⲙ
4 ⲟⲩⲧⲁⲗⲉⲡⲱⲣⲓⲁ. ⲛⲏ ⲉⲧⲕⲱϯ ⲉϩⲁⲛⲁⲣⲁⲣⲓⲙ[a] ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲁ
ⲉϥⲥⲉⲛⲥⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲣⲁⲣⲓⲙ ⲛⲉ ⲛⲟⲩϧⲣⲏⲟⲩⲓ. ⲛⲓⲁⲇⲟ-
ⲕⲓⲙⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲁ ⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ[3] ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣϧⲁⲉ[b] ⲛ̀ⲁⲅⲁⲑⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ.
(ⲛⲏ ⲉⲧⲉ ϣⲁⲩⲟⲩⲟϫⲡⲟⲩ[c] ϩⲓϫⲉⲛ ϩⲁⲛⲛⲟⲩⲛⲓ ⲛ̀ⲣⲟⲕϩ

1. L ⲟⲩⲟϩ. — 2. P. *T* ⲛ̀ⲧϫⲟⲙ. — 3. M, L, P ⲛ̀ⲥⲁⲙⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ.

a) M, L, P ⲕⲱϯ ⲉϩⲁⲛⲁⲣⲁⲣⲓⲙ; *T* ⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ ⲉϩⲁⲛ... : après ⲛ̀ⲥⲁ, supprimer ⲉ.
b) P ⲁⲩⲉⲉⲣϧⲁⲉ; conjecture : ⲉⲩⲉⲣϧⲁⲉ.
c) Sah. ⲉⲛⲉⲩⲟⲩⲟϭⲟⲩⲛⲟ; ϣⲁⲩⲟⲩⲟϫⲟⲩⲉϫ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲟⲩⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲟⲕϩⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲃⲱⲛ ⲉϥⲟϣ (Tattam. d'après un texte liturgique).

25 pas, et la lumière ne tombait pas de mon visage. Je choisissais leur route, je siégeais en chef; je demeurais comme un roi parmi des soldats; je les consolais comme des gens dans le deuil.

XXX, 1 Et maintenant les moindres de tous rient de moi; maintenant ils me font la leçon à leur tour, ceux dont je méprisais les pères, ceux que j'estimais
2 dignes des chiens de mes troupeaux, car que me faisait la force de leurs mains?
3 le développement final était perdu chez eux; dans l'indigence et la disette, sans enfants, échappés hier d'un lieu aride, dans la restriction et la misère,
4 recherchant l'arroche salée dans un lieu vertigineux (?) l'arroche étant leur aliment; condamnés au pire, étant à bout de tout ce qui est bon; *rongeant*

ϩⲓⲧⲉⲛ ⲟⲩϩⲃⲱⲛ[1] ⲉϥⲟϣ[a]). ⲁⲩⲧⲱⲟⲩⲛⲟⲩ[2] ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ 5
ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲣⲉϥϭⲓⲟⲩⲓ. ⲛⲏ ⲉⲧⲉ ϩⲁⲛⲭⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲉⲧⲣⲁ ⲛⲉ 6
ⲛⲟⲩⲏⲟⲩ. ⲉⲩⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲙⲏϯ ⲛ̀ϩⲁⲛⲙⲁ ⲉⲩⲥⲉⲛⲥⲉⲛ 7
ⲛ̀ⲕⲁⲗⲱⲥ. ⲛⲏ ⲉⲛⲁⲩϣⲟⲡ ⲉϧⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲗⲉⲃϣⲓ[3] ⲛ̀ⲁⲅ-
ⲣⲓⲟⲛ. ⲡϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲧⲥⲃⲱ ⲛⲁ ⲡⲓⲣⲁⲛ ⲉⲧϣⲏϣ ⲛⲉⲙ 8
ⲡϣⲟⲩϣⲟⲩ ⲉⲧⲁϥϭⲉⲛⲟ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ. ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ϯⲟⲓ 9
ⲛ̀ⲕⲩⲑⲁⲣⲁ ⲛⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲟⲕ ⲉⲧⲟⲓ ⲛ̀ϫⲏⲓ[b] ⲛ̀ⲧⲟⲧⲟⲩ.
ⲁⲩⲙⲉⲥⲧⲱⲓ ⲇⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲟⲩⲉⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲓ. ⲙ̀ⲡⲟⲩ- 10
ϯⲁⲥⲟ ⲇⲉ ⲉϩⲓ ⲟⲩⲑⲁϥ[4] ⲉϧⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ ⲡⲁϩⲟ. ⲁϥⲟⲩⲱⲛ 11
ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲧⲉϥⲫⲓϯ[c] ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϯⲙⲕⲁϩ ⲛⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲭⲁⲗⲓ-
ⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁϩⲟ ⲁϥⲟⲩⲟⲣⲡϥ ⲉⲃⲟⲗ... ⲁϥⲥⲟⲩⲧⲱⲛ ⲛⲉϥ- 12
ϭⲁⲗⲁⲩϫ[d] ⲉⲃⲟⲗ. (ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲥⲟⲩⲧⲱⲛϥ ⲉⲃⲟⲗ). ⲁϥⲥⲟⲃϯ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲙⲁⲛⲙⲟϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲧⲁⲕⲟ. ⲁⲩϧⲓϯ ⲉⲃⲟⲗ 13
ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲙⲁⲛⲙⲟϣⲓ[5] ⲁⲩⲃⲁϣⲧ ⲛ̀ⲧⲁⲥⲧⲟⲗⲏ. ⲁϥϩⲓⲟⲩⲓ[6] 14
ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲟⲑⲛⲉϥ ⲉϧⲟⲩⲛ ⲉⲣⲟⲓ. ⲁϥⲉⲣⲭⲣⲁⲥⲑⲉ ⲛⲏⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ

1. M, L, P ⲟⲩϩⲱⲛ. — 2. L ⲁⲩⲧⲱⲛⲟⲩ. — 3. *T* ϩⲁⲛⲗⲉⲃϣ. — 4. P ⲟⲩⲑⲏϥ. — 5. L omet les six derniers mots. — 6. P ⲁⲩϩⲓⲟⲩⲓ.

a) La parenthèse est une addition de אA.
b) Lire ⲛ̀ϣϫⲏⲓ (*T*).
c) Grec : φαρέτραν ; la version sahidique porte ϩⲛⲁⲁⲩ, et non d'après Tattam ϩⲁⲁⲩ.
d) Dans les v. 12 et 13, le copte emploie le singulier, conformément à א.

des racines de bois dans des famines fréquentes. Des pirates se sont levés 5
contre moi, qui ont pour maisons des trous de rochers, criant au milieu des 6-7
endroits bien retentissants, eux qui habitaient dans des buissons sauvages;
fils d'insensés, au nom avili, dont la réputation est éteinte sur la terre. 8
Maintenant je suis pour eux une guitare, la fable du vulgaire. Ils m'ont 9-10
en horreur et s'écartent de moi ; ils ne se privent pas de me cracher au
visage ; il a ouvert son *carquois* et il m'a fait du mal, et il a renvoyé le 11
frein de mon visage... il a tendu ses pieds ; il a préparé sur moi les voies de 12
la destruction ; mes sentiers ont été usés ; j'ai été dépouillé de mon manteau. 13
Il a lancé ses flèches sur moi ; il m'a traité comme il a voulu ; je suis brisé de 14

15 ⲉⲧⲁϥⲟⲩⲱϣ ϯⲟⲩⲟϣⲉⲙ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲙ̀ⲕⲁϩⲛϩⲏⲧ ....ⲁⲥϣⲉ
ⲛⲁⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁϩⲉⲗⲡⲓⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲓϥⲓ. ⲟⲩⲟϩ[1] ⲧⲁⲥⲱ-
16 ⲧⲏⲣⲓⲁ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϭⲏⲡⲓ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲟⲩ ⲉⲥⲉ̀ⲫⲱⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ
ⲉϫⲱⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ. ϩⲁⲛⲉϩⲟⲟⲩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲉⲙⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ
17 ⲥⲉⲁⲙⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲓ. ϧⲉⲛ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲇⲉ ⲁⲩⲣⲱⲕϩ ⲛ̀ϫⲉ
18 ⲛⲁⲕⲁⲥ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲛⲁⲙⲟⲩϯ ⲇⲉ ⲁⲩⲃⲱⲗ ⲉⲃⲟⲗ. ϧⲉⲛ
ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲟⲙ ⲁϥⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲥⲧⲟⲗⲏ. ⲁϥⲕⲱϯ[2] ⲉⲣⲟⲓ
19 ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ϩⲑⲏϥ ⲛ̀ⲧⲁϣⲑⲏⲛ. ⲁⲕⲓⲣⲓ ⲇⲉ ⲛⲏⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲟⲙⲓ. ⲁⲣⲉ ⲡⲁⲙⲉⲣⲟⲥ ϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲛⲉⲙ
20 ⲟⲩⲕⲉⲣⲙⲓ. ϯⲱϣ ⲉⲡϣⲱⲓ ϩⲁⲣⲟⲕ. ⲟⲩⲟϩ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ[a]
21 ⲁⲩⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲣⲟⲓ. ⲁⲩⲧⲱⲟⲩⲛ[3] ⲇⲉ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲛⲁⲓ. ⲁⲕⲉⲣⲙⲁⲥⲧⲓⲅⲅⲟⲓⲛ[4]
22 ⲙ̀ⲙⲟⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲓϫ ⲉⲥϫⲟⲣ. ⲁⲕⲑⲁϣⲧ ⲇⲉ ⲉϩⲁⲛⲉⲙⲕⲁϩ
23 ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲃⲉⲣⲃⲱⲣⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲡⲟⲩϫⲁⲓ. ϯⲉⲙⲓ ϫⲉ
ⲫⲙⲟⲩ ⲡⲉⲧⲛⲁⲙⲟⲩⲛⲕⲧ. ⲡⲏⲓ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲉϥⲙⲱⲟⲩⲧ ⲧⲏⲣⲟⲩ
24 ⲡⲉ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲁⲙⲟⲓ ⲅⲁⲣ ⲛⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲡⲉ ⲉϧⲟⲑ-
ⲃⲉⲧ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ. ⲓⲉ ⲛ̀ⲧⲁϯϩⲟ ⲉⲕⲉⲟⲩⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲉϥⲉⲣ ⲫⲁⲓ ⲛⲏⲓ.

1. M, L, P ⲟⲩ; *T* ⲟⲩⲟϩ. — 2. M, L, P ⲁⲩⲕⲱϯ; *T* ⲁϥⲕⲱϯ. — 3. M ⲁⲕⲧⲱⲟⲩⲛ. — 4. P ⲙⲁⲥⲧⲓⲅⲅⲓⲟⲛ.

a) Au lieu de οὐκ ἀκούεις μου.

15 douleurs... : mon espérance s'en est allée comme un souffle; mon salut, comme
16 un nuage; et maintenant, ma vie sera répandue sur moi; des jours d'afflic-
17 tion s'emparent de moi. Dans la nuit, mes os ont été consumés; mes nerfs
18 se sont relâchés. Avec une grande violence il a saisi mon manteau; il m'a
19 enserré comme le bord de mon vêtement; tu m'as traité comme la boue;
20 ma part est dans la terre et la cendre. Je crie vers toi, et *tu ne* m'écoutes
21 *pas;* ils se sont levés et m'ont observé; ils se sont dressés contre moi
22 sans pitié; tu m'as châtié d'une main violente; tu m'as confiné dans les
23 afflictions et tu m'as chassé du bien-être. Je sais que la mort me consumera:
24 la maison de tous les mortels est la terre. Ah! si j'avais le pouvoir de me

ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ ⲁⲓⲣⲓⲙⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲁⲧϫⲟⲙ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ϣⲁⲓϥⲓⲁϩⲟⲙ ⲇⲉ 25
ⲁⲓϣⲁⲛⲛⲁⲩ[1] ⲉⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲛⲁⲅⲕⲏ. ⲉⲓϫⲏ ⲁⲛⲟⲕ 26
ϧⲉⲛ ⲛⲓⲁⲅⲁⲑⲟⲛ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲁⲩⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲓ ⲙⲁⲗⲗⲟⲛ ⲛ̀ϫⲉ 27
ϩⲁⲛⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ[a]..... ⲁⲓⲙⲟϣⲓ ⲉⲓϥⲓⲁϩⲟⲙ 28
ⲛ̀ϯϫⲱ ⲛ̀ⲣⲱⲓ ⲁⲛ. ⲁⲓⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲑⲱⲟⲩⲧⲥ ⲉⲓⲱϣ
ⲉⲃⲟⲗ. ⲁⲓⲉⲣ ⲥⲟⲛ ⲉⲛⲓⲥⲓⲣⲏⲛⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣ ⲉⲛⲓⲥⲧⲣⲟⲩ- 29
ⲑⲟⲥ. ⲡⲁϣⲁⲣ ⲁϥⲉⲣⲭⲁⲕⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲕⲁⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ 30
ⲡⲕⲁⲩⲙⲁ. ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲉⲩϩⲏⲃⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲕⲩⲑⲁⲣⲁ 31
ⲡⲁⲯⲁⲗⲙⲟⲥ ⲇⲉ ⲁϥϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ⲉⲩⲣⲓⲙⲓ.

Ⲁⲓⲥⲉⲙⲛⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ⲛⲁⲃⲁⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁⲕⲁϯ XXXI, 1
ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲟⲥ. ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲁ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲑⲁϣϥ ⲉⲃⲟⲗ 2
ⲙ̀ⲡϣⲱⲓ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲕⲗⲏⲣⲟⲛⲟⲙⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓϩⲩⲕⲁⲛⲟⲥ ⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ ⲧⲉ. ⲟⲩⲟⲩⲟⲓ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ ⲙⲡⲓ- 3
ⲣⲉϥϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲙⲉⲧϣⲉⲙⲙⲟ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲓⲣⲓ ⲛ̀ϯⲁⲛⲟⲙⲓⲁ.
ⲙⲏ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲁⲛ ⲉⲧⲛⲁⲛⲁⲩ ⲉⲛⲁⲙⲱⲓⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲧⲛⲁϭⲓⲏⲡⲓ 4
ⲛ̀ⲛⲁϣⲉⲛⲧⲁⲧⲥⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲓⲙⲟϣⲓ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲣⲉϥ- 5

1. *T* ⲁⲓϣⲉⲛⲛⲁⲩ.

a) Le copte omet le ℣. 27.

tuer moi-même, ou de prier quelque autre de le faire pour moi! Et moi j'ai 25
pleuré sur tout impuissant; je soupirais quand je voyais un homme dans la
nécessité, tandis que j'étais dans la fortune; voici de plus en plus que des 26
jours de maux sont venus sur moi..., j'ai marché en gémissant, je n'ai pas 28
fermé ma bouche; je me suis levé dans l'assemblée pour crier; je suis devenu 29
le frère des sirènes et le compagnon des autruches; ma peau est devenue 30
toute noire ainsi que mes os, par la chaleur. Ma guitare s'est tournée au 31
deuil; mes chants sont devenus des pleurs.

J'ai fait un pacte avec mes yeux : je ne devais pas penser à une vierge. XXXI, 1
Qu'est-ce que le Seigneur a établi d'en haut? l'héritage du parfait vient 2
des régions supérieures. Malheur et ruine au malfaiteur, bannissement à 3
ceux qui pratiquent l'iniquité. Ne verra-t-il pas ma conduite, ne comptera-t-il 4
pas tous mes pas? Si j'ai marché avec les moqueurs, si mon pied a couru 5

6 ⲥⲱⲃⲓ ⲓⲥϫⲉ ⲁⲥⲓⲏⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲫⲁⲧ ⲉⲟⲩⲭⲣⲟϥ. ⲁⲓⲟϩⲓ ⲇⲉ
ⲉⲣⲁⲧ ϧⲉⲛ ⲟⲩϣ̀ϣⲓ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ. ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ⲧⲁⲙⲉ-
7 ⲧⲁⲧⲕⲁⲕⲓⲁ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲥⲣⲓⲕⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲁⲫⲁⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓ ⲡⲉϥ-
ⲙⲱⲓⲧ[1]. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁ ⲡⲁϩⲏⲧ ⲟⲩⲁϩϥ ⲛ̀ⲥⲁ ⲡⲁⲃⲁⲗ. ⲓⲥϫⲉ
8 ⲁⲓϭⲟϩ ⲉⲇⲱⲣⲟⲛ ϧⲉⲛ ⲛⲁϫⲓϫ[2]. ⲉⲓⲉ̀ϭⲟ ⲁⲛⲟⲕ ⲛ̀ⲧⲉ[3] ϩⲁⲛ-
ⲕⲉⲭⲱⲟⲩⲛⲓ ⲟⲩⲟⲙⲟⲩ. ⲉⲓⲉ̀ⲉⲣ ⲁⲧⲛⲟⲩⲛⲓ ⲇⲉ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ.
9-10 ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁ ⲡⲁϩⲏⲧ ⲣⲓⲕⲓ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲥϩⲓⲙⲓ ⲛ̀ⲕⲉⲟⲩⲁⲓ[a].... ⲟⲩⲟϩ
11 ⲛⲁⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲁⲗⲱⲟⲩⲓ ⲉⲩⲉ̀ϯⲕⲉϩ[b] ⲛⲱⲟⲩ. ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲅⲁⲣ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲙ̀ⲃⲟⲛ ⲛ̀ⲁⲧⲁⲙⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲡⲉ ⲉⲥⲱϥ ⲛ̀ⲧⲥϩⲓⲙⲓ ⲛ̀ⲟⲩ-
12 ⲣⲱⲙⲓ. ⲟⲩⲭⲣⲱⲙ ⲇⲉ ⲉϥⲙⲟϩ ⲥⲁⲥⲁ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲫⲙⲁ ⲉϣⲁϥⲓ
13 ⲉϫⲱϥ ϣⲁϥⲧⲁⲕⲟϥ ⲛⲉⲙ ⲛⲉϥⲛⲟⲩⲛⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲓⲕⲉⲗϫ
ⲡϩⲁⲡ ⲛ̀ⲟⲩⲃⲱⲕ ⲛ̀ⲧⲏⲓ ⲓⲉ ⲟⲩⲃⲱⲕⲓ ⲉϥⲉ̀ϭⲓ[c] ϩⲁⲡ ⲟⲩⲃⲏⲓ.
14 ⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲡⲉϯⲛⲁⲁⲓϥ ⲁϥϣⲁⲛϣⲉⲛⲧ ⲛ̀ϫⲉ Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲓⲉ ⲁⲓⲛⲁⲟⲩⲟ-
15 ϩⲉⲙ ⲛⲁϥ ⲛ̀ⲁϣ ⲛ̀ⲣⲏϯ. ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛϫⲉⲙⲡⲁϣⲓⲛⲓ. ⲙⲏ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲁⲛ ⲉⲧⲁⲓϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲁⲩϣⲱⲡⲓ ϩⲱⲟⲩ.

1. P ⲡⲉⲧϥⲙⲱⲓⲧ. — 2. P répète les deux derniers mots. — 3. *T* ⲛⲧⲁ.

a Le copte omet la seconde partie du ℣ 9, et la première du ℣ 10.
b) ϯⲕⲉϩ = κολαφιζειν; le grec est ταπεινωθειη, avec un sens plus vague.
c) Grec : κρινομενων = ⲉⲩϭⲓϩⲁⲡ.

6 à la fraude, — mais j'ai été placé dans une juste balance et le Seigneur connaît
7 mon innocence — si mon pied s'est écarté du chemin, si mon cœur a suivi
8 mon œil, si j'ai touché de mes mains des dons *corrupteurs :* que je sème, et
9 que d'autres consomment; que je sois sans racines sur la terre. Si mon cœur
10 a fléchi vers la femme d'un autre...; que mes jeunes enfants soient souffletés!
11 car la fureur de la colère ne peut être contenue, s'il y a violation de la femme
12 d'autrui; c'est un feu brûlant partout; le lieu où il pénètre, il le détruit
13 radicalement. Si j'ai contourné le droit d'un de mes serviteurs ou servantes
14 *ayant un procès* contre moi, que ferai-je donc si le Seigneur m'interroge?
15 comment lui répondrai-je, s'il me visite? N'est-ce pas de la même manière
que j'ai été formé dans le sein, qu'ils l'ont été aussi? nous sommes nés

ⲉⲧⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲉⲩⲥⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲓⲑⲛⲉ̀ϫⲓ[a] ⲣⲱ. ⲛⲓⲁⲧϫⲟⲙ 16
ⲇⲉ... ⲙ̀ⲡⲁⲓⲧⲁⲥⲑⲱⲙⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ. ⲫ̀ⲃⲁⲗ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲏⲣⲁ ⲙ̀ⲡⲁⲓ-
ϯⲉⲙⲕⲁϩ ⲛⲁϥ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲓⲟⲩⲱⲙ ⲙ̀ⲡⲁⲱⲓⲕ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ 17
ⲙ̀ⲡⲓϯ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟϥ[b]..... ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲓⲛⲁⲩ 19
ⲉⲟⲩⲁⲓ ⲉϥⲃⲏϣ ⲉϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟ ⲙ̀ⲡⲓϩⲟⲃⲥϥ. ⲛⲓⲁⲧϫⲟⲙ ⲇⲉ 20
ⲓⲥϫⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲙⲟⲩ ⲉⲣⲟⲓ. ⲁⲩϧⲙⲟⲙ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲟⲩϫ̀ⲫⲟⲓ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ... ⲛⲁϩⲓⲏⲃ. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓϥⲓ ⲧⲟⲧ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲟⲣⲫⲁⲛⲟⲥ 21
ⲉⲣⲉ ϩⲑⲏⲓ ϫⲟⲣ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲃⲟⲏⲑⲓⲁ ϣⲟⲡ. ⲉⲣⲉ 22
ⲡⲁϣⲱⲃϣ ϩⲉⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲧⲉϥⲕⲉⲗⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲁϫ̀ⲫⲟⲓ
ⲉϥⲉ̀ϧⲟⲙϧⲉⲙ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲕⲁⲗⲁⲛⲕⲉϩ. ϯϩⲟϯ ⲅⲁⲣ 23
ⲛ̀ⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁⲥⲙⲟⲛⲓ[c] ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁϣⲱⲡ ⲉⲣⲟⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ
ⲡⲉϥⲗⲏⲙⲙⲁ[1]. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓⲑⲱϣ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲟⲩⲃ ⲉⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲧⲏⲓ. 24
ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓⲭⲁϩⲑⲏⲓ ⲉⲟⲩⲱⲛⲓ ⲉⲛⲁϣⲉⲛⲥⲟⲩⲉⲛϥ· ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ 25
ⲁⲓⲟⲩⲛⲟϥ ⲙ̀ⲙⲟⲓ ⲉⲧⲁ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲙⲉⲧⲣⲁⲙⲁⲟ ϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ.
(ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲓⲣⲁϣⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡϩⲉⲓ ⲙ̀ⲡⲁϫⲁϫⲓ)[d]. ⲓⲥϫⲉ

1. L ⲗⲩⲙⲁ.

a) θ est superflu et semble reproduit de la ligne précédente.
b) Manque ℣ 18.
c) Lire ⲁⲥⲁⲙⲟⲛⲓ (T).
d) La parenthèse est à sa place au ℣ 29.

ensemble dans le même sein. Je n'ai pas renversé les faibles; je n'ai pas fait 16
souffrir l'œil de la veuve. Si j'ai mangé mon pain seul, sans en donner à l'or- 17
phelin..., si j'ai vu quelqu'un nu sur le point de périr et si je ne l'ai pas revêtu ; 19
si je n'ai pas été béni des faibles, leurs épaules étant réchauffées par *la laine de* 20
mes brebis ; si j'ai levé ma main contre un orphelin, persuadé que j'obtiendrais 21
une aide puissante, que mon bras tombe de sa jointure, que mon avant-bras 22
se brise séparé de son coude, car la crainte du Seigneur m'a saisi, et je ne 23
puis pas échapper à son emprise. Si j'ai placé de l'or dans un de mes terrains, 24
si j'ai eu confiance en une pierre précieuse, si je me suis réjoui quand il 25
m'arrivait une grande fortune, (si je me suis réjoui de la chute de mon

26 ⲁⲓⲫⲉⲣϣ ⲧⲟⲧ ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲧⲏⲡⲓ ϣⲁⲛⲧⲉⲛⲛⲁⲩ ⲉⲫⲣⲏ
ⲉⲧⲉⲣⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ϫⲉ ϥⲕⲏⲛ (ⲓⲉ ϥϫⲱ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲉⲃⲟⲗ)[a] ⲟⲩⲟϩ
27 ⲙⲙⲟϩ ϥⲙⲟⲩⲛⲕ[1] ⲉⲃⲟⲗ ⲉϩⲛⲱⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲡⲉ. ⲟⲩⲟϩ
ⲓⲥϫⲉ ⲁⲩⲉⲣϩⲁⲗ ⲙ̀ⲡⲁϩⲏⲧ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲧϩⲏⲡ ⲓⲉ ⲛ̀ϭⲓⲟⲩⲓ[2]. ⲓⲥϫⲉ
28 ⲇⲉ ⲁⲓⲭⲁ ⲧⲁϫⲓϫ ϩⲓⲣⲉⲛ ⲣⲱⲓ ⲁⲓϯⲫⲓ ⲉⲣⲟⲥ. ⲡⲁⲓⲭⲉⲧ
ⲉⲩⲉ̀ⲟⲡϥ ⲛⲏⲓ ⲉⲩⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲁⲛⲟⲙⲓⲁ. ϫⲉ ⲁⲓϫⲉ ⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ
29 ⲙ̀ⲡⲉⲙⲧⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓⲣⲁϣⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡϩⲉⲓ ⲙ̀ⲡⲁ-
30 ϫⲁϫⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϫⲟ̀ⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁϩⲏⲧ ϫⲉ ⲕⲁⲗⲱⲥ. ⲉϥⲉ̀ⲥⲱ-
ⲧⲉⲙ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲙⲁϣϫ ⲉⲡⲁⲥⲁϩⲟⲩⲓ. ⲉⲓⲉ̀ⲉⲣϣϫⲏⲓ ⲇⲉ ϧⲉⲛ
31 ⲡⲁⲗⲁⲥ[3][b] ⲉⲩϯⲙⲕⲁϩ ⲛⲏⲓ. ⲓⲉ ⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲟⲩϫⲟⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ
ⲛ̀ⲥⲟⲡ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲁⲃⲱⲕⲓ ϫⲉ ⲛⲓⲙ ⲉⲑⲛⲁϯ ⲛⲁⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲥⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ϧⲉⲛ ⲛⲉϥⲥⲁⲣⲝ. ⲉⲑⲃⲉ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩϩⲉⲗϫⲉ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ...
32-33 ⲡⲁⲣⲟ ⲇⲉ ⲛⲁϥⲟⲩⲏⲛ ⲡⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓⲉⲣⲛⲟⲃⲓ
34 ⲛ̀ϯⲉⲙⲓ ⲁⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲭⲱⲡ[4] ⲛ̀ⲛⲁⲛⲟⲃⲓ. ⲙ̀ⲡⲓϣⲫⲓⲧ[5] ⲅⲁⲣ
ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲉϥⲟϣ ⲉϣⲧⲉⲙⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙⲑⲟ.
ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁⲓⲭⲁ ⲟⲩϫⲱⲃ ⲉⲉⲣⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲟ ⲉⲣⲉ ⲕⲉⲛϥ

1. M ϥⲙⲟⲛⲕ. — 2. *T* ⲛ̀ϭⲓⲟⲩⲓ. — 3. P omet ⲡⲁⲗⲁⲥ. — 4. P ⲭⲱⲃ. — 5. M ⲙ̀ⲡⲁⲓϣⲫⲓⲧ; ⲓ au-dessus de ⲁ.

a) Addition du copte.
b) Lire ⲡⲁⲗⲁⲟⲥ (*T*).

26 ennemi), si j'ai étendu ma main sur des sommes incalculables; jusqu'à ce
que nous voyions le soleil lumineux cesser *sa lumière* ou la lune défaillir :
27 ils n'ont pas de volonté. Si mon cœur a été trompé en cachette ou à la déro-
28 bée; si j'ai mis ma main sur ma bouche en la baisant; cela encore me sera
compté pour une grande faute; car j'ai renié en face le Seigneur Très-Haut.
29 Si je me suis réjoui de la chute de mon ennemi, et que mon cœur a dit :
30 C'est bien; que mon oreille entende ma malédiction; que je sois tourné en
31 dérision et offensé par mon peuple. Si mes servantes n'ont pas dit sou-
vent : Qui nous donnera de nous rassasier de sa chair, parce que j'étais
32-33 bon à l'excès... et que ma porte était ouverte à tous; si j'ai péché sans le
34 savoir et si j'ai caché mes péchés; car je n'ai pas eu honte devant une foule
nombreuse de façon à ne pas me révéler en sa présence; si j'ai laissé l'in-

ϣⲟⲩⲓⲧ.... ⲧϫⲓϫ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲁⲓⲉⲣϩⲟϯ[1] ϧⲁⲧⲉⲥϩⲏ. 35
ⲟⲩⲥϧⲁⲓ ⲇⲉ ⲉϥⲉⲛⲧⲟⲧ[a] ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲁⲓ ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓϯ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲗⲟⲙ 36
ⲉϫⲉⲛ ⲛⲁⲙⲟϯ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓⲱϣ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲓⲥϫⲉ ⲙ̀ⲡⲁⲓ- 37
ⲫⲁϧϥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲁⲧⲏⲓϥ ⲛⲁϥ ⲙ̀ⲡⲓϭⲓ ϩⲗⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲏ
ⲉⲧⲉ ⲟⲩⲟⲛⲧⲏⲓ ⲉⲣⲟϥ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁ ⲡⲕⲁϩⲓ ϥⲓⲁϩⲟⲙ ⲉϩⲣⲏⲓ 38
ⲉϫⲱⲓ ⲉⲛⲉϩ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲁ ⲛⲉϥⲕⲉⲑⲗⲱⲙ ⲣⲓⲙⲓ ⲉⲩⲥⲟⲡ 39
ⲉⲑⲃⲏⲧ. ⲁⲓⲟⲩⲱⲙ ⲛ̀ⲧⲉϥϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ ⲛ̀ϫⲓⲛϫⲏ. ⲓⲥϫⲉ
ⲇⲉ ⲁⲓⲉⲣϩⲁⲗ ⲛ̀ⲧⲯⲩⲭⲏ ⲙⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓϯⲙⲕⲁϩ
ⲛⲁⲥ. ϩⲁⲣⲁ ⲛ̀ⲧϣⲉⲃⲓⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲩⲟ ⲉⲩⲉ̀ⲣⲱⲧ ⲛⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ 40
ϩⲁⲛⲉⲛⲧⲏϫ. ⲛ̀ⲧϣⲉⲃⲓⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲓⲱⲧ ⲉϥⲉ̀ⲣⲱⲧ ⲛⲏⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩ-
ⲃⲁⲧⲟⲥ.

Ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲕⲏⲛ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲉϥⲥⲁϫⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲭⲁⲣⲱⲟⲩ XXXII, 1
ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲕⲉ̅ⲅ̅ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣ ⲉϣⲧⲉⲙⲟⲩⲟϩⲉⲙ ⲛ̀ⲓⲱⲃ ϫⲉ ⲛⲁⲣⲉ
ⲓⲱⲃ ⲟⲓ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲙ̀ⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ.
Ⲁϥϫⲱⲛⲧ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲡϣⲏⲣⲓ ⲙ̀ⲃⲁⲣⲁⲭⲓⲏⲗ ⲡⲓⲃⲟⲩ- 2
ⲥⲓⲧⲏⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ϯⲥⲩⲅⲅⲉⲛⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲁⲣⲁⲙ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲁⲩⲥⲓ-

1. L ⲛⲁⲉⲣϩⲟϯ.

a) La première personne est représentée par la terminaison de ⲧⲟⲧ : la leçon ⲉⲓⲉⲛⲧⲟⲧ de Tattam est inexplicable.

digent en dehors de ma porte ayant le ventre vide... car je craignais la 35
main du Seigneur. Si j'ai mis l'écrit de quelqu'un que j'avais en ma posses- 36
sion comme couronne autour de mes épaules et si je l'ai lu, si je ne l'ai 37
pas déchiré ni voulu le lui rendre, je ne lui ai rien pris de ce qu'il me devait.
Si la terre a jamais gémi contre moi, si ses sillons aussi ont pleuré à mon 38
sujet parce que je consommais son énergie seul et pour rien; si j'ai fraudé 39
et offensé la vie du maître du pays : qu'à la place du froment, poussent 40
pour moi des orties, et à la place de l'orge, des ronces. »

Et Job cessa de parler, et ses trois compagnons se turent aussi, s'abs- XXXII, 1
tenant de répondre à Job; car Job était juste vis-à-vis d'eux.
Élius, fils de Barachiel le Buzite, de la famille d'Aram de la contrée 2

ⲧⲓⲧⲟⲥ ⲛ̀ⲭⲱⲣⲁ. ⲁϥϫⲱⲛⲧ ⲇⲉ ⲉⲓⲱⲃ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ. ϫⲉ
3 ⲁϥϫⲟⲥ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲕⲉⲅ̅
ⲛ̀ϣⲫⲏⲣ ⲛ̀ⲧⲁϥ ⲁϥϫⲱⲛⲧ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ ϫⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩϣ-
ϫⲉⲙϫⲟⲙ ⲛ̀ⲟⲩⲟϩⲉⲙ ⲟⲩⲃⲉ ⲓⲱⲃ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲭⲁϥ ϫⲉ
4 ⲟⲩⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲡⲉ. ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲇⲉ ⲁϥⲉⲣϩⲩⲡⲟⲙⲉⲛⲓⲛ ⲉⲟⲩⲟϩⲉⲙ
6 ⲛ̀ⲓⲱⲃ... ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲡϣⲏⲣⲓ ⲙ̀ⲃⲁⲣⲁⲭⲓⲏⲗ
ⲡⲓⲃⲟⲩⲍⲓⲧⲏⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ ⲙⲉⲛ ϧⲉⲛ
ⲡⲁⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ⲑⲱⲧⲉⲛ ϩⲁⲛϧⲉⲗⲗⲟⲓ. ⲉⲑⲃⲉ
ⲫⲁⲓ ⲁⲓⲭⲁⲣⲱⲓ[a] ⲉⲁⲓⲉⲣϩⲟϯ ⲛ̀ⲧⲁⲙⲱⲧⲉⲛ ⲉⲧⲁⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ.
7 ⲁⲓϫⲟⲥ[1] ⲇⲉ ϫⲉ ⲡⲓⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲁⲛ ⲡⲉ ⲉⲑⲣⲓⲥⲁϫⲓ. ⲛⲏ ⲇⲉ ⲁⲛ
8 ⲉⲧϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ϯⲥⲟⲫⲓⲁ. ⲁⲗⲗⲁ
ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲡⲛⲓϥⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ
9 ⲡⲉⲧϯⲥⲃⲱ ⲛⲱⲟⲩ. ⲛⲏ ⲁⲛ ⲉⲧⲁⲩⲉⲣ ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ⲛⲉ
10 ⲛⲓⲥⲁⲃⲉⲩ ⲟⲩⲇⲉ ⲛⲓϧⲉⲗⲗⲟⲓ ⲁⲛ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲓϩⲁⲡ. ⲉⲑⲃⲉ
ⲫⲁⲓ ⲁⲓϫⲟⲥ ϫⲉ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲁⲧⲁⲙⲱⲧⲉⲛ ⲉⲛⲏ[2]
11 ⲉϯⲉⲙⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ. ϭⲓⲥⲙⲏ ⲉⲛⲁⲥⲁϫⲓ ϯⲛⲁϫⲟⲧⲟⲩ ⲅⲁⲣ ⲉⲣⲉⲧⲉⲛ-

1. L ⲁⲥϫⲟⲥ. — 2. P ⲉⲛⲓⲉⲛⲓ.

a) *T* ⲁⲓⲭⲑⲣⲱⲓ.

d'Ausitis, Élius fut fort irrité contre Job, parce qu'il avait dit devant le
3 Seigneur : Je suis juste ; il fut aussi fort irrité contre ses trois compagnons,
parce qu'ils ne pouvaient pas répondre à Job, et le regardaient comme un
4-6 impie. Élius avait attendu pour répondre à Job... Et Élius, fils de Barachiel
le Buzite, prit la parole et dit : « Je suis inférieur par mon âge ; vous, vous
êtes des vieillards. Pour cela, je me suis tu, craignant de vous faire mon-
7 tre de ma science. Je disais : Le temps n'est pas pour moi de parler. Mais
ce ne sont pas ceux qui ont beaucoup d'années qui connaissent la sagesse ;
8 c'est un esprit qui est dans les hommes, le souffle du Tout-Puissant qui nous
9 instruit. Ce ne sont pas ceux d'un grand âge qui sont les sages, ni les
10 vieillards qui sont judicieux. C'est pourquoi je dis : Écoutez-moi, et je vous
11 apprendrai ce que je sais. Prêtez l'oreille à mes paroles ; je les dirai et vous

ⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ[1] ϣⲁⲧⲉⲧⲉⲛϧⲟⲧϧⲉⲧ ⲛ̀ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲓⲉ̀ⲕⲁϯ 12
ϣⲁⲣⲱⲧⲉⲛ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲛⲉⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲡⲉⲧⲥⲟϩⲓ ⲛ̀ⲓⲱⲃ ⲟⲩⲇⲉ ⲫⲏ
ⲉⲧⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛⲁϥ ⲛ̀ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲏⲛⲟⲩ. ϩⲓⲛⲁ 13
ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉⲛϣⲧⲉⲙϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁⲛϫⲓⲙⲓ[2] ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲫⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅
ⲉⲁⲛⲟⲩⲁϩⲧⲟⲧⲉⲛ. ⲁⲧⲉⲧⲉⲛⲭⲁ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲇⲉ ⲉϫⲉ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ 14
ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ. ⲁⲩⲉⲣϩⲟϯ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲉⲣⲟⲩⲱ ⲁⲩⲑⲣⲉ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ 15
ⲉⲣⲁⲡⲁⲥ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲁⲓⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲁϫⲓ ⲅⲁⲣ 16
ϫⲉ ⲁⲩⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲉⲣⲟⲩⲱ.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲡⲁⲗⲓⲛ ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ. 17-18
ϯⲙⲉϩ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ ϥⲕⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲧⲁⲛⲉϫⲓ. ⲧⲁⲛⲉϫⲓ ⲅⲁⲣ ⲉⲥⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲥⲕⲟⲥ ⲉϥⲙⲉϩ 19
ⲛ̀ⲉⲙⲃⲣⲓⲥ ⲉϥⲃⲉⲣⲃⲉⲣ ⲉⲣⲉ ⲣⲱϥ ⲙⲏⲣ. ⲛⲉⲙ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩ-
ϩⲟⲓ[a] ⲛ̀ⲛⲓϥⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲃⲉⲥⲛⲏⲧ ⲉⲁϥⲫⲱϧ. ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲟⲩⲛ 20
ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲁⲙ̀ⲧⲟⲛ ⲉⲁⲓⲟⲩⲱⲛ ⲛ̀ⲛⲁⲥⲫⲟⲧⲟⲩ. ϯⲛⲁϣⲫⲓⲧ ⲅⲁⲣ 21
ⲁⲛ ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ. ⲟⲩⲇⲉ ⲛ̀ϯⲛⲁϣⲫⲓⲧ ⲁⲛ ϧⲁⲧϩⲏ

1. P ⲉⲣⲉⲧⲉⲛⲥⲱⲧⲉⲙ. — 2. P ⲁⲓϫⲓⲙⲓ.

a) Grec : φυσητήρ = ϣϩⲓ.

les écouterez, jusqu'à ce que vous pénétriez ces paroles et que j'arrive jus- 12
qu'à vous. De fait, il n'y a eu personne parmi vous pour reprendre Job ou
lui répondre par discours; de sorte que vous ne pouvez pas dire : Nous 13
avons trouvé la sagesse du Seigneur en nous joignant à lui; vous avez laissé 14
un homme dire de telles paroles. Ils ont eu peur; ils n'ont pas répondu; ils 15
ont laissé leurs paroles vieillir chez eux; j'ai attendu — car je n'ai pas parlé 16
— qu'ils se soient arrêtés et n'aient pas répondu. »

Élius répondit et dit : « Je parlerai à mon tour; car je suis plein de paroles; 17-18
l'esprit de mon intérieur me remue : mon intérieur est comme une outre 19
remplie d'un vin nouveau bouillonnant, mais liée à l'ouverture, et comme
le soufflet du métallurgiste quand il se brise; je parlerai donc, pour me sou- 20
lager, en ouvrant mes lèvres; je n'aurai pas honte devant un homme, devant 21

22 ⲛ̀ⲟⲩⲙⲓⲥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ. ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲅⲁⲣ ⲁⲛ ⲉⲉⲣϣ-
ⲫⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲉⲥⲉ̀ⲟⲩⲟⲙⲧ ϩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲧϩⲟⲗⲓ.
XXXIII. 1-2 ⲁ̀ⲗⲗⲁ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲓⲱⲃ ⲉⲛⲁⲥⲁϫⲓ... ϩⲏⲡⲡⲉ ⲅⲁⲣ ⲁⲓⲟⲩⲱⲛ
3 ⲛ̀ⲣⲱⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲗⲁⲥ. ϥⲟⲩⲁⲃ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁϩⲏⲧ
ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲡⲕⲁϯ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲥⲫⲟⲧⲟⲩ[1] ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲛⲟⲓⲛ
4 ⲉϩⲁⲛϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲉⲩⲟⲩⲁⲃ. ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲉϥⲟⲩⲁⲃ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲑⲁ-
ⲙⲓⲟⲓ. ⲡⲛⲓϥⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲡⲁⲛⲕⲣⲁⲧⲱⲣ ⲡⲉⲧϯⲥⲃⲱ ⲛⲏⲓ.
5 ⲁⲕϣⲁⲛϫⲉⲙϫⲟⲙ ⲁⲣⲓⲟⲩⲱ ⲛⲏⲓ ⲟⲩⲃⲉ ⲛⲁⲓ. ⲁⲙⲟⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲕ
6 ⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧⲕ ⲟⲩⲃⲏⲓ. ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ ⲟⲩⲃⲏⲕ. ⲁⲕⲑⲁⲙⲓⲏⲟⲩⲧ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲟⲙⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲏϯ ϩⲱ ⲉⲧⲁⲩⲑⲁⲙⲓⲟⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ
7 ⲫⲁⲓ ⲫⲁⲓ. ⲧⲁϩⲟϯ ⲥⲛⲁϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣⲕ[2] ⲁⲛ ⲟⲩⲟϩ ⲧⲁϫⲓϫ
8 ⲛ̀ⲛⲉⲥϩⲣⲟϣ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲕ. ⲡⲗⲏⲛ ⲁⲕϫⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲛⲁⲙⲁϣϫ.
9 ϯⲥⲙⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉⲕⲥⲁϫⲓ ⲁⲓⲥⲟⲑⲙⲉⲥ. ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲁⲕϫⲟⲥ ϫⲉ
ϯⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣⲛⲟⲃⲓ. ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲁⲧⲁⲣⲓⲕⲓ ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣⲁⲛⲟⲙⲓⲛ
10 ⲅⲁⲣ. ⲟⲩⲁⲣⲓⲕⲓ ⲇⲉ ⲁϥϫⲉⲙⲥ ⲉⲣⲟⲓ. ⲁϥⲟⲡⲧ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
11 ⲛ̀ⲟⲩϫⲁϫⲓ. ⲧⲁⲫⲁⲧ ⲇⲉ ⲁϥϩⲓⲧⲥ ⲉⲡϣⲉ. ⲁϥⲁⲣⲉϩ ⲇⲉ
12 ⲉⲛⲁⲙⲱⲓⲧ ⲧⲏⲣⲟⲩ. ⲡⲱⲥ ⲅⲁⲣ ⲕϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ

1. P ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲁⲥⲫⲟⲧⲟⲩ. — 2. L *T* ⲉⲛⲁϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣⲕ.

22 quelqu'un né d'une femme; car je ne sais pas admirer les personnes; non,
que plutôt je sois rongé par la teigne.
XXXIII. 1-2 Eh bien, Job, écoute mes paroles... car j'ai ouvert la bouche et ma langue
3 a parlé. Mon cœur est net dans mes paroles; le jugement de mes lèvres
4 rappellera des choses pures : c'est un esprit saint qui m'a formé, c'est le
5 souffle du Tout-Puissant qui me renseigne. Si tu peux, réponds-moi à ces
6 choses : *mais* attends, arrête-toi pour moi, je le ferai pour toi. Tu as été
7 formé de boue comme nous l'avons été nous-mêmes. La crainte de moi ne
8 te troublera pas, et ma main ne s'appesantira pas sur toi : mais tu as dit à
9 mes oreilles; j'ai entendu le son de tes paroles : oui, tu as dit : Je suis juste;
10 je n'ai pas péché; je suis irrépréhensible; je n'ai pas forfait; mais il a trouvé
11 un grief contre moi : il m'a compté comme un ennemi; il a mis mon pied
12 dans les broussailles; il a observé toutes mes démarches. Comment donc

ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ. ⲟⲩϣⲁⲉⲛⲉϩ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ
ⲫⲏ ⲉⲧⲥⲁⲡϣⲱⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲭϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲇⲉ ϫⲉ ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ 13
ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲥⲁϫⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲉ[1] ⲡⲁϩⲁⲡ. ϧⲉⲛ ⲡϫⲓⲛⲑⲣⲉ 14
ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲥⲟⲡ[2] ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲁϩⲃ̅ ⲟⲩⲣⲁⲥⲟⲩⲟ[a]
ⲓⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲗⲉⲧⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟϯ 15
ϣⲁⲥϩⲉⲓ[3] ⲉⲥⲛⲁϣⲧ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ[c] ⲉⲩⲉⲛⲕⲟⲧ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲡⲟⲩϭⲗⲟϫ. ϩⲟⲧⲉ[b] ϣⲁϥϭⲱⲣⲡ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲫⲛⲟⲩⲥ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ[c] 16
ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲙⲟⲧ[4] ⲛ̀ϩⲟϯ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ϣⲁϥϩⲓϩⲟϯ ⲉⲣⲱⲟⲩ.
ⲉⲧⲁⲥⲑⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲡϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲡⲉϥⲥⲱⲙⲁ ⲇⲉ 17
ⲁϥⲛⲁϩⲙⲉϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲉⲓ. ⲁϥϯⲁⲥⲟ ⲇⲉ ⲉⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ 18
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲫⲙⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϣⲧⲉⲙⲑⲣⲉϥϩⲉⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲡⲟⲗⲉ-
ⲙⲟⲥ[5]. ⲡⲁⲗⲓⲛ ⲇⲉ ⲟⲛ ⲁϥⲥⲟϩⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛϣⲱⲛⲓ 19
ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲉϥⲙⲁⲛ̀ⲉⲛⲕⲟⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲕⲁⲥ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲁϥ ⲁϥϯⲙ-
ⲕⲁϩ ⲛⲁϥ. ϧⲣⲉ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲥⲟⲩⲟ ⲛ̀ⲛⲉϥϫⲉⲙϫⲟⲙ 20
ⲛ̀ϣⲟⲡⲟⲩ ⲉⲣⲟϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ ⲉⲣⲉⲡⲓⲑⲩⲙⲓⲛ ⲉⲟⲩϧⲣⲉ.
ϣⲁⲧⲟⲩⲗⲟϥⲗⲉϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲥⲁⲣⲝ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲥⲉⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ 21

1. L ⲛ̀ⲧⲁ. — 2. L omet ϧⲉⲛ ⲡⲓⲥⲟⲡ. — 3. *T* ⲉϣⲁⲥϩⲉⲓ. — 4. L ajoute ⲇⲉ. — 5. M. ⲡⲟⲗⲉⲙⲉⲟⲥ.

a) *Sic. T* ⲣⲁⲥⲟⲩⲟⲓ : lire ⲣⲁⲥⲟⲩⲓ.
b) Lire ⲧⲟⲧⲉ (*T*).
c) ⲉⲩⲉⲛⲕⲟⲧ.... ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ omis dans le Sahidique par *homoioteleuton*.

dis-tu : Je suis juste et il ne m'a pas écouté? Car il est éternel, celui qui est 13
au-dessus des hommes. Tu dis : Pourquoi n'a-t-il pas écouté tout argument
de ma cause? Quand le Seigneur parle une fois, *d'une façon*, la seconde fois 14-15
c'est dans un songe ou la rêverie de la nuit par une frayeur qui tombe lour-
dement sur les hommes couchés sur leur lit; alors il se révèle à l'esprit des 16
hommes sous des formes terribles et ainsi jette l'épouvante sur eux, pour 17
détourner l'homme de l'injustice; il sauve son corps d'une chute, épargne 18
son âme à l'égard de la mort et l'empêche de tomber dans la lutte; une autre 19
fois, il le corrige par des maladies sur son lit et il envoie la souffrance à tous
ses os; il ne peut prendre aucun aliment de froment, alors que son âme est 20
avide de nourriture; jusqu'à ce que ses chairs soient corrompues, et que ses 21

22 ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲕⲁⲥ ⲉⲩϣⲟⲩⲱⲟⲩ. ⲁⲥϧⲱⲛⲧ ⲇⲉ ⲉⲫⲙⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ
23 ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϥⲱⲛϧ ⲉⲁⲙⲉⲛϯ. ⲉϣⲱⲡ ⲉⲟⲩⲟⲛ[1]
ϣⲟ ⲛ̀ⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲙⲟⲩ ⲕⲱϯ ⲉⲣⲟϥ ⲙ̀ⲡⲉ ⲟⲩⲁⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ⲛ̀ϧⲏⲧⲟⲩ ϧⲟⲑⲃⲉϥ. ⲉϣⲱⲡ ⲁϥϣⲁⲛⲕⲁϯ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥϩⲏⲧ
ⲉⲧⲁⲥⲑⲟ ϩⲁ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ⲧⲉϥⲧⲁⲙⲉ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ[2] ⲉⲡⲉϥⲁⲣⲓⲕⲓ ⲟⲩⲟϩ
24 ⲛ̀ⲧⲉϥⲟⲩⲱⲛϩ[a] ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉϥⲁⲛⲟⲙⲓⲁ. ϥⲛⲁϯⲧⲟⲧϥ ⲉϣⲧⲉ-
ⲙⲑⲣⲉϥϩⲉⲓ ⲉⲫⲙⲟⲩ. ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲃⲉⲣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥⲥⲱⲙⲁ
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲟⲓ ⲉⲁⲕⲟϣϫⲥ[b] ⲙ̀ⲃⲉⲣⲓ. ⲛⲉϥⲕⲁⲥ ⲉϥⲉ̀ⲙⲁϩⲟⲩ
25 ⲛ̀ⲁⲧⲕⲁⲥ[3]. ϥⲛⲁϯⲗⲟⲕⲗⲉⲕ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥⲕⲁⲥ[c] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲛⲁ
ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲁⲗⲟⲩ[d]. ⲉϥⲉ̀ⲧⲁϩⲟϥ ⲇⲉ ⲉⲣⲁⲧϥ ⲉⲁϥϫⲉⲙ-
26 ⲡⲟⲙϯ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲁϥϣⲁⲛⲉⲣⲡⲣⲟⲥⲉⲩⲭⲉⲥⲑⲉ ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ
ⲉϥϣⲏⲡ. ⲉϥⲉ̀ϣⲉ ⲉϧⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ[4] ⲟⲩϩⲟ ⲉϥⲧⲟⲩⲃⲏⲟⲩⲧ ⲛⲉⲙ
ⲟⲩⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ. ⲉϥⲉ̀ϯϣⲉⲃⲓⲱ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲉⲑ-
27 ⲙⲏⲓ[5]. ⲧⲟⲧⲉ ⲉϥⲉ̀ϫⲉⲙⲁⲣⲓⲕⲓ ⲉⲣⲟϥ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲣⲱⲙⲓ
ⲉϥϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲛ̀ϧⲣⲏⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲛⲁⲓ ⲉⲧⲁⲓⲁⲓⲧⲟⲩ
ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϯⲙ̀ⲕⲁϩ[6] ⲛⲏⲓ ⲕⲁⲧⲁ ⲡⲉⲙⲡϣⲁ ⲛ̀ⲛⲓⲛⲟⲃⲓ

1. L ⲉϣⲱⲡ ⲟⲩⲟⲛ. — 2. P ⲉⲟⲩⲣⲱⲙⲓ. — 3. P omet les deux derniers mots. — 4. P omet ϧⲉⲛ. — 5 P ⲙⲉⲑⲙⲉⲏⲓ. — 6. P ⲙ̀ⲡⲉⲣϯ.

a) D'après M, L, P, au lieu de *T* ⲛ̀ⲧⲉϥⲱⲛϩ.
b) Lire ⲉⲁⲩⲟϣϫⲥ.
c) Grec : σαρκας = ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲁⲣⲝ.
d) D'après M, L, P, au lieu de *T* ⲛ̀ⲁⲗⲱⲟⲩⲓ.

22 os apparaissent desséchés; son âme s'est approchée de la mort; sa vie de
23 l'Amenti. Si un millier d'anges de la mort l'entourent, pas un d'eux ne le
tuera s'il a projeté dans son cœur de revenir au Seigneur, d'avouer à l'homme
24 sa culpabilité et de révéler son offense. Il le préservera de tomber dans la
mort; son corps se renouvellera comme un mur enduit à neuf; il remplira
25 ses os de moelle, il attendrira ses *chairs* comme celles d'un petit enfant; il
26 le remettra sur pied après l'avoir fortifié parmi les hommes. S'il prie, il sera
exaucé; il marchera le visage clair et ouvert, il rendra justice aux hommes;
27 alors le même homme se fera un reproche à lui-même, disant : Qu'est-ce que
j'ai fait pour qu'il ne m'ait pas affligé d'après ce que méritaient les fautes que

ⲉⲧⲁⲓⲁⲓⲧⲟⲩ [a].... ⲁⲗⲗⲁ ⲁϥⲛⲟϩⲉⲙ ⲛ̀ⲧⲁⲯⲩⲭⲏ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ 30
ⲫⲙⲟⲩ. ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲁⲱⲛϧ ⲥⲙⲟⲩ ⲉⲣⲟϥ ϧⲉⲛ ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ.
ϭⲓⲥⲙⲏ ⲓⲱⲃ ⲟⲩⲟϩ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ ⲭⲁⲣⲱⲕ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲟⲕ 31
ϯⲛⲁⲥⲁϫⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧⲕ ⲁⲣⲓⲟⲩⲱ ⲛⲏⲓ 32
ⲥⲁϫⲓ. ϯⲟⲩⲱϣ [1] ⲅⲁⲣ (ⲛ̀ⲧⲉⲕⲥⲁϫⲓ ⲟⲩⲟϩ) ⲛ̀ⲧⲉⲕⲑⲙⲁⲓⲟ.
ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲭⲁⲣⲱⲕ ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲁⲧⲥⲁⲃⲟⲕ 33
ⲉⲟⲩⲥⲟⲫⲓⲁ.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ XXXIV, 1-2
ⲛⲓⲥⲁⲃⲉⲩ ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲥⲱⲧⲉⲙ [b] ⲉⲡⲡⲉⲑⲛⲁⲛⲉϥ. ϫⲉ 3
ⲡⲓⲛⲟⲩⲥ [c] ⲉⲧⲉⲣⲇⲟⲕⲓⲙⲁⲍⲓⲛ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲁϫⲓ. ϯϣⲃⲱⲃⲓ ⲉⲧϫⲉⲙϯⲡⲓ
ⲛ̀ⲛⲓϧⲣⲏⲟⲩⲓ. ⲙⲁⲣⲉⲛⲥⲱⲧⲡ ⲛⲁⲛ ⲛ̀ⲟⲩϩⲁⲡ. ⲙⲁⲣⲉⲛⲉⲙⲓ 4
ⲟⲩⲧⲱⲛ ϫⲉ ⲛⲁⲛⲉⲥ. ϫⲉ ⲁϥϫⲟⲥ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ 5
ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ. ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲁϥϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲡⲁϩⲁⲡ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁϥϫⲉⲙⲉⲑⲛⲟⲩϫ 6
ⲇⲉ ⲉⲡⲁϩⲁⲡ [d]...... ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣⲁⲥⲉⲃⲏⲥ. ⲟⲩⲇⲉ 8
ⲙ̀ⲡⲓⲉⲣϣⲫⲏⲣ ⲛ̀ⲛⲏ ⲉⲧⲓⲣⲓ ⲛ̀ϯⲁⲛⲟⲙⲓⲁ [2] ⲉⲑⲣⲓⲙⲟϣⲓ ⲛⲉⲙ
ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ. ⲙ̀ⲡⲉⲣϫⲟⲥ ϫⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ ⲛⲁϣⲱⲡⲓ 9

1. L omet ϯ. — 2. L omet les trois derniers mots.

a) Manquent les ℣ 28 et 29.
b) D'après L au lieu de ⲉⲥⲱⲧⲉⲙ (M, P, *T*); le grec est à l'impératif.
c) Grec : νοῦς, variante du Cod. A.
d) Manquent fin du ℣ 6 et ℣ 7; la suite est donnée comme une parole de Job.

j'ai commises?... au contraire, il a sauvé mon âme de la mort, pour que ma 30
vie le bénisse dans la lumière. Écoute! Job, et entends-moi; tais-toi, et je 31
parlerai. Si tu as des paroles, réponds-moi des paroles; car je désire que tu te
justifies; sinon, écoute-moi, garde le silence, et je t'apprendrai la Sagesse. » 32

Élius reprit et dit : « Écoutez-moi, sages qui savez; écoutez-le bien, parce XXXIV, 1-2
que la raison éprouve les paroles, *comme* le gosier goûte les aliments. Choi- 3-4
sissons-nous un jugement; sachons en nous ce qui est bien. Or, Job a dit : 5
Je suis un juste; le Seigneur a rejeté mon droit, il a renié ma cause...; 6
je n'ai pas péché, je n'ai pas été impie; je ne me suis pas associé à ceux 8
qui pratiquent la prévarication pour marcher avec les impies. Ne dis pas 9

ⲙ̀ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ ϣⲟⲡ[1] ⲛⲁϥ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ
10 ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲛⲓⲥⲁⲃⲉⲩ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩϩⲏⲧ ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ
ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲱⲡⲓ ⲛⲏⲓ ⲉⲉⲣⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲇⲉ ⲉϣⲑⲟⲣ-
11 ⲧⲉⲣ ⲛ̀ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ[2]. ⲁⲗⲗⲁ
ⲁϥϯϣⲉⲃⲓⲱ ⲙ̀ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ⲕⲁⲧⲁ ⲛⲏ ⲉⲧⲁϥⲓⲣⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ
12 ϥⲛⲁϫⲉⲙ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲉϥⲙⲱⲓⲧ. ⲭⲙⲉⲩⲓ ⲇⲉ ϫⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅
ⲛⲁⲓⲣⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲉⲧⲟϫⲓ ⲓⲉ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ ⲛⲁϣⲑⲟⲣⲧⲉⲣ
13 ⲙ̀ⲡⲕⲁϩⲓ[a] ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲙ̀ⲡⲕⲁϩⲓ. ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲉ
ⲛⲏ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲛⲉⲙ ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧⲟⲩ.
14 ⲁϥϣⲁⲛⲟⲩⲱϣ[3] ⲉⲁⲙⲟⲛⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲉϥⲧⲁϩⲛⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅
15 ϧⲁⲧⲟⲧϥ. ⲥⲉⲛⲁⲙⲟⲩ ⲉⲩⲥⲟⲡ ⲛ̀ϫⲉ ⲥⲁⲣⲝ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲣⲱⲙⲓ ⲇⲉ
ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧⲛⲁⲧⲁⲥⲑⲟ[b] ⲉⲡⲕⲁϩⲓ ⲡⲓⲙⲁ ⲉⲧⲁⲩⲉⲣⲡⲗⲁⲍⲓⲛ
16 ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲭⲛⲁϭⲓⲥⲃⲱ ⲁⲛ ⲥⲱⲧⲉⲙ
17 ⲉⲛⲁⲓ. ϭⲓⲥⲙⲏ ⲉⲡϧⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲁⲥⲁϫⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲇⲉ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲡⲉ
ⲉⲑⲙⲟⲥϯ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲛⲟⲙⲟⲥ ⲉⲕⲉ̀ⲧⲁⲕⲟ[c] ⲙ̀ⲡⲓⲥⲁⲙⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ. ⲡⲓ

1. P ϣⲟⲡⲓ. — 2. P ⲡⲉⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ. — 3. M, L ⲁⲕϣⲁⲛ; P, *T* ⲁϥ.

a) Au lieu du grec κρίσιν = ϩⲁⲡ.
b) Conjecture : ⲥⲉⲛⲁⲧⲁⲥⲑⲟ.
c) D'après L; M, P, *T* ⲉⲕⲧⲁⲕⲟ.

qu'aucune visite ne se fait, chez l'homme : car il y a une visite chez lui de la
10 part du Seigneur. C'est pourquoi, vous, sages de cœur, écoutez-moi : Qu'il
ne m'arrive pas d'être impie en face du Seigneur, ni de troubler la vérité
11 en face du Tout-Puissant : il a rétribué l'homme selon ce qu'il a fait; il
12 trouvera l'homme dans ses sentiers. Penses-tu que le Seigneur fera une injus-
13 tice, ou que le Tout-Puissant, qui a créé la terre, la dérangera? Quel est
14 celui qui a créé les régions sous le ciel et tout ce qui s'y trouve? S'il voulait
15 se contenir et retenir l'esprit près de lui, tout d'un coup toute chair mourrait,
16 tout homme retournerait à la terre, d'où il a été façonné. Si tu n'es pas
17 instruit, écoute ces choses; prête l'oreille au son de mes paroles. Si tu es
celui qui déteste les prévaricateurs, tu détruiras les artisans du mal, étant

ϣⲁⲉⲛⲉϩ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ. ⲟⲩⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲡⲉ ⲫⲏ ⲉⲧϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ 18
ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲣⲟ ϫⲉ ⲁⲕⲉⲣⲡⲁⲣⲁⲛⲟⲙⲓⲛ. ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲡⲉ
ⲛ̀ⲛⲓⲁⲣⲭⲱⲛ ⲫⲏ ⲉⲧⲉⲙⲡⲉϥϣⲫⲓⲧ ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲓ ⲉϥⲧⲁⲓ- 19
ⲏⲟⲩⲧ. ⲟⲩⲇⲉ ⲛϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲁⲛ ⲉϯⲧⲁⲓⲟ ⲛ̀ϩⲁⲛϫⲱⲣⲓ ⲟⲩⲟϩ
ⲉⲉⲣϣⲫⲏⲣⲓ ⲙ̀ⲡⲟⲩϩⲟ. ϩⲁⲛⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲇⲉ ⲡⲉⲧⲛⲁⲧⲁϩⲙⲟⲩ. 20
ⲁⲩϣⲁⲛⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲥⲉⲧⲱⲃϩ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ. ⲁⲩⲉⲣ ⲙⲉⲧⲡⲁ-
ⲣⲁⲛⲟⲙⲟⲥ ⲅⲁⲣ ⲁⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ[a] ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲣⲉϥⲛⲁⲩ ⲡⲉ 21
ⲉⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲱⲙⲓ. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲗⲓ ⲇⲉ ⲉϥϩⲏⲡ ⲉⲣⲟϥ
ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲉⲧⲟⲩⲓⲣⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲙⲁ ⲛⲁⲭⲟⲡⲟⲩ 22
ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲓⲣⲓ ⲛ̀ϯⲁⲛⲟⲙⲓⲁ[b].... ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲅⲁⲣ ⲛⲁⲩ 23
ⲉⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲫⲏ ⲉⲧⲧⲁϩⲟ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲧϧⲉⲧϧⲱⲧⲟⲩ ⲛⲉⲙ 24
ⲛⲓϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲉⲧⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ ⲛⲉⲙ ⲛⲓϣⲫⲏⲣⲓ ⲛⲏ ⲉⲧⲉⲙⲙⲟⲛ ⲏⲡⲓ
ⲧⲟⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲫⲏ ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲛⲟⲩϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲫⲱⲛϩ 25
ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉϫⲱⲣϩ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲑⲉⲃⲓⲟϥ[c]. ⲁϥϣⲱϣⲉⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲁ- 26
ⲥⲉⲃⲏⲥ. ⲥⲉⲟⲩⲟⲛϩ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ϫⲉ ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ 27
ϧⲉⲛ ⲫⲛⲟⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲫϯ ⲛⲉϥⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲟⲩⲱⲛⲟⲩ.

a) Au lieu de εκκλινομενων αδυνατων.
b) Manque une partie du ℣ 23.
c) Conjecture : ⲉϥⲉⲑⲉⲃⲓⲱⲟⲩ.

éternellement juste; il est impie celui qui dit à un roi : Tu as prévariqué, 18
il est impie à l'égard des chefs, celui qui ne respecte pas quelqu'un en 19
dignité, et ne sait pas rendre honneur aux grands, ni admirer leur visage; 20
mais vain sera le profit de ceux qui auront acclamé et imploré un homme;
car ils ont prévariqué; ils ont fraudé. Mais lui, il est un surveillant des 21
actions des hommes, rien ne lui est caché de ce qu'ils font : il n'est pas 22
de lieu où peuvent se cacher ceux qui commettent la prévarication... Car 23
le Seigneur voit tout; il pénètre les choses insondables, les choses glorieuses 24
et les choses impossibles à compter; il connaît leurs œuvres, bouleversera 25
leurs nuits, et *les* abaissera. Il éteint les impies : ils paraissent devant lui, 26
parce qu'ils se sont écartés de la loi de Dieu, et n'ont pas connu ses sen- 27

28 ⲉⲙⲓⲛ ⲉⲣⲟϥ ⲙ̀ⲡⲓϧⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩϩⲏⲕⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲧⲥⲙⲏ ⲛ̀ⲛⲓϩⲏⲕⲓ[1]
29 ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲥ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲉϥⲉ̀ϯ ⲛ̀ⲟⲩⲏⲥⲓⲭⲓⲁ. ⲟⲩⲟϩ
ⲛⲓⲙ ⲉⲧⲉϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲡϩⲁⲡ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲭⲱⲡ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ. ⲟⲩⲟϩ
30 ⲛⲓⲙ ⲉⲑⲛⲁⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ.... ⲉϥⲓ̀ⲣⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ϣⲟⲃⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲟ
31 ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲧⲏⲥⲕⲟⲗⲟⲥ[a].... ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲧϫⲱ ⲙ̀ⲙⲟⲥ
32 ⲟⲩⲃⲉ ⲡⲓϫⲱⲣⲓ ⲁⲓϭⲓ ⲛ̀ⲛⲁⲉⲗ ⲁⲟⲩⲱ. ⲭⲱⲣⲉⲥⲧ[b] ⲉⲓⲉ̀ⲛⲁⲩ
ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲙⲁⲧⲁⲙⲟⲓ. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓⲉⲣϩⲱⲃ ⲉⲟⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ ⲛ̀ⲛⲁⲟⲩⲁ-
33 ϩⲧⲟⲧ ϫⲉ. ⲙⲏ ⲁⲕⲛⲁⲧⲏⲓⲥ ⲛ̀ϣⲉⲃⲓⲱ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧⲕ ϫⲉ
ⲁⲕϩⲓⲟⲩⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϫⲉ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲁⲕⲥⲱⲧⲡ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲟⲕ ⲁⲛ.
34 ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲁⲕⲉⲙⲓ ϫⲉ ϥⲛⲁⲥⲁϫⲓ[c] ⲙⲙⲟϥ[d]. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ
ⲛⲓⲥⲁⲃⲉⲩ ϧⲉⲛ ⲡⲟⲩϩⲏⲧ ⲥⲉⲛⲁϫⲉ ⲛⲁⲓ. ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀ⲥⲁⲃⲉ
35 ⲁϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲡⲁⲥⲁϫⲓ. ⲓⲱⲃ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲁϫⲓ[2] ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁϯ.
36 ⲛⲉϥⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ ⲥⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ ⲁⲛ. ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲇⲉ ⲁⲛ
ⲁⲗⲗⲁ ϭⲓⲥⲃⲱ ⲓⲱⲃ ⲙ̀ⲡⲉⲣⲟⲩⲟϩⲉⲙ ϫⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲛⲓ-

1. P omet les trois derniers mots. — 2. L omet ⲓ.

a) Le mot grec λαοῦ n'est pas traduit.
b) Grec : ἄνευ = χωρίς.
c) Grec : λάλησον.
d) Les ℣ 28-33 manquent dans le Sahidique; ils sont, avec les ℣ 26 et 27, marqués d'un obèle dans la version Syro-Hexaplaire.

28 tences, de lui apporter la voix du pauvre : la voix des pauvres il l'entendra :
29 il donnera le repos, qui rejettera sa sentence? il cachera son visage : qui
30 pourra le voir?... faisant d'un homme hypocrite un roi à cause de l'entêtement
31 *du peuple* : celui qui dit au puissant : J'ai reçu, je ne prendrai pas de gage;
32 à part moi je verrai, mais montre-moi. Si j'ai pratiqué l'iniquité, je ne con-
33 tinuerai plus. Est-ce que tu rendras de toi-même, parce que tu as rejeté?
34 parce que c'est toi qui as choisi et non moi; que sais-tu qu'il dira? C'est
pourquoi les sages de cœur diront ces choses, un homme sage a entendu
35 ma parole. Mais Job n'a pas parlé avec discrétion; ses paroles ne sont pas
36 sensées. Quoi qu'il en soit, reçois une leçon, Job; ne réponds pas à la façon

ⲁⲧϩⲏⲧ. ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲛϣ̀ⲧⲉⲙⲟⲩⲟϩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲛⲟⲃⲓ 37
ⲥⲉⲛⲁⲉⲡ ⲟⲩⲁⲛⲟⲙⲓⲁ ⲇⲉ ⲉⲣⲟⲛ ⲉⲛϫⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ
ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲟⲩ ⲡⲉ XXXV, 1-2
ⲉⲧⲁⲕⲙⲉⲩⲓ ⲉⲣⲟϥ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲁⲡ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲛⲓⲙ ϫⲉ ⲁⲕϫⲟⲥ[a]
ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ (ⲓⲉ ⲭⲛⲁϫⲟⲥ ϫⲉ ⲟⲩ 3
ⲡⲉ ⲉϯⲛⲁⲁⲓϥ[b] ⲓⲥϫⲉ ⲁⲓⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲁⲛⲟⲕ)[1][c]. ϯⲛⲁⲟⲩⲟϩⲉⲙ 4
ⲛⲁⲕ ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲕⲕⲉⲅ̅[2] ⲛ̀ϣ̀ⲫⲏⲣ. ϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲡϣⲱⲓ ⲉⲧⲫⲉ 5
ⲟⲩⲟϩ ⲁⲛⲁⲩ. ⲙⲁⲓⲁⲧⲕ[3] ⲛ̀ⲛⲓϭⲏⲡⲓ ϫⲉ ⲁⲩϭⲟⲥⲓ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ⲁϣ
ⲛ̀ⲣⲏϯ. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲕⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲟⲩ ⲡⲉⲧⲉⲕⲛⲁϣⲁⲓϥ. ⲓⲥϫⲉ ⲁⲕⲉⲣ 6
ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ⲁⲛⲟⲙⲓⲁ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉⲕⲭⲛⲁϣϫⲉⲙϫⲟⲙ[d] ⲛ̀ⲑⲁ-
ⲙⲓⲟϥ. ⲉⲡⲓⲇⲏ ⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉⲕⲛⲁϣⲧⲏⲓϥ 7
ⲛⲁϥ ⲓⲉ[4] ⲟⲩ ⲡⲉ ⲉⲧⲉϥⲛⲁϭⲓⲧϥ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲉⲕϫⲓϫ. ⲁⲣⲉ 8
ⲧⲉⲕⲙⲉⲧⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲉϥⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲕ. ⲟⲩⲟϩ
ⲧⲉⲕⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲁⲥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ. ⲉⲩⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ 9

1. L ⲉⲣⲟⲕ. — 2. P omet ⲕⲉ. — 3. L et P ⲙⲁⲓⲁⲓⲧⲕ. — 4. L omet ⲓⲉ.

a) *T* ⲁⲕϫⲟⲥ.
b) *T* ⲉϯⲛⲁⲩⲓϥ.
c) L'addition est conforme aux Cod. A, C, ℵ.
d) *Sic*. Supprimer ⲭ.

des insensés, pour ne pas ajouter à nos fautes; une prévarication sera 37
comptée à notre passif, si nous parlons trop en face du Seigneur. »

Elius reprit et dit : « Quelles pensées as-tu eues ainsi dans ton jugement? XXXV, 1-2
Qui es-tu pour avoir dit en face du Seigneur : Je suis un juste! ou diras-tu : 3
Que ferai-je si j'ai péché? Je te répondrai, ainsi qu'à tes trois compagnons : 4
Regarde le ciel, et vois; observe les nuages, comment ils sont élevés au- 5
dessus de toi. Si tu as péché, qu'est-ce que tu feras? si tu as commis beau- 6
coup d'iniquités, que peux-tu faire? si tu es juste, que peux-tu lui donner? 7
que peut-il recevoir de tes mains? Ton impiété passera à un homme qui te 8
ressemble, et ta justice, à un fils de l'homme; ils crieront ceux qui souffrent 9

ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲏ ⲉⲧⲟⲩϭⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲉⲩⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ
10 ⲛ̀ϫⲉ[a] ⲡϫⲫⲟⲓ[1] ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏϣ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁϥⲑⲱⲛ
ⲫ︦ⲧ︦ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟⲓ. ⲫⲏ ⲉⲧⲑⲱϣ ⲛ̀ⲛⲓⲟⲩⲉⲣϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ
11 ⲡⲓⲉϫⲱⲣϩ. ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥⲫⲟⲣϫⲧⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ
12 ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛⲉⲙ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲛⲓϩⲁⲗⲁϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲫⲉ. ⲉⲩⲱϣ
ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ
13 ⲡϣⲱϣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲥⲁⲙⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ. ⲡ︦ⲟ︦ⲥ︦ ⲅⲁⲣ ϥⲟⲩⲱϣ ⲁⲛ
ⲉⲛⲁⲩ ⲉϩⲁⲛⲙⲉⲧⲟϫⲓ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲅⲁⲣ ⲡⲉ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ.
14 ϥⲛⲁⲩ ⲉⲛⲏ ⲉⲧϫⲱⲕ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲛⲟⲙⲓⲁ ⲉⲃⲟⲗ ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲛⲁϩ-
ⲙⲉⲧ. ϭⲓϩⲁⲡ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲙ̀ⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ. ⲓⲥϫⲉ ⲭⲛⲁϣϫⲉⲙϫⲟⲙ
15 ⲛ̀ϩⲱⲥ ⲉⲣⲟϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲥϣⲉ. ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲟⲩ ϥϣⲟⲡ ⲁⲛ
ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲏ ⲉⲧϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥϫⲱⲛⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉ ϩⲗⲓ
16 ⲉⲙⲓ ⲉⲟⲩⲡⲁⲣⲁⲡⲧⲱⲙⲁ ⲙ̀ⲙⲁϣⲱ. ⲟⲩⲟϩ ⲓⲱⲃ ⲁϥⲟⲩⲱⲛ
ⲛ̀ⲣⲱϥ[2] ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲉⲫⲗⲏⲟⲩ. ⲁϥⲑⲣⲉ ⲛⲉϥⲥⲁϫⲓ ϩⲣⲟϣ
ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲉⲙⲓ.

XXXVI, 1-2 ⲈⲦⲒ ⲟⲛ ⲁϥⲟⲩⲁϩⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲡⲉϫⲁϥ ϫⲉ. ⲟϩⲓ
ⲛⲏⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲟⲩϫⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲧⲥⲁⲃⲟⲕ. ⲉⲧⲓ ⲅⲁⲣ ⲟⲩⲟⲛ ⲥⲁϫⲓ ϣⲟⲡ

1. L omet ⲓ. — 2. L ⲛ̀ⲣⲟϥ.

a Au lieu du grec ἀπὸ.

l'injustice, ils crieront *sous* le bras de la foule. Il n'a pas dit : Où est Dieu,
10 qui m'a créé? celui qui dispose les gardes de la nuit, qui nous a séparés des
11 bêtes de la terre et des oiseaux du ciel — Ils crieront là, et il ne les entendra
12 pas — et de l'insulte des pervers. Car le Seigneur ne veut pas voir de dérè-
13 glements; parce qu'il est le Tout-Puissant; il voit ceux qui les accomplissent,
14 et il me sauvera; reçois le jugement en sa présence, si tu peux le louer
15 comme il convient. Et maintenant il n'en est plus qui éprouve sa colère : et
personne ne connait gravement la défection. Job a ouvert la bouche en vain;
16 il a rendu ses paroles graves par ignorance. »

XXXVI, 1-2 Continuant encore, Élius dit : « Demeure un peu avec moi, je t'instruirai;

ⲛ̀ϧⲏⲧ. ϯⲛⲁϭⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲕⲁϯ ϩⲓⲫⲟⲩⲉⲓ. ϧⲉⲛ ⲛⲁϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲇⲉ 3-4
ϯⲛⲁⲭⲱ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲉⲑⲙⲏⲓ. ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲇⲉ ⲟⲩⲟϩ ϩⲁⲛ-
ⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲟϫⲓ ⲁⲛ ⲁⲕⲕⲁϯ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲟϫⲓ. ⲁⲣⲓⲉⲙⲓ ϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ 5
ⲛⲁⲭⲱ ⲛ̀ⲥⲱϥ ⲁⲛ ⲙ̀ⲡⲓⲁⲧⲕⲁⲕⲓⲁ. ⲫⲏ ⲉⲧϫⲟⲣ ϧⲉⲛ 6
ⲧⲉϥϫⲟⲙ ⲛ̀ⲛⲉϥⲧⲁⲛϧⲉ ⲛⲓϩⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ[a] ⲟⲩⲟϩ
ⲡϩⲁⲡ ⲙ̀ⲡⲓϩⲏⲕⲓ ⲉϥⲉ̀ⲧⲏⲓϥ. ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲗⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥⲃⲁⲗ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ 7
ⲡⲓⲑⲙⲏⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲑⲣⲟⲩϩⲉⲙⲥⲓ ϩⲓ ⲛⲟⲩⲑⲣⲟⲛⲟⲥ ⲛⲉⲙ
ϩⲁⲛⲟⲩⲣⲱⲟⲩ ⲉⲩϭⲣⲟ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲩⲉ̀ϭⲓⲥⲓ. ⲛⲏ ⲉⲧⲥⲟⲛϩ ϧⲉⲛ 8
ϩⲁⲛⲡⲉⲇⲏⲥ ⲛ̀ϫⲓϫ ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁϩⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲙⲟϩ[b] ⲛ̀ⲧⲉ
ⲟⲩⲙⲉⲧϩⲏⲕⲓ. ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲧⲁⲙⲱⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩϩⲃⲏⲟⲩⲓ ⲛⲉⲙ 9
ⲛⲟⲩⲡⲁⲣⲁⲡⲧⲱⲙⲁ ϫⲉ ⲥⲉⲛⲁϫⲉⲙϫⲟⲙ. ⲁⲗⲗⲁ ⲉϥⲉ̀ⲥⲱⲧⲉⲙ 10
ⲉⲡⲓⲑⲙⲏⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϫⲟⲥ ϫⲉ ⲥⲉⲛⲁⲧⲁⲥⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ
ⲟⲩⲁⲇⲓⲕⲓⲁ. ⲉϣⲱⲡ ⲁⲩϣⲁⲛⲥⲱⲧⲉⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲉⲣⲃⲱⲕ. 11
ⲥⲉⲛⲁϫⲱⲕ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉϩⲟⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲅⲁⲑⲟⲛ ⲛⲉⲙ
ⲛⲟⲩⲣⲟⲙⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲥⲁⲃⲉ. ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲇⲉ ϥⲛⲁⲛⲁϩⲙⲟⲩ 12
ⲁⲛ. ⲉⲑⲃⲉ ϫⲉ ⲥⲉⲟⲩⲱϣ ⲁⲛ ⲉⲥⲟⲩⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲑⲃⲉ ϫⲉ

a) Grec : χαρδίας ἀσεβων (Cod. A).
b) Lire ⲛⲟϩ.

car il y a encore une parole en moi. Je recevrai mon sens de loin, et dans 3
mes actes je placerai la vérité; avec la vérité et des paroles sans fausseté 4
est-ce que tu comprendrais faussement? Sache que le Seigneur n'abandon- 5
nera pas l'innocence. Celui qui est puissant dans sa force ne fera pas revivre 6
les cœurs des impies, il rendra le droit au pauvre; il ne détournera pas ses 7
yeux du juste; il les fera asseoir sur leurs trônes avec des rois vainqueurs,
et ils seront exaltés, ceux qui sont enchaînés dans des menottes seront pris 8
dans les *cordes* de la misère; il leur montrera leurs actes et leurs défaillances, 9
de sorte qu'ils reprendront force; — d'ailleurs il écoutera le juste — et 10
il a dit : ils se convertiront de leur iniquité; s'ils écoutent et qu'ils servent, 11
ils achèveront leurs jours dans le bonheur et leurs années dans la sagesse;
les impies, il ne les sauvera pas, parce qu'ils ne veulent pas connaître le 12

13 ⲁⲩϯⲥⲃⲱ ⲛⲱⲟⲩ ⲥⲉⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲥⲱⲧⲉⲙ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲓϣⲟⲃⲓ ϧⲉⲛ
ⲛⲟⲩϩⲏⲧ ⲉⲩⲉ̀ⲑⲱⲟⲩϣ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲛⲧ. ⲛ̀ⲛⲟⲩⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ϫⲉ
14 ⲁϥⲥⲟⲛϩⲟⲩ. ϯⲛⲟⲩ ⲟⲩⲛ ⲉⲥⲉ̀ⲙⲟⲩⲛⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲟⲩⲯⲩⲭⲏ ϧⲉⲛ
ⲧⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲗⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲟⲩⲱⲛϧ ⲉⲩⲉ̀ϧⲟⲑⲃⲉϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛ-
15 ⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ. ⲛ̀ⲧϣⲉⲃⲓⲱ ϫⲉ ⲁⲩϩⲟϫϩⲉϫ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲥⲉⲃⲏⲥ[a] ⲛⲉⲙ
16 ⲟⲩⲁⲧϫⲟⲙ. ⲡⲓϩⲁⲡ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲉⲙⲣⲁⲩϣ ⲛⲁⲉⲛϥ[b] ⲉⲃⲟⲗ.
ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲉⲣϩⲁⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲕ ⲟⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ ⲛ̀ⲟⲩϫⲁϫⲓ.
ⲫⲛⲟⲩⲛ ⲟⲩϫⲟⲩϣϫⲉϣ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲙ̀ⲙⲟϥ. ⲁⲥⲓ ⲉⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ϫⲉ
17 ⲧⲉⲕⲧⲣⲁⲡⲉⲍⲁ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲙ̀ⲙⲟⲕ ⲉⲥⲙⲉϩ ⲛ̀ⲕⲉⲛⲓ. ⲟⲩⲟϩ
18 ⲡⲓⲑⲙⲏⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲱⲡⲓ ⲉϥϫⲁⲓⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲡϩⲁⲡ. ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ
ⲇⲉ ⲉϥⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ϩⲓϫⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ. ⲉⲑⲃⲉ ϯⲙⲉⲧⲁ-
ⲥⲉⲃⲏⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲇⲱⲣⲟⲛ ⲉⲧⲁⲩϭⲓⲧⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ.
19 ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉ ⲡⲉⲕϩⲏⲧ ⲣⲓⲕⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲕⲉⲙⲓ[c] ⲙ̀ⲡⲧⲱⲃϩ ⲛ̀ϩⲁ-
ⲛⲁⲧϫⲟⲙ ⲉⲩⲭⲏ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲛⲁⲅⲕⲏ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ
20 ⲉⲧⲧⲁϫⲣⲟ ⲛ̀ⲟⲩϫⲟⲙ ⲙ̀ⲡⲉⲣⲥⲟⲕⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲉϫⲱⲣϩ.
21 ⲉⲑⲣⲉ ϩⲁⲛⲗⲁⲟⲥ ⲓ ⲉⲡϣⲱⲓ ⲛ̀ⲧⲟⲩϣⲉⲃⲓⲱ. ⲁⲗⲗⲁ ⲁⲣⲉϩ ⲉⲣⲟⲕ
ⲙ̀ⲡⲉⲣⲓⲣⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲙⲉⲧⲟϫⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲅⲁⲣ ϧⲉⲛ ⲛⲁⲓ ⲁⲕⲛⲟϩⲉⲙ

a) Lire ⲁⲥⲑⲉⲛⲏⲥ (*T*).
b) Conjecture : ϥⲛⲁⲉⲛϥ.
c) *T* ⲡⲉⲕⲉⲙⲓ; M, L, P ⲉⲕⲉⲙⲓ.

13 Seigneur; parce qu'il les a avertis et qu'ils ont été rebelles. Les hypocrites
14 de cœur régleront la colère; ils ne crieront pas parce qu'il les a liés; aussi
leur âme se consumera dans leur jeunesse, et leur vie sera détruite par des
15 envoyés, comme sanction de ce qu'ils ont opprimé l'*impuissant* et le faible;
16 mais il rétablira le droit des pacifiques; il t'a fasciné encore de la bouche
d'un ennemi; l'abime, effusion en dessous, ta table est venue sous toi,
17 remplie de gras aliments, et le juste ne sera pas délaissé dans le jugement.
18 Les impies, la colère viendra sur eux, à cause de l'impiété des dons qu'ils
19 ont reçus dans l'iniquité. Que ton cœur ne se détourne pas à ton escient de
20 la prière des faibles qui se trouvent dans la détresse. N'emmène pas dans
une nuit tous ceux qui sont fermes dans la force, pour faire monter le peuple
21 à leur place; mais prends garde, ne commets pas d'injustice; tu es sauf de

ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧϩⲏⲕⲓ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲫⲏ ⲉⲧⲉ ⲟⲩⲟⲛ ϣϫⲟⲙ 22
ⲙ̀ⲙⲟϥ ϥⲛⲁⲁⲙⲁϩⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲟⲙ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲟⲓ ⲛ̀ϫⲱⲣⲓ
ⲙ̀ⲡⲉϥⲣⲏϯ. ⲓⲉ ⲛⲓⲙ ⲫⲏ ⲉⲧⲛⲁϧⲟⲧϧⲉⲧ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲃⲏⲟⲩⲓ. ⲓⲉ 23
ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥϫⲟⲥ ϫⲉ ⲁϥⲓⲣⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲙⲉⲧϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ. ⲁⲣⲓ- 24
ⲫⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ [1] ⲛⲉ ⲛⲉϥϩⲃⲏⲟⲩⲓ. ⲛⲏ ⲉⲧⲁⲩⲉⲣⲁⲣ-
ⲭⲱⲛ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ϩⲁⲛⲣⲱⲙⲓ. ⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲁϥⲛⲁⲩ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ 25
ⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧϫⲟⲧϩ ϩⲁⲛⲣⲱⲙⲓ ⲛⲉ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲛⲁϣⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ 26
ⲡⲓϫⲱⲣⲓ. ⲛ̀ⲛⲉⲛⲉⲙ [2] ⲉⲧⲏⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥⲙⲱⲓⲧ [a] ϩⲁⲛⲁⲧⲁⲣⲏ-
ϫⲟⲩ ⲛⲉ. ⲛⲓⲧⲉⲗⲧⲓⲗⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲙⲟⲩⲛ̀ϩⲱⲟⲩ ⲥⲉⲏⲡ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ. 27
ⲟⲩⲟϩ ⲉⲩⲉ̀ϫⲉϣϫⲱϣ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩⲛ̀ϩⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϭⲏⲡⲓ.
ⲉⲩⲉϣⲟⲣϣⲉⲣ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲙⲉⲧⲁⲡⲁⲥ ⲁϥⲑⲣⲉ ϩⲁⲛϭⲏⲡⲓ ⲇⲉ 28
ϩⲱⲡⲥ ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ ϩⲁⲛⲁⲧⲏⲡⲓ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ [b].... ⲟⲩⲟϩ ⲉϣⲱⲡ 29
ⲉϥϣⲟⲡ [3] ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩϭⲱⲗⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛϭⲏⲡⲓ. ⲟⲩⲙⲉⲧϩⲓ-
ⲥⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲥⲕⲏⲛⲏ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲱⲟⲩⲧⲉⲛ [c] ⲉϩⲣⲏⲓ 30
ⲉϫⲱϥ ⲓⲉ ⲛⲧⲉϥϯ [d]. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲓⲛⲟⲩⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲓⲟⲙ ⲁϥϩⲟⲃ-

1. L ⲙⲉⲧⲛⲓϣϯ. — 2. P ajoute ⲁⲛ. — 3. L ⲁϥϣⲟⲡ.

a) Traduction de οδων (variante de ετων), d'après les Cod. 68, 160, 161, 252, 253.

b) Le grec donne ici un passage de la longueur d'un ỳ qu'on retrouve dans le copte au ỳ 5 du chapitre XXXVII. Le texte copte suit les Cod. 68, 157, 160, 161, 248, 250, 253, 254, 259.

c) Pourquoi le conjonctif ?

d) *Sic*. Conjecture : ⲓⲉⲃ ⲛ̀ⲫⲓϯ désignant l'arc-en-ciel, pour le grec τὸ τόξον (A), ou la variante ηδω (א), celle-ci pouvant venir de l'hébreu אותו (Cf. Gen., IX, 13) au lieu de אורו.

cela dans la pauvreté. Voici que le puissant dominera par la force, qui donc 22
est puissant comme lui? qui scrutera ses œuvres? qui a dit qu'il a fait des 23
injustices? Rappelle-toi que grandes sont ses œuvres, par lesquelles sont 24
gouvernés les hommes; tout homme voit en lui, tous ceux qui sont blessés 25
sont des hommes. Le Puissant est varié; on ne connaît pas le nombre de ses 26
procédés; ils sont sans fin. Les gouttes des pluies sont comptées par lui; 27
elles couleront en pluie dans un nuage; des antiquités seront détruites, il a 28
fait que les nuages recouvrent des multitudes de gens... et s'il advient une 29
expansion des nuages égale à son tabernacle, voilà qu'il étendra dessus son 30

31 ⲥⲟⲩ. ⲁϥϯϩⲁⲡ ⲅⲁⲣ ⲉϩⲁⲛⲗⲁⲟⲥ ⲛ̀ϧⲏⲧⲟⲩ. ⲉϥⲉ̀ϯ[1]
32 ⲛⲟⲩϧⲣⲉ ⲙ̀ⲫⲏ ⲉⲧⲉ[2] ⲟⲩⲟⲛ ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲟϥ[a]. ⲁϥϩⲱⲃⲥ
ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ϫⲉ[b] ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϩⲟⲛϩⲉⲛ ⲉⲑⲃⲏⲧϥ
33 ⲛ̀ϫⲉ[b] ⲫⲏ ⲉⲧⲉ ⲉⲣⲁⲡⲁⲛⲧⲁⲛ. ⲉϥⲉ̀ⲧⲁⲙⲟ ⲛ̀ⲟⲩϣⲫⲏⲣ ⲛ̀ⲧⲁϥ
ⲉⲑⲃⲏⲧϥ. ⲟⲩϫⲫⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅[c] ⲟⲩⲟϩ ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩϭⲓⲛ̀ϫⲟⲛⲥ.
XXXVII, 1 Ⲟⲩⲟϩ ⲡⲁⲓⲭⲉⲧ ⲁϥϣⲑⲟⲣⲧⲉⲣ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲉϥϩⲏⲧ[d]. ⲟⲩⲟϩ
2 ⲁϥⲃⲟⲣⲃⲉⲣ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲙⲁ. ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲟⲩⲥⲙⲏ ϧⲉⲛ
ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲙ̀ⲃⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲟⲩⲟϩ ⲟⲩⲙⲉⲗⲉⲧⲏ[3]
3 ⲉⲥⲉ̀ⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ. ⲧⲉϥⲁⲣⲭⲏ ⲁⲥ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲧⲏⲣⲥ.
ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϥⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲁϥ ϩⲓϫⲉⲛ ⲛⲓⲧⲉⲛϩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲁϩⲓ.
4 ⲥⲁⲫⲁϩⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉϥⲉ̀ⲱϣ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲙⲏ. ⲉϥⲉ̀ⲉⲣϧⲁ-
ⲣⲁⲃⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲥⲙⲏ ⲛ̀ⲟⲩϣⲱϣ ⲛ̀ⲧⲁϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲉⲃⲓⲏⲧⲟⲩ
5 ϫⲉ[4] ⲕⲛⲁⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲧⲉϥⲥⲙⲏ. ⲉϥⲉ̀ⲉⲣϧⲁⲣⲁⲃⲁⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛϣⲫⲏⲣⲓ
ⲛ̀ⲧⲉϥⲥⲙⲏ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲓϫⲱⲣⲓ. (ⲁϥⲑⲱϣ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲛⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲓⲧⲉⲃ-
ⲛⲱⲟⲩⲓ. ⲥⲉⲥⲱⲟⲩⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ϯⲧⲁⲍⲓⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲟⲩϣⲁⲓⲣⲓ. ⲉϫⲉⲛ

1. L ⲉϥϯ. — 2. P ⲉⲧ. — 3. P ⲙⲉⲗⲉⲧⲉ. — 4. L ⲇⲉ.

a) Rend ἰσχύοντι (א A), au lieu de ἀκούοντι (B).
b) Au lieu du grec ἐπὶ ou ἐν; conjecture : ϧⲉⲛ.
c) Suppose dans le texte κυρίου κτίσις.
d) Grec : ἡ καρδία μου = ⲡⲁϩⲏⲧ.

31 arc-en-ciel, et couvrira les racines de la mer; par eux, il a jugé les peuples ; il
32 donnera l'aliment au fort; il a caché la lumière de ses mains, et a commandé
33 à son sujet celui qu'il rencontre; il annoncera à son compagnon ce qui la
concerne : c'est une création du Seigneur à propos de la prévarication.
XXXVII, 1 A ceci encore *mon* cœur est troublé et bondit en dehors de sa place.
2 Écoute une voix dans la colère et la fureur du Seigneur, et une méditation
3 sortira de sa bouche. Son empire est sur tout ce qui est sous le ciel; sa
4 lumière, sur les ailes de la terre. Derrière lui, on criera d'une voix; il
tonnera avec sa voix dédaigneuse, et il ne les changera pas parce que tu
5 entendras sa voix. Le puissant tonnera de sa voix dédaigneuse, (Il a imposé
une heure aux bêtes de somme; elles connaissent l'ordre de leur étable; de

ⲛⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲡⲉⲕⲕⲁϯ ⲧⲟⲙⲧ ⲁⲛ ⲟⲩⲇⲉ ϥⲛⲁϣⲱⲡⲧ[a] ⲛ̀ϫⲉ
ⲡⲉⲧϩⲏⲧ[b] ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲡⲉⲕⲥⲱⲙⲁ)[c]. ⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ϩⲁⲛ-
ⲛⲓϣϯ ⲛⲁⲓ ⲉⲛⲁⲛⲉⲙⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ ⲁⲛ. ⲁϥϩⲟⲛϩⲉⲛ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲓⲱⲛ 6
ϫⲉ ϣⲱⲡⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ[d]... ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲭⲓⲱⲛ[e] ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛ-
ⲙⲟⲩⲛ̀ϩⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲙⲉⲧϫⲱⲣⲓ. ⲁϥϩⲓⲧⲉⲃⲥ ϧⲉⲛ ⲧⲉϥϫⲓϫ 7
ⲉⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲟⲩⲥⲟⲩⲱⲛ ⲧⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲥⲑⲉⲛⲏⲥ ⲛ̀ϫⲉ
ⲣⲱⲙⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲛⲓⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲇⲉ ⲁⲩϣⲉ ⲛⲱⲟⲩ ⲉϧⲟⲩⲛ ϩⲁ 8
ⲟⲩⲥⲕⲉⲡⲏ. ⲁⲩⲉⲣⲏⲥⲓⲭⲁⲍⲓⲛ ⲇⲉ ϩⲓϫⲉⲛ ⲟⲩϣⲁⲓⲣⲓ[1] .ⲛⲓⲙ̀- 9
ⲕⲁϩ ⲛ̀ϩⲏⲧ ⲁⲩⲛⲏⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲧⲁⲙⲓⲟⲛ. ⲡⲓϫⲁϥ
ϣⲁϥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲧⲱⲟⲩ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ 10
ⲡⲛⲓϥⲓ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲣⲓ ⲉϥⲉ̀ϯ ⲛ̀ⲟⲩⲱϫⲉⲃ. ϥⲉⲣϩⲉⲙⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲓ-
ⲙⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲉϥⲟⲩⲱϣ. ⲟⲩⲟϩ ⲫⲏ ⲉⲧⲥⲟⲧⲡ[2] ϥⲛⲁ- 11
ⲫⲁϣϥ[f] ⲛ̀ⲟⲩϭⲏⲡⲓ. ⲟⲩϭⲏⲡⲓ ⲉⲥⲛⲁϫⲉⲣ ⲡⲉϥⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲉⲃⲟⲗ.
ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲉⲧⲛⲁⲫⲱⲛϩ ⲛ̀ϩⲁⲛϫⲓⲛⲕⲱϯ ϧⲉⲛ ⲑⲉⲃⲟⲩ- 12
ⲗⲁⲑⲱⲑ[g] ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲃⲏⲟⲩⲓ. ⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲉϥⲛⲁϩⲉⲛϩⲱⲛⲟⲩ

1. *T* propose ⲛⲟⲩϣⲁⲓⲣⲓ; mais le grec donne ἐπὶ κοίτης. — 2. L ⲉⲧⲁⲩⲥⲟⲧⲡ.

a) Ailleurs ϣⲱⲃⲧ.
b) Grec : σου ἡ καρδία = ⲡⲉⲕϩⲏⲧ.
c) La parenthèse est dans le texte B après le ℣ 28 du chapitre xxxvi; le copte est conforme au Cod. C.
d) Trois mots omis, comme dans C ℵ.
e) *T* ⲟⲩⲭⲓⲙⲱⲛ.
f) Grec : καταπλάσσει = ⲟϣϫϥ ou ϭⲁϩϥ (Sah. ϫⲟϩϥ).
g) Heb. תַּחְבּוּלֹתָי.

tout cela, ton sens n'est pas étonné, et ton *cœur* ne sera pas déplacé dans
ton corps) car il a créé de grandes choses que nous ne connaissons pas; il 6
a commandé à la neige : Sois sur la terre, et à la *tempête* de pluies effet de sa
puissance. Il a signé tout homme de sa main, afin que tout homme connaisse 7
sa faiblesse; les bêtes féroces sont rentrées à couvert; elles reposent sur 8
leur couchette; les douleurs sortent de leur retraite; le froid sort des hautes 9
montagnes, et par le souffle du Puissant il donnera la gelée; il gouverne 10
l'eau comme il veut. Ce qui est de choix, il l'enduira d'un nuage, c'est un 11
nuage qui dispersera sa lumière; c'est lui qui en changera les circonvolutions 12

ⲉⲣⲙⲟⲩ. ⲛⲁⲓ ⲇⲉ ⲁⲩⲃⲏⲛϣ[a] ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ
13 ⲛⲧⲉ ⲟⲩϭⲓⲥⲃⲱ ⲛⲧⲉ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲉϥⲕⲁϩⲓ ⲛⲧⲉ ⲟⲩⲛⲁⲓ ⲉⲑⲣⲉϥ-
ϫⲉⲙϥ. (ⲛⲁⲓ ⲇⲉ ⲁⲩⲑⲏⲛϣ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲟⲧϥ).
14 ⲭⲁⲙⲁϣϫ ⲓⲱⲃ ⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧⲕ ⲉⲕϭⲓⲥⲃⲱ[b] ⲉⲧϫⲟⲙ ⲙ̀ⲡ̄ⲟ̄ⲥ̄.
15 ⲧⲉⲛⲥⲱⲟⲩⲛ ϫⲉ ⲁ ⲡ̄ⲟ̄ⲥ̄ ⲥⲉⲙⲛⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲃⲏⲟⲩⲓ. ⲟⲩⲟϩ
16 ⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲭⲁⲕⲓ. ϥⲥⲱⲟⲩⲛ ⲇⲉ
ⲛ̀ⲛⲓϫⲓⲛⲟⲩⲱϯ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓϭⲏⲡⲓ. ϩⲁⲛϣⲫⲏⲣⲓ ⲇⲉ ⲛⲉ-
17 ⲟⲩⲱϫⲡ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲡⲟⲛⲏⲣⲟⲥ[1] ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ ⲥϧⲏⲙ ⲛ̀ϫⲉ ⲧⲉⲕⲥ-
18 ⲧⲟⲗⲏ. ⲁⲥϩⲉⲣⲓ ⲇⲉ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ϩⲁⲛⲧⲁϫⲣⲟ ⲥⲉ ⲛⲉⲙⲁϥ
ⲉϩⲁⲛⲙⲉⲧⲁⲡⲁⲥ. ⲉⲩϫⲟⲣ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ϩⲓϫⲉⲛ
19 ⲟⲩϫⲟⲙ. ⲉⲑⲃⲉ ⲟⲩ ⲙⲁⲧⲁⲙⲟⲓ[2] ϫⲉ ⲟⲩ ⲡⲉ ⲧⲉⲛⲛⲁϫⲟϥ
20 ⲛⲁϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉⲛⲛⲁⲕⲏⲛ ⲉⲛⲓⲣⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲏⲛϣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ[3]. ⲙⲏ
ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩϫⲱⲙ ⲓⲉ ⲟⲩⲥⲁϧ ⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧϥ ⲙ̀ⲡⲁⲕⲱϯ. ϩⲓⲛⲁ
21 ⲛ̀ⲧⲁⲑⲣⲉ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲭⲁⲣⲱϥ ⲉⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧ. ⲡⲓⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲇⲉ ⲙⲏ
ⲥⲉⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ ⲁⲛ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ ϥⲟⲩⲟⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ
ϩⲓϫⲉⲛ ⲛⲓⲙⲉⲧⲁⲡⲁⲥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲉϥⲟⲩⲱⲣⲡ[4] ⲙ̀ⲙⲟϥ ϩⲓϫⲉⲛ

1. L ⲛ̀ⲡⲟⲛⲏⲣⲟⲥ. — 2. L ⲙⲁⲧⲁⲙⲟⲓⲛ. — 3. L ⲛ̀ϫⲟⲙ. — 4. P ⲉⲧⲁϥⲟⲩⲱⲣⲡ.

a) Grec : συντέτακται — ⲑⲛϣ.
b) T omet ⲉⲕ; M, P, L ⲉⲕϭⲓⲥⲃⲱ — νουθετούμενος.

dans le plan de ses œuvres, de toutes celles qu'il commandera. Celles-ci ont
13 été *établies* par lui sur la terre, soit la rigueur, soit la miséricorde le lui
14 fera trouver; ces choses ont été établies sur la terre par lui. Prête l'oreille,
15 Job; arrête, comprenant la puissance du Seigneur. Nous savons que le
16 Seigneur a fixé ses œuvres; il a tiré la lumière des ténèbres; il connaît la
17 distinction des nuages; frappantes sont les ruines des pervers. Et toi, ton
18 vêtement est chaud; on se repose sur la terre. Des choses solides sont avec
lui tournées en vieilleries, fortes comme ce qui se voit au-dessus d'une chau-
19 dière. C'est pourquoi, apprends-moi ce que nous lui dirons, et nous cesse-
20 rons de parler beaucoup. Y a-t-il un livre ou un scribe debout près de moi,
21 pour que je fasse taire un homme, en m'arrêtant? La lumière n'est-elle pas

ⲛⲓϭⲏⲡⲓ. ⲛⲓϭⲏⲡⲓ ⲇⲉ ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲙϩⲓⲧ ⲉⲧϯⲙⲟⲩⲉ ⲛ̀ⲁⲟⲩⲁⲛ 22
ⲛ̀ⲛⲟⲩⲃ ⲉϫⲉⲛ ⲛ̀ⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲡⲉ ⲡⲓⲱⲟⲩ ⲛⲉⲙ
ⲡⲓⲧⲁⲓⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲡⲁⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ[1] ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉⲛⲛⲁϫⲉⲙ[a] ⲕⲉⲟⲩⲁⲓ 23
ⲁⲛ ⲉϥⲧⲉⲛⲑⲱⲛⲧ[b] ⲉⲧⲉϥϫⲟⲙ. ⲫⲏ ⲉⲧϯϩⲁⲡ ⲉϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ[c]
ⲭⲙⲉⲩⲓ ⲁⲛ ϫⲉ ϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲛ. ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣϩⲟϯ 24
ϧⲁⲧⲉϥϩⲏ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲣⲱⲙⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲉⲣϩⲟϯ ϧⲁ ⲧⲉϥϩⲏ ⲛ̀ϫⲉ
ϩⲁⲛⲕⲉⲥⲁⲃⲉⲩ ϧⲉⲛ ⲡⲟⲩϩⲏⲧ.

Ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲑⲣⲉ ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ ⲕⲏⲛ ⲉϥⲥⲁϫⲓ ⲡⲉϫⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ⲓⲱⲃ XXXVIII. 1
ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲁⲣⲁⲑⲏⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϭⲏⲡⲓ ϫⲉ. ⲛⲓⲙ ⲡⲉ 2
ⲫⲁⲓ ⲉⲧⲱⲡ[d] ⲉⲣⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟϭⲛⲓ ⲉϥⲁⲙⲟⲛⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ
ϧⲉⲛ ⲡⲉϥϩⲏⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ ⲉϥⲛⲁⲱⲡ[e] ⲉⲣⲟⲓ. ⲙⲟⲣⲕ 3
ⲉϫⲉⲛ ⲧⲉⲕϯⲡⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲣⲓ. ϯⲛⲁϣⲉⲛⲕ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ
ⲟⲩⲟϩⲉⲙ[f] ⲛⲏⲓ. ⲛⲁⲕ ⲑⲱⲛ ⲡⲉ ⲉⲓⲛⲁϩⲓ[g] ⲥⲉⲛϯ ⲙ̀ⲡⲕⲁϩⲓ. 4

1. P ⲡⲉⲛⲧⲟⲕⲣⲁⲧⲱⲣ.

a) P ⲧⲟⲧⲉ ⲛ̀ⲛⲁϫⲉⲙ; arabe : حيثه; M, L, *T* ⲧⲉⲧⲉⲛ au lieu de ⲧⲉⲛ; ⲧⲉⲛⲛⲁϫⲉⲙ serait la traduction de ευρησομεν, variante du msc. 254.

b) *T* propose ⲉϥⲧⲉⲛⲑⲱⲛϥ; la leçon du texte peut être gardée, avec la valeur d'un qualitatif.

c) D'après L; P ⲉⲡⲓⲙⲉⲑⲙⲏⲓ; M a effacé ϯ pour le remplacer par ⲡⲓ.

d) Lire ⲉⲧϩⲱⲡ (*T*).

e) Lire ⲉϥⲛⲁϩⲱⲡ (*T*).

f) Conjecture : ⲟⲩⲱϩⲉⲙ.

g) Conjecture : ⲉⲛⲁⲓϩⲓ.

vue par tous? elle apparaît sur les antiquités comme celle qu'il envoie sur les 22
nuages. Ce sont les nuages du nord qui brillent d'un éclat d'or; sur eux tous
grande est la gloire et l'honneur du Tout-Puissant, et nous n'en trouverons 23
pas d'autre comparable à sa puissance. Celui qui juge la vérité, ne crois-tu
pas qu'il nous entend? C'est pourquoi il doit être redouté par les hommes, 24
redouté par ceux qui sont sages de cœur. »

Quand Élius eut cessé de parler, le Seigneur dit à Job d'un tourbillon et XXXVIII, 1
d'un nuage : « Quel est celui qui me *cache* son dessein, gardant des paroles 2
dans son cœur et pensant qu'il me les *cache*? Mets une ceinture à tes reins 3
comme un fort; je vais t'interroger : et toi, réponds-moi. Où étais-tu quand 4

5 ⲙⲁⲧⲁⲙⲟⲓ ϫⲉ ⲓⲥϫⲉ ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲁϯ. ⲛⲓⲙ ⲁϥⲭⲱ
ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲓ ⲓⲥϫⲉ ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲓⲉ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲉⲛ ⲟⲩⲛⲟϩ ⲛ̀ϣⲓ
6 ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ. ⲁⲩⲧⲁϫⲣⲏⲟⲩⲧ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲕⲣⲓⲕⲟⲥ
ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲭⲱ[1] ⲛ̀ⲟⲩⲱⲛⲓ ⲛ̀ⲗⲁⲕϩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱϥ.
7 ϩⲟⲧⲉ ⲉⲧⲁⲩϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲥⲓⲟⲩ ⲁⲩϩⲱⲥ ⲉⲣⲟϥ[a] ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲏϣ
8 ⲛ̀ⲥⲙⲏ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ ⲧⲏⲣⲟⲩ. ⲫⲓⲟⲙ ⲇⲉ ⲁⲩⲙⲁϣϭⲁⲙ[2]
ⲉⲣⲱϥ[b] ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲡⲩⲗⲏ[3] ϩⲟⲧⲉ ⲛⲁϥϣⲑⲉⲣⲑⲱⲣ[c] ⲉϥⲛⲏⲟⲩ
9 ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲙⲁⲩ. ⲁⲓⲭⲱ[4] ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩϭⲏⲡⲓ
10 ⲛⲁϥ ⲛ̀ϩⲉⲃⲥⲱ. ⲁⲓⲕⲟⲩⲗⲱⲗ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲛⲓϥ ⲛ̀ⲓⲱϯ. ⲁⲓⲥⲉⲙⲛⲓ
ⲛⲁϥ ⲛ̀ϩⲁⲛⲑⲟϣ. ⲁⲓⲧⲁⲕⲧⲟ ⲉⲣⲟϥ ⲛ̀ϩⲁⲛⲕⲉⲗⲓ[d] ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛ-
11 ⲡⲩⲗⲏ. ⲁⲓϫⲟⲥ ⲇⲉ ⲛⲁϥ ϫⲉ ⲉⲕⲉ̀ⲫⲟϩ ϣⲁ ⲙ̀ⲛⲁⲓ ⲟⲩⲟϩ
ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲣ ⲥⲁⲃⲟⲗ. ⲁⲗⲗⲁ ⲉⲣⲉ[5] ⲛⲉⲕϫⲟⲗ ϧⲟⲙϧⲉⲙ ⲉϧⲣⲏⲓ
12 ⲛ̀ϧⲏⲧⲕ. ⲙⲏ ⲛⲁⲕ ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲡⲉ ⲉⲓⲛⲁⲑⲁⲙⲓⲟ[e] ⲙ̀ⲡⲓⲟⲩⲱⲓⲛⲓ
ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ. ⲡⲓⲥⲓⲟⲩ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ ⲁϥⲥⲟⲩⲉⲛ

1. L omet ⲇⲉ; P ⲛⲓⲙ ⲁϥⲭⲱ. — 2. L ⲁⲩⲛⲁϣϭⲁⲙ. — 3. *T* ⲡⲩⲗⲏ. — 4. P ⲁⲩⲭⲱ. — 5. L ⲁⲣⲉ.

a) Grec : με = ⲉⲣⲟⲓ.
b) *T* propose ⲉⲣⲟϥ; M, L, P ⲉⲣⲱϥ, avec le substantif ⲣⲱ.
c) *Sic.* Pour ἐμαίμασσεν = ⲥⲧⲉⲣⲑⲱⲣ.
d) Ailleurs ⲕⲏⲗⲓ ou ⲕⲉⲗⲗⲓ.
e) Le grec demanderait ⲉⲛⲁⲓⲑⲁⲙⲓⲟ.

je jetais les fondements de la terre? apprends-le moi, si tu as des connais-
5 sances sensées; qui a posé ses mesures? si tu le sais, ou qui a porté sur
6 elle le cordeau du métreur? sur quoi ses cercles sont-ils fixés? qui a placé
7 sur elle la pierre angulaire? Quand furent créées les étoiles, tous les anges
8 *m'*ont chanté en une multitude de voix; la mer fut enfermée dans des portes,
9 lorsqu'elle s'*agitait* en sortant du sein de sa mère. Je lui donnai un nuage
10 pour vêtement, et je l'enveloppai d'une brume de rosée; je lui fixai des
11 limites, je l'entourai de verrous et de portes; je lui dis : Tu atteindras
jusqu'ici et tu n'iras pas au delà, mais tes vagues seront brisées en toi-même.
12 Étais-tu là, quand *je faisais* la lumière du matin? l'étoile du matin a connu

ⲧⲉϥⲧⲁⲝⲓⲥ ⲉϥϣⲁⲓⲱⲟⲩ[a] ϣⲁ ⲁⲩⲣⲏϫϥ ⲙ̀ⲡⲕⲁϩⲓ ⲉⲓϩⲓⲟⲩⲓ[b] 13
ⲛ̀ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲓϫⲱϥ. ⲙⲏ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲁⲕⲉⲗ ⲟⲩⲕⲁϩⲓ 14
ⲛ̀ⲟⲙⲓ. ⲁⲕⲉⲣⲡⲗⲁⲍⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ⲟⲩⲍⲱⲟⲛ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲭⲁϥ
ⲉϥⲥⲁϫⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲁⲕⲱⲗⲓ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲧⲉ 15
ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ. ⲁⲕϧⲟⲙϧⲉⲙ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡϣⲱⲃϣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲣⲉϥϩⲓⲡϩⲟ.
ⲁⲕⲓ ⲇⲉ ⲉϩⲣⲏⲓ ϣⲁ ⲛⲓⲙⲟⲩⲙⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲓⲟⲙ. ⲁⲕⲙⲟϣⲓ ⲇⲉ 16
ϩⲓϫⲉⲛ ⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲛⲟⲩⲛ. ⲙⲏ ⲥⲉⲛⲁⲟⲩⲱⲛ ⲛⲁⲕ ϧⲉⲛ 17
ⲟⲩϩⲟϯ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲡⲩⲗⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲙⲟⲩ. ⲥⲉⲛⲁⲉⲣϩⲟϯ ⲇⲉ
ⲁⲩϣⲁⲛⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲙⲛⲟⲩⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲁⲙⲉⲛϯ. ⲙⲏ 18
ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ϯⲟⲩⲏϣⲥ[1] ⲛ̀ϫⲉ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ. ⲙⲁⲧⲁⲙⲟⲓ
ⲇⲉ ϫⲉ ⲟⲩⲏⲣ ⲧⲉ. ⲁϣ ⲇⲉ[2] ⲡⲉ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲉⲧⲉ ⲡⲓⲟⲩⲱⲓⲛⲓ 19
ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϣ ⲡⲉ ⲡⲓⲙⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲭⲁⲕⲓ. ⲁⲛ 20
ⲭⲛⲁⲟⲗⲧ ϣⲁ ⲛⲟⲩⲑⲟϣ. ⲓⲥϫⲉ ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲙⲁⲛⲙⲟϣⲓ.
ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ϩⲁⲣⲁ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲩⲙⲁⲥⲕ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲏⲟⲩ ⲉⲧⲉⲙⲙⲁⲩ. 21
ⲧⲏⲡⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉⲕⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲁϣⲱⲥ. ⲙⲏ ⲁⲕⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲁϩⲱⲣ 22
ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲭⲓⲱⲛ. ⲛⲓⲁϩⲱⲣ[3] ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲕⲁⲗⲁⲙⲫⲟ[c] ⲁⲕⲛⲁⲩ

1. P omet ϯ. — 2. L ⲧⲉ. — 3. P ⲡⲓⲁϩⲱⲣ.

a) Au lieu du grec : ἐπιλαβέσθαι.
b) Grec : ἐκτινάξαι = ⲉϩⲓⲟⲩⲓ.
c) Au lieu du grec χαλάζης = ⲡⲓⲁⲗⲙ̀ⲡⲫⲉ.

sa loi, en brillant jusqu'aux extrémités de la terre pour en rejeter les impies. 13
As-tu pris de la boue, l'as-tu façonnée en un être vivant? l'as-tu placé doué 14
de la parole sur la terre? As-tu enlevé la lumière des impies? as-tu broyé le 15
bras des orgueilleux? Es-tu allé jusqu'aux sources de la mer? as-tu marché 16
sur le chemin de l'abîme; les portes de la mort s'ouvriront-elles pour toi de 17
frayeur? les portiers de l'enfer auront-ils peur en te voyant? connais-tu la 18
largeur des régions sous le ciel? fais-moi savoir quelle elle est. Dans quelle 19
terre habite la lumière? quel est le pays de l'obscurité? m'emmèneras-tu jus- 20
qu'à leurs frontières, si tu connais leurs sentiers? Saurais-tu donc que tu es 21
né dans ce temps-là? que le nombre de tes années est grand? Es-tu allé aux 22

23 ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲥⲉⲭⲏ ⲇⲉ ⲛⲁⲕ ⲉⲧⲟⲩⲙⲟⲩ[a] ⲛ̀ϩⲁⲛϫⲁϫⲓ ⲛⲉⲙ
24 ⲟⲩⲉϩⲟⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϯ. ⲁⲥⲛⲏⲟⲩ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲑⲱⲛ
25 ⲛ̀ϫⲉ ϯⲡⲁⲭⲛⲏ ⲑⲏ ⲉⲧⲉⲥⲏⲣ[1] ⲉⲃⲟⲗ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ. ⲛⲓⲙ
ⲇⲉ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲥⲉⲙⲛⲉ ⲡⲓⲙⲟⲩⲛϩⲱⲟⲩ ⲉⲧⲟϣ ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥϫⲟϣ-
26 ϫⲉϣ[2] ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲙⲱⲓⲧ. ⲉⲡϫⲓⲛⲑⲣⲉ ⲟⲩⲙⲟⲩⲛ̀ⲙⲱϣⲓ ϣⲱⲡⲓ
ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ⲣⲱⲙⲓ ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⲛⲉⲙ ϧⲉⲛ
27 ⲟⲩϣⲁϥⲉ ⲫⲏ ⲉⲧⲉⲙⲙⲟⲛ ⲣⲱⲙⲓ ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⲉⲡϫⲓⲛⲧⲥⲓⲟ
ⲛ̀ⲟⲩⲙⲁ ⲛ̀ⲁⲧϩⲱⲙⲓ ϩⲓⲱⲧϥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲁⲧϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ.
ⲟⲩⲟϩ ⲉⲡϫⲓⲛⲑⲣⲉϥⲫⲓⲣⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲙⲱⲓⲧ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩ[3]-
28 ⲃⲟⲧⲃⲉⲧ. ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲫⲓⲱⲧ ⲙ̀ⲡⲓⲙⲟⲩⲛϩⲱⲟⲩ. ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲉ
29 ⲉⲧⲁϥⲙⲉⲥ ⲛⲓϭⲗⲁⲡ ⲛ̀ⲓⲱⲧ. ⲡⲓⲭⲣⲓⲥⲧⲁⲗⲗⲟⲥ ⲇⲉ ⲁϥⲓ̀ⲛⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲛⲉϫⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲙ ϯⲡⲁⲭⲛⲏ ⲇⲉ ⲛⲓⲙ ⲡⲉⲧⲁϥⲑⲁϣⲥ
30 ϧⲉⲛ ⲧⲫⲉ. ⲑⲏ ⲉⲧⲛⲏⲟⲩ[4] ⲉⲡⲉⲥⲏⲧ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ
31 (ⲉϥⲟϣ) ⲉϥϣⲟⲩⲟ. ⲡϩⲟ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ[b] ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥ-
ⲑⲣⲉϥⲧⲱⲙⲧ. ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲛⲁⲩϩ ⲛ̀ⲧⲉ ϭⲓⲙⲟⲩⲓ ⲓⲉ

1. P omet ⲉⲧ. — 2. P, *T* ϫⲱϣϫⲉϣ. — 3. P, *T* omettent ⲟⲩ. — 4. L ⲑⲏ ⲉⲧⲉⲡⲉⲥⲏⲧ.

a) Grec : εἰς ὥραν = ⲉϯⲟⲩⲛⲟⲩ ou ⲉⲧⲟⲩⲛⲟⲩ.
b) Grec : ἀσεβοῦς = ⲙ̀ⲡⲓⲁⲥⲉⲃⲏⲥ.

23 trésors de la neige? as-tu vu les trésors de la *grêle?* sont-ils déposés pour
24-25 toi *en vue de l'heure* des ennemis et du jour de la guerre et du combat?
26 D'où vient la gelée, qui est répandue sous le ciel? Qui a établi la pluie fréquente, avec son écoulement et son chemin? pour que l'averse arrive dans un
27 pays où il n'y a pas d'homme, dans un désert où il n'y a pas de mortel; pour
28 abreuver un lieu qui n'est pas foulé aux pieds ni habité; pour faire sortir une
29 pousse de verdure. Quel est le père de la pluie? qui a enfanté les gouttes de
30 rosée? De quel sein est sortie la glace? qui a constitué le givre dans le ciel,
31 qui tombe comme une eau qui coule abondante? Qui a stupéfié le visage des
impies? Connais-tu le lien des Pléiades? as-tu ouvert la clôture d'Orion?

ⲁⲕⲛⲁⲟⲩⲱⲛ [a] ⲙ̀ⲡⲓⲡⲣⲁⲅⲙⲟⲥ [1] ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲟⲩⲣⲓⲱⲛ. ⲓⲉ 32
ⲭⲛⲁⲟⲩⲱⲛ ⲉⲟⲩⲙⲁⲥⲟⲩⲣⲱⲧ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲥⲛⲟⲩ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲓⲥⲓⲟⲩ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲣⲟⲩϩⲓ ⲭⲛⲁⲉⲛϥ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉϥⲙⲟϩ. ⲕⲥⲱⲟⲩⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓ- 33
ϫⲓⲛϣⲓⲃϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲫⲉ ⲓⲉ ⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧϣⲟⲡ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ
ⲉⲩⲥⲟⲡ. ⲙⲏ ⲭⲛⲁⲙⲟⲩϯ ⲉⲟⲩϭⲏⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲙⲏ ⲟⲩⲟϩ 34
ⲛ̀ⲧⲉⲥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛⲁⲕ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲑⲉⲣⲧⲉⲣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲙⲱⲟⲩ ⲉϥⲟϣ.
ⲭⲛⲁⲟⲩⲱⲣⲡ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲁⲛⲕⲉⲣⲁⲩⲛⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲧⲟⲩϣⲉ ⲛ̀ⲱⲟⲩ 35
ⲙⲏ ⲥⲉⲛⲁϫⲟⲥ ⲛⲁⲕ ϫⲉ ⲡⲓϩⲱⲃ ⲟⲩ ⲡⲉ. ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥϯ 36
ⲛ̀ⲛⲓϩⲓⲟⲙⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲫⲓⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲥⲱϩⲓ [b] ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲉⲡⲓⲥⲧⲏⲙⲏ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲙⲉⲧⲡⲟⲓⲕⲗⲓⲧⲏⲥ [c]. ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲉⲧϭⲓⲏⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲓϭⲏⲡⲓ 37
ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲟⲫⲓⲁ. ⲧⲫⲉ ⲇⲉ ⲁϥⲑⲣⲉⲥⲣⲓⲕⲓ ⲉⲡⲕⲁϩⲓ. ⲥϫⲏϣ ⲇⲉ 38
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲉϥϫⲏϣ ⲛ̀ⲕⲟⲛⲓⲁ ⲁⲓⲧⲟⲙϥ [d] ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲕⲩⲃⲟⲥ ⲉⲟⲩⲱⲛⲓ. ⲙⲏ ⲭⲛⲁϣϫⲱⲣϫ ⲛ̀ⲟⲩϧⲣⲉ ⲛ̀ⲟⲩ- 39
ⲙⲟⲩⲓ ⲓⲉ ⲭⲛⲁⲧⲥⲓⲟ ⲛ̀ⲟⲩⲯⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲇⲣⲁⲕⲱⲛ. ⲥⲉⲉⲣ- 40
ϩⲟϯ ⲅⲁⲣ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲁ ⲛ̀ⲉⲛⲕⲟⲧ [e]. ⲥⲉϩⲉⲙⲥⲓ ⲇⲉ ϧⲉⲛ

1. Grec : φραγμον.

a) Grec : ἤνοιξας = ⲁⲛ ⲁⲕⲟⲩⲱⲛ.
b) Sah. : ⲥⲱϩⲉ = Boh. : ⲥⲱϧⲓ.
c) Grec : ποικιλτικην.
d) ϥ masculin comme αυτον se rapportant à ουρανος, tandis que ⲥ de ⲥϫⲏϣ se rapporte à ⲧⲫⲉ ; conjecture : ⲁⲓⲧⲟⲙⲥ.
e) Grec : εν κοιταις αυτων = ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲙⲁ.

ouvriras-tu la voie à Mazuroth en son temps, amèneras-tu l'étoile du soir sur 32
son éclat? Connais-tu les changements du ciel, et tout ce qui se passe sous le 33
ciel en même temps? Appelleras-tu de la voix un nuage? et t'obéira-t-il avec 34
le frisson d'une eau abondante? Enverras-tu les foudres, et partiront-elles? 35
diront-elles : Qu'y a-t-il à faire? Qui a donné aux femmes la science du 36
tissage et l'art de la broderie? Quel est celui qui compte les nuages avec 37
sagesse? qui a incliné le ciel vers la terre? Répandu comme la poussière est 38
répandue sur la terre, je l'ai réuni, comme une pierre de taille à une autre.

Chasseras-tu pour la nourriture des lions? ou rassasieras-tu l'envie du 39
dragon? Ils ont peur dans *leur* repaire; ils sont étendus dans les forêts en 40

41 ⲛⲛⲓⲧⲁⲗⲏ[a] ⲉⲩϫⲱⲣϫ. ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲥⲟⲃϯ ⲛ̀ⲟⲩϩ̀ⲣⲉ
ⲙ̀ⲡⲓⲁⲃⲱⲕ. ⲛⲉϥⲙⲁⲥ ⲅⲁⲣ ⲥⲉⲱϣ ⲉⲡ̀ϣⲱⲓ ϩⲁ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲩⲥⲟ-
ⲣⲉⲙ ⲉⲩⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ ⲛⲟⲩϩ̀ⲣⲉ.

XXXIX, 1 Ⲁⲛ ⲁⲕⲉⲙⲓ ⲉⲡⲥⲏⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲃⲁⲉⲙⲡⲓ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲉⲓⲟⲩⲗ
ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ ⲁⲕⲁⲣⲉϩ ⲇⲉ ⲉⲛⲓⲛⲁⲕϩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲉⲓⲟⲩⲗ.
2 ⲁⲕϭⲓⲏⲡⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲉⲃⲏⲧ ⲙ̀ⲙⲓⲥⲓ ⲛⲟⲩⲛⲁⲕϩⲓ ⲇⲉ ⲁⲕϯⲟⲩⲱ
3 ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲁⲕϣⲁⲛⲉϣ ⲛⲟⲩϣⲏⲣⲓ ⲇⲉ[1] ⲛⲟⲩⲉϣⲉⲛ ϩⲟϯ ⲛⲟⲩ-
4 ⲛⲁⲕϩⲓ ⲇⲉ ⲭⲛⲁϯⲟⲩⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ. ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲫⲱϫⲓ[b]
ⲛⲛⲟⲩϣⲏⲣⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲟⲩⲧⲁϩ ⲉⲩⲉ̀ⲁϣⲁⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲟⲩⲟϩ
5 ⲉⲩⲉ̀ⲧⲁⲥⲑⲟ[b] ⲉⲣⲱⲟⲩ. ⲛⲓⲙ ⲇⲉ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲭⲁ ⲟⲩⲓⲁⲛⲧⲱⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ⲣⲉⲙϩⲉ ⲛⲉϥⲥⲛⲁⲩϩ ⲇⲉ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥϯⲟⲩⲱ
6 ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲡϣⲁϥⲉ[2] ⲇⲉ ⲁⲓⲭⲁϥ ⲛⲁϥ ⲙ̀ⲙⲁⲛ̀ϣⲱⲡⲓ ⲟⲩⲟϩ
7 ⲛⲉϥⲙⲁⲛ̀ⲟⲩⲟϩ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲁⲛ̀ϩⲁⲁⲙⲓ[c]. ϣⲁϥⲥⲱⲃⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲥⲁ
ⲟⲩⲙⲏϣ ⲉϥⲟϣ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲃⲁⲕⲓ. ⲡⲁⲣⲓⲕⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲫⲟⲣⲟⲗⲟⲅⲟⲥ
8 ⲙ̀ⲡⲁϥⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟϥ. ⲉϥⲉ̀ϫⲉⲙⲡϣⲓⲛⲓ ⲛ̀ϩⲁⲛⲧⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩ-
ⲙⲁⲙ̀ⲙⲟⲛⲓ ⲛⲁϥ ⲟⲩⲟϩ ϥⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ ⲟⲩⲉⲙ ϩⲑⲏϥ[d] ⲛⲉⲛⲭⲁⲓ

1. P omet ⲇⲉ. — 2. L ⲡϣⲁϥ ⲇⲉ.

a) Grec : ἐν ὕλαις = ϧⲉⲛ ⲛⲓⲧⲁⲗⲏ; le man. grec 157 porte ἐν πύλαις.
b) Le grec demanderait ⲉⲩⲉ̀ⲫⲱϫⲓ et ⲛ̀ⲛⲟⲩⲧⲁⲥⲑⲟ.
c) Grec : ἁλμυρίδα = ⲙⲁⲛϩⲙⲟⲩ.
d) Grec : ὀπίσω = ⲥⲁⲙⲉⲛϩⲏϥ.

41 embuscade. Qui a préparé la nourriture au corbeau? car ses petits crient
vers le Seigneur dispersés cherchant leur nourriture.
XXXIX, 1 Connais-tu le temps de mettre bas pour la chèvre ou la biche des mon-
2 tagnes? as-tu observé les douleurs des biches? as-tu compté leurs mois de
3 gestation? fais-tu cesser leurs douleurs? As-tu nourri leurs petits sans crainte,
4 feras-tu disparaître leurs douleurs? Leurs petits *s'échapperont*, augmenteront
5 en fécondité; ils partiront et *ne reviendront pas*. Qui est-ce qui a laissé en
6 liberté l'âne sauvage? qui est-ce qui a délié ses liens? Je lui ai laissé le
7 désert pour demeure, et pour son habitation un pays de *sel*. Il se moque de
la grande multitude d'une ville; il n'entend pas la plainte du collecteur
8 d'impôts. Il visitera les montagnes comme lieu de pacage, et cherchera

ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲑⲟⲩⲉⲧⲟⲩⲱⲧ[a]... ⲓⲉ ϥⲛⲁⲉⲛⲕⲟⲧ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲟⲩ- 9
ⲟⲛϩϥ. ⲭⲛⲁⲙⲟⲩⲣ ⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉϥⲛⲁϩⲃⲉϥ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲥⲛⲁⲩϩ[b] 10
ⲓⲉ ϥⲛⲁⲥⲭⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲉϥⲑⲗⲱⲙ[c] ϧⲉⲛ ⲧⲕⲟⲓ. ⲭⲛⲁⲭⲁ ϩⲑⲏⲕ ⲇⲉ 11
ⲉⲣⲟϥ ϫⲉ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲧⲉ ⲧⲉϥϫⲟⲙ ⲓⲉ ⲭⲛⲁⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧϥ ⲉⲛⲉⲕ-
ϩⲃⲏⲟⲩⲓ. ⲭⲛⲁⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧϥ ⲇⲉ ϫⲉ ⲭⲛⲁϯ[d] ⲛⲁϥ ⲛ̀ⲛⲏ 12
ⲉⲧⲁⲕⲥⲁⲧⲟⲩ ⲓⲉ ϥⲛⲁⲉⲛ ⲧⲉⲕϩⲟⲓ ⲉϧⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ ⲡⲓϭ̀ⲛⲱⲟⲩ.
ⲟⲩⲧⲉⲛϩ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲉⲗⲁⲥⲥⲁ[e] ⲉⲩⲉ̀ⲟⲩⲛⲟϥ. ⲉϣⲱⲡ ⲛ̀ⲧⲉϥ- 13
ⲧⲁϩⲉ ⲟⲩⲁⲥⲓⲧⲁ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲛⲉⲥⲥⲁ· ϫⲉ ⲥⲛⲁⲭⲱ ⲛ̀ⲛⲉⲥⲥⲱⲟⲩϩⲓ 14
ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲥⲛⲁⲉⲣⲑⲁⲗⲡⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ
ⲟⲩⲕⲁϩⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲥⲉⲣⲡⲱⲃϣ ϫⲉ ⲁⲥϫⲟⲣⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲑⲱⲛ[f]. 15
ⲟⲩⲟϩ ϩⲁⲛⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲕⲟⲓ ⲉⲩⲉ̀ϩⲱⲙⲓ ⲉϫⲱⲟⲩ. ⲁⲥⲑⲣⲉ 16
ⲛⲉⲥϩⲣⲟϯ[g] ⲉⲛϣⲟⲧ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲡⲉⲥⲣⲏϯ. ⲁⲥϭ̀ⲓϧⲓⲥⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩ-
ⲡⲉⲧϣⲟⲩⲓⲧ ⲛ̀ⲟⲩⲉϣⲉⲛ ϩⲟϯ. ϫⲉ ⲁ ⲫϯ ⲭⲁⲣⲱϥ ⲉϣⲧⲉⲙϯ 17

a) Manque un hémistiche que suppose ⲓⲉ : βουλήσεται δὲ σοι μονόκερως δουλεῦσαι; peut-être s'agit-il de l'*Aurochs?* Cf. XL, 20.
b) D'après *T;* M, P, L ϩⲁⲛⲥⲛⲁϩ.
c) M, P, L ⲛ̀ⲛⲉϥⲑⲗⲱⲙ; le grec σου demanderait ⲛ̀ⲛⲉⲕⲑⲗⲱⲙ.
d) Grec : ἀποδώσει σοι = ϥⲛⲁϯ ⲛⲁⲕ·
e) Lire ϩⲁⲛⲛⲉⲗⲁⲥⲥⲁ (*T*). Ce mot manque dans B, mais se trouve dans A ℵ.
f) Au lieu de ποὺς, le copte a lu που, variante du Cod. 252.
g) Ailleurs ϧⲣⲟϯ.

après toute chose verdoyante... L'*Aurochs* dormira-t-il dans ton étable? 9
lieras-tu son cou avec des liens? labourera-t-il *tes* sillons dans la plaine? 10
Mettras-tu ta confiance en lui parce que sa force est grande? Le confieras-tu 11
à tes travaux? Te fieras-tu à lui pour lui livrer ce que tu as semé, 12
rentrera-t-il ton tas de blé dans l'aire?

L'aile de *l'autruche*[1]...; elle posera ses œufs sur le sol, et les fera couver 13-14
dans la terre; elle oublie où elle les a dispersés; des bêtes des champs les 15
fouleront au pied; elle a rendu ses petits plus durs qu'elle-même; elle a peiné 16
en vain sans crainte; parce que Dieu s'est abstenu de lui donner la sagesse, 17

1. Le texte copte, comme le grec, contient trois mots hébreux non traduits ou mal interprétés; il ne semble pas à propos de chercher un sens dans ce verset.

18 ⲥⲟⲫⲓⲁ ⲛⲁⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϯ ⲧⲟⲓ ⲛⲁⲥ ⲫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϯ. ⲟⲩⲟϩ
ⲕⲁⲧⲁ ϩⲁⲛⲥⲏⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϭⲓⲥⲓ ⲉⲥⲉ̀ϭⲓⲥⲓ. ⲉⲥⲉ̀ⲥⲱⲃⲓ ⲛ̀ⲟⲩϩⲑⲟ
19 ⲛⲉⲙ ⲫⲏ ⲉⲧⲧⲁⲗⲏⲟⲩⲧ ⲉⲣⲟϥ. ⲙⲏ ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲁⲕϯ ⲛⲟⲙϯ ⲛ̀ⲟⲩ-
20 ϩⲑⲟ. ⲁⲕϯ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩϩⲟϯ ϩⲓ ⲛⲉϥϧⲁϧ. ⲁⲕⲧⲁⲕⲧⲟ ⲇⲉ
ⲛ̀ⲟⲩⲡⲁⲛⲟⲡⲗⲓⲁ ⲉⲣⲟϥ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲙⲉⲥⲧⲉⲛϩⲏⲧ[1]
21 ϧⲉⲛ ⲟⲩⲙⲉⲧⲧⲟⲗⲙⲏⲣⲟⲥ. ⲉϥϣⲓⲕⲓ ϧⲉⲛ ⲧⲕⲟⲓ ϣⲁⲧⲉϥϭⲓⲥⲓ
22 ⲙ̀ⲙⲟϥ ϣⲁϥϣⲓ ⲇⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲧⲕⲟⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲟⲙ. ⲉϥⲛⲁⲓ ⲉⲃⲟⲗ
ⲉϩⲣⲁϥ ⲛ̀ⲟⲩⲟⲩⲣⲟ ϣⲁϥⲥⲱⲃⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉϥⲧⲁⲥⲑⲟ
23 ⲉⲫⲁϩⲟⲩ ϧⲁⲧϩⲏ ⲛ̀ⲟⲩⲃⲉⲛⲓⲡⲓ. ϣⲁⲩϣⲟⲩϣⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ
24 ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲫⲓϯ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲏϥⲓ. ⲟⲩⲟϩ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ
ϣⲁϥⲧⲁⲕⲟ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲁϥⲧⲉⲛϩⲟⲩⲧⲥ ϣⲁⲧⲉⲥⲱϣ
25 ⲛ̀ϫⲉ ϯⲥⲁⲗⲡⲓⲅⲝ... ϣⲁϥϫⲟⲥ ϫⲉ ⲕⲁⲗⲱⲥ. ⲓⲥϫⲉⲛ ⲉϥⲛⲏⲟⲩ[a]
ϣⲁϥϣⲱⲗⲉⲙ ⲉⲡⲥⲑⲟⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲟⲩⲟⲓ[2] ⲛⲉⲙ
26 ⲟⲩϩⲉⲙϩⲉⲙ. ⲙⲏ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲕⲁϯ ϣⲁϥⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧϥ
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲃⲏϫ ⲉⲣⲉ ⲛⲉϥⲧⲉⲛϩ[3] ⲫⲟⲣϣ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲟⲩⲉϣⲉⲙ ⲕⲓⲙ
27 ⲉϥϫⲟⲩϣⲧ ⲉⲛⲓⲥⲁ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲣⲏⲥ. ⲓⲉ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲟⲩⲁϩⲥⲁϩⲛⲓ

1. P ⲛⲧⲉⲧⲉⲛⲙⲉⲥⲧⲉⲛϩⲏⲧ. — 2. P ⲟⲩⲟⲩⲟⲓⲛ ⲛⲉⲙ. — 3. L ⲛⲉϥⲧⲉⲛϩ.

a) Au lieu de πορρωθεν = ⲓⲥϫⲉⲛ ϩⲓⲫⲟⲩⲉⲓ comme au ℣. 29.

18 il ne lui a pas donné de part dans l'intelligence; à son temps elle s'élèvera en hauteur; elle se moquera du cheval et de celui qui le monte.

19 Est-ce toi qui as donné la force au cheval? mis la crainte sur son cou?
20-21 l'as-tu entouré d'une armure, gloire de sa poitrine dans l'audace? il creuse
22 dans la terre, jusqu'à se glorifier, et il part dans la plaine avec violence; passant devant un roi, il s'en moque, et il ne retournera pas en arrière en
23-24 face du fer; l'arc et l'épée brillent sur lui et, dans un emportement, il ruine
25 la terre, et il ne le croit pas, jusqu'à ce que résonne la trompette...; *alors* il dit : C'est bien. *De loin*, il sent l'odeur de la guerre avec un bond et un hennissement.

26 Est-ce par ton intelligence que se dresse l'épervier, ses ailes étendues
27 sans mouvement, regardant les régions du midi? Est-ce sur ton ordre que

ϣⲁϥϭⲓⲥⲓ ⲛ̀ϫⲉ[a]... ⲡⲓⲉⲛⲟϣⲉⲣ[b] ⲇⲉ ⲉϥϩⲉⲙⲥⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲛⲉϥ- 28
ⲙⲁⲥ ϥⲙⲟⲧⲉⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ϩⲓϫⲉⲛ ⲟⲩⲙⲁ ⲉϥⲁϣⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲟⲩⲡⲉⲧⲣⲁ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥϩⲏⲡ. ⲉϥⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲇⲉ ⲁϥⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ 29
ⲧⲉϥϧⲣⲉ. ⲛⲉϥⲃⲁⲗ ⲇⲉ ⲥⲉϫⲟⲩϣⲧ ⲓⲥϫⲉⲛ ϩⲓⲫⲟⲩⲉⲓ. ⲛⲉϥ- 30
ⲙⲁⲥ ⲇⲉ ⲥⲉⲟⲩⲟϣⲉⲙ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲛⲟϥ. ⲡⲓⲙⲁ ⲉⲧⲉ ⲟⲩⲟⲛ
ϣⲟⲗϩⲥ[c] ⲙ̀ⲙⲁⲩ ϣⲁⲩϫⲉⲙⲟⲩ ⲙ̀ⲙⲁⲩ ⲥⲁⲧⲟⲧⲟⲩ.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲡϭ̅ⲥ̅ ⲡⲉϫⲁϥ ⲛ̀Ⲓⲱⲃ. ⲙⲏ ⲭⲛⲁϯϩⲁⲡ 31-32
ⲉⲩϩⲁⲡ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϩⲓⲕⲁⲛⲟⲥ. ⲉⲕⲥⲟϩⲓ[1] ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉϥⲉ̀ⲉⲣⲟⲩⲱ
ⲙ̀ⲙⲟϥ.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ Ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲁϧⲟⲓ ϫⲉ 33-34
ⲁⲛⲟⲕ ϯϭⲓϩⲁⲡ ⲉⲩϯⲥⲃⲱ ⲛⲏⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲓⲥⲟϩⲓ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ⲉⲓⲥⲱ-
ⲧⲉⲙ[2] ⲉϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲣⲏϯ ⲉⲁⲛⲟⲕ ϩⲗⲓ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩ ⲡⲉ
ⲉϯⲉⲣⲟⲩⲱ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲟⲩⲃⲉ ⲛⲁⲓ. ⲁⲓϯ ⲛ̀ⲧⲁϫⲓϫ ϩⲓⲣⲉⲛ ⲣⲱⲓ
ⲁⲓⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲡ. ⲡⲓⲥⲟⲡ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲁϩⲃ̅ ⲛ̄ⲛⲁⲟⲩⲁϩⲧⲟⲧ ϫⲉ. 35

1. P ⲉⲩⲥⲟϩⲓ. — 2. P ⲉⲓⲉⲥⲱⲧⲉⲙ.

a) M, P, L répètent ici ⲡⲉϥⲟⲩⲁϩⲥⲁϩⲛⲓ ϣⲁϥϭⲓⲥⲓ, tandis qu'on devrait trouver la traduction du grec ἀετός = ⲡⲓⲁϧⲱⲙ.

b) Ailleurs ⲛⲟϣⲉⲣ = γύψ.

c) Ailleurs ϭⲟⲗϩⲥ = cadavre (τεθνεῶτες).

s'élève *l'aigle,* tandis que le vautour reste sur ses petits, reposant dans un 28
endroit suspendu dans le rocher et caché; étant là, il cherche sa proie; ses 29
yeux regardent de loin; ses petits barbotent dans le sang; à l'endroit où 30
il y a un cadavre, on les y trouve aussitôt. »

Le Seigneur reprit et dit à Job : « Contesteras-tu avec l'Être parfait? Si 31-32
tu le critiques, il y répondra. »

Job répondit et dit au Seigneur : « Comment serais-je jugé en recevant 33-34
des leçons? et critiquerais-je le Seigneur, en entendant de pareilles choses?
moi qui ne suis rien; que puis-je répondre à cela? je mets ma main sur
ma bouche; j'ai parlé une fois; la seconde fois je ne continuerai pas. » 35

XL, 1 ⲉⲧⲓ ⲇⲉ ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ Ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϫⲁϥ ⲛ̀Ⲓⲱⲃ
2 ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ϯϭⲏⲡⲓ ϫⲉ. ⲙ̀ⲫⲱⲣ ⲁⲗⲗⲁ ⲙⲟⲣⲕ ⲉϫⲉⲛ[1]
ⲧⲉⲕϯⲡⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲣⲓ. ϯⲛⲁϣⲉⲛⲕ. ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ ⲁⲣⲓⲟⲩⲱ
3 ⲛⲏⲓ. ⲙⲏ ⲕϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲡⲁϩⲁⲡ ⲉⲃⲟⲗ. ⲭⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ ⲉⲧⲁⲓⲉⲣⲡⲁⲓ
ⲛⲁⲕ ⲛ̀ⲕⲉⲣⲏϯ ⲉⲃⲏⲗ ϫⲉ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ ϫⲉ ⲛ̀ⲑⲟⲕ
4 ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ. ⲙⲏ ⲡⲉⲕϫⲫⲟⲓ ⲛⲁϣϯ ⲟⲩⲃⲉ Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲓⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩ-
5 ϧⲣⲱⲟⲩ ⲕⲉⲣϧⲁⲣⲁⲃⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥⲣⲏϯ. ϭⲓ ⲛⲁⲕ ⲛ̀ⲟⲩϭⲓⲥⲓ ⲛⲉⲙ
ⲟⲩϫⲟⲙ. ⲟⲩⲱⲟⲩ ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲧⲁⲓⲟ ⲙⲏⲧⲟⲩ ϩⲓⲱⲧⲕ.
6 ⲟⲩⲱⲣⲡ ⲇⲉ ⲛ̀ϩⲁⲛⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲱⲛⲧ ⲙⲁⲑⲉⲃⲓⲟ
7 ⲛ̀ⲛⲓⲣⲉϥϯϣⲱϣ ⲧⲏⲣⲟⲩ. ⲱϣⲉⲙ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲉϥϩⲓⲡϩⲟ. ⲛⲁ-
ⲥⲉⲃⲏⲥ ⲇⲉ ⲭⲟⲡⲟⲩ[a] ⲛ̀ⲟⲩϩⲟϯ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲟϯ. ⲙⲁⲣⲟⲩ-
8 ⲗⲟϥⲗⲉϥ[b] ⲇⲉ ⲉⲩⲥⲟⲡ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ. ⲛⲟⲩϩⲟ ⲇⲉ
ⲙⲁϩⲟⲩ ⲛ̀ϣⲱϣ (ⲙⲁⲣⲟⲩⲭⲟⲡⲟⲩ ⲇⲉ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁϩⲓ
9 ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲉⲩⲥⲟⲡ) ⲟⲩⲟϩ ϯⲛⲁⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ
10 ϣϫⲟⲙ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲟⲩⲓⲛⲁⲙ ⲉⲛⲟϩⲉⲙ[2] ⲁⲗⲗⲁ ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲟⲩⲑⲏ-
ⲣⲓⲟⲛ ϩⲁⲣⲟⲕ ϥⲟⲩⲉⲙ ⲥⲙⲟⲩⲃⲉⲛ[3] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲛⲓⲉϩⲱⲟⲩ.

1. L omet ⲛ. — 2. P ⲉⲛⲟⲩϩⲉⲙ. — 3. L ⲥⲱⲃⲉⲛ.

a. Équivaut à κρύψον.
b) Équivaut à σῆψον. Même interversion dans 18 manuscrits grecs cités par Holmes : 110, 137 à 139, 147, 157, 160, 249 à 260.

XL, 1 Le Seigneur reprit encore, et dit à Job de l'intérieur d'un nuage : « Non!
2 mais ceins tes reins, comme un fort; je t'interrogerai; toi, réponds-moi.
3 Rejettes-tu mon jugement? penses-tu que j'aurai pitié de toi, autrement que
4 pour que tu apparaisses juste? Ton bras pourra-t-il lutter contre le Seigneur?
5 et de ta voix tonneras-tu comme lui? Prends pour toi l'élévation et la puis-
6 sance; revêts-toi de gloire et d'honneur; envoie des anges dans ta colère;
7 humilie tous les insulteurs; éteins les orgueilleux; fais disparaître les impies
8 subitement, qu'ils pourrissent ensemble dans la terre; remplis leurs visages
9-10 de honte; alors je déclarerai que ta main droite peut sauver. Mais voilà
un animal, *Behemoth*, auprès de toi, qui mange de l'herbe comme les bœufs;

ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲧⲉϥϫⲟⲙ ϧⲉⲛ ⲧⲉϥⲫⲓϯ[a]. ⲧⲉϥⲛⲟⲙϯ ⲇⲉ ⲁⲥϧⲉⲛ 11
ϯϩⲉⲗⲡⲓ[b] ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥⲛⲉϫⲓ. ⲁϥⲧⲁϩⲟ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲏⲧ ⲉⲣⲁⲧϥ 12
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲕⲩⲡⲁⲣⲓⲥⲥⲟⲥ ⲛⲉϥⲙⲟϯ ⲇⲉ ⲥⲉϭⲗⲉⲙⲗⲱⲙ.
ⲛⲉϥⲥⲫⲓⲣⲱⲟⲩⲓ ϩⲁⲛⲥⲫⲓⲣⲱⲟⲩⲓ ⲛ̀ϩⲟⲙⲧ ⲛⲉ. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉϥⲥⲟⲓ 13
ⲟⲩⲃⲉⲛⲓⲡⲓ ⲡⲉ ⲉϥϫⲏϣ. ⲫⲁⲓ ⲡⲉ ⲡⲓϩⲟⲩⲓⲧ ⲙ̀ⲡⲗⲁⲥⲙⲁ ⲛ̀ⲧⲉ 14
ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. ⲉⲁϥⲑⲁⲙⲓⲟϥ ⲉⲑⲣⲟⲩⲥⲱⲃⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲁⲅⲅⲉⲗⲟⲥ.
ⲁϥϣⲉ ⲛⲁϥ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲧⲱⲟⲩ ⲉϥϭⲟⲥⲓ. ⲁϥⲓⲣⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲁϣⲓ 15
ⲛ̀ⲛⲓϥⲧⲉⲫⲁⲧ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲡⲓⲧⲁⲣⲧⲁⲣⲟⲥ[1]. ⲁϥⲉⲛⲕⲟⲧ ϧⲁⲣⲁⲧⲟⲩ
ⲛ̀ϩⲁⲛϣϣⲏⲛ ⲛ̀ⲟⲩⲑⲟ ⲛ̀ⲣⲏϯ ϧⲁⲣⲁⲧϥ ⲛ̀ⲟⲩϭⲟⲛϥ ⲛⲉⲙ 16
ⲟⲩⲕⲁϣ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲃⲉϫⲏⲛ. ⲥⲉⲉⲣϧⲏⲓⲃⲓ ⲇⲉ ⲉϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ
ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲛ̀ϣϣⲏⲛ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛⲣⲁⲇⲁⲙⲛⲟⲥ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϫⲁⲗ 17
ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲕⲟⲓ. ⲁϥϣⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲉϥⲉⲣ- 18
ⲉⲥⲑⲁⲛⲉⲥⲑⲉ ⲡⲉϥϩⲏⲧ ⲇⲉ ϫⲟⲣ ϫⲉ ⲡⲓⲓⲟⲣⲇⲁⲛⲏⲥ ⲛⲁⲕⲱⲗϩ
ⲉϧⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ. ϥⲛⲁϣⲟⲡϥ ⲉⲣⲟϥ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲃⲁⲗ 19
ⲉϥϫⲱⲗϫ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉϥⲉ̀ϫⲱⲧϩ ⲙ̀ⲡⲉϥϣⲁⲓ....[c] ⲓⲉ ⲭⲛⲁⲙⲟⲩⲣ 20
ⲛ̀ⲟⲩϩⲁⲗⲁⲕ ⲉⲡⲉϥϣⲁⲓ ⲓⲉ ⲭⲛⲁⲟⲩⲱⲧⲉⲛ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲫⲟⲧⲟⲩ 21

1. L ⲧⲁⲧⲁⲣⲟⲥ.

a) Lire ⲧⲉϥϯⲡⲓ (*T*).
b) Boh. ϧⲉⲗⲡⲓ.
c) Manque un verset, le premier qui concerne le Léviathan : ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ. Cf. xxxix, 9.

sa force est dans ses *reins;* sa puissance dans le nombril de son ventre; il 11-12
a raidi sa queue comme un cyprès, ses muscles sont entrelacés; ses côtes 13
sont des côtes d'airain, et son dos est du fer coulé. C'est la première des 14
créatures du Seigneur, qu'il a faite pour que ses anges s'en amusent. Il 15
est parti sur une montagne élevée, il a fait la joie des quadrupèdes du
Tartare; il a reposé sous des arbres de toute espèce, sous le papyrus, le 16
bambou et le butôme; sur lui portent leur ombre de grands arbres avec des 17
branches et des rejetons du sol. Si les grandes eaux arrivent, il ne le sent 18
pas; il est convaincu que le Jourdain se précipitera dans sa bouche. *Qui* le 19
prendra par son œil, et l'engluant, transpercera ses narines?...

Le Léviathan, attacheras-tu un anneau à son nez, ou perceras-tu ses lèvres 20 21

22 ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲁⲗⲁⲕ. ϥⲛⲁⲥⲁϫⲓ ⲇⲉ ⲛⲉⲙⲁⲕ ϧⲉⲛ ⲟⲩϩⲟϯ ⲛⲉⲙ
23 ⲟⲩⲧⲱⲃϩ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϭⲛⲟⲛ. ϥⲛⲁⲥⲉⲙⲛⲓ ⲇⲉ ⲛⲉⲙⲁⲕ ⲛ̀ⲟⲩ-
ⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ. ϥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲃⲱⲕ ⲛⲁⲕ ϣⲁ ⲉⲛⲉϩ. ⲭⲛⲁⲥⲱⲃⲓ
24 ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϩⲁⲗⲏⲧ. ⲭⲛⲁⲙⲟⲣϥ[a] ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
25 ⲛ̀ⲟⲩϭⲁϫ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲗⲟⲩ. ⲁⲩϣⲁⲛⲉⲧϣ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ
ϩⲁⲛϣⲗⲱⲗ ⲥⲉⲫⲱϣ ⲇⲉ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲉⲑⲛⲟⲥ
26 ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲫⲟⲓⲛⲓⲕⲏ. ⲁⲩϣⲁⲛ ⲇⲉ ⲉⲩⲙⲁ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲉϫⲛⲟⲩ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲟⲩϣϥⲁⲓ ϧⲁ ⲟⲩⲃⲉⲣϭⲁ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉϥⲥⲏⲧ.
27 ⲟⲩⲟϩ ⲧⲉϥⲁⲫⲉ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲉϫⲛⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲟⲩⲟϩⲓ. ⲭⲛⲁⲭⲱ
ⲇⲉ ⲛ̀ⲧⲉⲕϫⲓϫ ϩⲓϫⲱϥ ⲉⲕⲓⲣⲓ ⲙ̀ⲫⲙⲉⲩⲓ ⲙ̀ⲡⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ⲉⲧⲭⲏ
ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲥⲱⲙⲁ (ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲑⲣⲉϥϣⲱⲡⲓ ϫⲉ)[b].
XLI, 1 Ⲙⲏ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲛⲁⲩ[1] ⲉⲣⲟϥ ⲟⲩⲇⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲣϣⲫⲏⲣⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲏ
2 ⲉϯϫⲱ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ. ⲕⲉⲣϩⲟϯ ⲇⲉ ⲁⲛ ϫⲉ ϥⲥⲉⲃⲧⲱⲧ ⲛⲏⲓ ⲛⲓⲙ
ⲅⲁⲣ ⲁϥϯ ⲉϧⲟⲩⲛ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲓⲉ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲁϥⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧϥ
ⲟⲩⲃⲏⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲉⲣϩⲩⲡⲟⲙⲉⲛⲓⲛ ⲓⲥϫⲉ ⲉⲛⲭⲁⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ
3 ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲛⲟⲩⲓ ⲛⲉ. ⲛ̀ⲛⲁⲭⲁⲣⲟⲓ ⲉⲑⲃⲏⲧϥ. ⲟⲩⲟϩ

1. L ⲙ̀ⲡⲉⲕⲛⲁⲓ.

a) D'après M, L, P; *T* écrit ⲭⲛⲁⲙⲟⲩⲣϥ et propose en note ⲭⲛⲁⲙⲟⲣϥ.
b) Addition dans A C, manque dans B.

22-23 avec un anneau? Te parlera-t-il avec crainte, supplication et soumission?
24 fera-t-il un pacte avec toi? sera-t-il ton serviteur pour toujours? joueras-tu
avec lui comme avec un oiseau? l'attacheras-tu comme un moineau l'est par un
25 enfant? Des peuplades se nourriront-elles de lui et les nations de la Phénicie
26 se le partageront-elles? Si toutes les barques se rassemblaient, elles ne pour-
raient porter une peau de sa queue ni sa tête dans des bateaux de pêcheurs.
27 Mais tu mettras ta main sur lui, en te rappelant la *puissance* de lutte qui est
XLI, 1 dans ton corps, et qu'il ne revienne plus. Ne l'as-tu pas vu; n'as-tu pas
été étonné de ce que je dis? Ne crains-tu pas qu'il soit préparé pour moi?
2 car qui lutte contre moi? qui se dresse contre moi? qui résiste, si tout ce
3 qui est sous le ciel est à moi? Je ne me tairai pas sur lui, un trait de sa

ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ϫⲟⲙ ⲉϥⲉ̀ⲛⲁⲓ ⲙ̀ⲫⲏ ⲉⲧⲟⲓ ⲛ̀ϩⲩⲥⲟⲥ ⲉⲣⲟϥ. ⲛⲓⲙ 4
ⲉⲧⲛⲁϣϭⲱⲣⲡ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϩⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥϩⲉⲃⲥⲱ ⲓⲉ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ
ⲉⲧⲛⲁϣϣⲉ ⲉϧⲟⲩⲛ ϧⲉⲛ ⲛⲓⲥⲛⲁⲩϩ ⲛ̀ⲧⲉ ⲧⲉϥϧⲉⲗⲓⲃϣ[a].
ⲛⲓⲡⲩⲗⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉϥϩⲟ ⲛⲓⲙ ⲡⲉ ⲉⲧⲛⲁϣⲟⲩⲱⲛ ⲉⲣⲱⲟⲩ 5
ⲟⲩϩⲟϯ ⲉⲧⲕⲱϯ ⲉⲛⲉϥϣⲟⲗ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲉϥⲙⲁϧⲧ ϩⲁⲛϩⲟϥ 6
ⲛ̀ϩⲟⲙⲧ ⲛⲉ. ⲡⲉϥⲙⲟⲩⲣ ⲇⲉ ⲁϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲛⲓ ⲛ̀ⲥⲙⲓ-
ⲣⲓⲧⲏⲥ. ⲡⲓⲟⲩⲁⲓ ⲧⲟⲙⲓ ⲉⲡⲓⲟⲩⲁⲓ. ⲟⲩⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲇⲉ ⲛ̀ⲛⲉϥϣⲟⲩⲟⲑ- 7
ⲛⲉϥ. ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲉϥⲉ̀ⲧⲱⲙⲓ ⲉⲡⲉϥⲥⲟⲛ. ⲥⲉⲑⲟⲩⲏⲧ ⲟⲩⲟϩ 8
ⲛ̀ⲛⲟⲩⲫⲱⲧ. ϣⲁⲣⲉ ⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ϣⲱⲡⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲉϥⲁⲛⲑⲁϣ. 9
ⲛⲉϥⲃⲁⲗ ⲇⲉ ⲥⲉⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁⲛⲁⲧⲟⲟⲩⲓ.
ϣⲁⲩⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛⲗⲁⲙⲡⲁⲥ ⲛ̀ⲭⲣⲱⲙ ⲉⲩⲙⲟϩ 10
ⲟⲩⲟϩ ϣⲁⲩⲙⲟϩ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ϩⲁⲛϫⲉⲃⲥ ⲛ̀ⲭⲣⲱⲙ[b]....
ⲧⲉϥⲯⲩⲭⲏ ⲇⲉ ϩⲁⲛϫⲉⲃⲥ ⲛⲉ[b].... ⲟⲩϫⲟⲙ ⲇⲉ ⲉⲧϣⲟⲡ ϩⲓ 12-13
ⲧⲉϥⲛⲁϩⲃⲓ. ϥϭⲟϫⲓ ϧⲁϫⲱϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ. ⲛⲓⲥⲁⲣⲝ ⲇⲉ 14
ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲉϥⲥⲱⲙⲁ ⲥⲉⲧⲟⲙⲓ. ϥⲛⲁⲫⲱⲛ ⲉϫⲱϥ ⲟⲩⲟϩ ϥⲛ̀ⲁⲕⲓⲙ
ⲁⲛ. ⲡⲉϥϩⲏⲧ ⲇⲉ ϭⲏⲥ[c] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲛⲓ. ⲁϥⲟϩⲓ ⲉⲣⲁⲧϥ 15
ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲙⲏⲛϣ ⲛ̀ⲁⲧⲕⲓⲙ. ⲁϥϣⲁⲛⲫⲟⲛϩϥ ⲇⲉ ϣⲁⲣⲉ 16

a) D'après M; *T* écrit ϩⲉⲗⲓⲃϣ et propose en note ϧⲉⲗⲓⲃϣ; L ϧⲉⲗⲃϣ.
b) Manque le ℣. 11 et la fin du ℣. 12; pas de lacunes dans les man. grecs.
c) P, *T* ϭⲛⲟ; L ϭⲛⲉ; mais dans M on lit plutôt ϭⲏⲥ = πεπηγεν.

puissance c'est qu'il a pitié de son égal. Qui peut découvrir la surface de 4
son vêtement? qui peut pénétrer dans les liens de sa cuirasse? qui pourra 5
ouvrir les portes de son visage? La terreur entoure ses dents; ses intestins 6
sont des serpents d'airain; sa carapace comme une pierre d'émeri; elle est 7
rattachée d'un point à l'autre; l'air ne peut pas la pénétrer. Chaque *rang* 8
tient à son voisin; ils sont ensemble et ne s'échapperont pas; une lumière 9
se produit par son éternuement; ses yeux sont comme l'étoile du matin:
de sa bouche sortent des lampes de feu brûlantes, des charbons ardents 10
jaillissent...: son souffle est fait d'étincelles...: la force réside sur son cou. 12-13
La destruction court devant lui. Les chairs de son corps tiennent ensemble; 14
tout coulera dessus, il ne bougera pas. Son cœur est durci comme la pierre; 15
il est rigide comme une enclume qu'on ne peut remuer. S'il se retourne, la 16

ⲟⲩϩⲟϯ ϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲛ̀ϥⲧⲉⲫⲁⲧ ⲉⲧϭⲓⲫⲉⲓ ϩⲓϫⲉⲛ
17 ⲡⲓⲕⲁϩⲓ. ⲁⲩϣⲁⲛϭⲟⲙⲧⲉⲛ[a] ⲛ̀ϩⲁⲛⲗⲟⲩⲭⲏ ⲉⲣⲟϥ ⲙ̀ⲡⲁⲩⲉⲣ
ϩⲗⲓ ⲛⲁϥ ⲟⲩⲛⲁⲃⲓ[b] (ⲉϥⲧⲁⲙⲟⲩⲧ ⲉⲣⲁⲧϥ)[c][1] ⲛⲉⲙ ⲟⲩϧⲉ-
18 ⲗⲓⲃϣ. ⲡⲓⲃⲉⲛⲓⲡⲓ ⲅⲁⲣ ⲁϥⲉⲛⲧⲟⲩϥ[d] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲓⲧⲟϩ
19 ⲡⲓϩⲟⲙⲧ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩϣⲉ ⲛ̀ⲁⲧⲛⲟⲙϯ. ⲙ̀ⲡⲉⲥϫⲟϩⲧϥ[e]
ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲫⲓϯ ⲛ̀ϩⲟⲙⲧ[2]. ⲁⲩⲏⲡ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲡⲉⲧⲣⲁ
20 ⲉⲧϩⲓⲟⲩⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲭⲟⲣⲧⲟⲥ[3]. ⲛⲓⲁⲑⲏⲣ ⲇⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ϩⲁⲛⲣⲱⲙⲟⲩⲓ. ϣⲁϥⲥⲱⲃⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲥⲁ ⲟⲩⲙⲟⲛⲙⲉⲛ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ϣⲁϩ
21 ⲛ̀ⲭⲣⲱⲙ. ⲡⲉϥⲛⲡⲣⲏϣ ⲇⲉ ϩⲁⲛⲟⲗⲟⲃⲓⲥⲕⲟⲥ ⲉⲩϣⲉⲛϣⲱⲡ ⲛⲉ[4]
ⲡⲓⲛⲟⲩⲃ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲓⲟⲙ ⲧⲏⲣϥ ⲁϥⲭⲏ ϧⲁⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
22 ⲛ̀ⲟⲩⲱⲛⲓ ⲛ̀ⲁⲧⲏⲡ. ϣⲁϥⲑⲣⲉ ⲫⲛⲟⲩⲛ ⲃⲉⲣⲃⲉⲣ[5] ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲭⲁⲕⲕⲓⲟⲛ[f]. ⲁⲣⲉ ⲫⲓⲟⲙ ⲇⲉ ϧⲁⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩ-
23 ⲧⲁⲕⲟ[g]. ⲟⲩⲟϩ ⲡⲓⲧⲁⲣⲧⲁⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲛⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛ̀ⲟⲩⲉⲭⲙⲁⲗⲱⲧⲟⲥ ⲁϥⲭⲁ ⲫⲛⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩ-

1. P ⲉⲣⲁⲧⲉϥ. — 2. L ⲛ̀ϩⲟϯ. — 3. P ⲕⲟⲣⲧⲟⲥ. — 4. P. ⲛⲉ. — 5. *T* ⲉϥⲃⲉⲣⲃⲉⲣ.

a) Au lieu de συναντήσωσιν = ⲁⲩϣⲁⲛⲧⲱⲙⲧ.
b) D'après P = grec δόρυ; M, L, *T* ⲟⲩⲛⲁϩⲃⲓ.
c) Addition, pour le grec επηρμενον, ajouté dans certains manuscrits.
d) Grec : ἥγηται = ⲁϥⲏⲡ ⲛ̀ⲧⲟⲧϥ. Cf. ℣ suivant.
e) Lire ϫⲟⲧϩϥ, comme xx, 24; L ϫⲟϩⲧϥ; P ϫⲟϩϥ.
f) Lire ⲭⲁⲗⲕⲓⲟⲛ, comme le Sahidique,
g) Grec : ἐξάλειπτρον = ⲙⲁϩⲥ (Sah. ⲧⲁϩⲥ). La variante εξαλειπτον, du manuscrit 160, a pu donner dans la version ancienne Latine *deletum* et ici ⲧⲁⲕⲟ.

17 terreur s'empare des animaux quadrupèdes qui bondissent sur la terre; si
des lances *tombent* sur lui, elles ne lui feront rien, c'est un *javelot* lancé sur
18 une cuirasse. Le fer est pour lui comme la paille; l'airain comme le bois
19 sans force; un arc d'airain ne le blessera pas; les pierres jetées comptent
20 pour lui comme du foin; les marteaux, comme des roseaux; il se moque
21 d'un ébranlement avec des flammes de feu. Sa couchette est faite de pierres
tranchantes; tout l'or de la mer est sous lui comme une pierre qui ne
22 compte pas; il fait bouillonner l'océan comme une chaudière; la mer est
23 pour lui comme un *vase à parfums*, (le tartare de l'abîme comme un captif),

ⲙⲱⲓⲧ ⲙ̀ⲙⲟϣⲓ[a]. ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲗⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ[1] ⲉϥⲧⲉⲛⲑⲱⲛⲧ 24
ⲉⲣⲟϥ ⲉϥⲑⲁⲙⲓⲏⲟⲩⲧ ϫⲉ[2] ⲛ̀ⲥⲉⲥⲱⲃⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲁⲅⲅⲉ-
ⲗⲟⲥ[b]. ϥⲛⲁⲩ ⲇⲉ ⲉⲛⲏ ⲉⲧϭⲟⲥⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ. ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲇⲉ ⲉⲧⲟⲓ 25
ⲛ̀ⲟⲩⲣⲟ ⲉⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧϧⲉⲛ ⲛⲓⲙⲱⲟⲩ.

Ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲡⲉϫⲁϥ ⲙ̀ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅. ϯⲉⲙⲓ ϫⲉ ⲟⲩⲟⲛ XLII, 1-2
ϣϫⲟⲙ ⲙ̀ⲙⲟⲕ ϧⲉⲛ ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲗⲓ ⲟⲓ
ⲛ̀ⲁⲧϫⲟⲙ ⲛ̀ⲧⲟⲧⲕ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲧϩⲱⲡ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟϭⲛⲓ 3
ⲉϥϯⲁⲥⲟ ⲇⲉ ⲉϩⲁⲛⲥⲁϫⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲙⲉⲩⲓ ϫⲉ ϥⲛⲁϩⲱⲡ[3]
ⲉⲣⲟⲕ. ⲛⲓⲙ ⲅⲁⲣ ⲉⲧⲛⲁⲧⲁⲙⲟⲓ ⲉⲛⲏ ⲉⲧⲉ ⲛ̀ϯⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ
ⲁⲛ ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϣⲫⲏⲣⲓ ⲛⲁⲓ ⲉⲧⲉ ⲛⲁⲓⲉⲙⲓ ⲉⲣⲱⲟⲩ
ⲁⲛ. ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲓ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ϩⲓⲛⲁ ⲛ̀ⲧⲁⲥⲁϫⲓ[1] ϩⲱ. ϯⲛⲁϣⲉⲛⲕ 4
ⲛ̀ⲑⲟⲕ ⲇⲉ ⲙⲁⲧⲥⲁⲃⲟⲓ. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲙⲏ ⲙⲉⲛ ⲙ̀ⲙⲁϣϫ ⲁⲓⲥⲱ- 5
ⲧⲉⲙ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ϣⲟⲣⲡ. ϯⲛⲟⲩ ⲇⲉ ⲁϥⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟⲕ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲁⲃⲁⲗ.
ⲉⲑⲃⲉ ⲫⲁⲓ ⲁⲓϯϣⲱϣ[5] ⲛⲏⲓ ⲙ̀ⲙⲁⲩⲁⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲃⲱⲗ[6] 6
ⲉⲃⲟⲗ. ⲁⲓⲟⲡⲧ ⲇⲉ ϫⲉ ⲁⲛⲟⲕ ⲟⲩⲕⲁϩⲓ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲕⲉⲣⲙⲓ.

1. M, L ⲡⲕⲁϩⲓ. — 2. M, P, L ⲛ̀ϫⲉ. — 3. L ⲛⲁϩⲱⲡ. — 4. L ⲛ̀ⲧⲉⲥⲁϫⲓ. — 5. L ⲁⲓϣⲱϣ. — 6. L ⲁⲓⲃⲟⲗ.

a) Ce verset traduit deux fois le second hémistiche du verset hébreu, en omettant le premier.
b) Conforme au Cod. א, qui omet le pronom μου.

l'abîme comme un promenoir. Il n'est rien sur la terre qui lui ressemble, 24
étant fait pour que les anges s'en amusent; il regarde les hauteurs, et il est 25
roi de tout ce qui est dans les eaux. »

Job répondit et dit au Seigneur : « Je sais que tu es puissant en toutes XLII, 1-2
choses, et que rien n'est impossible chez toi. Qui peut te cacher un projet? 3
épargnant des paroles, pense-t-il t'échapper? Qui m'apprendra ce que je
ne sais pas? des choses grandes et merveilleuses que j'ignorais? Écoute-moi, 4
Seigneur, que je parle aussi. Je t'interrogerai, et toi, instruis-moi. D'abord 5
je t'ai entendu par la voix et les oreilles; maintenant mon œil te voit. C'est 6
pourquoi je me méprise moi-même, je me confonds; je me regarde comme
poussière et cendres. »

7 Ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲇⲉ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲟⲩⲣⲉ ⲓⲱⲃ ⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲛⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ
ⲡⲉϫⲉ Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲛ̀ⲉⲗⲓⲥⲁⲫ ⲡⲓⲑⲉⲙⲁⲛⲓⲧⲏⲥ ϫⲉ ⲁⲕⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲛ̀ⲑⲟⲕ
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲕⲕⲉϣⲫⲏⲣ[1] ⲃ̅. ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉⲛϫⲉ ϩⲗⲓ ⲅⲁⲣ ⲛ̀ⲥⲁϫⲓ
8 ⲙ̀ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲙ̀ⲡⲁⲁⲗⲟⲩ ⲓⲱⲃ. ϯⲛⲟⲩ
ϫⲉ[a] ϭⲓ ⲛⲱⲧⲉⲛ ⲛ̀ⲍ̅ ⲙ̀ⲙⲁⲥⲓ ⲛⲉⲙ ⲍ̅ ⲛ̀ⲱⲓⲗⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲙⲁϣⲉ
ⲛⲱⲧⲉⲛ ϩⲁ ⲡⲁⲁⲗⲟⲩ ⲓⲱⲃ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ⲓⲣⲓ ⲛ̀ⲟⲩϣⲟⲩ-
ϣⲱⲟⲩϣⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲑⲏⲛⲟⲩ[b].... ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲛⲉ ⲙ̀ⲡⲓϭⲓ
ⲙ̀ⲡⲉϥϩⲟ ⲡⲉ. ⲉⲃⲏⲗ ⲅⲁⲣ ⲉⲑⲃⲏⲧϥ. ⲉⲙⲙⲟⲛ ⲛⲁⲓⲛⲁⲧⲁⲕⲉ[2]
ⲑⲏⲛⲟⲩ ⲡⲉ. ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉⲛⲥⲁϫⲓ ⲅⲁⲣ ⲙ̀ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ϩⲁ ⲡⲁⲁⲗⲟⲩ
9 ⲓⲱⲃ. ⲁϥϣⲉ ⲛⲁϥ ⲛ̀ϫⲉ ⲉⲗⲓⲥⲁⲫ ⲡⲓⲑⲉⲙⲁⲛⲓⲧⲏⲥ ⲛⲉⲙ
ⲃⲁⲗⲗⲁⲇ ⲡⲓⲥⲁⲩⲭⲓⲧⲏⲥ[3] ⲛⲉⲙ ⲥⲱⲫⲁⲣ ⲡⲓⲙⲓⲛⲛⲉⲟⲥ[4] ⲟⲩⲟϩ
ⲁⲩⲓⲣⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲁ Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ϫⲟⲥ ⲛⲱⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲭⲁ ⲛⲟⲩ-
10 ⲛⲟⲃⲓ ⲛⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲑⲃⲉ ⲓⲱⲃ. Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲁϥϭⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲓⲱⲃ
ⲙ̀ⲙⲁϣⲟ ⲁϥⲧⲱⲃϩ ⲇⲉ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉϥⲕⲉⲅ̅ ⲛ̀ϣⲫⲉⲣ ⲁϥⲭⲁ
ⲛⲟⲩⲛⲟⲃⲓ ⲛⲱⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁ Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲕⲱⲃ ⲛ̀ⲛⲉⲛⲭⲁⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲓⲱⲃ

1. P omet ⲕⲉ. — 2. L ⲛⲁⲓⲛⲉⲧⲁⲕⲉ. — 3. L ⲥⲁⲩⲭⲓⲧⲟⲥ. — 4. P ⲙⲉⲛⲛⲉⲟⲥ.

a) *Sic;* Grec : νῦν δέ.

b) Le texte grec devait être κάρπωσιν ὑπὲρ ὑμῶν suivi d'une lacune correspondant à Ἰὼβ δὲ ὁ θεράπων μου εὔξεται περὶ ὑμῶν; même lacune dans Cod. 248.

7 Il arriva, après que Job eut parlé ainsi, que le Seigneur dit à Élisaph
le Thémanite : « Tu as péché, toi et tes deux compagnons; car vous n'avez
8 pas dit de paroles vraies devant moi comme mon serviteur Job. Et maintenant
procurez-vous sept veaux et sept béliers, et allez vers mon serviteur Job;
il fera un sacrifice pour vous... Si je ne faisais pas acception de sa personne,
si ce n'était lui, je vous aurais fait périr; car vous n'avez pas parlé justement
devant mon serviteur Job. »
9 Élisaph le Thémanite s'en alla avec Baldad le Sauchite et Sophar le
Minnéen; et ils firent comme le Seigneur leur avait dit; leurs péchés furent
10 pardonnés à cause de Job. Le Seigneur avait relevé Job; il pria pour ses trois
compagnons. *Dieu* leur pardonna leurs péchés.

Le Seigneur doubla tous les biens de Job qu'il avait autrefois; il les lui donna en double.

ⲉⲛⲁⲩ ⲛ̀ⲧⲁϥ ⲛ̀ϣⲟⲣⲡ ⲁϥⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ⲛⲁϥ ⲉⲩⲕⲏⲃ. ⲁⲩⲥⲱⲧⲉⲙ[1] 11
ⲇⲉ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉϥⲥⲟⲛ ⲛⲉⲙ ⲛⲉϥⲥⲱⲛⲓ ⲉⲑⲃⲉ ϩⲱⲃ
ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧⲁⲩϣⲱⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲁⲩⲓ ϩⲁⲣⲟϥ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲟⲛ ⲛⲓⲃⲉⲛ
ⲉⲧⲥⲱⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϣⲟⲣⲡ. ⲉⲧⲁⲩⲟⲩⲱⲙ ⲇⲉ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲥⲱ
ϧⲁⲧⲟⲧϥ ⲁⲩϯⲛⲟⲙϯ ⲛⲁϥ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲉⲣϣⲫⲏⲣⲓ ⲉϫⲉⲛ
ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲉⲧⲁ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲉⲛⲟⲩ ⲉϫⲱϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϯ ⲛⲁϥ
ⲛ̀ϫⲉ ⲫⲟⲩⲁⲓ ⲫⲟⲩⲁⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ⲛ̀ϩⲓⲉⲃⲓ ⲛ̀ⲉⲥⲱⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲇ̅
ⲛ̀ⲕⲓϯ ⲛ̀ⲛⲟⲩⲃ ⲉⲩⲥⲟⲡ[a]. ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲇⲉ ⲁϥⲥⲙⲟⲩ ⲉⲛⲓϧⲁⲉⲩ ⲛ̀ⲧⲉ 12
ⲓⲱⲃ ⲉϩⲟⲧⲉ ⲛⲉϥϩⲟⲩⲁϯ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲉϥⲧⲉⲃⲛⲱⲟⲩⲓ ⲛⲁⲩⲓⲣⲓ
ⲛ̀ⲟⲩⲑⲃⲁ ⲛ̀ⲉⲥⲱⲟⲩ ⲛⲉⲙ ⲇ̅ ⲛ̀ϣⲟ. ⲛⲉⲙ ⲋ̅ ⲛ̀ϣⲟ ⲛ̀ϫⲁⲙⲟⲩⲗ
ⲛⲉⲙ ⲟⲩϣⲟ ⲛ̀ϩⲉⲃⲓ ⲛ̀ⲉϩⲉ ⲛⲉⲙ ⲟⲩϣⲟ ⲛ̀ⲉⲓⲱ ⲙ̀ⲙⲉⲥⲓⲱϯ
ⲁⲩⲙⲓⲥⲓ ⲛ̀ⲍ̅ ⲛ̀ϣⲏⲣⲓ ⲛⲁϥ ⲛⲉⲙ ⲅ̅ϯ ⲛ̀ϣⲉⲣⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϯⲣⲉⲛ 13-14
ⲉⲫⲣⲁⲛ ⲛ̀ϯϩⲟⲩⲓϯ ϫⲉ ⲡⲓⲉϩⲟⲟⲩ. ϯⲙⲁϩⲥⲛⲟⲩϯ ⲇⲉ ϫⲉ
ⲅⲁⲥⲓⲁ ϯⲙⲁϩⲅ̅ϯ ϫⲉ ⲙⲉⲗⲑⲓⲁⲥ ⲕⲉⲣⲁⲥ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲟⲩϫⲉⲙ 15
ϩⲗⲓ ⲉϥⲥⲱⲧⲡ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲛⲓϣⲉⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲓⲱⲃ ϧⲉⲛ ⲛⲏ ⲧⲏⲣⲟⲩ
ⲉⲧⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϯ ⲛⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲡⲟⲩⲓⲱⲧ

1. L ⲁϥⲥⲱⲧⲉⲙ.

a) M ⲉⲩⲥⲟⲧⲡ; Sah. : ⲛ̄ϫⲁϩϫϩ̄ ; grec : ασημον.

Tous ses frères et ses sœurs eurent bruit de tout ce qui lui était arrivé; 11
ils vinrent vers lui avec tous ceux qui l'avaient connu autrefois. Mangeant
et buvant avec lui, ils le félicitèrent et admirèrent tout ce que le Seigneur
lui avait apporté. Ils lui donnèrent chacun un agneau et quatre drachmes d'or
précieux.

Le Seigneur bénit la fin de Job plus que ses débuts. Ses bestiaux étaient : 12
quatorze mille moutons, six mille chameaux, mille paires de bœufs, mille
ânesses.

Il lui naquit sept fils et trois filles; il appela la première : Jour; la 13-14
seconde : Cassie; la troisième : Corne d'amalthée; et parmi toutes celles 15
qui sont sous le ciel, on n'en trouva point d'aussi belles que les filles de Job.
Leur père leur donna un héritage parmi leurs frères.

16 ⲛ̀ⲟⲩⲕⲗⲏⲣⲟⲛⲟⲙⲓⲁ ϧⲉⲛ ⲛⲟⲩⲥⲛⲏⲟⲩ[1]. ⲁϥⲱⲛϧ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ
ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲡⲓⲉⲣϧⲟⲧ ⲛ̀ⲕⲉⲣ̅ⲑ̅[2] ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ. ⲛⲉϥⲣⲟⲙⲡⲓ ⲇⲉ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲁϥⲁⲓⲧⲟⲩ ⲥ̅ⲙ̅ ⲛⲉ. ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲛⲁⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ
ⲉⲛⲉϥϣⲏⲣⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲓϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲉϥϣⲏⲣⲓ ϣⲁ ⲡⲓⲙⲁϩ̅ⲇ̅
17 ⲛ̀ϫⲱⲙ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲙⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉ ⲓⲱⲃ ⲉϥⲟⲓ ⲛ̀ϧⲉⲗⲗⲟ ⲟⲩⲟϩ
ⲉϥⲙⲉϩ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲉϩⲟⲟⲩ.

Ⲥϧⲏⲟⲩⲧ ⲇⲉ ⲟⲛ ⲉⲑⲃⲏⲧϥ ⲉⲑⲣⲉϥⲧⲱⲛϥ ⲛⲉⲙ ⲛⲏ ⲉⲧⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲛⲁⲧⲟⲩⲛⲟⲥⲟⲩ.

Ⲫⲁⲓ ⲙⲉⲛ ϣⲁⲩⲟⲩⲁϩⲙⲉϥ ϧⲉⲛ ⲡⲓϫⲱⲙ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲥⲩⲣⲓⲁⲕⲏ ⲉϥϣⲟⲡ ⲙⲉⲛ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲁⲩⲥⲓⲧⲓⲧⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲛⲓϭⲓⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ϯϩⲩⲇⲟⲩⲙⲉⲁ ⲛⲉⲙ ϯⲁⲣⲁⲃⲓⲁ. ⲛⲉ ⲡⲉϥⲣⲁⲛ ⲇⲉ ⲛ̀ϣⲟⲣⲡ ⲡⲉ ⲓⲱⲃⲁⲃ ⲁϥϭⲓ[3] ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ ⲛ̀ⲁⲣⲁⲃⲟⲥ. ⲁⲥⲙⲓⲥⲓ ⲇⲉ ⲛⲁϥ ⲛ̀ⲟⲩϣⲏⲣⲓ ⲉⲡⲉϥⲣⲁⲛ ⲡⲉ ⲉⲛⲱⲛ. ⲡⲉϥⲓⲱⲧ ⲇⲉ ⲛ̀ⲑⲟϥ ⲡⲉ̅ ⲍⲁⲣⲁ ⲉⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲡⲉ ϧⲉⲛ ⲛⲓϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲏⲥⲁⲩ. ⲧⲉϥⲙⲁⲩ ⲇⲉ ⲉⲧⲉ ⲃⲟⲍⲟⲣⲁ ϩⲱⲥⲇⲉ ⲛⲁϥⲟⲓ ⲙ̀ⲙⲁϩⲉ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲁⲃⲣⲁⲁⲙ. ⲟⲩⲟϩ ⲛⲁⲓ ⲛⲉ ⲛⲓⲟⲩⲣⲱⲟⲩ ⲛⲁⲓ ⲉⲧⲁⲩⲉⲣⲟⲩⲣⲟ ϧⲉⲛ ⲉⲇⲱⲙ ϯⲭⲱⲣⲁ ⲉⲧⲁϥⲉⲣⲁⲣⲭⲱⲛ ⲉϫⲱⲥ ϩⲱϥ

1. L ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲛⲏⲟⲩ. — 2. M, P, L ont ⲣ̅ⲑ̅ : la traduction arabe a 109; *T* édite ⲣ̅ⲟ̅, conforme au grec. — 3. *T* ⲉϥϭⲓ.

16 Job vécut après la calamité encore cent neuf ans; ses années qu'il vécut furent deux cent quarante. Job vit ses fils et les fils de ses fils
17 jusqu'à la quatrième génération; et Job mourut vieux et plein d'années. Il est écrit encore à son sujet qu'il ressuscitera avec ceux que le Seigneur ressuscitera.

Ceci a été interprété sur le livre en syriaque.

Il habitait dans la terre d'Ausitide, sur les confins de l'Idumée et de l'Arabie. Son nom était d'abord Jobab. Il prit une femme arabe; elle lui enfanta un fils dont le nom était Énon. Son père à lui était Zara, un des fils d'Ésaü; sa mère, Bozora; de sorte qu'il était le cinquième après Abraham. Voici les rois qui régnèrent dans Edom, le pays qu'il gouverna lui-même :

ⲡⲓϩⲟⲩⲓⲧ ⲡⲉ Ⲃⲁⲗⲁⲕ ⲡϣⲏⲣⲓ ⲛ̀Ⲃⲉⲱⲣ ⲟⲩⲟϩ ⲫⲣⲁⲛ ⲛ̀ⲧⲉϥⲃⲁⲕⲓ ⲡⲉ ⲧⲉⲛⲛⲁⲃⲁ. ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ[1] Ⲃⲁⲗⲁⲕ ⲓⲱⲃⲁⲃ ⲡⲉⲧⲉⲩⲙⲟⲩϯ ⲉⲣⲟϥ ϫⲉ ⲓⲱⲃ. ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲫⲁⲓ ⲁⲥⲟⲙ ⲡⲓϩⲏⲅⲉⲙⲱⲛ ⲡⲓⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ϯⲑⲉⲙⲁⲛⲓⲧⲏⲥ ⲛ̀ⲭⲱⲣⲁ. ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲫⲁⲓ ⲇⲉ ⲁⲧⲁⲇ ⲡϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲁⲣⲁⲇ ⲫⲏ ⲉⲧⲁϥϫⲱϫⲓ ⲙ̀ⲙⲁⲇⲓⲁⲙ ϧⲉⲛ ⲧⲕⲟⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲁⲃ. ⲟⲩⲟϩ ⲫⲣⲁⲛ ⲛ̀ⲧⲉϥⲃⲁⲕⲓ ⲡⲉ ⲕⲉⲑⲑⲉⲙ. ⲛⲉϥϣⲫⲏⲣ ⲇⲉ ⲉⲧⲁⲩⲓ ϩⲁⲣⲟϥ ⲉⲗⲓⲥⲁⲫ ⲟⲩϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ⲟⲩⲁⲓ ⲛ̀ⲛⲉⲛϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲏⲥⲁⲩ ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲑⲉⲙⲁⲛⲱⲛ ⲛⲉⲙ Ⲃⲁⲗⲇⲁⲇ ⲡⲓⲧⲩⲣⲁⲛⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲥⲁⲩⲭⲉⲱⲛ ⲛⲉⲙ ⲥⲱⲫⲁⲣ ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲓⲙⲓⲛⲛⲉⲟⲥ.

Ⲛⲓϫⲓⲛⲉⲣⲟⲩⲱ[2] ⲉⲧϧⲉⲛ ⲓⲱⲃ. ⲟⲩⲟⲛ[3] ⲓ̅ⲃ̅ ⲛ̀ϫⲓⲛⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛ̀ⲧⲉ ⲓⲱⲃ. ⲉⲗⲓⲥⲁⲫ ⲓ̅ⲅ̅[a]. Ⲃⲁⲗⲇⲁⲇ ⲅ̅ϯ. ⲥⲱⲫⲁⲣ ⲃ̅ϯ. ⲉⲗⲓⲟⲩⲥ[4] ⲉ̅. ⲡⲓϫⲓⲛⲉⲣⲟⲩⲱ[b] ⲛ̀ⲧⲉ ⲫϯ ⲉϥⲥⲁϫⲓ ⲛⲉⲙ ⲓⲱⲃ ⲇ̅ ⲛⲁⲓ ⲧⲏⲣⲟⲩ.

1. P ajoute ⲫⲁⲓ. — 2. L ⲛⲓϫⲓⲛⲉⲣⲱⲟⲩ. — 3. *T* ⲟⲩⲟⲛⲓ ⲃ̅. — 4. L ⲉⲗⲓⲟⲥ.

a) L'arabe aussi traduit treize. Lire ⲅ̅ϯ.

b) Lire ⲛⲓϫⲓⲛⲉⲣⲟⲩⲱ; les composés avec ϫⲓⲛ étant féminins, le singulier demanderait ϯ.

Le premier est Balac, fils de Beor; le nom de sa ville Tennaba; après Balac, Jobab qui est appelé Job; après celui-ci, Asom, chef *sorti* du pays de Thémanite; après lui, Adad, fils d'Arad, qui tailla en pièces Madian dans la plaine de Moab; le nom de sa ville était Ketthem.

Ses compagnons qui vinrent vers lui étaient Élisaph, fils d'un des fils d'Ésaü, roi de Théman; puis Baldad, tyran des Sauchéens; puis Sophar, roi des Minnéens.

Les discours dans Job.

Il y a douze discours de Job; d'Élisaph *trois;* de Baldad, trois; de Sophar, deux; d'Élius, cinq. Les discours de Dieu parlant à Job, quatre. C'est tout[1].

1. Cette addition se trouve dans les trois manuscrits M, L, P, au commencement dans L, à la fin dans M et P. Tattam dit ne l'avoir trouvée que dans un des trois manuscrits qu'il a collationnés; il ne dit pas lequel ...

LES PLUS ANCIENS

MONUMENTS DU CHRISTIANISME

LES PLUS ANCIENS
MONUMENTS DU CHRISTIANISME
ÉCRITS SUR PAPYRUS

TEXTES ÉDITÉS, TRADUITS ET ANNOTÉS

PAR

le Dr CHARLES WESSELY
Ancien Conservateur de la Bibliothèque nationale de Vienne.

II

Nihil obstat, Parisiis, die 21ª Martii 1924.

R. GRAFFIN.

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 21 mars 1924.

J. LAPALME, v. g.

Tous droits réservés.

INTRODUCTION

Depuis ma publication, en 1907, des plus anciens monuments du Christianisme écrits sur papyrus [1], le nombre de ces précieux documents de l'antiquité chrétienne s'est considérablement augmenté. Les nouvelles publications d'Oxford, de Berlin, de Florence, etc., nous ont grandement facilité la tâche que nous avons entreprise de réunir tout ce qui reste de l'ancienne littérature chrétienne, qu'il s'agisse de fragments de livres ou de documents soit publics soit privés, provenant de l'époque antérieure à la liberté du christianisme, c'est-à-dire du IIe, du IIIe et du commencement du IVe siècle.

En 1907 nous avions divisé notre étude en six chapitres.

Le Ier chapitre contenait les actes rédigés à l'occasion de la persécution de Dèce. Nous avons maintenant à y ajouter trente nouveaux actes, à savoir deux provenant de la ville d'Arsinoé (Medinet el-Faioum), un d'Oxyrhynchus, les autres d'un village faioumique nommé Théadelphie.

Le IIe chapitre, contenant les lettres chrétiennes sur papyrus, est également augmenté, car onze nouveaux papyrus, dont un provenant de la Grande Oasis et le reste de la ville d'Oxyrhynchus, sont à y ajouter.

Parmi les treize fragments à joindre au IIIe chapitre (fragments des livres canoniques), figurent les restes d'exemplaires des évangiles, des épîtres de saint Paul, de saint Pierre, de saint Jacques et de l'Apocalypse.

Le IVe chapitre, fragments de collections de prétendues sentences de Jésus, et le Ve, extraits de papyrus magiques, n'ont pas subi de changement. En revanche, nous avons ajouté deux nouveaux chapitres : les vieilles amulettes chrétiennes sur papyrus et les fragments liturgiques et prières, textes qui remontent au IIe ou au IIIe siècle de notre ère, quoique plusieurs copies soient exécutées sur des papyrus plus récents.

Le supplément du VIe chapitre, textes divers de la littérature chrétienne, comprend quatorze nouveaux textes de différent caractère. En somme, cent fragments nouveaux viennent enrichir notre collection; ils proviennent des

1. Ch. Wessely, *Les plus anciens monuments du Christianisme écrits sur papyrus*, *P. O.*, t. IV, pp. 95 ss.

musées et des bibliothèques de Bâle, Florence, Genève, du Caire, de Berlin, Hambourg, Heidelberg, Christiania, Iéna, Oxford, Vienne, etc.

Mais ce n'est pas seulement l'accroissement du nombre des fragments que nous avons à signaler: de nouveaux détails sont venus enrichir l'érudition. On pourra facilement en juger par quelques exemples.

C'est en première ligne *la question des libelli* et des libellatiques, qui, grâce aux nouveaux documents, peut être discutée maintenant d'une manière plus scientifique. En effet, toute une serie de ces actes intéressants a été trouvée à Théadelphie; ils nous révèlent beaucoup de détails sur le fonctionnement des tribunaux et l'exécution de l'édit de Dèce dans ce village, loin du centre de l'administration du pays. En premier lieu, on pourra constater que l'accomplissement d'un sacrifice a été exigé formellement de tous les habitants de l'empire; autrement, il serait difficile d'expliquer le grand nombre de certificats pour un seul village; de même, la présence d'une prêtresse de Pétésouches parmi les nombreux libellatiques, n'est pas favorable à l'hypothèse que seuls les chrétiens et les suspects aient été appelés à sacrifier.

En second lieu, les libelli étaient affaire de bureaux. On peut distinguer nettement six rédactions de scribes différents qui fonctionnaient à Théadelphie et dont l'aide a été invoquée par les habitants en 250; il est facile de se rendre compte que le formulaire de chacun d'eux est plus ou moins différent; leur orthographe varie également. Voici l'énumération de ces détails :

Formulaire A : καὶ ἀεὶ μὲν θύων (ou θύουσα) καὶ εὐσεβῶν (ou εὐσεβοῦσα) τοῖς θεοῖς — σὺν τοῖς τέκνοις — διατετέλεκα (ou διατετελέκαμεν) καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν κατὰ τὰ προσταχθέντα ἔσπισα (ou ἐσπίσαμεν) καὶ ἔθυσα (ou ἐθύσαμεν) καὶ τῶν ἱερείων ἐγευσάμην (ou ἐγευσάμεθα) καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑποσημιώσασθαί μοι(.) Διευτυχεῖται (l. -τε). Erreurs d'orthographe : Θεαδέλφεια, ἔσπισα, ὑποσημιώσασθαι, διευτυχεῖται, Κυίντου. Exemple : la requête d'Aurélie Ammonarion (voir n° 3).

Formulaire B : ἀεὶ μὲν τοῖς θεοῖς θύω<ν> καὶ εὐσεβῶ<ν> διατετέλεκα καὶ νῦν etc. comme en A ... καὶ τῶν ἱερίων ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑποσημιώσασθαι. Διευτυχεῖτε. Erreurs d'orthographe : Θεαδέλφα, ἔσπισα, ϊερίων, ὑποσημιώσασθαι, Κυίντου. Exemple : la requête d'Aurelius Serenus, fils d'Hérode (voir n° 18).

Formulaire C : ἀὶ θύων (ou θύουσα) τοῖς θεοῖς διετέλεσα καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν κατὰ τὰ προσταχθέντα ἔθυσα καὶ ἔσπεισα καὶ τῶν ἱερείων ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὠποσημιώσασθαι. Διευτυχεῖτε. Erreurs d'orthographe : Θεαδέλφεια, (ἔσπεισα) ἀί, ὑποσημιώσασθαι. Κουίντου. Exemple : la requête d'Aurélie Taësis (voir n° 29).

Formulaire D : ἀεὶ θύων τοῖς θεοῖς καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν κατὰ προσταχθέντα ἔθυσα καὶ ἔπεισα καὶ τῶν ἱερ<εί>ων ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑποσιμιώσασθαι. Erreurs d'orthographe : Θεαδέλφια, ὑποσιμιώσασθαι, Κυίντου; omission de διετέλεσα. Exemple : la requête d'Aurélie Thermouthis (voir n° 25).

Formulaire E : καὶ ἀεὶ μὲν τοῖς θεοῖς θύων διατετέλεκα καὶ νῦν ἐπὶ παροῦσιν ὑμῖν κατὰ τὰ προσταχθέντα ἔσπισα καὶ ἔθυσα καὶ τῶν ἱερείων ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑπο-

σημιώσασθαί μοι. Διευτυχεῖται. Erreurs d'orthographe : Θεαδέλφια, ἔσπισα, ὑποσημιώσασθαι, διευτυχεῖται, Κουίντου. Exemple : la requête d'Aurelius Asésis (voir n° 1).

Nous avons un indice de l'existence d'un formulaire F, mais il est trop fragmentaire. Ajoutons que les formulaires qui étaient en usage dans la capitale de la province et même dans une ville assez lointaine comme l'était Oxyrhynchos, n'offrent pas de différences essentielles; ils substituent p. ex. ἔτι δὲ καὶ νῦν à καὶ νῦν, et ont κατὰ τὰ κελευσθέντα au lieu de κατὰ τὰ προσταχθέντα.

Les scribes laissaient en blanc, entre la requête et la date, un espace destiné au visa de la commission; Aurelius Serenus et Aurelius Hermas y figurent chaque fois dans une des quatre variantes :

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴδαμέν σε (ὑμᾶς) θυσιαζοντα (θυσιάζοντος),

ou Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴδαμέν σε (ὑμᾶς) θυσιάσοντα (θυσιάσοντες),

ou Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴδαμέν σοι θυσιάσοντα,

ou Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴδαμέν σοι θύωντα.

Erreurs d'orthographe : σοι? σε, θυσιάσοντα? —ζον—, θύωντα? —οντα, θυσιάζοντος? —οντα.

Quelques-uns de nos libelli ont encore cet espace blanc sans le visa de la commission; il y en a d'autres qui, outre ce visa, portent une autre légalisation en caractères assez informes de la main d'Hermas. Celui-ci écrivait du 12 au 16 juin : ερμ σεσημ, Ἑρμᾶς σεσημείωμαι; du 23 juin au 14 juillet : ερμας ση, toujours en onciale. C'était pour contrôler son collègue Aurelius Serenus.

Nos numéros 8 et 9 sont identiques. C'était deux requêtes d'Aurélie Kharis datées du 22 payni, 16 juin, avec la signature de la commission et celle d'Hermas. Pourquoi avait-on besoin de plusieurs exemplaires identiques? C'est à l'étude d'autres documents des bureaux et à l'examen du papyrus d'Alexandrie (n° 30) que nous devons la solution de cette question. Celui-ci porte à la marge supérieure le *reste d'un numéro* tracé par une main différente de celle du scribe de la requête, et grâce à l'analogie avec d'autres actes provenant des bureaux administratifs, on peut conclure que le bureau conservait les textes des requêtes qui, collées l'une au bout de l'autre et numérotées, formaient un rouleau.

Les libelli sont datés, à l'exception d'un seul, du 12 au 26 juin de la première année de Dèce, bien que l'édit ait été promulgué antérieurement; car à Rome et à Smyrne il y avait déjà des martyrs aux mois de janvier et de février. Donc, les commissions avaient une durée déterminée, comme les commissions du dénombrement général qui étaient en fonction à la fin de toutes les périodes de quatorze ans. A cette occasion, la population, sous la direction des scribes, avait à présenter des professions identiques en plusieurs exemplaires : l'un devait rester au bureau où il était collé avec les

autres et numéroté; un autre, portant le certificat de la commission, restait en la possession de son signataire pour certifier de son identité, de son état, de son domicile, de ses droits civils, etc. On jugera plus aisément des libelli par cette analogie. Les uns devaient rester au bureau; les autres, qui portaient la signature de la commission, étaient destinés au public.

Devant cette commission qui faisait aussi comparaître sur citation individuelle les suspects, se déroulaient des scènes que Dom H. Leclercq (*Bulletin d'ancienne littérature et d'archéologie chrétiennes*, IV, 3, p. 199) a ainsi décrites : « La tête voilée et surmontée d'une couronne, les païens et les apostats s'approchaient en tenant dans les mains la matière du sacrifice, sous les yeux d'une populace bruyante et railleuse, qui désignait avec des clameurs insultantes les chrétiens connus ou soupçonnés comme tels et qui s'approchaient de l'autel, honteux et défaits. » A cette lugubre revue succédaient la procédure devant la commission et la négociation avec les scribes; dans le trouble général il y avait des occasions de se soustraire aux exigences de l'édit impérial; ces diverses échappatoires, dont l'une consistait, par exemple, à laisser tomber quelques grains d'encens sur le brasier ardent, sont stigmatisées par les noms que ceux qui restaient fidèles donnaient aux apostats : thurificati (thus, encens); libellatici (ceux qui avaient obtenu un libellus).

Pour notre numéro 7 (*P. O.*, IV, p. 136) M. Deissmann a proposé quelques nouveaux suppléments pour les lacunes qu'il contient, tout en adoptant en général les idées essentielles de notre restitution; comparez la *Chrestomathie papyrologique* de M. Wilcken, p. 153, n° 126. E. Kalinka, *Aus der Werkstatt des Hoersaals*, 1914, p. 2. Voici le texte de cette dernière restitution :

Col. II.

κ[αὶ ἐπειδὴ ἠτήσατ?]ο τῆς ἀνν[ώνης] | 2 [αὐτοὺς ἐξο]διάσαι τὴν κριθὴν [τὴν] | 3 ἐκ τοῦ [αὐτοῦ] λόγου, [ἵνα?] μὴ τὸ αὐτ[ὸ] | 4 φροντ[ίσωσι]ν οἷον καὶ εἴρητο [δεῦρ?]ο | 5 ἐνθηκ[ῶν ἀπο]στελλομένων πρὸς | 6 αὐτὸν ἀ[πὸ] τῆς Ἀλεξανδρείας(,) καὶ | 7 προφάσε[ις] καὶ ἀναβολὰς καὶ ἀνα | 8 δόσις ποιη[σά]μενος οὐκ οἴομαι αὐτ[ὸ]ν | 9 ταῦτα [δίχα] αἰτίας οὕτως πεφρονη | 10 κέναι(.) εἰ δὲ καὶ ἀνν[ω]ν(ῶν) αὕτη ἡ περισ | 11 σότης ἡ συμβηβηκυῖαν μὴ ποιῆσαι | 12 [πόρ]ον(,) ἰς τὸ καλῶς ἔχειν τ[ελ]εῖν εὖ | 13 ἀνέχομαι(·) εἰ δὲ ἐ[ξείη] ἄρτοις [στ]α | 14 λῖνε πρᾶσιν ο[ἵ] ἔν' εισι διὰ μ[ι]κρὸν] γε | 15 νέσθαι(,) πρὸς τὴν [ἀδ]ε[λφὴ]ν Νῖ[ν]ον καὶ τὸν πατέρα Ἀπολλῶνιν εἰσ | 17 α[πο]τ[άξωσιν?] ἐπ[ι]στείλαντε[ς] | 18 παραχρ[ῆμ]α τὸ ἀργύριον ἐξοδιασ | 19 θῆναι ὑμῖν(,) ὃ καὶ καταγάγειται | 20 ἰς τὴν Ἀλεξάνδριαν

ὠνησάμε | [21] νον ἀόνας παρ' ὑμῖν ἐν τῷ Ἀρσινο | [22] ε]ίτη(.) τοῦτο γὰρ συνεθ[έ]μην Πρει| [23] μειτείνῳ ὥστε τὸ ἀργύριον αὐτ[ῷ] ἰς | [24] τ[ὴν] Ἀ[λε]ξάνδριαν ἐξωδιασθῆναι(·) | [25] (manus II[a]) [(ἔτους).]" παυνι η̄ ἀπὸ Ῥώμης(.)

Col. III.

(Manus I[a]) [1] Καλῶς οὖν ποιήσαντ[ες, ἀδελφοί,] | [2] ὠνησάμενο[ι] τὰ ὀθόν[ια ἀξίες δαπά]| [3] νες ἐξ ἡμ[ῶ]ν τὸν ἀ[δελφὸν...... —] | [4] αν σὺν αὐτοῖς ἐξορμ[ήσατε πρὸς] | [5] Μάξιμον τὸν παπᾶ[ν καὶ .... | [6] τὸν ἀναγν[ώσ]την(,) καὶ [ἐν Ἀλεξανδρίᾳ] | [7] πωλήσαντ[ες] τὰ ὀθό[νια δι' αὐτοῦ ἔξο] | [8] διάσητε τὸ ἀργύριον [Πρειμειτεί] | [9] νῳ ἢ Μαξίμῳ τῷ παπ[ᾶ] ἀποχὴν ἀπο] | [10] λαμβάνοντ[ε]ς παρ' αὐτ[οῦ ταύτης τῆς] | [11] ἐπιθήκ[ης(·) ὃ δὲ λειφθήσεται τοῦ] | [12] πωλο[υμέ]νου ἄρ[του καὶ τῶν ὀθονί] | [13] ων τὸ ἀργύριον παρακο[μιζέτω ἀποδι] | [14] δοὺς αὐτὸ Θεονᾷ(.) ἵνα σὺν [θεῷ παρα] | [15] γενόμενος ἰς Ἀλεξ[άνδριαν] | [16] εὕρο αὐτὸ ἰς τὰ ἀναλώμα[τά μου(.) μὴ] | [17] οὖν ἀμελήσητε(,) ἀδελφο[ί(,) διὰ ταχέ] | [18] ων τοῦτο ποιῆσαι ἵνα μὴ [Πρειμει] | [19] τεῖνος διὰ τὴν ἐμὴν πρό[φασιν ἐν] | [20] τῇ Ἀλεξανδρείᾳ διατρίψῃ [πλεῖν μέλλων] | [21] ἐπὶ τὴν Ῥώμην(,) ἀλλ' ὡς ἡμᾶς [διαλύσας? πα] | [22] ρατεύξι[?] παπᾷ καὶ τοῖς κατὰ [ταὐτὰ? ἁγιω] | [23] τάτοις προ[εστῶσι] Τεισ[ίᾳ? καὶ ...] | [24] πάντα σ[ύμφω]να τάξο ὑ[μῖν καὶ Ἀ] | [25] γαθοδου[λῳ(.)

Traduction :

« ..... et parce qu'il a demandé qu'ils paient l'orge de l'annone de ce même compte (pour qu'ils ne s'inquiètent pas, comme on l'a dit, après lui avoir envoyé d'Alexandrie ici chez lui de l'argent pour le commerce, et il a opposé des prétextes, des délais et paiements de retour), je ne pense pas qu'il ait ainsi jugé sans motif. Mais, supposé que cette quantité de l'annone ne soit pas suffisante, je consens même à payer pour que tout aille bien. S'il est permis d'envoyer un payement en pains qui peut s'exécuter en peu de temps, qu'ils les fournissent à la sœur Ninos et au père Apollonius, envoyant de suite l'argent afin de le verser pour vous. Achetez de la toile chez vous à Arsinoé et portez-la à Alexandrie. C'est ce que j'ai concerté avec Primitinos, qu'il lui verse l'argent à Alexandrie. Rome, ce 8 payni.

« Veuillez acheter, mes frères, à notre compte des toiles à bon marché et faites-les transporter par le frère ...as chez Maxime l'évêque et N.N. le lecteur; vendez les toiles à Alexandrie et versez l'argent par lui à Primitinos ou à l'évêque Maxime et prenez un reçu de lui pour cette somme. Qu'il apporte et qu'il donne à Théonas l'argent qui reste de la vente du pain et des toiles, pour que, si j'arrive à Alexandrie par l'assistance de Dieu, je le trouve pour mes dépenses. Dépêchez-vous, mes frères, pour que Primitinos ne perde pas de

temps à cause de moi à Alexandrie, car il a l'intention de partir pour Rome; qu'il [descende] chez moi, qu'il rencontre l'évêque et les très saints supérieures Tisias et .... J'arrangerai tout avec vous et Agathobule. »

D'après cet essai de restitution, un nommé Primitinos, qui était en relation financière avec la communauté chrétienne du Faioum, veut rembourser son argent. C'est l'orge de l'annone qui pourrait être vendue; mais l'orge, à ce moment, est à bon marché; il serait plus avantageux de vendre des pains que de l'orge. Donc l'orge doit être délivrée à une sœur ou à leur père, et l'argent doit alors être versé aux destinataires de la lettre. Une autre négociation, c'est celle de la toile transportée du Faioum à Alexandrie et vendue avec majoration du prix, produisant ainsi un reliquat qui devait être conservé par Théonas (prêtre en ce temps et alors successeur de l'évêque Maxime) et prêt à être mis à la disposition de l'expéditeur de la lettre.

La lettre de Psénosiris (*P. O.*, IV, p. 126) a été publiée à nouveau par A. Deissmann avec le fac-similé : *Licht vom Osten*, 3e édition, p. 149 s. et U. Wilcken, *Chrestomathie*, p. 154, n° 127. Celle de Justin à Papnouthios par A. Deissmann, *l. c.*, avec photographie; voici encore trois textes de lettres chrétiennes du IVe siècle, ajoutées par les mêmes savants à cause des analogies de style et de sujet.

a) Supplique d'un prêtre pour un déserteur, écrite en l'an 346 environ, papyrus provenant du dossier du préfet Abinnaeus, conservé à Londres, Catalogue, IIe vol., n. 417, p. 299, édition de Kenyon (planche 103).

Τῷ δεσπότῃ μου καὶ ἀγαπητῷ | ² ἀδελφῷ Ἀβιννέῳ πραιπ(οσίτῳ) | ³ Κάορ παπᾶς Ἑρμουπόλεως χαίρειν(.) | ⁴ ἀσπάζομαι τὰ πεδία (l. παι-) σου πολλά(.) | ⁵ Γινώσκιν (l. -ειν) σε θέλω(,) κύριε(,) | ⁶ περὶ Παύλω (l. -ου) τοῦ στρατιοτη (l. -ώτου) | ⁷ περὶ τῆς φυγῆς συγχωρῆσε (l. -σαι) | ⁸ αὐτοῦ τοῦτω (l. -το) τὸ ἄβαξ (l. ἅπ.) | ⁹ ἐπειδὴ ἀσχολῶ ἐλθῖν (l. -θεῖν) προ | ¹⁰ σεν (l. πρὸς σὲ) αυτεημερε (l. αὐθήμερον.) καὶ πάλειν (l. -ιν) | ¹¹ αμ (l. ἂν) μὴ παύσεται (l.-ηται) ἔρχεται | ¹² εἰς τὰς χεῖράς σου αλλω αβαξ (l. ἄλλο ἅπαξ.) | ¹³ ἐρρῶσθαί σε εὔχο|μαι πολλοῖς χρό | ¹⁴ νοις κύριέ μου ἄδελφε(.)

Traduction :

« A monsieur mon cher frère, le préfet Abinneos. Je vous salue, moi Kaor, prêtre d'Hermopolis (petit village du Faioum). Je salue mille fois tes petits enfants. Seigneur, en ce qui concerne le soldat Paul, pardonnez-lui sa désertion cette fois seulement. Je n'ai pas le temps de venir chez vous aujourd'hui. S'il ne cesse pas (de déserter?), il vient (pour *viendra*) dans tes mains une autre fois. Portez-vous bien, longtemps, seigneur frère. »

b) Lettre chrétienne provenant d'Oxyrhynchos, IVe siècle, publiée dans *Oxyrhynchus papyri*, VI, 939, par MM. Grenfell et Hunt; Wilcken, *Chrestomathie*, p. 155, n° 128.

[Τῷ κυρίῳ] μου Φλαβιανῷ | 2 [Δημήτ]ριος χαίρειν(.) | 3 [ὡς ἐν ἄλ]λοις πλείστοις νῦν ἔτι μᾶλλον ἡ πρὸς σὲ | 4 [τοῦ δεσπό]του θεοῦ γνῶσις ἀνεφάνη ἅπασιν ἡμῖν | 5 [ὥστε τὴν] κυρίαν ἀνασφῆλαι ἐκ τῆς καταλαβούσης | 6 [αὐτὴν νόσ]ου, καὶ εἴη διὰ παντὸς ἡμᾶς χάριτας ὁμο | 7 [λογοῦντα]ς διατελεῖν(.) ὅτι ἡμῖν ἵλεως ἐγένετο | 8 [καὶ ταῖς εὐ]χαῖς ἡμῶν ἐπένευσεν διασώσας ἡμῖν | 9 [τὴν ἡμῶν] κυρίαν(.) ἐν γὰρ αὐτῇ πάντες τὰς ἐλπίδας | 10 [ἔχομεν.] συνγνώμην (l. συγγ.) δέ(,) κύριέ μου(,) σχοίης μοι | 11 [καὶ εὔνους] ἀποδέξει με(,) εἰ καὶ ἐς τηλικαύτην σε | 12 [ἀγωνία]ν ἄκων ἐνέβαλον γράψας περὶ αὐτῆς ὅσα | 13 [ἐκο-μίσω.] τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ἐν θλίψει αὐτῆς | 14 [πολλῇ οὔ]σης οὐκ ὢν ἐν ἐμαυτῷ ἀπέστειλα | 15 [Πλούταρχον,] εἴ πως ἐκ παντὸς τρόπου δυνηθείης | 16 [πρὸς ἡμᾶς] ἀφικέσθαι(,) τοῦτο τοῦ καθήκοντος | 17 ἀπ[α]ι[τοῦντ]ος. ὡ[ς δὲ ἐπὶ τ]ὸ ῥᾷον ἔδοξεν τετράφθαι(,) | 18 ἑτερά σε γράμματα ἐπικαταλαβεῖν ἐσπούδασα διὰ | 19 Εὐφροσύνου, ἵνα σε εὐθυμότερον καταστήσω(.) | 20 Νὴ γὰρ τὴν σὴν σωτηρίαν(,) κύριέ μου(,) ἧς μάλιστα | 21 μοι μέλει(,) εἰ μὴ ἐπινόσως ἐσχήκει τὸ σωμάτιον | 22 τότε ὁ υἱός Ἀθανάσιος(,) αὐτὸν ἂν ἀπέστειλα πρὸς σὲ | 23 ἅμα Πλουτάρχῳ(,) ἡνίκα ἐδαρεῖτο τῇ νόσῳ(.) νῦν δὲ | 24 πῶς πλίονα (l. πλεί-) γράψω περὶ αὐτῆς ἀπορῶ(,) ἔδοξεν | 25 μὲν γὰρ ὡς προεῖπον ἀνεκτότερον ἐσχηκέναι ἀνακαθεσθεῖ | 26 σα(,) νοσηλότερον δὲ ὅμως τὸ σωμάτιον ἔχει(.) παρα | 27 μυθούμ[ε]θα δὲ αὐτὴν ἑκάστης ὥρας ἐκδεχόμε | 28 νοι τὴν [σ]ὴν ἄφιξιν(.) ἐρρῶσθαί σε(,) κύριέ μου(,) | 29 διὰ παντὸς τῷ τῶν ὅλων | 30 δεσπότῃ εὔχομαι(.) | 31 φαρμουθι ς. Verso : Φλαβιανῷ Δημήτριος.

L. 15. [σπουδάζων] supplément de MM. Grenfell et Hunt; [σοι γράμματα ou Πλ.] (Wilcken).

Traduction :

« A mon seigneur Flavianus salut de Demetrios.

« Comme déjà en beaucoup d'autres cas, la grâce du Seigneur Dieu à votre égard est maintenant plus claire encore pour nous tous, car l'épouse de notre maître est convalescente de sa maladie. Nous devons offrir toujours nos remerciements à Dieu parce qu'il nous a été propice et qu'il a exaucé nos prières, qu'il a sauvé la femme de notre maître. Car c'est en elle que nous avons fixé nos espoirs. Pardonnez-moi, mon maître, et agréez-moi avec bienveillance, si je vous ai causé malgré moi un désagrément par ma lettre relative à Madame. Car, au premier moment, comme elle était dans une grande oppression — je perdais ma présence d'esprit — j'avais envoyé [Plutarque], [pour savoir] s'il serait possible que vous vinssiez ici chez nous; mais cela était inopportun. Quand Madame sembla se mieux porter, je vous envoyai tout de suite une nouvelle lettre par Euphrosynos, pour accroître votre confiance. Car par

votre salut, mon maître, qui me tient au cœur, s'il n'avait pas été malade de son corps, j'aurais envoyé chez vous mon fils Athanase avec Plutarque, lorsqu'elle était malade. Maintenant je ne sais plus quoi écrire sur elle, car, comme je l'ai dit, il semble qu'elle se porte mieux et elle s'est levée, mais elle est encore malade de son corps. En attendant votre arrivée à chaque instant, nous la consolons. Portez-vous bien, mon seigneur; je prie toujours Dieu, le maître de tout. Le 6 pharmouthi (2 avril).

« Demetrios à Flavianus. »

e) Lettre à un évêque, IVe siècle, publiée par MM. Kenyon et Bell, *Catalogue*, III, n° 891, pp. 241-243; Wilcken, *Archiv*, IV, 558, *Chrestomathie*, p. 157, n° 130.

Τῷ ἀ<γα>πητῷ μου καὶ θεοσεβεστά|[2] τῳ πατρὶ Ἰωάνῃ (l. -άννῃ) Ἰωάνης (l. -άνν-) δι | [3] άκονος ἐν κυ (l. κυρίῳ) πλεῖστα χαιρει(ν) | [4] Καθὼς γέγραπται ἐν τῇ γραφῇ | [5] ὅτι(") μακάριοί εἰσιν οἱ ἔχοντες | [6] σπέρμα ἐν Σιών(") τὰ νῦν ἡμεῖς | [7] ἔσμεν ὅτι ἔχομέν σε <ἐπί>σκοπον | [8] καὶ ἀγαθότατον πατέρ<α>(·) ἡ γὰρ εὐ|[9] φημία σου(,) πάτερ(.) περιεκύκλω|[10] σεν τὸν κ[ό]σμον ὅλον ὡς ἀγαθὸν | [11] πατέρα(.) περιοδεύομεν καὶ περι | [12] πατοῦμεν νυκτῆμαρ θαρροῦ | [13] μεν ταῖς προσευχαῖς σου(.) γινώσκει(ν) | [14] σε βούλομαι(,) ὦ ἀγαπητὲ πάτερ(,) ὅτι | [15] ὅτε ἀπήντησα τῷ δουκὶ μετὰ τῆς εὐλογία[ς σου ἐ]δέξατο αὐτήν με | [[17] τὰ....

L. 5. Isaïe, XXXI, 9 : τάδε λέγει κύριος· Μακάριος ὅς ἔχει ἐν Σειὼν σπέρμα. — L. 7, lisez ἴσμεν — πατέρ<α> (Wilcken); ou πάτερ? — L. 10, lisez ἀγαθοῦ πατρός.

Traduction :

« A mon cher et pieux père Jean je dis, moi Jean le diacre dans le Seigneur, mille fois salut. Comme il est écrit dans l'Écriture que « bénis sont ceux dont le feu est dans Sion », nous savons maintenant que nous vous avons comme évêque et très bon père. Car, notre père, tout le monde connaît votre réputation de bon père. Pendant le jour et la nuit, dans le voyage et pendant la marche, notre confiance est dans vos prières. Veuillez savoir, cher père, que lorsque je rencontrai le duc avec votre bénédiction, il l'a reçue avec ..... »

Restent à signaler deux nouvelles éditions spéciales des soi-disant *Logia* (à ajouter à la littérature du IVe chapitre) :

Ch. Taylor, *The Oxyrhynchus sayings of Iesus found in 1903 with the sayings called Logia found in 1897*, Clarendon Press, 1905, 36 pp.

White H. G. E., *The sayings of Iesus from Oxyrhynchus. Edited with introduction, critical apparatus and commentary*, Cambridge, University Press,

1920, 96 et 43 pp., 8°; v. A. HARNACK, *Theologische Literatur-Zeitung,* XLVI, p. 4; FIEBIG, *Berlin. philologische Wochenschrift,* XLI, 1921, pp. 325-326.

Dans la *Revue de l'Orient chrétien,* XVI, pp. 396-415, a paru une étude approfondie de T. N. SAVARY, *Les papyrus grecs et la critique textuelle du Nouveau Testament* (à ajouter à la littérature du IIIe chapitre).

Signalons enfin quelques critiques de notre livre : *Revue de l'Instruction publique en Belgique,* LI, p. 32, par J. BIDEZ ; *Revue de Philologie,* XXI, p. 320, par J. LEBRETON ; *Bolletino di filologia classica,* XV, p. 101, par C. O. ZURETTI ; *Berlin. philolog. Wochenschrift,* 1909, p. 230, par E. NESTLE ; *Zeitschrift für österreichische Gymnasien,* 1907, p. 708, par E. GROAG [1].

1. Voir aussi : Em. COSTA, *Un luogo di S. Basilio relativo alle persecuzioni criminali dei Cristiani,* in *Rend. Acc. Bologna, Scienz.* Mor., s. II, vol. V, 1920-21; M.-J. LAGRANGE, *Une des paroles attribuées à Jésus,* in *Rev. Bibl.,* 1921, pp. 233-237 (Oxyrhynchus Papyrus 654); E. JACQUIER. *Les sentences du Seigneur extra-canoniques : IV. Les papyrus,* ibidem, 1918, pp. 110-119; W. SCHUBART, *Das 2. Logion,* Oxyrhynchus Papyrus IV 654, in *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft,* 1921, pp. 215-223; Giuseppe GHEDINI, *Lettere grecche di Cristiani del III-IV secolo d. Cr.* con introduzione, versioni e commenti, in *Supplementi ad Aegyptus, Serie di divulgazione,* Sezione Greco-Romana 3, 1923; L. A. CONSTANS, *Une amulette chrétienne sur papyrus,* in *Journal des Savants,* 1922, pp. 181-182.

CHAPITRE I

NOUVEAUX ACTES RÉDIGÉS A L'OCCASION DE LA PERSÉCUTION DE DÈCE

L'étude de l'histoire de la persécution de Dèce, grandement facilitée déjà par l'heureuse découverte du libellus du libellaticus Aurelius Diogènes, originaire d'Alexandrou Nésos, dans le Faioum, âgé de soixante-douze ans, et de celui des deux frères Aurelius Syros et Aurelius Pasbès et de Demetria et Sarapias, leurs femmes, demeurant à Philadelphie du Faioum, dispose maintenant d'un certain nombre de libelli provenant du village de Théadelphie du Faioum.

Plusieurs études spéciales sont aussi basées sur les libelli : citons en particulier : les articles approfondis de Paul Foucart, *Les certificats de sacrifice pendant la persécution de Décius*, *Journal des Savants*, Nouvelle Série, 6e année, p. 172 sq.; Dom Leclercq, *Les certificats de sacrifice païen, 250*, dans le *Bulletin d'ancienne littérature et d'archéologie chrétiennes*, IV, 52 sq. (1. Dèce; 2. Sa conception politique; 3. Son édit; 4. Dispositions; 5. Certificats; 6. Textes; 7. Répartition topographique; 8. Scribes; 9. Pétitionnaires; 10. Formulaire; 11. La date; 12. Le contrôle d'appel; 13. La commission; 14. La pétition; 15. La comparution; 16. La déclaration; 17. Le sacrifice; 18. La libation; 19. La manducation; 20. La répudiation; 21. Le précédent. Pour tous les détails nous renvoyons les lecteurs à cet excellent travail); Ludovic Faulhaber, *Les libelli dans la persécution de Dèce* (allem.), *Revue de Théologie catholique* d'Innsbruck, XLIII, 1919, 439-466, 617-656; Milligan, *Certificate of pagan sacrifice*, *The Expositor*, 1909, XX, 184-5; Bludau, *Die Libelli der Verfolgung des Decius*, *Der Katholik*, 1908, 4e série, F. XXXVIII, 173-87, 258-88; Gregg, *The Decian persecution;* Mommsen, *Roemisches Strafrecht*, p. 568; Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung; Abhandlungen der Kgl. preussischen Akademie der Wissenschaften,* 1910 Anhang, Abhandlungen V, 38; Rettberg, *Thascius Caecilius Cyprianus*, 362 sq.; Seeck, *Geschichte des Untergangs der antiken Welt*, III, 299; Linsenmayer, *Die Bekaempfung des Christentums durch den roemischen Staat bis zum Tode des Kaisers Julian*, 132; Franchi de' Cavalieri, *Un nuovo libello originale di libellatici nella persecuzione deciana*, in *Miscellanea di storia e cultura ecclesiastica,* III, 1904;

Rivista storico-critica delle scienze teologiche, I, 1905, p. 209-212; *Osservazioni sulle leggende dei ss. Martiri Mena e Trifone, Studi e Testi*, XIX, 1908; Schoenaich, *Die Libelli und ihre Bedeutung für die Christenverfolgung des Kaisers Decius*, 1910; *Die Christenverfolgung des Kaisers Decius*, 1905; Wilcken, *Archiv fuer Papyrusforschung*, III, 311; V, 279; Bihlmeyer, *Die Christenverfolgung des Kaisers Decius*, *Tuebinger theologische Quartalschrift*, 1910, 36 sq. — Voici l'ensemble des renseignements donnés par les 30 nouveaux libelli : nom, filiation et origine des libellatici, leur résidence, les pétitionnaires et les dates dans les calendriers égyptien et moderne.

TABLE DES NOUVEAUX ACTES DE LA PERSÉCUTION DE DÈCE, A. 250

			Pétitionnaire :		
1	Aurelius Asêsis, fils de Serenus, âgé de trente ans, invalide	Théadelphie	Le soussigné	18 payni	12 juin
2	Aurélie Dêmos, mère Hélène	Ville d'Arsinoé	La ss. : Aurelius Irénée écrit pour sa femme	20 »	14 »
3	Aurélie Ammonarion	Théadelphie	La ss. avec ses 3 enfants	20 »	14 »
4	. . . .	Théadelphie	. . . .	20 »	14 »
5	Aurélie Teeiêous	Théadephie	La ss. avec sa fille	20 »	14 »
6	. . . .	[Théadelphie]	. . . .	21 »	15 »
7	Aurelius Horion, fils de Kiales, originaire d'Apias	Théadelphie	Le ss.	avant le 16 juin	
8,9	Aurélie Kharis	Théadelphie	La ss.	22 »	16 »
10	. . . .	Théadelphie	. . . .	23 »	17 »
11	. . . .	Théadelphie	. . . .	25 »	19 »
12	. . . .	Théadelphie	. . . .	25 »	19 »
13	Aurélie Souêlis, mère Taësis	Théadelphie	La ss.	26 »	20 »
14	Aurelius Alexandre	Théadelphie	Le ss.	27 »	21 »
15	Aurélie Isis, fille d'Anous	Théadelphie	La ss.	28 »	22 »
16	. . . .	Théadelphie	. . . .	29 »	23 »
17	. . . .	Théadelphie	. . . .	29 »	23 »
18	Aurelius Serenus, fils d'Hérode	Théadelphie	Le ss.	29 »	23 »
19	. . . .	Théadelphie	. . . .	29 »	23 »
20	Aurelius Gaïon, fils d'Ammonios, et sa mère Taeous	Oxyrhynchus	Le ss. sa femme, 2 fils, 1 fille	3 epiphi	26 juin
21	Aurélie Leulis, fille d'Aion, originaire d'Euhémérie	Théadelphie	La ss. A écrit Sarapion	3 »	26 »
22	Aurelius Euprodokios, serviteur	Théadelphie	Le ss., deux enfants mineurs	3 »	26 »
23	. . . .	Théadelphie	. . . .	22 »	14 juillet
24	. . . .	Théadelphie	. . . .	. . . . .	. . . . .
25	Aurélie Thermouthis, fille de Melanas, originaire de Théoxenis	Théadelphie	La ss.	. . . . .	. . . . .
26	Aurélie Talimmis	Théadelphie	La ss. et sa fille	. . . . .	. . . . .
27	Aurélie E[ys], originaire de Philagris	Théadelphie	La ss. et sa fille Alous	. . . . .	. . . . .
28	Aurélie Aoulis, originaire de Dinnis	Théadelphie	La ss.	. . . . .	. . . . .
29	Aurélie Taësis, originaire d'Arabon	Théadelphie	La ss.	. . . . .	. . . . .
30	Aurélie Ammonous, fille de Myslès, prêtresse du dieu Pélésouchos	Ville d'Arsinoé	La ss.	. . . . .	. . . . .

TEXTES DES NOUVEAUX LIBELLI.

I

Provenant de Théadelphie. A. 250, 12 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 101; 215 × 60mm; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung. Anhang zu den Abhandlungen der Koenigl. preuss. Academie der Wissenschaften*, 1910, p. 4, n° 1. Traduction Leclercq, *Bulletin d'ancienne littérature et d'archéologie chrétiennes*, IV, 130.

MANUS I

Τ[οῖ]ς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἡρημένοις
παρὰ Αὐρηλίου Ἀσήσεως Σερή
νου ἀπὸ κώμης Θεαδελφίας (.)
καὶ ἀεὶ μὲν τοῖς θεοῖς θύων (υ corr. ex ε)
διατετέλεκα καὶ νῦν ἐπὶ πα
ροῦσιν ὑμῖν κατὰ τὰ προσ
ταχθέντα ἔσπισα (l. -πει-) καὶ
ἔθυσα καὶ τῶν ϊερείων
ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαί (l. -μει-) μοι
διευτυχεῖται (l. -τε)
Ἄσησις ὡς (ἐτῶν) λβ' ἐπισινής

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelius Asêsis, fils de Serenus, du bourg de Théadelphie. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices aux dieux, et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des libations et des sacrifices, et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

Asêsis, âgé de trente-deux ans, invalide.

MANUS II

(après un espace vide d'une ligne)

Αὐρήλιοι (οι ex ος) Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς
εἴδαμέν σοι θύωντα (l. σε -οντα)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS III

ЄΡΜ̅CЄCΗΜ̅ (l. Ἑρμᾶς σεσημείωμαι)

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I (après un espace de 3 lignes)

(ἔτους) α Αὐτοκράτορος Καίσαρος Γαίου
Μεσσίου Κουίντου Τραιανοῦ Δεκίου
Εὐσεβοῦς Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
παυνι ιη

MANUS I

Année Ire de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 18 de payni.

2

Provenant de la ville d'Arsinoé, quartier dit Hellénion. A. 250, 14 juin.

Papyrus de la John Rylands library à Manchester, publié par Arthur S. Hunt, *Catalogue of the greek papyri in the John Rylands Library Manchester*, vol. I, Literary Texts, n. 1-61, in-4°, Manchester, 1911, p. 20-21, n° 12, pl. II; v. Dom Leclercq, *Bulletin d'ancienne littérature et d'archéologie chrétiennes*, IV, p. 127 s. Hauteur 220^{mm}, largeur 124^{mm}.

MANUS I

T[o]ῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἡρημένοις
παρὰ Αὐρηλίας Δημῶτος ἀπάτορος
μητρὸς Ἑλένης γυνη (l. -αικὸς) Αὐρηλίου Εἰρηναίου
ἀπὸ ἀμφόδου Ἑλληνείου (.) καὶ ἀεὶ θύουσα τοῖς
θεοῖς διετέλεσα καὶ νῦν ἐπὶ παροῦσι ὑμῖν
κατὰ τὰ προστετ[α]γμένα καὶ ἔθυσα καὶ ἔσπι (l. -πει-)
σα καὶ τῶν ἱερείων ἐγευσάμην καὶ ἀξειῶ (l. -ξι-)
ὑμᾶς ὑποσημιώσασθαί (l. -μει-) μοι (.) διευτυχεῖται (l. -τε.)

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Dèmos, fille d'Hélène, dont le père est inconnu, femme d'Aurelius Irénée, du quartier d'Hellénion. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices aux dieux et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρηλία Δημῶς ἐπιδέδωκα. Αὐρήλ(ιος)
E[i]ρηναῖος ἔγραψα ὑπὲρ αὐτῆς ἀγρα(μμάτου.)

Aurélie Dèmos, j'ai fait la requête.
Aurelius Irénée, j'ai écrit pour elle, car elle ne sait pas écrire.

MANUS III

Αὐ[ρή]λ(ιος) Σαβεῖνος πρύτ(ανις) ε[ἶ]δ[ό]ν σε θύουσαν

Aurelius Sabinos, prytane. Je vous ai vue sacrifier.

MANUS I

(ἔτους) α´ Αὐτοκράτορος Καίσαρος Γαίου Μεσσίου
Κυίντου Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς Εὐτυχοῦς
Σ[ε]βαστοῦ παυνι κ

Année Ire de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 20 de payni.

L. 10. Aurélie Dêmos a son époux comme procurateur à la souscription, car elle ne sait pas écrire; mais elle formule un mémoire spécial tandis que d'autres femmes ne présentent pas de requêtes individuelles. Celles-ci sont comprises dans la famille énumérée dans la requête du mari. Notre Dêmos a-t-elle vécu indépendante de son mari dans la capitale?

L. 11. πρύτανις, président du conseil municipal, de la βουλή. V. Jouguet, *Vie municip.*, 37, 176, 374; *Preisigke Fachwoerter*, p. 153.

3

Provenant de Théadelphie. A. 250, 14 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 103; 210 × 85^{mm}; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung...*, p. 5, n° 2. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 131.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ᾑρημένοις
π(αρὰ) Αὐρηλίας Ἀμμωναρίου
ἀπὸ κώ(μης) Θεαδελφείας (l. -φίας.) καὶ ἀεὶ
μὲν θύουσα καὶ εὐσεβοῦσα
τοῖς θεοῖς σὺν τοῖς τέκ(νοις) Αὐρηλ(ίοις)
Διδύμου (l. -ῳ) καὶ Νουφίου (l. -ῳ) καὶ
Ταᾶτος (l. -τι) διατετελέκαμεν
καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων
ὑμῶν κατὰ τὰ προσταχθέν
τα ἐσπίσαμεν (l. -πεί-) καὶ ἐθύσα
μεν καὶ τῶν ἱερείων ἐ
γευσάμεθα καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαί (l. -μει-) μοι
διευτυχεῖται (l. -τε)

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelia Ammonarion du bourg de Théadelphie. Nous avons, de tout temps, offert des sacrifices et témoigné notre piété aux dieux, moi et mes enfants Aurelius Didymus, Aurelius Nouphis et Aurelius Taas, et maintenant encore, en votre présence, nous avons, selon l'édit, fait des libations et des sacrifices, et nous avons mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴδα
μεν ὑμᾶς θυσιάσοντες (l. -ζοντας)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous vous avons vus sacrifier.

MANUS III

ἙΡΜ(ᾶς) CECHM(είωμαι)

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I

(après un espace vide de 3 lignes)

(ἔτους) α′ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κυίντου Τραϊανοῦ
Δεκίου Εὐσεβοῦς Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
παυνι κ

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 20 de payni.

4

Provenant de Théadelphie. A. 250, 14 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 117, deux fragments : (a) 30 × 90mm, (b) 70 × 90mm ; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 5, n° 3. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 132.

MANUS I

(α)

. . . .
[. . . . και]ὶ [εὐσ]ε
[βοῦσ]α τοῖς θεοῖς διατετέλεκα
[καὶ ν]ῦν ἐπὶ παρόντ[ων ὑ]
[μῶν . . . .

(β)

(ἔτους) α′ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κυίντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι κ

MANUS I

(a)

...] j'ai de tout temps témoigné ma piété aux dieux et maintenant encore, en votre présence[...

(b)

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 20 de payni.

5

Provenant de Théadelphie du Faioum. A. 250, 14 juin.

Papyrus, 75×20mm. V. *Publicazioni della Società Italiana per la ricerca dei papiri greci e latini in Egitto. Papiri greci e latini*, volume quinto, p. 23, n° 453. Le verso est resté en blanc.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ᾑρημένοις
παρὰ Αὐρηλίας Τεεισοῦτος ἀ
πὸ κώ(μης) Θεαδελφείας σὺν τῇ

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Teeiéous originaire de Théadelphie avec sa fille

θυγ[ατρὶ Γαδείου.] Καὶ ἀεὶ μὲν
θύουσα καὶ εὐσεβοῦσα
τοῖς θεοῖς διετέλεσα καὶ
νῦν ἐπὶ παρόντων ὑ-
μῶν κατὰ τὰ προσταχθὲν-
τα ἔσπισα (l. -πεισα) καὶ ἔθυσα
καὶ τῶν ἱερείων ἐγευσά-
μην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑπο-
σημιώσασθαι (l. -μει-) μοι (.)
Διευτυχεῖται (l. -τε)

Tadeion. Non seulement j'ai été toujours dévouée au service pieux des dieux, mais aussi maintenant en votre présence, suivant l'édit, j'ai fait la libation, j'ai sacrifié, j'ai mangé de la viande sacrée et je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴ-
δαμεν ὑμᾶς θυσιάζοντος (l. -ας.)

Nous, Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous vous avons vue sacrifier.

MANUS I

(ἔτους) α΄ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κουίντου
Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι κ̄

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 20 de payni.

6

Provenant de Théadelphie. A. 250, 15 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 114; 50 × 60[mm]; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 6, n° 4. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 132.

. . . .
(ἔτους) α΄ Αὐτοκρ[ά]τορος Καίσαρος
Γαίου Μεσίου Κουίντου
Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
παυνι κᾱ

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 21 de payni.

7

Provenant de Théadelphie. A. 250, écrit avant le 16 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 108; 210 × 65[mm]; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 6, n° 5, avec fac-similé, pl. II, 2. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 133.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ᾑρημένοις
π(αρὰ) Αὐρηλίου Ὡρίωνος
Κιαλῆ ἀπὸ κώμης
Ἀπιάδος καταμένων (l. -οντος)
ἐν κώμῃ Θεαδελφείᾳ (l. -φίᾳ)
Αἰ (l. ἀεὶ) θύων τοῖς θεοῖς διε
τέλεσα καὶ νῦν ἐπὶ παρόν
των ὑμῶν κατὰ τὰ προσ
ταχθέντα ἔθυσα καὶ ἔσπει
σα καὶ τῶν ἱερείων ἐγευ
σάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαι (l. -μει-) Διευ
τυχεῖτε

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelius Horion, fils de Kialès, originaire du bourg d'Apias et habitant du bourg de Théadelphie. J'ai de tout temps offert des sacrifices aux dieux, et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II
(après un espace vide d'une ligne)

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς
εἴδαμέν σοι θυσιάσοντα (l. σε -ζοντα)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS III

ἙΡΜ(ᾶς) CЄCΗΜ(είωμαι)

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I (après 8 lignes environ)

(Ἔτους) α΄ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κουίντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, au mois de payni.

8

Provenant de Théadelphie du Faioum. A. 250, 16 juin 250

Papyrus, 65×215mm. V. *Amtliche Berichte aus den Koeniglichen Kunstsammlungen*, XXXIV, 6, 1913, p. 118 sq., avec fac-similé. Papyrus de Berlin 13430 : Gerhard Plaumann, *Juden und Christen im roemischen Kaiserreich*. Les marges supérieure et inférieure sont de 10mm, à gauche de 8mm. Le papyrus avait été plié verticalement, les parties pliées ont une largeur de 19,30 et 13mm. Texte identique à celui de Hambourg.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ἡρημένοις
παρὰ Αὐρηλίας Χαριτος
ἀπὸ κώ(μης) Θεαδελφείας(.)
καὶ ἀεὶ μὲν θύουσα καὶ
εὐσεβοῦσα τοῖς θεοῖς
διατετέλεκα καὶ νῦν
ἐπὶ παρόντων ὑμῶν
κατὰ τὰ προσταχθέν
τα ἔσπισα (l. -πει-) καὶ ἔθυσα
καὶ τῶν ἱερείων ἐγευ
σάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαί (l. -μει-) μοι(.)
διευτυχεῖται (l. -τε)

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Kharis, originaire du village de Théadelphie. Non seulement j'ai été toujours dévouée au service pieux des dieux, mais aussi maintenant en votre présence, suivant l'édit, j'ai fait la libation, j'ai sacrifié et j'ai mangé de la viande sacrée, et je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρ
μᾶς εἴδαμέν σε θυσιάσοντα (l. -ζουσαν)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous vous avons vue sacrifier.

MANUS III

ἙΡΜ(ᾶς) CΕCΗΜ(είωμαι)

MANUS III

Signé : Hermas.

MANUS I

(ἔτους) α' Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κυίντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
|| παυνι κβ

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 22 de payni.

9

Provenant de Théadelphie. A. 250, 16 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 99; 210×90mm; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 7, n° 6, avec fac-similé, pl. 1, 2. Texte identique à celui de Berlin.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσι-
ῶν ἡρημένοις

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

παρὰ Αὐρηλίας Χάρι
τος ἀπὸ κώμης Θε
αδελφείας (l. -ίας) καὶ ἀεὶ μὲν
θύουσα καὶ εὐσεβοῦ
σα τοῖς θεοῖς διατε
τέλεκα καὶ νῦν ἐ
πὶ παρόντων ὑμῶν
κατὰ τὰ προσταχθέντα
ἔσπισα (l. -πει-) καὶ ἔθυσα καὶ
τῶν ἱερείων ἐγευ
σάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαί (l. -μει-) μοι
διευτυχεῖται (l. -τε)

Mémoire d'Aurélie Kharis originaire du village de Théadelphie. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices et dévotions aux dieux et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations et mangé des offrandes sacrées et je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς
εἴδαμέν σε θυσιάσοντα (l. -ζοντα)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous t'avons vue sacrifier.

MANUS III

ЄΡΜ̅ CЄCΗΜ̅

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I (après un espace d'une ligne)

(ἔτους) α' Αὐτοκράτορος
Γαΐου Μεσσίου Κυίντου
Τραϊανοῦ Δεκίου
Εὐσεβοῦς Εὐτυχοῦς
Σεβαστοῦ παυνι κ̅β̅

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 22 de payni.

40

Provenant de Théadelphie. A. 250, 17 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 104; 140 × 90mm, fragment mutilé contenant la partie inférieure avec la date; publié par Paul M. MEYER, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung...*, p. 8, n° 7. Traduction LECLERCQ, *l. c.*, p. 132.

MANUS II

. . . .
Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ
Ἑρμᾶς εἴδαμέν σε θυσιά
σοντα (l. -ζοντα)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS I (après un espace de 5 lignes)

[ἔτους] α´ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαιου Μεσσιου Κυίντου
Τραιανου Δεκίου Εὐσεβους
Εὐτυχους Σεβαστου παυνι
κγ´´

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 23 de payni.

11

Provenant de Théadelphie. A. 250, 19 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 111; 45 × 60mm; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 9, n° 8. Fragment mutilé contenant la date. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 135.

MANUS I

. . . .
[ἔτους] α´ [Αὐτο]κράτορος Καίσαρος
Γαΐ[ου] Μεσσίου Κυίντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι κε

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 25 de payni.

12

Provenant de Théadelphie. A. 250, 19 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 110; 65 × 75mm; fragment mutilé contenant la date; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 9, n° 9. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 135.

MANUS I

. . . .
[ἔτους] α´ Α[ὐ]τοκράτορος Καίσαρο[ς]
Γαΐ[ου] Μεσσίου [Κυ]ίντου
[Τραϊαν]οῦ Δεκίου Εὐσεβ[οῦς]
Εὐτ[υ]χοῦς Σεβαστοῦ παυνι κε

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 25 de payni.

Rylands Papyri, II, p. 94, n° 112 : « Unprinted fragmentary document (e) is unusual in as much as the third hand has placed a rough σεσημ(είωμαι) (ε corr.) after the εὐτυχεῖτε, probably in error, since the first line of the endorsement Αὐρή[λιοι Σερ]ῆνος καὶ Ἑρμᾶς follows, the conclusion being lacking. »

13

Provenant de Théadelphie. A. 250, 20 juin.

Papyrus de la John Rylands Library, Manchester; publié par J. de M. Johnson, V. Martin et A. S. Hunt, *Catalogue of the greek papyri in the John Rylands library*, volume II, 1915, p. 94, n° 112 (a). Hauteur 185mm, largeur 119mm.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ᾑρημένοις
παρὰ Αὐρηλίας Σουήλεως μητρὸς
Ταήσεως ἀπὸ κώμης Θεαδελφείας (l. -φί-)
καὶ ἀεὶ μὲν θύουσα καὶ εὐσεβοῦσα τοῖς
θεοῖς διετέλεσα καὶ νῦν ἐπὶ παρόν
των ὑμῶν κατὰ τὰ προσταχθέν
τα [ἔ]θυσα καὶ ἔσπισα (l. -εισα) καὶ τῶν ἱε
ρείων ἐγευσάμην καὶ [ἀ]ξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαι (l. -μει-) διευτυχεῖται (l. -τε)

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Souêlis, fille de Taësis, originaire du village de Théadelphie. Non seulement j'ai été toujours dévouée au service pieux des dieux, mais aussi maintenant en votre présence, suivant l'édit, j'ai encensé l'autel, j'ai fait la libation et j'ai mangé de la viande et je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴδαμέν σε θυσι
άζοντος (l. -ζουσαν)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et Hermas, nous vous avons vue sacrifier.

MANUS III

Ἑρμᾶς σ(εσ)η(μείωμαι)

MANUS III

Signé : Hermas.

MANUS I

(ἔτους) α Αὐτοκράτορος Καίσαρος Γαΐου
Μεσσίου Κυίντου Τραιανοῦ Δεκίου
Εὐσεβοῦς Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι κς

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 26 de payni.

L. 2. Lisez Σουήρεως.

14

Provenant de Théadelphie. A. 250, 21 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 97; 215 × 60mm; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung...*, p. 9, n° 10, planche I, 1. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 136.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ των θυσιων
ἡρημένοις
π[αρὰ] Αὐρηλίου Ἀλ[εξάνδρου] ἀπὸ
κώμης
Θεαδελφείας (l. -φιας) αἰ (l. ἀεὶ) θύων
τοῖς θεοῖς διετέλεσα
καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων
ὑμῶν κατὰ τὰ προστα
χθέντα ἔθυσα καὶ ἔσ
πεισα καὶ τῶν ἱερείων
ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ
ὑμᾶς ὑποσημιώσασθαι (l. -μει-)
διευτυχεῖτε

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelius Alexandre du bourg de Théadelphie. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices aux dieux, et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations, et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II
(après un espace vide de 8 lignes)

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ
Ἑρμᾶς εἴδαμέν σε θυσι
άζοντα

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS I (après un espace de 6 lignes)

(ἔτους) α'' Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κουίντου
Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι
κζ''

MANUS I

An 1 de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 27 de payni.

15

Provenant de Théadelphie. A. 250, 22 juin.

Papyrus de la John Rylands Library, Manchester; publié par J. de M. Johnson, V. Martin et A. S. Hunt, *Catalogue of the greek papyri in the John Rylands library*, volume II, 1915, p. 95, n° 112 (c). Hauteur 215^{mm}, largeur 72^{mm}.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἡρη
μένοις (ν corrigé)
παρὰ Αὐρηλίας Ἴσειτος
Ἀνοῦτος ἀπὸ κώμης Θεαδελ-

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Isis, fille d'Anous, originaire du village de Théadelphie.

φίας ἀεὶ μὲν τοῖς θεοῖς
θύω καὶ εὐσεβῶ διατελοῦσα
καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν
κατὰ τὰ προ<σ>ταχθέντα ἔσπισα (l. -πει-)
καὶ ἔθυσα καὶ τῶν ἱερίων (l. -ρεί-)
ἐγευσάμην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημιώσασθαι (l. -μει-) διευ
τυχεῖτε

J'ai été toujours dévouée au service et sacrifice des dieux et maintenant en votre présence, suivant l'édit, j'ai fait la libation, j'ai encensé l'autel et j'ai mangé de la viande sacrée et je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς
εἴδαμέν σε θυσιάζοντα (l. -ζουσαν)

MANUS II

Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous vous avons vue sacrifier.

MANUS III

Ἑρμᾶς σ(εσ)η(μείωμαι)

MANUS III

Signé : Hermas.

MANUS I

(ἔτους) α Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαΐου Μεσσίου Κυΐντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
Παυνι κη

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 28 de payni.

16

Provenant de Théadelphie. A. 250, 23 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 112; 60 × 55^{mm}; fragment contenant la date; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 12, n° 13. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 138.

. . . .

MANUS I

(ἔτους) α´´ Αὐτοκ[ράτ]ορος Καίσαρος
Γαΐου Μεσσίου Κουίντου
Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
παυνι κθ´´

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 29 de payni.

17

Provenant de Théadelphie. A. 250, 23 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 109; 220 × 75mm; fragment mutilé contenant la moitié inférieure; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 11, n° 12. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 138.

MANUS I

. . . .
μεν κ[αὶ τῶν] ἱερ[εί]ων ἐ
γευσάμεθα [κ]αὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσημ[ιώ]σασθαί μοι
δι[ευ]τυχεῖτα[ι]

MANUS I

...et nous avons mangé des offrandes sacrées et je vous prie de me donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

(après un espace vide d'une ligne)

Αὐρήλιοι Σερῆνο[ς] κα[ὶ] Ἑρμᾶς
εἴδαμεν ὑμᾶς θ[υ]σιάζοντος (l. -ας)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous vous avons vus sacrifier.

MANUS III

ЄΡΜΑC CΗ̄

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I

(ἔτους) α΄ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσσίου Κυίντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ παυνι κ̄θ

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 29 de payni.

18

Provenant de Théadelphie. A. 250, 23 juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 102; 220 × 80mm; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 123, n. 14. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 140.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ᾑρη
μένοις

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

παρὰ Αὐρηλίου Σερηνις (l. -ου)
Ἡρώδου ἀπὸ κώμης Θεοξε
νίδος καταμένοντος
ἐν κώμῃ Θεαδελφίᾳ ἀεὶ μὲν
τοῖς θεοῖς θύω (l. -ων) καὶ
εὐσεβῶ (l. -ῶν) διατετέλεκα
καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑ-
μῶν κατὰ τὰ προσαχθέν (l. -ταχ-)
τα ἔσπισα (l. -πει) καὶ ἔθυσα
καὶ τῶν ἱερίων (l. -εί) ἐγευσά-
μην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑπο-
σημιώσασθαι (l. -μει-) διευτυχεῖτε

Mémoire d'Aurelius Serenus, fils d'Herôdès, originaire du bourg de Théoxenis et habitant le bourg de Théadelphie. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices et témoigné ma piété aux dieux et, maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des libations et des sacrifices, et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

(après un espace vide de 2 lignes)

[Α]ὐρήλιοι Σερῆν[ο]ς καὶ Ἑρμᾶς
[εἴδ]αμέ[ν σε θυ[σιάζον]τα

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS III

(après un espace d'une ligne)

ΕΡΜ[ΑC CΗ̄ (l. Ἑρμᾶς σεσημείωμαι)

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I

(après un espace de 2 lignes)

(ἔτους) α' Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος
Γαίου Μεσ[σ]ίου Κυίντου
Τραϊ[ανο]ῦ Δεκίου Εὐ[σ]εβοῦς
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ
πα[υ]νι κθ

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 29 de payni.

19

Provenant de Théadelphie A. 250, 23 (?) juin.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 116; 85 × 75mm; fragment contenant la partie inférieure; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung...*, p. 13, n° 15. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 139.

. . . .

MANUS II

εἴδ]αμεν [ὑμ]ᾶς θυσιάζοντος (l. -ας)

MANUS III

Ε[Ρ]ΜΑϹ ϹΗ (l. σεσημείωμαι)

MANUS I

(ἔτους) α Αὐτοκράτ[ορος] Κ(α)ίσαρος
Γαΐου Μεσσίου Κυΐντου
Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβ(ο)ῦς
Εὐτυχ[ο]ῦς Σε(βα)στοῦ πα[ῦ]νι κθ

MANUS II

Nous vous avons vus sacrifier.

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 29 de payni.

20

Provenant d'Oxyrhynchos. A. 250, 27 juin.

Papyrus publié par MM. Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, part XII (*Egypt Exploration Fund, Graeco Roman branch*, London, 1916, n° 1464, p. 190). Hauteur 172^{mm}, largeur 98^{mm}.

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν αἱρεθεῖσι τῆς
Ὀ]ξυρυγχειτῶν πόλεως
παρ]ὰ Αὐρηλίου Γαίωνος Ἀμμωνίου
[μη]τρὸς Ταεῦτος(.) ἀεὶ μὲν θύειν καὶ
[σπέ]νδειν καὶ σέβειν θεοῖς εἰθισμένος
[κατ]ὰ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ τῆς θείας κρίσεως
[καὶ] νῦν ἐνώπιον ὑμῶν θύων καὶ σπέν
δω[ν] καὶ γευ[σ]άμενος τῶν ἱερείων ἅμα
Τα[ῶ]τι γυναικὶ [κ]αὶ Ἀμμωνίῳ καὶ Ἀμμω
νι[α]νῷ υἱοῖς καὶ Θέκλᾳ θυγατριδι (l.-δίῳ) ἐμοῦ κ[α]ὶ
[ἀξι]ῶ ὑποσημιώσασθαί (l. -μει-) μοι(.)
(ἔτους) α
[Αὐ]τοκράτορος Κ[α]ί[σαρο]ς Γαΐου Μεσσίου
[Κυΐ]ντου Τ[ρ]αιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς

A la commission de la ville d'Oxyrhynchus pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelius Gaïon, fils d'Ammonius et sa mère Taeous. Toujours mon habitude fut de sacrifier, de faire la libation et de vénérer les dieux et maintenant aussi, selon l'ordre de l'édit impérial, j'ai sacrifié, j'ai fait la libation et j'ai mangé de la viande sacrée en votre présence, moi ainsi que ma femme Taos, mes fils Ammonius et Ammonianus et ma fille Thècle, et je vous prie de me donner votre signature.

[Εὐ]τυχοῦς Σεβαστοῦ ἐπεὶφ γ Αὐρήλιος
[Γαΐ]ων ἐπιδέδωκα(.) Αὐρήλ(ιος) Σαρα-
πίων
[ὁ κ(αὶ)] Χαιρήμων ἔγρ[αψα] ὑπὲρ αὐτοῦ
μὴ [εἰδό-]
[τος] γράμματα(.)

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 3 d'epiphi. Moi Aurelius Sarapion appelé aussi Chairémon, j'ai écrit pour lui, car il ne sait pas écrire.

Le verso contient une liste de dix noms propres, p. ex. Βησᾶς, Ψενάμουνις, avec des montants en drachmes, écrite peu de temps après 250. Cette liste a-t-elle été écrite au bureau de l'administration ou est-elle privée?

L. 3. Aurelius Gaïon représente ici toute sa famille, sa femme, ses fils et sa jeune fille, dont l'énumération exacte est à la ligne 9 et suiv. Ainsi, comme dans les actes de dénombrement général de la population, le chef de la famille, le propriétaire de la maison est le représentant responsable devant la commission. — L. 6. Le formulaire est bien différent du type normal par la mention de l'édit impérial; il contient en outre σέβειν au lieu d'εὐσεβεῖν, εἰθισμένος. — L. 10. Voici la plus ancienne mention du nom Thècle, qui est plus fréquent à l'époque byzantine : Suidas, s. v.; Procope, *Ædif.*, 1, 4; Photius, 18 à 27; Choéroboskos in *Bekkeri Anecd.*, p. 1200; *Oxyrhynchus Papyri*, 1059, 2, saec. V etc. — On pourrait aussi penser à θυγατριδῇ, petite-fille.

21

Provenant de Théadelphie du Faioum. A. 250, 26 juin.

Papyrus de l'Université de Berlin, Neutestamentliches Seminar, publié par Paul M. Meyer, *Griechische Texte aus Aegypten*, Berlin, 1916, p. 77, planche III, n° 15. La marge supérieure est de 15[mm], l'inférieure 20[mm]; à gauche 13[mm]. Le papyrus avait été plié verticalement; les parties pliées ont une largeur de 20, 27, 30 et 13[mm]. Hauteur 200[mm], largeur 90[mm].

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἡρημένοι`ς'
παρὰ Αὐρηλίας Λευλις (l.-ιδος) Ἀΐωνος
ἀπὸ κώμης Εὐημερίας τῆς
Θεμίστου μερίδος(.) ἀεὶ τοῖς θε
οῖς θύουσα καὶ ἐπιτελοῦσα
καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑ
μῶν κατὰ τὰ προστεταγμέ
να ἔθυσα καὶ ἔσπεισα καὶ
τῶν ἱερείων ἐγευσάμην
σὺν τοῖς ἀφήλιξί μου τέ

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Leulis, fille d'Aion, originaire du village d'Euhémérie, du district de Thémistès. J'ai toujours été dévouée au service et au sacrifice des dieux et maintenant en votre présence, suivant l'édit, j'ai encensé l'autel, j'ai fait la libation et j'ai mangé de la viande sacrée ainsi que

κνοις Παλεμπι καὶ
Τεπηρι.) διὸ ἐπιδίδωμι
ἀξιοῦσα ὑμῶν λαβεῖν τὴν
ὑποσημίωσιν (l. -μεί-) διευτυχεῖτε(.)
Αὐρηλία Λευλὶς ἐπιδέδωκα
ἐτῶν τριακοντα πέντε

mes enfants mineures Palempis et Tepéris. En conséquence je fais cette requête et je vous prie de recevoir la signature. Portez-vous bien. Aurélie Leulis, âgée de 35 ans, j'ai fait la requête.

MANUS II (? ligne supplémentaire)

καταμένων (l. -ουσα) ἐπὶ κο (l. κώμης)
Θεαδελφίας

MANUS II

(Supplément : demeurant au village de Théadelphie).

MANUS III

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς εἴ
δαμέν σε θυσιάζοντα (l. -ουσαν)

MANUS III

Nous, Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous vous avons vue sacrifier.

MANUS I (après un espace vide de 18mm)

(ἔτους) α'' Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Γαΐου Μεσσίου Κυΐντου
Τραϊανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦ(ς)
Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ ἐπεὶφ
γ'

MANUS I

Année Ire de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 3 d'epiphi.

L. 2. 12 avec mes suppléments. — 5. Le scribe a oublié par une erreur διετέλεσα ou διατετέλεκα.

22

Provenant de Théadelphie. A. 250, 14 juillet.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 107 ; 250 × 60mm ; publié par Paul M. Meyer. *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 14, n° 16, facsimilé pl. II, 1. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 189.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ᾑρημένοις
παρὰ Αὐρη`λ'(ίου) Εὐπροδοκίου
οἴκτου (l. -κέ-) Αὐρη`λ'(ίου) Ἀπιανοῦ
ἐξη(γ)ητεύσαντος τῆς λα(μπροτάτης)
πο`λ'(εως) τῶν
Ἀλεξ(ανδρέων) κ(αὶ) ὡς χρη(ματίζει)
καταμένων (l. -οντος)

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelius Euprodokios. Je fais partie de la maison d'Aurelius Appianus, qui fut exégète de la très illustre ville d'Alexandrie et qui porte bien d'autres titres et j'habite à Théadelphie. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices aux dieux, et, mainte-

ἐν π' Θεαδελφίᾳ ἀεὶ
θύων τοῖς θεοῖς (διετέλεσα omis) κ(αὶ) νῦν
ἐπὶ παρόντων ὑμῶν
κατα (l. κ. τὰ) προσταχθέντα
ἔθυσα κ(α)ὶ ἔσπεισα
καὶ τῶν ἱερων (l. -είων) ἐγευσά-
μην κ(α)ὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
ὑποσιμιώσασθαι (l. -σημει-)
Διευτυχ/(εῖται l. -τε)

nant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II (après un espace de 2 lignes)

Αὐρήλιοι Σ[ε]ρῆνος καὶ
Ἑρμᾶς εἴδαμέν σε
θυσίαζοντα

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS III

ЄΡΜΑC C̄H (l. σεσημείωμαι)

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I (après un espace de 3 lignes)

(ἔτους) α' Αὐτοκράτ,(ορος) Κ(α)ίσ(αρ)ος
Γαίου Μεσ[σ]ίου Κυί[ντο]υ Τρ(αινο)ῦ' Δ(εκίου)
Εὐσεβ[οῦς Εὐτυχ[οῦς]
Σε(βα)στοῦ ἐπειφ κ̄

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius Felix Augustus, le 20 d'epiphi.

L 7. Lisez, peut-être, π(εδίῳ) Θεαδελφία(ς).

23

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 115; 40 × 40mm; petit fragment contenant le commencement; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung...*, p. 17, n° 19. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 188.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ θυσιῶ[ν ᾑρημένοις κώ]
μης Θεαδ[ελφείας
παρὰ Αὐρηλ[ι
restes incertains de la ligne suivante.

MANUS I

A la commission du bourg de Théadelphie élue...

Mémoire d'Aureli[

Rylands Papyri, II, p. 94, n° 12 (d) : « Unprinted fragmentary document beginning ἐπὶ παρόντων ὑμῶν κτλ. and containing signature and date,... possibly the conclusion of one of the Hamburg papyri. »

24

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 113; 50 × 55mm; fragment contenant la fin de l'acte; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 17, n° 20. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 188.

. . . .

MANUS II

[Αὐρήλι]οι Σερῆνος καὶ
[Ἑρμᾶς εἴ]δαμέν σε
[θυσιά]ζοντα

MANUS III

ЄΡΜΑC CH̄ (l. σεσημείωμαι)

MANUS I

(ἔτους) α' [

. . . .

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et [Aurelius] Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS III

Moi, Hermas, j'ai paraphé.

MANUS I

Année 1re [

25

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 105; 120 × 65mm; fragment mutilé à la fin; publié par Paul M. Meyer, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung*..., p. 16, n° 18. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 191.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ᾑρημένοις
παρὰ Αὐρη(λ)(ίας) Θερμούθεως
Μελανᾶ ἀπὸ κώμης
Θεοξενίδος (.) ἀεὶ θύ
ων (l. -ουσα) τοῖς θεοῖς (suppléez διε-
τέλεσα) καὶ

.

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelia Thermouthis, fille de Melanâs, du bourg de Théoxenis. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices aux dieux, et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon

νῦν ἐπὶ παρόντων
ὑμ[ῶ]ν κατὰ (suppléez τὰ) προσταχθέν
τα ἔθυσα κ(αὶ) ἔσπεισα
κ(αὶ) τῶν ἱερων (l. -είων) ἐγευσά
μην καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς
[ὑποσιμιώ (l. -σημει)] σασθαι
[διευτυχ]εῖται (l. -τε)

. . . .

Après un espace vide, le papyrus est brisé.

l'édit, fait des sacrifices et des libations, et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

26

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de l'Université de Berlin, Neutestamentliches Seminar; publié par Paul M. Meyer, *Griechische Texte aus Aegypten*, Berlin, 1916, p. 78. Hauteur 100^mm, largeur 60^mm. Mutilé à la fin, la date exacte est perdue.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ἡρημένοις
π(αρὰ) Αὐρηλίας Ταλίμμις (l. -εως)
καὶ σοῦ θυγατρός (.) αἲ (l. ἀεὶ) θύουσαι
τοῖς θεοῖς διετελέσαμεν
καὶ νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν
κατὰ τὰ προσταχθέντα
ἔθυσα καὶ ἔσπεισα καὶ τῶν
ἱερείων ἐγευσάμην καὶ
ἀξιῶ ὑμᾶ[ς ὑ]ποσημιώσασ (l. -μει-)
θ[α]ι(.) διε[υτυχεῖ]τε(.)

MANUS II

(après un espace vide de 23^mm)

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς
εἴδαμεν ὑμᾶς θυσιασοντος (l. -ζούσας.)

MANUS III

ΕΡΜ̅ ϹЄϹΗΜ̅

. . . .

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie Talimmis et de vous sa fille (dit le scribe).

Nous avons été toujours dévouées au service des dieux et maintenant en votre présence, suivant l'édit, nous avons encensé l'autel, nous avons fait la libation et mangé de la viande sacrée et je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien

MANUS II

Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous vous avons vues sacrifier.

MANUS III

Signé : Hermas.

L. 4. On attendrait τῆς ἐμῆς θυγατρός « et de ma fille », aussi l. 8 ἐθύσαμεν, ἐσπείσαμεν, ἐγευσάμεθα. — L. 14. Lisez Ἑρμ(ᾶς) σεσημ(είωμαι).

27

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de l'Université de Berlin, Neutestamentliches Seminar; publié par Paul M. Meyer, *Griechische Texte aus Aegypten*, Berlin, 1916, p. 78-79.

MANUS I

Τοῖς ἐπ[ὶ τ]ῶν θυσιῶν
ᾑρημένοι[ς]
π(αρὰ) Αὐρη[λία]ς Ε.[..].ς
ἅμα τῇ θυγατρὶ Ἀτοῦδι
ἀπὸ κώμης Φιλαγρίδος(.)
ἀι (l. ἀεὶ) θύο[υσ]αι τοῖς θεοῖς διετε
λέσαμ[ε]ν καὶ νῦν ἐπὶ παρόν
των ὑμῶν κατὰ τὰ
προσταχθέντα ἐθύσαμεν
καὶ ἐσπείσαμεν καὶ τῶν
ἱερείων ἐγευσάμεθα
καὶ ἀξιοῦμεν ὑμᾶς ὑποση
μιώσ[ασ]θαι (l. -μει-) Διευτυχεῖτε(.)

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurélie E[ys?] d'Atous sa fille, originaire du village de Philagris. Nous avons été toujours dévouées au service des dieux et maintenant en votre présence, suivant l'édit, nous avons encensé l'autel, nous avons fait la libation et mangé de la viande sacrée et nous vous prions de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

(après un espace vide de 40^{mm})

Αὐρ[ή]λιοι Σερῆνος
[καὶ Ἑρμ]ᾶς εἴδαμεν
ὑμ[ᾶς] θυσιάζοντος (l. -ούσας)
. . . .

MANUS II

Aurelius Serenus et Hermas, nous vous avons vues sacrifier.

L. 3. Un nom satisfaisant à la grandeur de la lacune serait Ευτος ou Εγευτος.

28

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de la John Rylands Library, Manchester; publié par J. de M. Johnson, V. Martin et A. S. Hunt, *Catalogue of the greek papyri in the*

John Rylands library, volume II, 1915, p. 94, n° 112 (b). Hauteur 174^{mm}, largeur 62^{mm}.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν [θ]υσι[ῶν]
ἡρημένοις
π(αρὰ) Αὐρηλίου Ἀούτεως
ἀπὸ κώμης Δίννεως
καταμένων (l. -οντος) ἐν κώμῃ
Θεαδελφείᾳ (l. -ίᾳ) αἰ (l.-αεὶ) θύων
τοῖς θεοῖς διετέλεσα καὶ
νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν
κατὰ τὰ προσταχθέντα
ἔθυσα καὶ ἔσπεισα καὶ
τῶν ἱερείων ἐγευσάμην
καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ὑποσημιώ(l. -μει-)
σασθαι (.) διευτυχεῖτε(.)

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelius Aoutis, originaire du village de Dinnis, demeurant dans le village de Théadelphie. J'ai été toujours dévoué au service des dieux et maintenant en votre présence, suivant l'édit, j'ai encensé l'autel, j'ai fait la libation et j'ai mangé de la viande sacrée et je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

MANUS II

Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρ
μᾶς εἴδαμέν σοι (l. σε) θυσιάσοντι (l. -ζοντα)

MANUS II

Nous, Aurelius Serenus et Aurelius Hermas, nous t'avons vu sacrifier.

MANUS III

Ἑρμ(ᾶς) σεσημ(είωμαι)

MANUS III

Signé : Hermas.

MANUS I

(ἔτους) α Αὐτοκράτορ[ο]ς Καίσαρος
Γαίου Μεσσίο[υ] Κουίντου
Τραιανοῦ Δε[κίο]υ Ε[ὐσεβοῦς]
. . . .

MANUS I

Année 1re de l'empereur César Gaïus Messius Quintus Traianus Decius Pius...

. . . .

29

Provenant de Théadelphie. A. 250.

Papyrus de Hambourg, Stadtbibliothek, Inventaire n° 106; 100 × 60^{mm}; fragment contenant la première partie; publié par Paul M. MEYER, *Die Libelli aus der decianischen Christenverfolgung...*, p. 15, n° 17. Traduction LECLERCQ, *l. c.*, p. 190.

MANUS I

Τοῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ἡρημένοις

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

π(αρὰ) Αὐρηλίας Ταησις (l. -εως) ἀπὸ
κώμης Ἀραβων κατα
μενων (l. -ούσης) ἐν κώμῃ Θε
αδελφειᾳ (l. -φίᾳ) αἰ (l. ἀεὶ) θύουσα
τοῖς θεοῖς διετελεσα καὶ
νῦν ἐπὶ παρόντων ὑμῶν
κατὰ τὰ προσταχθέντα
ἔθυσα καὶ ἔσπεισα καὶ τῶν
ἱερείων ἐγευσάμην καὶ
ἀξιῶ ὑμᾶς ὑποσημιώσασ (l. -μει-)
θαι διευτυχεῖτε

Après un espace de 4 lignes laissé en blanc, le papyrus est brisé.

Mémoire d'Aurelia Taësis, originaire du bourg des Arabes, et habitant le bourg de Théadelphie. J'ai, de tout temps, offert des sacrifices aux dieux, et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

Portez-vous bien.

30

Provenant de la ville d'Arsinoé (El-Faioum), quartier du Moeris. A. 250.

Papyrus du musée gréco-romain d'Alexandrie, 110 × 78mm, mutilé à la fin; publié avec fac-similé par Evaristo Breccia dans le *Bulletin de la Société archéologique d'Alexandrie,* nouv. série, 1907, t. II, fasc. 1, n° 9, p. 88 s. Traduction Leclercq, *l. c.*, p. 127.

MANUS II

υλγ

MANUS I

[τ]οῖς ἐπὶ τῶν θυσιῶν
ᾑρημένοις
παρὰ Αὐρηλίας Ἀμμω
νοῦτος Μύστου ἱερε (ρε effacé)
ρείας Πετεσούχου θεοῦ
μεγάλου μεγάλου ἀειζώου
καὶ τῶν ἐ[ν Μ]οήρει θεῶν
[ἀ]πὸ ἀμ[φόδο]υ Μοήρεως(,) αἰεὶ
[μ]ὲν θυυσ[α (l. -ουσα)] τοῖς θεοῖς δι
[ε]τέλεσα τὸν βίον επιδη (l. ἔτι δὲ)
[κ]αὶ νῦν κατὰ τὰ κελευσθέ
[ντ]α καὶ ἐπὶ παρόντων

MANUS II

433

MANUS I

A la commission élue pour surveiller les sacrifices.

Mémoire d'Aurelia Ammonous, fille de Mystès, quartier du Moeris, prêtresse de Pétésouchos, le dieu très grand, éternel, et des dieux du quartier du Moeris. J'ai tout le temps de ma vie offert des sacrifices aux dieux, et maintenant encore, en votre présence, j'ai, selon l'édit, fait des sacrifices et des libations, et mangé des offrandes sacrées. Je vous prie de donner votre signature.

. . . .

[ὑμ]ῶν ἔθυσα καὶ ἔσπισα (l. -σπει-)
[κ]αὶ τῶν ἱερ[ε]ίων ἐγευσά
[μη]ν καὶ [ἀξι]ῶ ὑποση
[μιώ (l. -μει-)] σασθα[ι]
. . . .

L. 1. Voici le numéro [433 (?) du classement, ainsi que je l'ai reconnu à l'Académie de Vienne, *Anzeiger*, 1907, 4 décembre, numéro soit de l'enregistrement de l'acte, soit des opérations de la commission. — L. 9. La ville d'Arsinoé (Crocodilopolis, Medînet el-Faioum) avait de nombreux quartiers, dont le quartier du Moeris, ἄμφοδον Μοήρεως, ἐν Μοήρει, possédait le temple de Pétésouchos, grand dieu à la tête de crocodile, divinité locale du Faioum; cf. WESSELY, *Die Stadt Arsinoë*, Académie de Vienne, *Sitzungsberichte philosoph.-histor. Classe*, 1902, t. CXLV, 4 : Χαιρέου [μη(τρὸς) Θαϊ]σαρίου τῆς καὶ Θεανὼ (l. -οῦς) ἱερεὺς Πετεσούχου θεοῦ μεγάλου μεγάλο[υ] ἀειζώου : « Chaireas, fils de Thaisarion aussi appelée Theano, prêtre du très grand dieu Pétésouchos à la vie éternelle. »

Bibliographie : cf. Dom LECLERCQ, *Bulletin d'ancienne littérature et d'archéologie chrétiennes*, IV, 127; BOTTI, *Atti del secondo congresso di archeologia cristiana*, Rome, 1902, 398; *Bessarione*, 1900, VII; *Rivista delle riviste*, p. XXVI; Seymour DE RICCI, *Revue des études grecques*, 1901, XIV, 203; *Archiv für Papyrusforschung*, 1900, I, 174, 1; V, 279 (V. Wilcken); G. SCHOENAICH, *Die Libelli und ihre Bedeutung für die Christenverfolgung des Kaisers Decius*, *Jahresbericht des K. Friedrichs-Gymnasiums zu Breslau*, 1910; BLUDAU, *Der Katholik*, 1908, 173 s., 258 s.; P. MEYER, *Die Libelli...*, p. 32, nº 23; WILCKEN, *Grundzüge und Chrestomathie*, 1912, p. 152, nº 125.

CHAPITRE II

NOUVELLES LETTRES CHRÉTIENNES SUR PAPYRUS

Le nombre des plus anciennes lettres chrétiennes est augmenté de douze nouvelles dont voici la table :

A. Lettre d'Arrhianus à son frère Paulus		Papyrus de Bâle	milieu du IIIᵉ siècle
B. Lettre de Titianus	provenant d'Oxyrhynchus	Papyrus de Florence (PSI IV, 299)	fin du IIIᵉ siècle
C. Lettre de Sotas à Demetrianos	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XII, 1492	III-IVᵉ siècle
D. Lettre de Sotas à Petros	provenant d'Oxyrhynchus	Papyrus de Florence (PSI III, 208)	III-IVᵉ siècle
E. Lettre d'une femme chrétienne à un prêtre	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XV, 1592	III-IVᵉ siècle
F. Lettre d'une femme malade	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XI, 1161	IVᵉ siècle
G. Lettre à Théodote, évêque de Laodicée ad mare	provenant d'Oxyrhynchus	Papyrus de Florence (PSI IV, 331)	IVᵉ siècle
H. Lettre à Stephanos	provenant de la Grande Oasis	Papyrus de Giessen I, 103	après l'an 309
I. Lettre de Boëthos	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XII, 1494	IVᵉ siècle
J. Lettre de Nilos à Apollonios	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XII, 1495	IVᵉ siècle
K. Lettre de Thonis à Héraclius	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XII, 1493	IVᵉ siècle
L. Lettre du prêtre Léon à ses collègues	provenant d'Oxyrhynchus	Ox. Papyrus XI, 1162	IVᵉ siècle

A. Lettre d'Arrhianus a son frère Paulus.

Provenant d'une ville de l'Égypte. Écriture du milieu du IIIᵉ siècle.

Papyrus de Bâle (bibliothèque de l'Université, Inventaire nᵒ 12). Hauteur 170ᵐᵐ, largeur 75ᵐᵐ; à gauche un morceau du papyrus est arraché, emportant la marge et environ 3 ou 4 lettres. L'abréviation chrétienne bien connue ἐν κ(υρί)ῳ à la fin, ainsi que le nom Paul, indiquent suffisamment que les personnages de la lettre étaient des chrétiens caractérisés par le profond respect envers leurs parents, dont ils parlent par κυρίῳ πατρὶ ἡμῶν (l. 7), ἡ κυρία τεκοῦσα ἡμῶν (l. 13), Monsieur notre père, Madame notre mère. D'ailleurs, la lettre n'offre de singularité ni dans le sujet ni dans le style. Pour la

date, l'écriture du verso est d'une certaine importance, car on y trouve la mention de l'an VI du règne d'un empereur du IIIe siècle de notre ère (ἔτους) ϛ'' χο(ιακ) κη. Or, la paléographie de notre lettre est précisément celle du IIIe siècle. M. Wilcken, à qui nous devons ces observations, a inspiré l'interprétation de l'éditeur E. Rabel, *Abhandlungen der koeniglichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Goettingen, philosophisch-historische Klasse,* Neue Folge, Band XVI, n° 3 : *Papyrusurkunden der oeffentlichen Bibliothek der Universitaet zu Basel,* Berlin, Weidmannsche Buchhandlung, 1917, p. 64 ss.

[Χαίροις κύριέ μ]ου ἀσύν'κριτε ἄδελφε Παῦλε(,)
[Ἀ]ρριαν[ό]ς σε προ[σ]αγορεύωι(.)
[Εὐχό]μενός σοι τὰ ἐν βίῳ κάλ[λι]στα ὑπαρχθῆναι
[διὰ .]μηνιδου ἐρχομένου πρ[ὸ]ς ὑμᾶς ἀναγ'
[κέον ἡγη]σάμην προσαγορεῦσ«ει»αι <σὲ> ἅμα τῷ κυρίωι
[πατ]ρὶ ἡμῶν καὶ νῦν ὑπομημνήκω ὑμᾶς
[περὶ?] τῆς γυ' () ἵνα ἐνθάδε μὴ ἐνοχλοῦμε
[θα..] Ἡρακλείδης γὰρ οὐ δύναιται ἀπαντῆσαι
[πρὸς σέ] ... [..] γὰρ ὀνομάσθη εἰς τὴν βουλήν
[....].ρ μή τι οὖν... ε.. [....]. β..... ρας
[...]. ησας (spatium) ἀλλὰ καὶ τὸ γαρέλεόν μοι πέμ
[ψο]ν οἷον ἐὰν δοκιμάσῃς καλὸν εἶναι ( )
[Ἡ δὲ κ]υρία τεκοῦσα ἡμῶν ὁλοκληροῦσα
[προ]σαγορεύι ὑμᾶς ἅμα ταῖς συμβίοις
[ὑμῶ]ν καὶ τοῖς γλυκυτάτοις τέκν[οις]
[μετὰ? τ]ῶν ἀδελφῶν καὶ πάντες οἱ ἡμέτ[ε]
[ροι(.) Spatium] Προσαγόρευε τὸν ἀδελφὸν ἡμῖν
[....]ένην καὶ τον..ην(.) Σὲ οἱ ἡμέ
[τεροι] πάντες προ[σ]αγ[ο]ρ[ε]ύουσιν (. manus 2a :) Ἐρρῶσθαί
σε εὔχομαι ὁλοκλή
[ρω]ς ἐν κ(υρί)ῳ

La première ligne dépassait la marge à gauche, la deuxième est en retrait. La même phraséologie χαίροις ou χαῖρε — προσαγορεύω est constatée par M. Rabel dans *Oxyrhynchus Papyri,* III, 526, 2 (IIe siècle); IX, 1185, 13 (a. 200 environ); *Papiri Fiorentini* (Papiri Greco-Egizi pubblicati della R. Academia dei Lincei sotto la direzione di D. Comparetti e G. Vitelli), II, 140 verso (a. 624); *Pap. Società Italiana,* III, 206 (IIIe siècle). — Ἀσύν'κριτε, avec la cédille qui doit faciliter la lecture de plusieurs consonnes, a pour analogie à la quatrième ligne ἀναγ'/[κέον. — L. 2. προ[σ]αγορεύωι porte le iota adscriptum comme κυρίωι (l. 5), mais contrairement à l'étymologie du mot. Il est, du reste, synonyme d'ἀσπάζομαι : « je salue ». — L. 3. La phrase εὔχομαι

δέ σοι τὰ ἐν βίῳ κάλλιστα ἀγαθὰ ὑπαρχθῆναι se retrouve dans le papyrus de la Società Italiana, III, 206, 6 et dans *Tebtunis Papyri*, II, 418, 6 (IIIe siècle, mais sans ἀγαθά), ὑπαρχθῆναι : comparez *Urkunden des Berliner Museums*, 1080, 3 (IIIe siècle. Rabel).

L. 4. Arrhianus profita de l'occasion pour écrire la lettre quand un nommé .μηνιδος s'en alla chez Paulus, situation analogue à celle du Papyrus Rylands, II, 235 (IIe siècle) : εὑρὼν Ἀμμωνοῦν πρός σὲ ἐρχομένην ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἀσπάζεσθαί σε, du papyrus d'Oxyrhynchos, dans *Oxyrhynchus Papyri*, I, 123 (III-IVe siècle) : εὐκαιρ<ία> τις καὶ νῦν τοῦ ἀνερχομένου πρὸς ὑμᾶς ἀναγκαῖόν μοι ἐγένετο προσαγορεῦσαι ὑμᾶς : « Je trouvai l'occasion quand Ammonous s'en alla chez vous et je pensai qu'il était nécessaire de vous saluer » ; « à l'occasion qu'un tel alla chez vous il m'était nécessaire de vous saluer » ; Rabel cite en outre le papyrus de Hambourg 37 (IIe siècle), de Giessen 54 (IV-V^e), papyrus Amherst 145, 23.26, Oxyrhynchus 1300 (Ve siècle). Le papyrus offre à la l. 5 προσαγορευσειαι ou, selon Wilcken, προσαγορευσε σαι, c'est-à-dire προσαγορεῦσαί σε « à vous saluer ».

L. 6. Lisez ὑπομιμνήσκω. — L. 7. Suppléez γυμ(νασιαρχίας), bonne conjecture de Wilcken. Devenir gymnasiarque ou membre du conseil de la municipalité était dangereux à cette époque où les magistrats étaient responsables du payement exact des taxes et écrasés par les munera, les liturgies, prestations pour la commune. Pour éviter cette charge pesante, on protestait contre la nomination, qui était décidée peut-être par la cooptation du magistrat par le vice-roi ; c'est ainsi que, dans une protestation sur un papyrus de l'an 250 (publié dans le *Catalogus papyrorum Raineri*, series Graeca, pars I, textus Graeci [*Studien zur Palaeographie und Papyruskunde*, vol. XX], n° 54, col. II, 6), nous lisons le passage : περὶ κοσμητείας / εἰς ἣν ὠνομάσθη οὐ δεόντως ὁ ἡμέτερος υἱός, « sur la charge de cosmète, à laquelle fut nommé injustement notre fils ». En partant de cette phrase nous restituons, par conjecture, dans notre ligne 9 [οὐ δεό]ντω[ς] γὰρ ὀνομάσθη (l. ὠν-) εἰς τὴν βουλὴν et finissons la ligne précédente par ὁ] Ἡρακλείδης γὰρ οὐ δύν(ε)ται ἐγχ(ε)ιρῆσαι ; ce dernier verbe semble être identique avec celui du commencement de la l. 11 [ἐγχι]ρήσας et nous proposons pour compléter la l. 10 : [δέος γ]ὰρ μή τι οὖν... ἔχῃ βλά[β]ας οὐ μικ[ρ]άς.

Δύνομαι, pour δύναμαι, est représenté à la 3e personne par δύνεται-δυναιται, faute d'orthographe dans notre papyrus.

L. 11. γαρέλεον ou γαρέλαιον était un mélange de γάρον, garum, salaison, et ἔλαιον, huile.

L. 12. Lisez οἷον ἐὰν (id est ἄν) δοκιμάσῃς καλὸν εἶναι. — L. 13. τεκοῦσα est identique à μήτηρ comme ἀλέκτωρ est identique à ἀλεκτρυών (dans les papyrus magiques) malgré son air poétique. — L. 18. Comparez le papyrus de Giessen 55, 13 s. : σὲ καὶ τοὺς σὺν σοὶ ἀδελφοὺς ἐν κ(υρί)ῳ | καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν κ(υρί)ῳ προσαγορεύομεν (Wilcken) ; de même Oxyrhynchus Pap. 1462. Τὸν ἀδελφὸν ἡμῖν offre le datif sympathétique ἡμῖν en fonction attributive, comme c'est l'ordinaire dans

la syntaxe hongroise, p. ex. a madárnak a szárnya : « l'aile de l'oiseau », littéralement : à l'oiseau son aile.

Le nom du frère Διογ]ένην ou Περιγ]ένην (selon Wilcken) est celui d'une des personnes qui figurent à la l. 14 : ὑμᾶς ἅμα ταῖς συμβίοις ὑμῶν, « vous avec vos femmes »; il faut donc suppléer]ένην καὶ τον..ην par le nom d'une femme; je propose Δον[άκ]ην dans la prononciation dure égyptienne Τον[άκ]ην.

Traduction :

« Salut, monsieur mon excellent frère Paulus, moi, Arrhianus, je vous salue. En vous offrant les meilleurs vœux pour votre vie, je pense qu'il est indispensable de vous saluer par ... menibe, qui s'en va chez vous, ainsi que monsieur notre père. N'oubliez pas l'affaire de la gym(nasiarchie), autrement elle nous causerait ici beaucoup d'ennui; car Héraclidès ne peut entrer en fonction, puisque sa nomination à la municipalité est indue et il est à craindre qu'il ne soit écrasé par la fonction. Mais envoyez-moi aussi la sauce au poisson à l'huile qui, à votre avis, est de bonne qualité. Madame notre mère se porte bien, elle vous salue ainsi que vos femmes et vos tendres enfants, les frères et toute la famille. Saluez mon frère (Diog)ène et Don(ac)é. A vous les saluts de nous tous. C'est mon vœu que vous vous portiez complètement bien. Dans le Seigneur. »

B. Lettre de Titianos.

Provenant d'Oxyrhynchus. Écrite vers la fin du IIIe siècle.

Papyrus de Florence. Hauteur 16[cm], largeur 14[cm]. Nous reproduisons l'édition de Matilde Sansoni dans les *Papiri greci e latini*, vol. IV, n° 299, p. 31 des *Publicazioni della Società Italiana*.

Τῇ κυρίᾳ [ἀ]δελφῇ Τιτιανὸς εὖ πρατ'τειν(.)
Τύχων[ος ἀ]νερχομένου πρὸς ὑμᾶς προήχθην
γράψαι σο[ι τ]ὰ συμβάντα μοι ὅτι κατεσχέθην
νόσῳ ἐπὶ πολὺ ὡς μὴ δύνασθαι μηδὲ σαλεύεσθαι(.)
ὡς δ' ἐκουφίσθη μοι ἡ νόσος, ἐπύθετό μοι ὁ ὀ
φθαλμὸς καὶ τραχώματα ἔσχον καὶ δεινὰ
πέπονθα ἔτι τε (l. δὲ) καὶ ἕτερα μ[έρ]η τοῦ σώματος
ὡς καὶ ἐπὶ τομὴν ἥκειν μ[οι] ὀλίγου(,) ἀλλὰ θεῷ χά-
ρις(.) ὁ δὲ πατήρ μου [[} μέχρι { τ[ο]ύτου]], δι' ὃν καὶ νο-
σῶν παρ[έ]μεινα } μέχρι τού[τ]ου {, νοσεῖ(·) καὶ δι' αὐτὸ(ν)
ἔτι ἐνταῦθά εἰμι(.) μακροψ[ύ]χ[ει] οὖν(,) ἀδελφή(,) ἄχρεις

οὗ ἄν με θεὸς εὐοδώσῃ ⌊πρὸς ὑμᾶς(·) καὶ συνε-
χῶς τούτου ἕνεκεν ε[ὔ]χομαι τ[ῷ] θεῷ ἕως οὗ ἄν με
πάλιν πρὸς ὑμᾶς εὐοδώσῃ(·) ἐνόσησαν δὲ παν-
τες οἱ κατὰ τὴν οἰκίαν. ἥ τε μήτηρ καὶ τὰ παιδί-
α πάντα, ὡς μηδὲ ἔχειν ἡμᾶς ὑπηρεσίαν(.) ἀλλὰ
τὰ πάντα [σ]υνεχῶς τοῦ θεοῦ δέε[σ]θαι(.) καὶ αὐτὸς
δὲ πειρῶμαι(,) ἐπὰν πλοίου εὐπορηθῶ(,) καταλα-
βεῖν ὑμᾶς(·) ἀσπάζεται ὑμᾶς ὁ κύριός μου
πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ(,) ἀσπάζο[ν]ται (ο corr. ex ε) ὑμᾶς οἱ κα-
τὰ τὴν οἰκίαν πάντες(.) ἀσ[π]άζομαι τὸν κύρι-
[όν] μου ⌊ἀδελφὸ?]ν καὶ ⌊ 7 lettres κ]αὶ Κύριλλαν
[ ]...

Écrit à travers la marge à gauche :

ἐπιστολὴ τοῦ ἡγεμόνος μοι ἐπέμφθη· καὶ εἰ μὲν ἠνέχθη σοι(,) εὖ ἂν ἔχοι, εἰ δὲ μή....
βεῖν ἢ ἀξιωσάτω Μῶρον τὸν ἐπιστολέα τὸν φίλον καὶ ἐγλαβέτω[

L. 1. Titianus devait demeurer dans une région située au nord d'Oxyrhynchos, car Tykhon doit « monter » pour y arriver. πρατ'τειν porte une cédille qui joue le même rôle que dans ασυγ'κριτε, l. 1 du papyrus de Bâle. — L. 4. πολϋ : comparez l'ϋ dans les lignes 16. 19. 20. — L. 9-10. Le scribe a biffé deux fois les mots μεχρι τουτου (ρ porte une lettre au-dessus), mais la seconde fois ce fut à tort. — L. 13, θεῷ, l. 17, θεοῦ, écritures en toutes lettres sans abréviations, comme Χρ(ειστ⌊όν] dans le papyrus 311, 14 de Florence. — L. 12. Ici ευοδωσει paraît fautif, mais à la l. 14 ευοδωσῃ est correct. — L. 17. δεεσθαι : comparez εκπλεειν pour ἐκπλεῖν, Papyrus de Florence 298, 11 et Blass-Debrunner, *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*, § 89 (M. Sansoni). — L. 24. ἀσπάζεται est corrigé en ἀσπάζονται.

La situation peu reluisante de Titianus ne semble pas favoriser l'opinion que le préfet lui-même, grand personnage, lui ait adressé une lettre personnelle, et c'est plutôt le texte d'une lettre ou d'un décret du praefectus Augustalis qui doit être arrivé à la connaissance de Titianus. Ce texte intéressait la sœur de Titianus et probablement aussi tous les chrétiens.

Traduction :

« Titianus à madame sa sœur. Portez-vous bien. A l'occasion du voyage de Tykhon qui monte chez vous, je vous écris de mes nouvelles : j'ai été arrêté longtemps par une maladie et même je ne pouvais plus me mouvoir. Quand la maladie commença à cesser, j'eus un ulcère à l'œil et des trachomes; j'ai terriblement souffert. J'eus aussi des ulcères à d'autres parties du corps,

peu s'en fallut qu'une opération n'ait été nécessaire. Mais, grâce à Dieu, elle ne le fut pas. Mon père est (aussi) malade; je suis resté à cause de lui jusqu'à présent, même dans ma maladie, et je suis encore ici. Ayez donc patience, ma sœur, jusqu'à ce que Dieu m'amène chez vous. Je prie Dieu sans cesse qu'il me conduise chez vous un jour. Toutes les personnes dans la maison sont tombées malades, la mère, tous les enfants; nous avons été sans aide, mais nous avons prié Dieu toujours sans cesse. Si un vaisseau est disponible, moi-même j'essayerai de venir chez vous. Monsieur mon père et ma mère vous saluent, je vous salue tous et toute la maison; je salue monsieur mon frère et ... Cyrilla. P. S. On m'a envoyé la lettre du préfet; si elle vous a été aussi apportée, c'est juste... (lacune)... qu'il demande Morus porteur de lettres et ami, qu'il prenne [... »

C. Lettre de Sotas a Demetrianos.

Provenant d'Oxyrhynchus. Écrite vers la fin du IIIe siècle ou le commencement du IVe.

Papyrus en écriture cursive. Hauteur 226mm, largeur 103mm. Publié par MM. Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, part XII, 1916, p. 249, n° 1492.

Χα[ῖ]ρε(,) ϊερ[ὲ υἱὲ]
Δημητρι[ανέ (.) Σώτας]
σε πρ[οσαγορεύω.]
τὸ κοινὸν. .[. . . . . .]
εὔδηλον καὶ τὸ κοι[νὸν]
σωτήριον ἡμῶν [...]
ταῦτα γάρ ἐστιν τὰ ἐ[ν τῇ]
θείᾳ προνοίᾳ(.) εἰ οὖν ἔ
κρεινας (l. -κρι-) κατὰ τὸ παλ[αιὸν
ἔθος δοῦναι τὴν ἄρ[ο]υ-
ραν τῷ τόπῳ(,) ποίησον
αὐτὴν ἀφωρισθῆναι (l. -φο-)
ϊνα χρήσωνται(,) κ[α]ὶ ὡς
ἐὰν κρείνῃς (l. κρί-) περὶ `τοῦ' ἔ[ρ]γ[ου
θάρρει(.) πάντας τ[ο]ὺ[ς
ἐν τῷ οἴκῳ σου ἅπαντ[ας
προσαγόρευε(.) ἐρρῶ-
σθαι ὑμᾶς εὔχομαι
τῷ θεῷ διὰ παντὸς

καὶ ἐν παντί(.)

Adresse au verso : τῷ ἱερῷ υἱῷ μου Δημητριανῷ π(αρὰ) Σώτου.

Comme préambule de la lettre figurent quelques réflexions religieuses ; je cite, pour suppléer les lacunes des lignes 4-6, le commencement du Χριστὸς πάσχων où Jésus est appelé τὸ κοσμοσωτήριον φάος et je propose p. ex. τὸ κοινὸν φῶς ἡμῶν [εὔδηλον καὶ τὸ κοινὸν σωτήριον ἡμῶν Χ(ριστό)ς]. Suivent alors des dispositions relatives à l'aliénation d'un terrain que le fils veut offrir peut-être dans une intention religieuse conformément à une vieille habitude.

L. 12. Les éditeurs comparent pour ἀφορίζειν, faire une aliénation, le papyrus 1060 de Berlin (*Aegyptische Urkunden*) — 33 : τὸν ἀφωρικότα τὸ ἔδαφος ; *Berenice Laws*, LXI, 3 : la Libye, département de l'Égypte, a un district qui s'appelle ἀφωρισμένη.

Traduction :

« Salut, saint fils Demetrianus. Moi, Sotas, je vous salue. La claire lumière de nous tous et notre salut est Jésus-Christ. C'est dans la providence de Dieu. Si vous êtes décidé à donner, suivant l'ancienne coutume, l'acre de terre aux habitants du lieu, faites-le aliéner pour qu'ils l'exploitent ; et quoi que vous décidiez dans l'affaire, ayez courage ! Salut à toutes les personnes de la maison, à toutes. Je prie Dieu toujours et en toute situation pour que vous vous portiez bien. »

« A mon saint fils Demetrianus. Lettre de Sotas. »

D. Lettre de recommandation de Sotas a Petros.

Provenant d'Oxyrhynchus. Même époque.

Parchemin. Hauteur 118^{mm}, largeur 53^{mm}. Une autre lettre de Sotas se trouve actuellement à Florence ; son style est analogue à celui de la lettre à Demetrianus (comparez les premières lignes, puis κατὰ τὸ ἔθος, l. 6 et κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος, l. 9 ; la fin aussi est presque identique). Publiée dans les *Papiri greci e latini, Pubblicazioni della Società Italiana*, vol. III, n° 208, p. 69, par Teresa Lodi.

Χαῖρε ἐν κ(υρί)ῳ(,) ἀγαπητὲ
[ἄδ]ελφε Πέτρε, Σώτ[ας]
σε προσαγορεύω(.)
Τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν
Ἡρακλῆν παράδεξαι
[κ]ατὰ τὸ ἔθος(.) δι' οὗ σε
καὶ τοὺς σὺν σοὶ πάν-

τας ἀδελφοὺς ἐγὼ
καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ
προσαγορεύομε(ν.)
Ἐρρῶσθαί σε
ἐν θ(ε)ῷ εὔχομαι(.)

La lettre de recommandation pour Ammonius publiée dans les *Oxyrhynchus Papyri,* 1162 (voir aussi notre recueil), offre les mêmes termes et le même style.

Traduction :

« Salut dans le Seigneur, frère chéri, Pierre; moi Sotas je vous salue Agréez notre frère Héraclès, comme c'est l'habitude; moi et mes collègues, nous vous saluons par sa bouche, vous et tous vos collègues. Portez-vous bien, c'est mon vœu en Dieu. »

E. Lettre d'une femme chrétienne a un prêtre.

Provenant d'Oxyrhynchus. IIIe siècle ou commencement du IVe.

Fragment de papyrus. Hauteur 103^{mm}, largeur 50^{mm}. Écriture en onciale fine avec les abréviations κε, κύριε; πρ, πάτερ; πηρ, πατήρ. Publié dans *Oxyrhynchus Papyri,* XV, p. 285, n° 1592, par MM. Grenfell et Hunt. Le commencement et la fin, ainsi que le texte du verso, n'existent plus.

. . . .
[χαί]ρειν(.) αἰδε (l. ἐδε-)
ξά[μ]ην σου τὰ γράμμα
τα(,) κ(ύρι)έ μου π(άτε)ρ(,) καὶ πάνυ ἐ
μεγαλύνθην καὶ ἠγαλλεία (l. -λλία-)
σα ὅτει (l. -τι) τοιοῦτός μου π(ατ)ὴρ
τὴν μνήμην ποιεῖται(.) αὐτὰ
γὰρ δεξαμένη τὸ ἱερόν σου
[ἴχνος. . . . . προσεκ]ύνησα
. . . .

L. 4. Voici des expressions de la phraséologie de la sainte Écriture : ἐμεγαλύνθην, Ecclesiast., i, 16; ii, 9; ἀγαλλιάω, saint Luc, i, 47; ἠγαλλιάσατο, Actes des Apôtres, xvii, 34. Les autres termes sont déjà ceux de l'épistolographie byzantine et copte.

TRADUCTION :

« ... salut. J'ai reçu votre lettre, mon seigneur mon père, et je m'élevai et je poussai des cris d'allégresse, puisque la grande personne de mon père pense à moi. Aussitôt après l'avoir reçu, je vénérai votre saint vestige... »

F. LETTRE D'UNE FEMME MALADE.

Provenant d'Oxyrhynchus. IVe siècle.

Fragment de papyrus. Hauteur 88mm, largeur 70mm. Écriture semi-onciale et perpendiculaire. Publié par *Oxyrhynchus Papyri*, XI, nº 1161, par MM. GRENFELL et HUNT. Le commencement et la fin n'existent plus.

. . . .

[. . . . .]..ας καὶ
τῷ ἀγαθ[ῷ ἡμῶ]ν σωτῆρι
καὶ τῷ οἱῷ (l. -υἱ) αὐτοῦ τῷ ἠγα
πημένῳ ὅπως οὗτοι
πάντες β[ο]ηθήσωσιν ἡμῶν
τῷ σώματι(,) τῇ ψυχῇ(,) τῷ [[πν(εύματ)ι]]
πν(εύματ)ι(.) ταῦτα δέ σοι ἔγραψα
νοσοῦσα(,) δ[(ε)ιν]ῶς ἔχουσα πά
νυ μὴ δυναμένη ἀναστῆ
ναι ἐκ τῆς κοίτης μου, ὅτι πά
νυ δ(ε)ινῶς ἔχω(.) περὶ δὲ οὗ μοι
ἔγραψας διαμένιν ὅτι(,,) ἔπι
γε αὐτὸν τῶν εἴκοσι ἡμερῶν ('')
ἡ νέη αὖ πρὶν νοσήσω ὑπῆ
γεν καὶ ε[

A gauche une ligne verticale.

Au verso : ἀσπάζονται ὑ]μᾶς πάντες οἱ ἐνταῦθ[α
] · τῆς ἀδελφῆς Σ.[.

Le commencement de la lettre, qui est perdu, contenait, après le salut, peut-être le terme suivant : ἴσθι πᾶσαν ἡμέραν εὐχομένας ἡμ]ᾶς etc. — L. 2, 3. Expressions bibliques, e. g. saint Luc, I, 47, τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου (G.-H.) et ἠγαπημένῳ υἱῷ.

Les lignes 12 et suivantes sont obscures : il s'agit peut-être d'une démarche contre une personne : ἔπ(ε)ιγε αὐτόν; alors νεη semble être pour νέα, νοσησω pour ἐνόσησα (G.-H.); διαμενιν : lisez διαβένιν, διαβαίνειν? Ὑπῆγεν signifie, comme dans le néo-grec, « elle allait ».

TRADUCTION :

« ... je prie chaque jour] Dieu notre bon sauveur et (Jésus) son fils aimé afin qu'ils protègent mon corps, mon âme, mon esprit. Voici ma lettre que j'ai écrite dans ma forte maladie, ne pouvant quitter mon lit, car telle est ma forte maladie. Vous m'avez écrit « faire une démarche (?), pressez-le »; donc la jeune fille est allée avant ma maladie [... »

P. S. « Toutes les personnes qui sont ici vous saluent. »

Adresse : « A un tel, lettre] de la sœur S[... »

G. LETTRE A THÉODOTE, ÉVÊQUE DE LAODICÉE AD MARE.

Provenant d'Oxyrhynchus. IVe siècle.

Papyrus de Florence, mutilé au commencement et à la fin. Hauteur 235mm, largeur 130mm. Le texte est intéressant par la mention de Théodote qui vivait pendant la première moitié du IVe siècle; il fut nommé évêque durant la persécution (EUSÈBE, *Hist. évangel.*, 7, 32.33), mais excommunié provisoirement comme sectateur d'Arius au concile de Nicée en 325 (E. SCHWARZ, *Goetting. Nachr.*, 1905, 277, 18; 282). Il prenait part alors au concile de Nicée. On possède une lettre de Constantin dans laquelle vers la fin de 325 l'empereur lui adresse des menaces (*Goetting. Nachr.*, 1904, 394; 1911, 380). En 328 environ, il assistait aussi au concile d'Antioche, dans lequel fut proposée la translation d'Eusèbe de Césarée au siège d'Antioche (*Goetting. Nachr.*, 1911, 372, 397). Théodote était déjà mort en 341; car son successeur Georgios assiste au concile d'Antioche de la même année (Sozomène, III, 5). Nous reproduisons ces observations d'après M. G. Pasquali dans son édition du texte, dans les *Publicazioni della Società Italiana per la ricerca dei Papiri greci e latini in Egitto. Papiri greci et latini*, vol. IV, n° 311, p. 43-45, Florence, 1917. Voici à gauche sa transcription et à droite notre essai de restitution qui est purement hypothétique.

1	[....]ομαι γρ[	[βούλ]ομαι γρ[άμματα
2	[....]αι εἰς 'Αν[τιόχειαν ?]	[....]αι εἰς 'Αν[τιόχειαν ?]
3	[..] δὲ θέλω α.[ἀ-]	[ἐγὼ] δὲ θέλω ἀσ[φαλῶς αὐτὰ ἀ-]
4	π[ο]δοθῆναι [ἄν-]	π[ο]δοθῆναι [(.) ὁ δὲ φέρων ἄν-]
5	θρωπος εἰς τὸν[	θρωπος εἰς τὸν [τόπον καὶ μὴ τὴν τυχοῦ-]
6	σαν οἰκίαν ἀποδ[	σαν οἰκίαν ἀποδ[ότω ἵνα μὴ]
7	εἰς χεῖρας ἔλθῃ ω[δη ?-]	εἰς χεῖρας ἔλθῃ ᾧ[τινιουν ἀπατη-]
8	λῶ τούτου χάριν τῷ ἐπισκό-	λῷ(.) τούτου χάριν τῷ ἐπισκό-

πω τῆς Λαυδικίας τῆς πρὸ	πω τῆς Λαυδικίας τῆς πρὸ
δύο μονῶν Ἀντιοχείας ἀ-	δύο μονῶν Ἀντιοχείας ἀ-
πο[δο]θῆναι αὐτὰ θέλων <.?> κοσ-	πο δοθῆναι αὐτὰ θέλω(·) εἰκὸς
μεῖν ὅσα σφάλ[μ]ατ[α πέμ-	ἐκεῖνος ἀσφαλ[ῆ κ]ατασκο-
πει τῷ ἀνθρω πῳ ῳ βουλο-	πείτω ἄνθρω[πον] ᾧ βούλο-
μαι τὸν χρειστ[ον?] σοι ο[...	μαι τὸν Χρ(ε)ιστ[όν] σοιστ[ῆναι (l. -σω).]
σὺ ἄπελθε πρ[ὸς τ]ὸν Ἀν[τι-	σὺ ἄπελθε πρ[ὸς τ]ὸν Ἀν[τι-]
οχείας ἐπίσ[κ]οπον ε[ἰ]ς χεῖρας	[οχείας ἐπίσ]κ[οπον ε[ἰ]ς χεῖρας
δοὺς] αὐτῷ .....] γράμμα	δοὺς] αὐτῷ [καὶ τὰ γράμμα-
..... κὸν δ[ιὰ?] τ οὐτου ἵνα	τα Ἰο]κόνδ ου τοῦ] θύτου ἵνα
[εἰ]ς χεῖρας Θ[εο]δότῳ τῷ	εἰ[ς χεῖρας Θ[εο]δότῳ τῷ
ἐπισκόπῳ τῆ[ς] Λαυδικίας	ἐπισκόπῳ τῆ[ς] Λαυδικίας
ἀποδῷ· οὕτως γὰρ ἔχει	ἀποδῷ(·) οὕτως γὰρ ἔχει
καὶ ἡ ἐπιγραφή ·) ἐπ>ε>ὶ δὲ δύο	καὶ ἡ ἐπιγραφή(·) ἐπ<ε>ὶ δὲ δύο
εἰσὶν Λαυδίκι[α]ι, μία τῆς	εἰσὶ Λαυδίκι[α]ι(,) μία τῆς
Φρυγίας καὶ μίαν ἡ κα-	Φρυγίας καὶ μία ἡ κα-
τ]ὰ Συρία.]	[τ]ὰ Συρίαν.[

Écriture à travers la marge à gauche :

[πρ]ὸς τὴν Λαυδίκιαν τῆς Κοίλης	[πρ]ὸς τὴν Λαυδίκιαν τῆς Κοίλης
Συρία[ς τῆς] πρὸ δύο μονῶν	Συρία[ς τῆς] πρὸ δύο μονῶν
[Ἀ]ντιοχείας· ἐκεῖ ἐστιν Θεόδοτος	[Ἀ]ντιοχείας· ἐκεῖ ἐστιν Θεόδοτος
ὁ ἐπίσκοπο[ς· τού?]τῳ νῦν ἀπό	ὁ ἐπίσκοπο[ς· τού?]τῳ νῦν ἀπό
δος σω...].	δος σωρῶ[ς] (l. σο-)
ἄδελφε ἀσύγκριτε	ἄδελφε ἀσύγκριτε(.)

Il s'agit au commencement de l'expédition sûre d'une lettre. « Je veux qu'elle soit sûrement délivrée, que le porteur la délivre au lieu de la destination et non pas à la première maison qu'il rencontrera, pour qu'elle n'arrive pas entre les mains d'un fourbe quelconque. Voilà pourquoi je veux que la lettre soit délivrée à l'évêque de Laodicée, qui est à deux stations de la route avant Antioche : donc, celui-ci doit rechercher un homme sûr; que le Christ le protège! c'est mon vœu.

« Quant à vous, allez chez l'évêque d'Antioche, mettez aussi dans sa main la lettre du prêtre Jo[cond[e] afin qu'il la remette à l'évêque de Laodicée; car telle est l'adresse de la lettre. Mais il existe deux villes de Laodicée; l'une est en Phrygie et l'autre en Syrie.

« [... le village est] près de Laodicée dans la Cœlésyrie, à deux stations de la route avant Antioche; c'est là que Théodote est évêque; rendez la lettre à celui-ci habilement, frère excellent. »

L. 9. Sous-entendez *Laodicea ad mare* qui était située, suivant l'*Itinerar. Burdigal.* 581, 4 sq. *Itinerar. Antonini*, 147, cité par Pasquali, à deux *mansiones*, stations, d'intervalle d'Antioche. Laudicea était la prononciation vulgaire, comme p. ex. lautumiae pour λατομίαι. Donc l'homonymie de l'autre Laodicée, celle *ad Lycum*, causait peut-être à l'auteur de la lettre beaucoup de craintes que la lettre n'arrivât pas à son lieu de destination par une confusion ou par la négligence d'un porteur. — J'ai suppléé Jo]cond[e à la l. 18 à titre de simple indication; on pourrait aussi penser à Σε]κονδ[ου etc. — σοφῶς, expression très fréquente, passée même en latin; cf. Pétrone, 40, 1; Martial, I, 49,37; I, 66,4, etc. — ἀσύγκριτε ἄδελφε Παῦλε existe dans le commencement d'une lettre chrétienne, Papyrus de Bâle, l. 1.

II. Lettre à Stephanos.

Provenant de la Grande Oasis. Écrite après l'an 309.

Papyrus du musée de Giessen, *Museum des Oberhessischen Geschichtsvereins*, n° 126, verso, de l'inventaire. Hauteur 260mm, largeur 80mm. Écriture cursive. Publié par MM. Ernst Kornemann et Paul M. Meyer, *Griechische Papyri im Museum... Giessen*, Ier volume, p. III, n° 103, Leipzig et Berlin, 1910-1912. Le recto du papyrus contenait les copies de plusieurs quittances adressées à Gelasius, chef du bureau des impôts du district, écrites en 309; on a coupé le papyrus en plusieurs morceaux : celui du milieu contient au verso notre lettre. Il existe encore d'autres papyrus provenant de la même Oasis (v. Grenfell-Hunt, *Greek papyri*, second series, p. 104; Wilcken, *Archiv*, IV, 478 s.), parmi lesquels le plus fameux est l'épître de Psenosiris publiée plus haut.

'Απ[.....].. Στεφάνῳ
δι[ακόνῳ ἀγ]απητῷ υἱῷ
[ἐν κ(υρί)ῳ χαίρειν(.) Π]ροηγού-
μ[ενος πολλά σ]ε ἀσπάζο-
μα[ι καὶ τὸν ἀδ]ελφόν σου
'Ιέ[ρακα πάντω]ς(.) 'Αναγκαί-
ω[ς δὲ γράφω σοι ὅ]πως ταχέως
ἡ[μᾶς καταλ]αβε (l. -ήψῃ) πρὸ τοῦ
ε.[..... Ἔ]νεγκον δέ μου
ἐρχόμ[ε]νος τὰς τρις (l. -εῖς) λίτρας
τῶν σιππίων καὶ τὰ ἀργύ-
ρια ἀπὸ [το]ῦ παστοφόρου
δέξαι καὶ ἀγόρασόν μοι

αὐτὰ ἐν πορφύραις(.) Ὁ ἀδελ-
φός σου Ἱέραξ δέδωκεν
Θεοδώρῳ Ἱέρακος κολό-
βιον ἵνα πωλήσῃ(.) Ἐὰν οὖν
δ⟨έ⟩ῃ σοι(.) αὐτὸ ἢ τὴν τιμὴν
ἀγόρασον αὐτοῦ ἐν (corr. ex αν) πορφύ-
ραις(.) Ἔνεγκον δὲ τὸν
ἀδελφόν σου Ἱέρακα σὺν
σοί(,) ἀλλὰ πάντως ταχέ-
ως ἡμᾶς κατάλαβε(.)
Ἐρρῶσθαί σε ἐν κ(υρί)ῳ
εὔχομαι τέκνον
ἀγαπητὲ πολλοῖς
χρόνοις(.)
Ἀσπάζομαι πολλὰ τὸν
ἀδελφ[ὸ]ν Σινέα καὶ τὸν
υ[ἱὸ]ν α[ὐ]τοῦ καὶ Ταχοῦ-
μ[ι]ν τὴν ἀδελφὴν αὐ-
[το]ῦ μετὰ τῶν τέκνων
αὐτῆς(·) ὑποπτεύω δὲ ὅτι
πρὶν τοῦ ἐμὲ ἐλθεῖν εἰς
Ὄασιν ἐκι (l. -εῖ) προσεγένε-
το .ισαρημι... οὐκ ἐπε-
.ρ...ν αὐτούς(.)

Écriture à travers la marge de gauche :

Τὸν ἀδελφὸν Ὠριγένην π[ο]λλὰ ἀσπάζομαι γεν...... Ἱέρακα καὶ Σινέα..
εκ..ι...ευρ[..]
καὶ ....ος τὰ ἀργύρια α..θε... αυ..[7 lettres].

L. 1. Au-dessus de la première ligne il y a un trait diagonal. Lisez peut-être Ἀπ[ολλώνι]ος comme dans la lettre de Psenosiris. — L. 9. ε : comparez l. 35 ἐκ(ε)ῖ ou l. 34 πρὶν τοῦ ἐμὲ ἐλθεῖν. — L. 11. σίππιον, στίππιον, στύππιον, formes identiques dérivées de στύππη, στυπη, stuppa (P. M.). — L. 12. Les relations avec le pastophore, prêtre païen, sont à expliquer comme affaire de finances. — L. 16. κολόβιον, tunique sans manche laissant les bras découverts jusqu'au coude. — L. 33. τεαε (ou π)εγω, P. Meyer. — L. 36. ε (ou κα), ισ(ou γ)αρημι.., P. Meyer. Καῖσαρ est peu probable. — L. 36-37. ἐπέδραμεν, Croenert. — L. 39. καί comme dans le milieu de la dernière ligne.

TRADUCTION :

« Ap[olloni]us salue son cher fils en Dieu, le diacre Étienne. Je commence en offrant beaucoup de saluts à vous et à votre frère Hiérax à tous égards. Je dois vous écrire que vous avez à me rencontrer vite avant que... Venez, apportez-moi trois livres d'étoupe, recevez l'argent du pastophore et achetez-moi pour cela de la pourpre. Votre frère Hiérax a donné à Théodore un colobion à vendre. Donc, si vous en avez besoin, achetez-le ou échangez sa valeur en pourpre. Amenez avec vous votre frère Hiérax, mais hâtez-vous de nous rencontrer. Portez-vous bien dans le Seigneur, cher enfant, longtemps, c'est mon vœu. — Je salue vivement le frère Sineus et son fils, Takhoumis sa sœur avec ses enfants. Je pense qu'avant mon arrivée dans l'Oasis il y arrivait...

« Je salue vivement le frère Origène... Hiérax, Sineus... »

I. LETTRE DE BOETHOS, FILS D'ACHILLION.

Provenant d'Oxyrhynchus. Écrite au commencement du IVe siècle.

Papyrus mutilé au commencement. Hauteur 144mm, largeur 97mm Publié par MM. GRENFELL et HUNT, *Oxyrhynchus Papyri*, XII, n° 1494, p. 251. La date indiquée par la paléographie est le commencement du IVe siècle, et cela concorde avec la cherté des vivres en ce temps, où les olives, par exemple, furent excessivement chères. L. 18, au verso, deux lignes d'écriture en travers du papyrus et d'une autre main donnent la date Ταυρία[(ἔτους) ε αθυρ « Tayria, an V, au mois d'Athyr »; elle est difficile à préciser, car si c'était la cinquième année de Dioclétien, elle devrait être accompagnée par le nombre IV des années de son corégnant Maximien. Si on ne veut pas penser à Probus, c'est peut-être une des ères de l'ancien Oxyrhynchus qui est à sous-entendre ici.

. . . .

δ ... [20 lettres perdues]
ἐδέησεν εμαι (l. ἐμὲ) κατελτειν (l. -θεῖν) εἰς
Παγ[γ]ᾶ ειν (l. ἵν') οὕτως θεοῦ θέλοντος
τάχα τει (l. τι) πραταιον (l. -έον) γένηται (.) μά[[λ]]-
λειστα (l. -ιστα) μὲν δεήσει καὶ ὑμᾶς εὔ-
χεσθαι περεὶ (l. -ρὶ) ἡμῶν ειν (l. ἵν') οὕτως
ἐπακούσῃ ὁ θαιὸς (l. θε-) τῶν εὐχῶν
ὑμῶν καὶ γένηται ἡμεῖν (l. -ῖν) ὁδὸς
εὐθεῖα(.) ἀσπάζομ<αι> τοὺ`ς' γλυκυ-

τάτους μου ἀδελφούς, Διονυσο-
δώραν καὶ τὴν δουλην αὐτῆς
Ἀχειλλίδαν (ιδα corr., l. χι-) ἀσπάζομαι τὴν
ἀδελφήν μου Μακαρείαν (l. -ίαν) καὶ
Ῥωμανὰν καὶ τοὺς ἡμῶν
πάντας κατ' ὄνομαι · καί, ἂν θέ-
λῃς, ἀγοράσω ἐλεας (l. -αιας) κνίδια
παλεα (l. -αιά,) ὡς το'ῦ' κνιδίου (ταλάντων)
γ (.) εἰ λήμ-
ψει Πτολε]μαῖν (l. -ον) γράψον μοι(.)

ἐρρῶσθαι ὑμᾶς
[εὔχομαι

Adresse au verso : π(αρὰ)] Βοήθου Ἀχειλλείωνος (l. -ιλλί-)
] θωθ κη

Traduction :

« ... il me fallait descendre au village d'Isicion Panga, s'il y a là peut-être quelque chose à vendre, si Dieu le veut. En premier lieu, il faudra que vous priiez aussi pour moi afin que Dieu exauce nos prières et que nous marchions droit devant nous. Salut à mes doux frères, à Dionysodora et Achillis sa servante. Je salue ma sœur Macarie, Romana et expressément tous nos amis. Si vous le voulez, j'achèterai des olives en anciennes mesures, chaque mesure (de knidion) pour 3 talents. Si vous rencontrez (Ptol)émée, écrivez-moi. Portez-vous bien, c'est mon vœu. »

Verso : « Envoi de Boéthos, fils d'Achillion, 25 septembre. »

Le prix de 3 talents (ou 18.000 drachmes) pour une mesure dite knidion, contenant peut-être 5 sextarii ou 2,85 litres d'olives, est excessive, v. Wessely, *Ein Altersindizium im Philogelos*, Académie de Vienne, *Sitzungsberichte*, CXLIX, 5, 1904. A. Segrè, *Circolazione monetaria e prezzi nel mondo antico*, Roma, 1922.

J. Lettre de Nilos a Apollonios.

Provenant d'Oxyrhynchus. IVe siècle.

Papyrus. Écriture cursive dont le caractère est celui du milieu du IVe siècle. On y trouve les contractions des manuscrits bibliques pour κύριος θεός. Hauteur 260mm, largeur 115mm. Publié par MM. Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XII, no 1495, p. 252.

Κυρίῳ ἀδελφῷ Ἀπολλωνίῳ
Νεῖλος χαίρειν(.)

πρὸ μὲν πάντων εὔχομαί σοι
τὴν ὁλοκληρίαν παρὰ τῷ κ(υρί)ῳ
θ(ε)ῷ(.) πᾶν ποίησον(,) ἀδελφέ(,)
δὸς τῷ ἀδελφῷ μου Ζακάωνι
πλακουντᾷ εἰς λόγον μου
ὡς τεσσαράκοντα τάλαντα(,)
καὶ δήλωσόν μοι δῶ τὰς ἴσας
ἐνταῦθα καὶ γενέσθω σοι
επι οι[.]νην[.]ο[......]ας ὁδοῦ
ἐπιδὴ οὐκ ἐδυνήθη μετ' αὐ-
τοῦ ἄξειν(.) ἀλλὰ μὴ ἀμελή-
σῃς, ἀδελφέ, ὡς εἰδὼς
τὴν ὀφίλειάν μου ἐνταῦθα(.)
ἐρρῶσθαί σε
εὔχομαι πολλοῖς
χρόνοις(,) κύριέ μου(.)

Adresse au verso :

Κυρίῳ ἀδελφῷ Ἀπολλωνίῳ Νεῖλος

L. 7. πλακουντᾶς, à comparer ἀρτυματᾶς, Oxyrh. Papyrus, 1517, 14, cuisinier, est une nouvelle variante pour πλακουν[τα]ρ[ιος, Wessely, *Studien zur Palaeographie und Papyruskunde*, VIII, 1053 ou πλακουντοποιός, *Preisigke Sammelbuch*, 984, « confiseur » (G.-H.). Le nombre de 40 talents, 240.000 drachmes, pour une dette dans une confiserie, est conforme à la cherté générale du IVe siècle. — L. 12. Suppléez peut-être επι επ[ι]μην[ι]ο[ν, ἐπιμήνιον, viatique. — L. 15. Pour ὀφίλειαν lisez peut-être φιλίαν (G.-H.).

Traduction :

« Nilus salue son frère, le seigneur Apollonius.

« Que Notre-Seigneur Dieu vous donne en premier lieu une bonne santé, c'est mon vœu. Mon frère, donnez, je vous adjure, à mon frère Zakaon le confiseur, à mon compte, la somme de 40 talents environ et annoncez-moi si je dois verser la même somme ici ; elle vous doit être un viatique du... voyage... Mon frère, ne négligez pas cette affaire, car vous savez que je suis en dette ici. Portez-vous bien longtemps ; c'est mon vœu, mon seigneur. »

K. Lettre de Thonis a Héraclius.

Provenant d'Oxyrhynchus. Écrite vers la fin du IIIe siècle ou le commencement du IVe.

Papyrus mutilé à la fin. Hauteur 109^mm, largeur 96^mm. Thonis, ami d'Hé-

raclius, raconte les nouvelles de son fils protégé par Thonis. Publié par MM. Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XII, n° 1493, p. 250.

Θῶνις Ἡρακλήῳ τῷ φιλτάτῳ
πλεῖστα χαίρειν.
πρὸ μὲν πάντων εὔχομαί σε ὁλο-
κληρεῖν καὶ υϊένειν (l. ὑγιαίν-) κ'π'αρὰ τῷ κ(υρί)ῳ
θεῷ(.) γινώσκειν σε θέλω(,) ἀδελφέ(,)
ὅτι κατὰ τὴν ι τηῦ ὄντος μη-
νὸς θωθ ἐκομισάμην σου τὸ-(ν)
υἱὸν εὐρωστοῦντα καὶ ὁλοκλη-
ροῦντα διὰ παντός(.) τούτου οὖν
τὴν ἐπιμέλειαν ποιήσω ὡς
ἰδίου υἱοῦ(.) οὐκ ἀμελήσω δὲ
ἀναγκάζειν αὐτὸν παραπροσέ-
χειν τῷ ἔ[ρ]γῳ(.) Ἐκ τοῦ τοῦ θεοῦ
[ἀτ]ρέ[πτου καὶ ἀμεταβ]όλο[υ
]λογισμοῦ. . . . .

L. 4. κ est biffé et corrigé, παρά... θεῷ est écrit en toutes lettres, mais κῳ par abréviation. — 12. Les éditeurs ont comparé une autre lettre d'Oxyrhynchus, XII, n° 1581, l. 5-7, où il s'agit d'un jeune homme nommé Sarapion qui doit être relancé et qu'on ne doit pas laisser paresser, dormir et ronfler : [5] Σαραπίωνα μὴ ἀφῇς ἀργεῖν [6] καὶ ῥέμβεσθαι ἀλλὰ εἰς ἐργασί (corr. ex το)-[7] αν αὐτὸν βάλε.

Traduction :

« Mille saluts de Thonis à son cher ami Héraclius. En premier lieu, je prie Dieu le Seigneur que vous vous portiez bien et que vous soyez sain. Sachez, mon frère, que le 10 thoth, mois courant, j'ai amené votre fils à sa place, il est sain et en bon état à tout égard.

« Je prendrai soin de lui comme s'il était mon fils ; certainement je le ferai travailler et je le relancerai. Par la résolution invariable et immuable de Dieu... »

L. Lettre du prêtre Léon a ses collègues.

Provenant d'Oxyrhynchus. IVe siècle.

Papyrus complet. Hauteur 125mm, largeur 92mm. L'écriture cursive varie sensiblement dans les lignes 5, 9, 12, ce qui est le caractère des textes du

IVe siècle. Publié dans *Oxyrhynchus Papyri*, XI, p. 266, n° 1162, par MM. Grenfell et Hunt.

Λέων πρεσβύτερος τοῖς κατὰ
τόπον συ`ν´λιτουργοῖ[ς] πρεσβυτ[έ]
ροις καὶ διακωνοις (l. -όνοις) ἀ[γ]απητοῖ[ς]
ἀδελφοῖς ἐν κ(υρί)ῳ θ(ε)ῷ
χαρᾷ χα[ί]ρειν(.)
τὸν ἀδελφων (l. -όν) ἡμῶν Ἀμμώνι
ον παραγινόμενον πρὸς
ὑμᾶς συνδέξασθαι (l. -σθε) αὐτὸν
ἐν ἰρήνῃ (l. εἰρ-) δι' οὗ ὑμᾶς
καὶ τοὺς σὺν ὑμῖν ἐγώ δε (l. τε)
καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἡδέως ὑμᾶς
προσαγορεύεσθαι κ(υρί)ῳ(.)
ἐρρῶσθαι ὑμᾶς [ε]ὔχομε (l. -αι)
ἐν κ(υρί)ῳ [θ](ε)ῷ(.) Ἐμμ(ανουή)λ μάρτ(υς?)
ϘΘ

L. 2. Le titre hiérarchique συλλιτουργός se trouve aussi dans un papyrus de Giessen, I, 55, l. 2 : Τῷ ἀγ[απ]ητῷ καὶ θεοσεβεστάτῳ ἀδελφῷ καὶ | συλ(λιτουργῷ) et au verso : τῷ ἀγαπητῷ καὶ θεοσεβεστάτῳ [ἀδελ]φῷ καὶ | συλ(λιτουργῷ). Les lettres νλ de συν et λιτ ont été assimilées dans la prononciation, tandis que l'écriture favorisa même συνλιτουργός; cette différence a causé la leçon corrigée συ`ν´λιτουργός de notre papyrus. Comparez συνλαλησας et συλλαλησας, variantes corrigées à l'encre rouge dans le papyrus Rainer 218, l. 23, dans le XXe volume des *Studien zur Palaeographie und Papyruskunde*, n° 4 (1921).

L. 8. αὐτόν est la répétition de l'objet τὸν ἀδελφόν.

L. 12. A comparer le papyrus de Giessen 55, 13 s. : σὲ καὶ τοὺς σὺν σοὶ ἀδελφοὺς ἐν κ(υρί)ῳ καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν κ(υρί[ῳ προσαγορεύομεν. A la fin le verbe θέλομεν doit être sous-entendu (G.-H.). Les verbes en copte ne se flexionnent pas; προσαγορεύεσθαι pour προσαγορευόμεθα est dû à une plume coptisante.

L. 14. Leçon bien douteuse. — L. 15. ϘΘ, 99, représente le mot ἀμήν « ainsi soit-il » qui se compose de α, qui correspond au chiffre 1; de μ 40; de η 8; de ν 50, ensemble 99.

Pour le style, comparez une autre lettre de recommandation, celle de Sotas, parchemin de Florence, III, 208.

TRADUCTION :

« Le prêtre Léon salue vivement ses chers collègues et confrères en Dieu, prêtres et diacres du lieu.

« Ammonius notre frère qui est arrivé chez vous, veuillez le bien accueillir; moi et mes collègues nous vous saluons dans le Seigneur, vous et vos collègues, par sa bouche.

« Portez-vous bien, c'est mon vœu, dans le Seigneur Dieu. Ainsi soit-il. Emm(anuel) tém(oin) » [leçon douteuse].

CHAPITRE III

AMULETTES CHRÉTIENNES

La papyrologie nous a fait découvrir un certain nombre de textes auxquels nous devons la connaissance de très anciennes amulettes chrétiennes. Les nouvelles données fournies par ces textes sont intéressantes aussi bien au point de vue de l'histoire de la constitution du texte des amulettes qu'au point de vue de leur forme. Quoique généralement récentes et datant même des VIe et VIIe siècles, les amulettes qui sont arrivées jusqu'à nous représentent un type ancien, car les trois genres que nous pouvons y distinguer sont évidemment basés sur une vieille tradition qui avait adopté les usages de l'antiquité juive et grecque.

Le premier genre a le caractère d'une simple prière plus ou moins pressante, par exemple dans *Oxyrhynchus papyri* 924, 1060, 1152; papyrus de Berlin 6751 et le papyrus de Gizeh 10263. Dans l'Oxyrhynchus papyrus 924, l'analogie de style avec les anciens textes grecs est complète: contenant une prière pressante, ce texte commence par supposer que Dieu a déjà accordé la prière : or les prières ou amulettes grecques commençaient par la même supposition (comparez ἦ μὴν φυλάξῃς καὶ συντηρήσῃς 'Αρίαν « en vérité gardez et protégez Arie! », commencement de l'O. P. 924, avec le commencement η μεν σοθησωι ταυτης ης εν εμοι ασθενια τουτον μοι εξενικον du papyrus de Berlin, *Griechische Urkunden* 229 [cf. 230; *Fayoum Towns and their Papyri* 137, 138] « en vérité je serai sauvé de la maladie qui me possède; accordez-moi cela! » à sous-entendre ἦ μὴν σωθήσομαι <Σοκνοπαίου καὶ Σοκονπιείου< μοι ἐκνικώντων ou ἐξενεγκόντων « en vérité je serai sauvé par la grâce de Socnopée et Soconpieos » (dieux du panthéon égyptien).

Le deuxième genre, représenté par les textes de Heidelberg, de Genève, de la collection Rainer, de Berlin 9096, Papiri Società Italiana 719, Oxyrhynchus Papyrus 1077, ne consiste que dans le récit d'un ou de plusieurs passages de la Sainte Écriture, en premier lieu du *Pater noster*, du Psaume xc et du commencement des évangiles de saint Jean, de saint Matthieu, de saint Marc et de saint Luc. L'amulette de la collection dite de Janda contient plusieurs passages de saint Matthieu et à la fin un exorcisme apocryphe de Salomon. Ce genre est basé sur un usage qui se trouve également chez les Juifs et chez les Grecs; car pour conjurer un accident, les Juifs récitaient certains textes des psaumes (voir la note qui accompagne

le texte de Genève); les Grecs composaient des amulettes en copiant des vers d'Homère (v. Kopp, *Palaeographia critica*, 518, 520; Papyrus magique de Paris, éd. Wessely, l. 2145; Wessely, *Mélanges de philologie* [Wiener Studien], 8, 117). Ces amulettes contre les maladies de tout genre, mal de tête et fièvre, relâchement, etc., utilisent un passage de la Sainte Écriture contenant une allusion significative ou le récit d'une situation semblable, par exemple saint Matthieu, iv, 23-24 : « Jésus allait par toute la Galilée enseignant... et guérissant toutes sortes de maladies et toutes sortes de langueurs parmi le peuple », dans une amulette contre les maladies. Raconter l'histoire d'une situation ou d'un accident semblable à celui qui a provoqué l'exorcisme fut aussi le procédé des magiciens égyptiens (v. Erman, *La religion égyptienne*, p. 257) et ce procédé n'est pas inconnu même dans les exorcismes en vieux haut-allemand.

Le troisième genre des anciennes amulettes, genre mixte, est représenté par Oxyrhynchus papyrus 1131, contenant une prière, le texte de saint Jean, i, 1 et à la fin une autre prière; par le papyrus de Berlin 954, contenant une prière; saint Matthieu, vi, 9-13; saint Jean, i, 1; saint Matthieu, i, 1.

Les diverses formes d'amulettes sont représentées par les textes suivants.

TABLE DES AMULETTES

A Texte grec	Oxyrhynchus Papyrus VI, 924	Contre la fièvre.
B grec	Oxyrhynchus Papyrus III, 1060	Contre les reptiles et autres dangers.
C grec	Oxyrhynchus Papyrus VIII, 1152	Prière.
D grec	Berlin, 6751, Klassiker-Texte VI, 7	Prière.
E grec	Gizeh, 10263	Contre les démons et maladies.
F grec	The Academy, 1126-8	Pour une guérison.
G grec	Berlin. Urkunden III, 955	Contre le mal de tête.
H gréco-sahidique	Heidelberg, 1362	Avec Exode xv et I Sam. ii.
I grec (tablette)	Genève	Avec Psaume xci, 1-7; 10-12.
J grec	Collection Rainer A. N., 528	Avec Ps. xc (xci); Rom., xii, 1; S. Jean, ii, 1-2.
K grec	Berlin 9096, Klassiker-Texte VII, 1	Avec Ps. xc (xci), S. Jean, i, 1; S. Matth., i, 1; S. Luc, i, 1; Ps. cxvii, 6-7; ps. vii, 2; S. Matth., iv, 23.
L grec	Florence Papiri Società Italiana II, 719	Avec S. Jean, i, 1; S. Matth., i, 1; S. Jean, i, 23; S. Marc, i, 1; S. Luc, i, 1; S. Matth., vi, 9.
M grec	Oxyrhynchus Papyrus VIII, 1077	Avec S. Matth., iv, 23-24.
N grec	Papyri Iandanae I, 6	Avec S. Matth., v, 1; S. Luc, xi, 1; S. Matth., vi, 9-13. Exorcisme de Salomon contre la fièvre.
O grec	Oxyrhynchus Papyrus VIII, 1151	Contre la fièvre. Avec S. Jean, v, 2; i, 1-3.
P grec	Berlin. Urkunden III, 954	Contre les démons et maladies. Avec S. Jean, i, 1; S. Matth., i, 1; vi, 9-13.
Q bachmourique	Collection de l'auteur	Contre le diable.
R grec	Ancienne amulette chrétienne de Christiania.	Contre les démons et maladies.

A. Amulette trouvée à Oxyrhynchus, Papyrus n° 924.

Hauteur 90mm, largeur 76mm. Écriture du IVe siècle. Publié par MM. Bernard Pyne Grenfell et Arthur S. Hunt, *The Oxyrhynchus Papyri*, part VI, n° 924, p. 289. Amulette, sous forme de prière, contre la fièvre, pour Arie.

Ἦ μὴν φυλάξῃς καὶ συντη-
ρήσῃς Ἀρίας (l. -αν) ἀπὸ τοῦ ἐπιημερι-
νοῦ (υ corr. ex σ, l. τῆς ἐφημερινῆς) φρικὸς καὶ ἀπὸ τοῦ καθημε-
ρινοῦ (l. τῆς -ῆς) φρικὸς καὶ ἀπὸ τοῦ νυκτερι-
νοῦ (l. τῆς -ῆς) φρικὸς καὶ ἀπὸ τοῦ λεπτοῦ
{ το<υ> λεπτου } πυρε[τοῦ ... .
φης(.) ταῦτα εὐ[μενῶ]ς [π]ρά[ξ-
εις ὅλως κατὰ τὸ θέλημά
σου πρῶτον καὶ κατὰ τὴν πίσ
τιν αὐτῆς ὅτι δούλη ἐστὶν
τοῦ θ(εο)ῦ τοῦ ζῶντος(,) ἵνα
τὸ ὄνομά σου ᾖ διὰ παντὸς
{ η } δεδοξασμέν[ον.]

.[...]. ις

α' Ι(ησο)ῦ πατήρ υἱός μήτηρ Χ(ριστο)ῦ ο
η + . υ
ι πν(εῦμ)α αω ἅγιος (l. -ον) ω
Ἀβρα σαξ
Verso : Ἀρί<α>ς

L. 1. Le style de cette amulette est évidemment très ancien. Elle commence par ἦ μήν comme les prières (amulettes) de l'époque romaine. — L. 2. Les diverses sortes de fièvre figurent aussi dans le papyrus de Londres I : l. 121 ῥιγοπυρέτ[ιο]ν, l. 213 καθημε[ρ]ινὸν νυκτερινόν, l. 218 ῥιγοπυρέτιον καθημερινόν; et dans une amulette de la collection Rainer, *Textus Graeci*, p. 140, n° 292 (*Studien fuer Palaeographie und Papyruskunde*, XX) : φύλαξον σκεπαζον οι τρισοιμερας οι υμερινον οι υστημερινον (*Archiv f. Papyrusk.*, I, 420-7). — L. 6. καὶ ἀπὸ ἐπα[ ]φῆς, supplément hypothétique de Kübler. — L. 7-8. πράξεις : leçon incertaine. — L. 15. ῡ χ̄υ écrit largement. La gamme des voyelles, comme notation musicale, très connue d'ailleurs par les papyrus magiques, est αηιουω, série ignorant ici l'ε. A la fin Ἀβρασαξ, représentant le nombre 365, rend le caractère de cette amulette suspect de gnosticisme.

TRADUCTION :

« En vérité, gardez et protégez Arie de la fièvre diurne, de la fièvre quotidienne, de la fièvre nocturne et de la fièvre phtisique (?). Veuillez faire cela gracieusement, entièrement, selon votre volonté en premier lieu et selon la foi d'Arie, car elle est la servante du Dieu vivant. Gloire à votre nom pour toujours αἐιογὀ. Père de Jésus. Fils. Mère de Christ. Esprit-Saint AO. Abrasax. — Amulette d'Arie. »

Nous donnons en appendice, comme texte analogue au précédent, celui d'une amulette du IIIe siècle publiée dans les *Aegyptische Urkunden aus den Koeniglichen Museen zu Berlin*, n° 966, IIIe volume, p. 298. L'original sur papyrus avait été plié et entouré d'un fil rouge. Trouvée dans les fouilles berlinoises d'Héracléopolis Magna, cette amulette fut brûlée dans le port de Hambourg; v. WILCKEN, *Archiv für Papyrusforschung*, I, 320 s. Le mot magique γοργωφωνας diminué chaque fois d'une lettre, p. ex. οργωφωνας, ργωφωνας, etc... s'étage en 10 lignes et il est encadré par la conjuration suivante : ἐξορκίζω ὑμᾶς κατὰ τοῦ ἁγίου ὀνόματος θεραπεῦσαι τὸν Διονύσιον ἤτοι Ἀνὺς ὃν ἔτεκεν Ἡρακλία ἀπὸ πα[ν]τὸς ῥίγου<ς> καὶ πυρετοῦ ἢ το<ῦ> κα<θ>ημερινοῦ ἢ μίαν παρὰ μίαν νυκταιρινοῦ (l. -τε-) τε καὶ ἡμερι<νοῦ> ἢ τετρ[α]δ<ί>ο<υ> [ἤ]δη ἤδη ταχὺ ταχύ. « Je vous conjure par le saint nom, conservez Denis, appelé aussi Anys, fils d'Héraclia, de toute sorte de frisson, fièvre ardente, fièvre quotidienne ou intermittente, fièvre de nuit ou de jour ou fièvre quarte; tout de suite, tout de suite, vite, vite. »

Voici encore un texte tout à fait analogue au précédent; c'est un papyrus du IIIe siècle, publié dans les *Tebtunis Papyri*, part II, p. 28, n° 275; hauteur 135mm, largeur 94mm. L'écriture est perpendiculaire aux fibres du papyrus. Le mot magique αβλαναθαναβλαναμα et χαραμαραχαραμαρα[χ] est répété, diminué chaque fois d'une lettre au commencement et à la fin, jusqu'à la 17e ligne qui ne comporte plus qu'une seule lettre, c'est-à-dire α; l'écriture, qui forme un triangle, offre à droite et à gauche deux acrostiches, αβλαναθαν αβλαναμα et χαραμαραχαραμαρα[χ] identiques avec le commencement du triangle, qui est suivi par la conjuration : Ἀκάμ[ατ]ε Κοκ' Κουκ' Κουλ' παῦ[σο]ν τὴν (l. 20) Ταΐδα ἀπὸ παντὸς ῥίγους ἣν ἔτεκεν (l. 21) Ταρ[....] τριταίου ἢ τεταρταίον ἢ καθη(l. 22)μερινοῦ ἢ παρη-μερινοῦς (l. -νοῦ) ἢ νυκτοπυρε (l. 23) τ[ο]ῦ [........ὅ]τι ἐγώ εἰμι ὁ πατρο (l. 24) [21 lettres perdues Κο]κ' Κ[ο]υκ, Κου[λ.] : « Kok, Kouk, Koul, démon sans repos, sauvez Taïde, fille de Tar..., de tout frisson, fièvre tierce, fièvre quarte, fièvre quotidienne, fièvre de jour ou de nuit... car je suis... »

B. Amulette contre les reptiles et autres maux (Oxyrhynchus Papyr. n° 1060).

Papyrus du IVe siècle provenant d'Oxyrhynchus; 92 × 63mm; publié par

A. S. Hunt, *Oxyrh. Papyri*, part VII (*Egypt Exploration Fund, Graeco-Romain branch*, 10), London, 1910, n° 1060, pag. 213.

† Τὴν θύραν τὴν Ἀφροδίτην
φροδιτην ροδιτην οδιτην
διτην ἴτην την την ην. ωρωρ
φωρφωρ Ιαω Σαβαωθ Ἀδονε (l. -ναί)
δενοσε (l. δένω σὲ) σκορπίε αρτερησιε(,)
ἀπάλλαξον τὸν οἶκον τοῦτον
ἀπὸ παντὸς κακοῦ ἑρπετοῦ
<καὶ> πράγματος ταχὺ ταχύ(.)
ὁ ἅγιος Φωκᾶς ὧδέ ἐστιν
φ[α]μενωθ ιγ ἰνδ(ικτίωνος) τρίτης
τ ... ...

L. 3. Lire την ην ν. — 4. V. *Ephesia grammata*... par C. Wessely, Vienne, Pichler, 1886, n° 373 : φωρφωρ φωρβα. *Papyri in the British Museum, Catalogue with texts*, 121, 684 s. 658-60 φωρφωρ. — L. 9. Hunt compare le passage de Grégoire de Tours, *In Glor. Mart.*, 98, relatif au martyr syrien Phocas, protecteur contre les malices des reptiles : « Si in quempiam in his locis coluber morsum stringens venena diffuderit, extemplo qui percussus est, ut ianuam atrii quo martyr quiescit attigerit... salvatur. » D'après les *Acta Sanctorum*, le jour de saint Phocas est le 5 mars, mais le 13 phamenoth qui est cité dans notre papyrus correspond au 9 mars.

Traduction :

« † La porte de l'Aphrodite, phrodite rodite odite dite ite te e, ôrôr phorphor, Iao Sabaoth Adonai, je vous attache, scorpion,... gardez cette maison de toute sorte de mauvais reptile et du mal. Vite. Vite. Ici est le saint Phocas. Le 13 phamenoth, IIIe indiction. »

C. Amulette chrétienne provenant d'Oxyrhynchus, Papyrus n° 1152.

Papyrus du ve ou vi^e siècle, 42 × 61^{mm} ; publié par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, part VIII (*Egypt Exploration Fund, Graeco-Romain branch*, 11), London, 1911, n° 1152, pag. 253. L'écriture est au recto du papyrus, perpendiculaire aux fibres.

ωρωρ φωρ Ἐλωει
Αδωναει Ἰαω Σα
βαωθ Μιχαηλ Ἰεσου (l. Ἰησοῦ)
Χριστέ(,) βοήθι (l. -ει) ἡμῖν
καὶ τούτῳ οἴκῳ(.) ἀ
μήν

TRADUCTION :

« Oror phor Eloei Adonaei Iaô Sabaoth, Michael, Jésus-Christ, gardez-nous ainsi que cette maison. Ainsi soit-il. »

D. Amulette de Berlin n° 6751.

Publiée dans *Berliner Klassikertexte*, Heft VII, p. 130 s., n° VII, 2, p. 6751. Parchemin, 180 × 75mm. L'écriture du recto est grande et soignée, elle date du VIe siècle; celle du verso à l'encre brune, du VIIe siècle, est plus rapide et plus cursive.

Recto

... ... ἀπο]
τρόπεον (l. -αιον) . [.... δε]
ξιᾷ(·) τὸν ῥαπισθέ[ν-]
τα καὶ μαστιχθέν
τα καὶ ἀποστρέ (l. καὶ μὴ ἀ-)
ψαντα τὸ πρόσω
πον αὐτοῦ ἀπ'
αἰσχύνης ἐμ
πτυσμάτων
φθόνος· καὶ
φόνος· καὶ
διχοστασία κ[αὶ]
μῖσος τον [...]
μνον του[....]
τον αἱρο. [....]
την ανα [.....]
αν[...[τα .[...]
μον

Verso

. . . .
[... ... ... τ]ὸ πάσης
[ἐ]πιβ[ου]λῆς ἄφατον
δὲ κ(αὶ) ἀόρατον ἐλθὲ
κ(αὶ) διασκέ[δα]σον αὐ
τον (l. -ῶν) πᾶσαν ἐπιβου
λὴν πονηρὰν κα
θ' ἡμῶν γινουμέ(l. κιν-ην)
νον κ(αὶ) κατὰ τῆς
ἁγίας ἐκκλησίας
ὃς τιεσκετασον (l. διεσκέδασας ?)
τὴν βουλὴν α? (l. αὐτῶν ?)
[Ὀ]λοφες (l. -φέρνης) κ(αὶ) Ἅμαν
καὶ αὐτὸς τὰς βου
[λ]ὰς ἐκατάρτησαν
[ἀνά]διξον (l. -δει-) πᾶσιν
[ὅτι] σὺ εἶ ἡ ἐλπὶς
[πάντ]ων τον (l. τῶν) ἀφε'λ'(l. ἀπηλ.)
[πισ]μένον (l. -ων) κ(αὶ)
[ἡ βο]ήθια (l. -θεια) τῶν
[ἀβο]ηθήτων
[...] ατ[...]εσ
[...] ον τῆς δεσ
ποίνης ἡμῶ(ν)
. . . .

L. 3. Comparez Isaïe, L, 6 : « J'ai exposé mon dos à ceux qui me frappaient, et mes joues à ceux qui me tiraient le poil ; je n'ai point soustrait mon visage aux opprobres ni aux crachats. » τα' καί avec la cédille pour distinguer la fin du mot. — L. 9-10. φθονος, φονος, les signes de la ponctuation sont dans l'original. — L. 9 s. Une énumération de crimes qui a une certaine analogie avec celle des Épîtres aux Romains, I, 29 et aux Galates, V, 20 s.

Traduction :

« ..... amulette à droite : (la figure de Jésus ?) qui a été frappé et fouetté et qui n'a point soustrait son visage aux opprobres (ni) aux crachats. (Contre) envie, meurtre, dispute, haine... (Verso :)... (Dissipez) toute intrigue clandestine et invisible ; venez, dissipez toute rancune mauvaise gardée contre nous et contre la sainte Église comme vous avez dissipé leur intrigue. Holoferne et Haman lui-même ont fait des intrigues. Démontrez à tous que c'est vous qui êtes l'espoir des désespérés et le secours de ceux qui n'ont point de secours... »

E. Papyrus du musée de Gizeh, n° 10263.

Texte publié par Adolphe Jacoby, *Ein neues Evangelienfragment*, Strasbourg, 1900, p. 31 s., qui ne donne pas de détails sur l'état actuel du papyrus.

1 [᾿Ε]πικαλοῦμαί σε [θεὸν τῶ]ν οὐρανῶν καὶ θεὸν τῆς γῆς καὶ θ[εὸν τῶν δια [12 lettres perdues] ἁγίων(.) τὸ πλήρωμα τοῦ αἰῶνο[ς]

2 .... χωρουμενο ὁ ἐλθὼν τῷ κόσμῳ καὶ κατακλάσας τὸν ὄνυχα τοῦ Χάροντος, ὁ ἐλθὼν διὰ τοῦ Γαβριὴλ ἐν τῇ

3 γαστρὶ τῆς Μαρία[ς] τῆς παρθένο[υ ὁ] γεννηθεὶς ἐν Βηθλὲμ καὶ τραφεὶς εναζαρετ (l. ἐν Ναζαρὲτ) ὁ σταυρωθεὶς

4 .. ειτο (10 lettres) ου διὸ τὸ καταπέτασμα τοῦ ἱεροῦ ἐράγη (l. ἐρρ-) δι' αὐτόν, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν ἐν τῷ τάφῳ

5 τῇ τρίτῃ τοῦ θα[ν]άτου, ἐφάνη ἑαυτὸν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ καὶ ἀνελθ[ὼν] ἐπὶ τὸ ὕψος τῶν οὐραν[ῶ]ν(,) ὁ ἔχων

6 [ἐξ εὐ]ωνύμων [μ]υρίους μυριάδας ἀγγέλων(,) ὁμοίως ἐκ δεξιῶν μυρίους μυριάδας ἀγγέλων βοῶντας

7 μιᾷ φωνῇ τρί[τ]ον(·) ἅγιος ἅγιος ὁ βασιλεὺς τοῦ αἰῶνος διὸ οἱ οὐρ[α]νοὶ ἐκορέσθησαν τῆς θειότητος αὐτοῦ

8 ὁ ἐάσας (l. ἐλάσας) ὁδὸν ἐν τοῖς πιφνοῖς (l. στίβοις) τῶν ἀνέμων(.) ἐλθ[ὲ] τὸ ἔλεο[ς] ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος(,) ὁ ἀνελθὼν εἰς τὸν

9 ἕβδομον οὐρανόν(,) ὁ ἐλθὼν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός(,) τὸ ἀρνίον τὸ εὐλογημένον(,) διὸ αἱ ψυχαὶ ἐλευθε

10 ρώθη[σαν] δι[ὰ] τοῦ αἵματος αὐτοῦ οἱ ἀνυγήσαντες δι' ἑαυτῶν αἱ πύλαι χαλκε (l. -αῖ) δι' αὐτόν(,) ὁ κατακλάσας

11 τοὺς μόχλου[ς σ]ιδηροῦς(,) ὁ λύσας τοὺς δεδημένους (l. δεδε-) ἐν τῷ σκ[ότ(ε)ι)](,) ὁ ποιήσας τὸν Χάροντα ἄσπορον(,)

12 ὁ καταδήσα[ς τὸ]ν ἐχθρὸν ἀ[πο]στάτην(,) ὁ βληθεὶς εἰς τοὺς ἰδίους τόπους(.) οἱ οὐρανοὶ ηὐλογήθησαν

13 καὶ ἡ γῆ ἐχ[άρ]η(,) ὅτι ἀπέστη ἀπὸ αὐτῶν ὁ ἐχθρὸς καὶ δέδωκας ἐλευθερίαν τῷ κτίσματι αἰτουμένῳ

14 δεσπότην Ἰ[η]σοῦς(,) ἡ φωνὴ ἡ [π]αραφήσασα τῶν ἁμαρτιῶν(,) ὅσα (l. ὅσοι) ἐπικαλούμεθα (corr. m. 1 ex -μεν) τὸ ἅγιόν σου ὄνομα(.)

15 αἱ ἀρχ[αὶ καὶ ἐξ]ουσίαι καὶ κοσ[μο]κράτορες τοῦ [σ]κότους ἢ καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἢ καὶ πτῶσις δαίμονες (l. -ος)

16 μεσημβρ[ιναῖ]ς ὥραις(,) εἰ δὲ ῥίγος(,) εἰ δὲ πυρρέττιον(,) εἰ δὲ ῥιγοπυρρέττιον(,) εἰ δὲ κάκωσις ἀπ' ἀνθρώπ(ων)

17 εἰ δὲ ἐξου[σία]ι τοῦ ἀντικειμένου(,) μὴ ἰσχύσωσι κατὰ τῆς ἰκόνος (l. εικ-) διὸ ἐπλάσθη ἐκ χειρὸς τῆς σῆς

18 [θ]ειότητο[ς] ....η ἐστὶ δυναμ ...... το ἔλαιο[ς] (l. -λε-) τοῦ αἰῶνος ἡ κρατήσασα τοὺς αἰῶνας(.)

C'est une prière adressée à Jésus-Christ, une invocation contre les démons, leur malice et toute maladie. Beaucoup d'analogies entre les idées de notre texte et celui de la sainte Écriture ont été relevées par son premier éditeur. — L. 2. ὁ ἐλθὼν τῷ κόσμῳ, v. saint Jean, XII, 46 : ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα. — L. 3. διό, v. aussi les lignes 7, 9. — ὁ γεννηθεὶς ἐν Βηθλὲμ καὶ τραφεὶς ἐναζαρετ, v. p. ex. aussi le papyrus Rainer A n° 512 : ο γεννηθης ε Βηθλεεμ και ανατραφεις ε[ν Να]σαρετ. — L. 7. ὁ βασιλεὺς τοῦ αἰῶνος, v. I Tim., I, 17 : τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων. — L. 9. Lisez ἐλθέτω τὸ ἔλεος. — τὸ ἀρνίον τὸ εὐλογημένον, v. Apocalypse de saint Jean, V, 12 : ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν..... εὐλογίαν. — L. 10. La construction régulière au lieu du participe absolu serait ἀνεῴχθησαν. Par Jésus-Christ, le Charon, c'est-à-dire la mort, a perdu sa puissance ou, métaphoriquement, il est dans l'état d'impotence. — L. 14. Jacoby compare à παραφίημι, ARISTOTE, *Éth.*, 8, 1. — L. 15. V. Éphes., VI, 12 : πρὸς τὰς ἀρχὰς πρὸς τὰς ἐξουσίας πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας. — Πτῶσις δαίμονος μεσημβριναῖς ὥραις, v. Ps. XCI, 6 : ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ. — L. 17. ἀντικείμενος « le satan », v. II Thessalon., II, 4. — εἰκών, image de Dieu, homme, v. Genèse, I, 27 : Dieu créa l'homme à son image.

Traduction :

« 1. Je t'invoque, [Dieu de]s cieux et Dieu de la terre et Dieu des saints.... accomplissement du monde,

2. ... qui est venu au monde, qui a brisé les ongles de la Mort, qui est venu par Gabriel dans

3. le corps de Marie la vierge, né à Bethléhem, élevé à Nazareth, crucifié,

4. ... qui a déchiré le voile du temple, qui est ressuscité dans le tombeau

5. le troisième (jour) après sa mort, apparu en Galilée et monté aux cieux, qui a

6. à sa gauche des myriades d'anges et à sa droite aussi (d'autres) myriades d'anges qui d'une

7. voix unanime crient trois fois : Saint, Saint le roi du monde, les cieux sont remplis de sa divinité.

8. Son chemin est sur les voies des vents. Que sa miséricorde arrive. Dieu du monde qui est monté

9. au septième ciel; qui est venu de la droite du père, agneau béni

10. qui par son sang a délivré les âmes. Les portes d'airain ont été ouvertes par lui; il a brisé

11. les verrous de fer, il a délivré ceux qui ont été enchaînés dans les ténèbres. Par lui la Mort est dans l'état d'impotence.

12. Il a enchaîné l'ennemi apostat qu'il a rejeté à sa place. Les cieux furent en allégresse,

13. la terre se réjouit parce que l'ennemi a été éloigné. Tu as donné la liberté à la créature qui cherche

14. le Seigneur Jésus, la voix qui pardonnera les péchés à tous ceux qui invoquent ton saint nom.

15. Que les principautés, les puissances, les seigneurs du monde des ténèbres, soit démon impur, soit fléau d'un démon

16. en plein midi, soit frisson, soit fièvre ardente ou intermittente, soit détérioration par les hommes

17. ou par les forces du diable, soient impotents à endommager l'image de Dieu parce qu'elle a été créée par ta main,

18. ô Dieu; [car à toi] est la force..... du monde qui domine l'éternité. »

F. Papyrus publié dans The Academy, nos 1126-1128.

On pourra comparer une amulette éditée par J. E. Quibell, écrite sur un papyrus de la Edwards Collection in University College, *The Academy*, 1126-

1128, p. 550; on y trouve aussi l'image d'une feuille de trèfle. Voici le texte :

† ἄγγελοι ἀρχάγγελοι οἱ φυλάττοντες τοὺς
καταράκτας τῶν οὐρανῶν οἱ ἀνατέλλοντες τὸ
φῶς κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ὅτι δικασμόν
ἔχω μετὰ κυνὸς ἀκεφάλου(.) ἐὰν ἔλθῃ κρατιται (l. -εῖτε) αὐτοῦ
καὶ ἐμεν (l. ἐμὲ) ἀπολύσατε διὰ τὴν δύναμιν τοῦ πατρὸς
καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀμήν.
αω σαβαώθ
θεοτόκε ἄφθαρτε, ἀμίαντε, ἀμόλυντε, μητηρ (l. μῆτερ)
Χριστοῦ μνήσθητι ὅτι σὺ ταῦτα εἶπες(.) σοι (l. σὺ)
πάλιν θεράπευσον τὴν φοροῦσαν ἀμεν (l. -ήν) †

TRADUCTION :

« Anges, archanges, vous qui gardez les cataractes des cieux, vous qui faites que la lumière se lève sur toute la terre habitée, (je vous invoque), parce que j'ai une lutte avec un chien sans tête. Lorsqu'il arrive, prenez-le et sauvez-moi par la force du Père et du Fils et du Saint-Esprit. Ainsi soit-il. (I)ao Sabaoth.

« Mère de Dieu, pure, immaculée, sans tache, mère du Christ, souvenez-vous que vous avez dit cela, guérissez de nouveau celle qui porte cette amulette. Ainsi soit-il. »

G. Papyrus provenant d'Héracléopolis Magna. Berlin, n° 955.

Texte grec publié dans l'édition officielle berlinoise *Aegyptische Urkunden aus der Koeniglichen Museen zu Berlin. Griechische Urkunden*, IIIe vol., 9e fascicule, p. 279, n° 955; le même texte se trouve dans *Archiv für Papyrusforschung*, I, p. 427. L'original trouvé dans les fouilles d'Ahnas a été brûlé à l'arrivée au port de Hambourg. Écriture cursive du III-Ve siècle de notre ère.

Κύριε Σαβαώθ ἀπόστρεψον
ἀπ' ἐμοῦ . στον(?) νόσον τῆς
κεφαλ[ῆς] α.ιωμ....αρον
.[ ].ε

TRADUCTION :

« Seigneur Sabaoth, détournez de moi (toute?) maladie de tête.... »

H. Amulette gréco-sahidique de Heidelberg.

Le parchemin de la collection papyrologique de Heidelberg n° 1362, du

VIIe siècle, provenant, comme sahidique, évidemment de la Haute-Égypte, ne consiste que dans la citation de deux passages de la sainte Écriture identifiés par MM. Deissmann et Charles Schmidt, *Veroeffentlichungen aus der Heidelberger Papyrussammlung*, I, p. 76, le recto étant grec, le verso sahidique avec le texte identique de l'Exode, xv et de I Samuel, II. Ce parchemin n'est pas une feuille arrachée d'un manuscrit de la sainte Écriture, car ses lignes sont trop larges pour un livre, et la séquence Exode, xv et I Samuel, II offre de trop grosses difficultés pour une autre explication. Comme il est certain que les Juifs et les Chrétiens faisaient usage de passages de la sainte Écriture pour leurs amulettes (v. L. Blau, *Das altjuedische zauberwesen*, Budapest, 1898, p. 93 s.; Heinrici, *Die Leipziger Papyrusfragmente der Psalmen*, p. 81 s; R. Reitzenstein, *Poimandres*, Leipz., 1904, cités par Deissmann), il est curieux de voir que Exode, xv, 26, figure aussi comme texte qui favorise les guérisons de maladies dans la Mischna Sanhédrin, x, 1 (Blau, p. 95), et Exode, xv, 11 dans une amulette hébraïque éditée par H. H. Spoer, *Notes on Jewish Amulets, Journal of Biblical Literature*, vol. XXIII (1904), p. 102.

L'écriture de cette copie du chant de Moïse et de celui d'Anne est une onciale négligée; toute ligne a : ou : — à la fin. L'orthographe du texte (au recto) grec est très altérée, nous en donnons la reproduction d'après Deissmann, en grandes lettres pour ce qui existe encore, en petites pour les suppléments hypothétiques.

L. 1 (v. 1) τότε ᾖσεν] ΜΩΥCΗC

2 [καὶ οἱ υἱοὶ Ἰ(σρα)ὴλ τὴν ᾠδὴν ταύτην τῷ θω καὶ εἶπαν λέγοντες ᾄσω]ΜЄΝ ΤΟΥ ΚΥ :

3 [ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν (v. 2) βοηθὸς]
ΚЄ CΚЄΠΑCΤΗC

4 [ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν οὗτός μου θ(εὸ)ς τοῦ π(ατ)ρός μου καὶ ὑψώσω αὐτὸν (v. 3)
ΚC CΥ(Ν)ΤΡΙΒΟΝΠΟΛЄΜΟC :

5 [κς ὄνομα αὐτῷ (v. 4) ἅρματα φαραὼ καὶ τὴν δύναμεν ἔρριψεν εἰς θάλασσαν
ЄΙΠΙΛΑΚΤΟΥ ΑΝΑΒΑΤΗC :

6 [τριστάτας κατεπόθησαν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ (v. 5) πόντῳ ἐκάλυψεν αὐτούς (v. 6) τη]
ΝΔЄΞΙΑΝCΟΥΚΥЄΧΘΡΑΥCЄΝ

7 [ἐχθρούς (v. 7) καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίου]
CΑΠЄCΤΗΛΑCΤΟΝΟΡΓΗΝCΟΥ :

8 [καὶ κατέφαγεν αὐτοὺς ὡς καλάμην (v. 8) καὶ διὰ πν(εύμ)ατός σου διέστη τὸ ὕδω]
ΡЄΠΑΓΙΟCΥΔΙΧΟCΤΑΥΔΑΔΑ :

9 [ἐπάγῃ τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης] (v. 9)
ЄΙΠЄΝΟЄΧΘΡΟCΔΙΩΞΑC : —

10 [καταλήμψομαι μεριῶ σκύλα ἐμπλήσω ψυχήν μου κυριεύσει ἡ χείρ μου] (v. 10)
ΑΠЄC(Τ)ЄΙ ΛΑCΔΟΠΝΑCΟΥ : —

11 [ἐκάλυψεν αὐτοὺς θάλασσα ἔδυσαν ὡσεὶ μόλιβος ἐν ὕδατι σφοδρῷ (v. 11) τίς ὅ]
ΜЄΟC . ΗЄΝΘCΚΥ : —

12 [τίς ὅμοιός σοι δεδοξασμένος θαυμαστὸς ἐν δόξαις ποιῶν τέρατα (v. 12) ἐξε]
ΤΙΝΑΞΕΝΔΥΝΔΕΞΙΑΝCΟΥ : —

13 [κατέπιεν αὐτοὺς γῆ (v. 13) ὡδήγησας τῇ δικαιοσύνῃ σου τὸν λαὸν ὃν ἐλύτρωσα πα]
ΡΑΓΑΛΗCΑC . ΔΗC ΓΗCCΟΥ : —

14 [(v. 14) ἤκουσαν ἔθνη καὶ ὠργίσθησαν ὠδῖνες ἔλαβον κατοικοῦντας φυλιστιειμ (v. 15) τό
ΤΕΕCΠΕΥCΑΝΗΓΕΜΩΝΕΙC ΕΤ

15 [καὶ ἄρχοντες Μωαβειτῶν ἐτάκησαν πάντες οἱ κατοικοῦντες χανάαν (v. 16) ἐπ]
ΙΠΕCΙΕΠΑΥΤΟΥCΦΟΒΟC ΚΕ ΤΡΟΜΟC

16 [μεγέθει βραχίονός σου ἀπολιθωθήτωσαν ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ λαὸς ὃν ἐκτήσω (v. 17) εἰσα]
ΓΙΓΩΝΚΑΤΕΥΦΥΚΕΝΑΥΤΟΥC

17 [εἰς ὄρος κληρονομίας σου ὃ κατηρτίσω κ(ύρι)ε ὃ ἡτοίμασαν αἱ χεῖρές σου (v. 18) κ(ύριο)]
CΒΑCΙΛΕΥΕΝΤΟΝΕΩΝΑ : —

18 [(v. 19) ὅτι εἰσῆλθεν ἵππος φαραὼ σὺν ἅρμασιν καὶ ἀναβάταις εἰς θάλασσαν καὶ]
ΕΠΗΓΑΚΕΝΕΠΑΥΑΟΥC : —

19 [ ] . —— . . ————————

20 [ ] ΔΟΞΑΧΓΕΝΗΝ

] ———————— ——

21 [ ] . Η Ω^Δ ΑΝΝΑΜΗΡCΑΜΟΥΗΛ :

22 [(v. 1) καὶ προσηύξατο Ἄννα καὶ εἶπεν ἐ] ΤΕΡΕΩΓΑΡΔΙΑΜ[ΟΥΕΝΚΩ :]

23 [ὑψώθη κέρας μου ἐν θ(ε)ῷ μου ἐπλατύνθη ἐπὶ ἐχθρούς μου τὸ στόμα μου εὐφράνθη]
ΝΕΝ[CΩΤΗΡΙΑCΟΥ :

I. Tablette de cire de Genève.

Planchette de hêtre, 240 × 170mm, enduite de cire, contenant au verso les versets 1-7, 10-12 du Psaume xci. Publiée et commentée par Jules Nicole, *Textes grecs inédits de la collection papyrologique de Genève*, 1909, p. 44.

1 ☧ (v. 1) ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου ἐν σκέπῃ τοῦ θ(ε)οῦ
2 τοῦ οὐρανοῦ αὐλησθήσεται (l. -λι-). (v. 2) ἐρεῖ τῷ κ(υρί)ῳ ἀντιλήμπτωρ | μου εἶ
3 καὶ καταφυγή μου ὁ θ(ε)ός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν(,)
4 (v. 3) ὅτι αὐτὸς ῥήσεταί (l. ῥύ-) σε ἐκ παγίδος θυρευτῶν (l. θη-) καὶ ἀπὸ λόγου
5 ταραχώτους (l. -δους) (v. 4) ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐλπίς(.) ὅπλῳ κυκλώ
6 σι (l. -σει) σε ἡ ἀλήθεα (l. -εια) αὐτοῦ (v. 5) οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ
7 ἀπὸ βέλους πετομένους (l. -νου) ἡμέρας(,) (v. 6) ἀπὸ πράγματος διαπορευ
8 ομένου ἐν σκότει ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου
9 μεσυμβρινοῦ (l. -ση-) (v. 7) πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιὰς καὶ
10 μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου(.) (v. 10) οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακὰ
11 καὶ μάστιγξ οὐκ ἐνκειη (l. ἐγγιεῖ) τῷ σκενώματί (l. σκη-) σου(.) (v. 11) ὅτι τοῖς
2 ἀγγέλης (l. -οις) ἐντελεῖται περὶ σοῦ ἵνα διαφυλάξει ἐν πάσαις

13 ταῖς ὁδυς (l. -οῖς) σου (v. 12) ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε μήποτε προσκόψης
14 πρὸς λίθον τὸν παντα (l. πόδα) σου (v. 13) ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον.
15 K(ύρι)ε βοήθησον †

Certains textes des Psaumes étaient en usage déjà chez les Juifs pour conjurer un accident; v. le Talmud de Jérusalem, Schabbath, vi, 2 « ... invocation où l'on demande la protection divine. En quoi consiste cette prière? Dans le Psaume iii...; dans le Psaume xci (v. 1-9) ». Ici. après suppression des versets 8 et 9, le texte est surchargé des versets 10-12.

J. Amulette chrétienne de la collection Rainer, A. N., n° 528.

Papyrus de la collection Rainer à Vienne n° 528, v. *Textus Graeci*, p. 141, n. 294 (*Studien zur Palaeographie und Papyruskunde*, XX). Hauteur 60mm, largeur 159mm. Écriture onciale légèrement inclinée à gauche, du vi-viie siècle. Reproduction photographique dans *Führer durch die Ausstellung Papyrus Erzherzog Rainer*, Vienne, 1904, p. 25. Le papyrus ayant été plié, la longueur en 5, la largeur en 7 parties, consiste en carrés de 25 × 20mm. Le texte de l'amulette est la copie de trois passages de la sainte Écriture.

L. 1 Sept astérisques.

2 ὁ κατοικῶν ἐν βοηθίᾳ τοῦ ὑψ[ίσ]του ἐν σκέπῃ το[ῦ] θ(εο)ῦ
3 τοῦ ουνου (l. -ρανοῦ) αὐλισθέσεται ἐρῖ τ[ῷ] θω ἀντιλήμπτωρ μου
4 εἶ καὶ καταφυγή μου ὁ θς β[οη]θός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐ[τ(όν)].
5 παρακαλῶ ὑμᾶς ἀδελφοὶ διὰ τῶν ἐκτηρμῶν (l. οἰκτιρ-) [τ]οῦ θυ
6 π[α]ραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν (l. ὑ-) ψυχὴν σῶζαν εὐά
7 ρεστον τὴν λογικὴν λατρίαν καὶ μὴ συνσχημα
8 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γάμος ἐγένετο ἐγ (l. ἐν) Κανα τῆς Γα
9 λιλαίας ἐκλήθη δὲ ὁ Ἰς (l. Ἰησοῦς) καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετ' αὐ[τ(οῦ)]
10 αδωναϊ κς (l. κύριος) σαβαωθ en caractères étrangers.

L. 2 s. V. Psaume xc (xci). — L. 5 s. Saint Paul, Épître aux Rom., xii, 1. — L. 8. Saint Jean, ii, 1-2.

Traduction :

« Celui qui se tient dans la demeure du Souverain habite à l'ombre du Tout-Puissant. Il dira à Dieu : Tu es ma retraite et ma forteresse, Dieu mon secours, et j'espérerai en lui. Je vous exhorte donc, mes frères, par les compassions de Dieu, que vous offriez vos corps en sacrifice vivant agréable à Dieu, (ce qui est) votre raisonnable service. Et ne vous conformez point...

« Trois jours après on faisait des noces à Cana de Galilée. Jésus fut aussi convié et sa mère avec lui. Adonai, Seigneur, Sabaoth. »

K. Amulette chrétienne de Berlin, n° 9096.

Publié dans *Berliner Klassikertexte, herausgegeben von der Generalverwaltung der Koeniglichen Museen zu Berlin*, Heft VI, p. 129, n° VII, 1, n. 9096. Parchemin, 140 × 80mm, en écriture d'époque postérieure. On voit encore que cette amulette avait été pliée. Première édition par Fritz Krebs, *Nachrichten der Koeniglichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Goettingen*, 1892, n° 4, IV.

1 † ἐν ὀνόματι τοῦ πρς (l. πατρὸς) κ(αὶ) τοῦ υυ (l. υἱοῦ) κ(αὶ)
τοῦ ἁγίου πνς (l. πνεύματος)
2 ὁ κατοικον (l. -ῶν) ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου
3 ἐν σκέπῃ τοῦ κυ (l. κυρίου) τοῦ οὐρανοῦ αὐλῆσθαι (l. αὐλισθήσεται)
4 † ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρ(ὸς)
5 τὸν (l. τ. θεόν) κ(αὶ) θς (l. θεὸς) ἦν ὁ λόγος οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ
6 πρὸς τὸν θν (l. θεόν.)
7 † βίβλος γεννέσενς (l. -εως) ιυ χυ υυ δαδ υυ (l. Ἰησοῦ Χριστοῦ
υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ) Ἀβρ(αάμ)
8 † ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ὑισοῦ (l. Ἰη-) χυ υυ τοῦ θυ (l. Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ)
9 † ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρισαν (l. -ρη-)
10 ἀναδέξασθαι (l. -τάξ-) διήγισιν (l. -γη-)
11 † κς (l. κύριος) ἐμοὶ βοηθὸς κ(αὶ) οὐ φοβηθήσο
12 μαι τί πηοίσει (l. ποιήσει) μοι ανος (l. ἄνθρωπος)
13 † κς (l. κύριος) ἐμοὶ βοηθὸς κἀγὼ ἐπόψομαι
14 τοὺς ἐκθρούς (l. ἐχ-) μου-
15 † κς (l. κύριος) στερόομά (l. -έωμα) μου κ(αὶ) καταφυγή μ[ου]
16 κ(αὶ) ῥυστής μου-
17 † περιυγεν (l. -ῆγ-) ὁ κς ις (l. Κύριος Ἰησοῦς) ὅλην τὴν Γαλλείαν (l. -λιλεί-)
18 διδάσκον (l. -ων) ἐν ταῖς συναγωγες (l. -αῖς) αὐτον (l. -ῶν)
19 κ(αὶ) κυρησον (l. κηρύσσων) τὸ εὐαγγέλειον (-λι-) τῆς βασιλεί(ας)
20 κ(αὶ) θεραπεύον (l. -ων) πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακία(ν)
21 † τὸ σῶμα κ(αὶ) τὸ δεμα (l. αἷμα) τοῦ χυ (l. Χριστοῦ) φεῖσαι τοῦ δού
22 λου σου τον φορουντα (l. τοῦ -τος) τὸ φυλακτήριον
23 τοῦτο ἀμὴν ἀλληλούϊα † α † ω †

La fin (l. 21-23) exceptée, le texte consiste en une série de passages de la sainte Écriture : l. 2-3 : Psaume xc, 1 ; — l. 4-6 : saint Jean, I, 1-2 ; — l. 7 : saint Matthieu, I, 1 ; — l. 8 : saint Marc, I, 1 ; — l. 9-10 : saint Luc, I, 1 ; — l. 11-12 : Ps. cxvii, 6-7 ; — l. 15-16 : Ps. xvii, 2 ; — l. 17-20 : saint Matthieu, IV, 23.

Les deux versets, saint Jean, I, 1-2 et saint Matthieu, I, 1, figurent aussi

dans l'amulette *Griechische Urkunden,* III, n° 954; le Psaume xc, 1 dans le papyrus Rainer n° 528, etc.

Traduction des lignes 21-23 : « Corps et sang du Christ, ménagez votre servant qui porte cette amulette. Ainsi soit-il.

« Alléluia ☩ Alpha ☩ Oméga ☩ »

L. Amulette chrétienne de la Société Italienne pour la recherche de papyrus, provenant d'Oxyrhynchus(?)

Papyrus du IVe ou Ve siècle (?), 250 × 55[mm]; publié dans les *Publicazioni della Società Italiana per la ricerca dei Papiri greci e latini in Egitto; Papiri greci e latini,* volume sesto, Firenze, 1920, p. 151 s., n° 719; le texte de cette amulette ne consiste qu'en une série de passages de la sainte Écriture qui se retrouvent dans d'autres amulettes, avec la doxologie à la fin.

1 ☩ χ̣ σ̅ε̅ρ̅ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν(.) καὶ θεὸς ἦν ὁ ̣λόγος(.) Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ

2 υἱοῦ Δαυὲτ ὑίοῦ Ἀβραάμ(.) Καθὼ[ς ε]ἶπεν Ἠσαΐας ὁ προφήτης(.) [Ἀρχὴ τοῦ εὐα]γγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

3 ὑίοῦ θεοῦ υἱοῦ Ἀβραάμ(.) Ἐπε[ιδ]ήπ̣ερ πολλοὶ ἐπιχ̣είρησαν (l. ἐπε-) ἀ̣ν[ατάξα]σθαι δ[ι]ήγ[η]σιν περὶ τῶν

4 πεπληροφορημένον (l. -ων) ἐν ἡ̣μῖ[ν π]ραγμάτων(.) Ὁ κατοικῶν [ἐν βοηθεί]ạ τοῦ ὑψίστου καὶ τὰ

5 ἑξῆς(.) Πάτηρ (l. -ερ) ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐ[ραν]οῖς(,) ἁγιασθήτο (l. -τω) τὸ ὄνομά σου κα[ὶ τὰ ἑξῆς.] Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ

6 καὶ ἁγίῳ πνεύματι νῦ[ν] κ]αὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν [αἰ]ώνων(.) ἀμήν χ̣* ☩☩☩

TRADUCTION :

« (1) ☩ Christ Sauveur [l. Χ(ριστὲ) [σ](ῶτ)ερ]. Au commencement était le Verbe et le Verbe était en Dieu, et le Verbe était Dieu (S. Jean, I, 1). Livre de la généalogie de Jésus-Christ (2) fils de David, fils d'Abraham (S. Matth., I, 1). Comme a dit Isaïe le prophète (S. Jean, I, 23). Le commencement de l'Évangile de Jésus-Christ, (3) fils de Dieu, fils d'Abraham (S. Marc, I, 1). Parce que plusieurs se sont appliqués à mettre par ordre un récit des choses qui ont été (4) pleinement certifiées entre nous (S. Luc, I, 1). Celui qui habite dans [la demeure] du Souverain (5) etc. (Ps. XL, 1). Notre Père qui es aux cieux, que ton nom soit sanctifié etc. (S. Matth., VI, 9). Gloire au Père et au Fils (6) et au Saint-Esprit maintenant et toujours et dans les siècles des siècles. Ainsi soit-il. »

M. Amulette contenant saint Matthieu, IV, 23-24 (Oxyrhynchus Pap. n° 1077).

Parchemin du VIe siècle provenant d'Oxyrhynchus, 60 × 111[mm]; publié par A. S. HUNT, *Oxyrh. Papyri,* part VIII (*Egypt Exploration Fund, Graeco-*

Romain branch, 11), London, 1911, nº 1077, p. 105, avec reproduction phototypique à la planche I. Le parchemin plié 5 fois dans sa largeur, 3 fois dans la hauteur, consiste en 15 carrés dont les 3 premiers à gauche et à droite sont encadrés en forme de 6 petites croix, par 12 petites lignes chacun. Le carré du milieu est rempli par une figure humaine sans barbe. Les 15 carrés forment des octogones laissant vides huit petits carrés comme espaces intermédiaires. Écriture onciale soignée.

Col. I.	Col. II.	Col. III.	Col. IV.	Col. V.
ια	δα	ων	λα	προς
μα	σκω̄	πα	κιᾱ	ηνεν
τικον ευ	και κη	σαν νοσο̄	εν τω λα	καν αυ
αγγελιο̄	ρυσ	και	ω κ(αι)	τω
κα	σω̄	πα	α	τους
τα				
Ματ	το	figure	πηλ	κα
θαι	ευ	humaine	θεν	κως
ον κ(αι) περι	αγγελ ι		η ακοη	εχοντας
ηγεν	ον		αυ	και
ο ι̅ς	της		του	εθε
ολη̄	βα	σαν	εισ	ρα
τη̄	σει	νο	ολη̄	πευ
Γαλιλε	λειας κ(αι)	σον κ(αι) πα	την συρι	σεν αυτους
αν	θερα	σαν	αν	ο ι̅ς
δι	πευ	μα	και	

L. 11. ὁ Ἰ(ησοῦ)ς après περιῆγεν Sinait. CD; après Γαλιλαίαν EKM etc. — L. 12-15. ὅλην τὴν Γαλιλ(αί)αν Sinait. b DEKM etc.; ἐν ὅλῃ (om. Sinait. *) τῃ Γαλι-λαια Sinait.* BC. — L. 16-18. Après διδάσκων on a omis ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν. — L. 38-40. νόσον κ(αὶ) πᾶσαν dittographie. — L. 46-48. απηλθεν BDEKM ἐξῆλθεν Sinait. C. — L. 53 ὅλην : πᾶσαν Sinait. — L. 61. τους : πάντας τούς les manuscrits. — L. 64. Après ἔχοντας le texte porte ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους [καὶ] δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς. — L. 70. ὁ Ἰ(ησοῦ)ς omis par les manuscrits.

Traduction :

« (1) Évangile selon saint Matthieu (IV, 23) pour guérir. Et Jésus allait par toute la Galilée, enseignant et prêchant l'Évangile du royaume et guérissant toutes sortes de maladies [et toutes sortes de maladies] et toutes sortes de langueurs parmi le peuple. (24) Et sa renommée se répandit par toute la Syrie; et on lui présentait ceux qui se portaient mal et Jésus les guérissait. »

TRANSCRIPTION :

Ἰαματικὸν εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν διδάσκων καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.

N. Amulette des Papyri Iandanae, n° 14.

Le papyrus de la fondation Janda à Iéna portant le n° 14 est de couleur brune, 300 × 155^{mm}, du ve ou vi^{e} siècle; il a été acheté en 1907 par un marchand d'Achmunein (Hermopolis Magna). L'original a été plié, sept (?) fois en large, cinq fois en long, puis vêtu d'une enveloppe qui a souffert de la sueur du porteur, ainsi qu'on le voit par la détérioration du papyrus. L'orthographe est insuffisante à tous égards, le texte en plein désordre; l'ordre restitué des phrases est indiqué par les numéros 1, 2, 3 etc.; la ponctuation est représentée par deux points dans le papyrus. Nous reproduisons l'excellente édition d'Ernest SCHAEFER, *Papyri Iandanae*, I, 6, p. 18 s.

1 † [1] Εὐαγγέλ{ι}ιον : κατὰ Μαθαῖον (l. -τθ-) : κατελθόντος δὲ τοῦ Ἰ(ησο)ῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους
2 [5] πάτερ ἡμῶ[ν] ὁ ε (l. ἐν) τοῖς οὐρανο<ῖ>ς : ἁγιασθντω (l. -ήτω) τὸ [ὄ]νομά σου : [ἐ]λθάτω
3 [9] ουρου (l. ηρου) ὅτ ι σοῦ] ἔστοι (l. -τι) ἡ δόξα εἰς τουι (l. τοὺς) αἰῶνας τῶ[ν] αἰώνων
4 υ[.]ορου [....] ορο [....ἀ]νείκαστός ἐστιν καὶ ... ...].[..]ν
5 πομαιγα[.] ναντην [...] τὰ διοικοῦντα τὴν [κτίσιν ... ...]η
6 τοῦ : ὑμᾶς τὸν βα[ρχ]ιόνα (l. βρα-) τοῦ ἀθανάτ[ου θ(εο)ῦ καὶ τὴν τ]ῆς δειξιᾶς (l. δεξ-)
7 αὐτοῦ χιρα (l. χεῖ-) : [2] προσῆ[λ]θαν αὐτῷ οἱ μαθητα[ὶ αὐτοῦ λέγοντ]ες
8 διδάσκα[λ]ε δίδα- [6] [ἡ β]ασιλεία σου : γενηθή[τω τὸ θέλημά σου ὡ]ς [ἐ]ν τ[ῷ ο]ὐ
9 ρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκζορκισμὸς (l. ἐξ-) <Σ>αλομῶνος πρὸς πᾶν ἀκάθαρτον
10 πν(εῦμ)α = ἔδωκε πτος(?) ῷ παρα[[ρα]] στ<ή>κουσιν μύριαι μυριάτες (l. -δες)
11 ἀγγέλω[ν] καὶ χίλ[[λ]]ιαι χιλια μεσημβρινὸν δαιμόν[ι]ον(·) νυ[[νε]]κτηρινοῦ
12 φιρξοίας [..]ασντο [ἡ]μερινῆς καὶ κατὰ τοῦ φοβεροῦ καὶ αικτου (l. ἁγίου) ὀνόματος
13 φιρξοίας [3] ξ[ο]ν ηηλθ (l. ἡμᾶς)[.] προ[σεύχε]σθε (l. -αι) καθὼς καὶ [Ἰωάνν]ης ἐδίδαξεν τοὺς [7] πνς (l. γῆς) τὸν
14 ἄρτον ἡμῶ (l. -ῶν) τὸν ἐπιούσ[ι]ον δὸς ἡμῖν σήμερον καὶ ασπις (l. ἄφες) ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλε[ίσκον] } ἐπιβήσῃ { καὶ καταπτή (l. -πατή-)

15 σις (l. σεις) λέονα (l. -ντα) κα (l. καὶ) δραυχοντα (l. δράκ-) [[βασιλεπκ]] ἢ νυκτερινῆς ἢ ὅσα τυφλὰ δα α[ι]μόνια ἢ κω φὰ ἢ ἄλλα[λ]α μ (l. ἢ) νωδὰ

16 † ακκηοιτονννημα κ <α>ὶ πσννρὸν (l. πονη-) ουυνκάντημα (l. συνά-) ἀπὸ τοῦ φοροῦντον (l. -ος) φο (l. ϚΘ΄, ἀμήν)

17 ' μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς [[οις]] ἐὰν τροσεύχησθ' (l. πρ-) οὕτως λέγ[[τγ]]εται (l. -τε) 8 τὰ ουφαήματα (l. ὀφλ-) ἡμῶν

18 ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφ<ή>καμε τοῖς ὀφιλέταοι (l. ὀφει-αις)

Il est à supposer que l'archétype a été mal copié; en mettant à profit les indications données sur les erreurs du copiste, on pourra le reconstituer de la manière suivante :

Iʳᵉ colonne.

1 † Εὐαγγέλιον : κατὰ Μα(τ)θαῖον : κατελθόντος δὲ τοῦ Ἰ(ησο)ῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους

2 προσῆ[λ]θαν αὐτῷ οἱ μαθητα[ὶ] αὐτοῦ λέγοντ[ες]· διδάσκα[λ]ε, δίδα

3 ξ[ο]ν ἡμᾶς [·] προ[σεύχε]σθε καθὼς καὶ [Ἰωάνν]ης ἐδίδαξεν τοὺς

4 μαθητὰς αὐτοῦ(.) καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰ(ησοῦ)ς· ἐὰν προσεύχησθ' οὕτως λέγ[[τγ]]εται· (l. -τε·)

IIᵉ colonne.

1 πάτερ ἡμῶ[ν] ὁ ἐ(ν) τοῖς οὐρανο<ῖ>ς : ἁγιασθήτω τὸ [ὄ]νομά σου : [ἐ]λθάτω

2 [ἡ β]ασιλεία σου : γενηθή[τω τὸ θέλημά σου ὡ]ς [ἐ]ν τ[ῷ ο]ὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς

3 γῆς. τὸν ἄρτον ἡμῶ(ν) τὸν ἐπιούσ[ι]ον δὸς ἡμῖν σήμερον καὶ ἄφες

4 τὰ οὐφλήματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφ<ή>καμε τοῖς ὀφιλέταις

IIIᵉ colonne.

1 <ἡμῶν καὶ μὴ ἄγε ἡμᾶς εἰς πειρασμόν(,) ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πον>

2 ηροῦ, ὅτ[ι σοῦ] ἐστοι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶ[ν] αἰώνων

3 ἐκξορκισμὸς <Σ>αλομῶνος πρὸς πᾶν ἀκάθαρτον πν(εῦμ)α = ἔδωκε πτος(?)

4 . . . .

IVᵉ colonne.

1 < >

2 υ[.]ορου [....]ορο[....ἀ]νείκαστός ἐστιν καὶ [12 lettres perdues]ν

3 ῷ παρα[[ρα]]στ<ή>κουσιν μύριαι μαιριάτες (l. μυριάδ-) ἀγγέλω[ν] καὶ χίλ[[λ]]ιαι χιλιά<δες>

4 ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλε[ίσκον] { ἐπιβήσῃ } καὶ καταπτήσις λέον(τ)α κα(ὶ) δραυχοντα [[βασιλεπκ]]

v^e^ colonne.

1 < >
2 πομαι γα[.]ναντην[...]τα διοικοῦντα τὴν [κτίσιν......]η του :
3 μεσημβρινὸν δαιμόν[ι]ον· νυ[[νε]]κτηρινοῦ φιρξοίας [..]ασντο [ἡ]μερινῆς
4 ἢ νυκτερινῆς ἢ ὅσα τυφλὰ δα[α]ιμόνια ἢ κω[φὰ ἢ ἄλα]λα ἢ νωδὰ

vi^e^ colonne.

1 < ἐξορκίζω>
2 ὑμᾶς τὸν βα[ρχ]ίονα τοῦ ἀθανάτ[ου θ(εο)ῦ καὶ τὴν τ]ῆς δειξιᾶς αὐτοῦ χῖρα :
3 καὶ κατὰ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἁγίου ὀνόματος, φιρξοίας
4 ακα ἢ πᾶν νόσημα κ<α>ὶ πονηρὸν συ[[υ]]νάντημα ἀπὸ τοῦ φοροῦντος (ἀμήν)ʹ.

Traduction :

(i^re^ colonne) « † Évangile selon Matthieu. Quand Jésus fut descendu de la montagne, les disciples vinrent à lui et lui dirent (comp. saint Matth., v, 1) : Maître, enseignez-nous à prier ainsi que Jean a enseigné ses disciples (saint Luc, xi, 1). Et Jésus leur dit : Quand vous priez, parlez ainsi : (iie col.) Notre Père qui es aux cieux, que ton nom soit sanctifié, que ton règne vienne, que ta volonté soit faite sur la terre comme au ciel ! Donne-nous aujourd'hui notre pain quotidien. Et remets-nous nos dettes comme nous remettons, nous aussi, les dettes à nos débiteurs (saint Matth., vi, 9-13). (iiie col.) Et ne nous induis point en tentation, mais délivre-nous du mal. Car à toi est la gloire à jamais. Exorcisme de Salomon contre tout esprit impur. A donné...... (ive col.) qui est assisté par des myriades de myriades d'anges et des milliers de milliers. Tu marcheras sur le lion et sur l'aspic et tu fouleras le lion et le dragon (Ps. xc, 13). (v^e^ col.) ... démon du midi, de la fièvre nocturne, fièvre intermittente, et toute sorte de démon aveugle ou sourd ou muet ou n'ayant pas de voix. (vi^e^ col.) ... Je vous conjure par le bras de l'éternel Dieu et sa main droite et par son terrible et saint nom, gardez celui qui porte cette amulette de la fièvre, de toute sorte de maladie et plaie mauvaise. Ainsi soit-il. »

Le dernier mot ἀμήν est représenté par le nombre 99, somme de la valeur numérique de ses lettres : α 1, μ 40, η 8, ν 50.

O. Amulette chrétienne provenant d'Oxyrhynchus, n° 1151.

Papyrus du ve siècle, 234 × 44^mm^ ; publié par A. S. Hunt dans *Oxyrhynchus papyri*, part VIII (*Egypt Exploration Fund, Graeco-Romain branch*, 11), London, 1911, n° 1151, p. 251.

Il avait été plié; son écriture, perpendiculaire et soignée, a le caractère de l'onciale des manuscrits littéraires.

† φεῦγε πν(εῦμ)α
μεμισιμένον (l. -ση-)
Χ(ρισ)τός σε διώκει(·)
προέλαβέν σε
ὁ υἱὸς τοῦ θ(εο)ῦ καὶ
τὸ πν(εῦμ)α τὸ ἅγιον(.)
ὁ θ(εὸ)ς τῆς προβατι
κῆς κολυμβή
θρας(,) ἐξελοῦ τὴν
δούλην σου
Ἰωαννίαν ἣν
ἔτεκεν Ἀναστασία
ει (l. ἡ) καὶ Εὐφημία
ἀπὸ παντὸς κακοῦ(.)
† ἐν ἀρχῇ ἦν
ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος
ἦν πρὸς τὸν θ(εὸ)ν καὶ
θ(εὸ)ς ἦν ὁ λόγος(.)
πάντα δι' αὐτοῦ
ἐγένετο κ(αὶ) χωρεὶς (l. -ρὶς)
αὐτοῦ ἐγένετο
οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν(.)
κ(ύρι)ε † Χ(ριστ)έ υἱὲ καὶ
λόγε τοῦ θ(εο)ῦ τοῦ
ζοντος (l. ζῶ-) ὁ ἰασάμε
νος πᾶσαν νόσον
καὶ πᾶσαν μαλακίαν
ἴασαι καὶ ἐπίσκεψαι
καὶ τὴν δούλην σου
Ἰωαννίαν ἣν ἔτεκεν
Ἀναστασία ἡ καὶ
Εὐφημία(,) καὶ ἀπο
δίωξον καὶ φυγάδευ
σον ἀπ' αὐτῆς πάντα
πυρετὸν κ(αὶ) παντοῖον
ῥηγος (l. ῥῖ-) ἀμφημερινὸν
τριτεον (l. -αῖον) τεταρτεον (l. -αῖον).
καὶ πᾶν κακόν(.) εὔχεσ

θαι πρεσβίαις (l. -βεί-) τῆς
δεσποίνης ἡμῶν τῆς
θεοτόκου καὶ τῶν
ἐνδόξων ἀρχαγγέ
λων κ(αὶ) τοῦ ἁγίου καὶ ἐν
δόξου ἀποστόλου κ(αὶ)
εὐαγγελιστοῦ κ(αὶ) θεο
λόγου Ἰωάννου κ(αὶ) τοῦ
ἁγίου Σερήνου κ(αὶ) τοῦ
ἁγίου Φιλοξένου κ(αὶ) τοῦ
ἁγίου Βηκτωρος (l. Βίκτο-) κ(αὶ) τοῦ
ἁγίου Ἰούστου κ(αὶ) πάντων
[τῶν] ἁγίων(.) ὅτι τὸ ὄνομά
σου, κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς, ἐπικαλεσά (l. ἐπε-)
[μ]ην τὸ θαυμαστὸν
καὶ ὑπερένδοξον καὶ
φοβερὸν τοῖς ὑπε
ναντίοις(.) ἀμήν(.) †

C'est une amulette contre la fièvre pour Joannia, fille d'Anastasie. Elle contient, après l'allusion à l'évangile de S. Jean, v, 2 : ἔστιν δὲ.... ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ (l. 7 s.), l. 15-22, le commencement de l'évangile de S. Jean, I, 1-3, comme les amulettes d'Héracléopolis et celle de Berlin. Ici notre texte offre à la l. 22 la variante οὐδὲ ἕν qui se trouve aussi dans les manuscrits Sinaitic. corr. ABC etc. au lieu de οὐδέν (Sinait. * D). En finissant la phrase par ὃ γέγονεν au lieu de joindre ces mots avec la sentence qui suit, le texte est conforme aux manucrits C³ E G² H K etc. ; v. saint Ambroise, *Enarratio in Psalm.* XXXVI, 35 : Alexandrini quidem et Ægyptii legunt '... factum est nihil quod factum est', et interposita distinctione subiciunt 'in ipso vita est' (Hunt). — L. 26-27. v. saint Matth., IV, 23 : θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν et l'amulette *Oxyrhynchus Papyri*, n° 1077, aussi *Berlin. Griech. Urkund.*, n° 954. — Dans le même texte de Berlin (l. 3. 29) se trouve l'invocation de saint Serène, celle de saint Juste dans *Oxyrh. Papyr.*, n° 941,14. En ce qui concerne les amulettes contre la fièvre tierce ou quarte, G. Lumbroso cite la vie de Caracalla par Spartien, c. 5 : Damnati sunt... et qui remedia quartanis tertianisque collo adnexa gestarunt, et Ammien, XIX, XII, 14 : Si quis remedia quartanae... collo gestaret..... reus capitis interibat (*Archiv für Papyrus f.*, IV, 429).

Traduction :

« Allez-vous-en, mauvais esprit odieux, Jésus-Christ vous chasse. Le fils de Dieu et le Saint-Esprit vous ont effarouché ; Dieu de la piscine probatique,

sauvez votre servante Joannia, fille d'Anastasie, appelée aussi Euphémie, de toute sorte de mal. ✝ Au commencement était le Verbe et le Verbe était en Dieu et Dieu était le Verbe. Toutes choses ont été faites par lui, pas une chose qui ait été faite n'a été faite sans lui. Seigneur, Jésus-Christ, fils et Verbe du Dieu vivant, vous qui avez guéri toute sorte de maladie et tout relâchement, guérissez et gardez votre servante Joannia, fille d'Anastasie, appelée aussi Euphémie; chassez et écartez d'elle toute sorte de fièvre ardente, toute sorte de frisson, fièvre quotidienne ou tierce ou quarte et le tout par l'intercession de Notre-Dame, mère de Dieu, des archanges glorieux, du saint et glorieux apôtre, évangéliste et théologue Jean, de S. Serène, de S. Philoxène, de S. Victor, de S. Juste et de tous les saints. Parce que j'ai invoqué, Seigneur Dieu, votre nom admirable, extrêmement glorieux et formidable à tout adversaire. Ainsi soit-il. »

P. Papyrus provenant d'Héracléopolis Magna, Berlin, n° 954.

Texte grec publié dans l'édition officielle Berlinoise *Aegyptische Urkunden aus den Koeniglichen Museen zu Berlin. Griechische Urkunden*, IIIe vol., 9e fascicule, p. 278 s., n° 954; le même texte se trouve dans *Archiv für Papyrusforschung*, I, p. 431 s. L'original trouvé dans les fouilles d'Ahnas a été brûlé à son arrivée au port de Hambourg. Son écriture onciale, inclinée vers la droite, offrait le caractère du VIe siècle. Le papyrus a été plié en carrés de 0,020 × 0,010[mm] et entortillé par un fil brun.

✝ Δέσποτα θ̅ε̅ (l. θὲε) παντοκράτωρ
ὁ πατὴ[ρ] τοῦ κ(υρίο)υ καὶ σο (l. σωτῆρος) <ἡ>μῶν
[Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ κ]αὶ(?) ἅγιε Σερῆνε
εὐχαριστῶ ἐγὼ Σιλουανὸς υἱὸς
Σαραπίωνος καὶ κλίνω τὴν
κεφαλήν [μο]υ κα<τ>ενώπιόν σου
αἰτῶν καὶ παρακαλῶν(,) ὅπως διώ-
ξῃς ἀπ' ἐμοῦ τοῦ δούλου σου τὸν
δαίμονα προβασκανίας καὶ
τὸν κ[εφαλαλ]γίας καὶ τὸν τῆς
ἀηδίας κα[ὶ](?) πᾶσαν δὲ νόσον
καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἄφελε
ἀπ' ἐμοῦ, ὅπως ὑγιάνω κ(αὶ) [ἰσ-
χ[ύσω] εἰπεῖν τὴν ʽεὐʼαγγελικὴν
εὐχὴν [οὕτως(?) Π(άτ)ερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς] v. S. Matthieu, VI, 9-13.
οὐ(ρα)ν[οῖς ἁγιασθήτω] τὸ ὄνομά σου(·) ἐλθ[ά-]
τω ἡ βα[σιλεία σ]ου(,) γενηθήτω τὸ θ[έ-]
λη[μ]ά [σου ὡς] ἐν οὐ(ρα)νῷ κ(αὶ) ἐπὶ γῆ[ς(·) τὸν]

ἄρτον ἡ[μῶν τὸ]ν ἐπιούσιον δὸς ἡ[μῖν]
σήμερον καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλ[ή-
ματα ἡμῶν [κα]θὰ κ(αὶ) ἡμεῖς ἀφεί<ε> μεν
τοῖς ὀφει[λέταις ἡμῶν] καὶ [μὴ] ἄγε
ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, κ(ύρι)ε, ἀλλ[ὰ] ῥῦ[σαι ἡ-
μᾶς ἀπὸ τῆς πο[ν]ηρ[ίας(.) Σοῦ γάρ ἐστιν [ἡ δόξ]α εἰς
τοὺς αἰῶν[ας 9 lettres perdues] καὶ ἡ τῶν [. . . .]
ἐν ἀρχῇ ἦν [ὁ λόγο]ς(·) βίβλος κε (l. γε-) — v. S. Jean, i, 1. v. S. Matthieu, i, 1.
[νέσεως Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ υἱ[ο]ῦ Δαυίδ υἱοῦ Ἀβραάμ.]
ὁ φῶς ἐκ φωτὸς θ(εὸς, ἀληθινὸς χάρισον
ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου τὸ φῶς(.) Ἅγιε Σερῆνε(,)
πρόσπεσε ὑπὲρ ἐμοῦ ἵνα τελείως ὑγιάνω(.)

L. 2. La copie de l'original brûlé a fautivement σο δαίμων et καιενωπιον dans la ligne 6. — L. 10. Κ...ε.πας(?) édition de Berlin; je restitue κ[εφαλαλ]γίας en changeant légèrement ΠΑC en ΓΙΑC; cf. νόσον τῆς κεφαλ[ῆς] dans le papyrus de Berlin 955, voir plus haut. — L. 13-14. κ(αὶ)..[.] | λ... édition de Berlin; dans l'écriture cursive les deux lettres χ et λ ont des traits analogues. — L. 26-27. ἐν ἀρχῇ εισυ [6 lettres perdues]ς βίβλος κε.τ [5 lettres perdues] .ο. [9 l. p.] : édition de Berlin; je suppose qu'on a ici cité le commencement de l'évangile de saint Jean et de celui de saint Matthieu. — L. 11-12. Comparez saint Matthieu, iv, 23 : πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν; v. *Archiv f. Papyruskunde*, I, 433. — L. 15-24. V. saint Matthieu, vi, 9-13; voici les variantes du texte : l. 21, [κα]θά pour ὡς; l. 22, ἄγε pour εἰσενέγκῃς; l. 24. τῆς πο[ν]ηρ[ίας pour τοῦ πονηροῦ; à la l. 23, κ(ύρι)ε est une addition au texte.

Traduction :

« Seigneur, Dieu tout-puissant, père de notre Seigneur et Sauveur [Jésus-Christ], et vous, saint Serène! Moi Silvanus, fils de Sarapion, je fais ma prière, j'humilie ma tête devant vous en vous priant et demandant que vous chassiez hors de moi, votre serviteur, le démon de l'ensorcellement et celui du m[al de tê]te et de la rancune, aussi toute sorte de maladie et toute sorte de langueurs, afin que je sois sain et puisse prononcer la prière du Seigneur : [« Notre Père qui es] aux ci[eux], que ton nom soit [sanctifié,] que ton règne arrive, que ta volonté soit faite sur la terre comme au ciel. Donne-nous aujourd'hui notre pain quotidien et remets-nous nos dettes comme nous remettons aussi (les dettes) à nos débiteurs. Et ne nous induis point, Seigneur, en tentation, mais délivre-nous du mal. Car à toi est le règne à jamais. » Soit ajouté] aussi le [commencement des évangiles :] « Au commencement [était la parole] ». « Le livre de la gé[néalogie de Jésus-Christ, fils de David, fils

d'Abraham. » Vrai Dieu, lumière provenant de la lumière, donnez-moi, à moi votre serviteur, la lumière; saint Serène, pour moi prosternez-vous, afin que je gagne la santé complète. »

Q. Amulette bachmourique.

Comme appendice je publie un papyrus inédit de ma collection qui est peut-être le plus ancien texte en bachmourique. Il est écrit en belle onciale; au verso il y a un inventaire grec de vêtements du IVe siècle de notre ère. Le papyrus mesure 290 × 106mm; il a été plié dans les dimensions de 20, 15, 15, 26 et 30mm.

ϩⲓⲧⲉⲛ ⲡ...[
ⲉⲗⲁϥ ⲭⲱⲣⲏ ⲕⲉⲓⲛⲏ ⲛⲭⲁⲣⲓⲥ ⲙⲡⲉⲕ
ⲡ̄ⲛ̄ⲁ̄ ⲉⲧⲟⲩⲉⲉⲃ ⲛⲛⲁⲧⲛⲉⲩ ⲉⲗⲁϥ \`ⲉⲕ´ⲁⲥⲫⲁⲗⲓⲍⲉ
ⲏ
ⲛⲛⲉⲛⲯⲩⲭⲁⲟⲩ ⲙⲛ ⲛⲉⲛⲥⲱⲙⲁ ϩⲁⲃⲁⲗ ⲛⲛⲉⲛ
ⲉⲣⲅⲓⲁ ⲛⲓⲃⲓ ⲛⲧⲉ ⲡⲇⲓⲁⲃⲟⲗⲟⲥ ⲛⲧⲁⲕ ⲅⲁⲣ ⲡⲉⲧⲁï ⲡ̄ⲛ̄
ⲣⲣⲁ ⲉϩⲗⲏï ⲉϫⲱⲛ ⲙⲛ ⲡⲉϣⲏⲗⲓ ⲙⲙⲉⲗⲓⲧ ⲙⲛ
ⲡⲉⲕⲡ̄ⲛ̄ⲁ̄ ⲉⲧⲟⲩⲉⲉⲃ ⲛⲗⲉϥⲧⲁⲛϩⲁ ϩⲁⲑⲏ ⲛ̄ⲛ̄ⲉⲱⲛ
ⲙⲛ ϯⲛⲟⲩ ⲁⲩⲟ ϣⲁ ⲉⲛⲉϩ·

L. 3. ⲉⲕ au-dessus de la ligne. — L. 4. ⲯⲩⲭⲁⲟⲩ, bohaïrique ⲯⲩⲭⲱⲟⲩⲓ, sahidic ⲯⲩⲭⲟⲟⲩⲉ, est corrigé en ⲯⲩⲭⲏ.... « Fortifiez nos âmes et nos corps contre toutes les attaques du diable, car c'est vous qui régnez sur nous avec votre cher fils et le Saint-Esprit, qui est notre secours contre les Éons à présent et à jamais. »

R. Ancienne amulette chrétienne de Christiania.

Petit papyrus, 10 × 16mm, plusieurs fois plié, actuellement à la bibliothèque universitaire de Christiania en Norvège: publié par S. Eitrem et Fridrichsen, *Ein christliches Amulett auf Papyrus, Videnskapsselskapets Forhandlinger for 1921*, n° 1, Christiania, Jacob Dybwad, 1921. Écriture onciale du IVe siècle. Le texte est répété en *Aegyptus*, 3, 1922, 66 s. : *A new Christian amulet.*

χμγ

ωρωρ φωρφωρ ϊαω σαβαωθ αδωναι ελωε σαλαμανι ἀρχε( )
δέννω σε(,) Σκόρπιε Ἀρτεμίσιε τιε διαφύλαξον τὸν οἶκον τοῦτον
μετὰ τῶν ἐνοικούντων ἀπὸ παντὸς κακοῦ ἀπὸ βασκοσύνης
πάσης ἀερίνων π[ν]ευμάτων καὶ ἀνθρωπίνου ὀφθαλ[μ]οῦ
καὶ πόνου δειν[οῦ καὶ] δήγματος σκορπίου καὶ ὄφεως διὰ τοῦ

ὄνομα τοῦ ὑψίστου θεοῦ ναιας μελιζ ξυρουρο αααααα·
βαϊνχωωωχ μα ιιιιι λ ηναγκορη(.) φύλαξον κύριε υἱὲ τοῦ
Δαυὶδ κατὰ σάρκα(,) ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου
Μαρίας ἅγιε ὕψιστε θεὲ ἐξ Ἁγίου Πνεύματος(.) δόξα σοι
οὐράνιε βασιλεῦ(.) ἀμήν(.) α ✝ ω ☧ Α ✝ Ω ἰχθῦς

L. 1. Une explication assez plausible du ΧΜΓ qui se trouve à la tête de divers textes de l'époque chrétienne, est celle que j'ai proposée dans les *Mittheilungen aus der Sammlung der Papyprus Erpherzog Rainer*, VI, 118 : Χριστὸν Μαρία γεννᾷ; elle a été adoptée aussi par Eitrem. — L. 2. L'amulette commence ainsi comme le texte analogue *Oxyrhynchus Papyri*, VIII, 1152; l'invocation par Iao Sabaoth Adonai Éloé se trouve très souvent dans les *Ephesia Grammata*, p. 21 s., que j'ai publiés en 1886. Après Salamani, invocation semblable au nom magique de Salomon; à la fin de la ligne, se trouve l'abréviation ἀρχ'; suppléez, peut-être, ἀρχάγγελε etc. — L. 3. δέννω, *ligo*, offre la forme récente du verbe δέω; l'idée est celle-ci : le démon doit être lié pour qu'on en fasse usage dans la magie, car il doit protéger la maison et tous ses habitants. Le démon Scorpios Artemisios a un nom mystique qui est indiqué par la valeur numérique des lettres qui le composent, c'est-à-dire 315; mais il est difficile de trouver la solution de cette énigme; serait-ce, peut-être, σαλαμαλι? Un passage analogue se rencontre dans le grand papyrus magique de Paris, l. 936-7 : κρατῶν ψῆφον 'γχξγ' ἐπὶ μασθοὺς οὕτως κάλει : « portez sur la poitrine le nombre 3663 et invoquez ainsi »; par ce nombre est indiqué le nom Βαινχωωωχ (2 + 1 + 10 + 50 + 600 + 800 + 800 + 800 + 600 = 3663 dans la valeur numérique des lettres). — 7. L. ὀνόματος.

Après l'incantation et la prière, viennent à la fin les mots : Amen, Alpha, Oméga, entre des croix, et ikhthys (poisson); comparez Th. Hopfner, *Offenbarungszauber, Studien zur Palaeographie und Papyruskunde*, XXI, 1921; J. Doelger, *Das Fischsymbol in fruehchristlicher zeit*, 1912.

Traduction :

« (Christ est le fils de Marie.) Oror phorphor Iao Sabaoth Adonai Éloé Salamani arch(ange). Je te lie, (démon). Scorpion Artemisios, conservez cette maison avec tous ceux qui y sont, de tout mal, de tout ensorcellement, des méchants démons de l'air, du mauvais œil des hommes, peine affreuse, piqûre de scorpion et de serpent, par le nom de Dieu tout-puissant. Naias Méliz Xyrouro aaaaaa Bainkhoookh Maiiiiil Énankoré. Gardez, Seigneur, propre fils de David, né par la sainte Vierge Marie, Saint, tout-puissant Dieu du Saint-Esprit. Gloire à vous, roi céleste. Ainsi soit-il. Alpha ✝ Oméga (Chrismon). Alpha ✝ Oméga. Ikhthys. »

CHAPITRE IV

FRAGMENTS LITURGIQUES ET PRIÈRES

Dès les premiers temps de l'Église on avait besoin de textes écrits pour les prières de la messe, les prières à l'occasion des fêtes et les prières pour les diverses circonstances de la vie. L'étude de certains papyrus nous révèle l'existence de toute une littérature liturgique qui a eu son origine aux IIe et IIIe siècles et qui a été copiée à ce moment. Nous rassemblons ici ces textes liturgiques sur papyrus en ajoutant quelques petites prières écrites sur des feuilles de papyrus détachées. Voici la table de nos textes, qui, d'une manière éloquente, témoigne du caractère religieux de la vie des chrétiens des premiers siècles.

1) Papyrus liturgique de Dèr-Balyzeh.
2) Papyrus liturgique de Berlin P. 9794.
3) Fragment de la liturgie de la communion.
4) Liturgie du Sanctus.
5) Adoration du sang de Jésus-Christ.
6, 7) Prières à saint Michel.
8) Le Trisagion.
9) Fragment liturgique pour Noël.
10) Fragment liturgique pour la fête de l'Épiphanie.
11) Prière contre les maladies et pour les fruits de la terre.
12) Bénédiction d'une porte.
13) Prière d'un malheureux.
14) Prière pour une femme.
15) Deux anciennes prières chrétiennes.
16) Ancienne prière chrétienne.
17) Réflexions sur la Résurrection.

1) Papyrus liturgique de Dêr-Balyzeh.

Fragments de trois feuillets arrachés d'un livre, papyrus de la Bibliothèque Bodleienne d'Oxford, présentés par Flinders Petrie, provenant de la Haute-Égypte. Publications : *Fragments inédits d'une liturgie égyptienne écrits sur papyrus. Report of the nineteenth eucharistic congress, held at Westminster from*

9th to 13th September 1908, with 14 illustrations, London, 1909, p. 367-401. *Le nouveau papyrus liturgique d'Oxford, Revue Bénédictine*, XXVI, 1909, 34-51, par P. de Puniet. *Der liturgische Papyrus von Dêr-Balyzeh eine Abendmahlsliturgie des Oestermorgens bearbeitet von Theodor* Schermann : *Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur...* von Adolf Harnack und Carl Schmidt, 3e série, III, 1 b. (XXXVI, 1 b.), Leipzig, 1910. Ed. von der Goltz, *Neue Fragmente aus der aegyptischen Liturgie, zeitschrift für Kirchengeschichte*, XXX, 1909, 355. S. Salaville, *Le nouveau fragment d'anaphore égyptienne de Deir Balyzeh, Échos d'Orient*, XII, 1909, 331 sq. *La double épiclèse des anaphores égyptiennes, ibid.*, 1910, 133 sq. P. de Puniet, *A propos de la nouvelle anaphore égyptienne, ibid.*, 1910, 72-76.

L'ordre des fragments est celui de Schermann.

I recto.

[. . . . .]
TH[ ]
α.μου καὶ π[18-20 lettres perdues]
ἀγαθῶν εἴη ..[18-20 lettres]
ὅτι ἡμῶν σω[τὴρ 16 lettres]
σαν τὰ ἔθνη που σε υ.. [12-13 lettres]
ὅτι οὐκ ἐβοήθησεν αὐτ[οῖς c. 7 lettres]
Σὺ ἡμῶν βοηθὸς σὺ.. [12 lettres]
σὺ ἡμῶν ἡ καταφυγὴ [12 lettres]
σὺ ἡμῶν ἀντιλήμπ[τωρ κατὰ πάντα μὴ]
ἐνκαταλείπῃς ἀλλ[ὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀ-]
πὸ παντὸς κινδύνου [καθιστα-]
μένου καὶ ἀπ.. [15-18 lettres]
[Σὺ] μεγάλη ἡμῶ[ν 13 lettres]
[μετά]δος ἡμῖν ἴασιν[c. 14 lettres]
[.....]σοντι. δο[15 lettres]
[11-12 lettres] ιτ[ ]
[. . . . .]

L. 4. εἴη, on pourrait lire aussi επι(π), επε(π), ενε(π). — L. 5. σω[: βοη[θὸς] de Puniet. — L. 10-12. Suppléments donnés par de Puniet.

I verso.

[ ]θ
[ ]ην
[ ]σ ὦσον δέ
[σποτα....... καὶ τὰ αἰτήματα τῶν

δουλων σου ὁ πως χαρισηται ὁ τὴν ἐ
ξουσιαν ἐ χων δεσποτης αγιος
παντοδύνα μος κύριος ὄνομα αὐτῷ ὁ ἐν ὑ
ψηλοῖς οἰ κῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν
καθήμενος ἐ πὶ τοῖς οὐρανοῖς ὁ ὤν(.)
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν(·)
ЄΥΧ Η
ὁ προεστὼς εὐχαριστε ἰ(.)
τῶν Χερουβ ὶμ δέσποτα παντοκρά
τορ· ἐπουράνι ε ἐπίσκοπε, πανάρε
τε... κύριε(.) ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ποιήσας τὰ πάντα
ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰ ς 'τὸ' εἰναι τὰ πάντα
καὶ πάντα χωρῶν μόνος δὲ ἀ]χώρη[τος ὤν
[une ou deux lignes perdues à 26 ou 28 lettres]

L. 3. Ou πλήρ]ωσον? — L. 5-6. ε] ἰρήνην : de Puniet. — Suppléments de Puniet. — L. 11. ΑΛΛ Η : C. Schmidt. — L. 12. Ou [τῆς εὐχαριστίας εὐχ[ή. — L. 17. On cite ici *Hermas Pastor*, Mandat. i, 1.

ii recto.

[ ]
[σοὶ παραστήκουσι]
κ]ύκλῳ τὰ Σεραφὶμ ἑξαπτέρυγ]ες τῷ ἑνὶ
κ]αὶ ἑ[ξ[απτέρυγες τῷ ἑνὶ] καὶ ταῖς
μὲν δυσὶ[ν κατεκά]λυπτον τὸ πρόσω
πον καὶ τ]αῖς δυσὶ]ν τοὺς πόδας καὶ
ταῖς δυσὶ[ν ἐπέτα]ντο(.) πάντα δὲ πάν
τοτέ σε ἁγ[ιάζει(.) ἀλλὰ μετὰ πάντων
τῶν σε ἁγιαζόντων δέξαι καὶ τὸν
ἡμέτερον ἁγιασμὸν λε[γ]όντων σοι(·)
Ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος Σαβαώθ(,) πλή
ρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξ]ης σου(.)
πλήρωσον καὶ ἡμᾶς τῆς παρ[ά σου]
δόξης [κα]ὶ καταξίωσον κατ[απ]έμψαι
τὸ πνεῦμα τ[ὸ ἅ]γιόν σου ἐπὶ τὰ κτίσματα
ταῦτα [καὶ ποίησ]ον τὸν μὲν ἄρτον
σῶμα τ[οῦ κυρίου καὶ] σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
[τὸ] δὲ π[οτήριον α]ἷμα τῆς καινῆς

L. 1 sq. Supplément de Puniet suivant Isaïe, vi, 2. — L. 13. Supplément de Puniet suivant saint Jean, xvii, 5 : τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον... παρά σοι.

II verso.

[διαθήκης(.)] ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ᾗ νυκ[τὶ]
τ[ὶ] παρεδίδοτο λαβὼν ἄρτον ἔκλα[σε]
σε κ[α]ὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν
τοῖς μα[θ]ηταῖς αὐτοῦ καὶ ἀποστό[λ]οις
εἰπών(·) λ[ά]βετε φάγετε πάντες ἐ[ξ]
αὐτοῦ(·) τοῦτό μ[ου ἐστὶν] τὸ σῶμα τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν διδ[ό]μενο[ν] εἰς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν(·) ὁμο[ί]ως με[τὰ] τὸ διπνῆ (l. δει-)
σαι λαβὼν ποτήριο[ν] κ[αὶ] ε[ὐ]λογήσας
καὶ πιὼν ἔδωκεν αὐτοῖς εἰπών(·)
λάβετε(.) πίετε πάντες ἐξ αὐτοῦ· τοῦ
τό μου ἐστὶν τὸ αἷμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν(·)
ὁ[σάκις] ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρ[τον] τοῦτον
πί[νη]τε δὲ τὸ ποτήριον [το]ῦτο(,)
τὸν ἐμὸν θάνατον καταγ[γέλ]λεται (l. -τε,)
τὴν ἐμὴν ἀνάστ[ασιν ὁμολογ]εῖτε(·)
τὸν θάνατόν σου κ[αταγγέλλ]ομεν(,)
τὴν ἀνάμνησίν (l. -στασιν) [σου ὁμολογοῦμ]εν
καὶ δεόμεθα τ[

L. 1. Supplément de Puniet; ἐν ᾗ νυκτί Schermann et Sérapion de Thmouis.

III recto.

[. . . . . μέτο]χοι
τῆς δ[ωρεᾶ]ς σου εἰς δύναμιν πνεύματος
ἁγίου [εἰς β]εβαίωσιν καὶ προσθήκην
πίστε[ως·] εἰς ἐλπίδα τῆς μελλού
σης α[ἰων]ίου ζωῆς διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ [δι' οὗ] σοι τῷ πατρὶ ἡ δόξα σὺν [ἁ]
γίῳ [πνεύματι εἰ]ς τοὺς αἰῶνας ἀμήν(.)

L. 7. A la fin il y a une grande coronis, qui annonce le terme d'un chapitre.

III verso.

[ὁ νεο]φ[ώτιστος]
ὁμολογεῖ τὴν πίστιν [οὕτως·]
πιστεύω εἰς θεὸν πατέρα παντοκράτορα
καὶ εἰς τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν τὸν

5 κυριον ἡμων Ἰησουν Χριστὸν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
6 καὶ εἰς σαρκὸς ἀνάστασιν καὶ ἁγία (l. ἁγίαν -κὴν -ίαν)
7 καθολικὴ ἐκκλησια(ν) τέλος.

Traduction :

A. La prière des croyants, I recto 1 à I verso 10.

« ..... vous êtes notre défenseur... vous êtes notre secours... vous êtes notre protecteur contre tout mal; ne nous abandonnez pas, mais délivrez-nous de tout danger qui nous menace... vous êtes notre grand... Seigneur, exaucez les prières de vos serviteurs; que le saint Seigneur, tout-puissant, qui a la disposition sur tout, donne la grâce... son nom est le Seigneur qui demeure dans le ciel et qui, de son trône, regarde les humbles créatures; c'est lui qui existe. Gloire à lui dans tous les siècles. Ainsi soit-il. »

B. Action liturgique de grâces, I verso 11 à II recto 12.

« Prière. Action de grâces. Tout-puissant Seigneur des Chérubins, vous qui surveillez tout dans le ciel, Seigneur de toute vertu, Dieu père de notre Seigneur Jésus-Christ, vous qui avez créé tout, ainsi que tout existe n'ayant pas existé; vous qui contenez tout, mais qui seul n'êtes pas contenu dans quelque chose. Autour de vous, de chaque côté, sont les Séraphins; ils ont six ailes, deux ailes qui couvrent leur visage, deux les pieds, deux ailes pour voler. Tout vous loue en tout lieu. Mais souffrez qu'avec tous ceux qui vous louent nous joignions nos louanges, qui vous disent : Saint, Saint, Saint est le Seigneur Sabaoth. Le ciel et la terre sont remplis de votre gloire. »

C. Infra actionem, II recto 13 à II verso 20.

« Remplissez-nous aussi de la gloire qui est à vous et daignez nous envoyer le Saint-Esprit sur ces créatures et faites que le pain soit le corps de notre Seigneur et Sauveur Jésus-Christ et le verre (de vin) le sang du Nouveau Testament. Car notre Seigneur Jésus-Christ, dans la nuit où il fut livré par trahison, prit du pain, le rompit et, après avoir rendu grâces, le donna à ses disciples et apôtres en disant : Prenez, mangez-en tous : ceci est mon corps donné pour vous pour la rémission des péchés. De même, après le souper il prit la coupe, il la bénit, et après avoir bu il la leur donna en disant : Prenez, buvez-en tous, ceci est mon sang qui sera répandu pour vous en rémission des péchés. Toutes les fois que vous mangerez de ce pain, et que vous boirez de cette coupe, annoncez ma mort et confessez que je suis ressuscité d'entre les morts. Nous annonçons votre mort, nous confessons que vous êtes ressuscité et nous prions... »

D. Prière pour participer aux grâces de la communion, au recto.

« .... participer à vos grâces par la vertu du Saint-Esprit, pour être réconforté et pour avancer dans la foi, pour espérer la vie éternelle future par notre Seigneur Jésus-Christ par qui est la gloire au Père avec le Saint-Esprit dans les siècles. Ainsi soit-il. »

E. La confession de la foi, au verso.

« Voici comment [le nouveau croyant] fait la confession de la foi : Je crois en Dieu le Père tout-puissant et en son Fils unique notre Seigneur Jésus-Christ et au Saint-Esprit, la résurrection de la chair et la sainte Église catholique. Fin. »

Les fragments liturgiques de Dêr-Balyzeh offrent des analogies remarquables avec les anciens textes des liturgies grecques, latines, syriaques, avec Clément d'Alexandrie, Origène, le Pasteur d'Hermas... L'original de notre papyrus semble remonter jusqu'au IIe ou IIIe siècle de notre ère.

2) Papyrus liturgique de Berlin P. 9794.

Papyrus de Berlin P. 9794, publié par C. Schmidt et W. Schubart, *Altchristliche Texte* (*Berliner Klassikertexte,* VI), 1910, p. 110-117. Écriture onciale, altérée par des formes cursives; IIIe siècle; notons $\overline{IY}$ $\overline{XY}$, l. 62, abréviation pour Ἰησοῦ Χριστοῦ, mais Γ̣ησου Χρηστου, l. 12, en toutes lettres, comme ανθρωπος, l. 57.

C'est le fragment d'un rouleau, 250 × 300mm, contenant trois colonnes d'écriture, dont la seconde seule est intacte. Le texte offre, autant qu'on peut en juger, une collection de 5 prières liturgiques : à la fin de la première, dans la 1re colonne, suivent 15 lignes de la seconde prière et le commencement de la troisième qui est continuée dans la 2e colonne; le titre de la quatrième est ἄλλη (à suppléer εὐχή ou προσευχή); la cinquième est intitulée : προσευ[χὴ] τῶν [ἀποστό]λων Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων : « prière des apôtres, de Pierre et des autres », occupant probablement la 3e colonne entière.

1re colonne.

1-3	[trois lignes perdues		
4	[	35 lettres perdues	] κοινωνί
5	[κ	29 lettres perdues	κ]αλὴ λίαν καὶ
6	[	32 » »	]. απ ...] σου
7	[	37 » »	] ἐν σοὶ
8	[	41 » »	]
9	[	32 » »	βα]σιλεία ἀπὸ

τοῦ νυν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας ἀγηράτους ἀτελευτή
τους αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν(.)
32 lettres perdues Ἰησου Χριστοῦ
33 » » ἐν τῷ ὀνό
ματι 30 lettres perdues]. αν(.) ὅπως
33 » » ον σοῦ καὶ
31 » » υ ἱῶν σου
32 » » ς καιρω .
32 » » σπεῖρας
30 » » παρὰ σοὶ νί
κη 30 lettres perdues ἐν πίστει
32 » »]. σωφρο.
σύνη 27 lettres perdues]ομένους
32 » »] πανελε
ημων 26 lettres perdues σὺν πατρὶ
29 » » καὶ ἀε ὶ καὶ νῦν
καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμή]ν >>> ς
32 lettres perdues . μου φω
[τις 30 » »]λύματα
32 » »]μου ἀπὸ
18 » » εὐεργέτης πάντων τῶ]ν ἐπι

L. 21, σωφρο. erreur de ponctuation à la fin de la ligne.

2e colonne.

στρεφόντων [ἐπ' αὐτόν, φ]ωστὴρ πάντων σκοτωμ[έ]νων(,)
φυτουργὸς πασ[ῶν τῶν κατα]βολῶν(,) γεωργὸς πάσης ἐ[ν]οη[μα-] (l. ἐννο-)
τικῆς ἀνθρώ[πων αὔξης(,) ἐλέ]ησόν με(,) κύρ[ιε,] καὶ κατασκεύασό[ν] (l. -σόν)
με ναὸν ἠξιω[μένον(·) μὴ παρ]ατήρει μ[ο]υ τὰ ἀνομήματα(·) ἐ[ὰ]ν
γὰρ παρατηρήσ[ῃς μου τὰς ἀσε]βείας(,) οὐ δυνήσομαι στῆναι ἐνώ
πι[ό]ν σου(·) ἀλλὰ κα[τὰ τὸ μέγα ἔλ]εός σου καὶ κατ[ὰ τὸ [πλ]ῆθος [τῶν] οἰ-
κτ[ι]ρμῶν σου ἐξ[άλειψον τὰ ἀ]μβλακήματα δ[ι]ὰ μόνου τοῦ ἁγιω-
τάτου παιδός σ[ου Ἰησοῦ Χριστο]ῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ ἀρχιΐα-
τροῦ τῶν ψυχῶν [ἡ]μῶ[ν(.) εἴη σοὶ] ἐπ' αὐτῷ δόξα κράτ[ο]ς πᾶ[σ]α με-
γαλοσύνη μεγαλ[ο]πρέπεια εἰς τοὺς σύμπαντας ἀγηράτους ἀτε-
λευτήτους αἰῶ[ν]ας [τ]ῶν αἰώνων ἀμήν >>>>>>>>>>>>>>>>
ἄλλη
ἅγιος [ὁ θεὸς ὁ ὑποδ]είξας μοι ἀπὸ τοῦ νιος ζωὴν καὶ φ[ῶς,] ἅγι-
ος ὁ θεὸς κ[αὶ πατὴρ τῶ]ν ὅλων(,) ἅγιος εἶ [ὁ ἀπ'] ἀρχῆ[ς ὤν(,) ἅγιο]ς

45 ὁ θεὸς ὃ[ς γινώσκε]ται ἀπὸ τῶν [ἰδίω]ν ἔργων..... ἅγιος εἶ ὁ]
46 θεὸς ὃς π[άντα περιδέ]χεται κα[ὶ] γινώσ[κει(,)] ἅγιος [εἶ] [ὁ θεὸς]
47 ὁ λόγῳ συ στησάμενος τὰ πάντ]α(,) ἅγιος εἶ ὁ[ν] ἡ φύσις οὐκ ἐμαύρω-
48 σεν(,) ἅγιος εἶ οὗ πᾶσα φ[ύσις ἀξία ἐπαίν]ου(.) ἅγιος εἶ ὁ πάσης δυναστεως (l. -άμεως)
49 ἰσχυρότερος(,) ἅγιος ε[ἶ] ὁ [ὑπὲρ πάντα] μείζων(,) ἅγιος εἶ ὁ κριττων (l. κρεί-)
50 τῶν ἐπαίνων(,) δέξε (l. -αι) μ[ου τὰς φω]νὰς ἀπὸ ψυχῆς και καρδίας
51 πρὸς σὲ ἀνατεταγμένας(,) ἀνεκλάλ[η]τε(,) ἄρρητε(,) σιωπῆ φωνού-
52 μενε(,) αἰτουμένῳ τὸ μ[ὴ] σφαλῆναι τῆς γνώσεως τῆς κατὰ ὕφος
53 ἡμῶν αὐτῶν ἐπίνευσ[ο]ν με καὶ ἐνδυνάμωσόν με καὶ τῆς
54 χάριτος ταύτης φωτίσω τοὺς ἐν εὐνοίᾳ τοῦ γένους μου ἀδελφοὺς
55 υἱοὺς δὲ σοῦ(·) τὸ γὰρ πνεῦμά μου τῷ θείῳ πνεύματι(·) διὸ πιστεύω
56 καὶ μαρτυρῶ· ἧς ζωὴ[ν] καὶ φῶς χωρῶ· εὐλογητὸς εἶ(,) πάτερ(,) ὁ σὸς
57 ἄν̅θ̅ρωπο[ς συ]ναγιάζειν σοι β[ο]ύλεται(,) καθὼς παρέδωκας τὴν
58 πᾶσαν ἐξ[ουσί]αν αὐτῷ(·) ε[ἴ]η σοι δόξα καὶ νῦν καὶ <ἀ>εὶ καὶ εἰς τοὺς
59 σ[ύ]μπαντα[ς αἰ]ῶνας τ[ῶ]ν αἰώνων [ἀ]μήν >>>>>
60 προσευ[χὴ] τῶν [ἀποστό]λων Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων(.)
61 ἅγιος εἶ κύρ(ιε) θεὸς παντοκ[ρ]άτωρ [καὶ πατὴρ τ]οῦ κυρίου ἡμῶν
62 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ῦ(,) ὁ πα[ρά]δισο[ς (l. -δει-) τῆ]ς τρυφῆς(,) ἡ ῥάβ[δος ἡ βασι]λική(,) ἡ πο[λυ]τε-
63 λὴς ἀγάπη(,) [ἡ] βεβ[αία καὶ πι]στὴ ἐλπί[ς(,)... ἡ βου]λὴ ἡ ἀνεξιχνίασ-

3ᵉ colonne.

64 τ[ος] . . . .
65 γι . θ . . . . [
66 πηγὴ ἡ[
67 συ . . . . . . [
68 . . . . . . [
69 η . . . . . [
70 λης παρθε[νο
71 τὸ κ[α]ύχημα τῶν[
72 μένον χρυσίον(,) ἅγ[ιος εἶ ὁ θεὸς
73 ἡ κλῖμαξ τ[οῦ] οὐρα[νοῦ
74 καινὴ δι[α]θ[ήκ]η ἡ τ[
75 τῶν κατ....ε[.]τω[ν
76 καθάρσε[ως..]. τατι[
77 νων(,) ὁ ἐπ[ιχορηγῶ[ν
78 σιν(,) ὁ τον.[....].[...

79 . .
80 ἅγιος εἶ κύριε θεό[ς]
81 ὁ βασιλεὺς [τ]ῶν βασιλ[ε]υόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων (,) ὁ μό-
82 νος ἔχων ἀ[θ]ανασίαν (,) φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον(,) ὃν εἶδεν ἀνθρώπων
83 οὐδεὶς οὐδὲ ἰ[δεῖ]ν ... [7 lettres] ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερου-
84 βὶν καὶ ἐπὶ θρόνον [14 lettres perdues ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων
85 ἀνέμων (,) ὁ κτίσας τὸν [οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα
86 τὰ ἐν αὐτοῖς(,) ὁ πάντα
87 των(,) οὗ πᾶσα ἡ γῆ καὶ πᾶ[ς] ὁ οὐρανὸς ἀγαθό-
88 τητος καὶ τῆς χρηστοτη[τος ἀ-
89 κατάληπτος ἐν ...
90 ἀνθρωπίνων ἔργων (,) ὁ [ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς
91 λιτουργοὺς αὐτοῦ π<υ>ρὸς φλ[όγα(,) ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα]
92 καὶ καθ' ὁμοίωσιν(,) ὁ μ[ε]τρήσας τὸν οὐ(ρα)νὸν σπιθαμῇ καὶ πᾶσαν τὴν
93 γῆν δρακ[ὶ κ]αὶ πάντα τὰ κ[καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν]
94 τὰ π[ά]ντα ἐνώπιόν σου
95 τὰ καὶ ἐν χειρὶ τύχη..
96 που [τῶ]ν υἱῶν τησιν.

TRADUCTION :

(2e colonne) « ... bienfaiteur de tous ceux] qui tendent à vous; qui fait luire la lumière dans toutes les ténèbres; qui fait croître toutes les semences, cultivateur de tout accroissement spirituel des hommes; ayez pitié, Seigneur, de moi; faites de moi un temple précieux (de Dieu). N'insistez pas sur mes péchés; car si vous insistiez sur mes iniquités, je succomberais devant vous. Mais par votre grande pitié et la multitude de votre miséricorde, anéantissez les péchés par votre seul Fils très saint, Jésus-Christ, notre Seigneur et médecin de nos âmes. Gloire à vous par lui, force, toute grandeur, magnificence dans tous les siècles des siècles sans cesse pour toujours. Ainsi soit-il.

« Autre prière.

« Dieu est saint; il m'a donné la vie et la lumière du néant (l. ἀπὸ τοῦ οὐκ ὄντος). Dieu est saint, il est père de tout; vous êtes saint, vous avez existé au commencement. Dieu est saint, il est perceptible par ses [œuvres?]. Dieu est saint, il embrasse et connaît tout. Dieu est saint, il a tout créé par sa pensée; vous êtes saint, la création ne vous a pas fait méconnaissable; vous êtes saint, toute votre nature est digne de louanges; vous êtes saint, plus fort que toute domination; vous êtes saint, plus grand que tout; vous êtes saint, meilleur que toutes les louanges, agréez mes cris qui de la profondeur de mon âme et de mon cœur sont dirigés vers vous; (votre nom est)

ineffable, indicible, invoqué dans le silence, agréez ma prière de ne pas être trompé dans mon entendement... réconfortez-moi, que j'allume la lumière de cette grâce dans mes frères qui sont aussi vos fils, par amour de ma race comme homme. »

(Suivent quelques commencements de prières : « car mon esprit par l'esprit divin »... ; « c'est par cela que je crois et que je fais témoignage » ; « dont je contiens la vie et la lumière »...)

« Gloire à vous, Père, votre sujet vous la veut rendre, car vous lui avez donné toute liberté. Gloire à vous maintenant et toujours et dans les siècles des siècles. Ainsi soit-il.

« Prière des Apôtres, de Pierre et des autres.

« Vous êtes saint, Seigneur Dieu tout-puissant, père de notre Seigneur Jésus-Christ, paradis abondant, sceptre royal, amour précieux, espérance forte, ... volonté impénétrable [......] gloire, or pur ; vous [êtes saint, Dieu, ...] échelle du ciel... nouveau Testament... Vous êtes saint, Seigneur, Dieu, roi des rois et seigneur des seigneurs, seul i[mmortel ; demeurant dans la lumière inaccessible, personne ne vous a jamais vu ... [vous avez votre trône sur les Chéru]bins... [vous vous promenez sur les ailes] des vents, vous êtes le fondateur du ciel, de la terre, de la mer et tout ce qui est en elle, à qui appartient toute la terre et le ciel, ... vous faites des vents vos messagers et des flammes de feu vos serviteurs ; vous avez créé l'homme à votre image et ressemblance, votre empan est la mesure du ciel et votre main celle de la terre... tout est très beau devant... »

3. Fragment de la liturgie de la communion.

Papyrus P. 7561 du Musée de Berlin, 300 × 90mm. Grande écriture de la basse époque (VIIe ou VIIIe siècle?) au recto et au verso de la même main. Publications : Fr. Krebs, *Nachrichten der Koeniglichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen*, 1892, n. 4, I. C. Schmidt et W. Schubart, *Berliner Klassikertexte*, VI, 1910, p. 121.

Écriture sur les fibres verticales.

1 ☩ ὁ ἐν κωλπης (l. κόλποις) τοῦ πατρὸς Θ(εὸ)ς λ[όγος ὑ]πάρχον'' (l. -ων) συμερων (l. σήμερον) ἐν τῷ στ[αυ]ρ[ῷ

2 παραγέκωνεν (l. γεγο-) καὶ (κ ex τ corr.) ταφυναι (l. -ῆναι) καταξιώσας ὡς ἄνθρωπος (l. -ος)

3 ἰδίῳ θελήματι(,) οὕτως (l. -ος) τaὶ (l. δὲ) τριήμερος ἀναστὰς καὶ ἐχαρίσατο ὑμῖν (l. ἡ-)

4 τὸ μέγα ἔλεως (l. -ος) P I

Écriture sur les fibres horizontales.

1 ✝ Τὼν θάνατών σου κ(ύρι)ε κατανγέλλωμεν (l. τὸν θάνατον... καταγγέλλομεν) καὶ τὴν ἁγίαν σου ἀνάστασιν

2 δοξωλωγοῦμεν (l. -ξολο-) Χρ(ιστό)ς(·) Ἐξιώθημεν (l. ἠ-) γὰρ τὴ[ν] μιστική[[ν]] (l. μυ-) καὶ ἀνεκλάναιτόν (l. -λαλη-) σου

3 τραπεζα (l. τῆς -κῆς καὶ ἀνεκλαλήτου σου τραπέζης) καὶ ὑμῖς (l. ἡ-ει) προθύμως μεταλαβομεν (l. -ωμεν) ἐκ τῶν πρωκιμενον (l. προκειμένων) σου

4 τωρων (l. δώ-) τῶν πνευματικῶν(,) σὺν ἀνγελης (l. ἀγγέλοις) ιπομεν (l. εἴπωμεν) των (l. τὸν) ὕμ[νον]

5 των (l. τόν) ἐπινίκιον· Ἀλληλούια »

Traduction :

« Le Verbe qui est dans le sein de Dieu le Père a daigné aujourd'hui être crucifié et enseveli comme homme selon sa volonté, il est ressuscité le troisième jour et il nous a favorisés de sa grande miséricorde.

« Christ, nous confessons que vous êtes mort, et nous chantons les louanges de votre résurrection. Car nous sommes jugés dignes de participer à votre table mystique et ineffable, et nous participons aussi avec ardeur aux dons spirituels qui nous sont offerts, et de concert avec les anges nous prononçons l'hymne de la victoire, Alleluia. »

4) Liturgie du Sanctus.

Six fragments de papyrus de la collection de l'archiduc Rainer, n° 19937. Trois fragments contigus mesurent 170 × 100mm. Belle écriture onciale rectangulaire sur les fibres horizontales. vie siècle. Le verso est en blanc. Inédit.

✝ ἀρχ[15 lettres perdues] . αιτου . [
ρωμ[ ]ταῖς ἀποστολικαῖς δ[

Ἄξιον καὶ δίκαιον ἀληθῶς πρὸ πάντων αἰ[νεῖν σε τὸν
ὄντως ὄντα θν (l. θεόν) τὸν πρὸ πάντων γε[
ὄντα ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν ουνοις (l. οὐρανοῖς) . [
τὸν μόνον ἀγένητον κ(αὶ) ἄν[ ]άβασίλευτον κ[αὶ
[ἀδέ]σποτον κ<αὶ> ἀνενδε[ῆ παντὸς] ἀγαθοῦ χορηγ όν
[ ]να τὸν πάντοτε[

Les mots ἄξιον δίκαιον ἀληθῶς ὄντα οὗ αγένητον ἀν[ ]σποτον αβασίλευτον αγαθοῦ πάντοτε portent leurs accents dans le papyrus.

TRADUCTION :

« ... Il est vraiment digne et juste que nous vous offrions avant tout [nos louanges], vrai Dieu qui avez été avant toute gé[nération...] qui êtes l'origine de tout ce qui est dans les cieux... seul sans origine et sans... le seul souverain et seigneur, qui n'a besoin de rien.. à qui nous devons [tout ce qu'il y a] de bon... qui toujours] »

Petits fragments, 45 × 35mm.

]ιας κ>(αι) γενέ[
]κ>(αι) ωσαυτως ἐυ[
]φετηρίας ει[

35 × 120mm.

γ]νωσισ ἡ αἴδιος ὅρασις

5) **Adoration du sang de Jésus-Christ.**

Papyrus de la collection de l'archiduc RAINER, n° 19931. Écriture cursive dans des fibres horizontales. ve siècle. Le papyrus porte des plis parallèles à une distance de 9mm environ. 60 × 140mm. Inédit.

⸖ δι' ἡμᾶς
1 † αἷμα τοῦ σαρκοθέντος (l. -κω-) ⸖ ἐκ τῆς ἁγία[ς
2 παρθένου Ιη̅υ̅ Χρ̅υ̅ (l. Ἰησοῦ Χριστοῦ) † αἷμα [το]ῦ γεννη[θέν
3 τος ἐκ [τῆς ἁ]γίας θεοτόκο[υ Ιη̅υ̅] Χρ̅υ̅ †
4 αἷμα το[ῦ....] φανέντος [.........]δαι[....]
5 Ι̅υ̅ Χρ̅υ̅ † [αἷ]μα τοῦ βαπτι[σθέν]τος ἐν τῷ
6 Ἰορδάνῃ ὑπὸ τοῦ προδρόμου Ἰωάννου
7 Ι̅υ̅ Χρ̅υ̅ ἀμήν † αἷμα τοῦ προσενέγκαντος
8 ἑαυτὸν θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶ̅(ν)
9 Ι̅υ̅ Χρ̅υ̅ ἀμή[ν[

TRADUCTION :

« † (Voici le) sang de Jésus-Christ qui s'est fait chair pour nous, est né de la sainte Vierge. † Le sang de Jésus-Christ qui est né de la sainte mère de Dieu. † Le sang de Jésus-Christ, qui a paru... † Le sang de Jésus-Christ, qui a été baptisé par Jean le précurseur. Ainsi soit-il. † Le sang de Jésus-Christ qui s'est offert lui-même en victime pour nos péchés. Jésus-Christ. Ainsi soit-il. »

6) **Prière à saint Michel.**

Papyrus de la collection de l'archiduc RAINER, n° 19879. Écriture onciale posée. 71 × 112mm. Le texte est écrit sur les fibres horizontales, le verso porte quelques lignes en arabe. vi^e siècle. Inédit.

. . . .
ενα κ(αὶ) .... ρ
μεν. κ(αὶ) ᾄσματα ᾀσμάτων πρὸς αὐτόν σοι
προσφέρουσιν· Μιχαὴλ ἀρχάγγελε καὶ (dele)
κ(αὶ) προστάτα μὴ παύσῃ· Χν̄ (l. Χριστὸν) δυσωπου
Νοεροὺς ταγμάτων ουνιον (l. οὐρανίων) Μιχαὴλ ἄρχων
κατεστησας· κ(αὶ) τῷ πυριμόρφῳ θρόνου (l. -ῳ)
τοῦ Ὑψίστου αὐτῷ παριστάμενος· μὴ παύ
σοι (l. σῃ) ταις ἱκεσειαις (l. τὰς ἱκεσίας) τοῦ λαους (l. -οῦ) σου πρὸς τὸν σρα (l. σωτῆρα)
Χν (l. Χριστὸν) αὐτὸν προσφέρουσιν (l. -ων)· Μιχαὴλ ταξί
αρχαι (l. -ε) κ(αὶ) λιτουργὲ τοῦ Ὑψίστου· μὴ παύ
σοι (l. -σῃ)· Χν̄ (l. Χριστὸν) δυσωποῦντες· ἵνα σωσαι (l. σώσῃς) τὰς
ψυχὰς ἡμῶν

Traduction :

« ... ils vous offrent des cantiques pour lui. Michel, archange et chef, ne cessez pas... Michel, vous êtes constitué (l. κατέστης) chef de la milice céleste, vous vous tenez près du trône du feu de Dieu ; ne cessez pas de porter les prières de notre peuple au Christ, son sauveur; Michel, chef de la milice et intercesseur auprès de Dieu, ne cessez pas... pour que vous sauviez nos âmes. »

7) Prière à saint Michel.

Papyrus de la collection de l'archiduc Rainer, n° 19880. Écriture onciale posée. 150 × 96^{mm}. Le texte est écrit sur les fibres verticales. Le papyrus porte des plis parallèles à une distance de 15^{mm}, horizontalement.

Ce texte est une mauvaise copie à peine compréhensible; nous ne donnons que la traduction de la fin. Inédit.

. . . .
[. . . . .]κ(αὶ) ὡς ἀρ
χη[. . . . . .] σωματον (l. -ων) ουνοις (l. οὐρανοῖς)
αρχη κατεσταθη· πρόκρει (l. -κρι)
τος δὲ κ(αὶ) πρὸ ἐσοῦ (i. e. σοῦ) ἐστην δια
πρεπις (l. -εις) τῆ[ς] δόξης περιλάμ
πων αισεος σε ἐγνώσθης
ψάλλουσιν. ἀπαύστος (l. -τως) της
γραυγαζουσιν (l. κρ-) ἅγιος ὁ θ̄ς̄ (l. θεὸς) ὁ ῡ (l. ὑ-)
πὸ ἄγγελον ὑμνοῦσίν σε ἅγιος
Ἰ(ησοῦ)ς Χηρ. ουνιν δυμος συνγη

θομενον ἅγιος αθανα ὑπὲρ τοῦ
κόσμου πρεσβεύει ὁ ἀρχηστρα (l. χι-)
τιγε (l. τη-) Μιχαὴλ τῶν πταισμάτων
λύσιν παρέχει ἡμῖν ''

fin du papyrus.

« ... intercesseur pour le monde, Michel, le chef de la milice, nous procure la rémission des péchés. »

8) Le Trisagion.

Papyrus. Collection de l'archiduc Rainer, n° 19887. Écriture sur les fibres horizontales, onciale posée. 85 × 80mm, mutilé à la fin. v^e^ ou vi^e^ siècle. Inédit.

† ἅγιος ἅγιο[ς] ἅγιος
κυ (l. κύριος) [Σα]βα[ώθ.] πλήρς(ης)
ὁ οὐρανὸς καὶ ε (l. ἡ) γῆ τῆς
ἁγίας σου δόξης †
† ἅγιος ἅγι[ος] ἅγιος
κυ (l. κύριος) Σαβαὼ[θ] πλήρς(ης)
ὁ οὐρανὸς καὶ ε (l. ἡ) γῆ τῆς
ἁγίας σου δόξης †
† ἅγιος ἅγιος ἅγιος
κυ (l. κύριος) Σαβαὼ[θ π]λήρς(ης)
. . . .

Traduction :

« † Saint, saint, saint est le Seigneur Sabaoth, le ciel et la terre sont remplis de sa sainte gloire † » (trois fois répété).

9) Fragment liturgique pour Noël.

Papyrus P. 13269 du musée de Berlin, 250 × 100mm. Écriture du viie siècle environ, au verso arabe. Mutilé à la fin. Publié par C. Schmidt et W. Schubart, *Berliner Klassikertexte*, VI, 1910, p. 118.

Ζ
εις α' δ'

ἐν Βηθλεὲμ ποιμένης ἀγ
ραυλοῦντες ἄγγελος τοῦ θ(εο)ῦ
αὐτὴν εὐεγγελίσατο τὸν τόκον
τοῦ Ἐμμανουὴλ' κ(αὶ) ποιμένης

περιλάμψας τὴν δόξαν κ(υρίο)υ
κ(αὶ) ἶπεν(·) μὴ φοβῖσθε ἀσώματος
ἐκύρισεν αὐτῖς μεγάλης χαρᾶς
ἥτις ἐστὶν παντὶ τῷ λαῷ(,) ὅτι
ἐτέχθη τὸν βασιλέαν Χ(ριστὸ)ν
κ(αὶ) σ(ωτῆ)ρα θ(εὸ)ν σήμερον ἐν πόλει
Δ(αβὶ)δ είμῖς σὺν ἀγγέλος τε.
δόξα ἐν ὑψίστις θ(εο)ῦ κ(αὶ) ἐπὶ κῆς
. . . .

Ce fragment de la liturgie de Noël, qui a beaucoup d'analogie avec celui de la collection de l'archiduc Rainer, est tellement altéré qu'il est à peine compréhensible; voici la paraphrase du texte telle que l'ont proposée les éditeurs : ἐν Βηθλεὲμ ἦσαν ποιμένες ἀγραυλοῦντες, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ αὐτοῖς εὐηγγελίσατο τὸν τόκον τοῦ Ἐμμανουήλ(.) καὶ τοὺς ποιμένας περιέλαμψεν ἡ δόξα τοῦ κυρίου(,) καὶ εἶπεν ὁ ἀσώματος (sc. ἄγγελος·) μὴ φοβεῖσθε(.) Ἐκήρυξεν δὲ αὐτοῖς μεγάλην χαράν(,) ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ(,) ὅτι ἐτέχθη Χριστὸς ὁ βασιλεὺς καὶ Θεὸς σωτὴρ σήμερον ἐν πόλει Δαβίδ(.) Ἡμεῖς δὲ σὺν τοῖς ἀγγέλοις (ᾄσωμεν·) δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας].

TRADUCTION :

« Il y avait à Bethléhem des bergers couchant aux champs, et l'ange de Dieu leur annonça la naissance d'Emmanuel; la clarté du Seigneur resplendit autour des bergers, et l'ange dit : N'ayez pas peur. Il leur annonça un grand sujet de joie pour tout le peuple. C'est qu'aujourd'hui dans la cité de David est né le Christ, roi et Dieu sauveur. Nous chantons avec les anges : Gloire soit à Dieu au plus haut des cieux et paix sur la terre [aux hommes de bonne volonté.] » Comparez saint Luc, II, 8-14. Au commencement, à la marge supérieure, il semble y avoir l'indication de la mélodie, ἦχος.

10) Fragment liturgique pour la fête de l'Épiphanie.

Papyrus de la collection de l'archiduc RAINER, n° 542 de l'exposition. 260 × 110[mm]. Écriture cursive du IVe-Ve siècle. Publié par G. BICKELL, *Mittheilungen aus der Sammlung der Papyrus Erzherzog Rainer*, II, III, p. 83-86.

Écriture sur les fibres horizontales.

1 ✝ ὁ γεννήθης (l. γεννηθεὶς) ε̇ (l. ἐν) Βηθλεὲμ καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Ναζαρὲτ κατηγήσας (l. κατοικήσας) ἐν τοι (l. τῇ) Καλιλεα (l. Γαλιλαίᾳ)

2 ηταμε (l. εἴδομεν) σιμιων (l. σημεῖον) ἐξ οὐρανοῦ(.) τω (l. τοῦ) αστερως (l. ἀστέρος) φανεντως (l. -τος) πημεναις (l. ποιμένες) ακκραυρουντες (l. ἀγραυλοῦντες)

3 ἐθαύμασαν(.) οῦ (l. ᾧ) γονηπεσουντες (l. γονυπετοῦντες) ἔλεγαν (sc. -ον) δόξα το (l. τῷ) πατρὶ αληλουηα (l. ἀλληλούϊα)

4 δόξα το (l. τῷ) υἱῷ καὶ το (l. τῷ) ἁγίῳ πνεματι (l. πνεύ-) αληλουηα αληλουηα αληλουηα (l. ἀλληλούϊα)

Écriture sur les fibres verticales.

5 τυβι $\bar{ε}$

6 † † ἔκλεκτος ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ω (l. ὁ) κυριξας (l. κηρύξας) μετάνοια (l. -αν)

7 ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν(.)

TRADUCTION :

« Vous êtes né à Bethléhem et avez été élevé à Nazareth, vous avez habité dans la Galilée; nous avons vu un signe miraculeux dans le ciel. Quand l'étoile apparut, des bergers couchant aux champs s'étonnèrent, ils fléchirent les genoux en disant : Gloire au Père, alleluia! gloire au Fils et au Saint-Esprit, alleluia, alleluia, alleluia!

« Le 31 décembre.

« Est élu le saint Jean-Baptiste qui a prêché le repentir dans le monde entier pour la rémission de nos péchés. »

C'est là, suivant le premier éditeur, un texte liturgique, antiennes aux psaumes, nommées en ce temps acrostiches, ou hypacoé ou responsoria, récitées par le chœur du peuple à la fête de l'Épiphanie.

11) Prières contre les maladies et pour les fruits de la terre.

Papyrus de la collection de l'archiduc RAINER, n° 19917. Écriture onciale négligée sur les fibres horizontales. 200 × 225mm. v^e ou vi^e siècle. Inédit.

1 [τῶ]ν [ἀ]γγ[έ]λων . θυσια[

2 † μημησκη (l. μίμνησκε) καὶ παρε( ) πρεσβυτες (l. -βῦται)

3 μετὰ νεωτερον (l. -ων) ἐνοῦντες (l. αἰ-) τὸν $\overline{κν}$ (l. κύριον)

4 βοήσομεν τοὺς νοσοῦντος (l. -ας) $\overline{κυ}$ (l. κύριε) τοῦ λα

5 ους του (l. λαοῦ σου) ἐπισκέψας τὸν ἱερέα ἡμῶ[ν]

6 περΐσωσον τηναμιν (l. τὴν δύναμιν?) καὶ τοὺς καρπ[οὺς]

7 τῆς κης (l. γῆς) αὔξησον ἀβλαβας (l. -εῖς) τιαφ[ύ (l. διαφύ-)

8 λαξον καὶ πρέσβευσαν (l. -ον) τὰ σώ

9 μαθα (l. -ματα) καὶ ἰρήνην (l. εἰ-) τος (l. δὸς) ἱμῖν (l. ἡμῖν) †

TRADUCTION :

« ... ☩ Souvenez et... Nous autres personnes âgées avec les jeunes nous offrons des louanges au Seigneur, nous nous écrierons : Seigneur, sauvez les malades de votre peuple, tournez vos regards vers votre prêtre. Augmentez la force et les fruits de la terre, gardez-les qu'ils ne reçoivent pas de dommage, protégez notre corps et donnez-nous la paix. »

12 Bénédiction d'une porte.

Papyrus. Collection de l'archiduc RAINER, n° 19889. Deux textes identiques écrits en onciale sur le recto (fibres horizontales) et en cursive au verso (fibres verticales). 155 × 90^{mm}. Inédit.

Recto.

ἡ ἰσχὺς τοῦ $\overline{θυ}$ (l. θεοῦ) ἡμ[ῶν]
ἐνίσχυσεν καὶ ἐπέβη
κύριος ἐπὶ τὴν θύραν
καὶ οὐκ ἔασεν
τὸν ἐξολεθρεύοντα
εἰσελθεῖν
Ἀβραὰμ δὲ κατ[οικεῖ.]
Τὸ αἷμ[α τοῦ Χριστοῦ]
παῦσον τὸ κακ[όν.]

Verso.

☩ ἡ ἴσχὺς τοῦ θεοῦ ἡμῶν
ἐνίσχυσεν καὶ ἐπέβη
κύριος ἐπὶ την θύραν
[κα]ὶ οὐκ εἴασεν τὸν
ἐξολεθρεύοντα εἰσελθεῖν
[Ἀβ]ραὰμ δὲ κατοικεῖ(.)
[Τ]ὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ
παῦσον τὸ κακόν ☧ ☩

TRADUCTION :

« La force de Dieu s'est agrandie et le Seigneur est allé vers la porte et il n'a pas laissé entrer l'exterminateur. Abraham a (ici) son logement. Que le sang du Christ fasse cesser le mal. »

13) Prière d'un malheureux.

Papyrus de la collection de l'archiduc RAINER, n° 19929. Écriture cursive, paléographie du VIe siècle, sur les fibres horizontales; le verso est en blanc Le papyrus a été plié à une distance de 17^{mm} environ, horizontalement. 119 × 105^{mm}. Inédit.

☩ $\overline{κε}$ (l. κύριε) ὁ δεσπ.(ότης) τῆς οἰκουμένης
ἐκδίκησόν με

μετὰ τοῦ ἐναντιοῦν
τός με καὶ μετὰ τοῦ
ἐκβαλοτος (l. -όντος) με
ἀπὸ τοῦ τόπου μου
καὶ ταχὺ κύριε
ἀπόδος αὐτῷ και (delevit)
ἵνα ἐμπέσῃ εἰς χεῖρας
στεραιωτέρ'(ας) αὐτοῦ

Traduction :

« Seigneur, maître du monde entier, vengez-moi de mon adversaire et de celui qui m'a rejeté de ma place ; vite, Seigneur, rendez-lui ses iniquités ; qu'il tombe dans des mains qui sont plus rudes encore que les siennes. »

14) Prière pour une femme.

Papyrus de la collection de l'archiduc Rainer, n° 19909. Écriture onciale sur les fibres horizontales. 20 × 105^mm. Inédit.

. . . .
πάντα γὰρ ὑπήκο[α]
τὰ νῦν κ̅ε̅ (l. κύριε) ἐλθὲ εἰς ἔλεας (l. -ος) καὶ εὐμενίαν
τῆς δούλης σου Νοννοῦδος καὶ κούφισον
[αὐτὴν πάντων τῶν κακ]ῶν τῶν περιεχόντων

Traduction :

« ... car tout est votre sujet [ ]. Maintenant, Seigneur, venez-en à la miséricorde et à la bienveillance pour votre servante Nonnous et délivrez-la de tous les maux qui l'entourent. »

15) Deux anciennes prières chrétiennes.

Papyrus du Musée égyptien de Berlin P. 13415, acheté en 1911 à Ouchmounên (Hermopolis Magna) en Égypte, publié par Carl Schmidt, *Neutestamentliche Studien Georg Heinrici zu seinem 70. Geburtstag dargebracht,* Leipzig, Hinrichs, 1914, p. 66-78. C'est une feuille de papyrus, 280 × 160^mm (dont la place pour l'écriture mesure 230 × 140^mm), arrachée d'un livre de prières écrit au IVe siècle dans une belle onciale avec ponctuation au-dessus des lignes.

I (recto).

[ἐ]ν ἀφέσει τῶν παραπτωμάτων·
[τ]οὺς μικροὺς τῶν δούλων σου μετὰ
[τ]ῶν μεγάλων· δὸς ἄγειν τὰς νηστεί

]ας σο υ ἐν καθαρᾷ καρδιᾳ· καὶ σωθῆναι
ἀπὸ πάσης μεθοδίας τοῦ διαβόλου·
[καὶ τ]ελειωθῆναι ἐν χριστιανισμῷ·
[καὶ ὑ]ποmαίνειν (l. -μέ-) σε ἄχρι ἐσχάτης ἀνα
[πν]οῆς διὰ τοῦ ἀρχιερέως τῶν ψυχῶ[ν]
ἡμῶν ιυ χυ (l. Ἰησοῦ Χριστοῦ)· δι' οὗ σοι δόξα καὶ τιμὴ κ[αὶ]
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν·
ζ̄ σαββατικὴ εὐχή
ἐπικαλούμεθά σου (l. σε) δέσπο[τα· θ]εὲ [πάν]
σοφε πανεπίσκοπε μόν[αρχε ἅγιε]
ἀλη[θ]ινέ· ὁ κτίστης τῶν π[άντων]
καὶ προνοητικὸς πάσης φ[ύσεως· ὁ]
με[τα]στρέφων τοὺς ἐν σ[κότει καὶ]
σκ[ιᾷ] θανάτου καθημέν[ους τρίβον]
ὁ[δεῦ]σαι βεβαίαν ἀληθειν[ήν· ὁ θέλων]
π[άντ]ας ανους (l. ἀνθρώπους) σωθῆναι κ[αὶ εἰς ἐπί]
γνω[σ]ιν ἀληθείας ἐλθεῖν[· ἐν ἑνὶ στόμα]
τι α[ἰ]νέσεις καὶ δοξολογείας [ἀνα]
φ[έρ]ομέν σοι καὶ ἐν ταύτῃ τῇ [ὥρᾳ]
[δοξ]άζοντές σε ἐξ ὅλης καρδίας καὶ
ὅλου στόματος· ὅτι κατηξίωσας ἡ
μᾶς τῆς ἁγίας κλήσεώς σου καὶ διδα
σκαλίας καὶ ἀνανήψεως μαθητευ
θῆναι ἐν σοφίᾳ καὶ συνέσει· ἐν πί
στει καὶ ὑπομονῇ· ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ζωῇ αἰωνίῳ· ἐξαγοράσας ἡμᾶς τῷ
τιμίῳ καὶ ἀσπίλῳ αἵματι τοῦ μονο
γενοῦς σου· ἀπὸ ἀπάτης ἀπὸ πλάν[ης]
ἀπὸ δουλίας πικρᾶς· καὶ λυτρωσάμ[ε]
νος ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ διαβό[λου]
εἰς δόξαν ἐλευθερίας· ἀπὸ θανάτ[ου]
εἰ[ς] ἀναγέννησιν πνς (l. πνεύματος) καὶ ψυχῆς [καὶ]
σώ[ματος·] ἀπὸ φθορᾶς εἰς ἀφθαρ[σίαν]
καὶ [καλὴν ἀ]ναστροφήν· κ[αὶ πα]

II (verso).

[ρα]καλοῦμέν σε τὸν πρα (l. πατέρα) τῶν οἰ
[κτ]ειρμῶν· καὶ θν (l. θεὸν) πάσης παρακλή

[σε]ως· ὅπως βεβαιώσῃς ἡμᾶς ἐ[ν]
[ταύ]τῃ τῇ κλήσει· ἐν ταύτῃ τ[ῇ]
[θρ]ησκείᾳ καὶ ἀναλήψει· μελε[τῶν]
[τας] τοὺς ἁγίους λόγους τοῦ θείο[υ]
[νό]μου· καὶ ἐπιθυμοῦν[τας] σή[με]
[ρον] ἐγγίζειν· καὶ φωτισθῆναι ἐν σοὶ
[?πέρ]ας γνώσεως καὶ εὐσεβείας[·]
[πα]ρακα[λο]ῦμεν δὸς ἡμῖν ταῦτα με
[τὰ σπουδῆς ἐ]πιτελεῖν· καὶ μὴ μνησθῇς
[τῶν ἁμαρτι]ῶν τῶν [ἔμπροσθ]εν καὶ
[τῶν νυνί· κα]ὶ παντὸς ὀλισθήματος τῆς
[νυκτός τε κ]αὶ τῆς ἡμέρας ἐπιλ[α]νθά
[νου· καὶ ὅσα] ἀκουσίως [κ]αὶ ἑκουσ[ίω]ς.
[ἡμαρτήκαμεν μ]ὴ λογίζου ἡμ[ῖν·] γί
[νωσκε δέ]σποτα ὅτι εὐόλισθο[ί εἰ]σ[ι]ν
[ανοι (l. ἄνθρωποι) καὶ ε]ὐαπάτητος (l. -ον) καὶ ἀδρ[α]νὴς (l. -ὲς) τὸ
[γένος] ἡμῶν· καὶ τὸ σχῆμα κα[ὶ] ὁ ὅρ
[ος ἡμῶ]ν· καὶ τὰ ὕπουλα πάθη ἐπ[εὶ σὺ]
ὁ ε[ὐμενὴς?] θ̅ς̅ (l. θεὸς) δυνάμωσον ἡμᾶς ἐ[ν τῇ σῇ]
ἀντιλήμψει· καὶ φώτισον ἐν τῇ [σῇ πα]
ρακλήσει· ὅπως καταξιωθῶμεν τῶ[ν]
εὐαγγελιζομένων δογμάτων τῶν ἁγί
ων σου ἀποστόλων· καὶ τῆς μεγαλοφυ
οῦς διδασκαλίας τῶν εὐαγγελίων τοῦ
σ̅ρ̅ς̅ (l. σωτῆρος) ἡμῶν ι̅υ̅ χ̅υ̅ (l. Ἰησοῦ Χριστοῦ)· μὴ μόνον λόγῳ καὶ ἀ
[κο]ῇ· ἀλλὰ ἔργῳ καὶ ἐνεργείᾳ· τὰ ἀντάξια
[ἀσ]κοῦντες εὐεργετήματα· τὰ ἄνω βλέ
[π]ειν· τὰ ἄνω ζητεῖν· τὰ ἄνω σκοπεῖν·
[.]α (l. μὴ) τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἵνα καὶ ἐν τούτ[ῳ τῷ]
[ν]ῷ καὶ ἐν ποιήματί σου· δοξάσηται (l. -ασθῇ) τὸν (l. τὸ) πά(ν)
[τιμ]ον καὶ πανάγιον· καὶ παντοδύνα
[μ]όν σου κράτος ἐν χ̅ω̅ (l. Χριστῷ) ι̅υ̅ (l. Ἰησοῦ) τῷ ἠγαπημέ
[νῳ] σου. σὺν ἁγίῳ π̅ν̅ι̅ (l. πνεύματι) καὶ ν[ῦν καὶ ε]ἰς τοὺς
[αἰ]ῶνας ἀμήν :

Traduction :

« ... en rémission des péchés. Faites jeûner vos serviteurs, les petits et les grands, d'un cœur pur. Défendez-les contre toute embûche du diable ;

perfectionnez-les dans le christianisme. Qu'ils vous attendent jusqu'au dernier souffle de la vie. Par l'archiprêtre de nos âmes, Jésus-Christ, par qui est à vous la gloire, l'honneur et la puissance dans les siècles. Ainsi soit-il.

« Prière du samedi.

« Nous vous invoquons, Seigneur Dieu, qui savez tout, qui voyez tout. Vous avez créé tout; vous êtes la providence de toute la nature; vous faites que ceux qui sont assis dans les ténèbres et l'ombre de la mort, marchent par la route sûre de la vérité. [Vous voulez] que tout homme soit sauvé — et qu'il arrive à la connaissance de la vérité.

« Nous vous offrons [d'une seule bouche] nos louanges et doxologies dans cette heure en vous glorifiant de tout cœur et de toute bouche. Car vous nous avez jugés dignes de votre appel et instruction et excitation pour apprendre la sagesse et l'intelligence dans la foi et dans la vérité et la vie éternelle. Par le sang précieux, sans tache, de votre fils unique vous êtes notre rédempteur de toute tromperie et illusion, du triste esclavage. Vous nous avez rachetés de la puissance du diable à l'état glorieux de la liberté, de la mort à la régénération spirituelle de l'âme et du corps, de l'iniquité à la pureté et conversion.

« Nous vous invoquons, Père miséricordieux, Dieu compatissant; affermissez-nous par cette invocation, par cette adoration et cette conversion, nous qui nous occupons des saintes paroles de la loi divine et désirons nous approcher [aujourd'hui] et, [enfin], recevoir de vous la lumière de l'intelligence et de la piété. Nous vous en prions, accordez-nous [le zèle] d'accomplir tout cela et ne vous souvenez pas des péchés que nous avons commis et que nous commettons maintenant; oubliez toutes les fautes que nous commettons pendant la nuit et la journée. Et ne nous comptez pas ce en quoi nous avons péché sciemment et non sciemment, car [nous autres hommes] nous sommes lâches, le genre humain est plein d'illusions, ainsi que notre apparence, notre but et nos maux secrets.

« Mais vous cependant, Dieu bienveillant, affermissez-nous par votre protection. Illuminez-nous par votre consolation, afin que nous soyons dignes des dogmes de la foi prêchés par vos saints apôtres, et des instructions élevées des évangiles de notre Sauveur Jésus-Christ, non seulement dans la parole et audition, mais aussi par l'œuvre et l'énergie, accomplissant des actes dignes de récompense, tournant nos regards aux choses célestes, cherchant le ciel, contemplant les choses divines, non pas les terrestres, afin que dans cet esprit et par votre action gloire soit rendue à votre force très honorée, très sainte, et toute-puissante en Jésus-Christ maintenant et à jamais. Ainsi soit-il. »

Ce sont là deux textes différents. Le premier est mutilé au commencement, l'autre a le titre « prière du samedi »; les chrétiens y rendent grâce d'être sauvés par Jésus-Christ des liens du péché et des embûches du diable. La phraséologie est celle des vieilles liturgies (v. Brightman, *Liturgies Eastern and Western;* Wobbermin, *Altchristliche liturgische Stücke, Texte und Untersuchungen* von Harnack, Nouvelle Série, II, 3 b.), des Épîtres de saint Paul, des Apostolicae Constitutiones, des Canones Hippolyti. Le IIᵉ ou IIIᵉ siècle semble être la date de ce formulaire de prières.

La première édition offre en I, l. 17 : καθημέν[ους εἰς ὁδὸν ο[.. κ]αὶ et II, 7 : ἐπιθυμοῦν[τας]. ασιτ... [...] ἐγγίζειν.

16) Ancienne prière chrétienne.

Papyrus de Vienne, collection de l'archiduc Rainer, nᵒˢ 19896 et 19898. Brun, écriture onciale, effacée. 205 × 140ᵐᵐ. Deux feuillets arrachés d'un livre (codex) en papyrus. L'écriture des rectos est dans le sens des fibres verticales, celle des versos dans le sens des fibres horizontales. Sur le verso du nᵒ 19898 se trouve la fin du texte, car après la quatrième ligne la page est laissée en blanc. Le nᵒ 19896 verso et le nᵒ 19898 recto semblent être contigus. L'écriture offre les abréviations liturgiques θ̅ε̅ et κ̅ε̅ κ̅ς̅ pour θεέ et κύριε, κύριος; mais πατήρ et πάτερ, bien qu'ils portent le trait horizontal par-dessus, sont écrits en toutes lettres. Comme suppléments à la fin des lignes, on trouve des traits horizontaux ornés. A II, 20 φεγ·γη le point au-dessus de la ligne distingue les deux consonnes. Notons, II, 24 : ἡ pour ἤ; II, 11 : σονο̤μα pour σὸν ὄνομα.

L'orthographe est altérée par le iotacisme, ι pour ει, et même εοϊ pour ι (II, 18); οι pour υ (II, 26).

Le texte offre un caractère étrange, vulgaire peut-être, avec de nombreuses répétitions : I, 1-13 est identique à III, 25-IV, 4; II, 6-9 à III, 14-17 et III, 1-4. Il est inédit.

I. 19896 recto.

ματα ἄστρα τε τὰ φαινόμενα καὶ αἱ
τοῦ δρόμου δυνάμεις πάντα δύ
ν[ε]ι καὶ ἀμβλύνεται τῇ τοῦ φωτός
[σ]ου θ[έ]α καὶ τῷ τῆς ἀριστείας σου με
γέθει(·) μόνος δὲ σὺ φαίνῃ καὶ φαίνει[ς]
εἰκόνα τῆς τοῦ πατρὸς ὑπεροχῆς
ὅπως γνωσθείη τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ υἱοῦ ἡ μεγαλιότης (l. -λει-) ὡς γὰρ ὁ τῆς
μεγαλιότητος (l. -λει-) πατήρ ἐστίν ἐν τοῖς

πανευφήμοις κόσμοις οὕτως καὶ
ὁ ἐκείνου παῖς ἐν τοῖςδε τοῖς κόσμοις
[πρῶ]τος καὶ κορυφεος (l. -φαῖος) καὶ κ[ύ]ριος πα
σῶν δυνάμεων ὕπαρχεις(.) σὺ εἶ
ἡ ἐκ τοῦ πατρός μεγαλιότητος (l. -λει-) δευτέ
ρα μεγαλιότης (l. -λει-) σὺ εἶ δ[εσπότης?]
ἀκροτ[άτων στερε]ωμάτων γῆς
[αἰ]ώνιος(.) σὺ ἡμῶν τὸ σύμβολον
[κο]σμητής τε καὶ πορθμεὺς πορο
δότης τε καὶ ἀξιαγωγεὺς θύρα ἡμῶ¯(ν)
φωτινὴ (l. -τει-) καὶ τῆς δίκης τὸ σύμβο ⟝
[λο]ν(.) σὺ ἀστὴρ ἡμῶν καὶ ἀπαστράπ
[της] αἰώνιος(.) εὐχαριστοῦμεν σοὶ
[κ]αὶ α[ἰνοῦ]μεν καὶ εὐφημοῦμέν σαι (l. σε)
καὶ προς (l. πρὸ) σοῦ γονυπετοῦμεν [καὶ]
θαρροῦντες καὶ [. .]βα..... [καὶ πε]
ποιθότες καὶ τη[ ]

II. 19896 verso.

δεξια αἰτοῦμέν σε πάντα ταῦτα
καὶ δὸς παρὰ σοῦ ἡμῖν ὑπαρχθῆ ⟝
ναι καὶ τὰ μέλη ὑγιαίνειν πρὸς τὴν σὴ¯(ν)
εὐφημίαν ὅπως ἀεὶ καὶ κατὰ πάντα
καιρὸν εὐφημοῦμέν σε καὶ ὑμνοῦ
μεν   πολυύμνητε ἀθάνατε ἀ
κοίμητε ἀΐδιε(.) σὺ τὸ σύμβολόν σου ψυ
χὴ δὲ σοῦ καὶ ἰδέα πάτερ ἡμῶν μα
κάριε βασιλεῦ ἡμῶν καὶ θ̅ε̅ (l. θεέ·) σὲ ἰδόν
τες δέσποτα οὐ τεθνηξόμεθα ὁμο
λογήσαντες τὸ σονομα (l. σὸν ὄνομα) οὐκ ἀποτμη
θήσομαι καὶ αἰτοισάμενοι (l. -τη-) οὐ καταισ
χυνθησόμεθα.   παράσχου ἡμῖν
κ̅ε̅ (l. κύριε) δύναμιν ἐκ τῆς πρώτης ἡμῶν
δυνάμεως ἐν ᾗ ἀϊδίως [εἰς τ]έλος καὶ
διετελοῦμεν ὅπως ἐ[ξ] αὐτῆς σφρα
γισθείημεν καὶ δυναμωθείημεν
καὶ ἀνδρεοϊσθείημεν (l. ἀνδρισθ-) καὶ εἰς ὕψος ἀρθί (l. -θεί-)
ημεν   ὑμνῶ κ̅ε̅ (l. κύριέ) σε· τὰς σὰς δυνά
μεις τὰ φέγγη σου τὰς ἀταραξίας τὰ

φῶτα τοὺς ἀγγέλους τούς τε πρέσβεις
σου καὶ κυβερνήτας τοὺς ῥώννυντας
τὰ ζῶντα πνεύματα καὶ πάντας τοὺς
ἐκ σοῦ φύντας καὶ σοὶ συνημμένους ἧ (l. ἥ)
[τὸ σὸν] ἐκτελοῦντες (l. -ας) βούλημα ≻
μέγιστοι τίμιοι καὶ οιπέρτατοι (l. ὑπ-) πάν
[τε]ς οἱ ἐν ἀληθείᾳ τὸ σὸν ὀνομάζοντες
ὄνομα καὶ ἐν πίστει σε ὑμνοῦντες

III. 19898 recto.

ἐν ταῖς τοῦ φωτὸς νεφέλαις πολυΰμνη
τε ἀθάνατε ἀκοίμητε ἀΐδιε σὺ τὸ σύμβο
λόν σου ψυχή τε σου καὶ ἰδέα πάτερ ἡμῶ(ν)
μακάριε ὁ ὕπατος κυβερνήτης ὁ πε
ριθέων καλλίστῃ φορᾷ ἐν ταῖς τοῦ φω
τὸς νεφέλαις καὶ ἐν αὐταῖς μυστικῶς
περιϊών(.) σὺ εἶ ὁ ἐμὸς πατὴρ ὁ σώζω(ν)
καὶ ἀνάγων καὶ δυναμῶν ἀφανί
ζων τε καὶ δεικνὺς τὸ φωτινὸν (l. -τει-) σύμ
βολον ὁ ἀποκαθαίρων τὰς ζώσας ψυ
χάς(.) σὺ εἶ πάτερ ὁ ἀγαθὸς κυβερνήτης
ὁ ἐν ταῖς τοῦ φωτὸς νεφέλαις καλυπτό
μενος ἀντιτύπῳ τοῦ [. . .]ου σου τάξ[ει.]
Πολυΰμνητε ἀθάνατε ἀκοίμητε [ἀΐ]δ[ιε]
σὺ τὸ σύμβολόν σου ψυχὴ δὲ σοῦ καὶ ἰδέα πά
τερ ἡμῶν μακάριε(,) σὺ βασιλεὺς καὶ κς (l. κύριος)
πασῶν δυνάμεων καὶ κόσμων ἁπά(ν)
των(·) σὺ γὰρ εἶ ὁ πρῶτος καὶ ἔξαρχος
τῶν τῆς ἀριστείας ἔργων ἁπάντων
καὶ ὅτε καταχέονται καὶ φένονταί (l. φαί-) σου
[αἱ] ἀκτῖνες ἐν τῇδε τῇ τῶν κτίσεων
[πλ]άνῃ τότε πρὸ σοῦ δύνουσι δυνάμεις
[πᾶ]σαι καὶ ἄγγελοι καὶ διοικηταὶ τῆς ζω
[ῆς] τοῦ τε οὐρανοῦ οἱ τύποι καὶ τῆς γῆς
[...]ουργήματά τε καὶ κλίματα ἄσ
[τρα] τε τὰ φαι[ν]όμενα καὶ αἱ τοῦ δρόμου
[δυν]άμεις πάντα δύνει καὶ ἀμβλύνε
[ται] τῇ τοῦ φωτός σου θέᾳ καὶ τῷ τῆς
[ἀρι]στείας σου κάλλει(·) μόνος δὲ σὺ φαίνῃ

καὶ] φαίνεις εἰκόνα τῆς τοῦ σοῦ πατρὸς
ὑπ εροχῆς ὅπως γνωσθείη τοῦ πατρὸς :—
κα ὶ τοῦ υἱοῦ ἡ μεγαλειότης(¹) ὡς γὰρ ὁ :—
τῆ ς μεγαλειότητος πατὴρ ἐστι ἐν :—

IV. 19898 verso.

πανευφήμοις κόσμοις οὕτω καὶ σὺ
ὁ ἐκείνου παῖς ἐν τοῖςδε τοῖς κόσμοις
πρῶτος καὶ κορυφαῖος καὶ κύριος
πασῶν δυνάμεων ὑπαρχεις(.)

TRADUCTION :

I. « ... les régions de la terre] et les étoiles étincelantes et les forces de leur mouvement, tout se couche et perd sa lumière, quand il voit votre splendeur et votre puissante grandeur; vous êtes seul visible, présentant une • image du Père prépotent, pour que l'on reconnaisse la grandeur du Père et du Fils. Car comme le Père puissant existe dans le monde béni, ainsi vous, son Fils, vous êtes le premier, chef et seigneur de toute puissance. Vous êtes la seconde grandeur, provenant de la grandeur du Père. Vous êtes l'éternel [soutien?] du sommet de l'horizon de la terre. Vous êtes notre devise, celui qui nous organise, qui nous fait passer et achemine, qui nous ouvre le bon chemin, notre porte de la lumière, le symbole de la justice. Vous êtes notre étoile et éternelle lumière.

« Salut à vous, nous vous offrons nos louanges et bénédictions, agenouillés devant vous, ayant confiance en vous, en nous reposant sur vous...

II. « ... nous vous en prions, donnez que tout cela soit à notre disposition, que par votre bénédiction notre corps soit sain pour que nous vous offrions toujours et à chaque moment nos hymnes de louange, vous à qui l'on offre de nombreux hymnes, immortel en activité infatigable, éternel. Vous êtes votre symbole, vie et essence, notre père béni, notre roi et Dieu. Seigneur, si nous vous voyons, nous ne mourrons pas. Si nous confessons votre nom, nous ne serons pas perdus, et si nous prions, nous serons exaucés. Donnez-nous, Seigneur, la vigueur de notre première force dans laquelle nous devions être, toujours jusqu'à la fin pour que nous soyons consacrés, réconfortés, encouragés et élevés.

« Je vous offre, Seigneur, mes hymnes de louange, à votre puissance, à votre splendeur, votre tranquillité, votre lumière, vos anges, vos envoyés qui gouvernent et réconfortent toute vie existante, toutes vos créatures, tout ce qui est en relation avec vous et qui fait votre volonté. Très grands,

honorés et très puissants sont tous ceux qui invoquent en vérité votre nom et qui vous offrent des hymnes dans leur croyance.

III. « Dans les nuages de la lumière, être immortel à qui on offre de nombreux hymnes, éternel en activité infatigable, vous êtes votre symbole, vie et essence, notre père béni, notre sublime gouverneur; vous vous promenez dans les nuages de la lumière et vous vous y promenez d'une manière mystique; vous êtes mon père sauveur, qui nous relève, réconforte et anéantit, qui montre le symbole lumineux qui fait la purification des êtres vivants. Père, vous êtes le bon gouverneur qui se révèle dans les nuages de la lumière réverbérant votre [...]. Immortel à qui on offre de nombreux hymnes, éternel en activité infatigable, vous êtes votre symbole, vie et essence, notre père béni, roi et seigneur de toutes les puissances et de tous les mondes, car vous êtes le premier, chef de tous les grands œuvres. Quand vos rayons descendent et paraissent dans ce monde confus de créatures, toutes les puissances, anges et gouverneurs de la vie, les formes du ciel et les [ ] de la terre, les régions, les étoiles étincelantes et les forces de leur mouvement; tout se couche et perd sa lumière quand il voit votre splendeur et la beauté de votre puissante grandeur, vous seul êtes visible, représentant une image de votre Père prépotent pour que l'on connaisse la grandeur du Père et du Fils. Car comme le Père existe dans

IV. « le monde béni, ainsi vous, son Fils, vous êtes le premier chef et seigneur de toutes les puissances dans ce monde. »

17) Réflexions sur la Résurrection.

Papyrus de la collection de l'archiduc Rainer, n° 19884. Écriture onciale posée, ve siècle. 320 × 115^mm^. C'est la dernière feuille arrachée d'un livre (codex) en papyrus, mutilée gravement. Provenant du Faioum.

Le texte contient le récit de l'histoire de la Résurrection avec des réflexions et prières. A la fin sont ajoutés d'une autre main quelques noms de prophètes et le nom Ἄβα Φοιβάμμων. Inédit.

Recto, écriture sur les fibres horizontales.

. . . .
[...]ο Αδη[. . . . .]γ[...]
ἀκούων· ἐβόα ου προβου[
πι. χωλοῦσίν (l. χολ-) μοι ταχ[
με· ὅτι βαστάζω σε· οι[
ἐθαμβήθησαν· ωρ[
νον σου μιμοῦμε· (l. -μαι) ὁτ[
Ἀλλ' ἦλθεν εἰς τὸ μνη[μεῖον
μνῆμα ο (l. ὁ) αὐτὸς ἐλα[
μηδένα δεξάμενο[ν
ἔπρεπεν· ἁγνὸν οἶκ[ον
ἐπιδὴ (l. -πει-) καὶ Μαρία ἀπ[

εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ κ[
κεν· λέγων τῷ μνη[
ὁ Ἅ(ι)δης σήμερον· ν[
ναι· ἐδεξάμην το[
Νῦν ἔνδον σου κρατ[
ἔχεις ὡς θνητὸν τ[ο
σε πτωήσῃ (l. πτο-) τα μελ[
ἀπυπνίζεσθαι· μι[
χόρον νεκρῶν ἁγίω[ν
ἀτελεύτητον μηδε
τὴν γῆν μηδὲ νῦν[
τὰς πέτρας· ἐ[
σιν τις ἐθ. .[
Ἰωσὴφ δοῦλος[
Οὐκέτι νεκροφό[ρος
ζωοφόρος γει[
φρουρήσουσιν· [
ὅταν καδιδῃ (l. κατ-)[
τὸν ἐλθόντ[α
οὐκέτι γὰρ [
οὐ γὰρ δυν[
καὶ ἐξωστ[
τῷ ἔσω λε.[
ὡς ἐκελ[ευς…

fin de la page.

Verso, écriture dans le sens des fibres verticales.

]... [. .]
]μος ἔ[σ]την ἐντὸς μ[.]
]ων ὡς ζῶντι τῷ νε[κρῷ
]σεις τοὺς πατέρας-
]ηναι μὴ ἐπιλαθῇς
Ν]ικόδημος σὺν ἐμοί
]ου θάψαι σε· οὗτος μη·
]ενταφον, καὶ τὴν
]ς δὲ σμύρναν —
μὴ ἐπι]λάθῃς τῶν π`σ´τῶν
]τους σου ≻

]═ ═ ═ —
Ἀ]μο`ς´ν (deletum) Μιχαίας
]υ Ἀβακοὺμ Ἰωνᾶς
] Τανιήλ (l. Δαν -)
]Ἄγγεος (l. -αῖ-) Μαλαχν
] Ναθαμ
]ō o ō o ō o ō
]— προ ═ φυ (l. -ή) ═ της ═
]Ἄβα Φιβαμον (l. Φοιβάμμων)
ἀ]μήν

CHAPITRE V

FRAGMENTS DE LIVRES CANONIQUES

Un certain nombre de fragments de livres canoniques récemment trouvés ou publiés, que nous rassemblons ici, nous représentent la situation littéraire du Nouveau Testament telle qu'elle fut aux IIe et IIIe siècles. Il y a des fragments de rouleaux et de livres (codex) de papyrus, de parchemin, des exemplaires en belle écriture onciale et des copies privées écrites en cursive sur le verso d'un rouleau de papyrus déjà usé. Les livres du Nouveau Testament sont représentés par les Évangiles, les Épîtres catholiques, l'Apocalypse. Voici l'énumération de nos fragments :

1) Évangile de saint Jean, XV-XVI.
2) Évangile de saint Luc, XXII, 44 à 63.
3) Évangile de saint Jean, II.
4) Épître aux Romains, VIII.
5) Ire épître aux Corinthiens, VII-VIII.
6) Épître aux Philippiens, III-IV.
7) Épître aux Hébreux, IX.
8) Première Épître de saint Pierre, V.
9) Épître de saint Jacques, I.
10) Épître de saint Jacques, II-III.
11) Apocalypse, I.
12) Apocalypse, III-IV.
13) Apocalypse, V-VI.

1) Évangile de saint Jean, XV-XVI.

Précieux fragment d'un rouleau de papyrus contenant l'évangile de saint Jean, écrit, comme la copie de l'Athenaion Politeia de Londres, sur le verso d'un texte antérieur. Deux colonnes d'écriture seulement existent encore. Le caractère est d'une cursive élégante du IIIe siècle. On y trouve les abréviations usuelles pour Ἰησοῦς, πατήρ et ἄνθρωπος. Première publication par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, X, p. 14, n° 1228.

Restes de la 1re colonne:

αυ]των γεγραμμε[νος οτι xv, 25
] οταν ελθη ο πα[ρακλητος 26
υμ]ιν παρα του πρς [
] πρς εκπορευε[ται
ε]μου καὶ ὑμ[εις 27
ε]μου εστε τ]αυτα xvi, 1
σκ]ανδαλισθητε
ε]ρχεται ωρ[α 2
. . . .

de la 2e colonne (185 × 50mm).

γ]υνη οταν τικτη λυπ[ην xvi, 21
αυ]της οταν δε γεννη[ση
μνημο]νευει της θλειψεω[ς
εγενν]ηθη ανος εις τον κ[οσμον
νυν μ]εν λυπην εχετε[22
χαρη]σεται υμων η καρ[δια
ου]δεις αιρει αφ [υ]μων[
ου]κ ερωτησετε [ου]δε[ν 23
ο]τι εαν αιτησ[ητε
]ϋμειν εω[ς] αρτι[24
ονο]ματι μου[
]. . . . .[
]. . . . .[
]. . . . .[
π]ρς [α]π[α]γγελω [υμιν 25
ε]ν τω ον[οματ]ι μ[ο]υ αιτη[σεσθε 26
εγ]ω ερω[τησ]ω τ[ο]ν πρα[
] πη]ρ φιλει] ὑμα[ς ο]τι ὑμ[εις xvi, 27
κα]ι π[επιστε]υκατ[ε] οτι εγ[ω
εξηλθο]ν εξ[ηλθον παρα του π[ρς 28
τ]ον κοσμον παλιν α[φιημι
]πρ[ος] τ[ο]ν[
] ιδε 29
ου]δεμι[αν λ]εγεις
πα]ντ[α] καὶ ου χρει[αν 30
τ]ουτω [πισ]τευομε[ν
απ]εκρι[θη] αυτοις Ιη[ς] α[ρτι 31
] ωρα [και ε]ληλυθεν [
ε]ις τ[α ι]δια κα[ι] εμ[ε

Variantes.

i, l. 1. γεγραμμε[νος après αυτων comme en B Sin. DGL. — 2. οταν B Sin. papyr. οταν δε ADIL. — 4. πατρος μου D. — ii, 3. θλείψεως : λυπης D. — 4. ὁ ανθρωπος Sin. — λυπην μεν νυν AC³ — εχετε papyr. B Sin. *C εξετε Sin. cADL. — 7. αιρει Sin. ACD²L papyr. : αρει BD*. — 9. ο]τι εαν pap. οτι αν A αν τι BCDL οτι αν τι D² οτι ο αν Sin. οτι οσα αν ου εαν les autres. — 20. παρα papyr. Sin. AC² εκ BC*L — εξηλθον... πατρος manquent en D. — 27. Ιησους papyr. BC ο I. Sin. ADL. — 29. και εμε papyr. AC³D καμε B Sin. C*L.

2 Évangile de saint Luc, XXII, 44 à 63.

Feuille de parchemin arrachée d'un livre (codex), écrite sur deux colonnes de 24 lignes, chaque ligne ayant 16-17 et parfois 14 et 19 lettres. 150 × 110mm. Trouvée à Ouchmounên (Achmounèn, Hermopolis Magna); publiée dans les *Papiri greci e latini* (*Publicazioni della Società Italiana*...), I, n. 2 et II, n. 124, p. 22. IVe siècle.

Première page.

Restes de la 1re colonne.

Saint Luc, XXII, 44.

.

. .

αὐ]το[ῦ ὡς] θρό(μ)
[βοι αἵματο]ς καταβαί
[νοντες ἐ]πὶ τὴν γῆν

2e colonne.

καὶ ἀναστὰς ἀπὸ [τῆς] XXII, 45
προσευχῆς καὶ ἐλ[θὼν]
πρὸς τοὺς μαθητὰ[ς εὗ]
ρεν κοιμ\ωμ/ένους α[ὐ]
τοὺς ἀπὸ τῆς λύπ[ης]
καὶ εἶπεν αὐτοῖς τ[ί κα] 46
θεύδετε ἀναστάν[τες]
προσεύχεθε ἵν[α μὴ]
εἰσέλθητε εἰς πε[ιρασ]
μόν ἔτι δὲ αὐτοῦ [λα] 47
λοῦντος ἰδοὺ ὄχ[λος]
καὶ ὁ καλούμε[νος Ἰ]
[ο]ύδ[ας Ἰσκαριὼθ εἷς]
[
[
[
[....].[....].[......]
[υἱ]ὸν τοῦ ἀν[θρώπου]
[πα]ραδίδως [ἰδόντες] 49
δὲ οἱ περὶ αὐ[τὸν τὸ γε]
νόμενο[ν εἶπαν αὐ]
τῷ εἰ π[ατάξομεν ἐν]
μαχα[ίρῃ καὶ ἐπάταξεν] 50
εἷς[τις ἐξ αὐτῶν τὸν]

Seconde page.

1[re] colonne.

[δοῦ]λον τοῦ ἀρχιερέ
[ως] καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς
[αὐ]τοῦ τὸ δεξιὸν εἶπε(ν)
[δὲ] Ἰη(σοῦ)ς πρὸς τοὺς παρα XXII, 52
[γε]νομένους ἐπ' αὐτὸ(ν)
[ἀρ]χιερεῖς καὶ στρατη
[γο]ὺς τοῦ ἱεροῦ ὡς ἐπ[ὶ]

Restes de la 2[e] colonne.

λῄστ]ην ἐξήλθετε με
τὰ μ]αχαιρῶν τὸ καθ' ἡ XXII, 53
με ραν ὄντος μου ἐν
τῷ ἱ]ερῷ οὐκ ἐξετείνα
[τε] χεῖρας ἐπ' ἐμέ [ἀλλὰ
αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥ]ρα
[ ]
[ ]
[
[.......... 54
[του ἀρχιε]ρέως ὁ δὲ Πε]
τρος ἠκο]λούθει ἀπ[ὸ]
[μακρόθεν] ἁψάντων δὲ 55
[πῦρ ἐν μέσ]ῃ τῇ αὐλῇ
[καὶ περικαθι]σάντων
ἐκάθητο ὁ Πέτρ]ος μέ
σος αὐτῶν ἰδοῦσα] δὲ

Saint Luc, XXII, 61-63.

.
νησ]η
καὶ ο[ἱ ἄνδ]ρε[ς οἱ συνέχον]
τες [α]ὐτὸν [ἐνέπαιξον]
αὐτῷ καὶ π[ερικαλύψαν]|[τες

Ce texte, qui a des fautes évidentes (I, 2, l. 8), altère en II, 1, l. 21 la leçon ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς plus conforme à l'usage classique : ἐν μέσ]ῃ τῇ αὐλῇ ; et omet des mots (II, 2, l. 5 δέροντες) et même des versets entiers (v. 62).

3) Évangile de saint Jean, II.

Feuille arrachée d'un livre (codex) en parchemin, 162 × 146mm. Écriture onciale calligraphique du type du IIIe-IVe siècle. Abréviations : Ι̅η̅ς̅ et Ι̅ς̅ pour Ἰησοῦς, π̅ρ̅ς̅ pour πατρός ; μήτηρ, l. 4, est écrit en toutes lettres. Première édition par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, VI, 1908, p. 4-6, n° 847. Planche VI.

Écriture sur les fibres horizontales.

II. 11 αυτου και επιστευσαν εις αυ
12 τον οι μαθηται αυτου· μετα
ταυτα κατεβη εις Καφαρνα
ουμ· αυτος και η μητηρ αυτου·
και οι αδελφοι· και οι μαθη
ται αυτου· και εκει εμειναν
13 ου πολλας ημερας· και εγγυς
ην το πασχα των Ιουδαιων· και
[ανε]βη εις Ιεροσολυμα ο Ι̅η̅ς̅
14 [και ευ]ρεν εν τω ἱερω τους πω

Sur les fibres verticales.

περιστερας πωλουσιν ειπεν·
αρατε ταυτα εντευθεν. μη
ποιειτε τον οικον του π̅ρ̅ς̅
μου οικον εμποριου· εμνη II, 17
σθησαν οι μαθηται αυτου· ο
τι γεγραμμενος εστιν· ο ζηλος
του οικου σου· καταφαγεται με
απεκριθησαν ουν οι ϊουδαιοι 18
και ειπαν αυτω· τι σημ[ειον δει
κνυεις ημιν· οτι ταυ[τα ποιεις

[λου]ντας βοας και προβατα·
[κα]ι περιστερας. και τους κερ
11, 15 μ[ατ]ιστας καθημενους [και
ποιησας ως φραγελλιον [εκ σ]χοι
νιων παντας εξεβαλε[ν ε]κ'
του ἱερου· τα τε προβατα και τους
βοας και των κολλυβιστων εξε
χεεν τα κερματα. και τας τρα
16 πεζ[α]ς ανετρεψεν· και τοις τας

απεκριθη Ις και ειπεν αυ[τοις 11, 19
λυσατε τον ναον τουτον [και
[εν τ]ρισιν ημεραις εγερω [αυτον
[ειπ]αν ουν οι Ιουδαιοι· μ και εξ ε 20
τε[σι]ν ωκοδομηθη ο ναος ου
τος [·] και συ εν τρισιν ημεραις
εγερεις αυτον· εκεινος δε ελε 21
γεν περι του ναου του σωματος
αυτου· οτε ουν ηγερθη εκ νεκ

Le texte a beaucoup d'analogies avec le manuscrit du Vatican. Voici les principales variantes : l. 3. ταυτα papyr. M, le manuscrit, cursive 124... τοῦτο Sin. AB. — Καφαρναούμ Sin. B papyr. Καπερναούμ A. — 5. αὐτοῦ après ἀδελφοί est omis comme en B; καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ omis dans le Sin. — 6. ἔμεινεν A. — 7. καὶ ἐγγύς : ἐγγὺς δέ Sin. — 14. ὡς avant φραγέλλιον en GLX etc. ὡς est omis en AB Sin. — 18. τὰ κέρματα papyr. B τὸ κέρμα Sin. A. — 19. ἀνέτρεψεν papyr. B ἀνέστρεψεν A κατέστρεψεν Sin. — *Verso* 4. ἐμνήσθησαν papyr. Sin. B. ἐμν. δέ A. — 6. Erreur; l. γεγραμμένον. — ἐστὶν γεγρ. B — καταφάγεται papyr. Sin. AB, variante κατέφαγε. — 9,14. εἶπαν papyr. B εἶπον Sin. A. — 11. Ἰ(ησοῦ)ς papyr. AB. ὁ Ἰησοῦς Sin. — 14. l. τεσσαράκοντα καὶ ἕξ. — 15. ᾠκοδομήθη papyr. A. οικοδομηθη Sin. B*.

4) Épître aux Romains, VIII.

Fragments d'une feuille arrachée d'un livre (codex) de papyrus, 112 × 44mm; écriture onciale avec des éléments cursifs du IIIe siècle. Abréviations : θυ θεοῦ, κω κύριῳ, χυ Χριστοῦ. Première édition par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XI, 1915, p. 9-12, n° 1355 et planche I.

Écriture sur les fibres verticales.

. . . .

ο]ὐ [τῇ σ]αρκὶ VIII, 12
[τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζ]ῆτ[ε] μέλ 13
[λετε ἀποθνήσκειν εἰ δὲ πν(εύματ)ι τὰς πράξει]ς τοῦ σώ
[ματος θανατοῦτε ζήσεσθε ὅσοι γὰρ π]νι θυ (l. πνεύματι θεοῦ) ἄγον 14
[ται οὗτοι υι θυ εἰσιν οὐ γὰρ ἐλάβετε πνα] δουλείας 15
[πάλιν εἰς φόβον ἀλλὰ ἐλάβετε πνα υἱοθε]σίας ἐν
[ῷ κράζομεν ἀββᾶ ὁ πηρ αὐτὸ τὸ πνα συ]νμαρτυ (l. συμ-) 16
[ρεῖ τῷ πνι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τ]έκνα θ[υ εἰ δὲ] τέκνα 17
[καὶ κληρονόμοι κληρονόμοι] μὲν θυ συνκληρονό (l. συγ-)
[μοι δὲ Χυ εἴπερ συνπάσχομε]ν ἵνα καὶ συνδοξα

σθῶμεν λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ] ἄξια [τ]ὰ παθήματα VIII, 18
τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλ]ουσαν δ[ό]ξ[α]ν ἀποκα
[λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς ἡ γὰρ ἀπο]καραδ[ο]κ[ία] τῆς [κ]τί 19
σεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν] ὑῶν (l. υἱῶν) τοῦ θυ ἀπεκ
δέχεται τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη 20
[οὐχ ἑκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτ]άξαντα [ἐ]π' ἐλπίδι
ο]υται απ[ο
[ὅτι καὶ αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερ]ωθη[[.]] τῆς δου 21
[λείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλε]υθερίαν τῆς δόξης
[τῶν τέκνων τοῦ θυ οἴδαμεν] γὰρ ὅτ[ι] πᾶσα ἡ κτί 22
σις συνστενάζει καὶ συνωδίν[ει] ἄχρ[ι] τοῦ νῦν

trois lignes sont perdues.

ἐλπὶς δὲ βλεπο]μένη 24
οὐκ ἔστιν ἐλπὶς ὃ γὰρ βλέπει τις ἐλπίζει εἰ] δὲ ὃ οὐ 25
βλέπομεν ἐλπίζομεν δι' ὑπομονῆς ἀπ]εκδεχ[ό]
[μεθα ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνα συναντιλα]μβάνεται 26
[τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν τὸ γὰρ τί προσευξώ]μεθα κα
[θὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνα ὑπερε]ν[τ]υγχά
[νει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρ]δίας 27
. . . .

Ecriture sur les fibres horizontales.

. . . .
τις [ἐ]γκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θυ θς ὁ δικαιῶν τίς 33,34
ὁ κατ[α]κρίνων Χς Ις ὁ ἀποθανὼν μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς
ὃς κα[ὶ] ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θυ ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ
ἡμῶ[ν τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χυ 35
θλῖψ[ις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης
ἢ κίν[δυνος ἢ μάχαιρα καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκέν 36
σου θ[α]νατούμ[εθα ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογίσθημεν
ὡς πρόβατα σφα[γῆς ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶ 37
μεν διὰ τοῦ ἀγα[πήσαντος ἡμᾶς πέπεισμαι γὰρ ὅτι 38
οὔτε θάνατος οὔ[τε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔ
τε ἐνεστῶτα οὔ[τε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις οὔτε 39
ὕψωμα οὔτε βά[θος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται
[ἡ]μᾶς χωρίσαι ἀπ[ὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θυ τῆς ἐν Χω Ιυ
[τ]ῷ κῳ ἡμῶν [ἀλήθειαν λέγω ἐν Χω οὐ ψεύδομαι IX, 1
συνμαρτυρούσης (l. συμ-) [μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνι

ἁγίῳ ὅτι λύπη μ[οί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀ IX, 2
δύνη τῇ καρδίᾳ μ[ου ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐ 3
τὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χ[υ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγε
νῶν μου κατὰ σ[άρκα]

trois lignes sont perdues.

αἰῶ[ας ἀμήν(.) οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος 5,6
του θυο[ὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ιηλ οὗτοι Ιηλ οὐδ' ὅτι 7
εἰσὶν σ[πέρμα Ἀβραὰμ πάντες τέκνα ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ
κληθήσε[ταί σοι σπέρμα τοῦτ' ἔστιν οὐ τὰ τέκνα τῆς 8
σαρκὸ[ς ταῦτα τέκνα τοῦ θυ ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγε
λίας λ[ογίζεται εἰς σπέρμα ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος 9
οὗτος [κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ
ἔσ[ται τῇ Σάρρᾳ υἱός]

. . . .

Variantes.

L. 3. τοῦ σώ[ματος B Sin. ACKL etc. τῆς σαρκός DEFG. — 16. ἐπ' papyr. AB³ CDᶜEKL etc. ἐφ' B* Sin. CD*FG. — 17. La leçon originale était peut-être ηλευθερωθη εκ, au lieu du texte vulgaire ἐλευθερωθήσεται; il a été substitué par une autre main : ἐλευθεροῦται ἀπό. — 19. δε A. — 33. καί papyr. B Sin. ᶜDEFGKL omis. Sin. * AC. — 39. τοῦ ἀγαπήσαντος papyr. B Sin. ACKL τὸν ἀ. DEFG. — 40. οὔτε δυνάμεις a changé de place dans le papyrus. — 44. τοῦ κυρίου ACFG. — 47 sq. αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι CKL. — 48. ἀπό papyr. B Sin. ACFKL etc. ὑπό DEG — τῶν κατά DEFG.

5) Iʳᵉ Épître aux Corinthiens, VII-VIII.

Feuille arrachée d'un livre (codex) de papyrus, 265 × 140ᵐᵐ; écriture onciale du ɪvᵉ siècle. Abréviations : Χυ Χριστοῦ, θω θεῷ, κυ κυρίου, ανω ἀνθρώπῳ, κμου κόσμου (l. 36.40). La ponctuation est indiquée par des espaces blancs dans le texte, accompagnés quelquefois par la coronis à la marge et l'avancement de première lettre de la ligne correspondante vers la marge de gauche. Notons l. 5 ἡ et 13 ὡ avec l'esprit, l. 7 αλλ' ει avec l'apostrophe, l. 9 γαρ' εν avec le signe de la séparation des mots.

Première édition par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus papyri*, VII, 1910, p. 4-8, nº 1008.

Écriture sur les fibres verticales.

σπα σθω εν ακροβυστια
τις κε κλ η VII, 18
ται μη περιτεμνεσθω η περι-
τ ο 19
μη ουδεν εστιν και η ακροβυστια
ουδ]εν εστιν αλλα τηρησις εντο-
λω ν]
θυ εκαστος εν τη κλησει εν η εκλη 20
θη] ταυτη μενετω δουλος εκλη 21
θη ς μη σοι μελετω αλλ' ει
και δυνα
σαι ελευθερος γενεσθαι μαλλον
χρη
σαι] ο γαρ' εν κω κληθεις
δουλος απε 22
λε]υθερος κυ εστιν ομοιως ο ελευ
θερ ος κληθεις δουλος εστιν Χυ
τι]μης ηγορασθητε μη γεινεσθε 23
δο]υλοι αν[θ]ων εκαστος εν
ω εκλη 24
θη] αδελφοι εν τουτω μενετω πα[
ρα] θω π[ερι] δ[ε] των παρ-
θ]ε[νω]ν ε> 25
πι]ταγην κυ ουκ εχω γ]νωμην δε
δ[ι
δ]ωμι ως ηλ]εημε]νος υπο κυ
πιστο[ς
ει]ναι νομιζω ουν τουτο
καλον υ 26
πα]ρχειν δι[α] την ενε[σ]τωσαν
ανα[γ
κη]ν οτι κ[αλ]ον ανω τ[ο]
ουτως ειναι
δε]δεσα[ι] γυναικι μη ζητει λυσιν
λε]λυσαι απ[ο γ]υναικος μη ζητει 27
γυ]ναικα ε[αν] δε [και γ]αμησης
ουχ' 28
η]μαρτες [και] εα[ν γη]μη η παρθε
ν]ος ουχ η[μα]ρτ[εν θ]λειψιν δε τη

Sur les fibres horizontales.

αρεση τω κω ο δε γαμησας
μερ]ιμνα VII, 33
τα του κμου πως αρεση τη γυ-
ν]αικι
και μεμερισται και η γυνη η [αγα 34
μος και η παρ' θενος μεριμνα [τα
του
κυ ινα η αγια και σωματι και
[πνατι
η δε γαμησασα μεριμνα τα το[υ
κμου
πως αρεση τω ανδρι. τουτο δ[ε
προς 35
το υμων συμφορον λεγω ου[χ ινα
βροχον υμιν επιβαλω αλλα π[ρος
το ευσχημον και ευπαρ' εδρο[ν τω
κω απερισπαστους ειναι ε[ι δε 36
τιν ασχημονειν επι την παρ[θενον
αυτου νομιζει εαν η υπερ' ακ[μος
και ουτω οφιλει γεινεσθαι ο θ[ελει
ποιε]ιτω ο[υχ]' [αμαρτα]νει γα-
με[ιτω
σαν ος δε εστ[ηκεν τη] καρδια
α[υτου 37
εδραιος μη εχων [αναγκην
εξο[υσι
αν δε εχει περι του ι[δ]ιου θελη[μα
[το]ς και το[υ]το κεκρ[ικ]εν τη
ιδ[ια
καρ' δια τηρειν την εαυτου π[αρθε
νον καλως ποιησ[ει] ωστε κα[ι ο γα 38
μειζων τη[ν ε]αυ[του π]αρθενον [κα
λως ποιησε[ι κ[αι ο [μη] γαμιζω[ν
κρεισ' σον π[οιησ]ει γυνη δε[δε-
ται 39
εφ οσον χρο[νον] ζη [ο αν]ηρ' αυτ[ης
εαν δε κο[ιμηθη ο αν]ηρ' ελευ[θε
ρα εστιν [ω θελει γαμ]ηθην[αι μο

[σα]ρκι εξου[σιν οι τοιου]τοι εγω δε
[υ]μων φε[ιδομαι του]το δε φημι VII, 29
[αδ]ελφοι ο[καιρος συνε]σταλμενος
[εσ]τιν λ[οιπον ινα και οι εχ[ο]ντες γυ
[ν]αικας ω[ς μη εχον]τες ωσιν και
[οι] κλαιον[τες [ως μη] κλαιοντες
[κα]ι οι χαι[ροντες ως] μη χαιρον 30
τε[ς] και οι [αγοραζον]τες ως μη κα
[τε]χοντες [και οι χρω]μενοι τον κο
[σμ]ον ως μ[η καταχρ]ωμενοι παρα 31
γε]ι γαρ το σ[χημα του] κμου τουτου
[θε]λω δε υμ[ας αμερι]μνους ειναι 32
[ο α]γαμος [μεριμνα τα] του κυ πως

νον εν κ ω μακαριω τερα δε [εστιν VII, 40
εαν ουτως μ[εινη κατ α την εμ[ην
γνωμην δ[οκω δε κα]γω πνα Χ[υ ε
χειν π[ερι δε τω]ν ειδωλο θυτω(ν) VIII, 1

——

οιδαμεν οτ[ι παντες γ]νωσιν [εχο
μεν η γνω[σις φυσιοι] η δε αγ[απη
οικοδομει [ει τις δοκ]ει εγνω[κε 2
ναι τι ουπ[ω εγνω κ]αθως δε[ι γνω
ναι ει δε τι[ς αγαπα το]ν θν ου[τος 3
εγνωσται υ[π αυτου]περι τ[ης

Variantes.

L. 1. τις κεκληται papyr. D*FG κεκληται τις Sin. AB τις εκληθη D^c EKL. — 5. ἐν ante ἡ addidit papyrus. — 10. ομοιως papyr. Sin. AB ομοιως και KL ομοιως δε και DEFG l. 12. γεινεσθε correctum ex γι. — L. 13.14 αδελφοι εκαστος DEFG — εκληθητε D*. — 20. καλον εστιν D*FG. — 23. γαμησης papyr. Sin. B γημης KL λαβης γυναικα DEFG. — 24. η ante παρθενος omis. BFG. — 25. εν τη D*FG ουκ ημαρτεν cf. 23 lege οὐχ. — 29. εστιν λοιπον papyr. D* εστιν το λοιπον Sin. AB (εστιν· B); εστιν· λοιπον εστιν FG, το λοιπον εστιν D^c EKL. — 34. τον κοσμον Sin. AB τον κοσμον τουτον D*FG τω κοσμω τουτω Sin.^c D^bc EKLP. — 39. αρεση papyr. Sin. ABDEFG αρεσει KLP v. l. 40.45. — 41-42. και μεμερισται Sin. ABD και omis. D^c EFGKL. — και η : omis. και D^c E — γυνη η αγαμος και η παρθενος papyr. BP γυνη η αγ. και η παρθενος η αγ. Sin. A. F^b γυνη και η παρθενος η αγ. DEFGKL. — 43. και ante σωματι Sin. BFGKL omis. AD — σωματι καὶ [πν(ευμ)ατι papyr. DEFGKL, τω bis addiderunt Sin. AB. — 44. τα το[υ κ(οσ)μου omis B. — 46. υμων αυτων codices — συμφορον papyr. Sin.* ABD* συμφερον Sin.^c D^c EFGKL. — 48. ευπαρεδρον papyr. Sin. ABDE etc. ευπροσεδρον K. — 49. ἀπερισπαστους ειναι : απερισπαστως codices. — 50-51. νομιζει επι την παρθενον D* — 53. γαμειτω D*FG. — 54. τη : εν τη codices. — 55. εστηκεν εδραιος Sin.^c KL. — 56. δε omis. A. — 57. τη : εν τη codices v. l. 54 — ιδια καρδια papyr. Sin. AB καρδια αυτου DEFGKL. — 58. τηρειν papyr. Sin. AB του τηρειν DEFGKL. — 59. ποιησει papyr. Sin.

AB ποιει DEFGKL. — γαμ(ε)ιζων papyr. Sin. ABDE εκγαμιζων KLP. — 60. την εαυτου παρθενον papyr. Sin. A την παρθενον εαυτου BDE. — 61. ποιησει B ποιει Sin. ADEKL και ο papyr. Sin.* ABDEFG ο δε Sin.^c KL — γαμιζων papyr. Sin.* ABDEFG εκγαμιζων Sin.^c KL v. l. 59. — 62. ποιησει Sin. AB ποιει DEFGKL. — 64. κο[ιμ]ηθη : και κοιμηθη D*L κεκοιμηθη FG αποθανη A — ανηρ papyr. Sin. ABK ανηρ αυτης DEFGL. — 68. Χριστοῦ : θεοῦ codices plurimi. — 72. εγνωκεναι papyr. Sin. ABDEFG ειδεναι KL. — 73. ουπω papyr. Sin. AB ουδεπω DEFFKL. — En général le texte du papyrus est de bon aloi, il a le caractère des manuscrits BA et Sinait.

6) Épitre aux Philippiens, III-IV.

Cette feuille, arrachée d'un livre (codex) de papyrus, 151 × 111^{mm}, appartenait peut-être au même manuscrit que le fragment de la lettre I Corinth., VII, VIII (Oxyrhynchus papyrus 1008) et date du IVe siècle. Première édition par GRENFELL et HUNT, *Oxyrhynchus Papyri*, VII, 1910, p. 8-10, n° 1009.

Écriture dans le sens des fibres horizontales, recto.

. . . .
[επι τη πιστει ^{10}του γνω]ναι αυ- III, 9
τον και
[την δυναμιν της ανασ]τασεως αυτου
[και κοινωνιαν των] παθηματων
[αυτου ^{11}συνμορφιζο]μενος τω θα
[νατω αυτου ει πως] καταντησω εις
[την εξαναστασιν τη]ν εκ νεκρων
^{12}[ουχ οτι ηδη ελαβον] η ηδη τε
τελει
ωμαι διωκω δε ει κατ]αλαβω εφ ω
και κατελημφθην υπο $\overline{Χ}$]υ ^{13}αδελ-
φοι ε
γω ουπω λογιζομαι ε]μαυτον κατει
[ληφεναι ^{14}εν δε τ]α μεν οπισω
[επιλανθανομενος] τοις δε εμπρο
[σθεν επεκτεινομε]νος κατα σκο
[πον διωκω ει]ς το [βρ]αβιον της α
νω κλη]σεως του $\overline{θυ}$ εν $\overline{Ιυ}$ $\overline{Χω}$
^{15}οσοι
[ουν τελ]ειοι τουτο φ[ρο]νωμεν και
[ει τι ετ]ερως φρονειτ[ε] και [τ]ουτο

Dans le sens des fibres verticales, verso.

. . . . IV, 2
φρο[νειν εν $\overline{κω}$ ^{3}και ερωτω και σε]
γνησιε συζ[υγε συνλαμβανου αυταις]
αιτινες εν[τω ευαγγελιω συνη]
θλησαν μοι [μετα και Κλημεντος]
και των συν[εργων μου και των λοι]
πων ὧν τα[ο]νοματα εν βιβλω ζω]
ης ^{4}χαιρετε[εν $\overline{κω}$ παντοτε παλιν
ερω]
χαιρετε ^{5}το[επιεικες υμων γνω]
σθητω πασ[ιν ανοις ο $\overline{κς}$ εγγυς]
^{6}μηδεν μερ[ιμνατε αλλ εν παντι]
τη προσευ[χη και τη δεησει μετα]
ευχαριστια[ς τα αιτηματα υμων]
γνωριζεσθ[ω] προ[ς τον $\overline{θν}$ ^{7}και η ει]
ρηνη του $\overline{θ[υ]}$ ή ϋπερ[ε]χο[υσα παν]
τα νουν φρ[ου]ρησει τας κ[αρδιας υ]
μων και τ[α ν]οηματα κ[αι τα
σωμα]
τα ϋμων [εν] $\overline{Χω}$ $\overline{Ιυ}$ ^{8}το λο]ιπον
αδελ]
φοι οσα ε[στι]ν αληθη ο[σα σεμνα]

ο θ̅ς̅ υμι̣ν αποκαλυψ̣ει][16]πλην εις
[ο εφθασ]ατε τω αυτω [στ]οιχειν [17] συν
[μιμηται] μου γινεσθε [αδ]ελφοι και

οσα δικαι̣α οσα αγια ο̣σα ευφημα]

Variantes.

L. 2. αναστασεως : γνωσεως Sin.*. — 6. την εκ νεκρων Sin. ABDE των νεκρων KL. — 7. ελαβον η ηδη δεδικαιωμαι D*EFG. — 12. τοις δε : εις δε τα D*FG. — 14. ειν papyr. Sin. AB επι DEFGKL. — 15. Ι(ησο)υ Χ(ριστ)ω papyr. Syr. Aethiop. εν κυριω Ιησου Χριστω D*EFG εν Χριστω Ιησου alii. — 16. φρονωμεν papyr. etc. φρονουμεν Sin. L. — 19. εφθασατε papyr. εφθασαμεν codices — τω αυτω στοιχεις papyr. Sin.*AB τω αυτω κανονι το αυτο φρονειν Sin.^c KL το αυτο φρονειν τω αυτω (α. κανονι D^cE) στοιχειν (συνστοιχειν FG) DEFG. — 22. συζυγε γνησιε KL. — 25-26. και των συν papyr. Sin.* και των λοιπων συνεργων μου ων codices. — 34. θεοῦ : Χριστοῦ A. — 36. καὶ τὰ σώματα FG και τα νοηματα vulgo. Le texte du papyrus est de bon aloi. A 25,26 on constate une analogie avec le Sinaiticus.

7) Épître aux Hébreux, IX.

Fragment d'une feuille arrachée d'un livre (codex) de papyrus, 142 × 84^{mm}. Comme 5 lignes seulement manquent entre le recto et verso, la hauteur du manuscrit entier doit avoir été de 190^{mm}. Écriture onciale avec ponctuation : IVe siècle. Notons l'usage de la cédille au recto 2 εφ' απαξ'. Verso 15, ὁ avec le signe de la δασεῖα en forme de petit angle droit. Première publication par GRENFELL et HUNT, *Oxyrhynchus Papyri*, VIII, 1911, p. 11-13, n° 1078.

Écriture sur les fibres horizontales, recto.

. . . .
IX, 12 δια δε [του] ι[δ]ι[ο]υ [αιματος εισηλθεν
εφ' απαξ' εις τα αγι[α αιωνιαν λυτρωσιν
13 ευραμενος : ει γ[αρ το αιμα τραγων και
ταυρων και σπ[οδος δαμαλεως
ραντιζουσα τους [κεκοινωμενους
αγιαζει προς τη[ν της σαρκος καθαροτητα
λλ
14 [π]οσω [μα]λ[λ]ον τ[ο] αιμα του χ̅υ̅ ος δια

Sur les fibres verticales, verso.

IX, 15 [........οι κεκλημ]ε[νοι τ]ης αι[ω
16 [νιου κληρονομια]ς : οπου γαρ διαθηκη[
[θανατον αναγκη φ]ερεσθαι του διαθε]
17 [μενου διαθηκη γαρ] επι νεκροις βεβαια[
[επι μη τοτε ισχυι οτε] ζη ὁ διαθεμενος[
18 [οθεν ουδε η πρωτη χ]ωρις αιματος εν[
19 [κεκαινισται λαληθ]εισης γαρ πασης[
[εντολης κατα τον νο]μον [υπο Μωυ]σεω[ς
[παντι τω λαω : λαβω]ν τ[ο αιμα τ]ων[

πν ος α:ιων ιου εαυτον προσηνεγ
]κεν αμωμον τ ω θ ω καθαριει
την
[συ ν ειδησιν η μω ν. . . . . .
. . . .

μοσχων και των τραγω]ν. μ ετα υδα[
τος]
και εριου κοκκινου και υ]σσ[ωπου :]
αυ το
. . . .

Variantes.

Recto l. 3. εὑράμενος papyr. B Sin. A. εὑρόμενος D — τράγων καὶ ταύρων papyr. B Sin. AD ταύρων καὶ τράγων KLP. — 7. πόσῳ, variante πολλῷ, indiquée par deux λλ dans l'entreligne. — 20. καὶ τῶν τράγων omis dans le Sin.[c] KL.

8) Première Épître de saint Pierre, V.

Feuille arrachée d'un livre (codex) en parchemin, 135 × 101[mm], contenant les pages [228] et 229. Onciale semblable à celle du codex Sinaiticus du IV[e] siècle. Comme supplément calligraphique de la ligne d'écriture il y a au recto 3 le signe >, θ̄ς et X̄ς sont les abréviations usuelles. Première édition de Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XI, 5-6, n° 1353.

Recto page [228].

δωσι χαριν τ[α]πεινω v, 5-6
θη τ]ε ουν ϋπο την κρ[α
ται α]ν χειρα του θυ ϊ>
να υμας ϋψωση εν
καιρω πασαν [τ]ην με 7
ριμνα[ν ϋ]μων επιρι]
ψατε επ αυ[τον οτι αυ]
τω μελει π[ερι υμων]
νηψατε γρη[γορησα] 8
τε] ο αντι[δικος υ]μ[ω(ν)
[ο δια]βο[λος ως λε]ων
[ωρ]υομεν[ος περ]ιπα
[τει] ζητων [κα]τ[α]πει(ν)
[ω α]ντιστητε στε 9
[ρε]οι τη πι[σ]τει ειδο
[τε]ς τα αυτα των πα
[θημα]τ[ων] τη ε[ν] κο

Verso page 229.

σκθ
σμω [υ]μων α[δε]λφοτη
τι επι τελεισθε [ο] δε θς v, 10
πασης χαριτ[ο]ς [ο] καλε
σας ημας εις την αιω
νιο[ν] αυτου δοξαν εν
[Xω ολιγ]ον π[α]θοντας
[αυτος κα]ταρτιει στη
[ριξει σθ]ενωσει αυτω 11
[κρατος ει]ς τους αιωνας
[των αιω]νων αμ[ην
δ[ια Σιλουανου υμιν 12
[του πιστ]ου αδε[λφου
ω[ς λογιζ]ομαι δ[ι ολι
γ[ω]ν εγραψα παρ[ακα
λων και επιμαρτ[υρων
ταυτη[ν] ειναι αλη[θη
χαριν θ[υ] εις ην [στητε
ασ[π]αζετ αι υ]μ[ας 13

Variantes.

L. 3. χειρα papyr. BKL χειραν Sinait. A. — καιρω επισκοπης A. — 6. ἐπιρ-(ρ)ίψαντες les manuscrits, επιριψατε le papyrus. — 13. καταπεῖν papyr. = πιειν B τινα καταπιειν Sin. KL etc. τινα καταπιη A etc. (καταπιν Sinait.*). — 17. κοσμω papyr. AKL τω κοσμω B¹Sinait. — 18. υμων omis. L. — 19. Lisez ἐπιτελεῖσθαι. — 21. ημας K υμας B Sinait. AL. — 22. βασιλειαν και δοξαν L. — 24. καταρτιει papyr. καταρτισει B Sinait. A καταρτισαι υμας KL. — 25. σθενωσει θεμελιωσει Sinait. KL etc. om. θεμ. papyrus BA. — 26. η δοξα και το κρατος Sin. L η δοξα κρατος K. — 27. [των αιω]νων Sin. AKL etc. om. B. — 34. θ[(εο)υ] papyr. του θεου les manuscrits onciales.

Le texte n'est pas identique à celui d'une seule classe ou d'un seul manuscrit, mais présente par deux fois, l. 13,25, des analogies avec celui du manuscrit B.

9) Épitre de saint Jacques, I.

Fragment d'une feuille de papyrus, 121 × 112^{mm}, arrachée d'un livre (codex) du IVe siècle. L'écriture est onciale, mais d'un caractère inégal. Il n'y a pas d'abréviations; πατρος est écrit en toutes lettres. Notons la cédille dans επη[γ]'[γειλ]ατο entre γγ. La marge supérieure porte le numéro des pages β 2, γ 3; la première page était sur le feuillet précédent non conservé, qui contenait le titre. Première publication par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, part X, London, 1914, p. 16 s., nº 1229.

Écriture dans le sens des fibres verticales, page 2.

β

ω
1, 10 τη ταπειν[[ου]]σι (corr.) αυτου οτι
ως ανθος χορτου παρε
11 λευσεται ανετειλεν γαρ
ο ηλιος συν τω καυσωνει (l. -νι)
και εξηρανεν τον χορτο-(l. -ον)
και το ανθος αυτου εξεπε
σεν 'και' η ευπρεπεια του προσω
που αυτου απωλετο ου
τως και ο πλουσιος εν ταις
πορειαις αυτου μαραν
12 θησεται μακαριος ανη
ρ ος ϋπομενει πειρα

Dans le sens des fibres horizontales, page 3.

γ

συλλαβουσα τικτει αμαρ 1, 15
τιαν η δε αμαρτια αποτε
λεσθεισα αποκυει θανα
τον· μη πλανασθαι α 16
δελφοι μου αγαπητοι
πασα δοσις αγαθη και 17
παν δωρημα τελειον
ανωθεν εστιν κατα
βαινον απο του πατρος
των φωτων παρ ω ουκ ε
νι παραλλαγης η τρο
πης αποσκιασματος
βουληθεις απεκυησεν 18

σμον οτι δοκιμος γενο
μενος λημψεται τον
στεφανον της ζωης
ον επη[γ]γειλατο τοις
αγ[α]πωσιν αυτον
. . . .

ημας λογω αληθειας
εις το ειναι ημα[ς] απ αρ
χην τ[ι]να. . . . .
. . . .

Variantes.

I, 10. lire ταπεινώσει. — 12. ἀνήρ papyr. B Sin. CKL : ἄνθρωπος A ἐπηγγείλατο κύριος (C)KL. — 18. l. ἀποσκίασμα : αποσκιασματος papyr. B Sin. — Il n'y a ici que peu de variantes, et encore sont-elles de peu d'importance.

10) Épître de saint Jacques, II-III.

Fragment d'une feuille de papyrus, 115 × 43mm, arrachée d'un livre (codex) du IIIe siècle. L'écriture est assez soignée, mais d'un caractère cursif; πνεῦμα, κύριος et θεός sont abrégés, à la manière usuelle, πατήρ et ἄνθρωπος sont écrits en toutes lettres. Les noms propres étrangers sont distingués par des cédilles terminales, p. ex. ρ[ααβ'. L'orthographe est assez bonne; notons φριζουσιν au lieu de φρίσσουσιν, II, 20; εγβαλουσα i. e. ἐκβ, II, 26. Première publication par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, IX, London, 1912, p. 9-11, no 1171; le recto y est en phototypie à la planche I.

Recto,
écriture sur les fibres horizontales.

II, 19 κ]αλως ποι[εις
20 κα]ι φριζουσιν θελε[ις
κ]ενε οτι η πιστις χ[ωρις
21 Αβ]ρααμ' ο πατηρ ημ[ων
] ανενεγκας Ισα[ακ
22 θυσιαστηριον βλε[πεις
23 ετε]λειωθη και επληρ[ωθη
επιστ]ευσε Αβρααμ[’
δ]ικαιοσυνη[ν
24] εξ εργων[
κα]ι ουκ [ε]κ πιστεω[ς
25 Ρ]ααβ' η πο[ρ]νη ου[κ
] υποδεξ[α]μενη τ[ους
26 ο]δω εγβαλουσα ω[σπερ γαρ
χωρ]ις πνς νεκρον ε[στιν

Verso,
écriture sur les fibres verticales.

μετα]αγομεν ιδου κ[αι III, 4
[κα[ι] υπο ανεμων[
]μεταγεται ϋπο [
οπ]ου η ορμη του ευ[θυνοντος
ουτω]ς και η γλωσσα[5
]μεγαλα αυχει ϊδ[ου
υ]λην αναπτει κα[ι 6
κοσ]μος της αδικ[ι]ας[
]εν τοι μελεσ[ιν] η[μων
σ]ωμα και φλογι[ζουσα
γεν]εσεως και φ[λογιζομενη
γεε]ννης πασα γαρ φ[υσις 7
πε]τεινων ερπετων[
δεδαμα]σται και δαμαζεται
ανθρωπ]ινη την δε γλωσσ[αν 8

] χωρις εργων νεκρα[
III, 1 δι]δασκαλοι γεινεσθε [
ο]τι μειζον κριμα λ[ημψομεθα
2] γαρ πταιο[μεν

δυν]ατα[ι] ανθρωπων α[καταστατον
] μεστη ἰου θανατη[φόρου
ευλογου]μεν τον κν κ[αι III, 9
καταρ]ωμεθα του[ς
ομοι]ωσιν θυ[

Variantes.

II, 23. επιστ]ευσε papyr. επιστευσεν δε B Sin. A. — II, 26. εργων papyr. B Sin. των εργων ACKL. — III, 4. μετ]αγομεν : μ. αυτων A. — σκληρων ανεμων AL οπ]ου papyr. B Sin. οπου αν ACKL. — III, 5. μεγαλα αυχει papyr. BAC* μεγαλαυχει Sin. C²KL. — III, 6. γενεσεως ημων Sin. — III, 7. δεδαμα[σται και δαμαζεται papyr. C δαμ. και δεδαμ. B Sin. A. — III, 9. κ(υριο)ν : θεον KL.

Les variantes sont insignifiantes.

11) Apocalypse, I.

Texte écrit au verso d'un rouleau de papyrus contenant une copie de l'Exode, 151 × 98^{mm}. Bonne écriture du IIIe ou IVe siècle avec les abréviations θω (θυ) θεῷ θεοῦ, ιη χρ Ἰησοῦ Χριστοῦ; πατήρ est en toutes lettres. Première édition de Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, VIII, 1911, p. 13-4, n° 1079.

. . . .
[Ιωαννης τα]ι[ς επτα] εκ[κλησ]ιαις I, 4
[ταις εν τη] Ασια χαρις ϋμειν και ειρη
[νη απο ο ων] καὶ ο ην και ο ερχομε
[νος και απο τ]ων επτα πνευμα
[των α] εν[ω]πιον του θρονου αυ
[τ]ου· καὶ απο Ιη Χρ ο μαρτυς ο πι 5
στος ο πρωτοτοκος των νεκρω(ν)
και ο αρχων των βασιλεων της γης
τωαγαπωντι ημας και λυσαντι η 6
[μ]ας εκ των αμαρτιων ημων εν
[τ]ω αιματι αυτου και εποιησεν ημ[ι(ν)
ω
[βα]σ[ιλ]ειαν ϊερεις του θ[[υ]]ω και π[α]τρι
[αυτο]υ· αυτω το κρατος και η δοξα
[εἰς τ]ους αιωνας αμην ϊδου 7
[ερχε]ται μετα των νεφελων
[και οψε]ται αυτον πας οφθαλ
[μος και ο]ιτινες αυτον εξε

Variantes.

L. 9. λυσαντι papyr. Sin. AC λουσαντι B. — ημας omis. Sin.*. — 10. εκ papyr. Sin. AC απο B. — ημων omis. A. — βασιλειαν papyr. Sin.*AC βασιλειον B βασιλεις και P. — τω θ(ε)ω, corrigé par le scribe. — 13. ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος texte de tous les manuscrits. — 14. τους αιωνας papyr. A; τους αιωνας των αιωνων B Sin. C. — 17. αυτον omis. Sin.*. Le texte de notre fragment concorde en deux endroits avec le codex Alexandrinus, l. 11 et 14.

12) Apocalypse, III-IV.

Une feuille de parchemin arraché à un codex contenant l'Apocalypse, 95 × 78mm; ce sont les pages numérotées 33 et 34 d'une édition de poche en toutes petites dimensions. Écriture onciale élégante du IVe siècle environ. Abréviations : πνα πνεῦμα, πρς πατρος, ουνω οὐρανῷ (mais en toutes lettres, verso l. 4 ουρανω). Apostrophe et cédille dans μετ' εμου, σαλπιγ'γος. Recto 12, ὁ avec l'esprit en forme d'un demi-H(?). Première édition par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri,* VIII, 1911, p. 14-16, no 1080. Planche I.

Écriture du recto, page 33.

σον λγ
ω ζηλω[ε]] ουν και μετα III, 19
νοησον ϊδου εστηκα επι 20
την θυραν και ⌒| εισελευσο
μαι προς αυτον και δει
πνησω μετ αυτου και αυ
τος μετ' εμου ο νεικων 21
δωσω αυτω καθεισαι
μετ εμου ε[ν] τω θρον[ω μου]
σ
ως καγω [[ν]]ενεικη[[κ]][α
και [[κ]]εκαθισα μετα τ[ο]υ
πρς μου εν τω θρονω
αυτου ὁ εχων ους ακου 22
[σατ ω τι το πνα λεγει
ταις εκκλησιαις μετα IV, 1
]⌒κρουω ε[α]ν τ[ις] ακου[ση της]
[φων]ης μ[ου] και ανοιξη την θυραν και]

Verso, page 34.

λδ
ταυτα ϊδον και ϊδου θυ
ρα ανεωγμενη εν
τω ουρανω και η φω
νη η πρωτη ην ηκουσα
ως σαλπιγ'γος λαλουσης
μετ' εμου λεγων αναβα
ωδε και δειξω σοι α δει
[γε]νεσθα[ι μ]ετα ταυτα IV, 2
κ]αι [ευ]θεως εγ[ε]νομην εν
[..] πνι κα[ι] ϊδου [θ]ρο
νος εκειτο [ε]ν τω ουνω
και επι το[ν] θρονον κα
θημενον και ο καθ[η
entreligne επι τον θρο[νον
μενος ομοιος ορασει

Les lignes 15-16, omises plus haut et indiquées par le signe de l'Ancora, existent à la marge inférieure (même main). L. 2 ω et σον, l. 8 μ]ου, l. 9 [σ, l. 18 α et εν, l. 19 η φω, l. 25 κ]αι, l. 29 επι τον θρο[νον sont écrits par la deuxième main.

L. 1. La leçon originale du papyrus était celle des manuscrits BAC : ζήλευε, elle a été remplacée par ζήλωσον, seconde main du papyrus et Sin. — 3, 15, 16. Égaré par les deux phrases identiques τὴν θύραν καί, le scribe avait omis les mots κρούω jusqu'à καί. — 8. μου, supplément écrit par la seconde main. — 9-10. La variante νεν(ε)ίκηκα καὶ κεκάθικα est inconnue, la seconde main a restitué ἐν(ε)ίκησα καὶ ἐκάθισα. — 18. Il semble que la leçon originale ait été θύραν ἀνεῳγμένην, les deux ν étant transformés par la seconde main en α et εν. — 19. La fin de cette ligne, qui a peut-être été ἰδοὺ φωνή (se trouvant aussi dans le Sin.), est corrigée par la seconde main. — 22. ἀνάβα papyrus B Sin. — 23. α papyr. Sin. B ἀνάβηθι A. — 25. καὶ εὐθέως P, leçon douteuse aussi du papyrus. — 26. On pourra suppléer peut-être [τῷ] avant πν(εύματ)ι. — 28. Lire καθήμενος. — 29. La seconde phrase ἐπὶ τὸν θρόνον de l'entreligne est inutile.

13) Apocalypse, V-VI.

Fragment d'une feuille arrachée à un livre (codex) de papyrus, 41 × 70mm. Écriture onciale du IVe siècle, peu élégante, se rapprochant de la cursive. On y trouve les abréviations πνα pour πνευματα, θυ pour θεοῦ, ζ pour ἑπτά. Une cédille existe au recto 2 après Δαυ]ειδ', nom étranger. Première publication par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, X, p. 18, n° 1230.

Écriture dans le sens des fibres horizontales, recto.

ι]δου εν[ικησεν — V, 5
Δαυ]ειδ' αν[οιξαι
αυτ]ου κ[α]ι ειδον εν[— 6
ζωω]ν και εν μεσω πρ[εσβυτερων
ω]ς εσφαγμενον εχων κερ[ατα
]τα ζ πνα του θυ απεσπα.[
ηλθεν και ειληφεν εκ της δ[εξιας — 7
οτ]ε ελα[βεν — 8

. . . .

Fibres verticales, verso.

] καθημ[ενος — VI, 5
κ]αι ηκουσ[α — 6
χοι]νιξ σιτου δηναριου κ[αι
δην]αριου και το ελεον και το[
]οτε ηνεωξεν την σφραγι[δα — 7
ηκο]υσα φωνην του τεταρτ[ου
]ειδ[ον — 8

. . . .

Variantes.

Recto, l. 2. αν[οιξαι Sin. A papyr. ο ανοιγων B. — 3. ειδον pap. B Sin. ιδου A. — 5. εχων pap. B Sin. A εχον P. — 6. ζ om. A ; lisez ἀπεσταλμενα ou -ενοι. — 7. ειληφεν pap. Sin. A ειληφεν την B ειλ. το βιβλιον autres. — Verso, l. 5. Lisez ηνοιξεν. — 6. φωνην om. B.

CHAPITRE VI

TEXTES DIVERS DE LA LITTÉRATURE CHRÉTIENNE

Nous réunissons sous ce titre d'anciens textes chrétiens dont chacun a son caractère spécial. Rarement livre de la vieille littérature chrétienne fut aussi en faveur que le Pasteur d'Hermas dont cinq exemplaires existent encore en fragments écrits sur papyrus. On ne se contenta pas alors des récits des livres canoniques, la fantaisie imagina même des narrations apocryphes sur la vie de Jésus et de ses apôtres. Un ancien hymne acrostiche et le brouillon d'une épitaphe chrétienne compléteront cette série, qui est assez intéressante au point de vue de la fécondité de la vieille littérature chrétienne.

1-5) Nouveaux fragments du Pasteur d'Hermas.
6) Acta Petri.
7) Acta Iohannis.
8) Fragments du protévangile de saint Jacques.
9) Apocalypse d'Élie.
10) Entretien apocryphe du Sauveur avec un pharisien.
11) Anecdotes et sentences relatives à Jésus.
12) Un prétendu dialogue de Jésus avec ses disciples.
13) Brouillon d'une épitaphe chrétienne.
14) Vieil hymne chrétien acrostiche.

1-5) Nouveaux fragments du Pasteur d'Hermas.

Parmi les livres qui ont été en vogue dans l'Église ancienne, un des principaux est le Pasteur d'Hermas; comme témoignage de cette faveur, un certain nombre de fragments d'anciens exemplaires en a été trouvé récemment en Égypte : — A. Le fragment de la Xe Similitude (III, 2-5; IV, 3), *Oxyrhynchus Papyri,* n° 404, III, p. 7-9, du IIIe siècle; c'est notre n° 22, v. *P. O.*, IV, p. 197. — B. Le papyrus de Berlin P. 5513, IIe Similit., 7-10; IVe, 2-5. Fragment d'un rouleau de papyrus, 180 × 150^mm^, contenant le reste inférieur de deux colonnes d'écriture. Écriture onciale du IIIe siècle, dont un fac-similé a été publié dans les *Tafeln zur aelteren griechischen Palaeographie* par U. Wilcken, 1891, III. Le texte de la IIe Similit., 7-10 et de la IVe, 2-5, a été identifié et

édité par Diels et Harnack, *Ueber einen Berliner Papyrus des Pastor Hermae, Sitzungsberichte der Berliner Akademie der Wissenschaften, philosophisch-historische Klasse*, 1891, p. 427 sq. Ehrhard, *Die Berliner Hermas-Fragmente auf Papyrus, Tuebinger Theologische Quartalschrift*, 74, 1892, p. 294 sq. C. Schmidt et W. Schubart, *Berliner Klassikertexte herausgegeben von der Generalverwaltung der Kgl. Museen zu Berlin*, VI, *Altchristliche Texte*, Berlin, 1910, p. 13 sq.

Écriture dans le sens des fibres horizontales.

A. 1re colonne.

. . . .
. . . . . . ἔντευ]ξ[ιν ἐν ᾗ πλουτεῖ ἣν] IIe Simili., 7
[ἔλαβε π]αρὰ τοῦ κ[υ (l. κυρίου) ταύτην ἀποδίδω]
[σι τ]ῷ [κ]ω (l. κυρίῳ) τῷ ἐπιχο[ρηγοῦντι αὐτῷ καὶ]
[ὁ] πλούσιος ὡσ[αύτως τὸν πλοῦτον ὃν ἔλαβε]
[π]αρὰ τοῦ κυ (l. κυρίου) ἀδιστά[κτως παρέχει]
τῷ πένητι καὶ τοῦτο ἔργον [μέγα ἐστὶ]
καὶ δεκτὸν παρὰ τῷ θω (l. θεῷ) ὅτι [συνῆκεν]
ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ καὶ ἠργάσατο
[ε]ἰς τὸν πένητα ἐκ τῶν δωρημάτων
[τ]οῦ κυ (l. κυρίου) καὶ ἐτέλεσεν τὴν διακονίαν ὀρ
[θ]ῶς [8] παρὰ τοῖς οὖν ἀνθρώποις ἡ πτε 8
[λ]έα δοκεῖ καρπὸν μὴ φέρειν καὶ οὐκ ὔ (l. οἴ-
[δ]ασιν οὐδὲ νοοῦσιν ὅτι ὅταν ἀβροχία
[γ]ένηται ἡ πτελέα ἔχουσα ὕδωρ τρέφει
[τ]ὴν ἄμπελον καὶ ἡ ἄμπελος ἀδιάλει
πτον ἔχουσα τὸ ὕδωρ διπλοῦν τὸν καρ
πὸν ἀποδίδωσιν καὶ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ὑ
πὲρ τ[ῆ]ς πτελέας οὕτως καὶ οἱ πένητες
ὑπὲρ τῶν πλουσίων ἐντυχάνοντες (l. ἐντυγχ.)
πρὸς [τὸ]ν κν (l. κύριον) πληροφοροῦσι τὸ πλοῦτος
αὐτῶ[ν] καὶ πάλιν [οἱ] πλούσιοι χορηγοῦν
τες [τοῖς] πένησι τὰ δέοντα πληροφοροῦσι
τὰς ψ[υχ]ὰς αὐτῶν [9] γείνονται οὖν ἀμφό 9
τερο[ι κο]ινωνοὶ τοῦ ἔργου τοῦ δικαίου
ταῦτα οὖν ὁ ποιῶν οὐκ ἐνκαταλειφθή
σε[ται] ὑπὸ τοῦ θυ (l. θεοῦ) ἀλλὰ ἔσται γεγραμμέ
νο[ς εἰς] τὰς βίβλους τῶν ζώντων [10] μα 10
κ[άριοι ο]ἱ ἔχοντες καὶ συνιέντες ὅτι πα

ρ ὰ του κυ (l. κυρίου) πλουτίζονται ὁ γὰρ συνιών
τουτ ο δυνή σ ε τ αι καὶ διακονῆσαί τι

Variantes.

L. 2, 5. παρά : ἀπό codex Athous. — 8. εἰργάσατο Ath. — 10. ἐτέλεσε Ath. τὴν διακονίαν τοῦ κυρίου ὀρθῶς Ath. — 11. τοῖς ἀνθρώποις οὖν Ath. — 12. οἴδασιν Ath. — 13. ἐάν Ath. — 14. ὕδωρ ἔχουσα Ath. — 17. δίδωσι Ath. — ἑαυτῆς Ath. — 18. οὕτω Ath. — 19. ἐντυγχάνοντες πρὸς τὸν κύριον ὑπὲρ τῶν πλουσίων Ath. — 20. τὸν πλοῦτον Ath. — 23. γίνονται Ath. — 25. ἐγκαταλ. Ath. — 26. ἀπό Ath. — ἐπιγεγραμμένος Ath. — 27. τὴν βίβλον Aethiop., Latina Palatina, Copt. — 29. ὁ γὰρ συνιών.... διακονῆσαί τι omis. Ath., cf. Latin. Vetust. « qui hoc enim senserit, poterit aliquid ministrare », Latin. Palat. « qui autem hoc senserint, poterunt aliquid boni operari ».

B. IIe colonne.

. . . .

ὁ γὰρ αἰὼν ὁ ἐρχόμενος θε] IVe Similit., 2
ρεία ἐ[στὶ τοῖς δικαίοις τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς]
χειμώ ν(,) ὅταν οὖν ἐπιλάμψῃ τὸ ἔλεος
τοῦ κυ (l. κυρίου) [τότε φανερωθήσονται οἱ δουλεύ]
οντε[ς τῷ θω (l. θεῷ) καὶ πάντες φανερωθήσονται
3 ὥσπε[ρ γὰρ τῷ θέρει ἑνὸς ἑκάστου] 3
δένδ ρου οἱ καρποὶ ἐπιγινώσκον]
ται π[οταποί εἰσιν οὕτως καὶ τῶν]
δικαίω[ν οἱ καρποὶ φανεροὶ ἔσονται καὶ]
γνωσθ[ήσονται πάντες εὐθαλεῖς ὄντες]
καὶ ἐν τ[ῷ αἰῶνι ἐκείνῳ 4 τὰ δὲ ἔθνη καὶ οἱ] 4
ἁμαρτ ωλοὶ ἃ εἶδες τὰ δένδρα τὰ ξηρὰ τοι]
οὗτοι [εὑρεθήσονται ξηροὶ καὶ ἄκαρποι]
ἐν ἐκ[είνῳ τῷ αἰῶνι καὶ ὡς ξύλα]
κατακ[αυθήσονται καὶ φανεροὶ ἔσονται]
ὅτι ἡ π[ρᾶξις αὐτῶν πονηρὰ γέγονεν]
ἐν τῇ [ζωῇ αὐτῶν οἱ μὲν γὰρ ἁμαρτωλοὶ καυθ]
ήσοντ[αι ὅτι ἥμαρτον καὶ οὐ μετενόησαν]
τὰ δὲ ἔ[θνη καυθήσονται ὅτι οὐκ ἔγνωσαν]
τὸν κτί[σαντα αὐτούς 5 σὺ οὖν ἐν σοὶ] 5
καρπο[φόρησον ἵνα ἐν τῷ θέρει ἐκείνῳ]
γνωσθ[ῇ σοῦ ὁ καρπός(,) ἀπέχου δὲ]
ἀπὸ πολ[λῶν πράξεων καὶ οὐδέποτε οὐδὲν δι
[α]μαρτήσεις [οἱ γὰρ τὰ πολλὰ πράσσοντες]

L. 32. Latina Vetustior, Palatina, Aethiopica : aestus : θρόνος, lege θέρος, Ath. — 38. φανεροῦνται καὶ ἐπιγινώσκονται Ath. — 41. πάντες οἱ εὐθαλεῖς ὄντες ἐν τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ Ath. « et parebunt omnes hilares et gaudentes in illo saeculo restituentur ». — 53. ἀπὸ τῶν πολλῶν Ath. — 54. διαμάρτης Ath.

La IIIe Similitude manque ; comparez le fragment de Hambourg, recto, l. 12, différent du numérotage ordinaire de même que la version copte, v. J. Leipoldt, *Sitzungsberichte der preussischen Akademie*, Berlin, 1903, 5 mars.

C. Papyrus de Berlin P. 6789. VIIIe Similit., I, 1-12.

Double feuille arrachée à un livre (codex) de papyrus, 155 × 145 mm. L'écriture onciale a le caractère du VIe siècle. Publié par C. Schmidt et W. Schubart, *Berliner. Klassikertexte...*, VI. *Altchritliche Texte*, Berlin, 1910, pp. 17-20.

Première feuille.

Écriture sur les fibres horizontales, recto.

λυθασι ν οἱ κεκλημέ] VIIIe Similit., I, 1
νοι ἐν ὀνόμα[τι κυ [2] εἰστή]
κει δὲ ἄγγελος [κυ ἐν]
δοξος λείαν (l. λίαν) ἰσχυ[ρὸς]
ὑψηλό[ς π]αρὰ τὴν [ἰτέαν]
δρ[έπανον ἔχων μέγα]
κ[αὶ ἔκοπτεν κλάδους]
[ἀπὸ τῆς ἰτέας καὶ ἐπεδί]
[δου τῷ λαῷ τῷ σκεπα]
ζομένῳ ὑπὸ τῆς ἰτέας]
μ[ι]κρὰ [δὲ ῥαβδεῖα ἐπεδίδου]
αὐτοῖς ὡ[σεὶ πηχυαῖα]
[3] μετὰ τὸ [πάντας λαβεῖν]
τὰ ῥαβδε[ῖα ἔθηκεν τὸ]
δρέπαν[ον ὁ ἄγγελος]
καὶ τ[ὸ] δ[ένδρον ἐκεῖνο]
ὑ[γιὲς ἦν οἷον καὶ]
[ἑωράκειν αὐτό. . .]
. . . .

Sur les fibres verticales, verso.

[θαύμαζε εἰ] τὸ δέν
δρον τ]οῦτο ὑγιὲς δι
έμ]εινεν τοσούτων
[κλ]άδων κοπέντων
[. . .]ε φησ[ί(,) πάν]τα ἴ
[δῃς καὶ δηλωθή]σεταί
[σοι τὸ τί ἐστιν [5] ὁ ἄγγε]
[λος ὁ ἐπιδεδωκὼς τῷ]
[λαῷ τὰς ῥάβδους] πά
[λιν ἀπήτει αὐτ]οὺς κ(αὶ)
[καθὼς ἔλαβο]ν οὕ[τως]
[καὶ ἐκαλοῦν[το πρὸς
[αὐτὸν καὶ εἷ]ς ἕκαστος
[αὐτῶν ἀπε]δίδουν
[τὰς ῥάβδους ἐ]λάμβανε(ν)
[δὲ ὁ ἄγγελος κυ καὶ κα]τ
[ενόει αὐτάς [6] παρὰ τίνων]
[ἐλάμβανεν τὰς ῥάβδους]
[ξηρὰς καὶ βεβρωμένας]

L. 1. [ἐλη]λύθασιν papyr. — 2. ὀνόματι Athous. — 4. ἰσχυρός scriba expunxit. — 13. μετὰ δὲ τό Ath. — 18 sq. ἐθαύμαζον δὲ ἐγὼ ἐν ἐμαυτῷ λέγων· πῶς τοσούτων κλάδων κεκομμένων τὸ δένδρον ὑγιές ἐστι; λέγει μοι ὁ ποιμήν· μὴ θαύμαζε Ath., λέγων usque ad ἐστι papyrus omisisse videtur. — 21. τὸ δένδρον Ath. ἔμεινε Ath. —

24. Papyrus mutilus ἀφ' ἧς δὲ φησί, πάντα ἴδῃς Ath. — 29. In papyro apparet... οὖς cum accentu gravi, ἀπῄτει ἀπ' αὐτῶν Ath. — 30. οὕτω Ath. — 33. ἀπεδίδου Ath. — 34. ἐλάμβανε Ath.

Deuxième feuille.

Écriture sur les fibres horizontales, recto.

ὡς ὑπὸ] σητὸς ἐκέλευ VIIIᵉ Similit., I, 6
σεν [ὁ ἄ]γγελος τοὺς
τὰς τοιαύτας ῥάβδους
ἐπιδε δ[ωκότας χωρὶς
ἱστ[άνεσθ]αι 7 ἕτερ]οι δὲ
ἐπ]εδίδοσαν ξηρὰς ἀλλ' [οὐ
[κ ἦσαν βεβρωμέναι ὑπὸ]
σ[ητὸς καὶ τούτους ἐ]
κέλευ[σεν χωρὶς ἱστά]
νεσθα[ι 8 ἕτεροι δὲ ἐπε]
δίδουν [ἡμιξήρους]
καὶ οὗτο[ι χωρὶς ἱστάνον]
το 9 ἕτερ[οι δὲ ἐπεδί]
δ]ουν τ[ὰς ῥάβδους αὐτῶν]
[ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς]
ἐχούσας καὶ οὗτοι χωρὶς]
ἱστάνοντο 10 ἕτεροι δὲ ἐπε]
δίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν]
[χλωρὰς καὶ σχισμὰς]

Sur les fibres verticales, verso.

ἐχούσας κα[ὶ οὗτ]οι
χωρὶς ἱστάνοντο
11 ἕτεροι δὲ ἐπεδίδο
σαν τὸ ἥμισ[υ] ξηρὸν
κ[αὶ τὸ ἥμισυ μέρ]ος
χλωρὸν καὶ οὗτ]οι χω
]ρὶς ἱστάνοντο 12 ἕτ]εροι
]δὲ προσέφερο]ν
[τὰς ῥάβδους] αὐτῶν
[τὰ δύο μέρ]η τῆς ῥά
[βδου χλω[ρὰ τὸ δὲ τρί
]τον ξηρὸν] καὶ οὗτοι
[χωρὶς ἱστά]νοντο
. . . .

L. 43. ἵστασθαι cf. 55 ἵσταντο cod. Ath. — 53 sq. « alii porrigebant virgas suas virides scissuras habentes et hi segregabantur » : Latina Palatina, Aethiopica, omis. cod. Ath. et Latina vetustior. — 60. ἐπεδίδουν cod. Ath. Versum 11 omisit Latina Palatina. — 61. τὸ ἥμισυ ex coniectura restituerant Gebhardt et Harnack ἥμισυ cod. Ath. — 62. Versum 12 omis. Latina Palatina.

La qualité du texte de notre papyrus est bien meilleure que celle du codex Athous; il concorde aussi avec l'ancienne traduction latine, d'ailleurs excellente.

D. Fragments, de la collection Amherst. Visions : I, 2, 2-3, 1; III, 12, 3-13, 3; Mandat., XII, 1, 1-3; IXᵉ Similit., II, 1, 2, 4, 5; XII, 2, 3, 5; XVII, 1, 3, 4; XXX, 1, 2, 3, 4.

Parties de 7 feuilles d'un livre (codex) de papyrus en écriture onciale du VIᵉ siècle avec les abréviations usuelles des manuscrits bibliques. Première édition par GRENFELL et HUNT, *The Amherst papyri*, part II, London, 1901, pp. 194-200, nᵒ CXC. Planche 24.

a) 140 × 120mm.

Recto.

. . . .
ἐ[ν τῇ καρδίᾳ μου βλέπω Ie Vis., II, 2
κ[ατέναντί μου καθέ
δρα[ν λευκὴν ἐξ ἐρίων
χει[ονίνων γεγονυῖαν
με[γάλην καὶ ἦλθε γυ
νὴ πρεσβῦτις ἐν ἱματι
σ]μῷ λαμπροτάτῳ ἔχου
σα βιβ[λίον εἰς τὰς χεῖρας
καὶ ἐκάθισεν μ[όνη καὶ
ἀσπάζεταί με· Ἑρμᾶ[
χαῖρε : κἀγὼ λυπούμε
νος καὶ κλαίων εἶπον
κυρία χαῖρε ³ κα[ὶ εἶπέν μοι 3
τί στυγνός(,) Ἑρμᾶς(,) ὁ μ[α
κρόθυμος ὁ ἀστόχη[τος
ὁ πάντ[ο]τε γελῶν τ[ί
οὕτως κα[τ]ηφ[ὴς] τ[ῇ ἰ
[δ]έᾳ : καὶ ο[ὐχ ἱλαρός(;) κἀ
γὼ εἶπον [αὐτῇ ὑπὸ γυ
ναικὸς ἀγ[αθωτάτης
λεγούσης μ[οι ὅτι ἥμαρ
τον εἰς αὐτή[ν ⁴ ἡ δὲ 4
[ἔφ]η μηδ[αμῶς ἐπὶ τὸν
. . . .

Verso.

[
[
[
[καὶ ἤδη δεδοκιμα]σμέ Ie Vis., II, 4
[νον ἐὰν ἐπιθυμ]ήσῃ
[πονηρὸν ἔργον καὶ] μά
[λιστα Ἑρμᾶς ὁ ἐγκρ]α
[τής(,) ὁ ἀπεχόμε]νος πά
[σης ἐ]πιθ[υ]μίας πονη
[ρᾶ]ς καὶ πλήρης πάσης
ἁπλότητος καὶ ἀκακί
ας μεγάλης· ³·¹·ἀλλ' οὐχ ἕ III, 1
[νεκα τ]ούτου σοι ὀργί
ζεται ὁ $\overline{θς}$ ἀλλ' ἵνα τὸν
[οἶ]κόν σου τὸν ἀνομήσα(ν)
[τ]α εἰς τὸν $\overline{κν}$ καὶ εἰς ὑμᾶς
[τοὺς γονεῖς] αὐτῶν ἐ
[πιστρέψῃ]ς : ἀλλὰ φι[λό]
[τεκνος ὢν] οὐκ ἐνουθέ
[τεις σοῦ τὸ]ν οἶκον ἀλ
[λὰ ἀφῆκας] αὐτὸν κατα
[φθαρῆναι] διὰ τοῦτο ὀρ
[γίζεταί σοι ὁ] κς· ἀ[λ]λ'
. . . .

Variantes.

Recto l. 4. χει[ονίνων sic papyrus Sinaiticus^c (omisit I^a manus). — 12. κλαίων papyr. Sin.^c χαίρων Sin.*. — 14. Ἑρμᾶς : Ἑρμᾶ Sin. — ἀστομάχητος Sin. Ath. — 19. ὑπὸ γυ[ναικός papyrus Sin.*, praemis. κυρία ὀνιδισμός [μοι γέ]γονεν Sin.^c. — 21. μ[οι : omis. Sin. Ath. — Verso l. 13. ὀργίζεταί σοι Sin.^c Ath. σοι omis. Sin.*. — 16. καὶ εἰς ἡμᾶς Sin.^c Ath. η αυτους η Sin.*. — 22-23. τοῦτό σοι ὀργίζεται Sin. Ath. — Les ponctuations de recto 10.11.18, verso 12.18.29, l'apostrophe et l'esprit de verso 14 sont de la main originale du papyrus.

b-c) 50 × 95 et 50 × 55mm, planche 24 (verso).

Recto.

. . . .
καὶ ἀπέθεσθε τὰς μα IIIe Vis., xii, 3
λακία[ς ὑμῶν καὶ προς
ἦλθεν]ὑμῖν ἰσχυρότης
καὶ ἐνε[δυναμώθητε
ἐν τῇ π[ίστε]ι καὶ ἰδὼν ὁ
κς τὴν ἰ[σχυ]ροποίησιν
ὑμῶν ἐχ[άρη]· καὶ διὰ τοῦ
[το ἐδήλωσε]ν ὑμ[ῖ]ν τὴν
[οἰκοδομὴν τοῦ π]ύργου
[καὶ ἕτερα δηλώσ]ει ἐκ[ν]
. . . .

Verso.

[10 lettres perdues ἐπὶ συ]μψε xiii, 3
]λίου εἶδες καθημ[ένην
]]θεσιαν
]ὅτι τέσ[σα]ρας] ἔχει πόδας
τὸ συμψέλι[ον κ]αισχυρως
ἕστηκεν κ[αὶ γ]ὰρ ὁ κόσμος
διὰ τ[εσ]σάρω[ν κρα]τεῖτ[αι
στοιχείω[ν οἱ οὖν μετα
νοήσ[αντες ὁλοτελῶς
νέοι [ἔσονται τεθεμε
λι[ωμένοι οἱ ἐξ ὅλης
. . . .

Verso l. 2. καθημένην ἰσχυρὰ ἡ θέσις les manuscrits; suppléez peut-être [ἰσχυρὰν τοπο]θεσίαν. — 4. πόδας ἔχει codices. — 5. Lisez καὶ ἰσχυρῶς. — 7. στοιχείων κρατεῖται les manuscrits.

La ponctuation de recto 7 est de la main originale qui a écrit le papyrus.

d) 40 × 38mm, planche 24 (recto).

Recto.

. . . .
λέγε[ι μοι ἆρο[ν ἀπὸ σεαυ Mandat., XII, 1, 1
[τοῦ] πᾶσαν ἐ[πιθυμίαν
[πο]νηρὰν ἔν[δυσαι δὲ τὴν
[ἐπι]θυμία[ν τὴν ἀγαθὴν
[καὶ] σεμνή[ν.........]
[... ...]α[ ]
. . . .

Verso.

. . . .
[τῆς πονηρᾶς τ]ὰ παραδι 3
[δόντα τοὺ]ς ανους εἰς
[θάνατον] ἵνα ἀφέξ[ωμαι
[ἀπ' αὐτῶν] ἄκουέ φη[σιν
[ἐν ποίοις] ἔ[ρ]γοις θ[ανα
[τοῖ ἡ ἐπιθυ]μία πο[νηρὰ
[τοὺς δούλους] το[ῦ θυ
. . . .

Recto l. 5. Suppléez peut-être σεμνὴ[ν ἐνδεδυμέ]νος γὰρ τ[α]ύτην τὴν ἐπιθυμίαν. — Verso l. 3. γνώρισόν μοι ἵνα ἀφέξωμαι cod. Ath. — 4. ἄκουσον Ath. — 6. ἡ πονηρά Ath.

e) 68 × 76mm, planche 24 (recto).

Verso.

. . . .

πεδίου ἔδειξ]έν μοι IXe Similit., II, 1
πέτραν μεγ]άλην λευ
κὴν ἐκ τοῦ π]αιδίου (l. πεδ-) ἀνα
βεβηκυῖαν ἡ] δὲ πέτρα
[ὑψηλοτέρα ἦ]ν τῶν ὄ
ρεων τετράγ]|[.]]ωνος
ὥστε δύν]ασθαι ὅλον
[τὸν κόσμο]ν χωρῆσαι πα 2
]λαιὰ δὲ ἦν] ἡ πέτρα ἐ
[κείνη πυλ]ὴν ἐκκεκ[ο
[μμένην] ἔχουσ]α ὡς

. . . .

Recto.

. . . .

ἐνδεδ]υμέναι δὲ ἦ 4
σαν λιν]οῦς χιτῶνας
καὶ περι[εζωσμέναι
ἦσαν εὐπ[ρεπῶς ἔξω
τοὺς ὤμ[ους ἔχουσαι
τοὺς δε[ξιοὺς ὡς μέλ
λουσαι φορ[τίον τι βαστά
ζειν οὕτω[ς ἕτοιμοι
ἦσαν λίαν γ[ὰρ ἱλαραὶ ἦ
σαν καὶ π[ρόθυμοι... 5
[.]το ἰδε[ῖν

Verso l. 6. Peut-être τετρα]κωνος, faute du scribe pour τετράγωνος. — Recto l. 4. ἦσαν omis. cod. Ath. — 10. μετὰ τὸ ἰδεῖν cod. Ath.

f) 112 × 170mm.

Recto.

. . . .

κα[ὶ] παλα[ι]ὰ πέ IXe Similit., XII, 2
τρα· ἡ δὲ π[ύλη φημὶ]
διὰ τί καιν[ή]· ε[·]..ε[. 3
φησίν ἐπ' ἐσχάτων
τῶν ἡμερῶν τῆς συν
τελείας φανερὸς ἐγέ
νετο· δι[ὰ τ]οῦτο καινὴ
[ἐ]γένετ[ο ἡ] πύλη [ἵ]να

Verso.

. . . .

[11 lettres perdues]ε[.... 5
[8 lettres perdues] αὐτῆς καὶ
[μείαν ἔχει] πυλὴν μὴ
τι δύνη [εἰ]ς ἐκείνην
τὴν πόλιν εἰσελθεῖ(ν)
εἰ μ[ὴ] διὰ τῆς πύλης
ἧς ἔχει πῶς γὰρ φη
μ[ι] κε (l. κύριε) δύν[ατ]αι γενέσ[θ]αι

Recto l. 1-4. διὰ τοῦτο καὶ παλαιός ἐστιν ἡ δὸ πύλη διὰ τί καινή, φημί, κύριε; ὅτι, φησίν, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν cod. Ath. — Verso l. 2. αυτης : περιτετειχισμένη κύκλῳ καὶ μίαν Ath.; au lieu de ε dans la première ligne, on pourrait lire aussi ο ou σ. — 4. δύνη εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην Ath.

g) 47 × 38mm, planche 24 (recto).

Recto.

. . . .

[κε περὶ τῶν ὀρ[εω]ν μοι IXe Similit., XVII, 1

Verso.

. . . .

[διὰ] τί ο ὕτω ποικίλα] 3

δηλωσον δ[ι]ὰ τι ἀ[λ]λαι
[εἰσὶν αἱ] ἰδεαι : ἀ[κ]ουέ
[φησιν τ]ὰ ὄρη ταῦ[τα]
[δώδεκα] εἰς φυλ[αὶ]
[αἱ κατ]οικοῦσαι ...
[.... τὸν] κόσμο[ν ἐκη]ρύχθη
. . . .

ὃν τα τὰ ὄρη [εἰς τὴν]
[οἰκο]δομὴν ὁ[τ]αν ἐτέθη
[σαν] οἱ λίθοι α[ὐ]τῶν μιᾷ
χρο[ᾳ] ἐγίνον[το] λαμπ
[ροὶ] ὡς καὶ ο[ἱ] ἐκ τοῦ βύ
[θου] ἀναβεβη[κό]τες λί
[θοι] ὅτι φησ[ὶ] πάντα 4

Recto l. 2. διατί ἄλλαι καὶ ἄλλαι εἰσὶν αἱ ἰδέαι καὶ ποικίλαι Ath. — 5. τὰ δώδεκα φυλαί εἰσιν αἱ κατοικοῦσαι ὅλον τὸν κόσμον Ath. εις : corrigez dans le papyrus εἰσί.

h) 58 × 54mm, planche 24 (verso).

Recto.

. . . .
[ε φ]ησιν περ[ὶ] τούτω(ν) IXe Similit.,
xxx, 1
[πά]ντων οἱ [λίθοι ἐκ
[τοῦ] παιδίου (l. πε-) ἠρ[μένοι
[καὶ] τεθειμένο[ι] εἰς
[τὴν] οἰκοδομὴν [τοῦ
[πύρ]γου ἀντὶ τῶ[ν ἀποβε
[βλη]μένων αἱ ῥ[ίζαι
[εἰσὶ] τοῦ ὄρους το[ῦ λευ
[κοῦ] ἐπε[ὶ] οὖν 2
. . . .

Verso.

πιστεύσ[αντες κα[ὶ] 3
...... πιστεύει[ν]

[ἐκ τοῦ] αὐτοῦ γὰρ γέν[ους
[εἰσὶν] μακάριον τὸ [γένος
[τοῦτ]ο ὅτι ἄκακόν [εστι
[ἄκου]ε νῦν καὶ περ[ὶ] τῶν 4
[λίθω]ν τῶν στογ[γύλων (l. στρ.)
[καὶ λαμ]πρῶν καὶ αὐ[τοὶ
[πάντες ἐκ τ]οῦ ὄ[ρους
. . . .

Recto l. 1. φησί, καὶ περί Ath. — 2. οἱ λίθοι οἱ ἐκ τοῦ πεδίου Ath. — 8. τοῦ λευκοῦ τούτου ἐπεί Ath. — Verso. Le texte grec original n'est pas encore connu; on pourra comparer cependant la vieille traduction latine : « hi autem omnes candidi inuenti sunt, qui crediderunt et qui credituri sunt; ex eodem enim genere sunt. felix hoc genus quia innocuum est. audi nunc de illis rotundis lapidibus et splendidis. hi omnes de hoc candido monte sunt. » — L. 2. Peut-être κα[ὶ μέ]λλοντες[πιστεύει]ν.

i) 6 × 25mm.

Recto.

....
]ενη.[
τ[
.....

Verso.

....
.[
]σεκ[
.....

k) 146 × 55mm.

> ις9 Σμ.

Recto.		Verso.
:	(section XI	
—	page 24[.])	π[
κ[ε		τ]
].ν		τ[
]λ		τ[
].		δ[
]υ		.
]αι		....
]		
]		
].		
.		

E. Oxyrhynchus, Papyrus 1172. IIe Similit., 4-7-10.

Feuille arrachée à un livre (codex) de papyrus, 192 × 129mm, contenant les pages 70 et 71 du manuscrit. Écriture semi-cursive du IVe siècle avec les abréviations usuelles pour θεός et κύριος. Recto l. 2. κεῖται avec l'accent circonflexe (?). Pas de ponctuation. Première édition par A. S. Hunt, *The Oxyrhynchus Papyri*, IX, 1912, p. 11-16, n° 1172.

Recto, page 70 du manuscrit.

ο
καλὸν διδοῖ ἐρ[ριμμένη δὲ ὀ]λίγον καὶ σαπρὸν φέρει IIe Similit., 4
[αὕτη ο]ὖν ἡ πα[ρ]αβο[λ]ὴ ε[ἰς τοὺς δούλους] τοῦ θυ (l. θεοῦ) κεῖται
ις (l. εἰς) πτ[ω]χὸν καὶ πλο[ύσιον 5 πῶς, φημί,] κ[ε] (l. κύριε) γν[ώ]ρισόν 5
μοι ἄ[κου]ε φησίν [ὁ μὲν πλούσιος] ἔχ[ι χρή]ματα τὰ
δὲ πρὸς τὸν κν (l. κύριον) πτωχε[ύ]ει περισπώ[μενο]ς περὶ
τὸν πλοῦτον ἑαυτοῦ καὶ [λί]αν μακρὰ[ν] ἔχει τ[ὴν] ἔν
τευξιν καὶ τὴν ἐξομολόγησιν πρὸ[ς τ]ὸν κν (l. κύριον)
καὶ ἣν ἔχει βληχρὰν καὶ μικρὰν καὶ α.. ην μὴ ἔχ[ο]υ[
σαν δύναμιν(,) ὅταν οὖν ἐπαναπάῃ ἐπὶ τὸν πένητα
ὁ πλούσιος καὶ χορηγῇ αὐτῷ τὰ δέοντα πι[σ]τεύει ὅτι
ἐὰν ἐργάσητε (l. -αι) εἰς τὸν πένητα δυνηθήσεται τὸν μ[ι
σθὸν εὑρεῖν παρὰ τῷ θω (l. θεῷ) ὅτι ὁ πένης πλούσιός ἐστ[ι
ἐν τῇ ἐντεύξει αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἐξομολογήσ[ει] κα[ὶ] δύνα[μιν

μεγαλην ἔχει παρὰ τῷ θω (l. θεῷ) ἡ ἔντευξ ις α ὐ τοῦ. ἐπι
χορηγεῖ οὖν ὁ πλούσιος τῷ πένητι πάντ' ἀδ ιστάκτως
[6] ὁ πενης οὖν ἐπιχορηγούμενος ὑπὸ τοῦ πλου σίου ἐν
τυγχάνει τῷ θω (l. θεῷ) εὐχαριστων αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ διδόν
τος αὐτῷ κἀκεῖνος ἔτι καὶ ἔτι ἐπισπουδάζ ει περὶ
τοῦ πενητος ἵνα ἀδιαλιπτος (l. -λει-) γένηται ἐν τῇ ζωῇ
αὐτ οῦ ο ἶδε γὰρ ὅτι ἡ τοῦ πένητος ἔντευξι ς πρὸς
δεκτή ἐστιν καὶ πλουσία πρὸς κν (l. κύριον) [7] ἀμφό τεροι οὖν 7
τὸ ἔργον τελοῦσιν ὁ μὲν πένης ἐργάζεται τῇ
ἐντευ ξι (l. -ξει) ἐν ᾗ πλουτεῖ ἣν ἔλαβεν παρὰ τοῦ κυ ταύ
την ἀπο δίδωσι τῷ κω (l. κυρίῳ) τῷ ἐπιχορηγοῦ ντι αὐτῷ
καὶ ὁ πλο ύσιος ὡσαύτως τὸ πλοῦτος ὃ ἔλ αβεν παρὰ

L. 1. ο = 70, numéro de la page du manuscrit. — δίδωσιν ἐρριμμένη δὲ χαμαὶ σαπρὸν καὶ ὀλίγον cod. Ath., *in terra* : version latine qui suit l'ordre des mots du papyrus : *exiguum et nugacem*. — 4. χρήματα papyrus, versions latines et éthiopienne : χρήματα πολλά Ath. — 6. ἑαυτοῦ αὐτοῦ Ath. — μακράν : μικρὰν Ath., versions latines et éthiopienne. — 6-7. τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὴν ἔντευξιν Ath. — 8. μικρὰν καὶ βληχράν Ath. — α.. ην leçon incertaine ἀν(θρώπ)ου Ath. — 9. ἐπαναπάη : ἀναπλῇ Ath. — 9-10. ὁ πλούσιος ἐπὶ τὸν πένητα Ath. — 10. χορηγήσῃ Ath. — 10-11. πιστεύων ὅτι ὃ ἐργάσεται Ath. *credet utique dives quoniam si operatur* : Latin. Palatin. *confisus* Aethiop. — δυνήσεται Ath. — 14. αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ : καὶ τῇ Ath.; καὶ τῇ ἐξομολογήσει non vertit versio latina utraque. — 16. οὖν : δέ Ath. — υ de ὑπό corrigé (απο). — 17. αὐτῷ τῷ θεῷ Ath. — ὑπέρ : περί Ath. — 18. καὶ ἔτι omis. Ath. — 20. ἡ ἔντευξις τοῦ πένητος Ath. — 21. τὸν θεόν Ath. — 22-23. τὴν ἔντευξιν Ath. — 23. παρά aussi dans le papyrus de Berlin : ἀπό Ath. — 25. τὸν πλοῦτον ὃν Ath.

Verso, page 71 du manuscrit.

οα

τοῦ κυ (l. κυρίου) ἀδιστάκτως παρ[έ]χετε τῷ πένητι(.) καὶ τοῦ[
ν μ
το εργο. . .. εγα ἐστὶν κα[ὶ] δεκτὸν παρὰ τῷ θω (l. θεῷ)[
ὅτι συνῆκεν ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ καὶ ἠργάσα[
το ἐπὶ τὸν πένητα ἐκ τῶν δωρημάτων τοῦ κυ (l. κυρίου)[
καὶ ἐτέλεσεν τὴν διακονίαν ὀρθῶς [8] παρὰ τοῖ[ς IIe Similit., 8
οὖν ἀνθρώποις ἡ πτελέα δοκεῖ καρπὸν μὴ φέ[
ρειν καὶ οὐκ οἴδ[α]σι [ο]ὐδὲ νοοῦσι ὅτι ὅταν ἀβροχία[
γ[έ]ν[η]ται ἡ πτελ[έα] ἔχουσα ὕδωρ τρέφει τ[ὴ]ν ἄμ[

πελ[ο]ν καὶ ἡ ἄμπελ[ο]ς ἀδιάλιπτ[ο]ν (l. -λεί-) ἔχουσα τὸ
[ὕ]δωρ διπλοῦν τὸ[ν] καρπὸν ἀποδίδωσιν καὶ ὑ
[π]ὲρ ἑαυτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς πτελέας οὕτως οὖν κα]ὶ
[οἱ πέ]νητες ὑπὲ[ρ] τῶν πλουσίων ἐτυγχάνον[(l. ἐντ.)
[τες] πρὸ[ς τ]ὸν κν (l. κύριον) πληροφοροῦσι τὸ πλοῦτος αὐ
[τ]ῶν κ[αὶ π[άλι]ν ο[ἱ πλού[σ]ιοι ἐπιχορηγοῦντες
[τοῖ]ς πένησι τὰ δέοντα πληροφοροῦσι τὰς ψυ
[χὰς] αὐτῶν [9] γει[ν]όν[τ]ε[ς] οὖν ἀμφότεροι κοινω[νοὶ 9
[τοῦ ἔ]ργου τοῦ δικαίου ταῦτα οὖν ὁ ποιῶν οὐ[κ ἐγ
[κα]ταλειφθήσεται ὑπὸ τοῦ θυ (l. θεοῦ) ἀλλὰ ἔστα[ι γε
[γρα]μμένος εἰς τὰς βίβλους τῶν ζώντω[ν [10] μα 10
[κ]άριοι οἱ ἔχοντες καὶ συνιέντες ὅτι π[αρὰ τοῦ κυ (l. κυρίου)
[π]λουτίζοντε (l. -ται) ὁ γὰρ συνιὼν τοῦτο δυνή[σεται
[κ]αὶ διακονῆσε (l. -σαι) τα[τι] ἀγαθόν
[ ]θ παραβολὴ δ

L. 26. παρ[έ]χετ(αι) : παρέχει Ath. — 27. La leçon est très douteuse. — 29. ἐπί : εἰς Ath., papyrus de Berlin. — 30. διακονίαν pap. de Berlin, versio latina Palatina : διακονίαν τοῦ κυρίου Ath. — 30-31. τοῖ[ς] οὖν ἀνθρώποις pap. de Berlin : τοῖς ἀνθρώποις οὖν Ath. — 32. ὅταν, pap. de Berlin : ἐάν Ath. — 33. ἔχουσα ὕδωρ : pap. de Berlin : ὕδωρ ἔχουσα Ath. — 34. τό omis dans Ath. — 35. ἀποδίδωσιν : pap. de Berlin : δίδωσι Ath. — 36. οὕτως οὖν : οὕτως pap. de Berlin οὕτω Ath. — 37. ἐντυγχ. πρὸς τὸν κ. ὑπὲρ τῶν π. Athous. — 38. Cf. l. 25. τὸ πλοῦτος : pap. de Berlin, τὸν πλοῦτον Ath. — 39. ἐπιχορηγοῦντες, χορηγοῦντες pap. de Berlin et Ath. — 41. Lire γίνονται. — 43. ὑπό : pap. de Berlin, ἀπό Ath. — 44. τὰς βίβλους au pluriel pap. de Berlin, Ath.; au singulier dans les versions éthiopienne, copte et latine. — 46-47. ὁ γάρ etc. omis. Ath. — 47. τα faute, pour τό. — 48. C'est l'indication de la fin du texte précédent de la IIIe similitude; il semble que dans notre papyrus elle était suivie de la IVe, παραβολὴ τετάρτη. V. le fragment de Hambourg, recto 12. La leçon et l'explication du θ précédent est incertaine.

F. Fragment de Hambourg. IVe Similit., 6-7; VIe Similit., 5.

Feuille arrachée à un livre (codex) en parchemin, 156 × 125mm, dont l'écriture occupe 117 × 92mm. Écriture du IVe ou Ve siècle avec les abréviations usuelles pour θεός et κύριος. Le fragment est actuellement à Hambourg dans la bibliothèque de la ville. Première publication par K. Schmidt et W. Schubart, *Ein Fragment des Pastor Hermae aus der Hamburger Stadtbibliothek, Sitzungsberichte der k. preussischen Akademie der Wissenschaften*, Berlin, 1909, XLII, 28 october.

Recto.

..... οἱ δὲ μὴ δου]λεύοντες IVe Similit., 6
τῷ κω (l. κυρίῳ) ο]ὐδὲν λήμψον]ται τὰ αἰ
τήματ]α αὐτῶν οἱ. δὲ [μὴ δουλεύ
οντες τ[ῷ κω (l. κυρίῳ) οὐδὲν λή-[μψ]ονται
[7] ἐὰν δὲ μ[ίαν τις πρᾶξιν ἐργάσηται ι 7
δύναται] τῷ κυ (l. κυρίῳ) δουλεῦσαι οὐ [γὰρ
δι]αφθ]αρήσεται ἡ διάνοια [αὐτοῦ
ταῦτα οὖν ἐὰν ποιήσῃς δύν[ασαι
καρποφορῆσαι εἰς τὸν αἰῶ[να τὸν
ἐρχόμενον· καὶ ὃς ἂν ταῦτ[α ποιή
σῃ καρποφορήσει
παραβολὴ ε̄ Ve Similit., 1
[1] νηστεύοντός μου καὶ καθημέ
νου εἰς ὄρος τι εὐχαριστῶν τῷ κω (l. κυρίῳ)
περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν μετ' ἐ
μοῦ βλέπω τὸν ποιμένα παρακ[α
θήμενόν μοι καὶ λέγοντα· τί ὀρθρ[ι
ν]ὸς ὧδε ἐλήλυ[θ]ας; ὅτι, φημί, κε (l. κύριε) στα
τί]ωνα ἔχω. [2] τί ἐστιν, φησίν, στ[ατί 2
ων; νηστεύω, φημί, κε (l. κύριε.) νηστία (l. -εία)
δέ, φησιν, τί ἐστιν αὕτη, ἣν νη

Verso.

στεύετε; ὡς εἰ]ώθειν, φημί. κε, οὕ
τω ν[ηστ]ε[ύω. [3] οὐκ οἴδατε, φ[η 3
σίν], νηστε[ύ]ειν τῷ θω, οὐδέ [ἐστιν
νηστε[ία αὕτη ἡ] ἀνωφελὴς ἣν [νη
στεύε]τε αὐτῷ. διατί τοῦτο, [φη
μί, κε] λέγεις; λέγω, φησίν, ὅ]τι οὐκ
ἔστιν] αὕτη νηστεία ἣν δοκεῖτε
νηστε]ύειν ἀλλὰ ἐγώ σε διδάξω
τί ἐστ[ιν νηστεία δεκτὴ καὶ πλή
ρης τῷ] κω· ναί, φημί, κε, μακάρι
όν με ποιήσεις ἐὰν γνῷ τὴν
νηστείαν τὴν δεκτὴν τῷ θω.
ἄκουε, φησίν. [4] ὁ θς οὐ βούλεται 4
τοιαύτην νηστίαν ματαίαν.
ο]ὕτω γὰρ νηστεύων τῷ θῳ οὐ
δὲν ἐργάζῃ τῇ δικαιοσύνῃ. νή
στευσον δὲ τῷ θω νηστίαν τ[οι
αύτην· [5] μηδὲν πονηρεύσῃ ἐν 5
τῇ ζωῇ σου ἀλλὰ δούλευσον
τῷ κῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ· τηρῶ(ν).

Recto 1 sq. οἱ δουλεύοντες αὐτῷ, ἐκεῖνοι λήψονται τὰ αἰτήματα αὐτῶν cod. Ath. — 4. ἐκεῖνοι οὐδὲν λήψονται Ath. ἐκεῖνοι omis. Hamburg. versionesque Latinae. — 6. καὶ τῷ κυρίῳ : καί omis. Hamburg. — 12. παραβολὴ 5 Hamburg. ἄλλη παραβολή Ath., Similitudo v versio Latin.: dans l'église Alexandrine on a numéroté différemment les parties de l'Hermas. V. plus haut, no E, 48. — 13. νηστεύων καὶ καθήμενος εἰς ὄρος τι καὶ εὐχαριστῶν Ath. — 15. ἐποίησε Ath. — 19. τί, φησίν, ἐστι Ath. — 20. νηστεύω Hamburg. Ath. Latina

Palatina, Aethiopica ieiunium Latina vetust. Lire νηστεία. — 21. ἣν νηστεύετε omiserunt versiones Latinae.

Verso 1. Lire εἰώθειν. — 3. τῷ θεῷ Hamburg. versionesque Latinae τῷ κυρίῳ Athous. — 4 sq. οὐδέ ἐστιν ἡ νηστεία. — 5 sq. διατί, φημί, κύριε, τοῦτο λέγεις. — 6. λέγω Hamburg. Latina vetusta λέγω σοι Ath., omiserunt versio Palatina et Aethiopica. — 9. ἐστι Ath. — δεκτὴ καὶ πλήρης Hamburg. Ath. « plenum acceptumque » versiones Latinae. — 10. ναί, φημί, κύριε Hamburg. « et dixi ei » Palatina, omis. Ath., Lat. vet., Aethiopica. — μακάριον jusqu'à δεκτὴν τῷ θεῷ omis. Ath. Lat. vet. Aethiopica. — 12. τῷ θεῷ Hamburg. « domino » Palatina. — 14. Lire νηστείαν. — 15. τῷ θεῷ omiserunt versiones Latinae, Aethiopica. — 16. ἐργάζῃ Hamburg. ἐργάσῃ Ath. L prestat. — 17. τῷ θεῷ Hamburg. Ath., omis. versiones Latinae. — 19 ἀλλά Hamburg. versiones Latinae, καί Ath. — 20. τήρησον Ath.

A plusieurs reprises (v. verso 10 s., recto 12) le papyrus nous a conservé la leçon authentique et nous prouve la qualité inférieure du codex Athous.

6 a) Acta Petri.

Feuille arrachée à un livre (codex) en parchemin, 98 × 90mm, contenant les pages numérotées 167 et 168 du manuscrit. Écriture onciale du IIIe-IVe siècle. Abréviation : θ(εό)ς; μῆτερ est écrit en toutes lettres. Le texte grec est inconnu, nous n'en possédons qu'une vieille traduction latine dans le codex Vercellensis du VIIe siècle, v. Lipsius, *Acta Apostolorum Apocrypha*, p. 73. Première édition par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, VI, 1908, p. 6-12, n° 849.

Page 167.

ρξζ

δι' ἐμοῦ μὴ μελλήσαντες
[ ]αὐτοῦ κατεχόντων εἰ ἄ
[ ]ρα ἀληθῶς ἀπέθανεν καὶ
ὁρώντων ὅτι ἀληθῶς νε
κρός ἐστιν συνεπάθουν
τῇ γραίδι λέγοντες εἰ ἄρα
βούλει μῆτερ και θαρρεῖς
τῷ Πέτρου θυ (l. θεῷ) ἄραντες
αὐτὸν ἡμεῖς ἀποιησόμεθα (l. ἀποισ.)
ἐκεῖ ἵνα αὐτὸν ἐγείρας
ἀποδῷ σοι(.) τούτων δὲ οὕ
τως λαλούντων ὁ πραίφε
κτος ἀτενίζων τῷ Πέτρῳ
. . . . ς ἰδοὺ Πέτρε

Page 168.

ρξη

ὁ παῖς μου νεκρὸς κεῖται
ὃν καὶ ὁ βασιλεὺς ἡδέως
ἔχει καὶ οὐκ ἐφεισάμην
αὐτοῦ καίτοι γε ἑτέρους
ἔχων μετ' ἐμαυτοῦ νεανίσ
κους ἀλλὰ σὲ μᾶλλον καὶ τὸ(ν)
διὰ σοῦ θν (l. θεὸν) πειρᾶσαι θέλων
εἰ ἄρα ἀληθεῖς ἐστε τοῦτο(ν)
ἠβουλήθην ἀποθανεῖν(.) καὶ
ὁ Πέτρος ἔφη οὐ πειράζεται
θ(εὸ)ς οὐδὲ δοκιμάζεται Ἀγρίπ
πα(,) ἀλλὰ φιλούμενος καὶ
παρακαλούμενος ἀκούει
τῶν ἀξίων(.) ἐπεὶ δὲ νυνὶ

Texte du codex Vercellensis.

(P. 167) iuvenes autem qui venerunt nares pueri consideraranl si vere mortuus esset. videntes autem quoniam mortuus est consolabantur matrem ipsius dicentes : Si vere credis in deo Petri tollentes eum perferimus ad Petrum ut eum suscitans restituat tibi. haec dicentibus inbenibus (l. iuv-) praefectus autem in foro intuens Petrum dixit : Quid dicis, Petre? (p. 168) ecce puer mortuus iacet quem et imperator libenter habet et non illi peperci; utique habebam alios complures iuvenes; sed confidens in te et in dominum tuum quem praedicas, si vere certi et veri estis : ideo hunc volui mori. Petrus autem dixit : Non temperatur deus neque ex<is>timatur, sed dilectissimus ex animo colendus exaudiet qui digni sunt. Sed quoniam nunc...

Page 167, l. 1. Le commencement n'est pas clair non plus que sa relation avec le texte latin. — 6. γραΐδι, vieille femme, est remplacé dans le latin par *mater*. — 10. ἐκεῖ, le texte latin est plus exact : *ad Petrum*. — 12 et page 168, l. 11 le nom du préfet n'existe que dans le texte grec : Agrippa.

6 b).

Feuille arrachée à un livre (codex) en parchemin, 78 × 53^{mm}. Collection Rainer. Écriture onciale du IIIe ou IVe siècle avec les abréviations υυ υἱοῦ, πηρ πατήρ, ουνου οὐρανοῦ. Notons l'usage de la cédille et du supplément des lignes : à la fin de la page 3 ἄρ : χουσαν ὁ; page 3, l. 6 ό.

Inédit.

Page 1.

εξομαι τοῖς
κλητοῖς μου.
καὶ ἐκκλέ(l. ἐκλέ-)
κτοις μου. θν (l. θεόν)
ἐὰν, στήσων
τα' με ἐκ τῆς
κολάσεως καὶ
δώσω αὐτοῖς
καλὸν βάπτι
σμα ἐν σωτη
ρίᾳ Ἀχερουσία[ς]
λίμνης ἣν κ[α]
λοῦσιν ἐν τῷ

Page 2.

Ἠλυσίῳ πεδίῳ
μέρος δικαιο
σύνης μετὰ
τῶν ἁγίων
μου· καὶ ἀπε
λεύσομαι ἐ,
γὼ καὶ οἱ ἔκλε,
κτοί μου· ἀγαλ
λιῶντες με,
τὰ τῶν πατρι
άρχων εἰς τὴ-(ν)
[α]ἰωνίαν μου
[β]ασιλείαν

Page 3.

καὶ ποιήσω με
τ' αὐτῶν τὰς ἐπα[γ]

Page 4.

χουσαν ὀπύσε
ως καὶ πί

γελίας μου ἃς ἐ,
πηγγειλάμην
αὐτοῖς ἐγὼ καὶ ὁ
π̅η̅ρ̅ (l. πατήρ) μου ὁ ἐν
τοῖς ο̅υ̅ν̅ο̅ι̅ς̅.>
¬ ἴδοὺ ἐδήλωσά
σοι Πέτρε
καὶ ἐξεθέ
μην πάντα.
καὶ πορεύου
εἰς πόλιν ἄρ :

ε τὸ ποτήρι
ον ὃ ἐπηγ>
γειλάμην σοι
ἐν χειροῖν τοῦ
υ̅υ̅ (l. υἱοῦ) τοῦ ἐν Ἅι
δου εἵνα (l. ἵνα) ἀρ
χὴν λάβῃ αὐ
τοῦ ἡ ἀφά
νια (l. -εια) καὶ σὺ>
δεκτὸς τῆς
ἐπαγγελεί[ ]ας (l. λίας)

Traduction :

« Je ... à mes appelés et à mes élus. Dieu, quand ils m'élèveront de l'enfer, et je leur donnerai un beau baptême dans l'étang Achérontique salutaire, qu'ils nomment dans (p. 2) les champs Élysées la partie de la justice, avec mes saints. Je m'en irai, moi et mes élus, dans mon royaume éternel, les élus se réjouissant avec les patriarches, et (p. 3) j'accomplirai avec eux mes promesses, que je leur ai promises, moi et mon père, dans les cieux. Voilà, Pierre, tous mes éclaircissements et mes déclarations; va-t'en à la ville (Rome), qui est la capitale de la fornication. Buvez le calice que je vous ai promis, dans les mains du fils (de Dieu) à l'enfer afin que son invisibilité commence et que vous receviez la prome[sse... »

Cette narration apocryphe, qui mentionne l'étang Achérontique et les champs Élysées de la mythologie grecque, est relative à une scène placée avant le départ de saint Pierre pour Rome, qui figure ici comme la capitale de la fornication.

7) Acta Iohannis.

La partie supérieure d'une feuille arrachée d'un livre (codex) de papyrus, 121 × 107[mm]. L'écriture est une onciale négligée avec des éléments plus ou moins cursifs. Abréviations : κ̅ς̅ κύριος, κ̅ν̅ κύριον, θ̅ς̅ θεός, Ι̅η̅υ̅ Ἰησοῦ. En I, 15 ουκ' ετολμησεν il y a la cédille pour fixer la fin du mot. L'article ὁ est plusieurs fois distingué par l'esprit I, 5, 7, 8; II, 8; ajoutez-y ὅς II, 11. Première édition par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, VI, 1908, p. 12-18, nº 850 v., planche I. Le texte est inconnu par ailleurs.

Écriture dans le sens des fibres verticales.

[17 lettres perdues ὑ]πὲρ αὐτοῦ π[
[16 lettres perdues]στεναγμοὺς καὶ τ[

3 18 lettres perdues]δι Ἰωάννης μ̣
4 10 lettres perdues Ζεύξ]ιδι ἀναστὰς ἆρας πο.
5 .....]ο. . πτ. . . ς ὁ ἀναγκάσας με μετα.]
6 ....] ἐννοοῦν̣ τα . β̣.ρ̣ ογίσαι ἑαυτόν. ὁ τὰ ἀπεγνω̣σμένα
7 .....]ἐπιστρ̣ έφ̣ ων εἰς σέ. ὁ τὰ [μ̣]ηδενὶ γνώρ̣ιμα νοή
8 ματα μο]νος γνωρίζων. ὁ κλαίων τοὺς τεθλιμ̣ μένους
9 ....]ω̣. ὁ τοὺς νενεκρωμένους ἀνιστων μ̣ .. [. ου.[...
10 ὁ πρυ]τανις τῶν ἀδυνάτων Ιηυ (l. Ἰησοῦ) ὁ παράκλητος̣ [τῶν.........
11 ....]ιων· αἰνοῦμέν σε καὶ προσκυνοῦμεν κα]ὶ εὐχαρι
12 στοῦ]μεν ἐπὶ πάσῃ σ̣[ο]υ̣ δωρεᾷ. καὶ τῇ νῦν οἰκονο[μίᾳ σου
13 καὶ] διακον̣[ί]ᾳ· καὶ μόνῳ τῷ Ζεύξιδι τῆς εὐχαρ[ιστίας
14 ....]ἐπέ[δωκ]ε[ν̣] δὲ τοῖς β[ου]λ̣ομένοις λαβεῖν·.] ......
15 [...] ενίσαντε̣[ς ο]ὐκ' ἐτόλμησαν· ὁ δὲ ἀνθύπατο[ς.....
16 [....]ωνα κ̣[α]τὰ τὸ μέσον τῆς ἐκκλη[σί]ας τῷ [Ἰωάννῃ
17 [....]ων λ̣[έγε]ι̣(.) δοῦλε τοῦ ἀκατωνομάστου ὁ̣[. .....
18 [.....]..[....] ἐπιστολὰς ἐκόμισεν παρὰ Καίσ̣αρος...
19 [ ]. καὶ συν̣[.......

. . . .

Écriture dans le sens des fibres horizontales.

20 [..... ἀπ.]λ̣λαγη : >>>>>[
21 [ ]>>>>>>>>>>>>>>[>>>]>>>[
22 [.......Ἀ]νδρόνικος καὶ ἡ γ̣[υνή
23 [ ]>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>[>>>>
24 [ἡμερῶν δ]ὲ ὀλίγων διελθουσῶν ἐ[ξελθὼν ὁ Ἰωάν]
25 [νης ἅμ]α πλείοσιν ἀδελφοῖς προς[...... ἐβοῦλε
26 [το περ]αίνειν γέφυραν ὑφ' ἣν π[ο]ταμὸς ἔρρ̣εεν[...
27 [καὶ πο]ρευομένου [τ]οῦ Ἰωάννου πρὸς τ[οὺ]ς ἀδελφ̣[οὺς
28 [? ἀνή]ρ τις [π]ρόσεισιν αὐτῷ σχήματι στρατιώτ[ου ἠμφι]
29 [ε]σμένος. καὶ εἰς ὄψ[ι]ν αὐτοῦ στὰς ἔφη· Ἰωάννη ε̣ἰ̣ σ[ὺ θ(εο)ῦ δοῦ]
30 [λος(,) εἰς χεῖρα[ς] ἐλεύσι (l. -σει) τάχιστα. καὶ ὁ Ἰωάννης οἰ̈[.....
31 [ἔφη(·) σ]έβεσι (l. -σει) σου ὁ κ(ύριο)ς τὴν ἀπειλὴν [κα]ὶ τὴν ὀργὴν κ[αὶ τὴν
32 [πλημμ]έλ̣ιαν (l. -λει-) καὶ ἰδοῦ ἐκεῖνος ἀφανὴς ἐγένετο(,) ἀ[πελ]
33 [θόντο]ς οὖν τοῦ Ἰ[ω]άννου πρ[ὸ]ς οὓς ἀπῄε[ι] καὶ εὑρό[ντος
34 [αὐτοὺ]ς συνηθροισμ̣ένους εἶπεν· ἀ[νιστά]ντες ἀ[δελ
35 [φοί μου] κλείνωμεν (l. κλί-) γόνατα πρὸς τὸν κ(ύριο)ν̣ [κ]αὶ τοῦ μεγ̣[άλου ἐγ

36 [θροῦ ἀ]όρατον ἐνέργημα καταργήσαν[τα...]τησα .....
37 [... αὐ]τοις ἔκλεινεν (l. -κλι-) γόνατα ἅμα αὐ[τοῖς...]πεν .....
38 [......]των θ[εὸ]ς ἐφ

. . . .

Le récit commence avec l'épisode de Zeuxis. Celui-ci avait voulu se pendre, mais le suicide n'avait pas eu lieu. Après beaucoup de louanges à Jésus, le texte, continuant le récit, raconte un autre épisode, celui du proconsul apportant une lettre de l'empereur. Les deux épisodes sont incomplets.

Suit l'« Épisode d'Andronique et de la femme ». « Après peu de jours, Jean, accompagné par plusieurs frères, voulut traverser un pont sur un fleuve. Comme Jean marchait vers les frères, un [démon] vêtu à la manière des soldats s'élança vers lui. En rencontrant Jean il dit : Si vous êtes [le serviteur de Dieu], vous vous battrez avec moi tout de suite. Mais Jean lui répondit : Le Seigneur anéantira tes menaces, ta colère et ton iniquité. Et voilà, le démon disparut. Jean, arrivé chez ses frères qu'il voulait visiter, les trouva assemblés. Il leur dit : Mes frères, levez-vous, agenouillons-nous devant le Seigneur qui a anéanti la force invisible du grand ennemi... Il s'agenouilla avec eux... »

C'est évidemment le commencement d'un long récit, car Andronique et sa femme n'y figurent pas encore, bien qu'ils soient les principaux personnages de l'épisode. Le reste de la 20ᵉ ligne est difficile à compléter; car si c'est le reste du titre de l'épisode, on pourra proposer ἀπαλλαγή en regard de l'exorcisme raconté ci-dessus; mais si nous admettons que ce soit la fin de l'épisode précédent, nous préférons compléter ainsi : ἀπη]λλάγη « il s'éloigna ».

8) Fragments du protévangile de saint Jacques.

Petits restes de cinq feuilles d'un livre (codex) de papyrus, trouvés à Ouchmounên par l'expédition italienne de 1904, édités dans les *Papiri greci e latini* (*Publicazioni della Società Italiana per la ricerca dei Papiri greci e latini in Egitto*), premier volume, Florence, 1912, nº 6, pp. 9-15. Le codex avait 23 à 24 lignes à chaque page, chaque ligne de 29 et même de 39 lettres, en écriture onciale du ɪᴠᵉ siècle. Hauteur de la page 200ᵐᵐ, largeur 180ᵐᵐ. L'inégalité de l'écriture ne permet pas de suppléer exactement les lacunes.

1ʳᵉ feuille, recto (55 × 35ᵐᵐ).
Protév., xɪɪɪ, 1.

1 ἦλθεν Ἰ[ωσὴφ
2 εἰσῆλθε[ν....... καὶ εὗρεν]
3 ὠγκωμ[ένην....... αὐ]
4 τοῦ κ[αὶ

1ᵇ verso. Protév., xɪᴠ, 1.

1 [Ἰωσ]ὴφ'
2 [τί α[ὐ]τῇ ποι
3 [ήσει αὐ]τῆς
4 [μα[χόμε
[νος

2ᵉ feuille, écriture dans le sens des fibres verticales, 85 × 60ᵐᵐ. Protév., xv, 2.

ἀπήει πρὸς
Ἰωσὴφ εἰ
πεν ὁ ἱε ρεὺς............παρ
θενον
καὶ ἔκλ εψεν...... ἐφανερω
σεν τοῖς
Ἰωσὴφ
ὑπ ηρεταις

2ᵇ, fibres horizontales.

Protév., xvi, 1.

καὶ εἶ
πεν......................ἦν παρέ
λαβες.........................γενόμε νος
ὑμᾶς τὸ
τὰ ἁμαρ
τήματα κα ὶ λαβὼν
ἐπότισε ν τὸν
ὀρεινή ν

3ᵉ feuille, recto (80 × 29 et 70 × 50ᵐᵐ).

Protév., xvii, 2 et xviii, 2.

καὶ ἠκολ ούθει Ἰωσὴφ καὶ ἤγγισαν ἐπὶ μίλι

ο ν τρίτ ον
σ τυγνή ν
χ ειμάζε ι
εἶ δεν αὐτ ὴν
σ οί ἐστιν
ποτὲ μὲ ν
τῷ Ἰ ωση φ
. . . . . . καὶ ἀνέβλεψα εἰς τὸν
πόλον τ οῦ οὐρανοῦ καὶ εἶδον αὐτὸν] ἑστῶτα, καὶ
εἰς τὸν ἀ]έρα καὶ εἶδον αὐτὸν ἔκθαμβον καὶ τὰ
πετεινὰ] καὶ ἐπέ-]
βλεψα ἐ[πὶ τὴν γῆν
καὶ ἐργά[τας
αὐτῶν οὐκ ἐμας]
σῶν το
φέροντ ες τῷ στόματι αὐτῶν οὐ προσέ- φερον]

3ᵇ verso. Protév., xviii, 2 et xix, 2.

ἀλλὰ πάντων ἦν τὰ πρόσωπα ἄνω βλέ-
πον]τα· καὶ
ἑστήκει
σαν καὶ ἐπῆρεν ὁ ποιμὴν τὴν χεῖρα τοῦ
πατάξαι αὐτὰ καὶ ἡ
χεὶρ [τὸν χεί
μαρρον]τὰ στό
ματα κ]αὶ μὴ πεί
νοντα]δρόμου
κ]αταβαί
νουσα]ποῦ π ο
ρεύη
. . . .
]ἐμεγα
[λύνθη ἡ ψυχή μου ὅτι εἶδον οἱ ὀ]φθαλ- μοί
[μου καινὸν θέαμα καὶ παράδοξον σήμ εριον ὅ
[τι]καὶ παρ
αχρῆμα σπηλ]αίου
]τοὺς
[ὀ λίγον
]βρέφος

4ᵉ feuille, écriture dans le sens des fibres verticales, 85 × 60ᵐᵐ. Protév., xix, 2-3.

καὶ ἦλθεν καὶ σὺ
τοῦ Μαριὰμ κ[αὶ
ὡς μεγάλη μ[οι καὶ

4ᵇ, fibres horizontales.

Protév., xx, 3-4.

[ὁ πάν]των δεσπότης
[χ]εῖρά σου τῷ
[ἔστα]ι σοι σωτηρία

νὸν θέαμα σπηλαί[
ου ἡ μαῖα κ[αὶ
εἶπεν αὐτ[ῇ
θέαμα ἔχω[
ἐγέννησε[ν
Σαλώμη ζ[ῇ

]προσῆλθ]ε Σαλώμη
ἐβ]άσταξεν
]ὅτι οὗτος ἐ
]γεννήθη παραχρῆ[μα ἰάθη
δεδικαιωμ]ένη

5ᵉ feuille, recto (85 × 60 et 70 × 40^{mm}). Protév., XXI, 2 et XXII, 1-3.

ἐπὶ τὸν γενν[ηθέντα
ἴδομεν ἀστ[έρα
ἀνατολῃ ε.[ἀμβλύ]
ναντα αὐτ οὺς
καὶ οὕτως ἔ[γνωμεν
τῷ Ἰσ(ραὴ)λ καὶ ἤ[λθομεν
εἶπεν αὐτ]οῖς
καὶ ἐὰν εὕρ[ητε
ἐλθὼν πρ]οσκυνήσω
. . . .
ἰδὼν [δὲ Ἡρῴδης]
ὀργισθ]εὶς ἔπεμψεν φονευτὰς κελεύων
αὐτοῖς ἀνελεῖν]
πάντα τ[ὰ καὶ κατω]
τέρω ἐ[ν Βηθλεὲμ]
ἡ Μαρι ἀμ φοβη]
θεῖσα ἔ[λαβεν]
αὐτὸ κα[ὶ ἔθηκεν ἐν φάτνῃ βοῶν ἡ δε
Ἐλισάβετ]

5ᵇ verso. Protév., XXII, 3 et XXIII, 2-3.

[ἀκούσασα]μένη
[κα]ὶ περιεβλέ
[πετο]τόπος
[Ἐλισάβ]ετ λέγει φω
[νῇ μη]τέρα μετὰ
[Ἐλισάβετ
[ ]τὸ ὄρος
[ ]ην δια
[φαῖνον]με
[τ' αὐτῶν]
. . . .
[πρὸς α]ὐτὸν
[τὸ ἀλη]θές
[ ]
[ ]
[ ]. ταῦτα
[τ]ὸ γαρ
[πνεῦμα .

9. Apocalypse d'Élie.

Reste d'une feuille de la même main et de la même époque que les fragments précédents, publié dans les *Papiri greci e latini*, I, n. 7, p. 16. 65 × 65^{mm}, IVᵉ siècle. Identifié par Théodore Zahn. Nous ne possédons que la version copte, v. 9. Steindorff, *Die Apokalypse des Elias, Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur*, Neue Folge, II, 3, 1899.

a) verso.

κρινεῖ τοὺς
ποιμένας τοῦ [λαοῦ
τὴν νομὴν τ[παραδοθήσονται]
ἄνευ δόλου..[

Version copte.

Il jugera les *bergers* du peuple, il leur demandera ce que fait *le troupeau* des brebis ; ils lui seront délivrés *sans*

υτι Ηλειας και Ι ν ωχ
του κόσμ ου καὶ
κατα διωκουσιν τὸν υιον τῆς ἀδικίας

ruse. Alors *Elie et Enoch* descendront, ils déposeront la chair du monde, ils prendront la chair spirituelle et poursuivront le fils de l'injustice.

b) recto.

λωσσων
.ταμερι
.αεκειμεν
. δια τον

. ετλ

La partie correspondante dans la version copte est inconnue.

10 Entretien apocryphe du Sauveur avec un pharisien.

Feuille arrachée à un livre (codex), 88 × 74[mm], en écriture onciale du ve siècle avec les abréviations usuelles : ανος ἄνθρωπος, δδ Δαυείδ, σωρ σωτήρ. La ponctuation, qui est souvent erronée, est par endroits accompagnée d'espaces laissés en blanc et les mots suivants commencent par de grandes initiales. Pour compléter l'espace à la fin de la 9e ligne de la première page, on a employé un signe angulaire >. Première édition par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, V, London, 1908, p. 1-10, n° 840, planche I (verso); tirage à part : *Papyrus fragment of an uncanonical gospel from Oxyrhynchos edited with translation and commentary*. V. *Athenaeum*, 4205, 667. A. Hilgenfeld, *Die neuesten Logiafunde von Oxyrhynchos, Zeitschrift fuer Theologie*, 48(13), 343.

Ire page.

πρότερον πρὸ <τοῦ> ἀδικῆσαι πάντα σοφί
ζεται· ἀλλὰ προσέχετε μήπως καὶ
ὑμεῖς τὰ ὅμοια αὐτοῖς πάθητε· οὐ γὰρ
ἐν τοῖς ζῴοις μόνοις ἀπολαμβάνου
σιν οἱ κακοῦργοι τῶν ανων· (l. ἀνθρώπων) ἀλλὰ [κ]αὶ
κόλασιν ὑπομενοῦσιν καὶ πολ[λ]ὴν
βάσανον· Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς
εἰσήγαγεν εἰς αὐτὸ τὸ ἁγνευτήριον καὶ
περιεπάτει ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ προσε[λ]>
θὼν φαρισαῖός τις ἀρχιερεὺς Λευ[...]
τὸ ὄνομα συνέτυχεν αὐτοῖς καὶ ε[ἶπε]ν

II[e] page.

σὺ οὖν ἐνταῦθα ὢν (l. ὤν) ἐν τῷ ἱερῷ. καθα
ρεύεις· λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· καθαρεύω· ἐλουσά
μην γὰρ ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ δδ (l. Δαυείδ) καὶ δι' ἑτέ
ρας κλείμακος κατελθὼν δι' ἑτέρας
ἀ[ν]ῆλθον. καὶ λευκὰ ἐνδύματα ἐνε
δυσάμην. καὶ καθαρὰ καὶ τότε ἦλθο(ν)
καὶ προσέβλεψα τούτοις τοῖς ἁγίοις
σκεύεσιν· Ὁ σω(τὴ)ρ πρὸς αὐτὸν ἀπο
[κρι]θεὶς εἶπεν· οὐαὶ τυφλοὶ μὴ ὁρῶ(ν)
τ[ε]ς· σὺ ἐλούσω τούτοις τοῖς χεομένοις
ὕ[δ]ασι ἐν οἷς κύνες καὶ χοῖροι βέβλην
[ται] νυκτὸς καὶ ἡμέρας· καὶ νιψάμε

τῷ σωρι (l. σωτῆρι). τίς ἐπέτρεψέν σοι πατ[εῖν
τοῦτο τὸ ἁγνευτήριον καὶ ἰδεῖν [ταῦ
τα τὰ ἅγια σκεύη μή[τε] λουσα[μ]ένῳ [μ]ή
τε [μὴν] τῶν μαθητῶν σου τοὺς π[όδας βα
πτισθέντων. ἀλλὰ μεμολυ[μμένος
ἐπάτησας τοῦτο τὸ ἱερὸν τ[όπον ὄν
τα καθαρόν· ὃν οὐδεὶς ἄ[λλος εἰ μὴ
λουσάμενος καὶ ἀλλά[ξας τὰ ἐνδύ
ματα πατεῖ· οὐδὲ ὁ[ρᾶν τολμᾷ ταῦτα
τὰ ἅγια σκεύη· καὶ σ[τὰς εὐθέως ὁ σω(τὴ)ρ
σ[ὺν τ]οῖς μαθηταῖ[ς ἀπεκρίθη αὐτῷ
[ν ος τὸ ἐκτὸς δέρμα ἐσμήξω. ὅπερ
[κα]ὶ αἱ πόρναι καὶ α[ἱ] αὐλητρίδες μυρι
ζ ου[σιν κ[αὶ λούουσιν καὶ σμήχουσι
καὶ κ[αλλωπίζουσι πρὸς ἐπιθυμί
[αν τ[ῶν ἀν(θρώπ)ων. ἔνδοθεν δὲ ἐκεῖ
[ναι πεπλ]ήρω<ν>ται σκορπίων καὶ
[πάσης κα]κίας. ἐγὼ δὲ κα† οἱ
[μαθηταί μου] οὓς λέγεις μὴ βεβα
[πτίσθαι βεβά]μμεθα ἐν ὕδασι ζω
[ῆς αἰωνίου τοῖ[ς ἐλθοῦσιν ἀπὸ.. [.]
[9 lettres perdues ἀλ]λὰ οὐαὶ [τ]οῖς [...].

Traduction :

« ... Avant qu'il commette une injustice il imagine toutes sortes d'excuses. Cependant, faites attention que vous ne souffriez des peines semblables à celles-ci. Car les hommes malfaiteurs seront punis non seulement pendant la vie, mais ils souffriront aussi des châtiments et seront soumis à une dure pénitence.

« Il les prit (ses disciples) avec lui et les amena au lieu même de la purification et il se promenait dans le sanctuaire. Un pharisien archiprêtre, nommé Lev[..], s'approcha, parla avec eux et dit au Sauveur : Qui est-ce qui vous a donné la permission de marcher dans ce lieu de la purification et de regarder ses saints ustensiles sans que vous ayez fait l'ablution? Et vos disciples ont des pieds non lavés; mais vous marchez sales dans ce sanctuaire qui est un lieu pur; personne n'y entre qu'après l'ablution, ayant changé de vêtements; il n'ose pas regarder ces saints ustensiles. Le Sauveur s'arrêta avec ses disciples et il lui répondit : (IIe page) Vous donc, vous qui êtes dans le sanctuaire, êtes-vous pur? L'autre lui dit : Oui, je suis pur, car j'ai fait l'ablution dans l'étang de David, je suis descendu par l'un des escaliers et monté par l'autre et je suis vêtu de vêtements blancs et purs. Après avoir fait tout cela, j'entrai et je regardai ces saints ustensiles. Le Sauveur lui répondit en disant : Hélas, comme vous êtes aveuglé et ne voyez rien! Vous avez fait l'ablution dans cet égout où les chiens et les porcs se jetaient aussi pendant le jour et la nuit; vous avez lavé et nettoyé votre extérieur : de même font les femmes de mauvaise vie et les filles de joie, elles se parfument, se lavent, se nettoient et s'embellissent pour la concupiscence des hommes : mais leur intérieur est rempli de scorpions et de toute méchanceté. Mais moi

et mes disciples qui à votre avis ne sommes pas lavés, nous sommes lavés dans les eaux de la vie éternelle, qui ont leur origine dans.... »

Tout ce passage est apocryphe et doit son origine à l'imagination de l'auteur. Car tous les détails avec lesquels il a embelli son récit, sont suspects. Il n'existe pas une seule mention de l'étang de David (l. 25), ni des deux escaliers pour y descendre et y monter; la situation du lieu de purification n'est pas claire; les saints ustensiles étaient conservés à une place qui n'était pas visible de ce lieu; l'ablution et le changement de vêtements n'étaient pas exigés de toute personne qui visitait le temple, mais seulement des prêtres de l'office divin (l. 18 à 20).

Ce fragment n'a de valeur que comme spécimen d'un genre de narrations controuvées relatives à la vie du Sauveur. D'après E. Schürer, *Theologische Litteratur-Zeitung*, 1908, 170, l'auteur qui est inconnu a voulu exagérer d'une manière excessive le récit de saint Marc, ch. vii, et de saint Matthieu, ch. xv, sans avoir une idée précise des usages de la purification.

11) Anecdotes et sentences relatives à Jésus.

Fragments d'un livre en papyrus dont les pages étaient numérotées à la marge supérieure. La partie supérieure arrachée de la page 139, de sa voisine (140 ou 138) et des pages 1[73], 174, [175], [1]76 existe encore; le plus grand de ces fragments mesure 63 × 131mm et contient les restes de deux pages. La belle écriture onciale est caractéristique du commencement du ive siècle; on y trouve l'abréviation ιη̅ pour Ἰησοῦς. Première publication par Grenfell et Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, X, London, 1914, pp. 1-10, n° 1224, avec la phototypie des restes des 3 pages 139, 174, [175].

A) Fragment I. Page 139. Écriture sur les fibres horizontales.

1 ρλθ
2 [ ]ντι ἐν παντὶ
3 [9 lettres perdues] μων(.) ἀμὴν ὑ
4 [μῖν λέγω . . . .] εισ[...
. . . .

L. 3. Au lieu de μ on pourrait lire aussi π ou ι. La phrase ἀμήν, etc. indique qu'il y a ici des paroles de Jésus, mais le sujet du fragment n'est pas clair.

B) Fragment I. Écriture sur les fibres horizontales de la page voisine, 140 ou 138.

1 ρ.[
2 σεται ὑμεῖς [. . . . .]
3 [. . . κτ[ ]
. . . .

Fragment II.

C) Page 1[73]. Écriture dans le sens des fibres horizontales.

ρ[ογ]
με ἐϐάρησεν(.) καὶ [παρεσταμέ
νου Ιη̄ (l. Ἰησοῦ) [ἐ]ν ὁράματι λέγει(·)
τί ἀθ[υμ]εις(;) οὐ γαρ[
[σ]ὺ ἀλλὰ ὁ[
δοὺς ἐπ[

Traduction p. 1[73] :

« .... m'a accablé. Et Jésus s'approchant dans la vision dit : Pourquoi êtes-vous découragé? Car ce n'est pas toi .... mais celui qui .... »

D) Page 174. Écriture dans le sens des fibres verticales.

ροδ
[εἶ]πες μὴ ἀποκρινό
[μενος (.) τί οὖν ἀ]πεῖπας(;) π[ο]ίαν σέ
[φασιν διδα]χὴν καιν[ὴν] δι
[δάσκειν(,) ἢ τί β]ά[πτισμ]α καινὸ[ν
[κηρύσσειν(;) ἀποκρί]θητι καί
. . . .

Traduction p. 174 :

« .... ne donn[ant] pas de réponse. [Pourquoi alors as-tu re]fusé? Quelle [est cette nouvelle doc]trine que vous en[seignez, à ce qu'on dit?] [ou le] nouveau [b]a[ptêm]e [que vous prêchez? Donnez une ré]ponse et .... » Les lacunes sont trop grandes, les suppléments proposés trop vagues pour qu'on puisse tirer parti de ces restes d'écriture.

E) Page [175]. Écriture dans le sens des fibres verticales.

[ροε]
οἱ δὲ γραμματεῖς κα[ὶ Φαρισαῖ
οι καὶ ἱερεῖς θεασάμ[ενοι αὐ
τὸν ἠγανάκτουν [ὅτι σὺν ἁμαρ
τωλοῖς ἀνὰ μέ[σον κεῖται (.) ὁ
δὲ Ιη (l. Ἰησοῦς) ἀκούσας [εἶπεν(·) οὐ χρείαν
[ἔχ]ουσιν οἱ ὑ[γιαίνοντες
[ἰατροῦ] ἀλλ. . . . . .

. . . .

Traduction p. [175] :

« Mais les scribes, les pharisiens et les prêtres l'ayant regardé, se moquaient de ce qu'il se mettait à table avec des pécheurs. Mais Jésus ayant entendu cela leur dit : [Ceux qui sont s]ains [n'ont] pas besoin de médecin, [m]ais.... »

Comparez saint Marc, II, 15-17 : καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ... καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες... ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Saint Matthieu, IX, 10-12 : πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει.... ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Voici les variantes de ces trois passages :

Saint Marc	Saint Matthieu	le papyrus
γραμματεῖς τ. Φαρισαίων	Φαρισαῖοι	γραμματεῖς κ[αὶ] Φαρισαῖ[οι]
	ἰδόντες	καὶ ἱερεῖς
ἰδόντες	εἶπον τοῖς μαθηταῖς	θεασάμενοι
ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ	αὐτοῦ	ἠγανάκτουν
comparez συνανέκειντο (... ἁμαρτωλοί)	συνανέκειντο (.... ἁμαρτωλοί)	[σὺν ἁμαρ]τωλοῖς ἀνὰ μέ[σον κεῖται
καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς	ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας	ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας
ἰσχύοντες	ἰσχύοντες	ὑ[γιαίνοντες
les scribes des pharisiens	les pharisiens	scribes, pharisiens et prêtres
voyant	(ayant vu) voyant	ayant regardé
disaient à ses disciples... se mettaient à table avec Jésus (des gens de mauvaise vie)...	dirent à ses disciples... se mettaient à table avec Jésus (des gens de mauvaise vie)...	se moquaient... se mettait à table [avec des gens de] mauvaise vie
et Jésus ayant entendu...	Mais Jésus l'ayant entendu...	Mais Jésus l'ayant entendu...
ceux qui sont en santé...	ceux qui sont en santé...	ceux qui sont sains...

Les variantes du papyrus ne sont pas des différences essentielles, mais le fait d'un récit corrompu.

F) Page [176]. Écriture sur les fibres horizontales.

1 ρ[ος

2 κ[αὶ π[ρ]οσεύχεσθε ὑπὲρ>

3 [τῶν ἐχθ]ρῶν ὑμῶν(.) ὁ γὰρ μὴ ὢ[ν]

4 [κατὰ ὑμ]ῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν(.)

5 [ὁ σήμερον ὢ]ν μακρὰν αὔριον
6 [ἐγγὺς ὑμῶν γ]ενήσεται(,) καὶ ἐν
7 [10 lettres perdues]. τοῦ ἀντιδί[κου
8 [12 lettres perdues] ινενων ...

. . . .

Traduction p. [1]76 :

« ... et priez pour vos [enne]mis, car celui qui n'est pas [contre vous] est pour vous; [celui] qui est aujourd'hui éloigné, demain [vous] deviendra [proche]..... de l'adversaire.... »

A la fin de la deuxième ligne il existe un complément calligraphique; c'est un indice du caractère *littéraire* de notre exemplaire.

Les idées exprimées dans les lignes 2-3 et 3-4, se trouvent à plusieurs reprises dans les évangiles, mais avec un autre contexte : Cf. saint Matthieu, v, 44 : ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς. Saint Luc, vi, 27 sq. : ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς et ix, 50 : ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Saint Marc, ix, 40 : ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Je compare de même les lignes 6-8 avec saint Matthieu, vii, 1 : ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν, et je propose de suppléer les lacunes ainsi : καὶ ἐν [ᾧ μετρεῖτε, ὑπ]ὸ τοῦ ἀντιδίκου [μετρηθήσεται ὑμ]ῖν(,) ἐν ᾧ ν[όμῳ κρίνετε, κριθήσεσθε] : « [par la mesure suivant laquelle vous mesurerez, votre adversaire [vo]us [mesurera;] par le [jugement suivant lequel vous jugerez vous serez jugés. »

Nous trouvons ici un ensemble de sentences où il y a des *antithèses* : κατὰ ὑμῶν et ὑπὲρ ὑμῶν; σήμερον μακράν et αὔριον ἐγγύς; ἀντιδίκου, et c'est peut-être sous ce même point de vue qu'il faut considérer le passage précédent, page 175, avec l'antithèse ὑ[γιαίνοντες et]οἱ κακῶς ἔχοντες « ceux qui sont sains — les malades ».

Cette observation nous fait voir dans quel sens il faut considérer et juger ce texte de narrations relatives à la vie et à quelques sentences de Jésus : il est d'un style artificiel, secondaire et altéré; les indices paléographiques signalés plus haut révèlent le caractère littéraire de ces fragments; nous y reconnaissons un texte destiné à la vulgarisation des concordances évangéliques.

12) Un prétendu dialogue de Jésus avec ses disciples.

Feuille arrachée à un livre (codex) de papyrus, 203 × 107^{mm}. Écriture du iiie ou ive siècle. Abréviations : $\overline{\pi\rho}$ et $\overline{\pi\eta\rho}$ πατήρ; $\overline{\theta\varsigma}$ θέος; κς κύριος: σωτήρ est écrit en toutes lettres. Première édition par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, VIII, 1911, p. 16-19, n° 1081.

Écriture sur les fibres verticales.

τα γεγονοσα[.] καίτοι ἡ πρὸς
τὸ ἐμφανὲς φύσις πολ
λη λυθεῖσα ν ἀρχῃ φθο
ρᾷ τε πολλῇ τὴν φύσιν
των ἀφθάρ τ ω ν οὐ φθί
νει .) ὁ ἔχων ὦ τ α τ ἀ ὄντα
πέραν τῶν ἀ κο ῶ ν ἀ
κουέτω κα ὶ τοῖς ἀγρη (l. ἐγρ.)
γοροῦσιν ἐγ ὼ λαλῶ(.) ἔτι
προ σθεὶς ε ἶπεν(.) πᾶν
τὸ γε[ι]νόμε νον ἀπὸ
τῆς φθορᾶς ἀπογεί
νετ αι ὡς ἀπ ὸ φθορᾶς
γεγ ονὸς τὸ δὲ γε[ι] νό
μεν ον ἀπὸ ἀφ θ αρ
σίας οὐκ ἀπο γείν εται
ἀλλ ὰ μ έν ει ἄφ θαρ
τον ὡς ἀπὸ ἀ[φ θ]αρσί
[α]ς γεγονός [.] τ[ι]νὲς
[δὲ] τῶν ἀν[θρ]ώ πων
ἐπλανήθ ησαν
μὴ εἰδότ ες
φ θο[ρ]άν τα[
θανον[
. . . .

Sur les fibres horizontales.

οἱ μαθηταὶ[ί(.) κ(ύρι)ε πῶς ουν
πίστιν εὕρ ίσκομεν(;) λέγε ι
αὐτοῖς ὁ σ ωτήρ(.) διελθο ῦ
σιν ἐκ τῶν ἀφανῶν κα ὶ
εἰ ς τὸ φῶ ς τῶν φαινο
με νων καὶ αὕτη ἡ ἀπό[
ροια τῆ ς ἐ ννοίας ἀνα
δειξει ὑ μῖ ν πῶς ἡ πίστ ις
[.
τῶν εὑρ ετ έ α ἡ φαινομέ
ἀ δή νη νοῦ α[πατρ ικοῦ πρς (l. πατρός)
λ ων
ὁ ἔχων ὦτ α ἀκού ειν ἀ
κουέτω[.) ὁ τῶν ὅλ ων δε
σπότης ο ὐκ ἔστ ι π(ατὴ)ρ ἀλ
λὰ προπά[τωρ ὁ γὰ ρ π(ατὴ)ρ ἀρ
χή ἐ[σ τ ιν τῶν μ[ελλόν[
των [μόνον ἀλλ' ὁ ἐ]κείνο[υ
[π(ατὴ)ρ ἐστι θ(εὸ)ς προ πάτω[ρ
[πάντω]ν ἀπὸ γ[ε]νεᾶς εἰς
[τὸ πόρ]ρω ομ[..]ε..[.
.........]εται αυ[.....
....]ω μα αν[.....
[προπάτ]ωρ θς πη[ρ .[..
.......] πιαντ[.]π.[.
........]ει αγεννητ[.
10 lettres perdues ο μεν του
11 lettres perdues]το

C'est un fragment de texte gnostique dont aucun spécimen original n'existait jusqu'à présent en langue grecque, bien que les idées des systèmes gnostiques soient connues par les réfutations qu'en ont fait saint Irénée et les autres auteurs. Mais, à en juger par ce fragment, la perte de toute la littérature gnostique n'est pas à regretter, tant sont inintelligibles ces rêveries fantaisistes, dont voici un essai de traduction : « ... Pourtant le monde visible, éphémère et [péri]ssable [n'anéa]ntit pas le monde impérissable. Que chacun

entende qui a des oreilles qui surpassent les autres et je parle pour ceux qui ne dorment pas. (Le Seigneur) [ajoutait] encore : Tout ce qui tire son origine du périssable périt, car il a cette origine; mais ce qui tire son origine de l'impérissable ne périt pas, mais il reste impérissable, car telle est son origine. Mais il y a quelques hommes égarés...

« Les disciples lui demandèrent : Seigneur, comment donc trouverons-nous la foi? Le Sauveur leur dit : Passez des ténèbres à la lumière des visions et cette émanation de l'idée vous montrera le chemin par où vous pourrez trouver la foi manifeste du premier Père. Que chacun entende qui a des oreilles! Le maître de tout n'est pas le Père, mais c'est le premier Père, car le Père est le commencement [seulement] pour les choses futures, [mais] son [Père,] le premier Père, est [le Dieu de toutes choses] depuis leur origine pour jamais... »

Nous rencontrons ici la distinction entre le Père et le premier Père suivant le système des éons gnostiques dans l'hérésie des Marcosiens et Valentiniens, dont parle saint Irénée, et c'est probablement là que nous devons chercher l'origine de notre texte grec.

13) Brouillon d'une épitaphe chrétienne provenant d'Akhmîm. Écriture du IVe siècle.

Papyrus acheté à Panopolis (Akhmîm), actuellement à Hambourg à la bibliothèque de la ville, portant le numéro 58. Hauteur 120mm, largeur 305mm, espace vide à gauche de 58mm. Écriture onciale.

C'est le brouillon d'une épitaphe chrétienne qui devait être copiée sur pierre. Sa versification affecte l'imitation du style homérique; cependant, la phraséologie est généralement celle de la sainte Écriture. Nous y trouvons écrits exactement de la même manière que dans les manuscrits homériques les mots : πολλ' ϋπεμεινε (l. 2), υ]ϊε (l. 3), ϊδειν (l. 4), τϊσον (l. 5). Dans la 6e ligne le scribe avait commencé après εχθρους ημετερους le mot κρατ, probablement κραταιαῖς, de même δεινη, c'est-à-dire δεινῇσ', et après avoir biffé ces deux mots il a effacé la ligne tout entière. Nous reproduisons le texte de M. Paul M. Meyer, *Griechische Papyrusurkunden der Hamburger Stadtbibliothek*, Band I, Heft I, Leipzig und Berlin, B. J. Teubner, Hamburg C. Boysen, 1911, p. 90 sq., avec les remarques de M. Adolphe Deissmann.

Στήλη αἰνομόρου πολυπενθέος ἐστὶ Σαβείνο[υ],
ὃς κακὰ πολλ' ὑπέμεινε μιῆς ἐπίηρα θυγατρός.
[Υ]ἱὲ θεοῦ μεγάλοιο, τὸν οὐδέποτ' ἔδρακεν ἀνήρ,
ὃς τυφλοῖσιν ἔδωκας ἰδεῖν φάος ἠελίοιο,
δεῖξον ἐν ἀνθρώποισιν καὶ αὐτίκα τῖσον ἀπάντη
[ἐχθροὺς ἡμετέρους κρατ δεινη]
ἐχθροὺς ἡμετέρους στερεαῖς ἐνὶ χερσὶ πατάσσων.

L. 1. L'épitaphe devait commencer par στήλη et le nom du défunt; c'est justement le style des inscriptions akhmimiques dans le recueil de Lefebvre, *Recueil des inscriptions grecques chrétiennes d'Égypte,* n. 238 à 349, p. xxxi, not. 3 (P. M. Meyer). — Le mot αἰνόμορος est toujours placé après le premier mot du vers homérique : Iliade, XXII, 481 : δύσμορος αἰνόμορον; Odyssée, IX, 53 : XXIV, 169 : ἡμῖν αἰνομόροισιν; il en est de même dans notre épitaphe στήλη αἰνομόρου. — πολυπενθής : comparez Iliade, IX, 563; Odyssée, XIV, 386; XXIII, 15, etc. — L. 2. Écrire ἑῆς ἐπίηρα θυγατρός après ὑπέμεινε aurait faussé le vers de Sabinus, il le changea en μιῆς. — Ἐπίηρα : p. ex. Iliade, I, 572, 578. — L. 3. τὸν οὐδέποτ' ἔδρακεν ἀνήρ : comparez saint Jean, i, 18 : θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε (aussi vi, 46 et I Tim., vi, 16. A. Deissmann). — On trouve ἔδρακον p. ex. dans Odyssée, X, 197; ἔδρακεν ἀνήρ est conforme à la formation rythmique, car la fin des vers – ◡◡ – ⏑ consiste en 1 ou 2 mots, ici ἠελίοιο, ἐστὶ Σαβείνου, τῖσον ἀπάντη, χερσὶ πατάσσων. α du mot ἀνήρ est prolongé comme dans ἆνερ, Iliade, XXIV, 725 et ordinairement dans les formes trisyllabes. — L. 4. Jésus guérit les aveugles; v. S. Matth., ix, 2-5; xx, 30; xxi, 14; cf. xi, 5; xv, 31 (A. D.). ὁρᾶν φάος ἠελίοιο est une phrase bien connue d'Homère; A. D. compare S. Jean, ii, 9; Psaume xxxiv [xxxv], 10; xlviii, [xlix], 20; Iob, iii, 16. — L. 5. δεῖξον, suppléez φάος : Isaïe, liii, 11 : δεῖξαι αὐτῷ φῶς; pour δεῖξον seul sans objet comparez Ps. lviii, [lix], 11 : ὁ θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου (A. D.). — ἀπάντη : comparez Iliade, VII, 183-186; Odyssée, VIII, 278. — L. 6. τῖσον ἐχθρούς : A. D. compare Proverb., xx, 12 (22) : μὴ εἴπης· τίσομαι τὸν ἐχθρόν. — La phrase commencée κρατ(εραῖς) χερσί est analogue à χειρῶν κρατερᾶν de Pindare, Pyth. XI, 18. — L. 7. στερεαῖς ἐνὶ χερσί : comparez Ps. xxxiv [xxxv], 10 : ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ; ἐχθροὺς πατάσσειν : comparez Ps. iii, 8; lxxvii [lxxviii], 66 (A. D.).

Traduction :

« Stèle du malheureux Sab(e)inus qui a beaucoup souffert, qui a eu beaucoup de peines à cause de sa fille unique. O fils du grand Dieu que personne n'a jamais vu, vous qui avez donné aux aveugles de voir la lumière du soleil, montrez-vous au milieu des hommes, punissez de suite et partout nos ennemis par les plaies de vos mains puissantes. »

14. Vieil hymne chrétien acrostiche.

Une double feuille arrachée à un tout petit livre de papyrus, dont les pages mesurent 60 × 45mm. Écriture du ive siècle. Papyrus de Berlin 8299, publié dans *Berliner Klassikertexte herausgegeben von der Generalverwaltung der Kgl. Museen zu Berlin,* VI, p. 125 s. Chaque vers, suivant l'ordre alphabétique, commence par une lettre de l'alphabet grec, mais les vers de A jusqu'à Σ

sont perdus. Le système métrique des vers est presque identique à celui de l'hymne chrétien de la collection Amherst (notre n° 28). C'est le schéma : ◡́◡ ◡́◡ ◡́◡ ◡.

Il y a là deux systèmes en présence : l'ancien système où domine la quantité des syllabes luttant contre celui qui protège l'accent des mots. Voici le texte basé sur l'édition de MM. Carl Schmidt et W. Schubart.

1re page.

ΑΡΝΑЄΠΟΜΟΥ	[Τὸν πλανώμενον ἄρνα ἐπ' ὤμου |
ΛΑΒѠΝϹΗΠΟΙ	λαβὼν σῇ πο.
ΜΝΗЄΝѠϹΑϹ	μνῃ ἐνώσας (ou ἤνωσας.)
ΥΙΟΝΝΟΜЄΑΝ	Υἱὸν νομέα
ΥΝЄΠЄΓΝѠ	νῦν ἐπέγνων |
ΝΝΥΝЄϹΧΑ	νῦν ἔσχα
ΝѠΜΗΝΠΑ	νομὴν πα-

2e page.

ΤΡѠΑΝ >-	τρῷαν.
ΦΟΒЄΡΑϹΔΥ	Φοβερὰς δυ
ΝΑΜΙϹΔΙΟ	νάμεις διο
ΔЄΥϹѠΜΗ	δεύσω| μη
ΔЄΝΤΙΠΑΘ	δέν τι παθὼν
ѠΝΑΠΟΤΟΥ	ἀπὸ τοῦ
ΤѠΝ+	των.

3e page.

ΧΑΡΙϹΤЄϹΥ	Χάρις τέ σοι(?)
ΜΑΚΑΡΑΠΟ	μάκαρ ἀπο
ΒΛЄΨΑϹΑΠΟ	βλέψας | ἀπο
ΦЄΥΞΟΜΑΙ	φεύξομαι
ΤѠΝЄΠΙΒΟ	τῶν ἐπιβοῦ
ΛѠΝΙ_	λων.
ΨΑΛ [ΤΗ] ΤΗΡΙ	Ψαλτήριά
ΑϹΟΙΑΝЄ	σοι ἀνε

4e page.

ΓΙΡѠΑΓΙΟΥΔЄ	γείρω | ἁγίους δὲ
ΧΟΡΟΥϹΧΟ	χοροὺς χο
ΡЄΥϹѠ /	ρεύσω.
ΩΛΟΓЄΠΑ	Ὦ λόγε πα
ΤΡѠϹΑΠЄ	τρὸς ἀπορ
ΡЄΙΤΟΥϹΥΔΑѠ	ρήτου | σοὶ δό
ΞΑΚΡΑΤΟϹ	ξα, κράτος
ЄΙЄΟΝΑϹ	εἰς αἰῶνας.

L. 1. π corrigé. — 2. πο ou τε. — 15. τεο corrigé. — 23. γ douteux. — 30. espace blanc entre ο et ν. — 15. La leçon n'est pas satisfaisante; les éditeurs conjecturent χάριτι τῇ σῇ, μάκαρ, ἀποβλέψας; Brinckmann : Χριστέ, σοί, μάκαρ, ἀποβλέψας; σοί au lieu de εἰς σέ et μάκαρ pour ὦ μάκαρ. — 27. ἀπειρίτου ou ἀπεράντου; Maass : ἀπορρήτου.

L. 1. Ici commence la strophe du T reconstituée à l'aide de saint Luc, xv, 4-5; saint Matth., xviii, 12, contenant la parabole du bon pasteur qui cherche la brebis égarée : « Vous mettez la brebis égarée sur vos épaules en la réunissant avec votre troupeau. »

L. 6-9. Strophe de l'Y dont voici l'analyse : « Le Fils de Dieu est le bon pasteur; j'ai reconnu le Fils pour le pasteur, j'ai reçu le pâturage du Père. » Le croyant est la brebis retrouvée par Jésus-Christ dont le patronage lui fait acquérir le pâturage de Dieu son Père.

L. 9-14. Strophe du Φ. Porté sur les épaules du bon pasteur, le croyant pourra passer, pendant son voyage vers son Père, à travers les puissances terribles des planètes qui ne lui seront pas nuisibles.

L. 15-20. Strophe du X. « En vous regardant, bienheureux Jésus-Christ, j'échapperai à ceux qui me dressent des embûches. » Nous suivons dans notre traduction d'abord la leçon de M. Brinckmann, Χριστέ, σοί, μάκαρ; puis celle de M. P. Maass, ἐπιβούλων : car à la fin des vers il n'y a pas de mots avec l'accent à la dernière syllabe comme ἐπιβουλῶν.

L. 21-25. Strophe du Ψ. Ayant traversé les terribles sphères des planètes, le croyant arrivera parmi les chœurs célestes : « Je commencerai à vous chanter des psaumes, je serai parmi les saints chœurs. »

L. 26-30. Strophe de l'Ω. « O Verbe, (fils) du Père mystique, à vous est la gloire, la puissance, à jamais. »

SUPPLÉMENT

Les derniers volumes de la série des Oxyrhynchus Papyri sont également très précieux pour la publication des plus anciens textes du christianisme. Nous en publions dans ce Supplément les extraits suivants.

Oxyrhynchus Papyrus n° 1781. Évangile de saint Jean, XVI.

Feuille arrachée au même codex de papyrus d'où a été tirée déjà la feuille Oxyrhynchus Papyrus 208. Ce codex a été écrit au cours du IIIe siècle et corrigé par un contemporain. On y trouve les abréviations π̅ρ̅ pour πατήρ, π̅ρ̅ς̅ pour πατρός, π̅ρ̅α̅ pour πατέρα, ι̅η̅σ̅ pour Ἰησοῦς, les deux points sur υ et les scriptions ἡ (l. 23), ἡμερα (l. 33, 42), ἀππαγ'γελω (l. 41). Dimensions : 245 × 68^{mm}. Première édition par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XV, n° 1781, pp. 8 ss.

Recto.

[οτι εκ του εμου λημψετ]αι και αναγ XVI. 14
[γελει υμιν παντα οσ]α εχει ο π̅ρ̅ ε 15
[μα εστιν δια τουτο ειπο]ν οτι εκ τ[ου
[εμου λαμβανει κα]ι αν[α]γγελει ϋμει(ν l. ὑμῖν)
[μεικρον και ουκετι θεωρειτε με κ[αι 16
[παλιν μεικρον κ]αι οψεσθε [με ειπα]ν 17
ουν... εκ των μ]αθητων αυτου
[προς αλληλους τι] εστιν τουτο ο λε
[γει ημειν μειχρον και ου] θεωρει[τ]ε με
[και παλιν μειχρον και οψ]εσθε με και [οτ]ι
[υπαγω προς τον] π̅ρ̅α̅ ελεγον ουν 18
[τι εστιν τουτο] μειχρον ουκ οιδα
[μεν τι λαλει ε]γνω ι̅η̅ς̅ οτι ηθελον 19
[αυτον ερωταν] και ειπεν αυτ[ο]ις
[περι τουτου ζητ]ειτε μετ αλληλω[ν
[οτι ειπον μειχρ]ον και ου θεωρει[τε
[με και παλιν μειχρο]ν και οψεσθε με[
[αμην αμην λεγ]ω ϋμειν οτ[ι κ]λα[υ 20
σετε και θρηνησ]ετε ο δε
[κοσμος χαρησετ]αι ϋμεις λ[υ]πηθη

Verso.

νυν μεν [λυπην εχετε παλιν δε
οψομαι ϋμ[ας και χαρησεται υμων
η καρδια [και την χαραν υμων ου
δεις αρει [αφ] υ[μων και εν εκεινη 23
τη ἡμερ[α] ε[μ]ε [ουκ ερωτησετε
ουδεν αμην α[μην λεγω υμειν
αν τι αιτη[σ]ητε [τον] π̅ρ̅α̅ δωσει υμειν
εν τω ον[ο]ματ[ι μου αιτειτε και 24
λημψεσθε ἵ[να η χαρα υμων η
πεπληρω[μ]ε[ν]η [ταυτα εν παροι 25
μιαις λελ[α]ληκα[υμειν ερχεται
ωρα οτε ουκετ[ι εν παροιμιαις λα
λησω ϋμειν αλ[λα παρρησια περι
του π̅ρ̅ς̅ αππαγ'γε[λω υμειν εν ε 26
κεινη τη ἡμερα [εν τω ονοματι
μου αιτησεσθε [και ου λεγω υμειν
[ο]τι εγω ερωτησ[ω τον π̅ρ̅α̅ αυτος 27
[γ]αρ ο π̅ρ̅ φιλει ϋμ[ας οτι υμεις εμε
πεφιληκατε και [πεπιστευκατε
οτι παρα θ̅υ̅ εξηλθ[ον εξηλθον 28
παρα του π̅ρ̅ς̅ και ε[ληλυθα εις τον

σεσθε αλλα η λυπη υμων εις χαραν
γενησεται η γυνη οταν τικτη λυ 21
πην εχει οτι ηλθεν η ωρα αυτης
οταν δε γεννηση το π αιδιον ουκε
τι μνημονευει της θλ ειψ ε ως δι
α την χαραν οτι εγενν ηθη ανθρω
πος εις τον κοσμον και υμεις ουν 22

κοσμον παλιν α φιημι τον κοσμον
και πορευομαι προ ς τον πρα λε 29
γουσιν αυτω οι μ αθηται αυτου ιδε νυν εν
παρρησια λ αλεις και παροιμιαν ου
δεμιαν λ εγεις νυν οιδαμεν 30
οτι οιδας πα ντα και ου χρειαν εχεις
εν τω ονοματι μου εως αρτι ουκ ητησατε
ουδεν εν
τ ω ονοματι μου αιτειτε και 23-4

Le mot αυτω (l. 51) et les lignes 55-56 ont été écrits par le correcteur. Le papyrus n'offre qu'une seule variante qui ne soit pas encore connue : l. 47, οτι au lieu de οτι εγω des manuscrits; mais il a généralement tendance à omettre des conjonctions, des pronoms qui ne sont pas nécessaires : l. 13, εγω (var. ε. ουν, ε. δε); l. 20, υμεις (var. υ. δε). Quelques coïncidences significatives sont à remarquer : l. 31, αρει (variante de BD*, αιρει Sin. ACD²); l. 34, αν τι (aussi en BCD, ο αν Sinait., ο τι αν A, οσα (ε)αν autres manuscrits).

Oxyrhynchus Papyrus n° 1778. Apologie d'Aristide.

Fragment d'une feuille arrachée d'un livre de papyrus (120 × 146mm) contenant un passage du texte grec perdu de l'œuvre fameuse d'Aristide connue sous le nom d'Apologie. Depuis la publication des premiers chapitres dans une traduction arménienne en 1878, une traduction complète en syriaque a été trouvée en 1889 par Rendel Harris au Sinaï. En 1891 a paru l'*Apology of Aristides* dans les *Texts and Studies*, I, 1, par le même savant et le Dr Armitage Robinson qui a constaté que le texte grec est inséré dans un roman de la littérature byzantine intitulé l'histoire de Barlaam et Josaphat. Le nouveau fragment du texte grec original est de la plus grande importance pour contrôler le texte byzantin. Première publication par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XX, p. 159, planche I.

Feuille 1 recto. Reste de la 7e ligne.

]μιαιροις

Feuille 2 recto.

ζοντες τὴν τῶ[ν ἀ]νέ
μων πνοὴν θ[εὸ]ν εἶναι
πλανῶ νται φανερὰ
γ[ὰ]ρ ἐστιν ἡμῖν ὅτι
δο[υ]λεύει ἑτέρῳ ποτὲ
[μὲν γὰρ] α[ὔ]ξε[ι ποτ]ὲ δὲ
λήγει . . οὐκοῦν ἀναγ
κά[ζεται ὑπό τινος

. . . . ζει
. . . . νωνα . . . . α
. . . .]λ . . . . . .

4 lignes perdues

. . . . εἐλ . . . .
. . . . . . ντων των
. . . .]νωντ[. .

L. 8 et suiv. Voici le texte correspondant : οἱ δὲ νομίζοντες τὴν τῶν ἀνέμων πνοὴν εἶναι θεὰν πλανῶνται. φανερὸν γάρ ἐστιν ὅτι δουλεύει ἑτέρῳ, καὶ χάριν τῶν ἀνθρώπων κατεσκεύασται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς μεταγωγὴν πλοίων καὶ συγκομιδὰς τῶν σιτικῶν, καὶ εἰς λοιπὰς αὐτῶν χρείας· αὔξει τε καὶ λήγει κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ(.) διὸ οὐ νενόμισται τὴν τῶν ἀνέμων πνοὴν εἶναι θεάν, ἀλλ' ἔργον θεοῦ.

Traduction du papyrus (l. 8-15).

Ceux qui croient que le souffle des vents est un dieu se trompent. Car il se manifeste à nous comme étant l'esclave d'un autre; car tantôt il augmente, et tantôt il tombe. C'est donc qu'il est contraint par quelqu'un..

Traduction du texte grec connu.

Ceux qui croient que le souffle des vents est dieu, se trompent. Car manifestement il est l'esclave d'un autre, et c'est pour les hommes que son régime a été établi par Dieu pour aider à la navigation et à l'importation des blés, et en vue des autres besoins des hommes. Il augmente et tombe sur l'ordre de Dieu. Aussi ne croit-on pas que le souffle des vents soit dieu, mais bien l'œuvre de Dieu.

Feuille 2 verso.

[ση]μ[ε]ίου εἰς σημεῖον
καθ' ἡμέραν φερόμε
νον δύνοντά τε καὶ
ἀνατέλλοντα τοῦ
θερμαίνειν τὰ βλα
στὰ καὶ τα φυτὰ εἰς
τὴν χρῆσιν τῶν ἀν
θρώπων ἐπὶ καὶ [ ] με
ρισμοὺς ἔχ[οντα μ]ε
τὰ τῶν λο[ιπῶν ἀστ]έ
ρων καὶ ἐ[λάττον]α
ὄντα τοῦ [οὐρανοῦ]
π[ο]λὺ αὔξ[ει δὲ καὶ]
μειοῦται [καὶ ἐκλίψις]
ἔχει καὶ μ[ηδεμίαν
αὐτοκρα[τειαν ἔχον
τα(.)διὸ οὐ ν[ε]όμισται
[τὸ]ν ἥλιον [εἶναι θ(εό)ν

Il s'agit de l'opinion erronée de ceux qui croient que le soleil est un dieu. Le texte grec connu continue la critique ainsi : ὁρῶμεν γὰρ αὐτὸν κινούμενον κατὰ ἀνάγκην καὶ τρεπόμενον καὶ μεταβαίνοντα ἀπὸ σημείου εἰς σημεῖον δύνοντα καὶ ἀνατέλλοντα, τοῦ θερμαίνειν τὰ φυτὰ καὶ βλαστὰ εἰς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων ἔτι δὲ καὶ μερισμὸν ἔχοντα μετὰ τῶν λοιπῶν ἀστέρων, καὶ ἐλάττονα ὄντα τοῦ οὐρανοῦ πολύ, καὶ ἐκλείποντα τοῦ φωτός, καὶ μηδεμίαν αὐτοκράτειαν ἔχοντα. διὸ οὐ νενόμισται τὸν ἥλιον εἶναι θεόν, ἀλλ' ἔργον θεοῦ.

Traduction du papyrus (l. 26-43).

Nous voyons le soleil passer de signe en signe, accomplir chaque jour sa course, se coucher, se lever, pour échauffer les pousses et les plantes, qui serviront aux hommes. De plus (l. ἔτι καὶ), il n'est qu'une unité parmi les autres astres [mot à mot : il a des parts avec les autres astres, i. e. : il partage avec les autres astres] ; il est plus petit que le ciel de beaucoup ; il croît, il diminue, il a des éclipses, sa puissance n'a rien d'absolu. Aussi ne croit-on pas que le soleil soit dieu, mais bien, œuvre de Dieu.

Traduction du texte grec connu.

Car nous le voyons soumis à un mouvement nécessaire, tournant et passant de signe en signe, se couchant et se levant, pour échauffer les plantes et les pousses qui serviront aux hommes. De plus, il n'est qu'une unité parmi les autres astres [mot à mot : il a (une) part avec les autres astres] ; il est plus petit que le ciel de beaucoup ; il a des éclipses dans sa lumière, sa puissance n'a rien d'absolu. Aussi ne croit-on pas que le soleil soit dieu, mais bien, œuvre de Dieu.

En comparant ces deux textes entre eux, il est facile de voir que le texte inséré dans l'histoire de Barlaam et Josaphat n'est pas littéralement identique à l'original grec ; mais que, tout en suivant l'ordre des idées, il le reproduit à la manière des adaptations de l'époque byzantine. Nous pouvons très bien étudier cette manière dans les diverses rédactions des vies des saints, dont le texte, selon les divers manuscrits, est souvent altéré d'une façon analogue.

Oxyrhynchus Papyrus n° 1782. Doctrine des douze apôtres, I-III.

Deux petites feuilles de parchemin, 58 × 50^{mm} et 57 × 48^{mm}, arrachées d'un codex du IVe siècle. Abréviation : πν(εῦμ)α.

Première édition par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XV, n° 1782, pp. 12 et suiv. Le texte de la Didaché qui n'est conservé que dans un seul manuscrit à Constantinople, publié par Bryennios en 1883, se trouve ainsi confirmé par ces parchemins qui sont écrits 1.000 ans environ auparavant.

Feuille 1 recto.

οὐχὶ καὶ τὰ ἔ 1, 3
θνη τοῦτο
ποιοῦσιν ὑμ
εῖς δὲ φιλεῖτ
ε τοὺς μισοῦ(ν)
τας ὑμᾶς καὶ
οὐχ ἕξετε ἐχ

Feuille 1 verso.

θρὸν ἄκου 1, 4
ε τί σε δεῖ ποι
οῦντα σῶσαί
σου το πν(εῦμ)α π(ρ)ῶ
τον πάντω(ν)
ἀπόσχου τῶν
σαρκε[ι]κῶν ἐ
πιθυμε ῶν

Feuille 2 recto.

ἐλέγξεις περὶ ὧ(ν) ii, 7
δὲ προσεύξει οὓς
δὲ ἀγαπήσεις
ὑπὲρ τὴν ψυχή(ν)
σου (fleuron)
τέκνον μου iii, 1
φεῦγε ἀπὸ

Feuille 2 verso.

[ἀπὸ] παντὸς
πράγματος
πονηροῦ καὶ
ὁμοίου αὐτοῦ
μὴ γείνου (l. γίνου) ὀργεί (l.-γί-)
λος ἐπειδὴ ὁδη
γεῖ ἡ ὀργὴ πρὸς
τὸν φόνον

i, 3. ...les païens ne font-ils pas cela; mais vous, aimez ceux qui vous haïssent et vous n'aurez pas d'ennemi. Écoutez ce qu'il vous faut faire pour sauver votre âme : en première ligne, abstiens-toi de tout désir charnel.

iii, 1. Mon enfant, gardez-vous de toute action mauvaise ou qui lui ressemble. Ne devenez pas colère, car la colère conduit au meurtre.

Variantes : L. 2. τοῦτο] τὸ αὐτό M(anuscrit de Constantinople). — L. 5. φιλεῖτε Papyr. et A(postolicae) C(onstitutiones) : ἀγαπᾶτε M. — L. 7. ἐχθ. οὐχ ἕξ. A. C. — L. 8-12. ἄκουε.. πάντων om. M. A. C. — L. 13. ἀπέχου M. A. C. — L. 14-15. σαρκικῶν καὶ σωματικῶν ἐπιθ. M. σ. καὶ κοσμικῶν ἐπιθ. A. C. — L. 16-17. δὲ ὢν M. — L. 24. πράγματος om. M. A. C. — L. 25. κακοῦ au lieu de πονηροῦ A. C. — L. 26. αὐτῷ A. C. — L. 28-29. ὁδηγεῖ γὰρ M.

Oxyrhynchus Papyrus n° 1783. Hermas Pastor, Mand., IX.

Partie supérieure d'une feuille arrachée d'un codex de parchemin. Dimensions : 60 × 93^{mm}. Écriture onciale du IVe siècle.

Première édition de A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XV, pp. 15 ss.

Recto.

. . . .
πολυσπλ[α]γχνίαν αὐτοῦ ὅτι Mandata, IX, 2
οὐ μή σε [ἐ]νκαταλείψει ἀλλὰ τὸ
αἴτημα τῆς ψυχῆς σου πληρο
φορήσει· οὐκ ἔστιν ὁ θ(εὸ)ς ὡς οἱ
ἄνθρωποι μνησικακοῦντες
ἀλλ' αὐτὸς ἀμνησικάκητός ἐστιν

Verso.

. . . .
πάντων τῶν α[ἰ]τημάτων σου Mand., IX, 4
ἀνυστέρητος ἔσῃ ἐὰν ἀδιστά
κτως αἰτήσῃ παρὰ τοῦ [κ](υρίο)υ ἐὰν
δέ διστάσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου
οὐ μὴ λαβεις (l. -ῃς) τῶν αἰτημάτων
σου οἱ γὰρ διστάζοντες εἰς τὸν
θ(εὸ)ν οὗτοί εἰσιν οἱ δίψυχοι καὶ

Variantes : L. 1. τὴν πολλὴν εὐσπλαγχνίαν Cod. Ath.; extraits dans Pseudo-Athanase (Ms. Guelferbytanus) et Antioche. — L. 2. ἐγκαταλίπῃ Cod. Ath. — L. 4. ἔστι

γὰρ sans ὁ θεὸς Cod. Ath. etc. — L. 4. οἱ omis. par Athan. et Ant. — L. 5. μνησικ. ... εἰς ... ἀλλήλους, fragment publié par J. E. Grabe, *Spicil. SS. Patrum*, I, p. 303 (ed. 2). — C. 6. ἀμνησίκακος Cod. Ath. — L. 15. ἀστέρητος Ath. ed. Paris. — ὅσα ἄν Cod. Ath. — L. 16 αἰτήσῃς Cod. Ath. — L. 17. δέ omis. Cod. Ath. — L. 18. οὐδὲν οὐ μὴ λήψῃ Cod. Ath. et Athan. Cod. Paris. — L. 20. οἱ Cod. Ath. Ant. Papyr.; ὡς Athan. Cod. Paris., omis. Cod. Guelferbyt.

Oxyrhynchus Papyrus n° 1599. Hermas Pastor. VIIIe Similit.

Un feuillet complet arraché d'un codex de papyrus mesurant 245 × 198mm, écrit en onciale légèrement altérée du vie siècle. Les deux pages portent les nombres 72 et 73. Abréviations : θ(εό)ς et κ(ύριο)ς. Notons des apostrophes pour les élisions ou les divisions des consonnes accumulées. La ponctuation ne se trouve que rarement (I, l. 4, 5, 8, 10, 18, 19, 24, 26, 28; II, l. 32, 33, 37, 39, 44).

Pages 72 οβ. I. Écriture sur les fibres verticales.

ἀπὸ τῶν τοιούτων [[τοιουτων]] ἡ ζωὴ ἀπέ[στη] VIIIe Similit., vi, 4
οἱ δὲ τὰς ξηρὰς καὶ ἀσήπτους ἐπιδεδωκό[τες] καὶ 5
οὗτοι· ἐγγὺς αὐτῶν ἦσαν ὑποκριταὶ καὶ [διδ]αχὰς
εἰσφέροντες ἑτέρας· καὶ ἐκστρέφοντε[ς] τοὺς
δούλους τοῦ θ(εο)ῦ manus 2a μα[λ]λιστα δὲ πάλιν τοὺς ἡμαρ
manus 1a τηκότες manus 2a μὴ ἀφέντες α(manus 1a)ὐτούς manus 2a μετανοεῖν·
ἀλλὰ ταῖς διδαχαῖς ταῖς μώραις πείθοντες αὐτοὺς
οὗτοι οὖν ἔχουσιν ἐλπίδα τοῦ μετανοῆσαι· βλέπις (l.-εις) 6
δὲ ἐξ αὐτῶν μετανενοηκότες ἀφ' ὅτε ἐλάλησας
αὐτοῖς τὰς ἐντολάς μου· κα[ὶ] ἔτι μετανοήσωσιν·
ὅσοι δὲ οὐ μετενόησαν ἀπώλεσαν τὴν ψυχὴν
αὐτῶν· ὅσοι δὲ μετενόησαν ἐξ αὐτῶν ἀγαθ[ο]ὶ
ἐγ[ί]νοντο· καὶ ἐγένετο ἡ κατ'οικία αὐτῶν εἰ[ς]
τὰ τίχη τὰ πρῶτα· τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸν πύργ[ο]ν
ἀνέβησαν· βλέπις (l.-εις) οὖν φησιν ὅτι ἡ μετάνοια
τῶν ἁμαρτωλῶν ζωὴν εἶχεν τὸ δὲ μὴ μετα
νοῆσαι θάνατον ὅσοι δὲ ἡμιξήρους ἐπέ[VII, 1
δωκαν καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς εἶχον· ἄκουε πε[ρὶ
αὐτῶν· ὅσων ἦσαν αἱ ῥάβδα[ι] ἡμιξήρους[
δίψυχοί εἰσιν καὶ κατάλαλοι μηδέποτε εἰρην[εύ 2
οντες ἐν ἑαυτοῖς· ἀλλὰ διχοστατεοῦντες π[άν
τοτε καὶ τούτοις φησὶν ἐπίκειται μετάν[οια
βλέπεις φησίν τινας ἤδη ἐξ αὐτῶν μεταν[ενο

ηκότας· καὶ ἔτι ἐλπίς ἐστιν ἐν αὐτοῖς μετα[νοίας
ὅσοι οὖν φησιν ἐξ αὐτῶν μετανενοήκα[σι 3
βραδύτερον εἰς τὰ τίχη (l. τεί-) κατοικήσωσιν·
οἱ δὲ οὐ μετανοήσωσιν ταῖς πράξε[σ]ιν αὐτῶν
θανάτῳ ἀποθανοῦνται·

Page 73 ογ. II. Écriture sur les fibres horizontales.

manus 1ª ὅ[σοι δ]ὲ χλωρὰς ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους αὐτῶν 4
καὶ [σχι]σμὰς ἐχούσας οὗτοι πάντοτε πιστοὶ καὶ
ἀγα[θοὶ] ἐγένοντο ἔχοντες δὲ ζῆλόν τινα ἐν
ἀλ[λή]λοις περὶ πρωτίων (l.-τεί-) καὶ περὶ δόξας· ἀλλὰ
πάντες οὗτοι μωροί εἰσιν ἐν ἀλ'λήλοις· ἀλλὰ καὶ οὗ 5
τοι ἀκούσαντες τῶν ἐντολῶν μου ἀγαθοὶ
ὄντες ἐκαθάρισαν ἑαυτοὺς καὶ μετενόησαν
ταχύ ἐγένετο οὖν ἡ κατοίκησις αὐτῶν εἰς τὸν
πύργον· ἐὰν δέ τις αὐτῶν πάλιν ἐπιστραφῇ
εἰς τὴν διχοσ[τα]σίαν ἐκ' κολ'ληθήσεται τοῦ πύργου
καὶ ἀπολέσι (l. -ει) τὴν ζωὴν αὐτοῦ· ἡ ζωὴ πάντων 6
ἐστὶν τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ κ(υρίο)υ
καὶ τὰς ἐντολὰς δὲ περὶ πρωτίων (l. -τεί-) ἢ περὶ δόξης
οὐκ ἔστιν ἀλλὰ περὶ μακροθυμίας καὶ περὶ ταπι (l. -πει-)
νοφρ[ο]σύνης ἀνδρὸς ἐν τοῖς δὲ τοιούτοις ἡ ζωὴ τοῦ κ(υρίο)υ
ἐν δὲ τοῖς διχοστάτοις καὶ παρανόμοις θάνατος.
τῶν δὲ ἐπιδεδωκότων τὰς ῥάβδους ἥμισυ χλώρας ἥμισυ VIII, 1
ξηρὰς οὗτοί εἰσιν οἱ ταῖς πραγματίαις (l. -τεί-) αὐτῶν
ἐνπεφυρμένοι καὶ τοῖς ἁγίοις μὴ κολ'λώμενοι
διὰ τοῦτο τὸ ἥμισυ αὐτῶν ζῇ καὶ τὸ ἥμισυ ἀπέθανεν
πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες τῶν ἐντολῶν μου μετε 2
νόησαν ὅσοι οὖν μετενόησαν ἡ κατοικία αὐτῶν
[εἰς] τὸν πύργον τινὲς δὲ αὐτῶν εἰς τέλος ἀπέστησαν
[οὗτοι] οὖν μετάνοιαν οὐκ ἔχουσιν διὰ τὰς πραγμα
[τίας γ]ὰρ' αὐτῶν ἐβλασφή<μη>σαν τὸν κ(ύριο)ν καὶ ἀπηρνήσαντο
[α]ὐτόν ἀπώλεσαν οὖν τὴν ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν πο
[νη]ρίαν ἣν ἔπραξαν πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν 3
οὗτοι οὖν ἔτι ἔχουσιν μετάνοιαν ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσιν

Variantes du codex Athous : L. 3-4. διδαχὰς ξένας εἰσφέροντες. — L. 5. πάλιν omis. — L. 5-6. ἡμαρτηκότας. — L. 6. ἀφιέντες ; μετανοεῖν αὐτούς. — L. 9. πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ; καὶ μετανενοηκότας ; ἀφ' ἧς ; ἐλάλησα. — L. 10-11. μετανοήσουσιν ; ψυχήν ; ζωήν. — L. 16. ἔχει. — L. 18-19. καὶ περὶ ; αἱ ῥάβδα[ι] ἡμιξήρους δίψυχοί εἰσιν καὶ κατάλαλοι : αἱ ῥ.

καθὰ (l. κατὰ) τὸ αὐτὸ ἡμίξηροι δίψυχοί εἰσιν· οὔτε γὰρ ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν. οἱ δὲ ἡμιξήρους ἔχοντες καὶ ἐν αὐταῖς σχίσμας, οὗτοι καὶ δίψυχοὶ καὶ κατάλαλοί εἰσιν. — L. 22. ἀλλὰ καί. — L. 23. ἤδη omis. — L. 24. ἔτι, φησίν, ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ἐλπὶς μετανοίας. — L. 25. καὶ ὅσοι: μετανενοήκασι τὴν κατοικίαν εἰς τὸν πύργον ἄξουσιν. ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν βραδύτερον μετανενοήκασι. — L. 26. κατοικήσουσιν; ὅσοι δὲ οὐ μετανοοῦσιν ἀλλ' ἐμμένουσι. — L. 29. ὁ σοι : οἱ. — L. 30. πάντοτε οὗτοι. — L. 31. δέ omis. — L. 32. (l. δόξης) δόξης τινός. — L. 33. ἐν ἀλλήλοις ἔχοντες περὶ πρωτείων. — L. 35. ἐκαθάρησαν. — L. 37. αὐτῶν omis. ἐπιστρέψῃ. — L. 38. ἐκβληθήσεται ἀπό. — L. 40. τῶν τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου φυλασσόντων· ἐν ταῖς ἐντολαῖς. — L. 41. δόξης τινός. — L. 42. ταπεινοφρονήσεως. — L. 43. ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν. — L. 44. ἐν τοῖς διχοστάτοις δέ. — L. 45. οἱ δὲ ἐπιδεδοκότες; ἥμισυ μὲν χλωρᾶς ἥμισυ δὲ ξηρᾶς. — L. 46. ἐν ταῖς πραγματείαις. — L. 47. μὴ κολλώμενοι τοῖς ἁγίοις. — L. 48. τὸ δὲ ἥμισυ νεκρόν ἐστι. — L. 49. μου τῶν ἐντολῶν. — L. 50. γοῦν. — L. 52. διὰ γὰρ τὰς πραγματίας. — L. 54. λοιπόν corr. Hilgenfeld. — L. 56. οὖν omis.

Oxyrhynchus Papyrus n° 1786 Hymne chrétien avec les notes musicales.

Écrit au verso d'un compte de blé du IIIe siècle, dans l'écriture onciale de ce même siècle en longues lignes. Dimensions : 296 × 50^mm.

Première édition par A. S. Hunt, *Oxyrhynchus Papyri*, XV, pp. 21 ss.

[notes musicales perdues]

L. 1. [31 lettres perdues] ὁμοῦ πᾶσαί τε θεοῦ λόγιμοι α. [3 lettres].[..]αρ[....

[notes musicales perdues] ξ ιξ οφ σφ ⸗ φ : ξι ι ζ ζε ζ ζι ι φ

L. 2. [28 lettres perdues] ? πρ]υτανηω σιγατω μηδ' αστρα φαεσφορα

[ ]ι

λ[ειπ]ε

[notes musicales perdues] ξ ι : ζε : ι ζ ξο ιξ ζι ⸗ φ : ξι

L. 3. [σ]θων[.].λει.[.....]ρ [12 lettres perdues] πο.ταμων ροθιων πασαι υμνουν

φ : οζ R

των δ' ημων

] σ σ φ σR : φσ φ φζ ι[.] ζ ⸗ ζφ φ φ ξ ο

L. 4. π]ατερα χ' υιον χ' αγιον πνευμα πασαι δυναμεις

ο ο ο οι ο ζ : ζεξ ζι ιξ ξ[ ]ξ[ ] ξο φ

επιφωνουντων αμην αμην κρατος αινος

. : σ σ φσRφ σ σοξ ξι ι ο ξ σ ξι ιξ ο φ σφ σοξ : ξιζ οφ σφ

L. 5, [15 lettres perdues] δ[ωτ]η[ρι] μονω παντων αγαθων αμην αμην

Comme dans le chant de l'épitaphe de Seikilos, dont j'ai constaté le premier le caractère, ou dans le papyrus musical d'Euripide que j'ai publié dans la *Revue des Études grecques,* V, 19, 1892 (Mémoire lu à l'Académie des Inscriptions, 10 juin 1892), etc., les notes musicales sont au-dessus du texte. Ce sont celles-ci : R φ σ ο ξ ι ζ ε (notation de l'échelle hypolydienne diatonique). Les notes longues portent une ligne horizontale, p. ex. ō; ⌣ signifie le legato, ⌢ une pause, ⩳ une double pause, : (peut-être) la séparation des parties musicales. Voici la transcription du professeur H. Stuart Jones :

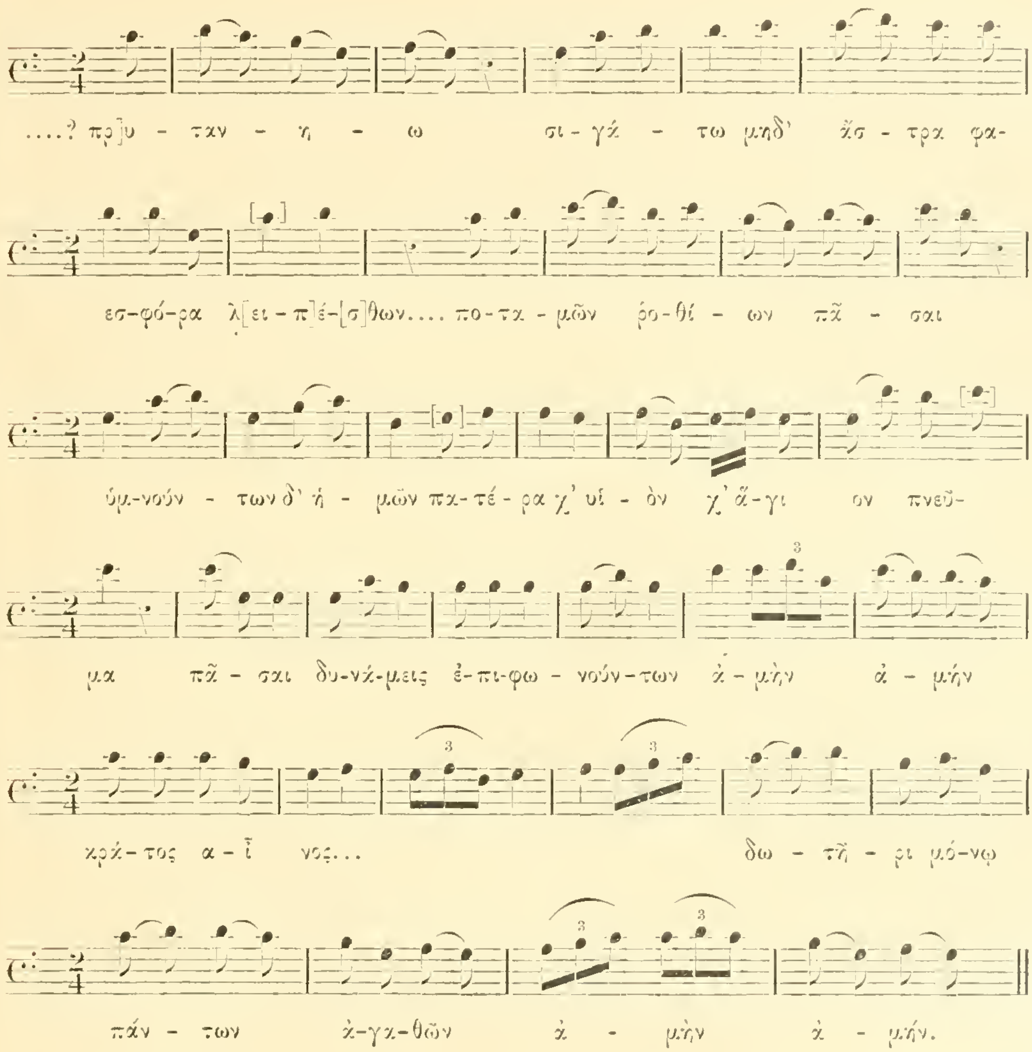

Une nouvelle édition du Papyrus 13415 de Berlin (v. Carl Schmidt, *Zwei altchristliche Gebete* : « Neutestamentliche Studien. Georg. Heinrici... dargebracht » [Untersuchungen zum Neuen Testament herausgegeben von Hans Windisch, Heft 6]. Leipzig, 1914, 66-78) a été publiée par Theodor Schermann, *Muenchener Beitraege zur Papyrusforschung*, herausgegeben von

Leopold Wenger, Drittes Heft : Frühchristliche Vorbereitungsgebete zur Taufe Munique 1917. Schermann a augmenté son édition par plusieurs conjectures : I, l. 1 au commencement : ἀνακαίνισον ἡμᾶς ou ἁγίασον ἡμᾶς « sanctifiez-nous » ; I, l. 7 : <δὸς ὑπο>μένειν « donnez-nous la force ». L. 6 de la prière du samedi : καθημέν<ους εἰς ὀρθὴν> | ὁ<δὸν> « à la bonne voie ». L. 9. <Χάριν καὶ ou ὕμνους καὶ> au lieu de <ἐν ἑνὶ στόματι> avant ἐπαινέσεις « grâce (ou hymnes) et louanges ». L. 27. καὶ ἐπιθυμοῦν<τας νῦν> | <σοι> ἐγγίζειν ou <πλησίον> | <σοι> ἐγγίζειν « désireux de nous approcher ».

M. Giuseppe Ghedini a publié une collection spéciale de quarante-quatre lettres chrétiennes sur papyrus; elle contient aussi des lettres de la fin du IVe siècle et du commencement du Ve siècle, qui ne figurent pas dans notre édition. *Lettere Cristiane*, Milano, 1923, 370 pp. in-8°. Supplementi ad « Aegyptus », Serie divulgazione. Ser. Greco-Romana, n° 3.

La magnifique édition de M. H. I. Bell, avec le concours de M. W. E. Crum (*Jews and Christians in Egypt*, the jewish troubles in Alexandria and the Athanasian controversy illustrated by texts from greek papyri in the British Museum, by order of the trustees. British Museum, 1924, 140 pp. in-4) contient toute une série de lettres grecques et coptes du IVe siècle concernant le schisme de Meletios et la correspondance de Paphnutios, textes et commentaires.

M. Paul Meyer, à qui nous devons la connaissance des libelli de la persécution de Dèce conservés à Hambourg, vient d'en publier deux nouveaux (*Griechische Papyrus urkunden der Hamburger Staats und Universitäts bibliothek*, 1924, p. 215) dont voici les textes :

Meyer, n° 61a.

Inventaire de la bibliothèque de Hambourg, n° 275, 85 × 68mm, 13 juin 250.

[1] ("Ετους) α̅ Αὐτοκράτορος Καίσαρος | [2] Γαίου Μ[ε]σσίου Κουίντου | [3] Τραιανοῦ Δεκίου Εὐσεβοῦς | [4] Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ | [5] παυνι ιδ΄.

Meyer, n° 61b.

Inventaire de la même bibliothèque. n° 316, 120 × 70mm, 21 juin 250.

[1] . . . . . . | [2] καὶ τῶν ἱερ<εί>ων ἐ | [3] γευσάμεθα καὶ ἀξι | [4] οῦμεν ὑμᾶς ὑποσιμνώσασθαι (l. —μει-) Διευ | [5] τυχεῖ-ται (l. -τε. τ corr. ex. τει) ‖ [6] Manus II Αὐρήλιοι Σερῆνος καὶ Ἑρμᾶς | [7] εἴδαμεν ὑμᾶς θυσιάζον | [8] τος (ας) | [9] Manus III ЄΡΜΑϹ Ϲ̅Η̅ | Spatium [10] Manus I ("Ετους) ας΄΄ Αὐτοκράτορος ‖ [11] Καίσαρος Γαίου Μεσσίου | [12] Κυίντου Τραιανοῦ | [13] Δεκείου (l. -κίου) Εὐσεβοῦς | [14] Εὐτυχοῦς Σεβαστοῦ | [15] παυνι κζ΄.

Note. — Page [160], ligne 24 du texte grec, corrigez avec Ghedini : εὖ ἄν [ἔχοι,εἰ δὲ μή... λα?]; page [166], l. 17 du texte grec : [ταῦτα] γράμμα | [τα et l. 25 Συρίαν ἄ[πελθε] | [πρ]ός; page [167], l. 1 du texte grec : 'Απ[όλλων]ις (conjectures de Ghedini, *Lettere cristiane*, pp. 85, 157, 173). — Page [170], γ (.) εἰ λημ- appartient à la l. 17. — Page [172], l. 4 [du texte grec, ajoutez (l. παρὰ].

C. Wessely.

INDEX

DES PASSAGES DE LA SAINTE ÉCRITURE.

Saint Matthieu,	I, 1	Amulettes	J. L. P
—	IV, 23	Amulette	K
—	IV, 23-24	Amulette	M
—	V, 1	Amulette	N
—	VI, 9	Amulette	L
	VI, 9-13	Amulettes	N, P
—	IX, 10-12	Textes divers	11
Saint Marc,	I, 1	Amulette	L
—	II, 15-17	Textes divers	11
Saint Luc.	I, 1	Amulettes	K, L
—	II, 8-14	Liturgie	9
—	XI, 1	Amulette	N
—	XXII, 44-63	Livres canoniques	2
Saint Jean,	I, 1-2	Amulettes	K, L
—	I, 1-3	Amulettes	L. O
—	II, 11-12	Livres canoniques	3
—	II, 12	Amulette	L
—	V, 2	Amulette	O
—	XV, 25-27	Livres canoniques	1
—	XVI, 1-2, 17-31	Livres canoniques	1
Épitre aux Rom.,	VIII, 12-IX, 9	Livres canoniques	4
— —	XII, 1	Amulette	J
— I Corinth.,	VII, 18-VIII, 13	Livres canoniques	5
— aux Philipp.,	III, 9-17; IV, 2-8	Livres canoniques	6
— aux Hébreux.	X, 12-19	Livres canoniques	7
— I S. Pierre,	V, 5-13	Livres canoniques	8
— S. Jacques,	I, 10-18	Livres canoniques	9
— —	II, 19-III, 9	Livres canoniques	10
Apocalypse,	I, 4-7	Livres canoniques	11
—	III, 19-IV, 2	Livres canoniques	12
—	V, 5-8; VI, 5-8	Livres canoniques	13

TABLE

Pages.

Introduction . . . . [121]

Chapitre I. — Nouveaux actes rédigés à l'occasion de la persécution de Dèce. . [130]

Chapitre II. — Nouvelles lettres chrétiennes sur papyrus. . . . . [156]

Chapitre III. — Amulettes chrétiennes. . . . . [175]

Chapitre IV. — Fragments liturgiques et prières . . . . [200]

Chapitre V. — Fragments de livres canoniques. . . . . [227]

Chapitre VI. — Textes divers de la littérature chrétienne . . . . [244]

Supplément. . . . . [275]

Index des passages de la sainte Écriture. [285]

JOHN OF EPHESUS

LIVES OF THE EASTERN SAINTS

SYRIAC TEXT EDITED AND TRANSLATED

BY

E. W. BROOKS

II

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥ ܕܛܘܒܢܐ ܝܘܚܢܢ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܬܠܐ ܡܕܝܢܬܐ܀

ܟܕ ܗܟܝܠ ܠܬܫܥܝܬܗ ܣܓܝܐܬܐ ܒܫܘܦܪܐ ܕܩܕܝܫܐ ܗܢܐ ܚܣܝܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܝܘܚܢܢ. ܠܥܘܕܪܢܐ ܕܡܢ ܨܠܘ̈ܬܗ ܡܣܬܢܩܝܢܢ. ܘܗܝܕܝܢ ܡܫܟܚܝܢܢ ܚܢܢ ܕܐܦ
ܒܥܘܝܪܐܝܬ ܡܢ ܡܫܘ̈ܚܬܐ ܫܚܝ̈ܡܬܐ ܕܡܠܝ̈ܢ. ܠܡܪܫܡ ܕܨܘܪܬܐ ܕܦܪ̈ܨܘܦܘܗܝ ܐܠܗ̈ܝܐ
ܢܨܒܐ ܘܢܪܫܘܡ. ܗܢܐ ܕܠܘ ܫܘܦܪܗ ܡܢ ܚܕ ܓܒܐ ܡܨܡܚ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܡܢ
ܟܠ ܓܒܝ̈ܢ ܕܢܣܚܝܢ ܙܠܝܩ̈ܐ ܕܢܘܗܪܗ. ܥܠ ܢܦܫܐ ܐܝܕܐ ܕܨܒܝܐ ܕܬܬܒܩܐ ܒܗ.
ܐܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܡܠܬܗ ܕܩܕܝܫܐ ܦܘܠܘܣ ܐܢܫ ܢܒܥܝܘܗܝ ܒܝܬ ܝܚܝܕ̈ܝܐ. ܝܚܝܕܝܐ
ܓܡܝܪܐ. ܘܐܢ ܒܝܬ ܟܗܢ̈ܐ. ܪܝܫ ܟܗܢ̈ܐ. ܘܐܢ ܒܪ̈ܕܝܦܐ. ܛܥܝܢ ܨܠܝܒܗ ܥܠ ܟܬܦܗ
ܒܟܠܝܘܡ. *ܘܐܢ ܒܬܐܛܪ̈ܘܢ ܕܐܓܘ̈ܢܐ ܕܐܓܘܢܣܛ̈ܐ. ܐܓܘܢܣܛܐ ܚܠܝܨܐ. ܘܓܢܒܪܐ. * 75 v° a.
ܘܐܢ ܬܘܒ ܒܣܕܪܐ ܕܣܗ̈ܕܐ. ܣܗܕܐ ܫܪܝܪܐ ܕܫܪܪܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ. ܗܢܐ ܕܝܢ

Next the twenty-fourth history, of the blessed John bishop of the city of Thella[1].

When therefore we approach the history of this holy bishop John that abounds in beauties, we need the help that is brought through his prayers, and then we shall be able, even if obscurely, through the vile pigments of our words, to lay down and trace out a delineation of the features of his divine beauties[2]; and indeed his beauty does not shine from one side only, but from all sides the rays of his light flash upon the soul that wishes to gaze at him; for, if in accordance with the holy Paul's saying[3] one seek him among solitaries, he is a perfect solitary, and, if among priests, a high-priest, and, if among persecuted men, one who bears his cross on his shoulder every day, and, if among the public contests of combatants (ἀγωνιστής), a brave combatant (ἀγωνιστής) and a hero, and, if again in the series of martyrs, a true martyr for the truth of his faith; and this is the consummation of all his

1. Constantina. See the longer life by Elijah in *C. S. C. O.*, tom. XXV (1), and cf. 'Zach. Rh'., VIII, 5. He was commonly called Bar Q (wr s w s (*C. S. C. O.*, IV, p. 144; cf. 'Dion'. ap. Kleyn, *Bijdrage*, p. 70), and is author of 2 sets of canons published by Lamy (*Diss. de Syrorum fide*. Louvain, 1859) and Kuberczyk (Berlin, 1901) and translated by F. Nau (*Anc. Litt. Can. Syr.*, fasc. 2, 1906). — 2. See p. 1, 2. — 3. II Cor., XI, 21-29.

ܐܠܗܝܐ ܫܦܝܪ̈ܬܐ ܕܒܠܗܘܢ ܫܘܦܪ̈ܘܗܝ. ܩܕܝܫܐ ܗܟܝܠ ܗܢܐ: ܗܘ ܕܠܐ ܢܘܟܪܝܐ ܐܦ ܠܐ
ܠܗ ܐܝܟ ܕܣܒܪ ܐܢܐ ܕܠܒܝܫ ܐܠܗܐ ܢܬܩܪܐ. ܒܕܡܘܬܗ ܕܗܘ ܩܕܡܝܐ ܐܝܓܢܛܝܘܣ
ܩܕܝܫܐ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܣܗܕܐ. ܕܠܫܡܐ ܗܢܐ ܐܫܬܘܝ. ܘܐܢ ܥܒܪ ܠܐ ܡܪܚܐ ܠܡܐܡܪ
ܘܠܡܐܚܕ ܗܕܐ ܠܡܣܒܪܘ. ܐܦ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܡܬܚܙܐ ܗܢܐ ܕܐܬܓܒܪ ܒܐܬܠܝܛܐ
ܕܥܠ ܥܕܬܐ ܟܠܗ ܕܡܗܝܡܢܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܒܥܒܕܘܗܝ ܕܡܠܐ ܡܫܡܠܝܐܝܬ ܐܬܕܝܩ.
ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܒܕܘܒܪܐ ܥܡܠܢܐ ܘܐܠܗܝܐ ܕܝܚܝܕܝܘܬܐ ܐܬܕܝܩ ܗܘܐ. ܘܡܢ
ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܐܬܬܩܝܡ ܕܬܠܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܟܕ ܫܢܝܐ ܬܘܒ ܒܗ ܒܗܕܐ
ܡܕܝܢܬܐ ܐܬܕܒܪ ܩܫܝܐܝܬ. ܪܕܘܦܝܐ ܩܫܝܐ ܕܡܢ ܓ̈ܒܘܗܝ ܕܣܘܢܗܕܘܣ ܦܠܝܓܬܐ
ܕܟܠܩܕܘܢܐ. ܒܕܡܘܬ ܬܢܢܐ ܒܟܠܕܘܟ ܫܒܝܒ ܗܘܐ. ܘܥܘܪ ܠܟܠ ܕܚܙܝܐ ܕܢܦܫܗ ܪܘܚܢܝܬܐ
*75 v° b. ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܐ ܡܫܬܪܪ ܗܘܐ. ܘܚܦܝ *ܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܗܘܢ. ܘܗܘܘ ܡܫܠܡܢܐ
ܕܗܝ[1] ܕܐܡܝܪܐ: ܕܫܚܠܦܘ ܫܪܪܗ ܕܐܠܗܐ ܒܕܓܠܘܬܐ. ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܙܒܢܐ ܫܓܝܫܐ. ܟܕ
ܠܘܬ ܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܡܛܐ: ܘܒܥܐ ܕܐܝܟ ܠܣܓܝܐ̈ܐ ܢܙܝܥ ܘܢܗܦܟܝܘܗܝ ܡܢ ܫܪܪܗ. ܗܘ
ܠܩܘܒܠܐ ܡܬܢܨܚ ܗܘܐ ܘܡܫܦܪ. ܟܕ ܕܝܢ ܣܘܟܠܗ ܕܛܥܝܘܬܐ ܡܢ ܠܘܬܗ ܕܚܩ

1. Ms. ܕܗܘ.

beauties. This saint, for whom also, I think, the appellation 'God-clad' is not inappropriate, after the pattern of the ancient Ignatius, the saint and bishop and martyr, who earned this name (and, if perhaps it is not audacious to say it and to presume so far, this man seems to have shown yet even more valour than he in the contest on behalf of the whole church of the believers, that is, he distinguished himself to perfection in his acts), this man therefore at first distinguished himself in the laborious and divine practice of the solitary life; and by God's grace he was also advanced to be bishop of the city of Thella. And, when again he had for some years[1] led a severe life in this same city, the severe persecution set on foot by the partisans of the schismatic synod of Chalcedon was wafted like smoke everywhere, and it blinded everyone whose spiritual eyesight was not founded upon a sound basis, and concealed the light of their truth, and they became accomplishers of the saying, « They changed God's truth into a lie »[2]. When therefore this troublous time came to this blessed man, and sought[3] to unsettle him like many and turn him away from his steadfastness, he on his side was more resplendent and beautiful; and, having repelled the

1. Really 2 years (*Vit.*, p. 56). As his episcopate began after Justin's accession (id., p. 50), his expulsion was probably in 521. — 2. Rom., I, 25. — 3. Sic.

ܗܘܐ. ܡܢ ܟܘܪܣܝܗ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܩܕ̈ܝܫܐ ܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܝܟ ܬܪܥܣܪ ܕܡܢ
ܣܛܪ̈ܘܗܝ ܐܬܪܕܦܘ[1]. ܘܡܟܝܠ ܩܫܝܐ ܥܡܠܐ ܘܐܘ̈ܠܨܢܐ ܕܓܠܘܬܐ ܡܣܝܒܪܝܢ. ܘܛܘܪ̈ܕܐ
ܕܒܟܠ ܕܘܟ ܡܬܟܠܝܢ ܗܘܘ. ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܝܘܚܢܢ. ܠܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܩܕܡܝܐ
ܘܡܕܒܪ̈ܢܘܬܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܪܓܝܓ ܗܘܐ. ܗܦܟ. ܘܐܦ ܣܓܝ ܙܒܢܝܢ ܪܓܝܓ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܙܒ̈ܢܝܢ
ܣܓܝ̈ܐܢ ܨܒܐ ܕܢܫܒܘܩ ܟܘܪܣܝܗ ܘܢܐܙܠ. ܘܡܬܚܡܠܐ ܕܕܝܢܐ ܘܕܦܘܪܥܢܐ ܕܡܫܒܩܢܘܬܐ
ܕܡܪܥܝܬܐ ܡܠܝܠܬܐ ܕܐܬܓܥܠܬ ܠܗ. ܡܬܟܠܐ ܗܘܐ ܘܡܬܟܠܝܐ. ܘܟܕ ܗܫܐ ܐܫܟܚ
ܥܕܢܐ. ܘܗܦܟ ܕܡܛܝܒ ܗܘܐ ܒܗ. ܠܩܕܡ ܠܕܝܪܗ ܩܕܡܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܗܘܐ ܒܩܠܝܢܝܩܘܣ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܝܢܐ ܕܕܡܪܝ ܙܟܝ ܡܬܩܪܐ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܒܗ ܗܘܐ ܩܠܝܠ
ܙܒܢܐ ܗܘܐ. ܗܟܢܐ ܘܐܦ * ܠܬܡܢ ܗܘ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܬܢܝܢܘܬ ܥܡ ܕܝܪܗ ܬܘܒ * 76 r° a.
ܡܬܛܪܕ ܗܘܐ ܛܘܒܢܐ. ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܕܝܪ̈ܬܐ. ܘܐܦ ܕܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܐܚܪ̈ܢܐ. ܘܡܟܝܠ ܠܡܕܒܪ̈ܐ
ܒܪ̈ܝܐ ܡܬܛܪܕܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܚܕܝܢ ܘܪܘܙܝܢ. ܕܫܘܘ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܠܡܬܪܕܦܘ.
ܟܕ ܐܦ ܫܪܟܐ ܕܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܒܟܠܗ ˥ܕܝܪ̈ܬܐ ܕܠܗܘܢ[1] ܡܒܕܪܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܕܝܢ ܐܓܪ

1. Sic ms.

heretical communion from him, he was driven from his see with all the other holy bishops, about twelve from his neighbourhood; and thenceforth they endured the severe labours and grievous hardships of banishment, and wanderings in every place. But this blessed John joyfully resorted to his former anchoritic habits, which he had previously desired to do; and often he wished to leave his see and depart, and he was hindered and stayed by the fear of judgment and requital for deserting the rational flock that had been entrusted to him; and now he found an opportunity, and returned to that for which he was ready, first to his former convent, which was in the city of Callinicus, which was called that of Mar Zakkhai[1]; and when he had been a short time in this convent, the adversary came thither also as well, and a second time the blessed man was again in banishment with his convent, with the rest of the convents, and with all the other bishops also; and thenceforth they were driven to the outer deserts, rejoicing and exulting that they had been thought worthy to suffer persecution with Christ[2], since the other bishops also were scattered over all the convents. But, when the period of persecution had lasted about ten years[3], the rest of the

1. This sojourn is not mentioned by Elijah. — 2. Matth., v, 11, 12. — 3. The time must be exaggerated even if the persecution is dated from 519, since the author was ordained by John in 529 (p. 319) and he had then been performing ordinations for some time.

ܪܒܐ ܕܙܪܘܦܐ ܐܝܟ ܡܢܬܐ ܒܟܢ. ܥܠܬܐ ܕܡܗܝܡ̈ܢܐ ܕܒܟܠܕܘܟ. ܥܠ ܟܝܪ̈ܛܘܢܝܣ
ܡܬܐܠܨܝܢ ܗܘܘ. ܘܫܪܝܘ ܠܡܬܦܢܝܘ ܠܘܬ ܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܡܗܝܡ̈ܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܛܘܒܢ̈ܐ
ܐܝܟ ܕܝܢ ܕܙܝܥܝܢ ܗܘܘ: ܕܕܚܠܬܐ ܕܠܡܐ ܢܫܓܪܘܢ ܒܗܘܢ ܠܐܬܘܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ.
ܡܢ ܗܕܐ ܡܬܟܠܝܢ ܗܘܘ ܕܢܥܒܕܘܢܗ̇ ܒܓܠܝܐ ܒܗ̇. ܐܦܢ ܒܟܣܝܐ ܩܠܝܠ
ܩܠܝܠ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ. ܘܫܪܝ ܪܛܢܐ ܕܬܪ̈ܝܕܐ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ ܕܡܗܝܡ̈ܢܐ ܥܠ ܛܘܒܢ̈ܐ
ܡܬܐܠܨܝܢ. ܟܕ ܡܡܠܠܝܢ ܐܠܨܐ. ܟܕ ܐܦܢܝܢ ܘܡܫܕܪܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ. ܕܢܬܠܘܢ
ܐܝܕܐ ܕܟܝܪܛܘܢܝܐ ܠܥܕܬܐ ܕܡܗܝܡ̈ܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܠܗ̇ ܐܠܨܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬ
ܚܕܕܐ ܐܦܝܣܩܘ̈ܦܐ ܟܠܗܘܢ. ܘܐܬܡܠܟܘ[1] ܗܘܘ ܕܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ. ܐܢ ܢܬܠܘܢ ܐܝܕܐ
76 r° b. ܢܐܬܘܢ ܟܢ̈ܫܐ ܕܡܗܝܡ̈ܢܐ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ. ܘܫܡܥܝܢ ܪ̈ܕܘܦܐ.[2] ܘܡܬܚܡܬܝܢ
ܡܬܚܡܬܝܢ. ܘܡܢ ܗܕܐ ܣܠܝܘ ܠܡܫܬܡܠܝܘܬܐ ܕܡܢ ܙܥܘܪܐ ܟܕ ܕܚܠܬܐ. ܗܝܕܝܢ
ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ: ܕܐܥܝܪ ܡܪܝܐ ܪܘܚܗ ܕܙܘܪܒܒܠ ܘܪܘܚܗ ܕܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܟܗܢܐ
ܪܒܐ: ܠܡܩܡ ܘܠܡܒܢܐ ܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܪܟܐ ܠܡܐܡܪ ܗܘܐ ܠܡܦܐܡ.
ܕܐܥܝܪ ܡܪܝܐ ܪܘܚܗ ܕܝܘܚܢܢ ܠܡܩܡ ܘܠܡܣܥܪ ܠܥܕܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܕܐܬܠܗܘܢ

1. Corr. from ܟܠܗܘܢ ܥܡܡ̈ܐ. — 2. Letter appy. erased before this word.

believers everywhere were in difficulties about ordinations (χειροτονίας); and they began to have recourse to the believing bishops. But the blessed men, inasmuch as they were troubled by fear of lighting the furnace of persecution more hotly against them, refused to practise this[1] openly, though they did a few things in secret; and a murmuring on the part of those among the believers who had been banished from every quarter began to be stirred up against the blessed men, since they had been reduced to great difficulties, while they spoke and sent messages to them at all times, asking them to give a hand of ordination (χειροτονία) to the church of the believers, 'because it is in great difficulties'. Then all the bishops assembled together, and considered what to do. If they should give the hand 'crowds of believers will come from every quarter, and the persecutors will hear it, and be more inflamed with rage'; and on this ground they finally out of fear refused the thing. Then, as it is written that 'The Lord stirred up the spirit of Zurbabel and the spirit of Joshua the son of Jozadak the high-priest to stand up and build the Lord's house'[2], so also here it were fitting to say that the Lord stirred up the spirit of John to stand up and visit the Lord's

1. Sic syr. — 2. Ezra, v, 2; Hagg., i, 14.

ܪ̈ܕܝܦܬܐ ܕܒܟܠ ܕܘܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܚܡܬ ܒܪܘܚܗ ܘܐܬܕܝܢ ܥܠ ܚܒܪ̈ܘܗܝ ܐܦܝܣܩ̈ܦܐ
ܟܕ ܐܡܪ. ܕܗܐ ܚܙܘ ܕܡܟܝܠ ܒܚܘܒܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܡܠܝܢܢ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܡܠܬܐ
ܕܟܬܒܐ. ܡܢ ܕܕܚܠ. ܠܐ ܡܫܡܠܝ ܒܚܘܒܐ. ܘܬܘܒ ܕܕܚܠܬܐ ܒܚܘܒܐ ܠܝܬ. ܘܬܘܒ
ܕܚܘܒܐ. ܠܒܪ ܫܕܐ ܠܗ ܠܕܚܠܬܐ. ܘܗܫܐ ܚܢܢ ܕܝܠܢ. ܐܘܕܝܢ ܚܢܢ. ܘܡܟܝܠ
ܠܐܝܟܐ ܢܐܙܠܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܪ̈ܕܝܦܐ ܘܡܬܐܠܨ̈ܐ ܕܥܡܢ. ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܝ ܕܢܫܕܪ ܐܢܘܢ
ܘܠܗܢܘܢ ܩܛܠܝܢ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܝܘܡ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܝܕܥ. ܕܡܛܝܒ ܗܘܝܬ ܠܫܠܝܐ ܕܠܚܘܕܝ
ܕܐܫܒܘܩ ܡܗܝܡܢܐ ܥܡܐ ܘܐܬܦܢܐ ܠܢܦܫܝ ܘܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܐܘܠܨܢܐ * ܘܣܘܢܩܢܐ: * 76 v° a.
ܘܐܢܐ ܢܦܫܝ ܐܫܡܫ. ܚܣ ܠܝ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܐܠܐ ܡܟܝܠ ܐܘ ܨܒܘ ܠܟܘܢ
ܕܬܦܫܛܘܢ ܐܝܕܐ ܠܡܗܝܡܢܐ ܒܦܪܗܣܝܐ ܕܐܠܗܢ. ܘܢܬܟܬܫ ܓܢܒܪܐܝܬ ܟܠ ܚܕ
ܡܢܢ ܡܢ ܓܒܗ. ܘܐܢ ܠܐ ܘܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܒܘ ܠܝ ܦܘܩܕܢܐ ܘܡܫܠܛܢܘܬܐ
ܕܦܛܪܝܪ̈ܟܐ ܘܕܝܠܟܘܢ. ܘܦܪܘܩܘ ܢܦܫܟܘܢ. ܘܐܢܐ ܡܬܪܕܦ ܐܢܐ. ܘܐܦ ܕܐܡܘܬ ܐܠܦ
ܙ̈ܒܢܝܢ ܐܠܦ ܟܡܐ ܡܬܘܡܝܐ ܠܗ ܡܛܝܒ ܡܛܠܬܗ ܐܢܐ. ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܦܝܣܩ̈ܦܐ
ܚܕܝܘ ܒܗܕܐ ܘܐܡܪܘ. ܕܦܩܚܐ ܗܘ ܕܚܕ ܡܢܢ ܒܠܚܘܕ ܒܗܕܐ ܢܬܝܕܥ ܒܣܘܥܪܢܐ

church, which is the persecuted in every quarter. Then he was moved with indignation in his spirit and argued against his fellow-bishops, saying: « Lo! see that henceforth we are not perfect in the love of God, since according to the saying of Scripture, 'He who feareth is not perfect in love'; and again 'There is no fear in love'; and again 'Love casteth out fear' [1]. And now we our own selves have stated it; and henceforth whither shall the persecuted and distressed believers who are with us go? Do you wish, pray, that we should send them to those that are every day killing them? for God knows that I for my part was ready for a life of quietude by myself, and that I should leave God's people and church in distress and need, and serve my own self, far be it from me in the Lord's name. But now either consent to stretch out a hand to the believers in the boldness (παῤῥησία) of our God, and let us contend valiantly each of us doing his part, and, if not and you are afraid, give me a mandate and a licence from the patriarchs and from yourselves, and save yourselves; and I for my part will be persecuted, and I am ready even to die also a thousand times, if it were possible, for the sake of the believing people ». The bishops rejoiced at this, and said: « It is better that one of us only should be known by this in

1. I John., iv, 18.

ܘܠܐ ܟܠܢ. ܘܐܦ ܫܘܠܛܢܐ ܘܡܦܣܢܘܬܐ ܡܢ ܕܝܠܢ. ܣܒܘ. ܘܠܡܫܡܥ ܐܒܘܢ
ܦܛܪܝܪܟܐ ܩܕܝܫܐ ܢܕܥ ܗܘܐ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܢܫܕܪ ܠܘܬܢ. ܕܢܗܘܐ ܫܠܝܛ ܠܡܬܠ ܐܝܕܐ
ܠܟܠܗܘܢ ܬܪ̈ܝܕܐ ܕܐܬܝܢ ܠܘܬܟ ܡܢ ܟܠ ܦܢܝ̈ܢ ܕܥܠܡܐ܀ ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܛܢܢܐ ܗܢܐ[1]
ܠܒܫ. ܘܡܢܟܝܠ ܗܝ ܗܕܐ ܠܟܢܫ̈ܐ ܬܪ̈ܝܕܐ ܕܒܟܠܕܘܟ ܐܬܝܕܥܬ. ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܫܪܝܘ
ܕܠܐ ܟܠܝܢ ܕܢܐܬܘܢ ܡܠܘܐ ܕܗܘܐ ܒܢܗܪܐ ܡܢ ܥܢܢ̈ܐ ܥܒܝ̈ܐ. ܟܕ ܙܒ̈ܢܝܢ
ܒܗ ܕܝܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܠܡܫܬܟܚܘ. ܟܕ ܡܩܒܠ ܠܗܘܢ ܬܡܢ ܗܘܐ. ܘܙܒ̈ܢܝܢ.
76 v° b. ܒܡܕܒܪܐ. ܘܙܒܢܝܢ ܒܚܕ ܡܢ ܥܘܡܪ̈ܐ. ܟܕ ܡܩܒܠ ܘܡܦܢܐ ܗܘܐ
ܡܫܪ̈ܝܬܐ. ܕܚܡܫܝܢ ܚܡܫܝܢ. ܘܡܐܐ ܡܐܐ ܒܝܘܡܐ. ܘܐܦ ܙܒܢܝܢ ܐܟܝ ܕܬܪܝܢ
ܘܬܠܬ ܡܐܐ ܒܝܘܡܐ. ܟܕ ܡܦܫܩ ܗܘܐ ܘܡܦܩܕ ܘܡܙܗܪ ܘܡܠܦ.
ܘܥܒܕ ܟܘܪ̈ܣܛܘܢܝܐ ܒܬܪ ܒܘܨܝܐ ܒܥܝܢ ܘܣܗܕ̈ܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܟܕ ܒܚܪ ܘܡܢܣܐ ܠܟܠ
ܐܢܫ ܒܩܪܝܢܐ ܕܟܬܒ̈ܐ. ܘܒܙܡܪܐ ܕܡܙܡ̈ܘܪܐ. ܘܐܦ ܕܢܟܬܒܘܢ
ܫܡܗ̈ܝܗܘܢ ܘܐܬܘܬܗܘܢ. ܟܕ ܠܐ ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܕܠܐ ܟܬܒ ܫܡܗ.
ܘܐܢ ܠܐ ܡܨܐ ܗܘܐ. ܦܩܕ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܐܠܦ. ܘܚܒܪܗ ܟܬܒ ܗܘܐ ܠܗ ܗܘܐ.

1. Corr. from ܛܒܐ ܗܢܐ.

the affair, and not all of us; and take also authority and licence from ourselves; and we will refer this by letter to our saintly father the patriarch[1], and he will issue a mandate to us, that it shall be permitted to give a hand to all expelled men who come to you from all parts ». And the blessed man clad himself in this zealousness, and thenceforth this became known to the expelled multitudes everywhere; and from that time they rushed in crowds to come to the blessed man freely without impediment like a flood that is produced in a river by thick clouds, while he was sometimes to be found in his same monastery and received them there, and sometimes in the desert, and sometimes in some convent, receiving and dismissing companies of fifty and of a hundred in a day, and even now and again as many as two and three hundred a day, giving expositions and injunctions and caution and instruction, and performing the ordinations after careful investigation and many testimonies given, subjecting every man to a careful examination and test in reading the Scriptures and repeating the psalms, and ability to write their names and signatures, not admitting anyone whomsoever who did not sign his name, and, if anyone was incapable of doing so, he would bid him learn, and his companion would write for him[2],

1. Severus of Antioch. — 2. I cannot reconcile this with the statement that he ordained no one who could not write. V. D. and L.'s interpretation of the writing and signing as a repudiation of

ܘܗܟܢܐ ܡܟܝܠ ܡܬܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܬܪܝܢ. ܟܕ ܐܦ ܒܥܐ ܘܝܠܦ.. ܕܐܝܠܝܢ
ܐܢܘܢ ܐܢܫܐ ܕܝܕܥܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܟܘܪ̈ܣ[1]. ܘܡܫܕܪ ܘܡܝܬܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܦܩܕ ܗܘܐ
ܠܗܘܢ. ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܛܒܥܐ ܕܫܡܗ ܘܣܡܡܐܘܢ ܕܝܠܗ. ܕܗܢܘܢ ܒܒܘܚܢܐ
ܢܗܘܘܢ ܚܙܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܦܝܪ ܕܢܗܘܘܢ ܟܗ̈ܢܐ.. ܘܗܘܘ ܟܬܒܝܢ ܘܡܫܕܪܝܢ ܠܗ.. ܕܠܐ
ܢܗܘܐ ܒܥܒܕ ܐܝܟ ܕܐܬܐ. ܘܡܟܝܠ ܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܥܕܡܐ ܠܬܚܘܡܐ: ܘܠܐܪܡܢܝܐ
*ܘܠܐܪܙܘܢ. ܘܠܐܬܪܐ ܕܩܦܕܘܩܝܐ ܘܠܣܦ̈ܪܝ ܝܡܐ.. ܐܢܫܐ ܓܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܡܬܬܣܝܡܝܢ * 77 r° a.
ܕܒܒܘܚܢܐ ܢܫܕܪܘܢ ܠܗ. ܘܐܢ ܓܕܫ. ܘܐܢܫ ܕܠܐ ܐܓܪܬܐ ܕܡܢ ܗܘ ܕܡܬܣܝܡ ܒܗܘ ܐܬܪܐ
ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܐܬܐ ܗܘܐ.. ܣܦܝܩܐܝܬ ܗܦܟ ܗܘܐ.. ܥܕܡܐ ܕܡܝܬܐ ܗܘܐ ܐܓܪܬܐ
ܘܡܬܩܒܠ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܠܐ ܐܢ ܒܗܠܝܢ ܬܠܬ ܕܘܟ̈ܝܬܐ.. ܠܐ
ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܡܗܝܡ̈ܢܐ. ܒܡܪܕܐ ܘܒܐܬܪܐ ܕܦܪ̈ܣܝܐ ܘܒܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.
ܟܕ ܗܟܝܠ ܐܪܥܐ ܟܠܗ ܐܝܟ ܕܠܡܐܡܪ ܡܠܝܐ ܡܢ ܟܝܪܘܛܘܢܝܐ ܕܡܗܝܡ̈ܢܐ: ܒܡܕܝ̈ܢܬܐ
ܘܒܕܝܪ̈ܬܐ ܘܒܩܘܪ̈ܝܐ ܘܒܟܠ ܕܘܟ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܢ ܒܢܝ̈ ܦܠܓܘܬܐ ܕܗܪ̈ܛܝܩܘ ܒܟܠ

1. Ms. ܟܘܪ̈ܘܣ.

and thus therefore they were received and dismissed; while he also inquired and learned who were the men of knowledge in all the districts (χώρας), and he would send and fetch them, and give them instructions, and hand them the impress of his name and his monogram (σημεῖον), themselves to see by investigation who were fit to become priests, and to write and send them to him, that he might not perform ordinations at random. Accordingly in every city as far as the frontier, and as far as Armenia and Arzun[1], and the land of the Cappadocians and the sea-coasts[2], men were chosen and appointed to send candidates to him after investigation; and, if it happened that anyone came to him without a letter from the man that had been appointed in the region from which he came, he would return empty, until he brought a letter, and then he would be received; as no believing bishops were to be found except at these three places only, at Marde[3] and in the land of the Persians, and at Alexandria. When the whole earth, so to speak, had been filled with the ordination (χειροτονία) of believers, in the cities and the monasteries and the villages and everywhere, insomuch that some of those

the synod (though it has some confirmation from p. 320) seems to me at variance both with the Syr. and with the context; cf. also p. 319.

1. Arzanene. This was in Persian territory: see p. 145 and p. 340. — 2. This usually means the province of Phoenice Maritima. — 3. That J. was at Marde the author tells us in ch. 15 (p. 228); but he does not plainly state it here, nor is it mentioned by Elijah. See also Sev., *Select Letters*, v, 14.

ܝܘܡ ܢܩܦܝܢ ܘܐܬܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ. ܐܩܢܛ ܗܠܝܢ ܠܐܢܫܝ ܫܘܠܛܢܐ ܕܥܕ̈ܬܐ ܘܕܥܠܡܐ
ܡܬܡܪܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܐܬܟܠܝܘ ܕܐܦ ܠܗܘ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܫܘܠܛܢܐ ܕܡܠܟܘܬܐ
ܬ̈ܢܝܢ ܗܠܝܢ ܢܟܬܒܘܢ. ܠܘܩܕܡ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡ̈ܢܐ. ܘܥܠ ܟܠܗ ܦܪܗܣܝܐ
ܕܚܘܝܘ ܠܗܘܢ. ܘܗܝܕܝܢ ܥܠ ܗܘ ܕܥܒܝܕ ܥܠܬܐ ܕܗܠܝܢ. ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܢܦܫܗ
ܕܛܘܒܢܐ ܡܛܪܕܝܢ ܗܘܘ ܕܢܣܒܘܢ. ܟܕ ܠܘܩܕܡ ܡܘ̈ܬܒܐ ܘܐܘܚܕ̈ܢܐ ܘܦܘܩܕ̈ܢܐ[1]
ܕܡܠܟܐ ܕܫܕܪܘ. ܗܠܝܢ ܕܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܟܘܪ̈ܣܘܬܐ ܠܗ ܫܕܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܢ
ܥܒܕ ܟܝܪܘܛܘܢܝܐ ܢܡܘܬ. ܘܗܘ ܫܕܪ ܠܗܘܢ ܗܠܝܢ. ܕܐܢܐ ܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ
ܩܒܠܬ. ܘܒܗ ܡܬܬܓܪ ܐܢܐ ܘܠܐ ܡܦܫܠ ܐܢܐ. ܗܕܐ ܗܘܝܬܘܢ ܝܕܥܝܢ. ܕܟܠ
ܙܒܢ ܕܐܝܬܝ ܒܚ̈ܝܐ ܦܓܪ̈ܢܝܐ ܘܝܗܝܒܐ[2] ܠܝ ܐܝܕܐ ܕܐܦܫܘܛ ܠܟܠ ܕܣܢܝܩ. ܠܐ
ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܡܠܟܐ ܐܪܥܢܐ. ܡܢ ܠܡܫܡܫܘܬܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܠܟܐ ܫܡܝܢܐ ܠܐ ܟܠܝܢ
ܠܗ. ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܘ ܥܝܪܘܬܗ ܘܠܒܝܒܘܬܗ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܐܝܡܝܢ ܗܘܘ.
ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܠܘ ܒܗܝ ܦܪܗܣܝܐ ܩܕܡܝܬܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ

1. Ms. ܘܦܘܩܕܢܐ; corr. Nöld. — 2. Ms. ܘܝܗܒܐ.

that were in communion with the heretics would every day arrive and come to repentance, then these things exasperated those that held authority both in the churches and in the world, so that they did not shrink from writing a report of these things even to the wielder of the royal authority, first concerning all the believers, and concerning all the freedom (παῤῥησία) that they had shown, and then concerning him who had been made the cause of these things. Thenceforward they hunted after the blessed man's life to take it away[1], while the occupiers of the sees at first sent him threats and orders and mandates issued by the king that, if he performed ordination (χειροτονία), he should die; and he on his side sent them this message: « I for my part have received a gift from God, and with it I am trading and am not negligent[2]; and know this, that, as long as I am in the bodily life, and a hand is given me to extend to anyone that is in need, not you nor an earthly king shall hinder me from performing the service that the heavenly king has given me »[3]. When they saw the man's readiness and courage, they threatened the more; and thenceforth he did not show himself openly with the former freedom (παῤῥησία), but at the time when believers arrived he on his side

1. I Kings, XIX, 14. — 2. Matth., XXV, 14-30. — 3. Acc. to Elijah (p. 35, 59) John and 7 other bishops went to Constantinople by the emperor's orders. It is strange that our author omits this.

ܘܡܬܩܢܝܢ ܙܢܝܢ ܗܘܘ. ܘܒܗ ܠܡܢ ܢܦܩ ܗܘܐ. ܘܫܒܩ ܠܣܓܝܐܐ ܒܠܠܝܐ
ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܒܨܝܪܘܬܢ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܐܚܝܢ ܒܢܝ ܥܘܡܪܐ ܕܝܠܢ. ܗܘ
ܩܕܡܝܬ ܐܩܝܡ ܠܛܟܣܐ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ. ܒܫܢܬ ܐܬܡܢܡܐܐ ܘܐܪܒܥܝܢ. ܟܕ ܢܚܬܢ[1]
ܠܘܬܗ ܘܐܫܬܘܝܢ ܠܚܙܬܗ ܒܠܠܝܐ. ܟܕ ܐܦ ܬܡܗܢ ܡܢ ܟܠ * ܡܕܡ ܒܐܣܟܡܗ
ܘܒܬܟܫܦܬܐ ܕܠܒܘܫܗ. ܟܕ ܓܠܝܕܐ ܚܕ ܣܢܝܐ[2] ܒܬܪܬܝܢ ܦܣܝܩ ܗܘܐ.
ܘܗܟܢܐ ܦܠܓܗ ܠܒܫ ܗܘܐ. ܘܦܠܓܗ ܡܬܟܣܐ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܘܠܐ ܠܠܒܘܫܗ ܡܬܝܬܪ
ܦܪܝܫܘܬ ܗܘܐ ܘܠܐ ܠܡܬܟܣܝܢܘ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܠܟܢܫܢ ܘܠܐܣܟܡܢ: ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܠܗܕܐ
ܕܚܙܐ ܕܥܡܠܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗ: ܡܛܠ ܕܟܠܢ ܕܗܘܝܢ ܗܘܝܢ ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ
ܓܒܪܝܢ: ܡܢ ܥܘܡܪܐ ܗܘܘ ܝܕܝܥܐ ܕܐܡܝܕܝܐ: ܘܩܪܝܢ ܚܢܢ ܘܟܬܒܝܢ ܚܢܢ ܒܬܘܟܠܢܐ.
ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܐܬܬܢܝܚܬ ܒܟܘܢ ܒܢܝ[3] ܘܗܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܨܠܘ ܘܠܐ ܬܫܠܘܢ.
ܕܗܐ ܐܬܐ ܙܒܢܐ. ܕܢܣܬܢܩܘܢ ܐܢܫܐ ܕܢܬܠܘܢ ܐܝܕܐ ܠܡܗܝܡܢܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚܘܢ:
ܘܗܟܢܐ ܩܒܠܢ ܒܘܪܟܬܗ ܘܗܦܟܢ. ܟܕ ܐܦ ܒܫܪܪܐ[4] ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ. ܘܐܬܒܥܝܘ
ܘܠܐ ܐܫܬܟܚܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܝܢܐ ܫܘܚܠܦܐ ܡܠܬܐ ܕܗܘܐ ܒܙܒܢܐ ܗܘ: ܟܕ ܠܟܠ ܗܘܐ

* 77 v° a.

1. Ms. ܢܚܬ. — 2. Marg. ܣܢܝܐ. — 3. See p. 306, note. — 4. Ms. ܒܫܪܪܐ.

would spring up there, and therefore he would dismiss many at night, as he was the first to admit our meanness also with the rest of our brothers, the members of our convent, to the order of the diaconate, in the year eight hundred and forty[1], when we came down to him and received the privilege of seeing him by night, when we were also astonished above all things by his attire and the austerity of his garb, since an unsightly cloak had been cut in two, and so he clothed himself with half of it and covered himself with half of it[2], and thus therefore he had no superfluity either of clothing or of covering. When he saw our company and our habit (σχῆμα), and especially the fact that he had seen[3] that he had not much trouble with us, because all of us, who were about seventy men, came from well-known Amidene convents, and we read and wrote with confidence, then he said, « I am satisfied with you, my sons; and lo! I say to you 'Pray and cease not'[4], for a time is coming when men to give a hand to believers shall be wanting and shall not be found ». And so we received his blessing, and returned, and his prophecy also was in truth fulfilled, and they were sought and not

1. 529. — 2. This probably means that he divided it into an inner and an outer garment; cf. ch. 36 (f. 97 r° a), 49 (f. 116 r° b), 58 (f. 135 v° b). A similar story is told of James (ch. 49). — 3. Sic syr. — 4. I Thess., v, 17.

ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ: ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ: ܘܗܦܟ ܗܘܐ ܟܒܪ ܠܫܢܬܐ
ܕܝܘܡܬܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܫܬܘܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܡܢ ܥܡܠܗ. ܐܝܟ ܕܠܣܓܝܐܐ ܚܙܝܬ
ܕܓܕܫܬ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܗܘܝܬ ܒܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܐܦ ܒܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܗܘ ܕܝܢ ܗܘܐ.
ܗܘܐ ܐܘܠܨܢܐ ܐܝܟ ܗܢܐ ܠܡܗܝܡܢܐ. ܘܐܦܣܢܝܐ ܬܘܒ ܕܬܚܘܡ ܦܪܣܝܐ. ܐܚܝܕ ܗܘܐ
ܒܩܪܒܐ. ܘܡܥܗܕ ܗܘܝܬ ܠܢܒܝܘܬܗ ܕܩܕܝܫܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܝܢ.
ܢܦܠ ܗܘ ܛܘܒܢܐ ܒܐܝܕܝ ܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܣܒܥܘ ܒܗ ܟܠܗ ܪܫܥܬ ܒܝܫܘܬܗܘܢ. ܟܕ
ܨܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܢܟܝܠܘܬܗܘܢ. ܐܦ ܠܗ ܠܟܪ̈ܛܝܣܐ ܗܠܝܢ ܕܚܪ̈ܡܝܗܘܢ. ܘܫܡ̈ܗܝܗܘܢ
ܕܡܗܝ̈ܡܢܐ. ܗܠܝܢ ܕܩܒܠܘ ܡܢܗ ܟܗܢܘܬܐ. ܘܐܠܗܐ ܛܫܐ ܐܢܘܢ ܡܢܗܘܢ. ܗܠܝܢ
ܕܡܢܝܢܗܘܢ[1] ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܕܐܬܩܒܥ ܗܠܝܢ ܕܡܢܝܢ ܐܢܘܢ. ܠܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ
ܐܠܦܝܢ. ܕܩܒܠܘ ܟܝܪܛܘܢܝܐ ܡܢ ܛܘܒܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܐܣܩܘܗܝ.
ܘܠܐܝ̈ܕܝ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܢܚܛܐ ܐܢܫ ܐܢ ܢܩܪܝܘܗܝ ܩܘܐܣܛܝܘܢܪܝܣ ܕܡܗܝ̈ܡܢܐ.
ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܦܪܝܡ ܐܡܝܕܝܐ ܢܓܕܗ. ܘܫܢ̈ܕܐ ܩܫ̈ܝܐ ܘܚܒܘܫܝܐ ܐܠܝܨܐ ܘܟܪܝܐ

1. Sic.

found, so that for many years a man would go into Alexandria to become a priest[1] and thence to Constantinople, and return perhaps after a year of days without gaining any satisfaction from his labour, as I saw happen to many; and at the time when I was in the royal city (and the same thing happened in Alexandria also) the believers were in this difficulty; and the frontier of the Persian territory moreover was closed by war, and I always remembered the saint's prophecy. But after a time the blessed man fell into the enemies' hand[2], and they satisfied all their malice upon him, and in their craftiness they also hunted for the documents (χάρτης) that contained the anathemas against them and the names of the believers who received the priesthood from him, and God hid them from them, the number of whom, as was posted up (?) by those who counted them, amounted to a hundred and seventy thousand, who received ordination (χειροτονία) from the blessed man. But they on their side carried him up to Antioch, and he fell into the hands of the man that one would perhaps not go wrong if one were to name the executioner (κυαιστιωνάριος) of the believers, who was Ephraim of Amida; and he inflicted on him severe tortures[3] and close painful impri-

1. Acc. to Elijah (p. 61, 62) he ordained bps. also, though no names or sees are given. From ch. 50 one would suppose that James and Theodore were the first Monophysite bps. ordained after the schism. E. mentions 4 other bps. as associated with John. — 2. He was arrested in Persia and extradited (*Vit.*, p. 68 ff.). — 3. No tortures are mentioned by Elijah, and the word is probably not to be understood literally.

ܐܝܕ̈ܝ ܕܠܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܐܣܗܕ ܘܫܢܝ ܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܬܡܢ. ܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܫܢ̈ܝܐ
ܦܠܢ ܕܗܘܐ ܒܐܓܘ̈ܢܐ ܕܣܗܕܘܬܐ ܕܠܬܡܢ. ܘܒܫܘܚܠܦܐ ܕܫܢ̈ܕܐ ܘܕܡܫܢ̈ܕܢܐ ܕܝܘܡ
ܡܢ ܝܘܡ ܡܫܚܠܦܐܝܬ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܕܟܕ ܢܬܪܦܐ ܒܫܪܪܗ. ܘܗܘ ܐܝܟ * ܕܒ
ܙܝܢ ܗܘܐ ܒܫܪܝܢܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܡܝܢܐ ܘܕܣܡܠܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܟܬܝܒ. ܘܐܚܝܕ[1]
ܗܘܐ ܙܝܢܐ ܚܣܝܢܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܡܬܟܬܫ ܥܡ ܡܘܬܐ. ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܓܐܪ̈ܘܗܝ ܡܩ̈ܕܐ
ܗܢܘ ܕܝܢ ܗܪܛܝܩܝ̈ܐ ܕܪ̈ܕܘܦܘܗܝ. ܕܢܒܙܥܘܢ ܐܘ ܕܢܥܒܪܘܢ ܒܫܪܝܢܐ ܚܠܝܡܐ ܕܫܪܪܗ.
ܟܕ ܐܦ ܚܝܘ̈ܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܚܕܪ̈ܘܗܝ ܡܢ ܟܠ ܓܒܝ̈ܢ. ܠܡܛܪܬܗ ܡܛܟܣܢ ܗܘ̈ܝ.
ܐܝܟ ܗܘ[2] ܕܐܦ ܩܕܝܫܐ ܐܝܓܢܐܛܝܘܣ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܣܗܕܐ: ܗܘ ܕܐܦ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܠܗ
ܦܫܡܟܢܢܗܝ[3] ܠܗܢܐ ܐܝܓܢܐܛܝܘܣ ܬܢܝܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܝܬܝܪ ܡܢ ܣܓܝ ܦܫܡܟ.
ܗܟܢܐ ܟܬܒ ܗܘܐ ܒܐܓܪܬܗ ܕܠܘܬ ܐܦܣܝ̈ܐ[4]. ܥܠ ܐܢܫܐ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܗܠܝܢ
ܕܐܫܬܠܡ[5] ܠܗܘܢ ܕܢܕܒܪܘܢܝܗܝ ܘܢܫܡܫܘܢܝܗܝ ܠܪܗܘܡܐ ܕܢܣܗܕ ܬܡܢ. ܕܐܫܬܠܡܬ ܠܝ

* 78 r° a.

1. Ms. ܐܚܝܕ. — 2. Ms. ܗܘܝ. — 3. 1st ܢ added in erasure. — 4. Ms. ܐܦܣܝܐ; corr. in later hand. — 5. Ms. ܐܫܬܠܡܘ.

sonments, and thus he suffered martyrdom and died at their hands there, after a period of such-and-such a number of[1] years during which he had been undergoing the conflicts (ἀγών) of martyrdom inflicted upon him there, and the successions of tortures and torturers that were imposed upon him in daily variety in the hope that he might be weakened in his constancy. And, inasmuch as he on his side was girded with the breastplate of righteousness on the right hand and on the left as it is written, and[2] held the strong weapon of readiness that contends with death, the burning, that is heretical, darts[3] of his persecutors were not able to pierce and penetrate the sound breastplate of his constancy, though many beasts were set round him on all sides to guard him, like that which the holy Ignatius also, the bishop and martyr, to whom at the beginning also we compared this second Ignatius, as he is indeed exceedingly like, thus wrote in his epistle to the Ephesians[4] about certain soldiers (στρατιῶται) to whom he was committed that they might conduct and convey him to Rome to be martyred there : « Ten cruel savage beasts were committed[5] to me, between whom I was bound for my

1. He was arrested 4 Feb., 537 (*Vit.*, p. 69), reached Nisibis 2 days later (*id.*, p. 69, 70), remained there 30 days (*id.*, p. 74), occupied 30 days in the journey to Antioch (*id.*, p. 86), and died 6 Feb., 538 (*id.*, p. 94). His imprisonment at Antioch therefore lasted 10 m. 2 d. — 2. Ms. om. — 3. Eph., VI. 14-16. — 4. Corr. from 'strangers'. The ref. (it is not a quotation) must be to Rom., V (μέχρι Ῥώμης θηριομαχῶ.... ἐνδεδεμένος δέκα λεοπάρδοις). — 5. Sic.

ܠܟܡ ܣܓܝܐܐ ܒܗܢܐ ܣܘܥܪܢܐ ܘܡܟܬܫܢܘܬܐ܂ ܘܠܗܢ ܕܣܒܠܬܘܢ ܠܡܬܦܢܝܘ ܠܐܬܪܐ
ܐܝܟ ܕܠܐ ܠܡܣܘܪܗܘܢ܂ ܘܟܕ ܗܘܝܘ ܗܟܢܐ ܗܘ ܒܪܝܫܐ ܠܗܘܢ ܐܬܟܠܝ܂ ܠܘ ܒܗܢܐ ܒܠܚܘܕ܂
ܐܠܐ ܘܣܓܝܐ̈ܬܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܗܘܐ ܐܢܫ ܠܡܬܩܪܒ ܡܢ ܡܗܝܡܢܐ ܕܢܬܩܪܒ
ܠܘܬܗ܂ ܟܕ ܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܚܒܝܫ ܗܘܐ܂ ܘܛܘܒܢܐ ܐܢܫܝܢ ܕܕܒܝܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗ
ܒܠܚܘܕܘܗܝ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܐܓܘܢܣܛܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ܂ ܘܗܟܢܐ ܒܗܢܐ ܐܓܘܢܐ
ܫܠܡ ܚܝܘܗܝ ܒܣܗܕܘܬܐ ܪܒܬܐ܂ ܘܡܟܝܠ ܡܢ ܒܬܪ ܣܗܕܘܬܗ܂ ܡܠܘܗܝ ܗܘ
ܕܐܦ ܒܓܠܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܬܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܒܗ܂ ܫܘܠܡܐ ܩܒܠܘ ܗܘܘ܂ ܕܠܟܠ ܐܢܫ
ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܘܡܙܗܪ ܠܗ ܥܠ ܕܥܬܝܕܢ ܠܡܐܬܐ܂ ܗܢܘ ܕܝܢ ܪ̈ܕܘܦܝܐ ܩܫܝܐ܂ ܒܘܫܚܬܐ
ܕܡܗܝ̈ܡܢܐ܂ ܣܢܝܩܘܬܐ ܕܪ̈ܥܘܬܐ܂ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܐܘ̈ܠܨܢܐ ܩܫܝܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܬܬܫܝܡܘ
ܡܢ ܟܠ ܓܒ̈ܝܢ܂ ܥܠ ܕܒܟܘܪܬܘܢܝܐ ܕܝܠܗ܂ ܡܢܗܘܢ ܓܝܪ܂ ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܣܓܝܐ̈ܐ
ܠܒܝܢ ܗܘܘ ܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܐܣܝܡܘ ܐܢܘܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ܂ ܘܡܢܗܘܢ ܠܐܬܪ̈ܘܬܐ
ܪ̈ܚܝܩܬܐ ܥܪܩܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܬܡܢ ܫܠܡܘ ܚܝܝܗܘܢ܂ ܡܢܗܘܢ ܒܚܒܘܫܝܐ
ܘܒܢ̈ܓܕܐ ܡܢ ܚܝܐ ܦܢܝܘ ܗܘܘ܂ ܘܡܢܗܘܢ ܒܢܘܪܐ ܠܥܝܢ ܥܡ̈ܡܐ ܕܡ̈ܕܝܢܬܐ
ܡܬܝܩܕܝܢ ܗܘܘ܂ ܗܝ ܕܐܦ ܠܐ ܚܢܦ̈ܐ ܩܕܡܝ̈ܐ ܓܝܪ ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ܂ ܗܪܟܐ ܟܪ̈ܣܛܝܢܐ

custody that I might go to Rome ». So therefore in the same way there were committed[1] to this man not ten only, but rather many, so that no one whosoever among the believers was able to approach him, he being confined alone, and two[2] blessed men that were attached to him alone, who also were combatants (ἀγωνισταί); and thus he ended his life in this conflict (ἀγών) in a great martyrdom. And thereupon after his martyrdom his words, of which he had also gained intimation by the revelation of the Holy Spirit, received accomplishment, for he would testify to every man and warn him concerning what was about to come, viz. violent persecutions, lacerations of the believers, scarcity of pastors, with the rest of the sore distresses, even as they were from all sides laid upon those of his ordination (χειροτονία). Some, that is many, they seized in every city and re-ordained; and some fled to distant regions, and there ended their lives; some departed from life under imprisonments and stripes; and some were burnt with fire in the sight of the peoples of the cities[3]. A thing which perhaps even the ancient pagans would have been afraid to do, Christians were here thrown into the fire and

1. Sic. — 2. Acc. to Elijah (p. 88, 90, 92) there were at first 4, one was removed and afterwards brought back, and two were persuaded to leave. — 3. This refers to Cyrus, a presbyter of Amida, who is said to have been burnt in the *tetrapylon* by bp. Abraham ('Zach. Rh.,' x. 3; *B. O.*, II, p. 52; Mich., p. 272).

ܠܥܝܢܝ ܗܠܝܢ ܕܐܦ ܗܢܘܢ[1] ܟܪܣܛܝܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܘܡܬܩܪܝܢ. ܒܢܘܪܐ ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ
ܘܡܬܩܕܝܢ. * ܘܥܛܪܐ ܕܬܢܢܐ ܕܒܣܪܗܘܢ ܠܫܡܝܐ ܘܐܦ ܠܐܐܪ ܕܢܫܡܬ ܒܢܝ̈ܐܢܫܐ ܣܚܝܦܐܝܬ * 78 v° a.
ܣܠܩ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܫܪܟܢܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܕܥܠ ܫܩܝܦܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܟܬܝܒ ܐܫܬܚܪܘ.
ܘܡܟܝܠ ܫܪܟܐ ܕܐܪ̈ܬܘܕܘܟܣܘ ܐܟܠܘ̈ܣ ܕܒܓܠܘܬܐ ܐܘ ܕܒܐܬܪ̈ܘܬܐ ܕܐܟܣܘܪܝܐܣ ܒܝܬ ܣܓܝܐܐ.
ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ: ܐܘ ܐܝܠܝܢ ܬܘܒ ܕܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܘܒܩܘܪ̈ܝܐ: ܐܘ ܒܐܓܪ̈ܘܣܛܣ
ܛܫܝܢ ܗܘܘ. ܒܐܒܠܐ ܪܒܐ ܘܒܣܘܢܩܢܐ ܥܣܩܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ. ܡܛܠ ܕܒܫܢ̈ܝܐ
ܡܫܡܠܝܐ ܡܫܘܬܦܘܬ ܠܗܘܢ ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܢܬܠ ܕܐܪ̈ܙܐ ܕܚܝܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܚܙܐ
ܐܘܠܨܢܐ. ܠܐ ܐܗܡܝ ܡܢ ܕܢܬܠ ܐܦ ܩܠܝܠ ܐܝܟ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܠܥܕܬܗ. ܐܦ ܒܐܬܪ̈ܘܬܐ
ܡܪܚܩܬܐ ܒܝܕ ܬܘܒ ܝܘܚܢܢ ܐܚܪܢܐ. ܗܘ ܕܒܫܪܪܐ ܐܦ ܗܘ ܝܘܚܢܢ. ܐܝܢܐ
ܕܐܦ ܕܥܠܘܗܝ ܠܬܫܥܝܬܐ ܠܚܘܕܝܬܐ ܐܬܪܥܝܢ ܠܡܟܬܒ. ܕܠܐ ܢܓܪܘܗ̇ ܠܬܫܥܝܬܐ
ܠܐܘܪܟܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܐܦ ܡܢ ܫܪܟܐ ܕܐܘ̈ܠܨܢܘܗܝ ܕܩܕܝܫܐ ܗܢܐ ܘܕܐܓܘܢܘܗܝ ܘܕܢܟܦܘܬܗ:
ܘܕܕܘܒܪܘܗܝ ܬܘܒ ܘܕܙܗܝܪܘܬܗ: ܐܝܟ ܕܠܐ ܣܟܐ ܐܝܬ ܠܗ̇. ܠܐ ܗܘܡܟܝܠ ܕܢܚܡ
ܠܬܫܥܝܬܢ ܢܣܝܡ. ܐܠܐ ܠܗܠܝܢ ܡܪܗܛܐܝܬ ܥܒܪܢ. ܗܠܝܢ ܕܓܠܝ̈ܢ ܠܗ ܠܝܕܥ * ܟܠ. * 78 v° b.

1. Ms. ܗܢܘܢ.

burnt in the sight of those who also were reckoned and called Christians; and the steam of the savour of their flesh was woefully wafted to heaven and also into the air breathed by men; and so few were left 'like doves upon ledges'[1] as it is written. And thenceforward the remnant of the orthodox (ὀρθόδοξοι), great multitudes who were in banishment or in places of exile (ἐξορίας), or those again who had hidden themselves in the cities and in the villages, or in villas, were in great sorrow and sore need, since for a space of so many years there was none to give them the communion of the life-giving mysteries. But God, who saw the distress, did not neglect in accordance with his mercy to give a little refreshing to his church, though in distant regions, by means again of another John, who also was in truth John, of whom also we determined to compose a history separately[2], that we may not protract the history to a great length; while we have also not sought to comprise any of the rest of the afflictions of this saint and of his conflicts (ἀγών) and of his asceticism, and of his conduct moreover and of his abstinence in our history, inasmuch as it is endless, but we have rapidly run through these points, which are patent to him who knows all. By the

1. Ezek., VII, 16. — 2. Ch. 25.

ܒܨܠܘܬܗ ܕܡܩܪܒܢܗܘܢ ܘܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܐܟܘܬܗ: ܗܠܝܢ ܕܦܐܪ̈ܐ ܡܪ̈ܥܝܢܐ ܡܩܪ̈ܒܝܢ
ܠܐܠܗܐ. ܢܣܥܘܪ ܠܥܕܬܗ ܒܪ̈ܚܡܐ. ܘܢܚܘܢ[1] ܠܢ ܠܒܢ̈ܝܗ. ܕܒܝܕ ܚܛ̈ܗܝܢ ܡܡܪ̈ܡܪܢܐ
ܥܒܕܢ ܢܦܫܢ. ܘܗܠܝܢ ܢܬܚܣܘܢ ܒܕܡܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܐܠܗܐ ܕܥܠ ܟܠ. ܠܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܐܦܣܩܘܦܐ
ܕܬܠܐ ܡܕܝܢܬܐ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ: ܕܛܘܒܢܐ ܝܘܚܢܢ
ܐܦܣܩܘܦܐ ܕܐܦܣܛܘ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܐܝܓܘܦܛܘܣ:
ܕܐܬܢܐ ܐܓܘ̈ܢܘܗܝ ܕܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܗܘ
ܕܩܕܡ ܡܢܗ܀

ܡܛܠ ܕܢܝܫܐ ܕܡܠܬܢ ܘܡܪܕܝܬܐ ܕܬܫܥܝܬܢ. ܥܠ ܕܘܒܪ̈ܐ ܕܡܫܡܠܝܘܬܐ
ܕܚܝ̈ܐ ܕܩܕ̈ܝܫܐ ܡܚܘܝܐ ܘܡܫܬܥܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܝܢܢ ܕܒܛܟܣܐ ܕܬܫܥܝܬܢ ܪ̈ܥܘܬܐ
ܪ̈ܘܚܢܝܐ ܐܦ ܢܥܝܠ. ܘܐܦ ܥܠ ܣܘܥܪ̈ܢܝܗܘܢ ܕܒܡܠܬܢ ܢܫܬܥܐ ܢܚܘܐ

1. Ms. ܘܢܚܘܢ.

prayer of him who presents them[1] and of all saints like him, who present propiatory fruits to God, may he visit his church in mercy, and be gracious to us her children, who through our sins have made ourselves sons who provoke, and may they be expiated by the blood of the only God over all for ever and ever.

The history of the holy John bishop of the city of Thella is ended.

NEXT THE TWENTY-FIFTH HISTORY, OF THE BLESSED JOHN BISHOP OF THE CITY OF HEPHAESTU[2] IN EGYPT, WHO REPEATS THE CONFLICTS (ἀγών) OF THE HOLY JOHN WHO PRECEDES HIM.

Since the purpose of our work and the course of our history aims at showing and describing the circumstances of the perfect lives which the saints lived, therefore we say that in the order of our history we will insert spiritual pastors[3], and will also in our work state the circumstances of their activity

1. Sc. the afflictions. — 2. Sc. Ἡφαίστου πόλις. — 3. Sc. bishops.

ܒܥܕܬܗ̇. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܒܬܪ̈ܬܝܗܘܢ ܐܕܫ̈ܐ ܡܫܡܠܝܢ ܗܘܘ ܘܓܡܝܪܝܢ.
ܘܡܛܠܗܕܐ ܗܘܐ ܐܦܢ ܢܣܒܪ ܕܡܢ ܠܥܢܝܢܐ * ܠܥܢܝܢܐ ܫܢܝܢ. ܠܐ ܚܫܒܢ * 79 r° a.
ܕܢܘܟܪܝܐ ܠܫܦܝܪܐ ܕܡܬܪܢܝܘܬܐ. ܕܐܦ ܡܛܠ ܡܟܬܒܢܘܬܐ ܕܕܘܒܪ̈ܝܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܐܠܗ̈ܝܐ
ܐܫܬܟܚܢܐ ܗܘܐ. ܐܝܟ ܕܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܢܬܟܬܒ ܘܢܫܬܠܡ ܠܥܘܗܕܢܐ܀ ܛܘܒܢܐ
ܗܢܐ ܬܘܒ ܪܒܐ ܘܐܠܗܝܐ ܝܘܚܢܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܒܓܢܣܗ ܡܢ ܐܬܘܗܝ
ܣܘܪܝܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܦܠܣܛܝܢܝܐ. ܡܢ ܓܙܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܥܡܪ ܗܘܐ
ܒܥܘܡܪܐ ܪܒܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܐܒܐ ܦܛܪܘܣ ܐܝܒܪܝܐ. ܗܘ ܥܒܘܕ ܐܬܘܬܐ ܪ̈ܘܪܒܬܐ
ܘܫܠܝܚܝܬܐ. ܐܬܪܕܦ ܕܝܢ ܗܘ ܥܘܡܪܐ ܗܢܐ ܥܡ ܫܪܟܐ. ܘܡܛܠ ܠܐܬܪܐ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.
ܘܬܡܢ ܥܡܪ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܢܛܘܢ ܕܡܬܦܫܩ ܕܬܫܥܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ.
ܡ̈ܝܠܐ. ܘܬܡܢ ܝܬܒ ܩܕܝܫܐ ܕܘܒܪ̈ܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܘܐܠܗ̈ܝܐ ܗܘ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܥܘܡܪܗ
ܡܕܒܪ ܗܘܐ. ܟܕ ܫܠܝܐ ܗܘܐ ܥܕܬܐ ܕܒܐܠܟܣܢܕܪܝܐ: ܘܛܘܒܢܐ ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ
ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܝܬܒ ܗܘܐ. ܫܡܥ ܥܠ ܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܘܥܠ ܡܠܦܢܘܬܗ. ܘܫܕܪ
ܚܛܦܗ ܘܥܒܕܗ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܒܚܕܐ ܡܢ * ܡ̈ܕܝܢܬܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܦܣܛܘ. * 79 r° b.

in God's church, since they also were complete and perfect in both forms of beauty[1]; and for this reason, though we seem to be passing from one subject to another, we did not think it alien to the excellent purpose to describe and hand down to remembrance for the glory of God the life that was practised by these divine men also.

This blessed man again, the great and divine John the bishop, was by his birth (γένος) a Syrian, that is a Palestinian, from the city of Gaza, and he lived in a great convent called that of father Peter the Iberian, the doer of great and apostolic signs[2]. This convent was expelled with the rest, and came into the territory of Alexandria; and there it lived in a place called Ennaton which means 'ninth', viz. miles[3]; and there the saint dwelt with the rest of his convent, living a devout life and following great and divine practices. While the church was still at peace in Alexandria, and the blessed Theodosius was seated on his throne[4], he heard of his manner of life and of his teaching, and sent and seized him and made him bishop in one of the cities of Egypt which is called Hephaestu. After a period of such-and-such a number[5] of

1. Sc. the pastoral and the ascetic. — 2. Usually called the monastery of Theodore ('Zach. Rh.,' VII, 10; see *Vit. Petr. Ib.*, p. 134). — 3. Sic syr. — 4. 535/6. — 5. Not more than 12, for Th. returned to Alexandria not earlier than July, 535, and was expelled not later than Dec., 536 (*Byz. Zeitschr.*, XII, p. 494).

ܘܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܫܢ̈ܝܐ ܕܒܪܥܝܘܬܗ ܛܘܒܢܐ ܢܨܝܚ ܗܘܐ. ܗܘ ܕܠܡܕܒܪܢܘܬܐ
ܕܐܠܗܘܬܐ ܟܕ ܗܘ ܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܐܬܩܪܝ ܠܗ. ܛܘ̈ܝܒܐ ܡܟܝܠ ܕܪ̈ܕܘܦܝܐ· ܥܠ
ܗܝ ܕܚܕ ܡܢ ܡ̈ܠܦܢܐ ܒܬܘܠܬܐ ܡܨܪܝܬܐ ܡܫܡܗ[1] ܠܗ ܐܬܬܥܝܪܘ. ܘܩܪ̈ܒܐ ܚܣ̈ܝܢܐ
ܘܩ̈ܛܠܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܐܝܟ ܕܝܠܗ ܕܟܪܟܐ ܪܒܬܐ ܗܝ ܒܗ ܗܘܘ. ܘܛܘܒܢܐ
ܪܝܫ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܡ̈ܝܬܪܐ[2] ܕܫܘܠܛܢܗ ܡܢ ܟܘܪ̈ܣܝܗܘܢ
ܐܬܪܕܝܘ. ܘܐܦ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܐܬܩܪܝܘ ܘܣܠܩܘ. ܥܠ ܐܝܕܐ ܓܒܪ̈ܐ ܡܢ
ܕܡܠܟܘܬܐ. ܟܕ ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܒܥܠܕܒ̈ܒܐ. ܕܒܠܘܚܡ̈ܐ ܐܘ ܒܦܘ̈ܝܣܐ
ܠܫܘܬܦܘܬܐ ܕܥܡܗܘܢ ܢܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܟܕ ܡܚܣܢܐܝܬ ܐܬܟܬܫܘ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܢܙܟܘܢ
ܠܫܪܪܐ ܕܢܦܫ̈ܬܗܘܢ. ܐܟܣܘܪܝܐ ܝܕܝܥܬܐ ܘܩܫܝܬܐ ܠܗ ܠܩܕܝܫܐ ܪܝܫ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܠܟܠܗ ܣܘܢܘܕܝܐ ܕܝܠܗ. ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ[3] ܥܡ ܡܝܬܪ̈ܐ ܕܩܠܝܪܘܣ
ܐܝܟ ܬܠܬܡܐܐ ܐܢܫܝܢ. ܠܓܘ ܒܬܪܩܝܐ ܡܘܢܝܐ ܕܝܘܡ ܚܕ. ܠܚܕ ܟܣܛܪܐ ܕܡܬܩܪܐ
ܕܪܩܘܣ ܕܠܘܬܗ ܕܐܦ ܚܢܢ ܙܒܢ̈ܝܢ ܣܓܝ̈ܐܢ ܠܡܣܥܪ ܠܗܘܢ ܠܩܕ̈ܝܫܐ: ܐܦ ܠܘܬ
ܛܘܒܢܐ ܓܡܝܪܐ ܘܣܒܐ ܪܒܐ ܙܥܘܪܐ ܣܘܪܝܝܐ ܡܦܪܣܡܐ: ܗܘ ܕܡܢ ܐܬܪ

1. Ms. ܡܫܡܫ. — 2. Ms. ܕܡܝܬܪܐ. — 3. Ms. sing.; corr. V. D. and L.

years during which the blessed man had distinguished himself in his pastorate, to which he had been called by the providence of God against his own will, preparations for persecutions were then stirred up against her whom one of the doctors names 'the Egyptian virgin'[1], and severe fighting and much slaughter took place in it, as is common in that great city; and the blessed archbishop Theodosius with the rest of the eminent men of his jurisdiction were[2] driven from their sees, and they were also invited to the royal city and went up thither through certain eminent men attached to the court, the adversaries thinking that by threats or blandishments they might perhaps bring them to communicate with them[3]. And, when they resisted strenuously and they were unable to overcome the constancy that was in their souls, a well-known[4] and cruel place of exile (ἐξορία) was then given to the holy archbishop himself and the whole of his company (συνοδία), the bishops with the most eminent clergy (κλῆρος), about three hundred of them, in the interior of Thrace a day's journey (μανσίων) off, a certain fortress (κάστρα) called Dercus, to which also we often used to go to visit the same saints, as well as the blessed man the perfect and great old man Z'ura the celebrated Syrian

1. I do not know the source of this quotation. — 2. Sic syr. — 3. See Introd., p. v. — 4. Or 'definite'.

ܕܨܘܦܢܝܐ: ܗܘܐ ܕܐܦ ܗܘ ܥܡܗܘܢ ܐܬܐܣܪ. ܐܪܟܝ ܗܘܝܢ ܠܬܡܢ. ܘܡܢܟܝܠ. ܬܡܢ
ܡܬܢܛܪܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܦ ܗܝ ܕܬܚܘܝ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܣܡܝܟܘܬܐ ܕܪܕܝܦܐ ܠܩܘܫܝܐ
ܕܙܒܢܐ ܐܬܬܩܝܡܬ ܡܠܟܬܐ: ܬܐܘܕܘܪܐ ܪܚܡܬ ܠܡܫܝܚܐ. ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܪܒܬܐ
ܠܘܬܗܘܢ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܪܕܝܦܐ ܕܒܟܠ ܕܘܟ ܡܣܬܥܪܐ ܗܘܬ. ܒܬܘܪܣܝܐ ܘܐܢܠܘܡܛܐ
ܫܦܝܥܬܐ.. ܟܕ ܗܢܘܢ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܘܐܦ ܒܟܠ ܕܘܟ ܡܗܝܡܢܐ ܕܒܟܠ ܦܢܝܢ
ܡܬܐܠܨܝܢ ܗܘܘ. ܠܗ ܠܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܟܠ ܦܢܝܢ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ. ܚܕܐ ܡܢ
ܪܕܘܦܝܐ ܕܒܟܠ ܦܢܝܢ. ܘܕܬܪܬܝܢ ܡܛܠ ܟܝܪܛܘܢܝܐ. ܐܡܬܝܠ ܕܠܓܡܪܝܢ ܠܒܪܢܫ
ܠܡܫܘܛ ܐܝܕܐ ܕܟܘܪܗܢܝܐ ܒܟܠܗ ܒܝܬ ܪܗܘܡܝܐ. ܐܝܟ ܕܡܛܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ
ܡܢ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܡܟܝܠ ܠܘܬܗܘܢ ܕܩܕܝܫܐ ܠܬܪܩܝܐ. ܫܦܝܥܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ.
ܟܕ ܡܬܟܪܝܢ. ܘܡܫܘܝܢ ܟܪܝܘܬܗܘܢ. ܠܐ ܕܝܢ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ[1] ܐܦ ܠܐ ܬܡܢ.
ܐܡܬܝܠ ܕܐܦ ܒܫܪܪܐ. ܠܐ ܡܨܝܐ ܗܘܐ ܕܢܗܘܐ ܬܡܢ ܟܝܪܛܘܢܝܐ ܘܢܚܘܢ ܗܘܘ. ܟܕ
ܫܡܥܝܢ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܢܫܡܥܘܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܩܕܝܫܐ ܗܢܐ ܝܘܚܢܢ ܟܕ ܫܡܥ ܗܠܝܢ ܗܠܝܢ ܗܘܐ.
ܡܬܒܪܐ ܗܘܐ ܒܟܠ ܝܘܡ ܕܡܥܐ ܡܪܝܪܬܐ ܥܠ ܐܘܠܨܢܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܐܡܬܝܠ ܕܐܦ ܕܐܦ

1. An erasure follows.

from the country of Sophanene[1], who also was confined with them; and thenceforth they were kept in custody there, though the Christ-loving Theodora, who was perhaps appointed queen by God to be a support for the persecuted against the cruelty of the times, showed great attention to them as well as the other persecuted men everywhere, supplying them with provisions and liberal allowances (ἀναλώματα).

While these men were suffering distress there, and everywhere also the believers in all quarters were similarly suffering, they used to betake themselves from all quarters to the royal city itself, firstly on account of the persecutions in all quarters, and secondly for the sake of ordination (χειροτονία), as there was absolutely no man to extend a hand of ordination to any believer in the whole Roman territory as far as the Persian frontier; and accordingly many used to go to the same saints in Thrace, lamenting and representing their trouble; but even there they gained no hearing, as it was indeed in truth impossible for them to live if an ordination (χειροτονία) were performed there, if the adversaries heard of it. But this holy John, when he heard these things, would shed bitter tears every day for the distress of Christ's

1. See ch. 2.

[illegible]

* 80 r a.

1. Ms. [illegible] — 2. Ms. [illegible].

church, insomuch he that would often say in our presence : « We for our part have been named pastors of God's church to no purpose, since we have suffered her lambs to be torn by wolves, and have come and sat down by ourselves, and have not consented to die for the sake of religion. What is the benefit that we ourselves are now doing to God's church? for lo! we are unwilling to cure or heal even those that come to us buffeted and bruised from a journey of sixty days ». And these things he would say weeping, « I stand in awe of him who is the head[1]; otherwise, as Christ lives, nothing would have prevented me from performing ordination (χειροτονία) in the great church of the city if I had found opportunity, or in an open space (?) (χῶρος) in the city in the sight of all men »[2]. When many were coming every day, and he continually heard the same things and could not contain himself, he was moved with zeal and his spirit was roused, and he said : « Far be it from me in the Lord's name to hold aloof longer and pay no heed to the affliction of Christ's flock which was bought by his precious blood[3]; for, even if I die on its behalf, it is a boast to me ». Then he concocted pretexts, and under pretexts of illnesses he went and begged the patriarch and the custodians for permission to go into the city to see physicians; and, because they heard

1. Sc. Theodosius. — 2. Since our author was not in CP. between 535 and 540 (Introd., p. IV, V), and appy. did not meet John till 541 (p. 336, n. 1), these words seem to be recorded out of place. — 3. Acts, XX, 28; I Pet., I, 19.

ܒܥܠܬܐ ܐܝܩܪܐ. ܘܐܝܟ ܕܡܬܠ ܡܫܟܚܐ ܕܟܘܪܗܢܐ ܠܐ ܟܠܐܘܗܝ ܕܢܐܙܠ. ܟܕ ܐܦ ܗܕܐ
ܠܡܠܟܬܐ ܐܬܝܕܥܬ ܗܘܐ ܥܠ ܥܠܬܐ ܕܡܐܬܝܬܗ. ܘܡܢ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܐܦ ܗܝ
ܩܒܠܬܗ ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܦܩܕܬ ܕܐܦ ܡܛܛܘܢ ܪܘܝܚܐ ܒܒܝܬܐ ܪܒܐ ܕܡܬܩܪܐ
ܐܢܬܝܡܝܘ ܢܬܝܗܒ ܠܗ. ܘܐܦ ܐܢܠܘܡܐ ܠܗ ܘܠܥܒܕܗ ܐܡܪܬ ܕܢܬܦܣܩ ܠܗ ܬܡܢ.
ܘܡܟܝܠ ܡܫܡܥܐ ܠܨܒܝܢܗ ܘܠܚܦܝܛܘܬܗ ܕܛܘܒܢܐ ܗܘܐ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܗܝ ܕܝܢ ܟܢܫܐ
ܟܢܫܐ ܕܐܢܫܝܢ ܕܐܠܝܨܝܢ ܗܘܘ: ܘܐܝܬ ܠܗܘܢ ܙܒܢܐ ܡܢ ܡܬܢܓܦܝܢ ܘܡܬܩܦܚܝܢ
* ܘܠܝܬ ܕܡܦܨܐ ܠܗܘܢ. ܠܘܬܗ[1] ܦܢܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܫܪܐ ܠܗܘܢ ܗܘܐ ܘܗܦܟܝܢ * 80 r° b.
ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܚܕܘܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܡܕܒܚܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܢ ܙܒܢܐ ܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ
ܐܝܟ ܕܢܬܡܫܚܘܢ ܘܢܐܙܠܘܢ ܠܐܬܪܘܬܐ ܡܫܚ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܦ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܩܒܥ.
ܘܦܪܗܣܝܐ ܪܒܬܐ ܡܠܝܐ ܗܘܐ ܚܪܝܦܬܐ ܘܬܘܟܠܢܐ ܕܥܡ ܡܘܬܐ ܡܬܟܬܫܐ ܡܚܘܝܐ ܗܘܐ.
ܟܕ ܕܝܢ ܩܡ ܘܐܬܝܕܥ ܓܠܝܐܝܬ. ܚܣܡܐ ܕܩܝܢ ܐܝܟ ܒܠܒܘܬܐ ܕܣܓܝܐܐ ܓܘܝܐ ܘܠܐ
ܒܪܝܐ ܡܙܕܪܥ ܗܘܐ. ܘܦܘܩܕܢܐ[2] ܠܘܬܗ ܡܫܕܪܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܒܦܘܡܐ ܕܐܪܝܐ
ܩܝܡܝܢܢ. ܘܡܥܝܪ ܐܢܬ ܠܗ ܕܢܒܙܥܢ ܟܠܢ ܘܢܫܕܝܢ ܒܚܕܐ ܫܥܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ.

1. ܝ erased follows. — 2. Ms. ܘܦܘܩܕܢܐ; corr. Nold.

mention of illness, therefore they did not prevent him from going, and this matter also about the cause of his coming was made known to the queen; and by divine dispensation she also received him with great joy, and she gave orders that spacious quarters (μέτατον) also should be given him in the great mansion called Anthemiu[1], and an allowance (ἀνάλωμα) also for him and his slave should be assigned to him there. And thenceforth the will and the zeal of the blessed man found expression; and from that time companies of those who were in distress, and had been for a long time beaten and buffeted and had none to relieve them, betook themselves to him, and he would dismiss them all[2] and they would return to their own countries with joy, while he also anointed many altars that had been set up for a long time to be anointed and go to the countries, and himself also fixed an altar, and he was filled with great boldness (παῤῥησία) showing keen enthusiasm and confidence that contends with death. When he had stood up and become openly known, envy like Cain's was sown in the hearts of many who were inside and not outside; and they used to address mandates to him, saying, « We are standing in a lion's mouth, and you are causing him to rend us all and cast us away in one hour ».

1. Sc. τὰ Ἀνθεμίου. — 2. We are left to understand that he ordained them; see below.

ܘܐܡܪ ܕܐܪܝܐ ܠܐ ܐܢܫ ܢܩܘܡ ܩܕܡܘܗܝ. ܠܘܬܝ ܕܝܠܝ ܒܠܚܘܕ ܢܫܕܪܘܢܗ. ܕܐܢܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܪܓܙܢܐ ܠܗ. ܘܐܠܗܐ ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܥܒܕ. ܦܟܝܪܝܢ ܓܝܪ ܦܘܡ̈ܝܐ ܕܐܪ̈ܝܘܬܐ ܒܗܝ ܦܩܘܕܬܐ ܕܡܢ ܠܥܠ ܡܣܬܟܪܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢ ܛܢܢܗ ܠܐ ܦܐܫ ܗܘܐ. ܒܬܪܟܢ ܕܝܢ ܟܬܒܘ[1] ܐܦ ܠܦܛܪܝܪܟܝܣ ܕܝܠܗ ܕܢܟܠܘܢܝܗܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܩܕܝܫܐ ܕܚܙܐ ܛܢܢܗ: ܘܠܐ ܡܪܝܪ ܗܘܐ ܐܦ ܗܘ ܒܦܘܪܩܢܐ ܘܢܝܚܐ ܕܡܗܝܡܢ̈ܐ. *80 v a. ܫܬܝܩܐܝܬ ܥܒܪ ܐܢܝܢ ܠܡ̈ܠܬܐ ܕܥܠܘܗܝ ܕܛܘܒܢܐ ܐܬܪܟܒ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܗܘ ܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܠܘܬܝ. ܘܒܡܕܝܢܬܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܐܦ ܡܠܟܬܐ ܡܩܒܠܐ ܠܗ. ܘܗܝ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܕܥܐ. ܕܐܢܐ ܠܐ ܦܩܕܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܥܒܕ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܐܝܟ ܝܕܥ ܐܝܟ ܠܐ ܝܕܥ. ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ. ܠܟܠܗܘܢ ܕܡܢ ܟܠ ܦܢ̈ܝܢ ܡܬܩܒܠ ܗܘܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܣܗܕܘܬܐ ܕܡܩܪ̈ܒܢܐ. ܟܕ ܓܝܪ ܐܟ̈ܣܢܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ. ܐܝܕܐ ܒܥܓܠ. ܠܐ ܣܐܡ ܗܘܐ ܕܠܐ ܣܗ̈ܕܐ ܘܡܩܪ̈ܒܢܐ. ܟܕ ܕܚܙܘ ܗܘ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܕܚܣܡܘܗܝ...[2]: ܘܐܦ ܒܥܠܕܒܒ̈ܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ ܠܗ: ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܡܗܝܡ̈ܢܐ ܒܢܝ̈ ܣܘܢܘܕܝܐ ܕܝܠܗ: ܘܡܢܗܘܢ ܐܦ ܐܦܝܣܩܘܦ̈ܐ. ܐܪܓܘ ܘܐܘܪܒܘ

1. Ms. ܟܬܒ. — 2. Something seems here to have fallen out.

But he said, « As for the lion that is coming let no man stand before him; let him send him against me myself only; since it is I as you say that have provoked him, and God will do as he wishes. The mouths of lions are wont to be closed by command from on high[1] » And so he did not cease from his zealousness. But afterwards they wrote to his patriarch also as well to inhibit him. But the saint, who saw his zeal, and on his own side also was not displeased by the saving and refreshing of the believers, passed over the sayings that were concocted against the same blessed man without notice, saying, « He has gone away from my presence, and is in the city, and the queen also has received him; and she further knows that I have not ordered him to do such things. » And so he took no account of the matter as one that knew it and did not know it. But the holy John would accept all who came from all quarters, that is on the testimony of those who presented them; and, though[2] they were strangers, he did not immediately apply a hand of ordination without witnesses and persons to present. But, when those whose envy ...[3] saw it, and he also made them hostile to him, who were believers, members of his company (συνοδία), and some of them also even bishops, they

1. Dan., VI, 22; Hebr., XI, 33. — 2. We should expect 'because': but the meaning perh. is that: though there was in the circumstances a difficulty in getting proper testimony, he would not dispense with it. — 3. Some words have fallen out.

ܐܟܠܘܗܝ ܠܡܠܟܬܐ. ܟܕ ܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܡܢܗ ܦܬܩܐ ܕܒܥܘܬܐ ܠܗ ܠܟܝ ܕܢܦܩܘܕ
ܠܗ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܡܛܠ ܙܒܢܐ. ܘܗܝ ܐܝܟ ܕܟܕ ܕܣܒܪܐ ܗܘܬ ܕܐܝܟ ܠܢܝܚܘܬܐ
ܣܢܝܩ: ܐܝܟ ܕܠܡܢܝܚܘ ܦܩܕܬ. ܐܘܦ *ܟܬܒܬ ܕܙܠ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܗܠܝܢ 80 v° b.
ܢܣܒܘ ܦܘܩܕܢܐ. ܘܐܬܡܠܟܘ ܕܒܕܚܠܬܐ ܢܬܦܣܘܢܝܗ ܠܛܘܒܢܐ ܒܝܕ ܦܘܩܕܢܐ.
ܟܕ ܐܙܠܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܟ ܕܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܡܠܟܬܐ. ܕܠܐ ܬܟܬܪ ܬܘܒ ܫܥܬܐ
ܐܚܪܬܐ ܒܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ ܐܘ ܬܚܙܐ ܐܦܝ. ܘܐܠܐ ܡܡܬ ܐܢܬ. ܘܗܐ ܦܘܩܕܢܐ ܐܕܪܟ
ܢܦܫܟ. ܕܠܐ ܬܡܘܬ ܡܘܬܐ ܒܝܫܐ. ܕܠܘܬ ܡܠܟܐ ܐܬܩܛܪܓܬ. ܘܦܩܕ ܕܬܡܘܬ. ܗܘ ܕܝܢ
ܡܗܘܢܐ ܐܝܟ ܕܟܕ ܠܡܘܬܐ ܒܫܪܪܐ ܡܛܝܒ ܗܘܐ. ܐܬܚܫܒ ܕܐܢ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܘ
ܠܡܘܬܐ ܐܘ ܠܚܝܐ. ܩܕܡ ܕܐܥܘܠ ܠܦܠܛܝܢ ܘܐܕܥ ܫܪܪܐ ܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܗܘ
ܕܝܢ ܐܣܒܪ ܠܗܠܝܢ ܕܗܘܐ ܐܬܕܚܠ. ܘܩܛܪ ܡܐܢ̈ܘܗܝ ܕܢܐܙܠ. ܘܢܦܩ ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ.
ܘܢܚܬ ܘܐܬܐ ܠܦܠܛܝܢ. ܟܕ ܠܐ ܐܪܓܫܘ ܗܠܝܢ. ܘܥܠ ܒܬܘܟܠܢܐ ܩܕܡ ܡܠܟܬܐ
ܒܦܪܗܣܝܐ ܪܒܬܐ ܕܡܠܟܐ ܫܡܝܢܐ. ܟܕ ܐܦ ܪܘܓܙܐ ܘܓܘܙܡܐ ܡܚܘܐ ܠܗܘܢ ܕܡܠܟ̈ܐ.
ܥܠ ܐܦܝ ܪܕܘܦܝܐ ܟܠܗ ܕܡܗܝܡܢܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܬܗ ܡܠܟܬܐ. ܐܬܬܙܝܥܬ ܒܪܘܓܙܗ
* ܘܐܡܪܐ. ܕܡܢܘ ܗܢܐ ܡܢ ܚܕ. ܡܢܐ ܐܢܬ *ܣܩܘܒܠܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܡܢ 81 r° a.

went and told the queen about him, having concocted a petition purporting to come from him that she would give him an order to leave the city for a short time. And she, inasmuch as she thought that he was perhaps in need of recreation, in order to gratify him, gave the order, and she also wrote, « Go ». But these men took the order, and formed a plan to catch the blessed man by terror by means of the order, in that they went and they say to him as if speaking in the person (πρόσωπον) of the queen, « Do not linger another hour in this city or see my face; otherwise you will die. And the order has reached yourself (?), lest you die an evil death; since you have been accused to the king, and he ordered your death. » But the intelligent man, inasmuch as he was in truth ready for death, determined « If I depart, be it to death or to life, I will not depart before I go into the palace (παλάτιον) and know the truth ». Then he made these men think that he had been frightened and was packing his things to depart; and he went out and left them, and went down and came to the palace (παλάτιον) without these men being aware of it; and he went in confidently before the queen with the great boldness (παῤῥησία) of the heavenly King, manifesting wrath also and threats against the king and queen on account of all the persecution of the believers. And, when the queen saw him, she was alarmed at his wrath, and says : « Who

ܕܥܣܩܢ ܘܕܠܚܢܢ ܐܘ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܬܝ ܘܒܥܠܟܝ. ܗܝ ܕܝܢ ܐܬܕܡܪܬ
ܘܐܡܪܐ. ܥܠ ܡܢܐ. ܡܢܘ[1] ܐܡܪ ܠܟ ܡܕܡ. ܐܡܪ ܠܗ. ܦܩܕܬܘܢ ܥܠܝ ܕܐܡܘܬ.
ܘܐܬܐ ܠܝ ܦܘܩܕܢܟܝ ܕܐܦܘܩ ܡܣܘܪܗܒܐܝܬ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢܐ ܬܘܒ ܨܒܝܐ ܐܢܬܝ
ܕܬܠܦܝܢ. ܟܕ ܕܝܢ ܝܠܦܬ ܕܠܐ ܡܢܗ ܗܘܬ ܕܐܬܘ ܢܣܒܘ ܡܢܗ ܟܬܝܒܬܐ: ܘܕܗܝ
ܐܝܟ ܕܠܢܝܚܘܬܗ ܟܬܒܬ. ܦܩܕܬ. ܘܡܣܬܪܗܒܐܝܬ ܐܬܘ ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܠܝܢ. ܟܕ ܐܡܪܐ.
ܕܠܡܢ ܐܚܪܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܕܬܛܥܘܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܠܐܠܗܐ ܘܠܝ ܘܠܗܢܐ ܩܕܝܫܐ.
ܘܟܕ ܐܠܡܬ ܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܘܝܢ ܗܘܘ ܠܢܟܠܝܗܘܢ. ܗܘ ܛܘܒܢܐ
ܒܒܥܘܬܐ ܪܒܬܐ ܦܨܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܘܬܐ. ܘܠܐ ܦܪܥ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ. ܡܛܠ
ܕܝܢ ܕܟܪܛܘܢܝܣ. ܐܡܪܐ ܠܗ. ܚܙܝ ܕܒܦܠܛܝܢ ܬܗܘܐ ܐܝܬ. ܕܠܡܐ ܬܐܬܐ
ܥܠܝܟ ܢܣܝܘܢܐ. ܠܘ ܫܪܝܪܐ. ܐܝܟ ܚܒܪܝܟ ܘܠܐ ܬܥܒܕ ܟܗܢܐ ܒܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ.
[f. 81 r° b.] ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܕܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܘܬܕܥܝܢ ܕܠܗ ܪܓܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܠܗܕܐ ܨܒܘܬܐ.
ܗܘܐ[2] ܠܡܒܥܐ ܦܝܣܐ ܗܘܐ ܕܐܦܝܣ ܠܡܠܟܘܬܟܝ ܕܬܦܩܘܕܝܢ ܠܝ. ܕܒܩܘܪܛܘܣ

1. Ms. ܡܢ. — 2. Ms. ܗܘܝܬ.

has injured you, sir? What is this affair? ». And he said : « Who has injured and disturbed me or God's church except you and your husband? » And she was astonished, and said : « For what reason? Who has said anything to you? » He says to her : « You[1] ordered my death, and your[2] order came to me to leave the city hastily; and what more do you want to learn? » When she learned that it was not at his instigation that they had come and received the document from her, and that[3] she herself had written in order to gratify him, she issued an order, and these enemies quickly came, while she said, « Whom else was it your purpose to deceive except God and me and this saint? » Then, when she threatened them with such things as their tricks deserved, the blessed man with great entreaty delivered them from death, and did not requite them according to their deeds. But on the matter of ordinations (χειροτονίας) she said to him : « See that you remain within the palace (παλάτιον)[4], lest trial in truth come upon you. Remain still and keep quiet like your companions and do not make priests in this city ». He said to her, « I will not do it; and, that you may know that I have no desire for this business, I was just about to request your majesty to order me to go out to a villa oustide for a secret retreat of thirty or forty days, as I now

1. Pl. — 2. Sing. — 3. Sic syr. — 4. Sc. the palace of Anthemius.

ܠܚܠܡ ܐܬܒܥܝܬ ܡܘܩܕܡ. ܐܦܣ ܐܝܬܝ ܒܟܘܪܗܢܐ ܒܫܪܝܪܘܬ. ܗܝ ܕܐܦ ܗܘܬ
ܡܦܣܐ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܟܪܝܗ ܐܝܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܪܐ ܒܚܘܠܡܢܗ ܘܐܦ ܦܓܪܗ
ܡܛܠܗܕܐ ܕܐܦ ܒܥܩܪܐ ܡܣܬܒܠ ܗܘܐ ܒܟܘܪܗܢ̈ܐ. ܘܟܕ ܛܒ ܛܥܝܢ ܗܘܐ ܦܓܪܗ. ܛܘܒܢܐ
ܐܬܛܝܒ ܗܘܐ ܠܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ. ܫܡܝܛܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܐܢ ܢܟܠܝܘܗܝ ܡܢ ܐܝܕ
ܣܝܡ ܗܘ ܕܠܐ ܢܦܫܛ ܐܝܕܐ ܠܡܗܝܡ̈ܢܐ ܠܓܘ. ܢܦܘܩ ܢܣܥܘܪ ܐܢܘܢ ܗܘ ܒܐܬܪܐ
ܕܐܝܬܝܗܘܢ. ܒܚܘܡܐ ܕܛܢܢܗ. ܗܝ ܕܐܦ ܠܐ ܫܘܚܪ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܢܦܩ ܠܟܘܪܣܛܐܓܘܢ
ܢܦܩ. ܣܠܩ ܒܐܠܦܐ. ܘܢܦܩ ܠܘܩܕܡ ܠܠܘܕܝܐ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܐܣܝܐ. ܗܝ ܕܐܦ
ܕܝܪ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܕܡܗܝ̈ܡܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ. ܘܗܟܢܐ ܣܥܪ ܘܥܒܪ. ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܪ̈ܘܬܐ.
ܘܢܚܬ ܕܡܛܐ ܠܛܪܣܘܣ ܕܩܝܠܝܩܝܐ. ܟܕ ܝܘܡܐ ܟܠܗ ܒܕܘܟܬܐ ܠܐ ܓܢܐ ܗܘܐ. ܐܠܐ
ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܡܪܗܛܐ ܪܕܐ ܗܘܐ (ܠܗ)[1] ܠܟܠ ܓܒܝܢ. ܘܡܟܝܠ ܫܡܥܗ
ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ ܐܫܬܡܥ. ܘܟܕ ܫܡܥܗ ܡܛܐ ܗܘܐ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܬܪܐ ܐܘ ܕܡܕܝܢܬܐ.
*ܗܘ ܥܒܕ ܡܕܡ ܕܡܬܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܘܥܒܪ ܡܢܗ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܩܕܡ ܕܢܥܘܠ ܗܘܐ * 81 v° a.
ܠܐܬܪܐ ܝܠܦ ܗܘܐ ܥܠ ܡܗܝ̈ܡܢܐ. ܘܡܫܕܪ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܩܕܡ ܕܢܦܩܘܢ

1. Ms. om.

also request, since I am indeed ill ». And she on her side gave him his will, and also dismissed him, since he was indeed really weak in bodily health, and, his body being greatly afflicted, he constantly suffered from diseases. But the blessed man was determined that, if anyone interfered with him in the way of preventing him from extending a hand of ordination to the believers within, he would go out and visit them himself in the district where they were, in the fervour of his enthusiasm; which also he did not delay to do, but under the appearance of having gone out to the villa he went on board a ship, and went out first to Lydia, and thence to Asia, in which there were in fact many convents of believers; and thus he visited in all districts and passed through them; and he came down as far as Tarsus in Cilicia, while he never spent a whole day in a place, but night and day devoted himself to travelling in all directions. And thereupon the report of him was heard over all that land; and, while the report of him was reaching the bishop of the district[1] or of the city, he himself did what he required and passed from it; since before he entered a district he would learn about the believers, and he would send a message two or three days beforehand that the men of every

1. Sc. the province. The metropolitan is therefore meant.

ܗܘܐ. ܕܕܘܟ ܕܘܟܬܐ ܕܒܝܠܗ[1] ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܫܡܫܢܐ ܡܢ ܚܒܪܗ. ܢܗܘܘܢ ܡܟܢܫܝܢ.
ܘܡܬܥܬܕܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܥܕܡܐ ܠܛܪܣܘܣ ܣܥܪ. ܟܕ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܘܬ ܥܠ ܟܠܗ ܣܘܪܝܐ
ܣܘܪܝܐ. ܘܬܡܢ ܝܠܦܘ ܥܠܘܗܝ. ܘܗܘܬ ܫܓܘܫܝܐ ܪܒܐ. ܘܒܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܟܠܗ
ܡܕܝܢܬܐ ܡܛܠܬܗ. ܘܗܟܢܐ ܫܒܩ ܡܐܢܘܗܝ ܬܡܢ. ܘܐܝܟ ܡܣܟܢܐ ܢܦܩ. ܘܠܐ
ܐܬܐܚܕ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܕܐܫܬܓܫܘ ܐܬܪ̈ܘܬܐ. ܐܬܪܥܝ ܕܥܕ ܠܐ ܗܘܝܐ ܒܥܬܐ ܘܡܛܝܐ
ܫܓܘܫܝܐ ܠܡܠܟܐ. ܐܗܦܘܟ ܠܝ. ܘܗܟܢܐ ܗܦܟ ܒܬܪ ܬܪܝܢ ܝܪ̈ܚܝܢ. ܘܐܬܐ ܠܦܪܘܐܣܛܝܘܢ.
ܐܝܟ ܗܘ ܕܠܐ ܐܙܠ ܠܕܘܟ. ܘܫܕܪ ܐܓܪܬܐ ܠܡܠܟܬܐ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܡܛܠ ܡܪܬܝ
ܕܐܢܐ ܡܢ ܟܪܝܗܘܬܐ ܡܫܬܟܚܐ ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܗܘܝܬ ܕܐܥܘܠ ܐܣܓܘܕ ܠܟܝ.
ܟܠܗ ܗܢܐ ܙܒܢܐ. ܫܕܪܝ ܠܝ ܒܐܓܪܬܐ ܡܕܡ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ ܠܡܐܡܪ. ܘܗܝ ܡܟܝܠ ܫܠܡܬ. ܘܐܦ ܐܣܒܪܐ ܫܕܪܬ ܠܗ ܠܬܡܢ. ܘܒܗܘܢ
ܒܝܘܡܬܐ. ܐܓܪܬܐ ܡܢ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܡܢ ܫܪܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ
ܥܠܬ ܠܡܠܟܐ ܕܡܘܕܥܐ. ܕܚܕ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܬܡܢ ܢܦܩ. ܘܫܓܫܗ ܠܟܠܗ
ܥܕܬܐ. ܘܥܒܕ ܟܝܪܛܘܢܝܐ ܘܝܗܒ ܩܢܘܢܐ ܘܫܘܒܩܢܐ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ ܥܕܡܐ
ܠܣܘܪܝܐ. ܟܕ ܗܘܬ ܒܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܡܪ. ܕܢܬܒܥܐ ܒܟܠ ܕܘܟܝܢ ܘܢܬܐܚܕ ܒܡܕܝܢܬܐ

1. Ms. ܕܒܝܠܗ.

place should assemble and be ready along his route[1] (?) at one day's journey (μανσίων) from one another; and thus he visited as far as Tarsus, intending to go down over the whole of Syria. And there they learned about him; and there was great commotion, and much searching through the whole city on his account; and so he left his things there, and took his departure like a poor man, and was not caught. When he saw that the countries had been thrown into commotion, he thought « Before search is made and the commotion reaches the king, I will return »; and so he came back after two months, and he went straight to the villa, as if he had not gone anywhere. And he sent a letter to the queen, saying, « Since I, my lady, have on account of ill health not been able to come in and make obeisance to you all this time, send me by letter what you wish to say ». And she on her side consented, and sent him a present also there. And during the same days a letter from the patriarch of Antioch[2] and all the rest of the bishops was brought in to the king which stated, « One of the bishops who are there has come out, and has thrown the whole church into confusion, and has performed ordination (χειροτονία) and given penances (κανόνας) and absolution[3], from the royal city as far as Syria ». And, when a great search had been made, he

1. This is appy. the meaning. We should perh. read ܒܐܘܪܚܐ ܕܝܠܗ; or we might render 'every place in its territory'. V. D. and L. pass over the word. — 2. Ephraim. — 3. Sc. to converts from Diphysitism.

ܟܠܗ ܗܢܐ ܙܒܢܐ.[1] ܗܘ ܕܡܢ ܠܩܣܛܪܘܢܐ ܕܢܦܩ ܠܗܢܐ ܕܡܢ ܝܘܡܬܐ ܕܐܬܪܐ. ܠܗ
ܐܝܟ ܚܫܝܫܐ. ܐܠܐ ܗܘ ܡܟܠܒܢܐ ܒܕܘܟܬܗ. ܡܢ ܐܬܪܐ. ܘܟܕ ܒܟܬܒܢܘܬܗܘܢ ܥܠܝܢ ܒܢܘܗ
ܡܫܒܩܐ. ܐܦ ܫܡܥ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܡܠܟ ܢܦܩ ܠܗܠܝܢ. ܘܡܕܡܠܠ. ܚܙܩ ܡܠܟܐ ܠܡܩܒܠܬܐ
ܗܢܘ ܠܥܠܡ. ܘܟܕ ܟܠܗܘܢ ܕܒܟܬܗ ܐܫܬܘܝ[2] ܕܐܝܬܘܗܝ.. ܐܫܬܒܩ ܒܥܒܕܐ. ܘܗܟܢܐ
ܟܕ ܗܠܝܢ ܒܚܝܠܬܐ ܟܬܒܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ.. ܕܐܢ
ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܒܫܘܢܗ. ܕܕܠܡܐ ܡܛܥܝܢܐ ܗܘ. ܡܢ ܗܪܟܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܠܐ
ܢܦܩ. ܬܘܒ ܙܒܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܟܕ ܗܘܐ ܫܒܝܩܐ ܘܡܬܛܫܝܐ. ܦܘܩܕܢܐ ܢܣܒ ܕܢܐܙܠ ܠܗ
ܕܢܐܙܠ ܥܕܡܐ ܠܚܡܝܡܬܐ ܡܛܠ ܟܘܪܗܢܘܗܝ. ܘܐܫܬܕܪ. *ܘܢܦܩ ܘܥܒܪ ܒܟܠܗܘܢ * 82 r° a
ܓܙܪܬܐ ܕܦܪܛ ܝܡܐ ܘܕܓܘ. ܥܕܡܐ ܠܩܘܦܪܘܣ ܘܣܥܪ ܠܡܗܝܡܢܐ. ܘܥܕܡܐ
ܠܩܣܪܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܗܦܟ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܐܢܫ. ܬܘܒ ܡܢ ܒܬܪ ܗܕܐ. ܗܘ ܕܐܦ ܚܢܢ ܒܗ
ܒܣܥܘܪܘܬܐ ܐܦܓܥܢܝܗܝ. ܣܥܪ ܘܢܚܬ ܥܕܡܐ ܠܪܘܕܘܣ. ܘܬܡܢ ܐܬܚܙܝܢ ܠܗ.
ܘܟܕ ܐܘܕܥ ܠܢ ܨܒܝܢܗ. ܕܐܣܬܟܠ ܡܬܛܒܒ ܗܘܐ ܕܬܘܒ ܐܣܝܐ ܢܥܒܪ ܡܢ ܒܬܪ ܗܘ

1. Ms. with points. — 2. Ms. ܐܡܛܗܘܢ; corr. Nöld.

said : « Perhaps it is so-and-so who has not been in the city all this time ». Then by the grace of God no ordinary person, but the queen herself, came in to give evidence on behalf of the blessed man, saying : « That man is sick and laid up in such-and-such a villa; for indeed it was by my order also that he went out thither; and only a few days ago he sent to me ». And, when everyone testified that he was in his place, they dropped the matter. And so, while these men wrote forcibly, they gained no hearing, and a message was sent to them to say, « If you can, arrest him, for perhaps he is an impostor. No one has left this place ». Again on another occasion, when this had been forgotten and had blown over, he succeeded in getting an order given him to go as far as the hot spring[1] on account of his diseases, and he was sent away; and he went out and passed over all the islands of the sea-coast[2] and those within the sea as far as Cyprus and visited the believers, and as far as Caesarea; and so he returned without anyone discovering it. Again after this (on which same visitation we ourselves encountered him), he made a visitation and went down as far as Rhodes, and there we were privileged to see him. And, when he told us his intention, that he intended to pass through Asia a second time about six years after the

1. Syr. 'Hamimtha'. Probably some hot spring near Constantinople is meant, not the well-known Hamimtha in Mesopotamia (p. 224; ch. 35). — 2. Phoenice Maritima.

ܪܫܝܬ ܡܛܠ ܕܐܦ ܐܢܚܢ ܗܘ ܣܠܩܝܢ. ܡܟܝܠ ܕܢܚܬ ܡܢ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܠܡܕܝܢܬ
ܡܠܟܘܬܐ ܗܦܟ ܥܡܢ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܟܕ ܝܘܡܐ ܡܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܕܡܢܣܝܘܢ. ܐܬܪܝܐ.
ܦܪܫ ܗܘܐ ܡܢ ܡܗܝܡܢܐ ܙܓܕ ܗܘܝܢ ܒܟܘܠ ܒܝܬܐ. ܘܡܫܟܚܝܢ[1] ܗܘܝܢ ܕܟܢܝܫܝܢ
ܘܡܣܟܝܢ ܠܗ. ܡܢ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ. ܘܡܢ ܡܐܬܝܢ ܒܟܠ ܕܘܟܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܟܢܝ
ܥܒܪܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܒܩܘܪܝܐ. ܐܟܚܕܐ ܕܒܛܪܠܝܣ[2] ܡܕܝܢܬܐ. ܒܓܘܗ ܕܥܕܬܐ ܟܕ
ܡܫܡܫܝܢ ܩܠܝܪܘܣ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܡܫܝܢ ܟܗܢܐ ܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܬܐ ܗܘܝܢ
ܘܒܢܝ ܚܐܪܐ ܝܬܝܪܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܡܢ. ܐܬܝܗܒ ܠܢ ܕܢܬܒ ܠܥܠ. ܒܥܠܝܬܐ
82 r b. ܒܩܛܝܟܘܡܢܝܘܢ[3] ܕܠܥܠ ܕܥܕܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܣܠܩܝܢ ܠܬܠܬܐ ܠܬܠܬܐ ܘܚܡܫܐ ܚܡܫܐ
ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܢܛܪܝܢ ܓܒܪܐ ܥܠ ܬܪܥܐ ܘܡܬܪܢܝܢ. ܘܡܣܕܪܝܢ ܠܗܠܝܢ.
ܘܡܫܕܪܝܢ. ܟܕ ܐܢܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܩܘܪܒܢܐ ܘܩܘܕܫܐ. ܘܩܐܡ ܗܘ ܘܡܒܪܟ ܗܘܐ ܘܝܗܒ
ܩܘܪܒܢܐ ܘܡܫܪܐ. ܘܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘܢ ܕܠܬܚܬ[4]. ܘܬܡܗ ܗܘܝܬ ܒܠܒܝܒܘܬܗ
ܘܚܝܠܬܢܘܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܒܒܝܬ ܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܕܐܦܣܘܣ ܬܘܒ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܟܢ. ܝܬܝܪ

1. Ms. om. ܘ. — 2. Ms. ܕܛܪܠܝܣ. — 3. Ms. ܩܛܝܟܘܡܢܝܢ. — 4. Ms. ܦܫ.

first, since we were ourselves going up from Alexandria to the royal city [1], he returned with us. And so, when we had travelled a day's journey (μανσίων), at every lodging-place, he would send envoys taken from the believers to go among them, and[2] at every place we used to find from a hundred and fifty and from two hundred assembled waiting for him. And thus we passed through the cities and villages together; so that in the city of Tralles inside the church, while the clergy were performing the service, he made more than fifty priests. Since we were a large party, and there were distinguished gentlemen among us, we were given permission to occupy an upper space, in the upper *catechumenia*[3] of the church; and so they would come up there three and five at a time, while men stood at the doors and kept watch, and men who arranged these and sent them on, and this while I myself was carrying the oblation and the sacrament [4], and he was standing and blessing and administering the oblation and dismissing them, and those below were performing the service; and I was amazed at the man's courage and fortitude. In the house of Mar John at Ephesus again the same, more than seventy men

1 This must have been in 541 (see Introd., p. v, which throws back the 1st journey to 535; but, as Theodosius did not leave Alexandria before the end of 536, the 6 years must be one of the author's inaccuracies. See also p. 328, n. 2. — 2. Ms. om. — 3. Women's gallery; see Ducange, s. v. κατηχούμενα. Ms. qtnkwmlywn. — 4. Viz. as a deacon.

ܡܢ ܗܟܝܠ ܡܢܝܢ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ. ܘܟܕ¹ ܡܬܦܩܕܝܢ ܕܒܠܠܝܐ ܠܦܬܝܐ ܕܕܪܬܐ ܡܥܪܒܝܬܐ
ܕܒܝܬ ܡܪܨܦܬܐ ܕܦܠܟܝܐ ܕܗܘ ܕܒܝܬ ܡܪܝ ܝܘܚܢܢ (ܦܠܐܩܝܣ)². ܬܡܢ ܥܒܕ
ܐܢܘܢ ܒܠܠܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܡܢ ܬܡܢ ܬܘܒ ܦܪܫܢ. ܗܘ ܠܟܝܘܣ ܘܡܢ ܬܡܢ
ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܠܦܠܣܛܝܢܐ. ܘܚܢܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ. ܟܕ ܡܬܕܡܪܝܢ ܚܢܢ
ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܥܝܪܬܗ ܠܗܢܐ ܓܒܪܐ ܠܡܣܥܪܘܬܐ [ܕ]ܡܗܝܡܢܐ. ܘ--ܝܗܒ³
[---ܠܟ|ܠ|ܗ ܥܕ|ܬܐ ܟܠܗ ܡܛܠ |ܠ|ܗ. ܟܕ ܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܗܘܐ ܗܘܐ ܠܒܪ. ܐܘܠܨܢܐ
ܠܗܠܝܢ ܕܠܡܕܝܢܬܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܐܝܬ ܗܘܐ. ܘܣܟܝܢ ܕܠܡܣܒܪܐ* ܛܒܐ ܘܡܘܗܒܐ * 82 v° a
ܕܫܐܠܬܗܘܢ¹ ܠܗ ܡܣܟܝܢ ܗܘܘ. ܗܘ⁵ ܕܐܦ ܗܦܟ ܘܐܬܐ. ܘܐܫܟܚ ܠܣܓܝܐܐ
ܕܐܘܠܨܝܢ ܗܘܘ ܘܡܣܟܝܢ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܟܕ ܛܒ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܣܓܝܐܐ ܐܚܪܢܐ
ܐܝܬ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܕܢܦܫܛ ܐܝܕܗ ܠܡܣܡܟ ܡܢ ܕܚܠܬܗ. ܘܗܠܝܢ
ܒܣܘܓܐܐ ܛܢܢܗ ܘܪܒܘܬ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܥܡܗ ܕܓܒܪܐ. ܐܛܪܚ ܠܢ ܕܢܛܥܐ
ܐܘܪܟܐ ܟܠܗ ܕܬܫܥܝܬܐ ܬܢܝܢܢ܆ ܟܕ ܙܥܘܪܝܬܐ ܡܢ ܕܥܒܕܘܗܝ ܐܫܬܥܝܢ ܚܢܢ. ܕܐܝܟ
ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܣܥܘܪܘܬܗ. ܟܕ ܡܢ ܗܝ ܕܐܦ ܣܓܝܐܐ ܗܝ ܡܢ ܕܠܡܫܬܥܝܘ: ܕܫܪܟܐ
ܕܚܝܠܬܢܘܬܗ ܘܡܟܝܟܘܬܗ ܫܬܩܢ. ܕܠܡܐ ܠܒܪ ܡܢ ܛܟܣܐ ܕܬܫܥܝܬܐ

1. Ms. ܟܕ. — 2. Ms. om. — 3. The supplement of v. D. and L. does not agree with the ms.; a disjoined letter precedes ܝ. — 4. Ms. ܕܫܐܠܬܗܘܢ. — 5. Ms. ܝܗܘ.

were assembled; and[1], they having been instructed to assemble[1] by night in the open space in the western court of the paved precinct (?) (πλάκα) of the same house of Mar John, he there ordained them by night. And so from that place we again separated, he to Chios and thence to Alexandria and to Palestine, and we to the royal city, wondering at the grace of God which had stirred up this man to visit the believers, and had given him moreover . . . . to[2] the whole church, while all the time that he had been away those who came to the city had been in distress and had been waiting for him as a good hope and a granter of their requests. And he also returned and came, and found many in distress and waiting for him; since, though there were many others in the city itself, there was no man whosoever to stretch out his hand to ordain by reason of his fear. These things, on account of the abundance of his zeal and the greatness of the goodness of God with the man, impelled us to stray into such a length of narrative, while we have repeated few of his actions, such as relate to the method in which he carried out his visitation, while on that which is indeed too great to tell, the subject of the rest of his brave character and his humility, we have kept silence, lest

1. Ms. om. — 2. Ms. torn.

ܢܥܒܪ. ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܕܠܥܘܗܕܢܐ ܕܗܠܝܢ ܩܕܝܫܐ ܘܛܢܢܐ ܓܢܒܪܐ ܒܐܓܘܢܐ ܕܚܠܦ
ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ: ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܩܕܡܝܐ ܘܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܬܢܝܢܐ. ܠܥܘܗܕܢܐ ܕܡܟܬܒܢܘܬܐ
ܐܫܠܡܢܢ. ܚܕܐ ܡܛܠ ܗܿ[ܝ] ܕܢܗܘܐ ܡܘܬܪܐ ܡܢ ܬܫܥ[ܝܬ]ܗ [ܕ----] ܕܕܒܪܐ
ܕܢܟܦܘܬܗܘܢ ܘܕܡܝܬܪܘܬܗܘܢ ܠܟܠܢܫ. ܘܐܚܪܬܐ ܕܢܬܝܕܥ ܟܠ ܛܝܒܘܬܗ. ܕܗܿܘ
v b. ܕܦܪܩܗ ܠܥܕܬܗ ܒܕܡܗ ܝܩܝܪܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܐܦ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܕܐܘܠܨܢܗ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ
ܥܡܘܕܐ ܕܢܘܗܪܐ ܐܩܝܡ ܒܗ ܠܒܘܝܐܗ. ܕܒܨܠܘܬܗܘܢ ܩܕܝܫܬܐ. ܢܬܒܛܠܘܢ ܡܢ
ܓܘܗ ܦܠܓܘܬܐ ܘܚܪܝܢܐ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܐܡܝܢ. ܘܥܠ ܚܛܝܐ ܕܟܬܒ ܢܗܘܘܢ ܪ̈ܚܡܐ
ܒܨܠܘܬܗܘܢ ܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܝܘܚܢܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܦܣܛܘ
ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܐܓܝܦܛܘܣ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܫܬ. ܕܩܕܝܫܐ ܬܐܘܡܐ
ܪܕܝܦܐ ܘܣܗܕܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܕܪܡܣܘܩ܀

ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܘ ܪܡܝܙܐܝܬ ܘܥܡܛܐܝܬ ܫܪܒܐ ܕܟܠ ܡܕܒܪܢܘܬܗ ܠܬܫܥܝܬܐ:

we exceed the fixed limit. These things which tend to preserve the memory of these holy and zealous men mighty in conflicts (ἀγών) on behalf of religion, the first John and further this second John, we have committed to the record of history, in the first place in order that the world may [reap benefit] from the description [of ...][1] their ascetic and virtuous life, and in the second in order to make known the graciousness of him who saved his church by his precious blood, how in this time of its distress also he set up these two pillars of light in it to comfort it; by whose holy prayers may schisms and strifes be done away from within it until the end, Amen! ⌜And may mercy light upon the sinner who wrote it through their prayers. Amen![2]

The history of the blessed John bishop of the city of Hephaestu in Egypt is ended.

NEXT THE TWENTY-SIXTH HISTORY, OF THE HOLY THOMAS THE PERSECUTED MAN AND MARTYR, BISHOP OF DAMASCUS.

Whereas we have though enigmatically and obscurely set down a nar-

1. Ms. torn. — 2. This is almost certainly a scribe's addition, but is written as part of the chapter.

ܕܐܬ̈ܚܝܢ ܡܬܒܠܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܘܬܕܡܪ̈ܬܐ ܚܕ̈ܬܐ. ܘܠܟܝܢ ܐܬܝܢ ܡܣܝܒܝܢ ܘܡܣܝܥܝܢ ܢܨܚܢܝܢ. ܪܘܚ ܕܒܗ ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ ܢܨܚܬܐ ܠܫܘܪܐ ܕܟܠܗܘܢ. ܐܦ ܠܡܫܝܚܐ ܗܘܐ ܕܠܐܠܗܐ ܠܐܘܕܝܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܗܘܐ ܕܐܦ ܚܪܝܦܘܬܐ ܕܚܝܠܗ ܘܡܫܟܢܘܬܐ ܕܡܕܒܪܢܘܬܗ ܒܥܕܬܗ ܕܟܠܗ̇ ܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܗܘ ܗܘ ܗܘ ܟܝ ܕܝܢ ܕܗܠܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܩܕܝܫܐ[1]. . . . . . .

. . . .

ܬܘܒ[2] ܬܫܥܝܬܐ (ܥܣܪܝܢ ܘܫܒܥ)[3] ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܫܡܗ̇[4] ܫܘܫܢ[5] ܀

* E 94 v° B 178 r° b.

ܚܝܠܗ ܗܟܝܠ[6] ܚܣܝܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܒܡܚܝܠܘܬܐ ܐܢܫܝܬܐ ܡܕܡ ܡܫܬܒܚ ܘܡܬܚܙܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܟܠ ܒܣܪ ܩܕܡܘܗܝ. ܗܘ ܗܘܐ ܡܚܝܠܢܐ[7] ܕܡܚܝܠܐ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܒܓܒܪ̈ܐ[8] ܪܘܪ̈ܒܐ ܒܚܝܠܗܘܢ: ܐܘ[9] ܚܣܝ̈ܢܐ ܒܩܘܡܬܗܘܢ ܡܚܘܐ ܥܒܕܐ ܡܥܒܕܢܘܬܗ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܢܫ̈ܐ ܡܚܝ̈ܠܬܐ ܘܡܟܝ̈ܟܬܐ ܘܬܫܝ̈ܫܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܗܟܢܐ[10] ܚܣܢܐ ܘܠܒܘܒܐ ܠܗܝܢ. ܕܒܩܪܒܐ ܕܢܩܘ̈ܡܢ ܩܪ̈ܒܝܢ

1. The rest of this ch., the 3 following chs., and part of ch. 30 are lost in A, but chs. 27-29 may be recovered from other mss.; see Introd., p. x. — 2. B ins. ܘܡܛܠ (praec. ch. 19). — 3. Mss. om. — 4. B ins. ܗܘܬ. — 5. E ins. ܕܠ ܠܗܠܝܢ ܐܢܫ̈ܐ ܕܢܫ̈ܐ. — 6. B ܓܝܪ — 7. B ܕܡܚܝ̈ܠܐ. — 8. B ܓܒܪ̈ܐ. — 9. B ins. ܓܝܪ — 10. B om.

rative concerning the divine dispensation through these two brave warriors and true pastors John and John, we must after the same pattern introduce into the series that is connected with them this third saint also, Thomas the bishop, the whole of whose keen enthusiasm and active administration in God's church is the same as theirs. For, as the holy[1]. . . . .

Next the twenty-seventh[2] history, of a blessed virgin of Christ whose name was Susan.

The strong power of Christ who is God therefore, which is wont to be glorified and displayed in human weakness 'in order that no flesh may boast before him'[3], this strengthener of the weak is wont to display its operation not only through men of great size or mighty strength, but also in weak, feeble, powerless women, insomuch that it gives them such force and courage that they show mighty valour in fight not only 'with flesh and blood' (or

1. The rest of the chapter is lost. — 2. Mss. om.; see Introd., p. x. — 3. 1 Cor., i, 29.

ܒܥܠܘܒܐ ܣܢܛܐܠܝܬܐ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܒܗܢ ܒܒܣܪܐ ܘܕܡܐ. ܐܘ ܒܗܢ ܣܢܐ ܘܡܩܒ̈ܠܢܐ.
B f. 88 v° a. ܘܩܘܠܣ̈ܐ ܕܪ̈ܓܝܓܬܐ ܒܣܪ̈ܢܝܬܐ ܘܕܡ̈ܝܐ. ܐܠܐ ܠܘܩܒܠ ܐܪ̈ܟܘܣ ܘܫܘ̈ܠܛܢܐ[1].
ܘܠܘܩܒܠ ܐܚ̈ܝܕܝ ܥܠܡܐ ܕܗܢܐ ܚܫܘܟܐ. ܘܠܘܩܒܠ ܪ̈ܘܚܐ ܒܝ̈ܫܬܐ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ.
ܕܠܘܩܒܠ ܗܠܝܢ ܢܚܘܘܢ ܓܢܒܪ̈ܘܬܐ ܚܝܠܬܢܝܬܐ ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗܘܢ[2] ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ[3]
ܚܝܠܬܢܐ[3] ܒܦܠܓܘܬܐ[3] ܕܝܠܘ̈ܕܐ ܘܝܢܩ̈ܐ ܛܠܝܐ. ܕܡܬܛܝܒܝܢ ܘܐܬܝܢ ܕܢܬܟܬܫܘܢ
ܥܡܗ܀ ܐܦ ܓܝܪ[4] ܗܘܐ ܠܢ ܗܘ ܣܒܝܪ ܒܝܕ ܦܘܠܘܣ: ܐܠܗܝܬܐ[5] ܒܗ ܕ
E f. 95 r. ܐܡܪ. ܕܒܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ ܠܝܬ ܕܟܪܐ ܘܠܐ ܢܩܒܬܐ. ܘܠܐ ܥܒܕܐ ܘܠܐ ܒܪ ܚܐܪܐ.
ܗܟܝܠ ܗܕܐ ܗܝ ܩܕܝܫܬܐ ܓܢܒܪܬܐ ܒܡܫܝܚܐ[6]: ܒܗ ܕܐܬܗܪܬܢܝ ܒܚܙܘܗ̇
ܘܒܡܡܠܠܗ̇ ܘܒܚܝܠܬܢܘܬܗ̇ ܕܒܐܠܗܐ. ܠܐ ܐܣܬܒܪܬ ܠܝ ܕܡܫܢܝܐ ܒܡܕܡ. ܠܫܪܒܐ
ܕܬܫ̈ܥܝܬܐ[7] ܕܩܕ̈ܝܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܥܡܗܘܢ ܒܗ ܒܬܪܥܐ ܐܠܝܨܐ ܪܗܛܐ ܕܬܥܘܠ ܐܦ
ܗܝ[8]. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܥܠܬ ܒܗ ܡܢ ܩܕܝܡ܀ ܛܘܒܢܝܬܐ ܕܝܢ ܗܕܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܬܚܦܛܢ ܒ
ܒܥܘܩܒܐ ܠܡܐܠܦ ܚܬܝܬܐܝܬ ܡܢܗ̇. ܓܢܣܗ̇ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ[9] ܡܢ ܐܪܙܘܢ ܕܦܪ̈ܣܝܐ.
ܘܟܕ ܛܠܝܬܐ[10] ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ ܒܪܬ ܬܡܢܐ ܫܢ̈ܝܢ. ܗܝ ܕܝܢ ܡܢ ܓܢܣܐ ܪܒܐ[11]: ܡܢܗ

1. B ܘܡܩܒ̈ܠܢܝܬܐ. — 2. E om. — 3. E pl. — 4. B ܐܦ ܓܝܪ ܗܝ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ. — 5. B ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܠܓܠܛܝ̈ܐ. — 6. B ܗܝ ܓܢܒܪܬܐ ܒܡܫܝܚܐ ܘܩܕܝܫܬܐ. — 7. E ܕܬܫ̈ܥܝܬܐ ܕܩܕ̈ܝܫܐ. — 8. B ܗܘܐ. — 9. B ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ ܓܢܣܗ̇. — 10. B om. — 11. B ܟܕ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ ܛܠܝܬܐ ܒܪܬ ܬܡܢܐ ܫܢ̈ܝܢ ܗܝ ܕܐܦ ܡܢ ܓܢܣܐ ܪܒܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ.

with insidious passions and the enticements of fleshly lusts and so on), 'but against principalities (ἄρχας) and authorities, and against the rulers of the world of this darkness, and against evil spirits under heaven'[1], so that against these they show mighty prowess and mock at them as a mighty man mocks at a party of babes and sucklings who make themselves ready and come to fight with him.

For this also was declared to us through the most wise Paul in that he says: « In Christ Jesus is no male nor female, nor bond nor free »[2]. So therefore this holy woman valiant in Christ, in that she astonished me by her appearance and speech and strength in God, did not seem to me to be in any way out of place in the series of histories of the saints, with whom she also is pressing to enter by the same narrow gate[3], as she has indeed already entered.

This blessed woman, as by inquiry we succeeded in learning accurately from her, was by her birth (γένος) from Arzun[4] of the Persians. And, when this woman was a girl of eight, that is of high family (γένος), from her

1. Eph., VI, 12. — 2. Gal., III, 28. — 3. Matth., XIII, 24. — 4. Arzanene.

ܘܫܘܪܝܗ ܢܘܗܪܐ[1] ܕܚܝܘܗܝ ܕܢܚ ܗܘܐ[2] ܒܪܥܝܢܗ. ܥܕܡܐ[3] ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܗܘܘ ܒܢܝܢܫܐ.
ܒܟܪܝܘܬܗ ܘܒܢܟܦܘܬܗ ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܘܬܗ[4]. ܫܡܗ ܕܝܢ ܐܬܝܗܒ ܗܘܐ ܡܢ ܐܒܗܝܗ ܐܝܟ
ܕܒܢܒܝܘܬܐ ܒܘܪܟܬܐ. ܗܝ ܕܫܪܝܪܐܝܬ ⌈ܒܘܪܟܬܐ ܫܡܝܢܝܬܐ ܩܒܠܬ. ܗܕܐ ܗܟܝܠ
ܡܝܬܪܬܐ[5]. ܗܘܐ ܠܗ ܚܘܫܒܐ ܕܬܐܙܠ ܗܘܬ[6] ܠܡܣܓܕ ܒܕܘܟܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܕܦܘܪܩܢܐ
ܕܚܝܝܢ ܐܬܥܒܕ ܒܗܝܢ[7]. *ܘܡܬܟܬܫܐ ܗܘܬ ⌈ܠܡܫܐܠ ܠܐܒܗܝܗ. ܘܗܢܘܢ[8] ܓܚܟܝܢ ܗܘܘ
*ܒܗ ܒܛܠܝܘܬܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܥܕܟܝܠ ܦܫܩܝܢ[9] ܠܐ ܝܠܦܬܝ[10]: ܘܠܐܘܪܫܠܡ ܨܒܝܐ
ܠܡܐܙܠ. ܗܝ ܕܝܢ ܫܬܝܩܐ[11] ܘܢܛܪܐ ܒܠܒܗ. ܘܒܗܘܢ[12] ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܨܠܝܬ
ܘܐܡܪܐ[13]. ܡܪܝܐ ܐܢ ܨܒܐ ⌈ܐܢܬ ܒܚܝܝܗ[14] ܕܢܦܫܝ ܕܘܝܬܐ. ܬܪܘܨ ܩܕܡܝ ܐܘܪܚܟ. ܘܥܛܪ
ܠܝ ܠܘܝܬܐ. ܘܦܪܘܩ[15] ܢܦܫܝ ܡܢ ܛܘܠܫܐ ⌈ܕܣܝܢܐ ܣܢܝܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܘܗܕܝܢ
ܛܠܝܬܐ[16] ܐܝܟ ܡܐ ܕܗܝ ⌈ܡܫܬܥܝܐ ܗܘܬ[17] ܠܢ. ܟܕ ܐܠܨܬܗ ܣܓܝ. ܫܠܡܬ[18] ܢܦܫܗ
ܒܐܝܕܝ ܡܪܝܐ ܘܥܪܩܬ. ܘܡܢ ܕܪܕܬ ܐܝܟ ⌈ܬܠܬܐ ܐܘ[6] ܐܪܒܥܐ ܡܝܠܝܢ. ܐܫܟܚܬ ܣܝܥܬܐ

* B 178 v° b

* E 95 v°.

1. B ins. ܪܒܐ. — 2. B ins. ܒܗ. — 3. B ins. ܕܠܡܐ — 4. B ܘܒܢܟܦܘܬܗ ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܘܬܗ. — 5. B ܡܝܬܪܬܐ ܡܢ ܟܠ ܛܝܒܘܬܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܝܬܪܬܐ ܗܘܬ — 6. B om. — 7. B ܗܘܬ ܠܗ ܘܦܘܪܩܢܐ ܐܬܥܒܕ ܒܗܘܢ ܕܚܝܝܢ — 8. B ܡܢ ܕܝܢ ܗܘ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܕܟܪܝܘܬܗ ܘܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܗܘܐ ܢܗܘܐ. ܗܘ ܕܝܢ — 9. B ins. ܡܠܬܐ. — 10. E ܝܠܦܬܝ. — 11. B ܫܬܩܬ. — 12. B ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܡܢ ܒܬܪ ܫܢܝܢ ܫܒܥ ܗܘܐ. — 13. E ܘܐܡܪܐ. — 14. B ܒܚܝܝܗ ܕܢܦܫܝ ܕܘܝܬܐ ܗܘ. — 15. B ܠܝ ܘܦܪܘܩ. ܠܘܝܬܐ ܗܘܐ ܠܝ ܘܦܪܘܩ — 16. B ܛܠܝܬܐ. ܡܫܬܥܝܐ ܗܘܬ ܠܢ ܟܕ ܡܐ ܕܐܠܨܬܗ. ܗܝ ܕܝܢ ܐܝܟ ܛܠܝܬܐ — 17. B ܡܫܬܥܝܐ. 18. B ܥܠ ܗܕܐ ܫܠܡܬ. ܐܫܠܡܬ ܢܦܫܗ ܠܡܪܝܐ.

very beginning the light of her life rose in her mind, until men marvelled at her sorrow and modesty and devoutness; and her name given her by her parents, as by way of prophecy, was 'blessing'[1], who truly received a heavenly blessing. This virtuous woman formed the plan of going and worshipping in the holy places in which the salvation of our life was effected, and she continued asking her parents' leave, and they would laugh at her childhood and say : « You have not yet learned to interpret[2], and do you wish to go to Jerusalem? », but she on her part was silent and kept it in her heart[3]. And[4] in the same days she prayed and said : « Lord, if thou wishest for the life of my wretched soul, 'make thy way straight before me'[5] and provide an escort for me, and save my soul from the stain of the hateful mire of this world ». Then the child, as she herself would repeat to us, when I pressed her much, placed her soul in the Lord's hands and fled. And after traversing ⌈three or four[6] miles she found a large party of women

1. Sc. Eulogia. — 2. Sc. writing, i. e. to read (?). To make the meaning clearer the scribe of B has inserted ܡܠܬܐ (speech). — 3. Luke, II, 19. — 4. The scribe of B has inserted 'about 7 years afterwards', probably because the notion of a child of 8 setting off alone for Jerusalem staggered him, though he thereby makes the words 'in the same days' meaningless. That she was really only 8 is scarcely credible, and is probably one of the author's loose statements. — 5. Ps. V, 9. — 6. B '4'. V. D. and L. wrongly 'quadraginta'.

ܢܫ̈ܐ ܕܢܦܩܝܢ ܘܓܒܪ̈ܐ ܕܐܙܠܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܟܕ ܢܩܦܬ ܠܗܘܢ ܘܫܐܠܬ
ܘܝܠܦܬ. ܚܕܝܬ[1] ܘܪܘܙܐ ܗܘܬ ܘܡܫܒܚܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܡܪܐ ܗܘܬ. ܛܘܒܝ ܕܨܒܐ ܡܪܝܐ
ܒܦܘܪܩܢܝ. ܘܐܝܟ ܫܐܠܬܗ[2] ܥܢܢܝ ܠܝ. ܘܚܣ ܠܝ ܡܢ ܟܝܠ ܕܐܗܦܘܟ ܠܘܬ ܥܠܡܐ
ܐܘ ܠܘܬ ܓܢܣܐ. ܐܘ ܠܘܬ ܐܒܗ̈ܐ ܘܐܡܘܬ. ܐܠܐ ܠܘܬ ܗܘ ܕܕܒܪܢܝ ܐܙܠܐ ܐܢܐ. ܘܗܘ[3]
ܢܗܘܐ ܠܝ ܐܒܐ ܘܐܚܐ. ܘܡܪܐ ܘܡܚܝܢܐ[4] ܒܬܪ̈ܝܗܘܢ ܥܠܡ̈ܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܐܬܡܛܝܬ
ܒܚܕܘܬܐ. ܘܟܕ ܣܓܕܬ ܬܡܢ: ܘܨܒܘ ܠܡܗܦܟ ܒܢܝ̈ ܕܘܒܪܗ̇. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ̇
ܕܬܗܦܘܟ ܥܡܗܘܢ ܐܝܟ ܒܪܬ ܐܬܪܐ[5]. ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܠܐ ܫܒܩܝܢܢ ܠܟܝ ܒܗܢܐ ܐܬܪܐ.
ܗܝ ܕܝܢ ܦܪܫܬ ܡܢܗܘܢ[6]. ܘܬܘܒ ܠܐ ܚܙܐܘܗ̇. ܘܡܫܐܠܐ ܕܬܫܟܚ ܕܝܪܐ ܕܬܥܡܪ ܒܗ.
ܘܝܠܦܬ ܕܐܝܬ ܕܝܪܐ ܪܒܐ ܕܢܫ̈ܐ. ܒܝܬ[7] ܐܣܩܠܘܢ ܠܥܙܐ[8]. ܘܠܬܡܢ
ܬܪܨܬ. ܘܠܬܪܥܝܬܐ[9] ܠܘܬ ܨܒܝܢܗ̇ ܐܘܕܥܬ. ܘܡܛܠ ܕܐܥܫܝܢ ܗܘܐ ܕܝܪܐ ܗܘ. ܐܡܪܐ
ܠܗ̇ ܣܒܬܐ ܗܝ. ܕܐܢܬܝ ܒܪܬܝ ܗܪܟܐ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܐܢܬܝ[10] ܠܡܥܡܪ. ܡܛܠ ܕܛܠܝܬܐ
ܐܢܬܝ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܐܢܬܝ ܡܣܝܒܪܐ[11] ܥܡܠܐ ܕܫܘܠܛܢܐ. ܘܗܘܝܬ ܐܦ [illegible] ܕܡܠܟܐ

1. B ܚܕܝܬ. — 2. E ܫܐܠܬܗ. — 3. B ܘܗܘ. ܐܢܐ ܐܙܠܐ ܕܡܕܒܪܢܝ ܘܚܕܢܝ. — 4. B ܐܒܐ ܘܐܡܐ ܘܐܚܐ ܘܡܪܐ ܘܡܚܝܢܐ. — 5. B ܠܐܬܪܐ. — 6. B ܦܪܫܬ ܡܢܗܘܢ. 7. B ܒܝܬ. — 8. B ܠܥܙܐ. — 9. B ins. ܕܝܪܐ. — 10. B ܡܫܟܚܐ. — 11. B sing.

and men travelling along the road to Jerusalem; and, having joined them and made inquiries and learnt it, she rejoiced and would exult and praise God, and would say : « Blessed am I, for the Lord has wished for my salvation, and has answered me according to my petition. And far be it from me henceforth to return for the world or for kin (γένος), or for parents, and die. But I am going to him that led me, and he himself will be to me father[1] and brother, and Lord and Saviour in both worlds ». And thus she reached Jerusalem with joy; and, when she had worshipped there, and her companions desired to go back, they continued requesting her to return with them as being a countrywoman, saying, « We will not leave you in this country ». But she separated from them, and they did not see her again. And she made inquiries to find a monastery in which to live; and she learned that there was a large women's monastery betwen Ascalon and Gaza; and thither she directed her steps; and she made her wish know to the portress. And, since that monastery was severe (?)[2], that old woman said to her : « You, my daughter, cannot live here, since you are a girl, and you cannot bear

1. B ins. 'and mother'. — 2. This is appy. the meaning of ܥܫܝܢ here, as v. D. and L. and P. Smith take it; but the word expresses size or intensity, and, though it is not infrequently applied to ascetic practices in the sense of 'severe', it is a great stretch of language to use it of a monastery in which severe asceticism is practised. In ch. 58 (f. 133 v° b), it is applied to a monastery in the sense of 'extensive'; but this seems out of place here.

ܠܕܝܪܐ ܠܐ ܫܘܝܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܢܟܦܬܐ ܡܛܠ ܕܐܟܣܢܝܬܐ ܗܘܬ[1]. ܘܒܐܬܪܐ ܢܘܟܪܝܐ
ܐܬܥܝܩܬ[2] ܐܬܬܝܒܬ ܗܘܬ[3]. ⌈ܘܝܬܒܐ ܗܘܬ ܩܕܡ ܬܪܥܐ ܘܒܟܝܐ[4] ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ. ܟܕ
ܛܪܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܗܝ ܠܐ ܡܬܬܙܝܥܐ[2]. ⌈ܒܬܪ ܕܝܢ[5] ܕܝܠܦܘ ܕܐܟܣܢܝܬܐ⌉ ܩܒܠܘܗ.
ܘܥܠܬ[6]. ܟܕ ܡܒܣܪܝܢ ܥܠ ܛܠܝܘܬܗ. ܘܟܕ ܝܠܦܘ ܕܡܢ ܐܝܢܐ ܐܬܪܐ ܠܐܝܢܐ ܐܬܬ.
ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܝܟ ܗܘ[7] ܕܡܬܛܥܝܢ ܥܠܝܗ. * ܕܡܢܐ ܡܘܬܪܐ ܠܟܝ ܒܪܬܝ ܐܝܬ ܗܘܐ *E 96 v°.
ܠܟܝ ܕܬܦܩܝܢ ܘܬܘܒܕܝܢ ܢܦܫܟܝ[8] ܒܣܝܢܐ ܕܚܛܝܬܐ ܗܟܢܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܕܚܙܐ[9]
ܗܘܐ ܠܟܝ ܕܗܟܢܐ ܛܠܝܐ[10]. ܘܐܝܬܝܟܝ ܒܠܚܘܕܝܟܝ. ܘܠܐ ܦܓܥ ܗܘܐ
ܒܟܝ ܣܛܢܐ. ܐܦܢ ܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ. ܕܠܐ ܒܝܘܡܟܝ[11] ܢܘܒܕܟܝ. ܗܝ ܕܝܢ
ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܫܬܥܝܢ ܛܘܒܢܝܬܐ ܕܥܡܗ ܗܘܝ ܕܡܢ ܩܕܡܝܢ ܝܠܦܢ ܡܢܗ. ܐܡܪܐ
ܗܘܬ. ܕܡܛܠ ܡܪܢ ܨܠܝܢ ܥܠܝ. ܕܡܣܒܪܐ ܐܢܐ ܒܗܘ ⌈ܕܐܓܥܠܬ ܠܗ[12] ܢܦܫܝ.
ܕܠܐ * ܫܒܩܢܝ ܕܐܬܚܒܠ[13]. ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܝ. ܘܗܟܢܐ ܠܡ[14] ܐܘܕܝܘ ܠܐܠܗܐ. ܗܝ *B 179 r° b.
ܕܝܢ[15] ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܫܪܝܬ ܒܕܒܪܐ ܪܘܪܒܐ. ܘܒܥܘܒܕܐ ܩܫܝܐ ܕܥܡܠܐ ܘܕܨܘܡܐ ܘܕܢܟܦܘܬܐ[16]

1. B om. — 2. B ins. ܗܘܬ. — 3. B ins. ܠܗ. — 4. B ܬܪܥܐ ܥܠ ܘܒܟܝܐ ܗܘܬ ܝܘܡܬܐ ܫܒ. — 5. B ܒܬܪ ܕܝܢ. — 6. B ܘܥܠܬ ܘܩܒܠܘܗ. — 7. B ܗܘ. — 8. B ܢܦܫܟܝ. — 9. B ܚܙܐ. — 10. B ins. ܘܐܝܬܝܟܝ. — 11. B ܒܝܘܡܬܟܝ. — 12. B ܕܐܓܥܠܬ ܠܗ. — 13. E ܕܐܬܚܒܠܘ. — 14. B ܓܝܪ ܘܗܟܢܐ ܐܘܕܝܘ ܠܐܠܗܐ ܒܣܒܪܬܐ. — 15. B ܠܛܒܘܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܡܢ ܗܝܕܝܢ. — 16. E ܘܕܢܟܦܘܬܐ; corr. later.

burdens and labours; and moreover also your own delicacy is unsuited for a monastery ». But the devout woman because she was a stranger and in a strange country was distressed; and she remained sitting before the gate and weeping for seven days, while they tried to drive her away and she did not move. Then, after they had learned that she was a stranger, they received her; and she came in, while they looked down upon her tender years. And, when they learned from what country to what country she had come, they would say to her as if distressed over her, « What profit was it to you, my daughter, to come out and ruin your soul in the mire of sin in this way? Who is there whom, if he were to see that you are so young, and especially that you are alone, Satan would not set upon you even against his will, to ruin you before your day? » But she, as the blessed women who were with her would relate that they had originally learned from her, would say : « For our Lord's sake pray for me; since I hope in him to whom I have committed myself that he has not suffered me to be ruined, and will not suffer me ». And so (she said) they gave thanks to God. But she from that time began to follow great modes of life, and austere practices of labours and abstinence and devoutness, though they

ܥܪܩܬ. ܟܕ ܐܦ ܒܟܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܛܠ ܥܕܢܐ ܕܛܠܝܘܬܗ. ܕܠܐ ܬܬܡܪܐ[1]
ܒܗܠܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܐܚܘܬܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܠܩܘܒܠܗܝܢ ܡܘܣܦܐ ܗܘܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܪܝܢ
ܬܪܝܢ ܘܬܠܬܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܩܘܝܐ ܗܘܬ. ܘܗܝܕܝܢ ܠܛܠܦܚܐ ܒܠܚܘܕ ܠܡܐܟܠ ܗܘܬ.
ܘܫܗܪܐ ܕܟܠܗ ܠܠܝܐ ܒܙܘܝܬܐ ܩܐܡܐ ܗܘܬ. ܘܡܠܬܐ ܠܒܪ ܒܟܠܗ ܝܘܡܐ ܐܦܠܐ
ܠܐ ܡܫܬܡܥܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܠܒܢܝܢܫܐ[2] ܠܐ ܢܦܩܐ ܗܘܬ. ܟܕ ܐܦܢܐ ܡܬܒܥܝܐ ܗܘܬ
ܡܢ ܚܒܪܬܗ ܐܘ ܟܠܗ[3] ܓܘ ܥܝܢܗ: ܡܢ ܕܥܠܬ ܠܕܝܪܐ ܗܘ ܠܐ ܚܙܝܬ. ܘܓܘܚܟܐ[4]
ܡܢ ܦܘܡܗ ܠܐ ܢܦܩ. ܟܕ ܚܙܝܢ[5] ܕܘܒܪܘܗܝ ܕܛܘܒܢܝܬܐ. ܕܟܡܐ ܕܩܛܝܢ ܗܘܝ[6]
ܕܢܟܠܝܘܗ ܐܝܟ ܦܢܝ ܕܛܠܝܘܬܗ ܗܘܬ: ܗܝ ܡܘܣܦܐ ܗܘܬ ܥܠ ܗܕܐ ܢܟܦܘܬܐ ܠܫܢܬܐ ܘܠܬܪܬܝܢ.
ܡܟܝܠ ܗܝ ܕܐܝܟ ܛܠܝܬܐ[2] ܡܫܝܛܐ ܡܫܝܛܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܡܟܝܠ[7] ܐܝܟ ܡܝܩܪܬܐ
ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ[2]. ܟܕ ܐܦ ܫܡܗ ܗܝ ܫܚܠܦܬ ܩܕܡ ܕܬܥܘܠ ܠܕܝܪܐ: ܕܕܠܡܐ ܢܐܬܐ ܐܢܫ ܡܢ[8]
ܓܢܣܗ ܘܢܒܥܐ ܘܢܫܟܚܝܗ. ܘܫܘܫܢ ܫܡܗ ܢܣܒܬ. ܟܕ ܕܝܢ ܐܝܟ ܥܣܪ ܫܢܝܐ
ܐܝܟ[2] ܥܣܪ ܒܗܠܝܢ ܕܘܒܪܐ ܦܠܚܐ ܗܘܬ. ܪܕܘܦܝܐ ܥܠ ܕܝܪܗܝܢ ܩܡ. ܕܐܘ ܢܫܬܠܡܢ[9]

1. B ܬܬܡܪܐ. — 2. B om. — 3. B ܐܘ ܟܠܗ ܓܘ ܥܝܢܗ ܡܢ ܚܒܪܬܗ. — 4. B ins. ܦܐܡ. — 5. B ins. ܗܠܝܢ. — 6. B ins. ܗܘܘ ܠܗ. — 7. B ins. ܗܘܬ. — 8. B ins. ܐܘ ܡܢ ܩܪܝܒܝܗ. — 9. B ins. ܠܚܪܫܘܬܐ ܕܟܠܩܝܕܘܢܐ.

tried to prevent her and used to smite her on account of her childish age, that she might not apply herself to these things more than all the sisters; and she on her side would increase them the more; so that she would go for two and three days at a time, and then eat lentils only, and she would keep a whole night's vigil standing in a corner (γωνία); and no single word from her mouth would be uttered to human beings all day unless it was demanded, while none of her companions saw her face openly or the whole of the inside of her eye from the time that she entered that monastery, and no laughter came out of her mouth. When they saw the blessed woman's ways of life, that in proportion as they strove to prevent her on the ground of her tender years she on her side went on adding to this serious demeanour for a year and two years, then her that they had despised as a child they now regarded as a venerable woman; and she herself had also changed her name before entering the monastery, lest any of her kin (γένος) should come and make inquiries and discover her; and she took the name of Susan. When she had been practising these habits for about ten years, a persecution was set on foot against their monastery to make them either submit[1] or quit.[2]

1. B ins. 'to the impiety of Chalcedon'. — 2. 519 (see p. 352, n. 2). The persecution in Palestine probably began sooner than in Mesopotamia, where Monophysites were in a large majority.

ܐܘ ܢܫܩܘܢ[1]. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܥܘܡܪܐ ܪܒܐ * ܘܡܝܩܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ.[2] ܣܓܝܐܬܗܝܢ *B 179 v° a.
ܐܬܐܚܕܝ ܘܐܫܬܠܡܝ. ܘܡܢܗܝܢ ܠܗܠ ܘܠܗܠ ܐܬܒܕܪ. ܛܘܒܢܝܬܐ ܕܝܢ ܐܬܐܠܨܬ ܒܬܪܬܝܢ
ܗܕܐ ܠܗ. * ܚܕܐ[3] ܕܬܫܢܐ ܡܢ ܕܝܪܐ ܗܢܘܢ. ܘܐܚܪܬܐ[4] ܕܬܦܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܒܝܫܬܐ.[5] * E 97 v°.
ܗܝܕܝܢ ܐܬܚܫܒܬ[6] ܕܬܦܘܩ. ܘܬܐܙܠ ܠܡܕܒܪܐ ܕܠܗܠ ܡܢ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܬܡܢ ܬܗܘܐ.
ܘܡܚܕܐ ܢܦܩܬ. ܟܕ ܗܘܐ ܦܠܓܘܬܐ ܪܒܬܐ ܐܦ ܒܐܝܠܝܢ ܕܐܫܬܥܒܕ[7] ܟܕ ܐܡܪܝܢ.
ܡܛܠ[8] ܕܫܘܫܢ ܢܦܩܬ. ܘܠܐ ܚܢܢ ܡܩܘܝܢܢ. ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܡܝܬܪܬܐ ܕܠܐ
ܐܫܬܠܡܝ ܕܚܡܫܐ[9] ܡܢܗܝܢ ܢܩܦܝ ܠܗ. ܟܕ ܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗ ܡܛܝܒܐ ܗܘܬ ܕܬܐܙܠ.
ܘܗܠܝܢ ܐܡܪܢ ܗܘܝ ܠܗ. ܕܡܫܟܚܐ ܕܢܬܦܪܫ ܡܢܟܝ ܠܝܬ[10]. ܗܝ ܕܝܢ ܡܢ ܕܐܬܐܠܨܬ.
ܓܠܬ ܠܗܝܢ ܪܥܝܢܗ ܟܕ ܐܡܪܐ. ܕܠܐ ܬܐܬܝܢ ܥܡܝ. ܕܐܢܐ ܓܝܪ ܒܦܣܝܩܬܐ[11] ܐܢ ܡܪܢ
ܡܨܠܚ ܠܝ[12] ܐܝܟ ܕܡܥܕ. ܠܡܕܒܪܐ ܐܙܠܐ ܐܢܐ. ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܐܘܦ ܗܢܝܢ[13] ܡܠܬܐ.
ܕܐܦ ܚܢܢ ܥܡܟܝ ܐܙܠܝܢ ܠܡܕܒܪܐ. ܘܟܕ ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܝ ܠܡܬܒ[14] ܠܐܠܦܐ
ܣܠܩܝ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܘܫܡܥܬ ܛܘܒܢܝܬܐ[15] ܛܒܐ ܕܕܘܟܬܐ ܚܕܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܠܓܘ

1. B ins. ܕܝܢܐ ܘܒܝܬ. — 2. B ins. ܘܡܢܗܝܢ. — 3. B ܘܡܫܬܠܡܝܢ. ܘܡܢܗܝܢ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܠܗܠ ܘܠܗܠ. ܛܘܒܢܝܬܐ ܕܝܢ ܒܬܪܬܝܢ ܐܬܐܠܨܬ ܚܕܐ ܗܝ — 4. B ܐܘ E pl — 5. B ܒܝܫܬܐ. — 6. B ins. ܕܝܢ. — 7. B ܐܘ ܗܝܡܢܘ ܪܒܐ ܐܬܦܠܓܘ ܘܐܫܬܥܒܕܝܢ — 8. B ܘܡܛܠ. — 9. B ܚܡܫܐ ܡܢܗܝܢ ܕܪܝܫܢܝܬܐ. — 10. B ܠܐ ܐܝܬ. — 11. B om. ܒ — 12. B ܡܥܕ. — 13. Mss. ܗܢܝܢ. — 14. B ܠܡܬܒ. — 15. B ܫܡܥ.

Since it was a large and celebrated convent, the majority of them were detained and conformed, and some were scattered this way and that. But the blessed woman was pressed by two alternatives, one of removing from the monastery, and the other of falling into the evil faith. Then she resolved to leave, and go into the desert beyond Alexandria, and live there. And she left at once, while a great division arose even among those who had submitted in that they said, « Now that Susan has left, neither will we stay ». But of the leading women who had not conformed five of them[1] attached themselves to her, while she was prepared to go alone; and these would say to her : « It is impossible for us to be separated from you ». But she, after she had been compelled, revealed her intention to them, saying : « Do not come with me; since for my part, to put it shortly, if the Lord prosper me as he is wont to do, I am going to the desert ». But they also as well stated their determination, « We too will go with you to the desert ». And, when they refused to give way, they embarked on a ship and crossed to Alexandria. And the blessed woman heard a report of a place in the desert beyond the house of Mar Menas[2]; and she directed her steps thither,

1. Sic syr. — 2. See p. 209, n. 2.

ܡܢ ܟܦܪܐ ܡܬܩܪܐ ܡܢܕܝܣ[1]. ܘܠܚܪܬܐ ܠܥܘܡܪܐ. ܘܐܬܚܘܬ ܟܠܗ ܐܢܫܝ ܡܬܛܘܒܢܝܢ ܡܢ
E 98 r°. ܛܘܒܢܝܬܐ ܚܕܐ ܕܫܪܝܬ ܡܢܗܝܢ. ܗܘ ܕܒܢܝܐ ܕܢܛܘܪܬܐ ܕܒܪ̈ܒܪܝܐ ܗܘܐ. ܦܘܪܓܘܣ ܕܝܢ
B 179 v° b ܕܡܬܩܪܝܬܐ[2] ܗܘܐ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܦܘܪܓܘܣ ܚܕ ܕܒܢܐ[3] ܠܢܛܘܪܬܐ
ܕܒܪ̈ܒܪܝܐ[4]. ܘܥܠܘ ܗܘܘ ܐܦ ܗܠܝܢ ܚܡܫ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܒܛܢܢܐ ܡܝܬܪܐ. ܘܥܡܪܝܢ
ܒܗ. ܘܥܠܬ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܘܢܣܒܬ ܠܗܝܢ ܦܘܠܚܢܐ ܡܢ ܟܦܪܐ ܗܘ. ܘܗܟܢܐ
ܒܐܝ̈ܕܝܗܝܢ[5] ܗܘܘ ܦܠܚܢ ܠܣܘܢܩܢܝܗܝܢ[6] ܘܡܬܬܪ̈ܣܝܢ[7]. ܘܐܠܗܐ ܒܨܐ ܗܘܐ
ܒܗܝܢ. ܗܘ ܕܚܙܐ ܛܢܢܗܝܢ ܘܬܘܟܠܢܗܝܢ[8] ܕܒܗ. ܡܥܪܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܐܝܬ ܗܘܐ
ܠܒܪ ܡܢ ܦܘܪܓܘܣ ܗܘ ܒܡܕܒܪܐ[9] ܕܚܦܝܪܐ ܒܐܪܥܐ ܠܬܚܬ. ܘܒܙܒܢ ܗܘܐ ܗܘܐ
ܠܗ ܒܗ ܐܢܫ ܛܘܒܢܐ[10]. ܟܕ ܕܝܢ ܥܒܪܬ ܥܡܪܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܢܦܩܐ[11] ܗܘܬ
ܘܡܬܟܪܟܐ[12] ܒܡܕܒܪܐ ܘܡܨܠܝܐ. ܘܒܪܕܝܬܗ̇ ܐܙܠܬ ܐܫܟܚܬ ܠܗ̇ ܠܡܥܪܬܐ ܗܝ.
ܘܒܪ ܫܥܬܗ̇[13] ܢܦܫܗ̇ ܒܓܘܗ̇ ܫܕܬ. ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܢ ܚܒܪ̈ܬܗ̇[14] ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܚܪܝܢ. ܘܠܐ
ܣܝܒܪܬܐ ܫܩܠܬ ܘܠܐ ܡܕܡ[15]. ܘܡܟܝܠ ܐܝܟ ܗܝ ܕܥܠ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܐܒܪܗܡ
E 98 v°. ܕܟܬܝܒ: ܕܥܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܘܡܬܪܕܐ ܗܘܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܦܪܢ. ܐܦ ܠܗ̇ ܗܘܐ

1. B ܡܢܕܝܣ. — 2. B pl. — 3. B ܦܘܪܓܘܣ ܚܕ ܕܒܢܐ ܗܘܐ. — 4. E ܕܒܪ̈ܒܪܝܐ. — 5. B ܦܠܚܢ. 6. B ܠܣܘܢܩܢܝܗܝܢ. — 7. B ins. ܗ̇ܘܝ. — 8. B ins. ܟܕ. — 9. B ܒܗ ܒܡܕܒܪܐ. — 10. B ܚܕ ܛܘܒܢܐ E ܛܘܒܢܐ. — 11. E ܢܦܩܐ. — 12. B ins. ܗܘܬ. — 13. B ܫܥܬܗ. — 14. B ܚܒܪ̈ܬܗ ܐܘ ܩܪ̈ܝܒܬܗ. — 15. B ins. ܐܚܪܝܢ.

it being about two miles from a village named Mendis; which finally became the abode of the blessed Syrians[1], but took its beginning from the blessed woman[2]. And there was there a tower that had been erected for protection against barbarians; and the other five also went in with virtuous zeal, and they took up their abode in it. And one of them went in and obtained material for work for them from that village; and thus they laboured with their hands for their necessities and supported themselves; and God took care of them, who saw their zeal and their trust in him. Now there was a cave outside that tower in the desert that had been dug in the earth underneath; and once there had been a certain blessed man in it. And, having passed beyond human habitation, she was proceding further and going to and fro in the desert and praying; and on her walk she went and discovered that cave; and immediately she threw herself inside it without her companions or anyone else being aware of it; and she took no food or anything. And thenceforth like that which is written of Ishmael the son of Abraham, that he lived in the desert of Paran and was there instructed

1. See p. 190. At p. 209 the desert of Mendis is said to be 12 miles from Mar Menas. — 2. B 'women'.

ܠܚܣܝܢܬܐ ܗܘܬ ܠܡܥܡܪ. ܘܝܐܐ ܗܘܬ ܒܡܥܪܬܐ ܕܡܕܒܪܐ. ܘܡܬܡܠܦܐ[1] ܐܬܠܘܬܐ
ܘܓܢܒܪܘܬܐ ܕܠܘܩܒܠ ܫܐܕܐ ܥܫܝܢܐ. ܗܠܝܢ ܕܡܚܘܝܢ ܒܡܕܒܪܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܚܝܠܐ * ܕܒܝܫܘܬܗܘܢ *B 180 r° a.
ܡܚܣܝܢ. ܚܒܪܬܗ ܕܝܢ ܟܕ ܥܒܪ ܝܘܡܐ ܘܬܪܝܢ ܗܘܐ ܘܠܐ[2] ܐܬܬ. ܒܐܘܠܨܢܐ ܡܪܝܪܐ ܘܒܒܟܝܬܐ
ܝܬܒܢ ܗܘܝ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܟܕ ܐܡܪܢ. ܕܗܝ ܕܡܛܠ ܬܘܟܠܢܗ ܠܗܪܟܐ[3] ܐܬܝܢ.
ܐܪܦܝܬܢ ܠܢ ܘܐܙܠܬ. ܘܟܕ ܬܘܒ ܐܝܟ ܥܣܪܐ ܝܘܡܝܢ ܥܒܪ ܗܘܘ[4]. ܫܡܥܘ ܐܢܫܐ ܡܢ
ܩܪܝܬܐ ܗܝ. ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܛܘܒܢܝܬܐ ܐܝܟ ܕܢܐܠܦܘܢ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܘܟܕ ܚܙܘ ܐܒܠܗܘܢ
ܘܒܟܝܗܘܢ ܕܛܘܒܢܝܬܐ. ܐܬܚܫܒܘ[5] ܗܘܘ. ܕܕܠܡܐ ܢܚܬܬ ܠܗ ܠܡܥܪܬܐ[6] ܗܝ
ܕܒܡܕܒܪܐ ܣܒܠܬ. ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ[7] ܠܕܘܟܬܐ. ܘܐܙܠܘ ܠܡܥܪܬܐ[8].
ܗܝ. ܘܐܬܚܙܝܘ ܘܚܙܐܘܗ ܠܛܘܒܢܝܬܐ ܕܫܩܝܠܐ ܥܠ ܐܦܝܗ ܘܒܟܝܐ. ܘܡܠܠܘ ܥܡܗ.
ܗܝ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܣܒܪܐ ܕܫܐܕܐ ܐܢܘܢ: ܗܠܝܢ ܕܕܚܝܠܬܐ ܘܣܢܝܩܬܐ ܘܡܥܒܕܢܝܬܐ ܚܘܝܘ
ܠܗ ܬܡܢ. ܠܐ ܐܬܕܚܠܬ ܡܢ ܩܥܬܐ ܕܨܠܘܬܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܘ ܕܠܐ ܥܢܝܐ ܠܗܘܢ
ܫܒܩܘܗ. * ܘܐܙܠܘ ܐܘܕܥܘ ܠܚܒܪܬܗ. ܘܗܟܢܐ ܟܠܗܘܢ ܠܡܥܪܬܐ ܗܝ ܪܗܛܘ[9] *E 99 r°.

1. B ܗܘܬ ܐܠܝܨܐ ܡܢ. — 2. Ins. in marg. in E. — 3. B om. — 4. E ܗܘ̈ܝ. — 5. B ܐܬܚܫܒ̈ܢ. — 6. B ܗ̇ ܠܡܥܪܬܐ. — 7. B ins. ܗ̇ܝ. — 8. B om. — 9. B ܪܗܛ̈ܝ.

in the bow[1], so it would be fitting to say of this woman also that she lived in a cave in the desert, and was instrncted in struggles and acts of valour against powerful demons, who show the power of their wickedness more especially in the desert. But her companions, when a day and two days passed and she did not come, sat night and day in bitter distress and weeping, while they said, « She in reliance upon whom we came hither has deserted us and departed ». And, when again about ten days had passed, some persons from that village learned about it, and they came to the blessed women to learn the facts. And, when they saw the sorrow and the weeping of the blessed women, they thought, « Has she perhaps gone down into the cave in the desert? » And, inasmuch as they knew the place, they set out and went to that cave; and they looked in and saw the blessed woman lying on her face and crying aloud; and they spoke to her. And she, inasmuch as she supposed that they were the fiends, who had displayed fearful and horrible shapes before her there, was not frightened out of crying in prayer. But they, when they saw that she did not answer them, left her; and they went and informed her companions; and so they all ran to that cave; and they found the blessed woman in the same position,

1. Gen., xxi, 20, 21.

ܘܐܬܦܝܣܬ ܠܡܬܗܝܡܢܘܬܐ ܕܗܘ ܒܐܣܟܡܗܝܢ. ܒܬ ܕܝܘܡܐ ܕܩܕܡܘܗܝ. ܘܡܠܒܫܘ ܒܗ ܫܐܕ̈ܐ
ܩܕܡܝܢ ܒܕܡܘܬܗ.[1] ܘܡܬܟܫܦܢ ܕܒܟܝܢ[2] ܐܡܪܢ. ܡܛܠ ܕܐܦ[3] ܡܢܟ ܡܘܬܐ. ܠܒܥܘ
ܕܫܐܕ̈ܐ ܕܡܬܕܡܝܢ ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ ܐܝܟ ܕܢܫܢܘܢܗ ܡܢ ܐܬܪܐ. ܗܠܝܢ[4] ܕܝܢ ܟܕ ܒܟܝܢ.
ܗܕܐ ܗܘܬ ܡܬܟܫܦܢ ܗܘܝ ܠܗ ܟܕ * ܐܡܪܢ. ܝܕܥܐ ܐܢܬܝ[5] ܗܘ ܕܡܛܠ ܬܘܟܠܢܟܝ ܒܬܪ * B 180 r b.
ܡܪܢ ܠܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܢܦܩܢ[6]. ܘܗܫܐ ܠܡܢܐ ܒܥܝܐ ܐܢܬܝ[7] ܕܬܘܒܕܝܢ ܢܦܫܬܐ ܕܟܠܢ.
ܘܒܠܚܘܕ ܐܢܬܝ[8] ܬܬܦܪܩܝܢ. ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܬܝ ܕܚܢܢ ܕܠܒܪ ܡܢܟܝ[9] ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ
ܕܢܗܘܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܚܝܠܬܢܝܬܐ ܟܕ ܒܟܝܐ ܘܪܫܗ[10] ܡܪܟܢ ܠܬܚܬ ܠܘܬܗܝܢ ܐܡܪܐ[11].
ܕܫܒܘܩܝܢ ܠܝ ܐܚܘܬܝ. ܘܗܫܐ ܥܡܟܝܢ ܐܢܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܛܝܒ ܠܝ
ܡܪܝܐ ܕܘܟܬܐ ܗܕܐ ܕܐܫܟܚ ܦܢܝܐ ܒܗ ܕܐܫܠܐ ܒܗ. ܙܠܝܢ ܫܠܝܢ. ܘܟܠ ܚܕܒܫܒܐ
ܠܚܕܒܫܒܐ ܚܕܐ ܡܢܟܝܢ ܐܬܝܐ[12] ܘܚܙܝܐ ܠܝ. ܐܢ ܚܝܬܐ ܐܢܐ ܐܘ ܡܝܬܬܐ[13].
ܗܠܝܢ[14] ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܬܐܬܐ ܥܡܗܝܢ ܠܐܠܐ. * ܩܡܝ[15] ܠܡܫܩܠܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚܝ. * E 99 v.
ܬܘܒ ܕܝܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܬܒܥܝܢ ܡܢܗ ܡܘܠܟܢܐ ܫܪܝܪܐ[16]. ܕܕܠܡܐ ܐܦ ܡܢ ܬܡܢ
ܬܫܢܐ ܘܠܐ ܬܘܕܥ ܐܢܝܢ. ܘܝܗܒܬ ܠܗܝܢ. ܬܘܒ[17] ܕܝܢ ܡܬܟܫܦܢ ܗܘܝ ܠܗ. ܕܒܫܠܐ

1. B ins. ܒܗ. — 2. Mss. ܕܢܗܘܝܢ. — 3. B ins. ܡܢ. — 4. E ܗ̈ܢܝܢ. — 5. B ܕܝܕܥܐ. — 6. B ܗܘܐ ܠܡܕܒܪܐ ܢܦܩܢ. — 7. B ܐܢܬ (ܝ appy. erased). — 8. B ܐܢܬ. — 9. B ܕܠܒܪ ܡܢܟ. — 10. B ܘܪܫܗ. — 11. B ܠܘܬܗܝܢ ܐܡܪܐ E ܐܡܪܐ ܠܘܬܗܝܢ. — 12. B ܐܬܐ ܚܕܐ ܡܢܟܝܢ. — 13. B ܚܝܐ ܐܢܐ ܐܘ ܡܝܬܐ ܐܢܐ. — 14. Mss. ܗ̈ܢܝܢ. — 15. E ܩܡ̈ܝ. — 16. B ܫܪܝܪܐ. — 17. B ܬܘܒ.

kneeling and praying: and with difficulty, when they had spoken many words to her, was she brought to believe that it was they, since the day before also demons had clothed themselves in their shapes and come to her to dislodge her from that place. And they, while weeping, continued making this entreaty to her, saying : « You know that it was in reliance upon you after our Lord that we came out to this desert; and now wherefore do you seek to destroy all our souls, and be yourself alone saved? and know you not that we without you cannot exist? » But the valiant woman addressed them weeping with her head bowed downwards : « Leave me, my sisters; and now I am with you always; but, since the Lord has prepared this place for me in which I have had the opportunity of being at peace, go and keep quiet; and every first day of the week one of you shall come and see me whether I am alive or dead ». But they, in order that she might come with them, set upon her to lift her up and were unable to do so. Again after these things they demanded from her a sure promise, lest she should depart even from that place also and not let them know; and she gave them the promise. And again they continued begging her that they

ܙܥܘܪܐ ܕܛܠܦܚܐ ܐܝܟ ܦܢܝ ܕܗܘܐ ܕܥܣܪܐ ܝܘܡܬܐ ܡܕܡ ܠܐ ܛܥܡܬ ܠܗ. ܢܒܫ̈ܠܢ
ܘܢܝܬ̈ܝܢ ܠܗ. ܗܝ ܕܝܢ ܠܐ ܨܒܝܐ ܗܘܬ ܐܦܠܐ ܕܬܫܡܥ ܡܢ ܐܡܪܐ. ܕܐܡܪܐ ܒܥ̈ܝܢ
ܐܢܬܝܢ ܕܬܬܒܛܠܢ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܠܝ. ܟܕ ܐܢܐ ܫܛܝܚܐ[1] ܥܠ ܐܦܝ: ܘܕܘܥܬܐ
ܕܐܦ̈ܝܟܝܢ[2] ܠܡܐܟܠܘܬܢܝ. ܚܣ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܣܘܡܟܗ ܕܦܓܪܝ. ܣܦܩ ܠܝ ܩܘܠܐ[3]
ܕܡܝܐ ܕܬܝܬ̈ܝܢ ܠܝ ܒܚܕܒܫܒܐ. ܘܚܕ ܚܕ ܦܟܣܡܛܐ ܕܠܚܡܐ ܒܝܘܡܐ. ܘܗܟܢܐ *B 180 v° a
ܥܒ̈ܕܢ ܗܘ̈ܝ ܠܗ ܠܬܠܬ ܫܢܝܢ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܝܢ ܕܐܫܬܡܥܘ. ⌈ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܒܟܠܕܘܟ
ܐܬܪܗܝܢ[4]. ܘܐܦ ܕܝܢ ܠܘܬ ܕܥܡܪ̈ܝ. ܣܓܝܐܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗܝܢ ܡܢ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.
ܘܡܢ ܩܘܪ̈ܝܐ ܕܠܘܒܝܐ[5]. ܠܘܬ ܕܝܢ[6] ܒܬܪܟܢ. ܣܒܐ ܚܕ ܪܒܐ. ܕܐܦ[7] ܗܘ ܥܡ
ܠܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܐܝܟ[8] ܥܣܪܐ ܡܢܝܢ[8]. * ܫܒܒܐ ܕܕܝܪܗܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܦܠܣܛܝܢܐ[9]. *E 100 r°
ܘܟܕ ܣܓܝ ܐܬܪܕܦܘ[10]. ܘܡܢ ܕܘܟܐ[11] ܠܕܘܟܐ ܐܬܛܪܕܘ[10]. ܟܕ ܝܠܦ[12] ܥܠ ܛܘܒܢܝܬܐ
ܗܠܝܢ ܕܐܝܟܐ ܐܝܬܝ̈ܗ[13]. ܘܐܦ ܥܠ ܫܠܝܘܬܗ ܘܒܣܝܡܘܬܗ ܕܡܕܒܪܐ ܗܘ. ܢܦܩ ܘܐܪܡܝ
ܠܗܠܟ ܥܡ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ. ܕܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܚܘܗ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ: ܕܗܝ ܕܪܫܐ ⌈ܐܬܥܒܕܬ

1. B ܫܛܝܚܐ E ܫܛܝ̈ܚܐ. — 2. B ins. ܕܡܐܟܠ. — 3. B ins. ܚܕ. — 4. B ܦܬܐ ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܐܬܪܗܝܢ ܒܟܠܕܘܟ. — 5. B ܕܠܘܒܝܐ (marg. ins. ܩܘܪܝܢܝ). — 6. B ins. ܡܢ. — 7. B ܐܦ. — 8. B om. — 9. B ܒܦܠܣܛܝܢܐ. — 10. B om. ܘ. — 11. B ins. ܠܘܬ. — 12. E ܝܠܦ ܕܝܢ. — 13. B ܐܝܬܝܗܝ.

might make a little dish of lentils and bring it her, inasmuch as it was now ten days that she had not tasted anything. But she on her side refused even to hear of it, saying : « You seek to concern yourselves about my food, while I am lying flat on my face, and to make me eat the sweat of your faces, far be it from me!. But for the support of my body it is enough that you bring me a jar of water on the first day of the week, and one cake (παξαμᾶς)[1] of bread a day ». And thus they did for her for three years. But, after the fame of the blessed women had been heard everywhere, and moreover where they lived, many persons would come to them from Alexandria, and from the villages of Libya, and further afterwards a great old man, who also with his disciples, about ten of them, was a neighbour of their monastery in Palestine, and, when they had been much persecuted, and driven from one place to another, when he learned where these blessed women were, and also about the quietude and pleasantness of that desert, set forth and directed his steps thither with his disciples, one of whom was brother of her who had been made head of the same blessed women, who

1. Bread twice cooked like our biscuit, and therefore hard and capable of being kept a considerable time. The meaning perh. is that they were to bring 7 cakes every Sunday.

ܠܛܘܒܢܝܬܐ ܒܕܚܝܠܐ ܗܘܐ[1]. ܘܐܦ ܗܘ ܬܠܡܝܕܗ ܗܘܐ ܒܕܘܒܪ̈ܘܗܝ. ܕܫܡܗ[2] ܗܘܐ
ܫܡܘܐܝܠ. ܠܗ ܕܝܢ ܠܣܒܐ ܫܡܗ ܗܘܐ ܡܪܘܢ. ܕܝܢܣܗ ܗܘܐ ܣܒܐ ܡܪܘܢ ܐܡܝܕܝܐ
ܗܘܐ. ܘܬܠܡܝܕܗ[3] ܫܡܘܐܝܠ ܥܡ ܚܬܗ ܡܢ ܣܒܪ̈ܝ ܐܘܪܗܝ. ܟܕ ܕܝܢ
ܠܗܠܝܢ ܐܬܘ[4]: ܘܩܒܠܝ[5] ܛܘܒܢܝܬܐ ܒܝܐܝܢ ܡܢ ܡܐܬܝܬܗܘܢ ܗܘܝ. ܘܚܕܝܘ ܐܦ ܓܒܪ̈ܐ
ܗܘܘ. ܘܡܘܕܝܢ ܠܡܪܝܐ[6] ܕܐܬܒܣܝܡܘ ܒܫܠܝܗ ܕܡܕܒܪܐ. ܘܡܚܕܐ ܫܪܝܘ ܠܡܢܨܒ ܩܠܝܬܐ[7]
ܒܗ ܠܡܫܒܠܝܬܐ ܒܡܕܒܪܐ ܗܘ: ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܬܘܒ[8] ܠܬܡܢ ܐܬܟܢܫܘ ܗܘܘ. ܕܡܢܗܘܢ
ܕܟܢ ܠܢ ܪܫܝܡܐ ܕܘܟܪܢܗܘܢ ܒܚܕܐ ܡܢ ܬܫܥܝܬܐ[9] ܩܕܡܝܬܐ. ܘܐܬܪܐ ܗܘ
B 100 v°. E 180 v° b. ܐܬܝܬܒ: ܟܕ ܐܦ ܛܘܒܢܝܬܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܪܥܝܘ ܕܢܛܝܒܘܢ[10]
ܠܗܝܢ ܕܘܟܬܐ ܡܦܪܫܬܐ. ܡܛܠ[11] ܕܠܐ ܢܬܠܘܢ ܐܬܪܐ ܠܪܘܫܥܐ[7] ܕܒܪ̈ܝܐ. ܘܡܛܠ
ܛܘܒܢܝܬܐ ܫܘܫܢ. ܡܥܣܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܡܠܠܘܢ. ܕܕܠܡܐ[2] ܬܬܟܫܠ. ܗܝ[12] ܕܝܢ ܒܗ
ܒܣܘܟܠܐ ܪܥܝܐ ܗܘܐ: ܕܡܟܝܠ[13] ܐܝܬܝ ܐܠܗܐ ܠܥܒܕ̈ܘܗܝ ܠܕܘܟܬܐ ܗܕܐ: ܘܠܐ ܡܟܝܠ
ܓܢܣܐ[14] ܕܝܠܢ ܕܢܫ̈ܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܢܬܕܒܪ. ܕܐܝܟ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܦܓܥܗ ܕܒܝܫܐ ܕܥܡ

1. B ܕܚܝܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܛܘܒܢܝܬܐ. — 2. B om. ܕ. — 3. B ܘܬܠܡܝܕܗ ܗܘܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ. — 4. B ܐܬܘ ܠܗܠܝܢ. — 5. B ܩܒܠܝܢ ܗܘܝ ܘܐܦ E ܘܩܒܠܝ. — 6. B ins. ܟܕ. — 7. B pl. — 8. B ܡܫܡܠ. — 9. E sing. — 10. B ܐܬܪܥܝܘ ܗܘܘ ܕܢܛܝܒܘܢ. — 11. B ܐܬܪܐ. — 12. B ܫܘܫܢ. — 13. B ins. ܗܝ. — 14. B ܓܢܣܐ.

also was a man of marvellous modes of life, whose name was Samuel: and the name of the old man himself was Maro; and the old man Maro was by birth (γένος) an Amidene, while his disciple Samuel with his sister came from the neighbourhood of Edessa. And, when they arrived, the blessed women on their side received comfort from their presence, and the men too rejoiced, and they gave thanks to the Lord that they were gratified with the quiet of the desert. And thereupon they began to plant a cell in that desert, and others moreover came thither, of some of whom a record has been set down by us in one of the preceding histories[1]. And that place was colonized, while the blessed women also were among them. Accordingly they formed a plan of preparing a separate place for them, in order not to give occasion for evil speaking among persons outside; and on account of the blessed Susan they did not like to speak lest she should be offended[2]. But she was occupied with the same thought, « Now that God has brought his bondmen to this place, neither is it possible for those of our female sex (γένος) to pass their lives among them (since the evil one's attack

1. Ch. 13. — 2. She had therefore left the cave after the 3 years, and it seems likely that it was the same cave which Thomas of Amida afterwards occupied (p. 191), though it is there called a pit.

ܡܬܥܒܕܐ ܒܢܫ̈ܐ ܐܦܠܘ ܟܕ¹ ܩܝܡܝܢ. ܚܕ ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܒܩܘܪܒܗܘܢ². ܐܦܢ ܗܘܐ
ܘܠܘܬ ܪܘܚܢܝܬܐ ܒܬܪ ܙܘܗܪܐ ܪܗܛܝܢ. ܐܠܐ ܡܟܝܠ ܢܫܢܐ³ ܠܡܕܒܪܐ ܕܠܓܘ
ܡܢ ܗܢܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܘ ܛܘܒܢ̈ܐ ܒܗܬܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܡܣܪܗܒܘܬܗ ܕܩܕܝܫܬܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܒܗܠܝܢ
ܠܘܬܗܘܢ ܡܡܠܠܐ¹. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܐܘܕܝܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܫܩܠܘ ܕܢܒܢܘܢ⁵
ܘܢܛܝܒܘܢ ܠܗܘܢ ܕܘܟܬܐ ܒܩܘܪܒܐ ܕܩܪܝܬܐ ܗܝ. ܟܕ ܗܝ ܕܝܢ ܠܥܠ ܗܘܬ ܕܬܫܢܐ⁶
ܡܬܛܝܒܐ ܗܘܬ. ܘܩܡܘ ܘܟܠܐܘܗ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܠܟܝ ܐܡܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܟܕ
ܕܥܡܪܐ ܒܗ. ܡܕܒܪܐ ܗܝ ܠܟܝ. ܐܠܐ ܚܙܝ⁷ ܒܗܠܝܢ ܢܦܫ̈ܬܐ ܕܬܠܝܢ ܒܟܝ. *E 101 r°.
ܗܝܕܝܢ ܐܬܛܦܝܣܬ⁸ ܠܗܘܢ. ܘܒܢܘ ܠܗܘܢ ܕܝܪܐ ܚܒܝܫܬܐ ܘܡܓܕܠܐ ܒܓܘܗ. ܘܥܡܪܘ
ܒܗ. ܗܝ⁹ ܕܝܢ¹⁰ ܛܘܒܢܝܬܐ¹¹. ܒܚܝܠܐ ܕܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܢܣܒܬ ܚܝܠܐ ܥܠ ܫܐܕܐ
ܥܫܝܢܐ. ܟܕ ܡܟܝܠ¹² ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܐܝܟ¹³ ܛܘܦܣܐ* ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ ܠܩܘܒܠܗ¹⁴ *B 181 r° a.
ܡܣܕܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܬܝܢ ܠܘܩܒܠܗ ܐܠܝܢ ܗܘܘ ܒܟܠ ܙܝܢ̈ܐ¹⁵. ܘܗܝ ܐܝܟ

1. B ܟܕ ܐܦ. — 2. B ܒܩܘܪܒܗܘܢ. — 3. B ܠܐ ܢܫܢܐ ܠܟ. ܬܘܒ ܪܘܚܢܝܬܐ ܒܬܪ ܙܘܗܪܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ. — 4. B ܠܘܬܗܘܢ ܡܡܠܠܐ ܒܗܠܝܢ ܕܝܢ. — 5. B ܘܢܒܢܘܢ. — 6. B ܠܥܠ ܠܗ ܕܬܫܢܐ. — 7. E ܚܙܝ. — 8. B ܗܝܕܝܢ ܐܬܛܦܝܣܬ ܠܗܘܢ ܡܢ ܟܕ ܕܝܢ. ܕܩܕܝܫܬܐ ܡܣܪܗܒܘܬܐ. — 9. Here begins an extract in D, f. 336 v°, headed : ܬܘܒ ܡܢ ܬܫܥܝܬܐ ܕܩܕܝܫܬܐ ܫܘܫܢ ܕܒܬܘܠܬܐ (praec. ch. 52). — 10. E ܗܝ ܕܝܢ. — 11. B ins. ܫܘܫܢ. — 12. B om. — 13. B ܟܕ. — 14. B ܠܩܘܒܠܗ. — 15. B ܗܘܘ ܐܠܝܢ ܒܟܠ ܙܝܢ̈ܐ ܕܩܪܒܐ. ܘܡܣܕܪܝܢ ܗܘܘ ܩܪܒܐ.

upon saints is generally made through women even when they are absent, how much more therefore in their presence[1]), even if so be we continue to run with caution after spiritual things. But now let us withdraw into the desert beyond this ». While the blessed men were ashamed on account of the saint's serious character, she herself addressed them in these words; and when they heard it they gave thanks to God; and they undertook to build and prepare for them a place in the vicinity of that village, while she herself intended to move farther up country; and they stood up and opposed her, saying : « For you, mother, in a city, if you dwell in it, it is a desert to you[2]; but look at these souls who are hanging ⌜upon you[3] ». Then she gave way to them; and they built an enclosed monastery for them and a tower inside it; and they took up their abode in it. But the blessed woman through strength proceeding from Grace received mighty power over fiends, since they would thenceforth set themselves in array against her night and day in the form (τύπος) of human beings, and they would come against her with all varieties of weapons; and she like a strong man who

1. B 'they' (fem.). — 2. Sic syr. — 3. B 'like creepers on walls'.

ܡܣܠܝܐ ܕܥܠܡܐ ܠܟܪܝܗܐ ܕܡܐܟܝܢ ܠܗ. ܒܗܘܢ ܡܒܙܚ ܗܘܐ. ܘܛܒܐ ܕܚܝܠܬܢܘܬܗ.
ܒܟܠܕܘܟ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܢ ܛܒܐ ܕܓܡܝܪܘܬܗ ܓܪܓ¹ ܠܡܚܙܝܗ. ܥܡ
ܕܓܒܪܝܢ ܩܕܝܫܐ ܕܬܡܢ. ܡܢ ܒܬܪ ܫܢܝܐ ܚܡܫܬܥܣܪܐ² ܕܒܗ ܒܡܕܒܪܐ ܗܘ ܗܘܬ.
ܟܕ ܕܝܢ³ ܐܫܬܘܝܢ ܠܡܚܙܝܗ¹ ܕܗܝ ܕܡܟܪ ܠܝ ܕܐܫܡܗ ܐܢܬܬܐ ܐܬܕܡܪܬ⁵ ܒܡܠܐ
ܕܚܫܐ ܘܕܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢ ܦܘܡܗ. ܟܕ ܡܫܘܚܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ
ܥܣܪܝܢ⁶ ܝܘܡܬܐ⁷ ܠܘܬ ܗܠܝܢ ܩܕܝܫܐ. ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܐ ܘܐܬܐ ܐܢܐ ܕܐܫܡܥ ܡܡܠܠܗ
E 101 v°. ܘܡܒܣܡܘܬܗ⁸ ܒܣܘܓܐܐ. ܘܠܐ⁹ ܐܫܟܚܬ ܐܚܙܐ ܪܫܗ ܕܙܩܝܦ ܠܥܠ. ܐܘ ܐܦܐ ܡܢ
ܦܪܨܘܦܗ. ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܪܝܫ ܢܚܝܪܗ. ܕܟܡܝܪܐ ܓܝܪ ܗܘܬ ܘܒܟܝܬܐ. ܘܫܩܠܬ¹⁰ ܕܬܐܡܪ
ܠܘܬܢ ܥܠ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܐܝܟܢܐ ܐܚܝܕ ܒܛܥܝܘܬܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܚܙܝܢ ܒܢܝܢܫܐ
ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܕܡܬܚܒܠܝܢ ܘܡܬܡܣܝܢ ܘܡܣܪܚܝܢ¹¹ ܓܘ ܩܒܪܐ: ܘܪܚܫܐ ܣܢܝܐ
ܕܪܚܫ ܘܡܬܥܠܠ¹² ܒܝܬ ܣܘܚܝܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܕܚܙܝܢ ܠܗܠܝܢ ܛܥܝܢ ܒܣܪܝܩܘܬܗ
D 337 r°. ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܓܠܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܬܘܒ ܠܐ ܚܫܒ ܥܠ ܫܥܬܐ ܕܚܘܒܠܗ ܕܚܝܠܬܐ: * ܗܝ ܕܩܪܝܒܐ

1. B ins. ܠܝ. — 2. B ܕܒܗ ܒܡܕܒܪܐ ܗܝ ܗܘܬ ܘܐܡܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܫܢܝܐ ܚܡܫܬܥܣܪܐ. — 3. B ܐܦ ܕܝܢ. — 4. D ܐܫܡܗ. — 5. B ins. ܠܗ. — 6. B ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬܐ. — 7. E om. — 8. B ܘܐܦ ܒܣܝܡܘܬܗ. — 9. B ܠܐ. — 10. B ܘܡܢ ܫܩܠܬ. — 11. D ܘܐܡܪ ܗܘܬ. — 12. D ܘܡܣܠܠܝܢ.

despises the sickly men who threaten him would mock at them[1]. And the fame of her strength was heard everywhere, so that the fame of her perfection instigated us also to see her as well as the holy men who were there, fifteen years after she had settled in the same desert[2]. And, when we had been privileged to see her that I do not like to name a woman, I was amazed at the words of solemn feeling and of the wisdom of God that proceeded from her mouth during the space of more than twenty days that I was with these saints, going and coming, in order to hear her speech and her delightful conversation; and I was unable to see her head held erect, or a feature of her face (πρόσωπον) except the tip of her nose only; so sorrowful was she and tearful. And she took upon herself to speak to us about this world how it is in the grasp of error, and how men see their fellows rotting and decaying and putrefying within graves, and the loathsome worm creeping[3] about in the midst of their putrefying remains, and they who see these things are led astray by the vanities of this false world, and how again the thought of the rapidly-approaching terrible hour of the dissolution of this world does

1. Cf. p. 340. — 2. J.'s visit to Egypt was in 534 (see Introd., p. IV); hence we may place Susan's stay in Palestine from 509 to 519; see p. 344 and p. 356. — 3. ܪܚܫ must come from root [illegible] (se movit) which P. Smith gives as Neo-Syr. only (v. D. and L. 'arrepentes'). P. S. refers to this passage under ܣܪܝܚܐ = insipidus; but this makes no sense.

ܗܘ̈ܝܐ ܘܣܠܩܐ ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ ܕܠܒܐ ܗܘܐ. ܘܕܥܬܝܕܝܢ[1] ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܒܝܡ ܕܐܠܗܐ *B 181 r° b.
ܕܚܝܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܕ ܐܡܪܐ. ܕܨܘܚܒܐ ܗܘ ܪܒܐ[2] ܕܫܡܥܝܢܢ ܦܚܬܐ[3] ܕܢܘܪܐ:
ܘܬܗ̈ܘܡܐ ܕܫܠܗܒܝܬܐ: ܘܚܫܘܟܐ[4] ܘܫܪܟܐ ܕܬܫ̈ܢܝܩܐ: ܘܠܐ ܣܝܡܝܢܢ ܥܠ[5] ܠܒܢ.
ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܪ̈ܚܡܐ ܥܠ ܗ̇ܝ ܕܐܝܬ ܠܢ ܐܦܢܝܐ: ܕܐܝܟ ܡܫܩܠܐ[6] ܡܢ ܗܠܝܢ ܢܥܪܘܩ. ܘܐܠܗܝܬܐ
ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܚܝ̈ܠܬܐ. ܐܢܬܬܐ ܗܕܐ ܐܠܗܝܬܐ ܩܕܡܝܢ ܐܡܪܐ ܗܘܬ. ܘܠܬܗܪܐ
ܪܒܐ ܒܟܠ ܡܠܠܝܗ̇ ܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܝܗܒܬ ܠܗ̇[7] ܐܦ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ.
ܕܟܠ ܟܐܒܐ ܐܘ * ܡܚܘܠܐ ܕܐܘܫܛܬ[8] ܠܘܬܗ ܐܝܕܗ̇ ܡܬܐܣܐ[9]. ܟܕ ܕܝܢ ܬܡܢ ܐܝܬܝܢ *E 102 r°.
ܗܘܝܢ[10]. ܐܢܫ ܛܘܒܢܐ ܪܒܐ ܘܪܚܡܐ[11] ܕܐܠܗܐ ܒܐܬܪܐ[12] ܗܘܐ ܕܒܡܕܒܪܐ[13] ܥܡܘܪܐ.
ܕܠܐ ܪܚܝܩ ܗܘܐ ܡܢܗܘܢ. ܘܒܓܠܐ ܫܐ̈ܕܐ ܗܘܘ ܡܣܬܕܪܝܢ[14] ܠܘܩܒܠܗ. ܘܚܙܐ
ܗܘܐ ܠܟܬܫܗܘܢ ܕܥܡ ܛܘܒܢܝܬܐ[15] ܘܕܝܠܗ̇ ܠܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܗܝ ܚܝܠܬܢܐ
ܗܘܬ ܡܢܗ: ܘܡܙܟܝܢܐ ܗܘܬ ܘܠܐ ܕܚܠܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܡܢ ܫܐ̈ܕܐ: ܘܗܘܬ ܠܗ̇ ܐܝܟ ܕܡܢ
ܐܕܡܘܣ[16] ܡܫܪܪܐ ܘܠܐ ܡܬܬܙܝܥܢܝܬܐ[17]. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܫܐ̈ܕܐ ܠܘܬܗ̇ ܩܥܝܢ
ܗܘܘ: ܕܗܕܐ [illegible][18] ܐܢܬܬܐ ܗܝ. ܗܘܬ ܠܗ̇ ܕܝܢ ܟܐܦܐ. ܘܡܢ ܒܣܪܐ ܦܪܙܠܐ. ܗܠܝܢ

1. B ܗܘܘ ܘܕܥܬܝܕܝܢ: ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܒܝܡ. — 2. B ins. sic ܡܢ ܗܘ ܘܠܐ. — 3. E pl. — 4. B ins. ܕܢܘܪܐ. — 5. B ܥܠ. — 6. B ܕ ܡܫܩܠܐ. — 7. BD ܗܝܕܝܢ ܠܗ̇ ܐܬܝܗܒܬ. — 8. B ܕܐܘܫܛܬ. — 9. D ܡܬܐܣܝܐ. — 10. B ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܬܡܢ. — 11. E pl. — 12. D ܒܟܦܪܐ. — 13. B ins. ܗܘܐ D ins. ܕ. — 14. B ܡܣܬܕܪܝܢ. — 15. B ܘܠܘܬܗ ܗܝ ܕܥܡ ܛܘܒܢܝܬܐ ܗܘܬ ܗܘܐ. — 16. E ܐܕܡܘܣ. — 17. E ܡܬܬܙܝܥܢܐ. — 18. B ins. ܠܗ̇.

not rise in men's hearts, and that they are about to stand before the terrible judgment-seat (βῆμα) of God, saying, « It is a great absurdity that we hear of the pit of fire, and the abysses of flame, and the darkness, and the rest of the torments, and we do not lay it to heart and ask mercy while we have the opportunity as a means of escaping from these things. » This divine woman would repeat in our presence many things yet more terrible than these, and we were brought into a state of great wonder at her speech. Then there was given to her also the gift of healing, so that every infirmity or disease upon which she stretched out her hand was healed. While we were there, a certain great and God-loving blessed man was living in a place in the desert that was not far from them; and the fiends used openly to set themselves in array against him; and he used to see their struggle with the blessed woman, and she his. But, since she was stronger than he, she both prevailed and had no fear whatever of the fiends, and she had become firm and immoveable like adamant, insomuch that the demons themselves used to cry to her, « This is a woman, but she has become stone, and from flesh iron ». These things the demons used to say to her. And,

ܗܟܢ[1] ܕܫܪܝܪܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ ܠܘܬܗ̇. ܘܐܝܟ ܕܝܢ[2] ܕܗܘܐ ܡܬܥܨܪ ܗܘܐ.[3] ܛܘܒܢܐ ܗܘ

ܐܡܬܝ ܕܐܠܨܝܢ[4] ܗܘܘ ܠܗ ܚܙܘܢܐ. ܐܝܟ ܕܠܘܬ ܚܝܠܬܢܝܬܐ[1] ܠܘܬܗ̇ ܐܬܐ ܗܘܐ.

ܘܟܕ ܐܢܐ ܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ܬܡܢ. ܐܬܐ ܟܕ ܡܚܐ[5] ܘܡܬܟܬܫ ܒܪܥܝܢܗ ܘܡܫܓܫ. ܘܟܕ ܚܙܬܗ ܐܣܬܟܠܬ.

ܘܫܐܠܬܗ ܕܡܢܐ ܥܩܝܩ ܐܢܬ ܐܒܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ[6]. ܕܫܐܕܐ[7] ܚܬܝܪܝܢ ܘܢܣܒܘ

ܗܘܢܝ: ܡܢ ܕܗܐ ܟܠܗ̇ ܫܒܬܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܥܡܢ ܒܐܓܘܢܐ. ܘܗܢܐ ܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ[8]:

ܚܙܘܐ[9] ܕܚܝܠܐ ܕܕܚܠܬܐ ܚܘܝܘܢܝ. ܘܐܬܬܙܝܥ ܠܒܝ ܘܐܫܬܩܠܘ ܗܘܢܝ ܘܐܬܕܘܕܬ.

ܘܡܢ ܕܚܠܬܐ ܥܪܩܬ. ܘܡܣܬܪܗܒ ܐܢܐ ܕܐܥܘܠ ܠܩܠܝܬܝ ܡܢ ܚܙܘܐ ܕܚܙܝܬ.

ܘܡܟܝܠ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܗ̇ ܠܕܘܟܬܐ ܗܝ[10]. ܗܝ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܬ. ܐܢܝܕܬ ܪܫܗ̇[11]

ܟܕ ܐܡܪܐ. ܬܐ ܚܙܝ ܐܢܫܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܓܒܪܐ. ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܓܒܪܐ[12] ܐܠܐ ܘܥܒܕܐ[13]

ܕܡܫܝܚܐ. ܐܝܟܢ ܘܠܐ ܕܥܒܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܬܬܩܪܘܢ. ܗܟܢܐ[14] ܚܫܒܬܘܢ ܠܡܫܝܚܐ

ܡܪܟܘܢ ܡܚܝܠܐ. ܘܚܝܠܗ ܟܕ ܟܒܫܬ ܘܣܚܦܬ ܟܠܗ[15] ܚܝܠܗ ܕܣܛܢܐ ܘܠܐ ܡܬܙܟܝܢܐ.

ܗܘ ܕܒܛܠܗ ܘܥܒܪ ܘܣܚܦܗ ܠܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܣܛܢܐ: ܕܢܙܥܪ ܗܘ ܡܢ ܕܫܐܕܐ[16].

1. B ܘܐܝܟ ܗܟܢ. — 2. E ܕܝܢ. — 3. B ins. ܐܦ. — 4. E ܕܐܠܨܝܢ. — 5. B ܡܚܐ ܗܘܐ. — 6. D ܐܡܪ. — 7. B ܫܐܕܐ D ܫܐܕܐ. — 8. B ܘܐܝܡܡܐ ܠܠܝܐ. — 9. E ܚܙܘܐ. — 10. B ܠܕܘܟܬܐ ܗܝ. — 11. B ܪܫܗ̇. — 12. D om. — 13. B ܥܒܕܐ. — 14. D ܗܟܢܐ. — 15. B ܟܠ. — 16. D ܫܐܕܐ.

inasmuch as she was so firm, that blessed man, whenever the visions pressed hard upon him, used to come to her as to a strong person; and while I was there, he came, stricken and smitten in his mind and perturbed. And when she saw him she understood; and she asked him « Why are you distressed, father? » But he continued saying : « The fiends have been mighty and have taken away my wits, since the whole week we have been more than ordinarily involved in a struggle; and this night and day they showed me terrible sights of fear, and my heart was shaken and my wits were taken away and I was confounded; and from fear I fled; and I am afraid to enter my cell on account of the sights that I saw. And now I will leave that place ». She on hearing it shook her head, saying : « Come see persons that are called men, and not only men but also Christ's bondmen. Is it right that you should be called Christ's bondmen? You have in this way reckoned Christ your Lord to be feeble, and by your own frailty have made the mighty and invincible power of Christ, which cast down and overthrew and brought to naught all the power of Satan, appear less than that of the fiends, so that Christ now seems to be a runaway and one that

ܐܝܟܢܐ ܕܡܬܟܒܫ ܗܘܐ ܡܟܝܟܐ: ܒܫܐܕܐ[1] ܘܡܙܕܟܝܢܐ ܕܡܢ ܕܚܝܠܐ. ܘܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ[2]
ܚܣܝܢܐ ܘܙܟܘܝܐ ܠܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ.[3] ܐܝܟܢܐ ܐܢܬܝ ܬܠܡܝܕܬܗ ܕܗܘ ܕܐܡܪ. ܕܬܕܘܫܘܢ * D 337 v°.
ܠܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. ܫܒܘܩ ܠܝ ܐܒܘܢ. ܕܐܥܩܬܢܝ[4] ܕܚܕܝܬ ܠܫܐܕܐ.
ܐܠܘ ܓܝܪ ܡܬܒܥܝܐ ܐܠܐ ܠܝ ܡܛܠ ܐܚܪܢܝܬܐ.[5] ܒܠܚܘܕ* ܠܠܝܐ ܕܐܬܡܠܝ ܫܡܥܬ *B 181 v° b.
ܗܘܝܬܝ[6] ܕܡܘܬܐ ܘܩܠܐ[7] ܕܐܬܟܬܫܘܬܗܘܢ ܕܫܐܕܐ ܕܚܘܝܘ ܠܝ. ܘܬܗܪܝ ܗܘܝܬܝ[8]. ܘܐܢܐ * E 103 r°.
ܡܕܝܢ ܐܢܐ ܕܚܝܠܗ ܕܡܪܝܐ[9] ܚܕܪ ܠܡܚܝܠܘܬܝ ܐܝܟ ܫܘܪܐ ܕܢܚܫܐ. ܘܚܝܠܐ ܐܚܪܢܐ
ܕܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠܗ ܠܝܬ. ܟܕ ܕܝܢ[5] ܗܠܝܢ ܒܡܦܪܣܝܐ ܐܢܬܬܐ ܡܚܝܠܬܐ ܩܕܡܝܢ
ܐܡܪܐ ܗܘܬ. ܚܕ ܠܚܕ ܚܝܪܝܢ ܗܘܝܢ. ܟܕ ܗܝ ܠܚܕ ܡܢܢ ܠܐ ܚܙܝܐ ܗܘܬ[10]. ܗܝܕܝܢ
ܐܡܪܐ[11] ܒܬܘܟܠܢܐ ܠܛܘܒܢܐ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ[12] ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܘܡ ܗܦܘܟ
ܠܥܘܡܪܟ. ܘܗܘ ܐܝܟ ܥܝܕܗ[13] ܡܡܚܐ[14] ܠܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܒܝܫܐ ܩܕܡܝܟ. ܗܘ
ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ[15] ܟܕ ܐܬܟܢܥ[16] ܡܢ ܡܠܠܗ ܕܐܢܬܬܐ: ܟܕ ܛܒ ܡܬܪܥܕ ܗܘܐ ܡܢ ܒܗܬܬܗ

1. B ins. ܟܠ. — 2. B ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ D ܗܘܘ ܡܫܬܟܚܝܢ. — 3. B ins. ܐܢܬܝ. — 4. B ins. ܥܠܝ. — 5. B om. — 6. B ܗܘܝܬܝ ܫܡܥܐ. — 7. D sing. — 8. B ܗܘܝܬܝ ܬܗܪܐ. — 9. B ins. ܗܘ. — 10. B ܗܘܬ ܚܙܝܐ ܠܐ ܠܚܕ ܡܢܢ E ܚܙܐ for ܚܙܝܐ. — 11. E ܐܡܪܬ. — 12. B ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܐܡܪܐ. ܠܛܘܒܢܐ ܐܡܪܐ. — 13. B ܐܝܟ ܥܝܕܗ. — 14. E ܡܡܚܐ. — 15. B ܛܘܒܢܐ. — 16. E ܐܬܟܢܥ.

can be overcome by the demons, and they are found to be strong and vanquishers of the power of God. How are you a disciple of him who said: 'Ye shall trample on all the power of the enemy'[1]? Forgive me, our father. You have distressed me by causing the fiends to rejoice. ⌈If necessary, were it not for other reasons[2], you should only last night have been hearing the shapes[3] and voices of the struggles of the demons which they showed me, and ⌈have been marvelling[4] at them. And for my part I know that the Lord's power surrounds my weakness like a wall of bronze, and there is no other power that can resist it ». While the weak woman was boldly saying these words in our presence, we looked at one another, while she did not see either of us. Then she said confidently to the blessed man: « In the name of the Lord Jesus Christ rise and return to your cell; and he as his custom is will make all the power of the evil one weak before you ». But the blessed man, being struck with shame at the woman's words and trembling greatly from his shame, consented to go. And, when

1. Luke, x, 19. — 2. B. om., probably because the scribe did not understand these very obscure words. For 'you' following B has 'I'. — 3. Sic syr. — 4. Or 'would have marvelled'.

ܡܛܠ[1] ܕܬܪܝܢ.[2] ܟܕ[3] ܩܡܢ ܡܢ ܠܘܬܗ ܘܡܡܠܠܝܢ[4] ܗܘܝܢ ܘܬܗܪܝܢ[5] ܒܚܝܠܗ
ܪܘܚܢܐ ܘܒܓܢܒܪܘܬܗ. ܐܡܪܬ ܠܗ[6]. ܕܐܝܟܢܐ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܦܪܨܘܦܗ ܕܛܘܒܢܝܬܐ[7] ܗܕܐ.
ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܝ.[8] ܚܕ ܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡܝܢ ܟܕ ܡܡܠܠܝܢ ܐܡܪܬ ܠܗ.
ܕܡܛܠ ܡܢܐ ܡܛܫܝܐ ܐܢܬܝ. ܘܝܡܬ ܠܝ ܟܕ ܐܡܪܐ. ܕܗܘ ܕܣܡ ܢܝܪܗ
ܒܛܝܒܘܬܗ ܥܠܝ[9] ܐܚܢ. ܕܡܢ ܕܩܒܠܬ ܢܝܪܗ ܡܘܡܐ ܗܘܐ[10] ܠܥܣܪܝܢ
ܘܚܡܫ ܫܢܝܢ. ܦܪܨܘܦܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܚܙܝܬ. ܘܕܝܠܟ ܗܫܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܠܝ ܕܐܚܙܐ.
ܘܐܢܐ ܠܗ[11] ܐܡܪܬ ܠܗ. ܕܡܛܠ ܡܪܢ ܐܡܪܝ[12] ܠܝ ܫܪܪܐ. ܕܐܢܬܝ ܕܚܠܐ ܐܢܬܝ
ܕܠܐ ܬܬܢܟܝܢ ܡܢ ܚܙܬܐ ܕܓܒܪܐ. ܐܘ ܕܢܬܢܟܐ[13] ܗܘ ܠܐ ܢܣܬܢܩ ܒܚܙܬܟܝ. ܗܝ ܕܝܢ
ܐܡܪܐ[14]. ܕܡܛܠ ܬܪܬܝܗܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܟܕ ܬܡܝܗܝܢ ܒܕܘܒܪܘܗܝ ܕܩܕܝܫܬܐ
ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܗ[15] ܕܒܬܘܠܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܫܘܫܢ. ܫܢܝܢ ܡܢ ܬܡܢ. ܟܕ
ܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ܀

ܫܠܡܬ (ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܫܡܗ ܫܘܫܢ)[16] ܀

1. B ܘܗܘ ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܐ: ܡܢ ܒܚܝܠܗ ܡܛܠ ܗܘܐ. — 2. Here the extract in D ends. — 3. B ins. ܕܝܢ. — 4. B ܘܡܡܠܠܝܢ. — 5. B ins. ܗܘܝܢ. — 6. B ins. ܠܡܢܐ. — 7. B ܕܡܝܩܪܬܐ. — 8. B ܕ. — 9. E om. — 10. B ܗܘܐ ܡܘܡܝܢ. — 11. B ܕܝܢ. — 12. E ܐܡܪܝ, ܝ added in B. — 13. B ܕܢܬܢܟܐ. — 14. E ܐܡܪܬܝܢ. — 15 B ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܗ. — 16. Mss. om.

we had risen up from before her and were speaking and expressing astonishment at her spiritual strength and her courage, I said to him : « How is it that this blessed woman's face (πρόσωπον) is not visible? » He on his side said to me : « One day while we were speaking I said to her : 'For what reason do you hide your face from us?' And she made oath to me, saying : 'He who by his grace laid his yoke upon me knows, our brother, that since I took his yoke upon me, which is to day twenty-five years ago, I have not seen a man's face (πρόσωπον), and do you desire me to see yours now?', and I on my side said to her : 'For our Lord's sake tell me the truth. Are you for your part afraid lest you should yourself suffer harm from the sight of a man, or lest he should suffer harm from the sight of you?' And she said 'For both reasons'. » And thus in astonishment at the saint's habits of life and the endurance of Susan the virgin of Christ we departed from that place, praising God.

⌈*The history of a blessed virgin of Christ whose name was Susan*⌉ *is ended.*

1. Ms. om.

ܬܘܒ¹ ܬܫܥܝܬܐ (ܥܣܪܝܢ ܘܬܡܢܝܐ)² ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܡܪܝܡ ܐܢܟܘܪܝܬܐ܀ *B 182 r°a.

ܠܐ ܗܘܬ ܗܟܝܠ ܫܪܒܐ ܡܢ ܠܗܕܐ. ܐܦܠܐ ܠܬܕܡܘܪܬܐ ܕܩܕܝܫܬܐ ܗܕܐ ܡܪܝܡ.
ܐܢܬܬܐ ܕܒܟܝܢܐ ܒܠܚܘܕ ܕܡܘܬܐ³ ܕܢܫܐ ܛܥܝܢܐ ܗܘܬ ܕܢܩܒܘܬܐ. ܘܗܕܐ ܕܝܢ ܐܦ ܘܢܦܫܐ
ܘܨܒܝܢܐ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܕܓܒܪܐ ܦܫܝܛܐ. ܐܠܐ ܕܓܒܪܐ ܓܢܒܪܐ ܘܡܬܚܝܠܢܐ ܛܥܝܢܐ
ܗܘܬ³ ܘܐܦ ܗܝ ܒܡܘܬܪܗ܀ ܛܘܒܢܝܬܐ ܗܟܝܠ ܗܕܐ. ܒܪܬ ܐܢܫܐ ܡܝܬܪܐ ܘܓܢܣܐ
ܪܡܐ ܒܥܠܡܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ. ܐܦ ܕܝܢ. ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܣܒܐ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ ܒܩܪܝܬܐ ܚܕܐ
ܕܠܘܬ ܬܚܘܡܐ ܕܩܪܝܬܗܘܢ ܚܒܝܫ ܗܘܐ. ܓܒܪܐ ܕܡܢ ܫܢܝܐ ܩܫܝܫܐ. ܘܠܘܬ ܩܕܝܫܐ
ܗܢܐ ܐ[ܡ]ܝ[ܢ]ܐܝܬ ܗܘܘ ܐܬܝܢ ܐܢܫܘܗ̇ ܕܛܘܒܢܝܬܐ: ܟܕ ܐܝܬܝܗ̇ ܥܡܗܘܢ. ܟܕ ܒܪܬ ܫܢܝܐ
ܥܣܪ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ. ܘܟܕ ܠܡܟܝܟܘܬܗ ܕܣܒܐ ܚܙܬ ܗܘܬ ܠܡܟܝܟܘܬܐ. ܚܫܐ
ܠܡܪܢܝܬܗ̇ ܕܐܬܐ ܗܘܬ. ܘܡܒܣܠܝܐ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ ܥܡ ܟܠ ܕܒܗ ܒܡܬܪܢܝܐ ܗܘܬ. ܟܕ

1. Ms. ܬܘܒ. — 2. Ms. om. — 3. Point follows in ms

NEXT THE TWENTY-EIGHTH[1] HISTORY, OF THE BLESSED MARY THE ANCHORITE.

Therefore neither was the history of this holy Mary unworthy of admiration, a woman who by nature only bore the form of females, but herself also too bore in herself the character and soul and will not only of ordinary men, but of mighty and valiant men.

This blessed woman therefore also was the daughter of distinguished persons and a high family (γένος) in the world. Now there was a great old man of God who was living as a recluse in a village bordering on their village, a man far advanced in years; and to this saint the blessed woman's people used frequently to come, she being with them, when she was ten years old. And, when the damsel saw the serious character of the old man, solemn feeling was stirred in her mind, and she despised all the world with all that is in it, meditating in herself and saying : « Lo! they are rich who

1. Ms. om., see Introd., p. IX.

* 182 r b. ܡܬܡܣܟܢܐ ܒܥܘܬܪܗ ܘܦܚܙܐ. ܘܗܐ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܠܡܝܬܪ̈ܐ. ܕܝܪܬܝܢ ܠܥܠܡܐ ܕܠܐ
ܥܒܪ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܠܘ ܚܢܢ ܕܘܘ̈ܝܐ. ܕܡܐ ܕܥܬܪ ܐܢܫ ܘܐܬܪܝܡ[1] ܐܘ ܐܫܬܒܗܪ.
ܘܐܬܚܫܒ ܕܗܘܝܘ ܡܪܐ ܕܥܘܬܪܗ ܕܝܠܗ. ܐܬܐ ܡܘܬܐ ܘܫܕܝܗ ܠܫܝܘܠ. ܘܐܚܪ̈ܢܐ
ܐܫܩܠܘ ܠܥܡܠܗ ܕܡܢ ܛܠܝܘܬܗ ܘܥܕܡܐ ܠܡܘܬܗ. ܘܓܒܐ ܕܒܚܛܝܬܐ ܡܟܢܫ[2]. ܘܫܒܩ
ܚܛܝܬܐ ܠܗ. ܘܗܘܐ ܥܘܬܪܗ ܕܐܚܪ̈ܢܐ. ܗܐ ܡܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ.
ܛܥܝܘܬܐ ܐܝܬܝܗܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܘܣܪܝܩܘܬܐ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܫܒܩܝܢܢ ܠܗ
ܒܨܒܝܢܢ. ܠܗܘ ܡܕܡ ܕܡܢ ܟܠ ܦܘܪܣ ܐܦ ܠܐ ܨܒܝܢܢ. ܕܢܫܒܩܝܘܗܝ ܐܠܨ ܠܢ. ܘܡܛܠ
ܡܢܐ ܠܡ ܐܝܟ ܗܢܐ ܣܒܐ ܠܐ ܗܘܝܢ. ܠܘ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܗܢܐ.[3] ܚܣ ܠܝ ܡܟܝܠ
ܕܢܛܥܝܢܝ ܥܠܡܐ. ܘܐܦܣܘܩ ܡܢ ܪܕܝܐ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܕܣܒܐ ܗܢܐ. ܘܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ
ܐܬܚܡܝ ܪܥܝܢܗ ܕܥܠܝܡܬܐ. ܘܦܣܩܬ ܢܦܫܗ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܒܣܪܐ ܘܡܢ ܡܫܬܝܐ
ܕܚܡܪܐ ܓܡܝܪܐܝܬ. ܘܫܪܝܬ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ. ܘܒܪܗܛܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܡܝܬܪܘܬܐ. ܐܠܐ ܒܢ̈ܝ
ܕܝܢ ܒܝܬܗ ܟܕ ܚܙܘ ܗܠܝܢ. ܟܐܢܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. ܘܐܠܨܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܬܟܘܣ ܒܡܐܟܘܠܬܐ
ܕܒܣܪܐ ܘܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ. ܘܗܝ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܐ ܗܘܬ. ܟܕ ܫܕܬ ܠܒܣܬܪܗ ܦܓܪܗ.

1. Ms. om. ܘ init. — 2. A *constructio κατὰ σύνεσιν*, ܥܘܬܪܐ, the object of the ܡܟܢܫ, being understood from ܥܡܠܗ. — 3. Ms. with point ܀.

possess the world that passes not away for ever and ever, not we wretched persons* among whom, as soon as a man has become rich and[1] proud and boastful, and believed himself to be lord of his own riches, death has come and cast him down into *sheol*, and others have taken away his toil in which he toiled from his childhood even to his death, and which has perhaps been amassed by sin, and the sin has remained with him, and the riches have become the property of others. Lo! then the things that are in this world are all deceit and vanity. For what reason do we not voluntarily leave a thing which we must in any case leave even if we do not desire it? and for what reason do we not become as this old man? ⌈Is not this[2] a human being? Far be it from me henceforth to let the world deceive me, and refrain from following the course of life of this old man ». And from that time the damsel's mind became inflamed, and she cut herself off completely from eating flesh and from drinking wine; and she began to fast and pray, and to run in the road of excellence. But her people, when they saw these things, used to reprove her, and to press her to continue eating flesh and drinking wine; and she would not obey, having cast her body, and[3] all the enticements of youth, and the adornment of childhood behind her, and begun to walk

1. Ms. om. — 2. Or 'This man is not'. — 3. Ms. om.

ܘܒܠܗܘܢ¹ ܚܠܝܡܐܝܬ ܕܐܟܣܢܝܘܬܐ. * ܘܡܛܠ ܕܡܟܝܪܬܐ. ܡܟܝܪܬܐ ܠܓܒܪܐ ܥܬܝܪܐ 182 v° a.
ܘܐܟܣܢܝܘܬܐ ܘܝܚܝܕܝܘܬܐ. ܕܥܬܝܪܐ ܠܓܒܪܐ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܡܟܝܪܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ
ܫܪܝܘ ܐܝܟ ܥܠܡܝܐ. ܠܡܬܥܝܩܘ ܘܠܡܬܚܫܒܘ ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܘ ܕܝܠܗܘܢ ܒܠܚܘܕ: ܐܠܐ
ܘܕܣܢܐ ܕܛܒܬܐ²: ܐܦ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ: ܕܩܘܡܘ ܢܥܒܕ ܠܗ
ܡܫܬܘܬܐ. ܕܠܡܐ ܬܥܪܘܩ ܘܬܐܙܠ ܠܕܝܪܐ. ܘܢܘܒܕ ܠܗܘ ܕܥܬܝܕ
ܕܢܣܒܝܗ. ܟܕ ܕܝܢ ܫܪܝܘ ܐܢܘܢ ܠܡܛܝܒܘ ܘܠܡܥܬܕܘ ܡܕܡ ܕܡܫܬܘܬܐ. ܐܪܓܫܬ
ܛܘܒܢܝܬܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܠܐܘܢ³ ܣܪܝܩܐܝܬ ܘܬܘܒܕܘܢ ܩܢܝܢܝܟܘܢ. ܐܢܐ ܓܝܪ
ܡܣܒܪܐ ܐܢܐ ܒܗܘ ܕܩܪܐ ܠܕܟܝܬܐ ܘܩܕܝܫܬܐ ܘܒܬܘܠܬܐ: ܠܡܣܬܡܟܘ ܒܡܫܬܘܬܗ ܕܠܥܠܡ ܗܝ ܕܠܐ ܦܣܩܐ.
ܕܠܐ ܐܥܒܕ ܫܘܬܦܘܬܐ ܦܓܪܢܝܬܐ. ܘܠܐ ܐܚܒܠ ܕܟܝܘܬܐ ܕܢܦܫܝ. ܒܚܠܛܐ
ܒܣܪܢܝܬܐ ܥܡ ܓܒܪܐ ܡܝܘܬܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܕܐ ܠܗܠܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܓܪܓܐ ܗܘܬ: ܐܝܟ
ܕܢܬܟܢܫܘܢ ܘܢܥܨܝܢܗ. ܫܒܩܬ ܐܢܘܢ ܘܐܙܠܬ ܠܕܝܪܐ ܚܕ. ܘܓܠܚܬ ܪܫܗ ܘܢܣܒܬ
ܐܣܟܝܡܐ. ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܢܣܒܬ ܠܗ ܛܘܦܣܐ ܒܟܠܡܕܡ. ܠܣܒܐ ܗܘ ܩܕܝܫܐ.
ܒܩܘܡܐ ܘܒܝܨܘܪܘܬܐ ܘܒܫܗܪܐ ܘܒܡܐܟܘܠܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܠܗܝܢܐ ܕܣܥܪܐ ܘܣܢܕܠܐ ܥܒܕܐ

1. Ms. om. ܘ init. — 2. Ms. ins. ܐܝܬܘܗܝ. — 3. Ms. ܬܠܐܘ.

soundly in the lofty road of anchoritism and asceticism. Since she had been betrothed by them to a certain rich man, they began as people of the world to be distressed and to think thoughts which were not theirs only but those of the hater of good things also as well, « Let us rise and make a wedding-feast for her, lest she run away and go to a monastery, and we lose the man who was to take her to wife ». And, when they on their side had begun to prepare and make ready the things required for the wedding, the blessed woman became aware of it and said to them : « Do not toil[1] to no purpose and lose your money; for my part I hope in him who invited the pure and holy and virgin to recline at his eternal wedding-feast that ceases not that I shall make no bodily partnership, nor corrupt the purity of my soul by fleshly conjunction with a mortal man ». But, when this incited these people all the more, so that they met together (?)[2] in order to constrain her, she left them and went to a monastery; and she shaved her head and took the habit (σχῆμα). And from that time she took that holy old man as her model (τύπος) in all things, in standing and abstinence and vigils and eating once in three days, while she also made for herself a hair-shirt and sandals (σανδάλια), and

1. Ms. 'lament'. — 2. This is perh. corrupt.

ܠܗ̇. ܟܕ ܐܦ ܣܥܪܗ̇ ܡܢ ܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܕܩܒܠܬ ܪܘܫܡܐ. ܬܘܒ ܠܐ ܣܦܪܬܗ̇.
182 v° b. ܘܗܘܐ ܐܪܝܟ ܘܣܓܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܟܪܟ ܥܠܝܗ̇ ܐܪܒܥ ܙܒܢܝܢ ܠܥܠ ܘܠܬܚܬ ܠܡܣܩ
ܗܘܐ. ܐܡܝܢܐ ܕܝܩܝܪܐ ܠܗܘ ܠܡܫܬܩܠܘ ܪܒܬܐ (ܗܘܐ)[1]. ܘܐܦ ܒܐܓܘܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ
ܫ̈ܢܝܐ ܚܡܫܬܥܣܪܐ ܐܬܢܨܚܬ. ܟܕ ܠܗ ܒܫܗܪܐ ܡܟܝܠ ܒܠܚܘܕ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܫܒܘܥܐ.
ܘܥܣܪܐ ܝܘܡܝܢ. ܘܗܝܕܝܢ ܛܥܡܐ ܗܘܬ ܡܕܡ. ܘܟܕ ܕܝܢ ܗܠܟܬ ܒܚܝܠܬܢܐܝܬ ܘܓܢܒܪܐܝܬ
ܫ̈ܢܝܐ ܬܠܬܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܙܪܝܙܐܝܬ[2]. ܫܠܡܬ ܪܗܛܗ̇[2] ܘܩܒܠܬ ܟܠܝܠܐ
ܕܕܘܒܪܗ̇. ܘܐܬܬܢܝܚܬ ܒܫܠܡܐ܀

ܫܠܡܬ (ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܡܪܝܡ ܐܢܟܘܪܝܬܐ)[3]܀

G 255 v°. ܬܫܥܝܬܐ (ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܫܥܐ)[3] ܕܡܠܟܐ[4] ܡܣܟܢܐ[5]
ܘܐܟܣܢܝܐ[6]܀

ܒܙܒܢ ܚܕ ܟܕ ܒܥܘܡܪܐ ܕܝܠܢ ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܩܪܝܒ ܠܘܬ ܐܡܕ ܡܕܝܢܬܐ:
ܩܕܡ ܕܢܬܪܕܦ ܡܢ ܗܪ̈ܛܝܩܘܬܐ: ܒܙܒܢܐ ܕܬܪܝܢ ܐܢܫܝܢ. ܙܒ ܗܘܐ ܠܗܠܝܢ ܐܝܟ ܐܟܣܢܝܐ

1. Ms. om. — 2. Ms. with ܘ fin. — 3. Ms. om. — 4. Ms. ܕܡܪܝ ܡܠܟܐ — 5. Ms. with stop. — 6. Ms. ins. ܕܟܬܝܒܐ ܠܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܕܐܣܝܐ.

moreover from the first day on which she received the mark never again cut her hair, so that it became long and abundant, until it was wound round her four times up and down, so that at last (it is said) ⌜it became[1] a great weight. And she also distinguished herself in the conflict (ἀγών) of persecution for fifteen years, no longer passing night-vigils, but vigils lasting even a week, and ten days, and then she would taste something. And, when she had walked strongly and heroically in the road of righteousness for thirty years, she finished her course and received the crown[2] earned by her life, and fell asleep in peace.

⌜The history of the blessed Mary the anchorite[1] is ended.

THE TWENTY-NINTH(?)[3] HISTORY, OF[4] MALKHA THE MENDICANT AND STRANGER[5].

Once when we were in our convent adjacent to the city of Amida[6], before it was driven into banishment by the heretics, at the time of the second

1. Ms. om. — 2. II Tim., IV, 7, 8. — 3. Ms. om., number uncertain. See Introd., p. XI. — 4. Ms. ins. 'Mar'. The name Malkha does not occur in the chapter. — 5. Ms. ins. 'written by Mar John of Asia'. — 6. Cf. p. 249.

ܒܬܫܪܝ ܗܘܐ ܩܕܡܝܐ̈ ܐܬܐ ܘܕܒܫܝܠܝܢ ܠܗ̇. ܟܕ ܐܬܩܒܠ ܘܐܬܬܒܥ ܕܢܚܪܡ ܗܪܣܝܣ
ܗ̇ܝ ܕܒܗ̇ܘ ܙܒܢܐ ܐܝܟ ܕܥܝܕܐ ܗܘܐ ܠܡܬܒܥܘ. ܩܡ ܗܘܐ ܥܡܢ ܒܪܡܫܝܬܐ
ܘܒܦܬܘܪܐ ܒܫܬܝܩܘܬܐ ܕܠܐ ܡܡܠܠ. ܘܚܐܪ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܛܫܝܐܝܬ ܒܫܡܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܟܕ
ܐܬܩܒܠ ܐܟܣܢܝܐܝܬ * ܘܐܬܢܝܚܬ[1] ܢܦܫܗ. ܒܠܚܘܕ ܫܠܝ ܗܘܐ ܡܢ * 256 r°.
ܡܡܠܠܐ. ܘܡܠܐ ܦܘܡܗ ܬܘܕܝܬܐ[2]. ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܕܒܝܬ ܡܪܝ: ܟܕ ܚܙܘ
ܐܣܟܡܗ ܐܦ ܡܟܝܟܘܬܗ ܘܚܘܪܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ. ܐܫܬܘܕܥܘܗ̇[3] ܠܬܕܒܝܪܬܗ ܘܐܡܪܘ ܗܘܘ
ܠܫܪܟܐ. ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܐܟܣܢܝܐ. ܒܫܪܪܐ ܥܒܕܗ ܗ̄ܘ ܕܐܠܗܐ. ܘܩܪܒ ܗܘ ܗ̇ܘ
ܕܐܡܪ ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܐܡܪ. ܕܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܐ ܩܕܝܫܘܬܟ ܐܒܐ̈[4] ܗܘ ܕܝܢ
ܠܬܚܬ ܚܐܪ ܗܘܐ. ܘܡܬܬܢܚ. ܐܡܪ ܠܗ. ܕܫܒܘܩ ܠܝ ܡܪܝ̈[4] ܐܟܣܢܝܐ ܕܘܝܐ ܐܢܐ:
ܐܡܪ ܠܗ. ܟܠܢ ܐܒܐ ܐܟܣܢܝܐ ܚܢܢ. ܘܬܘܬܒܐ. ܐܠܐ ܨܒܝܢ ܕܢܕܥ ܕܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܬ.
ܗܘ ܕܝܢ ܐܦ ܗܘ. ܡܛܠ ܕܚܙܐ ܕܠܐ ܫܠܐ ܠܡܫܐܠܘ. ܡܢܐ ܕܒܪ ܐܝܟ ܚܢܢܐ ܐܢܬ ܠܟ: ܕܝ

1. Ms. ܘܐܬܢܝܚ. — 2. Ms. om. ܒܗ. — 3. ܘ fin. seems to have been erased and written again in marg. — 4. See p. 306, note.

Theshri[1] a certain stranger arrived among us, clad in dirty and much-worn raiment; and, when he had been received and been required to anathematize the heresy that prevailed at that time, as it was the custom to require, he stood with us at vespers and at table in silence and without speaking, now and again looking furtively to heaven. And so, when he had been hospitably received and his soul had been refreshed, he simply refrained from conversation and filled his mouth with[2] thanksgiving. But some of the house-workers (?)[3], when they saw his habit (σχῆμα) and his downward looks and the indication provided by his practices, recognised his character and said to the rest, « This stranger is in truth a servant of God ». And the man who said it himself came up and continued asking him and saying : « Whence comes your holiness, father? ». But he continued looking downward and sighing. He says to him : « Forgive me, sir. I am a miserable stranger ». He says to him : « All of us, father, are strangers, and sojourners[4]. But we wish to learn whence you come ». But he on his side

1. Nov. This must be the 2nd expulsion, since J. did not enter the monastery before the first. The date is therefore 530-6; see Introd., p. IV. — 2. Ms. om. — 3. Lit. 'those of my lord's house'. V. D. and L. render 'domestici'; but were there *domestici* in a monastery? From p. 365 they seem to have been an inferior class of men, yet at p. 353 they are associated with the archimandrite. The lexx. give no help. They were perh. novices or lay monks who were required to perform certain menial offices; cf. p. 280. The fact that they recited service (p. 363) is hardly decisive against this, since we find the laymen Abraham (p. 121) and Tribunus (ch. 44) reciting service. They perh. derived their name from being specially attached to the archimandrite. — 4. Gen., XXIII, 4; Lev., XXV, 23; Ps. XXXIX, 13; Hebr., XI, 13.

ܕܥܦܪܐ ܐܢܐ ܒܕܡܘܬܐ ܐܕܡ ܕܡܢ ܥܦܪܐ ܐܬܢܣܒ. ܘܥܠ ܚܛܝܬܗ ܐܬܦܣܩܬ ܕܝܢܐ
ܕܠܐܝܟܐ ܢܗܦܘܟ. ܗܐ ܡܢܗ ܐܬܐ ܐܢܐ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܠܡܐܠܦ. ܕܐܬܪܐ ܓܝܪ ܐܚܪܢܐ ܗܪܟܐ
ܠܝܬ ܠܝ. ܨܠܘ ܕܝܢ ܕܢܗܘܐ ܠܝ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܕ ܚܫܐܝܬ ܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܡܢ ܕܐܬܫܐܠ ܐܡܪ
ܘܫܠܝ. ܘܗܟܢܐ ܐܬܛܝܒ ܠܗ ܕܘܟܬܐ. ܐܝܟ ܥܝܕܐ ܕܐܟ̈ܣܢܝܐ. ܘܕܡܟ ܐܝܟ ܟܠܢܫ.
206 v. ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܫܢܬܐ ܗܘ[1] ܥܝܪܗܘܢ. ܘܡܬܒܩܝܢ ܗܘܘ ܒܐܚܘܬܐ[2]. ܐܝܢܐ
ܕܒܬܪ ܕܫܠܝ ܒܝܬܐ ܒܕܘܟ̈ܝܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܢܗܘܢ ܡܬܪܟܢܝܢ. ܘܡܢܗܘܢ
ܒܪܟܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܢܗܘܢ ܬܘܒ ܢܦܩܝܢ ܠܒܪ. ܘܗܟܢܐ ܒܓܘ̈ܢܝܐ ܘܒܐܣܛܘ̈ܐ ܒܪܟܝܢ
ܗܘܘ. ܘܡܨܠܝܢ. ܘܚܙܘ ܠܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܕܡܢ ܠܐܘܬܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܡܟ ܡܚܕܐ. ܘܬܘܒ ܗܘܐ
ܒܦܠܓܗ ܕܫܢܬܗ. ܘܐܪܝܡ ܪܫܗ ܘܚܙܐ[3] ܕܕܝܠܝܐ ܠܐ ܡܬܟܢܫܝܢ ܥܕܟܝܠ: ܘܠܐ ܕܡܟܘ
ܟܠܗܘܢ. ܘܐܓܪ ܩܠܝܠ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܕܟܠ ܐܢܫ ܐܬܟܢܫ: ܕܠܐ ܢܚܘܐ ܢܦܫܗ
ܕܩܐܡ. ܐܬܟܪܟ ܒܓܠܝܗ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܒܥܘܠܝܬܗ. ܘܗܕܐ ܟܕ ܒܟܐ ܒܢܝܚܐܝܬ ܐܝܟ
ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܡܥ ܗܘܐ ܥܕ ܕܫܡܥ ܗܘܐ ܩܠܐ ܕܢܩܫܐ ܩܕܡܝܐ. ܟܕ

1. Ms. [illegible] — 2. Ms. [illegible]. — 3. Stop follows in ms.

said : « Why? What need is there to inquire? When you see that I am a son of Adam, know that I am dust like Adam who was taken from dust, and upon whom through his sin sentence was given whither he should return. Lo! I come from him if you wish to learn; for I have no other place here; but pray that I may have one ». These things that blessed man said with emotion when he was questioned, and ceased speaking. And so a place was prepared for him according to the custom in the case of strangers, and he fell asleep like everyone else. But there were some whose sleep was wakeful, and who used to watch the brotherhood, who[1] after the house was at rest would stand in different places, while some bowed themselves down. and some knelt, and some again went outside, and so knelt in corners (γωνία) and in corridors (στοά), and prayed; and they saw that this blessed man from the weariness caused by his journey fell asleep at once; and again it happened that in the middle of his sleep he raised his head and saw that the servitors[2] were not yet gathered in and all had not fallen asleep, and he waited a short time; and, when he saw that everyone was gathered in, that he might not show himself to be up, he wrapped himself in his coat, and fell upon his face on his rug; and this while he was weeping gently that no one might hear, until he heard the sound of the first bell while the blessed men

1. Sc. the brotherhood, as the grammar shows; cf. ch. 35. — 2. See p. 62, n. 2.

ܣܢܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܠܗ[1] ܒܟܠܗ ܠܠܝܐ. ܘܟܕ ܫܡܥ ܩܠܐ ܕܢܩܘܫܐ. ܦܫܛܗ
ܢܦܫܗ ܒܠܒܘܫܗ. ܘܐܝܟ ܗܘ ܕܐܝܬ ܡܫܩܥܐ ܗܘܐ ܒܫܢܬܗ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܡ
ܟܠ ܐܢܫ. ܘܟܕ ܩܡܘ ܕܒܝܬܐ ܡܕܢ ܘܫܡܫܘ. ܬܘܒ ܗܝ ܗܕܐ ܥܕܡܐ ܠܨܦܪܐ.[2]
ܘܗܟܢܐ ܒܟܐ ܗܘܐ ܟܕ ܪܡܐ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܐܝܟ ܗܝ ܕܠܐ ܢܩܘܡ ܘܢܚܘܐ ܠܐܢܫ ܥܡܠܗ.
ܥܕܡܐ ܕܥܝܢܘܗܝ ܐܬܢܦܚ ܘܐܬܚܡܝ ܠܡܣܓܝܐܐ ܥܡܝܩܐ. ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܪܫ
ܕܝܪܐ ܘܫܪܟܐ ܕܒܢܝ ܒܝܬܐ ܥܝܢܘܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܘܐ ܠܥܝܢܝܟ ܐܒܘܢ[3] ܗܘ
ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܐܪ ܕܐܬܡܠܝ ܚܫܚܢܝ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܡܛܠܗܢܐ ܗܘܐ (ܐܬܢܦܚ
ܥܝܢܝ)[4]. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܚܙܘ ܡܢܡܢ ܕܦܠܚ ܗܘܐ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܫܒܘܩܘܗܝ
ܠܗ ܠܛܘܒܢܐ. ܒܐܝܡܡܐ ܕܝܢ ܢܦܩ ܗܘܐ ܠܛܪܦܐ ܕܕܝܪܐ. ܘܐܫܟܚ ܕܘܟܐ ܚܕܐ ܕܡܛܫܝܐ
ܗܘܬ. ܘܬܡܢ ܓܗܢ ܥܕܡܐ ܠܩܘܫܐ ܕܦܠܓܗ (ܕܝܘܡܐ)[4]. ܟܕ ܒܥܝܢ ܠܗ ܒܟܠܗ ܕܝܪܐ.
ܘܗܝܕܝܢ ܟܕ ܡܬܟܪܟܝܢ ܐܫܟܚܘܗܝ. ܓܗܝܢ ܘܒܟܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܥܒܘܕ ܛܝܒܘ ܐܒܐ[3]
ܕܪܝܫܐ ܠܟ ܒܥܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܫ ܕܝܪܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܝܬ ܐܒܐ[5] ܐܡܪ

1. Ms. with points. — 2. Ms. om. stop. — 3. See p. 306, note. — 4. Ms. om. — 5. Ms. with points. See p. 306, note.

were marking him the whole night. And, when he heard the sound of the bell, he stretched himself on his rug, and was rising with everyone else just as if he had been heavily sunk in his sleep. And, when the houseworkers had risen and recited the service[1], the same again went on till morning, and thus he would weep lying on his face, in order that he might not rise and show his labour to anyone, until his eyes became swollen and greatly inflamed. And in the morning, when the archimandrite[2] and the ⌈houseworkers also[3] saw his eyes, they say to him : « What has happened to your eyes, our father? ». But he on his side said to them : « The air (ἀήρ) of yesterday affected me on the road, and therefore ⌈my eyes swelled[4] ». But those who had seen the manner in which he had been employed all the night continued saying « Leave the blessed man alone ». During the day he went out into the precinct of the monastery, and found a concealed spot, and there he bowed himself till the midday bell[5], while they were seeking him all over the monastery; and then as they were going round they found him bowed down and weeping. They say to him : « Be so good[6] as to go in, father; for the archimandrite is asking for you ». He came; and the archimandrite said to him : « Where have you been, father? ». He says to him :

1. Sc. nocturns. He was no doubt sleeping in the chapel; see p. 204, 225, 253. — 2. Abba; see ch. 58. — 3. Lit. 'rest of the houseworkers'. — 4. Ms. om. — 5. Sc. for sext. — 6. See p. 79, n. 2, and Addenda to part I.

ܠܗ. ܫܒܘܩ ܠܝ ܡܪܝ. ܒܓܢܬܐ ܡܬܟܪܟ ܗܘܝܬ܆ ܘܚܙܐ ܗܘܝܬ ܐܝܠܢܐ. ܐܡܪ ܠܗ
ܪܝܫ ܕܝܪܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ܂ ܕܠܡܚܙܐ ܐܝܠܢܐ ܕܓܢܬܐ ܡܪܓܪܓ ܐܢܬ ܐܒܐ. ܗܝܕܝܢ
ܦܩܕ ܐܝܟ ܗܝ ܕܡܥܝܕ ܡܢ ܟܝܢܐ. ܕܒܠܐܝܘܬ ܡܢ ܥܡܠܐ ܕܪܡܫܐ. ܕܢܬܬܢܝܚ
ܩܕܡ ܐܝܟ ܕܠܐܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܘܡܬܟܫܦ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܡܛܠ ܕ
257 v° ܕܫܢܝܬ ܣܓܝ ܗܘܝܬ ܐܬܡܠܟ: • ܘܐܟܠܬ ܡܢ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܐ ܒܪܡܫܐ[1]. ܘܐܪܓܙܬ
ܠܐܣܛܘܡܟܘܣ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܐܠܗܐ ܫܒܘܩ ܠܝ ܕܐܦܘܫ ܥܡ ܒܝܬܝܐ ܡܪܝ. ܕܬܬܦܫ
ܡܐܟܘܠܬܝ ܩܕܡܝܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܐܬܬܢܝܚ ܥܡܗܘܢ.[2] ܟܕ ܕܝܢ ܐܠܨܗ ܘܠܐ ܐܬܛܦܝܣ.
ܫܒܩܗ ܕܢܥܒܕ ܐܝܟ ܕܨܒܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܟܕ ܐܫܬܠܡܬ ܬܫܡܫܬܐ. ܠܓܘܢܝܐ
ܗܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܙܠ. ܘܗܟܢܐ ܟܕ ܦܫܝܛܢ ܐܝܕܘܗܝ ܠܫܡܝܐ ܒܛܘܦܣܐ ܕܨܠܝܒܐ.
ܓܥܐ ܗܘܐ ܒܕܡܥܐ ܘܐܡܪ. ܕܡܢܘ ܡܪܝ ܕܣܦܩ ܕܢܒܥܐ ܥܠܝ ܚܛܝܐ ܢܦܫܝ. ܐܠܐ ܐܢ
ܪܚܡܝܟ ܣܓܝܐܐ. ܗܠܝܢ ܕܫܦܝܟܝܢ ܥܠ ܓܢܣܢ. ܟܦܘܪܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܡܪܓܙܢܐ.
ܒܒܥܘ ܬܐ ܠܥܘܕܪܢܝ. ܒܒܥܘ ܡܢܟ ܡܪܝ ܠܐ ܬܫܒܘܩܝܢܝ. ܦܪܘܩܝܢܝ ܡܪܝ ܘܐܬܬܢܝܚ.
ܥܕ ܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܘܠܝܬ ܠܐ ܐܟܘܢ. ܦܪܘܩ ܢܦܫܝ ܡܢ ܚܒܠܐ ܕܚܛܗܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ. ܨܒܝ

1. • erased. — 2. Ms. om. slop.

« Forgive me, sir. I was going round the garden and seeing the trees ». The archimandrite says to him : « I also know that you desire to see the trees of the garden, father » Then with the usual kindness he bade him, inasmuch as he was worn out with labour, go to rest before the vesper hour. But he fell on his face and continued entreating and saying : « Because I was greatly worn out yesterday, I both ate inordinately last night and caused a pain in my stomach (στόμαχος); but for God's sake allow me to wait with the houseworkers, in order that my previous food may digest itself, and so go to rest with them ». And, when he had pressed him strongly and he would not give way, he allowed him to do as he wished. And the blessed man, when the service was over, went to the corner (γωνία) where he had been before; and so with his hands stretched out to heaven in the form (τύπος) of a cross he continued crying with tears and saying : « Who is there, my Lord, who is sufficient to entreat thee for me the sinner, except thy great mercy that is poured out upon our race (γένος)? I am ungrateful, my Lord, and a provoker. Come, I pray, to my aid. Abandon me not, I pray thee, my Lord. Save me, my Lord, and let me be at peace, before I go and am no more. Save my life from the corruption of my sins, Lord my God. 'Be pleased, Lord, to deliver me'[1]

1. Ps. XL, 14.

ܡܪܝܐ ܠܡܬܒܣܝܐܘܬܗ[1] ܡܢ ܕܘܘܕܐ ܘܕܓܠܘܬܐ ܘܡܫܥܒܕܢܘܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܘܡܢ
ܟܠ ܕܒܗ. ܘܪܚܡ ܥܠܝ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܟ. ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܟ. ܡܛܠ
ܫܡܟ ܩܕܝܫܐ. ܬܘܟܠܢܝ ܕܡܢ ܛܠܝܘܬܝ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܚܝܠܬܢܐܝܬ ܒܩܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ
ܓܒܪܐ ܗܘܐ ܛܘܒܢܐ ܗܘ: ܘܡܣܒܪ ܗܘܐ ܕܠܝܬ ܒܢܝܢܫܐ ܩܪܝܒܝܢ * ܐܘ ܚܙܝܢ ܠܗ ܐܘ * 258 r°.
ܫܡܥܝܢ. ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ[2] ܐܢܫܝܢ ܒܣܬܪ ܫܘܪܐ. ܘܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܩܠ
ܬܢܚܬܗ. ܘܬܡܗܝܢ ܒܚܫܗ ܘܒܕܡܥܘܗܝ ܕܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܒܬܪ ܕܝܢ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ:
ܟܕ ܚܙܐ ܫܘܟܠܠܗ ܘܕܘܒܪܘܗܝ ܕܥܘܡܪܐ: ܕܐܦ ܕܒܝܬ ܡܪܝܐ ܘܗܢܘܢ ܡܬܚܦܛܝܢ
ܠܡܪܗܛ[3] ܒܟܠܗ ܚܝܠܗܘܢ[4] ܒܬܪ ܕܘܒܪܐ ܕܡܝܬܪܘܬܐ. ܫܦܪ ܠܗ ܕܢܟܣܐ ܣܬܘܐ
ܒܗ ܒܥܘܡܪܐ. ܘܠܡܦܪܥ ܕܩܝܛܐ. ܠܗܘܢ ܠܛܘܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ. ܩܪܒ ܕܝܢ ܠܘܬ
ܪܝܫܕܝܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܐܢܐ ܦܢ ܡܪܝ. ܡܛܠ ܡܚܝܠܘܬܐ ܕܦܓܪܝ ܘܕܚܠܬܐ
ܕܣܬܘܐ ܘܕܩܘܪܫܐ. ܠܬܝܡܢܐ ܡܬܚܫܒ ܗܘܝܬ ܕܐܚܘܬ. ܘܡܛܠ ܕܝܠܡܐ ܡܪܢ ܫܕܪܢܝ
ܕܥܡܟܘܢ ܐܗܘܐ ܒܗܢܐ ܣܬܘܐ. ܐܢ ܡܫܚ ܠܟܘܢ ܡ[ܒ]ܠܬ ܐܢܐ ܣܬܘܐ ܗܢܐ
ܠܘܬܟܘܢ. ܘܐܢ ܗܘ[5] ܕܚܝ ܐܢܐ ܘܨܒܐ ܡܪܢ. ܒܢܝܣܢ ܦܢܐ ܐܢܐ ܠܛܘܪܐ ܓܒܪܝܐ. ܐܢܫ

1. Ms. with point ܀. — 2. In marg. — 3. 1st letter added later. — 4. Stop follows in ms. — 5. ܘ ܗܘ erased.

from the confusions and falseness and the deceitfulness of this world, and from all that is in it; and have mercy upon me in the day of thy judgment, with all the rest of thy servants, for the sake of thy holy Name, my trust from my boyhood ». While that blessed man was thus mightily crying with many tears, and thought that there were no persons near or seeing or hearing him, some men were standing behind the wall, and listening to the sound of his sighs, and marvelling at his sorrow and tears before God. After three days, when he had seen the doings and practices of the convent, that even the very houseworkers also were eager to run with all their might after practices of excellence, he made up his mind to pass the winter in the same convent, and at the coming of the milder season to return to the same mountains. And he came to the archimandrite and said to him : « For my part, sir, I intended on account of my bodily weakness and fear of the winter and the cold to go down to the south; and, since perhaps our Lord sent me to be with you this winter, if it is convenient to you I will stay with you this winter; and, if so be I am alive and our Lord is willing, in Nisan[1] I will

1. April.

ܚܕܝ ܕܝܢ ܘܐܦ¹ ܪܝܫܕܝܪܐ ܘܟܠܗ ܥܘܡܪܐ ܚܒܪܗ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܐ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬ ܗܘܐ
ܠܗܘܢ· ܕܐܢܫ ܢܘܟܪܝܐ ܫܢܬܐ ܘܬܪܬܝܢ ܘܥܣܪ: ܐܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܢܩܘܐ ܠܡܩܘܝܘ·
ܚܕܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܟܕ ܡܝܩܪܝܢ ܠܗ ܒܟܠ ܡܕܡ ܐܝܟ ܪܝܫ ܕܝܪܐ. ܘܫܠܡܘ
ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ.² ܡܬܟܫܦܝܢ|ܢ| ܐܒܘܢ ܕܬܗܘܐ (ܠܘܬܢ)³ ܘܬܒܢܐ ܠܢ ܒܚܙܬܟ·
258 v° ܘܒܡܡܠܠܟ ⁴ ܡܥܕܪܢܝܬܐ. ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܩܒܥ ܠܡܩܘܝܘ ܕܬܡܢ. ܘܗܟܢܐ ܡܟܝܠ
ܠܦܘܠܚܢܗ ܥܦܦ ܗܘܐ. ܟܕ ܫܬܩ ܘܡܟܣܐ ܪܫܗ ܘܒܟܐ. ܐܦ ܟܕ ܠܥܣ ܘܥܠ
ܦܬܘܪܐ ܝܬܒ ܗܘܐ· ܘܐܦܠܐ ܗܟܢܐ ܕܡܥܘܗܝ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܢܬܟܠܘܢ. ܐܠܐ
ܠܥܣ ܗܘܐ ܘܟܦܝܦ ܪܫܗ ܠܬܚܬ ܘܒܟܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܚܝ ܠܚܝ ܡܠܬܐ ܡܢ ܦܘܡܗ
ܠܐ ܢܦܩܐ ܗܘܬ· ܐܠܐ ܐܢ ܨܠܘܬܐ ܘܬܘܕܝܬܐ·. ܘܬܢܚܬܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ
ܙܒܢܐ· ܐܝܠܝܢ ܗܘܘ ܕܝܨܝܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠ ܕܘܒܪܐ. ܘܕܐܢܝܢ ܗܘܘ
ܘܡܪܚܩܝܢ ܚܘܫܒܝܗܘܢ· ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܠܗ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ¹ ܕܢܐܡܪ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ
ܕܕܘܒܪܐ. ܘܬܚܘܝܬܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܟܘܬܫܐ ܠܘܩܒܠ ܚܘܫܒܝܗܘܢ ܕܫܐܕܐ ܡܪܘܕܐ. ܗܘ ܕܝܢ
ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܪܒܬܐ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܢܦܠ ܗܘܐ ܘܡܬܟܫܦ ܗܘܐ ܟܕ ܐܡܪ:⁵ ܕܫܒܘܩܘ

1. ܘ added later. — 2. Ms. ins. ܕܝܢ· — 3. Ms. om. — 4. Stop follows in ms. — 5. Ms. om. stop.

return toward the north ». And the archimandrite and all the other members of the convent also rejoiced, since this was indeed their custom (νόμος), that, if a stranger wished to stay as long as a year and two years and ten, they rejoiced over him, honouring him in every respect like the archimandrite. And they consented and they say to him : « We beg you, our father, to be ⌜with us⌝[1] and edify us by the sight of you, and by your helpful conversation ». And from that time he determined to remain; and so he thenceforth doubled his labour, keeping silence and hiding his head and weeping. Even when eating and sitting at table, even so also his tears could not be restrained, but he would eat and bow his head down and weep; and so no words came rapidly out of his mouth except prayer and thanksgiving, and unceasing sighs. When some time had passed, those who cared about methods of life, and judged and repelled their thoughts, used to go and beg him one by one to tell them a rule of life and an illustration of the method of contending against the thoughts of the rebellious fiends. But he in great humility would fall upon his face and make entreaty, saying : « Forgive me,

1. Ms. om.

ܠܝ ܐܚ̈ܝ. ܕܟܪܝܗ ܐܢܐ. ܘܨܠܘ ܥܠܝ. ܘܠܐ ܬܒܥܘܢ ܒܐܝ̈ܕܝ ܚܛܝܐ ܨܒܘ̈ܬܐ ܕܐܝܟ
ܗܠܝܢ. ܐܬܛܦܝܣܘ ܡܢ ܛܘܒܢܐ ܫܠܝܚܐ ܕܐܡܪ. ܕܐܢ ܒܒܝܬܗ ܕܢܦܫܗ ܠܐ ܐܫܟܚ
ܐܝܟ ܕܘܳܠܐ ܢܕܒܪ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܕܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ ܢܦܘܩ ܠܡܕܒܪܢܘܬܗ. ܘܗܫܐ ܐܢܐ ܒܚܫܘܟܐ
ܕܚܛܝܬܐ ܝܬܒ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܚܘܘ ܚܘܒܟܘܢ ܘܨܠܘ ܥܠܝ. ܟܕ ܕܝܢ ܙܒܢ̈ܝܢ ܣܓܝܐ̈ܢ ܐܪܫܝܡܢܕܪܝܛܐ
ܐܠܨ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܡܠܠ. ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܒܚܪܬܐ. ܐܒܐ ܚܘܐ ܚܘܒܟ ܠܘܬ[1]
ܐܠܗܐ ܘܨܠܝ ܥܠܝ. ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܕܝܪܟ ܟܠܗ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܛܐ ܝܘܡܐ ܠܝ ܕܐܪܕܐ.
ܘܠܐ ܣܦܩ ܐܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܣܒܪܝܢ ܕܠܛܘܪ̈ܐ ܐܡܪ ܕܐܪܕܐ. ܐܡܪܝܢ
ܠܗ.[2] ܐܬܬܢܝܚ ܐܒܘܢ[3] ܒܣܬܘܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܗܘ ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܪܕܐ
ܝܘܡܢܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܕ ܒܟܐ. ܘܐܦ ܠܐ ܒܣܬܘܐ ܐܬܐ ܥܕܠܐ. ܐܠܐ ܗܐ ܐܬܐ. ܕܠܐ ܐܝܟ
ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ[4] ܘܠܐ ܠܡܪܕܐ ܘܐܦܠܐ ܠܡܦܠܚ. ܘܗܫܐ ܐܒܗ̈ܬܝ
ܘܐܚ̈ܝ ܨܠܘ ܥܠܝ. ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܝܪܝ. ܫܕܪܢܝ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܕܒܝܕ
ܥܘܗܕܢܐ ܕܒܥܘܬܟܘܢ. ܐܫܟܚ ܪܚܡܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܐܕܪܟܘܢܝ ܓܝܪ ܚܛܗ̈ܝ ܘܠܐ ܐܚܙܝܬ
ܠܗܝܢ. ܐܚ̈ܝ ܨܠܘ ܚܠܦܝ. ܕܐܦܠܛ ܡܢ ܬܫܢܝܩܐ. ܫܘܠܡܐ ܓܝܪ ܐܕܪܟܢܝ. ܘܠܒܬܪ

1. Final letter (prob. ܝ) erased. — 2. Ms. om. stop. — 3. See p. 306, note. — 4. Stop follows in ms.

brethren, for I am sick, and pray for me; and, seek not such things at the hands of me a sinner. Be persuaded by the blessed apostle who says : 'If a man hath not been able to rule his own house aright, how is he capable of ruling God's church?'[1]. And now I for my part am sitting in the darkness of sin; but show your love and pray for me ». And, when the archimandrite often pressed him to speak, he himself said to him at last : « Father, show your love to God and pray for me, with all the rest of your convent. For as for me the day has come for me to set out on my journey, and I am not sufficient for it ». They, thinking that he meant « I am setting out for the mountains », say to him : « Rest yourself, our father. It is still winter and no man can set out on a journey to-day ». He says to them weeping : « Nay indeed, the winter has not yet come, but it is just coming; in which as you say no man can either set out on a journey nor yet work[2]. And now, my fathers and my brothers, pray for me. This is my convent; for God sent me to you, that through the remembrance of your petition I may find mercy in that day. My sins have overtaken me and I could not see it. My brethren, pray on my behalf, that I may escape from the torment. The end has overtaken me, and the day after to-morrow I shall depart from this life to

1. I Tim., III, 5. — 2. John, IX, 4.

ܡܪܢ ܡܢ ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢܝ. ܡܛܠ ܡܦܝܣܘ ܐܢܐ ܠܟܠ ܚܕ
ܚܕ ܡܢܟܘܢ[1] ܕܬܦܝܣܘܢ ܥܠܝ. ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ̈ ܐܬܚܝܠܘ. ܫܦܝܪ ܪܗܛܝܢ
* 259 v°. ܐܢܬܘܢ. ܫܠܡܘ ܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ[1] ܕܚܝ̈ܐ ܕܝܠܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ. ܒܟܠ ܓܝܪ ܕܡܬܒܛܠܝܢ
ܐܢܬܘܢ. ܚܕܐ ܗܝ ܕܡܬܒܥܝܐ.[2] ܟܠ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܟܠ ܡܫܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܦ ܠܐܚܪ̈ܢܐ ܠܡܪܬܝܘ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܒܗ̈ܝ ܘܐܚܝ̈. ܐܝܟ ܕܡܢ
ܩܠܝܠ ܝܘܡܬܐ ܐܦ ܚܘܒܟܘܢ ܗܘܐ[3] ܬܒܥ ܗܘܐ ܠܝ ܕܐܡܠܠ ܗܠܝܢ. ܗܫܐ
ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܗܘܐ ܟܦܘܪ ܛܝܒܘܬܐ ܕܚܘܒܟܘܢ ܘܕܨܒܝܢܟܘܢ. ܗܐ ܡܥܗܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
ܗܠܝܢ ܕܝܠܟܘܢ. ܟܕ ܠܐ ܡܠܦ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܗܢܝܢ ܕܗܪܓܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܒܟܠ ܙܒܢ.[4] ܡܪܢ ܩܪܝܒ ܗܘ. ܘܡܕܡ ܠܐ ܬܬܪܦܘܢ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܙܒܢ
ܨܠܘ̈ܬܟܘܢ ܘܫܐܠ̈ܬܟܘܢ[5] ܢܬܝܕܥܢ[1] ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܡܐ ܓܝܪ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ
ܕܥܘ ܕܡܛܬ ܠܬܪܥܐ. ܡܢ ܗܫܐ ܓܝܪ ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܡܕܥ ܘܠܐ ܕܡܛܬ ܠܬܪܥܐ.
ܡܠܬܐ ܓܝܪ ܕܗܘ ܕܐܡܪ ܠܐ ܡܬܕܓܠܐ. ܘܬܘܒ ܝܕܥܝܢܢ ܕܐܦ ܗܕܐ ܟܬܝܒܐ
ܕܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܗܝ ܠܡܦܠ ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܘܬܘܒ ܕܟܠܢ

1. Stop follows in ms. — 2. Ms. with point ܗ. — 3. Ms. ܗܘܘ. — 4. Ms. om. stop. — 5. ܐ erased.

our Lord. Accordingly I entreat you one and all to make entreaty on my behalf; and you yourselves also, my brethren, be strong. You are running well[1]. Perform this your life-service unto the end; for in every matter about which you concern yourselves there is one object that is sought. You know all; you are perfect in all; and you are able to admonish others also. And therefore, my fathers and brothers, inasmuch as a few days ago also your affection required of me to speak these words, now in order not to be ungrateful for your affection and your good will, lo! I put you in mind of these your principles, not teaching you, but[2] things on which you are meditating at all times. 'Our Lord is at hand. Be anxious for nothing, but always let your prayers and requests be made known before God'[3]. For, 'when ye see all these things, know that it has reached the door'[4]. For from this time we must truly know that it has reached the door; for the word of him who said it is not falsified. And again we know that this also is written, 'There is great fear of falling into the hands of the living God'[5]; and again 'We shall all stand before that dread judgment-seat (βῆμα)

1. Gal., v, 7. — 2. Sc. 'put you in mind of'. The syr. is confused. — 3. Philipp., IV, 5, 6. — 4. Matth., XXIV, 33. — 5. Hebr., X, 31.

ܕܠܡܦܪܥ ܚܕ ܠܡܥܡܠ ܡܕܡ ܗܘ ܕܐܡܪ ܕܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܕܟܠ ܚܕ ܚܕ * ܡܢܢ * 260 r°.
ܢܬܦܪܥ ܡܕܡ ܕܥܒܝܕ ܠܗ. ܐܢ ܕܛܒ ܘܐܢ ܕܒܝܫ. ܢܬܪܐ ܐܚܝ ܒܗܠܝܢ. ܢܕܚܠ
ܚܒܝܒܝ[1] ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ[2] ܕܚܝܠܬܐ ܕܫܘܠܡܐ. ܢܕܚܠ ܡܢ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܡܩܒܠ
ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܢ ܚܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܨܒܥܬܗ. ܘܐܝܕܘܗܝ ܢܬܬܠܝܢ ܘܨܘܪܗ ܓܠܝܐ ܘܢܗܘܐ
ܗܘ[3] ܠܗ ܡܩܛܪܓܢܐ ܩܕܡ ܟܐܢܘܬܐ. ܡܢ ܗܘ ܓܝܪ ܢܫܟܚ ܡܥܪܩ ܐܘ ܡܬܦܠܛܘ.
ܡܢܘ ܡܬܚܫܒ. ܕܒܡܠܡܠܘܬܗ ܡܢܘ ܕܢܬܛܫܐ. ܡܢܘ ܢܐܡܪ ܕܙܟܝ ܐܢܬ ܠܒܝ
ܘܐܬܕܟܝܬ ܡܢ ܚܛܗܐ. ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܐܝܟ ܕܒܗܠܝܢ ܟܠܢ ܚܕ ܡܛܦܝܣܝܢܢ ܝܬܝܪܐܝܬ[4]
ܡܦܣܝܢܢ. ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ ܡܨܝܪܢ ܒܥܝܢܝܢ ܒܟܠ ܙܒܢ. ܘܟܬܝܒܢ ܥܠ ܠܘܚܐ
ܕܠܒܢ. ܕܗܟܢܐ ܟܕ[5] ܡܬܬܢܝܚܝܢ ܩܕܡ ܗܝ ܛܝܒܘܬܐ ܕܡܠܝܐ ܪ̈ܚܡܐ[6] ܟܠ ܝܘܡܝ
ܚܝܝܢ. ܐܦ ܐܢ ܡܕܡ ܐܚܪܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܚܢܢ. ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܕܪܬܝܬܐ ܘܕܚܠܬܐ.
ܬܦܪܘܣ ܟܢܦܝܗ ܘܬܛܠܠ ܥܠܝܢ. ܘܢܬܦܨܐ ܒܗ ܡܢ ܗܘ ܬܫܢܝܩܐ[2] ܕܠܥܠܡ.[7] ܗܘ
ܕܠܐ ܙܕܩ ܠܢ ܕܢܫܡܥܝܘܗܝ ܐܝܟ ܫܘܥܝܬܐ ܒܗܘܝܢ ܡܦܟܪܝܢ ܒܠܒܘܢ. ܐܠܐ ܒܕܚܠܬܐ
ܪܒܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܥܙܝܙܬܐ܀ ܟܕ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܗܘ ܛܘܒܢܐ ܩܕܡܝܗܘܢ

1. Ms. sing. — 2. Stop follows in ms. — 3. Ms. ܗܘ. — 4. Ms. ܝܬܝܪܐ. — 5. Ms. ܟܕ. — 6. With points. — 7. Ms. ins. ܗܘ.

of righteousness, that each one of us may be requited for that which has been wrought by him, be it good or be it evil'[1]. Let us think upon these things, my brethren. Let us, my beloved, fear the dread final hour. Let us dread the moment when each one of us shall receive an account upon his fingers, and his hands shall be hung up and his neck shall be laid bare and he shall be made an accuser against himself in the presence of justice. For who shall contrive a means of shunning or escaping that hour, since who is there who shall be hidden by his eloquence? 'Who shall say « Thou art innocent, my heart, and thou hast been purified from sins »?'[2] Accordingly, my brethren, inasmuch as we are all abundantly persuaded of these things, let them be depicted before our eyes at all times, and written on the tablets of our heart[3], that so, while we rest before the grace that is full of mercy all the days of our life, even if we are not capable of doing aught else, at that moment of trepidation and fear it may spread its wings and cover us, and we may by it be delivered from the eternal torment, of which we ought not to hear with indifference as if it were a tale, but with great fear and mighty trembling ». While then that blessed man was saying all these things in the presence

1. II Cor., v, 10. — 2. Prov., xx, 9. — 3. II Cor., iii, 3.

260 v°. ܣܓܝ̈ܐܬܐ: ܘܒܕܡ̈ܥܐ ܡܫܦܥܢ̈ܝܬܐ ܘܥܡ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ: ܒܟܝܐ ܘܥܡ ܐܢ̈ܚܬܐ
ܣܓܝ̈ܐܬܐ. ܐܫܡܥ ܐܦ ܠܢ ܕܢܫܬܡܥܝܘܗܝ ܡܢ ܬܗܪܐ ܗܘܝܢ ܒܗ. ܕܚܙܝܢ ܕܡܕܡ
ܕܟܘܪܗܢܐ ܦܓܪܢܐ ܒܗ[1] ܠܐ ܡܬܚܙܐ. ܘܦܣܩ ܡܬܠܐܡܐܝܬ ܕܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘ̈ܡܝܢ ܢܦܩ
ܡܢ ܦܓܪܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܟܢܐ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܝܢ. ܝܘܡ̈ܬܐ ܬܪ̈ܝܢ ܘܠܠܘ̈ܬܐ. ܗܘܐ ܝܬܒ[2]
ܟܕ ܗܘܐ ܝܬܒ[2] ܗܠܝܢ ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܟܠܢ. ܒܠܠܝܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܬܠܬܐ ܗܘܐ ܬܘܒ.
ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܨܠܘܬܐ. ܘܢܬܬܣܝܡ ܒܣܡܐ. ܘܢܬܚܫܐ ܠܗ ܟܕ ܒܟܐ ܘܐܡܪ. ܕܟܬܝܒ
ܕܠܐ ܙܟܐ ܩܕܡܝܟ ܟܠ ܚܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܘܠܐ ܠܢ ܕܢܬܬܟܠ ܥܠ ܢܦܫܢ. ܟܕ
ܟܠܢ ܕܝܢ: ܒܪܟܢ ܗܘܝܢ: ܘܨܠܘܬܐ ܗܘܬ: ܘܟܕ ܡܕܒܚܐ ܐܬܦܬܚ. ܘܒܣܡܐ ܐܬܬܣܝܡ: ܘܟܠܢ
ܐܝܟ ܕܒܥܩܬܐ ܐܚܝܕ ܗܘܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܐܬܡܠܠܝ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܒܟܐ. ܘܒܚܪܬܐ
ܠܟܠܢ ܩܥܐ ܗܘܐ. ܐܚܝ̈ ܨܠܘ ܥܠܝ. ܠܘ ܓܝܪ ܠܫܘܒܚܝ ܬܢܐ ܐܢܐ ܩܕܡܝܟܘܢ.
ܠܘ ܓܝܪ ܗܘ ܕܡܫܒܚ ܢܦܫܗ ܗܘ ܗܘ ܒܚܝܪܐ. ܐܠܐ ܐܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܡܫܒܚ ܠܗ. ܠܝ
ܡܛܐ ܕܫܘܠܡܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐ ܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܢܫ ܡܣܬܢܩ ܠܝ. ܘܐܦ ܠܐ ܐܝܩܪܐ.
261 r°. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܚܛܝܘܬܝ ܠܘܬܟܘܢ ܕܬܩܒܪܘܢ ܦܓܪܝ. ܠܐ ܟܠܐ ܐܢܐ

1. Ms. ܒܗܘ. — 2. Ms. ܝܬܒܘ.

of us all amidst his many sighs, and amidst copious tears, with great emotion and with many sobs, he caused us also to listen to him in great astonishment at him, since we saw that no sign of bodily infirmity was to be seen on him, and he confidently pronounced that after three days he would depart from the body. While we were thus gathered together, for two days and nights he sat and said the same things to us all; but on the third night he again requested that prayer might be made for him and incense set, and he might receive absolution while he wept and said : « It is written 'None that liveth shall be innocent before thee'[1]. Therefore we must not trust in ourselves. And, when we had all knelt, and prayer had been made, and when the altar had been opened, and incense set, and everyone was overpowered with sorrow on account of the words spoken, he was standing and weeping, and at last he continued crying to all of us : « My brethren, pray for me; for I am not repeating my praises before you; 'he who praiseth himself is not he who is approved, but he whom God praiseth'[2]. Upon me has come the end of death; and human praise is no longer needed by me, nor yet honour: but, since God sent my sinfulness to you to bury my body, I will not prevent

1. Ps. CXLIII, 2. — 2. II Cor., X, 18.

ܡܢܟܘܢ ܕܢܕܥܘܢ. ܗܠܝܢ ܕܣܥܪܢܝܬ ܥܡܝ ܒܥܘܕܪܢܗ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝ. ܝܘܡܢܐ
ܗܐ ܬܠܬܝܢ ܘܬܫܥ ܫܢܝܢ ܐܝܬ ܕܠܒܫ ܐܢܐ ܐܣܟܝܡܐ. ܒܛܘܪܐ ܘܒܡܥܪܐ ܘܒܝܬ
ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܘܡܢ ܕܝܢ ܐܣܟܝܡܐ ܩܢܝܬ. ܠܐ ܩܢܝܬ ܒܪ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܡܕܡ. ܠܐ ܢܦܩܬ
ܕܓܠܬܐ ܡܢ ܣܦܘܬܝ. ܠܐ ܡܠܠܬ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܒܝܫܬܐ ܐܘ ܨܥܪܬ ܠܐܢܫ. ܠܐ ܗܘܐ
ܡܠܬܝ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ. ܐܝܢ ܐܝܢ. ܘܠܐ ܠܐ. ܠܐ ܐܡܪܬ ܐܝܢ ܕܠܐ ܒܫܪܪܐ ܐܝܢ
ܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐ ܠܘܬ ܠܐ. ܕܠܐ ܐܦ ܗܘ ܫܪܝܪ. ܠܐ ܒܥܝܬ ܡܕܡ ܕܠܝ ܦܐܕ ܘܠܚܒܪܝ
ܦܣܩ. ܠܐ ܪܛܢܬ ܥܠ ܐܠܗܝ ܒܐܘܠܨܢܝ ܘܒܐܠܝܨܘܬܝ ܘܗܘ ܣܗܕ ܠܝ. ܗܢܐ ܙܒܢܐ
ܐܝܟ ܕܒܥܩ̈ܬܐ ܕܐܟܣܢܝܘܬܐ[1] ܠܐ ܪܛܢܬ[2] ܒܠܒܝ ܥܠ ܐܢܫ ܕܠܐ ܡܩܒܠܢܝ
ܘܡܢܝܚܢܝ. ܠܐ ܐܝܩܪ ܠܝ ܗܘ ܕܨܥܪܢܝ ܘܛܪܕܢܝ ܡܢ ܗܘ ܕܝܩܪܢܝ ܘܐܢܝܚܢܝ.
ܘܗܠܝܢ ܐܚܝ ܐܡܠܝܬܟܘܢ ܐܝܟ ܕܓܠܝܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܬ
ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܗܢܘܢ ܢܝܫ̈ܐ ܗܠܝܢ ܣܝܡܝܢ. ܘܠܐ ܡܛܠ ܕܬܬܕܡܘܢ ܠܝ. ܐܠܐ ܟܠܢ
ܒܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ ܗܘ ܡܠܦܢܗܝܢ ܕܗܠܝܢ ܠܬܘܪ̈ܬܐ. * ܡܛܠ ܕܗܘ ܫܪܝܪܐܝܬ * 261 v°.

1. Ms. om. ܕ. — 2. Ms. ܢܛܪܬ; corr. Nöld.

any of you from knowing the things that he worked with me by his help all my days. It is to-day thirty-nine years that I have worn this habit (σχῆμα), on mountains and in caves and among men; and, since I received the habit (σχῆμα), I have not possessed aught beside Christ. No lie has come out of my lips; I have not spoken evil words to men or reviled any man. My speech has been naught but as our Lord said, 'Yea, yea' and 'Nay, nay'[1]. I have not said 'Yea' unless it was in truth 'Yea', nor yet 'Nay' without it also being true. I have not sought anything that would benefit me and harm another. I have not murmured against my God during my troubles and distresses and he himself is my witness. This is the time during which amid the troubles of pilgrimage (ξενία) I have not murmured in my heart against any man who did not receive me and entertain me. The man who reviled me and drove me away was not treated by me with less respect than the man who honoured and entertained me. And these things, my brethren, I have repeated before you even as they are manifest before God, because I saw that these objects lie before you too, and not in order that you may imitate me, but let us all imitate Christ our God the teacher of these things, because he himself truly taught this humility in his person, and showed it to us. My

1. Matth., v, 37.

ܡܨܠܝܢ ܗܘܝ ܒܨܠܘܬܟܘܢ ܥܠܝ. ܘܫܪܘ ܠܝ. ܐܚܝ ܙܟܘ ܠܟܘܢ ܘܦܘܫܘ ܒܫܠܡܐ.
ܐܠܗܐ ܢܛܪ ܟܢܘܫܟܘܢ. ܘܥܠ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܠܒܝܬ ܕܝܩܘܢܝܩܘܢ ܐܝܟ ܕܢܨܠܐ ܘܡܬܚ
ܢܦܫܗ ܘܐܬܪܡܝ ܬܡܢ. ܟܕ ܟܠܢܫ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܦܘܩ. ܘܥܠ ܕܝܢ ܪܝܫ ܕܝܪܐ ܘܚܙܝܗܝ
ܕܪܡܐ ܥܠ ܦܘܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܒܐ ܦܝܣ ܥܠ ܠܡܫܟܒ ܥܠ ܡܫܟܐ ܐܝܟ. ܘܟܕ ܡܠܠ
ܥܡܗ. ܫܠܡ ܢܦܫܗ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܗܕܐ ܗܘܬ. ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܢܦܠܬ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ
ܘܗܟܢܐ ܒܕܚܠܬܐ ܐܦܩܘܗܝ ܠܛܘܒܢܐ. ܘܐܬܩܒܪ ܒܙܘܝܚܐ ܪܒܐ ܕܟܠܗܘܢ
ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܐܠܗܐ ܕܦܠܚ ܠܗ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ. ܢܪܒܐ ܕܘܟܪܢܗ ܥܡ ܕܩܕܝܫܐ[1]
ܕܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ. ܘܕܩܕܝܫܬܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ. ܘܚܢܢ ܢܬܥܕܪ ܒܨܠܘܬܗܘܢ.
ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܡܠܟܐ[2] ܡܣܟܢܐ ܘܐܟܣܢܝܐ[3]܀

1. Stop follows in ms. — 2. Ms. ܕܡܪܝ ܡܠܟܐ. — 3. Ms. ins. ܕܟܬܝܒܐ ܠܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܕܐܣܝܐ.

brethren, pray for me and abide in peace. God keep your community ». And the blessed man went into the vestry[1] in order to pray and stretched himself out and lay down there, while everyone was looking for him to come out. And the archimandrite went in and saw him lying on a paving-stone and said to him : « Father, be so good[2] as to lie upon a rug ». And, when he had spoken to him, he gave up his soul to God. And on this happening great fear fell upon everyone; and so in fear they brought the blessed man out; and he was buried with a great procession of all the believers of the city. May God whom he served for a long term of years magnify his memory with that of the saints who did his will, and that of the holy God-bearer Mary, and may we for our part be helped through their prayer, Amen and Amen!

The history of[3] Malkha the mendicant and stranger[4] is ended.

1. House of the διακονικά. Cf. p. 103. — 2. See p. 79. n. 2, and Addenda to part 1. — 3. Ms. ins. 'Mar'. — 4. Ms. ins. 'written by Mar John of Asia'.

[ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܬܠܬܝܢܝܬܐ܆ ܕܥܠ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ
ܐܠܝܐ܆ ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܕܪܐ]܀[1] . . . . . .

. . . .

*ܐܬܡܛܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܒܡܥܡܪܗ ܒܒܝܬܗ ܥܡ ܣܓܝ̈ܐܐ ܝܘܡܝܢ. ܟܕ ܬܗܝܪܝܢ *A 83 r° a.
ܒܚܪܝܦܘܬܐ ܕܛܢܢܗ ܕܓܒܪܐ. ܟܕ ܩܐܡ ܘܡܚܪܡ ܘܩܪܐ ܠܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܡܫܠܛܢܐ
ܕܐܚܝܕܝܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܒܐܦܝܗܘܢ. ܛܠܡܐ ܘܟܦܘܪܐ ܘܝܗܘ̈ܕܝܐ ܚܕ̈ܬܐ. ܐܝܟܢܐ
ܕܐܦ ܠܡܠܟܐ ܟܬܒܘ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܠܟܣܘܪܝܐ ܢܦܩ. ܘܦܠܚܢܗ ܘܕܘܪܬܗ ܘܟܠ
ܕܩܢܐ ܫܒܩ ܟܕ ܐܡܪ. ܢܣܒܘܢ[2] ܛܠܡ̈ܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܡܪܝ ܝܫܘܥ ܒܥܐ ܐܢܐ
ܒܠܚܘܕ. ܘܗܟܢܐ ܢܦܩ. ܘܫܠܡ ܚܡܫܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܒܐܟܣܘܪܝܐ. ܟܕ ܠܐ ܒܨܪ ܐܟܣܢܝܘܬܐ
ܕܐܟܣܢܝܐ ܘܡܣܟܢܐ. ܘܗܟܢܐ ܫܠܡ. [ܒ]ܪܒܘܬܐ ܪܒܬܐ ܕܠܥܠ [ܡ]ܢ ܡܠܬܐ. ܟܕ ܠܗ

1. Supplied from the subscription. — 2. ܢ ins. in later hand after ܒ.

[Next the thirtieth history, of a man of God whose name was Elijah, who was in the city of Dara][1].

. . . .

. . . .

we arrived, in whose house we were with many others for some days, being amazed at the keenness of the man's enthusiasm, as he stood and uttered anathemas and called the bishops as well as those who wielded the authority of the crown to their faces impious men, renegades, and new Jews, insomuch that they wrote to the king about him, and he was driven into exile (ἐξορία). And he left his employment and his mansion[2] and all that he possessed, saying, « Let the impious men take[3] them; for my part I seek my Lord Jesus only »; and so he departed. And he completed fifteen years in banishment, without diminishing the kindness to strangers and poor men; and thus he ended his life [in] great distinction which surpasses description, his distinction not being one only. And out of his practices I have briefly

1. The beginning is missing. — 2. He was therefore not a monk or hermit, but a rich man living in his own house and employing himself in asceticism and charity like the heroes of ch. 31. — 3. Acc. to the correction in the ms. 'be sated with'.

ܣܝܡ ܗܘ ܢܣܒܗ. ܘܗܘܝܬ ܡܬܕܚܠܐ ܡܢ ܕܐܬܦܪܥܘܢ ܢܦܫܟ. ܕܝܢ ܕܢܣܒܬ ܐܢܐ ܡܢ
ܡܘܟܣܢܐ ܕܗܠܝܢ ܕܫܒܩܬ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܠܝܐ.
ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܕܪܐ ܡܕܝܢܬܐ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܚܕܐ. ܕܐܚܐ ܬܪܝܢ ܬܓܪܐ.
* 83 r° b. ܗܢܘܢ ܕܠܘܬ ܬܐܓܘܪܬܐ ܥܠܡܝܬܐ ܘܐܦ ܐܠܗܝܬܐ
ܡܬܬܓܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܫܡܗܝܗܘܢ. ܐܠܝܐ
ܘܬܐܘܕܘܪܐ܀

ܡܛܠ ܗܟܝܠ ܕܟܠ ܐܢܫ ܕܐܙܠ ܒܐܘܪܚܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܫܘܝܐ ܠܢ
ܕܢܫܬܥܐ: ܘܒܡܪܕܐ ܕܬܫܥܝܬܢ ܠܟܠ ܢܨܚܢܐ ܕܕܘܒܪܝܗܘܢ ܢܘܕܥ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ
ܟܣܝܢ. ܐܦ ܠܐ ܠܟܠ ܢܨܚܢܐ ܕܡܝܬܪܐ ܗܠܝܢ. ܕܒܐܣܟܝܡܗܘܢ ܥܡ ܥܠܡܝܐ ܠܬܓܪܐ
ܘܬܓܪܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ. ܒܥܒܕܐ ܕܝܢ ܕܡܠܐܟܐ ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ
ܗܠܝܢ ܐܚܐ ܬܪܝܢ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܛܠܝܘܬܗܘܢ ܐܓܝܪܘ ܥܡ ܬܓܪܐ. ܘܪܕܘ ܥܡܗܘܢ.
ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܥܒܪܗ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܦܪܣܝܐ ܬܪܝܗܘܢ. ܘܣܡܘ

set down these, while fearing to be accused on account of those which I have omitted.

The history of a man of God whose name was Elijah, who was in the city of Dara, is finished.

NEXT THE THIRTY-FIRST HISTORY, OF TWO BROTHERS WHO WERE TRADERS, WHO BESIDE WORLDLY TRADE ENGAGED MOREOVER IN DIVINE ALSO, WHOSE NAMES ARE ELIJAH AND THEODORE.

Since therefore it is our purpose to tell the stories of men who walked in the path of religion, and in the course of our history to make the glories of their practices known, accordingly neither have we kept the glories of these excellent men hidden, who in their garb (σχῆμα) were reckoned laymen and traders, but were constantly occupied in the practices of angels. These are two brothers, and in the time of their boyhood they served for pay with traders, and travelled with them, each of them in his own direction, that is, to the regions of the Persians both of them. And they formed in their mind

ܒܬܓܪܘܬܗܘܢ. ܚܠܦ ܕܢܕܒܪܘܢ ܕܝܪܝܘܬܐ. ܘܐܬܦܣܩܘ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܡܫܕܪ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ.
ܢܗܘܐ ܠܚܫܚܬܐ ܕܝܠܗܘܢ.· ܘܕܐܚܪܢܐ ܕܟܠ ܕܚܙܝܢ ܕܐܟܘܬܗܘܢ ܐܟܣܢܝܐ ܐܝܬܘܗܝ
ܘܣܢܝܩܐ. ܘܗܟܢܐ ܡܟܝܠ. ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ. ܕܡܬܬܓܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܦܠܓܝܢ ܠܡܣܟܢܐ
ܘܠܐܟܣܢܝܐ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܠܗܐ ܠܚܦܝܛܘܬܗܘܢ.· ܥܒܕ ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ
ܒܗ ܐܝܕܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܘܪܟܬܐ ܫܪܝܐ ܗܘܬ ܒܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ.
ܟܕ ܦܣܩܘ ܒܬܓܪܘܬܗܘܢ.· ܕܢܗܘܘܢ ܪܚܝܩܝܢ ܠܓܡܪ ܡܢ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ ܕܥܒܕܝܢ ܬܓܪܐ.
ܕܥܠܡܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ. ܡܢ ܡܘܡܬܐ ܕܟܠ ܓܢܣ. ܘܡܢ ܟܕܒܘܬܐ. ܘܡܢ
ܛܠܘܡܝܐ. ܘܡܢ ܡܬܩܠܐ ܘܡܬܩܠܐ ܘܡܢ ܟܝܠܐ ܘܟܝܠܐ. ܟܠ ܡܕܡ. ܒܬܪܝܨܘܬܐ[1]
ܘܒܫܪܝܪܘܬܐ ܠܗܘ ܕܙܒܢ ܡܢܗܘܢ ܐܘ ܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܠܐ ܚܪܝܢܐ. ܐܢ ܕܝܢ
ܗܘ ܡܢ ܕܗܘ ܡܫܪܐ ܗܘܐ ܒܡܘܡܬܐ ܘܒܡܣܘܡܣܐ.· ܗܢܘܢ ܒܦܣܝܩܬܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ
ܠܗ ܗܟܢܐ. ܐܚܐ ܩܒܠ ܕܬܪܝܨܐܝܬ ܐܡܪܬ ܠܟ. ܕܠܐ ܒܛܠܘܡܝܐ ܘܕܠܐ ܢܟܠܐ ܘܚܪܝܢܐ.
ܘܕܠܐ ܡܣܘܡܣܐ ܘܡܘܡܬܐ. ܐܢ ܫܦܪ ܠܟ ܙܒܘܢ. ܐܘ ܙܒܢ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܚܪܒ
ܡܘܡܬܐ.· ܘܫܒܩ ܠܟ ܣܛܢܐ ܕܢܣܚܦܟ.· ܟܕ ܡܛܠ ܠܐ ܐܠܝܨ ܐܢܬ ܕܠܐ ܒܥܒܕܐ

1. Stop follows in ms.

the purpose of following a religious life; and they determined that whatever God provided for them should go to their own use, and that of everyone else whom they saw to be a stranger like them and in need. And thus they thenceforth did; for they carried on their business, and distributed to the poor and to the strangers. And, when God saw their zeal, he caused everything to which they put their hand to increase abundantly in their hands. And thus a blessing rested on everything that passed through their hands, they having resolved to abstain entirely from the evil practices which traders of the world are wont to follow, i. e. from oaths of all kinds, and from lying, and from extortion, and from diverse weights and diverse measures[1]. They told everything to the man who was buying from them or selling to them fairly and honestly without contention; but, if that man whoever he might be began oaths and bargaining, they on their side would say to him shortly as follows : « Brother, accept what I have told you honestly, without extortion and without fraud and contention, and without bargaining and oaths. If it suits you buy » (or « sell »). « Wherefore are you making havoc of (?) oaths and allowing Satan to thrust you into sin, when you are under no necessity

1. Prov., xx, 10.

ܐܘ ܠܐ ܨܒܝܬ ܠܡܙܒܢ. ܐܘ ܠܡܙܒܢ. ܗܫܐ ܕܠܐ ܡܘܡܬܐ ܐܢ ܫܦܪ ܠܟ. ܣܒ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܠܐ
ܨܠܝ ܥܠܝܢ܀ ܘܗܟܢܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܡܥܠܝܐ ܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܟܕ ܥܒܕܝܢ ܦܠܚܝܢ ܗܘܘ. * 83 v° b.
ܟܕ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܬܪܬܝܢ ܘܠܬܠܬ ܫܢܝܢ. ܒܐܓܪܐ ܚܡܫܐ ܐܘ ܫܬܐ ܕܝܢܪ̈ܐ ܦܠܚܝܢ
ܗܘܐ. ܟܕ ܚܙܘ ܗܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ ܠܗܘܢ. ܕܟܠ ܕܥܒܕܝܢ ܐܠܗܐ ܡܨܠܚ ܗܘܐ
ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܦܣܩܘ ܠܗܘܢ ܥܣܪܐ ܕܝܢܪ̈ܐ. ܘܬܘܒ ܒܬܪ ܫܢ̈ܝܐ ܕܨܒܘ ܕܢܗܠܟܘܢ.
ܦܣܩܘ ܠܗܘܢ ܥܣܪܝܢ ܕܝܢܪ̈ܐ ܒܫܢܬܐ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܘ ܒܘܪܟܬܐ ܕܥܡ ܛܝܒܘܬܐ
ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܡܬܦܪܢܣܐ ܗܘܬ. ܬܠܬܝܢ ܕܝܢܪ̈ܐ ܒܫܢܬܐ ܦܣܩܘ ܠܗܘܢ.
ܕܠܚܘܕ ܠܘܬܗܘܢ ܢܩܘܘܢ. ܟܕ ܟܠ ܕܒܒ̈ܬܝܗܘܢ ܐܓܥܠܘ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܐܦ
ܗܘ[ܐ] ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܐ̈ܦܘܬܝ[ܩܐ] ܪ̈ܘܪܒܬܐ ܛܒ. ܘܒܐܬܪ̈ܘܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܡܬܬܓܪܝܢ
ܗܘܘ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܚ̈ܐ ܗܠܝܢ ܡܥܠܝܐ: ܟܕ ܫ̈ܢܝܐ ܥܣܪܝܢ ܒܗܢܐ ܐܓܪܐ ܦܠܚܘ:
ܘܪܒܬ ܐܢܘܢ ܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܥܡܠܗܘܢ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܐܬܡܠܟܘ ܒܝܢܬܗܘܢ ܟܕ ܐܡܪܝܢ.
ܕܦܩܚ ܗܘ ܠܢ ܕܡܢ ܗܫܐ ܢܐܙܠ ܢܬܬܓܪ ܒܩܢܘܡܝܢ ܢܦܫܢ ܡܢ ܗܕܐ. ܡܢ ܗܝ
ܕܛܝܒܘܬܐ * ܦܪܢܣܬ ܠܢ. ܕܢܗܘܐ ܫܘܠܛܢܐ ܠܢ ܘܨܒܝܢܐ. ܕܡܢ ܗܘ ܡܕܡ ܕܝܗܒ * 84 r° a.
ܠܢ ܠܐܠܗܐ ܢܬܠ ܠܗ ܕܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܡܢ ܐܚܪ̈ܢܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܐܬܪܗܘܢ ܗܦܟܘ ܕܝܢ. ܠܒܬܪ

to buy » (or « sell ») « whether you want or not? Now, if it suits you, take it without oaths; and if not, pray for us ».

And thus these excellent men followed their employment in the fear of God, each of them serving for two and three years at the salary of five or six *denarii*. And, when those under whom they were employed saw that God caused everything that they did to prosper in their hands, they appointed them ten *denarii;* and again, after some years during which they had been willing to travel, they appointed them twenty *denarii* a year; and at last, when they saw the blessing that grace brought about through them, they appointed them thirty *denarii* a year, that they might remain with them only, having committed to their hands all that was in their houses; and they had very large storehouses (ἀποθήκη), and they used to do business in many regions. But these excellent brothers, when they had completed twenty years at this salary, and Grace fed them out of their honest labour, deliberated with one another, saying, « It is better for us for the future to go and carry on business ourselves on our own account out of that which Grace has provided for us; that it may in be our power and choice to give to God out of that which he gives us without fear of others. » And so after twenty years they returned to

ܘܦܢܘ ܠܐܬܪܗܘܢ ܠܐܡܝܕ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܐܚܘ̈ܬܐ ܬܪ̈ܬܝܢ. ܗܠܝܢ ܕܐܦ ܗ̈ܢܝܢ
ܒܝܘܬܪ̈ܐ ܕܢܟܦܘܬܐ ܘܩܕܝܫܘܬܐ ܒܒܬܘܠܘܬܐ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܗܝܢ ܡܬܕܒܪ̈ܢ ܗ̈ܘܝ. ܘܒܐܒܠܐ
ܘܒܕܡ̈ܥܐ ܘܒܒ̈ܥܘܬܐ ܘܨ̈ܠܘܬܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܐܟܡܢ ܗ̈ܘܝ. ܟܕ ܥܠܝܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܐܚ̈ܐ
ܐܒܝܠܢ ܗ̈ܘܝ. ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܠܐ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܫܡܥܢ
ܗ̈ܘܝ ܒܙܒܢ ܙܒܢ ܕܩܝܡܝܢ. ܘܒܐܪܥܐ ܕܦܪ̈ܣܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܘ
ܐܢܝܢ ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ. ܕܙܒܢܐ ܥܕܡܐ ܕܗܢܘܢ ܐܘܕܥܘ ܠܗܝܢ. ܐܬܡܠܟܘ ܕܝܢ ܕܒܬܘܬܪܐ ܐܦ
ܕܒܘܪܟܬܗܝܢ ܪܘܚܢܝܬܐ ܢܬܝܬܪܘܢ. ܟܠ ܝܘܡ̈ܝ ܚܝ̈ܝܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܫܢܝܘ ܘܐܙܠܘ
ܘܫܪܘ ܐܟܚܕܐ ܐܪܒܥܬܝܗܘܢ ܒܡܠܝܛܝܢܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܦܘܕܩܝܐ. ܘܬܡܢ ܡܟܝܠ.
ܫܪܝܘ ܒܦܠܚܐ ܪܘܚܢܐܝܬ ܒܬܘܓܪܗܘܢ. ܟܕ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܐܠ ܗܘܐ * ܠܗܘܢ. * 84 r° b.
ܡܦܠܓܝܢ ܗܘܘ ܫܘܝܐܝܬ ܠܗܘܢ. ܘܠܐܟܣ̈ܢܝܐ ܘܠܡܣ̈ܟܢܐ. ܘܡܢ ܫܘܪܝܗܘܢ
ܡܛܠ ܗ̇ܘ ܕܐܦ ܐܠܗܐ ܒܗܘܢ ܡܬܪܥܐ ܗܘܐ: ܘܩܒܠܘ ܛܝܒܘܬܐ ܘܒܘܪ̈ܟܬܐ
ܕܡܣ̈ܟܢܐ ܘܕܚܫܝ̈ܚܐ ܟܠ ܝܘܡ ܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ. ܘܬܘܒ ܦܘܠܚܢܐ[1] ܕܠܐ ܢܟܠܐ
ܘܥܠܘܒܘܬܐ ܘܕܓܠܘܬܐ ܐܝܟ ܥܛܪܐ ܕܒܣ̈ܡܐ: ܠܘܬ ܣܠܩ ܗܘܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܡܢ ܗܢܘܢ
ܕܚܣܝ̈ܐ ܗܢܘܢ ܗܘܐ: ܘܗܟܢܐ ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܗܘ ܕܠܐ ܚܣܟ ܐܘ ܚܣܪ

1. Ms. ܕܦܘܠܚܢܐ.

their country i. e. to Amida. Now they had two sisters who also had been engaged in practices of asceticism and sanctity in virgin fashion from their childhood, and at all times constantly devoted themselves to sorrow and tears and petitions and prayers, and that while they were mourning over these same brothers during so long a time in which they had not seen them, but had only heard from time to time that they were alive and in the land of the Persians; and when they came they did not recognise them on account of the lapse of time, until they themselves informed them. And they determined to make a gain of their sisters' spiritual blessing also all the days of their life; and so they removed and went and settled the four of them together at Melitene a city of Cappadocia, and there they thenceforth began to labour in spiritual fashion at their business, and all the income that they received they used to divide equally between themselves and the strangers and poor. And from the time when they began, because God also was pleased with them, they both received the gratitude and the blessings of the poor and needy every day, and further the business carried on without deceit and extortion and lying ascended like the vapour of incense at all times from the devout men themselves to him who knows all, and so according to the riches of his mercy he

ܠܟܠ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠܘܗܝ. ܛܝܒܘܬܗ ܓܠܝܐܝܬ ܡܚܘܐ ܗܘܐ. ܘܒܘܪܟܬܗ ܒܟܠ
ܕܥܒܕܝܢ ܫܪܝܐ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ ܠܥܘܬܪܐ ܪܒܐ ܐܬܘ. ܟܕ ܐܦ ܗܢܘܢ ܬܡܗܝܢ
ܗܘܘ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܕܟܕ ܒܟܠ ܥܕܢ ܡܒܕܪܝܢ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗܘܢ.
ܘܡܟܝܠ ܛܒܐ ܕܚܣܕܝܗܘܢ ܘܕܙܕܩܬܗܘܢ ܒܟܠ ܕܘܟ ܢܦܩ ܗܘܐ. ܘܡܣܟܢܐ ܡܢ
ܟܠ ܦܢܝܢ. ܠܘܬܗܘܢ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ. ܘܣܢܝܩܘܬܗܘܢ ܡܢܗܘܢ ܠܐܢܫ ܐܝܟ (ܐܢܫ)[1]
ܙܕܩܗ ܡܡܠܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܠܡܪܕܘܦܐ ܕܫܡܥܝܢ ܕܒܟܠ ܕܘܟ
* 84 v a. ܣܢܝܩܝܢ ܗܘܘ ܕܢܣܥܪܘܢ. * ܡܒܝܐܝܢ[2] ܗܘܘ ܒܝܕ ܡܘܗܒܬܗܘܢ. ܘܡܟܝܠ
ܠܬܐܓܘܪܬܐ ܕܥܠܡܐ ܐܬܒܣܪܘ ܗܘܘ. ܘܠܗܝ ܪܘܚܢܝܬܐ ܒܥܝܪܘܬܐ ܘܚܦܝܛܐܝܬ
ܒܥܝܪܘܬܐ ܪܒܬܐ ܪܕܦܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܐܚܘܬܗܘܢ ܛܘܒܢܝܬܐ. ܗܝ ܟܕ ܗܝ
ܥܠ ܬܐܓܘܪܬܐ ܕܒܝܕ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܢ ܥܡܠܗܘܢ ܡܬܚܦܛܝܢ ܗܘܘ ܠܗܝܢ. ܕܐܦ
ܗܢܝܢ[3] ܗܕܐ ܥܠ ܫܪܟܐ ܕܕܘܒܪܝܗܝܢ ܢܘܣܦܢ. ܘܗܟܢܐ ܟܠ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܡܨܐ ܗܘܐ
ܝܗܒ ܡܢܗ ܗܘܐ. ܘܥܘܕ ܝܬܝܪܐܝܬ ܣܓܝܐ ܗܘܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܦܩ ܓܠܝܐܝܬ
ܒܐܬܪܐ. ܗܝ ܕܒܢܒܝܐ ܐܬܐܡܪܐ ܕܡܫܬܡܠܝܐ ܗܘܬ. ܕܐܫܘܕ ܠܟܘܢ ܒܘܪܟܬܐ ܥܕܡܐ
ܕܬܐܡܪܘܢ ܟܕܘ. ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܠܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܡܢ ܟܕ ܠܬܗܘܢ ܕܚܠܬ ܗܘܬ. ܐܝܟܢܐ

1. Ms. om. — 2. Ms. ܡܒܐܝܢ. — 3. Ms. ܗܢܝ.

who has not deserted and does not desert any who trust in him showed his favour openly, and his blessing rested on all that they did. And thus in a short time they attained to great wealth, while even they themselves marvelled and wondered how it was that, while they were always scattering it, it increased with them. And thenceforth the fame of their kindness and of their almsgiving went out everywhere, and needy persons from all quarters used to come to them, and supply their needs from them for each man ⌜according to⌝ his due; and moreover the visitation of the persecuted whom they heard to be in need everywhere they would console[2] through their gifts. And accordingly they disregarded the worldly trade, and strenuously and earnestly followed the spiritual one with great watchfulness, insomuch that they would press the same upon their blessed sisters with regard to the trade carried on through the gifts derived from their labour, that they also might add this to the rest of their practices. And thus each would on his part give as he was able, and still it[2] increased the more, so that in that place was manifestly fulfilled that which was said in the prophet, « I will pour blessings upon you till ye shall say 'Enough' »[3]. Thus therefore it happened to these men from

1. Ms. om. There is perh. further corruption in the sentence. — 2. Sic syr. — 3. Mal., III, 10.

ܕܐܦ ܠܐ ܢܣܦܩܘܢ ܠܡܦܩܘ ܘܠܡܬܠ. ܟܕ ܐܟܣܢܕܘܟܝܘܢ ܒܝܬܗܘܢ ܥܒܝܕ ܗܘܐ
ܠܐܟܣܢܝܐ ܘܠܡܣܟܢܐ ܕܣܢܝܩܝܢ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܐܘܟܠܘܣ ܕܩܢ̈ܘܡܐ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܐܝܬ ܗܘܘ:
ܕܥܒ̈ܕܐ ܘܐܓ̈ܝܪܐ ܘܐܡ̈ܗܬܐ. ܘܥܒܪ̈ܐ ܕܝܬܝܪܘܬܐ ܘܐܟܣܢ̈ܝܐ ܕܡܛܠ ܐܠܗܐ ܡܬܟܢܫܝܢ
ܗܘܘ. ܘܐܦ ܛܠܝ̈ܬܐ ܘܣܒ̈ܬܐ. *ܘܣܡ̈ܝܐ ܘܡܚܝ̈ܠܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܬܘܩܢ̈ܐ· * 84 v° b.
ܕܕܝܪܝܘܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܡܕ̈ܒܪܐ ܕܒܝܬܗܘܢ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ. ܒܨܘܡܐ ܘܢܟܦܘܬܐ ܘܡܕܒܪܢܘܬܐ.
ܘܫܒ̈ܘܥܐ ܐܝܟ ܕܒܕܝܪܐ ܗܘܘ ܠܗܘܢ. ܘܦܠܚܝܢ ܗܘܘ. ܘܩܠܝ̈ܬܐ ܡܦܪ̈ܫܬܐ
ܠܨܠܘ̈ܬܐ ܘܠܥܡ̈ܠܐ ܟܣ̈ܝܐ ܕܠܠܝ̈ܐ. ܕܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܫܗܪ ܗܘܐ ܘܡܨܠܐ.
ܘܡܛܠ ܡܢ ܩܠܝ̈ܬܗܘܢ ܟܠܗ ܠܠܝܐ. ܙܡܪܐ ܪܘܚܢܐ ܘܩܪܝܢܐ ܕܟܬ̈ܒܐ.
ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܘܐܦ ܒܨܦܪܐ ܠܗܘ. ܥܕܡܐ ܕܡܫܠܡܐ ܗܘܬ ܠܡܫܡܫܬܐ ܕܟܠ ܚܕ
ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܡܦܝܣ ܗܘܐ ܕܢܦܘܩ ܣܟ ܘܢܬܠ ܐܦܘܩܪܝܣܝܣ ܠܐܢܫ. ܠܗܘ ܕܝܢ
ܕܫܡܗ ܐܠܝܐ ܐܠܨܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܕܡܛܠ ܐܣܦܠܝܐ ܕܒܝܬܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ.
ܘܐܬܛܦܝܣ. ܘܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܠܘܬܗ ܦܬܓܡܐ ܟܬܒܐ ܐܫܬܡܠܝ
ܗܝ ܕܐܡܪܐ. ܕܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ ܠܐܢܫܐ ܠܓܒܪܐ ܕܕܚܠ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܗܝ ܓܝܪ ܐܢܬܬܐ

God, insomuch that they were unequal to the task of bringing forth and giving, while their house was turned into a hospice (ξενοδοχεῖον) for strangers and other persons in need. And accordingly there were a multitude (ὄχλος) of many persons in that house, of slaves and hired men and bondmaids, and travellers besides and strangers who were gathered together for God's sake, and girls also, and old women, and blind and maimed men, insomuch that they practised the ordinances of monasticism in all the departments of their house, fasting and abstinence and asceticism; and they had weeks[1] as in a monastery and did menial work, and separate cells for prayers and for secret labours by night, since each of them used to watch and pray. And accordingly all the night there was heard from their cells spiritual singing and the reading of the Scriptures; and so in the morning also as well, until each one's repetition of the service was finished, he would not consent to go out at all and make an answer (ἀπόκρισις) to anyone's call. But the elder whose name was Elijah they would urge, for the sake of the security (ἀσφάλεια)[2] of the house, to take a wife; and he yielded to the pressure, and he alone took a wife, while with him also the Scripture-saying was fulfilled which says, « A

1. See, p. 62, n. 2. — 2. If 'permanence' is meant, the end of the ch. shows that the object was not obtained.

ܗܘܐ ܡܢ ܝܗܒܬ ܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ ܠܕܚܠܝ ܡܪܝܐ ܘܐܬܝܗܒܬ. ܗܕܐ ܓܝܪ ܟܕ ܥܠܬ ܘܚܙܬ
ܕܪܗܛܝܢ ܐܢܘܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܫܪܝܬ ܘܐܪܗܛܬ ܪܗܛܐ ܘܥܒܪܬ ܠܟܠܗܘܢ. ܒܥܩܬܐ ܘܒܕܡܥܐ ܘܒܨܘܡܐ ܘܒܫܗܪܐ
ܘܒܨܠܘܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܡܙܡܘܪܐ ܠܡܠܦ ܐܡܪܐ ܕܡܢ ܠܒܐ ܗܘܬ ܡܬܛܝܒܐ. ܘܗܝ ܬܘܒ ܥܬܝܕܐ ܗܘܬ ܠܡܦܩ
ܠܕܝܪܐ ܐܘ ܠܡܕܒܪܐ. ܘܗܘܘ ܠܗ ܒܢܝܐ ܣܛܪ ܡܢ ܚܕܐ ܒܪܬܐ. ܘܗܝ ܡܚܕܐ ܥܒܕܬܗ ܕܝܪܝܬܐ. ܘܗܟܢܐ
ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܡܝܬܪܐ ܒܪܘܚܢܝܬܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ. ܐܢ ܕܝܢ ܓܕܫ ܕܐܢܢܩܣ ܘܐܦܘܩܪܝܣܝܣ
ܐܝܟ ܕܢܥܒܕܘܢ ܥܡ ܩܪܝܬܐ. ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܡܢ ܪܡܫܐ ܡܬܓܒܐ ܗܘܐ
ܘܡܬܬܣܝܡ ܕܢܥܒܕ ܬܫܡܫܬܐ ܗܝ. ܟܕ ܡܬܟܫܦ ܗܘܐ ܘܒܥܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܕܢܒܥܘܢ
ܕܢܩܫܘܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܥܠܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܒܛܠ ܐܢܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܗܘ
ܕܡܛܠܬܗ ܦܘܡܐ ܘܠܫܢܐ ܝܗܒ ܠܝ. ܨܠܘ ܥܠܝ ܕܢܛܪܢܝ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܢܬܛܫܐ[1] ܒܝ
ܟܘܬܡܐ ܕܚܛܝܬܐ ܒܗܠܝܢ ܕܥܒܕ ܐܢܐ. ܘܗܟܢܐ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ ܬܫܡܫܬܐ ܗܝ.
ܗܟܢ ܗܘܐ ܕܡܛܠ ܫܘܡܗܐ ܕܡܬܝܪܘܬ ܕܘܒܪܝܗܘܢ. ܐܡܬܝ ܕܡܬܩܪܝܢܢ ܠܡܕܝܢܬܐ
ܡܠܟܘܬܐ ܡܫܪܝܢ ܗܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܡܬܬܙܝܥ ܕܐܦ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܢܗܘܐ ܒܒܝܬܗܘܢ.

1. Ms. ܕܬܛܫܐ.

good woman shall be given to a man who feareth the Lord »[1]. For this woman, when she came in and saw that they were bent on running in the path of righteousness, began and quickened the running, and passed them all, in sorrow and tears and fasting and watching and prayers, while she also learned the psalms by heart; and she was further prepared to go out to a monastery or to the desert. And she had sons born to her beside one daughter; and she at once made her a nun. And so all these excellent persons ran after spiritual things. But, if it happened that cases of necessity (ἀνάγκαις) arose for them to make an answer (ἀπόκρισις) to a call during the night, one of them would be chosen and appointed the evening before to perform that office, while he would make entreaty and request all the others to entreat the Lord for him 'because I am neglecting the praise of God, for the sake of which he gave me a mouth and a tongue[2]. Pray for me that God may preserve me, lest a stain of sin be secretly formed[3] in me through the things that I am doing'; and thus he would carry out that office; so that on account of the fame of their excellent mode of life, when occasions called us to the royal city[4], we used to make our lodging with them, and it might happen that we even passed several days in their house both on the

1. Sir., XXVI, 3. — 2. Cf. p. 229. — 3. ܢܬܛܫܐ is not elsewhere known in this sense, but means 'was stained' with ref. to the object stained. — 4. 535 and 540; see Introd., p. IV, V.

ܡܣܩܬܐ ܡܢ̈ܬܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܟܕ ܢܚܬܝܢ ܗܘܝܢ. ܟܕ
ܡܟܝܠ. ܒܚܕ ܗܕܘܪܐ ܒܝܬ ܡܢ ܒ̈ܬܐ ܕܡܥܡܪܗܘܢ ܥܒܝܕ ܗܘܐ. ܘܒܫܥܬܐ ܕܟܢܘܫܝܐ
ܕܝܠܗܘܢ ܕܠܬܫܡܫܬܐ. ܐܦ ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܝܢܐ ܕܝܕܝܥ ܘܡܝܩܪ ܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ.
ܐܦ ܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܟܝܠ ܟܕ ܚܙܝܢܢ ܠܗܠܝܢ ܕܒܫܡܐ ܕܥܠܡ̈ܝܐ
ܡܬܩܪܝܢ ܗܘܘ: ܘܬܘܩܢܝܗܘܢ ܘܢܡܘܣܝܗܘܢ ܐܝܟܢܐ ܗܘܘ: ܕܪ̈ܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪ̈ܐ
ܕܡܛܐ ܠܛܠܝ̈ܐ ܘܐܓܝܪ̈ܐ ܘܥܒܕ̈ܐ ܘܐܡ̈ܗܬܐ: ܒܥܒܕ̈ܐ ܢܟܦ̈ܐ ܘܫܘܒܚܐ ܘܬܘܕܝܬܐ
ܕܠܐܠܗܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ: ܘܒܨܘܡܐ ܘܒ̈ܨܠܘܬܐ ܕܒܟܠ ܙܒܢ. ܒܨܝܢ ܗܘܝܢ ܘܠܢ
ܒܢܦܫܢ ܗܘܝܢ. ܟܕ ܘܝ ܠܚܝܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܫܡܐ ܒܠܚܘܕ ܕܟܪ̈ܣܛܝܢܘܬܐ
ܕܠܐ ܥܒ̈ܕܐ ܩܪܐ ܥܠܝܢ. ܟܕ ܐܦ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܒܚܫܐ ܡܬܕܟܪܝܢ ܗܘܝܢ ܕܐܡܪ.
ܕܡܟ̈ܣܐ ܘܙܢܝ̈ܬܐ ܩܕܡܝܢ ܠܟܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܬܡܗܝܢ ܕܟܠ ܗܠܝܢ
ܠܘܬܗܘܢ ܟܕ ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ. ܡܬܡܗܝܢ ܕܝܢ ܝܬܝܪ ܗܘܝܢ. *ܒܪܒܘܬܐ ܕܚܢܢܗܘܢ ܘܒܬܪܥܝܬܗܘܢ * 85 v° a.
ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܢ ܪ̈ܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪ̈ܐ. ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܨܝܐ ܕܡܟܝܠ
ܠܐ ܦܪܫܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܠܘܬܢ. ܐܠܐ ܟܕ ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܢ ܕܒܫܪܪܐ ܐܝܬܝܢ ܐܦ
ܟܪ̈ܣܛܝܢܐ. ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܡܢܢ ܘܡܟܠ ܥܒܕܐ ܕܪܚܡܐ ܡܢܢ

way up and on the way back, since they had now made a martyrs' chapel in one of the chambers of their dwelling, and at the hour of their own assembly for service they used to meet there, and anyone who was known and honoured by them they would receive there. Accordingly, when we looked at these persons who were called by the name of laymen, and at their regulations and customs (νόμος), how great and small down to little children and hired servants and slaves male and female passed their time in devout practices and rendering of praise and thanks to God, and in fasting and prayers at all times, we inwardly despised ourselves, crying woe upon our life, since the Christian name only without deeds was called over us, while we also remembered with sorrow the words of our Lord who says, « The tax-gatherers and the harlots go into the kingdom of heaven before you »[1]. And so we marvelled at these things while we were with them; and we were especially astonished at the greatness of their kindness and the direction of their will toward God, so that, whenever they saw us great and small, they would thus with as little intermission as possible refuse to leave us, but, thinking of us that we were in truth actually Christians, each of them would

1. Matth., xxi, 31.

ܫܐܠ ܗܘܐ ܕܢܫܡܥ. ܘܐܝܟܢܐ ܙܕܩ ܠܝ ܠܡ ܕܐܥܒܕ ܥܡ ܚܘܫܒܐ ܐܠܘܐܝܬ. ܘܐܝܢܐ ܠܡ
ܥܡܠܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܩܪܒ ܠܝ. ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܦܪܝܫܐܝܬ ܐܝܟ ܬܚܘܡܗ. ܐܘ
ܢܫܐ ܐܘ ܓܒܪ̈ܐ. ܘܫܦܝܪ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܦ ܡܪܢ ܐܡܪ ܠܣܦܪ̈ܐ ܘܦܪ̈ܝܫܐ: ܕܐܣܪܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܠܟܘܢ ܡܘܒܠܐ ܝܩܝܪ̈ܐ ܥܠ ܨܘܪ̈ܐ ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ: ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܘܐܦ ܠܐ ܒܚܕܐ ܡܢ
ܨܒ̈ܥܬܟܘܢ ܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܗܠܝܢ ܕܢܘܟܪܝܢ ܠܢ ܡܥܝܪܝܢ ܗܘܝܢ.
ܒܨܝܪܐ ܕܕܘܡܝܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܘܒܬܫܥܝ̈ܬܐ ܕܐ̈ܒܗܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܡܫܬܠܗܒܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܡܬܚܪܝܢ
ܒܚܘܠܛܢܗܘܢ ܕܐܟܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܥܡ ܟܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܡܢ ܐ̈ܢܫܐ ܗܠܝܢ
85 v° b. ܕܡܬܟܢܫܝܢ: ܐܝܟ ܕܒܟܠ ܝܘܡ ܠܐ ܣܦܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܘܬܪܐ ܕܬܐܓܘܪܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܕܗܠܝܢ
ܕܒܠܒܘܬܗܘܢ ܙܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ. ܫܩܠܘ ܬܪܥܝܬܗܘܢ ܕܢܣܒ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܡܛܝܒ
ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ. ܘܢܦܘܩ ܠܐܬܪ̈ܘܬܐ ܗܠܝܢ ܕܒܗܘܢ ܥܘܡܪ̈ܐ ܪ̈ܕܝܦܐ ܘܡܬܐ̈ܠܨܐ ܒܗܘܢ ܥܡܪܝܢ
ܗܘܘ. ܘܢܦܠܓ ܠܗܘܢ ܦܓܪ̈ܢܝܬܗ. ܘܢܬܬܪ ܗܘ ܪܘܚܢܝܬ ܒܨܠܘ̈ܬܗܘܢ.
ܡܛܠ ܕܐܦ ܙܒܢܐ ܗܘܐ ܕܪ̈ܕܝܦܝܢ ܗܘܘ ܡܗܝܡ̈ܢܐ ܘܡܬܐܠܨܝܢ ܒܟܠ ܐܬܪ. ܘܗܟܢܐ
ܢܦܩ ܗܘܐ ܘܡܬܟܪܟ ܒܟܠܗ ܣܘܪܝܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܥܪܒ ܘܠܩܠܝܢܝܩܘܣ ܘܠܡܕܒܪܐ.
ܥܡ ܬܪ̈ܝܢ ܥܒ̈ܕܐ. ܘܐܫܬܡܫ ܕܐܝܟܐ ܠܚܡܝܡܐ ܘܠܐ ܡܝܐ. ܘܪܘܚܢܝܬܐ ܡܬܬܓܪ

ask to hear from us about his thoughts and about the other modes of life, and « How must I deal with such-and-such a thought? » and « What labour will bring me near to God? », each of them separately according to his station, whether women or men[1]. And we like what our Lord said also to the scribes and Pharisees, « Ye bind heavy burdens upon men's necks, but ye yourselves do not touch them not even with one of your fingers »[2], similarly would urge them to things to which we were ourselves strangers by describing a model of righteousness and by stories of the fathers. And they all vied with one another the more in the ardour with which they carried out their observances. But, inasmuch as the profit of the spiritual trade in those who flocked to them every day was not enough for them, they resolved that one of these excellent brothers should take what God had provided for them, and go out to the districts in which the persecuted and ill-used convents were dwelling, and distribute his bodily things among them, and himself make spiritual gain through their prayers; since the time had in fact come when the believers were persecuted and maltreated in every district. And so he would go out and go round the whole of Syria, and as far as 'Arab[3] and Callinicus and the desert, accompanied by two bondmen, and he did so in

1. Cf. p. 273. — 2. Luke, XI, 46. — 3. The plain of Mesopotamia and Osrhoene.

ܗܘܐ. ܒܐܣܟܡܐ ܐܢܫ ܥܠܡܝܐ ܘܠܐ ܡܬܝܕܥܢܘܬܐ. ܩܢܝܢܐ ܪܘܚܢܝܐ ܡܬܬܓܪ ܠܐܠܗܐ ܕܒܬܓܪܘܬܗܘܢ
ܠܫܡܝܐ ܒܟܠ ܝܘܡ ܡܫܕܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܫܠܡܘ ܚܝ̈ܝܗܘܢ ܒܕܘܒܪ̈ܐ ܗܠܝܢ ܕܐܦ
ܠܡܠܬܐ ܕܠܫܥܝܬܐ ܡܥܒܪܝܢ. ܒܪܚܡܬܐ ܕܚܝ̈ܐ ܚܕ̈ܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܥܠܝܗܘܢ.
ܟܕ ܐܦ ܠܐ ܡܣܦܩ ܡܢ ܪܒܘܬܐ ܕܫܘܒܚܗܘܢ ܫܘܝܢ ܠܡܫܥܝܘ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܦ
ܟܠ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܙܒܢܘ. * ܘܒ̈ܬܝܗܘܢ ܡܥܠܝܐ ܘܫܪܟܐ ܕܒܥܠܡܝܘܬܐ ܕܩܢܝܢ * 86 r° a.
ܗܘܘ. ܘܦܠܓܘܗܝ ܠܡܣܟܢ̈ܐ ܘܠܕܝܪ̈ܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܟܠܗܘܢ ܗܘܘ ܕܝܪ̈ܝܐ. ܟܕ ܛܘܒܢܐ ܐܠܝܐ
ܩܕܡ ܕܢܣܒ ܐܣܟܡܐ ܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܢܬܬܗ ܕܝܢ ܘܒܪܬܗ ܒܕܝܪܐ ܕܢܫ̈ܐ
ܕܒܬܚܘܡܐ ܕܡܒܘܓ ܫܠܡܘ ܚܝ̈ܝܗܘܢ. ܐܚ̈ܘܬܗܘܢ ܕܝܢ ܘܐܦ ܥܕ ܗܫܐ. ܕܐܝܬܝܗ̇
ܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܡܢܐ. ܒܚܢܙܝܛ ܐܬܪܐ ܕܐܘܪ̈ܛܝܐ ܚܝ̈ܢ[1] ܘܡܕܒܪ̈ܢ ܕܝܪܐ
ܒܩܪܝܬܐ ܕܢܢܣ. ܘܐܝܬܝܗܝܢ ܒܣܝܒܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. ܘܡܫܩܠܢ ܒܥܡܠܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܪܝܢ ܐܚܐ ܐܠܝܐ ܘܬܐܘܕܘܪܐ ܬܓܪ̈ܐ܀

1. Corr. from ܚܝ̈ܝܢ.

the dress (σχῆμα) of a secular trader without being known, and he was making spiritual gains. And so by the love of God which they showed in their trade these admirable men would every day send great loads to heaven, and completed the days of their life in practices which it surpasses even the power of words to describe, in love of the new life of the kingdom of heaven, while we have not been competent to describe any part of the greatness of their glory. But at last they even sold all that they had also, their mansions and the rest of the worldly goods that they possessed, and distributed it among the poor and the monks; and so they all became monks. The blessed Elijah had departed from the world before taking the habit (σχῆμα); but his wife and daughter ended their lives in a women's monastery in the territory of Mabbug[1]; and their sisters are even down to the present time also, which is the year eight hundred and seventy-eight[2], living in Anzetene[3] the country of the Urtaye[4], and they preside over a monastery in the village of N'n s, and they are in extreme old age, and occupied in labours of perfection.

The history of two brothers Elijah and Theodore the traders is ended.

1. Hierapolis. — 2. 567. — 3. Syr. 'Hanzit'. — 4. See p. 135, n. 2.

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܪܬܝܢ. ܕܐܚܐ ܚܕ ܕܐܬܬܨܝܕ
ܒܠܘܪܐ ܕܢܣܝܘܢܐ ܕܓܢܒܘܬܐ. ܘܒܬܪܟܢ ܐܬܐ ܠܬܝܒܘܬܐ܀

ܛܘܒܢܐ ܚܕ ܒܩܠܝܬܐ ܡܫܪܝܐ ܗܘܐ ܒܐܢܛܘܢ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܥܡ ܬܪܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܡܬܝܒ ܗܘܐ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܚܢܢ ܠܬܡܢ ܦܓܥܢ ܘܥܠܢ ܠܘܬܗ ܘܐܬܒܪܟܢ
56 r° b. ܡܢܗ. ܡܢ ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܡܢ ܠܘܬܗ ܢܦܩܢ. ܐܚܐ ܚܕ ܡܢ ܚܕ ܡܢ
ܕܝܪܐ ܝܕܝܥܐ ܕܐܬܪܐ. ܠܘܬܗ ܐܬܐ ܐܝܟ ܕܡܣܬܒܪ ܠܗ ܕܥܡܗ ܢܥܡܪ. ܐܝܟܢܐ
ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܐܚܐ ܗܘ ܒܕܝܪܗ ܕܝܠܗ ܗܘܝܬ ܒܗ. ܘܟܕ ܥܠ ܘܥܒܕ ܠܘܬܗ ܐܝܟ
ܫܒܬܐ ܚܕܐ. ܐܪܡܝ ܒܠܒܗ ܣܛܢܐ. ܕܢܣܒ ܩܢܝܢܐ ܕܩܠܝܬܗ ܕܗܘ ܝܚܝܕܝܐ
ܘܢܥܪܘܩ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܘܝܠܦ ܟܠܡܕܡ: ܘܐܬܪܥܝ ܒܡܚܫܒܬܗ ܕܥܒܕܐ ܢܥܒܕ.
ܩܡ ܒܠܠܝܐ ܘܟܢܫ ܟܠܡܕܡ ܕܐܫܟܚ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܣܓܝܐܐ ܕܩܕܝܫܐ ܘܟܬܒܐ ܐܝܬ
ܗܘܐ ܠܗ ܠܛܘܒܢܐ ܗܘ ܠܐ ܒܨܝܪ. ܘܫܩܠ ܐܢܘܢ ܛܥܘܢܬܐ ܪܒܬܐ ܘܥܪܩ. ܘܐܙܠ
ܐܫܟܚ ܓܡܠܐ ܕܐܙܠܝܢ ܠܡܕܒܪܐ ܕܠܥܠ ܡܢ ܠܘܒܐ ܕܡܬܩܪܐ ܩܠܝܐ. ܘܝܗܒ

NEXT THE THIRTY-SECOND HISTORY, OF A CERTAIN BROTHER WHO WAS CAUGHT BY THE ENTICEMENT OF TEMPTATION TO THEFT AND AFTERWARDS CAME TO REPENTANCE.

A certain blessed man had been settled for a considerable time as a solitary in a cell in the Ennaton of Alexandria[1] with two disciples; and, when we ourselves arrived at that place[2] and went in to him and received his blessing, three days after we had departed from his presence a brother from one of the well-known convents of the place came to him under the plea of desiring to live with him, even as I had myself made the acquaintance of that brother in his convent; and, when he had come in and passed about one week with him, Satan put it into his heart to take the contents of that solitary's cell and flee. And, having looked and learned everything, and devised in his mind a plan of action, he rose by night and collected everything that he could (since that blessed man had indeed no small number of saints[3] and books), and he took them, a great load, and fled. And he went and found camel-drivers going into the desert above Libya that is called Cellia[4]; and he gave them a fee, leading them to think that he was carrying his own

1. See p. 325 and ch. 56. — 2. In 534 or 541: see Introd., p. IV, V. — 3. Sc. relics; cf. p. 114. — 4. Ruf. *Hist. Mon.*, XXII; Soz., VI, 31. Acc. to Rufinus it was 70 stades from Nitria.

ܠܗܘܢ ܠܡܐܙܠ ܐܝܟ ܡܣܬܒܪ ܠܗܘܢ. ܘܕܒܪܘܗܝ ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܠܬܡܢ.
ܘܒܬܪܗܘܢ. ܘܥܠ ܠܡܕܒܪܐ. ܘܥܠ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܚܕ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܩܠܝܬܐ
ܕܢܬܒ ܘܢܗܘܐ ܝܚܝܕܝܐ. ܘܟܕ ܥܒܪ ܠܗ ܫܒܬܐ ܚܕܐ. ܘܫܪܝܘ ܗܘܘ ܠܗ ܚܘܫܒܘܗܝ.
ܡܕܝܢܝܢ * ܗܘܐ ܠܗ ܠܒܗ ܘܐܡܪ ܒܢܦܫܗ ܠܢܦܫܗ. ܐܝܟ ܕܗܘ ܡܢ ܒܬܪܟܢ ܡܫܬܥܐ * 86 v° a.
ܗܘܐ ܠܢ ܟܕ ܒܟܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܠܟܝ ܐܘ ܒܪ ܐܢܫܐ ܕܘܝܐ ܨܒܝܬ ܕܬܗܘܐ ܝܚܝܕܝܐ.
ܠܡܫܝܚܐ ܗܘ ܐܘ ܠܣܛܢܐ. ܗܐ ܥܒܕܬ ܬܫܡܫܬܐ ܕܣܛܢܐ ܦܠܚܬ. ܘܓܡܪܬ ܘܫܠܡܬ
ܨܒܝܢܐ ܕܫܐܕܐ. ܘܐܥܝܩܬ ܢܦܫܐ ܕܒܕܡܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܐܬܓܒܠܬ. ܘܫܩܠܬ ܘܐܘܒܠܬ
ܥܡܠܗ ܘܕܘܘܢܗ ܕܗܘ ܣܒܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܗܘ ܒܟܐ ܘܡܬܐܢܚ ܩܕܡ ܐܠܗܐ
ܥܠܝܟܝ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܝܬ ܠܝ ܣܒܪܐ ܕܚܝܐ ܘܕܦܘܪܩܢܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܝ
ܡܫܡܠܝܬ ܫܒܬܐ ܚܕܐ ܒܬܝܒܘܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܘܒܕܡܥܐ. ܟܕ ܒܟܐ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ.
ܘܡܬܪܢܐ ܐܢܐ ܗܠܝܢ ܘܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܡܢܐ ܓܕܫܢܝ[1] ܐܘ ܡܢ ܐܛܥܝܢܝ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ.
ܐܝܟܢܐ ܐܒܟܐ ܠܢܦܫܝ. ܘܝ ܠܝ ܕܚܒܪܝ ܓܢܒܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܒܛܘܫܝܐ. ܘܐܢܐ ܓܢܒܬ
ܠܝ ܫܘܢܩܐ ܕܠܥܠܡ. ܡܢܐ ܢܗܘܐ ܠܝ ܡܐ ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܡܢܐ
ܐܦܘܠܘܓܝܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܐܬܠ ܚܠܦ ܒܝܫܘܬܐ ܗܕܐ. ܘܟܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ.

1. Ms. ܓܕܫ.

belongings in order to go thither. And they took him, and he went into the desert with them; and he went in to a certain man there, and made search for a cell for himself in which to live and be a solitary. And, when he had passed one week there, his thoughts began to pass judgment upon him, and his heart to smite him, and he would say to himself, as he himself would inform us about everything, weeping : « 'In what way, O wretched man, did you wish to become a solitary? To Christ, pray, or to Satan? Lo! you have performed the service of Satan, and executed and fulfilled the will of a demon, and afflicted a soul fashioned in the divine likeness, and carried off the toil and sweat of that holy old man's labour; and he is sobbing and crying before God on your account at all times. And how have I hope of life and salvation?' Then » (he would say) « I passed one week in penitence and horror and tears, weeping for myself, and meditating upon these things and saying, 'What has befallen me? Who led me astray? What shall I do? How shall I weep for myself? Alas for me! since my companions are secretly stealing a kingdom, and I stole eternal torment for myself. What will happen to me when I am about to go to God? What defence (ἀπολογία) have I to give for this wickedness?' And, while I on my

86 v° b. ܗܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ˙ ܗܘܘ ܠܝ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܪܓܝܓܝܢ ܠܡܐܠܦ ܥܠܬܐ ܕܐܠܝܐ ܘܕܒܟܝܐ
ܕܡܢܝ ܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ. ܗܝܕܝܢ ܠܗܝܢ ܓܠܝܬܗ ܠܗܘܢ. ܘܐܬܕܡܪܘ. ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ.
ܕܡܢܐ ܡܠܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܕܐܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܚܘܫܒܝ ܡܓܪܓ ܠܝ ܕܐܚܢܘܩ
ܢܦܫܝ. ܘܐܒܕ ܡܢ ܚܝܐ ܗܠܝܢ. ܕܐܛܥܝܘܢܝ ܘܓܪܓܘܢܝ ܠܘܬ ܣܘܪܚܢܐ ܗܢܐ.
ܘܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܕܝܫܐ ܗܠܝܢ ܡܠܟܝܢ ܗܘܘ ܠܝ. ܕܐܗܦܟ ܓܢܒܬܐ ܠܡܪܝܗܝܢ. ܟܕ
ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝ. ܕܐܢ[1] ܫܡܥܬ ܠܢ ܘܦܪܥܬ ܐܢܬ ܘܡܟܬ ܐܢܬ ܘܫܐܠܬ ܐܢܬ
ܪܚܡܐ ܥܠ ܐܦܝ ܣܟܠܘܬܟ ܗܕܐ. ܘܐܠܗܐ ܡܪܚܡ ܥܠܝܟ. ܘܒܢܝ ܐܢܫܐ ܫܒܩܝܢ
ܠܟ. ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܡܪܚܡܝܢ ܥܠܝܟ. ܘܫܒܩܝܢ ܠܟ. ܘܐܦ ܒܥܝܢ ܚܠܦܝܟ. ܘܟܕ
ܠܟ ܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝ. ܐܢܐ ܒܟܘܬܠܐ ܕܐܦܝ ܡܬܟܠܐ ܗܘܝܬ. ܘܡܬܟܠܝܢ ܗܘܝܬ
ܡܢ ܕܗܕܐ ܐܥܒܕ. ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܕܒܗܬܝܢ ܐܦܝ ܕܗܕܐ ܐܥܒܕ. ܒܐܝܠܝܢ
ܦܪܨܘܦܐ. ܐܘ ܒܐܝܢܐ ܟܪܘܡܐ. ܐܘ ܒܐܝܢܐ ܒܝܬ ܥܝܢܐ ܕܢܚܫܐ ܡܬܓܡܪܐ ܗܕܐ
87 r° a. ܠܡܫܬܠܡܘ. ˙ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝ ܬܘܒ[2] ܠܡ ܗܢܘܢ ܛܘܒܢܐ. ܕܡܢܐ ܦܩܚ ܠܟ.
ܕܬܣܝܒܪ ܚܣܕܐ ܘܒܗܬܬܐ ܕܥܒܪܬܐ: ܘܬܬܘܒ ܘܬܚܐ ܗܪܟܐ ܥܕ ܐܝܬ ܠܟ ܐܬܪܐ: ܟܕ
ܬܘܒ ܡܢܝܚ ܐܢܬ ܠܢܦܫܬܐ ܕܐܬܠܬ ܠܗܝܢ ܟܪܝܘܬܐ ܘܡܪܝܪܘܬܐ. ܐܘ ܒܗܘ ܫܠܗܒܐ ܕܠܥܠܡ ܠܡܬܐܟܠܘ.

1. ܠܡ is here inserted, appy. in another hand. — 2. In erasure.

side was weeping for myself, my hearers were wondering, and were desirous of learning the cause of the lamentation and weeping on my part. Then I revealed it to them, and they marvelled. And I said to them: 'What do you advise me to do? because my meditation is inciting me to strangle myself and perish out of this life, which deceived me and incited me to this crime'. And these saints advised me to return the stolen goods to their owners, saying to me, 'If you listen to us and make restitution and humble yourself and ask mercy for this your offence, God will be merciful to you and men also will forgive you; and even they themselves will be merciful to you and forgive you, and will also make petition for you'. And, while they pressed me, I on my part was restrained by my shamefacedness and hindered from doing this, saying to them: 'My face is ashamed to do this. With what face, or with what colour (χρῶμα), or with what brazen front can this be carried out?' But the blessed men went on saying to me, 'Which is better for you, to endure reproach and transitory shame here, and repent and live while you have opportunity, while you further relieve the souls to which you have given sorrow and bitterness, or to be consumed in the

ܐܝܟܐ ܕܒܗܬܬܐ ܘܚܣܕܐ ܘܫܘܢܩܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܠܐ ܡܫܬܪܝܢ ܘܠܐ ܡܬܚܡܝܢ. ܟܕ
ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܠܝ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܠܝ ܐܬܐܡܪ̈. ܩܡܬ ܫܒܩܬ ܡ̈ܐܢܐ ܘܟܬܒ̈ܐ
ܘܣܗ̈ܕܐ ܕܚܬܝܡܝܢ ܒܝ ܡܚܬܡܝܢ. ܘܐܬܝܬ ܒܒܗܬܬܐ ܐܢܐ. ܘܗܐ ܝܬܝܒ ܐܢܐ ܗܪܟܐ.
ܥܕ ܡܫܬܟܚܝܢ ܠܝ ܡܦܝܣܢܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܥܠ ܢܦܫܗ ܗܘ ܐܚܐ ܗܘ ܡܢ
ܦܘܡܗ. ܒܡܘܟܟܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܕܡܥܐ ܐܫܝܕܬܐ. ܡܫܬܥܐ ܠܝ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܟܕ ܒܕܘܟܝܬܐ
ܡܬܟܪܟ ܗܘܝܬ ܕܡܢ ܩ̈ܕܝܫܐ ܐܬܒܪܟ. ܐܫܟܚܬܗ ܒܕܝܪܐ ܚܕ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܐܒܐ ܐܢܕܪܐ.
ܒܥܒܪܐ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܡܝܢܐ. ܕܡܬܩܪܐ ܡܕܒܪܐ ܕܡܢܕܝܐ. ܘܟܕ ܚܙܝܬܗ ܬܗܪܬ
ܠܘܩܒܠܗ. ܘܫܐܠܬ ܫܠܡܗ ܟܕ ܠܐ * ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܒܐܝܠܝܢ ܕܓܕܫ. ܘܗܘ ܕܝܢ * 87 r° b.
ܗܘܐ. ܡܟܡܟ ܘܟܪܝܐ. ܘܟܕ ܥܠ ܥܠܬܗ ܫܐܠܬܗ. ܝܬܒ ܡܚܝܒ ܢܦܫܗ ܘܬܢܐ
ܥܠ ܣܘܪܚܢܗ. ܒܐܦ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܟܬܒܬ. ܘܟܕ ܫܡܥܬ ܬܗܪܬ
ܒܡܬܬܘܝܘܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܘܒܝܐܬܗ ܟܕ ܐܡܪܬ ܠܗ. ܕܪܒ ܣܥܪܬ. ܘܕܬܗܪܐ
ܐܝܬܘܗܝ. ܕܗܢܐ ܚܠܦ ܐܣܝܘܬܐ ܕܢܦܫܟ ܐܒܣܝܬ ܥܠ ܒܗܬܬܐ. ܘܩܒܠܬ ܥܠܝܟ

eternal torment, where shame and reproach and torment are not finished and brought to an end for ever and ever?' When these words had been spoken to me by many men, I rose and left all the utensils and the books and the martyrs under seal, and I came in shame; and lo! I am settled here till intercessors are found for me ». All these things about himself that brother was relating by word of mouth in my presence with great humility and copious tears; since, while I was going round the districts to be blessed by the saints, I found him in a monastery called that of father Andrew[1], on the farther side[2] where the holy Mar Menas[3] is, which is called the desert of Mendia[4]; and, when I saw him, I was astonished in his presence, and I greeted him, having no knowledge of what had happened; and he on his side was bowed down, and was melancholy and wretched. And on my inquiring of him about his sorrow he sat down and accused himself and told the story of his crime at a length many times greater than what I have put in writing. And, when I heard it, I admired the man's penitence; and I comforted him by saying to him : « You have done a great deed and one that deserves admiration, in that for the sake of your soul's healing you have despised shame[5], and have taken upon yourself that, be it igno-

1. Andrew the soldier is commemorated with Menas on 12 July (v.D. and L.; see *Acta Sanct.*, XXX, p. 289). — 2. Sc. of the Nile. The meaning of ܕܥܒܪܐ ܕ in our author is as here given, not 'exadversum' as v. D. and L. See p. 298, n. 2, and Dyakonov, p. 84. — 3. See p. 209, n. 2. — 4. See p. 190. — 5. Hebr., XII, 2.

ܐܘ ܚܣܕܐ ܐܘ ܡܪܕܘܬܐ. ܐܘ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܐ ܠܗܪܟܐ ܠܡܣܝܒܪܘ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܥܒܘܪ̈ܐ
ܐܢܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܬܦܨܐ ܡܢ ܗܘ ܫܢܕܐ ܩܫܝܐ ܘܕܚܝܠܐ ܕܓܗܢܐ ܕܡܩܘܐ
ܠܥܠܡ. ܘܗܫܐ ܠܐ ܬܕܚܠ. ܫܦܝܪ ܥܒܕܬ ܕܠܐ ܫܡܠܝܬ ܥܒܕܗ ܕܣܛܢܐ ܘܨܒܝܢܗ
ܥܕܡܐ ܠܥܠ. ܐܦ ܐܢ ܡܦܘܠܬܐ ܐܝܟ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܥܒܕ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܗܠܝܢ ܫܡܥ.
ܐܬܒܝܐ. ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܢ ܕܢܗܦܘܟ ܥܡܗ ܠܘܬ ܡܪܗ ܕܓܢܒܬܐ. ܕܢܦܝܣܝܘܗܝ
ܕܢܣܒ ܕܝܠܗ ܡܫܡܠܝܐܝܬ. ܘܢܫܒܘܩ ܡܣܟܠܘܬܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܝܢ ܕܥܡܠܐ ܗܘ ܕܡܘܬܪܢܐ
ܗܘ ܕܢܬܪ ܐܚܘܢ. ܠܐ ܐܬܟܠܝܢ. ܘܬܘܒ ܐܦ ܕܢܫܡܠܐ ܦܘܩܕܢܐ ܡܬܒܥܝܢ ܗܘܝܢ 87 v a.
ܕܒܡܠܬܐ. ܕܐܢ ܢܩܛܪ ܠܟ ܐܚܘܟ ܡܝܠܐ ܚܕ. ܙܠ ܥܡܗ ܬܪܬܝܢ. ܘܗܟܢܐ
ܗܦܟܢ ܥܡܗ ܘܥܠܢ ܠܘܬܗ ܕܗܘ ܛܘܒܢܐ. ܟܕ ܠܗ ܫܒܩܢ ܒܪܘܚܩܐ. ܘܐܫܟܚܢܝܗܝ
ܕܡܬܛܪܦ ܒܥܩܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܣܗܕ̈ܐ ܘܡܛܠ ܟܬܒ̈ܐ
ܝܬܝܪܐܝܬ. ܟܕ ܫܪܝܢ ܡܡܠܠܝܢ ܩܕܡܘܗܝ: ܕܐܢ ܡܫܟܚܝܢ[1] ܠܟ ܩܢܝܢܟ.
ܐܬܕܡܪ ܘܫܪܝ ܡܒܨܐ. ܗܝܕܝܢ ܚܢܢ ܫܐܠܬܐ[2] ܫܐܠܝܢ ܡܢܗ ܕܢܥܒܕ ܠܢ. ܘܢܫܬܟܚܘܢ

1. Corr. from ܡܫܟܚܢܢ. — 2. Ms. ܫܐܠܐ.

miny or reproach, or chastisements and everything that comes here, you will submit to them, they being things that are transitory, in order to escape from the severe and terrible chastisement in hell which lasts for ever. And now fear not. You did well in that you did not carry out the work of Satan and his will to the uttermost, though he caused you a fall inasmuch as you are a man. He on hearing these things was comforted; and he went on entreating us to return with him to the owner of the stolen property, in order to entreat him to receive his own in full and forgive the transgression. When we saw that it was a labour of profit to gain our brother[1], we did not refuse; and further also we were required to fulfil the precept given in the command, « If thy brother shall force thee to go one mile, go with him two »[2]. And so we returned with him, and went in to that blessed man, having left him some distance away. And we found him agitated with great grief and much distress on account of the martyrs and on account of the books especially; and, when we began to speak before him, « Indeed we can find your property for you », he was astonished, and began to make inquiries. Then we on our part asked him to perform a request for us, and all his belongings would be found complete; and he on his side

1. Matth., XVIII, 15. — 2. Id., v. 41.

ܒܟܢܫܗ ܕܟܠܗ ܡܫܡܫܢܘܬܐ. ܘܗܘ ܥܢܐ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܦܩܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܕܠܐ ܗܕܐ. ܐܢܐ
ܕܠܡܥܒܕ ܐܢܐ ܡܛܝܒ. ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܢ ܠܗ ܬܝܒܘܬܐ. ܟܕ ܫܩܠܢ ܥܠܝܢ ܦܘܪܣܢ.
ܘܐܡܪܢ. ܕܡܛܠ ܕܣܛܢܐ ܐܒܐ ܐܝܟ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܐܦܝܠ ܠܢ: ܘܚܛܝܢ ܠܐܠܗܐ
ܘܠܩܕܝܫܘܬܟ. ܩܒܠ ܕܝܠܟ. ܘܫܒܘܩ ܣܘܪܚܢܐ ܘܩܘܝ ܕܠܐ ܪܘܥܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܗܘܐ
ܡܫܠܡܢܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܕܫܒܘܩܘ ܘܢܫܬܒܩ ܠܟܘܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܛܒ
* ܡܟܪ ܒܟܠܗܘܢ ܘܐܬܐܠܨ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܐܦ ܠܐ ܡܦܢܐ ܠܝ ܡܕܡ ܘܦܩܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * 87 v° b.
ܟܠ ܝܘܡܝ̈ ܚܝܝ̈ ܕܠܐ ܪܘܥܡܐ ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܕܢܥܡܪ ܥܡܝ. ܟܕ ܠܐ ܡܥܗܕ
ܡܕܡ ܐܢܐ ܠܗ ܒܨܒܘܬܐ ܗܕܐ. ܘܗܟܢܐ ܐܬܐ ܐܚܐ ܗܘ. ܟܕ ܡܬܬܘܐ ܘܒܟܐ ܘܡܦܝܠ
ܐܦܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܡܪܫܐ ܢܦܫܗ ܡܪܝܪܐܝܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܣܢܐ ܡܢ
ܣܢܝܗ ܢܬܪܫܝܘܗܝ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܛܘܒܢܐ ܗܘ ܬܝܒܘܬܗ: ܘܟܠܢ ܫܘܝܐܝܬ ܐܬܕܡܪܢ
ܛܒ ܘܐܬܗܪܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܦܬܚܬ ܠܒܗ ܘܥܒܕܬܗ ܕܢܬܬܘܐ ܘܢܥܒܕ ܗܟܢܐ: ܘܟܠ
ܕܫܡܥܘ[1] ܐܬܕܡܪܘ ܘܐܬܗܪܘ ܒܗ. ܘܗܟܢܐ ܩܒܠ ܛܝܒܘܬܐ ܚܠܦ ܬܫܢܝܩܐ ܡܢ
ܟܠ ܐܢܫ ܐܠܝܨܐ. ܘܩܒܠܗ ܛܘܒܢܐ ܘܐܪܡܝܗ ܠܗ ܠܡܚܠܬܐ ܘܢܫܩܗ ܠܗ. ܘܐܝܟ

1. Corr. from ܘܟܠ ܕܫܡܥܘ (?).

answered « Everything that you command I for my part am ready to carry out even without that ». Then we offered him repentance, having taken it upon ourself, and we said : « Since Satan, father, caused us to fall like men, and we sinned against God and your holiness, receive your own, and forgive the crime, and remain without ill-feeling, in order that you may be a fulfiller of the command which said 'Forgive and it shall be forgiven unto you'[1] ». But the blessed man was much grieved over him and was distressed, saying : « Even if he does not restore me anything and you command, all the days of my life I will consent that he shall live with me without ill-feeling, and I will never remind him of this matter ». And so that brother came, repenting and weeping and with his face bowed down to the ground, and bitterly accusing himself, in such a way as he could not have been accused by one who hated him. When that blessed man saw his penitence, and all of us[2] alike greatly wondered and marvelled at the grace which had opened his heart and caused him thus to repent and to act in this way (and all who heard the story wondered and marvelled at it), then he in this way received thanks from everyone in place of punishment. And the blessed man received

1. Luke, VI, 37. — 2. The other persons present were perh. the hermit's disciples.

ܠܗ ܚܡܪܐ. ܘܪܕܐ ܐܚܐ ܗܘ. ܘܗܟܢܐ ܐܙܠ. ܘܐܝܬܝ ܟܠܗܘܢ ܡܐܢܐ. ܟܕ ܠܐ ܛܥܐ. ܐܦ ܠܐ ܡܕܡ. ܘܡܟܝܠ. ܐܝܟ ܚܝܒܐ ܡܬܘܐ ܗܘܐ ܒܣܟܠܘܬܗ. ܘܚܦܝܛ ܗܘܐ ܠܬܝܒܘܬܐ ܕܥܠܝܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܢܢ ܒܗܠܝܢ ܫܒܩܢܝܗܝ. * ܟܕ ܬܗܪܝܢ ܒܥܒܕܘܗܝ ܘܡܘܕܝܢ ܠܐܠܗܐ܀ * 88 r a.

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܚܐ ܚܕ ܕܐܬܬܨܝܕ ܒܦܘܪܢܐ
ܕܢܣܝܘܢܐ ܕܠܓܢܒܘܬܐ ܘܒܬܪܟܢ ܐܬܐ ܠܬܝܒܘܬܐ܀

ܬܘܒ[1] ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܠܬ. ܕܠܛܘܒܢܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ
ܚܠܐ ܛܢܢܐ ܡܢ ܕܝܪܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܐܘܪܗܝܐ܀[2]

ܛܘܒܢܐ ܗܟܝܠ ܗܢܐ ܡܝܬܪܐ. ܗܟܢܐ ܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܒܫܡܐ ܗܘ ܕܐܦ ܡܫܡܠܝܐܝܬ ܡܬܡܠܐ ܗܘܐ ܒܗ ܚܠܐ ܛܢܢܐ. ܗܘܐ ܕܒܫܪܪܐ[3] ܛܢܢܐ ܘܡܟܝܟܐ ܘܡܬܕܒܪܢܐ ܘܡܠܦܢܐ. ܘܡܫܡܠܝܐ[4] ܒܟܠܗܘܢ ܕܘܒܪܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܘ ܛܘܒܢܐ ܗܢܐ.

1. This ch. is in H, fol. 157 v° b. — 2. H ܕܡܬܩܪܐ ܚܠܐ ܡܢ (ita abbr.) ܕܝܪܐ ܕܒܥܡܪܐ ܘܡܟܝܟܐ ܘܐܬܚܣܝ̈ܐ ... ܘܐܝܟ ܕܐܬܩܪܝ ܒܥܡܪܐ ܡܢ ܕܒܝ (ita abbr.) ܘܐܬܐ. — 3. H om. ܕ. — 4. H om. ܘ.

him, and laid a penance upon him, and absolved him. And he hired an ass for him; and that brother set out, and so he went and brought all the articles, not having forgotten anything. And thenceforth he continued to repent of his offence like a guilty man, and he was diligent in showing repentance for it, insomuch that we on our part left him in this condition, admiring what he had done and thanking God.

The history of a certain brother who was caught by the enticement of temptation to theft and afterwards came to repentance is ended.

NEXT THE THIRTY-THIRD HISTORY, OF A BLESSED MAN WHOSE NAME WAS HALA THE ZEALOUS FROM THE MONASTERY CALLED THAT OF THE EDESSENES.

This excellent blessed man therefore was thus called by a name which was also completely fulfilled in him, Hala[1] the zealous, a man who was in truth zealous and humble and ascetic and a teacher, and perfect in all the practices of religion. Now this blessed man lived in one of the convents of the Amidenes

1. Hala = sweet; but appy. the propriety of the name applies only to the nickname 'the zealous'.

ܕܣܝܢ ܡܢ ܒܥܘܡܪܐ ܕܐܩܕܝܡܐ[1] ܕܡܬܩܪܐ ܕܐܘܪܗܝܐ. ܐܝܟܐ[2] ܕܐܦ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ[3] ܒܚܘܠܛܢܗ
ܗܘܝܬ. ܘܡܢ ܒܝܘܡܬܐ ܕܚܘܠܛܢܗ ܡܬܕܡܪ ܗܘܝܬ[4] ܒܟܠܗ ܢܦܫܝ ܒܚܦܝܛܘܬܗ ܘܒܚܝܠܗ.
ܒܚܦܝܛܘܬܗ ܚܪܝܦܬܐ ܘܒܕܘܒܪܗ ܚܣܝܢܐ[5]. ܘܒܡܫܡܠܝܘܬܗ[6] ܐܡܝܢܬܐ ܘܒܥܝܪܘܬܗ[6] ܕܒܟܠ
ܥܒܕ ܛܒ[7]. ܘܕܐܡܪ ܕܢܦܚܡܐ ܠܟܠ. ܒܚܘܡܐ ܕܚܘܒܗ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܒܡܟܝܟܘܬܗ
ܘܛܢܢܗ ܕܡܬܕܡܝܢ * ܒܗܘ ܪܡܐ[8] ܕܒܡܟܝܟܘܬܗ ܐܠܦ ܛܘܦܣܗ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܗܢܐ *A 88 r° b.
ܗܟܝܠ ܛܢܢܐ ܡܢ ܪܫ ܫܘܪܝܐ ܕܬܠܡܝܕܘܬܗ. ܓܒܐ ܠܗ ܕܢܦܠܘܚ ܟܠܗܝܢ ܬܫܡܫܬܐ
ܙܥܘܪܬܐ ܕܣܢܝܩܘܬܐ ܕܥܘܡܪܗ[9]. ܘܥܡ ܗܕܐ ܬܘܒ ܐܬܚܫܒ. ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܐܟܣܢܝܐ ܕܥܐܠ[10]
ܠܥܘܡܪܐ. ܕܠܐ ܢܫܬܘܬܦ ܒܬܚܫܝܫܬܐ ܕܣܢܝܩܘܬܗ[11]. ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ. ܒܗܢܐ ܪܗܛܐ
ܡܬܢܓܕ ܗܘܐ ܟܠܗ ܝܘܡܐ. ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܐܝܟ * ܬܓܪܐ ܕܦܪܩܡܛܝܐ[12] ܕܣܓܝܐܐ ܗܟܢܐ ܕܒܚܕܐ *H 158 r° a.
ܬܬܟܠܐ ܬܐܓܘܪܬܗ. ܘܐܦ ܡܢ ܚܕܐ ܠܐܚܪܬܐ ܬܐܓܘܪܬܗ. ܠܐܝܬܪܘܬܐ[13] ܬܗܘܐ ܢܦܩܬܐ. ܕܢܫܟܚ
ܐܬܪܐ[2] ܠܥܠܠܬܐ ܕܝܘܬܪܢܐ. ܟܕ ܕܠܐ ܚܙܐ ܗܘܐ ܡܣܟܝܢܐ ܕܐܬܐ ܠܬܪܥܐ ܕܥܘܡܪܗ
ܕܠܐ ܢܫܬܘܬܦ ܒܣܢܝܩܘܬܗ[14] ܐܦ ܒܡܕܡ ܙܥܘܪ ܘܠܐ[15] ܬܘܒ ܚܙܐ ܟܪܝܗܐ[16] ܡܣܟܝܢܐ

1. H ܘܐܡܪ ܡܬܩܪܝܐ. — 2. H om. — 3. H ins. ܐܦ ܠܐ. — 4. H ܗܘܝܬ. — 5. H ܚܣܝܢ. — 6. H om. ܒ. — 7. H ܥܒܕܐ ܛܒܐ. — 8. H ܪܡܐ ܗܘ ܕܒܡܟܝܟܘܬܗ ܘܛܢܢܗ ܐܦ. — 9. H ܕܥܘܡܪܐ ܕܝܠܗ ܗܘܢܝܢ. — 10. H ܗܘܐ ܥܐܠ. — 11. H ܕܣܢܝܩܘܬܗ. — 12. H ܬܓܪܐ ܕܦܪܩܡܛܝܐ. — 13. H ܠܐܝܬܪܘܬܐ ܬܐܓܘܪܬܗ. — 14. H (ita abbr.) ܒܣܢܝܩܘܬܗ. — 15. A ܠܐ. — 16. H ins. ܐܘ.

which is called that of the Edessenes[1]; and I was also in intercourse with him for a space of some years, and during the days of my association with him I was with my whole soul thoroughly amazed at his keen zeal and his strenuous course of life, and his constant energy and his vigilance in every good work, and (that we may use an expression which sums up all) in the fervour of his love toward God, and his humility and his zeal that imitated that high one who by his humility taught the pattern (τύπος) of it to his disciples. This zealous man therefore from the very beginning of his training chose for himself to perform all the menial tasks required for the needs of his convent, and besides this he resolved not to see a stranger enter the convent without associating himself in careful attention to his wants; and thenceforth he was constantly engaged in this pursuit all the day, being like a trader with many classes of merchandise, so that, although his trade fail in one, he can spend money on another, that an opportunity may be found for profit to come in, in that he never saw a poor man come to the gate of his convent without imparting to his necessity if only some small thing, or yet seeing a ⌈poor sick[2] man without associating himself in careful

1. See p. 221 and ch. 58 (f. 130 r° b). — 2. H 'sick or poor'.

[illegible]
[illegible]
* A 88 v° a. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
* B 158 r° b. [illegible]
[illegible]

1. B [illegible] sic. — 2. B [illegible]. — 3. B [illegible]. — 4. B [illegible]. — 5. B ins. [illegible]. — 6. B [illegible]. — 7. B [illegible]. — 8. B om. — 9. B [illegible]. — 10. B [illegible]. — 11. B [illegible]. — 12. B [illegible]. — 13. B [illegible]. — 14. B [illegible]. — 15. B [illegible]. — 16. B [illegible].

attention to his needs. So therefore one might see that this saint never ceased bringing in profit, and every day the business of the spiritual trade was never lacking to him, were it from strangers or from needy persons, or from sick persons lying outside and without consolation from any quarter. And besides these things he was constant in sweeping and washing the latrines (σελλίας?) of the monastery every day, and sweeping the whole monastery and brushing away the ashes. And, when the time came when he knew that the servitors[1] had put a cauldron on the fire to cook the dish and had cleansed the herbs, he would go and sweep out the scullery, and take it[2] outside; and after taking it outside he would sit down and collect the scouring, down to a little leaf only about a finger long that had an animal in it, and he would wash it, and he would go in and beg of the servitors, and they would give him a pot, and he would set it on the fire; and further he would make entreaty of the steward, and he would give him a little oil, and he would cook that rejected portion in such a way that a man would be attracted by the mere smell of it, and that he would leave the choicest portion, and eat of it; and he would go and ask for a little bread,

1. See p. 62, n. 2. — 2. Sc. the refuse.

ܘܚܡܪܐ ܐܢ ܡܫܬܟܚ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܠܬܪܥܐ ܘܠܟܪܝܗܐ ܘܠܡܣܟܢܐ[1]
ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܬܪܥܐ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܝܪܩܐ ܠܡܫܡܫܢܐ. ܗܘ ܡܛܠ ܕܠܐ * A 88 v° b.
ܢܥܡܠ ܠܓܢܢܐ. ܢܦܩ ܗܘܐ ܠܒܪ ܐܘ ܠܓܢܬܐ[2] ܥܐܠ ܗܘܐ. ܘܝܪܩܐ ܕܒܪܐ[3] ܗܘ
ܕܠܡܕܡ ܠܐ ܚܫܚ ܗܘܐ. ܡܠܩܛ ܗܘܐ ܘܡܝܬܐ ܘܥܒܕ ܬܒܫܝܠܐ ܘܛܠܘܚܐ ܘܡܦܩ
ܠܡܣܟܢܐ. ܘܬܘܒ ܟܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܦܬܘܪܐ. ܥܒܝܕ ܗܘܐ ܠܗ ܐܣܦܘܪܝܕܐ[4]
ܘܩܘܠܐ ܘܣܝܡ[5] ܠܘܬܗ. ܘܣܓܝܐܘܬܗ[6] ܕܡܕܡ ܕܡܛܐ ܗܘܐ ܠܗ ܬܡܢ ܪܡܐ ܗܘܐ ܠܗ.
ܟܕ ܐܦ ܗܘܐ[7] ܥܠܬܐ ܠܐܚܪܢܐ ܕܢܬܕܡܘܢ ܒܗ. ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܟܣܝܗܘܢ ܒܩܘܠܗ[8]
ܘܦܠܓܘܬܗܘܢ ܒܐܣܦܘܪܝܕܗ ܪܡܝܢ ܗܘܘ[9]. ܘܫܩܠ ܗܘܐ ܡܛܫܝܐܝܬ ܘܡܦܩ[10]
ܠܡܣܟܢܐ. ܘܗܟܢܐ ܡܢܝܚ[11] ܗܘܐ ܠܢܦܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܡܒܪܟܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܢ
ܟܠܗ[9] ܠܒܐ ܫܠܡܐ. ܘܡܨܠܝܢ ܥܠܘܗܝ. ܘܗܟܢܐ ܒܗܢܐ ܕܘܒܪܐ ܐܡܝܢ ܗܘܐ ܒܐܝܡܡܐ
ܘܒܠܠܝܐ. ܟܕ[12] * ܡܡܠܠܐ ܥܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܬܒܥ ܥܠ * H 158 v°a.
ܚܫܚܬܐ ܕܬܫܡܫܬܗ. ܐܠܐ ܟܕ * ܢܦܩ ܘܟܕ ܥܐܠ. ܡܙܡܘܪܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܥܒܪ. ܠܐ * A 89 r° a.

1. H ܘܡܣܟܢܐ ܘܠܡܣܟܢܐ ܠܟܪܝܗܐ ܘܡܫܦܝܐ. — — 2. H ins. ܠܓܘܐ. — 3. H ܕܒܪܝܐ. — 4. H ܐܣܦܘܪܝܕܐ ܚܕ. — 5. H ins. ܗܘܐ. — 6. H ܘܣܓܝܐܬܐ. — 7. H ܗܘ̣ܐ. — 8. H ins. ܕܝܠܗ. — 9. H om. — 10. H ins. ܗܘܐ ܠܗܘܢ. — 11. H ܡܢܝܚ. — 12. H ܘܟܕ.

and wine if any was to be had, and so he would take it out to the sick and afflicted and needy persons lying by the gate. And on a day when the servitors had no herbs he himself, in order not to trouble the gardeners, would go outside or go into the garden, and he would pick a wild herb that was of no use and bring it and make a dish and lentils[1] and take it out to the poor people. And again, when he was sitting at table, he had made a basket (σπυρίδα) and a jar, and it was placed by him; and the greater part of what came to him he would put there, while he was also the cause of others imitating him and themselves also putting their cups into his jar and their portions into his basket (σπυρίδα); and he would take them secretly and carry them out to the needy persons, and thus he would relieve many souls, and they would bless him out of the whole of a perfect heart, and pray for him. And so he was constant in following this course day and night, holding no conversation with men, except if it was needed for the purposes of his service; but, when he was going out and when he was coming in, a psalm never departed from his mouth; and, even if he was speaking to someone, between

1. Sic syr.

ܚܙܐ ܗܘܐ. ܘܐܦܢ[1] ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܚܕ ܐܢܫ. ܟܕ ܡܫܬܠܐ ܠܫܡܫܬܗ. ܣܢܝܩ ܗܘܐ
ܠܟܬܒܘܗܝ ܕܩܕܝܫܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ[2] ܕܗܘܐ ܠܗ ܟܕ ܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ ܗܘܐ ܡܢ ܠܡܩܪܝܬܐ ܕܩܪܝܢܐ.
ܠܣܒܥܐ[3] ܣܦܩ ܗܘܐ. ܐܡܝܢܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ ܘܐܡܝܢܐ ܐܬܡܠܝܢ ܠܗ ܗܘܘ ܠܡܩܪܝܘ. ܠܐ
ܣܒܥܐ ܠܡܩܪܝܢܘܬܐ ܕܡܢ ܩܪܝܢܐ. ܝܬܝܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܠܝܦ ܒܟܬܒ̈ܐ ܘܒܡܩܪܝܢܐ[4]
ܕܝܠܢܐ. ܘܬܠܡܝܕܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܫܘܠܡܐ ܕܫܗܪܐ ܕܠܠܝܐ. ܕܒܪ
ܗܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ[5] ܘܐܙܠ ܠܒܝܬ ܡܫܡܫܬܐ ܐܘ ܠܐܝܟܐ ܕܗܘ. ܘܗܟܢܐ ܥܕܡܐ ܠܨܦܪܐ
ܩܪܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܡܫܝܢ. ܘܠܨܦܪܐ ܡܬܚܦܛ ܗܘܐ ܥܠ ܦܘܠܚܢܗ ܣܓܝܐܬܐ. ܟܕ
ܢܦܩ ܗܘܐ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܘܐܦܢ ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܦܩ. ܘܣܥܪ ܡܣܟܢܐ
ܕܝܠܗ ܠܡܣܟܢܐ ܗܠܝܢ ܕܒܬܪܥܐ ܪܡܝܢ ܗܘܘ. ܩܕܡ ܥܕܢܐ. ܘܡܒܝܐ ܘܡܠܒܒ[6] ܠܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ
ܦܪܘܣܝܢ ܗܘܘ ܠܚܙܬܗ ܟܠ ܣܢܝܩܐ ܘܐܟܣܢܝܐ. ܕܗܘ[7] ܚܙܬܗ ܡܒܝܐ ܗܘܬ
ܠܗܘܢ[2] ܠܚܘܕܝܗ. ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܦܬܘܪ̈ܐ. ܩܐܡ ܗܘܐ
ܘܐܡܪ ܡܓܚܟ ܗܘܐ: ܕܗܘ ܐܝܟܢܐ ܠܚܘܕܘܗܝ ܣܘܢܩܢܗ ܢܡܠܐ ܟܕ[8] ܐܡܪ. ܕܡܢ ܐܝܬ

A 89 r° b. / H 158 v° b.

1. H ܘܠܐ. — 2. H om. — 3. H sing. — 4. H pl. — 5. H pref. ܠ. — 6. H ܘܡܠܒܒ ܘܡܒܝܐ. — 7. H ܠܗܘܢ ܕܚܙܬܗ. ܘܡܒܝܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. — 8. H ܘ ܗܘܐ ܟܕ ܐܡܪ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܬܠ ܠܝ ܗܘܐ ܡܢ ܦܘܪܢܣܐ; A ܘܡܣܒܪ ܗܘܐ pref. ܕ to ܣܘܢܩܢܗ.

one word and the next the man would see his lips move. And, if he ever had a moment during which he was resting from the service of the saints, he had recourse to the Scriptures, so that, if a night and a day was devoted to his reading without interruption, it was not enough to satisfy him with reading; for he was very erudite in the Scriptures and in doctrinal (?)[1] reading. And he had a band of disciples; and at the conclusion of nocturns he would take his disciples, and would go to the refectory, or wherever it might be, and so they would read and recite the service till daybreak; and at daybreak he would eagerly betake himself to his ministration, going out several times although he had nothing to take out, and visiting the poor people lying at the gate before the time, and consoling and comforting them; and so all the needy and strangers used to look out for the sight of him, because that alone was enough to console them. But, as soon as they were seated at the tables, he would rise and pretend to laugh ⌈as to how he alone was to satisfy his need (?)[2] saying, « Who has anything to give

1. Or 'special'. — 2. This is very obscure; and, as H omits the words, the scribe would seem to have been puzzled by it (see p. 355, n. 2, and Introd., p. VIII). V. D. and L.'s translation 'ac si desiderium suum iam explevisset' cannot be got from the text. The meaning appy. is that he could not get what was wanted without the help of others.

ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܬܠ ܠܡܪܝ ܝܫܘܥ. ܐܝܬ ܐܢܫ ܕܐܝܬ ܠܗ ܦܬܬܐ ܠܦܪ̈ܘܓܐ ܕܡܪܝ
ܝܫܘܥ.. ܘܡܣܓܐ[1] ܗܘܐ ܠܣܓܝܐܐ.. ܕܐܦ[2] ܡܛܫܝܐܝܬ ܢܣܒܘܢ ܘܢܬܠܘܢ ܠܗ.
ܕܡܛܠ ܗܕܐ ܕܐܝܟ[3] ܐܢܫ ܡܢ ܡܕܒܪ̈ܢܐ ܐܬܡܠܝܘ ܠܚܣܡܐ ܥܠܘܗܝ[4]. ܟܕ ܐܡܪܝܢ..
ܕܬܪܥܐ ܚܕ ܡܩܝܡ ܠܢ.. ܕܐܟܚܕܐ[5] ܢܣܥܘܪ ܟܠ. ܐܢܬ ܡܛܠ ܢܦܩ ܐܢܬ ܠܒܪ.
ܗܘ ܕܝܢ ܫܡܥ ܗܘܐ[6] ܘܫܬܩ.. ܐܘ ܓܚܟ ܥܡ ܗܘ ܓܒܪ[7] ܕܗܘ ܟܕ ܐܡܪ.. ܕܫܒܘܩ
ܠܝ ܡܪܝ. ܘܗܠܝܢ ܐܚ̈ܘܗܝ ܕܠܥܙܪ ܢܦܩܬ ܚܙܝܬ[8]. ܘܠܟܠ ܦܪ̈ܘܓܐ[9] ܢܦܩܬ ܐܚܙܝܬ.
ܘܣܢܝܩܝܢ ܠܗܘܢ ܠܦܬܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܚܪܬܐ ܗܘܐ ܠܚܣܕܐ ܡܛܐ[10] ܡܢ ܟܠ ܓܒ̈ܝܢ.
ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ[11] ܡܢ ܪܒܝܬܐ.. ܟܕ ܡܣܓܐ. ܘܠܒܪ ܡܢ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܡܥܝܩ ܗܘܐ.. ܐܝܟܢܐ
ܕܐܢ ܡܥܕܪܝܢ[12] ܗܘܘ ܠܗ ܐܦܠܐ.. ܠܐ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܚܡܪܐ ܠܪܒܝܬܐ[11].. ܘܠܐ ܒܫܘܠܐ
ܠܡܫܡܫܢܐ ܕܠܐ ܢܦܩ[13] ܠܬܪܥܐ ܡܛܐ ܗܘܐ ܠܙܒܢܐ ܕܫܪܘܬܐ. ܘܡܛܠܗܕܐ ܡܬܚܡܬܝܢ
ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ * ܘܡܨܥܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܫܕܝܢ ܗܘܘ ܟܣ̈ܘܗܝ[11] ܘܦܝ̈ܢܟܘܗܝ ܠܐܪܥܐ. * A 89 v° a.
ܘܗܘ ܠܐ ܪܓܙ ܗܘܐ ܡܕܡ ܐܘ ܡܬܚܡܬ[14] ܐܘ ܡܬܥܝܩ ܘܐܡܪ.. ܘܡܢܐ ܐܠܨܐ ܠܝ
ܕܐܬܨܥܪ. ܐܠܐ ܘܐܦ ܐܡܬܝ * ܕܡܬܚܡܬܐ ܗܘܐ ܚܕ[15] ܡܢ ܡܫܡܫܢܐ ܐܘ ܪܒܝܬܐ[16] * H 159 r° a.

1. H ܘܡܣܓܐ. — 2. H ܕܐܦ. — 3. H ܕܐܝܟ ܐܠܗܐ. — 4. H ܚܣܡܐ. — 5. H ܕܐܟܚܕܐ. — 6. A bis. — 7. H ܗܘ ܗܘ ܡܢ. — 8. H ܘܚܙܝܬ. — 9. H ins. ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ. — 10. H ܡܛܐ. — 11. H om. — 12. H ܡܥܕܪܝܢ. — 13. H ܢܦܩ. — 14. H ins. ܗܘܐ. — 15. H ܚܕ ܗܘܐ ܡܢ ܕܡܫܡܫܢܐ. — 16. H om. ܠ.

to my Lord Jesus? Is there anyone who has a morsel for the fledglings of my Lord Jesus? », and he would make many even secretly take and give him something, so much so that some of those in authority were filled with resentment against him, saying, « We have one gate set up, that we may together look after everyone. Why do you go outside? » But he would listen and kept silence, or laughed with the man whoever he might be, saying, « Forgive me, sir. I went out and saw these brothers of Lazarus. I went out and looked at the fledglings, and they are in want of a morsel of food ». And so he was at last assailed by reproaches from all sides, but especially from the steward, since he used to trouble him greatly and beyond measure, so that, if they assisted him, the steward had no bread or wine, and the servitors no cooked food that reached mealtime without having gone out to the gate. And accordingly they heaped indignation and abuse upon him, and threw his cups and his plates to the ground. And he on his side would be in no way angry or wrathful or annoyed and would say, « Why is it necessary that I should be abused? » But sometimes too one of the servitors or the steward would be vexed, and they would show indig-

ܘܡܬܪܓܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܗܘ ܗܟܢܐ ܫܬܐ ܗܘܐ ܠܟܠܗܝܢ ܘܡܣܝܒܪ: ܘܓܚܟ.
ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܣܝܒܪܢܘܬܗ ܡܒܗܬܐ ܗܘܬ ܠܗܘ ܡܢ ܕܗܘ. ܘܥܕܡ ܐܠܐ ܡܠܐ ܣܘܢܩܢܗ
ܡܢܗ ܠܐ ܡܫܬܢܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܡܬܟܪܝܐ ܠܝ ܡܛܠ ܡܪܝ ܝܫܘܥ ܕܟܦܢ[1] ܠܗ ܕܠܝܬ ܘܡܐܟܠ ܠܗ
ܕܡܢ ܐܝܟܐ ܢܐܟܘܠ[2]. ܘܐܠܘ ܠܐ[1] ܠܐ ܡܥܢܐ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܫܩܠ ܗܘܐ.
ܘܗܝܕܝܢ ܡܫܬܢܐ ܗܘܐ. ܘܡܟܬܫܢܐܝܬ ܘܚܦܝܛܐܝܬ[3] ܗܟܢܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ ܘܕܠܐ ܡܬܡܓܠܢܘܬܐ. ܒܡܣܟܢܐ
ܘܒܟܪܝܗܐ ܡܬܦܛܠ[4] ܗܘܐ. ܘܠܐܟܣܢܝܐ ܕܐܢ ܥܐܠܝܢ ܗܘܘ. ܠܓܘ ܡܩܒܠ
ܗܘܐ ܘܡܢܝܚ ܘܡܫܝܓ ܘܡܫܚ ܘܡܫܘܐ ܠܫܘܝܗܘܢ[5] ܣܛܪ ܡܢ ܫܪܟܐ ܕܐܬܪܥܝܬܐ.
ܘܫܟܒܝܢ. ܘܗܘ ܐܦ ܩܠܝܠ ܗܘܐ ܢܝܚ ܠܦܓܪܗ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܙܐܠ
ܒܓܘܢܝܐ ܘܡܫܡܫ ܘܫܩܠ[6] ܡܐܢܝܗܘܢ ܘܝܗܒ[6] ܠܗܘܢ ܐܚܠܦܬܐ. ܘܡܫܓܠ ܗܘܐ
ܘܡܫܝܓ ܘܡܚܝܛ[7] ܘܡܬܩܢ ܠܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ[8] ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܟܠܗܘܢ
ܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܪܝ ܦܠܢ ܛܢܢܐ. ܡܢ[9] ܒܬܪ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܕܗܘܐ[10] ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ
ܪܒܬܐ ܐܫܬܥܒܕ ܗܘܐ ܛܘܒܢܐ. ܪܕܘܦܝܐ ܗܝ ܕܠܟܠܢܫ ܕܠܚ ܗܘܬ. ܘܫܢܝܘ ܥܘܡܪܐ[1]

(*A 89 v° b. — *H 159 r° b.)

1. H om. — 2. H ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܢܐܟܘܠ. — 3. H ܘܚܦܝܛܐܝܬ. — 4. H ܡܝܦ. — 5. H ܠܫܘܝܗܘܢ. — 6. H ins. ܗܘܐ. — 7. H ܘܡܚܝܛ ܘܡܬܩܢ ܠܗܘܢ. — 8. H ܘܗܟܢܐ. — 9. H. ܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ. — 10. A ܗܘܐ.

nation against him; and he on his side would thus drink in everything and put up with it, and laugh, so that his very patience would shame the man whoever he might be; and he would by no means depart till he had supplied his need from him, saying, « I am grieved for my Lord Jesus, because he is hungry and has no quarter whence to get food; otherwise I should not be troubling you ». And so he would receive it, and then depart. And thus he would intently and eagerly look after the poor and the sick without remission and without lassitude. And strangers who came in he would receive inside and would refresh and wash and anoint them and would lay their rugs besides all the other attentions, and they would lie down. And he himself would after a short rest for his body go and stand all night in a corner (γωνία) and recite the service and take their clothes and give them changes, and would scald and wash and darn and repair them, and so he would give them to them; and for this reason they used to call him 'Mar so-and-so the zealous'. But after a period of some years during which the blessed man had been devoting himself to this great ministration, there came the persecution which disturbed everyone[1], and the convents removed

1. Since J. seems to have known him before the expulsion, the 2nd expulsion (536/7) must be meant.

ܟܕ ܐܫܬܩܠ ܟܠܗ ܡܕܡ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܫܪܟܐ ܣܝܡ ܗܘܐ ܒܕܘܟܝܬܐ. ܘܠܐ ܡܟܝܠ
ܡܬܝܬܪܢܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܣܢܝܩܘܬܐ ܕܚܫܚܬܗܘܢ ܒܟܠ ܡܕܡ. ܘܗܘ[1] ܛܘܒܢܐ ܒܗܕܐ
ܥܩܝܢ ܡܬܥܩܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܕܠܐ ܐܫܬܠܚܘܬܐ ܠܐܟ̈ܣܢܝܐ ܩܢܐ ܗܘܐ. ܘܠܐ ܠܫܘ̈ܝܬܐ.
ܘܫܒܩ ܗܘܐ ܗܘ ܕܗܢܘܢ ܐܠܝܨܝܢ[2]. ܘܥܠ ܐܟ̈ܣܢܝܐ ܡܬܐܠܨ ܗܘܐ. ܘܡܛܠ
ܡܬܦܪܣ ܗܘܐ ܕܢܣܒ ܒ̈ܠܝܐ ܘܡ̈ܚܝܠܐ. ܘܚܐܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܡܚܝܛ. ܘܢܦܩ
ܗܘܐ ܠܩܩ̈ܠܬܐ ܘܡܬܡܣܝܒܪ ܥܠ ܡܘܡ̈ܝܐ ܕܓ̈ܘܝܐ[3] ܘܕܒ̈ܪܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܓܒܐ ܨ̈ܡܪܐ
ܕܥܡܪܐ ܗܘܐ ܘܡܝܬܐ. ܘܡܫܝܓ ܗܘܐ ܘܡܦܣܩ. ܘܥܒܕ ܒܣ̈ܕܘܕܐ[4] ܘܡܚܝܛ[5]
ܗܘܐ ܘܡܛܟܣ. ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܐܟܣܢܝܐ ܫܪܐ ܗܘܐ ܘܡܫܘܐ ܠܗ ܘܡܫܟܒ ܠܗ. ܘܗܟܢܐ
ܦܘܪܣܐ ܗܘܐ ܠܥܢܝܢܐ ܕܦܘܠܚܢܐ ܕܝܠܗ ܐܫܟܚ. ܟܕ ܡܢ ܪܗܛܐ ܗܢܐ ܚܦܝܛܐ. ܠܐ
ܒܫܝܢܐ ܫܠܐ ܗܘܐ ܘܠܐ ܒܪܕܘܦܝܐ ܘܠܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ[6] ܒܐܟܣܘܪܝܐ.[7] ܒܬܪ ܕܝܢ ܙܒܢܐ
ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܐܚܐ. ܘܐܠܨ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܐܙܠ ܢܨܠܐ ܒܐܦܣܘܣ. ܘܗܘ ܠܐ ܡܬܛܒܐ ܗܘܐ.
ܘܟܕ ܚܝܠ ܒܠܘܚܝܗ ܐܠܨܗ ܐܚܘܗܝ ܕܢܦܘܩ ܘܢܐܙܠ. ܘܡܛܠ ܕܗܘ ܡܬܢܟܦܢܘܬܐ

1. H ܘܗܘ. — 2. H ܐܠܝܨܝܢ. — 3. H ܒ̈ܪܝܐ ܕܓܘ̈ܝܐ ܘܡܘܡ̈ܝܐ. — 4. A ܒܣ̈ܕܘܕܐ. — 5. The rest of this ch. and the beginning of ch. 34 are missing in A, 2 leaves being lost. — 6. Ms. ins. ܒܐܟܣܘܪܝܐ crossed out. — 7. Ms. with points.

after all their property had been taken from them, and the rest[1] stored in certain places; and they no longer had an abundance of the things which their needs required in everything. And the blessed man was much distressed at this, because he possessed no changes of clothes for the strangers nor rugs; and he would disregard the fact that they were themselves in distress, and vex himself over the strangers; and accordingly he would contrive to obtain some worn-out old coats, and wash and darn them; and he would go out to the dungheaps and pay no attention to the jeers both of those inside and of those outside, and thus he would collect rags and flocks of wool, and would bring them and washt hem, and cut them up, and make cushions and fasten them together and lay them out; and when a stranger came he would dismiss him[2] and lay a rug for him and make him lie down. And so he found this method of carrying out his own employment, not giving up this strenuous pursuit in peace or in persecution, in the city or in exile (ἐξορία). After a time he had a brother[3], and he continued pressing him to go and pray at Ephesus; and he for his part was unwilling to do so, and his brother by urging him induced him to set out and go. And, since he was

1. Sic syr. — 2. Sc. to rest: see p. 402, l. 8. — 3. Sic syr.

159 v° a * ܕܒܘܣܝܘܬܐ[1] ... ܐܬܬܘܫ ܗܘܐ ܘܐܦ ܡܢ[2] ܡܩܪܒܘܬܐ ܕܣܝܒܘܬܐ. ܐܬܪܡܝ ܒܟܘܪܗܢܐ
ܩܫܝܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܛܠܗܕܐ ܐܝܟ ܡܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܐܢܫܐ ܛܘܒܢܐ ܡܢ ܒܢܝ
ܕܝܪܗܘܢ[3] ܒܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ. ܣܠܩܘ ܠܬܡܢ ܐܝܟܢܐ ܕܢܕܒܪܘܢܝܗܝ ܠܣܒܐ.
ܘܗܟܢܐ ܥܠ ܠܟܢܘܫܝܐ ܐܝܢܐ ܕܡܬܟܢܫܐ ܡܟܢܫ ܗܘܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܕܬܪܝܨܬܐ[1] ܡܢ
ܡܠܟܬܐ ܡܟܢܫܐ ܗܘܬ ܘܡܪܢܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܕܡܣܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܦܠܛܝܢ
ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܪܡܝܙܕܐ. ܕܐܝܟܐ ܠܐܘܠܨܢܐ[5] ܘܡܣܟܢܐ ܘܐܟܣܢܝܐ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܬܪܥܐ ܪܡܝܢ
ܗܘܘ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܟܕ ܠܗܠܝܢ ܚܙܐ. ܘܦܬܚܐ ܐܦ ܠܗ
ܐܫܬܟܚ ܕܢܬܠ. ܡܟܝܠ ܐܝܟ ܡܣܟܢܐ ܕܡܘܒܕ ܚܕ ܡܢ ܩܢܝܢܘܗܝ ܪܘܪܒܐ.
ܘܦܣܩ ܒܪܥܝܢܗ ܕܠܐ ܬܘܒ ܡܫܬܟܚ. ܘܡܢ ܫܠܝ ܚܙܝܗܝ ܘܬܡܗ ܘܚܕܝ.
ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܛܘܒܢܐ. ܟܕ ܡܟܝܠ ܗܠܝܢ ܡܥܦܦܬܐ[6] ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܝܢ: ܠܩܕܡ
ܒܫܘܪܝܐ ܕܡܢ ܟܠܢܫ ܘܒܡܘܪܘܣ ܕܝܠܗ. ܘܒܬܪܟܢ ܒܟܪܘܡܐ ܕܡܩܒܩܒܢܘܬܐ ܕܫܐܠ
ܗܘܐ ܡܢ ܟܠܢܫ ܒܬܪ ܕܬܐܒܝܢ[7] ܗܘܘ ܒܗ ܘܡܬܚܡܬܝܢ ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܪܝ ܦܠܢ
159 v° b. ܛܢܢܐ. * ܘܗܟܢܐ ܒܫܠܡܘܬܐ ܟܠܗ ܬܫܡܫܬܐ ܕܣܢܝܩܐ ܡܫܡܠ ܗܘܐ ܡܫܡܠܝܐܝܬ. ܟܕ

1. Ms. ܕܒܘܣܝܐ or ܕܡܒܘܣܝܐ. After this a word seems to have fallen out. — 2. Ms. ܕܡܢ. — 3. Ms. ܕܝܪܗܘܢ. — 4. Ms. om. ܕ. — 5. Ms. ܐܘܠܨܐ (sic). — 6. Ms. sing. — 7. Ms. ܕܬܐܒܝܢ.

weak[1] from the feebleness caused by asceticism and moreover from the approach of old age, he fell into a serious illness for a long time, and therefore, inasmuch as some blessed men among the members of their monastery were in the royal city, they[2] went up thither in order to take the old man, and so he entered the community gathered together at that time by the queen who[3] had been gathering together persecuted men from all quarters and looking after them, in that they had been placed by her in the palace (παλάτιον) called Hormisda, where many distressed and poor persons and strangers lay by the gate night and day[4]. But the blessed man, when he saw these, and an opening had been found for him also to give, thenceforth like a poor man who loses one of his great possessions, and decides in his mind that it will never be found again, and suddenly sees it and is astonished and glad, so was it with this blessed man also[5], while he thenceforth doubled the earlier work, first by the leavings that he got from everyone and by his own portions (μοίρας), and afterwards by the persistent effrontery (χρῶμα) with which he would ask everyone after they had been showing resentment and indignation against him and saying : « Mar so-and-so the zealous », and so he would perfectly carry out all the ministration to the needy with

1. Ms. om. — 2. Hala and his brother (?). — 3. Ms. om. — 4. See ch. 47. — 5. Sic syr.

ܡܥܝܢ ܕܝܬܝܪܘܬܐ[1] ܕܟܠܗ ܗܘ ܟܢܘܫܝܐ ܘܡܥܒܪ ܠܗܘܢ ܡܝܐ. ܟܕ ܐܝܬ ܒܕܪܓܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܡܪܝܢ ܡܬܐܡܪ ܗܘܐ ܕܪܚܡ ܫܘܒܚܐ ܣܪܝܩܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܡܛܠ ܒܢܝܢܫܐ ܥܒܕ. ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܐܝܟ ܗܘ ܕܠܐ ܝܕܥ. ܕܗܕܐ ܚܕܐ ܪܕܦ ܗܘܐ. ܕܢܢܝܚ ܠܡܬܐܢܩܐ. ܥܕܡܐ ܕܬܗܪ ܒܗ ܟܠܢܫ ܘܐܘܕܝܘ ܠܐܠܗܐ: ܗܘ ܕܠܗ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܣܓܕܬܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܐ ܘܠܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ[1] ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܚܠܐ ܛܢܢܐ ܡܢ ܕܝܪܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܐܘܪܗܝܐ܀[2]

[ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܐܪܒܥ. ܕܫܡܥܘܢ ܣܒܐ ܟܬܘܒܐ ܐܡܝܕܝܐ܀]

. . . .

. . . .

*ܒܗܠܝܢ ܡܦܩ ܗܘܐ ܠܗ. ܥܕܡܐ ܕܠܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܠܡܘܬܪܗ ܕܠܐ ܡܬܩܢܝܢ * A 90 r° a

1. A had perh. ܣܠܝܣ (σελλία;?), as at p. 392, l. 5. — 2. Ms. ܥܡܢ ܐܡܝܢ (bis) ܕܡܪܝ ܚܠܐ ܨܠܘܬܗ. I follow the heading in A.

superfluity, washing away the excrement of all that community and bringing them water, though he held the rank of a presbyter. And, while it was said there as it had been said before that he was a lover of vain glory and acted on account of men, he alone as if unaware of it sought that one object, to relieve persons in trouble, till everyone was astonished at him and they gave thanks to God, to whom be glory and honour and worship to the Father and to the Son and to the Holy Spirit now and always and for ever and ever Amen and Amen!

The history of ⌜a blessed man whose name was Hala the zealous from the monastery called that of the Edessenes[1] is ended.

[NEXT THE THIRTY-FOURTH HISTORY, OF SIMEON THE OLD, THE SCRIBE OF AMIDA][2].

. . . .

. . . .

he used to expend upon them, until for many days nothing succeeded in

1. Ms. 'Mar Hala (his prayer be with us Amen!)'. — 2. The beginning is lost.

ܡܛܝܡ ܠܐ ܢܦܫ ܗܘܐ ܕܠܐܐ. ܟܕ ܠܡܕܡܐ ܬܗܪܐ ܠܟܠܢ ܐܝܟ ܐܚܝܕ ܗܘܐ ܟܠܢ ܡܣܬܟܠܐ
ܪܚܡܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܠܗܐ.. ܕܐܝܟܢܐ ܠܐ ܡܐܢܐ ܗܘܐ ܠܗ ܐܘ ܡܬܬܥܝܩ ܗܘܐ ܘܡܬܬܐܦܝܢ..
ܒܗܘ ܒܟܠܗ ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܡܣܟܢܘܬܐ ܕܐܡܝܢܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗ. ܟܕ ܠܡ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ
ܐܦ ܠܢ ܘܠܐܚܪܢܐ ܡܐܢܐ ܕܐܝܟܢ ܡܐܢܬ ܠܢ.. ܘܐܬܥܝܩܢ ܡܢ ܩܠܐ ܘܫܓܘܫܝܐ
ܕܣܓܝܐܐ ܐܡܬܝ ܕܠܘܬܗ ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܝܢ.. ܕܐܝܟܢܐ ܐܒܘܢ
ܡܣܝܒܪ ܐܢܬ ܠܗܢܐ ܟܠܗ ܫܓܘܫ[ܝ]ܐ ܕܡܢ ܨܦܪܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܡܫܐ.. ܘܠܐ ܦܣܩܬ
ܐܢܬ ܠܗܘܢ ܙܒܢܐ ܕܒܗܘܢ ܢܐܬܘܢ ܐܠܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܐܡܪܘ ܠܝ ܐܢܬܘܢ
ܐܚܝ.. ܐܝܬ ܠܢ ܙܒܢܐ ܕܢܩܫ ܒܬܪܥܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܐ ܢܬܩܒܠ.. ܐܝܬ ܠܗ ܐܢܫ
ܠܬܪܥܗ ܕܡܬܬܐܦܝܢ ܥܡܢ ܐܘ ܡܟܪܙ ܠܢ ܘܐܡܪ: ܕܙܠܘ ܗܫܐ ܘܬܘ ܒܙܒܢܐ ܐܚܪܢܐ ܗܐ.
90 r° b. [1]ܠܐ ܗܘܐ ܦܬܝܚ [ܗܘ] ܩܕܡܝܢ ܒܟܠ ܙ[ܒܢ]ܐ ܬܪܥܗ ܐܢ ܨܒܝܢ ܚܢܢ ܕܢܩܘܫ
ܒܗ.. ܘܐܝܟܢܐ ܡܟܝܠ ܡܠܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܕܟܕ ܐܬܐ ܗܘ ܠܬܪܥܐ ܕܝܠܝ ܐܗܦܟܝܘܗܝ..
ܐܘ ܕܢܩܘܫ ܘܠܐ ܐܥܢܝܘܗܝ.. ܐܘ ܕܙܒܢܐ ܐܣܝܡ ܠܗ. ܠܐ ܣܦܩ ܕܡܫܝܚܐ ܒܪܓܠܘܗܝ
ܠܬܪܥܐ ܕܝܠܝ ܐܬܐ: ܐܠܐ ܕܐܢܐ ܥܦܪܐ ܫܝܛܐ ܕܓܒܝܠܬܗ: ܐܦܬܚ ܦܘܡܝ ܠܘܬܗ
ܒܨܥܪܐ.. ܐܘ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܠܗ ܗܝ ܕܐܡܪ ܠܢ ܒܟܪܘܙܘܬܗ ܟܕ ܐܡܪ.. ܕܠܝ ܗܘ

reaching his own particular table and those with him, while everyone was overpowered with great astonishment at the abounding willingness of this man of God, how he was not wearied or annoyed and vexed by all that great number of poor who were constantly with him, though often both we and other lazy persons like me felt weariness, and we were annoyed by the clamour and turmoil of many persons when we were present with him, and we said, « How is it, our father, that you endure all this turmoil from morning even to evening, and do not tell them fixed times at which they may come? » But he on his side would say : « Do you tell me, my brethren, have we a time at which we knock at God's door and are not received? has he someone at his door who is vexed with us or makes announcement to us and says, 'Go now and come at another time'? Lo! is not his door open before us at every [time] if we on our side wish to knock at it? and how then do you advise me that, when he himself comes to my door, I should turn him away, or, when he knocks, I should not answer him, or that I should fix a time for him? Is it not enough that Christ comes on his feet to my door, but that[1] I, a vile piece of dust of his formation, should open my mouth to him in insult? or do we not believe what he told us in his preaching, saying, 'To me ye did it'[2],

1. Sic syr. — 2. Matth., xxv, 40.

ܠܕܒܝܬܝ ܐܘ ܕܛܒ ܐܘ ܕܒܝܫ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܕܠܡܣܟܢܐ ܐܢܫܐ ܡܒܣܪܐ ܘܡܚܝܠܐ. ܐܠܐ ܠܝ
ܥܒܕܬܘܢ.. ܘܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܗܢܐ ܫܪܝܪܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܚܫܐ ܘܒܕܡܥܐ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܥܡ
ܣܓܝܐܬܐ. ܒܪܫܝܬܐ ܓܝܪ ܡܩܕܡܐ. ܐܘܦ ܥܒܝܕ ܡܬܐܠܨ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ
ܠܗ ܣܘܦܩܢܐ ܕܡܣܦܩܐ ܠܡܫܡܠܝܘܬ ܨܒܝܢܗ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܟܕ ܢܓܪ ܠܗ ܫܢܝܐ: ܘܐܬܒܕܪ
ܘܫܘܥܝܬܗܘܢ ܕܥܒܕܘܗܝ ܒܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܡܬܡܠܠܐ ܗܘܐ: ܐܦ ܐܠܗܐ ܕܚܙܐ ܚܘܒܗ ܡܫܕܪ
ܗܘܐ ܠܗ ܣܘܢܩܢܗ ܒܡܫܡܠܝܘܬܐ. * [ܘܡ]ܟܝܠ ܗܘ ܣܒܐ ܩܕܝܫܐ [ܡ]ܬܚܦܛ ܗܘܐ. * 90 v° a.
ܕܠܘ ܒܠܚܘܕ ܠܟܠ ܚܕ ܛܘܦܣܗ ܕܪܝܫ ܐܒܗܬܐ ܗܘ ܕܒܗ ܣܡܝܟ ܗܘܐ ܕܢܦܩܐ ܢܩܒܥ
ܘܢܟܠܐ. ܐܠܐ ܟܠ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܕܝܠܗ. ܦܪܘܣ ܗܘܐ ܦܣܥܬܗ ܠܡܪܗܛ ܘܠܡܕܪܟܗ.
ܐܝܟܢܐ ܕܥܡ ܚܘܒܐ ܘܚܦܝܛܘܬܐ ܘܩܒܠܬ ܐܟܣܢܝܐ ܕܩܢܐ ܗܘܐ ܒܕܡܘܬܗ ܕܝܠܗ. ܠܐ
ܢܦܠ ܗܘܐ. ܐܘܦ ܠܐ ܒܗܕܐ. ܕܗܘ ܒܦܓܪܗ ܘܒܐܝܕܘܗܝ ܢܫܡܫܝܘ ܗܘܐ ܠܟܠܗ
ܬܫܡܫܬܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܪܝܫ ܐܒܗܬܐ ܟܕ ܩܢܐ ܗܘܐ ܟܠܗ ܗܘ ܥܡܐ ܕܥܒܕܐ ܘܕܡܫܡܫܢܐ ܚܙܐ ܗܘܐ:
ܡܢ ܚܙܐ ܠܗܠܝܢ ܕܐܝܟ ܐܟܣܢܝܐ ܠܘܬܗ ܐܬܩܒܠܘ: ܠܐ ܦܩܕ ܠܐܚܪܢܐ ܕܢܪܗܛ ܠܒܩܪܐ
ܕܢܝܬܐ ܥܓܠܐ: ܐܠܐ ܗܘ ܒܣܝܒܘܬܗ ܪܗܛ ܕܡܩܒܠܢܐ ܕܒܘܪܟܬܐ ܗܘ ܢܗܘܐ ܘܠܐ

whether it be what is good or what is evil? And he said not 'To vile and feeble men', but 'To me ye did it'. »

And these things this true bondman of God would say with sorrow and tears besides many others. But at first he was indeed actually in great straits, because he had not supplies sufficient for his abounding willingness; but at last, when he had continued for several years, and the fame of his practices had been reported all over the city, God also who had seen his love used to send him what he needed in abundance, and thenceforth the holy old man would contrive not merely to plant his foot in one footprint (τύπος) of the patriarch whom he was desirous of imitating and remain there, but would[1] enlarge his steps[2] to run and reach many of his footprints; so that, besides the love and alacrity and hospitality which he possessed like him, in this also as well he did not fall behind him, that he personally and with his own hands performed all the service; and, as the patriarch, when he possessed all that host of bondmen and servants, when he saw the men who were received by him as guests, did not order someone else to run to the herd to fetch the calf, but ran himself in his old age that he might be the receiver of the blessing and not another, so this man with all that advanced

1. Sic syr. — 2. Ps. XVIII, 37.

old age used himself to perform all the service of the whole day, though many were then living with him in the cell, and he did not allow them to wait either upon him or upon anyone, but he himself would wait upon them, and often, whenever any necessary service was required, he would himself rise from table, and fulfil it; and (a great thing which astonishes many) that[1] he would actually himself stand before the cooking-stand every day and cook without tiring, having laid down the following law (νόμος) for himself, that, as soon as they had finished nocturns, he would dismiss his companions to their bodily rest, and would himself direct his steps to the kitchen, and himself begin and cook until morning on account of the poor people who were in the habit of coming early, and would put the food together, and make it ready; and so he would go out and wake them, and they[2] would rise to matins; and as soon as the service was finished they would place tables both within and without. Moreover, as if greedy for his great spiritual trade, he did not stop at[3] waiting on those who came and went, but he brought four blind men, and placed them in his cell at his table; and thenceforth he was not to be seen except distributing the food and placing it in the mouth of each

1. Sic syr. — 2. Sc. the monks. — 3. This must be the meaning of ܠܐ ܐܬܟܠܝ ܠ. The lexicons do not give the phrase.

ܕܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܫܡܗ. ܘܐܢ ܦܬܘܬܐ ܘܐܢ ܝܪ̈ܘܩܐ ܡܕܡ. ܘܐܢ ܟܣܐ ܠܟܠ
ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܡܚܕ ܗܘܐ ܒܐܝܕܗ. ܟܕ ܩܪܐ ܒܫܡܗܝܗܘܢ. ܘܡܦܝܣ ܠܗܘܢ ܘܐܠܨ
ܕܢܐܟܠܘܢ. ܟܕ ܐܦ ܐܝܕܐ ܕܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܒܟ ܗܘܐ. ܘܡܓܫܫ ܠܗ
ܠܦܝܠܐ. ܘܬܘܒ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܡܢ ܕܗܘ ܪܒܐ ܐܘ ܙܥܘܪܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ
ܕܢܦܪܘܫ ܡܐܟܘܠܬܗ ܡܢ ܕܝܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠ ܣܓܝܐܐ ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ ܘܐܝܩܝܪܐ ܕܡܛܠ
ܣܘܦܪܐ ܕܣܝܒܘܬܗ ܘܠܡܬܡܗܪܢܘܬܐ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܪ̈ܚܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ: ܘܡܬܐܚܕܝܢ ܗܘܘ
ܡܢ ܚܘܒܗ. ܣܢܝܐ ܗܘܬ ܗܕܐ ܕܒܝܢܬ ܗܠܝܢ ܣܡ̈ܝܐ ܡܘܬܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܗܘ
ܒܗܠܝܢ ܠܐ ܙܗܝܪ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܣܡ̈ܝܐ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܢܫ ܒܥܝ̈ܢܘܗܝ ܪ̈ܘܪܒܝܢ
ܗܘܘ. ܘܐܝܟ ܕܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܡܫ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܦܘܪܫܢܐ ܕܝܠܢܝܬܐ* ܡܐܟܘܠܬܗ * 91 r° b.
ܐܘ ܕܝܠܗ ܐܘ ܕܟܠ ܕܐܙܠ ܗܘܐ ܠܘܬܗ: ܡܢܗܘܢ ܐܘ ܡܢ[1] ܫܪܟܐ ܕܐܟܣ̈ܢܝܐ ܐܚܪ̈ܢܐ.
ܠܝܬ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܗܘܢ ܘܠܟܠܢܫ. ܗܘ ܡܫܡܫ ܗܘܐ. ܘܢܣܟ. ܘܡܩܪܒ ܚܡ̈ܝܡܐ[2].
ܘܗܘ ܡܙܓ ܗܘܐ. ܟܕ ܟܠ ܟܠܢܫ ܗܘܐ ܡܣܠܐ ܗܕܐ ܡܛܠ ܣܝܒܘܬܗ ܡܝܩܪܬܐ ܗܘܬ[3].
ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܕܡ ܠܘܬܗ ܦܬܓܡܐ ܗܘܐ: ܐܘ ܨܒܐ[1] ܕܚܠܦܘܗܝ ܢܥܒܕ ܡܕܡ. ܗܟܢ
ܠܘܬܗ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܐܢܐ ܠܟ ܐܚܝ ܠܐ ܕܚܠܦܝ. ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܟ ܕܒܥܐ ܠܟ. ܐܢܐ.

1. Ms. pref. ܕ. — 2. Ms. sing. — 3. Ms. ܗܘܐ ܡܝܩܪ.

one of them by his name[1]; and, if it were a portion of bread (?)[2], or some herbs, or a cup, he would grasp each of them with his hand, calling them by their names, and entreating and pressing them to eat, while he also grasped the hand of each one of them and made it feel the dish; and again that[1], if anyone soever great or small came to him, there was no possibility of his separating his food from theirs, so that many great and distinguished men who used to visit him on account of his extreme old age and his extraordinary practices and were possessed by friendship for him did not like this that he used to make them sit among these blind men; and he on his side paid no heed to these men, but these blind men were greater in his eyes than anyone, and he used to wait on them as if they were Jesus Christ, and there was no means of distinguishing either his own proper food or that of anyone who visited him from them[3] or from all the other guests, but he himself would wait both on them and on everyone, and would pour out wine and bring hot water, and himself mix it, everyone disliking this on account of his venerable old age; and, if anyone made any answer to him or wished to do anything instead of him, this is what he would say to him : « I, my brother,

1. Sic syr. — 2. Ms. 'portion' only. Perh. a word has fallen out; but cf. p. 393, l. 10. — 3. Sic syr.

ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܨܥܪ ܐܢܬ ܠܝ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܡܫܡܠܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ
ܕܡܠܟܘܬܐ ܐܝܟ ܕܥܣܪ ܫܢ̈ܝܢ ܠܗ. ܟܕ ܡܛܠ ܐܝܟ ܕܗܘ ܕܐܫܟܚ ܠܗ ܡܠܬܐ
ܠܐܘܡܢܘܬܗ: ܘܐܝܟ ܕܗܘ ܕܪܕܘܦܝܐ ܬܘܒ ܕܒܟܠܙܒܢ ܒܟܠ ܕܘܟ ܠܐ ܫܠܝ ܗܘܐ.
ܓܒܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܩܘܐ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܒܥܡܠܐ ܗܢܐ. ܟܕ ܚܢܢ ܐܝܟ ܫܢ̈ܝܐ ܬܪܬܥܣܪܐ
ܒܢܝܢܗ ܟܕ ܒܕܘܒܪ̈ܐ ܗܠܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܕܒܝܪ ܗܘܐ. ܗܟܝܠ ܓܒܪܐ ܗܘܐ ܕܬܕܡܘܪܬܐ
° 91 v a. ܫܘܠܡܗ (ܕܚܝܘܗܝ)[1]. ܟܕ ܒܥܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ ܪ̈ܘܪܒܐ ܚܣܝܢܐܝܬ ܫܡܠܝ ܐܝܟ
ܠܟܠܗܘܢ ܝܘܡ̈ܘܗܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܕ ܟܪܝܗ ܛܒ ܗܘܐ. ܘܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܕܒܪܝܘܗܝ ܠܡܘܬܒܗ
ܕܒܫܡܝܐ: ܘܐܪܓܫ ܕܡܐܬ. ܝܗܒ ܠܟܠܚܕ ܕܚܒܪ̈ܘܗܝ ܕܘܪܫܢܐ ܡܢ ܩܠܝܬܗ ܐܝܟ ܕܝܕܥ
ܗܘܐ ܕܫܘܝܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܬܘܒ ܕܬܫܡܫܬܐ ܕܡܕܒܚܐ: ܡܛܠ ܕܐܦ ܒܪ ܡܢ ܗܠܝܢ
ܐܦ ܥܕܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܩܠܝܬܗ: ܘܡܕܒܚܐ ܡܬܩܢ ܗܘܐ ܒܗ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܘܟܢܫܐ
ܪܒܐ ܠܘܬܗ ܟܢܫ ܗܘܐ. ܘܦܩܕ ܕܢܙܕܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܢܬܝܗܒ ܠܡܣܟܢ̈ܐ. ܘܗܟܢܐ
ܗܘܐ. ܘܫܢܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܫܡܥܘܢ ܣܒܐ ܟܬܘܒܐ ܐܡܕܝܐ܀

1. Ms. om.

have not insulted you or done you any harm. Wherefore do you insult me? ». When then this saint had completed about ten years in the royal city itself, since, inasmuch as he had found material for his trade in it, and inasmuch moreover as the persecution which was always everywhere did not cease, he had now chosen to continue to remain in the city occupied in this labour, we ourselves having been in intercourse with him for about twelve years while he was following these practices, so then this extraordinary man ended ⌜his life[1], having strenuously completed all his days in these great labours, so that, when he had become very infirm, and God wished to take him to his abode in heaven, and he felt that he was dying, he gave each of his companions a present out of his cell as he knew to be suited to him, as well as the furniture of the altar, since indeed besides these things his cell was actually a church also, and an altar was continuously set ready in it, and a large congregation used to assemble before it. And he ordered all that he had to be sold and given to the poor; and so it was done. And he departed from this world according to the commandment of God.

The history of Simeon the old, the scribe of Amida, is ended.

1. Ms. om. Since he lived 10 years in CP. and was in intercourse with J. for 12 years, he probably came to CP. at the same time as J. (540) and died in 550.

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܚܡܫ. ܕܟܢܘܫܝܐ ܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ
ܘܡܫܡܗܐ ܕܥܘܡܪܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܡܝܕܝܐ. ܗܠܝܢ ܕܒܐܓܘܢܐ
ܪܘܪܒܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܐܬܢܨܚܘ. ܗܢܘܢ ܕܒܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ
ܘܬܪܬܝܢ ܐܬܛܪܕܘ܀

ܡܢ ܗܟܝܠ ܐܦ ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ ܒܟܬܒܐ ܐܚܪܢܐ ܕܥܠ * 91 v° b.
ܪܕܘܦܝܐ: ܐܦ ܥܠ ܟܢܘܫܝܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ ܡܕܡ ܡܕܡ ܪܫܡܢ ܗܘ ܠܢ. ܘܙܕܩܐ ܐܦ
ܗܫܐ ܐܬܚܙܝܬ ܠܢ. ܕܐܦ ܒܣܕܪܐ ܗܢܐ ܕܬܫܥܝܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܒܥܘܗܕܢܗ ܢܪܫܘܡ. ܐܝܟܢܐ
ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܚܝܠܐ ܕܥܕܠܐ. ܕܟܕ ܥܠ ܦܪܨܘܦܐ ܐܝܚܝܕܝܐ ܢܫܬܥܐ. ܥܠ ܟܢܘܫܝܐ
ܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ ܕܐܠܦܐ ܕܒܡܢܝܢܐ[1] ܕܩܕܝܫܐ ܒܫܬܩܐ ܢܟܣܐ. ܗܢܐ[2] ܕܐܦ ܡܢ ܢܨܒܐ
ܕܒܟܬܒܐ ܢܪܫܘܡ. ܠܒܪ ܡܢ ܬܚܡܐ ܕܫܪܒܐ ܕܬܫܥܝܬܗ. ܘܠܐ ܒܙܥܘܪ ܡܬܟܠܝܢ
ܦܬܟܪܝܢ ܣܓܝ. ܟܢܘܫܝܐ ܗܟܝܠ ܗܢܐ ܐܠܗܝܐ ܐܬܟܢܫ ܡܢ ܥܘܡܪܐ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ
ܕܚܕܪܝ ܐܡܝܕ ܡܕܝܢܬܐ ܘܕܓܘܗ. ܘܕܟܘܪܗ. ܗܢܐ[2] ܕܐܡܪ ܕܡܢ ܠܥܠ ܐܘܕܥ

1. Ms. om. ܘ. — 2. Ms. ܗܘܐ.

Next the thirty-fifth history, of the great, admirable, and renowned community of the holy convents of the Amidenes, who distinguished themselves in great conflicts (ἀγών) of persecution, who were expelled in the year eight hundred and thirty-two[1].

Since then thirty years ago also in another book about the persecution[2] we put in writing a certain amount about this holy community also, we now too thought it right in the series of histories of the saints also to put a memorial of it in writing; for how could it be anything but a reprehensible act, while relating the stories of persons (πρόσωπον) living a solitary life, to cover with silence the story of a great and admirable community of saints a thousand in[3] number? as to which too, if we wish to put an account of it in writing, we shall fall no small distance inside the boundary of the subject of its history. This divine community then was composed of a combination of the convents great and small round the city of Amida and those inside it, and those of its territory (χώρα), and, as we stated above, contained not less

1. 521. — 2. This lost work is mentioned in the Eccl. Hist. (Land, p. 249, 298), and, since it related the descent of Ephraim to the East (p. 294), cannot have been written earlier than 537, which is about 30 years before 566 (see Introd., p. VI). — 3. Ms. om.

ܣܓܝ ܡܢ[1] ܡܢܝܢܐ ܕܐܠܦ ܓܒܪ̈ܝܢ. ܠܐ ܒܨܝܪ ܗܘܐ. ܗܟܢܐ ܕܟܕ ܒܛܢܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ
ܐܬܚܡܬܘ ܟܠܗܘܢ ܙܥܘܪܐ ܥܡ ܪܘܪܒܐ: ܡܛܝܒܐ ܕܥܙܝܙܐ ܐܬܐܣܪܘ ܙܝܢܐ ܕܫܪܪܐ: ܘܐܬܥܠܘ
ܠܟܘܬܫܐ ܕܠܘܩܒܠ ܗܠܝܢ ܕܣܥܪܘ ܦܘܠܚܢܗ ܓܢܒܪܐܝܬ ܘܚܠܝܡܐܝܬ ܡܥܡܝܢ: * 92 r° a.
ܣܢܝܩܬܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܕܟܠܩܐܕܘܢ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܒܪܕܘܦܝܐ ܥܙܝܙܐ
ܡܢ ܥܘܡܪ̈ܝܗܘܢ ܢܦܩܘ: ܘܐܬܟܢܫܘ ܐܟ ܚܕܐ: ܘܐܬܚܝܕܘ ܬܡܝܗܐܝܬ ܒܟܢܘܫܬܐ ܪܒܬܐ
ܘܪܘܚܢܝܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܕܘܟܐ ܠܕܘܟܐ ܘܡܢ ܐܬܪܐ ܠܐܬܪܐ ܢܬܪ̈ܕܦܘܢ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܫܪܘ
ܒܕܘܟܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܬܛܪܕܘ: ܐܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܦܝܪ ܗܘܘ ܘܠܐ ܣܦܩܝܢ ܠܡܢܝܢܗܘܢ.
ܐܬܦܢܝܘ ܠܥܘܡܪܐ ܪܒܐ ܘܦܬܝܐ ܕܒܩܪܝܬܐ ܕܚܙܝܢ ܒܛܝܫܦ. ܕܡܬܩܪܐ ܕܛܘܒܢܐ
ܡܪܝ ܡܡܐ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܟܕ ܪܒܐ ܘܪܘܝܚܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܙܒܢ̈ܝ ܐܒܗ̈ܬܐ ܪܘܪ̈ܒܐ
ܕܒܢܘܗܝ. ܐܠܐ ܡܕܝܢ ܟܕ ܗܟܢܐ. ܗܝ ܟܢܘܫܬܐ ܗܕܐ ܪܒܬܐ ܐܬܥܠܝܬ ܘܐܬܐܠܨܬ ܒܐܬܪ
ܟܕ ܥܡܪܐ ܗܘܬ ܒܗ. ܙܒܢܐ ܕܚܡܫ ܫܢܝ̈ܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܨܝܪܘܬܢ ܕܝܠܢ: ܟܕ ܥܕ
ܒܓܝܠܐ ܕܛܠܝܘܬܐ ܡܛܝܢ ܗܘܝܢ. ܥܡ ܣܓܝ̈ܐܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܗܘܝܢ. ܠܫܡܥܗ ܕܟܢܘܫܬܐ
ܗܕܐ ܥܡ ܫܘܚܠܦܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܟܠܗ ܐܢܛܝܟܝܐ ܕܫܘܡܪܝܢ. ܘܡܬܟܬܒܢܝܢ ܕܒܗ * 92 r° b.

1. Ms. ܕܡܢ.

in number than a thousand men[1]; so that, having all, small as well as great, been fired by zeal for the faith, and having been duly girded with the armour of truth, they also entered valiantly and heroically and courageously into the struggle against the defenders of the corrupt synod of Chalcedon, insomuch that by reason of these things they were by a violent persecution expelled from their convents, and met together and were marvellously combined in a great and spiritual community, so that they were driven from place to place and from region to region, and after settling in many places were driven out, or because they were not convenient and not large enough for their numbers arrived[2] at the great and extensive convent in the village of Ḥ z y n in Ṭ y š f'[3] which is called that of the blessed Mar Mama; but, though it was large and spacious from the times of the great fathers who built it, yet, even though this is the case, this great community was cramped and straitened for room while living in it for the space of five years[4]; so that our meanness also, though we had still only attained to the tender age of boyhood, were[5] with many others attracted by the renown of this community to come from the district of

1. At p. 214 the number is given as 750. — 2. This sentence is confused and incorrect, but the meaning is clear. — 3. See p. 214, 260. — 4. 521-6. — 5. Sic syr.

ܐܢܓܠܝܢܝ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܥܘܡܪܐ ܡܫܡܗܐ ܕܛܘܒܢܐ ܡܪܝ ܝܘܚܢܢ. ܟܕ ܐܦ ܬܡܗܝܢ
ܗܘܝܢ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܘܡܬܗܪܝܢ. ܒܕܘܒܪ̈ܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܪܘܚܢ̈ܝܐ ܘܐܠܗ̈ܝܐ ܕܥܡܐ ܗܘ ܪܒܐ
ܘܪܘܚܢܐ. ܗܘ ܕܠܝܬ ܐܝܟ ܕܫܘܐ ܕܢܟܬܘܒ ܢܫܬܥܐ ܐܦܠܐ ܠܡܬܢܝܘ. ܗܢܐ ܕܐܦ
ܐܠܘ ܗܘܐ ܒܗ ܐܢܫ ܕܚܪܝܫ ܗܘܢܗ ܘܥܘܝܪ ܠܒܗ ܘܩܫܐ ܢܦܫܗ. ܠܝܬ ܗܘܐ ܦܘܪܣܐ
ܕܠܐ ܢܬܒܥ ܘܢܬܟܦܦ ܘܢܬܘܐ. ܘܐܝܟ ܕܡܢ ܫܢܬܐ ܥܡܝܩܬܐ ܢܬܬܥܝܪ. ܘܢܐܬܐ ܠܘܬ
ܬܘܝܬܐ. ܘܢܩܢܐ ܐܘܠܨܢܐ ܕܪܥܝܢܐ. ܘܕܡ̈ܥܐ ܚܢܢ̈ܝܐ ܢܫܘܕ. ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܠܥܒ̈ܕܐ ܪܘܚܢ̈ܝܐ
ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܢܓܦܘܦ ܪܗܛܐ ܚܦܝܛܐ ܕܐܘܪܚܐ ܪܡܬܐ ܟܕ ܚܙܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܚܙܐ ܩܫܝܫܘܬܐ
ܗܝ ܕܝܩܝܪܬܐ ܘܡܫܡܗܬܐ ܚܘܪܬܐ. ܕܚܒܝܫܐ ܕܢܝܪ̈ܐ ܪܘܚܢ̈ܝܐ ܟܕ ܢܓܕܐ ܘܫܚܠܐ ܫܠܝܛܐܝܬ.
ܘܡܨܥܝܘܬܐ[1] ܕܥܡܪܐ ܘܐܦ ܡܥܠܝܐ ܕܥܠܝܡܘܬܐ ܕܡܬܢܓܕܐ ܒܪܕܝܦܘܬܐ ܕܟܪ
ܕܢܟܦܘܬܐ ܘܕܚܒܝܫܘܬܐ. ܘܩܕܝܫܘܬܐ ܘܫܗܪܐ * ܘܨܘܡܐ ܘܨ̈ܠܘܬܐ ܕܠܐ ܫܠܝܢ ܒܟܠܗܝܢ * 92 v° a.
ܫ̈ܥܐ ܕܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܩܕܡ ܐܠܗܐ ܡܩܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܝܬ
ܗܘܐ ܬܗܪܐ ܪܒܐ ܠܡܫܡܥ ܪܥܡܐ ܕܩܠܗܘܢ ܬܡܝܗܐ. ܘܠܡܨܬ ܙܡܝܪܬܗܘܢ ܩܕܝܫܬܐ
ܘܐܠܗܝܬܐ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܗܠܝܢ ܕܩܢܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܒܚܘܕܝܘܬ ܘܦܪܝܫܘܬ

1. Ms. ܡܨܥܝܘܬܐ.

Ingilene, and received the privilege of living in it, i. e., in the renowned convent of the blessed Mar John[1], while we also marvelled and wondered and were amazed at the great and divine spiritual practices of that great and spiritual people, whom it is impossible fittingly to write about or describe. Even if there were in that community a man of deaf intellect and blind heart and hardened soul, it would be impossible that he should not be affected and bowed down and repent, and be roused as from deep sleep, and come to compunction, and gain affliction of mind, and pour out piteous tears, and betake himself to spiritual works of righteousness, and embrace the strenuous running in the lofty road on seeing revered old age with honourable white hairs bound to the yoke of spiritual labours and duly dragging it, and[2] middle age and the tender years of youth also being drawn along in the pursuit of abstinence and asceticism, and holiness and watching and fasting and prayers that never cease at all hours of the night and day, who[3] used to stand constantly before God; while it was a great marvel to hear the thunder of their admirable voice, and to listen to their holy and divine singing, not only those[3] of the canon[4], but those also which took place privately and separately

1. See p. 84. — 2. Ms. om. — 3. Sic syr. — 4. Sc. the canonical hours.

ܐܝܟ ܗܘܐ ܒܙܒܢ ܣܬܘܐ. ܡܢ ܟܠ ܩܠܝܢ ܘܡܢ ܟܠ ܡܫܟܢܬܐ ܘܡܢ ܟܠ ܬܪ̈ܥܝܢ
ܘܡܢ ܟܠ ܓܘ̈ܢܝܣ. ܘܐܣܛܘ̈ܐܣ ܘܕ̈ܪܬܐ ܕܟܠܗ ܕܝܪܐ ܗܘ ܪܒܐ. ܒܙܒܢ ܕܝܢ ܩܝܛܐ.
ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܗܘܐ ܠܡܚܙܐ ܘܠܡܫܡܥ ܒܬܗܪܐ ܪܒܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܡܬܚܐ ܕܟܠܗ
ܕܠ̈ܠܝܐ. ܒܚܕܪ̈ܝܗܘܢ ܣܚܪ̈ܐ ܕܕܝܪܐ ܗܢܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܫܩܝܥܐ ܦܬܝܐ ܘܪܘܝܚܐ.
ܕܒܝܬ ܟܐܦܐ ܠܪܘܚܩܐ ܡܕܡ ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ ܐܝܟ ܗܘܐ ܕܩܝܡܝܢ ܘܡܫܡܫܝܢ. ܐܘ ܐܪܒܥܐ ܐܘ
ܒܨܝܪ ܐܘ ܝܬܝܪ. ܐܘ ܪܒܐ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܡܫܬܪܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ
* 92 v° b. ܐܦ̈ܝܗܘܢ. ܘܡܬܦܪܫܝܢ ܡܢ ܚܕ̈ܕܐ. ܘܩܥܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܕܕܡ̈ܥܐ ܪܗܝܛܬܐ *ܕܒܟܝܬܐ.
ܩܠܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܦܢܝܢ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܫܡܫܬܐ ܕܩܢܘܢ ܕܠܠܝܐ
ܥܕܡܐ ܠܢܩܘܫܐ ܕܨܦܪܐ. ܘܗܟܢܐ ܬܘܒ ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܠܙܡܪܐ ܩܕܝܫܐ
ܕܩܢܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܒܬܪܟܢ ܝܘܡܐ ܟܠܗ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܪܝܐ ܡܬܗܓܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ
ܡܐ ܕܟܬܝܒ. ܒܩܪܝܢܐ ܕܟ̈ܬܒܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܘܨ̈ܠܘܬܐ ܡܥܝܢܝܬܐ ܕܫ̈ܥܐ. ܗܘ ܕܝܢ
ܕܬܠܬ ܘܕܫܬ ܘܕܬܫܥ ܘܕܪܡܫܐ ܘܕܫܘܬܥܐ: ܟܕ ܟܠܗ ܡܡܠܠܐ ܒܛܝܠܐ ܘܣܪܝܩܐ ܥܪܝܩ
ܗܘܐ ܘܢܦܩ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܫܘ̈ܥܝܬܐ ܐܢܫ̈ܝܬܐ. ܐܘ ܥܢܝܐ ܐܘ ܓܘܚܟܐ.

during the winter season, from all the rooms and from all the cells and from all the doorways and from all the corners (γωνία), and the corridors (στοά) and halls of all that great convent. But in the summer-season these were the things that one might see and hear with great astonishment, especially during the whole extent of the nights, in all the surroundings of this convent, especially in the broad and spacious stony ground, up to some distance from which there were men standing and reciting the service two and two, or four or less or more, or a master and his disciples, and others were lying alone upon their faces, and some way apart from one another, whose voice was heard from all sides with mighty crying of rushing tears of weeping, from after the canonical nocturns till the matins bell, and so they would again meet together for the holy canonical singing, and so afterwards they would the whole day meditate on the law (νόμος) of the Lord as it is written [1], while reading the Scriptures and reciting the service and the regular prayers of the hours, terce, that is, and sext and nones and vespers and compline[2], while all idle and vain speech had fled and been cast out from among them with all human conversations, or

1. Ps. I, 2. — 2. V. D. and. L. wrongly 'nocturna'. Nocturns and matins have been mentioned above. Only matins, sext, vespers, and nocturns seem to have been common services. From ch. 17 (p. 254) and ch. 29 it seems clear that there was no common service between vespers and nocturns, and from ch. 29 (p. 363) it seems unlikely that there was any between matins and sext.

ܐܘ ܐܚܪܢܝܢ ܕܠܗܠܝܢ ܕܡܝܢ. ܐܠܐ ܚܠܦ ܗܠܝܢ ܠܬܘܕܝܬܐ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܫܠܝܚܝܬܐ.
ܘܚܫܐ ܘܬܘܬܐ ܘܕܡܥܐ. ܚܕ ܒܠܚܘܕ ܡܡܠܠܐ ܕܥܡ ܐܠܗܐ. ܚܕ ܛܟܣܐ ܘܚܕ
ܐܣܟܡܐ. ܚܕܐ ܐܘܝܘܬܐ. ܚܕܐ ܡܫܝܢܘܬܐ. ܚܕܐ ܒܫܝܢܘܬܐ. ܚܕ ܚܘܒܐ.
ܘܚܘܪܐ ܢܟܝܦܐ. ܘܡܡܠܠܐ ܢܝܚܐ ܘܚܫܝܫܐ ܕܒܟܠ ܫܥ. ܐܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܡܫܟܚܘ.
* ܡܢ ܠܗܘܢ ܥܠܝܡܝܢ ܗܘܘ ܕܩܠܝܠܝܢ ܘܕܡܫܠܝܢ ܒܠܫܢܗܘܢ ܐܘ ܕܪܦܝܦܝܢ * 93 rº a.
ܒܡܠܬܗܘܢ. ܡܕ ܚܝܪܝܢ ܒܚܕ̈ܕܐ ܚܕܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܡܢ ܗܪܟܐ ܛܘܦܣܐ
ܢܣܒܝܢ ܗܘܘ. ܘܕܚܠܬܐ ܝܠܦܝܢ ܗܘܘ ܘܒܥܒ̈ܕܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܡܬܚܦܛܝܢ ܗܘܘ.
ܐܝܟܢܐ ܕܐܢ ܐܢܫ ܦܪܘܫܐ ܒܥܒ̈ܕܐ ܗܠܝܢ ܕܟܠ ܟܠܗܘܢ ܣܕܪ̈ܐ ܗܠܝܢ ܪ̈ܘܚܢܝܐ ܡܬܒܩܐ
ܗܘܐ: ܒܟܫܝܘܬܗܘܢ ܘܐܣܟܡܗܘܢ ܘܬܫܒܚܬܗܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܠܝܐ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ
ܢܬܒܩܐ ܗܘܐ: ܘܢܬܒܩܐ ܕܓܠܝܬܗܘܢ ܥܡ ܕܟܣܝܬܗܘܢ. ܢܣܒܪ ܗܘܐ ܗܘܐ (ܕܗܘ)[1]
ܕܥܡ ܫܡܝ̈ܢܐ ܡܬܡܠܟ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܡ ܐܪܥܢ̈ܝܐ ܢܦܫ̈. ܟܕ ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܟܠ ܒܟܠܗܘܢ
ܡܬܟܬܫܢܐ. ܒܝܘܡܬܐ[2] ܘܡܬܩܢܠܐ ܒܚܫܐ ܘܠܐ ܒܡܛܠܬܐ. ܒܠܗܘܢ ܐܓܘܢܣܛ̈ܐ ܗܠܝܢ
ܬܩܝܦܐ ܘܓܢܒܪ̈ܐ ܡܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܫܪܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܐܘ ܡܢ

1. Ms. om. — 2. Ms. ܕܝܘܡ̈ܬܐ.

jesting or laughter, or suchlike things, but instead of these things was to be seen thanksgiving according to the apostolic saying[1], and sorrow and compunction, and tears, one conversation only, that with God, one order, and one habit (σχῆμα), one union, one concord, one serenity, one quietude, one love, and downcast looks, and gentle and sorrowful speech at all hours; and, though there were to be found some who were young and some who were of light disposition or who were loose in their speech, when we looked at one another and wondered, they would thenceforth take example (τύπος) from one another, and learn devoutness, and be rivals in works of righteousness; so that, if any discerning man observed the practices that were common to all these spiritual ranks, and their sorrowfulness and their habit (σχῆμα) and their praises that ceased not night and day, and took note of their open as well as their secret acts, he would think that he was already dwelling among heavenly, not among earthly beings, while all these spiritual and brave combatants (ἀγωνιστής) used to pass most of all the protracted hours in tears and labours with unceasing sorrow; so that from the first

1. Eph., v, 4.

ܗܟܢ ܕܬܪܬܝܢ ܕܠܠܝܐ. ܐܢܫ ܡܢ ܚܠܝܡܐ ܒܫܘܡܠܝܗ: ܐܘ ܟܕ ܠܐ ܢܦܝܠ ܥܠ
* 93 r° b. ܐܦܘܗܝ ܒܒܘܪܟܐ ܘܨܠܘܬܐ ܕܕܡܥܐ. ܠܐ ܡܫܬܟܚ* ܗܘܐ. ܟܕ ܡܟܝܠ ܟܠܢܫ ܠܚܒܪܗ
ܚܣܡ ܗܘܐ ܘܛܐܢ. ܘܟܕ ܛܒ ܚܣܡܐ ܒܟܝܢܗ ܡܛܠ ܐܝܬܘܗܝ ܡܡܘܬܢܝܬܐ. ܐܠܐ
ܚܣܡܐ ܫܦܝܪܐ ܘܛܒܐ ܘܚܠܝܡܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ. ܗܘ ܕܚܣܝܡ ܗܘ ܕܢܬܗܝܡܢ ܠܫܡܘܥܐ.
ܕܚܣܡܐ ܡܬܘܡ ܛܒܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܚܙܐ ܓܝܪ ܟܠܢܫ ܠܚܒܪܗ ܚܪܝܦ ܗܘܐ ܕܚܝܪ ܘܡܟܒܫ
ܘܐܡܝܢ ܠܨܠܘܬܐ ܘܒܘܪܟܐ ܘܚܫܐ ܕܕܡܥܐ: ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܟܠܗ[1] ܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ:
ܘܐܚܪܢܐ ܕܣܕܝܪܝܢ ܘܩܝܡܝܢ ܒܩܘܡܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܠܐܣܛܐ ܪܟܒܘ ܦܓܪܝܗܘܢ ܟܠܗ ܠܠܝܐ
ܕܠܐ ܩܘܡܐ: ܘܐܚܪܢܐ ܒܚܒܠܐ ܘܫܒܒܐ[2] ܕܟܪܡܐ ܒܛܠܠܐ ܕܒܝܬܐ ܬܠܝܢ ܗܘܘ:
ܘܡܬܬܠܝܢ ܒܗܘܢ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܟܕ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܡܩܝܡܝܢ: ܟܕ ܣܡܘ ܐܢܘܢ ܬܚܝܬ ܥܫܩܝܗܘܢ ܘܝܬܒܝܢ
ܗܘܘ ܠܗܘܢ: ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܥܠ ܡܘܬܒܐ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܘܥܠ ܓܒܝܗܘܢ ܠܓܡܪ ܠܐ ܢܦܠܝܢ
ܗܘܘ: ܣܒܐ ܘܛܠܝܐ ܘܚܝܠܬܢܐ ܘܟܪܝܗܐ. ܘܗܟܢܐ ܕܐܦ ܐܢܫ ܗܘܐ ܕܒܛܝܠ
ܘܐܦܟܝܢ ܘܡܗܡܝܢ ܘܚܒܢܢ. ܒܚܙܬܐ ܕܥܡܠܐ ܗܠܝܢ ܢܬܚܦܛ. ܘܢܬܬܥܝܪ ܘܢܬܪܗܒ
ܐܝܟ ܕܡܢ ܫܢܬܐ* ܒܬܡܝܗܘܬܐ. ܘܡܟܝܠ ܢܥܡܠ. ܘܢܛܢ[3] ܒܕܘܒܪܐ ܗܠܝܢ ܫܡܝܢܝܐ. * 93 v° a.

1. ܕ ins. later, perh. in later hand. — 2. Ms. ܘܫܒܬܐ; corr. v. D. and L. — 3. Ms. ܘܢܛܪ.

hour of the night or at latest the second[1] no man in full health was to be found on his rug, or not lying on his face with genuflexion and tearful prayer, everyone thenceforth emulating and rivalling his neighbour; and, though emulation is in its nature a deadly and destructive thing, there an emulation was seen that is beautiful and good and sound, a thing that it is difficult for hearers to believe, that emulation ever was a good thing; for, when everyone saw his neighbour active and eager and constant for prayer and genuflexion and tearful sorrow for the space of a whole night and day, and others ranged in rows and standing on standing-posts, and others who had fastened their bodies to the walls all the night without standing-posts, and others who were tied to the ceiling of the room by ropes and vine-branches, and were suspending themselves by them in a standing posture all night, having put them under their armpits, and others who were sitting on seats and never falling on their side, old and young and strong and weak,[2] and that to so great an extent that, even if there were a man who was idle and stolid and careless and lazy, he would be incited by the sight of these labours, and awake with astonishment as from deep sleep, and would thenceforth labour, and emulate these heavenly practices, while I also the wretched

1. See p. 204, n. 1. As they had supper after vespers (p. 251), 7 and 8 P. M. can hardly be meant. — 2. Our author forgets how he began this long sentence and completes the sense in another way.

ܟܕ ܐܦ ܐܢܐ ܕܙܥܘܪ ܘܡܣܟܝܢܐ ܐܝܟ ܕܚܣܝܪ ܗܘܝܬ ܒܫܢܝܐ ܕܒܡܫܘܚܬܐ ܕܛܠܝܘܬܐ. ܚܫܒܬ
ܗܘܝܬ ܠܡܛܢܢ ܒܕܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܟܕ ܐܦ ܢܦܩ ܗܘܝܬ ܒܠܠܝܘܬܐ ܘܚܙܐ ܗܘܝܬ
ܠܗܘܢ ܒܐܓܘܢܐ ܘܒܥܡܠܐ ܗܠܝܢ ܪܘܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ: ܗܘܝܘ ܕܝܕܥ (ܗܘ ܕܝܕܥ)[1]
ܟܠ ܕܠܝܬ ܐܝܟ ܕܒܨܒܘܬܐ ܐܘ ܒܡܫܬܥܠܝܘܬܐ ܠܐ ܡܡܠܠܝܢ: ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܡܢ ܥܣܪ
ܡ̈ܢܘܗܝ ܕܫܪܪܗܘܢ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܟܬܒ: ܘܟܕ[2] ܟܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܡܟܬܒ ܐܝܟ ܕܘܟܪܢܐ
ܠܥܡ̈ܠܝܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܣܟܐ ܡܫܬܒܩ: ܟܠ ܩܕܡ ܗܘ ܐܘܠܨܢܐ: ܘܟܠ ܗܘܐ ܬܘܝܐ
ܘܠܐ ܡܬܢܝܚܐ ܕܟܠ ܐܢܫܐ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ ܡܬܦܫܛܐ ܗܘܐ. ܘܐܢܚܬܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ. ܘܕܡ̈ܥܐ
ܣܓܝܐܐ. ܘܩܥܬܐ ܘܐܝܒܒܬܐ ܥܫܝܢܬܐ ܕܟܠ ܐܝܟ ܕܒܚܒܪܗ ܚܙܐ ܗܘܐ. ܘܟܠ ܐܝܟ
ܕܡܩܪܒܘ ܛܢܢ ܗܘܐ ܘܝܠܦ ܘܥܒܕ. ܘܡܬܥܢܐ ܘܡܬܕܡܐ ܘܡܬܚܦܛ ܕܢܥܒܪ
ܕܒܪܗܛܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܠܚܒܪܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܣ̈ܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܟܠ ܐ̈ܬܘܬܐ ܢܥܒܕܘܢ
ܗܘܘ. ܘܫܕܝܢ ܗܘܘ * ܠܫ̈ܐܕܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܥܝܢ̈ܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܣܕܪܐ ܕܬܫ̈ܥܝܬܐ *93 v° b.
ܟܠ ܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܐܬܛܥܝܘ ܡܢ ܒܝܫܐ ܟܬܒܢ. ܘܣܓܝ̈ܐܐ ܚܝ̈ܠܐ ܘܐ̈ܬܘܬܐ
ܒܝܢܬܗܘܢ ܗܘܘ ܒܛܘܫܝܐ ܘܓܠܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܫ̈ܪܝܐ ܕܡܬܬܝܢ ܗܘܘ ܠܫܘܡܥܐ ܕܥܘܕܪ̈ܢܐ

1. Ms. om.; v. D. and L. ins. per coni. ܕܝܕܥ after ܟܠ. — 2. Ms. ܟܕ.

and poor, though deficient in years which were in the age of boyhood, thought to emulate such things, and I would also go out by night and see them in these great and marvellous conflicts (ἀγών) and labours, and ⌜he who knows⌝[1] all knows that our description of them contains no embellishment or flattery, nor are we able to record a tenth part of the truth of them, and[1], if anyone wish to write a record of these holy labours, he will leave off far short of the end, with regard to that constant affliction, and with regard to the unremitting contrition spread over men great and small, and the unceasing sighs, and the copious tears, and the crying and severe sobs because everyone was looking at his fellow, and everyone was emulating his neighbour and learning and acting, and was practising and imitating and was eager to pass his fellow in the race of righteousness; so that many among them had the power of performing signs, and used by faith to drive out fiends before our eyes, even as in the series of the histories we have recorded the story of some of them who were tricked by the evil one[2], and many acts of power and signs took place among them secretly and openly, insomuch that paralytics who used to come on the report of the benefits

1. Ms. om. — 2. Ch. 15.

ܘܡܬܐܣܝܢ ܐܟܚܕܐ ܗܘܘ. ܐܬܦܫܛܘ ܘܐܬܐܣܝܘ. ܡܬܩܪܒܝܢ ܠܗ ܠܐܣܟܡܐ ܕܝܚܝܕܝܘܬܐ
ܐܟܚܕܐ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܦ ܡܐܢܐ ܓܒܝܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܕܡܢܗܘܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠܢܫ
ܢܬܕܡܪ ܕܗܠܝܢ ܠܬܕܡܪܬܐ ܒܫܘܡܥ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܐܬܖ̈ܘܬܐ ܪ̈ܚܝܩܬܐ ܟܢ̈ܫܐ ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ
ܠܘܬ ܥܢܐ ܗܕܐ ܩܕܝܫܬܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܩܒܠܝܢ. ܐܝܟ ܕܢܣܒܘܢ ܨܠܘܬܐ ܘܒܘܪܟܬܐ
ܕܡܢ ܩܕ̈ܝܫܐ ܗܠܝܢ. ܘܣܓܝܐܐ ܕܣܢܝܩܝܢ ܗܘܘ ܐܣܝܘܬܐ ܡܬܢܝܚܝܢ ܗܘܘ
ܘܟܠܢܫ ܬܗܐ ܘܡܘܕܐ ܗܘܐ ܘܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܨܒܝܢܢ ܕܒܫܬܩܐ ܢܟܣܐ ܐܦ
ܚܕܐ ܡܢ ܣܓܝܐܬܐ ܬܕܡܖ̈ܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܗ ܒܥܘܡܪܐ ܗܢܐ. ܗܝ ܕܕܡܝܐ ܠܝܬܝܪܘܬܐ
94 r° a. ܕܥܒܕ ܗܘ ܦܪܘܩܢ ܒܐܠܦ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܡܢ ܠܚܡܐ ܙܥܘܪܐ ܒܡܕܒܪܐ.
ܟܕ ܓܝܪ ܒܙܒܢ ܣܘܢܩܢܐ ܒܐܬܖ̈ܘܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܗܘܐ ܗܘܐ. ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܕܥ ܠܕܝܠܗ
ܘܡܬܝܕܥ ܡܢ ܕܝܠܗ. ܠܐܬܪܐ ܗܘ ܕܡܫܪܝܬܗ ܕܥܘܡܪܐ ܗܘ ܩܕܝܫܐ: ܐܝܟ ܕܢܚܘܐ
ܒܛܝܠܘܬܐ ܕܚܘܒܗ ܕܠܘܬܗܘܢ ܒܪܟܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܥܠܠܬܐ ܕܫܢܬܐ ܗܝ
ܠܗܘܬ ܒܗ. ܘܗܘܒܠܐ ܪܒܐ ܒܗ ܒܥܘܬܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܡܕܢܚܐ. ܠܗ ܢܪܗܛ
ܗܘܐ ܠܡܙܒܢ ܥܒܘܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܚܕ ܡܢ ܝܘܡܝܢ. ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܟܣܢܝܐ
ܠܬܪܥܗ ܕܥܘܡܪܐ ܗܘ ܢܬܟܢܫ ܗܘܐ. ܘܢܦܩܬܐ ܝܬܝܪܬܐ ܕܥܠܝܗܘܢ ܒܪܣܡܗ ܐܟܣܢܝܐ

conferred by them were straightened and healed, and would immediately come to receive the habit (σχῆμα) of monasticism itself, and chosen vessels[1] were even made out of many of them, so that everyone marvelled at the report of these wonderful things, and crowds of men from distant countries would hurry to this holy community and arrive among it in order to receive prayer and blessing from these saints, and many who needed healing were relieved, and everyone marvelled and gave thanks to God. But we do not wish to cover with silence one at least of the many miracles which God wrought in this same community, one that resembles the abundance brought about by our Saviour among the many thousands out of the little bread in the desert. Once, when a dearth had occured in the districts of the East, God who knows his own and is known by his own blessed the district in which this holy community was settled, in order that he might show his loving care for it, so that the produce of that year came forth in it plentifully, and there was a great and rich abundance in it, so that the whole district of the East had recourse to it to buy corn; so that one day a great crowd of strangers was assembled at the door of that convent, and extraordinary expense was incurred upon them in the way of hospitality, so much so that the bread which had according

1. Acts, IX, 15.

ܠܗܘܐ ܗܘܬ. ܟܡܥܛ ܠܡܫܠܡ ܕܐܦ ܡܛܐ[1] ܠܡܬܡܫܘ ܠܣܥܪܐ ܗܘ ܕܐܝܟ ܥܝܕܐ ܡܬܛܝܒ
ܗܘܐ ܠܡܫܡ̈ܫܢܐ. ܠܬܘܪܣܝܐ ܕܐܚܘܬܐ. ܐܡܬܝ ܕܐܦ ܪ̈ܝܫܝ ܡܫܡ̈ܫܢܐ ܘܪ̈ܒܝ ܒ̈ܬܐ. ܠܘܬ
ܣ̈ܒܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܒܟܪܝܘܬܐ. ܕܗܐ ܡܛܐ ܠܡܬܡܫܘ ܬܘܣܪܐ
ܕܠܚܡܐ ܘܡܒܫܠܐ ܕܐܝܟ ܥܝܕܐ ܠܬܘܪܣܝܐ ܕܐܚܘܬܐ ܡܬܛܝܒ ܗܘܐ. ܘܥܕܟܝܠ ܐܝܬ
ܐܟܣ̈ܢܝܐ * ܣܓܝܐ̈ܐ ܕܪܡܝܢ ܥܠ ܬܪܥܐ. ܘܠܝܬ ܠܢ ܕܡܢ ܐܝܟܐ ܢܣܦܩ ܣܘܢܩܢܗܘܢ *94 r° b.
ܕܗܠܝܢ ܘܕܐܚܘܬܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܣ̈ܒܐ ܗܠܝܢ ܐܠܗܝ̈ܐ. ܦܢܝܘ ܠܗܘܢ ܒܫܠܝܐ ܟܕ
ܐܡܪܝܢ. ܫܘܒܚܐ ܠܡܪܢ. ܙܠܘ ܒ̈ܢܝܢ. ܘܐܦܩܘ ܘܐܢܝܚܘ ܠܡܣ̈ܟܢܐ ܘܠܐܟܣ̈ܢܝܐ.
ܘܐܢ ܡܬܪ ܠܢ ܕܝܠܢ ܡܕܡ. ܘܐܢ ܠܐ ܢܒܝܬ ܒܨܘܡܐ ܝܘܡܢܐ. ܘܣܘܢܩܢܗ
ܣܘܢܩܢܐ ܕܐܟܣ̈ܢܝܐ ܘܕܡܣ̈ܟܢܐ ܘܕܣܢ̈ܝܩܐ ܢܬܡܠܐ. ܘܠܐ ܢܬܟܪܐ ܡܢܢ. ܗܝܕܝܢ
ܗܠܝܢ ܐܢܫ̈ܐ ܦܪܢܣܘ ܠܡܕܡ ܕܡܛܝܒ ܗܘܐ. ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܫܪܟ ܩܠܝܠ.
ܘܟܕ ܫܠܡܬ ܬܫܡܫܬܐ ܕܩܢܘܢܐ ܕܪܡܫܐ ܗܘܬ: ܘܐܬܝܕܥܬ ܕܩܠܝܠ ܡܢ ܣܢܝܩܘܬܐ
ܠܚܫܡܝܬܐ ܐܬܝܬܪ. ܡܠܬܐ ܕܡܪܬܝܢܘܬܐ ܘܕܬܘܪܓܡܐ ܡܢ ܦܘܡܐ ܗܠܝܢ ܩܕܝܫܐ
ܠܟܠܗ ܐܚܘܬܐ ܗܘܬ[2] ܒܗ ܐܡܪܝܢ. ܕܡܛܠ ܕܐܬܘ ܐܚ̈ܝܢ ܐܟܣ̈ܢܝܐ ܠܣܘܢܩܢܐ

1. Ms. ܡܛܝܘ. — 2. Ms. ܗܘܐ.

to custom been prepared by the servitors[1] for the food of the brotherhood was actually on the point of being exhausted, insomuch that the chief servitors and the stewards were coming to the great seniors and saying ruefully : « The provision of bread and cooked food which had been according to custom prepared for the food of the brotherhood has reached the point of exhaustion; and there are still many strangers lying at the door, and we have no means of supplying the need of these and of the brotherhood ». But these divine seniors answered them quietly, saying, » Glory to our Lord! Go, our sons, and bring forth and relieve the poor and the strangers; and, if anything remains over for us ourselves, well, and if not, we will keep fasting vigil to-day, and let the needs of the strangers and the poor and the needy only be supplied, and let them not be cut short by us ». Then these men expended what was prepared according to the order, until a small quantity was left. And, when the canonical service of vespers was finished, and it was known that a small proportion of what was needed remained over for supper, some words of admonition and of exposition were addressed by these holy seniors to all the brotherhood, in which they said : « Since our brothers the strangers came to satisfy the necessities of their life, that which was prepared

1. See p. 62, n. 2.

ܕܣܢܝܩܝܢܢ. ܗܘ ܡܕܡ ܕܡܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܠܢ ܐܝܟ ܥܝܕܐ ܢܦܩ. ܘܩܠܝܠ ܐܫܬܚܪ.
* 94 v° a. ܟܠܚܕ ܡܢܢ ܩܠܝܠ ܒܘܪܟܬܐ * ܒܬܘܕܝܬܐ ܢܩܒܠ. ܘܠܐ ܪܛܢܐ ܢܟܬܪ. ܕܗܟܢܐ
ܦܘܪܥܢܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܩܒܠ ܡܠܬܐ ܕܡܢ ܐܒܗܬܐ
ܐܬܐܡܪܬ. ܘܐܘܕܝܘ. ܘܝܬܒܘ ܠܡܐܟܘܠܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܕܐܬܬܣܝܡܬ ܥܠ ܦܬܘܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠ
ܐܢܫ ܢܣܒܪ. ܕܡܕܡ ܕܢܪܡܐ ܒܦܘܡܗ ܚܕܐ ܙܒܢܬܐ ܐܘ ܬܪܬܝܢ ܢܡܛܝܘܗܝ. ܘܡܢ
ܐܟܠܘ ܘܣܒܥܘ ܟܠܗ ܐܢܫ. ܐܫܬܟܚܘ ܦܬܘܪܐ ܟܕ ܡܠܝܢ ܠܚܡܐ ܒܣܓܝܐܘܬ.
ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܟܠ ܝܘܡ. ܟܕ ܐܦ ܟܡܐ ܗܘ ܪܒܐ: ܕܐܝܟܢܐ ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܡܪܢ
ܠܐ[1] ܒܨܝܪ ܡܢ ܚܕ ܐܠܦܐ ܣܒܥܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܗܕܐ ܟܕ ܡܢ ܫܠܝ ܐܬܚܙܝܬ:
ܘܟܠ ܐܢܫ ܒܗ ܐܬܒܩܝ. ܟܠܗܘܢ ܐܬܕܡܪܘ ܘܐܬܬܡܗܘ ܘܐܬܬܙܝܥܘ[2]. ܘܩܡܬ ܟܠܗ ܐܚܘܬܐ
ܥܠܝܗܘܢ ܕܦܬܘܪܐ ܥܡ ܟܠܗ ܩܫܝܫܘܬܐ ܕܪܝܫܝ ܕܝܪܬܐ[3]. ܘܩܥܝܢ ܩܘܪܝܠܝܣܘܢ
ܒܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ. ܒܕܡܥܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܩܫܝܫܐ ܗܠܝܢ
ܩܕܝܫܐ. ܒܣܓܝܐܬܐ ܢܡܠܠܘܢ ܠܘܬ ܐܚܘܬܐ ܒܚܫܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܐ ܚܙܘ ܒܢܝ̈
* 94 v° b. ܚܣܝܪܘܬ ܗܝܡܢܘܬܢ ܘܩܫܝܘܬܢ * ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܟܕ. ܕܟܕ ܗܘ ܒܪܚܡܘܗܝ
ܕܬܡܝܕܐܝܬ ܡܣܥܪ ܠܢ: ܘܡܚܘܐ ܒܛܝܠܘܬܗ ܕܥܠܝܢ. ܚܢܢ ܪܓܝܢ ܗܘܝܢ ܠܡܬܛܠܡܘ

1. Ms. ܠܐ̇. — 2. Ms. om. ܘ fin. — 3. In erasure.

for us according to custom was brought out, and little remained over. Let each of us receive a little present[1] with thanksgiving and continue without murmuring, for thus he will have a recompense from God ». And so everyone accepted the words that were spoken by the fathers; and they gave thanks, and sat down to the little food that was set upon the table, so that everyone thought that something to put into his mouth would reach him once or twice. And, when all had eaten and been satisfied, the tables were found to be full of bread in abundance, more than every day, though that great number of men, which as we have often said, was not less than one thousand, had been satisfied; so that, when this miracle was suddenly seen, and all had observed it, all marvelled and were astonished, and were excited. And the whole brotherhood stood on the tables themselves together with all the old heads of the convents, and they cry '*Kyrie eleeson*', with great awe many times, with many tears; insomuch that these holy old men addressed many words to the brotherhood with emotion, saying; « Lo! see, our sons, our lack of faith and our churlishness toward God at all times, that, while he in his mercy is always visiting us, and showing his care for us, we wished to

1. Lit. 'blessing'.

ܠܐܚܝܢ ܐܟܣܢܝܐ ܕܐܬܘ ܠܘܬܢ. ܗܠܝܢ ܕܐܦ ܡܛܠܬܗܘܢ ܐܬܐ ܗܕܐ ܒܝܢܬܢ
ܐܬܚܙܝܬ ܐܦ ܠܡܟܣܢܘܬܐ[1] ܕܝܠܢ. ܟܕ ܠܡܬܒܛܠܘ ܒܠܚܘܕ ܥܠ ܢܦܫܢ ܨܒܝܢ
ܗܘܝܢ ܠܡܬܒܛܠ. ܥܡ ܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܗܟܢܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܐܬܡܠܠ. ܘܕܚܠܬܐ
ܘܬܘܕܝܬܐ ܒܟܠ ܐܢܫ ܐܬܬܥܝܪܬ. ܘܗܟܢܐ ܐܬܐ ܩܦܦܐ ܪܒܐ ܗܘ ܕܡܢ ܐܪܒܥܐ ܓܒܪܝܢ
ܠܡܫܩܠ ܡܬܡܠܝܐ ܗܘܐ ܡܐ ܕܐܬܡܠܝ. ܘܟܕ ܐܦ ܠܐ ܦܠܓܗ ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܥܠ
ܦܬܘܪܐ. ܡܢ ܬܘܬܪܐ ܗܠܝܢ ܕܐܬܝܬܪܘ[2] ܡܢ ܒܬܪ ܕܣܒܥ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܗܘ ܪܒܐ ܐܬܡܠܝ
ܘܐܬܦܩܥ. ܘܠܐ ܐܚܕ ܗܘܐ ܠܬܘܬܪܐ ܕܐܬܢܣܒܘ ܡܢ ܦܬܘܪܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܐܬܡܠܝ
ܘܐܬܟܒܫ. ܢܦܠ ܗܘܐ ܡܢܗ ܠܗܠ ܘܠܗܠ. ܘܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܕܐܠܗܐ
ܒܟܠ ܐܢܫ ܗܘܝܐ ܗܘܬ. ܟܕ ܐܦ ܫܡܥܗ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܗܕܐ. ܒܟܠܗܝܢ ܐܬܪܘܬܐ * ܗܠܝܢ * 95 r° a.
ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܪܒܬܐ ܡܫܬܥܝܐ ܗܘܬ. ܟܕ ܟܠ ܚܕ ܚܦܝܛ ܗܘܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܬܘܬܪܐ ܗܠܝܢ ܕܬܕܡܘܪܬܐ
ܢܣܒ ܗܘܐ. ܘܢܛܪ ܠܒܘܪܟܬܐ ܘܠܡܥܘܕܪܢܐ ܪܒܐ. ܟܕ ܒܙܥܘܪܘܬܢ ܕܝܠܢ ܐܦ ܗܝ ܐܬܡܨܝܬ
ܗܘܬ ܒܗ ܒܚܫܡܝܬܐ ܐܝܟ ܕܫܪܪܐ ܣܗܕ. ܕܐܦ ܐܟܠܢ ܘܣܒܥܢ ܥܡ ܟܠ ܐܢܫ.
ܘܢܣܒܢ ܒܘܪܟܬܐ ܡܢܗ[3]. ܘܗܠܝܢ ܟܬܒܢ. ܟܕ ܠܐ ܕܡܢ ܫܡܥܐ ܠܘܬܢ ܐܬܡܛܝ.

1. Ms. ܠܡܟܣܢܘܬܐ. — 2. Ms. ܕܐܬܝܪ. — 3. Ms. ܡܢܗ.

be churlish to our brethren the strangers who came to us, for whose sake also this sign has appeared among us as well as for our reproof, since we wished to take thought only for ourselves », besides many other things of this kind which were spoken by the seniors; and awe and thanksgiving were excited in everyone. And so a great basket (κάψα) was brought in that four men could scarcely carry after it had been filled; and, though not half of it had been placed upon the tables, out of the remnants which remained after all that great multitude had been satisfied it was filled to overflowing, and would not hold the remnants that were taken from the tables, but, when it was filled and packed(?), it[1] was falling from it this side and that; and great fear and thanks to God were called forth in everyone, while the story of this miracle was also spoken of in all these countries with great wonder (for everyone pressed to take some of these miraculous remnants, and keep them as a blessing and a great help) and our own meanness was there at the supper as the truth witnesses that we also ate and were satisfied with everyone, and we took a blessing from it; and we have recorded these things not as having been conveyed to us by report,

1. Sic syr.

ܐܠܐ ܕܚܙܝܐ ܘܡܫܬܘܬܦܢܐ ܗܘܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܥܠ ܫܪܪܗܘܢ ܢܟܬܘܒ ܘܢܣܗܕ. ܐܦ
ܓܝܪ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܣܥܪ ܗܘܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܐ
ܠܕܚܠܘܗܝ ܒܡܢܬܗܘܢ ܕܩܕܝܫܐ ܗܠܝܢ. ܕܒܥܕܬܐ ܗܘ ܩܕܝܫܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܚܕ ܡܢ ܡܟܝܠ
ܒܥܘܡܪܐ ܚܕ ܘܕܒܪܐ ܒܚܕܐ ܫܠܡܘܬܐ ܘܐܚܝܕܘܬܐ ܕܐܚܘܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ.
ܟܠܗܘܢ ܥܘܡܪܐ ܩܕܝܫܐ ܗܠܝܢ ܪܘܪܒܐ. ܚܕ ܦܘܪܢܣܐ. ܘܚܕܐ ܢܦܩܬܐ ܘܡܥܠܬܐ.
* 87 r° b. ܘܚܕ ܦܬܘܪܐ. ܘܚܕܐ ܬܫܡܫܬܐ. ܘܚܕܐ ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܟܠ ܐܬܪ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. *ܟܕ ܥܣܪܝܢ
ܡܫܡܫܢܐ ܕܡܢ ܚܡܫܝܢ ܚܡܫܝܢ ܓܒܪܝܢ ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܡܫܝܢ. ܟܕ
ܒܠܚܘܕ ܒܗܕܐ ܡܬܢܛܪܐ ܗܘܬ ܦܪܝܫܘܬܐ ܕܟܠ ܥܘܡܪܐ ܥܘܡܪܐ. ܟܕ ܗܝ ܕܐܚܘܬܗ ܕܝܠܗ
ܦܪܝܫܐ ܗܘܬ. ܘܩܢܝܢܗ ܘܪܝܫ ܕܝܪܗ ܘܟܗܢܘܗܝ. ܟܕ ܣܘܥܪܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܟܚܕܐ
ܡܬܦܪܢܣܝܢ ܗܘܘ. ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܥܡܠܐ ܪܘܚܢܝܐ ܕܫܠܡܘܬܐ ܐܚܝܢܝܬܐ. ܕܛܘܦܣܐ ܗܠܝܢ
ܕܠܥܠ ܒܡܚܣܪܘܬ ܢܟܬܒܢ ܒܒܨܝܪܘܬܐ܀

ܟܕ ܗܟܝܠ ܡܠܘ ܙܒܢܐ ܕܚܡܫ ܫܢܝܢ ܒܗ ܒܥܘܡܪܐ ܗܘ. ܐܬܚܫܒܘ ܕܢܥܡܪܘܢ
ܒܩܘܪܒܐ ܘܒܫܘܒܒܐ ܕܗܘܦܪܟܝܐ ܕܐܡܝܕ ܕܝܠܗܘܢ. ܟܕ ܡܛܠ ܪܕܘܦܝܐ.

but because we were eye-witnesses and partakers, so that we have also recorded the truth of them and borne witness to it. But he who performs the will of those who fear him worked other such marvellous signs among these same saints of that holy community, and all these great holy convents had also henceforth one convent and one rule in one concord and unity of the spiritual brotherhood, and one administration, and one expenditure and revenue, and one table, and one service, and they had one coalition throughout, twenty servitors out of each body of fifty men being combined together to perform the duties[1], the separate character of each convent being preserved in this only, the fact that its own brotherhood was separate, and its belongings and its archimandrite and its priests, while all the affairs of them all were administered in common, together with all the spiritual labours of brotherly concord of the types which we have imperfectly recorded above in few words.

When then they had completed a space of five years[2] in that convent, they determined to take up their abode in the neighbourhood and vicinity of their province (ὑπαρχία)[3] of Amida, though by reason of the persecution it

1. We should perhaps understand that there were usually 50 *hebdomadarii* in each monastery, and that in the combined convent 20 out of each 50 were taken. — 2. 521-6. — 3. Often used by the Syrians in place of ἐπαρχία.

ܒܐܢܢܩܐ ܒܗ ܒܗܘܦܪܟܝܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܬܚܙܝܘ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܘ ܘܡܬܒܪܘ ܒܐܬܪܐ
ܕܡܬܩܪܐ ܕܡܕܢܚܐ[1]. ܒܕܝܪܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܚܘܪ̈ܒܬܐ. ܠܣܘܦܐ ܕܬܚܘܡܐ ܐܡܝܕܐ.
ܒܐܬܪܐ ܕܠܘܩܒܠ ܚܡܝܡܬܐ ܕܐܒܪܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܦܐܐ ܕܘܟܬܐ ܣܢܝܩܐ
ܗܘܐ ܠܗܘܢ: ܕܝܪܐ ܕܝܢ ܗܘ ܠܡܥܡܪܗܘܢ ܛܒ ܙܥܘܪܐ ܗܘܐ ܘܐܠܝܨܐ. * ܗܝܕܝܢ * 95 v° a.
ܐܬܐܠܨܘ ܕܟܠܗ ܩܝܛܐ. ܠܒܪ ܒܛܘܪܐ ܘܬܚܝܬ ܐܝ̈ܠܢܐ ܕܕܒܪܐ ܕܚܕܪܘܗܝ
ܕܕܝܪܐ ܗܘ ܡܫ̈ܟܢܐ ܢܩܒܥܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܡ̈ܛܠܠܐ ܒܫܪܒܐ ܐܪ̈ܝܟܐ ܘܡ̈ܫܚܠܦܐ
ܢܥܒܕܘܢ ܠܡܥܡܪܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܥܡܠܐ ܪܒܐ ܕܕܘܒܪ̈ܝܗܘܢ ܬܡ̈ܝܗܐ ܡܫܡܠܝܢ ܗܘܘ.
ܟܕ ܐܦ ܐܬܐܠܨܘ ܕܒ̈ܬܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܠܡܥܡܪܐ ܕܣܬܘܐ ܒܕܝܪܐ ܗܘ ܢܒܢܘܢ ܘܢܛܝܒܘܢ
ܠܗܘܢ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܙܒܢܐ ܕܫ̈ܢܝܐ ܬܪ̈ܬܝܢ ܘܦܠܓܗ ܫܠܡܘ ܒܕܘܟܬܐ ܗܕܐ: ܟܕ ܐܦ
ܥܡܗܘܢ ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܬܦܩܕܘ[2] ܠܡܥܠ ܠܕܝܪ̈ܝܗܘܢ ܒܫܘܪܝ ܡܠܟܘܬܗ
ܕܡܠܟܐ ܝܘܣܛܝܢܝܢܐ. ܘܟܕ ܐܦ ܬܫܥ ܫ̈ܢܝܢ ܘܦܠܓܗ ܫܠܡܘ ܒܪܕܘܦܝܐ ܗܘ ܩܕܡܝܐ
ܕܡܢ ܡܦܩܬܐ ܕܕܝܪ̈ܝܗܘܢ. ܗܦܟܘ ܥܠܘ ܡܢ ܐܬܪܗܘܢ. ܘܐܫܟܚܘ ܐܢܘܢ

1. Ms. ܕܡܕܒܚܐ; corr. v. D. and L. — 2. Ms. ܐܬܦܩܕ.

was only under difficulties (ἀνάγκη) that they could appear in the same province (ὑπαρχία). Then they came and took up their abode in the district called that of the East[1], in a monastery called that of the Poplars, on the border of the territory of Amida, in the district opposite the hot spring[2] of Abarne[3]; so that, when they saw that the place suited them, but that monastery was very small and confined for the purposes of their habitation, then they were compelled all the summer-time to set up tents for themselves outside on the mountains and under the wild trees surrounding that convent, and erect huts in extended and varied lines for themselves to dwell in; and so they accomplished the great labour of their marvellous practices, being also compelled to build and prepare for themselves great houses for winter habitation in that monastery. When then they had completed a space of two years and a half[4] in this place, while we were also with them, they were ordered to enter their convents at the beginning of the reign of king Justinian[5]. And, when they had also completed nine years and a half in the first persecution dated from the expulsion of their convents, they

1. Ms. 'Altar', for which I adopt v. D. and L.'s emendation; cf. ch. 58 (f. 134 v° b). Clearly the *diœcesis Orientis* is not meant, nor the eastern part of it, but a district lying E. of Amida. — 2. Syr. 'Hamimtha'. Cf. p. 224. — 3. Amm. Marc., XVIII, IX, 1; 'Josh. Styl.', XXXIV; Geo. Cypr., 921. — 4. It is clear from the term of 9 1/2 years given below that this should be 4 1/2; see Dyakonov, p. 29, n. 160. — 5. End of 530. See Introd., p. IV.

ܠܕܘܪ̈ܬܗܘܢ ܕܡܦ̈ܓܪܢ ܘܡܣ̈ܚܦܢ ܘܡܬ̈ܦܪܩܢ ܘܡܚܪ̈ܒܢ ܐܪܥܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ
ܢܐܠܨܘܢ ܕܢܩܝܡܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ܘܢܬܥܡܠܘܢ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܘܢܒܢܘܢ ܘܢܩܝܡܘܢ
* 95 v° b. ܘܢܚܕܬܘܢ ܐܢܘܢ ܠܕܘܪ̈ܬܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܟܕ ܐܦ ܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗ ܐܝܟ ܕܠܡܐܡܪ
ܟܢܘܫܐ ܕܩܘܪ̈ܒܐ ܥܡܗܘܢ ܥܒܕܐ ܗܘܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܙܥܘܪ̈ܐ ܢܫܬܚܪܘܢ ܠܘܬ ܣܘܢܗܘܕܝܛܐ.
ܐܝܟܢܐ ܬܘܒ ܕܟܕ ܢܫܠܡܘܢ ܒܗܘܢ ܒܕܘܪ̈ܬܐ ܫܢ̈ܝܐ ܫܒܥ ܘܦܠܓܗ ܡܢ ܒܬܪ ܚܘܕܬܗܘܢ.
ܗܝ ܕܝܢ ܬܘܒ ܐܬܓܪܓܠ ܥܠܝܗܘܢ ܐܬܘܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ. ܘܐܬܪܕܦܘ ܘܢܦܩܘ ܕܬܪ̈ܬܝܢ
ܙܒ̈ܢܝܢ. ܟܕ ܐܦ ܗܟܢܐ ܟܢܘܫܝܐ ܪܒܐ ܐܬܟܢܫܘ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܙܥܘܪ ܡܢ ܗܘ ܩܕܡܝܐ.
ܟܕ ܐܦ ܐܬܘ ܘܥܡܪܘ ܒܕܘܪܐ ܕܐܦ ܗܘ ܒܙܒܢ ܪܒܐ ܕܡܢ ܩܕ̈ܝܫܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܐܬܒܢܝ
ܘܐܬܩܝܡ. ܕܒܩܪܝܬܐ ܕܬܠܐ ܕܬܘ̈ܬܐ ܕܒܓܘܡܬܐ. ܘܟܕ ܬܘܒ ܘܐܦ ܡܢ ܗܢܐ ܐܬܪܕܦܘ.
ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܠܘܬ ܥܘܡܪܐ ܬܘܒ ܕܚܘ̈ܪܝܬܐ. ܘܟܕ ܡܟܝܠ ܗܘܘ ܒܥܡܠܐ ܕܕܘܒܪ̈ܐ
ܗܠܝܢ ܐܠܗܝ̈ܐ ܡܫܡܠܝܢ ܗܘܘ. ܒܥܘܡܪܐ ܕܐܬܠܬ ܫܢ̈ܝܢ. ܗܝܕܝܢ ܗܘܬ ܡܚܬܬܗ

returned and came in on the invitation, and they found their convents destroyed and demolished and knocked to pieces and turned to earth, insomuch that they were obliged to set themselves to labour night and day, and build, and set up and restore all these convents, while the whole city also, so to say, used to hold sacramental assemblies with them, so that few remained with the Synodites; so that again, when they had completed seven years and a half[1] in the convents after their restoration, then the furnace of persecution again blazed up against them, and they were expelled and departed a second time; and in this way also a great community was assembled, though smaller than the previous one, when they also came and dwelt in a convent which itself too had once been a great one which was built and erected by great saints, in the village of Thella d Thuthe[2] in Gumtha[3]; and, having again been expelled from this also as well, they came back again to the monastery of the Poplars. And, when they had thereafter been completing the labours of these divine practices in this monastery for the space of three years[4], then occurred the descent of

1. This must be wrong. The descent of Ephraim was in 536/7 (see Introd., p. IV), and therefore the expulsion cannot have been later. The sum 2 1/2 + 7 1/2 however is about right, and the error perh. arose from placing the return at the beginning of Justinian's reign, which began in Aug. 527. — 2. Sc. 'hill of the sycamores'. — 3. Sc. 'the trench'; cf. Amm. Marc., XVIII, IX, 2 ('Gumathena'). It lay on the E. bank of the Euphrates. — 4. Clearly wrong, perh. an error for '3 months'; see p. 419, n. 1, and Dyakonov, p. 30, n. 166.

ܕܐܦܪܝܡ ܪܕܘܦܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܟܕ ܦܢܝܬܐ ܕܟܬܒܐ ܡܦܝܣܢܐ ܫܕܪ * 96 r° a.
ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܒܢܝ ܫܘܬܦܘܬܗ: ܟܕ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ ܠܗ. * ܗܝܕܝܢ
ܫܕܪ ܥܠܝܗܘܢ ܡܫܪܝܬܐ ܙܝܢܢܝܐ ܘܡܙܪܙܐ ܡܩܪܒܢܐ ܐܝܟ ܕܠܩܪܒܐ ܕܒܪܒܪܝܐ. ܘܪܕܦܘ
ܘܛܪܕܘ ܘܒܕܪܘ ܘܙܪܘ ܐܢܘܢ ܒܐܬܪܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܥܠ ܙܒܢܐ ܗܘ. ܗܫܐ ܣܓܝܐܬܐ
ܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܡܡܠܠܘ. ܐܠܘ ܠܐ ܡܛܠ ܡܘܪܟܗ ܕܬܫܥܝܬܐ.
ܘܬܘܒ ܐܦ ܡܛܠ ܗܝ ܕܢܣܩܗ ܕܡܡܠܠܢ ܗܫܐ ܠܗ ܡܛܠ ܕܢܫܥܐ ܫܥܝܬܐ
ܠܪܕܘܦܝܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܡܫܬܥܝܢܘܬܐ ܕܝܘܬܪܢܐ ܕܡܕܒܪܢܘܬܐ ܚܝܠܐ ܠܡܫܬܥܝܘ. ܟܕ ܗܟܝܠ
ܡܢ ܥܠܬܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܕܐܦܪܝܡ ܪܫܝܥܐ ܡܟܝܠ ܐܬܒܕܪܘ ܘܐܬܦܠܓܘ. ܟܠ ܚܕ ܚܕ
ܡܢ ܕܝܪܬܐ ܠܕܘܟܬܐ ܕܐܫܟܚܘ ܐܙܠܘ ܘܥܡܪܘ. ܘܐܝܟ ܐܬܪܐ ܕܬܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ
ܕܒܬܚܘܡܐ ܕܐܘܪܗܝܐ ܘܕܫܡܫܛܝܐ ܘܦܪܚܝܐ ܘܡܠܛܝܐ ܘܫܪܟܐ ܕܐܬܪܘܬܐ
ܐܬܦܠܓܘ. ܘܡܢܗܘܢ ܘܐܦ ܒܡܕܒܪܐ ܬܝܡܢܝܐ ܕܐܡܠܠ. ܘܠܥܪܒ ܘܠܐܝܙܠܐ ܘܫܪܟܐ
ܕܐܬܪܘܬܐ ܡܢ ܐܢܢܩܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܥܢܘ ܘܥܡܪܘ. ܘܟܕ ܕܘܟܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܩܝܡܘ:

Ephraim the persecutor, the patriarch of Antioch, to the East[1]. And, when he had several times sent them a persuasive document in order to make them members of his communion, when they did not yield to him, then he sent armed and armoured hosts of fighting men against them as if to fight against barbarians, and they expelled and ejected and scattered and dispersed them over the countries; so that in respect of this time also one might now describe many marvellous things which God wrought, if it were not for the length of the history, and further also because the standard of our work is not now raised to relate the story of the persecution[2], but it aims at describing the excellence of the practices of the saints. When then by reason of the persecution of the impious Ephraim they were thenceforth scattered and divided, each one of the convents went to any quarter that they found and settled there, and in some places two; so that they were divided over the territory of the Edessenes and the Samosatenes and the Perrhenes and the men of Melitene and the other districts, and some of them from the stress (ἀνάγκη) of the persecution even withdrew as far as the southern desert also, and 'Arab[3] and Izla[4] and the other districts and dwelt there[5]. And, when they had set up many places, and built many

1. 536/7. The persecution began with the descent of Ephraim, and we should probably understand the extension to this district to be here meant. — 2. These events are also related in the Eccl. Hist. (Land, p. 294). — 3. See p. 382, n. 3. — 4. 'Izala mons'; see Amm. Marc., XVIII, vi, 12; XIX, ix, 4; Theoph. Sim., I, xiii, 4, et passim. It was the range lying N. of Dara. — 5. J. oddly omits Claudias, where he settled himself. See ch. 58 (f. 130 r° a, 135 r° b).

* 96 r° b. ܘܕܝܪ̈ܐ ܦܢܝ̈ܬܐ ܟܒܪ. ܐܫܟܚܘ ܩܠܝܠ ܐܬܪܐ ܘܐܬܢܓܕܘ ܡܢ ܪܚܡܬܐ ܕܓܠܘܣܩ̈ܡܐ
ܕܐܒܗ̈ܝܗܘܢ ܪ̈ܘܚܢܝܐ. ܘܗܦܟܘ ܗܘܘ ܐܬܘ. ܘܡܛܝܘ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܠܥܘܡܪ̈ܐ
ܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬ ܫܢܝ̈ܢ ܕܫܡܠܝܘ. ܘܐܦ ܙܒܢܬܐ ܕܬܪܬܝܢ. ܘܟܕ ܬܘܒ
ܘܐܦ ܠܓܡܪ ܐܫܟܚܘ ܐܢܘܢ ܕܡܬܬܪ̈ܥܝܢ[1] ܘܡܣܬܚܦܝܢ ܘܚܪܝܒܝܢ. ܘܟܕ ܬܘܒ ܢܦܠܘ
ܒܥܡܠܐ ܣܓܝܐܐ: ܘܢܦܩܬܐ ܕܠܐ ܒܨܝܪܐ ܕܡܩܝܡܘܬܗܘܢ: ܘܒܢܘ ܘܐܩܝܡܘ ܐܢܘܢ.
ܗܝܕܝܢ ܗܘܐ ܒܟܡܘܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܥܠܝܗܘܢ ܩܡ. ܘܬܘܒ ܗܘܘ ܐܬܛܪܕܘ ܡܢܗܘܢ
ܙܒܢܬܐ ܕܬܠܬ. ܟܕ ܐܦ ܠܐ ܠܬܪܬܝܢ ܫܢܝ̈ܢ ܗܘܐ ܐܫܬܒܩܘ ܕܢܫܠܡܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܡܟܝܠ
ܠܓܒܝܐ ܬܝܡܢܝܐ ܕܡܕܒܪܐ ܘܕܥܪܒ ܘܕܐܝܙܠܐ. ܘܕܟܠܗ ܣܚܪ ܕܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܢܚܬܘܢ
ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܒܕܘܟܝ̈ܬܐ ܘܒܕܝܪ̈ܬܐ ܠܡܥܡܪ. ܟܕ ܐܦ ܗܟܢܐ ܡܚܝܠܝܢ ܗܘܘ
ܡܬܚܝܠܝܢ ܘܡܬܓܢܒܪܝܢ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܚܝ̈ܘܗܝ ܕܝܘܣܛܝܢܝܢܐ ܡܠܟܐ.
* 96 v° a. ܗܢܐ ܕܐܦ ܗܫܐ ܒܗ ܫܘܠܡܗ ܕܬܫܥܝܬܐ ܗܕܐ ܥܒܕܢ. ܕܐܝܬܝܗ * ܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ
ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܒܥ ܕܝܘܢܝ̈ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܒܪ ܡܢ ܙܒܢܐ ܕܪܕܘܦܝܗܘܢ ܕܥܘܡܪ̈ܐ

1. Ms. om. ܕ.

monasteries, they found a little opportunity and were drawn by love of the coffins of their spiritual fathers, and they came back again and arrived, and again entered the same convents after a space of twenty-three years[1] that they completed, and for the second time also. And, when they had yet again found them quite completely knocked to pieces and demolished and destroyed, and when they had again been involved in much labour and no small expense in setting them up, and had built them and set them up, then again a storm (χειμών) of persecution rose up against them, and they were again expelled from them a third time, when they had not been allowed to complete even two more years in them[2], and thereafter return[3] to the southern region of the desert and of ʻArab and of Izla, and of all the country round the city of Dara and go down and be scattered over the places and the monasteries for the purpose of habitation, while even so they habitually showed strength and prowess, down to the end of the life of Justinian the king, at which also we have now made the end of this history, which is the year eight hundred and seventy-seven[4] according to the era of the Greeks, so that the time of the persecution of these convents besides

1. This brings us to 559; but according to 'Zach. Rh.,' XII, 6, the monks were in Amida in 553. — — 2. This would be 561; but see n. 1. — 3. Sic syr. — 4. 565/6.

ܗܠܝܢ ܒܨܪ ܕܒܟܠܗ ܡܕܢܚܐ. ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܘܚܡܫ ܫܢܝܢ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ. ܘܝܬܝܪ.
ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܥܕܡܐ ܠܗܢܐ ܙܒܢܐ ܕܗܠܝܢ ܟܬܒܝܢܢ. ܒܗ̇ ܐܢܘܢ ܒܪܕܘܦܝܐ. ܟܕ ܚܢܢ ܗܠܝܢ
ܒܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܫܠܡܢ ܒܗ ܒܙܒܢܐ ܕܦܣܝܩ. ܟܕ ܡܬܪ̈ܕܦܝܢ ܥܡܗܘܢ ܡܢ
ܪܫܐ ܠܫܘܠܡܐ ܗܘܝܢ. ܘܐܦ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܘܗܠܝܢ ܥܠ ܐܓܘܢ̈ܐ ܗܠܝܢ ܚܠܝ̈ܨܐ
ܘܟܬܫ̈ܐ ܪ̈ܘܪܒܐ. ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܢܣܩܝܢ ܡܢ ܓܢܒܪܘܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܪܫܡܢ. ܕܫܘܪܝܗܘܢ[1]
ܗܘܐ ܡܢ ܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ ܘܬܪܬܝܢ. ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ
ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܡܢܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܟܢܘܫܝܐ ܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ ܕܥܘܡܪ̈ܐ
ܩ̈ܕܝܫܐ ܕܐܡܝ̈ܕܝܐ. ܗܠܝܢ ܕܒܐܓ̈ܘܢܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܕܪܕܘܦܝܐ
ܐܬܚܝܨܘ܀

1. Ms. ܕܫܘܪܝܗ.

all the East is no less than forty-five years, and others[1] even more; so that even to the present time at which we are committing these things to writing they are under the same persecution, we for our part having completed these things in the royal city at the stated time, having been under persecution together with them from beginning to end, and being so even to the present time. And these things we have set down concerning these brave conflicts (ἀγών) and great combats, which themselves also do not fall far short of spiritual heroism, the beginning of which dated from the year eight hundred and thirty-two[2], down to the present day which is the year eight hundred and seventy-eight[3].

The history of the great and admirable community of the holy convents of the Amidenes, who distinguished themselves in the great conflicts (ἀγών) *of persecution, is ended.*

1. Sic syr. — 2. 521. — 3. 567. See Introd., p. VII.

ܬܘܒ[1] ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܫܬ:[2] ܕܐܒܐ ܡܪܐ[3] ܝܚܝܕܝܐ.
ܘܫܪܟܐ ܬܘܒ ܕܛܘܒܢܐ ܕܣܝܡܝܢ ܥܡܗ ܒܩܒܘܪܐ
* A 96 v° b. ܕܐܟܣܢܝܐ. ܕܕܝܪܐ ܕܣܘܪܝܝܐ ܕܣܘܩܣ ܕܠܥܠ
ܡܢ ܒܝܬ ܡܪܝ ܡܡܐ[2]

ܡܛܠ ܗܟܝܠ[4] ܕܒܡܫܠܡܢܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ[5] ܡܫܟܚܝܢ: ܕܐܢܫܐ[6] ܘܡܬܚܦܛܝܢ ܗܘܘ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܠܐܢܫܐ ܩܕܡܝܐ: ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܥܘܗܕܢܐ ܕܣܘܥܪܢܐ ܕܨܒܘܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ ܕܗܘܝ ܕܩܕܡ ܙܒܢܝܗܘܢ ܘܒܝܘܡܬܗܘܢ ܐܣܬܥܪ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܡܘܒܠܐ ܕܙܒܢܐ ܕܡܛܐ ܠܗܫܐ ܐܦ ܒܝܘܡܬܢ ܕܝܠܢ ܠܘܬܢ ܡܛܝܘ: ܕܐܝܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ[7] ܕܟܬܝܒܢ ܡܦܪܫܐܝܬ ܒܟܬܒܐ[8] ܩܕܝܫܐ. ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ. ܡܛܠ ܕܚܝܠܗ ܘܬܕܡܪܬܗ ܘܣܘܥܪܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ[9] ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ ܘܒܝܘܡܬܗܘܢ ܐܣܬܥܪ: ܢܬܝܕܥܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ ܠܫܘܒܚܐ[10] ܕܝܠܗ. ܕܬܪܬܝܢ ܕܝܢ. ܠܥܘܗܕܢܐ ܘܠܕܘܟܪܢܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܕܐܢܫܐ ܗܠܝܢ ܙܕܝܩܐ ܘܟܐܢܐ. ܕܒܙܒܢ ܙܒܢ ܐܫܬܘܕܝܘ ܕܢܫܦܪܘܢ ܠܐܠܗܐ ܘܢܥܒܕܘܢ[11] ܨܒܝܢܗ. ܕܬܠܬ ܕܝܢ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܒܬܪܟܢ

1. This ch. is in B, f. 182 v° b. B ܕܝܠܗ (praec. ch. 28). — 2. B om. — 3. B with points denoting ā and e. — 4. B ܕܝܢ — 5. A sing. — 6. A ܕܐܢܫܝܢ. — 7. B om. — 8. A sing. — 9. B ܘܣܘܥܪܢܗ. — 10. B ܕܝܠܗ ܠܫܘܒܚܐ: ܕܟܠ ܐܢܫ ܡܢ ܘܡܬܬܕܥܝܢ. — 11. B ܘܢܥܒܕܘܢ.

NEXT THE THIRTY-SIXTH[1] HISTORY, OF FATHER MARE[2] THE SOLITARY, AND THE REST MOREOVER OF THE BLESSED MEN WHO ARE LAID WITH HIM IN THE SEPULCHRE OF THE STRANGERS BELONGING TO THE MONASTERY OF THE SYRIANS AT SYCAE BEYOND THE WATER ABOVE THE HOUSE OF MAR MAMA[3].

Whereas therefore we find in ancient traditions that men of ancient times set themselves earnestly and diligently to make memorials of the performance of various things that were performed before their times and in their days, insomuch that in the course of the times down to the present time they have now reached us even in our own days, which are all that are recorded severally in the Holy Scriptures, firstly, in order that the power and miracles and actions of God wrought through them and in their days might be known to everyone for his own glory, secondly, for a memorial and remembrance of the righteousness of the same just and righteous men, who at different times endeavoured to please God and do his will, thirdly again, that those who should afterwards read and receive it through the

1. Perh. really 37th; see Introd., p. XI. — 2. See p. 187, n. 1. text, n. 3 above and p. 426, n. 3, 11. — 3. See p. 298, n. 2, p. 387, n. 3, and p. 431, n. 3.

ܦܪܝܫ ܘܡܫܡܠܝܢ ܟܕ * ܒܐܘܪܚܬܐ. ܘܡܬܚܪܝܢܐ ܗܘܘ ܕܢܪܕܘܢܝܗܘܢ. ܘܡܬܚܫܒܢܐ *B 183 r° a.
ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܢܣܒܘܢ ܐܠܗܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗܘܢ. * ܟܕ ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܕܩܕܡ ܐܡܪܢ. ܚܢܢ *A 97 r° a.
ܒܥܝܢܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܬܚܙܝܢ. ܐܬܚܫܒܢ ܕܙܕܩܘܬܐ[1] ܘܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ.
ܕܐܦ ܗܫܐ ܥܘܗܕܢܐ ܢܥܒܕ ܕܓܒܪ̈ܐ ܬܪ̈ܝܨܐ. ܘܦܠܚ̈ܐ ܚܪ̈ܝܦܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܐܒ̈ܗܝܢ
ܘܐܚܝܢ. ܕܐܝܟ ܟܘܟܒ̈ܐ ܢܗܝܪ̈ܐ ܕܢܚܘ ܒܥܒܕ̈ܝܗܘܢ ܒܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܚܝ̈ܝܗܘܢ.
ܘܐܫܬܘܝܘ ܕܒܫܘܠܡܐ ܛܒܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ܘܢܬܬܣܝܡܘܢ ܒܕܘܟܬܐ ܗܕܐ. ܒܗܢܐ ܕܝܪܐ ܗܢܐ
ܩܕܝܫܐ ܕܝܠܢ ܣܘܪ̈ܝܝܐ ܕܠܥܠ ܡܢ ܒܝܬ ⸢ܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܡܡܐ[2]. ܕܒܥܘܕܪܢܐ
ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܟܕ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܐܬܬܩܝܡ. ܒܝܕ ܡܨܥܝܘܬܐ ܕܙܥܘܪܘܬܢ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܪܝܫܗܘܢ
ܘܩܕܡܝܗܘܢ. ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ ܡܪܐ[3] ܗܘ ܕܐܫܬܡܗ ܡܢ ܟܠ ܐܝܟ ܡܬܝܚܕܝܐ[4] ܗܘܐ.
ܡܢ ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܕܪ̈ܩܥܘܗܝ[5]. ܡܛܠ ܙܪ̈ܝܩܐ ܕܬܘܡܒܐ ܫܢܝ̈ܬܐ ܘܡܫܚܠܦ̈ܬܐ
ܕܣܥܪܐ ܘܕܥܡܪܐ. ܕܡܢܗܘܢ ܠܒܘܫܗ ܘܬܟܣܝܬܗ ܡܠܒܫ ܗܘܐ. ܘܡܚܝܛܝܢ[6]
ܡܫܚܠܦܐܝܬ. ܗܘ ܗܟܝܠ ܩܕܝܫܐ ܗܢܐ ܒܓܢܣܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܐܡܝܕܝܐ ܗܘܐ ܕܐܢܙܝܛܐ:
ܗܘ ܕܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܐܢܙܝܛ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ⸢ܒܝܬ ܡܪܩܐ[7]: ܗܝ ܕܐܦ

1. Mss. ܙܕܝܩܘܬܐ. — 2. B ܡܪܝ ܡܡܐ ܩܕܝܫܐ. — 3. B ܡܐܪܐ. — 4. B ܝܚܝܕܝܐ. — 5. B sing. — 6. B ins. ܗܘܐ. — 7. B ܕܒܝܬ ܙܒܝܢܐ, marg. ܡܙܒܢܐ

writings might be imitators of their practices, and eager to run the course of religion like them, since then, as we said before, we ourselves observed all these things, we considered it to be a matter of right and religion now also to make a record of the upright men and strenuous workers of religion, our fathers and brothers, who like bright stars shone by their practices all the time of their lives, and earned the privilege of being gathered together by a good ending and laid in this place, in this holy convent of us Syrians above the house of the holy Mar Mama, which by the help of the grace of God was at this time erected through the instrumentality of our meanness[1]; the head and first of whom is the great man of God Mare who was named by everyone 'the solitary', and by others[2] 'he of his patches', on account of the pieces of unsightly and ill-matched rags of hair and of wool out of which he had put together his clothing and covering[3] and sewn them together in ill-matched fashion. This saint then was by birth (γένος) from the country of the Amidenes[4], that is from Ingilene from a village called Beth Marka[5], which is indeed in our neighbourhood,

1. See ch. 38 fin. and *H. E.*, II, 41. — 2. Sic syr. — 3. See p. 319, n. 2, and n. on ch. 49. — 4. Sc. the province of Mesopotamia, of which Amida was capital. — 5. B 'Zbina' (marg. 'Mzbana') = bought.

*A 97 r° b. *ܒܥܡܡܘܬܐ ܕܝܠܗ ܐܬܠܡܕ: ܘܟܕ ܗܘܐ [1]ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܥܠܡܝܐ[1]: ܘܚܝܠܬܢ ܗܘܐ
*B 183 r° b ܒܩܘܡܬܗ ܘܝܬܝܪ[2] ܛܒ ܡܢ ܡܫܘܚܬܐ. *ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܒܪ ܩܝܡܐ ܒܥܕܬܐ
ܕܩܪܝܬܗ. ܘܟܕ ܫܠܡ ܐܝܟ[3] ܫܢܝܢ ܬܠܬܝܢ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܣܓܝܐܐ ܡܠܟܝܢ ܗܘܘ
ܠܗ ܘܠܝܠܘܕܘܗܝ ܕܠܫܘܬܦܘܬܐ ܢܐܬܐ ܗܘܐ: ܘܟܕ ܠܛܘܝܒܐ ܕܡܫܬܘܬܐ ܐܒܗܘܗܝ
ܡܬܛܝܒܝܢ ܗܘܘ: ܘܡܛܐ ܝܘܡܐ ܕܒܗ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܗܘܐ ܠܡܫܬܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܡܢ
ܫܠܝܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܕܚܙܬ ܒܛܘܫܝܐ[4] ܕܡܐܢܐ ܓܒܝܐ ܠܫܘܒܚܐ ܕܡܪܗ ܕܢܚ ܒܠܒܗ
ܠܡܕܥܗ. ܘܒܝܬ ܠܒܗ ܘܟܠܗ[5] ܐܬܡܠܟ. ܘܐܠܚܦ ܕܚܠܦ ܫܘܬܦܘܬܐ ܦܓܪܢܝܬܐ:
ܕܠܗܝ ܠܗ̇ ܣܓܝܐܐ ܣܘܥܪܢܐ: ܘܣܝܡ ܠܘܩܒܠܗ̇[6] ܫܪܝܐ ܕܡܘܬܐ. ܕܢܪܕܐ[7] ܒܬܪ
ܫܘܬܦܘܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܟܕ ܛܥܝܢ[8] ܢܝܪܗ ܒܣܝܡܐ ܘܩܠܝܠܐ ܕܡܪܗ ܥܠ ܨܘܪܗ.
ܘܨܠܝܒܗ[9] ܣܝܡ ܥܠ ܟܬܦܗ ܘܐܙܠ ܒܬܪܗ. ܘܗܟܢܐ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܩܡ
*A 97 v° a. ܘܨܠܝ ܠܡܪܝܐ[10] ܕܢܬܪܨ ܠܗ ܐܘܪܚܐ ܕܢܐܙܠ ܒܬܪܗ. *ܘܢܫܘܘܝܘܗܝ ܕܢܥܒܕ
ܨܒܝܢܗ. ܘܬܪܨ[11] ܐܘܪܚܗ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ ܦܘܠܘܣ ܐܝܚܝܕܝܐ. ܐܝܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܗܘܐ ܐܦ ܥܒܘܕ ܚܝܠܐ ܘܐܬܘܬܐ. ܐܝܢܐ ܕܐܦ ܒܬܫܥܝܬܐ ܕܥܠܝܗ ܗܘܐ ܡܟܬܒܐ ܡܢ

1. B ܗܘܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܠܡܝܐ. — 2. B ܗܘܐ ܘܝܬܝܪ. — 3. Mss. ins. ܒܪ. — 4. B om. — 5. B ܘܒܗ. — 6. B ins. ܐܦ. — 7. B ܢܪܕܐ. — 8. B ܛܥܝܢ. — 9. B ܘܨܠܝܒܗ. — 10. B ܠܡܪܝܐ ܨܠܝ. — 11. B ins. ܡܪܝܐ.

and, while this man was a layman, and was powerful of stature and of more than ordinary strength, he became also a son of the covenant[1] in the church of his village. And, when he had completed about thirty years, even as many were advising him and his parents that he ought to form an alliance, and when his parents were making preparations for the wedding function, and the day arrived on which they were to celebrate the wedding, suddenly Grace, which had secretly seen that he was to be 'a chosen vessel'[2] for the glory of his Lord, dawned in his heart and on his mind, and he resolved instead of bodily communion, to which many accidents are attached and against which is set the dissolution of death, to pursue spiritual communion, bearing his Lord's gentle and light yoke[3] upon his neck, and placing his cross upon his shoulder and going after him. And so he rose in the middle of the night and prayed to the Lord to direct his way that he might go after him, and grant him the privilege of doing his will; and he directed his way to the great man of God, Paul the anchorite, who was also a performer of mighty works and miracles, a record of whose history

1. I. e. took minor orders. Cf. p. 241. 2. Acts, IX, 15. — 3. Matth., XI, 30.

ܦܫܝܩ ܒܥܘܕܪܐ ܕܒܡܫܘܚܬܐ ܘܠܐܫܠܡܘܬܐ ܐܥܠܢ ܚܢܢ[1]. ܟܕ ܗܟܝܠ ܠܘܬ ܗܢܐ ܡܛܐ
ܛܘܒܢܐ ܡܪܐ: ܘܩܪܒ ܠܗ ܒܥܘܬܐ ܕܢܫܘܐܝܘܗܝ ܠܡܥܡܪܐ ܕܥܡܗ ܘܠܡܬܬܠܡܕܘ ܡܢܗ.
ܩܒܠܗ ܟܕ ܡܫܬܘܕܐ ܠܗ ܬܝܒܘܬܐ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܟܕ ܐܠܦܗ ܣܓܝܐܬܐ ܒܢܡܘܣܐ
ܘܒܥܡܠܐ ܕܝܚܝܕܝܘܬܐ. ܘܗܟܢܐ[2] ܩܘܝ ܠܘܬܗ ܚܡܫ ܫܢܝܢ. ܟܕ ܡܬܕܡܐ ܒܕܘܒܪܘܗܝ
ܐܠܗܝܐ. ܘܓܙܪ[3] ܠܗ ܢܦܫܗ ܥܡܠܐ ܩܫܝܐ ܕܨܘܡܐ ܘܕܨܠܘܬܐ ܘܕܬܫܡܫܬܐ[4]
ܡܬܡܫܚܬܐ. ܘܫܗܪܐ ܐܡܝܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܠ ܢܦܫܗ ܫܥܬܐ ܚܕܐ ܐܘ ܬܪܬܝܢ ܢܝܚܐ ܒܠܚܘܕ[5]
ܡܛܠ ܬܚܘܒܬܐ ܕܟܝܢܐ. ܘܟܠܗ ܐܘܪܟܐ ܕܠܠܝܐ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ ܒܣܘܓܐܐ[6]
ܢܣܘܪ ܕܒܪܟܐ ܐܡܝܢܐ. ܘܣܛܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܚܦܝܝܘܬܐ ܘܡܣܟܢܘܬܐ ܘܡܣܬܪܩܘܬܐ.
ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܘܟܡܝܪܘܬܐ[7] ܘܕܡܥܐ. ܘܒܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܕܪܫ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ.
ܘܫܥܒܕ ܗܘܐ ܦܓܪܗ ܘܡܟܒܫ ܠܗ ܒܟܡܝܪܘܬܐ ܘܬܝܒܘܬܐ[8]. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܣܓܝܐܐ ܢܬܕܡܪܘܢ
ܒܥܡܠܘܗܝ. ܐܦ[9] ܗܘ ܕܝܢ[1] ܣܒܐ ܗܘ[1] ܩܕܝܫܐ: ܟܕ ܚܙܐ ܡܫܘܚܬܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ ܕܠܒܪ
ܡܢ ܡܫܘܚܬܐ. ܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗ ܒܩܫܝܘܬܐ. ܘܡܙܗܪ ܠܗ ܕܠܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܐ

1. B om. — 2. B ܘ. — 3. B ܘܓܙܪ. — 4. B ins. ܘ ܩܪܝܢܐ. — 5. B ܢܝܚܐ ܠܚܘܕ. — 6. B pl. — 7. B ܚܣܝܪ ܢܦܫܐ. — 8. B ܕܬܝܒܘܬܐ, ܕ above. — 9. B ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ.

*B 183 v° a. *A 97 v° b.

we have also introduced at small proportion and in defective fashion into the histories which precede this[1]. When then the blessed Mare reached this man, and presented to him a request to grant him the privilege of living with him and receiving training from him, he received him on his promising him repentance toward God, having given him much instruction in the ordinances and labours of monasticism. And so he remained with him five years, imitating his divine practices, and decreeing for himself severe labours of fasting and prayer and protracted recitation of service, and constant vigil, so that he gave himself rest for one hour or two only for the sake of the demands of nature, and through the whole extent of the night he performed a constant series of inclinations and genuflexions with prayer, and besides these things barefootedness and austerity and abstinence, and humility and sorrow, and tears. And by all these things he used to train himself in religion, and subdue his body and bring it into subjection with sorrow and repentance, insomuch that many were surprised at his labours, and even that holy old man himself, when he saw the immoderate severity of his practices, would strongly reprove him, and admonish him not to exceed the

1. Ch. 6.

ܠܡܫܚܐ ܒܗܘ ܦܓܪܗ. ܗܘ ܕܐܦ ܠܘܬܢ ܕܝܠܢ: ܟܕ ܒܙܒܢ ܐܬܝܢ ܠܘܬܗ ܕܣܒܐ
ܩܕܝܫܐ ܐܝܟ[1] ܕܢܬܒܪܟ ܡܢܗ ܘܢܩܒܠ ܨܠܘܬܗ[2]. ܢܣܥܘܪ ܕܝܢ ܐܦ ܠܛܘܒܢܐ
ܡܪܐ[3]. ܡܛܠܬܐ ܗܘܐ ܠܗ ܥܠ ܩܫܝܘܬܐ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܕܥܒܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܐ
ܕܡܫܚܐ[1] ܒܗܘ ܦܓܪܗ[5]. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܩܫܝܘܬܗ ܕܣܬܘܐ ܟܕ ܬܠܓܐ ܩܐܡ ܗܘܐ
ܠܩܘܡ ܓܒܪܐ[6] ܡܫܩܠܗ ܕܝܚܝܕܐ. ܢܦܩ ܗܘܐ ܠܛܘܪܐ ܡܥܛܠܢܝܬ[7]. ܟܕ ܡܕܡ
ܗܘܐ ܒܪ̈ܓܠܘܗܝ ܡܢ ܠܬܚܬ ܐܘ ܡܢ ܠܥܠ. ܠܗܠ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܦܣܩ ܗܘܐ
* A 98 r° a. ܩܝܣܐ ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܡܘܒ̈ܠܐ ܪ̈ܘܪܒܬܐ. ܘܗܟܢܐ[8] ܛܥܝܢ ܗܘܐ ܟܕ * ܦܠܚ ܠܬܠܓܐ ܘܛܒܥ[9]
* B 183 v° b. ܒܬܠܓܐ. ܥܕܡܐ ܠܡܣܓܐ ܕܕܡܐ ܪܕܐ ܗܘܐ ܘܢܛܦ ܡܢ * ܟܠܗ ܒܣܪܐ ܕܪ̈ܓܠܘܗܝ.
ܘܣܢܝܬ[4]. ܘܐܦ ܠܐ ܗܘܐ ܚܐܪ ܗܘܐ ܠܗܠܝܢ ܒܡܬܘܡܐ. ܟܕ ܝܠܦܢ ܡܢ ܩܕܝܫܐ[10]
ܥܠ ܩܫܝܘܬܐ ܕܐܝܟ ܗܕܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܢ ܛܠܝܘܬܗ ܡܟܝܪܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ ܘܠܗ
ܘܠܓܢܣܗ ܕܛܘܒܢܐ ܡܪܐ[11]. ܒܥܝ̈ܬܐ ܡܙܗܪܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ.. ܕܢܬܛܦܝܣ ܠܨܒܝܢܗ
ܕܐܒܘܗܝ ܪܘܚܢܝܐ[12]. ܗܘ ܕܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܐ̈ܦܘܗܝ ܟܕ ܒܟܐ ܘܐܡܪ.. ܫܒܘܩܘ ܠܝ
ܐ̈ܒܗܝ ܕܠܐ ܐܝܟ ܕܫܘܐ ܡܪܘܪܒܘܬܐ ܕܡܣܪܒܢܘܬܗ ܕܦܓܪܐ ܕܥܠ ܢܦܫܐ ܩܒܠ. ܘܠܐ[13]

1. B ܐܝܟܢ. — 2. B pl. — 3. B (with points denoting ā and e) ܠܛܘܒܢܐ ܡܪܐ ܘܐܦ. — 4. B ins. ܗܘܐ. — 5. B in marg. — 6. B ins. ܕܝܢ. — 7. B ܢܦܩ ܗܘܐ ܠܛܘܪܐ ܡܥܛܠܢܝܬ. — 8. B ܘ. — 9. B ins. ܒܗ. — 10. B. ins. ܦܓܥܢܢ. — 11. B with points ā and e. — 12. B ܠܐܒܘܗܝ ܕܐܒܘܗܝ ܪܘܚܢܐ — 13. B ins. ܐܝܟ.

bounds of moderation in his dealing with his body; a thing which he also repeated to us ourselves, when we once came to the holy old man in order to be blessed by him and receive his prayer, and to visit the blessed Mare also, concerning the severity of his practices how he exceeded the bounds of moderation in his dealing with his body, insomuch that in the hardness of winter, when snow was lying about a man's stature high, he would go out to the mountains without an outer garment, having nothing on his feet below or above, and thus he would cut wood and make great loads, and thus he would carry them, cleaving the snow and sinking into it, so much so that blood would flow and drop from the whole of the flesh of his feet, and even so he would not pay attention to them. And, when we learned from the holy man about such severity, inasmuch as we were acquainted with him from his childhood[1] and with the family (γένος) of the blessed Mare, we used to admonish him earnestly to accomodate himself to the will of his spiritual father. But he fell on his face weeping and saying, « Forgive me, my fathers; the body has not received what the contumacy of its arrogant behaviour against the soul deserves, and I have not yet done to it

1. Perhaps we should read ܛܠܝܘܬܢ ('our childhood'); see p. 428, n. 1.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *A 98 r° b.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *B 184 r° a
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1. B [illegible] for [illegible]. — 2. B om. — 3. B om. [illegible]. — 4. B [illegible] — 5. B [illegible] — 6. B [illegible] (sic) [illegible]. — 7. B [illegible]. — 8. B [illegible].

anything adequate to my sins and the vices in my soul which arise from the body; but I am contriving means to bring it into subjection and subdue it, that even now it may cease injuring my soul », with many similar things which he would repeat to us with affliction and with tears; so that, when we were hearing them, we were surprised at the earnestness of his will and the affliction of his mind. But, when he had completed five years with that blessed man, since he was still being constantly pestered by his parents and by his kin (γένος), for this reason he determined to remove completely from parents and kin (γένος) and from all acquaintances, insomuch that, having asked for prayer and release from the blessed man his master, he set out on his journey and departed from all the countries of Syria, and came to the countries of Egypt and Thebais; and thenceforth he used to go to and fro in the desert of the saints, and he would betake himself to certain great men and solitaries, and ask for their prayers, and eagerly observe their practices, and set himself to imitate their labours with all his soul, insomuch that after these things he gave himself to the life of a recluse in one of the deserts; and thus he thenceforth went on distinguishing himself

¹ܕܥܡ̈ܠܐ ܩܫ̈ܝܬܐ¹ ܢܓܝܪ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܫܡܠܝ² ܠܗ ܒܐܓܘܢܐ ܗܢܐ ܐܝܟ ܫ̈ܢܝܐ
ܚܡܫܬܥܣܪܐ. ܫܓܘܫܝܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܥܠܬ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܡܕܝܢܬܐ ܩܡ
ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܣܓܝ̈ܐܐ *ܢܬܪܕܘܢ ܘܢܬܛܪܕܘܢ ܡܢ ܕܘܟ̈ܝܬܗܘܢ. ܐܢܫܝܢ ܕܠܐ *A 98 v° a.
ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܕܢܬܚܠܛܘܢ ܒܫܘܬܦܘܬܐ ܕܟܠܩܝܕܘܢܝܬܐ. ܐܬܡܛܝܘ³ ܕܝܢ ܐܦ ܠܘܬ
ܠܘܬܗ ܕܛܘܒܢܐ ܡܪܐ. ܘܟܕ ⁴ܐܥܫܢܘ ܥܠܘܗܝ⁴ ܘܠܐ ܐܬܪܟܢ ܠܫܘܬܦܘܬܗܘܢ. ܒܪܕܘܦܝܐ
ܐܦܩܘܗ ܐܦ ܠܗ ܡܢ ܡܟܝܢܬܗ. ܘܡܢ ܥܠܬܐ ܕܐܝܟ⁵ ܗܕܐ. ܣܚܦܐ ܪܘܡܚܐ
¹ܠܡܣܩܬܐ ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ ܦܠܚܐ ܠܒܗ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܡܟܣܢܘܬܐ⁶ ܩܫܝܬܐ
ܕܡ̈ܠܟܐ⁵ ܢܦܩ ܢܦܫܗ. ܘܣܠܩ ܘܡܛܐ⁵ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ. ܥܠ ¹ܕܝܢ
ܡܥܠܢܗ⁷ ܕܛܘܒܢܐ ܠܘܬ ܡ̈ܠܟܐ ܘܡܠܟܬܐ: ܘܡܩܪܒܢܘܬܐ⁸ ܩܫܝܬܐ ܕܥܡܗܘܢ:
ܘܡ̈ܠܐ⁸ ܕܨܥܪܗܘܢ: ܘܡܪܚܘܬܗ⁸ ܘܫܘܝܛܘܬܗ ܗܝ ܕܠܘܬܗܘܢ. ܗܕܐ ܠܐ ܐܨܛܒܝܢ
ܠܢ ܕܢܬܟܬܒ* ܒܬܫܥܝܬܐ ܕܝܠܗ⁹ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܡܛܠ *B 184 r° b.

1. B ܩܫ̈ܝܬܐ ܕܥܡ̈ܠܐ. — 2. B ܫܡܠܝ. — 3. B ܐܬܚܦܛܘ. — 4. B ܐܥܫܢܘ ܥܠܘܗܝ. — 5. B om. — 6. B ܠܒܗ ܫܠܛ ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ ܠܡܣܩ. ܘܠܡܟܣܢܘܬܐ. — 7. B ܡܥܠܢܗ ܕܝܢ. — 8. B ܕܠܐ for ܘ. — 9. B ins. ܗܘܐ.

by laborious practices for a long period of time. And, when he had completed about 15 years in this conflict (ἀγών), a great disturbance arose in the city of Alexandria on account of the faith[1], insomuch that many were expelled and driven from their places, men who would not consent to conform to the Chalcedonian communion. And they came even to the blessed Mare himself; and, when they had pressed him greatly and he did not acquiesce in their communion, they drove him also out and expelled him from his cell. And from such a reason as this he was seized by a vehement desire to go up to Constantinople, so that he applied[2] himself to dealing a severe reproof to the king and queen; and he went up and reached the royal city. But with regard to the blessed man's entry into the presence of the king and queen, and the rough character of his meeting with them, and the insulting words which he addressed to them, and his audacity and his contemptuous conduct moreover to them of this we have not thought it well to make a written record[3] in the history of his life not only on account

1. This must refer to the events of 536, which dates his stay in Egypt circ. 521-36, his life with Paul circ. 516-21, and his birth circ. 486: but I cannot reconcile this with J. having known him from his childhood. 15 years must be too much, for in 521 J. was a boy of 14 in the convent of Maro (see Introd.) — 2. We require rather 'might apply': but the text cannot be otherwise rendered. — 3. The Syr. is hardly grammatical, but the sense is clear.

ܡܫܡܠܝܘܬܗܘܢ. ܘܒܙܚܐ ܘܡܫܝܛܘܬܐ ܕܗܘܬ ܡܢܗ ܠܘܬ ܐܚܝܕܝ ܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܐܦ[1] ܡܛܠ
ܕܠܡܐ ܘܐܦ ܐܠܘ ܐܬܟܬܒ. ܥܣܩ ܗܘܐ ܘܠܐ[2] ܙܥܘܪ ܠܡܗܝܡܢܘ ܗܘܐ ܠܫܡܘܥܘܬܗܘܢ ܥܠ
ܦܫܝܩܐܝܬ. ܕܢܬܐܡܪܢ ܠܡܠܟܐ ܗܘܝ ܕܐܚܝܕܝ * ܠܗ ܫܘܠܛܢܗ ܕܥܠܡܐ ܟܠܗ ܐܚܝܕܝ
ܡܫܬܟܚܢܐ ܕܢܬܡܠܠܢ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܐ ܥܠ ܐܢܫܐ ܫܝܛܐ ܘܡܣܟܢܐ. ܟܕ ܓܝܪ
ܒܩܫܝܘܬܐ[3] ܘܡܦܩܣܬܐ ܕܐܝܟ ܗܕܐ: ܗܘ ܕܐܦ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ ܩܢܐ ܗܘܐ ܠܗ: ܐܟܣ
ܡܠܟܘܬܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪܢ ܠܬܪܝܗܘܢ ܡܠܟܐ. ܗܢܘܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
ܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܥܘܫܢܐ ܕܒܕܚܠܬܐ ܡܟܝܟܐ ܡܢܗ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܓܒܪܐ ܪܒܐ ܘܐܝܚܝܕܝܐ
ܓܡܝܪܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܚܙܘ ܦܪܗܣܝܐ[4] ܕܡܡܠܠܗ. ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܘܠܐ ܕܚܠܬܐ ܡܟܣ
ܘܐܟܣ ܘܟܢܝ. ܟܕ ܠܐ ܬܓܐ ܐܪܗܒܗ ܘܠܐ ܐܬܝܩܪ ܐܪܓܘܢܐ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܢܐ ܒܫܪܪܐ
ܐܠܗܝܐ ܦܝܠܘܣܘܦܐ ܪܘܚܢܝܐ[5]. ܟܕ ܠܒܘܫܗ ܐܝܟܢܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܩܕܡ ܡܠܠ
ܪܫܡܢ. ܣܢܐ ܒܐܘܬܡܗ ܕܓܡ ܕܪ̈ܩܥܐ ܕܬܘܡܝ ܣܢܝܬܐ ܘܡܫܚܠܦܬܐ ܕܦܪ̈ܝܫܝܢ ܡܢ
ܚܕ̈ܕܐ[6]. ܘܡܥܒܕܢܘܬ ܕܕܘܩܝܗܘܢ ܕܒܗ ܒܚܒܠ̈ܐ ܣܢܝ̈ܐ ܕܣܥܪܐ ܘܕܥܡܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ

1. B om. — 2. B ܕܠܐ ܣܓܝ : ܟܕ ܠܗ ܘܠܐ ܐܠܗܘܬܐ A om. ܀ — 3. A om. ܘ B ܦܪܗܣܝܐ. — 4. B ܡܬܚܡܝܢ. ܕܝܠܗ ܦܪܗܣܝܐ — 5. B ܪܘܚܢܐ. — 6. B ܗܘܐ ܕܦܪܝܫܝܢ ܘܡܫܚܠܦܬܐ ܣܢܝܬܐ ܘܕܘܩܝܐ.

of their violence[1], and the insults and the contemptuous conduct which he used toward the rulers of the world, but further also because perhaps, even if they had been written, the difficulty of believing among the hearers would be very great and not small, that these things could easily be said not only to kings, the holders of the power of this world, but even also to contemptible and mean persons. But, when he sternly rebuked the royal pair as we have said with[2] such freedom (παῤῥησία) and sternness, which he had indeed possessed from his boyhood, they as by the grace of God accepted it from him humbly and with fear without violent action, as from a great man and a perfect solitary, especially because they saw the freedom (παῤῥησία) of his speech, that he spoke and rebuked and reproved courageously and without fear, not being frightened by the crown or alarmed by the purple, and they said, « This man is in truth a spiritual philosopher »; his dress being as we described it above, hideous through the patching together of unsightly and ill-matched rags differing from one another, and fastenings whereby they were joined together by unsightly cords of hair and of wool, insomuch that

1. The sense shows that the violence of the insults is meant, but acc. to the grammar it would be easier to refer it to the king and queen. — 2. Mss. om.

B 184 v a. A 99 r° a. ܠܐ ܠܬܪܬܝܢ ܐܘ ܠܬܠܬ ܨܒܥܢ ܒܐܘܪܟܐ܂ ܗܘܐ ܗܟܢܐ ܕܠܡܣܟܢܐ ܕܡܬܒܨܪܘܬܗ.
ܐܢܫܐ ܕܐܦ ܠܐ ܐܬܚܙܝ ܚܕ[1] ܡܢ ܡܣܟܢܐ ܒܨܝܪܐ ܒܥܠܡܐ. ܕܠܒܝܫ ܠܗܘܢ ܐܘ
ܛܟ ܡܬܛܦܝܣ ܗܘܐ ܠܡܠܒܫܘ ܐܢܘܢ ܠܥܠܡ. ܐܦ ܠܐ[2] ܐܠܘ ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ
ܡܕܡ ܠܡܟܣܝܘ ܥܪܛܠܝܘܬܗ. ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܒܗܠܝܢ ܐܠܝܢ ܡܠܟܐ ܙܟܝܐ[2]. ܬܡܗ
ܐܬܕܡܪ ܒܗ ܒܣܓܝܐܘ[3]. ܘܝܗܒ ܠܗ ܫܘܘܕܝܐ ܕܡܕܡ ܕܦܩܕ ܠܗ ܢܥܒܕ. ܘܝܬܝܪܐܝܬ
ܡܠܟܬܐ[4] ܡܗܝܡܢܬܐ. ܐܝܟ ܕܠܓܒܪܐ ܪܒܐ ܘܙܕܝܩܐ ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܠܗ. ܘܡܬܒܥܝܐ ܗܘܬ ܠܗ
ܕܢܩܘܐ ܠܘܬܗ[5] ܒܦܠܛܝܢ ܕܝܠܗ. ܕܢܗܘܐ ܡܡܠܠ ܠܘܬܗ ܡܠܐ ܕܡܘܬܪܢܐ. ܘܟܕ
ܗܝ ܡܢ ܠܘܬ ܐܦܝܗ[6] ܗܠܝܢ ܡܬܒܥܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܠܩܘܒܠܐ[7] ܡܟܣܢܝܬܐ
ܘܡܥܢܝ ܠܘܬܗ[2] ܦܢܐ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܚܙܬ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣ ܠܗ. ܦܩܕܬ ܠܣܩܠܪܐ
ܕܝܠܗ ܫܠܝܐܝܬ. ܕܢܝܬܐ ܠܗ[8] ܩܢܛܢܪܐ[9] ܕܕܗܒܐ. ܟܕ ܣܒܪܐ ܗܘܬ ܕܬܪܟܟ
ܡܕܪܐ[10]. ܒܗܕܐ ܠܛܘܒܢܐ ܡܪܐ ܘܬܟܦܝܘܗܝ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܩܪܒܬܗ ܠܗ ܟܕ ܨܪܝܪ: ܘܫܪܝܬ
ܡܬܟܫܦܐ ܠܗ ܕܢܩܒܠܝܘܗܝ ܘܢܦܠܓ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܣܘܢܩܢܘܗܝ. ܘܟܕ[11] ܚܪ ܒܗ A 99 r° b.
ܥܒܝܐܝܬ. ܠܟܝܣܐ ܠܡܪܣܘܦܐ ܕܩܢܛܢܪܐ[12] ܚܒܫ ܐܚܕܗ. ܘܢܦܨܗ[2] ܘܫܕܝܗ ܥܠ

1. B ܚܕ. — 2. B om. — 3. B ܒܣܓܝܐܘܬܐ. — 4. B ins. ܘ ܐܦ. — 5. B ins. ܠܗ. — 6. B ܐܦܘܗܝ. — 7. B ܠܩܘܒܠܐ ܕܟܣܢܝܬܐ. — 8. A ܠܗ. — 9. B ܩܢܛܢܪܐ. — 10. B with points ā and e. — 11. B ܟܕ. — 12. B ܕܩܢܛܢܪܐ.

every aperture (?)[1] made by a fastening of his garments covered more than two or three fingers' lengths, insomuch that no mean poor man in the world was anywhere to be seen who was clothed in them or perhaps would ever consent to be clothed in them, not even if he had nothing to cover his nakedness. But, when the victorious king observed these things, he greatly wondered at him and gave him a promise that he would do for him whatever he commanded; and yet more the believing queen held him as a great and righteous man, and continued entreating him to remain with her in her palace (παλάτιον), that he might speak to her words of profit. And, while she on her side was making ⌜this request of him upon her face[2], he on the other hand answered her with stern reproofs. And, when she saw that he would not comply with her wishes, she quietly ordered her own treasurer (σακελλάριος) to bring her[3] a hundredweight (κεντηνάριον) of gold, thinking that by this she would soften the blessed Mare and make him yield. And, when it came and she offered it him bound up, and began entreating him to accept it and divide it between the poor and his needs, then after gazing sternly at it he grasped the bag (μαρσύπιον) containing the hundred-

1. ܠܩܘܒܠܐ should mean 'fork' or 'tongs'. The meaning perh. is that the rags parted from one another in the shape of a fork. — 2. B 'request of him for these things'. — 3. A 'him'.

ܛܘܪܐ ܠܐ ܙܥܘܪ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܗܪܐ ܪܒܐ ܢܐܚܘܕ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ¹ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܐ ܘܠܟܠ
ܕܚܙܝܘܗܝ¹. ܕܗܟܢܐ ܚܝܠܬܢ ܗܘܐ ܘܚܠܝܡ ܒܓܘܫܡܗ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܡܝܐ ܐܡܪܢ.
¹ܘܡܢ ܐܝܟ * ܕܠܐ ² ܢܦܫ ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܡܠܐ ܚܒܘܫܐ³ ܩܠܝܠܐ. ܗܟܢܐ ܙܪܩܗ⁴ ܗܘܐ ܠܒܪܚܩܐ. * B 184 v° b.
ܟܕ ܐܡܪ ܠܗ̇. ܕܟܣܦܟܝ ܥܡܟܝ ܢܗܘܐ ܠܐܒܕܢܐ. ܡܛܠ⁵ ܕܒܗ ܗܢܐ ܨܒܝܐ ܐܢܬܝ
ܠܡܢܣܝܘܬܝ⁶ ܘܠܡܒܙܚܘ ܒܝ. ܘܟܕ ܦܬܓܡ̈ܐ ܩܫ̈ܝܐ ܐܚܪ̈ܢܝܐ ܕܟܠܝܢܢ ܡܢ
ܠܡܟܬܒ ܦܢܝ ܠܗ̇. ܫܒܩܗ̇ ܘܢܦܩ. ܘܦܫܬ ܗܝ ܒܥܩܬܐ ܘܒܕܚܠܬܐ. ܘܬܡܝܗܐ ܗܘܬ ܗܝ
ܘܥܡܗ̇ ܟܠܗܘܢ ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܝܗ̇⁷. ܥܠ ܚܝܠܗ ܦܓܪܢܝܐ⁸ ܕܛܘܒܢܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܩܠܝܠ
ܗܘܐ⁹ ܠܡܫܕܝܘ ܕܗܘܬ ܠܐ ܐܬܚܫܒ ܠܗ ܕܡܬܩܠܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܢܫܕܝܘܗܝ. ܐܝܟܢܐ¹⁰
ܕܐܦ ܒܟܠܗ̇ ܦܠܛܝܢ ܘܒܟܠܗ̇ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܐܫܬܡܥܬ. ܘܡܬܐܡܪܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ
ܒܬܡܗܐ ܗܘܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܟܕ ܥܒܪ ܗܘܐ ܒܫܘܩܐ¹¹ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܐܦܝ̈ܘܗܝ
* ܒܐܪܥܐ ܚܬܝܬܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܦܣܩ ܒܪܥܝܢܗ. ܕܐܦܐ ܕܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܠܡܚܙܐ ܒܗ̇. ܠܐ * A 99 v° a.
ܢܚܙܐ. ܘܫܒܩܗ̇¹² ܡܢܗ̇. ܘܗܟܢܐ ܠܥܒܪܐ ܕܣܘܩܣ¹³ ܥܒܪ. ܘܠܛܘܪܐ ܕܠܡܥܪܒܐ
ܘܠܓܪܒܝܐ ܡܢܗ̇¹⁴ ܣܠܩ. ܐܝܟܐ ܕܐܦ ܒܗ ܡܥܪ̈ܬܐ ܐܝܬܝܗܝܢ. ܘܐܦ ܡܐܐ ܗܘܐ

1. B ܩܘܒܝܩܘܠܪ̈ܐ ܘܟܠܗܘܢ ܕܚܙܝܘܗܝ. — 2. B ܘܐܝܟ ܕܠܐ. 3. Mss. ܚܒܘܫܐ; corr. v. D. and L. — 4. B ܘܫܕܝܗܝ. — 5. B om. — 6. B ܠܡܢܣܝܘܬܢ. — 7. B ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܝܗ. — 8. B ܦܓܪܐ. — 9. B with points ă and ā. — 10. B ܗܝܕܝܢ. — 11. B pl. — 12. Mss. ܘܫܒܩܗ̇; om. prec. stop. — 13. B ܕܣܘܩܣ ܕܥܒܪ ܗܘܐ ܠܐ. — 14. B ܡܢܗ.

weight (κεντηνάριον) in one hand, and hurled it and threw it no small distance, so that all the chamberlains and everyone who saw it were seized with great astonishment, to think that he was so powerful and of such well-knit frame, as we stated at the beginning, and since he had flung [1] it to a distance just as if it were something full of light apples, saying to her, « 'Thy money go to perdition with thee' [2], because through this you wish to tempt me and mock me ». And after answering her with many other stern words which we refrain from recording he left her and went out; and she remained in distress and fear, and she and all her chamberlains as well were wondering at the blessed man's bodily strength, how he thought nothing of throwing a weight of a hundred pounds (λίτρα) of gold to such a distance, insomuch that the story was heard over the whole palace (παλάτιον) and over the whole of this city, and was spoken of with astonishment by many persons. When the blessed man was passing along a street of the city, his eyes were fixed on the ground, since he had determined in his mind never to see the face of men in it. And he left it; and so he went over to Sycae beyond the water [3], and climbed the mountain to the north-west of it, where

1. ܙܪܩ is not otherwise known, but the meaning is clear. — 2. Acts, VIII, 20. — 3. This passage shows the meaning of ܥܒܪܐ to be as above; see p. 387, n. 2 (cf. also p. 432, l. 5).

ܘܡܫܡܠܐ ܟܡܫܠܐ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ. ܟܕ ܡܢ ܥܣܒܐ ܕܒܪܐ[1] ܡܣܬܦܩܢܘܬܗ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ[2]. ܗܝ
ܕܝܢ ܡܠܟܬܐ ܡܛܠ ܕܡܗܝܡܢܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ ܘܝܕܥܐ[3] ܕܐܥܝܩܬܗ ܒܨܒܘܬܐ
ܕܩܢܛܝܢܪܐ[4]. ܒܥܬ ܥܠܘܗܝ ܒܚܦܝܛܘܬܐ. ܘܟܕ ܝܠܦܬ ܕܢܦܩ ܠܗ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ[5]:
B 185 r° a. ܘܒܥܒܪܐ * ܕܛܘܪܐ ܥܡܝܪ. ܫܕܪܬ ܡܢ ܪ̈ܝܫܐ ܕܡܩܪ̈ܒܢܘܗ̇[6] ܠܡܒܥܐ ܕܢܫܒܘܩ
ܠܗ̇. ܘܕܢܥܒܕܝܗ̇ ܕܢܣܒ[7] ܡܢܗ̇ ܡܕܡ ܕܣܢܝܩܘܬܗ. ܗܘ ܡܕܡ ܕܨܒܐ[8]. ܘܟܕ
ܣܓܝܐܬ ܥܡܠܘ ܘܒܥܩܬܐ ܐܫܟܚܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܘܟܬܐ ܠܕܘܟܬܐ ܡܫܢܐ
ܗܘܐ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܒܥܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܬܦܩܕܘ. ܘܟܕ ܠܒܥܘܬܗܘܢ ܠܓܡܪ[9]
ܠܐ ܐܬܪܦܝ. ܫܕܪ ܠܗ̇ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܕܠܐ ܬܚܫܒܝܢ ܕܩܢܝܐ ܐܢܬܝ[10] ܡܕܡ ܕܡܣܬܢܩܝܢ
A 99 v° b. * ܠܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܐܝܬ ܒܟܝ. ܘܟܕ ܗܦܟܘ[11]
ܗܢܘܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܘܝܕܥܬ ܐܝܟܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܫܕܪܬ ܬܘܒ ܬܘܒ. ܘܡܟܝܠ
ܟܠ ܝܘܡ. ܡܗܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܛܘܒܢܐ. ܘܐܠܨ ܕܢܫܢܐ ܠܕܘܟܝܬܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ.
ܘܬܘܒ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܥܩܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܟܝܠ ܣܓܝܐ̈ܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܠܡܣܒ
ܗܘܘ[12] ܕܢܩܒܠܘܢ ܨܠܘܬܗ[13]. ܒܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ ܕܗܡܝܢ ܠܚܙܬܐ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܡܬܕܡܪܝܢ

1. A ܕܒܪ̈ܐ (see p. 433, l. 6). — 2. B ܡܣܬܦܩܢܘܬܗ ܗܘܐ ܡܫܟܚ. — 3. B ܘܝܕܥܬ. — 4. B ܕܩܢܛܢܪܐ. — 5. B ins. ܠܗ̇. — 6. B ܠܗܘܢ (ܘ written under ܢ) ܕܡܩܪ̈ܒܢܘܗܝ. — 7. B ܕܢܣܒ ܕܢܥܒܕܝܗ̇ ܘܠܗ̇. — 8. B ܕܨܒܐ ܗܘ ܗܘ. — 9. B ܠܓܡܪ ܠܒܥܘܬܗܘܢ. — 10. A ܐܢܬ. — 11. B om. — 12. B ܠܗܘܢ ܗܘܘ ܣܓܝ̈ܐܐ ܘܐܬܝܢ. — 13. B pl.

there are also graves; and there he resided and performed the labour of his practices, satisfying his needs with wild herbs. But the queen, because she was a believer and knew that she had distressed him in the matter of the hundredweight of gold (κεντηνάριον), made careful search for him; and on learning that he had left the city and was dwelling on the other side among the mountains sent some of her most distinguished chamberlains to entreat him to forgive her, and as a favour to herself to receive from her something that his needs required, whatever he wished. And, having taken much trouble and with difficulty discovered him, because he used to move from place to place, they delivered an earnest request to him as they had been ordered, and, absolutely refusing to grant their request, he sent her a message through them, « Think not that you possess anything which God's bondmen need, except religion if it exists in you ». And, when those who were sent came back again and she learned where he was, she sent yet again; and thenceforth they used to pester the blessed man every day; and he was compelled to remove to other places; and again they would find it out and discover him. And thenceforth many persons used to repair to him to receive his prayer; and they were specially astonished at seeing his

[illegible] [1] [illegible]
[illegible] [2] [illegible] [3] [illegible]
[illegible] [4] [illegible]
[illegible] [5] [illegible]
[illegible] [6] [illegible] *B 185 r° b
[illegible] [7] [illegible] *A 100 r° a
[illegible] [8] [illegible] [9] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [10] [illegible] [11]
[illegible]
[illegible] [12] [illegible] [13]

1. B [illegible]. — 2. B [illegible]. — 3. B [illegible]. — 4. B [illegible]. — 5. B [illegible]. — 6. B [illegible]. — 7. B om. — 8. B pl. — 9. B [illegible]. — 10. B [illegible]. — 11. B [illegible]. — 12. B [illegible]. — 13. B [illegible].

unsightly clothing. And he asked and palm-leaves were brought to him, out of which he supplied his needs by the work of his hands, since he absolutely refused to allow anything to enter his mouth except from the labour of his hands. And, if he was prevented from working with his hands on account of those who came to and fro to him, he would go two and three days, and sometimes even a whole week, and then taste bread, except wild herbs[1]; and sometimes he would feed on the berries of the bushes, and sometimes on the nuts of the trees. But in the winter-time he was compelled to put up a hut for himself on one of these heights, and shelter himself in it from the severity of the winter. And, while he was thus dwelling peacefully on these mountains, Satan the hater of good things did not overlook it and leave him untried, but he set up robbers (λῃστής) against him, ten men, who, having seen the chamberlains and the other great senators (συγκλητικός) coming to and fro to the blessed man, thought that he was receiving gold and storing it in his hut; and so in the middle of the night they fell upon him and surrounded him, and they flung out their hands to

1. Sic syr. The meaning appy. is that during the week he ate herbs only.

ܘܢܐܣܪܘܢܝܗܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܝܟ ܚܝܠܬܢ ܡܢܗܘܢ. ܦܠܛܗ ¹ܠܐܝܕܝܗܘܢ ܡܢܗ ܐܝܟ[1]
ܕܟܪ̈ܝܗܐ ܘܡܫܬܢܩܐ. ܘܡܬܟܫܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܟܕ ܐܡܪ. ܕܠܐ ܒܢ̈ܝ ܠܐ ܬܘܒܕܘܢ ܢܦܫܟܘܢ.[2]
ܡܛܠ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܠܡܣܟܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ. ܐܡܪܘ ܠܗ. ܕܐܢ ܠܐ ܝܗܒ ܐܢܬ ܠܢ
ܕܗܒܐ ܕܡܫܕܪܐ ܠܟ ܡܠܟܬܐ ܡܚܕܐ ܩܛܠܝܢ ܚܢܢ ܠܟ. ܐܦܢܝ ܕܝܢ ܠܗܘܢ
A 100 r° b. ܦܬܓܡܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܕܣܒܘ ܒܢ̈ܝ[3] ܕܠܝ ܕܗܒܐ ܠܐ * ܦܘܛܐ[4] ܡܢ ܡܠܟܬܐ
ܘܠܐ ܡܢ ܐܚܪ̈ܢܐ[5] ܐܫܬܕܪ. ܘܐܠܘ ܕܗܒܐ ܪܓܐ ܗܘܝܬ. ܗܪܟܐ ܠܐ ܝܬܒ ܗܘܝܬ. ܘܟܕ
ܗܠܝܢ ܐܡܪ. ܗܦܟ ܚܕ ܒܚܘܛܪܐ ܘܡܚܝܗܝ ܡܚܘܬܐ. ܘܟܪܟܘܗܝ ܟܠܗܘܢ. ܟܕ
B 185 v° a. ܐܦ[1] ܣܝܦܝܗܘܢ ܫܡܝܛܘ[6]. ܘܟܕ ܚܙܐ ܕܫܡܘ ܠܗܘܢ[7] ܠܡܩܛܠܗ: * ܘܒܒܥܘܬܐ
ܒܩ̈ܠܐ ܢܝܚ̈ܬܐ ܠܐ ܪܟܢ ܐܢܘܢ. ܚܪ ܠܩܘܒܠܗ ܗܘ ܚܕ ܕܐܚܝܕ[8] ܗܘܐ ܚܘܛܪܐ.
ܘܐܚܕܗ ܘܫܡܛܗ ¹ܠܚܘܛܪܐ ܡܢ ܐܝܕܗ[9]. ܘܐܚܕܗ ܒܣܥܪܗ ܒܚܕܐ ܐܝܕܗ.
ܘܫܕܝܗܝ ܥܠ ܐܦ̈ܘܗܝ. ܘܪܗܛ ܐܚܪܢܐ ¹ܕܢܡܚܝܘܗܝ ܒܣܝܦܐ. ܘܡܚܝܗܝ ܗܘ[10]
ܒܚܘܛܪܐ ܘܟܠܝܗ. ܘܢܦܠ ܣܝܦܗ ܘܐܚܕܗ ܘܫܕܝܗܝ ܠܥܠ ܡܢ ܚܒܪܗ. ܘܠܬܠܬܐ[11]
ܘܠܐܪܒܥܐ. ܘܟܕ ܚܙܘ ܗܠܝܢ ܐܚܪ̈ܢܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕ. ܘܪܗܛܘ ܠܒܪܝܬܐ.

1. B ܐܝܟ ܕܝܢ ܐܝܟ ܡܢܗܘܢ ܠܐܝܕܝܗܘܢ. — 2. B ܢܦܫܬܟܘܢ. — 3. B ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܫܩܠܘ ܒܢ̈ܝ. — 4. B om. — 5. B. ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܢܫ. — 6. B ܫܡܝܛܝܢ. 7. A om. — 8. B ܐܚܝܕ. — 9. B ܗܘܐ ܒܐܝܕܗ ܠܚܘܛܪܐ. — 10. B ܒܣܝܦܐ. ܘܡܚܝܗܝ ܗܘ ܕܝܢ. — 11. A ܘܠܬܠܬܐ.

seize him and bind him. But he, being stronger than they, threw their hands off him as if they were sick and tortured (?)[1] men, and he went on entreating them, saying, « Nay, my sons, do not lose your soul. Why do you seek me the poor man? » But they on their side said to him : « Unless you give us the gold which the queen is sending you, we will kill you at once. » But he returned them answer, saying : « Take it, my sons, that to me no gold has ever (ποτέ) been sent by the queen, or by others. And, if I desired gold, I should not be residing here ». When he had said these words, one came back with a club and gave him a severe blow, and they all surrounded him, having also drawn their swords. And, when he saw that they had set themselves to kill him, and he did not mollify them by entreating them with gentle words, he looked straight at the one who was holding the club, and seized and dragged the club out of his hand; and he seized his hair with one hand, and threw him on his face. And another ran up to smite him with the sword, and he on his side smote him with the club, and stopped him; and his sword fell and he took hold of him, and threw him on the top of his companion, and the third, and the fourth. When

1. This seems to be corrupt, but both mss. have it.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *A 100 v° a.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *B 185 v° b.
[illegible]
[illegible]

1. B om. — 2. B [illegible]. — 3. Mss. om. — 4. B [illegible]. — 5. B om. [illegible]. — 6. B [illegible]. — 7. B [illegible]. — 8. B ins. [illegible]. — 9. B [illegible]. — 10. B ins. [illegible].

the others saw it they began to run away, and he ran after them; and he overtook three more of them; and of every man whom he smote with the club he made himself master; and thus he mastered seven of them. And he returned and bound the seven of them, and set them in a row, and he collected their swords and their clubs, and placed them together on one side; and he sat down and jeered at them saying: « I begged you, my sons, saying, ‘Leave me alone’, and ‘Why do you seek the poor man?’ And I was distressed that you did not comply with my request. And now, my sons, rest and be quiet till the morning ». And, lying as they were bound and disgraced, they went on adjuring him to release them and to be merciful to them, and not to deliver them up. But he on his side went on jeering at their valour, and saying to them: « Learn never again to trust to your valour, and do not at any time (ποτέ) despise and look down upon a poor man ». And, when he had been admonishing them till the morning, those also who came to him saw them, and they went on threatening to deliver them up to the prefect (ὕπαρχος). But he on his side would not consent, but released them and sent them away with much advice and admonition; but their clubs and their swords he took from them. But three of them ran away and escaped

ܠܓܒܪ ܡܕܝܢܬܐ. ܟܠܗ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܙܬ ܘܐܬܕܡܪܬ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ. ܟܕ[1] ܗܠܝܢ
ܗܘܬ ܐܫܬܡܥܬ[2]: ܠܡܠܟܐ[3] ܘܠܗܘܦܪܟܐ[3] ܘܠܫܪܟܐ [1]ܕܣܘܢܩܠܝܛܝܩܘܣ ܐܬܕܡܪܘ[4].
*A 100 v° b. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܗ[5] ܘܡܡܠܠܝܢ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ[5]. ܝܬܝܪܐܝܬ. ܐܬܐ ܕܝܢ
ܠܘܬ[5] ܐܘܦ ܩܘܒܝܩܠܪܐ[6]. ܘܟܕ ܚܙܐ ܣܦܣܪܐ ܘܚܘܛܪܐ ܘܝܠܦ ܥܠ ܫܪܟܐ ܐܬܕܡܪ.
ܫܩܠ ܕܝܢ ܠܣܦܣܪܐ ܘܠܚܘܛܪܐ. ܘܐܥܠ ܚܘܝ [1]ܠܡܠܟܬܐ ܘܠܡܠܟܐ. ܘܟܕ ܚܙܘ
ܐܡܪܘ[7]. ܕܗܪܟܐ ܠܒܪ ܡܢ ܚܝܠܐ ܕܨܠܘܬܐ ܘܚܝܠܐ[8] ܕܕܪܥܐ[3] ܐܬܒܥܝ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܢܝܐ
ܣܓܝܐܬܐ ܒܗܠܝܢ ܛܘܪܐ ܥܡܪ ܗܘܐ ܘܡܬܝܚܕ ܒܥܒܕܐ ܕܡܝܬܪܬܐ. ܘܡܬܐܠܨ ܗܘܐ
ܒܣܢܝܩܘܬܐ ܕܦܓܪܗ. ܡܛܠ ܗܘ ܕܥܒܕ ܐܝܕܘܗܝ ܠܣܢܝܩܘܬܗ ܘܠܡܩܒܠܘܬ ܐܚܐ ܡܣܟܢܐ
ܠܐ ܣܦܩ ܗܘܐ. ܘܐܦ ܕܦܣܩ ܗܘܐ ܠܗ ܒܪܥܝܢܗ. ܕܡܢ ܥܡܠܐ ܘܕܘܥܬܐ ܗܢܘ
ܕܝܢ ܡܢ ܚܛܗܐ ܕܐܚܪܢܐ ܡܡ ܠܐ ܢܬܬܪܣܐ[9]. ܟܕ ܕܝܢ[1] ܡܬܟܪܟ ܒܛܘܪܐ ܗܠܝܢ
ܘܒܝܢܬ[10] ܦܪܘܐܣܛܝܐ. ܚܙܐ ܠܦܪܘܐܣܛܝܘܢ[11] ܗܢܐ ܕܫܦܝܪ ܠܫܠܝܐ. ܘܐܬܚܫܒ ܕܐܢ

1. B ܟܕ ܗܘ. — 2. B ܐܫܬܡܥܬ. — 3. B pl. — 4. B ܗܘܘ ܐܬܕܡܪܘ ܕܣܘܢܩܠܝܛܝܩܘܣ. — 5. B om. — 6. B ܩܘܒܝܩܘܠܪܐ ܠܘܬ. — 7. B ܐܡܪ ܘܗܘ ܟܕ ܚܙܐ. ܠܡܠܟܬܐ ܘܠܡܠܟܐ. — 8. B ܘܐܦ for ܘ. — 9. A ܢܬܬܪܣܐ. — 10. B ܒܝܢ. — 11. B ܠܦܪܘܐܣܛܝܘܢ.

from his hands. When these things had thus fallen out, and it had become known to the king and the prefect (ὕπαρχος) and the rest of the senators (συγκλητικός), these wondered at him and spoke much about him. Moreover there came a chamberlain also as well; and on seeing the swords and the clubs and learning about the rest he was surprised; and he took the swords and the clubs, and brought them in and showed them to the queen and the king; and on seeing them they said : « Here besides power of prayer power of arm was also required ». And, when he had for many years[1] been dwelling on these mountains in this way and distinguishing himself by excellent practices, he was hard pressed by his bodily requirements through the fact that the work of his hands was not sufficient for his requirements and for hospitality to poor brothers, and further that he had determined in his mind never to support himself on the labour and sweat, that is on the sins, of others[2]. And, while he was going about on these mountains and among the villas (προάστειον), he saw a villa[3] suited for a life of retreat, and he considered that, if he performed spiritual employment in it, it would

1. As he died in 542/3 (p. 437, 438) and came to Constantinople not earlier than 536 (p. 428, n. 1), if he really lived 5 years in the villa (p. 437), he cannot have been more than one year on the mountains. — 2. Cf. p. 175. — 3. V. D. and L. render 'hanc villam', and infer that J. was writing in the villa; but ܗܢܐ is only the weak antecedent.

ܦܘܠܚܢܐ ܐܝܕܝܐ ܒܗ ܗܘܐ ܡܫܟܚܢܐ. ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܗ. ܘܐܦ ܠܬܫܡܫܬܐ * ܕܣܢܝܩܘܬܐ *B 186 r° a.
ܘܠܦܘܠܚܢܐ ܕܣܢܝܩܘܬܐ ܕܚܫܚܬܗ. ܘܗܟܢܐ ܐܡܪ[1] ܠܚܕ ܡܢ ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܐ. ܘܙܒܢܗ
ܡܢ ܐܚܪܢܐ ܩܘܒܝܩܠܪܐ[1] ܒܚܡܫ ܠܝܛܪ̈ܐ[2]. ܕܕܗܒܐ * ܘܡܟܝܠ ܙܪܥ ܗܘܐ ܒܗ[3] ܘܚܨܕ. *A 101 r° a.
ܘܡܣܦܩ ܗܘܐ ܣܘܢܩܢܗ ܕܝܠܗ[4] ܘܕܫܪܟܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ[5] ܕܐܬܝܢ ܠܘܬܗ ܘܕܡܣܟܢ̈ܐ[6]. ܘܟܕ ܫܠܡ
ܚܡܫ ܫܢ̈ܝܢ ܒܗ. ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܐܢܫ̈ܐ ܕܪܘܪ̈ܒܢܐ ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܕܐܬܝܢ[7] ܠܘܬܗ. ܗܘܐ
ܫܘܪܝܐ ܕܡܘܬܢܐ ܗܘ ܪܒܐ. ܒܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܬܠܬ. ܘܟܕ ܒܥܡ̈ܠܐ ܪܘܚ̈ܢܝܐ
ܚܝ̈ܠܬܢܐ ܡܬܕܒܪ ܗܘܐ: ܘܡܫܥܒܕܢܐ ܕܐܪܥܐ ܠܣܢܝܩܘܬܐ ܕܦܓܪܗ ܘܫܥܒܕ
ܗܘܐ ܘܡܟܣܢ[8]: ܘܒܡܠܦܢܘܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܕܟܬܒ̈ܐ ܐܠܗ̈ܝܐ ܠܟܠ ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ
ܠܘܬܗ ܡܟܣ ܗܘܐ ܘܡܪܬܐ ܘܡܠܦ: ܘܒܚܝܠܬܢܘܬܐ ܠܘܬ[9] ܡ̈ܠܟܐ ܡܟܚܫ ܗܘܐ
ܒܦܪܗܣܝܐ ܣܓܝܐܬܐ[10] ܕܠܐ ܕܚܠܬܐ: ܘܟܠܢܫ ܡܬܕܡܪ ܗܘܐ[11]
ܗܘܐ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܘܒܥܒ̈ܕܘܗܝ: ܘܒܡ̈ܠܘܗܝ: ܘܒܚܝܠܬܢܘܬܐ[12] ܕܢܦܫܗ ܥܡ ܕܦܓܪܗ
ܘܥܡ ܚܘܫ̈ܒܘܗܝ. ܗܝܕܝܢ ܒܐܒܕܢܐ ܕܡܘܬܢܐ ܫܠܝܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܠܥܠ

1. B ܩܘܒܝܩܠܪܐ ܐܚܪܢܐ ܐܡܪ ܠܚܕ ܡܢ ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܐ: ܘܙܒܢܗ ܡܢ ܐܚܪܢܐ ܩܘܒܝܩܠܪܐ. — 2. B ins. ܕܕܗܒܐ. — 3. B ܒܗ. — 4. B om. — 5. B ܗܘܘ ܕܐܬܝܢ ܕܐܚܪ̈ܢܐ. — 6. B ܐܦ for ܘ. — 7. B ܗܘܘ ܕܐܬܝܢ ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ. — 8. B ins. ܠܗ. — 9. B ܕ. — 10. B ܒܦܪܗܣܝܐ. — 11. B ܡܬܕܡܪܝܢ. — 12. B ܘܒܚܝܠܬܢܘܬܐ (sic).

suit him for manual labour also as well and for the employment of providing for his necessary requirements. And so he spoke to one of the chamberlains[1], and he bought it from another chamberlain for five pounds (λίτρα) of gold[2], and thenceforth he used to sow and reap in it, and supply his own private needs and those of those of the other people who used to visit him, and of the poor. And, when he had completed five years in it, while many persons among the magnates and others used to visit him, there happened the beginning of the great plague in the year eight hundred and fifty-three[3]; and, while he was practising mighty spiritual labours, and subduing his body and bringing it into subjection[4] by tilling the ground for his necessary bodily requirements, and was reproving and admonishing and teaching all who visited him by the spiritual teaching of the divine scriptures, and stoutly always reproving the king and queen with great freedom (παῤῥησία) without fear, and everyone marvelled at his teaching and at his deeds and at his words, and at the stoutness of his soul in addition to that of his body and in addition to his thoughts[5], then by the sudden destruction of the plague, as

1. From *H. E.*, II, 41, it seems probable that this was Callinicus, afterwards *praep. sacri cubiculi*; see p. 438, n. 2. (Dyakonov, p. 85). — 2. Circ. £ 225 = fr. 5625. — 3. 542. — 4. 1 Cor., IX, 27. — 5. Sic syr.

ܐܬܐܡܪ. ܟܠܢܫ ܡܬܕܘܕ¹ ܗܘܐ ܘܡܬܦܠܓ ܗܘܐ ܘܡܬܥܪܒܠ². ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܗܘ
A 101 r b ܛܘܒܢܐ. ܒܐܒܠܐ ܘܒܥܩܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܥܒܪ ܗܘܐ. ܘܒܨܠܘܬܐ ܐܡܝܢܬܐ ܘܒܒܥܘܬܐ
ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܬܥܢܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܫܐܠ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܐܬܓܠܝܬ ܠܗ ܥܠ ܡܦܩܢܗ
ܐܦ ܕܝܠܗ ܡܢ³ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܩܠܝܠ. ܗܝܕܝܢ ܚܦܝܛܐܝܬ ܫܕܪ ܠܘܬ ܪ̈ܫܢܐ ܕܦܠܛܝܢ.
B 186 r° b. ܕܢܫܕܪܘܢ ܠܗ ܐܘܡܢܐ ܘܢܦܩܬܐ ܕܢܥܒܕ ܩܒܪܐ ܕܐܟ̈ܣܢܝܐ ܘܐܦ ܕܝܠܗ. ܘܡܢ ܕܐܫܬܕܪܘ⁴
ܠܗ ܐܘܡܢܐ⁵ ܘܢܦܩܬܐ. ܘܐ̈ܢܫܐ ܕܢܩܘܡܘܢ ܥܠ ܥܒܕܐ. ܒܩܠܝܠ ܝܘܡ̈ܬܐ ܒܢܐ
ܗܘܐ ܠܗܠܝܢ ܬܪ̈ܝܢ ܒ̈ܬܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܡܩܒܪ̈ܐ³ ܕܐܟ̈ܣܢܝܐ. ܘܫܡܠܝ ܐܣܛ̈ܘܐ. ܘܒܢܐ
ܘܐܦ⁶ ܒܝܬ ܣܗ̈ܕܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܥܒܕ⁷ ܐܦ ܠܗ⁸ ܓܘܫܐ⁹. ܗܘ ܕܒܗ ܐܫܬܘܝ¹⁰
ܕܢܬܬܣܝܡ. ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܠܝܗ ܠܥܒܕܐ: ܘܝܕܥ ܕܩܪܒ ܝܘܡܐ ܕܐܬܐܡܪ¹¹ ܠܗ
ܒܓܠܝܢܐ ܥܠ ܫܘܠܡܗ¹². ܗܝܕܝܢ ܟܕ ܦܬܝܚܐ ܓܘܫܐ¹³ ܗܘ ܕܛܝܒ ܠܗ ܕܒܗ
ܢܬܬܣܝܡ. ܟܕ ܒܪܟ¹⁴ ܘܡܨܠܐ ܥܠ ܐܦ̈ܝ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܕܒܢ̈ܝ ܐܢܫܐ¹⁵. ܒܝܘܡܐ

1. B ܡܬܕܘܕܐ. — 2. B ܗܘܐ ܘܡܬܥܪܒܠܝܢ. — 3. B om. — 4. B ܐܫܬܕܪ. — 5. B sing. — 6. B ܐܦ. — 7. Mss. ܘܥܒܕܗ. — 8. B ܠܗ. — 9. Mss. pl. — 10. B ins. ܗܘܐ. — 11. B ܕܐܬܐܡܪ ܗܘܐ. — 12. B ܡܦܩܢܗ ܡܢ ܥܠܡܐ. — 13. B marg. (alia manu) ܩܒܪܐ ܕܝܢ. — 14. B ins. ܥܠ ܒܘܪ̈ܟܘܗܝ. — 15. B ܒܢܝܢܫܐ.

has been stated above, everyone was in perturbation and doubt and confusion, insomuch that the blessed man passed his time in affliction and great sorrow, and occupied himself with constant prayer and petition to God, while he asked of God, and a revelation was made to him about his own personal departure also after a short time. Then he sent a pressing message to the chief men of the palace (παλάτιον), asking them to send him craftsmen and supplies that he might make a tomb for strangers and also for himself. And, when the craftsmen and the supplies had been sent to him, and men to superintend the work, in a few days he built these two great houses, the strangers' tombs, and completed porticoes, and built a martyrs' chapel also as well between them, and he also made a coffin (?)[1] for himself, in which he was privileged to be laid[2]. But, when he had completed the work, and knew that the day was at hand that had been told him in the revelation about his end, then, the coffin (?) being open which he had prepared for himself to be laid in it, while he was kneeling and praying on behalf of the whole world of men, on the third day he yielded up his spirit. And, this having

1. The word ܓܘܫܐ is here masc., but below fem. — 2. Since nothing is said about obtaining the land for the cemetery, we may infer that it was in the grounds of the villa; and, since the cemetery is described as belonging to the monastery of the Syrians (p. 422), the monastery was probably on the site of the villa; but that M. himself made it a monastery (Dyakonov, p. 83) I see little evidence (see Introd., p. XI).

ܘܠܡܠܟܬܐ ܐܫܬܡܥ ܢܨܚܗ. ܡܢ ¹ܠܡܩܒܠܬܐ ܗܘܐ ܐܬܝܕܥܬ[1]. ܒܣܘܓܐܐ ܕܚܦܝܛܘܬܐ
ܫܕܪܘ[2] ܡܢ ܐܢܫܐ ܐܪܝܫܐ * ܘܩܫܝܫܐ ܕܦܠܛܝܢ: ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܐ[3] ܘܣܘܢܩܠܝܛܝܩܐ *A 101 v°a
ܘܐ̈ܦܝܣܩܘܦܐ[4] ܘܩܠܝܪ̈ܝܩܐ ܘܕܝܪ̈ܝܐ ܣܓܝ̈ܐܐ[5]. ܘܗܟܢܐ ܒܙܘܚܐ ܪܒܐ ܩܒܪܘܗܝ
ܠܦܓܪܗ ܕܛܘܒܢܐ. ܘܗܠܝܢ ܩܠܝܠܬܐ ܡܢ ܣܓܝ̈ܐܬܐ. ܐܝܟ ܕܠܕܘܟܪܢܐ ܘܠܡܩܒܠܘܬܐ
¹ܕܒܘܪܟܬܗ ܘܕܨܠܘܬܗ[6] ܟܬܒܢ. ܟܕ ܡܢ ܣܓܝ̈ܐܬܐ[7] ܕܥܡܠܘ̈ܗܝ ܘܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ
ܐܗܡܝܢ. ܡܛܠ ܡܘܪܟܐ ܕܬܫܥܝܬܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܒܐ ܡܪܐ ܐܝܚܝܕܝܐ[8]܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܡܢܝܐ. ܕܛܘܒܢܐ ܡܝܬܪܐ ܩܕܝܫܐ ܐܗܪܘܢ
ܩܫܝܫܐ. ܘܫܪܟܐ ܕܩܫܝܫܐ ܘܡܫܡܫܢܐ. ܗܠܝܢ ܕܒܬܪܟܢ
ܐܬܬܣܝܡܘ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܗܘ ܕܡܢ ܛܘܒܢܐ ܡܪܐ ܐܬܒܢܝ܀

ܛܘܒܢܐ ܗܟܝܠ ܗܢܐ ܡܝܬܪܐ ܐܗܪܘܢ ܩܫܝܫܐ. ܒܓܢܣܗ ܡܢ ܐܬܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ.
ܕܐܪܡܢܝܐ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ ܕܝܢ ܫܒܩ ܗܘܐ ܐܬܪܗ ܘܐܦ ܐܠܬܝܢܘ ܠܓܢܣܗ ܘܠܡܫܘܚܬܗܘܢ.

1. B ܠܡܩܒܠܬܐ ܗܘܐ ܕܐܬܝܕܥܬ. — 2. B ܫܕܪܘ. — 3. B ܩܘܒܩܠܪ̈ܐ. — 4. B ܐ̈ܦܝܣܩܘܦܐ ܣܓܝ. — 5. B sing. — 6. B ܕܝܠܗ ܘܕܨܠܘܬܗ ܘܕܒܘܪܟܬܗ. — 7. B ins. ܕܝܢ. — 8. B om.

been made known to the king and queen, with great zeal they sent some of the leading and eminent men of the palace (παλάτιον), chamberlains and senators (συγκλητικός) and bishops and clergymen and many monks, and thus they buried the blessed man's body with a great procession. We have recorded these few things out of many for the sake of a memorial and in order to gain his blessing and his prayers, having passed over many of his labours and of his practices on account of the length of the history.

The history of father Mare the solitary is ended[1].

NEXT THE THIRTY-EIGHTH HISTORY, OF THE EXCELLENT BLESSED MAN THE HOLY AARON THE PRESBYTER, ⌈AND THE REST OF THE PRESBYTERS AND DEACONS WHO WERE AFTERWARDS LAID IN THE SEPULCHRE THAT WAS BUILT BY THE BLESSED MARE[2].

This excellent blessed man therefore Aaron the presbyter was by his birth (γένος) from the country of Armenia; but from his childhood he had left

1. Ch. 37 is missing; see Introd., p. VII, IX ff. — 2. This clearly refers to the following chapters.

ܓܒܐ ܠܗ ܕܒܥܘܡܪܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ ܒܫܠܝܐ ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܢܥܒܕ ܐܝܟ ܠܡܘܩܕܬܐ
* 101 v° b. ܕܝܘܡܘܗܝ. ܡܢ ܡܥܘܠܝܬܐ ܕܛܠܝܘܬܐ ܘܕܥܠܝܡܘܬܗ. ܘܡܛܠ ܗܘ ܕܐܦ ܒܟܝܢܗ ܢܨܝܒܐ
ܗܘܬ ܒܗ ܦܫܝܛܘܬܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ. ܟܕ ܢܦܫܗ ܐܫܠܡ ܠܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܓܒܐ ܠܗ
ܕܘܒܪ̈ܐ ܡܫܒܚܐ ܕܡܝܬܪܘܬܐ. ܘܐܠܦ ܢܦܫܗ ܢܝܚܘܬܐ ܘܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. ܘܩܢܐ ܚܘܒܐ
ܫܪܝܪܐ. ܟܕ ܐܣܪ ܗܘ ܠܗ ܒܢܝܪܐ ܕܥܡܠܐ. ܫܗܪ̈ܐ ܘܨ̈ܘܡܐ ܘܨ̈ܠܘܬܐ ܐܡܝܢܬܐ ܕܠܐ ܡܘܠܝܐ.
ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܕܡܐ ܗܘܐ ܠܫܡܗܗ ܘܠܗ ܥܡܗ ܕܒܪ ܫܡܗ ܐܗܪܘܢ: ܟܕ ܠܛܟܣܐ ܐܬܐ ܗܘ
ܕܟܗܢܘܬܐ. ܗܘܐ ܡܫܡܠܐ ܠܬܫܡܫܬܗ ܒܟܠܗ ܬܡܝܡܘܬܐ ܘܢܟܦܘܬܐ ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܕܡ̈ܥܐ ܣܓܝܐܬܐ
ܦܫܩܫܩ ܗܘܐ. ܟܕ ܡܢ ܠܩܘܕܡ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܟܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܬܫܡܫܬܐ. ܟܕ
ܡܬܚܪܐ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܠܡܩܪܒ ܠܡܕܒܚܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܡܢܢ
ܘܡܢ ܐܚܪ̈ܢܐ ܡܬܒܥܝܐ ܗܘܬ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܟܗܢܘܬܐ ܡܬܐܠܨ ܗܘܐ. ܒܥܩܐ ܘܒܕܚܠܬܐ
* 102 r° a. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܥܒܪ ܠܢܡܘܣܐ ܕܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. ܗܕܐ ܦܥܠ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܦ ܦܓܪܗ
ܫܥܒܕ ܗܘܐ ܘܡܫܥܒܕ ܒܥܡܠܐ ܦܓܪܢܝܐ ܕܦܠܚܘܬ ܐܪܥܐ. ܒܟܪܡܐ ܘܒܓܢܬܐ ܘܒܩܘܒܠܐ
ܕܐܟܣ̈ܢܝܐ. ܘܫܪܟܐ ܕܣܘܥܪ̈ܢܐ ܕܠܓܘ ܕܝܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܪܡܫܐ ܕܒܥܕܢ ܕܒܡܫܐ ܟܕ

his country and had also made himself alien to his kin (γένος) and his acquaintances, and he chose for himself to pass the days of his life in a monastic convent in retreat and religion, from the early age of his youth. And besides the fact that simplicity and humility were also implanted in him by his nature, since he had devoted himself to religion, he chose for himself marvellous practices of excellence, and taught himself meekness and obedience, and acquired true love, having bound himself under the yoke of labours, vigils and fasts and constant prayers without wearying; and, even as he resembled his namesake Aaron in name and in character, so, when he had attained to the order of the priesthood, he would recite the service yet more with all integrity and devoutness with fear and many tears, after he had at first for a long time refused to perform the service, contending and saying, « I am not worthy to approach God's holy altar »; and, when we and others had been insistently demanding of him to perform the service of the priesthood, in order that he might not transgress against the rule of obedience, he would go through this with sorrow and fear, while he also used to subdue his body and bring it into subjection[1] by the bodily labours of agriculture, in the vineyard and the garden, and the reception of strangers, and all the other tasks inside the monastery, so much so that late in the evening when he

1. I Cor., IX; 27.

ܠܘܬ ܢܘܚܐ ܕܦܓܪܗ ܡܢ ܩܛܝܪܐ ܐܬܐ ܗܘܐ. ܠܡܣܚܦ ܒܥܣܩ ܗܘܐ ܡܗܦܟ ܦܓܪܗ.
ܡܢ ܠܐܘܬܐ ܘܐܦ ܒܥܡܠܐ ܕܩܘܡܐ ܕܠܬܫܡܫܬܐ. ܒܙܒܢܝܢ ܓܝܪ ܒܩܘܡܐ ܩܠܡܘܢܝܬܐ ܩܐܡ
ܗܘܐ. ܘܒܙܒܢ̈ܝܢ ܒܬܪܘܢܘܣ ܝܬܒ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܥܪܣܐ ܘܫܘܝܬܐ ܠܓܡܪ
ܡܣܬܠܐ ܗܘܐ. ܐܘ ܕܢܬܠ ܢܝܚܐ ܠܦܓܪܗ ܐܝܟ ܕܢܫܟܒ ܥܠ ܓܒܗ. ܥܕܡܐ
ܠܟܘܪ̈ܗܢܐ ܩܫܝܐ ܘܣܝܒܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܐܬܐܠܨ ܗܘܐ ܕܢܫܟܘܒ ܥܠ
ܫܘܝܬܐ ܕܥܠ ܕܦܐ. ܟܕ ܐܦ ܠܐ ܗܟܢܐ ܡܢ ܬܪܥܝܬܐ ܪܒܬܐ ܕܦܘܠܚܢ̈ܐ ܪܘܚܢ̈ܝܐ ܐܪܦܝ
ܗܘܐ ܡܟ. ܘܒܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ ܕܥܡ ܚܕ̈ܕܐ ܥܡܪܢ: ܕܡܢܗܘܢ ܒܐܬܪ̈ܘܬܐ
ܡܕܢܚ̈ܝܬܐ: ܘܡܢܗܘܢ ܗܢܘ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܒܡܥܪ̈ܒܝܐ ܒܡܕܝܢܬܐ * ܡܠܟܘܬܐ: ܘܬܘܒ 102 r° b.
ܒܪ̈ܕܘܦܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܠܐ ܐܬܚܙܝܬ ܕܐܡܬܝ ܦܫܠ ܗܢܐ ܥܡܠܐ ܒܦܘܠܚܢ ܟܪܡܗ ܕܡܫܝܚܐ.
ܕܡܢ ܨܦܪܐ ܕܫܘܪܝܐ ܕܚܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܪܡܫܐ ܕܫܘܠܡܐ ܕܝܘܡܘܗܝ. ܐܦ ܠܐ ܟܕ
ܠܣܝܒܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܘܠܟܘܢܫܐ ܕܟܘܪ̈ܗܢܐ ܐܬܐ. ܠܐ ܐܬܡܢܥ ܡܢ ܦܘܠܚ̈ܢܐ
ܐܠܗ̈ܝܐ. ܒܙܒܢ ܓܝܪ ܢܦܠ ܗܘܐ. ܒܟܐܒܐ ܩܫܝܐ ܕܐܓܓܪܢܐ ܕܗܘܐ ܗܘܐ
ܒܚܨ̈ܘܗܝ. ܘܗܟܢܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܠܐܘܠܨܢܐ ܗܢܐ ܣܒܠ. ܥܕܡܐ
ܕܐܬܐܟܠ ܚܨܗ. ܘܐܬܦܣܩ ܘܐܘܒܕ ܥܕܡܐ ܠܥܩܪܗ. ܘܫܪܝ ܥܡܠܗ ܠܘܬܗ

came of necessity to rest his body, he could scarcely turn his body round, from weariness and also from the labour of standing at the service. But sometimes he would stand on a standing-post[1] at night, and sometimes he would sit on a chair (θρόνος), so that he completely refrained from bed and rug, or[2] to give rest to his body so as to lie upon his side, until he was smitten by sore diseases and advanced old age, and then he was forced to lie upon a rug laid on a plank, while even so he in no way gave up the great purpose of spiritual labours. And during all the period of thirty years that we dwelt together, some in the eastern countries, and some, viz. most of them, in the western in the royal city, and further in many persecutions, it was never seen that this strenuous worker showed negligence in the tilling of Christ's vineyard from the morning of the beginning of his life down to the evening of the end of his days, nor, when he fell into extreme old age and a combination of diseases, did he shrink from divine labours. Once he fell under the severe pain of a gangrene that was formed in his loins; and in this way he bore this distress with great devoutness, until his loin was eaten up, and was cut away and vanished down to the root of it, and his trouble began to

1. Cf. p. 410. — 2. Sic syr.

ܠܓܘܗ. ܟܕ ܕܝܢ ܚܢܢ ܚܙܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ ܕܐܠܝܨ ܒܟܘܪܗܢܐ ܩܫܝܐ ܘܡܬܒܙܩ
ܡܬܡܪܡܪܐ ܒܛܘܫܝܐ ܡܢܗ. ܫܐܠܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ ܕܢܐܡܪ ܠܢ ܕܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ.
ܘܗܘ ܥܕܡܐ ܕܥܫܢܬ ܐܘܠܨܢܗ ܡܣܝܒܪܐܝܬ ܡܣܝܒܪ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܡܝܢ ܒܨܠܘܬܐ.
102 v° a ܘܡܡܠܐ ܦܘܡܗ ܬܘܕܝܬܐ ܘܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܟܕ ܡܢ ܡܬܟܠܝܢ ܕܡ̈ܝܐ
ܕܡܢܗ ܐܬܟܠܝ ܐܬܐܠܨ. ܘܗܝܕܝܢ ܐܬܛܦܝܣ ܕܢܓܠܐ ܘܢܘܕܥ ܟܐܒܗ. ܟܕ ܐܫܬܟܚ
ܐܟܝܠ ܘܡܫܬܦܝ ܟܠܗ ܚܨܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܚܪܫܘܢ ܐܣ̈ܘܬܐ ܕܢܥܒܕܘܢ ܩܢܝܐ ܕܐܒܪܐ
ܠܡܥܒܕ ܘܢܣܝܡܘܢ ܠܗ ܐܝܟ ܕܠܡܥܒܪܐ ܕܡ̈ܝܘܗܝ. ܟܕ ܐܦ ܡܪ̈ܟܐ ܘܣܡ̈ܡܐ ܡܩܪܒܝܢ
ܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܗܘ ܫܘܚܢܐ ܐܬܐܣܝ. ܟܕ ܐܦ ܫܢܝܐ ܬܡܢܥܣܪܐ ܒܬܪ ܒܘܚܪܢܐ ܕܢܣܝܢܐ
ܗܢܐ ܚܝܐ. ܟܕ ܡܘܕܐ ܠܐܠܗܐ. ܟܕ ܐܦ ܐܒܘܒܐ ܗܘ̇[1] ܕܐܒܪܐ ܠܡܥܒܪܐ ܕܡ̈ܝܘܗܝ
ܣܝܡ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܟܕ ܕܘܟܬܐ ܗܕܐ ܕܝܪܐ ܥܡܢ ܒܥܘܕܪܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܚܕܐ
ܐܩܝܡܢܢ ܥܡ ܕܐܚ̈ܝܢ ܐܚܪ̈ܢܐ. ܐܬܢܝܚ ܠܫܘܠܡܐ ܡܫܒܚܐ ܘܟܐܢܐ. ܒܝܘܡ
ܐܝܢ ܕܬܫܪܝ ܩܕܡ. ܒܥܣܪܝܢ ܘܬܪܝܢ ܒܗ. ܒܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ[2] ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܪܬܝܢ.
ܘܐܬܬܣܝܡ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܗܢܐ ܕܡܢ ܛܘܒܢܐ ܡܪܐ ܒܢܐ ܗܘܐ. ܘܗܠܝܢ ܙܥܘܪܝܬ. ܐܝܟ[3]

1. Corr. from ܐܒܘܒܐ ܗܘ̇. — 2. Ms. ܬܫܥܡܐܐ; corr. Land. — 3. An erasure follows.

pass inside him. And we, seeing him distressed by a sore disease and grievously lacerated in secret, would ask of him to tell us what his trouble was; and he, until his affliction became intense, stoutly endured, being constant in prayer and filling his mouth with thanksgiving and the praise of God. But at last when the passing of water from him was stopped he was forced, and so he consented to reveal and make known his trouble, when the whole of his loin was found to have been eaten away and consumed, so that the physicians contrived to make a tube of lead and place it to pass his water, while they also applied plasters and drugs to him. And so the ulcer was healed; and after the testing of this trial he lived yet eighteen years, giving thanks to God; and the leaden tube was also in position for the purpose of passing his water. And so, after we had together through God's help in association with some of our other brethren set up this monastic place, he attained to an admirable and righteous ending, on a day in the month of the 1st Theshrin, on the twenty-second of it, in the year eight[1] hundred and seventy-two; and he was laid in the sepulchre that was built by the blessed Mare. And these things we have recorded in few words for a remembrance

1. Ms. 'nine'. The date is 22 Oct., 560.

ܕܠܡܘܕܪܢܐ ܘܠܥܘܗܕܢܗ ܕܦܠܚܐ * ܚܦܝܛܐ ܕܡܫܝܚܐ ܒܨܒܘܬܐ.. ܕܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ * 102 v° b.
ܣܗܕܝܢ[1] ܫܦܝܪܐ ܕܕܘܒܪܐ ܕܡܕܒܪܢܘܬܗ[2]܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܡܝܬܪܐ ܐܗܪܘܢ ܩܫܝܫܐ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܫܥ. ܥܠ ܛܘܒܢܐ ܠܐܘܢܛܝܣ ܩܫܝܫܐ. ܕܐܦ ܗܘ ܡܝܬܪܐ ܘܪܒܐ ܕܐܠܗܐ܀

ܢܡܘܣܗ ܗܟܝܠ ܕܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܠܐܘܢܛܝܣ ܩܫܝܫܐ. ܛܒ ܦܚܡ ܗܘܐ ܠܛܘܒܢܐ
ܐܗܪܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܫܘܝܐ ܡܬܚܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܚܕ ܠܚܕ ܡܬܚܦܛ
ܗܘܐ ܕܢܥܒܪܝܘܗܝ ܒܕܘܒܪܐ. ܘܢܝܬܪ ܒܥܡܠܐ ܪܘܚܢܝܐ. ܘܢܬܕܡܐ ܒܡܟܝܟܘܬܐ. ܘܢܬܦܚܡ
ܒܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. ܘܕܒܟܠܗܝܢ ܡܬܕܡܝܢܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ ܗܘܘ. ܘܝܬܝܪܐ
ܝܬ. ܒܚܘܒܐ ܕܚܕ ܠܘܬ ܚܕ ܘܠܘܬ ܟܠ ܐܢܫ. ܗܘ ܕܝܢ ܗܢܐ ܢܟܦܐ ܠܐܘܢܛܝܣ. ܐܝܬܘܗܝ
ܗܘܐ ܒܓܢܣܗ ܡܢ ܒܝܬ ܐܢܓܝܠܝܢܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܒܘܒܢܬ. ܘܡܥܡܪ
ܗܘܐ ܒܥܘܡܪܐ ܩܕܝܫܐ ܕܛܘܒܢܐ * ܡܪܝ ܫܡܘܐܝܠ. ܘܟܕ ܩܪܬܗ ܥܠܬܐ ܒܚܕ ܙܒܢ ܕܢܣܩ ܠܡܕܝܢܬܐ * 103 r° a.

1. Appy. in another hand. — 2. Ms. ins. ܕܗܝܡܢ.

and memorial of the strenuous worker of Christ, about the matters connected with his beautiful mode of life of which we are witnesses.

The history of the excellent blessed man Aaron the presbyter is ended.

NEXT THE THIRTY-NINTH HISTORY, ABOUT THE BLESSED LEONTIUS THE PRESBYTER, WHO ALSO WAS AN EXCELLENT AND GREAT MAN OF GOD.

The character therefore of this blessed Leontius the presbyter was very like that of the blessed Aaron; insomuch that they accordingly vied with one another; and thus also one would be eager to excel the other in modes of life, and to surpass him in spiritual labours, and to imitate him in humility and to resemble him in obedience, and that in all matters they should be imitators of religious practices, and especially in love toward one another and toward everyone. But this devout Leontius was by birth (γένος) from Ingilene from a village called ʿbwbnt; and he lived in the holy monastery of the blessed Mar Samuel[1]. And, occasion having once called him to go up himself to the

1. Cf. ch. 58 (f. 132 v° b).

[illegible]

* 103 r° b.

1. Ms. sing.

royal city with some blessed men from the same convent, he conceived a desire to live with us and with the blessed Aaron and the rest, and he remained with us, living a whole-hearted and laborious life, so that once on learning about a certain excellent man who was passing his life in great labours of pilgrimage he was moved with zeal himself also to labour in the same course with the other blessed man who was called Kashish[1] and was a member of our own convent and had been brought up with us from our childhood. And so both of them went forth in this zeal for pilgrimage, each of them separately, while both also let their hair grow long in secular fashion, in order that they might not be recognised and honoured by men as monks. When they had been thus travelling in the regions of the east and the west and the south each of them separately for many years, and when the brunt of trials had fallen heavily upon them, after some years they came to us, that is first the blessed Leontius. When he had for some time been labouring with us in the service of God in saving persons from paganism also, he at last attained to ordination as a presbyter, even as the blessed Kashish also who named himself John, who was a presbyter, himself also too attained to ordination to the great and honourable yoke of the episcopacy[2]; that is,

1. His life is given in ch. 51. — 2. See ch. 50 (f. 119 v° b). The date was probably 558. See Introd., p. v

ܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ. ܗܘܘ ܕܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܒܩܛܝܪܐ ܘܒܥܡܠܐ ܣܓܝܐܐ ܟܕ ܠܐ ܨܒܝܢ ܠܗܕܐ
ܗܘܐ ܐܬܩܪܒܘ ܗܘܘ. ܒܬܘܩܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܠܝ ܠܗ ܠܛܘܒܢܐ ܠܐܘܢܛܝܣ ܫܢܝܐ ܥܣܪܝܢ
ܝܬܝܪ ܒܨܝܪ: ܒܥܘܡܪܐ ܕܠܘܬܢ ܒܦܘܠܚܢܐ ܐܠܗܝܐ ܒܡܟܝܢܘܬܐ ܘܒܚܦܝܛܘܬܐ
ܗܝܕܝܢ. ܫܡܠܝ ܪܗܛܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ ܘܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܘܐܦ ܗܘ ܥܡ
ܛܘܒܢܐ ܐܗܪܘܢ. ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ: ܗܘ ܕܐܦ ܩܫܝܫ. ܒܦܓܪܐ ܥܕܟܝܠ ܐܝܬܘܗܝ
ܗܘܐ ܟܕ ܗܠܝܢ ܐܬܟܬܒ. ܒܗܘܢ ܒܕܘܒܪܐ ܐܠܗܝܐ ܥܣܝܩ ܗܘܐ܆ ܘܒܣܝܒܘܬܐ ܒܣܝܡܬܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܠܘܢܛܝܣ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪܒܥܝܢ܆ ܕܥܠ ܛܘܒܢܐ ܐܒܪܗܡ ܣܒܐ * 103 v° a
ܩܫܝܫܐ܆ ܘܙܘܛܐ ܬܘܒ ܩܫܝܫܐ ܒܪܗ ܦܓܪܢܝܐ܆ ܘܕܢܝܐܝܠ
ܡܫܡܫܢܐ ܒܪ ܚܬܗ܀

ܗܢܐ ܛܘܒܢܐ ܗܘܐ ܐܒܪܗܡ ܣܒܐ. ܐܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܨܘܦܢܝܐ.
ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܦܠܢܝܬ[1]. ܗܢܐ ܟܕ ܒܥܠܝܡܘܬܗ ܒܬܘܠܘܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ

1. Or. ܦܠܚܬ.

both of them were with compulsion and by great effort brought to this against their will by the use of many artifices. When the blessed Leontius had completed twenty years more or less in the convent that is with us in divine employments with constancy and earnestness, then he finished the course of his practices and departed from the world, and he too was laid with the blessed Aaron. But the blessed John, who is also Kashish, was still in the body when these things were written, engaged in the same divine practices and living in advanced old age.

The history of the blessed Leontius is ended.

NEXT THE FORTIETH HISTORY CONCERNING THE BLESSED ABRAHAM THE OLD MAN THE PRESBYTER, AND Z W Ṭ' MOREOVER THE PRESBYTER HIS BODILY SON, AND DANIEL THE DEACON HIS SISTER'S SON[1].

This blessed Abraham therefore, the old man, was by birth (γένος) from the district of Sophanene, from a village called such-and-such[2]. This man,

1. Below he is called brother's son. — 2. Or 'F l ḥ t'. The reading is doubtful.

ܠܘܬܢ ܐܬܡܢܝ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܡܢܢ ܐܝܟ ܐܟܣܢܝܐ ܐܬܩܒܠ ܗܘܐ. ܒܝܘܡܐ ܕܬܪܝܢ
ܫܕܐ ܢܦܫܗ ܟܕ ܒܟܐ ܘܡܬܟܫܦ ܕܢܬܩܒܠ ܠܘܬܢ. ܘܠܐܣܟܝܡܐ ܢܬܩܪܒ ܕܕܝܪܝܘܬܐ. ܘܟܕ
ܚܢܢ ܒܝܘܩܪܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܗܘܝܢ ܕܣܝܒܘܬܗ. ܣܒܪܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܒܥܠܬܐ ܘܠܐ ܕܫܪܪܐ
ܐܠܨܘ ܒܥܠܬܗ. ܘܒܥܘܩܒܐ[1] ܦܟܪܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ. ܕܢܘܕܥ ܠܢ ܫܪܪܐ ܕܥܠܬܐ
ܕܡܐܬܝܬܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܐܢ ܣܘܥܪܢܐ ܡܕܡ ܐܝܬ ܠܗ ܕܢܐܡܪ ܠܢ ܥܠ
ܨܒܝܢܗ. ܘܠܐ ܦܟܪܝܢܢ ܡܕܡ ܕܡܨܝܢ ܚܢܢ ܕܢܥܒܕ ܠܥܘܕܪܢܗ. ܘܗܘ ܟܕ ܥܠ
ܐܦܘܗܝ ܫܕܐ ܗܘܐ ܘܒܟܐ. ܡܘܡܐ ܗܘܐ ܠܢ. ܕܠܝܬ ܠܝ ܨܒܘܬܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ.
103 vº b. ܐܠܐ ܐܢ ܕܐܬܘܒ ܥܠ ܚܛܗܝ. ܘܐܢ ܡܫܟܚܐ ܐܢܐ ܠܐܣܟܝܡܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ ܕܒܗ ܐܫܡܫ
ܘܐܫܦܪ ܠܐܠܗܐ ܒܗܢܐ ܫܪܟܐ ܕܚܝܐ ܕܦܣܩ ܠܝ. ܘܟܕ ܣܓܝ ܐܦ ܗܘܝܢ ܥܡܗ ܣܘܥܪܢܐ
ܐܦܣܢ ܠܗ. ܕܢܒܩܐ ܕܗܘ ܢܢܣܐ ܢܦܫܗ. ܟܕ ܐܦ ܚܢܢ ܡܣܬܟܠܝܢ ܚܢܢ
ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܗ. ܘܟܕ ܗܟܢܐ ܫܠܡ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ: ܟܕ ܐܡܝܢ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ
ܘܫܗܪܐ ܐܡܝܢܐ ܕܒܠܠܝܐ. ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܡܫܬܡܥܢܘܬܐ: ܟܕ ܐܦ ܡܬܟܫܦ ܒܟܠ

1. Ms. ܒܥܘܩܒܬܐ.

having at a certain time come to the royal city, betook himself to us; and, having been received by us as a stranger, on the second day he cast himself down weeping and entreating to be received by us, and admitted to the monastic order (τάγμα). And we on our side, observing the burden of his old age, thought that his request was a pretext and not genuine, and[1] we continued closely examining him, that he might let us know the true reason of his coming to the royal city, and if he had any fact to tell us about his intention, and we would not fail in anything that we could do to help him. And he, having cast himself upon his face and weeping, continued swearing to us « I have no concern in this world, except to repent for my sins, and if I may be admitted to the monastic habit (σχῆμα), that in it I may serve and please God during this remnant of life which he has appointed for me ». And, after much conversation had been held with him concerning these things, we allowed him to make trial of his own self, while we also on our part observed his perseverance. And, when he had thus completed two years, being constant in fasting and prayer and constant vigil by night, and humility and obedience, while he was also always entreating to be admitted to

1. Ms. om. .

ܐܝܟ ܕܥܠܝܗ̇ ܠܛܟܣܐ ܘܠܐܣܟܡܐ ܚܒܝܒܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܥܠ ܣܗܕܘ̈ܬܐ
ܘܡܙܗܪܢܘ̈ܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܠܐܣܟܡܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ ܐܬܩܒܠ. ܘܟܕ ܒܕܡ̈ܥܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܘܚܦܝܛܘܬܐ
ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܒܥܡܠܐ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܒܟܠ ܝܘܡ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܡܛܝ
ܠܙܒܢܐ ܕܚܡܫ ܫ̈ܢܝܢ ܒܬܪ ܬܘܠܡܕܗ. ܠܢܣܒܝܗ ܐܝܕܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ. ܡܛܠ
ܬܕܡܘܪܬܐ ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܐܬܩܒܠ ܗܘܐ ܒܩܛܝܪܐ ܘܒܐܠܨܝܢܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. * ܒܬܪ ܕܝܢ ܙܒܢܐ * 104 r° a.
ܩܠܝܠ. ܐܦ ܒܪܗ ܦܓܪܢܝܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܙܘܛܐ: ܘܒܪ ܐܚܘܗܝ ܕܫܡܗ ܕܢܝܐܝܠ ܡܢ
ܣܘܪܝܐ ܠܘܬܗ ܐܬܘ. ܟܕ ܝܠܦܘ ܥܠ ܕܘܒܪ̈ܘܗܝ. ܘܕܐܬܩܒܠ ܠܐܣܟܡܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ. ܘܟܕ
ܚܙܐܘܗܝ ܕܗܟܢܐ ܥܡܠ ܒܕܘܒܪ̈ܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܦܬܚ ܐܠܗܐ ܠܒܗܘܢ ܘܐܦ
ܕܠܗܘܢ. ܘܫܪܝܘ ܡܬܟܫܦܝܢ ܕܢܬܩܒܠܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܠܐܣܟܡܐ ܡܝܩܪܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ.
ܘܟܕ ܒܗܝܕܝܢ ܗܘ ܡܟܝܠ ܡܘܣܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ: ܘܡܪܕܐ ܘܡܠܦ. ܒܥܘܬܐ
ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܡܩܪܒ ܗܘܐ ܕܢܬܩܒܠܘܢ. ܘܟܕ ܐܦ ܡܛܠ ܢܝܚܗ ܗܘܐ ܐܬܥܒܕܬ.
ܘܐܬܬܠܡܕܘ ܗܢܘܢ. ܐܦ ܗܢܘܢ[1] ܐܣܟܡܐ ܢܟܦܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ. ܟܕ ܚܝܝܢ ܠܡܫܠܡܘܬܐ
ܘܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. ܒܟܠܗ ܚܦܝܛܘܬܐ ܘܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܘܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܫ̈ܢܝܐ ܐܦ

1. Ms. ܗܢܘܢ.

the order and the beloved habit (σχῆμα) of monasticism, so also upon many testimonies and admonitions he was admitted to the monastic habit (σχῆμα). And, while he was accomplishing the labour of his practices every day with many tears and much earnestness and humility, and when he had reached the period of five years after his training, he was on account of his marvellous modes of life by constraint and much compulsion admitted to ordination to the presbyterate. But after a short time his bodily son also whose name was Z w ṭ', and his brother's son whose name was Daniel from Syria came to him, having learned about his modes of life, and that he had been admitted to the monastic habit (σχῆμα). And, when they saw him thus labouring in the practices of religion, God opened their own heart also as well, and they began to request that they also as well might be admitted to the honoured monastic habit (σχῆμα). And while he himself from that time continued giving them much admonition and correction and teaching, he was presenting a petition on their behalf that they might be received. And, this having also been done in order to gratify him, they also as well were taught[1] the devout monastic habit (σχῆμα), living a whole-hearted and obedient life, with all earnestness and religion. After a period of some years they also were

1. Sic syr.

ܒܪܡ. ܠܕܪܓܐ ܐܬܩܪܒܘ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ. ܘܡܟܝܠ ܒܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܒܟܠ ܠܒܐ
ܘܐܬܥܢܝܘ. ܥܡܢ ܒܦܘܠܚܢܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܒܟܘܪܐ ܕܐܣܝܐ ܡܦܢܝܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܢ ܛܥܝܘܬܐ
ܕܚܢܦܘܬܐ. ܘܡܢܝܚܝܢ ܗܘܘ ܠܢܦܫܢ ܟܠܝܘܡ ܒܚܦܝܛܘܬܗܘܢ ܘܒܫܠܡܘܬܗܘܢ ܘܒܚܦܝܛܘܬܗܘܢ. ܥܡ ܣܒܐ ܐܒܪܗܡ ܘܚܣܝܐ ܐܗܪܘܢ ܘܠܐܘܢܛܝܘܣ ܩܫܝܫܐ. ܥܡ ܫܪܟܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܚܝܗܘܢ ܦܠܚܐ ܚܦܝܛܐ. ܕܥܠ ܐܦ ܗܠܝܢ ܚܕ ܒܬܪ ܚܕ ܥܬܝܕܝܢܢ ܠܡܥܒܕ ܥܘܗܕܢܐ. ܕܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܙܒܢܗ ܦܠܚ ܘܠܐܝ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܕܠܐ ܡܐܢܘܬܐ. ܒܟܪܡܗ ܕܡܪܐ ܒܝܬܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܦܘܪܩܢܐ ܪܒܐ ܕܣܥܪܬ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܙܒܢܝܢ. ܕܒܦܘܢܝܐ ܕܐܠܦܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܫܐܕܐ ܘܕܚܠܬܐ ܕܦܬܟܪܐ. ܠܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܒܗܝ ܬܫܡܫܬܐ ܥܢܝܢܢ ܗܘܝܢ ܒܟܘܪܐ ܕܩܪܝܐ. ܕܢܝܐܝܠ ܡܫܡܫܢܐ ܫܠܡ ܪܗܛܗ ܒܗ ܒܬܫܡܫܬܐ. ܟܕ ܚܙܘܐ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܚܙܐ. ܘܐܬܓܠܝܬ ܠܗ ܕܡܬܕܒܪ ܠܐܬܪܐ ܕܒܘܣܡܐ. ܘܟܕ ܐܬܢܝܚ. ܐܬܬܣܝܡ ܒܕܝܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܓܘܪܕܝܢܐ ܕܩܪܝܒ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܕܩܪܝܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܦܟܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ. ܛܘܒܢܐ ܐܦ ܗܘ ܐܒܪܗܡ ܫܠܡ ܪܗܛܗ

admitted to the rank of the diaconate; and thenceforth for many years they earnestly and whole-heartedly and obediently occupied themselves with us in the work of the ministry in the district of Asia in converting men from the deceitfulness of paganism, gratifying our soul every day by their earnestness and whole-heartedness and diligence, with the old man Abraham and the devout Aaron and Leontius the presbyters, with all the other strenuous workers their other brothers, of whom also too we shall one after another make record, each one of whom worked and laboured strenuously in his time without weariness in the householder's vineyard[1], that is in the great salvation which God's grace wrought in our times, consisting in the conversion of many thousands from the worship of fiends and the ceremonies of idolatry to the fear of God. While then we were engaged in the same ministry in the districts of Caria, Daniel the deacon ended his course in the same ministry, seeing wonderful visions, and it having been revealed to him that he would be carried away to the blissful country; and, having fallen asleep, he was laid in the monastery called that of Gordiana hard by the city of Antioch in Caria. And, when we returned to the royal city, the blessed Abraham himself also ended the course of his life-practices in a

1. Matth., xx, 1-16. It is not stated in ch. 38 that Aaron took part in the conversion of the pagans.

ܕܕܒܪܘܬܗܘܢ. ܒܣܝܒܘܬܐ ܛܒܬܐ. ܘܐܬܬܣܝܡ ܥܡ ܛܘܒܢܐ ܐܚ̈ܘܗܝ ܪܘܚܢ̈ܝܐ ܐܗܪܘܢ
ܘܠܐܘܢܛܝܣ. ܐܬܩܒܠ ܕܝܢ ܡܢ ܒܬܪܟܢ ܠܛܘܒܢܐ ܙܘܛܐ ܠܐܝܩܪܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ. ܘܩܒܠ
ܟܠܗ ܕܝܪܐ ܘܕܟܠܗܘܢ ܨ̈ܒܘܬܗ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܒܦܫܝܛܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܝܟܢܐ
ܕܐܦ ܒܫܘܠܡܐ ܘܚܘܕܬܐ ܕܒܢܝܢܗ ܕܒܝܬ ܣܗ̈ܕܐ ܗܢܐ ܕܕܝܪܐ ܗܢܐ ܢܠܐܐ ܘܐܬܠܐܝ
ܡܝܬܪܐܝܬ ܠܥܠ ܡܢ ܚܝܠܗ. ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܐ̈ܚܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܒܐܝܕܝܗܘܢ ܫܠܡܬ.
ܟܕ ܚܢܢ ܬܘܒ ܗܦܟܢ. ܘܐܬܥܢܝܢ ܗܘܝܢ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ ܒܗܘܢ ܒܐܬܪ̈ܘܬܐ ܕܐܣܝܐ.
ܘܟܕ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܫܢܬܐ ܚܕܐ ܘܦܠܓܗ̇ ܗܦܟܢ: ܘܚܙܝܢ ܥܒܕܐ ܕܒܥ̈ܡܠܘܗܝ
ܘܕܚܦܝܛܘܬܗ. ܐܬܕܡܪܢ. ܘܐܘܕܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܟܕ ܠܗ[1] ܡܛܠ ܒܠܠ ܡܫܬܒܗܪܘܬܐ ܠܐ
ܐܘܕܥܢ ܓܠܝܐܝܬ.[2] ܒܗ ܕܝܢ ܒܙܒܢܐ ܐܬܕܒܪ ܘܐܦ ܗܘ ܠܘܬ ܫܘܠܡܐ ܕܡܘܬܐ. ܘܐܫܬܘܝ
ܕܢܬܬܣܝܡ ܠܘܬ ܓܪ̈ܡܐ ܕܐܒܘܗܝ ܣܒܐ ܩܕܝܫܐ܀

ܫܠܡܬ܀

1. Ms. ܘܠܗ. — 2. Ms. with point·.

good old age; and he was laid with his blessed spiritual brothers Aaron and Leontius. And the blessed Z w ṭ' was afterwards admitted to the honour of the presbyterate, and he took over the charge of the whole convent and all its belongings with great diligence and much single-mindedness, insomuch that he laboured at the completion and restoration of the building of the martyrs' chapel of this monastery[1] and wearied himself excessively beyond his strength, together with all the rest of our brothers, and by their means it was completed, when we ourselves had gone back again, and were engaged in the work of the ministry in the same districts of Asia. And, when after the space of a year and a half we came back, and saw the product of his labours and his industry, we were astonished and gave thanks to God, though for fear of pride we did not tell him openly (?)[2]. At the same time he also too was brought to the consummation of death, and gained the privilege of being laid by the bones of his father the holy old man.

It is ended.

1. Probably that built by Mare (p.438). — 2. The ms. is unintelligible, but a change of one letter gives the above sense.

104 b. ܫܠܡܬ ¹ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ܘܚܕܐ: ܕܛܘܒܢܐ ܒܣܝܢܐ
ܐܚܝܕܝܐ: ܘܪܘܡܢܐ ܩܫܝܫܐ² ܘܣܥܘܪܐ ܕܕܝܪܐ ܪܒܐ
ܕܬܠܥܕܐ: ܘܕܫܡܥܘܢ ܪܝܫܕܝܪܐ. ܕܣܝܡܝܢ ܥܡ ܗܢܘܢ ܒܒܝܬ
ܩܒܘܪܐ ܥܡ ܣܒ̈ܐ ܗܠܝܢ ܩܕ̈ܝܫܐ܀

ܬܫܥܝܬܐ³ ܕܝܢ ܗܘܐ ܕܒܫܝܐ ܡܫܡܫܬܐ ܘܚܣܝܢܘܬܐ: ܟܠ¹ ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܕܕܘܒܪ̈ܐ
ܡܕܒܪܢܘܬܐ⁵ ܘܣܘܥܪܢܐ ܕܒܡܕܒܪܐ: ܕܢܬܟܬܒ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܝܢ ܘܠܐ ܫܡܥܢ. ܡܬܚܙܝܐ
ܝܬܝܪܬܐ ܠܢ. ܐܠܐ ܟܕ ܠܟܢܫܗ ܛܘܒܢܐ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ ܒܥܡܠܐ ܘܒܡܠܬܗ ܚܫ.
188 v° a. ܘܒܟܠܝܬܐ ܘܕܡܥ̈ܘܗܝ⁶ ܘܚܙܐ ܘܝܘܠܦܢܘܗܝ⁷. ܟܕ ܐܒܠ ܗܘܐ ܘܒܟܐ
ܩܕܡܝܬ⁸ ܥܠ ܫܓܘܫܝܗ ܘܡܦܩܢܗ ܕܡܢ ܡܕܒܪܐ. ܕܗܘܐ ܐܡܪ ܡܢ ܥܠܬ
ܩܛܝܪܐ ܘܚܪܝܢܐ ܕܐܚܪ̈ܢܐ ܐܚܝܕ̈ܝܐ. ܘܒܬܪܟܢ ܕܝܢ⁹ ܟܠ ܟܕ ܫܐܠܝܢ ܗܘܝܢ ܠܐܘܠܨܢܐ
ܕܡܬܚܙܐ ܒܣܘܓܐܐ ܕܕܡܥ̈ܘܗܝ ܘܒܬܢܚ̈ܬܐ ܐܡܝܢܝ̈ܬܐ. ܡܬܐܒܠ ܗܘܐ ܝܬܝܪܐ ܒܬܢܚܬܐ ܕܟܪܝܐ

1. This ch. is in B, f. 188 r° b. where the heading is : ܬܫܥܝܬܐ ܕܥܠ ܛܘܒܢܐ ܒܣܝܢܐ ܐܚܝܕܝܐ ܕܥܒܕ ܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܕܐܣܝܐ. — 2. Ms. pl. with point ⁖ following. — 3. B om. ܕ. — 4. B ܕܟܠ. — 5. B ins. ܕܝܠܗ. — 6. B ܘܡܠܦܢܘܬܗ. — 7. B om. ܘ. — 8. B ins. ܕܝܢ. — 9. B ܕܝܢ.

Next the forty-first history, of the blessed Bassian the solitary, and Romanus the presbyter and visitor of the great convent of Thel 'Adda'[1], and of Simeon the archimandrite[2], who are laid in the sepulchre with these holy old men[3].

To describe the rest of the practices and asceticism and manner of life in the desert of this blessed Bassian the presbyter and solitary, things which we have not seen nor heard, seemed to us superfluous; but, when for a short time we had received the privilege of intercourse with the great blessed man of God, in his labour and his speech and the affliction of his tears and his teaching, while he mourned and wept first for his disturbance and his ejection from the desert, which (he said) was brought about through the violence and contentious conduct of other solitaries, then afterwards also, when we were making inquiries of him with regard to the affliction shown by his many floods of tears and constant sighs, he showed greater distress by grievous

1. Near Antioch (Wright, *C.B.M.*, p. 498). — 2. There is nothing about Simeon in the ch., nor is he mentioned in the subscription. See Introd., p. vii. — 3. In B the title is : « A history concerning the blessed B. the solitary by the same Mar John of Asia ».

ܡܩܝܢܬܐ ܡܬܡܪܡܪ ܗܘܐ ܡܢ ܐܦܪܐ. ܘܐܡܪ[1] ܐܪܐ ܕܝ ܐܦܢ ܗܘܐ ܕܠܒܐ * ܟܐܦܢܝܐ *A 105 r° a.
ܕܠܐ ܢܒܟܐ ܥܠ[2] ܛܘܥܝܝܗ ܘܫܒܝܗ[3] ܘܐܒܕܢܗ ܕܓܢܣܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ.
ܗܐ ܓܝܪ ܟܠܢܫ ܠܩܘܒܠܗ ܪܗܛ[4] ܠܒܪ ܡܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܘܟܠܢܫ ܣܥܝܗ[5]
ܒܒܝܫܬܐ ܒܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܠܐ ܟܠܝܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܠܐ ܐܠܗܐ[6]. ܘܐܝܟ ܚܝܘܬܐ
ܚܪܫܬܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܘܕܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܕܝܢܐ ܕܚܝܠܐ ܕܥܬܝܕ ܥܠܝܢ ܡܬܗܦܟܝܢ.
ܘܒܓܘܡܬܐ ܕܐܒܕܢܐ ܟܠܢܫ ܒܨܒܝܢܗ ܢܦܫܗ ܪܡܐ ܠܐܒܕܢ. ܘܒܗܢܐ ܟܠܗ ܐܒܕܢܐ ܕܓܢܣܐ
ܐܕܡ. ܗܐ ܥܒܝܕ ܥܐܕܐ ܠܣܛܢܐ ܘܚܕܘܬܐ ܠܫܐܕܐ ܕܕܒܪܝܢ[7] ܠܓܢܣܗ ܕܐܕܡ ܗܘ
ܕܒܚܘܒܐ ܐܬܓܒܠ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܡܬܛܥܝܢܘܬܗ ܐܬܦܪܩ. ܘܗܫܐ ܗܐ ܦܠܓܘܣܝܢ
ܕܚܫܘܟܐ ܡܓܚܟܝܢ ܒܐܒܕܢܗ. ܘܚܕܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܣܓܝܐܐ ܠܫܘܬܦܘܬܐ ܕܬܫܢܝܩܐ[8]
ܕܐܒܕܢܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܗܟܝܠ ܐܒܘܢ. ܡܢ ܠܐ ܢܒܟܐ. ܡܢ ܠܐ ܢܚܫ. ܡܢ ܠܐ ܢܐܠܐ[9].
ܡܢ ܠܐ ܢܥܒܕ ܐܠܝܐ ܐܝܟ ܕܝܪܘܪܐ[10]. ܘܡܪܩܘܕܬܐ ܐܝܟ ܕܒܪܐ ܕܝܪܘܪܐ. ܕܫܩܠ ܠܗܘܢ ܚܝܠܐ
ܕܛܘܥܝܘܬܐ * ܘܐܒܕܢܐ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ * ܕܙܒܝܢܝܢ ܒܕܡܗ[11] ܕܐܠܗܐ. ܘܦܪܝܩܝܢ *B 188 v° b. *A 105 r° b.
ܒܨܠܝܒܗ[12]. ܟܕ ܗܠܝܢ ܘܕܝܬܝܪ ܡܢܗܝܢ[13] ܠܛܘܒܢܐ ܒܢܦܫܗ ܡܬܢܐ ܗܘܐ.

1. B ܘܐܡܪ. — 2. B ܠܐ ܢܒܟܐ ܘܢܐܠܐ. — 3. B ܘܫܒܝܗ. — 4. B ܪܗܛ. — 5. A ܣܥܝܗ (in erasure). 6. B ܕܠܐ ܐܠܗܐ ܠܗ ܠܗܘܢ. — 7. B ܕܗܘܐ ܕܕܒܪܝܢ. — 8. B ins. ܕܪܘܚܐ. — 9. B ins. ܡܪܝܪܐܝܬ. — 10. B om. ܕ. — 11. B ins. ܚܝܐ. — 12. B ܚܝܐ ܘܐܦ ܒܨܠܝܒܗ. — 13. B ܡܢ ܗܠܝܢ.

sobs, saying, « Who then (ἄρα), pray, is there even if he were a man possessing a heart of stone who would not weep over the delusion and captivity and destruction of the race (γένος) of men? for lo! everyone is running against himself contrary to religion, and everyone is with all his strength intent upon evil things with naught to hinder, and we all behave ourselves like men without God, and like deaf animals without law (νόμος) and without fear of the dreadful judgment to come, and everyone is of his own will casting himself into the pit of destruction unto destruction; and by all this destruction of Adam's race a festival has been created for Satan and joy for the fiends who are carrying away the race (γένος) of Adam that was fashioned in love and after its deviation was rescued; and now lo! the hosts of darkness are mocking at its destruction, and rejoice to be carrying many to participate in the torment of their destruction. In regard of these things, our father, who would not weep, who would not be afflicted, who would not wail, who would not make mourning like a jackal, and lamentation like a jackal's whelp, since the force of error and destruction has borne away men who are bought by the blood of God and rescued by his cross? ». While the blessed man was repeating these things and more than them in his

ܡܬܕܡܪܝܢ[1] ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ[2] ܠܗ. ܘܟܕ ܒܣܝܢ ܗܘܘ ܠܟܠܗܘܢ
ܗܠܝܢ ܚܝܐ ܕܕܘܪܕܐ[3]. ܡܬܕܒܪܝܢ ܗܘܘ ܐܦ ܗܢܘܢ [4]ܠܐܘܠܨܢܐ ܘܕܡܥܐ[4] ܥܡܗ. ܟܕ
ܟܠ ܐܢܫ ܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܒܥܡܠܗ ܘܐܘܠܨܢܗ ܘܡܠܦܢܘܬܗ[5] ܕܛܘܒܢܐ. ܘܟܕ ܗܠܝܢ
ܗܘܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܘܡܠܦ. ܐܬܓܠܝ ܠܗ ܥܠ ܫܘܠܡܗ ܘܡܦܩܢܗ ܕܒܬܪ ܝܘܡܬܐ
ܙܥܘܪܐ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܨܠܘ ܐܦ ܥܠ ܚܛܝܐ ܘܕܘܝܐ. ܕܒܫܘܠܡܐ ܕܥܣܪܝܢ ܝܘܡܬܐ.
ܢܦܩ ܐܢܐ ܡܢ ܦܓܪܐ. ܟܕ ܐܘܡܝ ܐܦ ܠܒܨܝܪܘܬܝ ܕܝܠܝ[6]. ܕܩܒܘܪ ܠܗܢܐ ܦܓܪܐ
ܗܢܐ ܚܛܝܐ. ܘܨܠܘ ܥܠܝ. ܘܟܕ ܗܠܝܢ[7] ܣܓܝܐܬܐ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܡܛܝ
ܝܘܡܐ[8] ܕܫܒܬܐ ܗܘ. ܩܡ ܨܠܝ ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ. ܘܝܗܒ ܠܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܢܣܒ
ܐܦ ܗܘ.[7] ܘܫܠܡ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܒܠܠܝܐ[9] ܐܬܟܪܗ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܥܣܪܝܢ ܐܫܬܢܝ. A 105 v a.
ܘܗܟܢܐ ܒܙܘܝܚܐ[10] ܠܥܒܪܐ ܕܡܝܐ[11] ܕܝܠܢ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܗ ܫܩܠܢܝܗܝ. ܘܗܘ ܒܗܘ
ܩܒܪܐ. ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܗ ܐܬܩܒܪ ܘܐܬܬܣܝܡ ܦܓܪܗ ܩܕܝܫܐ.[12] ܕܒܨܠܘܬܗ ܥܡ
ܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܡܫܦܪܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܢܬܪܚܡ ܠܡܪܚܡܐ. ܟܠܢ ܚܛܝܐ ܡܪܓܙܢܝ ܒܪܘܝܗ
ܕܒܪܢ. ܐܝܢ. ܘܐܡܝܢ.[13] ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܪܘܡܢܐ ܕܐܦ ܗܘ ܣܒܐ ܪܒܐ ܘܫܠܝܡܐ ܕܐܠܗܘܗܝ

1. B ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ. — 2. B ins. ܗܘܘ. — 3. B ܕܕܘܪܕܐ. — 4. B ܠܐܘܠܨܢܐ ܘܕܡܥܐ ܘܬܢܚܬܐ. — 5. B ܘܡܠܦܢܘܬܗ ܘܬܢܚܬܗ. — 6. B ܠܒܨܝܪܘܬܝ. — 7. B om. — 8. A ܝܘܡܐ. — 9. B ins. ܗܘ. — 10. B ins. ܪܒܐ. — 11. B ܕܡܝܐ. — 12. B ܗܘ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܗ ܘܐܬܬܣܝܡ ܦܓܪܗ ܩܕܝܫܐ. — 13. For the rest B has ܫܠܡ only.

affliction, all who heard him were marvelling; and, despising all this confused life, they also as well were being brought to afflictions and tears with him, everyone marvelling at the blessed man's labour and affliction and teaching. While he was doing and teaching these things, a revelation was made to him concerning his end and his departure after a few days, while he said, « Pray also for the miserable sinner, for at the end of twenty days I shall depart from the body », having also adjured my meanness, « Bury this my sinful body in your monastery, and pray for me ». When we had been saying these many things, and that sabbath-day[1] was at hand, he rose and prayed and offered the oblation, and gave it to many, having received it also himself, and bade farewell to all. And during the night he became ill, and on the twentieth day he fell asleep; and so we carried him in a procession over the water to our monastery[2] according to his injunction; and his holy body was buried and laid in the same tomb according to his injunction; by whose prayers together with those of all the saints who please God may all we sinners who provoke our Creator be admitted to mercy. Yea and Amen! And the blessed Romanus who also was a great and whole-hearted old man,

1. I. e., the day on which he was to go to his rest. — 2. See p. 431, n. 3.

ܗܘܐ ܐܦܘܩܪܝܣܝܪܐ ܕܥܘܡܪܐ ܪܒܐ ܕܬܠܥܕܐ: ܕܥܡܪ ܗܘܐ ܘܐܦ ܗܘ ܒܗ ܒܒܝܬܐ ܕܐܢܫ ܪܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܕܒܗ ܐܬܬܢܝܚ[1] ܐܦ ܛܘܒܢܐ ܒܣܝܢܐ. ܘܒܬܪܟܢ ܐܦ ܗܘ ܐܬܩܪܒ ܠܘܬ ܡܦܩܢܐ ܕܡܢ ܚܝܐ ܕܦܓܪܐ. ܘܐܬܬܣܝܡ ܐܦ ܗܘ ܒܗ ܒܩܒܪܐ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܛܘ̈ܒܢܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܒܣܝܢܐ ܐܝܚܝܕܝܐ ܘܪܘܡܢܐ ܩܫܝܫܐ܀[2]

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܐܪܒܥܝܢ ܘܬܪ̈ܬܝܢ. ܕܛܘ̈ܒܢܐ ܪ̈ܝܫ ܕܝ̈ܪܐ ܬܠܬܐ. ܡܪܝ. ܘܣܪܓܝܣ ܘܕܢܝܐܝܠ. ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܘܐܦ ܣܝܡܝܢ ܒܗ ܒܒܝܬܐ܀

ܬܠܬܐ* ܗܠܝܢ ܛܘ̈ܒܢܐ ܫܠܡܘ ܠܪ̈ܗܛܝܗܘܢ. ܗܪܟܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܗܘܐ ܡܪܝ ܚܢܙܝܛܝܐ ܗܘܐ ܡܢ ܓܢܣܗ. ܘܐܬܬܠܡܕ ܠܛܘܒܢܐ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܐܦ ܗܘ ܫܡܗ ܗܘܐ ܡܪܝ. ܓܒܪܐ ܕܥܡܠܐ ܘܢܙܝܪܐ. ܥܡ ܗܘ ܕܐܦ ܡܕܪܫ ܒܟܬ̈ܒܐ ܘܡܠܦܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ ܩܠܝܪܝܩܐ ܕܥܕܬܐ. * 105 v° b.

1. Ms. with point ∴ following. — 2. Ms. pl.; cf. heading.

who was *apocrisiarius* of the great convent of Thel 'Adda, who himself also as well lived in the same house of a certain great and believing man in which the blessed Bassian also fell asleep, was also afterwards himself too brought to the departure from the bodily life, and himself also was laid in the same grave with the rest of the blessed men.

The history of the blessed Bassian the solitary and Romanus the presbyter is ended.

NEXT THE FORTY-SECOND HISTORY, OF THE THREE BLESSED ARCHIMANDRITES, MARI, SERGIUS, AND DANIEL, WHO THEMSELVES ALSO AS WELL ARE LAID IN THE SAME HOUSE.

These three blessed men therefore ended their courses here in the royal city. This blessed Mari was by birth (γένος) from Anzetene[1], and received training from a blessed great man of God, who himself also was named Mari, a man of labours and a Nazirite, besides being also versed in the Scriptures and a doctor, and was at first a clergyman of the church also, but at last,

1. Syr. 'Hanzit'.

ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܗܢ ܠܛܥܝܘܬܗ ܘܪܗܛܐ ܕܙܒܢ̈ܘܗܝ ܕܥܠܡܐ. ܫܒܩ ܟܠܗ
ܩܢܝܢܗ. ܘܢܦܩ ܘܒܥܐ ܠܗ ܕܝܪܐ ܠܒܪ ܡܢ ܩܪܝܬܗ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܗܘܠܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ
ܗܘ ܡܪܝ ܗܘܠܝܐ ܡܬܩܪܐ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܓܒܪ ܢܦܫܗ ܒܥܡܠܐ ܐܡܝܢܐ: ܒܢܟܦܘܬܐ
ܘܡܣܬܪܩܘܬܐ: ܘܫܗܪܐ ܣܓܝܐܐ: ܘܨܘܡܐ ܘܨܠܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ [1]ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܐܢܫܐ[1]
ܒܕܘܒܪ̈ܘܗܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܓܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܕܡܢ ܗܪ̈ܛܝܩܐ ܣܒܠ ܗܘܐ.
ܥܩܫܐܝܬ. ܘܡܛܠ ܕܒܫܪ̈ܒܐ ܩܕܡ̈ܝܐ ܟܬܒܢ ܩܠܝܠ ܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܡܛܠܬܗ
106 r° a. ܡܢ ܣܘܥܪ̈ܢܘܗܝ. ܡܬܟܠܝܢܢ ܗܫܐ ܡܢ ܠܡܫܬܥܝܘ ܕܟܠܗܘܢ. ܠܬܫܥܝܬܗ ܗܟܝܠ
ܕܗܢܐ ܐܠܝܦܗ ܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܡܪܝ[2]. ܗܢܐ ܕܡܫܬܡܥܢܘܬܐ ܡܫܠܡܐ ܠܡܫܬܡܥܢܘܬܐ
ܕܪܒܗ. ܘܐܦ ܒܬܘܣܦܬܐ ܥܠܝܗ ܗܘܐ. ܒܨܘܡܐ ܐܡܝܢܐ ܘܚܣܝܪܘܬܐ ܓܡܝܪܬܐ.
ܘܫܗܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܢܡܘܣܐ ܡܝܬܪܐ ܘܕܚܝܠܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܕ ܒܙܒܢܐ
ܠܡܣܓܝܐ ܕܫܢܝ̈ܐ ܕܚܝܐ. ܡܢ ܩܫܝܘܬ ܥܡ̈ܠܐ ܝܒܫ ܗܘܐ ܦܓܪܗ ܘܐܬܡܚܠ.[3]
ܒܥܘܡܪܐ ܕܝܠܢ ܘܐܦ ܗܘ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܡܕܢܚܐ ܘܒܡܥܪܒܐ. ܥܡܪ ܗܘܐ.
ܘܡܢ ܒܬܪ ܫܘܢܝܗ ܕܪܒܗ. ܗܘ ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܬܠܡܝ̈ܕܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܢܨܚ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ

1. Corr. from ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܐܢܫܐ. — 2. In erasure. — 3. Corr. from ܘܐܬܡܚܠ.

seeing his error and the course of the world's times, left all his property, and went out and sought for himself a monastery outside his village, the name of which was Hula (ὕλη?); so that he himself also was called Mari of Hula; and thus he mortified himself by mighty labours, asceticism and self-abnegation, and much watching, and fasting and prayers, so that men marvelled at his practices, even as he stubbornly endured many conflicts (ἀγών) of persecution arising from the heretics. And, whereas in the previous histories we have recorded a small proportion of facts about this same blessed man[1], we now forbear to relate his history. This blessed Mari therefore is this man's disciple, who took upon himself his master's obedience to the full, and in practising it even went beyond him, in constant fasting and perfect abstinence, and much watching, with the rest of the excellent and devout rules of monasticism, so that, when he had lived to a long period of years, his body was dried up and enfeebled from the severity of the labours; and he also lived a considerable time in the convent with us both in the east and in the west. And after his master's decease he himself with other disciples was thenceforth gaining distinction, so that he also endured

1. Ch. 9. There however he is called Mare.

ܕܐܦ ܗܘ ܪܕܘܦܝܐ ܣܓܝܐܐ ܩܒܠ ܗܘܐ. ܗܘ ܕܐܦ ܒܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ ܣܠܩ
ܗܘܐ. ܘܠܒܬܪ ܕܘܒܪܗ ܗܪܟܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ ܫܠܡ܀ ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܗܢܐ
ܣܪܓܝܣ. ܐܪܫܝܡܢܕܪܝܛܐ ܗܘܐ ܕܥܘܡܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܒܝܬ ܡܪܝ ܓܝܠܢ.
ܒܬܚܘܡܐ ܕܐܡܝܕ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܘܒ ܐܦ ܛܘܒܢܐ ܕܢܝܐܝܠ. ܐܪܫܝܡܢܕܪܝܛܐ * ܗܘܐ * 106 r° b.
ܕܕܝܪܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܡܫܝܟܐ ܕܒܐܬܪܐ ܕܨܘܦܢܝܐ. ܕܬܪܘܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܣܠܩܘ ܠܗ ܡܛܠ ܣܘܢܩܢܐ
ܕܕܝܪܬܗܘܢ ܠܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ ܫܡܝܥܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܡܬܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܘܐܦ
ܗܢܘܢ[1] ܒܥܒܕܐ ܢܟܦܐ ܕܡܝܬܪܘܬܐ ܘܕܝܘܚܕܝܘܬܐ. ܘܟܕ ܥܠ ܥܘܕܪܢܐ ܐܢܫܝܐ
ܕܕܝܪܬܗܘܢ ܡܬܬܟܠܝܢ ܗܘܘ. ܐܟܡܐ ܠܣܒܪܗܘܢ ܡܢ ܫܠܝ. ܗܘ ܡܕܡ ܕܟܒܪ ܠܐ
ܐܣܒܪܘ ܗܘܘ[2] ܗܟܢܐ ܒܥܓܠ. ܗܘ ܕܝܢ ܫܘܠܡܐ ܕܡܘܬܐ ܚܕ ܒܬܪ ܚܕ. ܒܥܣܪܝܢ
ܝܘܡܝܢ. ܘܐܬܬܣܝܡܘ ܒܗ[3] ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܥܘܡܪܐ ܗܢܐ. ܥܡ ܫܪܟܐ
ܕܛܘܒܢܐ ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܝܪܝܐ ܘܥܠܡܝܐ ܐܢܫܐ ܡܝܬܪܐ ܣܓܝܐܐ ܕܠܐ ܡܬܟܬܒܝܢ.
ܕܒܗ ܕܝܢ ܒܕܘܟܬܐ ܐܬܬܣܝܡܘ ܦܓܪܝܗܘܢ. ܕܒܨܠܘܬܗܘܢ ܥܡ ܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ.
ܠܟܠܢ ܟܠܗܘܢ ܢܬܠ ܠܚܘܣܝܐ ܕܚܛܗܐ. ܘܠܡܫܡܥܢܐ ܗܢܐ ܕܩܒܠ ܫܘܠܡܐ

1. Ms. ܗܢܘܢ. — 2. Ms. with stop following. — 3. Ms. ܒܗ.

much persecution; who also in the persecution came to the same royal city, and afterwards ended his course here in the royal city.

This blessed Sergius was archimandrite of the convent called that of the house of Mar G y l n, in the territory of the city of Amida; and moreover the blessed Daniel also was archimandrite of the monastery called that of the m š y k' [1] in the district of Sophanene; both of whom together came up hither to the royal city for the sake of the needs of their convents, they also too being famous for devout practices of excellence and monastic labours. And, while they were trusting to human assistance for their convents, something which they had perhaps not expected so quickly suddenly overtook them both, that is the consummation of death, one after the other, in twenty days; and they were laid in the place of sepulture of this convent, together with all the other many blessed men, monks and laymen, many excellent men who are not recorded, whose bodies were interred in the same place; through whose prayers with those of all the saints may God grant us all forgiveness

1. V. D. and L. render 'Tabernaculorum', and would therefore appy. read ܕܡܫܟܢܐ.

ܘܪ̈ܡܣܘܗܝ: ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܘܡܪ̈ܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܢܚܣܢ ܠܬܫܒܘܚܬܗ ܠܥܠܡ. ܠܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

(ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢ̈ܐ ܪ̈ܝܫ ܕܝܪ̈ܐ ܬܠܬܐ. ܡܪܐ. ܣܪܓܝܣ ܘܕܢܝܐܝܠ܀)[1]

106 v° a. ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪ̈ܒܥܝܢ ܘܬܠܬ. ܕܡܫܡܫܢ̈ܐ ܐܪ̈ܒܥܐ ܘܚܦܝ̈ܛܐ ܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܡܝܬܪ̈ܐ. ܐܒܪܗܡ ܘܩܘܪܝܩܘܣ ܘܒܪܚܕܒܫܒܐ ܘܣܪܓܝܣ܀

ܢܟ̈ܦܐ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܐܪ̈ܒܥܬܗܘܢ ܡܫܡ̈ܫܢܐ ܦܠܚ̈ܐ ܥܢܝ̈ܕܐ: ܘܡܫܠܡ̈ܢܐ ܚܦܝ̈ܛܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܐܠܗܝܬܐ[2]: ܕܐܬܬܕܒܪܬ ܕܐܣܝܐ ܗܘܬ ܡܛܠ ܦܘܪܩܢܐ ܕܢ̈ܦܫܬܐ ܕܡܢ ܛܥܝܘܬܐ ܕܚܢ̈ܦܘܬܐ: ܕܢ̈ܦܫܬܐ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ ܡܢ ܫܘ̈ܬܐܣܘܗܝ ܕܥܠܡܐ: ܒܚܫܘܟܐ ܕܦܘܠܚܢ ܦܬܟܪ̈ܐ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܥܡܢ ܥܡܠ ܗܘܐ ܚܦܝܛܐܝܬ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܚܝ̈ܐ ܕܡܢ ܦܓܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܗܠܝܢ ܢܟ̈ܦܐ. ܐܟܚܕܐ ܣܝܡܝܢ ܒܗ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܟܕ ܓܢܣܐ ܦܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܡܢ ܗܘܪܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ.

1. Ms. om. — 2. Ms. pl.

of sins with them, and stablish this convent which received their coffins with all the other holy convents to his glory for ever and ever. Amen!

[The history of the three blessed archimandrites. Mari, Sergius, and Daniel, is ended.][1]

NEXT THE FORTY-THIRD HISTORY, OF THE FOUR EXCELLENT DEACONS, EARNEST IN RELIGION, ABRAHAM, CYRIAC, BARHADBSHABBA, AND SERGIUS.

As for these four devout deacons therefore, strenuous workers and earnest performers of the divine ministry which was carried out in the districts of Asia for the sake of delivering from the error of paganism souls which from the beginning from the foundations of the world had been sitting in the darkness of idolatry, when each of them laboured earnestly with us down to the end of the life that is derived from the body, so that these devout men also were laid together in the sepulchre, while all of them were by birth (γένος)

1. Ms. om.

ܩܘܪܝܩܘܣ ܗܘܐ ܕܥܡܢ ܥܡܠ ܟܠ ܐܝܟ ܟܡܐ ܫܢܝܢ ܩܕܡ ܟܠ: ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܩܫܝܫܐ
ܩܕܡܝܐ. ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܓܢܣܗ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܡܝܦܪܩܛ. ܘܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ
ܕܚܝܠܬܢ ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ: ܘܒܦܓܪܐ ܝܬܝܪܐܝܬ. ܒܓܢܣܐ ܡܢ ܐܬܪܐ
ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܦܪܣܝܐ. ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܐܚܪܢܐ ܐܢܝܚ ܪܘܚܢ ܒܚܦܝܛܘܬܗ ܟܕ ܡܨܒܬ
ܗܘܐ. ܒܡܣܬܪܩܢܘܬܐ ܘܒܛܢܢܐ ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܡܫܬܡܥܢܘܬܐ ܘܒܟܠܗܘܢ
ܬܘܣܦܬܐ ܕܪܘܚ. ܒܪ ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܝܢ. ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܓܢܣܗ ܡܢ ܒܝܬ
ܐܢܙܝܛ. ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܪܥܐ ܪܒܬܐ. ܗܢܐ ܕܐܦ ܗܘ ܡܨܒܬ ܗܘܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ
ܘܡܛܝܒ ܠܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. ܘܛܢܢ ܗܘܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܫܦܝܪܐܝܬ܀ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ
ܣܪܓܝܣ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܓܢܣܗ ܐܪܡܢܝܐ. ܗܢܐ ܕܐܦ ܠܗ ܐܓܘܢܐ ܪܘܪܒܐ ܗܘܘ
ܠܗ ܒܥܒܕܐ ܗܢܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܕܒܝܬ ܐܠܗܐ. ܐܪܒܥܬܗܘܢ ܕܝܢ ܐܬܟܠܠܘ ܥܡ ܫܪܟܐ
ܕܐܚܪܢܐ. ܠܫܘܠܡܐ ܛܘܒܢܐ ܕܒܗ ܒܥܘܡܠܐ ܪܘܚܢܐ ܘܠܐܘܪܚܐ ܕܐܬܪܘܬܐ. ܘܛܘܪܐ
ܪܡܐ ܘܥܣܩܐ ܕܐܣܝܐ. ܛܠܝܐ ܘܚܝܠܬܢܐܝܬ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܙܒܢܗ ܪܗܛ
ܗܘܐ. ܘܡܬܚܝܠ ܥܠ ܠܡܒܛܠܘ ܚܢܦܘܬܐ. ܘܠܡܣܚܦ ܦܬܟܪܘܬܐ. ܘܠܡܥܩܪ
ܡܕ̈ܒܚܐ ܘܐܓܘܪܐ ܕܢܦܠ ܘܠܡܦܣܩ ܐܝܠܢܐ. ܒܛܢܢܐ ܚܡܝܡܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ.

from Syria[1], Cyriac, who laboured with us for some years before everyone after these first old men[2], was by his birth (γένος) from the city of Maiferkat[3], and the blessed Abraham, who was powerful in word and in deed, and above all in body, was by birth (γένος) from the country of the Persians, and gratified our spirit more than others by his earnestness, being adorned wtih abstinence and with self-abnegation and with zeal and humility and obedience, and with all spiritual qualities, and as to Barhadbshabba too he was by his birth (γένος) from Ingilene, from a village called Ar'a Rabtha[4], who also was adorned with earnestness and ready to show obedience, and very zealous in reciting service, and the blessed Sergius moreover was by his birth (γένος) an Armenian, who also underwent great conflicts (ἀγών) in the work of the ministry of the house of God; and the four of them with all the rest gained a blessed ending, since amid the same spiritual employment and the tiring nature of the countries and the high rugged mountains of Asia each one of them ran zealously and mightily in his time, and was strengthened to abolish paganism, and overthrow idolatry, and uproot altars and destroy shrines (ναός) and cut down trees in ardent religious zeal; and[5] each

1. I cannot reconcile this with the statements following. — 2. Leontius and Kashish (?); see ch. 39. — 3. Martyropolis. — 4. See p. 56. It was perhaps the author's native place (p. 61). — 5. Ms. om.

07 r° a. ܘܟܠ[1] ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܙܒܢܗ. ܥܡ ܗܠܝܢ ܣܒܐ ܩܕܝܫܐ ܕܩܕܡܝܗܘܢ
ܡܬܠܐܣܝܢ ܗܘܘ. ܐܦ ܟܠܗܘܢ ܐܬܠܐܝܘ ܠܐܝܘ ܥܡܢ. ܘܒܚܕܘܬܐ ܘܪܒܐ ܚܦܝܛܘܬܗܘܢ.
ܕܩܡ ܥܡܢ ܚܝܠܐ ܫܡܝܢܐ. ܠܐܢ ܗܘܐ ܒܟܠܗܘܢ ܡܬܒܢܝܢ ܥܕܡ ܒܚܝܠܐ ܘܡܫܡܠܝܬܐ
ܗܦܪܟܝܐ. ܗܕܐ ܕܐܦ ܠܟܐܢܘܬܐ ܠܢ ܡܬܒܥܝܐ[2] ܕܢܥܠ ܣܘܟܡܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܬܘܒܢܘܬܐ ܐܝܟ
ܕܥܘܗܕܢܐ ܛܒܐ ܕܡܢ ܒܬܪܟܢ. ܠܟܠܗܘܢ ܦܠܚܐ ܗܠܝܢ ܚܡܝܨܐ ܢܛܠܐ. ܡܛܠ
ܕܠܐ ܢܬܚܣܕ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ. ܕܚܙܝܢ ܘܝܕܥܢ ܠܥܡܠܐ ܘܬܘܠܨܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܛܠܡܢ
ܚܢܢ ܕܘܟܪܢܗܘܢ. ܘܡܬܬܡܗܝܢ ܟܕ ܡܬܕܡܪܝܢ ܚܢܢ ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ
ܕܪܚܡܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܘܕܝܢܘܗܝ ܟܐܢܐ ܘܠܐ ܡܬܒܨܝܢܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܒܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ ܚܕ
ܒܬܪ ܚܕ ܠܟܠܗܘܢ. ܠܫܘܠܡܐ ܕܚܝܐ ܗܠܝܢ ܡܫܓܫܢܐ ܘܠܟܢܘܫܝܐ ܕܦܓܪܝܗܘܢ ܕܠܘܬ
ܚܕܕܐ ܐܪܒܥ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܠܢܝܚܐ ܕܠܥܠܡ ܡܢ ܫܓܘܫܝܐ ܕܦܓܪܐ. ܟܕ ܚܢܢ
ܕܝܢ ܥܕܟܝܠ ܒܚܒܠܐ ܕܚܛܗܝܢ ܐܣܝܪܝܢ ܚܢܢ. ܘܒܢܣܝܘܢܐ ܦܓܪܢܝܐ ܡܬܟܪܟܝܢ
07 r° b. ܒܚܝܐ ܗܠܝܢ ܕܫܓܘܫܝܐ. ܘܕܣܪܝܩܘܬܐ ܘܬܘܪܦ ܪܘܚܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܒܪܗܡ ܘܩܘܪܝܩܐ ܘܒܪܚܕ ܒܫܒܐ
ܘܣܪܓܝܣ ܡܫܡܫܢܐ܀

1. Ms. ܘܟܠ. — 2. An erasure follows.

one of them in his time together with the holy old men who were before them worked earnestly, and all of them also toiled and laboured with us with joy and great earnestness in building ninety-two churches and ten monasteries in four provinces (ὑπαρχίας)[1], which were erected by the help of the heavenly power; a thing which justice also requires us to bring into the record of memorials of blessed character for the sake of a future good remembrance for all these strenuous workers, in order that we may not be reproached by righteousness for having seen and known their labours and troubles and done injustice to their memories, especially since we marvel and wonder at the dispensation of God's mercy, and his just and inscrutable judgments, how in a short time he led them all one after another to the end of this tumultuous life and to the gathering together of their bodies, which he caused to lie by one another, and all of them to his eternal rest from the vexation of the body, while we on our part are still bound in the ropes of our sins and involved in bodily temptations in this life of turmoil, and of vanity and vexation of spirit[2].

The history of Abraham and Cyriac and Barhadbshabba and Sergius the deacons is ended.

1. See p. 416, n. 3. — 2. Eccl., I, 14; II, 11, 17, 26; IV, 4, 16.

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܐܪܒܥܝܢ ܘܐܪܒܥ: ܕܛܪܝܒܘܢܘܣ ܕܒܐܣܟܝܡܐ
ܥܠܡܝܐ ܗܘܐ ܘܩܘܡܣ. ܒܣܘܥܪܢܐ ܕܝܢ ܕܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܝܘܬܪܢܐ ܬܡܝܡܐ
ܘܓܡܝܪܐ܀

ܛܘܒܢܐ ܗܟܝܠ ܡܝܬܪܐ ܗܢܐ ܛܪܝܒܘܢܘܣ: ܕܒܐܣܟܝܡܐ ܕܥܠܡܝܘܬܐ ܕܣܘܥܪ̈ܢܐ ܪ̈ܘܚܢܝܐ
ܡܣܥܪܢܐ ܗܘܐ. ܒܓܢܣܗ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܨܘܦܢܝܐ. ܡܢ ܩܪܝܬܐ
ܕܡܬܩܪܝܐ ܒܝܬ ܪܘܡܢܬ. ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܛܠܝܘܬܐ. ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܡܬܠܡܕ
ܗܘܐ. ܘܡܬܗܦܟ ܒܨܘܡܐ ܘܨܠܘܬܐ ܘܐܡܝܢܘܬܐ ܕܥܕܬܐ ܘܕܝܪܬܐ. ܥܡ ܛܘܒܢܐ ܪܘܪܒܐ ܘܡܝܬܪܐ
ܐܝܟܢ ܗܘܐ. ܘܫܡܥ ܘܝܠܦ ܡܙܡܘܪ̈ܐ ܘܟܬܒ̈ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܣܦܪܐ ܝܘܢܝܐ
ܠܡܠܦܘܬܗ ܐܒ̈ܗܘܗܝ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܗܘ ܠܒܪ ܡܢ ܝܘܢܝܐ. ܐܦ ܣܘܪܝܝܐ ܝܠܦ ܗܘܐ.
ܘܡܬܗܓܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܪܝܐ ܒܐܝܡܡܐ * ܘܒܠܠܝܐ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܡܬܥܢܐ * 107 v° a.
ܒܬܫܡܫܬܐ ܘܒܩܪܝܢܐ ܕܟܬܒ̈ܐ ܝܘܢܐܝܬ ܘܣܘܪܝܐܝܬ. ܐܡܝܢ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܐܒ̈ܗܘܗܝ
ܪܓܝܓܝܢ ܗܘܘ ܕܒܫܘܬܦܘܬܐ ܥܠܡܢܝܬܐ ܕܐܢܬܬܐ ܢܨܡܕܘܢܝܗܝ. ܘܡܣܟܝܢ ܗܘܘ
ܕܐܦ ܝܪܬܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܐܦ ܝܚܝܕܝܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܠܟܝܢ[1] ܗܘܘ ܠܗ

1. Ms. ܡܬܠܟܝܢ.

NEXT THE FORTY-FOURTH HISTORY, OF TRIBUNUS WHO IN HABIT (σχῆμα) WAS A LAYMAN AND A COUNT, BUT IN THE PERFORMANCE OF PRACTICES OF EXCELLENCE COMPLETE AND PERFECT.

This excellent blessed man Tribunus therefore, who in a lay station carried out spiritual practices, was by his birth (γένος) from the district of Sophanene, from a village called Beth R w m n t'[1]; a man who from an early age had been taught religion, and was constantly occupied in fasting and prayer and constant attendance in churches and monasteries with the great and excellent blessed men, and used to hear and learn the psalms and the Scriptures, even as his parents also set themselves to teach him to read and write Greek, and he besides Greek learned Syriac also[2], and meditated, as it is written, 'on the law of the Lord day and night'[3]. While then he was constantly occupied in reciting service and reading the Scriptures in Greek and Syriac, and while his parents desired to yoke him in worldly intercourse with a wife, and expected that he would also be their heir, because he was indeed their only child, and[4] advised him to take a wife, as she had been

1. Perh. read 'Rumane' (pomegranates). — 2. Appy. his own language was Armenian. — 3. Ps. I, 2. — 4. Ms. om.

ܠܡܟܘܪ ܐܢܬܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܬܡܟܪܬ ܘܐܬܛܝܒܬ܀ ܗܘ ܕܝܢ ܠܩܘܒܠܐ ܗܘܐ. ܘܡܦܢܐ ܗܘܐ
ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܟܕ ܐܡܪ܀ ܕܐܢܐ ܠܡܢ. ܠܡܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܦܠ ܒܫܓܘܫܝܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܀
ܘܡܠܬܐ ܐܬܠ ܠܚܛܝܬܐ ܘܠܡܘܬܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܐܬܛܦܝܣ ܠܟܘܢ܀ ܐܦ ܒܥܠܡܐ
ܘܒܚ̈ܛܗܐ ܣܓ̈ܝܐܐ ܐܬܐܣܪ: ܘܐܢ ܢܓܕܫ ܕܒܢ̈ܝܐ ܐܘܠܕ ܫܠܕܐ ܠܡܘܬܐ ܢܗܘܘܢ܀
ܘܐܦ ܒܐܒܠܗܘܢ ܐܬܒ. ܘܡܢ ܕܣܓ̈ܝܐܬܐ ܕܡܬܢܐ ܗܘܐ ܩܕܡܝܢ ܣܓ̈ܝܐܬܐ
ܘܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܦܢܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐܐ ܢܥܕܘܢ܀ ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ
ܠܥܠܝܡܐ ܢܟܦܐ ܕܡܒܣܪ ܠܗ ܠܥܠܡܐ ܘܟܠ ܠܗ ܕܒܗ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܒܥܘܬܪܐ.
107 v° b. ܒ̈ܬܐ ܘܩܘܪ̈ܝܐ ܘܐܪ̈ܥܬܐ܀ ܘܒܥ̈ܒܕܐ ܘܐܡ̈ܗܬܐ ܬܟܝܠܝܢ ܗܘܘ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܘ ܕܗܘ
ܕܣܒܪܝܢ ܕܝܪܬܐ ܕܗܠܝܢ ܐܢܘܢ. ܥܠܠ ܠܗܘܢ. ܘܡܒܣܪ ܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܨܒܐ
ܕܢܚܘܪ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܒܚܠܬ. ܠܬܘܐ ܘܦܘܠܚܢܐ ܪܘܚܢܝܐ ܐܚܝܕ ܗܘܐ.
ܘܠܘܬ ܐܢܫܐ ܩ̈ܕܝܫܐ ܕܐܣܛܘܢܐ ܘܕܚܒܝܫܐ ܘܡܫܬܠܡܝܢ ܒܕܘܒܪܐ ܝܬܝܪܐ ܪܗܛ ܗܘܐ.
ܘܡܬܢܩܦ. ܘܡܬܠܡܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܝܟ ܒܪܐ ܚܒܝܒܐ ܡܟܝܠ. ܒܟܠܗܘܢ ܕܝܪ̈ܬܐ
ܐܚܝܕ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܬܝܪܐܝܬ ܒܕܝܪܐ ܢܟܦܐ ܕܦܝܛܪ: ܕܛܘ̈ܒܢܐ ܢܟ̈ܦܐ ܘܪ̈ܘܪܒܐ ܚܒܝܒ
ܘܙܥܘܪܐ܀ ܗܠܝܢ ܕܒܫܘܪܝܐ ܕܬܫ̈ܥܝܬܐ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܙܠܝ̈ܩܐ ܕܢܘܗܪܐ ܕܢܚܝܢ.

betrothed and provided, he on his side opposed, and he would answer his parents, saying, « As for me why should I go and fall into the turmoil of this world, and give material to sin and death? If I indeed obey you, then I shall also be bound by the world and many sins, and, if it happens that I beget children, they will be spoil for death, and I shall again sit mourning for them »; and the many other things which, as he often repeated in our presence, he would answer to his parents, so that they were reduced to great distress, because they saw that the devout young man so despised the world and all that is in it; since indeed they relied upon riches, houses and estates and lands, and male and female slaves, and saw that he who they thought was heir of these things spurned and despised them, and would not consent to look at them at all, but was constantly occupied with religion and spiritual employment, and used to have recourse to saints who were stylites and recluses and laboured in the excellent life, and attached himself to them, and was taught, so that thenceforth they held him as a beloved son in all the convents, and especially in the devout convent of F y ṭ r the devout and great blessed men Habib and Z'ura, who shine at the beginning of these histories[1] like rays of light; so that after the decease of Habib the

1. Ch. 1. 2.

ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܥܒܕܘܗ ܕܝܬܝܪ ܚܝܠܐ ܪܘܚܢܐ ܣܓܝ܂ ܟܕ ܠܬܠܡܝܕܗ ܓܡܝܪܐ
ܙܥܘܪܐ܆ ܒܚܪܬܐ ܐܫܬܘܝ ܕܢܬܪܒܐ ܡܢ ܒܬܪܗ܂ ܘܐܦ ܠܐܣܛܘܢܐ ܢܣܩ ܗܘܐ ܘܢܫܠܡ
ܒܠܗܘܢ ܪܗܛܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ܂ ܘܟܕ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܟܡܐ ܒܦܓܪܐ ܕܥܡܗ ܐܪܥܢܐ ܠܥܡܠܐ܆
ܫܡܝܢܝܬܐ ܘܡܬܥܠܝܬܐ ܛܘܒܢܐ * ܗܢܐ ܙܥܘܪܐ ܟܕ ܐܫܬܘܝ ܒܥܡܘܕܐ ܐܪܥܢܐ ܘܫܡܝܢ * 108 r° a.
ܗܘܐ܂ ܒܚܣܡܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܂ ܪܕܘܦܝܐ ܒܠܗܘܢ ܡܢ ܦܠܓܝ ܠܣܘܢܗܕܘܣ
ܕܟܠܩܝܕܘܢܐ ܐܬܬܥܝܪ ܗܘܐ܂ ܟܕܡܐ ܠܐܝܟܐ ܕܢܚܬܘܢܝܗܝ ܠܛܘܒܢܐ ܡܢ ܐܣܛܘܢܗ܂
ܘܐܬܛܪܕ ܥܡ ܟܠܗ ܥܘܡܪܗ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܗܠܝܢ ܣܒܠ ܗܘܐ܂ ܠܐ ܫܘܚܪ
ܕܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܠܡܟܣܢܘܬܐ ܕܥܠ ܐ̈ܝܟ ܗܠܝܢ ܪܗܛ ܗܘܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܒܩܠܝܠ
ܡܢ ܣܘܓܐ ܒܬܫ̈ܥܝܬܐ ܕܥܠ ܐ̈ܝܟ ܗܠܝܢ ܐܬܟܬܒܢ ܠܢ܂ ܘܕܒܪܗ ܕܝܢ ܥܡܗ
ܠܟܢܝܫܐ ܛܪܝܒܘܢܐ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܒܐܣܟܡܐ ܕܥܠܡܝܘܬܐ܂ ܐܝܟ ܡܬܪܓܡܢܐ ܕܠܫܢܐ
ܝܘܢܝܐ܂ ܘܗܟܢܐ ܣܠܩ ܥܡܗ܂ ܘܥܡܪ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܥܡܗ ܘܡܬܕܡܐ܂ ܟܕ ܡܬܥܢܐ
ܒܥܒܕܘܗܝ ܘܒܦܠܚܢܐ ܪܘܚܢܝܬܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܪܓܝܓ ܗܘܐ ܡܟܝܠ܂ ܕܐܦ[1] ܠܐܣܟܡܐ
ܢܟܦܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ ܢܬܩܒܠ ܗܘܐ܂ ܘܛܘ̈ܒܢܐ ܠܐ ܫܒܩܘܗܝ܂ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܫܦܝܪ ܗܘ ܠܟ

1. Appy. in erasure.

mighty in spiritual strength, when his perfect disciple Z'ura at last earned the privilege of succeeding him in the administration, and also of ascending the pillar and accomplishing the course of his practices on it, and, when this blessed Z'ura had for a period of some years while in an earthly body been engaged in heavenly and sublime employments on a column between earth and heaven, by the envy of the enemy of righteousness a persecution was stirred up against him by those who honoured the synod of Chalcedon, and that so violent that they brought the blessed man down from his pillar, and he was expelled with all his convent; and he, when these things were inflicted upon him, without delay hastened to the royal city to utter a reproof on account of these things, as have[1] been recorded by us at short length in the histories relating to these things; and he took the devout Tribunus with him in lay attire (σχῆμα) as an interpreter of the Greek tongue. And so he went up with him, and lived with his disciples and with him, imitating their practices and occupied in spiritual employment; insomuch that he was consequently desirous of being admitted to the devout monastic habit (σχῆμα) also, and the blessed men would not allow him, saying « It is

1. Sic syr.

ܘܠܢ. ܕܐܝܟ ܥܠܡܝܐ ܠܡܥܠ ܘܠܡܦܩ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܦܠܛܝܢ. ܘܬܥܒܕ ܠܢ
r° b. ܐܦܘܩܪܝܣܝܣ. ܘܠܐ ܕܢ ܐܣܟܝܡܐ ܠܒܝܫ ܐܢܬ ܬܬܟܪܟ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܠܓܘܚܟ
ܐܣܟܡܐ. ܘܗܟܢܐ ܡܫܡܫܢܐ ܗܘܐ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܣܒܐ ܘܕܥܘܡܪܗ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܘܗܝ.
ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܥܠܬܐ ܠܗܘܐ ܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡܟܬܐ ܘܦܪܗܣܝܐ. ܘܐܦ ܦܠܚܘܬܐ ܕܩܘܡܝܣ
ܒܩܛܝܪܐ ܥܒܘ ܒܐܝܕܘܗܝ ܡܢ ܦܘܩܕܢܗ ܕܝܠܗ. ܕܗܕܐ ܠܥܘܟܟܢܐ ܡܕܡ. ܠܐ
ܡܥܒܕܢܐ. ܘܐܡܬܝ ܕܨܒܐ ܐܢܬ ܦܫܝܩ ܗܘ ܠܟ ܕܬܫܒܘܩ ܠܦܠܚܘܬܐ. ܐܠܐ ܠܟܝ
ܡܛܠ ܐܦܘܩܪܝܣܝܣ ܕܝܠܢ. ܩܒܠ ܥܠܝܟ. ܘܗܟܢܐ ܡܢ ܩܛܝܪܐ ܦܠܚܘܬܐ
ܐܪܥܢܝܬܐ ܩܒܠ. ܟܕ ܗܘ ܟܠܗ ܗܘܢܗ ܘܚܝܠܗ ܒܫܡܝܢܝܬܐ ܥܒܕܐ ܐܡܝܢ
ܗܘܐ ܘܐܣܝܪ. ܟܕ ܕܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܫܢܝܐ ܕܫܡܫܗ ܠܛܘܒܢܐ: ܢܦܩ ܗܘ ܛܘܒܢܐ ܡܢ
ܥܠܡܐ: ܘܦܫ ܡܝܬܪܐ ܛܘܒܢܐ ܒܩܠܝܬܐ ܗܝ ܕܥܡܪ ܗܘܐ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ: ܟܕ
ܡܫܡܠܐ ܒܪܒܐ ܕܥܘܒܕܘܗܝ ܒܥܡܠܐ ܪܒܐ. ܟܕ ܐܦ[1] ܠܥܡܠܐ ܕܐܟܣ̈ܢܝܐ
ܘܢܝܚܐ ܕܡܣܟܢܐ ܐܘܣܦ ܥܠ ܥܡ̈ܠܘܗܝ ܪܘܚܢܝܐ. ܟܕ ܐܦ ܒܡܣܟܢܘܬܐ[2] v° a.
ܨܒܝܢܝܬܐ ܚܝܐ ܗܘܐ ܘܡܬܒܣܡ. ܘܚܕܐ ܒܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢ ܢܓܕܫ ܕܬܬܝܬܪ ܡܕܡ

1. Added in marg. in smaller letters. — 2. Corr. from ܡܣܟܢܘܬܐ.

better both for you and for us that you should go in and out of the city and the palace (παλάτιον) as a layman, and carry communications (ἀποκρίσεις) for us, and not go about the city clad in the habit (σχῆμα) and cause the habit (σχῆμα) to be made an object of mockery ». And so he performed the service of the old man and of his convent all the days of his[1] life, insomuch that he gained easier entry and more freedom (παῤῥησία), and they even thrust the office of a count on him under constraint by his[1] command, saying, « This will be no impediment to your practices; and, when you wish, it is easy for you to give up the office. But for the sake of our communications (ἀποκρίσεις) take it upon you ». And so under constraint he accepted an earthly employment, while the whole of his own mind and energy was constantly occupied in heavenly employments and bound up in them. When after some years during which he had served the blessed man the blessed man departed from the world, then the excellent blessed man remained in the cell in which he dwelt in the city, accomplishing the labour of his practices on a great scale, having also added to his spiritual labours the extra labour of hospitality and the relief of the poor, living and delighting also in voluntary poverty, and rejoicing in it, so that, if it happened also that there was a superfluity of anything

1. Sc. Z'ura's.

ܠܓܘܐ ܗܘܐ ܠܩܠܝܬܗ. ܡܬܚܦܛ ܗܘܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܒܕܪܝܘܗܝ ܥܠ ܡܣܟܢܐ. ܡܛܠ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܡܩܪܒܢܐ ܘܡܢ ܩܫܝܫܐ ܕܣܘܢܩܠܝܛܘܣ[1]: ܡܢ ܥܠܬܗ ܕܛܘܒܢܐ. ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܗܘܘ ܒܗ: ܘܡܛܠ ܗܘ ܡܥܡܪܗ ܕܡܝܩܪܘܬܗ ܦܪܚܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܠܛܝܒܘܬܐ ܕܥܡܗܘܢ: ܐܘ ܐܦ ܠܝ ܕܢܗܘܐ ܡܬܥܢܕܪ ܥܡ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ: ܘܕܢܗܘܐ ܡܩܒܠ ܡܢܗܘܢ ܡܕܡ ܡܘܗܒܬܐ. ܘܗܘܝܘ ܕܝܢ ܗܘܐ ܘܡܫܬܐܠ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܣܥܘܪܘܬܐ ܕܒܝܫܬܐ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܣܦܩܝܢ ܠܝ ܚܛܗܝ. ܘܐܫܬܘܬܦ ܒܚܛܗܐ ܕܢܟܪ̈ܝܐ: ܐܘ ܕܐܬܢܝܚ ܒܥܡܠܐ ܕܐܚܪ̈ܢܐ. ܠܥܠܡ. ܠܐ ܡܩܒܠ ܐܢܐ. ܗܘܝܘ ܕܝܢ ܒܫܠܝܐ ܘܒܫܘܡܠܝܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܐܡܝܢ ܗܘܐ: ܟܕ ܐܦ ܠܣܝܒܘܬܐ ܡܛܝ ܗܘܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܕܠܐܣܟܝܡܐ ܢܐܬܐ ܗܘܐ. * ܟܕ ܒܕܝܪܐ ܗܢܐ ܕܝܠܢ ܘܕܛܘܒܢܐ ܙܥܘܪܐ. ܣܓܝܐܬܐ ܕܝܘܡܬܗ ܡܥܒܪ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܦ ܒܐܝܕܝ ܐܝܕܘܗܝ ܠܣܘܢܩܢܗ ܦܠܚ ܗܘܐ. ܡܕܡ ܕܢܓܪܘܬܐ. ܘܬܘܒ ܩܠܘܒܘܬܐ[2] ܥܒܕ ܗܘܐ ܕܩܩܒܐ ܘܡܙܒܢ. ܘܡܬܦܪܢܣ ܗܘܐ. ܥܡ ܬܪܝܢ ܥܒܕܘ̈ܗܝ. ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܒܢܟܦܘܬܐ ܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܟܕ ܠܕܝܪ̈ܬܐ ܐܘ ܠܐܬܪܐ ܕܗܘ ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܦ * 108 v° b.

1. ܘ added (in same hand?). — 2. Corr. from ܩܠܒܘ̈ܬܐ.

in his cell, he would set himself to scatter it among the needy. Since many of the chamberlains and of the distinguished members of the senate (σύγκλητος) were acquainted with him because of the blessed man[1], and moreover loved him on account of his venerable manner of life, and used to beg him to do them the favour of dwelling with them, or even only to stay with each of them, and to receive some gift from them, so also he would flee and shrink as from the perpetration of an evil act, saying, « My sins are enough for me; and to share in other men's sins[2], or to refresh myself by the sweat of others I will never consent ». And so he was constant in maintaining a life of retirement and the performance of righteous acts, though he had reached old age, still hoping to attain the habit (σχῆμα), passing most of his days in this our convent and that of the blessed Z'ura, while he also practised handiwork for his needs, some carpentering; and moreover he made partridge-cages (κλωβός) and sold them, and gained his living, with his two slaves, who also served him devoutly; for, when they went out to monasteries or anywhere, then they also continually practised vigils and fasting and

1. Sc. Z'ura. — 2. Cf. p. 175.

ܫܘܪܐ ܘܙܡܘܪܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܘܨܠܘ̈ܬܐ ܐܡܝܢܬܐ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܥܘܡܪܐ
ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ. ܘܟܕ ܕܒܩܠܝܬܐ ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ. ܗܘ ܕܝܢ ܗܘ ܛܘܒܢܐ ܒܠܠܝܐ
ܘܐܝܡܡܐ ܒܗܘ ܕܡܘܬܐ ܡܬܥܢܝܢܐ ܐܡܝܢܐ ܗܘܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܕܝܬܝܪ ܠܬܗܪܐ ܫܘܝܐ ܠܬܕܡܘܪܬܐ.
ܗܝ ܕܒܡܣܟܢܘܬܐ ܚܕܐ ܗܘܐ ܘܒܨܝܪܘܬܐ ܡܬܒܣܡ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢ ܢܓܕܫ
ܘܡܝܬܪܘܬܐ ܕܒܟܝܢ ܬܗܘܐ ܠܗ. ܒܗܕܐ ܣܓܝ ܡܬܟܪܐ ܗܘܐ. ܘܡܙܪܙ ܗܘܐ
ܕܢܒܕܪܝܘܗ̇. ܘܢܦܩܘܗ̇ ܠܗ̇ܘ ܡܕܡ ܕܝܬܝܪ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܨܝܪܘܬܐ ܥܡ ܬܘܕܝܬܐ
ܡܒܣܡ ܗܘܐ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܕܐܦ ܥܠ ܢܣܝܘܢܗ ܘܥܠ ܚܠܝܨܘܬܗ ܘܐܓܘܢܗ ܕܓܒܪܐ. 109 r° a.
ܘܐܣܝܡ. ܘܠܟܬܒܘܬܐ ܐܡܠܠ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܗܟܝܠ ܚܕܐ ܙܒܢ ܒܪܥܝܢ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܫܢܐ ܕܘܟܬܐ
ܕܡܥܡܪܗ. ܘܢܦܩ (ܗܘ)[1] ܡܬܟܪܟ ܒܕܘ̈ܪܬܐ. ܘܒܥܐ ܒܝܬܐ ܕܢܫܟܚ ܠܡܥܡܪܗ. ܘܟܕ
ܐܫܟܚ ܦܘܬܩܐ ܕܟܬܝܒ ܘܩܒܝܥ ܒܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܚܕܐ. ܫܐܠ ܥܠ ܐܘܣܛܝܪܐ ܕܢܣܩ
ܘܢܚܘܝܘܗܝ ܠܗ ܠܒܝܬܐ. ܘܟܕ ܗܘ ܦܠܓ ܐܘܣܛܝܪܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚ: ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܡܢ
ܣܘܩܒܠܐ ܕܣܛܢܐ ܐܫܬܟܚܬ ܐܢܬܬܗ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܛܠܝܬܐ: ܘܥܠܡܢܝܬܐ ܗܘܬ
ܛܒ ܒܚܙܘܗ̇. ܐܡܪܐ ܠܗ ܕܬܐ ܒܬܪܝ ܘܐܢܐ ܡܚܘܝܐ ܐܢܐ ܠܟ ܠܒܝܬܐ ܗܟܢ

1. Ms. om.

recitation of service and constant prayers in company with all the members of the convent; and, when they were remaining continuously in the cell, the blessed Tribunus was constantly occupied in the same way night and day, and what is especially deserving of admiration is that he rejoiced in poverty and took pleasure in scarceness; so that, if it happened that at any time he actually had a superfluity, he was much displeased at this, and set himself to scatter and to spend his superfluity; so that he took pleasure in scarceness, giving thanks. I wish therefore to set down and place on record something about a temptation of his and about the man's courage and the conflict (ἀγών) which he sustained. This man then had once thought of changing his place of residence; and he went out and was going round the mansions, looking for a tenement convenient for him to live in; and, having found 'inn'[1] written and fixed up on the door of a certain mansion, he asked for the porter (ὀστιάριος) to go up and show him the tenement. And, since the porter (ὀστιάριος) himself was not there, but as if by the opposition of Satan his wife was present, who was a young woman and was very worldly in her appearance[2], she said to him « Come with me and I will myself show

1. This was perh. used of any house where rooms were to be let: but in Bar 'Ali (quoted in P. Smith, s. v. ܐܘܣܛܝܪܐ, ܐܘܣܛܝܪܐ (*ostiarius*) is rendered ܦܘܬܩܐ (innkeeper). — 2. See p. 224, n. 3.

ܕܬܡܢ. ܘܟܕ ܢܣܒܬ ܩܠܝܕܐ ܘܣܠܩܬ ܘܦܬܚܬ. ܥܠܘ ܬܪܝܗܘܢ. ܘܟܕ
ܡܬܟܪܟ ܕܢܚܙܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܦܚܐ ܕܚܛܝܬܐ ܡܚܘܝܐ ܗܘܬ ܠܗ: ܐܬܬܥܝܪ ܒܗ ܚܫܐ
ܕܚܛܝܬܐ. ܘܦܬܪܓܡܬ ܡܫܢܝܐ ܗܘܬ ܠܒܣܝܡܘܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܐܚܕܬܗ. ܘܫܪܝܬ ܐܝܟ
ܕܒܢܘܫܩܬܐ ܕܚܛܝܬܐ ܠܡܐܚܕܗ ܘܠܡܦܝܣܘܬܗ ܠܡܫܬܘܬܦܘܬܐ ܕܥܡܗ. ܘܟܕ ܡܟܐܐ ܒܗ
ܘܦܫܛ ܘܫܕܐ ܐܝܕܝܗ ܡܢܗ. ܗܝ ܡܬܘܪܬܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܒܬܚܒܠܬܗ ܕܐܟܠ * 109 r° b.
ܩܪܨܐ: ܗܘ ܕܪܓܝܓ ܗܘܐ ܕܒܦܚܐ ܢܨܘܕܝܘܗܝ ܠܓܢܒܪܐ: ܘܕܢܣܝܡ ܡܘܡܐ
ܒܫܘܦܪܘܗܝ ܘܢܟܬܡܝܘܗܝ. ܡܬܘܪܬܐ ܐܬܥܠܠ ܒܗ. ܘܡܦܪܬܐ ܠܐܝܕܝܗ ܠܛܘܒܢܐ.
ܟܕ ܐܦ ܠܢܦܫܗ ܕܦܪܝܣܐ ܠܩܕܡ ܒܥܝܢܗ ܩܕܡܘܗܝ. ܟܕ ܐܦ ܒܟܠܗ ܦܪܝܣܘܬܐ
ܘܡܬܦܪܓܐ ܒܙܢܝܘܬܐ ܘܓܝܘܪܐ ܒܗ ܡܬܟܪܟܐ ܗܘܬ. ܟܕ (ܡܬܚܫܚܐ) ܒܡܠܐ[1] ܛܢܦܬܐ
ܗܠܝܢ ܕܐܦ ܠܐ ܕܢܟܬܘܒ ܘܢܛܢܦ ܡܫܡܥܬܐ ܐܘ ܠܡܕܥܬܐ ܕܫܡܘܥܐ. ܠܐ ܪܓܝܢ
ܚܢܢ ܘܡܟܬܒܢܘܬܐ ܢܟܠܬܐ[2] ܐܢܫ. ܗܘ ܕܝܢ ܩܕܝܫܐ ܒܚܝܠܐ ܐܠܗܝܐ. ܗܦܟܗ ܘܫܕܝܗ
ܘܐܪܚܩ ܡܢܗ. ܟܕ ܟܐܐ ܘܡܟܐ ܒܗ ܩܫܝܐܝܬ ܘܐܡܪ. ܕܢܟܐܐ ܒܟܝ[3] ܡܪܝܐ
ܐܢܬܬܐ. ܘܠܣܛܢܐ ܗܘ ܕܐܠܒܫܟܝ ܠܟܠܗ ܗܕܐ ܡܚܨܦܢܘܬܐ ܘܒܝܫܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܡܪܚܝ

1. Ms. ܒܡܠܬܗ (sic). The confusion in this sentence is perh. the author's. — 2. Ms. ܡܟܬܒܢܘܬܐ ܢܟܠܬܐ. — 3. Corr. from ܒܗ. Preceding word in erasure.

you the rooms that are advertised ». And, when she had taken the key (κλεῖδα) and gone up and opened them, they both went in. And, as he was going round to look, while she on her side was displaying a snare of sin before him, a sinful passion was aroused in her, and she went on madly laughing in his face, while she also seized him, and began as if by the kisses of sin to grasp him and entice him to fall with her. And, as he was rebuking her and flinging and casting her hands off him, she on her side all the more as if by the machination of the devil, who was desirous of catching the brave man by a snare, and setting a blemish on his beauties and staining him, he[1] yet more entered into her, making her madly grasp the blessed man, while she also threw herself in front of him to tempt him to lasciviousness, intertwining herself with him with all the lasciviousness and violence of impurity and adultery, using[2] foul words which we do not wish even to write down and pollute the ears or mind of the hearer and record. But the man armed with the divine power flung and threw her off and withdrew himself from her, reproving and rebuking her sternly and saying, « The Lord rebuke you, woman, and the fiend who clothed you in so much shamelessness and wickedness that you should dare to defile the path of

1. Sc. the devil. Sic syr. — 2. Ms. om. The text is here very corrupt.

ܕܡܫܘܬܦܘܬܐ ܕܓܒܪܟܝ ܐܫܬܘܬܦܝܢ ܠܐܚܪܢܐ. ܘܠܐ ܢܡܘܣܐ ܡܚܫܒܢ ܠܡܛܘܫܘ ܠܚܛܝܐ ܥܡܟܝ.
ܘܗܟܢ ܠܗܢܐ ܓܢܒܪܐ ܐܝܟ ܝܘܣܦ ܟܐܢܐ ܥܪܩ¹. ܘܫܒܩ ܒܝܬܐ ܗܘ ܘܠܟܠܗ 9 v° a.
ܕܫܒܒܘܬܐ ܟܠܗ ܒܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘ. ܐܝܟ ܕܠܢ ܘܠܣܓܝܐܐ ܢܫܬܥܐ ܗܠܝܢ. ܥܠ ܩܪܒܐ
ܘܐܓܘܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܠܗ. ܐܦ ܥܠ ܬܟܢܝܬܐ ܕܒܝܫܐ ܗܘ. ܕܡܪܝܪ ܗܘܐ. ܥܠ ܬܓܪܐ ܚܟܝܡܐ
ܕܢܒܘܙ ܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܕܡܫܬܒܗܪ ܗܘܐ ܒܝܘܬܪܢܐ ܕܕܘܒܪܐ ܗܢܐ. ܗܟܢܐ ܓܢܒܪܐܝܬ ܫܠܡ
ܠܫܘܠܡܗ ܐܬܛܝܒ. ܘܗܘܐ ܒܣܗܕܘܬܐ ܕܫܦܝܪܬܐ ܘܐܦ ܗܘ ܬܘܒ ܗܘܐ. ܐܬܬܣܝܡ
ܐܦ ܗܘ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܕܝܪܐ
ܕܝܠܢ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܪܝܒܘܢܐ ܩܘܡܣ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ (ܕܐܪܒܥܝܢ ܘܚܡܫ܀)² ܕܓܒܪܐ ܓܡܝܪܐ
ܘܡܝܬܪܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܝܣܚܩ܀

ܐܝܟܢܐ³ ܗܟܝܠ ܕܟܬܝܒ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܠܡܛܫܝܘ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܠ ܛܘܪܐ ܒܢܝܐ.
ܗܟܢܐ ܐܦ ܢܘܗܪܐ ܕܕܘܒܪܐ ܕܡܝܬܪܘܬܐ ܕܐܢܫܐ ܓܡܝܪܐ ܕܦܠܚܝܢ ܡܬܚܙܝܢ

1. Ms. ܥܪܩܬܘܢ — 2. Ms. om. — 3. Ms. ܐܝܟܢܐ.

intercourse with your husband, and hold intercourse with another in violation of the law (νόμος), and think to stain me the sinner with you ». And so this brave man like Joseph the just fled and left that house and all that neighbourhood in great trepidation, so that he would relate these things to us and to many others, about the battle and conflict (ἀγών) which he had, and about the machination of the evil one who was bitter against the wise merchant in order to make spoil of his merchandise. And so, being illustrious for the excellence of this manner of living, he ended his life heroically, bearing good testimony, and he too as well was laid in the sepulchre of our convent.

The history of Tribunus the count is ended.

NEXT THE FORTY-FIFTH[1] HISTORY, OF A PERFECT AND EXCELLENT BLESSED MAN WHOSE NAME WAS ISAAC.

As therefore it is written that 'a city that is built upon a mountain cannot be hid'[2], so also the light of the excellent manner of life of perfect men who

1. Ms. om. 2. Matth., v, 24.

ܠܐ ܡܬܛܫܝܐ. ܛܘܒܢܐ ܗܟܝܠ ܗܢܐ ܐܝܣܚܩ. ܒܓܢܣܗ ܡܢ * ܕܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܐܝܬܘܗܝ * 109 v° b.
ܗܘܐ. ܟܕ ܐܦ ܐܢܬܬܐ ܘܒܢܝܐ ܘܒܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܫܘܠܛܢܐ ܕܦܪܘܛܝܩܛܘܪܐ. ܟܕ
ܐܡܝܢ ܗܘܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ. ܘܫܗܪܐ ܐܡܝܢܐ. ܘܒܙܕܝܩܘܬܐ ܕܟܠ ܙܒܢ. ܐܝܟܢܐ
ܕܡܢ ܪܬܚܐ ܕܛܢܢܐ ܐܠܗܝܐ. ܢܫܒܘܩ ܒܝܬܐ ܘܐܢܬܬܐ ܘܒܢܝܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܟܬܝܒ:
ܡܛܠ ܣܒܪܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܫܢܝ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ.
ܘܟܕ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܗܠܝܢ ܕܡܣܚܝܢ ܟܪܝܗܐ ܒܠܠܝܐ ܢܦܠ: ܘܥܡܗܘܢ ܒܥܡܠܐ
ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܡܠ. ܫܪܝ ܡܬܝܕܥ ܘܡܬܝܩܪ ܗܘܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ.
ܘܟܕ ܒܐܡܝܢܘܬܐ ܕܕܘܒܪܐ ܕܚܣܝܘܬܐ ܘܫܪܟܐ ܐܡܝܢ ܗܘܐ. ܦܘܠܚܢܐ ܐܚܪܢܐ ܪܘܚܢܝܐ
ܒܛܘܫܝܐ ܐܬܪܥܝ ܠܡܬܥܒܕܘ. ܘܗܟܢܐ ܠܚܕ ܡܢ ܟܣܢܘܕܘܟܣ ܕܩܠܝܠ ܪܚܝܩܐ ܡܢ
ܡܕܝܢܬܐ ܢܦܩ ܒܛܘܫܝܐ. ܘܐܬܐܓܪ ܒܗ. ܐܝܟ ܦܪܢܣܐ ܟܪܝܗܐ. ܘܫܠܚ
* 110 r° a. ܟܠܗܘܢ ܠܢܚܬܘܗܝ ܘܙܒܢ ܘܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܙܒܢ ܣܩܐ ܕܩܢܒܐ * ܘܠܒܫܗ.
ܘܗܟܢܐ ܡܟܝܠ ܡܫܡܫܢܐ ܚܦܝܛܐ ܕܟܪܝܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܟܕ ܨܒܘܬܐ ܕܟܪܝܗܐ

have employed themselves in works of excellence cannot be concealed. This blessed Isaac therefore was by his birth (γένος) from the city of Dara, and he had also a wife and children and a house, and the office of a *protector*[1], while he was constantly occupied in fasting and prayer and constant vigil, and in perpetual alms, so that out of the fervour of divine zeal he left house and wife and children as it is written[2] for the sake of the hope of the promise of eternal life, and departed, and came to the royal city. And, having entered the ministering office[3] (διακονία) of those who bathe the sick at night, and laboured with them in the labour and service of the house of God, he began to be known and honoured by many. And, being constantly occupied in practices of asceticism and so on, he secretly formed the plan of engaging in another spiritual employment; and so he secretly went out to one of the hospitals (ξενοδόχας)[4] that was a little way from the city and hired himself out in it as a sick-attendant. And he took off all his clothes and sold them and gave to the poor; and he bought some hempen sackcloth and clothed himself in it. And thus he was henceforth a diligent attendant on the sick, since the affair of the sick openly gave him an opportunity and an

1. The *protectores* were a division of the household cavalry (Babut in *Rev. Hist.*, CXIV, p. 225; CXVI, p. 225); but in this case the post was appy. honorary. — 2. Matth., XIX, 29. — 3. Or 'deaconry', i. e. a house established by the church for the care of the sick and poor under the superintendence of the deacons. Cf. p. 473 and *H.E.*, II, 13, 15, and see Ducange, s. v. diaconia. — 4. ξενοδόχη = ξενοδοχεῖον is not found in Greek writers.

ܐܬܪܐ ܘܡܦܩܢܐ ܟܣܝܢܝܬܐ. ܠܫܗܪܗ ܕܠܠܝܐ ܗܘܐ. ܠܫܩܝܕܘܬܗ ܘܡܫܡܠܝܘܬܗ ܘܠܡܫܬܥܝܢܘܬܐ
ܕܬܫܡܫܬܐ. ܟܕ ܫܗܪ ܘܢܛܝܪ ܘܚܦܝܛ ܘܩܐܡ ܩܕܡ ܟܪܝܗܐ. ܘܡܬܥܢܐ ܕܢܫܡܫܝܘܗܝ
ܘܢܢܝܚܝܘܗܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܕܡܫܡܫ ܠܗܘܢ ܡܒܪܟܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܨܠܝܢ
ܥܠܘܗܝ ܒܟܠܙܒܢ. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܕܡܫܡܫܢܐ ܕܟܪܝܗܐ ܥܡ ܟܣܢܘܕܘܟܪܐ ܘܟܠ ܕܥܡܗ.
ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܒܚܦܝܛܘܬܗ ܘܫܗܪܗ ܘܨܘܡܗ ܕܫܗܪܐ ܘܚܦܝܛܐ ܒܪܝܟܐ ܓܒܪܐ
ܐܝܣܚܩ. ܟܕ ܕܝܢ ܐܢܬܬܗ ܝܠܦܬ ܗܘܬ ܕܠܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܐܙܠ ܗܘܐ.
ܡܠܠܐܝܬ ܐܦ ܗܝ ܒܬܪܗ ܢܦܩܬ. ܟܕ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܬܟܪܟܐ ܘܒܥܝܐ ܗܘܬ ܠܗ.
ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܝܠܦܬ ܗܘܬ ܡܢ ܐܚܪܢܐ. ܕܒܟܣܢܘܕܘܟܝܢ ܦܠܢܝܐ ܡܫܡܫ ܟܪܝܗܐ.
ܘܟܕ ܐܙܠܬ ܘܫܐܠܬ ܥܠܘܗܝ ܘܫܡܥ. ܦܛܪ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܡܢܗ. ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ.
ܟܕ ܗܝ ܟܡܝܢܐ ܗܘܬ. ܘܡܬܥܠܝܐ ܘܡܬܚܬܝܐ ܠܡܚܙܝܗ. ܘܠܡܬܚܙܝܘ ܠܐ ܐܫܟܚܬ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ 0 r° b.
ܫܠܚ ܠܗ. ܕܙܠܝ ܠܟܝ ܡܢ ܗܪܟܐ. ܠܐ ܬܬܟܡܢܝܢ ܘܬܬܥܠܝܢ. ܕܐܦܢܐ ܐ̈ܦܝ ܗܫܐ ܠܐ
ܡܨܝܐ ܐܢܬܝ. ܐܠܐ ܙܠܝ ܗܫܐ ܘܐܘܪܟܝ ܒܫܠܝܐ. ܘܡܫܘܠܡܐ ܕܬܪܝܢ ܝܪ̈ܚܝܢ. ܐܬܝܐ
ܐܢܬܝ[1] ܘܚܙܝܐ ܐܢܬܝ ܠܝ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܩܒܠܬ[2] ܡܠܬܗ ܘܐܬܬܟܠܬ ܥܠ ܫܪܪܗ:
ܟܕ ܐܦ ܝܕܥܐ ܠܗ ܕܠܐ ܡܕܓܠ ܫܪܪܗ. ܫܒܩܬ ܘܐܙܠܬ ܘܝܬܒܬ ܒܫܠܝܐ ܒܒܝܬܐ

1. ܝ added later. — 2. Ms. ܩܒܠܬܝ.

outlet for his secret manner of life, for his watching and vigilance and the recitation of service by night, he being vigilant and regular and diligent and standing before the sick, and busying himself about ministering to them and relieving them, so that all to whom he ministered blessed him, and continually prayed for him; but the other sick-attendants with the superintendent (ξενοδοχάριος) and all who were with him marvelled and wondered at the diligence and watching and fasting of the vigilant and diligent blessed man Isaac. But his wife, having learned that he had gone to the royal city, herself also too quickly went out after him, and she went about for a long time seeking him, insomuch that she learned from others that he was attending on the sick in such-and-such a hospital (ξενοδοχεῖον). And, when she went and asked about him and he heard about it, he hid himself from her for a long time, while she lay in wait and went up and down to see him, and was quite unable to do so. But at last he sent her a message : « Go away from here, do not lie in wait and go up and down. You cannot see my face now; but go away now and wait, keeping quiet; and at the end of two months you shall come and see me ». Having therefore received his word and put confidence in his truthfulness, knowing indeed that he would

ܠܫܘ̇ܠܡܐ ܕܬܪ̈ܝܢ ܝܪ̈ܚܝܢ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܘ ܙܒܢܐ ܐܙܠܬ ܐܬܬܟܝܠܬ ܠܡܚܙܝܗ ܒܨܦܪܐ.
ܐܫܟܚܬܗ ܕܡܝܬ. ܘܣܝܡ ܥܠ ܣܩܡܢܝܢ. ܘܟܪܝܟ ܒܣܘܕܪܐ. ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܗܝ
ܒܝܠܠܬܗ ܘܐܒܠܗ ܘܒܟܝܗ. ܥܠ ܫܪܪܗ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܟܪܙܬ. ܘܥܠ
ܡܩܕܡ ܝܕܥܬܐ ܐܝܟܢܐ ܕܒܡܕܒܪܢܘܬܐ[1] ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܕܡܛܠ ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܢܝܩܐ
ܫܥܒܕ ܢܦܫܗ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܟܪ̈ܝܗܐ. ܘܗܟܢܐ ܟܠ ܕܫܡܥ ܬܗܪ. ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ
ܕܢܠܘܘܢܝܗ ܠܛܘܒܢܐ ܐܝܣܚܩ. ܘܗܟܢܐ ܐܬܩܒܪ ܦܓܪܗ ܒܗܘܠܐ ܪܒܐ ܘܐܝܩܪܐ
ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܟܠܗܘܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܘܡܬܗܪܝܢ ܒܗ ܘܡܫܒܚܝܢ * ܠܐܠܗܐ܀ * 110 vº a.

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܓܡܝܪܐ ܐܝܣܚܩ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ܘܫܬ܆ ܕܛܘܒܢܐ ܦܘܠܘܣ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܗܘܐ ܡܢ ܐܢܛܝܘܟܝܐ ܡܕܝܢܬܐ܀

ܠܐ ܗܘܝܐ ܒܪܡܙܐ ܕܕܘܟܪܢܐ ܕܬܫܥܝܬܐ ܐܦ ܕܦܘܠܘܣ ܐܠܗܝܐ ܘܦܥܠܐ ܚܝܠܬܢܐ.
ܕܡܢ ܙܥܘܪܐ ܠܟܪܡܐ ܕܠܐ ܡܬܚܫܚܐ ܦܠܚ ܒܟܪܡܐ ܕܡܪܗ. ܢܫܬܒܩ ܡܢ ܫܪܒܬܐ

1. Ms. om. ܘ.

not break his word, she withdrew and went away and sat quiet until the end of two months; and after that time, having gone with confidence to see him in the morning, she found that he was dead, and had been laid on a bench (σκαμνίον), and wrapt in a sheet; and that woman by her wailing and lamentation and weeping declared the truth of the miracle, and the foreknowledge and[1] that in the exercise of discretion and humility for God's sake, and not as a man in need, he had submitted to minister to the sick. And so everyone who heard of it was astonished, and a great number of people hastened to accompany the blessed Isaac to the grave; and thus his body was buried with a great procession and much honour, everyone marvelling and wondering at him and serving God.

The history of the perfect blessed man Isaac is ended.

NEXT THE FORTY-SIXTH HISTORY, OF THE BLESSED PAUL, WHO WAS FROM THE CITY OF ANTIOCH[2].

It is therefore no small thing that the memory of the history of Paul also the divine man and strenuous worker, who worked in his Lord's vineyard

1. Ms. om. — 2. See *H. E.*, II, 15.

ܕܒܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܐܬܪܫܝܡܘ. ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܗܘ ܪܒܐ ܘܚܦܝܛܐ ܦܘܠܘܣ.
ܓܢܣܗ ܡܢ ܐܢܛܝܘܟ ܗܘܐ. ܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܦܝܛܐ ܘܪܬܝܚ
ܒܛܢܢܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܛܢܢܗ. ܩܫܝܐ
ܗܘܐ ܘܥܙܝܙܐ. ܘܡܟܣܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܡܫܬܪܝܝܘܬܐ ܡܬܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܥܒܕܐ ܕܕܚܠܬ
ܐܠܗܐ. ܒܐܝܢܐ ܕܗܘ ܕܡܐ. ܗܘܐ ܠܗ ܕܝܢ ܛܢܢܐ. ܕܢܗܘܐ ܛܥܝܢ ܒܠܠܝܐ ܠܡ̈ܣܟܢܐ
* 110 v° b. ܡܣܟܢܐ ܘܣܒܐ ܘܟܪ̈ܝܗܐ. ܘܡܕܒܪ ܦܣܚܐ ܗܘܐ ܘܡܣܚܐ. ܘܡܫܚ ܘܡܬܩܢ ܘܡܚܠܦ
ܢܚܬܐ ܘܦܟܪܐ ܕܡܣܬܢܩܝܢ. ܘܡܕܒܪ ܘܡܫܩܐ ܗܘܐ ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ ܐܝܟ ܡܕܡ
ܕܫܘܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܦܠܣܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܫܘܐ ܗܘܐ ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ.
ܘܗܟܢܐ ܩܕܡ ܢܓܗܐ ܕܨܦܪܐ. ܥܡ ܗܘܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܒܛܢܢܗ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܗܘܘ
ܒܛܢܢܗ. ܘܐܙܠ ܣܐܡ ܗܘܐ ܠܗ ܒܕܘܟܬܗ. ܟܕ ܠܐ ܗܘܐ ܗܕܐ ܠܓܒܪ̈ܐ ܒܠܚܘܕ.
ܐܠܐ ܘܠܘܬ ܢܫܐ ܦܪܫ ܗܘܐ. ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܗܕܐ ܠܣܓܝܐܐ ܓܪܓ
ܒܛܢܢܗ ܕܢܗܘܘܢ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܒܥܡܠܗ. ܟܕ ܐܠܦ ܠܟܠܢܫ ܕܐܝܟ ܚܝܠܗ ܡܢ
ܒܝܬܗ ܘܡܢ ܥܡܠܗ. ܒܟܠ ܝܘܡ ܕܢܫܩܘܠ ܠܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܕܗܘܐ ܛܥܝܢ
ܒܐܝܕܗ ܒܟܠ ܝܘܡ ܘܡܝܬܐ ܠܚܫܚܬܐ ܕܡ̈ܣܟܢܐ ܡܩܒܠܐ ܘܟܪ̈ܝܗܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܣܓܝܐܐ

from morning till evening without growing weary, should be omitted from the order of those who have been inserted in this spiritual company. This great and earnest Paul therefore was by his birth (γένος) from Antioch; and he was earnest and fervent in religious zeal from his boyhood, so that from the greatness of his zeal he became stern and harsh, and a rebuker of those who approached religious work sluggishly in any manner; and the object of his zeal was to carry poor and old and sick persons by night, and he would take them and bathe and anoint them, and mend and change the clothes of those who were in need, and take them and give them to drink each one according to what was suited for him, and he would give small coins as was suited for each one of them. And thus before daybreak in company with others who shared his enthusiasm with him he would carry him[1], and would go and lay him in his place (and he used to do this not to men only but also to women) for a long time; so that in consequence of this he by his zeal instigated many persons to share his labour, after teaching everyone from his house and from the produce of his labour to carry in his hand every day and bring for the use of the poor and sick needy persons according to his power, so that accordingly many of them became enthusiastic and used secretly to hasten

1. Sic syr.

ܠܗܘܢ. ܘܗܘܘ ܪܗܛܝܢ ܠܥܡܠܐ ܗܢܐ ܒܥܒܕܐ. ܐܦ ܓܝܪ ܣܓ̈ܝܐܐ ܡܢ ܪ̈ܘܪܒܢܐ
ܘܪ̈ܫܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ[1] ܟܕ ܫܠܚܝܢ ܗܘܘ ܐܣܟܡܗܘܢ ܘܐܣܟܡܐ ܕܡ̈ܣܟܢܐ ܡܬܟܣܝܢ
* ܗܘܘ: ܒܩ̈ܘܩܠܬܐ ܕܡܟܣܝܢ ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܘܐ̈ܦܝܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܪ̈ܡܝܢ ܗܘܘ ܚܒ̈ܠܐ * 111 r° a.
ܒܨ̈ܘܪܝܗܘܢ. ܘܫܩܠܝܢ ܗܘܘ ܒܪ̈ܣܘܬܐ[2] ܕܟ̈ܪܝܗܐ ܘܕܡ̈ܣܟܢܐ. ܘܣ̈ܒܐ ܘܣ̈ܒܬܐ.
ܘܡܫܡܫܝܢ[3] ܠܟܠܗ̇ ܬܫܡܫܬܗܘܢ. ܟܕ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܚܕܝܬܐ ܠܟܠܢܫ. ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܗ
ܦܙܪܝܢ ܗܘܘ ܠܦܘܪܢܣܗܘܢ ܒܚܕܘܬܗܘܢ ܣܓܝܐܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܚܦܝܛܐ ܒܪ̈ܘܚܢܝܬܐ
ܦܘܠܘܣ: ܟܕ ܣܡܗ̇ ܘܛܟܣܗ̇ ܠܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܕܡ̈ܣܟܢܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܐܢܛܝܘܟܝܐ:
ܘܚܙܐ ܕܡܬܕܒܪܐ ܚܦܝܛܐܝܬ ܡܬܥܒܕܐ ܡܢ ܣܓ̈ܝܐܐ. ܫܢܝ ܘܢܦܩ ܠܡ̈ܕܝܢܬܐ
ܪ̈ܘܪܒܬܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ. ܟܕ ܡܥܝܪ ܘܡܚܦܛ ܠܣ̈ܓܝܐܐ. ܘܡܛܟܣ ܘܡܩܝܡ ܠܬܫܡܫܬܐ
ܗܕܐ ܒܟܠܗܝܢ[4] ܡ̈ܕܝܢܬܐ. ܒܝܕ ܐ̈ܢܫܐ ܚ̈ܦܝܛܐ ܘܟܪ̈ܣܛܝܢܐ. ܕܒܛܝܠ ܠܗܘܢ ܥܠ
ܦܘܪܩܢܐ ܕܢܦ̈ܫܬܗܘܢ. ܘܡܬܚܦܛܝܢ ܥܠ ܝܘܪܬܢܐ ܕܚ̈ܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܟܕ ܕܝܢ ܦܠܚܐ
ܗܢܐ ܚܦܝܛܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܘܡܚܦܛ: ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ
ܕܡ̈ܣܟܢܐ ܒܟܠ ܐܝܕܐ ܕܗܝ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܥܒܪ ܗܘܐ ܚܕܐ ܫܢܬܐ ܐܘ ܬܪ̈ܬܝܢ ܐܘ ܝܬܝܪ:
ܘܚܙܐ ܗܘܐ *ܕܐܬܩܝܡ ܘܐܬܛܟܣ ܥܒܕܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. ܠܗܠ ܢܓܕܗ ܗܘܐ ܛܢܢܗ * 111 r° b.

1. In erasure (?). — 2. Ms. ܒܒܪ̈ܣܘܬܐ. — 3. Ms. ܘܡܫܡܫܢ. — 4. The letters ܠܗ are written as a correction from something else.

to this labour. For many even of the great and eminent men of the city, having put off their apparel (σχῆμα) and clothed themselves in poor men's apparel (σχῆμα) and hoods that concealed their heads and faces, would thus put straps on their necks and carry the chairs of the sick and poor, and old men and women, and perform all the ministration to them, while in their earnest zeal they gladly spent money for each man according to his state in life to make provision for them. But Paul the earnest in spiritual things, having instituted and organized this ministration to the poor in his city of Antioch, and seen that it was being carried out by many persons with earnest zeal, withdrew and departed to the other great cities, stirring zeal and enthusiasm in many, and organizing and instituting this ministration in all cities through certain earnest and Christian men who concerned themselves about their lives' salvation, and earnestly endeavoured to gain the inheritance of eternal life. When this strenuous worker had been teaching and rousing enthusiasm, and instituting the work of this ministration to the poor in any one city, and had passed one year or two or more, and saw that his work had been instituted and organized in that city, his zealous plan would next draw him

ܠܐܚܪܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܡܟܝܠ ܠܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܕܝܢܚܝܬܐ
(ܒܠܚܘܕ)[1] ܗܕܐ ܗܦܟ ܗܘܐ ܘܣܥܪ ܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܡܕܝܢܬܐ
ܡܥܪ̈ܒܝܬܐ ܘܣܓܝܐܬܐ. ܟܕ ܡܟܝܠ ܠܐܢܫ[2] ...... ܕܠܐ ܡܨܐ ܗܘܐ ܘܠܐ ܣܦܩ
ܗܘܐ ܕܗܘ[3] ܒܩܢܘܡܗ ܠܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܢܪܕܐ. ܡܟܝܠ ܠܐܚܪ̈ܢܐ ܡܫܕܪ ܗܘܐ. ܘܠܒܢܝ̈
ܡܕܝܢܬܐ ܡܥܝܪ ܗܘܐ. ܘܡܠܟ ܘܡܓܪܓ ܠܗܠ ܥܒܕܐ ܗܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܥܒܕܐ ܗܢܐ
ܪܒܐ ܘܩܕܝܫܐ: ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠ ܥܡ̈ܠܝܢ ܡܩܒܠ ܠܐܠܗܐ. ܢܪܒܐ ܘܢܬܬܘܣܦ.
ܘܢܬܩܝܡ ܒܟܠ ܕܘܟ ܘܡܕܝܢܬܐ. ܒܝܕ ܚܡܝܡܘܬܐ ܕܛܢܢܐ ܕܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܕ ܕܝܢ
ܬܩܢ ܘܒܢܐ ܘܣܥܪܗ ܠܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܪܕܐ ܒܛܢܢܗ. ܐܦ
ܠܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܬܡܢ. ܒܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ ܐܫܪܝ ܘܢܨܚ ܘܐܪܘܚ
ܘܢܓܪܓܗ. ܘܠܣܓܝ̈ܐܐ ܡܢ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܘܚܫܝ̈ܒܐ. ܕܢܗܘܘܢ * ܒܥܡܠܐ ܘܫܘܬܦܐ ܢܗܘܘܢ * 111 v° a.
ܕܬܫܡܫܬܗ. ܕܐܝܟܢܐ ܡܟܝܠ ܕܒܓܠܝܐܝܬ ܬܬܪܘܚ ܘܬܬܘܣܦ ܘܬܬܪܒܐ ܬܫܡܫܬܗ. ܟܕ ܠܝܬ
ܗܘܐ ܫܠܝܐ ܘܠܐ ܦܘܫܐ ܒܠܠܝܐ ܟܠܗ ܐܦ ܒܐܝܡܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܘ ܒܠܚܘܕ
ܠܡܣ̈ܟܢܐ ܘܡܚ̈ܝܠܐ ܘܟܪ̈ܝܗܐ ܘܦܣ̈ܝܚܐ ܘܣ̈ܡܝܐ ܘܣ̈ܒܐ ܕܒܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܢܝܚ

1. Ms. om. — 2. Something seems to have here fallen out, and, as there is a similar lacuna at p. 473, l. 13, I infer that the scribe's ms. was torn. — 3. Ms. ܘܗܘ.

to another city; and so accordingly he acted in this way and instituted the work of this ministration not in eastern cities only[1], but also in many western cities too. When accordingly . . . . . .[2] that he was not able and sufficient himself in person to repair to every city, he used accordingly to send others, and rouse the citizens, and advise and instigate them to take up this work, so that this great and holy work, which is more pleasing to God than all labours, grew and increased, and was instituted in every place and city, through the zealous enthusiasm of the man of God. When he had organized and built up and instituted this ministration in many cities, he in his zeal repaired to the royal city also besides, insomuch that in a short time he succeeded in beginning and gaining distinction and extending it there, and instigating many of the great and eminent men to become fellow-labourers and partners in his ministration, so that consequently his ministration was manifestly extended and increased and magnified, there being no rest or intermission all the night and in the day, so that he relieved and fed and refreshed not only the poor and maimed and sick and lame and blind and old

1. Ms. om. — 2. Some words have fallen out.

ܗܘܐ ܘܡܬܝܗܒ[1] ܘܡܬܦܪܢܣ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܟܠܗܘܢ ܒܒܪ̈ܐ ܕܥܒܪ ܡܝ̈ܐ ܒܟܠ ܦܢܝ̈ܢ ܕܗ̇ܝ
ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܦ ܒܟܠܗܝܢ ܩܘܪ̈ܝܐ ܕܚܕܪܝܗ̇[2] ܠܟܠܩܝܕܘܢ[3] ܘܢܝܩܘܡܝܕܝܐ[4].
ܘܩܘܙܝܩܘܣ ܘܐܦܪܘܣܝܐ[5] ܘܗܪܩܠܝܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܝܡܐ ܕܦܢܛܘܣ. ܟܕ ܐܦ ܠܒܘܫܐ
ܙܒܢ ܗܘܐ ܘܡܦܩ ܘܡܦܠܓ ܘܝܗܒ ܠܣܓܝ̈ܐܐ. ܡܢ ܟܠ ܐܝܟܐ ܕܢܦܠ ܗܘܐ ܠܗ.
ܟܕ ܐܦ ܢܝܚܬܐ ܘܡܘܬܪܐ ܒܟܠ ܡܫܘܓܝܬܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܣܟ̈ܢܐ
ܘܐܟܣܢܝ̈ܐ ܕܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ. ܘܗܟܢܐ ܓܒܪܐ ܗܘ ܡܬܥܠܐ ܗܘܐ ܘܡܬܓܢܒܪ
ܒܥܒܕܗ ܕܡܪܝܐ ܫ̈ܢܝܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܬܡܗܠ ܗܘܐ. ܐܦ ܠܐ
ܕܠܡܕܝܢ̈ܬܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܗܠܝܢ ܕܚܕܪܝ̈ ܣܘܩܘܣ. ܢܫܕܪ ܗܘܐ ܢܦܩܬܐ ܠܬܫܡܫܬܐ *
ܗ̇ܝ. ܕܢܨܒ ܗܘܐ ܘܡܬܩܢ ܒܗܘܢ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܠܛܢܢܗ ܐܦ ܒܚܦܝܛܘܬܗ
ܡܬܕܡܝܢ ܗܘܘ ܘܡܩܢܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܕܝܩܘܢܘܣ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܓܒܪ̈ܐ ܒܠܚܘܕ
ܐܠܐ ܐܦ ܕܢܫ̈ܐ ܢܬܩܢܘܢ ܘܒܛܢܢܐ ܚܡܝܡܐ ܢܪܗܛܘܢ ܪ̈ܘܪܒܐ ܘܙܥܘ̈ܪܐ ܘܢܫܡܫܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ
ܡܫܘܬܦܝܢ ܒܝܕ ܩܘܪ̈ܒܢܐ. ܘܗܟܢܐ ܛܘܒܢܐ ܦܘܠܘܣ ܫܠܡ ܒܗ̇ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܪ̈ܗܛܐ
ܕܕܘܒܪ̈ܘܗܝ. ܒܣܗܕܘܬܐ ܛܒܬܐ.[6] . . . . ܒܠܚܘܕ ܕܢܝܚܬܐ ܡܠܟܬܐ * III v° b.

1. Marg. ܘܡܬܒܠ. — 2. Ms. ܕܚܕܪ̈ܝܗ. — 3. Erasure after ܠ. — 4. Ms. ܘܢܝܩܘܡܝܕܝܐ. — 5. Ms. ܘܐܦܪܘܣܝܐ; corr. Nöld. ܐܦܪܘܣܝܐ. — 6. Something seems to have fallen out; see p. 472, n. 2.

in the royal city, but also in all the suburbs beyond the water in all quarters of the same city besides, and also in all the cities round, Chalcedon and Nicomedia, and Cyzicus and Prusias[1] and Heraclea, and as far as the sea of Pontus, while he also bought clothing and brought it out and distributed it and gave it to many from any source from which it fell into his hands, while he also provided relief and refreshment with every kind of bathing for the poor and the strangers who were present. And so this man went on gaining distinction and showing prowess in the Lord's work in the royal city for many years, while not neglecting to send money to other cities round Sycae[2] also for the expenses of that ministration, which he had planted and instituted in them. And accordingly many emulated his zeal and his earnestness and imitated it, so that other deaconries (διακονίας)[3] were established not for men only but also for women and great and lowly in ardent zeal hastened to minister, and to take part by means of gifts. And so the blessed Paul ended the course of his practices in the same royal city, bearing good testimony[4]. . . . . . only

1. Ms. ' ' f r y q y ''. — 2. The suburb beyond the Golden Horn, now Galata and Pera; see p. 27 and p. 431. We are perh. to understand that he was living in the Syrian monastery. — 3. See p. 467, n. 3, and *H.E.*, II, 15. — 4. Some words have fallen out.

ܘܡܫܟܐ ܕܦܪܝܣ ܥܠܝܗܘܢ ܡܢ ܠܒܪ ܐܝܟ ܩܝܣܐ. ܘܗܟܢܐ ܝܒܝܫ ܗܘܐ ܟܠܗ
ܦܓܪܗ ܡܢ ܥܡܠܐ ܘܢܟܦܘܬܐ ܘܫܗܪܐ. ܟܕ ܐܦ ܨܠܘܬܗ ܢܩܝܦܐ ܠܥܒܕܘܗܝ ܒܟܠܗܝܢ ܡܕ̈ܝܢܬܐ
ܕܡܕܢܚܐ ܘܕܡܥܪܒܐ. ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ. ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܒܫܘ
ܠܛܢܢܗ ܘܐܘܣܦܘ ܡܕܡ ܠܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܪܒܬ ܘܐܬܝܬܪܬ ܘܐܬܦܬܚܬ
* 112 r° a. ܒܟܠ ܕܘܟ. ܐܦ ܬܘܣܦܬܐ ܒܟܠ ܝܘܡ ܗܘܬ ܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܘܠܢܝܚܐ
ܕܡ̈ܣܟܢܐ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܦܘܠܘܣ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ
ܐܢܛܝܘܟܝܐ ܡܕܝܢܬܐ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ܘܫܒܥ. ܕܥܠ ܕܝܪ̈ܬܐ ܩܕ̈ܝܫܬܐ
ܕܟܢܫܬ ܬܐܘܕܘܪܐ ܡܠܟܬܐ ܒܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ: ܕܝܪ̈ܬܐ[1]
ܕܡܢ ܟܠ ܕܘܟ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܕܡܢ ܚܕܐ ܢܦܫܐ
ܘܡܫܡܠܝܬܐ ܬܐܘܕܘܪܐ ܡܠܟܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ ܒܕܘܪܬܐ
ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܗܘܪܡܝܣܕܐ[1]܀

ܥܠ ܟܢܘܫܬܐ ܗܟܝܠ ܗܝ ܕܛܘ̈ܒܢܐ ܕܒܕܘܪܬܐ ܡܠܟܝܬܐ ܠܡܠܟܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ

1. In ink; but the grammar seems to show that the words are part of the title, and this is confirmed by the fact that the next sentence according to the author's practice in beginning a life is introduced by ܗܟܝܠ.

of dry bones and skin laid over them outside like wood; and thus his whole body was dried up from the labour and abstinence and watching, his prayer also accompanying his action in all cities in the east and in the west, and especially in the royal city, while many consequently clothed themselves in his zeal and added something to this ministration, until it grew and increased and expanded everywhere, and every day an addition was made to God's glory and the relief of the poor.

The history of the blessed Paul, who was from the city of Antioch, is ended.

NEXT THE FORTY-SEVENTH HISTORY, CONCERNING THE HOLY COMMUNITIES WHICH THEODORA THE QUEEN GATHERED TOGETHER IN CONSTANTINOPLE, COMMUNITIES FROM EVERY PLACE IN THE ROYAL CITY WHICH WERE GATHERED TOGETHER IN THE ROYAL MANSION CALLED THAT OF HORMISDAS BY THE BELIEVING QUEEN THEODORA WHOSE SOUL IS AT REST.

On the subject therefore of the community of blessed men which was

ܒܙܒܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܡܬܟܢܫ ܗܘܐ: ܡܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܠܫܢܐ ܡܫܚܠܦܐ ܕܐܬܪܘܬܐ.
ܨܒܝܢ ܚܢܢ ܕܡܠܬܐ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܒܠܚܘܕ ܢܥܒܕ. ܗܢܐ ܕܐܦ ܒܪܡܙܐ ܠܬܡܗܐ ܘܠܡܬܡܗܘ
ܡܢ ܕܠܡܬܕܡܪܘ ܒܗ ܠܦܪܘܫܐ. ܟܕ ܐܦ ܕܛܘܒܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܣܓܝܐܐ. ܕܡܢ
ܡܢܝܢܐ ܕܚܡܫܡܐܐ ܠܐ ܒܨܝܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܒܣܒܐ ܪܘܪܒܐ. ܘܝܩܝܪܐ. ܘܟܢܘܫܬܐ ܦܫܝܛ * 112 r° b
ܗܘܬ ܒܢܝܗܘܢ ܕܪܕܝܦܐ ܙܕܝܩܐ. ܕܒܣܓܝܐܐ ܕܢܚܬܘ ܡܢ ܐܣܛܘܢܐ ܒܩܛܝܪܐ
ܕܪܕܘܦܝܐ ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܚܒܘܫܝܐ. ܘܐܬܛܪܕܘ ܡܢ ܐܬܪܘܬܐ ܡܬܒܠܛ ܗܘܬ.
ܘܒܪܝܫܝ ܕܝܪܬܐ ܪܘܪܒܐ ܘܡܫܡܗܐ ܕܡܢ ܟܠܗܘܢ ܦܢܝܢ ܕܡܕܢܚܐ ܘܕܡܥܪܒܐ. ܘܣܘܪܝܐ
ܘܐܪܡܢܝܐ. ܩܦܕܘܩܝܐ[1] ܘܩܝܠܝܩܝܐ. ܐܝܣܘܪܝܐ ܘܠܘܩܐܘܢܝܐ. ܘܐܣܝܐ ܘܐܠܟܣܢܕܪܝܐ
ܘܒܘܙܢܛܝܐ. ܐܬܪܘܬܐ ܗܠܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܐܚܪܢܐ ܒܛܢܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܪܬܚܝܢ ܗܘܘ
ܢܟܝܣ ܗܘܐ ܒܢܦܫܐ ܕܥܠܝܗܘܢ. ܟܕ ܡܥܠ ܠܦܠܛܝܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܕܗܘܪܡܝܙܕܐ.
ܐܝܟ ܕܠܡܕܒܪܐ ܪܒܐ ܘܬܡܝܗܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܐܝܟ ܗܘܐ ܠܡܬܕܡܪܘ. ܘܠܡܬܬܡܗܘ
ܒܣܓܝܐܘܬܗܘܢ. ܘܠܡܬܒܪܟܘ ܒܚܙܘܗܘܢ ܗܕܝܪܐ. ܘܒܣܝܒܘܬܐ ܡܝܩܪܬܐ ܕܝܠܗܘܢ.
ܘܠܡܚܫ ܒܙܩܝܦܘܬܐ ܦܓܪܝܗܘܢ ܘܒܩܘܡܝܗܘܢ ܘܒܙܡܝܪܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܕܡܢ

1. Ms. ܩܦܕܩܝܐ.

gathered together in the royal city by the believing queen at the time of the persecution, out of many peoples and various local tongues, we wish to leave a record at short length; and the history of it is sufficient to cause discerning men to marvel at it, since it was indeed composed of many blessed men who did not fall short of the number of five hundred, and with[1] great and venerable old men; and the congregation of persecuted saints was so widely extended that[2] it shone with many who had under the constraint of the persecution come down from columns and been ejected from places of seclusion, and been expelled from districts, and their congregation was rendered illustrious by great and distinguished heads of convents from all quarters of the east and of the west, and Syria and Armenia, Cappadocia and Cilicia, Isauria and Lycaonia, and Asia and Alexandria and Byzantium, countries which beyond others burned with zeal for the faith, while one might consequently go into the palace (παλάτιον) itself called that of Hormisdas, as into a great and marvellous desert of solitaries, and marvel at their numbers, and wonder at their venerable appearance, and the same men's honoured old age, and be affected by the crucifixion of their bodies and their practices of standing and the same men's spiritual songs which were heard

1. Sic syr. — 2. Or 'because'.

ܟܠ ܓܒܝܢ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܬܕܪܫܝܢ ܗܘܘ ܠܬܡܗܐ ܘܩܠܝܗܘܢ ܥܩܝܪܐ.
* 112 v° a. ܕܒܟܠܗܘܢ ܒܬܐ ܘܦܠܛܝܐ ܘܩܠܝܬܐ * ܘܛܪܝܩܠܝܢܘ ܕܦܠܛܝܢ ܗܘ[1]
ܡܬܦܪܣܝܢ ܗܘܘ. ܘܣܕܝܪܝܢ ܘܡܠܝܢ ܒܟܠ ܕܘܟ. ܘܚܒܝܫܝܢ ܘܚܢܝܩܝܢ
ܘܡܠܝܢ ܩܠܝܬܗܘܢ. ܘܟܠ ܒܝܬܐ ܘܡܕܡܪܐ ܕܐܬܪܐ ܗܘ. ܟܕ ܒܟܠ ܚܕ ܡܢ
ܛܪܝܩܠܝܢܐ ܪܘܪܒܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܡܚܙܐ ܕܡܠܝܢ ܣܕܪܐ ܕܕܦܐ. ܕܒܝܕ ܒܛܝܠܘܬܗ ܕܡܠܟܬܐ
ܩܘܝܡ ܘܐܬܛܝܒ ܩܠܝܬܐ ܠܐܢܫܐ ܣܒܐ ܘܪܘܪܒܐ ܘܡܝܩܪܐ ܕܒܗܘܢ. ܘܐܣܛܘܢܝܪܐ
ܘܚܒܝܫܐ ܘܐܝܚܝܕܝܐ. ܣܛܪ ܡܢ ܣܟܘܡܐ ܕܩܠܝܬܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܕܒܟܠܗܘܢ
ܦܢܝܬܐ ܕܦܠܛܝܢ ܗܘ. ܘܣܛܪ ܡܢ ܟܢܘܫܝܐ ܪܒܐ ܕܒܚܕ ܒܝܬܐ ܐܝܟ ܛܘܟܣܐ ܕܚܕ
ܥܘܡܪܐ ܘܚܕܐ ܬܫܡܫܬܐ. ܘܪܝܫܕܝܪܐ ܘܪܒܝܬܐ. ܘܡܫܡܫܢܐ[2] ܘܦܬܘܪܐ ܐܝܟ ܚܕܐ ܐܝܬ
ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܒܟܠܗ ܛܘܟܣܐ ܡܫܡܠܝܐ ܕܥܘܡܪܐ ܐܡܕܝܢܐܝܬ ܡܬܕܒܪܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ
ܗܠܝܢ ܐܚܪܢܐ ܛܪܝܩܠܝܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܠܥܠ ܐܡܪܢ. ܡܠܝܢ ܗܘܘ ܩܠܝܬܐ
ܘܡܛܠܐ ܕܛܘܒܢܐ ܡܢܗܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܝܣܐ ܘܐܝܟ ܕܡܢ ܦܪܣܐ. ܘܐܝܟ
* 112 v° b. ܕܡܢ ܚܨܝܪܬܐ ܘܫܪܟܐ. ܟܕ ܥܡܠܐ * ܩܫܝܐ ܘܨܘܡܐ ܡܓܪܓܪܐ ܘܫܗܪܐ ܐܡܝܢܐ ܘܨ̈ܠܘܬܐ

1. Ms. ܗܘ ܦܠܛܝܢ ܘܛܪܝܩܠܝܢܘ. — 2. Ms. ܘܡܫܡܫܐ, corr. from ܘܡܫܡܫܢܐ; corr. v. D. and L.

from all sides, and at their marvellous canticles and their melancholy voices which were performed and uttered in all the chambers and courts (πλατεῖα) and cells and halls (τρίκλινος) of that palace (παλάτιον), and they were ranged in order and full in every place, and they were crowded and packed and their cells were full, as well as every chamber and room in that place; while one might see in each of the great halls (τρίκλινος) that they were filled by rows of planks, for by the care of the queen cells had been made and provided for the old and great and honoured men among them, and some of the stylites and recluses and solitaries, besides all the quantity of cells that were in all the quarters of that palace (παλάτιον), and besides the great community which in one chamber had as it were the organization of one convent and one service, and an archimandrite and a steward, and servitors[1] and a table together, and were continually governed according to the whole perfect organization of a convent; while all the other halls (τρίκλινος) besides, as we have stated above, were full of the blessed men's cells and booths, some of wood and some of curtains, and some of matting and so on, while severe labours and protracted fasts and constant vigils and perpetual prayers, as well as celebrations and descents of

1. See p. 62, n. 2.

ܕܒܟܠ ܕܘܟ܆ ܐܦ ܡܕ̈ܒܚܐ ܩܒܝܥܐ ܕܒܟܠܕܘܟ ܗܘܝܢ ܗܘܘ. ܡܢ ܩܕܡܝܬܐ. ܒܟܠܗ
ܕܘܟ ܡܬܒܝܢܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܟܝܠ ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܕܡܗܝܡܢܐ ܠܚܙܘܐ ܗܘ ܬܡܝܗܐ
ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ (ܒܠܚܘܕ)[1]: ܚܙܝܢ ܘܬܡܗܝܢ ܘܬܘܗܝܢ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܟܢ̈ܫܐ
ܗܠܝܢ ܪ̈ܘܚܢܐ: ܘܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܩܕ̈ܝܫܐ ܗܠܝܢ
ܠܡܬܒܪܟܘ ܘܠܡܬܥܕܪܘ ܒܨ̈ܠܘܬܗܘܢ܆ ܐܠܐ ܐܦ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܘ ܡܢ ܒܢ̈ܝ
ܫܘܬܦܘܬܗܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ܆ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܠܟܢܫܐ ܕܬܡܝܗܐ ܗܘ ܕܫܡܥܘ. ܘܚܙܝܢ
ܗܘܘ ܘܬܡܗܝܢ ܘܬܘܗܝܢ ܘܡܬܥܠܡܝܢ ܐܦ ܡܬܒܢܝܢ܆ ܘܡܘܕܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܡܢ
ܡܟܝܠ. ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܡܠܝܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܠܘܬ ܟܢܘ̈ܫܝܐ ܗܠܝܢ ܩܕ̈ܝܫܐ
ܢܛܝܢ. ܘܪܕܐ ܘܫܦܥܐ ܒܟܠܗܘܢ ܙ̈ܒܢܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܡܫܬܘܬܦܐ ܕܣܘܢܗܘܕܘܣ
ܕܟܠܩܐܕܘܢ. ܗܘ ܕܥܠܬܐ ܕܟܫܠܐ ܘܕܪܕܘܦܝܐ ܕܛܘܒܢܐ ܗܘܐ܆ ܟܕ ܚܙܝܢ* ܗܘܘ * 113 r° a.
ܠܟܢܘܫܝܐ ܗܢܐ ܬܡܝܗܐ: ܘܝܠܦܝܢ ܗܘܘ ܥܠ̈ܠܬܐ ܕܪܕܘܦܝܗ. ܡܬܡܠܝܐ ܗܘܐ ܪܥܝܢܗܘܢ
ܚܫܐ ܘܬܘܬ ܢܦܫܐ. ܘܡܒܣܝܢ ܗܘܘ ܒܫܘܬܦܘܬܐ ܕܟܠܩܐܕܘܢܝܐ. ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܫܘܬܦܘܬܐ
ܕܥܡܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܡܬܬܘܣܦܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܡܗܝܡܢܐ. ܡܢ ܐܦ ܡܠܟܬܐ
ܡܗܝܡܢܬܐ: ܚܕܐ ܠܙܒܢ̈ܝܢ ܐܘ ܠܬܠܬܐ ܝܘ̈ܡܝܢ. ܠܘܬܗܘܢ ܐܝܟ ܕܬܬܒܪܟ ܡܢܗܘܢ

1. Ms. om.

the Spirit in every place were being carried on, while altars were fixed up everywhere, so that in consequence not only[1] did the believing people run to the amazing sight, and see and marvel and be astonished and wonder at these spiritual congregations, and run to each one of these saints to be blessed and to be assisted by their prayers, but even some of those who did not belong to their communion would run to that amazing community about which they had heard, and see and marvel and be astonished and dumbfounded and edified, and would give thanks to God, and in consequence a great number of the people of the city like a full river turned aside to these holy communities, and flowed on and overflowed at all times; insomuch that many of the participators with the synod of Chalcedon, which was a cause of scandal and of the persecution of the blessed men, when they saw this marvellous community, and learned the causes of the persecution of it, had their mind filled with affliction and contrition, and renounced the Chalcedonian communion, and asked for communion with them, and thus many were added to the believers; while the believing queen also would regularly once in every two or three days come down to them to be blessed by them, being amazed at

1. Ms. om.

ܚܙܝܐ ܗܘܬ ܒܐܘܡܢܘܬܐ. ܟܕ ܠܗܕܐ ܒܟܢܘܫܝܗܘܢ ܘܒܕܘܒܪܝܗܘܢ. ܘܡܬܕܡܪܐ
ܒܣܝܒܘܬܗܘܢ ܝܩܝܪܬܐ. ܘܡܬܟܪܟܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܣܓܕܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܬܒܪܟܐ ܡܢ ܟܠ
ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܟܕ ܢܦܩܬܐ ܕܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܗܘܬ ܡܫܡܠܝܐܝܬ. ܒܟܠ
ܡܕܡ. ܟܕ ܐܦ ܗܘ ܡܠܟܐ ܗܘ ܕܣܕܝܪ ܗܘܐ ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܡܢ ܥܠܬ ܣܘܢܗܘܕܘܣ
ܕܟܠܩܝܕܘܢ. ܬܡܗ ܗܘܐ ܒܟܢܫܗܘܢ[1]. ܘܐܦ ܗܘ ܒܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܐܚܝܕ ܗܘܐ
ܘܡܗܝܡܢ. ܘܐܡܝܢܐܝܬ ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܘܡܬܒܪܟ ܡܢܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܢܗܝܪ ܟܢܘܫܐ
* 113 r° b. ܗܢܐ ܪܒܐ ܒܫܘܚܠܦܐ ܕܕܘܒܪ̈ܐ. ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝ ܚܝܝܗ̇ ܕܛܘܒܢܝܬܐ ܡܠܟܬܐ. ܟܕ ܐܦ
ܡܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗ̇ ܦܩܕܬ ܠܡܠܟܐ ܥܠܘܗܝ ܘܐܬܢܛܪ. ܐܦ ܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܚܝܘܗܝ
ܕܝܘܣܛܝܢܝܢܐ ܡܠܟܐ. ܚܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܝܩܪ ܐܢܘܢ. ܘܬܪܣܝ ܐܢܘܢ ܠܫܪܟܗܘܢ. ܐܦ
ܥܕܡܐ ܠܗܢܐ ܙܒܢܐ. ܟܕ ܗܘܬ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܫܢܬ ܬܡܢܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܒܥ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܕܫܒܩ ܗܘܐ
ܗܘܐ ܐܦܠܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܗܘ[2] ܐܝܬܘܗܝ. ܟܕ ܐܦ ܒܘܨܪܢܢ ܕܝܠܢ ܡܢ ܫܘܪܝ
ܟܢܘܫܗ ܕܟܢܘܫܐ ܗܢܐ ܐܦ ܩܕܡ ܕܢܬܟܢܫ ܡܫܡܠܝܐܝܬ. ܘܐܦ ܥܕܡܐ[3] ܠܙܒܢܐ ܗܢܐ
ܕܒܗ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܫܬܥܝܐ ܥܠܘܗܝ ܣܡܢ. ܟܕ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܝܢ ܐܦ ܥܡܗ ܒܗ̇

1. Corr. in later hand to ܒܟܢܘܫܗܘܢ. — 2. Ms. ܗܘ. — 3. Ms. ܥܕ. This sentence is either very corrupt or very carelessly composed, and the emendations are doubtful.

their community and their practices, and admiring their honoured old age, and going round among them and making obeisance to them, and being regularly blessed by each one of them, while she provided the expenses required for them liberally in every thing; while the king also, who was ranged against them on account of the synod of Chalcedon, marvelled at their congregation, and himself also was attached to many of them and trusted them, and was constantly received and blessed by them. And thus this great community became illustrious by a variety of practices all the days of the blessed queen's life, while even after her death[1] she laid an injunction upon the king about it, and it was preserved, and all the lifetime of Justinian the king he looked after them and honoured them, and supported the remnant of them, even to the present time which is the year eight hundred and seventy-seven[2], that is the remnant that was left of it to the present time (but it is the same): while our meanness also from the beginning of the collection of this community and before it was completely collected, and even down to this time at which we have in it set down the record that tells of it (since for a considerable time we were with it also in the same royal city at that time)

1. 28 June, 548. — 2. 565/6.

ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ.[1] ܠܘܩܒܠ ܦܝ ܒܡܕܘ (ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ)[2] ܡܢ ܩܕܡ ܟܠ
ܘܪܕܘܦܝܐ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܕܗܝ ܫܪܟܐ ܕܗܢܐ ܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ ܠܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܡܢ
ܓܠܠ ܕܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܡܢ ܛܥܝܘܬܐ ܕܚܢܦܘܬܐ. ܗܕܐ ܕܐܝܟ ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ ܐܦ
ܡܥܕܪܢܘܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܐܬܪ̈ܘܬܐ ܕܐܣܝܐ * ܒܝܕ ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܒܨܝܪܘܬܢ. ܐܝܟܢܐ * 113 vº a.
ܕܬ̈ܡܢܐ ܐܠܦܝܢ ܢܦܫܢ ܐܬܦܢܝܘ ܘܐܬܦܨܝܘ ܡܢ ܚܢܦܘܬܐ. ܘܬ̈ܫܥܝܢ ܘܬܡܢܐ ܥܕ̈ܬܐ ܘܬܪܬܥܣܪ
ܕܝ̈ܪܐ ܠܐܬܠܬܥܣܪ. ܘܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܫܒܥ ܥܕ̈ܬܐ ܕܡܢ ܟܢܘ̈ܫܬܐ ܕܝܗܘ̈ܕܝܐ ܗܦܟ ܗܘ̈ܝ[3] ܒܗܠܝܢ
ܐܪܒܥ ܗܘܦܪ̈ܟܝܣ. ܐܣܝܐ. ܩܪܝܐ ܦܪܘܓܝܐ ܘܠܘܕܝܐ. ܘܗܠܝܢ. ܐܝܟ ܕܠܫܘܒܚܗ
ܕܐܠܗܐ. ܐܦ ܡܛܠ ܕܐܢ ܢܟܝܦ ܕܟܠ ܢܓܙܪ ܕܡܟܡܢ ܕܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ
ܐܢ ܢܬܟܪܐ ܐܘ ܢܬܟܫܠ. ܟܬܒܢ. ܐܝܟ ܕܠܡܦܩܢܘܬܐ܀

ܠܐ ܕܝܢ ܗܘܐ ܢܘܟܪܝܐ ܕܟܠ ܕܘܟܪܢܐ ܕܒܛܝܠܘܬܐ ܢܬܠ ܐܦ ܒܦܢܝܬܐ ܡܥܕܘܬܐ
ܕܐܠܗܐ. ܕܗܘܬ ܠܘܬ ܟܢܘܫܬܐ ܗܕܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܐܝܟ ܐܡܪܢ
ܕܩܕܡ ܐܡܪܢ: ܟܢܘܫܬܐ ܪܒܐ ܕܡܛܝܐ ܠܐܠܦܝܢ ܕܡܢܝܢܐ ܡܬܟܢܫܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗܘܢ
ܕܛܘܒܢ̈ܐ ܡܛܠ ܒܘܪ̈ܟܬܗܘܢ ܘܨܠܘ̈ܬܗܘܢ: ܘܢܫܬܘܘܢ ܠܡܩܒܠܘ ܕܡܢܗܘܢ ܟܕ

1. Ms. ins. ܕܝ. — 2. Ms. om. — 3. Ms. ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܗܘ̈ܝ.

was[1] with it first on account of the persecution, and at the end which is the rest of all this long time, which passes thirty years[2], on account of the conversion from the error of paganism, which as by the dispensation and assistance of God's grace was performed in the districts of Asia by the instrumentality of our meanness, so that eighty thousand were converted and rescued from paganism, and ninety-eight churches and twelve monasteries, and seven other churches transformed from Jewish synagogues were founded in these four provinces (ὑπαρχίας)[3], Asia, Caria, Phrygia, and Lydia. These things we have recorded for the glory of God, and, in case anyone should find fault or be offended on account of the length of our stay in the royal city, by way of explanation[4].

It would not be irrelevant to set down also a record of the loving care of God that was shown to this community from the beginning even to the end. Since, as we said before, a great congregation amounting to thousands in number used to assemble in the presence of the blessed men for the sake of their blessings and their prayers, and to have the privilege of receiving the

1. Ms. om. The sentence is either much confused or very corrupt. — 2. This must be reckoned from his first visit in 535; see Introd., p. IV. He cannot mean that he was living in the palace of Hormisdas all this time, for we know that he lived in the monastery at Sycae, but only that he was one of the Monophysite community in CP. See Introd., p. VI. — 3. See p. 416, n. 3. — 4. The sentence is ungrammatical.

[illegible]

1. Marg. ܘܐܬܚܙܝ. Ms. om. stop following.

oblation consecrated by them in one of the great halls (τρίκλινος), inside which there was also a martyrs' chapel, one day, when a great crowd was assembled and it was filled from end to end, on account of the great weight of the people suddenly at the time of the celebration that chamber broke in and fell, thousands of people going down with it. And, when shrieking and terror and panic suddenly arose, so that the sound of the shrieking was heard a long distance, as far as the great palace (παλάτιον), and a sudden report went about « Many thousands of those who do not assent to the synod have been killed », then indeed the descent of God's mercifulness descended[1], and was made manifest upon these multitudes by the prayers of the saints themselves, so that not one soul among them perished, and there was not a hurt on the body of any of them, although many fell on the top of one another, among them women carrying their children; and thus they all rose from that fall, and it was only from the terror and panic that some of them received a shock. And they came out thanking and praising and blessing God who saved them from death, and all who saw them wondered at this great miracle of deliverance from death which had happened to them; while this story filled the king and

1. Sic syr.

ܫܘܝܐ ܗܘܐ ܠܡܠܟܬܐ ܘܠܪ̈ܘܪܒܢܐ. ܘܠܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܕܒܟܠܗ̇ ܡܕܝܢܬܐ ܠܬܗܪܐ ܗܘܐ. ܘܠܬܫܒܘܚܬܐ ܘܠܬܘܕܝܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܥܝܪ ܗܘܐ. ܘܠܗ ܠܟܢܘܫܝܐ ܕܛܘܒܢܐ. ܡܝܩܪܐ ܡܥܒܕ ܗܘܐ ܠܥܝܢ̈ܝ ܟܠ ܐܢܫ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܚܪܬܐ ܢܫܕܪ ܡܠܟܐ. ܘܢܥܒܕ ܠܗ ܠܛܪܝܩܠܝܢܐ ܕܢܦܠ ܠܐܣܛܘܐ. ܬܕܡܘܪܬܐ ܕܝܢ ܬܢܝܢܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܕܘܟܬܗ ܕܟܢܘܫܝܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ. ܗܟܢܐ ܗܘܬ܀

ܡܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗ̇ ܕܡܗܝܡܢܬܐ ܬܐܕܘܪܐ ܡܠܟܬܐ: ܟܕ ܐܦ ܡܢ ܩܕܡܝܘܬܐ ܗܘ ܟܢܘܫܝܐ ܐܬܚܪ ܒܦܘܫܐ ܗܘܐ. ܐܬܛܢܘ[1] ܗܠܝܢ ܕܠܩܘܒܠܐ ܒܚܣܡܐ ܠܘܬܗ. ܘܐܟܪܙܘ ܠܡܠܟܐ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢ ܕܘܟܬܐ ܗܝ ܩܕܡܝܬܐ. ܘܢܫܢܘܢ ܠܕܘܟܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܐܘܪܒܝܩܘ. ܘܟܕ ܚܕ̈ܝܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܣܒ̈ܐ ܩܕ̈ܝܫܐ ܒܗܠܝܢ ܩܠܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܘ: ܗܠܝܢ ܕܠܩܘܒܠܐ ܐܥܠܘ ܢܫ̈ܐ ܥܡ ܒܥ̈ܠܝܗܝܢ: ܘܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܢܟܦܢ. ܘܡܠܘܗ̇ ܠܐܬܪܐ ܗܘ ܕܡܥܡܪܗܘܢ ܕܛܘܒܢܐ. ܐܝܟܐ ܕܩܘܪܒܢܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܫܬܡܠܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܗܠܝܢ ܣܒܪܘ ܕܢܛܡܘܢ ܠܡܥܡܪܗܘܢ ܕܩܕ̈ܝܫܐ. ܐܠܗܐ ܒܢܘܪܐ ܕܡܢ ܫܠܝ ܕܟܝܗ̇. ܟܕ ܢܦܠܬ ܘܐܘܩܕܬ ܠܟܠܗ̇ ܐܬܪܐ * 114 r° b.

1. Ms. ܐܬܛܢܘ.

queen and the magnates also, and the rest of the people throughout the city with astonishment, and called forth praise and thanksgiving to God, and rendered the community of the blessed men itself honourable in the eyes of everyone, so that at last the king sent, and made the hall (τρίκλινος) itself that fell a portico. And a second miracle which God wrought in the place where this holy community was happened as follows.

After the death of the believing Theodora the queen, when this community had also lost some of its earlier numbers, the adversaries were stirred up with envy against it, and induced the king to eject them from the former place, and remove them to another place belonging to the crown called the house of Urbicus[1]. And, while a few of the holy old men were in these cells, the adversaries introduced some women with their husbands, and others who were not chaste, and filled the place where the blessed men lived, where the sacrament and the service of God used to be performed; and, whereas these men thought to defile the saints' dwelling, God purified it by a sudden fire, in that fire fell and burnt the whole of that place, only

1. Rather Urbicius.

ܗܘ. ܟܕ ܡܕܡ ܠܐ ܐܬܦܠܛ. ܐܠܐ ܐܢ ܕܥܘܢܝܬܐ. ܟܕ ܚܛܦܬ ܢܘܪܐ ܐܦ ܒܥܡܗܝܢ
ܕܢܫ̈ܐ ܗܠܝܢ. ܘܐܘܩܕܬ ܐ̈ܢܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܒܚܪܬܐ ܐܬܝܗܒ ܠܒܝܬ ܣܗ̈ܕܐ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ
ܣܪܓܝܣ. ܘܥܘܡܪܐ ܒܗܝܕܐ ܗܘ ܐܬܒܢܝܬ. ܘܡܩܘܝܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܢܐ ܠܬܫܒܘܚܬܐ
ܕܐܠܗܐ. ܘܠܬܘܕܝܬܐ ܕܫܡܗ. ܘܠܡܫܠܡܘ ܗܝ ܕܟܬܝܒܐ. ܕܝܕܥ ܡܪܝܐ ܠܕܝܠܗ
ܘܡܬܝܕܥ ܡܢ ܕܝܠܗ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܥܠ ܕܘ̈ܝܪܐ ܕܟܢܫܬ ܬܐܘܕܘܪܐ ܡܠܟܬܐ
ܒܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ܘܬܡܢܝܐ. ܕܥܠ ܚܡܫܐ ܦܛܪܝܪ̈ܟܐ
ܛܘܒܢ̈ܐ. ܕܒܙܒܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܐܬܟܬܫܘ ܒܐܟܣܘܪܝܐ܀

* 114 v° a. ܡܢ ܐ̈ܠܨܐܝܬ ܗܘܬ. ܘܙܕܩ ܣܓܝܐ ܐܬܚܙܝܬ ܠܢ. ܕܒܝܕ ܕܘܟܪܢܐ ܕܟܬܝ̈ܒܬܐ
ܠܝܕܥܬܐ ܕܡܢ ܓܡܝܪ̈ܐ ܐܒܗ̈ܬܐ ܛܘܒܢ̈ܐ. ܐܦ ܬܫܥܝܬܐ ܕܪ̈ܥܘܬܐ ܪܘܪ̈ܒܐ
ܘܪ̈ܘܚܢܝܐ. ܪ̈ܫܝ ܐܒܗ̈ܬܐ ܦܛܪܝܪ̈ܟܐ ܚܡܫܐ. ܣܐܘܝܪܐ
ܘܬܐܘܕܘܣܝܘܣ ܘܐܢܬܝܡܘܣ[1] ܘܣܪܓܝܣ ܘܦܘܠܘܣ. ܗܠܝܢ ܕܒܟܠܗܘܢ ܐܝܟ

1. Ms. ܘܐܢܬܝܡܘܣ.

a small portion of it escaping, while the fire also caught some of these women themselves and burnt them. And so at last it was given to the martyrs' chapel of the holy Mar Sergius, and a monastery was built on that spot; and it remains to the present time to the glory of God, and for the purpose of the confession of his name, and to fulfil that which is written, « The Lord knoweth his own and is known by his own »[1].

The history concerning the communities which Theodora the queen gathered together in Constantinople is ended.

NEXT THE FORTY-EIGHTH HISTORY, OF THE FIVE BLESSED PATRIARCHS WHO DISTINGUISHED THEMSELVES IN EXILE (ἐξορία) IN THE TIME OF THE PERSECUTION.

It seemed to us a necessary thing and one that is very proper that by means of written memorials the history also of the perfect blessed fathers and great and spiritual pastors, the arch-fathers, the five patriarchs, Severus, Theodosius, Anthimus, Sergius, and Paul, should be given to the knowledge

1. II Tim., II, 19 (?).

ܠܒܬܪܝܐ ܒܟܬܒܐ. ܕܒܗܘܢ ܛܘܒܢܐ ܣܘܝܪܐ. ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܚܝܠܬܢܐ ܘܐܬܠܝܛܐ ܕܪܘܪܒܬܐ ܩܕܡ
ܗܘܐ. ܟܕ ܡܢ ܐܢܛܝܘܟܝܐ ܡܕܝܢܬܐ ܐܬܪܕܦ. ܘܢܦܩ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܡܕܒܪ̈ܝܬܐ
ܕܡܨܪܝܢ ܥܢܕ. ܟܕ ܢܡܘܣܐ ܕܕܝܪܝܘܬܐ ܕܒܗ ܐܦ ܡܢ ܩܕܝܡ ܐܬܕܒܪ ܗܘܐ
ܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܒܚܣܝܪܘܬܐ. ܘܐܬܟܬܫ ܟܬܫܐ ܢܨܝܚܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܦ ܐܓܘܢܐ ܕܐܬܟܬܫܐ
ܠܘܩܒܠ ܝܘܠܝܢܐ ܕܐܠܝܩܪܢܣܘܣ[1] ܒܪܡ ܕܝܢ. ܒܪ ܡܢ ܗܢܐ ܠܘܬ ܐܦ ܛܘܒܢܐ
ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ ܡܢ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܐܬܪܕܦ ܘܢܦܩ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܒܥܪܘܩܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ
ܗܘܘ. ܛܘܒܢܐ ܐܢܬܝܡܘܣ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܛܪܦܝܙܘܢܬܐ[2] ܡܕܝܢܬܐ.
ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ * ܐܬܩܪܝ. ܘܡܛܠ ܡܝܬܪܘܬܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ. ܠܬܪܘܢܘܣ ܗܘ * 114 v° b.
ܕܝܠܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܐܬܥܠܝ. ܘܟܕ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܬܪܘܢܘܣ
ܗܘ ܪܒܐ ܐܚܕ: ܘܫܡܥ ܘܝܠܦ ܥܠ ܪܕܘܦܝܗܘܢ ܕܛܘܒܢܐ ܣܘܝܪܐ ܘܬܐܘܕܘܣܝܘܣ. ܘܒܨܐ
ܘܝܠܦ ܥܠܬܐ ܕܪܕܘܦܝܗܘܢ. ܕܐܝܬܝܗ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܝܫܬܐ ܕܣܘܢܗܕܘܣ ܕܟܠܩܝܕܘܢ.
ܓܒܐ ܠܗ ܐܝܟ ܡܘܫܐ ܪܒܐ ܕܢܬܐܠܨ ܥܡ ܐܚܘܗܝ. ܘܠܐ ܕܙܒܢ ܙܥܘܪ

1. Ms. ܐܠܝܩܪܢܣܘܣ. — 2. Ms. ܕܛܪܦܝܙܘܢܬܐ.

of posterity in writing, among whom the blessed Severus like a valiant and heroic man first distinguished himself in mighty and intense conflicts (ἀγών) of persecution, having been chased from the city of Antioch, and departed to the city of Alexandria, and withdrawn to the deserts of Egypt, while he carried out to the full the monastic model in which he had before also lived a life of austerity and poverty, and he engaged in a splendid conflict (ἀγών) of contention against Julian of Halicarnassus [1]. Besides him moreover the blessed Theodosius also besides was chased and departed from Alexandria. While these were in banishment [2], the blessed Anthimus, who was bishop of the city of Trebizond, was summoned [3] to the royal city, and on account of the excellence of his mode of life he was raised to the throne (θρόνος) of the royal city itself; and, when he had retained the administration of that great throne (θρόνος) for a considerable number of years [4], and had heard and learned about the persecution of the blessed men Severus [5] and Theodosius, and investigated and learned the reason of their banishment, which is the evil faith of the synod of Chalcedon, he chose for himself like the great Moses to undergo affliction with his brothers, and not for a short time take his

1. 'Zach Rh'., IX, 9-13. — 2. Theodosius was expelled after Anthimus, but at the time of A.'s accession he had been driven out by the Julianists. — 3. Or 'called' (sc. to the bishopric.). — 4. Really 10 months (June, 535-Mar., 536). — 5. S. was banished 17 years before the appointment of Anthimus, but during A.'s episcopate he was in C P., and was forced to leave at the time of his expulsion.

ܢܬܒܣܡ ܒܚܫܝܫܘܬܐ ܪ̈ܫܝܥܬܐ ܕܟܠܩܕܘܢܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܡܠܟܐ ܒܦ̈ܝܣܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܡܠܠ ܥܡܗ
ܘ̈ܒܥܐ ܡܛܠ ܘܐܬܟܫܦ. ܘܡܛܠ ܩܪܝܬܐ ܕܐܚ̈ܘܗܝ. ܘܟܕ ܠܐ ܐܬܚܙܝ. ܫܩܠ ܡܥܦܪܗ
ܘܣܡܗ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܩܕܡܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܘܢܦܩ. ܟܕ ܐܦ ܐ̈ܓܪܬܐ ܟܬܒ ܠܘܬ ܬܪ̈ܝܗܘܢ
ܦܛܪ̈ܝܪܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܘܬܗ ܐ̈ܓܪܬܐ ܣܘܢܗܕܝܩܝܬܐ ܟܬܒܘ ܗܘܘ. ܘܗܟܢܐ ܥܒܕ ܚܕܝܘܬܐ
ܠܚܕ̈ܕܐ ܗܘܘ. ܘܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܠܟܠܗ ܓܒܐ ܕܡܗܝ̈ܡܢܐ ܗܘܬ. ܟܕ ܚܙܬ ܡܠܟܬܐ
* 115 r° a. ܣܒܪܐ ܪܘܓܙܗ * ܕܡܠܟܐ ܕܥܠ ܛܘܒܢܐ ܐܢܬܝܡܘܣ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕ. ܘܓܘܙܡܗ
ܣܓܝܐܐ. ܫܩܠܬܗ ܘܛܫܬܗ ܒܩܝܛܘܢܐ ܒܦܠܛܝܢ ܕܝܠܗ̇. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܕܥܘܢ
ܒ̈ܢܝܢܫܐ ܕܡܢܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܒܠܚܘܕܝܗ̇ ܘܬܪ̈ܝܢ ܩܘܒܝܩܠܪ̈ܐ ܒ̈ܢܝ ܐܪܙܗ̇. ܟܕ
ܐܦ ܠܡܠܟܐ ܘܠܟܠܢܫ ܕܟܠ ܐܝܟ ܐܥܒܪܬܗ. ܘܐܦܩܬܗ ܡܚܕܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ
ܟܠܗ̇. ܘܗܟܢܐ ܗܘܐ ܛܘܒܢܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܒܥܠܬܐ ܗܘܐ ܒܫܠܡܐ ܪܒܐ. ܟܕ ܐܦ ܒܥܡܠ̈ܘܗܝ
ܡܫܬܪܐ ܘܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܪ̈ܘܪܒܐ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܕܝܪܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ
ܩܕܝܡ. ܘܐܦ ܡܢ ܒܬܪܟܢ. ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܛܥܡ ܗܘܐ. ܘܐܦ ܠܐ ܚܡܪܐ ܫܬܐ
ܗܘܐ. ܟܕ ܒܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ ܫܢܝ̈ܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܢܙܝܪܘܬܐ ܗܕܐ ܪܒܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܙܒܢܐ

pleasure[1] among the evil impieties of Chalcedon. And so he spoke much with the king and made entreaty to him with regard to the peace of the churches, and with regard to summoning his brothers, and, when no attention was paid to him, he took his pall and laid it on the altar before the king himself and departed, while he also wrote letters to the two patriarchs, as they also composed synodical letters to him[2]; and thus they made union with one another, and all the party of the believers was affected with great joy. But, when the queen saw the king's wrath against the blessed Anthimus on account of what he had done, and his great threatening, she took him and hid him in a chamber in her palace (παλάτιον), in order that men might not know what had befallen him, except only herself and two chamberlains her accomplices, while even the king and everyone else might think that she had removed him and banished him entirely outside the city. And so for this reason the blessed man was in great peace, while he also performed his honourable labours and his great practices; because he had in fact been a monk before and he was so afterwards also, who never tasted bread, and also never drank wine, and had passed twenty-five years in this great abstinence, it having been in fact the whole time of the episcopate and of

1 Hebr., XI, 25. — 2. 'Zach. Rh.', IX, 21-26.

ܟܠܗ ܕܐܦܝܣܩܘܦܘܬܐ ܗܘܐ. ܐܦ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܗ. ܘܗܟܢܐ ܫܠܛܢ ܘܐܦ ܒܬܪ ܡܦܩܬܗ
ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܚܝܘܗܝ. ܟܕ ܐܦ ܫܠܡ ܠܗ ܙܒܢܐ ܕܥܣܪ ܫܢܝܢ ܟܕ ܡܛܫܐ.
ܥܕܡܐ ܕܠܣܓܝܐܐ ܐܣܬܒܪܐ ܕܡܝܬ ܠܗ.[1] ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܡܘܬܗ̇ ܕܡܠܟܬܐ. 115 r°
ܘܗܟܢܐ ܐܬܓܠܝ ܘܐܬܝܕܥ. ܘܐܬܩܒܠ ܡܢ ܡܠܟܐ. ܟܕ ܐܦ ܐܫܝܢ ܥܡܗ. ܘܒܐܝܩܪܐ
ܐܚܝܕ ܗܘܐ ܠܗ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܚܝܘܗܝ ܕܛܘܒܢܐ. ܟܕ ܟܠ ܥܡܝܢ ܕܒܥܘܬܐ ܡܩܪܒ
ܗܘܐ. ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܣܘܝܪܐ ܩܕܡ ܗܠܝܢ ܡܬܩܪܐ ܚܠܦ ܫܝܢܗ ܕܥܕܬܐ. ܡܢ ܡܠܟܐ.
ܠܡܕܝܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܐܬܩܪܝ. ܘܒܩܛܝܪܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܢ ܟܠܢܫ ܐܬܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܕܡܛܠ
ܠܗܘ ܨܒܝܢܐ ܕܟܠ ܐܢܫ ܗܐ ܣܠܩ ܐܢܐ. ܟܕ ܡܕܡ ܕܢܗܘܐ ܠܫܪܪ ܡܢ ܗܠܝܢ
ܕܐܚܝܕܝܢ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ. ܘܗܟܢܐ ܣܠܩ ܘܥܒܕ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܟܕ ܠܥܐ ܘܡܠܦ.
ܘܟܕ ܚܙܐ ܕܡܫܬܡܠܝܐ ܡܠܬܗ ܕܡܕܡ ܠܐ ܗܘܐ. ܗܦܟ ܠܐܬܪܘܬܐ ܬܝܡܢܝܐ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.
ܟܕ ܒܡܕܒܪܐ ܒܥܠܡܐ ܘܒܚܒܝܫܘܬܐ ܕܟܬܒܐ ܕܐܒܗܬܐ ܐܡܝܢ ܗܘܐ. ܘܡܫܡܠܐ
ܥܡܠܐ ܘܢܙܝܪܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܗܘܐ. ܓܡܝܪܐܝܬ. ܘܟܕ ܫܠܡ ܠܗ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܒܐܘܪܚܘܬܗ

his patriarchate; and thus he carried out the rule even after his expulsion also down to the end of his life, when he had also completed a space of ten years in hiding, until many thought that he was dead, until the time of the queen's death [1], and so he was discovered and made known, and he was received by the king, while he also made peace with him, and held him in great honour, till the end of the blessed man's life, and he used to make entreaty with regard to the peace of the church. But the blessed Severus had before these things been summoned by the king to the royal city on account of the peace of the church; and under great pressure from everyone he came, saying, « Since it is everyone's will lo! I will go up, but it is impossible that anything whatever will be done by those who are in power »; and so he went up, and passed two years [2] labouring and teaching. And, when he saw that his statement that nothing would be done was being accomplished, he went back to the southern regions of Alexandria, constantly occupying his time in the desert in retreat and asceticism and studying the writings of the fathers, and perfectly carrying out great labour and an abstemious life. And, when he had completed a period of some years in

1. Theodora lived 12 years after A.'s deprivation. In the Eccl. Hist. (Land, p. 389) J. says that he was 7 years in hiding. — 2. Really 535-Mar., 536 ('Zach. Rh.', IX, 15). It seems clear that J. had never seen S., and therefore left CP. before his arrival (Dyakonov, p. 49); but I cannot follow Dyakonov in rejecting the statement of 'Zach.' that S. arrived in ind. 13, and therefore before 1 Sept., 535.

ܢܦܠ ܒܟܘܪܗܢܐ. ܘܒܬܪܟܢ ܫܩܠܘܗܝ ܡܢ ܡܕܒܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܐܓܘܦܛܘܣ
* 115 v° a. ܕܡܬܩܪܝܐ ܟܣܘܐ. ܘܬܡܢ ܫܠܡ ܪܗܛܐ ܕܐܓܘܢܗ ܘܐܙܠ ܠܘܬ ܡܪܝܐ܀
ܛܘܒܢܐ ܕܝܢ ܐܦ ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܒܐܓܘܢܐ ܕܪܕܝܦܘܬܐ ܡܢ
ܙܒܢܐ ܐܪܝܟܐ ܢܨܝܚܐܝܬ ܡܬܟܬܫ ܗܘܐ ܐܦ ܗܘ. ܒܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܚܝܘܗܝ ܕܡܠܟܐ
ܝܘܣܛܝܢܝܢܐ. ܐܦ ܡܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗ. ܐܦ ܥܕܡܐ ܠܗܢܐ ܙܒܢܐ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܫܢܬ
ܬܡܢܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܒܥ. ܟܕ ܐܦ ܡܠܟܐ ܚܕܬܐ ܒܗ̇ ܒܫܢܬܐ ܐܬܩܝܡ. ܕܐܝܬܘܗܝ
ܒܪ ܚܬܗ ܕܝܘܣܛܝܢܝܢܐ. ܟܕ ܐܦ ܡܫܬܘܕܐ ܕܒܥܕܪ ܥܡ ܛܘܒܢܐ ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ
ܫܝܢܗ ܕܥܕܬܐ. ܟܕ ܐܝܟ ܫܢܝܐ ܬܠܬܝܢ ܡܬܟܬܫ ܒܐܟܣܘܪܝܐ ܕܡܢ ܕܘܟܐ ܠܕܘܟܐ
ܘܕܡܢ ܐܬܪܐ ܠܐܬܪܐ. ܫܠܡ ܕܝܢ ܘܐܦ ܗܘ ܪܗܛܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ ܒܗ̇ ܒܫܢܬܐ. ܒܗ̇
ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܘܬܐ. ܒܬܪ ܬܫܥܐ ܝܪܚܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗ ܕܡܠܟܐ ܗܘ ܕܝܘܣܛܝܢܝܢܐ
ܡܠܟܐ. ܟܕ ܡܕܡ ܒܣܘܥܪܢܐ ܕܫܝܢܐ ܕܥܕܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܬܥܒܕ. ܫܠܡ ܠܗ ܕܝܢ
ܒܐܓܘܢܐ ܕܪܕܝܦܘܬܐ ܘܐܟܣܘܪܝܐ ܕܡܢ ܕܘܟܐ ܠܕܘܟܐ. ܫܢܝܐ ܬܠܬܝܢ ܘܚܕܐ. ܘܦܠܓܗ. * 115 v° b.

his banishment, he fell into a sickness; and afterwards they carried him from the desert to a city of Egypt called Ksoi[1], and there he ended the course of his conflict (ἀγών), and went to the Lord[2].

But the blessed Theodosius, patriarch of Alexandria, also had been bravely contending in the conflict (ἀγών) of persecution for a considerable time, during all the lifetime of king Justinian, and did so after his death[3], even to the present time, which is the year eight hundred and seventy seven[4], (a new king having also succeeded in the same year, who is Justinian's sister's son, who also promises with the help of the blessed Theodosius to bring about the peace of the church), having carried on a contest for about thirty years in exile (ἐξορία) from place to place and from country to country. And[5] he also as well ended the course of his practices in the same year, in the same royal city, nine months after the death of the same Justinian the king[6], nothing whatever having been done in the matter of the union of the church. And he completed thirty-one years and a half[7] in the conflicts (ἀγών) of

1. Xois (Ptol., IV, v, 50; Steph. Byz., s. v.; Plin., v, 9). — 2. 8 Feb., 538. — 3. 14 Nov., 565. — 4. 565/6. — 5. This sentence and the following, inconsistent with the preceding and with the end of the ch., are clearly a later addition of the author; see Introd., p. VII. — 6. This would place his death in Aug., 566; but 'Dionysius', who usually follows John, places it on 19 June, and in the Coptic calendar he is celebrated on 22 June. — 7. This must be reckoned from his expulsion by the Julianists in Feb., 535.

ܟܕ ܐܦ ܐܬܝܪܣ ܘܐܫܬܡܗ ܒܟܠܗ ܦܘܠܝܛܝܐ ܕܝܠܢ ܕܪ̈ܗܘܡܝܐ. ܘܐܙܠ ܠܘܬ
ܡܪܢ ܓܢܒܪܐܝܬ. ܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܗܟܝܠ ܕܫ̈ܢܝܐ ܕܡܘܬܗ ܕܛܘܒܢܐ ܣܘܝܪܐ. ܩܡ
ܒܬܪܗ ܒܐܪܬܕܘܟܣܝܐ ܛܘܒܢܐ ܣܪܓܝܣ. ܕܓܢܣܗ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܬܠܝܐ. ܓܒܪܐ
ܡܗܝܪܐ ܘܩܪܝܢܐ. ܘܒܝܢ ܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ ܦܪ̈ܝܫܐ ܘܐܝܕܝܥܐ ܘܡܝܩܪܐ. ܘܠܘܬ ܐܠܗܐ
ܢܟܦܐ ܘܨܝܡܐ ܘܢܙܝܪܐ ܘܫܗܪܐ. ܘܪܚܡ ܫܠܝܐ ܘܩܪܝܢܐ ܕܟ̈ܬܒܐ ܘܦܘܫܩܐ ܕܐ̈ܒܗܬܐ.
ܐܝܟܢܐ ܕܢܗܘܐ ܡܗܝܪ ܒܡܡܠܠܗ ܘܡܣܬܟܠܢ܀

ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܟܕ ܠܟܘܪܛܘܢܝܐ ܐܬܡܛܝ ܕܦܛܪܝܪܟܘܬܐ: ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܒܡܕܝܢܬ
ܡܠܟܘܬܐ: ܘܩܡ ܒܪܝܫ ܥܕܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܘܡܒܝܐ ܘܡܒܢܐ ܘܡܫܪܪ ܠܟܠ ܐܢܫ
ܒܫܪܪܐ ܕܥܕܡܐ ܠܫ̈ܢܝܐ ܬܠܬ: ܡܢ ܒܬܪ ܕܢܣܒܗ ܠܝܡܝܢܐ ܕܪܝܫܘܬ ܟܘܡܪܘܬܐ
ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܫܠܡ ܪܗܛܗ. ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܡܪܢ ܡܢ ܚ̈ܝܐ ܕܠܗܟܐ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬ
ܡܠܟܘܬܐ. ܒܬܪ ܕܝܢ * ܫ̈ܢܝܐ ܬܠܬ ܕܫܘܢܝܗ ܕܗܢܐ. ܐܬܡܛܝ ܠܪܝܫܘܬ ܟܘܡܪܘܬܐ * 116 r° a.
ܕܗܘ ܕܟܘܪܣܝܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܒܪ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܐܢܫ ܕܫܡܗ ܦܘܠܘܣ.

persecution and exile (ἐξορία) from place to place, having also gained distinction and renown all over the commonwealth (πολιτεία) of us Romans, and he went in heroic fashion to the Lord. A period of some years therefore after the death of the blessed Severus the blessed Sergius succeeded him in orthodoxy (ὀρθοδοξία)[1], who was by his birth (γένος) a man of Thella[2], a learned and well-read man, and among men renowned and well-known and honoured, and as regards God devout and given to fasting and a Nazirite, and a keeper of vigils, and a lover of quietude, and of reading the Scriptures and the exposition of the fathers, so that he was skilful in his speech, and a man of understanding.[3]

This man therefore, having attained ordination (χειροτονία) to the patriarchate while in the royal city, and presided over the church, teaching and comforting and edifying and establishing everyone in the truth for three years after he had received the right hand of the high-priesthood of Antioch, ended his course, and was carried from the life here to our Lord in the same royal city. After three years from this man's decease a certain Alexandrine whose name was Paul attained the high-priesthood of the same see, that is

1. I. e., in the Monophysite succession, as opposed to the Chalcedonian patriarchs. — 2. Constantina. — 3. See p. 489.

ܗܘ ܕܐܦ ܥܕܡܐ ܠܗܢܐ ܝܘܡܐ ܒܬܪ ܡܘܬܗ ܕܡܠܟܐ ܝܘܣܛܝܢܝܢܘܣ ܐܝܬܘܗܝ ܒܦܓܪ. ܥܡ ܪܝܫ
ܐܦܣܩܘܦܐ ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܦܛܪܝܪܟܐ ܚܡܫܐ ܛܘܒܢܐ܆ ܕܒܙܒܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ ܐܬܢܨܚܘ ܒܐܟܣܘܪܝܐ܀

ܬܘܒ ܬܫܥܝܬܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ܘܬܫܥ܆ ܕܛܘܒܢܐ ܝܥܩܘܒ ܐܦܣܩܘܦܐ ܘܐܓܘܢܣܛܐ ܢܨܝܚܐ ܘܚܝܠܬܢܐ܀

ܠܐ ܗܟܝܠ ܗܘܐ ܦܫܝܩ ܕܢܬܩܪܒ ܕܠܐ ܕܚܠܬܐ ܐܢܫ ܠܥܢܝܢܐ ܕܬܫܥܝܬܗ ܕܛܘܒܢܐ ܝܥܩܘܒ
ܬܫܥܝܬܐ. ܗܝ ܕܥܒܪܐ ܗܘܬ ܠܟܠܗ ܡܫܘܚܬܐ ܕܬܚܘܡܐ ܕܬܫܥܝܬܐ. ܓܒܪܐ ܗܘ
ܕܫܪܒܗ ܡܢ ܟܠ ܡܠܝܢ ܘܡܢ ܟܠ ܣܘܟܠܝܢ ܪܡ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܚܘܒܐ ܕܫܪܪܐ ܒܡܡܠܠܢ ܡܣܟܢܐ
ܘܒܟܬܒܢ ܡܢ ܡܫܝܛܐ ܥܒܕܝܢܢ: ܘܕܘܟܪܢܐ ܕܙܥܘܪ ܡܢ ܡܥܠܝܘܬܗ. ܘܨܘܪܬܐ ܕܠܗܓܬܐ
* 116 r° b. ܕܫܘܦܪܘܗܝ ܪܘܚܢܝܐ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܩܕܝܫܐ ܘܫܪܝܪܐ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ
ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ. ܟܕ ܐܦ ܗܘ ܓܢܣܐ ܡܢ ܬܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܐܬܬܠܡܕ
ܕܝܢ ܒܥܘܡܪܐ ܡܫܡܗܐ ܕܕܝܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܦܣܝܠܬܐ. ܥܠܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ

outside in banishment; who also down to the present day after king Justinian's death is in the body with archbishop Theodosius.[1]

The history of the five blessed patriarchs who distinguished themselves in exile (ἐξορία) *in the time of the persecution is ended.*

Next the forty-ninth history, of the blessed James the bishop and brave and valiant combatant (ἀγωνιστής).

It would not therefore be easy for any one to approach the task of relating the history of the blessed James without fear, a history which transcends all the extent of the limits of narrative, a man whose story is higher than all words and all understandings; but out of love of truth we will through our poor language and in our contemptible writing make both a memorial of a few of his own excellencies and a picture of the exhalation of his spiritual beauties. This saint therefore and veritable man of God from his boyhood, while he also was by his birth (γένος) from Thella[2], was trained in the celebrated convent of the monastery called that of Fsiltha[3], but some cause

1. See ch. 50. — 2. Constantina. — 3. Sc. 'the quarry'.

ܣܪܓܝܣ ܗܘ ܕܡܢ ܠܥܠ ܐܬܕܟܪܢ ܠܗ܆ ܕܐܦ ܗܘ ܡܛܠ ܕܛܘܒܢܐ ܝܥܩܘܒ
ܐܬܛܝܒ ܠܐܝܩܪܐ ܕܪܝܫܘܬ ܟܗܢܘܬܐ. ܕܡܢ ܠܘܩܕܡ ܥܡܗ ܕܢܣܩ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬ
ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܥܠܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܟܕ ܡܢ ܡܗܝܡܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܒܐܝܩܪܐ ܪܒܐ
ܐܬܩܒܠܘ ܗܘܘ܆ ܘܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܐܦ ܒܝܬܐ ܘܫܪܟܐ ܠܣܘܢܩܢܗܘܢ. ܡܟܝܠ ܗܘ
ܛܘܒܢܐ ܝܥܩܘܒ ܒܩܠܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܠܚܘܕܝܗ ܥܡܪ ܗܘܐ. ܒܫܠܝܐ ܪܒܐ ܘܒܥܡܠܐ
ܩܫܝܐ. ܘܒܢܟܦܘܬܐ ܕܠܒܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܐ. ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ ܬܘܒ ܝܬܝܪܬܐ ܕܕܘܒܪܐ
ܘܕܠܒܘܫܐ. ܟܕ ܓܠܐ ܚܕ ܥܒܝܐ ܘܣܢܝܐ ܕܒܠܝܬܐ ܠܬܪܝܢ ܦܣܩ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܦܠܓܘܬܗ
ܣܘܢܩܢܐ ܠܠܒܘܫܗ ܘܠܡܟܣܝܘܬܗ ܒܨܝܪܬܐ *ܥܒܕ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܠܗ ܒܨܘܡܐ ܘܫܗܪܐ * 116 v° a.
ܘܬܫܡܫܬܐ ܐܡܝܢܬܐ. ܘܐܦ ܛܘܒܢܐ ܣܪܓܝܣ ܥܒܕ ܗܘܐ ܐܟܘܬܗ ܘܡܫܬܘܬܦ. ܡܢ
ܡܫܘܚܬܐ ܕܝܢ ܕܫܠܝܗ ܘܩܫܝܘܬ ܕܘܒܪܘܗܝ. ܠܗ ܪܚܝܩ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܥܢܝܢܐ
ܕܡܢ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܡܬܠܒܟ ܗܘܐ ܕܢܡܠܠ ܥܡܗܘܢ. ܛܘܒܢܐ
ܕܝܢ ܝܥܩܘܒ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܓܡܪ ܡܬܚܐܠ ܗܘܐ. ܥܡ ܗܢܐ ܕܐܦ ܕܢܬܚܙܐ ܗܘܐ

summoned him together with the blessed Sergius whom we mentioned above[1], who also attained the honour of the high-priesthood through the blessed James, with him first to go up to the royal city on account of the faith[2]. And, when they had been received with great honour by the believing queen, and she had given them also a house and the rest of what they needed, thenceforth the blessed James dwelt alone in a little cell, in great retirement and arduous labours, and asceticism beyond measure, and in extraordinary poverty moreover in mode of life and in clothing, since he would cut one thick and ugly cloak of withes (?) into two, and out of its halves make what was required for his clothing and his scanty covering[3], and, though the blessed Sergius also as well did as he did and associated himself with him in fasting and vigil and constant recitation of service, yet he fell very far short of the standard of his retirement and his severe practices, on account of the communications brought by many who used to come to them and with whom he was required to speak; but the blessed James entirely refused to take part in these things, and refused also to appear during the

1. P. 487. — 2. According to the spurious life (see Appendix) for a conference with the Chalcedonians; but, if he became a bp. in 542 (ch. 50) and lived 15 yrs in CP., he must have come in 527, which is before the time of the conferences. — 3. See p. 319, n. 2. The meaning may also be that he used half for clothing and half for a night-covering. From this attire he got the nickname 'Burd'aya' or 'Burd'ana' (the man of the patchwork garment); cf. p. 423.

ܒܐܝܘܡܐ ܠܒܪ ܡܢ ܩܠܝܬܗ. ܟܕ ܕܝܢ ܐܝܟ ܙܒܢܐ ܗܘܐ ܕܫܢܝܢ ܚܡܫܬܥܣܪܐ ܒܥܡܠܐ
ܗܠܝܢ ܒܗ̇ ܒܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܝܬܐ ܒܩܠܝܬܗ: ܗܝ ܕܝܢ ܒܬܛܝܒܘܬܗ ܘܡܙܝܥܢܘܬܗ
ܕܡܗܝܡܢܬܐ ܡܠܟܬܐ. ܡܢ ܩܛܝܪܐ ܣܓܝܐܐ ܠܐܦܣܩܘܦܘܬܐ ܐܬܩܪܝ. ܥܡ ܐܚܪܢܐ
ܛܘܒܢܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܥܪܒܝܐ. ܕܫܡܗ ܬܐܘܕܘܪܐ. ܡܛܠ ܕܒܨܝܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܒܐ
ܕܡܗܝܡܢܐ. ܘܚܣܝܪ ܐܦ ܛܟܣܐ ܕܟܘܡܪܘܬܐ ܒܟܠܗ[1] ܦܘܠܝܛܝܐ ܕܓܒܐ ܕܡܗܝܡܢܐ.
ܟܕ ܩܒܠܘ ܕܝܢ ܟܘܡܪܘܬܐ ܪܝܫܝܬܐ ܬܪܝܗܘܢ: ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܝܥܩܘܒ ܕܐܘܪܗܝ ܡܕܝܢܬܐ
* 116 v° b. (ܘܬܐܘܕܘܪܐ ܕܚܝܪܬܐ ܕܛܝܝܐ)[2]. ܗܝܕܝܢ ܐܙܕܪܝܙ ܒܚܝܠܐ ܐܠܗܝܐ. ܘܢܦܩ ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܗ.
ܟܕ ܡܟܝܠ ܫܪܝ ܢܓܕ ܟܘܡܪܘܬܐ ܕܡܢܗ ܥܠ ܦܢܝܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܐ ܡܕܢܚܝܐ.
ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܪܒܐ ܒܝ̈ܘܡܬܐ ܕܢܝܣܢ. ܟܕ ܠܫܒܝܠܐ ܠܐܘܪܚܐ ܪܡܬܐ ܕܓܢܒܪܘܬܐ ܒܪܗܛܐ
ܚܪܝܦܐ ܪܘܚܢܝܐ. ܕܠܐ ܫܠܝܐ ܐܘ ܢܝܚܐ ܕܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ. ܟܕ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܫܠܝܚܐ
ܠܒܫܗ ܠܫܪܝܢܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܐܣܪ ܚܨ̈ܘܗܝ ܒܫܘܡܠܝܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܐܚܕ ܬܪܣܐ
ܕܦܘܪܩܢܐ. ܟܕ ܠܟܠܙܒܢ ܕܚܠܦ ܫܪܪܐ ܒܝܡܝܢܐ ܘܒܣܡܠܐ

1. Ms. ܒܟܠܗ. — 2. Ms. om.; ins. from ch. 50.

day outside his cell. But, when he had been engaged for a period of about fifteen years in these labours in the same royal city in his cell, then by the provision and at the instigation of the believing queen he was under great pressure summoned to the episcopacy, together with another blessed man from the country of Arabia whose name was Theodore; because the party of the believers had diminished and a deficiency had moreover arisen in the order of the priesthood over all the commonwealth (πολιτεία) of the party of the believers. And, when both had received the high-priesthood, that is the blessed James that of the city of Edessa and Theodore that of Hirtha of the Saracens[1], then he armed himself with divine strength, and went out to the work of his ministry, while he thenceforth began to pour out the priesthood derived from him copiously over the regions in all the eastern districts, like a great river in the days of Nisan[2], having entered upon the high road of heroism at a vigorous spiritual pace without ceasing or resting night and day, while in accordance with the saying of the apostle he clothed himself in the breastplate of righteousness, and girded his loins with the perfection of faith, and took hold of the shield of salvation[3], while he was at all times carrying on a contest on behalf of the truth 'on the right hand and on the left,

1. Also called Hirtha d Nu'man (p. 145). The mention of Theodore and his see has been omitted in the ms. and is supplied from ch. 50. — 2. April. — 3. Eph., vi, 14-17.

ܒܫܘܒܚܐ ܘܨܥܪܐ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܐܬܪܘܬܐ ܥܠܝܬܐ ܘܬܚܬܝܬܐ: ܟܕ ܡܢ ܐܣܛܪܐ ܕܦܪܣܝܐ
ܘܥܕܡܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܠܟܬܐ ܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܤ: ܐܦ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܠܟܠܗܝܢ
ܐܬܪܘܬܐ. ܪܗܛܐ ܚܣܝܢܐ ܕܓܢܒܪܘܬܐ ܪܕܐ ܗܘܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ. ܘܡܫܡܠܐ ܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ
ܠܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܐܪܬܘܕܟܣܘ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܒܬܛܟܣܐ ܕܩܠܝܪܘܣ ܘܒܡܘܗܒܬܐ
ܕܟܗܢܘܬܐ. ܐܠܐ ܐܦ * ܒܒܝܐܐ ܘܒܘܝܐܐ ܘܒܢܝܐܐ ܘܫܘܪܪܐ ܘܡܠܦܢܘܬܐ ܕܟܠܗ ܓܒܐ * 117 r° a.
ܕܡܗܝܡܢܐ ܕܒܟܠ ܕܘܟ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܟܝܠ ܛܒܗ ܒܟܠ ܦܢܝܢ ܡܬܦܪܣܡ ܗܘܐ.
ܘܒܟܠ ܐܬܪ ܘܡܕܝܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܦܝܣܩܦܐ ܣܘܢܗܕܝܛܐ ܡܢ ܟܠ ܓܒܝܢ
ܐܬܚܡܬܘ. ܘܐܘܥܕܘ ܥܠܘܗܝ ܠܡܐܚܕܗ ܘܠܡܦܣܩܘܬܗ. ܘܟܕ ܒܟܠ ܦܢܝܢ
ܒܬܪܗ ܕܒܐܘܝܡܐ ܪܕܦܝܢ ܗܘܘ. ܐܬܓܢܢ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ. ܘܠܐ ܐܫܬܠܡ
ܠܐܝܕܝܗܘܢ ܕܪܕܘܦܘܗܝ ܘܕܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܢܦܫܗ. ܟܕ ܓܝܪ ܠܚܕ ܡܢ ܐܬܪܘܬܐ
ܐܙܠ ܗܘܐ. ܒܚܕ ܠܠܝܐ ܐܘ ܝܘܡܐ ܚܕ ܐܡܝܪܐ: ܟܠܗ ܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܗ
ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ. ܘܒܠܠܝܐ ܐܚܪܢܐ ܠܬܠܬܝܢ ܘܐܪܒܥܝܢ ܐܘ ܝܬܝܪ ܡܝܠܝܢ ܕܒܬܪܗ
ܥܒܪ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܛܒܗ ܒܚܕ ܐܬܪܐ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ: ܘܢܦܩܝܢ ܒܬܪܗ ܪܕܘܦܘܗܝ. ܗܘ
ܓܢܒܪܐ ܒܓܢܒܪܘܬܗ ܡܫܬܟܚ ܗܘܐ ܡܫܡܠܐ ܥܒܕܗ ܒܐܬܪܐ ܐܚܪܢܐ. ܟܕ ܗܠܝܢ

in glory and in dishonour'[1]. And so in the upper and lower countries, while he was running the vigorous course of heroism without ceasing from the Persian frontier even as for as the royal city of Constantinople, and Alexandria and all the countries, and fulfilling the work of the ministry to all the orthodox (ὀρθόδοξοι) believers, not only by organizing the clergy and the giving of the priesthood, but also by consoling and comforting and edifying and strengthening and teaching all the party of the believers everywhere[2]; so that consequently his fame was carried over all quarters, and in every country and city; so that all the synodite bishops from all sides were exasperated, and made threats against him to arrest him and tear him in pieces. And, while they were running after him with menaces in all quarters, he was sheltered by the divine grace, and was not delivered into the hands of his pursuers, and of those who sought his life[3]. For, whenever he went to any district, he would complete all the work of his ministry in one night perhaps and one day, and would pass the next night thirty or forty miles or more farther on; and, whenever news of him was heard in one district, and his pursuers went out after him, the brave man would be found in his heroism fulfilling his work in

1. II Cor., vi, 7. 8. — 2. The sentence is left unfinished. — 3. Jer., xliv, 30.

* 117 r° b. ܕܒܬܪܗ ܠܝܡܝܢܐ ܘܠܣܡܠܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ. ܢܫܬܟܚܘܢ ܡܚܝܢ ܠܐܐܪ. * ܘܟܕ¹
ܡܬܡܪܡܪܝܢ ܘܢܟܬܝܢ ܐܨܒܥܬܗܘܢ. ܗܦܟܝܢ ܗܘܘ ܒܒܗܬܬܐ ܪܒܬܐ. ܟܕ ܡܬܡܠܝܢ
ܘܒܗܬܝܢ ܘܡܚܪܩܝܢ ܒܟܟܐܝܗܘܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܚܝܠܬܢܐ ܒܡܪܗ. ܘܟܕ ܫܘܡܥܢܐ ܕܓܒܪܐ
ܦܢܝܬܐ ܝܘܡܢܐ ܦܪܚ ܗܘܐ. ܘܠܡܚܪ ܒܐܚܪܬܐ. ܟܕ ܗܘ ܕܕܗܒܐ² ܐܘ ܣܐܡܐ ܐܘ ܢܚܫܐ.
ܐܦܠܐ ܠܒܪܗ ܕܐܘܪܚܐ ܗܘܐ ܫܒܩ ܠܡܛܥܢ ܥܡܗ. ܐܘ ܙܘܕܐ
ܕܐܘܪܚܐ ܡܕܡ. ܟܕ ܠܗ ܡܪܟܒܝܢ ܡܢ̈ܣܝܘܢ ܒܪܗܛܐ ܚܝܠܬܢܐ ܪܕܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܡܛܠ ܕܥܠ
ܡ̈ܝܠܐ ܕܡܢܣܝܘܢ ܡܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܝܘܡ̈ܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ. ܟܕ ܨܘܡܐ ܘܢܙܝܪܘܬܐ ܕܢܫܬܪܐ ܠܐ
ܡܬܛܦܝܣ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܐܢܫܐ ܝܘܡ̈ܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܠܡܪܕܐ ܥܡܗ
ܘܠܡܫܡܫܘܬܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܩܠܝܠ ܙܒܢܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܪܗܛ ܥܡ ܣܝܒܘܬܗ ܘܠܡܣܝܒܪܘ
ܠܢܙܝܪܘܬܗ ܘܠܡܣܝܒܪܘܗ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܦ ܠܐ ܠܚܫܚܬܐ ܕܒܥܝܪܐ³
ܡܬܛܦܝܣ ܗܘܐ ܕܢܬܗܢܐ ܒܪܟܒܐ ܐܘ ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ. ܐܠܐ ܒܪ̈ܓܠܘܗܝ ܡܪܕܝܬܗ
ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ. ܟܕ * ܠܒܪ ܡܢ ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܡܬܚܝܠ ܗܘܐ. ܘܐܦ ܦܓܪܐ
* 117 v° a. ܚܠܝܡܐ ܒܟܝܢܗ ܩܢܐ ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܪܗܛܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܪܘܚܢܝܘܬܐ ܡܫܡܠܐ ܗܘܐ. ܘܠܐܬܘܬܐ

1. Ms. ܟܕ. — 2. Ms. ܗܘܐ: corr. from the interpolated life (see Introd., p. xiv). V. D. and L. render 'aurum', but do not give ܕܕܗܒܐ as an emendation. — 3. Ms. ܕܠܐ ܒܥܝܪܐ.

another district, while those who were running after him to the right and to the left were found beating the air (ἀήρ), and[1], exasperated and biting their fingers, they would turn back with great shame, filled with bitterness and confusion and gnashing their molars against the man mighty in his Lord, and that while news of him was flying about to-day in one quarter and to-morrow in another; while for his part he resolutely refused to allow even a travelling-companion to carry any gold[2] or silver or bronze with him, or any food upon the journey, though he would travel extended stages (μανσίων) at a vigorous pace, since on many days they would traverse more than the miles of the stage (μανσίων), while he would not consent to the fast and abstinence being broken; insomuch that on many days men could not travel with him and minister to him more than a short time, since they could not hasten on with his old age and support and endure his abstinence; while he also would not consent to avail himself of the use of an animal for riding or for driving, but he used to accomplish his travelling on foot, since besides being strengthened by divine grace he further also possessed a sound body by nature. And thus he would accomplish the course along the road of

1. Ms. om. — 2. So I emend from the interpolated life (see Introd., p. xiv, n. 7).

ܒܟܠܝܘܡ ܥܠ ܓܘܐ ܕܡܗܝܡܢܐ ܡܘܣܦ ܗܘܐ ܒܟܠ ܐܬܪ: ܕܝܘܢܝܐ ܘܕܣܘܪܝܝܐ. ܐܝܟܢܐ
ܕܛܒܗ ܕܒܟܠ ܐܬܪ ܠܗܠܝܢ ܕܠܥܘܩܒܠܐ ܡܥܝܩܐ ܒܝܬܝܪ ܗܘܐ. ܘܕܠܚ ܘܡܪܗܛ ܠܗ ܒܬܪܗ
ܒܐܘܪܚܬܐ ܘܒܩܘܪܝܬܐ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܡܥܗ ܡܛܐ ܗܘܐ. ܬܘܒ ܠܗܠ ܡܢ ܡܟܝܠܐ ܚܕ
ܡܘܕܥ ܛܒܗ ܙܝܥ ܗܘܐ. ܟܕ ܡܟܝܠ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܪܕܘܦܐ ܘܪܟܫܐ ܒܬܪܗ ܡܢ
ܟܠ ܓܒܝܢ ܥܪܩܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܒܓܘܕܐ ܦܓܥܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܗ ܒܓܕܫܐ
ܡܫܟܚܝܢ ܐܝܟ ܕܒܣܘܓܐܐ ܗܠܝܢ ܕܪܕܦܝܢ ܠܗ ܠܛܘܒܢܐ ܝܥܩܘܒ ܒܩܢܘܡܗ. ܘܫܐܠܝܢ
ܠܗܘܢ ܥܠܘܗܝ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܐܢ ܕܫܡܥܬܘܢ ܠܟܘܢ ܡܛܫܝܐ ܠܟ ܛܒܗ ܕܗܘ ܡܛܥܝܢܐ
ܝܥܩܘܒ ܠܟܐ ܬܡܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܐܬܪܐ ܕܠܐ ܒܙܥܘܪ ܪܚܝܩܐ ܗܘܐ ܠܒܣܬܪܗ ܡܫܡܥ
ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܝܢ ܫܡܥܬ ܡܢ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܒܕܘܟܬܐ * 117 v° b.
ܦܠܢܝܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܘܡܟܪܟ ܡܬܟܪܟ ܗܘܐ. ܘܐܢ ܕܪܕܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܟܒܪ
ܡܕܪܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܟܕ ܗܠܝܢ ܡܢܗ ܐܝܟ ܕܒܐܪܙܐ (ܫܡܥܘ)[1] ܘܟܕ ܣܒܪܝܢ ܕܓܒܢܐ ܣܥܪܝܢ
ܗܘܘ (ܠܗ)[1]. ܠܗ ܫܒܩܝܢ ܗܘܘ ܘܒܬܪܗ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܡܠܬܗ ܕܐܫܬܥܝ ܠܗܘܢ.
ܘܗܟܢܐ ܡܬܐܚܕܢ ܗܘܝ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܕܒܪܝܬܐ ܡܢ ܚܙܬܐ. ܕܠܐ ܢܫܬܘܕܥܘܢܝܗܝ

1. Ms. om.

righteousness, and would make an addition to the party of the believers every day in every place, among Greeks and among Syrians; so that his fame which was in every place sorely exasperated the adversaries, and disturbed them and made them run after him over the roads and districts and quarters. And, when the report of him reached this place, the news of him would further rouse excitement over an unlimited space in one day, while consequently pursuers and horses would run after him in droves from all sides, meeting one another; insomuch that as chance would have it those who were pursuing him often met the blessed James himself, and asked him about himself, saying, « Have you heard any secret news of that deceiver James anywhere there? », and he on his side would name to them a place no small distance behind him, saying : « Yes, I have heard from some men who were saying that he was in such-and-such a place, and was going about there; and, if you set out, perhaps you will catch him. » Having heard[1] these things from him as a piece of secret information and supposing him[1] to be a partisan, they would leave him himself, and run after him in accordance with the story that he had told them[2]. And so their outward eyes were closed

1. Ms. om. — 2. The same story is told of Simeon of Beth Arsham (p. 145).

ܠܛܘܒܢܐ. ܟܕ ܠܐ ܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܕܠܒܪ ܡܬܚܡܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܕܠܚܝܢ. ܐܠܐ
ܐܦ ܗܘ ܡܠܟܐ. ܟܕ ܠܗ ܒܪܢܫܗ ܕܗܒܐ ܣܓܝ ܠܐܠܝܢ ܕܡܫܬܘܕܝܢ ܗܘܘ ܕܠܡܐܚܕ
ܠܗ ܠܛܘܒܢܐ. ܠܐܦܣܩܘܦܐ ܘܕܝܪܝܐ ܣܓܝܐܐ ܘ̈ܥܠܡܝܐ ܡܢܝܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܕ ܣܓܝܐܐ
ܚܙܘ ܐܥܝܪܘܬܗ ܘܪܓܝܓܘܬܗ ܘܡܘܗܒܬܗ ܕܝܗܒ ܠܡܐܚܕܗ ܕܛܘܒܢܐ: ܘܕܟܠ ܡܢ
ܕܢܒܐ ܗܘ ܕܡܫܬܘܕܐ ܗܘܐ ܕܢܐܚܘܕ ܠܗ ܕܗܒܐ ܢܣܒ ܡܢܗ ܣܓܝܐܐ. ܡܟܝܠ
ܕܡܛܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܫܬܘܕܝܢ ܗܘܘ ܘܢܣܒܝܢ ܕܗܒܐ. ܡܢ ܡܐܬܝܢ ܘܡܢ * 118 r a.
ܠܬܠܬܡܐܐ ܕܪ̈ܝܟܘܢ ܘܢܦܩܝܢ. ܘܐܝܬ ܡܢܗܘܢ ܕܟܕ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܨܦܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ
ܒܟܠ ܐܬܪ. ܒܡܕܒܪ̈ܐ ܘܒܛܘܪ̈ܐ ܘܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܘܒܩܘܪ̈ܝܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܠܐܝܢ.
ܟܕ ܠܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ ܕܢܫܟܚܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܛܠ ܡܣܬܡܟܢܘܬܗ. ܟܕ ܐܦ ܫܢ̈ܝܐ
ܣܓܝܐܬܐ. ܕܡܛܐ ܘܐܦ ܠܒܬܪ ܡܘܬܗ ܕܝܘܣܛܝܢܝܢܐ ܡܠܟܐ. ܗܟܢܐ
ܡܬܥܒܕܢ ܗܘܝ. ܟܕ ܗܘ ܛܘܒܢܐ ܡܬܚܝܠ ܒܡܪܗ. ܘܬܟܝܠ ܐܝܟ ܐܪܝܐ. ܘܡܫܡܠܐ
ܬܫܡܫܬܗ. ܟܕ ܡܪܕܐ ܐܝܟ ܢܗܪ̈ܘܬܐ ܪ̈ܘܪܒܬܐ. ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ ܕܒܝܬ ܪ̈ܗܘܡܝܐ ܟܗܢܘܬܐ
ܗܘܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܣܒ ܥܠܘܗܝ ܕܢܐܡܪ ܕܡܐܐ ܐܠܦ̈ܝܢ ܐܬܬܣܝܡܘ. ܠܐ ܡܕܓܠ

as well as their inner ones, that they might not recognise the blessed man, while it was not these only who were exasperated and disturbed by the news of him, but also the king himself, who gave no small amount of gold to those who promised to capture the blessed man, bishops and many monks and several laymen; so that many, when they saw his intentness and his eager desire and the gift that he gave for the capture of the blessed man, and that everyone who promised to capture him received from him a large quantity of gold, as much as he asked, used consequently to deceive him, and promise and receive gold, from two hundred and three hundred daries, and go out. And there are some of them who while they were making search with great diligence in every place, in deserts and on mountains and in cities and in villages, were dazed and wearied, while they were unable to find the bondman of God on account of his abstemiousness[1], though these things continued to be carried on in this way for many years, indeed even till after king Justinian's death, while the blessed man was strengthened in his Lord, and was confident like a lion, and accomplished his ministry, causing the priesthood to flow like great rivers over the whole world of the Roman dominions: so that, if a man take upon himself to say that a hundred thousand were ordained by him,

1. This appy. means that he was able to travel so rapidly because he travelled so light and did not stop to take food.

ܐܠܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܫܪܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܠܐ ܙܥܘܪܝܢ ܒܡܢܝܢܐ. ܘܐܦ
ܦܛܪܝܪܟܐ ܬܪܝܢ ܡܢܗ ܘܡܢ ܐܚܪܢܐ ܕܥܡܗ ܐܝܟ ܕܦܩܝܕ ܒܩܢܘܢܐ. ܩܒܠܘ ܟܝܪܘܛܘܢܝܐ.
ܟܕ ܠܘܩܕܡ ܛܘܒܢܐ ܬܡܝܗܐ ܬܪܝܢ: ܕܫܡܗܝܗܘܢ ܐܘܓܢܝܘܣ ܘܩܘܢܘܢ ܢܣܒ
ܘܥܠ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܥܒܕ ܐܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡ ܐܚܪܢܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܐܦ * 118 v° b.
ܗܢܘܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܘܗܟܢܐ ܢܦܩ. ܘܥܡܗܘܢ ܥܒܕ ܓܢܒܪܐܝܬ ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ.
ܗܘ ܕܐܦ ܥܕܡܐ ܠܫܢܬܐ ܗܕܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܝܘܣܛܝܢܘܣ ܡܠܟܐ: ܟܕ ܐܦ
ܠܣܝܒܘܬܐ ܐܬܡܛܝ ܡܫܡܠܐ ܡܝܩܪܬܐ. ܟܕ ܐܦ ܠܥܒܕܐ ܕܛܠܝܘܬܐ ܠܐ ܒܨܪ.
ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܫܘܪܝ ܬܫܥܝܬܐ ܕܥܠܘܗܝ ܐܘܕܥܢ ܩܕܡ: ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܬܫܥܝܬܐ
ܕܥܠܘܗܝ ܕܐܝܟ ܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܡܬܢܝܘ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܫܐ ܒܫܘܠܡܐ ܡܫܡܥܝܢܢ ܚܢܢ. ܟܕ
ܩܠܝܠ ܡܢ ܣܓܝ ܐܓܘܢܐ ܕܐܬܟܬܫܘܬܗ ܐܦ ܕܪܕܝܘܬܗ ܘܦܘܠܚܢܗ ܕܛܘܒܢܐ ܐܝܟ
ܕܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܕܓܒܝܗܝ. ܘܚܝܠܗ ܘܐܩܝܡܗ ܒܥܕܬܗ ܒܙܒܢܐ ܕܪܕܘܦܝܐ
ܢܥܕܪܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠܢ ܒܨܠܘܬܗ ܥܡ ܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܬܫܥܝܬܐ ܕܛܘܒܢܐ ܚܠܝܨܐ ܘܓܢܒܪܐ ܝܥܩܘܒ
ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܐܬܠܝܛܐ܀

I do not think he will depart from the truth; even as no small number of bishops and two patriarchs[1] also received ordination (χειροτονία) from him and from others who were with him as is enjoined in the canons. First he took two admirable blessed men whose names are Eugene and Conon and entered the city of Alexandria, and there with other bishops he made them also as well bishops, and so he went out; and with them he heroically performed the work of the ministry, which has been going on even down to this first year of the reign of Justin the king[2], though he has now reached an honoured old age, though he does not fall short of the work of youth. For, as we declared at the beginning of the history that is concerned with him that the history that is concerned with him cannot be related in accordance with what he is, so also we state now at the end, having recorded a small portion of the conflict (ἀγών) of the blessed man's contests and of his pursuits and his work for the glory of God, who chose him and strengthened him and set him up in his church in the time of the persecution, in order that we may all be assisted by his prayer together with that of all the saints Amen and Amen!

The history of the brave and valiant blessed man James the bishop and combatant (ἀγωνιστής) *is ended.*

1. Sergius and Paul. — 2. 566.

TABLE OF CONTENTS

		Pages.
24.	Life of John of Thella	311
25.	Life of John of Hephaestopolis	324
26.	Life of Thomas of Damascus	338
27.	Life of Susan	339
28.	Life of Mary	357
29.	Life of Malkha	360
30.	Life of Elijah of Dara	373
31.	Lives of Elijah and Theodore	374
32.	Of a monk who stole	385
33.	Life of Hala	390
34.	Life of Simeon the scribe	399
35.	Of the Amidene convents	405
36.	Life of Mare the solitary	422
37.	(missing)	
38.	Life of Aaron	439
39.	Life of Leontius	443
40.	Life of Abraham the presbyter	445
41.	Lives of Bassian and Romanus	450
42.	Lives of Mari, Sergius, and Daniel	453
43.	Lives of four deacons	456
44.	Life of Tribunus	459
45.	Life of Isaac	466
46.	Life of Pauf of Antioch	469
47.	Of the refuges in Constantinople	474
48.	Lives of five patriarchs	482
49.	Life of James	488

MSS. USED IN THE PRESENT FASCICULE

A =	Brit.	Mus.	Add.	14647	(688).
B =	—	—	—	14650	(875).
D =	—	—	—	7190	12th cent.).
E =	—	—	—	14651	(859)
G =	—	—	—	18814	(9th cent.).
H =	—	—	—	14735	(12th cent.).

HISTOIRE
DE YAHYA-IBN-SA'ÏD D'ANTIOCHE
CONTINUATEUR DE SA'ÏD-IBN-BITRIQ

ÉDITÉE ET TRADUITE EN FRANÇAIS

PAR

I. KRATCHKOVSKY ET A. VASILIEV

AVANT-PROPOS

Yahya d'Antioche (*al-Antaki*), historien arabe chrétien du XIe siècle, continuateur de l'histoire d'Eutychius (*Saïd ibn al-Bithriq*), a été peu connu en Europe jusqu'au XVIIIe siècle, et même pendant la première moitié du dix-neuvième. Son œuvre principale fut portée à la connaissance des savants par le Baron von Rosen en 1883, par son livre sur l'empereur Basile Bulgaroktonos[1]. Tous les détails sur les manuscrits connus à cette époque, sur la vie de l'auteur et son histoire, y ont été réunis avec le plus grand soin; et jusqu'à présent ce livre reste comme une mine quasi inépuisable pour tous les renseignements qui ont trait à cette question. Il est regrettable que la science européenne n'ait pas utilisé l'ouvrage de von Rosen dans une plus large mesure; G. Schlumberger[2] est le seul qui l'ait fait connaître en partie au public.

En Russie, il faut le dire, Yahya a davantage attiré la curiosité : des traductions de morceaux assez considérables ont été insérées par N. Mednikov dans son ouvrage capital sur la Palestine[3] et par A. A. Vasiliev dans le second volume de son livre sur les relations des Byzantins avec les Arabes[4]. Mais l'édition avec traduction complète qu'avait rêvée von Rosen n'a pas été achevée par lui. Ce n'est qu'en 1909 que nous avons eu le texte complet grâce aux efforts infatigables du R. P. Louis Cheikho et de ses savants collaborateurs[5].

Si maintenant, alors que quinze ans à peine sont écoulés, nous entreprenons une édition parallèle, c'est tout d'abord à cause du manque d'une traduction du texte complet en langue européenne. En outre, les circonstances nous ont permis d'utiliser des manuscrits ou des matériaux restés inconnus ou inaccessibles aux collaborateurs du *Corpus Scriptorum Orientalium*; nous

1. Baron von Rosen, Императоръ Василій Болгаробойца. St-Pétersbourg, 1883.

2. G. Schlumberger, *Un empereur byzantin au Xe siècle. Nicéphore Phocas.* Paris, 1890, réimprimé dans : *L'épopée byzantine à la fin du Xe siècle,* t. II, Paris, 1900.

3. N. Mednikov. Палестина отъ завоеванія ея арабами до крестовыхъ походовъ по арабскимъ источникамъ, t. III, S.-Pétersbourg, 1897-1902.

4. A. A. Vasiliev, Византія и арабы, II, S.-Pétersbourg, 1902.

5. *Annales Yahia Ibn Saïd Antiochienis*, Beryti-Parisiis, 1909, dans Corpus Scriptorum Orientalium, Scriptores arabici, Series III, tome VII.

espérons que plusieurs endroits du texte ainsi que certains noms propres se trouveront éclaircis par notre édition.

Les manuscrits qui ont servi de base principale à l'établissement de notre texte sont au nombre de trois, savoir :

P — manuscrit de la Bibliothèque publique à Leningrad, le plus ancien de tous les manuscrits connus, probablement du xve siècle. Il fut apporté du Sinaï et, comme l'a montré le Baron von Rosen[1], représente la rédaction longue de l'ouvrage. Les variantes de ce manuscrit recueillies avec soin par L. Cheikho[2] ne sont cependant pas complètes.

B — manuscrit de la Bibliothèque nationale de Paris qui a servi de base à l'édition L. Cheikho. Il est décrit d'une façon complète par Baron von Rosen (pp. 096-0103), d'après lequel il représente la rédaction courte de l'ouvrage : il fut écrit probablement au xviie siècle.

S — manuscrit, qui a appartenu au lecteur de langue arabe à l'Université de Leningrad, Fadhlallah Sarrouf de Damas. Ce manuscrit est actuellement au Musée Asiatique de l'Académie des Sciences de Russie[3]. Il est resté inconnu jusqu'à présent : il n'a été utilisé ni par von Rosen, ni par L. Cheikho. Il est de date récente, copié en 1852 d'après un original qui se trouvait, semble-t-il, à Damas. Son intérêt consiste principalement en ce qu'il représente la rédaction mixte : sa partie fondamentale correspond à la rédaction courte (= B) complétée ensuite d'après la plus ancienne rédaction qui est aussi la plus longue (= P).

Grâce à l'édition de L. Cheikho nous pouvons utiliser les variantes de deux autres manuscrits :

C — manuscrit appartenant à M. Habib Zayyat à Alexandrie qui est décrit en détail par lui-même dans le Journal Asiatique[4]. Il a été copié à la fin du xviie siècle à Tripoli en Syrie; d'après quelques particularités on peut le regarder comme la rédaction complète de la chronique. Von Rosen en avait déjà soupçonné l'existence[5]. Son texte est souvent assez différent de celui de la rédaction longue (= P) et aussi de la rédaction courte (= B).

L — manuscrit conservé à Beyrouth de provenance moderne, copié vers 1850 probablement d'après un original trouvé à Damas (Cheikho, p. 2 et 331). Son texte correspond en grande partie et presque littéralement à notre manuscrit S. Il se trouve maintenant à la Bibliothèque de l'université Saint-Joseph[6].

D'un grand secours pour nous ont été les papiers laissés par le Baron von

1. *Op. cit.* pp. 091-096.
2. *Op. cit.* p. 298-331. — 3. *Bulletin de l'Académie*, 1918, p. 1346-1347, N. 155.
4. Série 10, vol. III, 1904, pp. 350-356.
5. *Op. cit.* p. 0103. — 6. Voir L. Cheikho, *Catalogue raisonné des manuscrits historiques de la Bibliothèque Orientale de l'Université Saint-Joseph*, Beyrouth, 1913, p. 214, N. 2.

Rosen, actuellement au Musée Asiatique[1]. Ce sont les copies faites par lui d'après les manuscrits de Paris (= B) et Leningrad (= P), la traduction russe de la chronique, faite en 1879, et quelques remarques qui ont été publiées çà et là[2].

En établissant le texte nous avons eu en vue non seulement les historiens et les philologues, mais aussi les linguistes. Les études de la dialectologie arabe et de l'histoire de cette langue nous ont montré dans les derniers temps combien de détails intéressants sont conservés par les auteurs arabes-chrétiens. C'est à cause de cela que nous n'avons pas osé remplacer les formes vulgaires ou dialectales du manuscrit par les formes classiques, comme l'a fait souvent L. Cheikho. En nous basant principalement sur P, nous avons conservé ses formes dialectales, même dans plusieurs cas où les manuscrits modernes de la chronique copiés par des puristes ont été corrigés suivant les formes classiques.

A la fin de l'ouvrage on trouvera une étude détaillée sur les manuscrits de la chronique et sa valeur historique ainsi qu'un glossaire de mots et de formes rares.

1. Voir *Bulletin de l'Académie des Sciences de Russie,* 1918, pp. 1323-1350.
2. *Bulletin,* p. 1347, N. 156; p. 1331, N. 25 et p. 1332, N. 26.

LISTE DES ABRÉVIATIONS

B. — Paris, Bibliothèque nationale, Fonds arabe n° 291 ff. 82v-137v.

C. — Manuscrit d'Alexandrie.

Ch. — L. Cheikho, *Annales Yahia Ibn Saïd Antiochensis*, Corpus scriptorum christianorum orientalium, curantibus Chabot, Guidi etc. Scriptores arabici. Textus. Series tertia. Tomus VII. Beryti-Parisiis, 1909.

L. — Manuscrit de Beyrouth.

Mednikov. — *Mednikov*, La Palestine depuis la conquête par les Arabes jusqu'aux Croisades (en russe). Additions, II (1), Saint-Pétersbourg, 1897.

P. — Manuscrit de la Bibliothèque publique à Leningrad.

R. — Rosen. L'empereur Basile Bulgaroktonos (le Tueur des Bulgares). Extraits de la Chronique de Yahya d'Antioche (en russe). Saint-Pétersbourg, 1883.

S. — Manuscrit du Musée Asiatique à Leningrad.

Vasiliev. — *Vasiliev*, Byzance et les Arabes. Les relations politiques entre Byzance et les Arabes à l'époque de la dynastie macédonienne (en russe). Saint-Pétersbourg, 1902.

* P f. 1. * B f. 82r. * S p. 5. * Ch p. 91. * R p. 09.

* بسم الله الرحمن الرحيم[1]

الكتاب الّذى صنّعه يحيى بن سعيد[2] الانطاكىّ تبعا[3] لتاريخ سعيد بن بطريق[4]

قصدى فى هذا الكتاب أن اذكر جمل ما انتهى[5] التى وصحّ عندى من الاخبار السالفة والحوادث الكائنة منذ المدّة الّتى[6] انتهى[7] اليها تاريخ[8] سعيد بن بطريق * بطريرك الاسكندرية[9] الى زماننا هذا توخّيًا[10] لقضاء[11] حقّ من سألنى تأليفه وتصنيفه وحرّضنى[12] على جمعه ونظمه والله يحرسه ويقيه[13] ما يتخوّفه

وذلك انّ سعيد بن بطريق انتهى فى تاريخه الى السنة الخامسة من خلافة الراضى وهى سنة ستّ وعشرين وثلاثمائة للهجرة * ومات فى سنة ثمان وعشرين وثلاثمائة وسأذكر

1. SL add. نبتدئ بعون الله وحسن توفيقه بكتابة. — 2. SL يوحنا ابن سعد. — 3. LS تتبعا. CCh تابعا. — 4. LS البطريق. — 5. P انتهيا. — 6. P الذى. — 7. P انتهيا. — 8. Ch om. — 9. BCh om. — 10. PBChR لتقضى. — 11. LS توجبا. — 12. BCCh حرضنى. — 13. B ويوقيه.

* Au nom de Dieu clément, miséricordieux[1] : * Ch p. 91

Livre que composa Yaḥya, fils de Sa'ïd, d'Antioche, comme suite de l'histoire de Sa'ïd, fils de Bithriq. (Introduction)

Mon but dans ce livre est de donner tous les récits des temps passés, venus à ma connaissance et, à mon avis, authentiques, et aussi les événements qui ont eu lieu depuis l'époque à laquelle s'arrête l'histoire de Sa'ïd, fils de Bithriq, patriarche d'Alexandrie, jusqu'à notre temps. J'ai l'intention de m'acquitter de mon obligation à l'égard de celui qui m'a prié de faire (ce livre) et de l'écrire, qui m'a poussé à le mettre en ordre et à le composer. Que Dieu le garde et le préserve de ce qu'il redoute[2].

Or, Sa'ïd, fils de Bithriq, s'arrête dans son histoire à la cinquième année du califat d'ar-Radhi, c'est-à-dire à l'année 326 de l'hégire[3]. (Sa'ïd, fils de Bithriq) lui-même mourut en l'an 328[4]. J'indiquerai le jour et le mois de l'an-

1. LS ajoutent : Nous commençons ce livre avec l'aide de Dieu et de sa bonne assistance. Le commencement de l'histoire de Yaḥya a été traduit en russe par *Rosen*, 013-017. — 2. C'est-à-dire : du châtiment au jour du jugement dernier. — 3. L'année 326 de l'hégire = 8 nov. 937-28 oct. 938. Le califat d'ar-Radhi 322-329 de l'hégire = 934-940. — 4. L'année 328 de l'hégire = 18 oct. 939-5 oct. 940.

* R p. ٥١٥. تاريخ اليوم والشهر من السنة الّتى مات فيها فى موضعه من كتابى هذا وان ارتّب[1] * ذلك على النحو الّذى رتّبه[2] واقصد فيه المناهج الّتى قصدها فأصف[3] اسماء جميع الخلفاء
* S p. 6. والملوك الّذين وقفت * على اسمائهم ومدّة ايّام ملك كلّ واحد منهم واضيف الى ذلك جملا ممّا انتهى[4] الىّ من اخبارهم وسيرهم والحوادث الّتى كانت فى ايّامهم اتجنّب[5] فيها الاطالة فى الشرح والايجاز فى الاختصار واسلك الطريق المتوسّطة بين الطريقين فانّ النفوس الى معرفة الاخبار القريبة العهد اكثر تطلّعًا واعظم شوقًا[6]

واذكر فيه ايضًا[7] اسماء بطاركة الاسكندرية وبيت المقدس[8] وانطاكية والقسطنطينيّة[9]
* Ch p. 92. واعمارهم فى كراسيهم نحو ما فعل فى تاريخه ويكون جزءًا[10] مفردًا * مضافًا الى كتابه

واما[11] بطاركة رومية فلم يحصل لى[12] اسماءهم[13] على التحقيق وذلك انّ سعيد بن بطريق البطريرك[14] ذكرهم على الولاء من بطرس رئيس[15] الحواريّين[16] الى غابيوس[17]

1. P اريت BChL ارى SR ارتب. — 2. C om. — 3. Ch فاضيف. — 4. B جمل ما انتها. — 5. P انثحبت B اتجنبت CCh واتجنب R اجتنبت. — 6. CCh تشوقا. — 7. BSCh om. — 8. C بيت المقدس ultimo loco. — 9. P والقسطنطينية وانطاكيه. —10. BSR جزوا. — 11. C واما الى. — usque ad عن ذكرهم deest. -- 12. B الى. — 13. B اسماوهم. — 14. BCh om. — 15. P ريس BSCh راس. — 16. B الحواريون. — 17. RPL غابيوس. Il faut lire اغاثون « Agathon ».

née où il mourut, à l'endroit le concernant dans mon livre; je classerai (les matériaux) de la même manière qu'il les a classés, et j'irai par la même voie où il est allé. Je mentionnerai tous les califes et les rois, dont j'ai appris les noms, et la durée du règne de chacun d'eux; j'y ajouterai tout ce qui m'est parvenu de leurs actes, de leur vie et des événements qui ont eu lieu à leur époque. Avec cela j'éviterai la longueur dans l'exposition (des détails) et la concision (excessive) dans le récit abrégé, et je suivrai un juste milieu entre les deux. Car les esprits recherchent plus souvent et aspirent davantage à la connaissance des événements proches de l'actualité.

J'y mentionnerai également les noms des patriarches d'Alexandrie, de Jérusalem, d'Antioche et de Constantinople, la durée de l'occupation par eux de leurs sièges, de même que l'a fait dans son histoire (Sa'ïd, fils de Bithriq).
* Ch p. 92. (Mon livre) sera un volume séparé, * à joindre à son livre.

Quant aux patriarches de Rome, leurs noms ne me sont pas parvenus avec certitude. En effet, le patriarche Sa'ïd, fils de Bithriq, les a nommés, l'un

البطريرك الّذى[1] فى زمان[2] رياسته[3] كان[1] المجمع السادس * وهو المائتا وتسعة وثمانون[5]
فى القسطنطينية فى زمان[6] ملك قسطنطين بن قسطس[7] ملك الروم فى ايّام[8] خلافة يزيد
بن معاوية بن ابى سفيان ولم[9] يذكر من صار بعده * وقد ذكر ذلك فى * النصف الثانى * R p. 011.
من كتابه فقال ولم يقع لنا اسماء بطاركة رومية منذ مات غابيوس[10] بطريركها[11] ولا شىء
من اخبارهم من[12] ذلك الوقت الى ان وضعت هذا الكتاب ولم[13] يزل غابيوس[14] هذا يذكر
* فى الذبتخن[15] منذ اجتمع[16] المجمع السادس الى بعد وفاة[17] سعيد بن بطريق * S p. 6.
البطريرك[18] بمدّة طويلة ليست يحصا[19] مقدارها وذكر بعده اسم بطريرك * آخر يسمّى
باندكته[20] فلم يزل اسمه مذكوراً[21] فى الذبتخن[22] الى سنة نيّف وتسعين وثلثمائة للهجرة

1. BCh add. كان. — 2. BCh زمن. — 3. Ch رياسة. — 4. BCh om. — 5. BCh om. — 6. BCh زمن. — 7. LS فسطس. — 8. LS om. — 9. Ch فلم. — 10. RP غابيوس LS غابيس. — 12. BLS بطركها. — 12. S منذ. — 13. Ch فلم. — 14. V. supra. — 15. BCh الذبتيخن LS الدبتيخا. — 16. BSCh اجتماع. — 17. P وافه. — 18. BSCh om. — 19. BSCh يعرف R تحصا. — 20. BSCh يدعى بناديكطس. — 21. BS مذكور. — 22. V. supra.

après l'autre, depuis Pierre, chef des Apôtres, jusqu'au patriarche Agapius[1], à l'époque duquel eut lieu le sixième concile des deux cent quatre-vingt-neuf à Constantinople, sous le règne de Constantin, fils de Constance, empereur des Grecs[2], du temps du califat de Yézid-ibn-Mo'awia-ibn-Abou-Sofyan[3]. Mais il ne dit pas qui lui succéda, et c'est ce qu'il signale dans la seconde partie de son livre, où il dit : « Les noms des patriarches de Rome depuis la mort du patriarche Agapius ne nous sont pas parvenus, ni les renseignements à leur égard depuis ce temps-là jusqu'au moment où j'ai composé ce livre[4]. » On n'omit pas d'inscrire cet Agapius dans les diptyques depuis la convocation du sixième concile jusqu'à l'époque postérieure à la mort du patriarche Sa'îd, fils de Bithriq, pendant un long temps dont la durée n'est pas précise. Après lui (Agathon) on mentionne un autre patriarche nommé Benoît[5]; et on ne cesse pas d'inscrire son nom dans les diptyques jusqu'après la 390e année de l'hégire[6]. Après Benoît il y a eu un certain nombre de patriarches; mais

1. Il faut lire « Agathon ». Le pape Agathon siégea en 678-681. Le nom est correct dans l'Histoire Universelle d'*Agapius de Menbidj*, éd. *Vasiliev*, II (2), 493 (233) (*Patrologia Orientalis*, VIII); éd. *Cheikho*, 353. — 2. Le sixième concile œcuménique, 7 nov. 680-16 sept. 681, sous l'empereur Constantin IV (668-685). — 3. Yézid I régna en 60-64 de l'hégire = 680-683. — 4. V. *Eutychii* patr. alexandrini Annales. Éd. *Pocockius*. Oxoniae, 1658, II, 400-401; éd. *Cheikho, Carra de Vaux, Zayyat*. Beryti-Parisiis, 1909, 49. — 5. Le pape Benoît en 684-685. — 6. L'année 390 de l'hégire = 13 déc. 999-30 nov. 1000.

وقد كان صيّر بعد باندكته[1] هذا بطاركة عدّة الا انّه[2] لم يرفع لاحد[3] منهم فى بلاد مصر والشام اسم ولا ذكر[4] لانقطاع اخبارهم وبعد بلادهم[5] واقتصروا على ذكر[6] باندكته[7] المتوفى * وفى زماننا هذا صيّروا عليها بطريركًا يسمّى يوحنّا ورفعوا اسمه واسقطوا اسم باندكته[8] المتوفى[9] فهذا هو السبب المانع من[10] تدوين اسمائهم[11] والعذر فى الاضراب[12] عن ذكرهم * B f. 83.

وكنت[13] الفت * هذا الكتاب لمن كلّفنى بتأليفه[14] ووقع لى[15] بعد ذلك تواريخ لم * R p. 012. اكن[16] وقفت عليها عند شروعى فى عمله فغيّرته بأجمعه وبدلت[17] نظمه[18] والّفته تأليفا ثانيًا[19] ثمّ ايضًا بعد انتقالى الى مدينة انطاكية فى سنة خمس[20] واربعمائة للهجرة تصفّحته تصفّحًا[21] ثانيًا[22] وتحصّل لى تواريخ اخر فخرّجت منها ما الحقته به واضفته اليه وغيّرت بعضه وقررت الامر على هذه النسخة * واحببت التنبيه على ذلك لكيما اذا وجد لهذا

1. BSCh بناديكطس. — 2. BCh om. — 3. B لاحدا. — 4. LS اسما ولاذكرا. — 5. BCh om. — 6. BCh اسم. — 7. BLSCh بنادكطس. — 8. BSCh بنادكطس. — 9. BSCh om. — 10. S فى. — 11. B اسماوهم. — 12. P الاعصراب. — 13. S وكتب. — 14. P بالتاليفه. — 15. C الى. — 16. P اكون. — 17. B بدلت. — 18. P نصه. — 19. P ثابتا. — 20. P خمسه. — 21. BCh تصفيحا. — 22. P ثابتا.

ni le nom, ni le souvenir d'aucun d'eux n'ont été rappelés dans le pays d'Égypte et de Syrie à cause du manque de leurs nouvelles et de l'éloignement de leur pays; c'est pourquoi on s'est contenté de nommer Benoît décédé.

A notre époque on y[1] fit patriarche le nommé Jean[2]; on se mit à rappeler son nom et l'on retrancha le nom de Benoît décédé. Voilà ce qui empêche d'inscrire leurs noms et ce qui m'excuse de les avoir passés sous silence.

J'ai écrit ce livre pour celui qui m'avait chargé de le composer; mais plus tard il m'est venu entre les mains des chroniques que je n'avais pas connues au moment où je commençais mon travail. Je l'ai donc refait tout entier; j'en ai changé la composition et je l'ai écrit pour la deuxième fois. Ensuite, après m'être transporté dans la ville d'Antioche, en l'an 405 de l'hégire[3], je l'ai examiné une fois encore; il s'est trouvé entre mes mains d'autres chroniques. J'en ai extrait ce que (je croyais nécessaire) d'y adjoindre et d'y ajouter; j'en ai changé une partie et je me suis fixé sur ce texte. Je voulais signaler tout cela, afin que, s'il se trouvait d'autres manuscrits de ce livre, contenant des différences, la cause de ceci fût connue. J'avais également l'intention de corriger la chronique du patriarche Sa'îd, fils de Bithriq, et d'y

1. A Rome. — 2. C'est le pape Jean XVIII, en 1003-1009. V. *Rosen*, 030. — 3. 2 juillet 1014-20 juin 1015.

الكتاب نسخ اخر مختلفة عرف السبب فيه[1] وكنت[2] عزمت ايضًا ان اصلح تاريخ سعيد
بن بطريق البطريرك[3] والحق فيه من الاخبار ما طواه واغفله[4] واغيّر منه ما تحرّف عليه * S p. 7.
منها ولم يقف على صحّته فأورده على غير حقيقته فرايت انّ ذلك يطول ويضطرّ[5] * الى *Ch p. 93.
طول[6] الكتاب وتغيّر[7] ما[8] فيه فأهملته

وتصفّحت قبل شروعى فى تأليف هذا الكتاب عدّة نسخ لكتاب سعيد ين بطريق
فألفيت[9] بعضها[10] يتضمّن التاريخ الى صدر من خلافة القاهر وهى السنة التى صيّر فيها
سعيد * بن بطريق بطريركًا على الاسكندريّة بل قد اضيف الى بعضها زيادات بسبب من * P f. 2.
* مضيف[11] الكتاب ولا هى فى نسخة اصاه[12] ورايت نسخة الاصل نفسها ونسخ اخر للكتاب[13] * R p. 013.
غيرها ونهاية[14] ما فيها الى خلافة الراضى وذلك سنة ستّ وعشرين وثلث مائة للهجرة
وعلى هذه النسخة خاصّة انشيت هذا الكتاب ان كانت اتمّ النسخ شرحًا واقربها[15] عهدًا

1. B om. — 2. Ch فكنت. — 3. BSCh om. — 4. Sic C; P واعاقه BSRCh واغلقه. — 5. P ودطظر. — 6. BSRCh عظم. — 7. BCh ويتغير L وتعيير. — 8. BSRCh add. جميع. — 9. Sic L; PS فالقيت. — 10. P بعضهما. — 11. R مصنف. — 12. Ch p. 299 : اصلية. — 13. PR الكتاب. — 14. PS نهايت Ch p. 299 تهيات (false). — 15. Ch p. 299 واقر (false).

ajouter les informations qu'il avait passées sous silence et auxquelles il n'avait pas fait attention; puis d'en changer (les informations) qui lui étaient parvenues altérées, et dont il ne s'était pas informé avec certitude, en sorte qu'il avait rapporté cela contre la vérité. Mais j'ai vu que ce serait long et me forcerait * à faire le livre plus étendu, et que son contenu en serait changé. Alors, j'ai abandonné cette (intention). * Ch p. 93.

Avant de composer cet ouvrage, j'ai examiné un certain nombre de manuscrits du livre de Sa'ïd, fils de Bithriq, et trouvé que certains contenaient l'histoire jusqu'au début du califat d'al-Qahir, c'est-à-dire jusqu'à l'année où Sa'ïd, fils de Bithriq, avait été fait patriarche d'Alexandrie[1]; au contraire, à d'autres manuscrits avaient été jointes pour une raison quelconque des additions par le continuateur du livre, qui ne se trouvaient pas dans le manuscrit authentique. J'ai vu le manuscrit authentique et, outre celui-ci, d'autres manuscrits, où (l'histoire) arrive au califat d'ar-Radhi, c'est-à-dire à l'année 326 de l'hégire[2]. C'est surtout d'après ce manuscrit que j'ai composé ce livre, parce que ce manuscrit est le plus complet d'exposition et le plus proche de l'époque (de l'auteur). Je crois que

1. Al-Qahir, 320-322 de l'hégire = 932-934. Sa'ïd = Eutychius siégea en 933-940. — 2. Ar-Radhi, 322-329 de l'hégire = 934-940. L'année 326 = 8 nov. 937-28 oct. 938.

واظنّ السبب فى نقصان اواخر بعض هذه النسخ وقصورها عن استيعاب[1] ما فى نسخة اصله[2] انّ الكتاب استنسخ فى حيوة مؤلّفه فى اوقات مختلفة من الزمان واشتهرت نسخته فى ايدى الناس وبقيت كلّ واحدة من النسخ على جملتها يتضمّن[3] التاريخ الى الزمان الّذى كتبت فيه[4] وانا مثبت هاهنا للفصل[5] الاخير من النسخة الّتى هى[6] اتمّ واكمل[7] واتلوه بما[8] الّفته مستعينًا باللّه طلبًا[9] منه التوفيق فيما قد[10] قصدت اليه وعزمت عليه وهو المرشد لذلك بفضله وطوله[11]

قال سعيد بن بطريق البطريرك[12] وفى سنة ستّ[13] وعشرين وثلثمائة كان بين الروم والمسلمين هدنة وكان بينهم فداء خلق كثير

وفى هذه السنة وجّه ثاوفيلقته[14] بطريرك القسطنطينية برسول من قبله ومعه كتب[15]

1. LS اسباب Ch p. 299 اسهاب. — 2. Ch p. 299 اصلية. — 3. L تتضمن. — 4. B om. وهذه هى نهاية تاريخ سعيد بن بطريق الى خلافة الراضى et solum habet وتصفحت — فيه اصح من جميع نسخه. — 5. Ch الفصل. — 6. CCh add. سنة ست وعشرين وثلثمائة للهجرة — 7. B كتابه. — 8. LS مما. — 9. SCh طالبا. — 10. S om. — 11. BSCh وكرمه. — 12. BCh om. — 13. S ستة. — 14. B تاوفيلقطس L ثاوفيلكطس Ch توفيلكطس. — 15. BL om.

la cause de l'état incomplet à la fin de certains de ces manuscrits et de leur récit abrégé par rapport à ce qui se trouve dans le manuscrit authentique, se résume en ce qu'on avait copié le livre du vivant de l'auteur à des temps différents; les copies de ce livre devenant connues des gens, chaque copie contenait en son entier l'histoire jusqu'au moment où (la copie) avait été écrite. Je rapporterai ici le dernier chapitre d'après la copie qui est la plus complète et la plus parfaite, et la ferai suivre de ce que j'ai composé, en implorant le secours de Dieu et en le priant d'accorder l'assistance à mon dessein et à mon intention. Qu'Il (me) conduise pour cela dans la voie droite par sa grâce et sa longanimité[1].

Le patriarche Sa'îd, fils de Bithriq, a dit : En l'an 326[2] une trêve fut conclue entre les Grecs et les Musulmans; et il y eut entre eux échange d'un grand nombre (de captifs)[3].

La même année, Théophylacte, patriarche de Constantinople, envoya pour son compte un messager, avec des lettres pour *anba* Eutychius, patriarche

1. Ici finit la traduction de Rosen. — 2. 8 nov. 937-28 oct. 938. — 3. V. *Eutychii* Annales, éd. *Pocockius*, II, 529-530: éd. *Cheikho* etc., 87 ult. Traduction russe chez *Mednikov*, I, 293.

الى انبا افتيشيوس[1] بطريرك الاسكندرية والى انبا ثواذسيوس[2] بطريرك انطاكية والى انبا خرسطوذولا[3] بطريرك بيت المقدّس يسألهم[4] ان يذكروا اسمه فى صلواتهم وقدّاساتهم فأجابوه الى ما سأل وهذا كان قد انقطع من وقت خلافة بنى اميّة

وهذا اخر ما سيّر سعيد بن بطريق البطريرك ووجد فى نسخة اصله[5]

تمام خلافة الراضى ابى[6] العبّاس محمّد بن المقتدر * S p. 8.

وقلّد الراضى لمحمّد[7] بن رائق[8] امرة الامراء[9] وفوّض اليه تدبير دولته وامر ان يخطب له على سائر منابر[10] مملكته واستولى ابن رائق على الامور واستكتب احمد بن علىّ الكوفىّ ونظر فيما كان الوزراء ينظرون فيه وبطل مذ[11] ذلك الوقت امر الوزراء فلم يكن للوزير نظر فى شىء من الاشياء ولا كان له غير * اسم الوزارة وكذلك سائر من تقلّد * P f. 2v.

1. P اوثوشيوس. — 2. BLS تاوذوسيوس Ch تاودوسيوس. — 3. B خريصطودلس C خريصطودلاس Ch خريصيوذواس LS اخرسطودولا. — 4. P يسلهم. — 5. C الاصل الذى صنفها. — 6. S ابن. — 7. P محمد, — 8. B ذايق et infra. — 9. B الامير. — 10. BLCh المنابر التى فى. — 11. BLCh منذ.

d'Alexandrie, pour *anba* Théodose, patriarche d'Antioche, et pour *anba* Christodoule, patriarche de Jérusalem, en leur demandant de rappeler son nom dans leurs prières et leurs messes. Ils acquiescèrent à sa demande. Cet (usage) avait été suspendu à partir du califat des Omayyades[1].

C'est le dernier (événement) que le patriarche Sa'ïd, fils de Bithriq, a signalé et qui se trouve dans le manuscrit authentique.

FIN DU CALIFAT D'AR-RADHI-ABOU-L'ABBAS-MOHAMMED-IBN-AL-MOQTADIR.

Ar-Radhi conféra à Mohammed-ibn-Ra'ïq le pouvoir d'émir des émirs (*émir-al-oumara*), lui confia l'administration de son état et ordonna de faire la prière pour lui dans toutes les mosquées de son empire. Ibn-Ra'ïq, après s'être emparé des affaires, prit comme secrétaire Ahmed-ibn-'Ali-al-Koufi. Celui-ci gouverna ce que les vizirs avaient gouverné, et depuis ce temps-là le pouvoir des vizirs fut réduit à rien ; le vizir n'administra plus, et il ne lui resta que le nom de vizir. De la même façon ont fait tous ceux qui

1. *Eutychius*, éd. *Pocockius*, II, 529-530 ; éd. *Cheikho*, etc., 87 ult., 88-3. Traduction russe chez *Mednikov*, I, 294 ; *Vasiliev*, Byzance et les Arabes, II (2), 22.

الامارة لخلفاء بنى العبّاس بعد ابن رائق والى هذه الغاية وصارت اموال النواحى[1] تحمل الى خزائن الامراء فيأمرون فيها وينفقون ما يرون ويطلقون لنفقات السلطان ما يريدون وعطلت بيوت الاموال

وولّى محمّد بن رائق[2] الاهواز لغلام تركىّ يسمّى[3] بجكم[4] نعظم حاله وكثر ماله وتوفر جيشه فسار الى بغداد لمحاربة ابن رائق والتقيا بموضع يعرف بديالى فى ذى القعدة من سنة ستّ وعشرين وثلث مائة[5] وانهزم[6] ابن رائق ودخل بجكم الى بغداد واكرمه الراضى وخلع عليه وجعله امير الامراء واستكتب بجكم[7] محمّد بن يحيى بن شيرزاد[8] يدبر
• Ch p. 94. الاحوال فقام مقام الوزراء من غير تسمية بوزارة

• B f. 87. ومات الفضل بن جعفر • بن الفرات بن حنزابة[9] وزير • الراضى بالرملة فى جمدى
• S p. 9. الاوّل سنة سبع وعشرين وثلثمائة[10] واستوزر الراضى احمد بن محمّد • البريدىّ يوم الاحد

1. P النوجى. — 2. B ذايق et infra. — 3. L اسمه. — 4. PLS بحكم et infra. — 5. BCh om. — 6. Ch فانهزم. — 7. BCh om. — 8. P سراد LS سيراد. — 9. BSCh om. P حربابة sed v. Tāǧ al-ʿarūs I, 210, 17. — 10. BCh om.

furent chargés des fonctions d'émir sous le califat des Abbassides depuis Ibn-Ra'ïq jusqu'à nos jours. Les revenus des provinces étaient envoyés dans le trésor des émirs, qui en disposaient en dépensant autant qu'il leur plaisait, et en donnant pour les dépenses du Sultan ce qu'ils voulaient. Les trésors publics furent supprimés.

Mohammed-ibn-Ra'ïq confia l'administration d'Ahwaz à un esclave turc nommé Badjkem. La position de celui-ci devint très prépondérante, ses richesses s'accrurent, ses troupes devinrent nombreuses, de sorte qu'il marcha contre Bagdad pour combattre Ibn-Ra'ïq. Ils se rencontrèrent dans un endroit qui s'appelle Diyala[1], au mois de zou-l-qa'da de l'an 326[2]. Ibn-Ra'ïq ayant été mis en déroute, Badjkem entra à Bagdad. Ar-Radhi le traita bien, lui fit don d'une robe d'honneur et l'établit en qualité d'émir des émirs. Puis Badjkem prit comme secrétaire Mohammed-ibn-Yahya-ibn-Chirzad, pour
• Ch p. 94. qu'il eût • la direction des affaires. Celui-ci prit la place de vizir, sans en avoir le titre.

Au mois de djoumada Ier de l'an 327[3] mourut à Ramlah al-Fadhl-ibn-Dja'far-ibn-al-Fourat-ibn-Hinzabah, vizir d'ar-Radhi. Alors ar-Radhi nomma vizir Ahmed-ibn-Mohammed-al-Baridi, le dimanche, sixième jour du mois de

1. V. *Jacut, éd. Wüstenfeld,* II, 638. — 2. 30 août-28 sept. 938. — 3. 24 févr.-25 mars 939.

لستّ خلون من رجب من السنة[1] وكان اسم الوزارة واقعاً[2] عليه والقائم بتدبير الاحوال بجكم وابن شيرزاد[3] كاتبه[4].

واعتلّ بمصر سعيد بن بطريق وهو افتيشيوس[5] بطريك الاسكندريّة وكان متمهّراً[6] فى صناعة[7] الطبّ فحدس انّها علّة موته فصار الى كرسيّه بالاسكندريّة[8] واقام بها ايّام[9] عدّة عليلًا ومات يوم الاثنين سلخ رجب من[10] سنة ثمان وعشرين وثلثمائة وله فى الرياسة سبع سنين وستّة اشهر

وكان[11] فى ايّامه انشقاق عظيم وشرّ متّصل بينه وبين شعبه وذلك انّ جماعة من اطبّاء فسطاط مصر وشيوخهم كانوا كارهين لرياسته وكان على تنّيس[12] اذ ذاك اسقفاً[13] يسمّى ميخائيل ويعرف بابن النخيلى[14] وكان ايضا كارهاً له فوثب[15] عليه[16] جماعة من النصارى[17] الملكيّة واستنفر سائر من كان منهم بمصر واوحشهم منه فقطع اسمه فى عدّة كنائس وكراسى منها تنّيس والفرما

1. BCh om. C om. راست خلون. — 2. P وافع. — 3. BS سيرزاد P سيرراد. — 4. C om. ab وقلد usque ad كاتبه — 5. P اوثوشيوس. — 6. C ماهرا. — 7. BSCh بصناعة. — 8. BSCh الى الاسكندرية. — 9. S اياما. — 10. BSCh om. — 11. C om. ab وكان usque ad finem regni ar-Rāḍī. — 12. L تينس et infra. — 13. Ch اسقف. — 14. P النحيلى. — 15. S فوتب. — 16. على. — 17. BCh om.

redjeb de cette même année[1]. Mais ce ne fut que le titre de vizir qui lui échut, tandis que la direction des affaires se trouvait entre les mains de Badjkem et de son secrétaire Chirzad.

Au Caire (*Misr*) tomba malade Sa'ïd-ibn-Bithriq, qui est Eutychius, patriarche d'Alexandrie. Ayant étudié la médecine, il sentit que sa maladie était mortelle. Alors il partit pour Alexandrie, où se trouvait son siège. Après y avoir été malade pendant quelques jours, il mourut le lundi, dernier jour du mois de redjeb de l'année 328[2], après avoir siégé pendant sept ans et six mois.

A son époque il y eut un grand schisme et des controverses continuelles entre lui et ses fidèles parce qu'un grand nombre de médecins de Fostat du Caire et leurs chefs étaient contre son patriarcat. Alors, à Tinnis, siégea l'évêque nommé Mikhaïl, connu sous le surnom d'Ibn-an-Nakhili, qui lui était également opposé. Celui-ci excita un certain nombre de chrétiens-melkites et tâcha d'éloigner et d'écarter de (Sa'ïd-ibn-Bithriq) tous les melkites du Caire. Puis, par son ordre, on cessa de rappeler son nom dans plusieurs églises et diocèses, par exemple à Tinnis et à al-Farama.

1. 29 avr. 939. — 2. 11 mai 940.

وكان بالفرما ايضًا[1] اسقفًا[2] يعرف بابن باليحا[3] شريرًا[4] وعلى طريقة[5] غير محمودة[6] ولا ماثورة فعاضد[7] ميخائيل بن النخيلى[8] * اسقف تنّيس على مقاومة البطريرك افتيشيوس[9] * P f. 8 وجهد[10] البطريرك فى استصلاحهما وان يرجعا عمّا هما عليه من مقاومته ومنازعته فلم يتّفق[11] * ذلك وكان اسقف الفرما هذا اخذ برطيل منه وغرض اسقف تنّيس ازالته عن الرياسة * S p. 10 ومات ميخائيل بن النخيلى[12] اسقف تنّيس[13] فى صفر سنة اثنين وعشرين وثلثمائة وحمل الى تنّيس وقبر بها فى كنيسة ابو[14] جابلة وكفى البطريرك[15] امره وتمكّن من تنّيس

وانقسم اهل مصر قسمين وكذلك اهل تنّيس وتحزّبوا حزبين وصار[16] حزب من الكهنة والعلمانيّين مع البطريرك وحزب منهم عليه وكان كلّ فريق منهم يصلون[17] فى كنيسة مفردة ثمّ اصلح البطريرك على تنيس عوضا من ابن النخيلى[18] اسقفًا من اهلها يسمّى ثاوفيلا[19] ويعرف بابن الشقى واجتمع اليه اهل[20] بيته[21] واخوته[22] وجماعة من اهل البلد

1. BSCh ايضا بالفرما. — 2. Ch استقف. — 3. P بلحا LS بليحد. — 4. Ch شربر. 5. Ch طريق. — 6. P محمده. — 7. Ch معاضد. — 8. BP النحيلي. — 9. P اوثوشيوس. — 10. Ch فجهد. — 11. Ch يتفقا. — 12. BSCh om. — 13. P om. — 14. Ch ابى. — 15. B البطرك. — 16. BSCh فصار. — 17. BSCh يصلى. — 18. P النحيل. — 19. PSCh ثاوفيلس. — 20. BCh om. — 21. Ch بنيه. — 22. S واخواند.

Ici siégeait un évêque nommé Ibn-Baliha, homme méchant, de conduite peu louable et même indigne, qui aidait Mikhaïl-ibn-an-Nakhili, évêque de Tinnis, dans son opposition au patriarche Eutychius. Le patriarche s'efforça de se réconcilier avec eux et de les faire renoncer à leur opposition et à leur inimitié contre lui; mais il n'y parvint pas. Ce même évêque d'al-Farama avait reçu de sa part un cadeau[1]. L'évêque de Tinnis aurait voulu déposer le patriarche; mais au mois de çafar de l'an 322[2] Mikhaïl-ibn-an-Nakhili, évêque de Tinnis, mourut; (son corps) fut transporté à Tinnis et y fut enterré dans l'église d'Abou-Djalabah[3]. Le patriarche obtint ainsi gain de cause et s'empara de Tinnis.

Ensuite les habitants du Caire, de même que ceux de Tinnis, divisés en deux fractions, formèrent deux partis : un parti de prêtres et de laïques se rangea du côté du patriarche et l'autre parti du côté opposé; chaque parti se mit à faire la prière dans une église séparée. A la place d'Ibn-an-Nakhili, le patriarche sacra comme évêque des habitants de Tinnis Théophile, surnommé Ibn-ach-Chaqi, auquel se joignirent les gens de sa maison, ses

1. Le sens de ce passage n'est pas clair. — 2. 21 janv.-18 février 934. — 3. Plus bas « d'Abou-Djabalah ».

وقصد استصلاح من كان نافراً وجعل يقصد منازلهم راجلًا وخفض جناحه لهم ولاطفهم فلم يغنه ذلك شيأ وقام لكلّ حزب من الحزبين * غرض فى نصرة هواه حتّى كان الاب لا يكلّم ابنه ولا الامراة[1] تخاطب بعلها[2] وانتشت الحرومات[3] بينهم وصارت القرابين تنتقل[4] من هيكل الى هيكل وتكسر على المذابح ويستعين كلّ فريق منهم على الآخر بالسلطان وخرج جماعة من النصارى[5] النافرين عنه من اهل تنّيس[6] الى الاخشيد محمّد بن طغج[7] بمصر * ساعيين[8] به رافعين عليه * Ch p. 95. * S p. 11.

وكان رجلًا ظالمًا * كثيراً ما[9] يصغى[10] الى سماع السعايات وقبولها ويهلك المسعى به * والمنتصح فيه[11] وياتى عليه فوجّه معهم قائداً[12] * من قوّاده[13] يكنى بابى الحسين ويعرف * بصاحب علىّ بن[14] الاحول[15] وضمّ اليه جماعة من الرجالة فانزلوه فى كنيسة[16] ابو[17] جبلة[18] وهى كنيسة

1. BCh المراة. — 2. S رجلها. — 3. P الحروم. — 4. B تتنقل Ch تنتقل. — 5. BCh om. — 6. BCh add. من النصارى. — 7. PBLS طعج. — 8. P ساعتين. — 9. BSCh om. — 10. BCh add. كثيرا S كثير. — 11. BSCh om. — 12. S قايد. — 13. BCh om. — 14. BCh بادن. — 15. P الاخول. — 16. BLSCh بكنيسة. — 17. BCh ابى. — 18. Sic codd., v. supra.

frères et un grand nombre de concitoyens. Il tâcha de réconcilier ceux qui s'étaient séparés, commença à visiter à pied leurs maisons, s'inclina devant eux et les traita avec bienveillance. Mais cela fut inutile : chacun des deux partis * tint à maintenir son point de vue, si bien que le père ne parla plus avec son fils, ni la femme avec son mari. Puis ils se mirent à se lancer des anathèmes, l'un contre l'autre; ils commencèrent à transporter les saintes espèces d'une église à une autre et à les briser sur les autels[1]. Ensuite chaque parti s'adressa au pouvoir suprême pour le prier de lui donner appui contre l'autre. Un certain nombre de chrétiens de Tinnis, qui s'étaient séparés du (patriarche), allèrent au Caire auprès d'al-Ikhchid-Mohammed-ibn-Thoughoudj pour le dénoncer et l'accuser. * Ch p. 95.

Al-Ikhchid, homme très injuste, était souvent porté à écouter les dénonciations et à les agréer; et il faisait (souvent) périr et massacrer celui qui était dénoncé, sans s'assurer de la véracité des dénonciations : il envoyait avec ces dénonciateurs un de ses chefs nommé Ibn-al-Houseïn et surnommé commandant 'Ali-ibn-al-Ahwal, après lui avoir adjoint un certain nombre de fantassins. Celui-ci s'installa dans l'église d'Abou-Djabalah[2], qui était l'église cathédrale des chrétiens, où habitait l'évêque; il la fit sceller, y

1. Le sens de cette phrase n'est pas clair. — 2. Plus haut « d'Abou-Djalabah ».

اهل الملة الجامعة الّتى الاسقف نازلًا[1] بها فختمها ومنع الصلوات فيها وقبض على ثاوفيلا[2]
اسقف تنّيس وعلى أفتيشيوس[3] * البطريرك وكانا جميعا يوميذ بتنّيس ووكل بهما واحضر * B f. 84.
جماعة من شيوخ المسلمين[4] وشيوخ النصارى * وفتح خزائن الكنيسة واخرج سائر آلاتها[5] * P f. 8.
وجميع صياغاتها ونحاسها[6] وستورتها[7] عن اخرها وكانت كثيرة متوفّرة[8] حتّى ان ذهبها
وفضّتها لكثرتها وزنا فى القرسطون[9] وعظم تعجّب من حضر من * المخالفين فى الديانة[10] من
كثرة ما شاهدوا وراوا[11] منها

وعبّا[12] القائد النافذ كان[13] من مصر جميع المأخوذ فى الاقفاص[14] وكتب الى الاخشيد
مطالعه بما وجد وستأذنه فى حمله[15] الى مصر فأذن له بحمل الجميع اليه والاستقصاء[16]
والبحث عمّا عسى[17] ان يكون قد خفى فأحضر البطريرك[18] والاسقف جميعا وطالبهما
باخراج ما بقى للكنيسة من الالات * فأعلماه انّهما لا يعرفا انّه بقى لها شىء فلم يقنع * S p. 12.

1. Ch نازل. — 2. BLSCh ثاوفيلس. — 3. P اوثوشيوس. — 4. BChLS مشايخ الاسلام. — 5. P النها. — 6. BCh om. — 7. LS وستورها. — 8. LS وافرة. — 9. Sic codd., sed cf. Dozy s. v.: BLSCh add. اى القبان. — 10. BCh الامم. — 11. B وراووا. — 12. LS وعبى. — 13. BLSCh الذى حضر. — 14. BLSCh اقفاص. — 15. B LSCh بحمله. — 16. P والاستقصى. — 17. P عسا. — 18. BCh البطرك.

défendit le service divin, s'empara de Théophile, évêque de Tinnis, et du patriarche Eutychius, qui se trouvaient tous les deux à Tinnis, et mit des gardes auprès d'eux. Ensuite il fit venir un grand nombre de chefs musulmans et chrétiens, fit ouvrir les trésors de l'église; il en ôta tous les ustensiles, toutes les pièces d'orfèvrerie et de cuivre ainsi que les voiles jusqu'au dernier objet. Tous ces objets étant fort nombreux, on pesa sur la balance l'or et l'argent, à cause de son abondance; l'étonnement des assistants, qui appartenaient aux différentes religions, fut grand à cause de la quantité énorme de ce qu'ils voyaient de leurs propres yeux.

Le chef (Ibn-al-Ahwal), envoyé du Caire, fit emballer dans les paniers tout ce qui avait été pris, et écrivit à al-Ikhchid, en lui faisant savoir ce qui avait été trouvé et en lui demandant la permission de transporter le tout au Caire. Al-Ikhchid permit de tout emporter et d'examiner à fond et de rechercher ce qui pouvait être caché. Puis (Ibn-al-Ahwal) fit venir le patriarche, ainsi que l'évêque, et leur demanda de livrer les ustensiles qui restaient à l'église. Ils lui apprirent qu'ils ne savaient pas qu'il restât quelque chose à l'église. Mais il ne se contenta pas de cela et fit frapper l'évêque Théophile de dix-huit

منهما بذلك وضرب الاسقف[1] ثاوفيلا[2] ثمانية[3] عشر درة وقدّم البطريرك ليضرب[4] ايضًا فبكا[5] الناس الحاضرون[6] وكثر ضجيجهم فعفى[7] عن[8] الضرب وحمل جميع متاع الكنيسة بأسره الى مصر * وخرج الاسقف والبطريرك[9] الى مصر[10]

وقصد الاسقف جماعة[11] من[12] الكتّاب النصارى[13] بها[14] وسألهم السفارة[15] فى توسّط حالهم مع الاخشيد[16] فسعوا فى ذلك وتوسّطوا امر الاسقف والبطريرك على ان يقوما[17] له بخمسة الاف[18] دينار واعاد[19] المأخوذ وانحدر الاسقف ثاوفيلا[20] ووضع يده فى بيع العقار والوقوف[21] الّذى[22] للكنائس فباع منه ما يساوى الوفًا كثيرة بخمسة الاف[23] دينار وكثر[24] طمع كلّ واحد فى البطريرك والاسقف وامتدّت العين اليهما واضطرّا[25] الى استكفاء شرّ كلّ احد[26] وارضائه[27] فلم يبق من الوقف والرحل الا ما لا قدر له

1. BCh om. — 2. BLSCh ناوفياس. — 3. P ثما. — 4. S لبضربه. — 5. LS فبكى. — 6. BLCh الحاضرين. — 7. P فاعفا LS فاعفى. — 8. PLS من. — 9. S add. معا. — 10. BCh om. dep. *. — 11. Ch وجماعة (false). — 12. LS om. — 13. الكتاب النصارى. — 14. BCh om. — 15. BSCh om. — 16. BCh add. بعد ما خرج الاسقف والبطريرك معا الى مصر. — 17. BLSCh يفوا. — 18. P بخمس الف. — 19. LS واعادة. — 20. BLSCh تاوفيلس. — 21. LS الاوقاف. — 22. L التى. — 23. P الف. — 24. RLSCh om. — 25. Sic S; PBLCh واضطر. — 26. P add. منهما. — 27. Ch ذا رضاية (false).

coups de fouet. Le patriarche fut mené pour être également frappé. Mais le peuple qui était là versa des larmes et fit beaucoup de tumulte; et (le patriarche) fut exempt des coups. Tous les ustensiles de l'église, sans exception, furent transportés au Caire; et l'évêque et le patriarche partirent pour le Caire.

L'évêque s'adressa à quelques-uns des fonctionnaires chrétiens, les priant de remplir le rôle de médiateurs dans leur affaire avec al-Ikhchid. Ceux-ci s'en occupèrent et arrangèrent l'affaire de l'évêque et du patriarche à la condition que ces derniers payeraient à al-Ikhchid cinq mille dinars et que lui rendrait ce qui avait été saisi. Retourné (à Tinnis), l'évêque Théophile se mit à vendre des immeubles et des legs pieux qui appartenaient à l'église, et il vendit pour cinq mille dinars ce qui en valait plusieurs mille de plus. Alors tous portèrent une grande envie au patriarche et à l'évêque, tous les regards s'attachèrent sur eux; ils furent forcés de se défendre contre l'hostilité de tout le monde et cherchèrent à l'apaiser. (Enfin) des legs pieux et des ustensiles, il ne resta que ce qui n'avait aucune valeur.

* Ch p. 96. ثمّ * استرمّت كنيسة * تنّيس تعرف بكنيسة[1] ابو[2] مينا[3] وتداعت[4] فهدمها[5] الاسقف انبا[6] ثاوفيلا[7] واقام عمدها واساطينها وزاد فى سمكها وبنا جملها وباع لاجل[8] عمارتها من الات[9] الكنيسة واوقافها شيئًا كثيرًا[10]

وانتها[11] ذلك الى الاخشيد وعرف انّه كان يبيع ما يساوى مائة دينار مثلًا بخمسين دينار[12] * فسيّر[13] الى تنّيس صاحبًا له من الكتّاب يعرف بابن الفهمى وتقدّم اليه ببيع ما بقى منها * وان يستظهر على مشتريين اوقاف الكنائس[14] بأخذ النّصف من الثمن فمن[15] كان ابتاع[16] شيئًا بمائة دينار قبض منه للسلطان[17] خمسين دينارًا فأخذ من الناس مالًا واسعًا وجعل من * ذلك جملة كثيرة[18]

* S p. 13. * P f. 4.

وهرب جماعة من منازلهم خوفًا من المصادرة والغرم[19] ولمّا شاهد النصارى تفاقم الحال والهلاك الواقع بوقف تنّيس عدل بعضهم بعضًا[20] واتّفقت كلمتهم ورجعوا الى كنيسة

1. BLSCh om. dep. *. — 2. P بور. — 3. BLSCh add. التى فى تنيس. — 4. P وتداعه BLSCh om. — 5. BLSCh هدمها. — 6. BLSCh om. — 7. BLSCh تاوفيلس. — 8. P om. Ch لاجد. — 9. BCh الالات. — 10. BLSCh شى كثير. — 11. S وانتهى Ch فانتهى. — 12. BCh دينارا. — 13. BCh فصير. — 14. LS الكنيسة. — 15. Ch ممن (false). — 16. P انباع. — 17. L السلطان. — 18. BLSCh om. dep.*. — 19. BLSCh الغرم والمصادرة. — 20. P add. وتفرقت اجريهم.

* Ch p. 96. Ensuite, * l'église de Tinnis, connue sous le nom d'Abou-Mina, ayant besoin de réparation, menaça ruine. L'évêque anba Théophile, après l'avoir fait démolir, en fit dresser les colonnes et les piliers, en augmenta les dimensions et bâtit l'édifice entier. Pour cette construction il vendit une grande quantité d'ustensiles et de legs pieux de l'église.

Cela parvint jusqu'à al-Ikhchid, qui apprit que (Théophile) avait vendu, par exemple, pour cinquante dinars ce qui en valait cent. Alors il envoya à Tinnis un de ses propres fonctionnaires, nommé Ibn-al-Fahmi, et lui ordonna de vendre ce qui restait des ustensiles d'église, et de surveiller les acheteurs de legs pieux pour prendre la moitié du prix; de sorte qu'à celui qui avait acheté quelque chose pour cent dinars, il prendrait cinquante dinars pour le sultan. (De cette manière) il perçut sur le peuple beaucoup d'argent et en fit une grande somme.

Un grand nombre de gens s'enfuirent de leurs demeures par crainte des confiscations et des impôts. Lorsque les chrétiens eurent vu l'état grave des choses et la perte imminente des legs pieux de Tinnis, ils commencèrent à se faire des reproches mutuels; puis ils tombèrent d'accord et firent de

واحدة الّا أنّ نفوس أكثر أهل تنّيس لم تزل مستوحشة من الاسقف ثاوفيلا[1] بن الشقى
وثار[2] المسلمون[3] بعسقلان على كنيسة كبيرة بها تعرف بكنيسة مريم الخضراء فهدموها
ونهبوا جميع ما فيها وأحرقت وعاضد المسلمين اليهود فى هدمها وكان اليهود يشعلون النار
فى الحطب ويجرّونه بالبكر الى أعلاً السقوف حتى يحرقونها وينحلّ رصاصها ويقع عمدها
وخرج أسقفها الى مدينة السلام[4] متوسّلًا * فى ردّها فلم ينجح له فى ذلك سعى وخربت * B f. 84r
الكنيسة وبقيت على جملتها[5] وتوافق المسلمون من أهل عسقلان الّا[6] يمكنوا[7] بهذا
فأقام[8] بالرملة الى ان مات

* واما محمّد بن رائق فانّه لمّا خرج من[9] العراق[10] منهزمًا سار الى حمص فملكها * S p. 14
ثمّ توجّه الى دمشق والى الرملة وملكها وبلغ الى عريش مصر فخرج اليه الاخشيد محمّد
بن طغج[11] من مصر وحاربه[12] * يوم الاربعاء النصف من شهر رمضان سنة ثمان وعشرين
وثلثمائة[13] وانهزم[11] الاخشيد واشتغل اصحاب ابن رائق[15] واطمنّوا[16] فجمع الاخشيد

1. BLSCh تاوفيلس. — 2. S وتار. — 3. BCh المسلمين. — 4. LSCh اعلى. — 5. S الاسلام. — 6. Ch حالتها. — 7. BCh ان لا. — 8. Ch يمكث. — 9. P فقام. — 10. P om. — 11. P عراق. — 12. Codd. طعج. — 13. P وجاز بد. — 14. BCh om. dep. *. — 15. BSh فانهزم. — 16. Sic S; PBCh الاخشيد. — 17. Ch واطمئنوا S واطمانوا.

nouveau une église unique, bien que la disposition des esprits de la plupart des habitants de Tinnis n'eût pas cessé d'être hostile à l'évêque Théophile, fils d'Ach-Chaqi.

A Ascalon les musulmans assaillirent une grande église, qui s'y trouvait, connue sous le nom d'église de Maryam-al-Khadhra (*Marie la Verte*); ils la démolirent, pillèrent tout ce qui s'y trouvait, et puis l'incendièrent. Les Juifs aidèrent les musulmans à la démolir. Les Juifs avaient allumé le feu aux boiseries et l'avaient porté au moyen de poulies en haut de la toiture, qui brûla; le plomb fondit et les colonnes tombèrent. L'évêque d'Ascalon alla à Bagdad pour tâcher de restaurer l'église; mais ses efforts ne réussirent pas. L'église démolie resta en cet état. Les musulmans d'Ascalon s'entendirent pour ne pas la laisser restaurer. (L'évêque) resta à Ramlah jusqu'à sa mort.

Quant à Mohammed-ibn-Raïq, lorsque, mis en déroute, il eut quitté l'Iraq, il alla à Homs (Emèse), dont il s'empara. Puis s'étant dirigé vers Damas et Ramlah, il s'en rendit maître et poussa jusqu'à 'Arich d'Égypte. Al-Ikhchid-Mohammed-ibn-Thoughoudj sortit du Caire contre lui et lui livra

بعد هزيمته اصحابه وغلمانه وقصد ابن رائق[1] وهم بالعريش فوقع بهم وهزمهم وافلت ابن[2]
رائق فى سبعين رجلًا وسار الى دمشق منهزمًا وتأهب الاخشيد للمسير[3] الى دمشق للقائه
ووجّه اخيه[4] ابا نصر[5] الحسن بن طغج فى جماعة من الغلمان والقوّاد والاولياء الى[6] اللجو
* P f. 90. ليكونوا على مقدمته واتّصل ذلك بابن رائق فأسرا[7] اليهم فى * جماعة من الغلمان وجدّ
فى السير[8] ونزل ابو[9] نصر[10] باللجّون[11] * صباح يوم الثلثاء لاحدى عشر ليلة خلت من ذى
القعدة من السنة[12] وهم لا يعلمون فكبسهم[13] ابن رائق ووقع بينهم وقعة عظيمة هناك
وانهزم اصحاب ابى نصر[14] ابن طغج واسر وجوه قوّاده وقتل ابو[15] نصر[16] فى الحرب
فأخذه محمّد بن رائق * وغسله وكفّنه وحنّطه وحمله فى تابوت الى اخيه الاخشيد. 97.

1. Sic S; P add. فى سبعن رجلا وسار الى دمشق BCh add. وسار الى دمشق L add. وسار. — 2. PBCh بن. — 3. B للسير. — 4. Sic codd., Ch اخاه. — 5. BSCh النصر. — 6. S فى. — 7. B فاسر LS فاسرى Ch فاسرع. — 8. Ch المسير. — 9. LS ابا. — 10. BCh النصر. — 11. BLSCh فى اللجون. — 12. BCh om. dep. *. — 13. P يكبسهم. — 14. P ابا نصر BLS ابو النصر Ch ابى النصر. — 15. S ابا. — 16. BCh النصر.

bataille le mercredi 15 du mois de ramadhan de l'an 328[1]. Al-Ikhchid ayant été battu, les compagnons d'Ibn-Raïq commencèrent à abandonner (la guerre) et jouirent du repos. Mais après sa déroute al-Ikhchid rassembla ses compagnons et ses esclaves et se dirigea contre Ibn-Raïq (et ses compagnons) qui se trouvaient à ʿArich. Les ayant attaqués à l'improviste, il les mit en fuite. Ibn-Raïq, avec 70 hommes, s'échappa et s'enfuit à Damas. Alors al-Ikhchid se prépara pour aller à Damas à sa rencontre; et (en même temps) il envoya son frère Abou-Naçr-al-Hasan-ibn-Thoughoudj avec un certain nombre d'esclaves, de commandants et de compagnons à al-Ladjdjounou[2], afin qu'ils fussent son avant-garde. La nouvelle en étant parvenue jusqu'à Ibn-Raïq, il marcha contre ceux-ci pendant la nuit avec un certain nombre d'esclaves en allant à marches forcées. Le mardi matin 11e jour du mois de zoul-qaʿdah de cette même année[3], Abou-Naçr campa à al-Ladjdjounou, et les autres ne savaient rien. Ibn-Raïq les attaqua à l'improviste, et entre eux il y eut un vif combat. Les soldats d'Abou-Naçr-ibn-Thoughoudj furent mis en déroute; ses chefs principaux furent faits prisonniers et Abou-Naçr
* Ch p. 97. fut tué dans le combat. Mohammed-ibn-Raïq le prit, * le fit laver, envelopper dans un linceul, embaumer et expédier dans un cercueil près de son frère al-Ikhchid. Et il expédia avec (le corps d'Abou-Naçr) son fils Abou-l-Fath-Mouzahim, et par l'intermédiaire de celui-ci il lui envoya une lettre, où il

1. 24 juin 940. — 2. V. *Jacut*, IV, 351. — 3. 18 août 940.

وانفذ معه ابا الفتح مزاحم[1] ابنه وكتب معه كتاباً اليه يعزّيه بأخيه ويعتذر ممّا جرى ويذكر
انّه لم يؤثر قتله وانّه قد انفذ اليه * ابنه ابا الفتح ليفديه به ان احبّ ذلك فتلقّا[2] * S p. 15.
الاخشيد فعله هذا بالجميل وخلع على ابى[3] الفتح مزاحم[4] بن محمّد بن رائق وردّه
الى ابيه مسلماً وجعله واسطة فى الصلح[5] بينهما

وصرف عن الوزارة[6] أحمد بن محمّد البريدىّ يوم الخميس لعشر بقين من ذى القعدة
سنة ثمان وعشرين وثلثمائة وتقلّدها سليمان بن الحسن[7] بن مخلد فى ذلك اليوم وكان
أسم الوزارة واقعاً[8] عليه وابن شيرزاد[9] المدبّر للأحوال[10] ثمّ قبض بجكم[11] على ابن[12]
شيرزاد[13] واستكتب أحمد بن علىّ الكوفىّ فلم يزل قائم بتدبير المملكة الى أن[14] قتل
بجكم[15]

وتوفّى الراضى[16] * فى الليلة التى صبحتها يوم السبت لاربع عشر ليلة بقيت من شهر[17]

1. Codd. Ch مراحم. — 2. CLSBh فتلقى. — 3. BCh ابا. — 4. BLSCh مراحم. — 5. L بالصلح. — 6. Ch p. 300 om. ab احمد usque ad اسم. — 7. L الحسين. — 8. LS واقع. — 9. PLS سرزاد. — 10. P للحرال. — 11. P ىجكم LS ىحكم. — 12. P بن. — 13. PLS سرزاد. — 14. LS om. — 15. P ىحكم LS ىحكم. — 16. BCh om. — 17. BL فى ليلة السبت لاربع عشرة ليلة بقين C فى رابع عشر من شهر.

lui offrait ses condoléances à cause (de la mort) de son frère, faisait des excuses de ce qui s'était passé, et disait qu'il n'avait pas voulu le tuer et qu'il lui envoyait son fils Abou-l-Fath, pour qu'il le reçût comme rançon, si cela lui plaisait. Al-Ikh-chid accueillit cet acte avec bienveillance, conféra un vêtement (d'honneur) à Abou-l-Fath-Mouzahim-ibn-Mohammed-ibn-Raïq, le rendit à son père sain et sauf et le fit médiateur de la paix.

Puis le jeudi 20e jour de zou-l-qa'dah de l'an 328[1] Ahmed-ibn-Mohammed al-Baridi fut dépouillé de la dignité de vizir et le même jour Souleïman-ibn-al-Hasan-ibn-Makhlad en fut investi. Mais celui-ci ne porta que le nom de vizir, et ce fut Ibn-Chirzad qui prit la direction des affaires. Ensuite Badjkem arrêta Ibn-Chirzad et prit comme secrétaire Ahmed-ibn-'Ali-al-Koufi qui resta à la tête de l'administration de l'état jusqu'à ce que Badjkem eût été tué.

Pendant la nuit veille du samedi 16e jour du mois de rabi' 1er de l'an 329[2]

1. 27 août 940. — 2. 19 déc. 940.

ربيع الاوّل سنة تسع وعشرين وثلثمائة فى علّة الاستسقاء الزقّى[1] وعمره[2] اثنان وثلثون[3] سنة ودفن بالرصافة وكانت خلافته ستّ[4] سنين وعشرة أشهر وعشرة أيام[5]

خلافة المتّقى لله

ونفذت الكتب الى بجكم[6] وهو يومئذ بالواسط[7] بتعريفه[8] موت الراضى واستيذانه فيمن يبايع له بالخلافة فانفذ بجكم[9] كاتبه أحمد بن علىّ الكوفىّ لينظر فيمن[10] يقع اختيار الجماعة عليه فيبايع له فورد الى بغداد فجمع[11] الوزراء والقضاة[12] ووجوه أهل المملكة وشاورهم فيمن يبايع له بالخلافة[13] فوقع اختيار الجماعة[14] على أخى الراضى أبى[15] اسحق[16] ابراهيم بن[17] المقتدر[18] وبويع له يوم الاربعاء[19] لعشر بقين من شهر ربيع الاوّل سنة تسع وعشرين وثلثمائة ولقب بالمتّقى لله[19] واقرّ[20] ابا القاسم سليمان بن الحسن بن مخلد على الوزارة

1. P add. والسبح. — 2. BLSCh وكان. — 3. BLSCh اثنين وثلثين. — 4. B ستة. — 5. B om. C om. ab فى علة. — 6. Codd. Ch بحكم. — 7. PS بواسط. — 8. BLS بتعرفة Ch بتعرفه. — 9. Codd. Ch بحكم. — 10. BLSCh من. — 11. P وجمع. — 12. S القواد. — 13. P بالحلافه. — 14. BS الجميع Ch الجمع. — 15. Ch ابن. — 16. BCh add. ابن. — 17. Codd. Ch om. — 18. C om. ab ونفذت. — 19. B الاربعة. — 19. L بالله. — 20. C om. usque ad وطردوهم.

Ar-Radhi, malade d'hydropisie et d'asthme, mourut à l'âge de trente-deux ans; il fut enterré à Rouçafah, après avoir régné six ans, dix mois et dix jours.

CALIFAT D'AL-MOUTTAQI-LILLAH.

Des lettres parvinrent à Badjkem, qui se trouvait alors à Wasit, où l'on lui faisait savoir la mort d'ar-Radhi en lui demandant l'autorisation de décider qui devrait être reconnu calife. Badjkem envoya alors son secrétaire Ahmed-ibn-ʿAli-al-Koufi pour voir quel serait le choix de la communauté musulmane et qui serait nommé calife. Arrivé à Bagdad, celui-ci rassembla les vizirs, les cadis et les chefs de l'administration de l'état pour les consulter sur celui qui devait être investi du pouvoir. Le choix de la communauté musulmane se porta sur le frère d'ar-Radhi Abou-Ishaq-Ibrahim-ibn al-Mouqtadir. On lui prêta serment le mercredi 20e jour du mois de rabiʿ Ier de l'an 329[1]. Il reçut le surnom d'al-Mouttaqi-Lillah et établit comme vizir Abou-l-Qasim-Souleïman-ibn-al-Hasan-ibn-Makhlad.

1. 23 déc. 940.

وحدث بمصر * غلاً عظيم فى شهور سنة تسع وعشرين وثلثمائة[1] * وعزّ القمح وسائر الحبوب وعدم البتّة ولحق الناس من الجوع[2] شدّة شديدة وتبعه وباء عظيم ولم يزل الغلاء الى ان دخلت الغلّة الجديدة وحدث ايضاً ببغداد مثل ذلك واكل الناس بها النخالة والحشيش وكثر الموت فصار يدفن جماعة فى قبر واحد بغير صلاة[3] ولا غسل ورخص العقار والقماش ببغداد حتى بيع[4] ما ثمنه دينار * بدرهم *P f. 5. *S p. 16. *B f. 85.

وقتل بجكم[5] التركىّ بواسط يوم الاربعاء لسبع بقين من رجب[6] وكان سبب قتله انّه خرج يوماً يتصيّد فلقى قوماً[7] من الاكراد فقتلوه ولم يعلموا انّه بجكم[8] واستر[9] * كاتبه احمد بن علّى الكوفىّ وصرف المتّقى عن الوزارة سليمن بن الحسن[10] واستوزر احمد بن ميمون يوم الاحد لثلاث[11] خلون من شعبان سنة تسع وعشرين وثلثمائة وصعد احمد بن محمّد البريدىّ[12] من واسط الى بغداد ملتمساً تقليد الوزارة وراسله المتّقى فى العودة

1. BLSCh فى هذه السنة. — 2. BCh om. — 3. S صلوة. — 4. BLSCh صار يباع. — 5. PBS بحكم. — 6. BCh om. dep.*. — 7. S قوم. — 8. PBS بحكم. — 9. BCh om. usque ad واما كرسى الاسكندرية. — 10. L حسين. — 11. PL لثالث S الثالث. — 12. P التربدى LS التربذى.

Pendant quelques mois de l'année 329[1], il y eut au Caire une grande augmentation de prix. Le blé et d'autres sortes de grains furent rares et manquèrent absolument. Par suite de la famine il arriva de grands maux et une grande peste frappa les gens. La cherté (des vivres) ne cessa point, avant la nouvelle récolte. La même chose survint également à Bagdad. Les gens y mangèrent du son et de l'herbe sèche, et la mortalité s'accrût. Plusieurs furent enterrés sans prière et sans avoir été lavés. A Bagdad le prix des immeubles et des étoffes baissa, de sorte que l'on achetait ce qui avait coûté un dinar, pour un dirhem.

Badjkem le Turc fut tué à Wasit le mercredi 23e jour de redjeb[2]. Voici la cause de sa mort : Un jour qu'il était allé à la chasse, il rencontra une foule de Kurdes. Ils le tuèrent sans savoir que ce fût Badjkem. * Son secrétaire Ahmed-ibn-'Ali-al-Koufi se cacha. Alors al-Mouttaqi, après avoir enlevé le vizirat à Souleïman-ibn-al-Hasan, prit pour son vizir Ahmed-ibn-Maïmoun le dimanche 3e jour de cha'ban de l'an 329[3]. Ahmed-ibn-Mohammed-al-Baridi alla de Wasit à Bagdad, pour demander que la dignité de vizir lui fût conférée. Al-Mouttaqi entra avec lui en correspondance pour qu'il rentrât à Wasit; mais (al-Baridi) se refusa à retourner et exigea que *Ch 300,50.

1. 6 oct. 940-25 sept. 941. — 2. 29 avr. 941. — 3. 3 mai 941.

الى واسط وامتنع عن الرجوع وطاب الدخول الى بغداد وتقليد الوزارة وكان[1] جيش عظيم وغلمان عداد يعلم الوزير احمد بن ميمون انّه ان لم[2] يجاب الى ما التمس آل الحال[3] معه الى احوال تذمّ عواقبها ولا يؤمن غوائلها فاستعفى[4] وازال عن نفسه اسم الوزارة يوم السبت لستّ خلون من شهر رمضان ونسبت الى البريدىّ[5] ركان مع[6] البريدىّ[7] خماعة من الغلمان الاتراك والديلم وروّس الديلم عليهم كورتكين * الديلمّى وروّس الاتراك ايضا Ch p. 301. عليهم تكينك[8] وانحاز الديلم الى دار السلطان وتفرّق عنه الاتراك واجتمعوا الى تكينك[9] وتضافروا[10] جميعًا وعاونهم[11] العامّة وقصدوا بجميعهم البريديّ[12] فهرب واسط قبل الظهر من يوم الاثنين سلخ شهر رمضان سنة تسع وعشرين وثلثمائه فخلع المتّقى على كورتكين[13] الديلمى يوم الخميس لثلث خلون من شوّال وصيّره[14] امير الامراء واقام المتّقى عبد

1. L add. فى. — 2. PS الم. — 3. P الاحال Ch الى الحال. — 4. P فاسعفا. — 5. PS التريدى L التريذى. — 6. Ch om. — 7. PS التريدى L التريذى. — 8. Sic Miskawaih (The Eclipse, II, 17) P تكسل S تكسل Ch بكسل. — 9. PS تكين L كورتكين. — 10. PS وتظافروا. — 11. Sic Miskawaih l. cit., P وعلويهم LS وعلوابهم Ch وغاوبهم. — 12. PS التريدى Ch التريبدى. — 13. Ch كورتكس. — 14. Ch وصيروه.

l'on le laissât entrer à Bagdad et qu'on lui conférât la dignité de vizir. Comme il avait de nombreuses troupes et beaucoup de serviteurs, le vizir Ahmed-ibn-Maïmoun savait que, s'il n'accédait pas à ce que (al-Baridi) demandait, il se trouverait dans une situation dont les résultats seraient désagréables et qu'il ne serait pas à l'abri du malheur. Il donna donc sa démission et se démit du titre de vizir le samedi sixième jour du mois de ramadhan[1]; (la dignité de vizir) fut transmise ensuite à al-Baridi. Celui-ci eut un certain nombre de serviteurs turcs et déïlémites. Les Déïlémites
* Ch p. 301. mirent alors à leur tête Kourtékin * le Déïlémite, et les Turcs mirent également à leur tête Tekinek. Puis les Déïlémites se dirigèrent vers le palais du gouvernement et les Turcs se séparèrent d'(al-Baridi); réunis à Tekinek, ils s'entr'aidèrent tous et, ayant l'appui du peuple, ils se dirigèrent, tous ensemble, vers al-Baridi, qui s'enfuit à Wasit avant midi, le lundi de la fin du mois de ramadhan de l'an 329[2].

Alors al-Mouttaqi fit don d'un vêtement d'honneur à Kourtékin le Déïlémite le jeudi troisième jour du mois de chawwal[3] et le fit émir des émirs. En même temps al-Mouttaqi préposa 'Abd-ar-Rahman-ibn-'Isa à l'administration

1. 4 juin 941. — 2. 28 juin 941. — 3. 1er juillet 941.

الرحمن بن عيسى لتدبير الامور من غير تسمية بوزارة[1] ثم قلّد[2] الوزارة ابا[3] اسحق
محمّد بن احمد القراريطى يوم * السبت لاثنى عشر ليلة خلت من شوّال من السنة بعينها * P fol. 5v
وقبض على كورتكين الامير ليلة الاحد لخمس بقين من ذى القعدة وقلّد الوزارة[4] لابى
جعفر محمّد بن قاسم الكرخىّ وكتب المتّقى بعد قتل بجكم[5] الى ابن[6] رائق يستدعى
حضوره من الشأم الى بغداد فسار الى ان بلغ الموصل وجرى بينه وبين الحسن[7] بن
عبد الله بن حمدان [مراسلة تقرّر فيها ان يحمل ابو محمّد[8]] * الى ابن رائق مائة الف
دينار[9] وانحدر يريد بغداد ولمّا قرب منها خرج كورتكين الى عكبرا[10] فى جيوشه للقائه
وتحاربا ايّام متتابعة ودخل ابن رائق بغداد يوم الخميس لتسع بقين من ذى الحجّة سنة
تسع وعشرين وثلثمائة وسار الى دار الخلافة ووافى[11] كورتكين فى جيشه من عكبرا فلمّا
وصل كورتكين الى دار السلطان دوفع عنها ورمى اصحاب ابن رائق بالنشّاب لاصحاب

1. L لوزارة. — 2. P قلدو L وقلد Ch قلدوا. — 3. S لابى. — 4. P للوزارة. — 5. Codd. بحكم et infra. — 6. P بن et infra. — 7. L الحسين. — 8. Add. secundum Miskawaih (The Eclipse, II, 20); codd. om. — 9. L om. dep. *. — 10. PS عكيرا et infra, L من عكرا. — 11. P ووفا S ووافا.

des affaires, sans l'avoir nommé vizir. Puis il conféra la dignité de vizir à Abou-Ishaq-Mo'hammed-ibn-Ahmed-al-Qarariti le samedi douzième jour du mois de chawwal de la même année[1]. Il s'empara de l'émir Kourtékin dans la nuit du dimanche vingt-cinquième jour du mois de zoulqa'dah[2] et conféra la dignité de vizir à Abou-Dja'far-Mohammed-ibn-Qasim-al-Karkhi. Puis, après la mort de Badjkem, al-Mouttaqi écrivit à Ibn-Raïq, en l'invitant à venir de Syrie à Bagdad. Parti (de Syrie), il arriva à Mossoul, où entre lui et al-Hasan-ibn-'Abdallah-ibn-Hamdan eut lieu [une correspondance, d'après laquelle il fut constaté qu'Abou-Mohammed] portait pour Ibn-Raïq 100.000 dinars. De là (Ibn-Raïq) se dirigea vers Bagdad. Lorsqu'il s'en approcha, Kourtékin se rendit à 'Oukbara avec ses troupes à sa rencontre. Pendant quelques jours ils combattirent sans relâche. Puis Ibn-Raïq, entré à Bagdad le jeudi vingt-unième jour de zoulhidjah de l'an 329[3], se dirigea vers le palais du khalife. Kourtékin arriva avec ses troupes d''Oukbara. Lorsque Kourtékin arriva au palais du gouvernement, il en fut repoussé, et les compagnons d'Ibn-Raïq lancèrent des flèches

1. 8 juillet 941. — 2. 21 août 941. — 3. 6 sept. 941.

كورتكين واستتر[1] وتمزّق اصحابه وخلع المتّقى على ابن رائق وقلّده امر[2] الامراء وعاد الى ما كان عليه فى ايّام الراضى وظهر كاتبه احمد بن الكوفى من الاستتار[3] وعاد الى خدمته ايضًا ودبّر الامر من غير تسمية وزارة[4]

* Ch p. 98. وامّا كرسىّ الاسكندريّة فلبث[5] بعد[6] انبا اوثوشيوس[7] بغير بطريرك[8] سنة * واحدة ووقع اختيار جماعة النصارى الملكيّة من اهل مصر على راهب من اهل[9] المصّيصة[10] يسمّى اسحق يسكن فى برّيّة طور[11] سينا وكان رجل زاهد[12] أديبًا متقشّفًا فلمّا بلغه ذلك هرب الى الشراة وسكن فى طور بها يعرف بطور ايّوب فأنفذوا[13] من اشخصه عن امر السلطان من الموضع الّذى كان فيه الى ان احضره الى بيت المقدّس واعتقل بها[14] وخرج

S p. 17 الاساقفة المقيمون فى أعمال الاسكندريّة الى بيت المقدّس ولم يكن لهم * بذلك رسم متقدّم فصلّى عليه اخرسطوذلا[15] بن مهران بطريرك[16] بيت المقدّس مع الاساقفة المجتمعين

1. P واستتر. — 2. L وقلدت امرة. — 3. PS الاستناد. — 4. L اوزارة. — 5. Ch فلبثت. — 6. LS add. موت. — 7. BLS افتشيوس. — 8. LS بطرك. — 9. BLSCh om. — 10. P مصيصة. — 11. P طو. — 12. LS رجلا زاهدا. — 13. B فانفدوا. — 14. P وعتقل بها BLSCh om. — 15. BCh خريصطوذلس LS خريسطوذولس. — 16. P بطرير.

contre ceux de Kourtékin, qui se cacha, et ses compagnons se dispersèrent. Al-Mouttaqi fit don d'un vêtement d'honneur à Ibn-Raïq et lui conféra la dignité d'émir des émirs, de sorte qu'il revint à ce qu'il avait eu au temps d'ar-Radhi. Ensuite sortit de sa retraite son secrétaire Ahmed-ibn-al-Koufi, qui également rentra à son service. Ainsi (Ibn-Raïq) dirigea les affaires sans être nommé vizir.

Quant[1] au siège d'Alexandrie, il resta après Anba Eutychius sans

* Ch p. 98. patriarche pendant un an. * Puis le choix de la communauté des chrétiens melkites d'Égypte tomba sur un moine des habitants d'al-Massisah, nommé Ishaq, qui habitait le désert de Tour-Sina. C'était un homme ascète, lettré, mortifié : ayant appris sa nomination, il s'enfuit à ach-Cherat, et s'y installa sur une montagne, dont le nom est montagne de Job (*Tour-Eyyoub*). Par ordre du sultan on envoya quelqu'un pour le faire venir de l'endroit où il se trouvait, et l'amener à Jérusalem; et on le retint là. Puis les évêques qui se trouvaient dans les districts d'Alexandrie partirent pour Jérusalem, ce qu'ils n'avaient pas fait auparavant. Christodoule, fils de Mihran, patriarche de Jérusalem, avec les évêques réunis près de l'autel (du Temple) de la Résur-

1. Ici commence la traduction russe de *Mednikov*, I, 332-333.

على مذبح القيامة فى شهر ذى الحجّة من سنة تسع وعشرين وثلثمائة[1] وسيّر[2] من هناك الى عمله واقام فى الرياسة ثلث[3] عشر[4] سنة * ومات *Ch p. 302.

* وفى هذه السنة غزا[5] الروس[6] القسطنطينيّة وبلغوا الى باب اقروبلى فى بحر * الخزر وقاتلهم[7] الروم وطردوهم واستظهروا عليهم[8] * R p. 059, note a. * P fol. 6.

وشعث الاتراك بمدينة السلام على ابن[9] رائق وساروا[10] نحو واسط وانحازوا الى احمد بن البريدىّ[11] واحتاج ابن رائق الى ملاطفته وكاتبه بالوزارة يوم الخميس النصف من شهد ربيع الاخر سنة ثلثين وثلث مائة وانفد اليه خلعًا سلطانيّة فنهض البريدىّ للاصعاد الى بغداد فغلظ ذلك على المتّقى وابن رائق فأزالا[12] اسم الوزارة عنه واعاداها[13] الى احمد بن محمّد القراريطىّ وسار البريدىّ الى بغداد واتّصلت الحروب بينه وبين ابن رائق وخرج المتقى الى نهر ديالى[14] ودخل البريدى الى بغداد وملك دار السلطان وسار

1. BBCh om. dep.*. — 2. BSCh وصار. — 3. B ثلثة. — 4. SCh عشرة. — 5. S غزى. — 6. S add. على. — 7. S وقاتلوهم. — 8. CLSCh om. ces deux mots. — 9. P وسار بن et sed cf. Miskawaih (The Eclipse, II, 23). — 10. PLS التربدى et infra. — 11. P فازلا infra. — 12. PLS Ch p. 302 فاذالا. — 13. P واعاد لها. — 14. PS دبالى L دمالى.

rection, lui donna la nomination au mois de zoulhidjah de l'an 329[1]. Ensuite (Ishaq) partit pour son district (son éparchie), où, après avoir siégé treize ans, * il mourut[2]. *Ch p. 302.

En cette année[3], les Russes firent une incursion contre Constantinople et poussèrent jusqu'à la porte d'Aqroubouli dans la mer des Khazars; les Grecs les combattirent et, après les avoir repoussés, remportèrent la victoire[4].

Les Turcs se révoltèrent à Bagdad contre Ibn-Raïq et, étant partis pour Wasit, se rangèrent du côté d'Ahmed-ibn-al-Baridi. Ibn-Raïq, forcé de traiter ce dernier avec bienveillance, lui écrivit au sujet de la dignité de vizir le jeudi quinzième jour du mois de rabi' second de l'an 330[5], et lui envoya des vêtements de sultan. Alors al-Baridi se leva pour aller à Bagdad. Mais comme il était opposé à al-Mouttaqi et à Ibn-Raïq, ils lui retirèrent le nom de vizir et le rendirent à Ahmed-ibn-Mohammed-al-Qarariti. Alors al-Baridi alla à Bagdad, où eurent lieu des batailles entre lui et Ibn-Raïq. Puis al-Mouttaqi sortit vers la rivière de Diyala, et al-Baridi entra à Bagdad et s'em-

1. 27 août-25 sept. 941. — 2. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 3. 6 oct.-25 sept. 941. Ce fragment a été traduit en russe par *Rosen*, 059, et *Vasiliev*, II (2), 61. — 4. Ici finit la traduction de Rosen. — 5. 7 janvier 942.

المتّقى وابن رائق الى الموصل مستنجدين بعلى والحسن ابنى حمدان وقصد ابن رائق الحسن بن حمدان ليسلّم عليه فأمر به الحسن[1] وضربه[2] الحسين بن ابى العلاء بن حمدان بسيفه فقتله وخلع المتّقى على الحسن بن حمدان هذا ولقّبه ناصر الدولة وجعله امير الامراء واستكتب ايضًا محمّد بن علىّ الكوفى فكان القائم بتدبير الامور مقام الوزراء من غير تسميته بوزارة وسار المتّقى وناصر الدولة بن حمدان الى بغداد فبلغ ذلك البريدىّ[3] فخرج عن بغداد واقام البلد ثلثة ايّام بغير سلطان ففتحت السجون وشلح الناس نهارا فى الطرقات ودخل المتّقى وناصر الدولة الى بغداد وجيّش البريدىّ وعاد اليها فسار علىّ بن حمدان للقائه فى ذى القعدة سنة ثلثين وثلثمائة فهزمه واسر جماعة من غلمانه وانحدر الى واسط وسار البريدى الى البصرة ولقّب المتّقى علىّ بن حمدان بسيف الدولة وخلع عليه وقبض ناصر الدولة على الوزير محمّد بن احمد القراريطىّ وصادره

1. PLS الحسين. — 2. P وظربه. — 3. PLS التربدى et infra.

para du palais du gouvernement. Sur ces entrefaites al-Mouttaqi et Ibn-Raïq allèrent à Mossoul pour invoquer l'assistance d''Ali et d'al-Hasan, deux fils de Hamdan. Ibn-Raïq se dirigea vers al-Hasan-ibn-Hamdan pour le saluer. Mais par ordre d'al-Hasan, al-Hoseïn-ibn-Abi-l-'Ala-ibn-Hamdan, l'ayant frappé avec son épée, le tua. Puis al-Mouttaqi conféra à al-Hasan-ibn-Hamdan le surnom de Naçir-ad-Daulah (le défenseur de l'empire) et le fit émir des émirs. En même temps il avait pris comme secrétaire Mohammed-ibn-'Ali-al-Koufi, qui se mit à la tête de l'administration des affaires à la place du vizir, sans avoir le nom de vizir. Ensuite al-Mouttaqi et Naçir-ad-Daulah-ibn-Hamdan se mirent en route pour Bagdad. L'ayant appris, al-Baridi quitta Bagdad, et la ville resta pendant trois jours sans sultan. Les prisons ayant été ouvertes, les gens furent dépouillés pendant le jour le long des routes. Puis al-Mouttaqi et Naçir-ad-Daulah entrèrent à Bagdad. Al-Baridi, ayant rassemblé des troupes, y retourna. Alors 'Ali-ibn-Hamdan alla à sa rencontre au mois de zoulqa'dah de l'an 330[1], le mit en fuite et, ayant capturé plusieurs de ses serviteurs, se dirigea vers Wasit. Après cela al-Baridi alla à Bassora. Alors al-Mouttaqi donna à 'Ali-ibn-Hamdan le surnom de Séïf-ad-Daulah (sabre de l'empire) et lui fit don d'un vêtement d'honneur. Naçir-ad-Daulah saisit le vizir Mohammed-ibn-Ahmed-al-Qarariti et confisqua ses biens. Al-Mouttaqi conféra la dignité de vizir à Ahmed-ibn-

1. 18 juillet-16 août 942.

وقلد المتّقى وزارته لاحمد بن عبد الله الاصفهانىّ يوم الثلثاء لاثنى عشر ليلة بقيت من رجب سنة احد[1] وثلثين وثلثمائة فكان اسم الوزارة واقع عليه والمدبّر للأمور[2] احمد بن علىّ الكوفىّ[3]

وشغب الاتراك * بواسط[4] على سيف الدولة فخرج عنها وروّسوا[5] عليهم غلامًا منهم يسمّى توزون[6] وخافه ناصر الدولة فخرج من بغداد واستتر كاتبه احمد بن علىّ الكوفىّ ودبّر الامر محمّد بن احمد القراريطىّ[7] من غير تسمية وزارة[8] ثم استوزر المتّقى ابا الحسن علىّ بن[9] محمّد بن مقلة يوم الثلثاء لثمان خلون من شهر رمضان سنة احد[10] وثلثين وثلثمائة وطلع توزون[11] من واسط الى بغداد وخلع المتقى عليه وجعله أمير الامراء وردّ الى كاتبه محمّد بن القاسم الكرخىّ النظر[12] فى الامور * على ما كان[13] احمد بن علىّ الكوفىّ فنظر فيها من غير[14] تسمية[15] بوزارة ثمّ افرد بها ابو الحسن علىّ بن محمّد بن مقلة وردّ التدبير وسائر الاعمال اليه وعاد توزون[16] الى واسط

* P fol. 6v. — * Ch p. 303.

1. S احدى. — 2. Ch (p. 302 الامور. — 3. Ch add. بواسط. — 4. Ch om. بواسط. — 5. P روسو. — 6. PLS بورون. — 7. Ch المحمد بن اسد الفزار. — 8. S تسميته بوزارة. — 9. PLS om. — 10. S احدى. — 11. PLS بورون. — 12. Ps. النظر. — 13. LS add. عليه. — 14. P om. — 15. S تسميته. — 16. PS بورون.

'Abdallah-al-Isfahani le mardi dix-huitième jour de redjeb de l'an 331[1], le nom de vizir lui avait été conféré, mais l'administration des affaires appartenait à Ahmed-ibn-'Ali-al-Koufi.

Puis les Turcs se révoltèrent à Wasit contre Séïf-ad-Daulah, qui en sortit, et proclamèrent comme leur chef un de leurs serviteurs qui s'appelait Touzoun. Naçir-ad-Daulah, ayant peur de lui, quitta Bagdad, et son secrétaire Ahmed-ibn-'Ali-al-Koufi se cacha. Ce fut Mohammed-ibn-Ahmed-al-Qarariti qui administra les affaires, sans avoir le nom de vizir. Ensuite al-Mouttaqi prit Abou-l-Hasan-'Ali-ibn-Mohammed-ibn-Moqlah pour son vizir le mardi huitième jour du mois de ramadhan de l'an 331[2]. Touzoun arriva de Wasit à Bagdad. Al-Mouttaqi lui ayant fait don d'un vêtement d'honneur le fit émir des émirs et chargea de nouveau son secrétaire Mohammed-ibn-al-Qasim-al-Karkhi de s'occuper des affaires * comme l'avait fait Ahmed-ibn-'Ali-al-Koufi; et il s'en occupa, sans avoir le nom de vizir. Ensuite Abou-l-Hasan-'Ali-ibn-Mohammed-ibn-Moqlah (lui) remit les affaires et le chargea de nouveau de l'administration et de tous les travaux. Touzoun revenu à Wasit, son secré- * Ch p. 303

1. 28 mars 943. — 2. 17 mai 943.

وسار كاتبه محمّد بن القاسم الكرخى معه وصرف[1] بعد مدّة استكتب محمّد بن يحيى بن شيرزاد[2] ونظر فى الامور كلّها كما كان الكرخىّ ينظر[3]

* Ch p. 98 * R p. 392 * وفى سنة احد[4] وثلثين وثلثمائة وافت جيوش[5] الروم الى ديار بكر وسبوا من اهلها جماعة كثيرة وفتحوا ارزن[6] واخربوا عامّة بلدها وبلغوا قرب نصيبين والتمسوا من اهل الرها ان يدفعوا اليهم الايقونة[7] المنديل الّذى فى كنيسة الرها الذى[8] كان سيّدنا ايسوع[9] المسيح مسح به وجهه فصارت[10] صورة وجهه فيه وبذل[11] الروم لهم[12] انّهم[13] اذا سلّموهم[14] هذا المنديل اطلقوا من الاسرى[15] المسلمين الّذين[16] فى ايديهم[17] عددا[18] * ذكروه لهم فكاتبوا[19] المتّقى[20] بذلك وعرض الوزير ابو الحسن بن مقلة على المتّقى الوارد فى هذا المعنى[21] واستأذنه فيما يعمله فأمره باحضار[22] القضاة والفقهاء واستبيانهم[23] فى ذلك والعمل بما * R p. 393.

1. L om. — 2. P سرزاد SCh سيرزاد. — 3. Finis lacunae B et C. — 4. CSCh احدى. — 5. C add. جماعة من. — 6. R ازرون L ارزروم S ازروم. — 7. BCSCh لهم ايقونة. — 8. B om. dep.*. — 9. CSCh يسوع. — 10. وصارت. — 11. BSCh وبدل. — 12. BSRCh لهم الروم. — 13. R om. — 14. P سلموه لهم. — 15. PR الاسرا L اسرى S الاسارى ChS يسرا B اسرا. — 16. PS الذى. — 17. BSCh بيديهم. — 18. B عداد SCh عدادا. — 19. P فكاتبو B وكاتبو R وكاتبوا. — 20. CCh add. ببغداد. — 21. Ch المعين. — 22. P باحضر. — 23. CCh واستفتائهم.

taire Mohammed-ibn-al-Qasim-al-Karkhi le suivit; mais quelque temps après, il fut renvoyé; et Touzoun prit comme secrétaire Mohammed-ibn-Yahya-ibn-Chirzad, qui s'occupa de toutes les affaires, de même que s'en était occupé al-Karkhi.

* Ch p. 98. * En l'an 331[1] des troupes grecques arrivèrent à Diarbékir et firent prisonniers un grand nombre d'habitants; puis ils s'emparèrent d'Arzen et, ayant dévasté la plus grande partie de la région, ils s'approchèrent de Nisibe (*Nicibin*) et réclamèrent aux habitants d'Édesse de leur remettre la sainte image, l'icone-mandil[2] qui se trouvait dans l'église d'Édesse et avec lequel Notre-Seigneur Jésus-Christ avait essuyé son visage; à cause de cela l'image de son visage s'y était empreinte. Les Grecs leur promirent que, s'ils leur délivraient le mandil, ils mettraient en liberté un certain nombre, indiqué par eux, de captifs musulmans qui se trouvaient entre leurs mains. On entra en correspondance sur ce sujet avec al-Mouttaqi. Le vizir Abou-l-Hasan-ibn-Moqlah fit un rapport à al-Mouttaqi sur ce sujet et lui demanda de lui indiquer comment il devait agir dans cette affaire. (Al-Mouttaqi) lui

1. 15 sept. 942-3 sept. 943. Ici commence la traduction russe de *Rosen*, 394-396, et de *Vasiliev*, II (2), 61-62. — 2. C'est le mot grec μανδήλιον ou μανδίλιον.

يقولون واستحضرهم الوزير ابو الحسن بن مقلة واستحضر علىّ بن عيسى والوجوه من
اهل المملكة وعرّفهم ما ورد * فى هذا المعنى[1] وسألهم عمّا عندهم فيه وجرى فى ذلك * S p. 18.
خطب[2] طويل[3] ذكر فيه بعض من حضر حال هذا المنديل وانّه منذ الدهر الطويل فى
هذه البيعة[4] لم يلتمسه ملك من ملوك الروم وانّ فى دفعه غضاضة على الاسلام
والمسلمين[5] احقّ[6] بمنديل عيسى عليه السلام وفيه صورته فقال علىّ بن عيسى[7] انّ
خلاص المسلمين من الاسر واخراجهم * من دار الكفر معما يقاسونه من الضرّ * P fol. 7.
والضنك[8] اوجب واحقّ ووافقته[9] جماعة من حضر على قوله واشار هو وغيره من قضاة[10]
المسلمين بتسليم[11] الاسارى منهم وتسليم المنديل اليهم * اذ لا طاقة للسلطان بهم * ولا له حيلة * Ch p. 99.
فى استنقاذ[12] الاسارى من ايديهم[13] وعمل فى ذلك محضراً واخذ فى ذلك[14] خطوط الجماعة
الذين[15] حضروا وعرض على المتّقى وامر[16] بكتب الجواب بالعمل[17] بذلك واستقرّ

1. Ch المعين. — 2. LS خطاب. — 3. BCh عظيم. — 4. BSCh كنيسة الرها C هذا الموضع. — 5. SCh والمسلمون R وان المسلمين. — 6. P om. — 7. C add. مدبر المملكة. — 8. BLSRCh الصنك والضر. — 9. P وواقفه. — 10. P القضاة. — 11. R بتسلم. — 12. B استنقاد. — 13. P ايديهم. — 14. BLSCh om. — 15. B الذى. — 16. L فامر. — 17. LS للعمل.

ordonna de faire venir les qadis et les juristes, de leur demander une décision à ce sujet et d'agir, comme ils diraient. Le vizir Abou-l-Hasan-ibn-Moqlah les fit venir ainsi que 'Ali-ibn-'Isa et les nobles de l'empire; il leur apprit ce qui lui était parvenu à cet égard, et leur demanda leur opinion sur cette affaire. Il y eut alors sur ce sujet de longs discours, où quelques-uns des assistants expliquaient la portée de ce mandil, à savoir que depuis longtemps il se trouvait dans cette église et qu'aucun des empereurs grecs ne l'avait réclamé, que la délivrance (de cette image) marquerait l'abaissement de l'islam et que les musulmans avaient plus de droit au mandil de Jésus, — paix sur Lui, — où se trouvait son image. Alors 'Ali-ibn-'Isa dit que la délivrance des musulmans de captivité et leur sortie de la demeure de l'impiété et du malheur et de l'oppression qu'ils y essuyaient, étaient plus nécessaires et plus urgents. Tous les assistants accédèrent à ses paroles, et lui et d'autres qadis musulmans conseillèrent d'accepter d'eux les captifs et de leur remettre le mandil, * parce que le gouvernement n'avait pas de force * Ch p. 99.
contre eux et qu'il n'avait pas de moyens pour tirer les captifs de leurs mains. Alors (le vizir) dressa le protocole et y fit signer tous les assistants; il rapporta (l'affaire) à al-Mouttaqi, qui ordonna d'écrire en réponse, que l'on fît conformément à ce (protocole). Ainsi l'affaire entre les habitants

الامر بين اهل الرها وبين[1] الروم على ان دفعوا اليهم[2] مائتى نفس من المسلمين ممّن
كانوا اسروهم[3] وشرط اهل الرها عليهم الّا يعبروا[4] فيما بعد على بلدهم وعقدوا بينهم
هدنة مؤبّدة وتسلّم[5] الروم المنديل وحملوه الى القسطنطينيّة * ودخل به اليها فى اليوم *B fol. 85v.
الخامس عشر من[6] آب وخرج اصطفان[7] * والبطريرك ثاوفيلاقطس * أخيه[8] وقسطنطين *R p. 394. *S p. 19.
اولاد رومانوس الملك الى باب الذهب مستقبلين[9] له ومشوا اهل الدولة بأجمعهم بين يديه
بالشمع الكثير وحمل الى الكنيسة العظمى[10] احيا صوفيا ومنها الى البلاط[11] وذلك فى السنة
الرابعة والعشرين[12] منذ ملك رومانيوس[13] الشيخ مع قسطنطين بن لاون

ولم تزل[14] هذه الهدنة مستمرّة بين[15] الروم وبين اهل الرها الى ان نقضها سيف
لدولة فى سنة ثمان وثلثين وثلثمائة فانّه[16] الزم اهل الرها الغزو[17] معه فى سنة غزاة

1. S add. اهل. — 2. BLSCh لهم. — 3. BLSRCh add. الروم. — 4. LSR يغيروا. — 5. Ch وتسلموا. — 6. BLSRCh add. شهر. — 7. C ستافانوس LCh اسطفان. — 8. LS البطريرك تاوفيلكطس واصطفان Ch اخوه. — 9. P مستقبلون. — 10. P العظما. — 11. LS بلاط الملك. — 12. BCh والعشرون. — 13. LSR رومانوس. — 14. P يزل. — 15. L ad.d اهل. — 16. C لانه. — 17. C وادرهم بالغزو.

d'Édesse et les Grecs fut réglée à la condition que ceux-ci leur délivrassent deux cents musulmans que (les Grecs) avaient capturés; et les habitants d'Édesse posèrent la condition qu'ils ne feraient pas à l'avenir d'incursions sur leur ville. Ensuite ils conclurent la paix éternelle. Les Grecs, entrés en possession du mandil, le portèrent à Constantinople, où il arriva le jeudi quinzième jour du mois d'août (*ab*)[1]. Alors Stéphane, son frère le patriarche Théophylacte et Constantin, enfants de l'empereur romain, sortirent vers la porte d'or pour aller au-devant (du mandil). Tous les dignitaires de l'empire, ayant de nombreux cierges, marchaient en avant (du mandil). Puis on l'apporta dans la grande église de Sainte-Sophie et de là au palais. Ceci eut lieu la vingt-quatrième année du règne de Romain le vieux avec Constantin, fils de Léon[2].

Cette paix[3] entre les Grecs et les habitants d'Édesse se maintint jusqu'à ce que Séïf-ad-Daulah l'eut violée en l'an 338[4]. Il avait entraîné les habitants d'Édesse à faire avec lui une incursion, l'année de l'attaque de Massisah, et

1. 15 août 944. — 2. Ici finit la traduction de *Rosen*. Sur les détails v. *Vasiliev*, II, 253-255. — 3. La traduction russe par *Vasiliev*, II (2), 62-63. — 4. 1er juillet 949-19 juin 950.

المصّيصة فهلك فيها كثير منهم وعاد الروم الى ديار بكر فى هذه السنة وفتحوا مدينة دارا يوم الخميس لعشر خلون من شهر رمضان سنة احد[1] وثلثين وثلثمائة[2] ورجعوا دفعة أخرى ودخلوا راس عين يوم الثلثاء لاثنى عشر[3] ليلة خلت من شهر ربيع الاوّل[4] سنة اثنين وثلثين وثلثمائة واقاموا فيها يومين وسبوا من اهلها زهاء[5] الف نفس وانصرفوا

* ومات[6] ثودسيوس[7] بطريرك انطاكية وله فى الرياسة سبع سنين وصيّر[8] بعده ثوخارسطوا[9] بطريرك[10] على انطاكية اقام اربع سنين ومات[11]

واستوحش المتّقى من توزون[12] فخرج من بغداد وامر الكتّاب * والقوّاد بالخروج معه وسار[13] الى الموصل وقصد بنى حمدان واتّصل ذلك بتوزون فجرّد[14] موسى بن سليمان فى ألف رجل الى بغداد فأقبل الى باب * الشمّاسيّة[15] ونزل هناك واقام توزون بواسط يّاماً وصعد الى بغداد وملكها فتوجّه سيف الدولة لحربه فالتقيا اسفل تكريت وتحاربا ايّاماً

* P fol. 7v.

* S p. 20.

1. LSCh احدى. — 2. BCh add. واقاموا فيها يومين. — 3. Ch لاثنتى عشرة. — 4. BCLS om. et add. فى. — 5. L زيادة من S زيادة عن. — 6. CCh وتوفى. — 7. CCh ثيوخاريسطوس S ثيوخاريطوس L تاوخاريسطوس. — 8. CCh وخير. — 9. CCh ثاوذوسيوس S. — 10. CCh بطربركا. — 11. CCh وتوفى B om. ab.*. — 12. L تورون et infra. — 13. BCH وصار. — 14. B وجهز. — 15. Codd. Ch الشماسة.

plusieurs d'entre eux y périrent. La même année les Grecs retournèrent à Diarbékir et s'emparèrent de la ville de Dara le jeudi dixième jour du mois de ramadhan de l'an 331[1]. Puis étant revenus une seconde fois, ils entrèrent à Ras'aïn le mardi douzième jour du mois de rabi' premier de l'an 332[2] et y restèrent pendant deux jours; ayant fait prisonniers parmi ses habitants près de mille hommes, ils partirent[3].

Théodose, patriarche d'Antioche, mourut après avoir gouverné pendant sept ans. Théokhariste lui succéda comme patriarche d'Antioche; et après avoir siégé pendant quatre ans, il mourut[4].

Al-Mouttaqi, ayant conçu des soupçons sur Touzoun, sortit de Bagdad, ordonna aux fonctionnaires et aux chefs militaires d'en sortir avec lui et alla à Mossoul auprès des Hamdanides. Cette nouvelle étant parvenue jusqu'à Touzoun, il détacha Mousa-ibn-Soleïman avec mille hommes à Bagdad. Arrivé à la porte d'al-Chemmasiyyah, il s'y arrêta. Après être resté à Wasit quelques jours, Touzoun partit pour Bagdad et s'en empara. Alors Séïf-ad-Daulah se disposa à le combattre. Ils se rencontrèrent en aval de Tekrit,

1. 18 mai 943. — 2. 13 nov. 943. — 3. Ici finit la traduction de *Vasiliev*. — 4. Théodose, 934-940. Théokhariste = probablement Macarius, 941-944.

وانهزم سيف الدولة * يوم الخميس لثلث بقين من شهر ربيع الآخر [1] وملك توزون تكريت
*Ch p. 100. وعاد سيف الدولة اليه * وجرى بينهما وقعة ثانية وانهزم سيف الدولة ايضًا الى * الموصل
وسار [7] المتّقى وناصر الدولة واخوه سيف الدولة والجماعة عن الموصل الى نصيبين يوم
الاحد لثلث بقين من شعبان[2] ورحلوا عنها الى الرقّة * فى يوم الثلثاء لاحدى عشر ليلة
خلت من شهر رمضان سنة اثنين وثلثين وثلثمائة[3] وملك توزون الموصل وانفذ[4] المتّقى
من الرقّة الى توزون يلتمس منه الصلح فاجاب الى ذلك واحضر توزون القضاة والعدول
والعبّاسيّين[5] والطالبيّين[6] ومشائخ الكتّاب وحلف بين ايديهم[7] للمتّقى وكتب بذلك[8] كتابًا
وقعت فيه شهادة من حضر على توزون بالصلح

وكان الاخشيد[9] عند ما اتّصل به توجّه المتّقى الى ناحية[10] الرقّة قد خرج من مصر
قاصدًا الى حضرته ووصل اليه وهو بالرقّة فأعظمه المتّقى غاية الاعظام ووقف الاخشيد

1. BCh om. dep.*. — BCh. وصار. — 2. BCh om. dep.*. — 3. BCh om. dép.*. — 4. B وانفذ. — 5. SCh والعباسين. — 6. BLSCh om. — 7. P ايديهم LS بيديهم. — 8. P بذا. — 9. P الاخشيذ et infra. — 10. BLS om.

où ils se battirent pendant quelques jours. Puis Séïf-ad-Daulah prit la fuite le jeudi vingt-septième jour du mois de rabi' second [1], et Touzoun s'empara de
*Ch p. 100. Tekrit. Séïf-ad-Daulah revint sur lui, * et entre eux eut lieu une seconde bataille. Séïf-ad-Daulah se mit de nouveau à fuir vers Mossoul. Ensuite al-Mouttaqi, Naçir-ad-Daulah et son frère Séïf-ad-Daulah avec leur suite partirent de Mossoul pour Nisibe le dimanche vingt-septième jour de cha'ban [2], d'où ils allèrent à Raqqah le mardi onzième jour du mois de ramadhan de l'an 332 [3]. Touzoun s'étant emparé de Mossoul, al-Mouttaqi envoya de Raqqah auprès de Touzoun pour lui demander la paix. Celui-ci y accéda : Touzoun fit venir les qadis, les notaires, les membres de la famille d'Abbas et d'Abou-Thalib et les chefs des fonctionnaires et prêta serment devant eux à al-Mouttaqi. Il écrivit sur ce point un acte où se trouvaient les signatures des assistants qui témoignaient que Touzoun avait fait la paix.

Ikhchid, lorsque la nouvelle du départ d'al-Mouttaqi pour Raqqah parvint jusqu'à lui, avait déjà quitté l'Égypte pour se diriger vers lui; et il le trouva à Raqqah. Al-Mouttaqi le traita avec la plus grande distinction,

1. 28 déc. 943. — 2. 24 avr. 944; c'est plutôt le mercredi. Le dimanche tombe le 21 avr. — 3. 7 mai 944.

بين يديه وقوف الغلمان وفى وسطه سلاحه[1] وركب[2] المتّقى ومشى الاخشيد بين يديه
وامرہ بالركوب فلم يفعل وما زال على تلك الحال[3] * مختلطاً[4] بالناس الى ان نزل المتّقى *S p. 21.
من ركوبه فجدّد ولايته على مصر واعمالها والشامات واكنافها والثغور وما والاها والحرمين
وما حاذاها[5] وجعل ذلك له[6] ولولده بعده ثلثين سنة[7] وحمل اليه الاخشيد اموالاً وهدايا
كثيرة[8] واجتهد به فى المسير معه الى مصر فامتنع المتّقى

ولمّا توثق المتّقى[9] من توزون انحدر * من الرقّة فى الفرات[10] يريد بغداد يوم *P fol. 8.
الاربعاء لاربع بقين من المحرّم سنة ثلثين وثلثمائة[11] ومعه ثلث[12] غلمان فقط فوصل الى
هيت[13] واقام بها وانفذ[14] قوماً الى توزون حتّى جدّدوا[15] عليه الايمان * والعهود والمواثيق
* ورسم لهم اعلامه بأنّه قد لقّبه بالمظفّر[16] وعادوا * الى المتّقى وعرّفوه انّهم قد[17] احكموا *B fol. 86.

1. Ch واسطة صلاحه. — 2. P وركب *bis*. — 3. S الحالة. — 4. S متخلطا. — 5. P والعرمين وماحدها BLSCh om. — 6. P om. له. — 7. BCh add. بعده. — 8. S كثيرة وهدايا. — 9. B om. — 10. BCh الفراة S الفراه. — 11. BCh om. dep.*. — 12. BLSCh ثلاثة. — 13. P هب LS هنب BCh هبيب. — 14. PB وانفد. — 15. P جددو B جردوا. — 16. BCh om. dep.*. — 17. BCh om.

tandis qu'Ikhchid se tenait devant lui comme un serviteur, ayant ses armes dans la ceinture. Lorsque al-Mouttaqi montait à cheval, Ikhchid allait à pied devant lui. (Le calife) lui ordonna de monter à cheval, mais il ne le fit pas et resta en cet état dans la foule, jusqu'à ce qu'al-Mouttaqi (lui-même) fût descendu de son cheval. Il le rétablit comme gouverneur de l'Égypte et de ses provinces, de la Syrie et de ses districts, des villes frontières (*thougour*) et de leurs provinces environnantes, des villes saintes avec leurs provinces contiguës. Ensuite il lui donna tout cela et après sa mort à ses enfants pour trente ans. Alors Ikhchid lui offrit beaucoup d'argent et plusieurs cadeaux et le pria de partir avec lui pour l'Égypte; mais al-Mouttaqi s'y refusa.

Lorsque al-Mouttaqi se fut convaincu de la sincérité de Touzoun, il descendit l'Euphrate depuis Raqqah, n'ayant avec lui que trois serviteurs, dans la direction de Bagdad, le mercredi vingt-sixième jour d'al-moharram de l'an 333[1]. Arrivé à Hit, il s'y arrêta et envoya des gens auprès de Touzoun, afin qu'ils renouvelassent envers lui les serments, les promesses et les garanties; en même temps il leur ordonna de lui faire savoir qu'il lui (à Touzoun) avait donné le surnom d'al-Mouzaffar (victorieux). Puis revenus auprès d'al-

1. 18 sept. 944.

الامر مع توزون فردّهم المتّقى ومعهم غيرهم ليزيدوا فى التوثق منه فساروا اليه وبالغوا فى الاحتياط والثقة وخرج توزون ٭ يوم الخميس لاثنى عشر ليلة بقيت من صفر سنة ثلث وثلثين وثلثمائة[1] من موضع يعرف بالسنديّة[12] ليلقى[2] المتّقى وأصبحوا يوم السبت[3] وبين[4] توزون وبين المتّقى نحو فرسخ ووافت[5] خزائن المتّقى ووافى جميع الناس على طبقاتهم وبينما هم على تلك الحال اذ رأوا غبرة عظيمة ٭ قد اقبلت الى المتّقى وهى تدنو[6] الى أن صارت بازائهم واذا[7] توزون قد اقبل الى المتّقى وترجّل له وقبّل الارض ثمّ قبّل يده ورجله وركب[8] وسارا[9] جميعًا وفى الحال وكّل توزون بالمتّقى وبالوزير وبخدم[10] المتّقى جماعة من الديلم والغلمان الى أن نزلوا بهم وبحرم[11] المتّقى فى مضرب توزون وأمر توزون بقيّة الناس بالانحدار فساروا الى السنديّة[12] ٭ ونزل العسكر بازائهم وارتجّت[13] ٭ S p. 22.

1. BCh om. dep.٭. — 12. Codd. Ch بالسندسية, sed cf. *Miskawail*, II, 71. — 2. PB ليلقا. — 3. BLSCh فى غد ذلك اليوم. — 4. BLSCh وكان بين. — 5. P ووفات. — 6. BCh om. dep.٭. — 7. S واذ. — 8. LS om. وركب. — 9. LS وساروا. — 10. PBCH وتحرم S وتخدم L وان تخدم. Cf. *Miskawaih*, II, 72 et 71, nota 1, et *Ibn al-Athir*, VIII, 313, 20. — 11. BLSCh وتحزم P وتحوم, cf. *Miskawaih*, et *Ibn al-Athir*, l. cit. — 12. Codd. السندسية. — 13. Ch فارتجت.

Mouttaqi, ils l'informèrent qu'ils avaient réglé l'affaire avec Touzoun. Alors al-Mouttaqi les fit retourner et avec ceux-ci d'autres gens, afin qu'ils se munissent d'autres garanties de la part de Touzoun. Ils allèrent auprès de lui et firent tout le possible au point de vue des précautions et de la prudence. Le jeudi dix-huitième jour de safar de l'an 333[1] Touzoun sortit de l'endroit, qui s'appelait Sindiyyah[2], à la rencontre d'al-Mouttaqi. Au matin du samedi[3] il ne resta entre Touzoun et al-Mouttaqi qu'un parasange (*farsakh*). Des trésors d'al-Mouttaqi arrivèrent et tous les hommes de différentes classes vinrent (également). Pendant qu'ils se trouvaient en cet état, ils aperçurent un grand nuage de poussière, qui se dirigeait vers al-Mouttaqi et qui s'étant rapproché se trouva devant eux. Et aussitôt Touzoun s'étant avancé vers al-Mouttaqi et étant descendu de cheval devant lui baisa la terre; après avoir baisé sa main et son pied, il monta à cheval, et ils se mirent en route ensemble. Mais immédiatement Touzoun préposa à al-Mouttaqi, au vizir et aux domestiques d'al-Mouttaqi un certain nombre de Déïlemites et de serviteurs, afin qu'ils fissent halte avec eux et le harem d'al-Mouttaqi dans la tente de Touzoun. Quant au reste des hommes, Touzoun leur avait ordonné de s'éloigner, et ils s'en allèrent à Sindiyyah, tandis que les

1. 10 oct. 944. — 2. V. *Jacut*, III, 168. — 3. 12 oct. 944.

الدنيا بالنهب ونهب قماش الناس وأمتعتهم[1] وقبض توزون على المتّقى وخلعه من الخلافة فى ذلك اليوم وهو يوم السبت لعشر[2] بقين من صفر سنة ثلث[3] وثلثين وثلثمائة وكانت خلافته ثلث[4] سنين وأحد عشر شهراً[5] وسملت[6] عيناه يوم الاحد عند[7] خلعه وكان عمره * يومئذ ستّة[8] وثلثين سنة وحبس ووكّل به واقام بعد ان خلع اربع[9] وعشرين سنة وسبعة اشهر[10] ومات بداره *يوم الثلثاء النصف من شعبان سنة سبع[11] وخمسين وثلثمائة[12] وكان القاهر بالله[13] اوّل خليفة[14] سمل[15] فى الاسلام ثمّ المتّقى ثانيه[16] *Ch p. 101

خلافة المستكفى بالله

ولمّا قبض توزون على المتّقى احضر ابا القسم عبد الله بن المكتفى بالله وبايع له بالخلافة بالسنديّة[17] ولقّب بالمستكفى بالله وذلك فى اليوم الّذى خلع فيه المتّقى ودخل

1. P واستعهم. — 2. BLSCh لعشرين. — 3. BS ثلثة. — 4. BS ثلثة. — 5. BLSCh شهر. — 6. PS وشملت. — 7. S غد. — 8. SCh ست. — 9. B اربعة Ch اربعا. — 10. B om. — 11. S سبعة. — 12. B om. dep.*. — 13. BSCh om. — 14. Ch خليف. — 15. PS شمل. — 16. Ch ثانية. — 17. PBLSCh بالسندسية C om.

troupes (de Touzoun) s'arrêtèrent devant eux. Le monde (entier) fut troublé par suite du pillage : (tous) les effets et (tout) le bien des hommes furent saccagés. Touzoun, s'étant emparé d'al-Mouttaqi, lui ôta le califat en ce même jour, le samedi vingtième jour de safar de l'an 333[1], son califat ayant duré trois ans et onze mois. Puis on lui creva les yeux le dimanche après sa déposition[2], à l'âge * de trente-six ans, et il fut mis en prison; et des gardiens furent préposés pour le veiller. Après la déposition il vécut vingt-quatre ans et sept mois et mourut dans sa demeure le mardi quinzième jour du mois de cha'ban de l'an 357[3]. Al-Qahir-Billah avait été le premier calife auquel on eût crevé les yeux pendant l'islamisme; le second fut al-Mouttaqi. *Ch p. 101.

Le califat d'al-Moustakfi-billah.

S'étant emparé d'al-Mouttaqi, Touzoun fit venir Abou-l-Qasim-'Abdallah-ibn-al-Mouktafi-Billah et lui prêta serment comme aux califes à Sindiyyah; il reçut le surnom d'al-Moustakfi-Billah. Cet événement eut lieu le jour même où al-Mouttaqi avait été déposé. Deux jours après que le serment lui eut été

1. 12 oct. 944. — 2. 13 oct. 944. — 3. 15 juillet 968.

* بغداد يوم الاثنين لثمان بقين من صفر سنة ثلث وثلثين وثلثمائة[1] بعد ما بويع له بيومين
واستوزر محمّد بن علىّ * السرّمنرائىّ يوم الاربعاء لستّ بقين من صفر من السنة[2] فلم * P fol 8°.
يكن[3] له من الوزارة سوى[4] اسمها وابن شيرزاد[5] كاتب توزون المدبّر لامر[6] المملكة[7]
وقبض عليه * يوم الاربعاء لسبع خلون من ربيع الآخر من السنة وصادره[8]

واما رومانوس الشيخ ملك الروم فانّه كبر وضعف ورأى ولده اصطفان[9] ان يخرجه من
البلاط ويزيله عن الملك ووافقه على رأيه اخوه قسطنطين * واعلما قسطنطين بن[10] لاون * S p. 23.
صهرهما ما عملا[11] عليه ولمّا كان يوم الاثنين السادس عشر من كانون الاوّل * سنة الف
ومائتين وستّ وخمسين[12] وهو لاربع ليال بقين من شهر ربيع الآخر سنة ثلاث[13] وثلثين
وثلثمائة وثبا[14] به ولداه اصطفان وقسطنطين اخوه[15] وخوّاصّهما واخرجاه من البلاط على
اقبح صورة وبأسوأ[16] حال وسيّراه فى المركب[17] الى الجزيرة المروفة بالابروتى أى الاولى[18]

1. BCh om. dep.*. — 2. BCh om. dep.*. — 3. P يكون. — 4. BPS سوا. — 5. PBS سيرزاد Ch شيرزاذ. — 6. BCh مدبر. — 7. S مدبر الملك. — 8. B om. وقبض dep.* — 9. PR اصطفن et infra. — 10. B بان. — 11. C عبلا. — 12. B om. dep.* C add. — 13. BLSCh واسو. — للاسكندر المكدوني S add. للاسكندر. — 14. BS ثلاثة. — 15. P وثبت. — 16. BLSCh om. — 17. BLSCh المراكب. — 18. B الاولة.

prêté, il entra à Bagdad le lundi vingt-deuxième jour de safar de l'an 333[1] et nomma vizir Mohammed-ibn-'Ali de Sourra-man-ra, le mercredi vingt-quatrième jour de safar de cette année[2]. Mais il n'eut que le nom de vizir; ce fut Chirzad, secrétaire de Touzoun, qui gouverna les affaires de l'empire; il s'en empara le mercredi septième jour de rabi' second de la même année[3] et fit confisquer les biens du vizir.

Quant à Romain[4] le vieux, empereur des Grecs, il vieillit et s'affaiblit. Alors son fils Stephane se décida à le chasser hors du palais et à lui enlever le trône. Son frère Constantin se mit d'accord avec lui à ce sujet. Puis ils informèrent Constantin, fils de Léon, leur gendre, de ce qu'ils avaient tramé contre lui. Lorsque fut arrivé le lundi seizième jour de kanoun premier de l'an 1256[5], qui correspond au vingt-cinquième jour du mois de rabi' second de l'an 333[6], ses fils, Stephane et son frère Constantin, ainsi que leurs proches l'assaillirent, le firent sortir du palais d'une façon honteuse et dans un état déplorable et l'envoyèrent dans un bateau à l'île nommée al-Brouti,

1. 14 oct. 944. — 2. 16 oct. 944. — 3. 27 nov. 944. — 4. Ici commence la traduction russe de *Rosen,* 084-087, et de *Vasiliev,* II (2), 63-64. — 5. 16 déc. 944. — 6. 15-16 déc. 944.

ورهباه فيها وكان مدّة ملك رومانوس ستّة[1] وعشرين سنة وفى الحال صيّر قسطنطين بن لاون بردس[2] الفقاس[3] مايسطرس[4] وجعله دمستيق[5] وهو قائد الجيوش والعساكر[6]

وعوّل اصطفان[7] وقسطنطين ابنا رومانوس على ان يوقعا بقسطنطين صهرهما وينفردا بالمملكة[8] دونه وشعر قسطنطين بما فى انفسهما فاحضرهما[9] طعامه واعدّ قوماً من اصحابه وتقدم[10] اليهم بأن يقبضوا عليهما ونفاهما الى بعض الجزائر القريبة ورسمهما شمامسة ووكّل بهما وكان قبضه عليهما يوم * الاثنين السابع والعشرين من كانون الآخر من السنة وهو * R p. 083.
لتسع[11] ليالى[12] خلون من جمادى سنة ثلث وثلثين وثلثمائة[13] * وكان مدّة * مقامهما فى الملك * B f. 86v. * Ch p. 102.
بعد ان نفيا اباهما احد[14] واربعين يوماً وانفرد قسطنطين بالملك ودعى لابنه[15] رومانوس يوم الاحد الثالث والعشرين[16] من شباط[17] من السنة[18] وهو لسبع خلون من رجب منها[19] والتمس

1. Ch ست. — 2. Ch لبردس. — 3. S الفوقاس. — 4. C Ch ماجيسطرس. — 5. BLSCh دوستيقس. — 6. BCh الجيش. — 7. P اسطفان. — 8. BCh بالملك. — 9. C add. وقدم. — 10. C وانفذ. — 11. PLSR لسبع sed cf. R p. 083, nota *a* et 085, n. *a*. — 12. S ليال. — 13. B om. dep. وكان. — 14. S احدى. — 15. PR لابيه cf. R p. 083, nota *b*. — 16. CCh وعشرين. — 17. CCh اشباط. — 18. BLS om. — 19. BLSCCh om.

c'est-à-dire la Première, où ils le firent moine, la durée du règne de Romain ayant été de vingt-six ans. Aussitôt après cela Constantin, fils de Léon, fit Bardas Phocas *magistros* et le nomma *domesticos*, c'est-à-dire chef de toutes les troupes.

Puis Stephane et Constantin, deux fils de Romain, prirent la résolution d'assaillir Constantin, leur gendre, et de gouvèrner l'empire à eux seuls, sans lui. Constantin, ayant aperçu ce qui se passait dans leurs esprits, les invita à sa table, après avoir préparé un certain nombre de ses hommes, auxquels il avait ordonné de les saisir. Il les exila dans une des îles voisines, les ordonna diacres et préposa des gardiens pour les surveiller. Leur arrestation eut lieu le lundi vingt-septième jour de kanoun second (décembre) de cette même année, qui correspond au neuvième jour de djoumada (second) de l'an 333[1], la durée * de leur règne après qu'ils avaient exilé leur père ayant été de qua- * Ch p. 102.
rante et un jours. Puis Constantin régna seul et proclama son fils Romain (empereur) le dimanche vingt-troisième du mois de chabath de la même année, qui correspond au septième jour de redjeb[2]. Stephane et son frère

1. 27 janvier 945. — 2. 23 février 945.

اصطفان[1] واخوه من قسطنطين الملك بعد مديدة[2] من نفيهما ان يشاهدا اباهما فحملا الى الجزيرة[3] الابروتى وشاهداه * راهبًا فبكوا بكاء مرًّا يقصر عنه الوصف[4] نفى كلّ واحد منهما الى جزيرة بعينه[5] ووكل بهما فكان[6] لاخرسطوفور[7] اخيهما المتوفى قديمًا ولد[8] يسمّى ميخائيل فجعل شمّاسًا بعد ان نزعت الخفاف[9] الحمر من رجليه *S p. 24.

وفى مدّة * كون رومانوس[10] فى الجزيرة توافق ثاوفيلقطس[11] ولده وثاوفانس[12] البطريق البراكمومنس[13] على اعادته الى البلاط واطلعاه على ما عملا[14] عليه والزماه القبول منهما وكانا يتوقّعان وقتًا يجدا[15] فيه السبيل الى ان يفعلا ما همّا به وذاع[16] ما شرعا فيه واتّصل بقسطنطين بن لاون فنفى ثاوفانس البطريق البراكمومنس[17] وضرب قومًا آخرين ممّن وقف[18] على ذلك وحلق شعورهم وأشهرهم فى المدينة ونفاهم *P 9.

1. PR اصطفن CCh اسطفان. — 2. LS مدة. — 3. BLSCh جزيرة. — 4. C ثم. — 5. C بعيدة BLSCh om. — 6. BCh وكان. — 7. BCh لاخريصطوفور LS لاخريصوفور. — 8. P ولدا. — 9. B التخاف. — 10. B رومانس. — 11. LS ثاوفيلكطس. — 12. P ثاوفنس. — 13. P البراكمونس BLS البراكونومس Ch البراكومنس. — 14. BLSCh عزما. — 15. CCh يجدان. — 16. B وداع. — 17. B الباركونومس LSCh البراكونومس C om. — 18. C وافق.

demandèrent à l'empereur Constantin, quelque temps après leur exil, (la permission) de voir leur père. Ayant été amenés à l'île Proti (*al-Brouti*) et l'ayant vu moine, ils pleurèrent à chaudes larmes, avec une telle violence qu'il est impossible de le décrire. Ensuite chacun des deux fut exilé dans une île séparée et l'on préposa des gardiens pour les surveiller. Leur frère Christophore, qui était mort auparavant, eut un fils nommé Michel (*Mikhaïl*), qui fut ordonné diacre, après qu'il eut été déchaussé des souliers rouges.

Pendant le séjour de Romain dans l'île, son fils le patriarche Théophylacte et Théophane, le patrice et le parakimomène, après être tombés d'accord pour le faire revenir au palais, l'informèrent sur ce qu'ils s'étaient décidés à faire à son égard, et le firent accéder à leur demande; ils attendaient alors le moment où ils auraient la possibilité de faire ce qu'ils avaient projeté. Mais le bruit se répandit de ce qu'ils avaient tramé à son égard, et parvint jusqu'à Constantin, fils de Léon. Alors il exila Théophane le patrice et le parakimomène et fit battre d'autres personnes qui en avaient eu connaissance, leur fit raser les cheveux et les fit promener ignominieusement par la ville; puis il les exila.

وفى[1] كانون الاوّل من سنة الف ومائتى[2] وتسعة وخمسين[3] عمل قوم ايضًا على اخراج
* اصطفن[4] بن رومانوس من الجزيرة الّتى هو منفىّ[5] فيها[6] وحمله الى البلاط وانتهى[7] * R p. 084.
ذلك الى قسطنطين بن لاون[8] فقبض عليهم وقطع انوف بعضهم[9] وقطع[10] اذان بعضهم
وضرب[11] قومًا[12] اخرين منهم ضربًا وجيعًا واشهروا فى المدينة على حمير[13]

وامّا قسطنطين بن رومانوس فانّه كان همّ بالعصيان فى الجزيرة الّتى كان منفيًّا فيها[14] والتمس من المتوكّلين به ان[15] يطابقوه على ما عوّل عليه فاوقعوا[16] به وقتلوه ومات رومانوس فى الجزيرة الابروتى[17] فى اليوم[18] الخامس عشر من[19] تمّوز سنة الف ومايتين وتسعة[20] وخمسين وهو الرابع من المحرّم[21] سنة سبع وثلثين وثلثمائة وحمل جسده للقسطنطينيّة[22] ووضع فى ديره

ومات توزون[23] التركىّ فى داره[24] ببغداد فى المحرّم سنة * اربع وثلثين وثلثمائة وعقد * S p. 52.

1. CCh add. سهر. — 2. LS ومائتين. — 3. CCh add. للاكندر. — 4. CCh اصطفان S اسطفان. — 5. CLSCh منفيا. — 6. CCh بها. — 7. CCh فانتهى. — 8. CCh الملك. — 9. P بعظهم. — 10. CCh om. — 11. CCh add. منهم. — 12. CCh add. كثيرين. — 13. B om. ab وفى كانون. — 14. BS بها. — 15. BCSCh بان. — 16. P فاوعو BS فاوعو Ch فادعوا. — 17. BCH جزيرة البروتى. — 18. BLSCh om. — 19. BLSCh add. شهر. — 20. Ch تسع. — 21. S محرم. — 22. P القسطنطينيه. — 23. P برون B برزون. — 24. Ch دائرة.

Au mois de Kanoun premier de l'an 1259[1] certaines gens eurent aussi l'intention de faire sortir Stephane, fils de Romain, de l'île où il avait été exilé, et de l'amener au palais. Cela étant parvenu jusqu'à Constantin, fils de Léon, il s'empara d'eux, fit couper aux uns le nez, aux autres les oreilles et fit cruellement battre d'autres personnes; puis on les promena ignominieusement dans la ville sur des ânes.

Quant à Constantin, fils de Romain, il eut l'intention de se révolter dans l'île, où il avait été exilé, et demanda à ses gardiens de l'aider en ce qu'il avait tramé. Mais ils se ruèrent sur lui et le tuèrent. Ainsi Romain mourut dans l'île d'*al-Brouti* le jeudi dixième jour de temmouz de l'an 1259, qui correspond au quatrième jour de mouharrem de l'an 337[2]. Ensuite son corps fut transporté à Constantinople et déposé dans son couvent[3].

Touzoun le Turc mourut dans son palais à Bagdad au mois de mouharrem

1. Décembre 947. — 2. A ce qu'il paraît, ces dates ne correspondent pas : 10 temmouz 1259 = 10 juillet 948; 4 mouharrem 337 = 14 juillet 948. — 3. Ici finit la traduction de *Rosen* et *Vasiliev*.

الديلم و[1] الاتراك الرياسة لكاتبه ابن شيرزاد[2] ولقب المستكفى نفسه بعد موت توزون المستكفى بالله وضرب ذلك على سكّته

* Ch p. 103. * وكان احمد بن بويه[3] الديلمى الاقطع قد احتوى على الاهواز فسار الى بغداد ودخلها * يوم الخميس لاربع عشر ليلة بقيت من جمدى الاول سنة اربع وثلثين وثلثمائة[4] فاستتر[5] ابن شيرزاد وخلع المستكفى على[6] احمد بن بويه وجعله * امير الامراء ولقبه معزّ الدولة وظهر ابن * شيرزاد[7] من الاستتار[8] فاستكتبه[9] معزّ الدولة وفى يوم الخميس * P fol. 9 لثمان بقين من جمدى الآخر من السنة[10] انحدر معزّ الدولة الى دار السلطان على عادته فلمّا جلس المستكفى على سريره ودخل[11] الناس[12] فوقفوا بين يديه على مراتبهم دخل[13] معزّ الدولة فقبّل الارض وقبّل يد المستكفى على الرسم ووقف وكان قد واطأ قوماً من الديلم على الوثوب بالمستكفى فلما ان تكامل الناس فى المجلس وجلس كلّ انسان

1. BCh om. ces deux mots. — 2 BPLS بن سيرزاد et infra. — 3. BPLS تويد et infra. — 4. BCh om. dep.*. — 5. BLSCh واستتر. — 6. B add. ابن. — 7. P بن سرزاد B بن سيراز. — 8. Ch الاستار. — 9. BCh واستكتبه. — 10. BSCh tout simplement ثم. — 11. LS ودخلوا. — 12. BCh om. الناس. — 13. LS ودخل.

de l'an 334[1]. Les Dëïlémites et les Turcs donnèrent le gouvernement à son secrétaire Ibn-Chirzad. Puis al-Moustakfi reçut après la mort de Touzoun le surnom d'al-Moustakfi-billah et le fit frapper sur sa monnaie.

* Ch p. 103. * Alors Ahmed-ibn-Bouyèh, le dëïlémite, le manchot, après s'être emparé d'Ahwaz, marcha vers Bagdad et y entra le jeudi dix-septième jour de djoumada premier de l'an 334[2]. Ibn-Chirzad se cacha, et al-Moustakfi donna un vêtement d'honneur à Ahmed-ibn-Bouyèh, le nomma émir des émirs et lui donna le surnom de Mouizz-ad-Daulah. Ibn-Chirzad sortit de sa retraite, et Mouizz-ad-Daulah le fit son secrétaire. Le jeudi vingt-deuxième jour de djoumada second de la même année[3] Mouizz-ad-Daulah alla au palais du gouvernement selon son habitude. Lorsque al-Moustakfi se fut assis sur son trône, des gens entrèrent, qui se placèrent devant lui d'après leurs rangs. Puis entra Mouizz-ad-Daulah, qui, après avoir baisé la terre et la main d'al-Moustakfi selon la coutume reçue, s'arrêta : il s'était entendu avec quelques-uns d'entre les Dëïlémites pour assaillir al-Moustakfi. Après que les gens se furent placés dans la salle et que chacun d'entre eux se fut assis

1. 13 août-11 sept. 945. — 2. 25. 1er déc. 945. — 3. 29 janv. 946; plutôt le soir du 28 janv. 946. V. plus bas.

منهم فى مرتبته تقدّم اثنان[1] من الديلم الذى كان معزّ الدولة واقفهم[2] فمدّا ايديهما[3] الى
المستكفى وأعلنا اصواتهما[4] بالفارسيّة فظنّ انّهما يريدان تقبيل يده فمدّها اليهما فجذباه
وطرحاه الى الارض ووضعا عمامته فى عنقه وجرّاه[5] فنهض عند ذلك معزّ الدولة واضطرب[6]
الناس وضرب[7] بالبوق وارتفعت الزعقات وافتتنت دار * السلطان وانصرف معزّالدولة الى * S p. 26.
داره وساقوا المستكفى من دار السلطان الى دار معزّالدولة واعتقل بها ونهبت دار
السلطان * حتّى لم يبق فيها شىء[8] وذلك يوم الخميس لثمان بقين من جمادى[9] الاخر[10] * B f. 87.
سنة اربع[11] وثلثين وثلثمائة فقبض عليه معزّالدولة وخلعه من الخلافة وسمل[12] عينيه
وكانت خلافته سنة واحدة[13] واربعة * اشهر ويومين[14] وعمره يومئذ ثلث[15] واربعين سنة ومات
بعد ان خلع بأربع[16] سنين وعشرة اشهر وكان موته فى الحبس بدار السلطان يوم الجمعة
لاربع[17] عشر[18] ليلة بقيت[19] من[20] ربيع الآخر سنة ثمان[21] وثلثين وثلثمائة

1. P اثنا. — 2. P وافقهم. — 3. BCh يديهما. — 4. LS باصواتهما. — 5. B وجزاه. — 6. P وظضرب S واضطربت. — 7. P وظرب. — 8. C om. ab ومات. — 9. P جمدى S جماد. — 10. Ch الاخرة. — 11. S اربعة. — 12. PBLS وشمل. — 13. P واحد. — 14. B شهور. — 15. BS ثلثة. — 16. BS باربعة. — 17. BS لاربعة. — 18. عشرة. — 19. BSCh بقين. — 20. LS add. شهر. — 21. B ثمانية.

selon son rang, deux Déïlémites s'avancèrent, avec lesquels Mouizz-ad-Daulah s'était entendu; ils tendirent les mains vers al-Moustakfi et haussérent leurs voix en persan. Lui, croyant qu'ils voulaient baiser sa main, la leur tendit; alors ils le tirèrent, le jetèrent par terre, lui mirent le turban sur le cou et l'entraînèrent. Sur ces entrefaites Mouïzz-ad-Daulah se leva et les gens furent troublés. Les trompettes sonnèrent, des cris s'élevèrent et le désordre éclata au palais du gouvernement. Alors Mouïzz-ad-Daulah s'en alla dans son palais. On avait mené al-Moustakfi du palais du gouvernement au palais de Mouïzz-ad-Daulah, où il fut mis aux fers. Le palais du gouvernement fut pillé, de sorte qu'il n'y resta rien. Cela eut lieu le jeudi vingt-deuxième jour de djoumada second de l'an 334[1]. Ensuite Mouïzz-ad-Daulah s'empara du calife et, après l'avoir chassé du califat, lui fit crever les yeux, son califat ayant duré une année, quatre mois et deux jours; à ce moment il était âgé de quarante-trois ans, il mourut quatre ans et dix mois après sa déposition. Sa mort eut lieu en prison au palais du gouvernement le vendredi seizième jour de rabi' second de l'an 338[2].

1. 29 janv. 946, plutôt le soir du 28 janv. 946. V. plus bas. — 2. 13 oct. 949.

خلافة المطيع لله

ولمّا قبض معزّالدولة على المستكفى احضر ابا القسم الفضل بن المقتدر بالله الى دار الخلافة يوم الخميس لثمان بقين من جمادى[1] الاخر[2] سنة اربع[3] وثلثين وثلثمائة وخوطب بالخلافة وبويع له ولقب المطيع لله ثمّ احضر اليه المستكفى فوقف بين يديه
* وسلّم عليه بالخلافة واشهد على نفسه بالخلع وسملت[4] عيناه واعتقل * فى دار[5] السلطان *Ch p. 104. *P f. 10.
واقام ابن[6] شيرزاد[7] لتدبير[8] المملكة مقام الوزراء من غير تسمية الوزارة[9] ثمّ دبّرها محمّد بن أحمد الصيمرى من غير[10] تسميته بوزارة[11]

وافرط الغلاء فى هذه السنة ببغداد حتّى عدم الناس * الخبز البتّة[12] واكلوا النوى *S p. 27.
والميتة التى تطفو[13] على الماء فى دجلة[14] وكان اذا راثت[15] الدابّة اجتمع على الروث جماعة ففتّشوه ولقطوا ما يجدون فيه من شعير وياكلونه وكان يؤخذ بزر القطونا

1. P جمدى. — 2. Ch الاخرة. — 3. S اربعة. — 4. B شملت. — 5. S بدار. — 6. P بن. — 7. S سرزاد — 8. Ch p. 304 بتدبير. — 9. S تسميته بوزارة. — 10. PS om. غير. — 11. BCh om. — 12. ALSCh om. — 14. P نصفوا. — 13. BLSCh om. dep. *. — 15. BCh راث.

Califat d'al-Mouthi'-lillah.

Après avoir saisi al-Moustakfi, Mouïzz-ad-Daulah fit venir Abou-l-Qasim-al-Fadhl-ibn-al-Mouktadir-billah au palais du gouvernement le vendredi vingt-deuxième jour de djoumada second de l'an 334[1]. On l'acclama calife, on lui prêta serment et on le surnomma al-Mouthi'-lillah. Il fit venir al-
*Ch p. 104. Moustakfi, qui s'arrêta devant lui, * le salua comme calife et témoigna qu'il avait abdiqué. Puis il lui fit crever les yeux et le mit aux fers au palais du gouvernement. Ibn-Chirzad se trouva à la tête de l'administration des affaires à la place du vizir, sans avoir ce titre. Ensuite Mohammed-ibn-Ahmed-aç-Çaymari dirigea les affaires sans être nommé vizir.

En cette même année[2] il se produisit à Bagdad une augmentation de prix extraordinaire, de sorte que les gens, ayant été complètement privés de pain, mangeaient des noyaux de datte et des cadavres, qui flottaient sur l'eau du Tigre, et lorsqu'un cheval rendait les excréments, une foule de gens se réunissait autour des excréments, les fouillait et ramassait des grains d'orge qu'ils y trouvaient, pour les manger; ils prenaient des graines de coton (?)[3], en

1. 29 janv. 946. Cf. plus haut. — 2. 334 = 13 août 945-1er août 946. — 3. En arabe بزر القطونا

ويضرب[1] بالماء ويبسط على طابق حديد[2] فيوقدوا تحته النار الى ان يقبّ فيؤكل[3] الى ان لحق الناس من ذلك فساد مزاج أحشائهم فتورّم فى[4] اجسادهم ومات اكثرهم[5] ومن بقى منهم كان فى صورة الموتى وكان الرجل والمرءة والصبىّ[6] يقفون على ظهر[7] الطريق[8] وهم بالغون[9] فيصيحون الجوع الجوع الى ان يسقطوا موتى[10] وكثر الموتى ولم يلحق[11] دفنهم وكانت الكلاب تأكل لحومهم وخرج الضعفاء الى البصرة خروجاً مفرطاً ليأكلوا التمر[12] فتلف أكثرهم فى الطريق ومن وصل منهم [مات][13] بعد مديدة[14] وظفر بامرأة[15] هاشميّة وقد[16] سرقت صبيّاً فشوته وهو حىّ فى تنّور[17] واكلت بعضه فضربت رقبتها وطرحت جثّتها فى دجلة[18] ووجدت امرأة اخرى وأخ لها قد اخذا صبيّاً وشقّاه بنصفين[19] وطجنا[20] أحد النصفين سكباجاً والآخر وضعاه[21] بماء[22] وملح فقتلا ايضاً ووجدت امرأة ثالثة قد سرقت

1. P ويظرب. — 2. P جديد. — 3. BSCh وياكلوه L فياكلوه. — 4. BLSCh om. — 5. BLSCh ويموتون. — 6. BLSCh الناس. — 7. BLSCh om. — 8. S الطرق. — 9. BLSCh om. — 10. P موتا. — 11. S يلحقوا. — 12. BP الثمر. — 13. P om., sed cf. *Miskawaih*, II, 95. — 14. BLSCh om. — 15. BLSCh وان امراة. — 16. BLSCh om. — 17. S التغور. — 18. BLSCh الدجلة. — 19. BLSCh نصفين. — 20. LSCh وطخا. — 21. P om. — 22. P ما.

mélangeaient avec de l'eau qu'ils mettaient sur une poêle de fer; puis ils allumaient du feu au-dessous jusqu'à ce que le coton se fût desséché; et ils en mangeaient jusqu'à ce que les entrailles des gens eussent été ruinées; leurs corps se tuméfièrent. Plusieurs d'entre eux moururent et ceux qui survécurent, avaient l'air de morts. Les hommes, les femmes et les enfants, faisant un dernier effort, suivaient le long des rues et criaient : « La faim! la faim! » puis ils tombaient morts. Le nombre des morts s'accrût, on n'avait pas le temps de les enterrer, et c'étaient les chiens qui mangeaient leur chair. Alors les faibles allèrent à Bassorah en nombre colossal pour manger des dattes. Mais la plupart d'entre eux périrent en route; ceux qui y arrivaient, tombaient morts après quelque temps. On saisit une femme hachimite, qui, après avoir volé un jeune garçon, l'avait rôti, encore vivant, dans un poêle et en avait mangé une partie. (A cause de cela) on lui coupa la tête et on jeta son corps dans le Tigre. On trouva une autre femme et son frère qui avaient (également) saisi un jeune garçon et, après l'avoir coupé en deux, en avaient pris une moitié pour un ragoût; quant à l'autre, ils l'avaient mise dans l'eau salée. Tous les deux furent également mis à mort. Puis on trouva une troisième femme qui avait volé un jeune garçon et en avait mangé une partie;

صبيّاً واكلت بعضه فقتلت ثمّ زالت الشدّة ودخلت الغلّات الجديدة وانحلت الاسعار ولم تزل تنتقص الى ان رجعت الى المعهود بعد فناء * خلق كثير من الناس * S p. 28.

ومات امير المؤمنين القائم بأمر الله ابوالقسم محمّد[1] بن المهدى صاحب المغرب يوم الاحد لثلاث[2] عشر[3] ليلة خلت من شوّال سنة اربع[4] وثلثين وثلثمائة وعمره خمس[5] وخمسين سنة وكانت خلافته اثنى عشر[6] سنة وسبعة اشهر غير يومين[7] وسترت وفاته الى اوّل سنة ستّ[8] وثلاثين وثلثمائة

وكان قد ثار[9] عليه ابو يزيد[10] مخلد بن كيداد[11] البربريّ[12] الزناتيّ[13] وخرج فى سنة اثنين وثلثين وثلثمائة ووقع بينه وبين جيوش[14] القائم وقائع وقتل منهم خلقاً[15] وتغلب على افريقية والقيروان واكثر المغرب وسار الى المهديّة[16] وحاصر القائم بها ولم يزل محاصراً له الى ان مات وكان القائم قد ولّى * عهده[17] لولده * ابى[18] الطاهر[19] اسمعيل فجلس فى الخلافة بعد ابيه وتلقّب بالمنصور وكان فصيحاً حادّ الذهن حاضر الجواب بعيد الغور[20] * B f. 87v. * P f. 10v.

1. BCh om. — 2. S لثلثة. — 3. Ch عشرة. — 4. S اربعة. — 5. S خمسة. — 6. Ch اثنتى عشرة. — 7. BSCh om. ces deux mots. — 8. S ستة. — 9. S نار. — 10. LS زيد et infra. — 11. BLS كلداد P كاذاذ. — 12. PBLS التربدى. — 13. PBS الزنانى. — 14. LS om. جيوش. — 15. S add. كثيرا. — 16. PBLSCh المهدى. — 17. BCh عهد. — 18. Ch ابا. — 19. PBCh الظاهر LS الضاهر. — 20. LS الفوز.

et elle fut (également) tuée. Enfin la calamité cessa : la nouvelle récolte arrivée, les prix baissèrent et ne cessèrent de baisser pour retourner au niveau normal; mais un grand nombre de gens avaient péri.

L'émir des croyants al-Qaïm-bi-Amrillahi-Abou-l-Qasim-Mohammed-ibn-al-Mahdi, souverain d'al-Maghrib, mourut le dimanche treizième jour de chawwal de l'an 334[1], âgé de cinquante-cinq ans, ayant été calife pendant douze ans et sept mois moins deux jours. On cacha sa mort jusqu'au début de l'année 336[2].

Abou-Yazid-Makhlad-ibn-Kaydad-al-Berberi-az-Zanati s'était soulevé et révolté contre lui en l'année 332[3]; et entre lui et les troupes d'al-Qaïm eurent lieu des combats, où un grand nombre d'hommes furent tués. Puis après s'être emparé de l'Afrique, d'al-Qaïrouwan et de la grande partie d'al-Maghrib, il se dirigea vers al-Mahdiyyah et y assiégea al-Qaïm; et il ne cessa de l'assiéger jusqu'à sa mort. Al-Qaïm avait nommé comme son héritier son fils Abou-l-Thahir-Isma'ïl, qui après son père s'assit sur le trône du khalife et se fit surnommer al-Mançour. Il était éloquent, spirituel, prompt

1. 18 mai 946. — 2. 336 = 23 juillet 947-10 juillet 948. — 3. 4 sept. 943-23 août 944.

جيّد الحدس وخرج الى ابى يزيد[1] مستهلّ المحرّم سنة ستّ[2] وثلثين وثلثمائة وواقعه وحاربه وهزم أبا يزيد[3] وفرق جموعه[4] وظفر به المنصور وأخذه أسيرًا * لخمس بقين من المحرّم سنة ستّ وثلثين وثلثمائة[5] وقتله وقيل انّه[6] كان عدد من وقع[7] عليه الاحصاء[8] ممّن[9] قتل فى حرب ابى[10] يزيد * من الفريقين اربعمائة الف وصفح المنصور عن من * Ch p. 105.
ناشبه[11] الحرب و[12] سعى فى الفتنة واطلق جميع المخلّدين فى الحبوس ونزل المدينة المنصوريّة وعمّرها واستوطنها فى سنة سبع وثلثين وثلثمائة

وغزا بلاد[13] الروم وفتح فى ارض قلورية[14] فتوحًا[15] عظيمة[16]

* قال مؤلف هذا[17] الكتاب وجامعه اذ قد ذكرنا موت القائم بأمر الله ومدّة خلافته * R p. 060.
فيجب ان نذكر موت ابيه[18] ابى محمّد عبيد[19] الله ومدّة خلافته ايضًا ونقدّم قبل ذلك

1. P بريد. — 2. S ستد. — 3. P بريد. — 4. BCh جيوشه. — 5. BCh om. dep.*. — 6. PBCh ان. — 7. Ch وقى. — 8. PB الاحصى Ch الاحاص. — 9. PBLSCh من. — 10. BCh الحرب ابا. — 11. BPLS ناسبد. — 12. S ومن. — 13. PS بلد. — 14. PBLSCh قلوزية. — 15. BCh فتوحات. — 16. P عظيما. — 17. R om. — 18. PBLSCh رابنه sed cf. R p. 060. — 19. PBLSCh عبد.

en réponses, profond et perspicace. Parti contre Abou-Yazid le premier d'al-mouharrem de l'an 336 [1], il l'attaqua et le combattit; puis il le mit en fuite, dispersa ses troupes et, après l'avoir vaincu, le fit prisonnier le vingt-cinquième jour d'al-mouharrem de l'an 336 [2] et le mit à mort. On dit que le nombre de ceux — autant que l'on peut compter — qui avaient été tués des deux côtés dans la guerre * contre Abou-Yazid, fut de 400.000. Ensuite al-Mançour pardonna à ceux qui lui avaient fait la guerre et avaient contribué à l'émeute, et mit en liberté tous ceux qui avaient été emprisonnés à perpétuité; il s'installa dans la ville d'al-Mançoura et, après l'avoir peuplée, la choisit pour le lieu de son séjour en 331 [3]. * Ch p. 105.

Puis il attaqua le pays de Grecs et remporta des grandes victoires dans la terre de la Calabrie [4].

L'auteur [5] et le rédacteur de ce livre dit : Comme nous avons raconté la mort d'al-Qaïm-bi-Amrillahi et la durée de son califat, il faut que nous racontions également la mort de son père Abou-Mohammed-'Oubeïdallah et

1. 23 juillet 947. — 2. 16 août 947. — 3. 11 juillet 948-30 juin 949. — 4. Ces deux lignes ont été traduites en italien par *Amari*, Bibliotheca arabo-sicula. Versione italiana, I, 1880, 325, et en russe par *Vasiliev*, II (2), 65. — 5. Ici commence la traduction russe de *Rosen*, 060.

ذكر مولده ونسبه[1] ونشرح كيف كان ظهوره وقيام دعوته ونورد جملا من اخباره اذ كان اول الخلفاء العلويين والائمّة الفاطميين

وهو عبيد[2] الله المنتهى نسبه الى محمّد بن اسمعيل بن جعفر بن محمد بن على بن الحسين[3] بن علىّ بن ابى طالب واصله بالمشرق وميلاده كان بسلمية ويقال[4] ببغداد فى سنة ستّين ومائتين وكانت تربيته ونشوه بسلمية ولمّا ترعرع سيّر[5] ابوه اعنى ابا[6] المهدى * داعيًا لولده المهدىّ[7] الى اليمن فى سنة[8] ثمان وستين وماتين والمهدىّ يومئذ طفل عمره ثمان سنين واسم الداعى ابو القسم الحسن بن الفرج[9] بن حوشب[10] بن دادان * الكوفى * S p. 30.
وسيّر معه تبعًا له ابا الحسن بن الفضل فقصدا جميعًا بلدا باليمن[11] يعرف[12] بلاعة[13] واقاما تدعيان سنتين سرًّا وظهرت دعوته باليمن فى سنة سبعين ومائتين وسيّر ابو المهدى ايضا

1. BLS ونسبته. — 2. PBLSCh عبد. — 3. S الحسن. — 4. BLSCh وقيل. — 5. BLSCh سيره. — 6. BLSCh ابو. — 7. B om. dep.*. — 8. S om. — 9. P فرح S فرج. — 10. PLS جوسب BCh جوشب. — 11. BCh فى اليمن. — 12. PLS تعرف. — 13. LS بلاغة.

l'époque de son califat. Mais avant cela nous ferons l'histoire de sa naissance et de son origine; nous exposerons comment se fit son apparition et comment se répandait la propagande en sa faveur; puis nous rappellerons en termes généraux son histoire, parce qu'il fut le premier des califes 'alides et des imams fathimides[1].

La généalogie d''Oubeïdallah remonte jusqu'à Mohammed-ibn-Isma'îl-ibn-Dja'far-ibn-Mohammed-ibn-'Ali-ibn-al-Houseïn-ibn-'Ali-ibn-Abou-Thalib. D'origine orientale, il naquit à Salamiyah, — d'autres disent à Bagdad, — en 260[2], fut élevé et grandit à Salamiyah. Lorsqu'il eut grandi, son père, c'est-à-dire Abou-l-Mahdi, envoya en l'an 268[3] au Yémen un missionnaire pour la cause de son fils al-Mahdi, qui était alors un garçon âgé de huit ans. Le nom du missionnaire était Abou-l-Qasim-al-Hasan-ibn-al-Faradj-ibn-Haouchab-ibn-Dadan-al-Koufi[4]. Avec celui-ci il envoya, comme compagnon, Abou-l-Hasan-ibn-al-Fadhl. Ils allèrent, tous les deux, dans une ville du Yémen, nommée La'ah[5], où ils restèrent en prêchant en cachette pendant deux ans, puis ouvertement leur propagande se manifesta au Yémen en l'an 270[6]. Abou-l-

1. Ici finit la traduction de *Rosen*. — 2. 27 oct.-873-15 oct. 874. — 3. 1er août 881-20 juillet 882. — 4. Dans les sources les noms s'écrivent de différentes manières. V. *De Goeje,* Mémoire sur les Carmathes, 2 éd., 204. — 5. V. *Jacut,* IV, 341-342. — 6. 11 juillet 883-28 juin 884.

ابا عبد الله الحسين بن احمد بن زكريا ورسم قصد ابى القسم بن حوشب[1] واجتمع معه

وخرج ابو عبد الله من اليمن الى الحجّ بمكّة فى سنة ثمان وسبعين ومائتين والتقى
أبو عبد الله بمنا جماعة من كتامة وانس * اليهم واكثر الالمام[2] بهم وراوا فيه من العلم * P f. 11
والرواية للحديث ما نفق عليهم وعظم محلّه فى نفوسهم لانّ من شان[3] كتامة والى الآن
تعظيم من تأسّم بشىء من العلم والرفع من قدره

ولمّا انقضى[4] الحجّ ساروا الى مصر وسار ابو عبد الله فى جملتهم وعرف منهم فى
مدّة أجتماعهم[5] من اخبار بلدهم وقبائلهم ما اطمعه فيهم وامل به بلوغ ما يرجوه بهم[6]
وخرج معهم الى المغرب فوصل الى بلد كتامة يوم الخميس النصف من شهر ربيع الآخر[7]
سنة ثمانين ومائتين ونزل بين قبائلهم وفاض ذكره فيهم واشتهر[8] عندهم بالعلم والزهد وكثر[9]
القاصدين[10] اليه واظهر الدعوة[11] للمهدى ببلد كتامة واخذ على عدد كثير منهم فتنكّر

1. BCh جوشب. — 2. Ch الالتمام. — 3. LS om. — 4. Ch انقض. — 5. P add. بهم. — 6. BLSCh منهم. — 7. BSCh فى au lieu des sept derniers mots. — 8. BP واشهر. — 9. BLSCh وكثروا. — 10. BLSCh الدعوى. — 11. Ch القاصدون.

Mahdi envoya encore Abou-'Abdallah-al-Houseïn-ibn-Ahmed-ibn-Zakariya et lui ordonna d'aller auprès d'Abou-l-Qasim-ibn-Hauchab; et il le rejoignit.

En l'an 278 [1] Abou-'Abdallah quitta le Yémen pour faire le pèlerinage de la Mecque. Abou-'Abdallah, ayant rencontré à Mina plusieurs gens de la tribu (berbère) de Ketamah, entra avec eux en rapports intimes et vint les voir souvent. Ils virent en lui la science et la connaissance de la tradition, ce qui était en grand honneur auprès d'eux. Son influence augmenta auprès d'eux, parce que jusqu'alors les Kétamites avaient beaucoup de respect pour ceux qui s'occupent de science, et les estimaient beaucoup.

Le pèlerinage fini, ils allèrent en Égypte. Abou-'Abdallah alla avec eux. Pendant leurs entretiens il apprit quelques renseignements sur leur pays et leurs tribus, qui lui inspirèrent de la confiance en eux et l'espoir d'atteindre grâce à eux ce qu'il espérait. Puis il partit avec eux pour le Maghrib et, arrivé au pays des Kétamites le jeudi quinzième jour du mois de rabi' second de l'an 280 [2], il s'installa dans leurs tribus. Sa renommée s'étant répandue parmi eux, il devint célèbre par ses connaissances et sa vie ascétique; et ceux qui vinrent à lui furent nombreux. Alors il proclama dans le pays des Kétamites la doctrine d'al-Mahdi et s'empara de l'esprit d'un grand nombre d'entre eux. Mais beaucoup de chefs de leurs tribus le désapprouvèrent et

1. 15 avril 891-2 avril 892. — 2. 4 juillet 893.

B f. 88; S p. 31 جماعة من رؤساء قبائلهم وقصدوا القبض عليه ٭ واصرافه من بلدهم ٭ فاستنهض[1] اهل
٭ Ch p. 106. دعوته لمحاربتهم ودفعهم عنه فأطاعوه[2] واستظهروا على اضدادهم ٭ وقتلوا منهم خلقًا وغنموا
ما لهم وتكاثر[3] الداخلون فى طاعته رغبة ورهبة وتوفّرت جموعه وقوى امره

فسيّر عبد الله بن ابراهيم بن احمد بن[4] الاغلب صاحب افريقية يومئذ عسكرًا[5] لمحاربته مع ابنه محمّد فى آخر سنة سبع[6] وثمانين ومائتين واجتمع اليه سائر القبائل المنافرة لابى عبد الله فاستظهر[7] على ابى عبد الله استظهارًا عظيمًا[8] ثمّ انّ ابا[9] عبد الله بأخرة[10] ظفر بعسكره وغنم منه غنائم تقوّى هو[11] واصحابه بها[12] وعاد محمّد بن عبد الله بن الاغلب الى افريقية هزيمًا فاعاده[13] ابوه ايضًا[14] بعسكر اقوى من الاوّل ولقيه ابو عبد الله بأصحابه وجرى بين العسكرين[15] حرب شديد وانهزم عسكر محمّد بن عبد الله بن الاغلب ايضا وغنم منه ابو عبد الله ورجاله غنائم جليلة[16] وتحيّز[17] كلّ واحد من العسكرين الى جهته

1. LS فاستنهضوا. — 2. BCh add. واظهروا الطاعة. — 3. BCh وتكاثروا. — 4. BLSCh om. — 5. P عسكر. — 6. BS سبعة. — 7. P فاستذمر. — 8. P كثيرا. — 9. Ch ابو. — 10. Ch باخره. — 11. P هود. — 12. B om. — 13. P فاعده. — 14. P add. بابنه. — 15. BLSCh الفريقين. — 16. S غنائما جزيلة. — 17. P تحير B وتخير Ch وتحيره.

cherchèrent à le saisir et à l'expulser de leur pays. Il poussa les partisans de sa doctrine à faire la guerre contre eux et à les écarter. Ils lui obéirent,
* Ch p. 106. prirent le dessus sur leurs ennemis, * en tuèrent beaucoup et s'emparèrent de leurs biens. Le nombre de ceux qui lui avaient fait acte de soumission de gré ou non, devint très grand; la foule (de ses partisans) s'accrût et sa cause devint la plus forte.

Alors 'Abdallah-ibn-Ibrahim-ibn-Ahmed-ibn-al-Aghlab, maître de l'Afrique, envoya des troupes sous le commandement de son fils Mohammed pour lui faire la guerre à la fin de l'an 287[1]. Toutes les tribus qui n'avaient pas d'accord avec Abou-'Abdallah, se joignirent à Mohammed et remportèrent une grande victoire sur Abou-'Abdallah. Enfin celui-ci vainquit ces troupes et s'empara d'un riche butin — c'est ce qui le renforça, lui et ses partisans; et Mohammed-ibn-'Abdallah-ibn-al-Aghlab retourna en déroute en Afrique. Son père l'envoya de nouveau avec des troupes plus fortes que les premières. Abou-'Abdallah et ses partisans se rencontrèrent avec lui, et entre les deux troupes eut lieu une bataille acharnée; et une fois encore les troupes de Mohammed-ibn-'Abdallah-ibn-al-Aghlab furent mises en fuite; Abou-'Abdallah et ses partisans lui enlevèrent un grand butin. Puis chacune de ces deux armées s'éloigna de son côté.

1. 287e année = 7 janv.-25 déc. 900.

وفى الحال توثب على عبد الله بن ابراهيم بن احمد بن[1] الاغاب غلمانه وقتلوه[2] ونصبوا فى الامارة * ابنه زيادة الله اخا محمد[3] * فاستدعى زيادة الله[4] العسكر[5] الذى معه * S p. 32.
بازاء ابى عبد الله خوفاً من مخالفته عليه فسار نحوه ومع وصوله * اليه قتل[6] وقتل * P f. 117.
زيادة الله ايضا بقيّة اخوته وعمومته واضطربت[7] اموره وانتقل الى رقادة وبنا قصورها[8] واقام بها وانعكف على شرب القهوة وسماع الاغانى والخلاعة واهمل الاهتمام بأمر ابى[9] عبد الله وهو مع ذلك فى كلّ يوم يستأنفه يزداد قوّة ومنعة[10] ويتّسع فى البلدان والاعمال[11] ولمّا استفاض ظهور دعوة المهدىّ كثر الطلب له فسار من سلمية الى دمشق والى الرملة والى مصر فى سنة تسع وثمانين ومائتين وخرج من مصر الى المغرب واستصحب معه ولده محمّد وهو يومئذ ابن[12] عشر[13] سنين وخرج معه ايضاً ابو العبّاس احمد اخو ابى عبد الله الداعى وهما فى زىّ[14] التجّار وقطع اللصوص على الرفقة الّتى كانوا فيها[15] فى الموضع

1. BLSCh om. — 2. LS فقتلوه. — 3. LS om. ces deux mots. — 4. LS add. اخاه محمد. — 5. BCh solum العسكر dep.*. — 6. L قتله. — 7. P فاظربت. — 8. PBLSCh صورها, sed cf. infra et Yāqūt, II, 797,15. — 9. BCh بابى. — 10. PBCh ومتعة. — 11. BLSCh الاعمال البلدان. — 12. PBCh بن. — 13. BS عشرة. — 14. Ch ذى. — 15. S بها.

Sur ces entrefaites les serviteurs d''Abdallah-ibn-Ibrahim-ibn-Ahmed-ibn-al-Aghlab se lancèrent sur celui-ci, le tuèrent et déclarèrent émir son fils Ziyadet-Allah, frère de Mohammed. Alors Ziyadet-Allah convoqua les troupes qui se trouvaient avec (son frère Mohammed) vis-à-vis d'Abou-'Abdallah, de peur que (son frère) ne luttât contre lui. Puis (Ziyadet-Allah) alla auprès de lui (Mohammed); et à son arrivée près de lui (Mohammed) fut tué. Également Ziyadet-Allah fit tuer le reste de ses frères et de ses oncles. Puis ses affaires s'étant embrouillées, il se transporta à Raqqadah et, en ayant fait bâtir les murailles, s'y fixa. Il s'adonna au vin, à l'audition des chants et à la vie de débauche; il se souciait peu de la cause d'Abou-'Abdallah, qui en attendant se mettait tous les jours à augmenter davantage ses forces et son autorité et à propager son influence dans les régions et les provinces. Lorsque la manifestation de la doctrine d'al-Mahdi se fut répandue, on commença plus impérieusement à le réclamer. Alors il alla de Salamiyah à Damas, à Ramlah et en Égypte en l'an 289 [1]. Puis (al-Mahdi) quitta l'Égypte pour aller au Maghrib, ayant avec lui comme compagnon son fils Mohammed, âgé alors de dix ans; avec lui partit également Abou-l-'Abbas-Ahmed, frère d'Abou-

1. 16 déc. 901-4 déc. 902.

المعروف بالطاحونة ووصلوا الى مدينة طرابلس المغرب[1] وقدّم المهدى ابا[2] العبّاس الى القيروان بما سلم لهما من تجارتهما ورسم له ان يتقدّم الى بلد كتامة ولمّا وصل[3] ابو العبّاس الى القيروان القى[4] المكاتبات من مصر قد تقدّمته بالانذار بنفوذ[5] المهدى الى هناك وصفته والتأكيد فى طلبه فعنى[6] زيادة الله بن[7] عبد الله بن ابراهيم بن[8] الاغاب بالتقصّى[9] عن خبره فذكر له بعض من رافقه حاله وتأخّره بطرابلس وانّ ابا العبّاس من اصحابه فقبض على ابى العبّاس فقرّره فلم يعرف[10] فحبسه برقّادة وكتب الى طرابلس فى طلب المهدىّ فوردت المكاتبة بعد خروجه منها *S p. 33.

وعرف المهدىّ فى طريقه[11] حبس ابى العبّاس وايقاع الطلب عليه وكان متوجّها الى ابى عبد الله فعدل عن قصده لئلّا يحقّق على ابى[12] العبّاس التهمة فيعطب وسار الى

1. LS الغرب. — 2. P ابو. — 3. BLSCh om. dep.*. — 4. BLSCh فلقى. — 5. BCh بنفى. — 6. Ch فعبن. — 7. BCh ابن. — 8. B om. — 9. LS بالاستقصاء Ch بالتقفى. — 10. L يعرض S يعرف. — 11. P طريقيد. — 12. Ch ابن.

ʿAbdallah le missionnaire, tous les deux étant en costumes de marchands. Les brigands attaquèrent la caravane où ils se trouvaient, dans un endroit connu sous le nom d'ath-Thahounah. Ensuite ils arrivèrent dans la ville de Tripoli d'al-Maghrib. Al-Mahdi envoya en avant Abou-l-ʿAbbas à Kairouwan avec le reste de leur marchandise et lui ordonna d'aller au pays des Kétamites. Mais arrivé à Kairouwan, Abou-l-ʿAbbas trouva que les lettres de l'Egypte étaient déjà arrivées, où l'on avertissait de prendre garde à l'influence d'al-Mahdi dans ce pays et son signalement (fut donné), et il fut ordonné de le rechercher. Ziyadet-Allah-ibn-ʿAbdallah-ibn-Ibrahim-ibn-al-Aghlab s'occupa de se mettre à sa recherche. Un de ses compagnons lui apprit ce qui était arrivé : qu'(al-Mahdi) s'était attardé à Tripoli et qu'Abou-l-ʿAbbas appartenait à ses partisans. S'étant emparé d'Abou-l-ʿAbbas, (Ziyadet-Allah) le mit à la torture pour arracher un aveu, mais n'apprit rien. Après l'avoir mis en prison à Raqqadah, il écrivit à Tripoli pour rechercher al-Mahdi. Mais la lettre y arriva après que celui-ci en était parti.

Al-Madhi, qui se dirigeait vers Abou-ʿAbdallah, apprit en route qu'Abou-l-ʿAbbas avait été mis en prison et qu'il avait été ordonné de le rechercher. Il se détourna de son chemin afin que le soupçon tombé sur Abou-l-ʿAbbas ne se confirmât pas et qu'il n'en pérît pas. Il alla à Sidjilmasah[1] où il resta

1. V. *Jacut*, III, 45-46.

سجلماسة[1] واقام * بها متنكّراً متظاهراً[2] بالتجارة ورقا[3] الى زيادة الله حصوله بها * وكاتب صاحب امرها اليشع بن مدرار[4] بحاله فاعلمه انّ الرجل الّذى يدعى[5] ابو عبد الله منتسب[6] اليه فقبض عليه اليشع وعلى محمّد ولده وحبسهما * Ch p. 107. * B f. 88v.

ولمّا راى زيادة الله بن[7] الاغلب امر ابى عبد الله سيّر عسكراً كبيراً[8] لقتاله والتقا[9] الفريقان فاقتتلا[10] قتالاً شديداً[11] وانهزم عسكر زيادة الله وقتل عدداً[12] كثير[13] متوافراً[14] من اصحابه واستولى ابو عبد الله * على ما فيه من المال والسلاح وغير ذلك وافتتح بلداناً كانت معتصمة عليه * P f. 12.

واعاد زيادة الله بن[15] الاغلب اليه عسكراً * أوفر عدداً واكثر عدة[16] من الاوّل فجرى امره مجرى[17] ما تقدّمه واستعدّ زيادة الله عسكراً ثالثاً جمع فيه سائر رجاله وبذل العطاء فى القبائل واجتذب النّاس ورغبهم[18] وانفق فيهم اموالاً كثيرة فاجتمع[19] اليه جيش عظيم * S p. 34.

1. PBLS سلجماسة et sic infra. — 2. BS مظاهر. — 3. LS ورقى. — 4. LS مداراز. — 5. PBLCh يدعو. — 6. P om. — 7. S ابن. — 8. S كثيرا. — 9. LSCh والتقى. — 10. B واقتتلا. — 11. P قتال شديد. — 12. Ch عدد. — 13. BLS كثيرا. — 14. BL متوفرا Ch متوفر. — 15. BCh ابن. — 16. BLSCh om. deux mots. — 17. B مجرا. — 18. P ورعبهم. — 19. Ch واجتمع.

* déguisé, faisant du commerce pour la forme. Mais le bruit de son séjour là-bas parvint jusqu'à Ziyadet-Allah. Celui-ci entra en correspondance à son sujet avec le gouverneur (de la ville) al-Yacha'-ibn-Midrar et lui apprit que l'homme, de la doctrine duquel Abou-'Abdallah se réclamait, était le même (qui se trouvait à Sidjilmasah). Alors al-Yacha', s'étant emparé d'(al-Mahdi) et de son fils Mohammed, les mit en prison. *Ch p. 107.

Lorsque Ziyadet-Allah-ibn-al-Aghlab eut vu la forte position d'Abou-'Abdallah, il envoya une grande armée pour lui faire la guerre. Les deux armées, s'étant rencontrées, se battirent en bataille acharnée, et l'armée de Ziyadet-Allah fut mise en déroute; et un très grand nombre de ses soldats furent tués. Abou-'Abdallah s'empara de l'argent, des armes et d'autres choses, qu'il trouva. Puis il conquit les pays qui lui avaient été auparavant inaccessibles.

Ziyadet-Allah-ibn-al-Aghlab envoya contre lui encore une armée beaucoup plus nombreuse que la première; mais l'affaire se passa de la même manière que la première fois. Ziyadet-Allah équipa une troisième armée, où il rassembla tous ses hommes, donna de riches présents aux tribus, attira les gens, se les attacha et dépensa pour eux beaucoup d'argent. Ainsi il avait rassemblé une grande armée, qu'il envoya contre Abou-'Abdallah au début

وسيّره نحو ابى عبد الله * فى اوّل سنة خمس وتسعين ومائتين[1] وتوقّف عن المقاتلة[2] ستّة اشهر وزحف ابو[3] عبد الله الى ان قرب من رقّادة ولقيه جيش ابن[4] الاغلب * فى جمدى[5] الآخر من السنة وقتل من الفريقين عدداً كثير[6] وانهزم جيش ابن الاغلب[7] وغنم ابو عبد الله ايضًا سائره

وورد خبر الهزيمة الى زيادة الله بن[8] الاغلب وهو برقادة فخاف على نفسه وأخذ[9] أولاده وحرمه وما أطاق حمله من امواله وآلاته وسار فى خواصّ غلمانه واصحابه فى الليل هاربًا الى مصر ونهب الناس بعد هروبه[10] قصوره برقادة ودور اصحابه السائرين معه واتوا[11] على جميع ما فيها ودخل ابو عبد الله الى رقّادة يوم السبت لعشر خلون من رجب سنة ستّ و[12] تسعين ومائتين وآمن الناس كافّة وكاتب اهل البلدان والاعمال التى كانت فى طاعة زيادة الله[13] بن * عبد الله بن ابراهيم بن[14] الاغلب يجتذبهم الى طاعته وزاد فى الاذان يوم دخوله حىّ على خير العمل ومنع من شرب المسكر وجمع اموال زيادة الله وعبيده

1. BCh om. dep.*. — 2. P المقايلة. — 3. B ابى. — 4. BCh بن. — 5. S جماد. — 6. S كثيرا. — 7. B om. dep.*. — 8. S ابن. — 9. BSCh فاخذ. — 10. P هربه. — 11. P وانوا. — 12. BCh om. S ستة. — 13. BCh ابى عبد الله زيادة. — 14. BSCh om. dep.*.

de l'an 295[1]. Mais (l'armée) s'abstint de la bataille pendant six mois. Abou-'Abdallah se mit en marche jusqu'à ce qu'il se fût approché de Raqqadah, où l'armée d'Ibn-al-Aghlab le rencontra au mois de djoumada second de cette même année[2]. Dans les deux armées il fut tué un grand nombre de soldats. L'armée d'Ibn-al-Aghlab se mit en déroute, et Abou-Abdallah s'empara de nouveau de tout (ce qui se trouvait dans son armée).

La nouvelle de la déroute étant parvenue jusqu'à Ziyadet-Allah-ibn-al-Aghlab, qui se trouvait à Raqqadah, il eut peur pour sa vie et, après avoir pris ses enfants, son harem, l'argent et les meubles, autant qu'il pouvait en emporter, il partit la nuit avec ses serviteurs les plus proches et ses amis, et s'enfuit vers l'Égypte. Après sa fuite le peuple pilla ses palais à Raqqadah et les maisons de ses amis, qui s'en étaient allés avec lui, et démolit tout ce qui s'y trouvait. Ensuite Abou-'Abdallah entra à Raqqadah le samedi dixième jour de redjeb de l'an 296[3] et donna l'aman à tout le monde. Il entra en correspondance avec les habitants des pays et des régions qui obéissaient à Ziyadet-Allah-ibn-'Abdallah-ibn-Ibrahim-ibn-al-Aghlab, pour se les attacher. Le jour même de son entrée (à Raqqadah) il ajouta dans l'appel à la prière (l'azan) les

1. 12 oct. 907-29 sept. 908. — 2. 8 mars-5 avril 908. — 3. 4 avril 909; ce n'est pas le samedi; c'est le mardi.

وضرب السكّة ولم ينقش عليها * اسم احد واقام على ما كان عليه من[1] الحسن ولم يغيّر احداً[2] من اصحابه * S p. 35.

وكان ابو العبّاس اخوه قد هرب من حبس[3] زيادة الله برقّادة[4] وجعل الرصد عليه فخاف على نفسه ان يخرج الى ناحية اخيه ان يظفر به[5] فتسلّل الى سجلماسة[6] * وهرب اليشع بن مدرار صباحاً[7] من[8] سجلماسة[9] واخرج المهدى ومحمّداً[10] ولده من الحبس واظهر امر المهدى ذلك اليوم * وهو يوم الاحد لسبع خلون من ذى الحجّة سنة ستّ وتسعين ومائتين وسلّم عليه بالامامة والخلافة وأعلم جماعتهم انّه صاحبهم الذى يدعو اليه * P f. 12v.

وامر المهدى بتتبّع[11] اليشع بن مدرار[12] فتفرّقت العساكر فى طلبه وأعيد هو وجميع أصحابه وضرب اليشع بالصوط[13] وطيف[14] به * فى العسكر ومدينة[15] سجلماسة وقتله وقتل سائر اصحابه واخذ اموالهم وأقام بسجلماسة اربعين يوماً وسار الى افريقية ووصل الى * Ch p. 108.

1. P add. الناس. — 2. P ولاغير احد. — 3. PBLCh جيش. — 4. BCh om. — 5. S om. ces trois mots. — 6. Codd. سلجماسة et infra P om. — 7. BCh om. dep.*. — 8. P الى. — 9. LS om. — 10. BCh لمحمد LS ومحمد. — 11. CLSCh ان يتبع. — 12. S مدارازز. — 13. S بالصوت. — 14. Ch وطيق. — 15. BLSCh بالعسكر بمدينة.

paroles : « Venez à la meilleure des œuvres », défendit les boissons enivrantes et ramassa les biens de Ziyadet-Allah et ses esclaves. Puis il fit battre monnaie, mais n'y fit graver aucun nom. S'en tenant à la bonté qui le caractérisait, il ne changea personne de ses partisans. *

Son frère Abou-l-'Abbas s'étant évadé de la prison de Ziyadet-Allah à Raqqadah, une embuscade fut organisée contre lui, et il eut peur pour sa vie, et que s'il se dirigeait vers la région de son frère, on ne s'emparât de lui. Alors il se déroba à Sidjilmasah, d'où al-Yacha'-ibn-Midrar s'était enfui au matin. Puis il fit sortir de prison al-Mahdi et son fils Mohammed et proclama l'affaire d'al-Mahdi le même jour, c'est-à-dire le dimanche septième jour de zoulhidjah de l'an 296[1]; il le salua imam et calife et fit savoir aux gens que c'était leur maître qu'il les avait invités à proclamer.

Ensuite al-Mahdi ordonna de se mettre à la poursuite d'al-Yacha'-ibn-Midrar. Des troupes se dispersèrent à sa recherche. Lui et ses partisans ayant été ramenés, on donna à al-Yacha des coups de fouet; on le fit promener *devant les troupes et par la ville de Sidjilmasah; puis lui et tous ses partisans furent tués et leurs biens confisqués. (Al-Mahdi) resta à Sidjilmasah pendant *Ch p. 108.

1. 27 août 909.

رقّادة * يوم الخميس لاحدى عشر ليلة بقيت من ربيع الآخر سنة سبع وتسعين ومائتين[1]

واظهر المهدى التواضع والخشوع وواصل الجلوس للناس والمخاطبة لهم والتودّد ووعد[2] المواعيد الّتى تسرّهم وولّى جماعة من وجوه كتامة اعمال افريقية وافضل عليهم واحسن اليهم وامرهم * بالتزيّن والتجمّل فى ملابسهم ومراكبهم واخذ اليه الاموال * الّتى جمعها ابو عبد الله وطلب اموال زيادة الله بن[3] الاغلب واموال اصحابه وتقصّى على ما نهب من رقّادة واستخلص من ايدى الناس اموالاً كثيرة واصطنع جماعة من كتامة واثبت الموالى والعبيد من الروم والسودان واقام منهم عسكرًا ونظر فى المظالم وباشر جميع الامور بنفسه واستمال الناس وانحرفوا عن ابى[4] عبد الله ولم يجعل له نظرًا فى شىء من الاشياء فتقدّمه ابو العبّاس اخوه على تسليمه[5] الامور الى المهدىّ وقال له قصدت امرًا جليلًا فلمّا وصلت اليه والى ملتمسك جئت[6] بمن ازالك عنه واخرجك منه ورفضك واضطهدك[7]

* H f. 89. * S p. 36.

1. BCh om. dep.*. — 2. LS ووعدهم. — 3. S ابن. — 4. PB ابو. — 5. P تسليميه. — 6. B خبب P جبت. — 7. P واظدهدك.

quarante jours; étant allé à Ifriqiyah, il arriva à Raqqadah le jeudi dix-neuvième jour de rabi' second de l'an 297[1].

Al-Mahdi manifestait de l'humilité et de la modestie, donnait constamment des audiences aux gens, s'entretenait avec eux, leur témoignait de l'affection, faisait des promesses qui les comblaient de joie, nommait plusieurs nobles de Kétamah gouverneurs des régions de l'Afrique (*Ifriqiyah*), leur accordait ses faveurs et sa bienveillance et ordonnait que leurs habits et leurs montures fussent parés et embellis. Puis il s'empara de l'argent qu'Abou-'Abdallah avait ramassé, réclama les biens de Ziyadet-Allah-ibn-al-Aghlab et de ses partisans et fit rechercher ce qui avait été pillé à Raqqadah; (en somme) il extorqua beaucoup d'argent des mains des gens Il fit du bien à plusieurs Kétamites; il dressa les listes des affranchis et des esclaves grecs et nègres et en forma une armée; il recherchait les abus et s'occupait personnellement de toutes les affaires (d'état); il s'en attira la bienveillance du peuple, qui s'écarta d'Abou-'Abdallah, parce que celui-ci avait complètement négligé toutes les affaires. Son frère Abou-l-'Abbas lui reprocha la transmission de toutes les affaires à al-Madhi et lui dit : « Tu avais aspiré à une grande affaire; et lorsque tu as atteint ton but, tu as fait venir celui qui t'y remplacerait, te retirerait ta place, te rejetterait et te maltraiterait. Mais il faudrait qu'il t'invitât à avoir entre tes mains l'admi-

1. 5 janvier 910.

فكان الواجب ان يدعك وما[1] كنت عليه من تدبير الامور والنظر فيها[2] ويتشاغل هو
بأحوال نفسه ولا يقيمك من الذلّ والعار فى مثل هذا المقام[3]

وعوّل ابو عبد الله على ان يستدرك ما فرط منه فقال للمهدى[4] على سبيل النصيحة
يا مولاى انّنى قد خبرت اخلاق[5] كتامة وقوّمتهم بتقويم واجريتهم على سياسة فبلغت منهم
بذلك[6] ما بلغت * فتوصّلت[7] بهم الى ما احببت[8] والّذى فعلته انت الآن من الاحسان
اليهم فتوليتهم[9] البلدان والاعمال[10] وما امرتهم به[11] من * الزينة والتجمّل[12] * فهو[13] فساد *P f. 13. *S p. 37
لهم[14] لخروجهم عن عبادتهم ولو تركتنى اباشرهم واجريهم[15] على ما دعوتهم كان احرى فى
خبرتك بهم وانفع فيما يحتاجون اليه منهم ومن غيرهم وتكون انت وادعًا[16] فى قصرك
لا يصل احد منهم[17] اليك ولا غيرهم الّا فى الاوقات الّتى ينبغى فانّ ذلك اهيب[18] لك واسدّ
لامرك واقرب لما ترجوه من تمامه وكماله

1. BLSCh بما. — 2. BCh اليها. — 3. Ch العام. — 4. P المهدى. — 5. S add. اهل. — 6. P فتوصل. — 7. Ch ببذلك. — 8. BCh om. dep. *. — 9. BLSCh فوليتهم. — 10. BLSCh الاعمال والبلدان. — 11. P om. — 12. Ch التجمل. — 13. P om. — 14. BLSCh om. — 15. BLSCh om. — 16. BLSCh om. — 17. BLSCh منهم احد. — 18. Ch احب.

nistration et l'inspection des affaires, qu'il s'occupât, lui-même, de ses affaires personnelles et qu'il ne te causât pas une humiliation, une honte, semblables à cet état des choses. »

Alors Abou-'Abdallah prit la résolution de réparer ce qu'il avait laissé échapper, et dit à al-Madhi à titre de bon conseil : « Mon maître! j'ai connu le caractère des Kétamites, dirigé leurs pas vers une certaine tendance et introduit un certain ordre. Grâce à cela j'ai atteint d'eux ce que j'avais désiré, et je suis arrivé à leur égard à ce que j'avais voulu. Quant à la bienveillance que tu leur accordes maintenant, — à savoir tu les nommes gouverneurs des régions et des provinces et leur ordonnes de se parer et de s'embellir, — cela les dépravera à tel point qu'ils sortiront des bornes de l'obéissance. Si tu me laissais m'occuper d'eux et les traiter de la même manière que je les avais appelés (au travail), ce serait plus digne de tes informations à leur égard, ce serait plus digne de ta connaissance d'eux et cela serait plus utile aux besoins, autant pour eux-mêmes que pour les autres. Alors tu pourrais rester dans ton palais; aucun d'eux et nul autre ne viendrait te voir, sinon aux termes fixés. Certes cela te fera respecter, affermira ton pouvoir et te rapprochera de la fin complète et parfaite de ce que tu espères. »

فاستراب المهدى بكلامه وساء به[1] ظنّه وزاد فى انحرافه عنه وخبث ابو العبّاس جماعة من الدعاة ومن وجوه كتامة واوقع فى نفوسهم الشبهة فى المهدى وكاشفه مقدّم الدعاة بالنفاق وقال للمهدى[2] انّا قد شككنا فيك فأتنا[3] بآية ان كنت[4] المهدى كما تزعم لنصدّقك فامتعض[5] من قوله وقتله فاستحكم حينئذ سوء ظنّ ابى[6] عبد الله وتأكدت الوحشة فى نفسه وفى نفس ابى[7] العبّاس اخيه وفى نفوس جماعة من وجوه * كتامة وعوّلوا على اعمال الحيلة على المهدى[8] وواطأهم على ذلك اكثر[9] كتامة فتلطّف المهدى الى ان اخرج اكثرهم[10] الى[11] الاعمال والبلدان وفرّق جمعهم[12] واوعز[13] الى قوم من[14] ثقاته بقتل ابى عبد الله وابى العبّاس فخرجا يومًا يريدان نزهة[15] على عادتهم فقتلا جميعًا يوم اثنين النصف[16] *Ch p. 109.

1. BCh om. — 2. P المهدى. — 3. BLS فاتينا Ch فاتينا. — 4. LS add. انت. — 5. PB فامتغص. — 6. B ابو. — 7. B ابو. — 8. BCh add. ان اخرج اكثرهم. — 9. LS اهل. — 10. S جميعهم. — 11. BCh اكثر. — 12. L جميعهم S اكثرهم. — 13. B واوعن Ch واذعن. — 14. BLSCh om. ces deux mots. — 15. P يتنزه. — 16. BLSCh فى نصف.

Al-Mahdi tomba dans le doute à cause de ces paroles, le traita avec soupçon et s'écarta de lui davantage. Alors Abou-l-'Abbas corrompit plusieurs missionnaires et chefs de Kétamah et inspira dans leurs âmes le doute à l'égard d'al-Mahdi. Puis le chef des missionnaires l'accusa ouvertement d'hypocrisie et dit à al-Mahdi : « Nous t'avons déjà mis en doute. Si tu es al-Mahdi, comme tu le prétends, opère un miracle, afin que nous te reconnaissions pour un vrai (Mahdi). » (Al-Mahdi) se mit en colère à cause de ses paroles et le fit tuer. Alors le soupçon d'Abou-'Abdallah fut confirmé et l'éloignement (d'Al-Mahdi) devint plus fort dans l'âme (d'Abou-'Abdallah), dans l'âme de son frère Abou-l-'Abbas et dans les âmes de plusieurs des notables * Kétamites. Ils résolurent de recourir à la ruse contre al-Mahdi, et la plupart des Kétamites se mirent d'accord avec eux. Mais al-Mahdi les traita si habilement qu'il fit partir la plupart d'entre eux pour d'autres districts et d'autres régions et ainsi fit échouer leur complot. Il ordonna ensuite à quelques-uns de ses compagnons de confiance de tuer Abou-'Abdallah et Abou-l-'Abbas. Un jour que ceux-ci sortirent, voulant, selon leur habitude, faire une promenade, ils furent tués, tous les deux, le lundi quinzième jour d'al-djoumada second de l'an 298[1]. Tous ceux qui leur *Ch p. 109.

1. 7 févr. 912 (c'est le vendredi).

من جمادى الآخر سنة ثمان وتسعين ومائتين وقتل ايضًا جميع القوم الّذين عهدوا[1] * S p. 38.
بالمواطأة لهم فى البلدان الّتى انفذهم اليها فى رقّادة بصنوف من القتل

وتخوّف بنو الاغلب ونساءهم[2] الّذين تأخّروا بافريقية عن المسير مع زيادة الله أن يغدر بهم المهدى كما غدر بأبى عبد الله واخيه وحذروا على نفوسهم

وكان سائرهم فى القصر القديم فوقع يومًا بين بعض السوقة وبين احد[3] الكتاميّين [منازعة فقاموا عليهم[4]] * واخرجوهم من القصر القديم واغلقوا ابوابه وقتلوا جماعة فيه * B f. 89v.
واظهروا الخلاف فاحاط بالقصر القديم جماعة من كتامة وحاربهم بنو الاغلب وقتلوا منهم عددًا كثيرًا وانفذ المهدى ففرّق[5] كتامة عنهم واظهر الانكار عليهم فانصرفوا وقبض المهدى بعد مدة على جماعة من وجوه * بنى الاغلب وقتلهم صبرًا وقبض بعد مدّة اخرى على * P f. 13v
قوم آخرين[7] منهم فقتل بعضهم وحبس باقيهم ولم يزالوا فى الحبس الى ايّام المنصور فأطلقهم

وجرا[8] ايضًا بين بعض الكتاميّين وبعض اهل القيروان منازعة برقّادة فقاموا على من

1. P om. — 2. P وانساهم. — 3. BLSCh بعض. — 4. Conjectura; cf. infra. — 5. S add. اهل. — 6. PBCh ضرا. — 7. S om. — 8. Ch وجرى.

avaient promis leur concours dans les pays où il les avait envoyés, furent tués à Raqqadah d'une façon ou d'une autre.

Alors les Aghlabites et leurs femmes qui s'étaient attardés à Ifriqiyah et n'étaient pas allés avec Ziyadet-Allah, eurent peur qu'al-Mahdi ne les trompât, comme il avait trompé Abou-Abdallah et son frère, et ils craignirent pour leur vie.

Un jour que tous se trouvaient dans le palais ancien, il survint entre un certain homme du peuple et l'un des Kétamites [une querelle. (Les Aghlabites) se révoltèrent contre eux (les Kétamites)], les forcèrent de sortir du palais ancien, en fermèrent les portes, en massacrèrent un grand nombre et se mirent ouvertement en état de révolte. Une foule des Kétamites cerna alors le palais ancien. Les Aghlabites les combattirent et en massacrèrent un grand nombre. Puis al-Mahdi envoya (des troupes) et dispersa les Kétamites, ayant l'air de les désapprouver; et (les Kétamites) partirent. Quelque temps après, al-Mahdi, après s'être emparé de plusieurs notables des Aghlabites, les fit attacher et les massacra. Plus tard encore il s'empara d'autres Aghlabites et, après en avoir tué quelques-uns, mit le reste en prison; et ils ne recouvrèrent pas la liberté jusqu'au temps d'al-Mançour qui les relâcha.

Il survint également à Raqqadah une rixe entre quelques Kétamites et quelques habitants de Kaïrouwan. Ceux-ci se jetèrent sur les Kétamites qui

كان داخلها من الكتاميّين فقتلوا منهم[1] فى ساعة واحدة زهاء سبعمائة رجل وكان الذى
فعل ذلك الرعاع[2] ومن لا يوجد ولا يعرف[3] اذا طلب فأمسك عنهم حينا[4] * وصادر جماعة * S p. 39
منهم وقتل آخرين وثار[5] عليه[6] من بلد كتامة عبد الله الماوطانى مع بقيّة المنافقين من
كتامة[7] عليه وزعموا انّه المهدى ونحلوه[8] النبوّة وذكروا انّ الوحى يأتيه وانّ الكتب تنزل
عليه من الله تعالى[9] ونصب له دعاة ابى عبد الله وقال ابو[10] عبد الله حتى لم يمت
واباح الزنا والمحارم[11] وانضوا[12] اليه عامّة[13] من بلد كتامة وزحف بهم[14] الى ميلة فأخذها[15]
وسيّر المهدى ابنه القائم بأمر الله * فى اوّل شهر رمضان سنة تسع وتسعين ومائتين[16]
فقتلهم ومزّقهم واخذ الماوطانى وقدم به على ابيه أسيرًا * فى شهر ربيع الاوّل سنة ثلثمائة[17]
فقتله وقتل جماعة أسرهم معه من اهل بيته وخاصّته[18]

1. BCh om. — 2. Codd. et Ch الرعراع, sed cf. infra. — 3. Ch يغرق. — 4. Conjectura : Codd. et Ch حينا. — 5. S وثار. — 6. BLSCh om. — 7. BCh om. من كتامة. — 8. Ch وتحلوه. — 9. P نعلى. — 10. P ابا B ابى. — 11. Ch والمحارم. — 12. LS وانضموا Ch وانضوى. — 13. LS جماعة. — 14. Codd. et Ch به. — 15. BLSCh واخذها. — 16. BCh om. dep. *. — 17. BCh om. dep. *. — 18. BCh خاصة.

s'y trouvaient, et massacrèrent pendant une heure environ 700 hommes. Ce fut la lie du peuple qui fit cela; et on ne pouvait les trouver ni les connaître, lorsqu'on les poursuivait. Pendant un certain temps al-Mahdi ne put les atteindre, mais ensuite il confisqua les biens de quelques-uns et tua les autres. Alors 'Abdallah-al-Mawathani, du pays des Kétamah, avec le reste des Kétamites, qui s'étaient révoltés contre lui, se souleva (également). Ils prétendaient qu'(al-Mawathani) était al-Mahdi, lui attribuaient le don de prophétie et racontaient qu'il avait eu des révélations et que les livres sacrés lui étaient confiés par Dieu le Très-Haut. Il attira dans son parti les missionnaires d'Abou-'Abdallah et dit : « Abou-'Abdallah est vivant; il n'est pas mort; il a déclaré permis l'adultère et tout ce qui était défendu. » Alors la populace du pays de Kétamah se joignit à lui, et il marcha avec eux vers Maylah et s'en empara.

Al-Mahdi envoya son fils al-Qaïm-biamrillah le premier du mois de ramadhan de l'an 299[1]; celui-ci les combattit et, après les avoir dispersés, s'empara d'al-Mawathani qu'il amena comme prisonnier auprès de son père au mois de rabi' premier de l'an 300[2]. (Al-Mahdi) le fit tuer; et il fit tuer (également) tous les prisonniers, de ses parents, qui avaient été capturés avec lui, ainsi que les notables.

1. 21 avril 912. — 2. 16 oct.-14 nov. 912.

وخالف عليه اهل طرابلس المغرب[1] فسيّر اليهم القائم ايضًا وفتحها عنوة[2] فى رجب سنة ثلثمائة وقتل الّذين عقدوا الخلاف بها من روسائها واستصفا[3] اموالهم وعفا[4] عن عامّة اهلها وانفذ المهدى احد قوّاده يقال اه حباسة[5] فى جيش كبير[6] فافتتح[7] برقة وانهزمت من بين يديه الجيوش الّتى كانت للمقتدر وسار حباسة * الى الاسكندرية فملكها وملك الفيوم * Chp. 110.
وانفذ المهدى ابنه القائم الى المغرب فى جيش آخر مدد[8] لحباسة وساروا الى ان بلغوا الجيزة وعادوا الى المغرب فى سنة اثنين وثلثمائة * وعاود[9] القائم الى مصر دفعة ثانية اوّل * S p. 40.
يوم فى ذى القعدة[10] سنة ستّ وثلثمائة[11] * وملك الاسكندريّة ايضًا واكثر اعمال[12] الصعيد * واقام الى آخر سنة سبع وثلثمائة[13] ثمّ رجع الى المغرب
وقد تقدّم شرح جمل الاخبار الّتى جرت له فى اعمال مصر * فى مسيره اليها فى * P f. 14.

1. BCh الغرب. — 2. S عنوت. — 3. S واستصفى. — 4. LSCh وعفى. — 5. B خباسة. — 6. S. كثير. — 7. S ففتح. — 8. Ch مددا. — 9. S وعاد. — 10. S ذالقعدة. — 11. BCh om. dep. *. — 12. P عمل. — 13. BCh om. dep. *.

Les habitants de Tripoli (*Tarablous*) Occidental (d'*al-Maghrib*) se soulevèrent ensuite contre lui. (Al-Mahdi) envoya également contre eux al-Qaïm qui prit la ville d'assaut, au mois de redjeb de l'an 300[1], fit massacrer les chefs, qui s'y étaient entendus pour faire une révolte, confisqua leurs biens et pardonna au peuple de la ville.

Alors al-Mahdi envoya un de ses chefs, nommé Houbasah, qui avait de nombreuses troupes; celui-ci s'empara de Barqah, et les troupes d'al-Mouqtadir prirent la fuite devant lui. Puis Houbasah marcha * vers Alexandrie, et s'en empara ainsi que d'al-Fayoum. Al-Mahdi envoya son fils al-Qaïm, qui avait d'autres troupes, dans le Maghrib pour prêter secours à Houbasah; ceux-ci se mirent en route, atteignirent al-Djizah et retournèrent au Maghrib en l'an 302[2]. Al-Qaïm retourna ensuite en Égypte pour la seconde fois, le premier du mois de dzoulqa'dah de l'an 306[3]. Il s'empara de nouveau d'Alexandrie et de la plupart des régions d'a'-Ça'ïd, où il séjourna jusqu'à la fin de l'an 307[4]; ensuite il revint au Maghrib. * Chp. 110.

D'une façon générale le récit des aventures qui avaient eu lieu dans les régions d'Égypte pendant ses première et seconde campagnes a été raconté

1. 11 févr.-12 mars 913. — 2. 27 juillet 914-16 juillet 915. — 3. 5 avril 919. — 4. 3 juin-22 mai 920.

الدفعة الاولى[1] والثانية فى الجزء الّذى قبل هذا وذلك فى ايام خلافة المقتدر ولهذا انا مستغنى عن اعادتها

وبنى[2] مدينة المهديّة بالغرب[3] وسمّاها المهديّة مشتقّة من اسمه وانتقل اليها فى شوّال سنة ثمان وثلثمائة وخالف عليه جماعة بالغرب[4] منهم اهل برقة فجرّد اليهم قائدا[5] من قوّاده يعرف بغنا[6] ففتحها واتاه بأكثر اهلها الّذين عقدوا الخلاف فقتلهم

وخالف عليه ايضًا[7] اهل سقلية وروّسوا عليهم احمد بن مرهف[8] فسيّر اليهم بغنا ايضا فقتل رجاله واسره وحمله الى المهدى فقتله وخالف عليه اهل تاهرت فبعث اليهم[9] بغنا ايضًا ففتحها وقتل اماثل[10] الّذين خالفوا عليه

ومات المهدى ليلة الثلاثاء * النصف من ربيع الاوّل[11] سنة اثنين وعشرين وثلثمائة * B f. 90.

1. P الاولا. — 2. B وبنا. — 3. BLS Ch بالمغرب مدينة. — 4. BLSCh بالمغرب. — 5. BSCh قايد. — 6. Nomen corruptum esse videtur. — 7. B om. — 8. Ch قرهب Ibn al-Athir, VIII, 53 قرهب. — 9. BCh om. — 10. S add. اهلها. — 11. B الاولى.

plus haut, à savoir dans l'histoire du califat d'al-Mouqtadir. A cause de cela je n'ai pas besoin de le répéter.

(Al-Mahdi) avait fait bâtir dans le Maghrib la ville d'al-Mahdiyyah et la nomma al-Mahdiyyah d'après son nom; il s'y transporta au mois de chewwal de l'an 308[1]. Ensuite un grand nombre de Maghrébins, par exemple les habitants de Barqah, se soulevèrent contre lui. Il envoya contre eux un de ses généraux nommé Ghana (Fana?); il s'empara de la ville et on lui amena la plupart de ses habitants qui s'étaient entendus pour se révolter; (al-Mahdi) les fit tuer.

Puis[2] le peuple de la Sicile se souleva aussi contre (al-Mahdi), et ils mirent à leur tête Ahmed-ibn-Mourhaf[3]. (Al-Mahdi) envoya contre eux de nouveau Ghana (Fana?)[4]. Celui-ci, ayant combattu ses troupes, le fit prisonnier et l'amena auprès d'al-Mahdi, qui le fit tuer. Puis se soulevèrent contre lui les habitants de Tahourt[5]. (Al-Mahdi) envoya aussi contre eux Ghana (Fana?) qui s'empara de la ville et tua les principaux personnages qui s'étaient révoltés contre lui.

Al-Mahdi mourut la nuit du mardi quinzième jour de rabi' premier de

1. 13 févr.-13 mars 921. — 2. Ici commence la traduction italienne par *Amari*, I, 325. — 3. Amari corrige cette lecture en *Qourhoub* au lieu de *Mouhif*. — 4. Chez Amari B. g. na. Il croit possible de voir ici le nom mutilé d'Abou-Djoufar, qui se souleva contre Ibn-Qourhoub. — 5. Ici finit la traduction d'Amari.

وعمره[1] إثنان وستّين[2] سنة وكانت خلافته خمسة وعشرين سنة وثلاثة اشهر وستّ[3] ايّام[4] وسترت وفاته الى يوم الثلاثاء لخمس بقين من جمادى[5] الاوّل من السنة[6]

وجلس فى الخلافة بعده ابنه ووليّ عهده ابو القسم * محمّد القائم بأمر الله واظهر الحزن عليه ايّام حياته ولم يركب ولا يخرج[7] من باب قصره[8] * S p. 41.

وثار عليه ثائر من كتّاب العراق يعرف بابن طالوث[9] وانتهى الى وريش وقصد ناحية طرابلس وزعم البربر انّه ابن المهدى فاتّبعه خلق عظيم[10] منهم وزحف بهم الى مدينة طرابلس ليأخذها فقاتل[11] اهلها فهزموه[12] وقتلوا جماعة من اصحابه ورأى البربر انحلال امره فقتلوه واتوا براسه الى القائم

والتمس معزّ الدولة من ناصر الدولة ان يحمل اليه من المال عن البلدان الّتى فى يده مثل ما كان يحمله الى من تقدّمه من الامراء ببغداد فامتنع ناصر الدولة ان يحمل اليه من المال شيئاً[13] وعوّل معزّ الدولة على المسير الى الموصل لحربه وسار[14] ناصر الدولة الى

1. Ch وعمر. — 2. BCh اثنين وستين S اثنين وستون. — 3. S وستة. — 4. BCh om. — 5. S جماذى. — 6. LS المذكورة. — 7. BCh خرج. — 8. LS القصر. — 9. S طالوت. — 10. S كثير. — 11. P فقاتلها. — 12. P فاهزموه. — 13. P من ذلك. — 14. Ch وصار.

l'an 322 [1], âgé de soixante-deux ans, après avoir régné vingt-cinq ans, trois mois et six jours. Sa mort fut cachée jusqu'au mardi 25 de djoumadah premier de la même année [2].

Après lui monta sur le trône du califat son fils et héritier Abou-l-Qasim-Mohammed-al-Qaïm-biamrillah. Il porta le deuil à cause de lui pendant toute sa vie, ne monta pas à cheval, et ne sortit pas des portes de son palais.

Puis, un des fonctionnaires d''Iraq nommé Ibn-Thalous se révolta contre lui; il atteignit Warich et marcha dans la province de Tripoli. Les Berbères prétendaient qu'il était Ibn-al-Mahdi, et un grand nombre d'entre eux le suivirent. Il marcha avec eux vers la ville de Tripoli pour s'en emparer; puis il combattit ses habitants, qui le mirent en fuite et massacrèrent un grand nombre de ses partisans. Les Berbères, ayant vu que sa situation n'était pas assurée, le tuèrent et apportèrent sa tête à al-Qaïm.

Mouizz-ad-Daoulah demanda à Nacir-ad-Daoulah qu'il lui payât, pour des régions qui lui appartenaient, autant d'argent qu'il avait payé aux émirs de Bagdad, qui en étaient maîtres avant lui. Mais Nacir-ad-Daoulah refusa de lui verser en argent quoi que ce soit. Alors Mouizz-ad-Daoulah résolut de marcher contre Mossoul pour le combattre. Nacir-ad-Daoulah marcha (éga-

1. 5 mars 934. — 2. 13 mai 934.

بغداد وانضاف[1] الاتراك اليه وانتشب[2] الحرب[3] بينه وبين معز الدولة وانهزم ناصر الدولة
* P I. 18. الى عكبرا[4] وراسل[5] معزّ الدولة * يلتمس منه الصلح من [غير][6] ان توافق[7] الاتراك على
* Chp. 111. ذلك فأجابه معزّ الدوله اليه وتمّ الصلح فى المحرّم سنة خمس[8] وثلثين وثلثمائة * ولما
* S p. 42. عرف الاتراك ما استقرّ بينهما من الصلح ومساترة[9] ناصر الدولة إيّاهم * وطيه[10] إياد
عنهم عزموا على الوثب[11] بناصر الدولة فهرب الى الموصل وتجمّع[12] الاتراك وومّروا[13] عليهم
تكين الشيرزادى[14] وساروا الى الموصل يطلبون ناصر الدولة فانهزم الى الزاب[15] وكتب
الى معزّ الدولة يبذل[16] له الطاعة وحمل المال اليه وسئله[17] ان ينجده فأنفذ[18] اليه معزّ
الدولة جيشًا والتقا[19] تكين الشيرزادى[20] وناصر الدولة فانهزم تكين واسر وجود اصحابه
وقتل خلق كثير[21] من رجاله ولحقوا[22] بنو نمير واسروه واتوا به الى ناصر الدولة فسمله[23]

1. BLSCh وانضافت. — 2. BS وانتشت L وانتشبت. — 3. LS الحروب. — 4. BLSCh عكبر. — 5. Codd. et Ch وارسل, sed cf. *Miskawaih*, II, 94. — 6. Conjectura — 7. L يوافق. — 8. S خمسة. — 9. BP ومساترت. — 10. Ch وطية. — 11. BLSCh الونوب. — 12. Ch وجمع. — 13. P ووعرو B ودعروا LS وامروا Ch وقروا. — 14. PBCh الشيرازى LS السيرازى, sed cf. *Miskawaih*, II, 109. — 15. LSCh الراب. — 16. B يبدل. — 17. BLSCh وسالد. — 18. B فانفذ. — 19. LSCh والتقى. — 20. PBCh الشيرازى S السيرازى. — 21. BLSCh خلقا كنيرا. — 22. S ولحقه. — 23. PBS فشمله.

lement) vers Bagdad. Les Turcs se rangèrent de son côté. Puis la guerre éclata entre lui et Mouizz-ad-Daoulah, et Nacir-ad-Daoulah se mit en fuite à 'Okbara. (Nacir-ad-Daoulah) entra en correspondance avec Mouizz-ad-Daoulah, en lui demandant la paix, sans s'être entendu sur cette question avec les Turcs. Mouizz-ad-Daoulah agréa ses offres, et la paix eut lieu au mois
* Chp. 111. d'al-mouharrem de l'an 335[1]. * Lorsque les Turcs eurent appris que la paix avait été établie entre eux et que Nacir-ad-Daoulah leur avait caché cela et en avait fait mystère, ils se décidèrent à attaquer Nacir-ad-Daoulah. Alors celui-ci s'enfuit à Mossoul. Les Turcs se réunirent et, après avoir investi Tékin-ach-Chirzadi du pouvoir d'émir, allèrent à Mossoul à la recherche de Nacir-ad-Daoulah. Celui-ci s'enfuit à az-Zab, et écrivit à Mouizz-ad-Daoulah en lui promettant la soumission et le payement de l'argent et en lui demandant de le secourir. Mouizz-ad-Daoulah lui envoya des troupes. Tékin-ach-Chirzadi et Nacir-ad-Daoulah se rencontrèrent (dans une bataille) : Tékin prit la fuite; plusieurs notables de ses partisans furent capturés et un grand nombre de ses soldats furent massacrés. Puis les Benou-Noumeïr, après l'avoir atteint, le firent prisonnier et l'amenèrent auprès de Nacir-ad-Daoulah, qui lui fit crever les yeux.

1. 2 août-31 août 946.

ومات الاخشيد[1] محمد بن طغج[2] صاحب مصر بدمشق يوم الثلثاء لثمان بقين من[3] ذى الحجة سنة اربع[4] وثلثين وثلثمائة وسار سيف الدولة الى دمشق وملكها فى صفر سنة خمس[5] وثلاثين وثلثمائة وسار الى الرملة ودخلها واقفه[6] غلمان الاخشيد بالاردنّ وهزموه الى حلب

وكان على بعض اعمال صعيد مصر الاعلى[7] والى يسمّى غلبون واظهر الخلاف بعد موت الاخشيد وسار اليه جيش من مصر فكسره وقوى امره وعاد الى الفسطاط من الجانب الشرقىّ * يوم الثلثاء لثمان بقين من ذى الحجّة سنة خمس وثلثين وثلثمائة[8] ووقع بينه وبين الاخشيديّة وقعة عظيمة بطرا وقتل فيها جماعة من الاخشيدية وانهزم[9] باقوهم[10] * الى موضع يعرف بمنا جعفر ودخل غلبون الى الفسطاط صبيحة[11] يوم الاربعاء لسبع بقين منه[12] ونزل دار الامارة وأقام فيها نحو أربع ساعات فاتّفق ان وصل فى ذلك اليوم * غلام من الاخشيدية يقال له مرتاح السراى[13] فى عدة من الغلمان الاخشيدية فلقى من * S p. 43.

1. P الاخشيذ et infra. — 2. PBLS طعج et infra. — 3. BSCh فى. — 4. S اربعة. — 5. S خمسة. — 6. BCh ووافقه. — 7. B الاعلا. — 8. B om. dep. *. — 9. P ونهزم. — 10. LS باقيهم. — 11. BLSCh om. — 12. BLSCh om. ces trois mots. — 13. Ch الشراى.

Al-Ikhchid-Mohammed-ibn-Thoughdj, maître de l'Egypte, mourut à Damas le mardi vingt et unième jour de zou-l-hidjah de l'an 334 [1]. Seïf-ad-Daoulah marcha contre Damas et s'en empara au mois de çafar de l'an 335 [2]. Puis il marcha vers Ramlah et y entra. Les serviteurs d'al-Ikhchid le combattirent sur le Jourdain et le mirent en fuite à Alep.

Il se trouva sur une des provinces de Ça'id, de la Haute-Égypte, un gouverneur, qui s'appelait Galboun. Il se révolta après la mort d'al-Ikhchid. Les troupes d'Égypte marchèrent contre lui ; mais il les défit, et sa position devint plus forte. Puis il retourna vers Fosthath du côté de l'orient le mardi vingt et unième jour de zou-l-hidjah de l'an 335 [3]. Une grande bataille eut lieu entre lui et les Ikhchidites près de Thoura [4]. Un grand nombre d'Ikhchidites y fut massacré, et le reste fut mis en fuite dans un endroit nommé Mouna-Dja'far. Galboun entra à Fosthath au matin du mercredi vingt-deuxième jour du même mois [5], descendit au palais d'émir et y resta près de quatre heures. Il arriva qu'en ce même jour vint un des serviteurs des Ikhchidites, qui s'appelait Mourtah-as-Saray, ayant un certain nombre de serviteurs d'Ikhchi-

1. 24 juillet 946 (vendredi). — 2. 1er-29 sept. 946. — 3. 13 juillet 947. — 4. V. *Jacut*, III, 520 (un hameau près de Fosthath). — 5. 14 juillet 947.

كان انهزم من مصر من الجند فردّهم واجتمعوا ٭ جميعًا ورجعوا الى غلبون[1] فخرج الى • B f. 90v.
بستان الامير حيث القاهرة الآن فى عدّة يسيرة وواقعه الاخشيدية فانهزم وخرج هاربًا وكان
أصحابه عند دخولهم مصر قد تفرّقوا فى البلد للنّهب فقتل العوام بعد ٭ هزيمته عددًا[2] • P f. 15.
متوافرًا[3] منهم وسارت الجيوش فى طلبه والتقوا وتحاربوا وقتل غلبون فى جملة من قتل وأسر
عددًا من أصحابه وحمل رأسه الى فسطاط مصر وطيف بها[4] البلد ٭ فى ذى الحجّة من
السنة[5] مع من أسر

ودخل كافور الخادم الاخشيدى[6] الى مصر قادمًا من دمشق فأجلس[7] أبا[8] القسم
اونوجور ابن[9] مولاه فى الامارة وكان كافور الغالب على الامور والمدبّر لها

وظهر فى السماء كوكب مذنّب طوله نحو الذرامين[10] ليلة الجمعة لسبع خلون من
صفر سنة ستّ وثلثين وثلثمائة وخفى بعد عشرة أيّام من ظهوره

1. B غليون. — 2. Ch عدد. — 3. BCh متوفرا. — 4. S بد. — 5. BLSCh om. dep. ٭. — 6. P الاخشيذى. — 7. L فاجبس. — 8. PB ابو. — 9. P اونوحورين BLSCh om. — 10. B ذراعين S الدراعين.

dites. Il rencontra les soldats qui s'étaient enfuis de l'Égypte, et les fit revenir. Ils se réunirent tous et marchèrent de nouveau contre Galboun. Celui-ci étant sorti dans le jardin d'émir, où se trouve maintenant le Caire, avec une suite peu nombreuse, les Ikhchidites l'assaillirent; il fut mis en déroute et prit la fuite. Ses compagnons, entrés à Miçr, se dispersèrent dans la ville pour le pillage, mais la populace en massacra après sa fuite un très grand nombre. Puis les troupes se mirent en marche à sa poursuite. Ils se rencontrèrent et se battirent. Galboun ayant été au nombre des tués, un grand nombre de ses partisans furent faits prisonniers. Sa tête fut envoyée à Fosthath de Miçr et portée par la ville avec les prisonniers au mois de zou-l-hidjah de la même année[1].

Venant de Damas, Kafour-al-Ikhchidi l'eunuque entra en Égypte et fit émir Abou-l-Qasim-Ounoudjour, fils de son maître; et Kafour prit la direction des affaires.

Dans la nuit[2] du vendredi septième jour de çafar de l'an 336[3] parut dans le ciel une comète longue de deux coudées environ et elle disparut dix jours après son apparition.

1. 23 juin-22 juillet 947. — 2. Ici commence la traduction russe par *Vasiliev*, II (2), 65-66. — 3. 28 août 947.

* ومات الصيمرى[1] كاتب معزّ الدولة فاستكتب الحسن[2] بن محمّد المهلّبىّ[3] واقامه فى تدبير[4] الاعمال والاموال مقام الوزير من غير تسمية[5] بوزارة[6] *S p. 44.

ونزل سيف الدولة[7] على حصن * برزويه وحاصره فى سنة ستّ[8] وثلاثين وثلثمائة *Ch p. 112.
وفيه يومئذ ابو تغلب[9] الكردى[10] ونزل لاون بن[11] بردس الدمستق الفقاس[12] على[13] الحدث وحاصره[14] ووفا[15] نفير[16] الحدث الى سيف الدولة يستعينون به فأقسم أنّه لا رحل عن حصن برزويه او يفتحه وفتح لاون حصن الحدث بالامان[17] وأخرب سوره

وفتح سيف لدولة حصن برزويه فى سنة سبع وثلاثين وثلثمائة وسار الى ميافارقين[18] واستخلف بحلب محمّد بن ناصر الدولة ونزل لاون على بوقا[19] وخرج محمّد بن ناصر الدولة للقائه من حلب[20] فأوقع لاون لمحمّد[21] ولجماعة[22] من اصحابه وقتل منهم زهاء اربع مائة رجل واسر خلقاً كثيراً وذلك فى سنة ثمان وثلاثين وثلثمائة

1. P الصمرى L الصحوى. — 2. L الحسين. — 3. PS المهانى. — 4. P دبير. — 5. S تسميتد. — 6. BCh om. dep. *. — 7. C add ابن حمدان. — 8. B ثعاب. — 9. C om. dep. *. — 10. S ستذ. — 11. BSCh om. بن. — 12. BCLSCh الدومستيقس الفوقاس. — 13. C add. حصن. — 14. B om. — 15. CCh ووافى. — 16. PBS نقين L نفين. — 17. B بامان. — 18. P مفارقين. — 19. PBLSCh يوفا C حصن بوقا. Cf. *Yāqūt*, I, 762,6. — 20. BCh om. — 21. P محمد L بمحمد. — 22. PL وبجماعة.

Après la mort d'as-Çaïmari, secrétaire de Mouizz-ad-Daoulah, celui-ci le remplaça par al-Hasan-ibn-Mohammed-al-Mouhallabi qu'il chargea de l'administration des provinces et des finances, et qui fit fonction de vizir sans en avoir le titre.

En 336[1] Seïf-ad-Daoulah, ayant fait halte près de la forteresse * de Barzouyah, l'assiégea. De ce temps-là Abou-Taghlib le kurde s'y trouva. Léon, fils de Bardas Phocas le *domesticos*, campé devant al-Hadath, l'assiégea. Alors une troupe de gens d'al-Hadath arriva près de Seïf-ad-Daoulah pour lui demander secours. Celui-ci jura qu'il ne quitterait pas la forteresse d'al-Barzouyah, jusqu'à ce qu'il s'en fût emparé. Léon fit capituler la forteresse d'al-Hadath et en démolit les murailles. *Ch p. 112.

En 337[2] Seïf-ad-Daoulah s'empara de la forteresse de Barzouyah et marcha vers Meyafariqin, après avoir nommé comme son remplaçant à Alep Mohammed-ibn-Nacir-ad-Daoulah. Léon assiégea Bouqa, et Mohammed-ibn-Nacir-ad-Daoulah sortit d'Alep à sa rencontre. Léon, ayant combattu Mohammed et une foule de ses compagnons, tua quatre cents hommes environ et en captura un grand nombre. Ceci eut lieu en l'an 338[3].

1. 23 juillet 947-10 juillet 948. — 2. 11 juillet 948-30 juin 949. — 3. 1er juillet 949-19 juin 950.

وفى شهر ربيع الاوّل من هذه السنة فتح الروم مدينة قليقلا[1] وملكوها وهدموا سورها
واعطوا اهلها الامان[2] وانصرفوا عنها

وتأهّب سيف الدولة للغزو الى بلد الروم واستعدّ استعدادا كثيرًا وجمع جموعا عظيمة
ودخل الى بلد الروم يوم الاحد النصف من شهر[3] ربيع الاوّل سنة تسع[4] وثلثين وثلثمائة
واوغل[5] فيه وبلغ الى وراء خرشنة[6] بمرحلتين وفتح حصون[7] الروم وسبى عددا * كثيرا منهم * P f. 157.
فلمّا اراد * الخروج اخذ الروم عليه الدروب والدرب الّذى اراد يخرج منه وهو المعروف * S p. 45.
بمقطع الانفار[8] المسمّى[9] بدرب الكنكرون[10] بناحية الحدث فأوقعوابه وهلك[11] جميع من كان
معه من المسلمين اسرًا وقتلًا وارتجع الروم السبى الّذى كان المسلمون غنموه واخذوا سواده
وكراعه[12] وأمواله وغنموا غنيمة عظيمة وأفلت سيف الدولة فى نفر يسير منهزمًا[13] وذلك فى

1. BLS كيليكيا Ch كيليكيه. — 2. P امان. — 3. BCh om. — 4. BS تسعة. — 5. PBS واوغل. — 6. PB خرشتة LS خرخشنة. — 7. S حصن. — 8. C الاظفار. — 9. B المسما. — 10. Ch الكيكرون. — 11. BLSCh ومات. — 12. S كراغه. — 13. BLSCh om.

Au mois de rabi' Ier de cette année[1] les Grecs prirent la ville de Qaliqala, la soumirent, en démolirent les murailles, donnèrent quartier à ses habitants et partirent.

Seïf-ad-Daoulah se prépara pour faire une incursion dans le pays des Grecs; il s'équipa avec soin, rassembla des troupes nombreuses; puis il entra dans le pays des Grecs le dimanche quinzième jour du mois de rabi' Ier de l'an 339[2], pénétra très loin et arriva à deux journées de marche au delà de Kharchanah. Il s'empara de quelques forteresses des Grecs et en fit prisonniers un grand nombre. Lorsqu'il voulut sortir (du pays des Grecs), ceux-ci lui barrèrent les voies de montagne et (parmi celles-ci) le défilé par où il voulait sortir, qui fut connu sous le nom de « lieu du carnage des hommes » et qui s'appelait aussi Darb-al-Kenkeroun, dans la région d'al-Hadath. (Les Grecs) le mirent en déroute, et tous les musulmans qui étaient avec lui périrent, prisonniers ou massacrés. Les Grecs délivrèrent les prisonniers dont les musulmans s'étaient emparés, prirent leurs bagages, leurs chevaux, leurs biens et firent un riche butin. Seïf-ad-Daoulah se sauva au plus vite avec une petite troupe. Cela se passa au mois de djoumada

1. 29 août-27 sept. 949. — 2. 1er sept. 950.

جمادى الآخر[1] سنة تسع[2] وثلثين وثلثمائة وسمّى[3] الثغريّون هذه الغزاة غزاة المصيبة[4]

وفى هذه السنة توجّه ملك النوبة الى الواحات من اعمال مصر وقتل وسبى[5] واحرق وافسد أشياء كثيرة

وفى ذى الحجة[6] منها[7] ردّ الى مكّة الحجر الاسود الّذى كان فى ركن البيت[8] الحرام[9] بمكّة وكان اخذه سليمن بن الحسن[10] الجنّابىّ[11] عند دخوله الى[12] مكّه ونهبه * لها وذلك فى ذى الحجّة[13] سنة سبعة عشر[14] وثلثمائة واعيد الى مكانه مكسور نصفين * Chp.113

* ومات خرسطوذلا[15] بن بهرام بطريرك بيت المقدس وله فى الرياسة اربع عشر[16] سنة وصير بعده اغاثون وذلك فى السنة الخامسة من خلافة المطيع واقام ايضًا فى الرياسة اربعة

1. Ch الاخرى. — 2. S تسعة. — 3. B وسما. — 4. Ch المصيصة. — 5. B وسبا. — 6. S ذلحجة. — 7. BLSCh من هذه السنة. — 8. BCh بيت. — 9. BSCh الحرم. — 10. S حسن. — 11. PB الجنانى S الجنناى (Cf. *Miskawaih*, index 130). — 12. L om. dep. وكان. — 13. S ذلحجة. — 14. BCh سبع عشرة. — 15. L خريسطوذياس S خريسطوذولا. — 16. S عشرة.

second de l'an 339[1]. Les habitants de la région frontière (musulmane) appelèrent cette campagne « la campagne du malheur »[2].

En cette même année[3] le roi des Nubiens alla dans les oasis[4] des régions d'Égypte; il tua, fit des prisonniers, brûla et causa un dommage énorme.

Au mois de zou-l-hidjah de la même année[5], la pierre noire qui se trouvait dans un angle du temple de la Mecque fut ramenée à la Mecque. Ce fut Souleïman-ibn-al-Hasan-al-Djannabhi, qui l'avait prise à son entrée à la Mecque et la lui avait ravie. * Ce fait eut lieu au mois de zou-l-hidjah de l'an 317[6]. (La pierre) fut ramenée à sa place, brisée en deux. * Chp.113.

Christodoule-ibn-Bahram[7], patriarche de Jérusalem, mourut, après avoir siégé pendant quatorze ans[8], et Agathon lui succéda. Ce fait eut lieu la cinquième année du califat d'al-Mouthi'[9]. Après avoir siégé à son tour pendant quatorze ans, (Agathon) mourut[10]. En la septième année de son

3. 15 nov.-13 déc. 950. — 2. Ici finit la traduction de *Vasiliev*. — 3. 339 = 20 juin 950-8 juin 951. — 4. الواحات. V. *Jacut*, I, 398_2; III, 157_{11}; $_{14\text{-}15}$. En Égypte à l'époque byzantine il y eut une ville Ὄασις ἡ μεγάλη. V. par exemple M. *Gelzer*, Studien zur byzantinischen Verwaltung Aegyptens. Leipzig, 1909, 3; 13. Il y eut aussi Ὄασις. — 5. 11 mai-8 juin 951. — 6. 5 janv.-2 févr. 930. — 7. Ici commence la traduction russe par *Mednikov*, I, 335; chez lui « Ibn-Mihram ». — 8. Le nom et les années du patriarcat de Christodoule varient. Au lieu de Christodoule on lit Christophore ou Christodore. — 9. En 951. — 10. Agathon de Jérusalem siégea en 969-983.

عشر[1] سنة ومات وفى سبع سنين من خلافته صير اغابيوس بطريك على انطاكيه واقام سبع سنين ومات[2]

* وحدث بمصر واعمالها[3] زلزلة عظيمة[4] فى الليلة الّتى صباحها يوم[5] الاثنين لعشر * B f. 91.
خلون من شهر[6] ربيع الآخر سنة اربعين وثلثمائة وتساقطت منها عدّة دور ومات منها
خلق[7] * من الناس وانفجرت عيون ماء فى غير موضع وانشقّت منها منارة الاسكندرية * S p. 36

ومات المنصور بالله امير المؤمنين صاحب المغرب يوم الجمعة سلخ شوّال سنة احد[8] واربعين وثلثمائة وعمره تسعة وثلاثون[9] سنة وكانت خلافته سبع سنين وستّ[10] عشر يوماً[11] وسترت وفاته شهراً وسبعة[12] أيّام وجلس فى الخلافة بعده ابنه ابو تميم معدّ[13] ولقّب المعزّ لدين الله وسيّر جوهر صاحبه الى افكان ففتحها * فى سنة سبع واربعين وثلثمائة[14] وقتل اميرها كعلى
بن احمد بن الفتح وكان قد سمّى بامير المؤمنين * ولقّب نفسه الشاكر للّه وضرب ذلك * P. f. 16.

1. S اربع عشرة. — 2. BCh om. dep. *. — 3. BCh om. — 4. BSCh om. — 5. BSCh om. — 6. BSCh om. — 7. S add. كثير. — 8. LSCh احدى. — 9. S وثلثين. — 10. S وستة. — 11. BCh om. ces quatre mots. — 12. BSCh وسبع. — 13. LS المعز. — 14. BCh om. dep. *.

califat Agapius fut patriarche d'Antioche et, ayant siégé pendant sept ans, il mourut[1].

La nuit du dimanche au lundi dixième jour du mois de rabi' II de l'an 340[2] il y eut en Égypte (*Miçr*) et dans ses provinces un grand tremblement de terre. Un grand nombre de maisons s'écroulèrent, beaucoup de gens moururent; dans certains endroits des sources jaillirent et le phare d'Alexandrie se lézarda.

Le vendredi du dernier jour de chawwal de l'an 341 mourut al-Mançour-billah[3], émir des croyants, maître d'al-Maghrib, âgé de trente-neuf ans, après avoir été calife pendant sept ans et seize jours. Sa mort fut cachée pendant un mois et sept jours. Son fils Abou-Temim-Ma'add lui succéda comme calife et fut surnommé al-Mouizz-li-din-allahi. Il envoya Djaouhar, son chef d'armée, contre Afkan. En l'an 347[4] celui-ci s'en empara et tua son émir Qa'la-ibn-Ahmed-ibn-al-Fath, qui s'était appelé émir des croyants, surnommé ach-Chakir-lillah, et avait fait frapper ces titres sur ses monnaies. Ensuite

1. En 953. Agapius d'Antioche siégea en 953-959. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 2. 15 sept. 951. — 3. 19 mars 953. C'est le troisième calife fatimite. Le vendredi correspond au 18 mars 953. — 4. 25 mars 958-13 mars 959.

على سكّته وسار الى فاس[1] ففتحها واسر اميرها احمد بن بكر وغزا اساطيل كثيرة ورجعت[2] كلّها غانمة

وغزا سيف الدولة فى سنة اثنين واربعين وثلثمائة وغار على زبطرة[3] وعرقا[4] والتقاه قسطنطين بن بردس الفقاس[5] على درب مروان وقتل من الفريقين خلق[6] وعبر سيف الدولة الفرات وسار الى بطن هنزيط[7] ودخل سميساط[8] وبلغه انّ الدمستق[9] بردس الفقاس[10] قد خرج الى ناحية الشام فلحقه سيف الدولة وراء مرعش فأوقع سيف الدولة بعسكره واسر قسطنطين * ابنه وقتل[11] البطريق لاون بن الملائنى[12] فى الحرب وحمل القسطنطين بن الدمستق[13] الى حلب ومات بها[14] من علّة اصابته وامر سيف الدولة النصارى فتولّوا امره وكفّن بكفن فاخر وجعل فى تابوت فى بعض الكنائس وكتب الى ابيه يعزّيه[15] به * S p. 49.

1. BS فارس. — 2. Ch رجعت (sans و). — 3. PBLS ريطرة. — 4. P عرقة. — 5. BCh الفوقاسى et infra, C الفوقاس. — 6. CL add. كثير. — 7. PBC هيرتط Ch هرطبط S هرتبط. — 8. Ch سميشاط. — 9. BLSCh الدومستبقس. — 10. BCh الفوقاسى. S الفوقاس. — 11. BCh add. لاون. — 12. BCh om. ces trois mots. C الملالى LS الملاتى. — 13. BLSCh الدومستيقس. — 14. BLSCh فيها. — 15. C يعرفه.

(Djaouhar) marcha contre Fez (*Fas*), s'en empara et captura son émir Ahmed-ibn-Bekr. Plusieurs expéditions maritimes furent envoyées et retournèrent toutes avec du butin.

En l'an 342 [1], Seïf-ad-Daoulah, s'étant mis en marche, assaillit Zibathrah et 'Arqa. Constantin, fils de Bardas Phocas, se rencontra avec lui près du défilé de Merwan [2], et un grand nombre furent tués des deux côtés. Puis Seïf-ad-Daoulah traversa l'Euphrate, marcha vers Bathn-Hanzith et entra à Samosate. Là il apprit que le domesticos Bardas Phocas était déjà sorti dans le district de Syrie. Alors Seïf-ad-Daoulah l'atteignit au delà de Mar'ach, mit en déroute son armée et captura son fils Constantin. Dans la bataille fut tué le patrice Léon, fils de Maléïnos (?). Constantin, fils du domesticos, avait été amené à Alep, où il mourut de maladie. Seïf-ad-Daoulah ordonna aux chrétiens de s'occuper de lui : ils l'enveloppèrent dans un linceul précieux et le mirent au cercueil dans une des églises. Puis (Seïf-ad-Daoulah) écrivit à son père pour le consoler.

1. 18 mai 953-6 mai 954. Ici commence la traduction russe par *Vasiliev*, II (2), 66-67. — 2. Peut-être « Maouzar ». V. *Vasiliev*, II (1), 292 et note 4.

ونزل سيف الدولة فى سنة ثاث واربعين وثلثمائة على حصن الحدث لبنائه وقصده الدمستق[1] بردس الفقاس[2] واقتتل الفريقان من اول النهار الى وقت العصر واستظهر[3] المسلمون على الروم واسروا اعورحرم[4] وجماعة من روساء الروم وقتلوا خلقًا[5] منهم واختفى[6] نقفور بن بردس الفقاس[7] فى قناة الحدث باقى نهاره ولمّا كان فى الليل خرج ولحق بأبيه واقام سيف الدولة على الحدث الى ان بناها وعاد الدمستق[8] بردس الفقاس[9] ونزل على الحدث سنة اربعة[10] واربعين وثلثمائة وحاصره ونقب سوره[11] وسار سيف الدولة لقتاله * ولمّا قرب انصرف الدمستق[12] *Ch p. 114.

وغزا سيف الدولة الى بطن هنزيط[13] فى سنة خمس[14] واربعين وثلثمائة ونزل[15] شاطى نهر ارسناس[16] وعبر الى الجانب الآخر فى الزواريق وكان نايس بن الشمشقيق[17] فى تلّ[18] بطريق * فكبسه[19] سيف الدولة فانهزم ابن الشمشقيق وفتح سيف الدولة تلّ[20] *S p. 50.

1. BLSCh الدومستيقس. — 2. BCh الفوقاسى S الفوفاس. — 3. P واستضهر. — 4. Ch اعوزحرم. — 5. S add. كثيرا. — 6. P واختفا. — 7. BLS الفوقاس Ch الفوفاسى. — 8. BLCh الدومستيقس S om. — 9. BLS الفوقاس Ch الفوفاسى. — 10. BCh اربع. — 11. PBS صوره. — 12. BLSCh الدومستيقس. — 13. B هربيط L هرتبط S هطريط Ch هرتيط. — 14. S خمسة. — 15. Ch add. على. — 16. S ارسيناس S ارستيناس. — 17. B الشمقيق C السمسيق LS الشمشيقى. — 18. P بل. — 19. P فكسبد. — 20. P بل.

En l'an 343 [1] Seïf-ad-Daoulah vint près de la forteresse d'al-Hadath pour la faire bâtir. Le domesticos Bardas Phocas se dirigea contre lui. Les deux partis se battirent le premier jour jusqu'au soir, et les musulmans vainquirent les Grecs, capturèrent ʿv-r-h-r-m [2] et plusieurs chefs grecs et en massacrèrent un grand nombre. Nicéphore, fils de Bardas Phocas, se cacha dans un canal d'al-Hadath pendant le reste de la journée ; la nuit venue, il en sortit et rejoignit son père. Seïf-ad-Daoulah resta près d'Al-Hadath jusqu'à ce qu'il eût bâti cette ville. Puis le domesticos Bardas Phocas retourna, en l'an 344 [3], s'arrêta près d'al-Hadath, l'assiégea et la battit en brèche. Seïf-ad-Daoulah *Ch p. 114. marcha pour le combattre. * Mais à son approche le domesticos s'en alla.

En l'an 345 [4] Seïf-ad-Daoulah assaillit Bathn-Hanzith, s'arrêta sur les bords du fleuve d'Arsanas et passa en bateaux sur l'autre rive. Jean, fils de Tzimiscès, se trouvant à Tell-Bithriq, Seïf-ad-Daoulah le surprit, et le fils de Tzimiscès prit la fuite. Seïf-ad-Daoulah s'empara de Tell-Bithriq. Puis

1. 7 mai 954-26 avril 955. — 2. Je ne peux pas déchiffrer ce nom. V. plus bas. — 3. 27 avril 955-14 avril 956. — 4. 15 avril 956-3 avril 957.

بطريق وانثنى[1] سيف الدولة قافلًا الى[2] الدرب الّذى يقال له درب الخياطين والقا[3]
الدمستق[4] وابن[5] الشمشقيق[6] قد اخذا الدرب واشحناه بالرجال * فانتشب[7] القتال بينهم * P f. 16v.
واستظهر سيف الدولة عليها[8] وكان سيف الدولة قد خلف بدلوك ابا[9] العشائر بن
الحسن[10] بن على بن الحسين[11] بن حمدان ورسم له النزول * على حصن عرمدا[12] * B f. 91r.
وبناه[13] وخرج[14] لاون البطريق ابن الدمستق[15] ولقيه[16] ابو[17] العشائر فأسره[18] لاون
وحمله الى القسطنطينية ومات فى الاسر

* واستوزر معزّ الدولة للّمطيع الحسن بن محمّد المهلّبى[19] يوم الاربعاء[20] لسبع خلون
من جمدى الآخرة[21] سنة خمس وأربعين وثلثمائة[22]

وفى * هذه السنة[23] خرج ملك النوبة أيضًا حتّى بلغ أسوان وخربها وقتل وسبى[24]

1. B وانتشا. — 2. S على. — 3. LSCh والقى. — 4. BLSCh الدمستيقس. — 5. PB وبن. — 6. S الشمشيقى. — 7. BS فانتشت. — 8. LS عليهما. — 9. B ابو. — 10. BLSCh الحسين. — 11. BLSCh om. — 12. B عرمداس LS عرمداش Ch عرمراس C غرنداس. — 13. BLSCh om. ces deux mots. — 14. BLSCh فخرج. — 15. BLSCh الدوستيقس. — 16. BLS ولقى. — 17. LS ابا P ابوه. — 18. P فاسر. — 19. PS المهنى. — 20. P الاربع S الاربعة. — 21. S جماد الاخر. — 22. BCh om. dep. *. — 23. BSCh ذلك العصر. — 24. B وسبا.

Seïf-ad-Daoulah, en revenant, changea de route vers le défilé qui s'appelait Darb-al-Khayathin (défilé des tailleurs); mais il trouva que le domesticos et le fils de Tzimiscès avaient déjà occupé le défilé et l'avaient garni de soldats. La bataille entre eux s'étant engagée, Seïf-ad-Daoulah les vainquit. Seïf-ad-Daoulah avait laissé à Delouk Abou-l-'Achaïr-ibn-al-Hasan-ibn-al-Houseïn-ibn-Hamdan et l'avait chargé d'établir un camp près de la forteresse d''Ar.m.da et de la bâtir. Alors le patrice Léon, fils du domesticos, se mit en marche, et Abou-l-'Achaïr le rencontra. Léon, l'ayant fait prisonnier, l'amena à Constantinople, où il mourut en captivité[1].

Mouizz-ad-Daoulah choisit pour vizir auprès d'al-Mouthi' al-Hasan-ibn-Mohammed-al-Mohallabi le mercredi septième jour du mois de djoumada second de l'an 345[2].

En la même année[3] le roi des Nubiens partit de nouveau en campagne : arrivé à Aswan, il la dévasta et fit massacrer ou captura un certain nombre

1. Ici finit la traduction de *Vasiliev*. — 2. 16 sept. 956. — 3. 345 = 15 avr. 956-3 avril 957.

منها وسارت العساكر اليه من مصر برًا وبحرًا وقتلت وسبت من النوبة عددا كثيرا[1] وولّا[2] باقوهم منهزمين[3] وفتح حصن من حصونهم يعرف بابريم

وغزا سيف الدولة فى سنة[4] خمس وأربعين وثلثمائة وانفذ سريته الى سمندو[5] فوجدوا سطراتيغوسا[6] بن البلنطس[7] واسروه وقتل واحرق وأسر[8] وعاد[9] وقصد سيف الدولة[10] حصن زياد وحاصره واتّصل به انّ الدمستق[11] متوّجهًا الى الشام فتسرّع الى لقائه[12] ودفعه ونزل الدمستق على حصن الحدث وفتحه صاحًا فى شهر[13] ربيع الاوّل سنة ستّ واربعين وثلثمائة[14] وآمن اهله وانصرفوا الى حلب واخرب الدمستق حصن الحدث وسار يانيس بن الشمشقيق[15] الى ناحية آمد وارزن[16] وميافارقين[17] ونزل على حصن يقال له اليمانى من

1. S كثير. — 2. LSCh وولى. — 3. S منهزمون. — 4. P om. — 5. Codd. et Ch سميدو. Cf. *Yaqut*, III, 144. — 6. BCh ستراتيغوس LS ستراتيغس. — 7. Sic *al-Adim* (Cod. Mus. Asiat. Petropol. 522) fol. 21ᵛ, PBS البلقطس L البلتطس C الثلقطس Ch الباغنطس cf. infra p. 11. — 8. BLSCh om. — 9. BSCh add. L سيف الدولة. — 10. BLSCh om. — 11. BLSCh الدوستيقس et infra. — 12. BLSCh للقايه. — 13. BLSCh om. — 14. S om. — 15. P السمسيق S الشمشيتى et infra. — 16. BLSCh وازرون. — 17. P وميفرقين.

d'habitants. Contre lui, de l'Égypte, se mirent en marche, par terre et par mer, des troupes qui massacrèrent et firent prisonniers un grand nombre de Nubiens; le reste prit la fuite. Puis une de leurs forteresses, qui s'appelait Ibrim, fut emportée.

En 345[1] Seïf-ad-Daoulah fit une incursion; il envoya un détachement de ses troupes vers Samandou[2]. Après y avoir trouvé le stratège, fils de al-b-l-nth-s[3], ils le firent captif. (Seïf-ad-Daoulah) tua, brûla, fit des prisonniers et s'en retourna. Puis Seïf-al-Daoulah marcha vers Hiçn-Ziyad et y mit le siège. Ayant appris que le domesticos se dirigeait vers la Syrie, (Seïf-ad-Daoulah) se hâta à sa rencontre et le repoussa. Le domesticos, après avoir assiégé la forteresse d'al-Hadath, s'en empara en paix au mois de rabi' Iᵉʳ de l'an 346[4]; il fit grâce à ses habitants, qui s'en allèrent à Alep. Puis il dévasta la forteresse d'al-Hadath. Jean fils de Tzimiszès marcha dans le district d'Amide, d'Arzen et de Mayafariqin et assiégea une forteresse qui

1. 15 avril 956-3 avril 957. Ici commence la traduction russe de *Vasiliev*, II (2), 67-68. — 2. V. *Jacut*, III, 144. — 3. D'autres variantes : al-b-l-q-ths, al-b-l-t-ths, al-ç-l-q-ths, al-ba-gh-n-ths. V. *Vasiliev*, II (1), 297. Peut-être faut-il lire اربانطس ou ارابانطس et voir dans ce « stratège, fils d'Arabanitis » le στρατηγὸς ὁ Ἀρραβωνίτης du xᵉ siècle que nous trouvons dans *De administrando imperio Constantini Porphyrogeniti*, p. 204 et qui vivait à l'époque de cet empereur. — 4. 2 juin-1ᵉʳ juillet 957.

عمل آمد فى سنة سبع واربعين وثلثمائة وسيّر اليه سيف الدولة غلامه نجا[1] الكاسكىّ[2] فى عشرة آلاف والتقاهم ابن[3] الشمشقيق وانهزم نجا وقتل الروم من عسكره زهاء خمسة الاف واسروا نحو[4] ثلاثة آلاف[5] واستولوا على جميع سواد نجا

وسار ايضًا بسيل[6] البار اكمومنس[7] ويانيس بن الشمشقيق[8] وزلا على سميساط[9] وفتحاها[10] فى بعض يوم[11] ورحلا عنها الى * رعبان[12] وحاصراها فسار سيف الدولة والتقاهما واستظهر الروم[13] عليه استظهاراً عظيماً وانهزم سيف الدولة وتبعه ابن الشمشقيق[14] فاوقع بعسكره وقتل[15] واسر من اهله واصحابه * ووجوه غلمانه ما يكثر عدده وذلك فى شعبان سنة سبع واربعين وثلثمائة وادخل الى القسطنطينيّة من الاسرى[16] الف وسبعمائة فارس وطوّف بهم وهم[17] ركّاب خيولهم ولابسون[18] سلاحهم *Ch p. 115. * P f. 17.

1. PLSB om. — 2. C الخاسكى. — 3. PB بن. — 4. BSCh om. — 5. P ثلث الف. — 6. S باسيل. — 7. P البراكموس BC البارا كونوس LS البراكونومس Ch البراكيمومنس. — 8. S الشمشيتى. — 9. B سمسياط C سمساط. — 10. Ch وفتحها. — 11. BLSCh om. ces trois mots. — 12. PLS رعان B زعان C رعيان sed cf. *Yāqūt*, II, 791. — 13. C add. على الروم ورجعا فى (?) الرقث واستظهرا. — 14. S الشمشيتى. — 15. BLSCh om. ces quatre mots. — 16. S الاسرا. — 17. BLS om. — 18. LS ولابسين.

s'appelait al-Yamani, dans le district d'Amide, en l'an 347[1]. Seïf-ad-Daoulah envoya contre lui un de ses serviteurs, Nadja-al-Kaski, ayant dix mille hommes. Le fils de Tzimiszès les combattit, et Nadja prit la fuite. Les Grecs massacrèrent parmi ses troupes près de cinq mille hommes, en firent prisonniers près de trois mille et s'emparèrent de tous les bagages de Nadja.

Ensuite le parakimomène Basile et Jean fils de Tzimiscès marchèrent aussi et, après avoir mis le siège devant Samosate, ils s'en emparèrent en quelques jours; puis, partis pour * Ra'ban, ils l'assiégèrent. Seïf-ad-Daoulah se mit en marche et en vint aux mains avec eux; et les Grecs remportèrent une grande victoire sur lui; Seïf-ad-Daoulah s'enfuit, et le fils de Tzimiscès, le poursuivant, attaqua ses troupes, massacra et captura un très grand nombre de ses proches, de ses compagnons et de ses nobles serviteurs (*ghoulaman*). Ces faits eurent lieu au mois de cha'ban de l'an 347[2]. Mille sept cents cavaliers ayant été amenés comme prisonniers à Constantinople, furent promenés, à cheval et en armes, par les rues[3]. *Ch p. 115.

1. 25 mars 958-13 mars 959. — 2. 18 oct.-15 nov. 958. — 3. Ici finit la traduction de *Vasiliev*.

وكان ناصر الدولة قد دافع معز[1] الدولة بحمل المال الذى قرر عليه حمله عن
الاعمال التى فى يده * ولما أصيب سيف الدولة على رعبان[2] طمع معز الدولة فى ناصر * S p. 52.
الدولة لعلمه بالنكبة التى لحقت سيف الدولة وانّه[3] مشغول بنفسه عن نصرته فخرج معز
الدولة الى الموصل قاصدا لحربه فى النصف من جمدى[4] الاول سنة سبع واربعين
وثلثمائة[5] ولمّا بلغ ناصر الدولة خروجه سار من الموصل الى نصيبين ودخل معزّ الدولة
الى الموصل ورحل منها الى نصيبين ووصل[6] برقعيد وبلغه انّ ابا المرجّا[7] وهبة الله ابنى
ناصر الدولة بسنجار فى عسكر معهما فانفذ معزّ الدولة اليهما سريّة فكبسهما بغتة فانصرفا
فيمن معهما وتركوا[8] خيمهم ورحلهم[9] بحاله لضيق الوقت عن حمل شىء[10] منه وأسرع
اصحاب معزّ الدولة الى الغارة[11] والنهب[12] ونزلوا[13] فى خيم ابى[14] المرجّا[15] واخيه واصحابهما

1. Ch مستعز. — 2. BLSCh om. P على وعبان. — 3. Ch فاند. — 4. S جماد. — 5. BCh om. dep. فى النصف. — 6. Ch add. الى. — 7. LS المرجى. — 8. P وتركو LS وتركا. — 9. LS خيمهما ورحالهما. — 10. BLSCh شيا. — 11. BP المغارة. — 12. Ch والتهب. — 13. P وتركوا. — 14. B ابا. — 15. LS المرجى.

Nacir-ad-Daoulah tardait à verser l'argent qu'il s'était engagé à payer à Mouizz-ad-Daoulah pour les provinces qu'il gouvernait. Après la défaite de Seïf-ad-Daoulah près de Ra'ban, Mouizz-ad-Daoulah s'enhardit contre Nacir-ad-Daoulah, parce qu'il avait appris le malheur qui avait frappé Seïf-ad-Daoulah, et que celui-ci avait été (trop) préoccupé de ses affaires pour prêter secours (à Nacir-ad-Daoulah). Alors le quinzième jour de djoumada Ier de l'an 347[1], Mouizz-ad-Daoulah marcha vers Mossoul pour faire la guerre à (Nacir-ad-Daoulah). Nacir-ad-Daoulah, ayant appris qu'il s'était mis en marche, partit de Mossoul pour Nisibe. Puis Mouizz-ad-Daoulah, après être entré à Mossoul, la quitta pour aller à Nisibe. Arrivé à Barqa'id, il apprit que les fils de Nacir-ad-Daoulah, Abou-l-Mouradja et Hibat-Allah, se trouvaient avec leurs troupes à Sindjar. Mouizz-ad-Daoulah envoya contre eux un détachement, qui les surprit; et (les deux frères) avec ceux qui les suivaient, s'en allèrent, après avoir abandonné leurs tentes et bagages, car ils ne pouvaient rien emporter à cause du manque de temps. Les troupes de Mouizz-ad-Daoulah se mirent à envahir et à piller et se fixèrent dans les tentes d'Abou-l-Mouradja, de son frère et de leurs troupes. Lorsqu'ils se furent établis ainsi, Abou-l-Mouradja, son frère et leurs troupes, étant de

1. 4 août 958.

ولمّا استقرّوا رجع ابو[1] المرجّا[2] واخوه فى اصحابهما وكبسوهم واسروا جماعتهم وقتلوا بعضهم

وسار معزّ الدولة الى نصيبين ودخل ناصر الدولة ميافارقين[3] ومنها الى حلب مستجيرًا بأخيه[4] سيف * الدولة فتلقّاه اخوه سيف الدولة[5] اجمل لقاء وخدمه بنفسه وتولّى نزع خفّه بيده واجلسه على سريره[6] وجلس بين يديه وتوسّط سيف الدولة الحال بين ناصر الدولة ومعزّ الدولة واعاد[7] اليه ناصر الدولة الاسرى[8] الّذين اسرهم ولداه بعد ان خلع عليهم[9] وأحسن اليهم[10] وانكفأ[11] معزّ الدولة من الموصل الى بغداد وعاد ناصر الدولة الى الموصل * B f. 92.

* وغارت الروم على قورس[12] وسبوا خلقاً من اهلها[13] واسرى[14] اليهم[15] سيف الدولة واستخلص الاسرى[16] * S p. 53.

وفى هذه السنة مات قسطنطين بن لاون ملك الروم فى تشرين الثانى سنة الف ومائتين واحد[17] وسبعين[18] * وهو[19] شعبان سنة ثمان واربعين وثلثمائة وكان جملة ما ملك منذ * P f. 17v. * Ch p. 116.

1. B ابا. — 2. LS المرجى. — 3. P ميفيرقين. — 4. Ch اخيه. — 5. S om. ces trois mots. — 6. B سريده Ch سرير. — 7. P وعاد. — 8. S الاسرا. — 9. LS عليهما. — 10. LS اليهما. — 11. S وانكفى. — 12. LSCh قورش. — 13. BCh om. deux mots. — 14. P واسرا. — 15. BCh لهم. — 16. S الاسرا LS add. من ايديهم. — 17. LSC واحدى. — 18. L add. للميلاد C للاسكندر. — 19. BCh وذلك فى.

retour, les surprirent, en firent un grand nombre prisonniers et en massacrèrent quelques-uns.

Ainsi Mouizz-ad-Daoulah marcha vers Nisibe. Nacir-ad-Daoulah entra à Mayafariqin, puis de là à Alep, pour rechercher la protection de son frère Seïf-ad-Daoulah. Celui-ci le reçut avec grand honneur, le servant personnellement, tint à le déchausser de sa propre main, le fit asseoir sur son trône et s'assit lui-même devant lui. Puis Seïf-ad-Daoulah se fit médiateur entre Nacir-ad-Daoulah et Mouizz-ad-Daoulah. Nacir-ad-Daoulah lui restitua les prisonniers que ses fils avaient capturés, après leur avoir remis en don des vêtements d'honneur et les avoir traités avec distinction. Puis Mouizz-ad-Daoulah s'éloigna de Mossoul vers Bagdad et Nacir-ad-Daoulah retourna à Mossoul.

* Les Grecs[1] attaquèrent Qourous et emmenèrent en captivité un grand nombre d'habitants. Seïf-ad-Daoulah les assaillit pendant la nuit et délivra les prisonniers.

En cette année mourut Constantin, fils de Léon, empereur des Grecs, au mois de tichrin IIe de l'an 1271, * qui est le mois de cha'ban de l'an 348[2]. Son * Ch p. 116

1. Ici commence la traduction russe par *Vasiliev*, II (2), 68. — 2. Novembre 959 = 7 oct.-4 nov. 959.

مات عمه الاسكندر[1] والى ان شاركه فى الملك رومانوس[2] الشيخ وولداه وصفى له وانفرد[3] به الى ان مات ثمانية[4] واربعين سنة منها مدّة ملكه مع امّه زويى[5] سبع[6] سنين ومع رومانوس حميه[7] ستّة[8] وعشرين سنة وملك منفردا خمسة[9] عشر سنة وملك بعده ابنه رومانوس وذلك فى خمسة عشر[10] سنة من خلافة[11] المطيع

وصيّر لاون بن بردس الفقاس[12] دمستق[13] على المشرق[14] وصيّر نقفور اخاه[15] دمستق على المغرب وسار لاون الى نحو[16] طرسوس وسبى[17] وقتل وفتح[18] الهارونيّة فى اوّل شوّال سنة ثمان واربعين وثلثمائة

وفى اربع[19] عشر[20] سنة من خلافة المطيع صيّر اخرسطوفورس[21] بطريك[22] على انطاكية فاقام[23] عشرة[24] سنين وقتل

1. S الاسكندرس. — 2. BLSCh رومانس. — 3. BLSCh وما. — 4. Ch ثمان. — 5. B زوبى P رتى Ch ايريني. — 6. B سبعة. — 7. BS حموه. — 8. LSCh ست. — 9. Ch خمس. — 10. Ch خمس عشرة. — 11. BCh om. deux mots. — 12. BLSCh الفوقاس. — 13. BLSCh دومستيقوس et infra. — 14. S الشرق. — 15. BCh اخوه. — 16. BC بحر Ch نواحى. — 17. B وسبا. — 18. C اهل. — 19. BLSCh اربعة. — 20. Ch عشرة. — 21. BLSCh خريسطوفورس. — 22. S بطريركا. — 23. BLSCh اقام. — 24. BCh عشر.

règne dura quarante-huit ans depuis la mort de son oncle Alexandre et jusqu'à ce que Romain le Vieux et ses deux fils se fussent associés avec lui dans le gouvernement et qu'il fût devenu ensuite empereur tout seul en pleine tranquillité jusqu'à sa mort. Dans cet espace de temps il régna avec sa mère Zoé sept ans, avec son beau-père Romain vingt-six ans et tout seul quinze ans. Puis lui succéda son fils Romain. Cela eut lieu en la quinzième année du califat d'al-Mouthi'[1].

(Romain) nomma Léon, fils de Bardas Phocas, *domesticos* de l'Orient et son frère Nicéphore *domesticos* de l'Occident. Puis Léon marcha vers Tarse, en faisant des captifs et même en massacrant; il s'empara d'al-Harouniyyah au début du mois de chawwal de l'an 348[2].

En l'an quatorze du califat d'al-Mouthi', Christophore fut patriarche d'Antioche et, après avoir siégé pendant dix ans, il fut tué[3].

1. Ce n'est pas exact. Constantin VII mourut en 959; mais la quinzième année d'al-Mouthi' correspond à l'année 961. Ici finit la traduction de *Vasiliev*. — 2. 5 déc. 959-2 janvier 960. — 3. Ce fragment sur Christophore est traduit en russe par *Mednikov*, I, 335. La quatorzième année d'al-Mouthi' correspond à l'année 960. Christophore siégea en 960-969.

* وورد لاون الدمستق الى ناحية دياربكر فى سنة ثمان واربعين وثلثمائة[1] وتوجّه سيف الدولة من حلب الى هناك ورحل الدمستق[2] الى ناحية الشام وقتل من اهله عدداً متوافراً واخرب حصوناً كثيرة واسر محمّد بن ناصر الدولة * S p. 54.

ووردت الاخبار بذلك الى مصر يوم الاحد لثلاث خلون من المحرّم سنة تسع واربعين وثلثمائة فشعث[3] غواغى[4] مصر ورعاعهم شعثاً[5] عظيماً واغلق النصارى الكنائس[6] ذلك اليوم سريعاً[7] واصبح الرعاع يوم الاثنين غده[8] وقصدوا كنيسة ميخائيل[9] التى للملكيّة فى قصر الشمع وكسروا ابوابها وهتكوا الكنيسة ونهبوا ما ظفروا به منها ورجعوا الى كنيسة بو[10] قير التى لليعقوبيّة[11] بقصر الشمع ففعلوا بها مثل ذلك فلما كان يوم الجمعة بعد صلاة[12] الظهر لثمان خلون من المحرّم من السنة[13] وقعت صيحة[14] فى الجامع العتيق ورجفة فنهب عالم[15] من الناس وأخذت ثيابهم وعاد الرعاع[16] الى كنيسة ميخائيل[17] وكسرت أبوابها أيضاً

1. BCh om. dep.*. — 2. BLSCh الدومستيقس. — 3. BLSCh فشعثت. — 4. BS غواغى Ch عوام. — 5. P شعبا. — 6. BCh add. فى. — 7. BCh om. — 8. L غوة Ch غدرة. — 9. P مكايبل BLSCh add. الملاكى. — 10. BLS ابو Ch ابى. — 11. P لليعاقبة. — 12. BS صلوة. — 13. BCh om. deux mots. — 14. LS ضجة. — 15. اعالم. — 16. P الرعايا S الرعراع. — 17. P مكاييل.

Le *domesticos* Léon étant arrivé dans la province de Diarbékir en l'an 348[1], Seïf-ad-Daoulah y alla d'Alep. Alors le *domesticos* partit pour la Syrie, où il massacra un très grand nombre d'habitants, démolit beaucoup de forteresses et captura Mohammed-ibn-Nacir-ad-Daoulah.

Lorsque cette nouvelle[2] fut parvenue jusqu'en Égypte le dimanche troisième jour d'al-mouharrem de l'an 349[3], parmi la foule et le bas peuple du Caire éclata une grande émeute. Les chrétiens fermèrent à la hâte en ce jour les portes des églises. Au matin du lundi le bas peuple se dirigea vers l'église de Saint-Michel (*Mikhaïl*) à Qaçr-ach-Chama', qui appartenait aux melkites; ils en enfoncèrent les portes, violèrent l'église et, après y avoir pillé ce qu'ils avaient pu, rebroussèrent chemin vers l'église d'Abou-Qir à Qaçr-ach-Chama', qui appartenait aux jacobites, où ils firent la même chose. Le vendredi, après la prière de midi, huitième jour d'al-mouharrem de la même année[4], dans l'ancienne mosquée, s'élevèrent des cris et une agitation; un très grand nombre de gens furent pillés et privés des vêtements. Le bas peuple retourna vers l'église de Saint-Michel où ils enfoncèrent de nouveau

1. 14 mars 959-2 mars 960. — 2. Ici commence la traduction russe de *Mednikov*, I, 335-336. — 3. 4 mars 960. — 4. 10 mars 960.

ونهبت الكنيسة وشعثت وكذلك أيضا كنيسة كانت لليعقوبيّة برأس الخليج على اسم السيّدة وهى المعروفة......[1] فعل[2] بها مثل ذلك[3]

* P f. 18. * S p. 55. ˚ وتهيّأت المسلمون للغزو الى بلاد الروم وركب كافور الاخشيدى[4] ˚ الى دار الصناعة ووقف ليطرح مركبًا حربيًّا عظيمًا كان بها الى[5] البحر وكان على الشطّ مركب آخر مرسى

*Ch p. 117. فاجتمع الناس فيه وجلسوا على حافته وتزاحموا[6] عليه[7] ˚ لينظروا[8] الى[9] نزول المركب[10] الى البحر فانقلب[11] ذلك المركب الذى[12] كانوا مجتمعين فيه بهم ومال عليهم فقتلهم

* B f. 92v. بأجمعهم ˚ وغرق عدّة من المراكب الملاصقة[13] له فى البحر مملوّة ناسا[14] وهلك جميع من كان فيها ومات من الناس زهاء خمس مائة رجل وذلك يوم السبت لتسع خلون من صفر سنة تسع وأربعين[15] وثلثمائة ولم يبق بمصر سكّة الّا وكان فيها مأتما[16]

ومات ايّوب بطريرك الاسكندريّة بمصر يوم الخميس لاثنتى[17] عشر ليلة خلت من

1. Nomen defiguratum esse videtur : P دابرس B بابرنيس LSCh بابريس. — 2. LSCh يفعل. — 3. P om. deux mots. — 4. Codd. et Ch الاخشيد. — 5. LS فى. — 6. P وتراجموا. — 7. L om. — 8. L ينظرون S لينظرون. — 9. PLS om. — 10. BCh add. الاخر S المراكب. — 11. B فانقلت LSCh فانقلت. — 12. P الذين. — 13. Ch اللاصقة P الملاسقة. — 14. BLSCh اناسا. — 15. S واربعون. — 16. BCh om. dep. وذلك P مائما Ch p. 306 مائمان. — 17. S لاثنى.

les portes ; puis l'église fut pillée et saccagée. Le même sort arriva à l'église des jacobites sous le vocable de la Sainte Vierge à Ras-al-Khalidj, qui fut connue comme .b.ris. (.b. r. tis?), où (le bas peuple) fit la même chose[1].

Les musulmans s'empressèrent de se préparer à la guerre contre le pays des Grecs. Kafour-al-Ikhchidi alla à l'arsenal, où il resta pour lancer à la mer un grand navire de guerre qui s'y trouvait. Un autre navire se trouvant à l'ancre près du bord du fleuve, le public s'y entassa, s'assit sur un seul bord

*Ch p. 117. de ce navire, s'y pressa, les uns sur les autres, * pour voir le lancement du navire à la mer. Mais ce navire sur lequel ils s'étaient amassés se renversa, tomba sur eux et les tua tous. Un certain nombre de navires remplis de public, qui se tenaient côte à côte (du navire renversé) dans la mer, coulèrent à fond, et tous ceux qui s'y trouvaient périrent. Il mourut environ cinq cents hommes. Cela eut lieu le samedi neuvième jour de çafar de l'an 349[2]. Au Caire il ne resta aucune rue qui n'eût pas sa triste réunion.

Le patriarche d'Alexandrie Job décéda au Caire le jeudi douzième jour de

1. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 2. 10 avril 960 (c'est le mardi).

رجب سنة تسع واربعين وثلثمائة[1] ودفن فى كنيسة مار تاذرس[2] بمصر[3] وله فى الرياسة ثمان سنين واقام الكرسىّ بعده بغير بطريرك[4] اربع سنين

ومات ابو القسم انوجور[5] بن الاخشيد صاحب مصر يوم السبت لتسع خلون من ذى القعدة من السنة[6] وتقلّد الامارة بعده اخوه ابو الحسن علىّ بن الاخشيد وكان اسم الامارة واقعًا عليه والغالب على الامور كافور الخادم غلام ابيه

وفى هذه السنة غزا سيف الدولة[7] فى زهاء ثلثين الف[8] وسبا[9] سبيًا عظيمًا وغنم غنائم جليلة ولمّا رجع وجد لاون الدمستق[10] ابن بردس * الفقاس[11] قد سبقه الدرب المعروف بدرب مغارة الكحل[12] واخذ عليه المضائق وحاربه واوقع بعسكره وارتجع الروم المسبى[13] والاسارى[14] واخذوا جميع كراعه وخزائنه وتخلّص سيف الدولة فى نفر يسير من غلمانه[15] ومضى باقى اصحابه اسرى وقتلى[16] وكانت الوقعة يوم الخميس النصف من شهر

* S p. 56.

1. BCh om. dep. يوم. — 2. BLSCh تادرس. — 3. BLSCh om. — 4. BLSCh بطرك. — 5. BPLS ابوجرو. — 6. BCh سنة تسع واربعين وثلثماية. — 7. LSCh add. بلد الروم. — 8. BCh الفا. — 9. LSCh وسبى. — 10. BLSCh الدومستيقس. — 11. BLSCh الفوقاس. — 12. PBLSCh الكحك sed cf. *Yāqūt*, I, 929, 4. — 13. BLSCh السبى. — 14. BLSCh add. للروم. — 15. BCh om. deux mots. — 16. BCh وقتلا.

redjeb de l'an 349[1] et fut enseveli dans l'église de Théodore au Caire, après avoir siégé pendant huit ans. Après sa mort le siège resta sans patriarche pendant quatre ans.

Le samedi neuvième jour de zou-l-qa'dah de la même année[2] mourut Abou-l-Qasim-Ounoudjour-ibn-al-Ikhchid, maître de l'Égypte. Son frère Abou-l-Hasan-'Ali-ibn-al-Ikhchid lui succéda comme émir; mais il ne porta que le nom de l'émir : ce fut l'eunuque Kafour, serviteur de son père, qui gouverna les affaires.

En cette même année[3] Seïf-ad-Daoulah fit une incursion (contre les Grecs) avec environ trente mille (hommes); il fit beaucoup de prisonniers et s'empara d'un riche butin. A son retour il apprit que le domesticos Léon, fils de Bardas Phocas, arrivé avant lui dans le passage de montagne qui s'appelait Darb-Magharah-al-Kouhl, en avait occupé le défilé; (Léon) engagea la bataille avec (Seïf-ad-Daoulah) et attaqua ses troupes; les Grecs reprirent tout leur butin, tous les prisonniers et s'emparèrent de tous ses bagages et de tous ses trésors. Seïf-ad-Daoulah échappa avec un petit nombre de ses hommes; mais le reste de ses troupes fut fait prisonnier et massacré. Cette déroute eut lieu

1. 7 sept. 960. — 2. 31 déc. 960 (lundi). — 3. 349 = 3 mars 960-19 févr. 961.

رمضان[1] سنة تسع[2] واربعين وثلثمائة ووصل سيف الدولة الى الحوانيت[3] منهزمًا بعد الغنيمة وبات بها وسار منها الى المصّيصة ومنها الى حلب

وغزا نقفور دمستق[4] المغرب الى جزيرة اقريطش فى أسطول ونازلها فى النصف من جمادى الاول[5] سنة تسع واربعين[6] وثلثمائة وحاصرها ثمانية اشهر وفتحها يوم الخميس النصف من المحرّم سنة خمسين وثلثمائة[7] وخرب ما فيها من المساجد وسبى[8] من اهلها خلقًا كثيرًا[9]

وورد الخبر بذلك الى مصر يوم الجمعة لثمان خلون من[10] السنة وهو يوم عيد[11] العازر[12] قبل الشعانين بيومين[13] فتجمّع فى الحال خلق من رعاع اهل مصر وعوامها وقصدوا ايضًا كنيسة ميخائيل الّتى للملكيّة بقصر الشمع[14] فشعثوها واخربوها خرابًا[15] عظيمًا ونهبوا جميع ما فيها[16] ونهبوا كنيستى النسطوريّة وكنيسة مار ثاذرس[17] وكنيسة مريم[18] السيّدة

1. P رماضان, C صفر. — 2. B تسعة. — 3. Ch الخوانق et (p. 306) الخوانت false. — 4. BLSCh دومستيقس. — 5. BCh المحرم L جمادى الاخر S الا جمادى. — 6. BCh خمسين. — 7. BCh om. dep. النصف. — 8. B وسبا. — 9. خلق كثير. — 10. C add. من صفر. — 11. BLSCh ليلة السبت. — 12. C add. الذى. — 13. BLSCh om. ces trois mots. — 14. C om. ces deux mots. — 15. P خربا. — 16. Add. C — 17. B ما ثادرس. — 18. C مرت مريم BLSCh om.

le jeudi quinzième jour du mois de ramadhan de l'an 349[1]. Seïf-ad-Daoulah, mis en déroute après le succès, arriva à Hawanit, où il passa la nuit. De là il alla à Maççiçah et ensuite à Alep.

Nicéphore, domesticos de l'Occident, partit en expédition avec la flotte contre l'île de Crète. Arrivé le quinzième jour de djoumada Ier de l'an 349[2], il la bloqua pendant huit mois; puis il s'en empara le jeudi quinzième jour d'al-mouharrem de l'an 350[3], fit démolir toutes les mosquées qui s'y trouvaient, et emmena en captivité un grand nombre de ses habitants.

Cette nouvelle[4] étant parvenue jusqu'au Caire le vendredi huitième jour (de çafar) de la même année, qui était le jour de fête de Lazar, deux jours avant (le dimanche) des Rameaux[5], des gens du bas peuple et du vulgaire parmi les habitants du Caire se rassemblèrent immédiatement et se dirigèrent de nouveau vers l'église melkite de Saint-Michel à Qaçr-ach-Chama', où ils causèrent de grands dommages et pillèrent tout ce qui s'y trouvait. Puis ils pillèrent encore deux églises nestoriennes, l'église de Saint-Théodore

1. 8 nov. 960. — 2. 13 juillet 960. — 3. 6 mars 961. — 4. Ici commence la traduction russe par *Mednikov*, I, 336. — 5. 29 mars 961. La fête des Rameaux, 31 mars 961; les Pâques, 7 avril 961.

المعروفة بكنيسة البطريرك[1] وشعثوها ايضًا * وكانت يومئذ فى يد * اليعقوبيّة وهى اليوم للروم وذلك انّ ارسانيوس بطريرك الاسكندريّة[2] اخذها من اليعقوبيّة فى ايّام العزيز بالله وهو يومئذ مطران القاهرة ولمّا تزايد امر[3] الفتنة فى ذلك اليوم ركب احد القوّاد الاخشيديّة فى جماعة من الغلمان وفرّق الجموع وسكّن الفتنة فامّا كنيسة ميخائيل[4] فبقيت[5] مغلّقة خرابًا مدّة طويلة وكانت صلوات النصارى الملكيّة فى كنيسة سيذيروس[6] الّتى عند مسجد القبّة فى قصر الشمع ولم تزل كنيسة ميخائيل[7] مغلّقة وابوابها مطمورة بالتراب الى ان[8] صيّر ايليا[9] بطريركًا على الاسكندريّة فانّه لم يزل يتلطّف ويجتهد الى ان فتحها وذلك ان[10] المسلمين[11] منعوا من فتحها وقلع الردم وعمّر ما امكنه منها ورجع الملكية يصلّون فيها * S p. 57. * Ch p. 118.

ونقل رومانوس الملك[12] نقفور دمستق[13] المغرب بعد[14] فتحه لاقريطش وصيّره دمستق[15]

1. B البطريك. — 2. BLSCh البطريرك السكندرية. — 3. BLSCh تزايدت. — 4. P ميكاييل. — 5. P فبقت. — 6. BLSCh ايسيدرس. — 7. P ميكائيل. — 8. P om. — 9. P اليا. — 10. BLSCh لان. — 11. BLSCh add. كانواقد. — 12. Ch om. — 13. BLSCh دومستيقس. — 14. P om. — 15. BLSCh دومستيقس.

et l'église de la Sainte-Vierge Marie, connue comme l'église patriarcale, * qu'ils saccagèrent également. En ce temps-là elle appartenait aux jacobites et maintenant (elle appartient) aux Grecs[1]. C'était Arsénius, patriarche d'Alexandrie, qui l'avait enlevée aux jacobites à l'époque d'al-'Aziz-billah, lorsqu'il était évêque du Caire. Comme en ce jour les troubles avaient augmenté, l'un des chefs de l'armée ikhchidite alla à cheval avec un détachement des serviteurs (ghoulaman), dispersa la foule et apaisa les troubles. Quant à l'église de Saint-Michel, elle resta fermée et détruite pendant longtemps. Les prières des chrétiens melkites eurent lieu à l'église d'Isidore, qui se trouvait près de la mosquée d'al-Qoubbah à Qaçr-ach-Chama'. L'église de Saint-Michel resta fermée et ses portes cachées sous terre jusqu'à ce qu'Élie eût été élu patriarche d'Alexandrie. Il ne cessa de prier et de faire des efforts jusqu'à ce qu'il l'eût fait ouvrir. Nonobstant que les musulmans eussent empêché de l'ouvrir, il fit enlever les décombres et restaurer ce qu'il put; alors les melkites recommencèrent à faire leurs prières dans cette église. * Ch p. 118.

L'empereur Romain, ayant rappelé Nicéphore, domesticos de l'Occident, après la conquête de la Crète, le nomma domesticos de l'Orient et l'y envoya.

1. Ici finit la traduction de *Mednikov*.

* على المشرق وسيّر[1] اليه ونزل على عين زربة وحاصرها فسار اليه نفير طرسوس مع * B f. 93.
واليها رشيق[2] النسيمى[3] والتقاهم وانهزم الطرسوسيّون وقتل منها زهاء خمسة آلاف[4]
* رجل واسر نحو اربعة آلاف[5] وعاد الى عين زربة وفتحها بالآمان فى ذى القعدة سنة * S p. 58.
خمسين وثلثمائة وهدم سورها وانتقل اهلها الى طرسوس وعاد سيف الدولة * وبنى[6] P f. 19.
سورها وردّ[7] اليها اهلها

وفتح[8] حصن دلوك ورعبان[9] ومرعش فى شهر ربيع الاوّل سنة احد[10] وخمسين وثلثمائة وغارت الروم ايضًا على منبج وصادفوا ابا[11] فراس[12] الحرث[13] بن سعيد بن حمدان وكان متقلّدًا لها فأسروه وحملوه الى القسطنطنيّة

ووافا[14] نقفور الدمستق[15] الى بلد[16] حلب وكانت موافاته[17] كالكبسة[18] لم[19] يعلم سيف الدولة بخبره[20] الى ان قرب منه ولمّا علم بدنّوه انفذ نجا غلامه فى جمهور عسكره للقائه

1. Ch وسيره. — 2. P رسيق. — 3. LS النشيمى. — 4. P الف. — 5. P الف. — 6. B وبنا. — 7. LS ورجع. — 8. CCh add. الروم. — 9. PBLS ورعبات cf. *Yâqut*, II, 791, 16. — 10. SCh احدى. — 11. B ابو. — 12. PBLSCh الفوارس. — 13. PBLS الخرب. — 14. LSCh ووافى. — 15. BLCh الدومستيقس S om. — 16. BCh مدينة S om. — 17. P وكان موافته. — 18. Ch لها كبسة. — 19. LS فلم. — 20. BLS om.

(Nicéphore) s'approcha d'Anazarbe et en fit le siège. Contre lui marcha une troupe d'armée de Tarse avec le gouverneur de la ville Rachiq-an-Nasimi. (Nicéphore) les ayant rencontrés, les troupes de Tarse prirent la fuite; cinq mille hommes environ furent massacrés et quatre mille environ faits prisonniers. Puis (le *domesticos*) retourna contre Anazarbe et la força de capituler au mois de zou-l-qa'dah de l'an 350[1]. Ses murailles furent démolies et les habitants quittèrent la ville pour se transporter à Tarse. Seïf-ad-Daoulah, retourné, fit rebâtir les murailles de la ville et y fit rentrer les habitants.

Au mois de rabi' premier de l'an 351[2] (le domesticos) s'empara des forteresses Delouk, Ra'ban et Ma'rach. Les Grecs avaient également fait une incursion contre Menbidj, où ils trouvèrent Abou-Firas-al-Harith-ibn-Sa'id-ibn-Hamdan, qui en était gouverneur. Après l'avoir fait captif, ils l'amenèrent à Constantinople.

Puis le domesticos Nicéphore arriva à la ville d'Alep, et son arrivée était tellement inattendue que Seïf-ad-Daoulah l'ignora jusqu'à ce qu'il s'en fût approché. Ayant appris qu'il était proche, il envoya Nadja, son serviteur,

1. 12 déc. 961-10 janv. 962. — 2. 9 avr.-8 mai 962.

واقام سيف الدولة على حلب فى بقيّة عسكره ولقى يانيس[1] بن الشمشقيق[2] نجا[3] فى ناحية عزاز[4] وحمل عليه ابن[5] الشمشقيق وضربه بسيفه فانهزم نجا وعاد الى معسكر سيف الدولة ليقاطع نقفور ويحصل من ورائه ويكون سيف الدولة ومن بقى معه من عسكره واهل حلب مقيمين على المدينة[6] فاذا قرب عسكر نقفور أطبقا عليه وأوقعا به
وسار نقفور الى[7] حلب * واشرف نجا على عسكره * فهابه وبعد[8] عنه ووقف سيف الدولة خارج احد[9] ابواب حلب وهو المعروف بباب اليهود واستنفر[10] اهل المدينة فخرج اليه منهم زهاء مائة الف ووافت مواكب الروم وحمل يانيس[11] بن الشمشقيق[12] على سيف الدولة وحاربه ساعة وانهزم[13] سيف الدولة وقصد طريق بالس واتّبعه ابن[14] الشمشقيق ولم يزل فى اثره الى ضيعة يقال لها سبعين[15] وأنكا[16] فى عسكر سيف الدولة وقتل صاحب مطرده *Ch p. 119. * S p. 59.

1. P ياس. — 2. LS الشمشيتى et infra. — 3. BLSCh لنجا. — 4. C اعزاز. — 5. PB بن. — 6. BCh بالمدينة. — 7. L على. — 8. C وابعد. — 9. PBLS om. — 10. L واستنصر. — 11. P يانس. — 12. LS om. deux mots. — 13. LS فانهزم. — 14. PBCh بن. — 15. PB سيعين LS شيعين Cf. *Yāqūt*, III, 34. — 16. PB واتكا (Ch فاتكا false) C ونكى L وانكى S وانكى.

avec la plupart de ses troupes à sa rencontre; Seïf-ad-Daoulah resta à Alep avec le reste de ses soldats. Jean, fils de Tzimiscès, rencontra Nadja près d''Azaz et, après l'avoir attaqué, le frappa avec l'épée. Nadja s'enfuit et retourna dans le camp de Seïf-ad-Daoulah pour couper (le chemin à) Nicéphore et l'aborder par derrière; Seïf-ad-Daoulah avec le reste de ses troupes et les habitants d'Alep auraient dû rester dans la ville; à l'approche de l'armée de Nicéphore, ils l'auraient surpris de deux côtés et mis en déroute.

Nicéphore marcha vers Alep. * Lorsque Nadja eut vu ses troupes, il s'en éloigna, saisi de frayeur. Seïf-ad-Daoulah, qui se trouvait hors d'une porte d'Alep, qui s'appelait la porte des Juifs, appela au combat les habitants de la ville, et environ cent mille hommes sortirent auprès de lui. Mais les troupes des Grecs arrivées, Jean, fils de Tzimiscès, après avoir attaqué Seïf-ad-Daoulah, le combattit pendant quelque temps, et Seïf-ad-Daoulah, ayant pris la fuite, se dirigea vers Balis. Le fils de Tzimiscès, en le poursuivant, le serra de près jusqu'au village, qui s'appelait Sab'in. Puis il attaqua les troupes de Seïf-ad-Daoulah; son porte-drapeau et plusieurs nobles de son entourage furent massacrés et le commun des hommes se mirent *Ch p. 119

وجماعة من وجوه اصحابه وانهزم العامّة وقتل[1] الروم ألوفًا وازدحموا على باب اليهود ليدخلوا منه الى المدينة[2] فمات فى الضغطة خلق[3]

ونزل نقفور على مدينة حلب يوم السبت لاثنى عشر[4] ليلة بقيت[5] من ذى القعدة سنة احد[6] وخمسين وثلثمائة

وكان سيف الدولة قد انشأ دارًا فى[7] حلب برّاها[8] فى الموضع المعروف بالحلبة[9] وتباهى[10] فى عمارتها فأمر نقفور بخرابها وحاز ما فيها وخرج اليه يوم الاثنين شيوخ المدينة باستدعاء منه لهم وجرى[11] * بينه وبينهم خطاب على ان يؤمنهم ويحملوا اليه مالًا ويخلوا[12] * P f. 192.
له المدينة[13] ويدخل عسكره من باب ويخرج من باب آخر * وينصرف عنهم فقال لهم * S p. 60.
نقفور اظنّكم قد رتبتم مقاتليكم[14] فى الازقّة وتصدمونى[15] تطلبوا[16] منى الامان فاذا دخل اصحابى المدينة نفرتم عليهم واوقعتم بهم فحلف له بعضهم انّه[17] ما بقى فى المدينة احد[18]

1. LS add. من. — 2. BCh om. deux mots — 3. S add. كثير. — 4. BCh لاثنتى عشرة. — 5. S بقين. — 6. LSCh احدى. — 7. CCh add. ظاهر. — 8. Ch om. — 9. BLSCh add. وشيدها. — 10. P وتناهى B وتبالها Ch وتباها. — 11. B وجرا. — 12. S ويخلو. — 13. C البلد. — 14. Ch مقاتلتكم. — 15. Ch وتصدتمونى. — 16. LS وتظلبوا Ch تطلبون. — 17. B ان. — 18. B احدا فى المدينة (Ch احد).

à fuir. Les Grecs en tuèrent des milliers. (Les fuyards) se pressaient en foule près de la porte des Juifs pour entrer dans la ville, et dans la foule il en périt beaucoup.

Nicéphore s'approcha de la ville d'Alep le samedi dix-huitième jour de zou-l-qa'dah de l'an 351 [1].

Seïf-ad-Daoulah avait fait bâtir une maison hors d'Alep dans un endroit qui s'appelait al-Halbah; il fit des efforts pour embellir la construction. Nicéphore, après l'avoir fait démolir, s'empara de ce qui s'y trouvait. Comme il le leur avait demandé, le lundi [2] les anciens de la ville se rendirent auprès de lui. Entre Nicéphore et eux il y eut des pourparlers avec la condition qu'il leur ferait quartier, qu'ils lui payeraient une certaine somme d'argent et qu'ils le laisseraient entrer dans la ville, que lui ferait entrer ses troupes d'une porte pour les faire sortir par l'autre et ensuite s'éloignerait. (Sur ces entrefaites) Nicéphore leur dit : « Je crois que vous posterez vos soldats dans les rues et me frapperez. Vous me demandez grâce ; mais quand mes troupes seront entrées dans la ville, vous vous jetterez sur elles et les détruirez. » L'un d'entre eux jura qu'il ne restait plus dans la ville

1. 18 déc. 962 (jeudi). — 2. 22 déc. 962.

يحمل سلاح[1] فقال لهم انصرفوا اليوم واخرجوا التّى فى غد ليتقرّر ما بينى وبينكم[2]
واعطيكم امانًا * فعادوا الى المدينة ولما كان فى عشيّة ذلك اليوم راوا[3] الروم سور المدينة * B f. 93v.
قليل الحرس[4] وركبوا[5] سورها وفتحوها فى السحر من نحو الميدان ودخلوا اليها وزحفوا
الى القلعة وقاتلوها[6] وكان فيها جماعة من الديلم فدفعوا الروم عنهم

واقام نقفور بحلب بعد فتحه المدينة ثمانية ايّام وسراياه تضب فى ظاهر المدينة
وتسبى وتغنم[7] ورحل عنها يوم الاربعاء[8] سلخ ذى القعدة وقد تزوّد وتزوّدوا[9] اصحابه من
الاموال[10] وصنوف المتاع والسلاح والكراع ما لا يحصى ودخل الى القسطنطنيّة

ومات رومانوس[11] الملك ليلة الاثنين[12] السادس[13] عشر من[14] اذار سنة الف ومائتين
واربعة[15] وسبعين[16] * وهو لستّ خلون من صفر سنة اثنين[17] وخمسين وثلثمائة وله فى * R p. 77. * Ch p. 120.

1. Ch سلاحا. — 2. BLSCh بينكم وبينى. — 3. P راى. — 4. BLSCh الحراس. — 5. BCh فركبوا. — 6. Ch وقاتلوا من فيها. — 7. P ويسبى ويغنم. — 8. P الاربعة. — 9. P وتزود. — 10. S المال C add. والعدد. — 11. LSCh رومانس. — 12. BLSRCh om. deux mots. — 13. BLSCh فى سادس. — 14. BLS om. — 15. Ch واربع. — 16. C add. الاسكندر. — 17. RCh اثنتين.

personne qui portât les armes. (Nicéphore) leur dit : « Éloignez-vous aujourd'hui et venez près de moi demain pour établir définitivement (les résultats) de nos pourparlers. Alors je vous donnerai quartier. » Ils rentrèrent donc dans la ville. Mais lorsque le soir de cette même journée les Grecs eurent vu qu'il n'y avait que peu de garde sur les remparts, ils y montèrent, s'en emparèrent au point du jour du côté de la place, y entrèrent, s'avancèrent vers la forteresse et l'attaquèrent. Il s'y trouva une troupe de Déïlemites, qui repoussèrent les Grecs.

Nicéphore resta à Alep après la conquête de la ville pendant huit jours, et ses détachements parcouraient les environs de la ville, en faisant des prisonniers et en ramassant du butin. Il partit le mercredi dernier jour de zou-l-qa'dah[2], après s'être muni, lui et ses troupes, d'une quantité incalculable d'argent, de différentes sortes d'effets, d'armes et de bagages; puis il rentra à Constantinople.

L'empereur Romain[3] mourut la nuit du lundi seizième jour d'adhar de l'an 1274, * qui correspond au sixième jour de çafar de l'an 352[4], après avoir * Ch p. 120.

1. 23 déc. 962. — 2. 30 déc. 962. — 3. Ici commence la traduction russe par *Rosen*, 77. — 4. Le 16 adhar 1274 = le 16 mars 963. Le 16 mars correspond au 16 çafar 352. Romain II mourut le 15 mars 963.

* S p. 61. الملك ثلث[1] سنين واربع[2] اشهر[3] وجلس فى الملك * بعده ولداه باسيل وقسطنطين
وكانا طفلين غير بالغين[4] بل كان عمر باسيل[5] سبع سنين وعمر قسطنطين خمس سنين
وتولّا[6] تدبير المملكة والدتهما[7] تفانوا[8] وباسيل البراكمومنس[9] ورات الملكة ام الصبيّين
ان يكون نقفور يدبر امر[10] المملكة لما ظهر من سداده وحسن تدبيره وتتابع فتوحه[11]
وحضرت الى الكنيسة[12] مع ولديها وسلّمتهما اليه بحضرة باليفقطس[13] بطريرك القسطنطينية
وسائر من حضر ورسمت له ان يدبّرهما[14] ويدبّر ملكهما ويتّقى الله تعالى فيهما وقرّر
نقفور الدمستق[15] ان يكون[16] البراكموس[17] على رسمه مقيماً[18] فى البلاط يحفظه
ويحفظ[19] الملكة والملكين ولديها الى ان يبلغوا مبالغ الرجال وان يكون بردس[20] الفقاس[21]
* P f. 20. ابوه ولاون اخوه يحفظان * المدينة[22] واقرّ كلّ واحد من اصحاب الدواوين والخدم على ما
كان عليه فى ايّام رومانوس[23] الملك وان يكون هو متوفّرًا على الغزوات فحسن ما قرّره

1. BS ثلاثة. — 2. BLSRCh واربعة. — 3. C add. وستة ايام. — 4. PBR بالعان. — 5. B باسيلى. — 6. LSCh وتولى. — 7. P ولديهما. — 8. BRCh تاوفانوا LS تاوفانى. — 9. BLSCh البراكرنوس P البراكمرس. — 10. B om. — 11. BLSCh om. deux mots P om. فتوحه. — 12. P وحضرة لالكنيسة. — 13. BLS بوليفكطس Ch ثاافيلكطس. — 14. B يدبرها. — 15. BLSCh الدوستيقس. — 16. C add. باسيل. — 17. BLCh البركونوس P التراكمرمنس L ابراكونوس. — 18. BLS om. — 19. P يحفظ ويحفظ. — 20. L البردس. — 21. PLSCh الفوقاس. — 22. S المملكة. — 23. S رومانس.

régné trois ans et quatre mois. Ses deux fils Basile et Constantin lui succédèrent; ils étaient mineurs, Basile âgé de sept ans et Constantin de cinq ans. Alors leur mère Théophano et le parakimomène Basile se chargèrent de la direction des affaires de l'état[1]. La reine, mère des deux enfants, jugea nécessaire que Nicéphore dirigeât les affaires de l'empire à cause de sa justice, de son habileté à administrer et de ses victoires successives. Puis elle se présenta avec ses deux fils à l'église, où elle les confia à (Nicéphore) devant Polyeucte, patriarche de Constantinople, et devant tous les assistants; elle enjoignit à (Nicéphore) qu'il gouvernât ses deux fils et leur empire et qu'il honorât en eux Dieu le Très-Haut. Ensuite le *domesticos* Nicéphore décida que le parakimomène restât, comme auparavant, dans le palais pour le garder et pour garder l'impératrice et les deux empereurs ses fils jusqu'à ce qu'ils fussent parvenus à l'âge d'homme, et que son père Bardas Phocas et son frère Léon gardassent la ville; il confirma tous les chefs des chancelleries et les serviteurs dans les charges qu'ils avaient occupées du temps de l'empe-

1. Ici finit la traduction de *Rosen*.

فى نفوس الجماعة وخرج الى مرج قيساريّة ليجمع العساكر وينفق[1] فيها وعلى ان يكون مقامه دائمًا هناك ليقرب عليه ما يريده من ديار المسلمين وراى انّ استيلاءه على الملك * ابلغ فى[2] الهيبة[3] واحمد فى السياسة ولبس الخفّ الاحمر ودعى له بالملك فى قيساريّة الثمان خلون من أيلول من السنة[4] ودخل[5] القسطنطينيّة فى ستّة[6] عشر يومًا[7] من[8] آب[9] * S p. 62.

فسارّ[10] البطريرك بليفقطس[11] فى الحال بأن يتزوّج نقفور[12] بالملكة[13] تفانوا[14] والدة الصبيّين ويكون مشاركًا[15] لهما فى الملك وان اولد منها ولدًا يكون الملك صائرًا له بعد وفاتهما[16] فاستصوب الجماعة ذلك والبسه البطريرك التاج وباركه فى احيا صوفيا وتزوّج تافانو[17] حرمة رومانوس الملك وتسلّم ولديها[18] باسيل[19] وقسطنطين ودعى له معهما بالملك

1. Ch ويتنق. — 2. Ch om. — 3. B هيبة. — 4. BLSCh om. dep. لثمان P om. من ايلول. — 5. BLSCh وعاد الى. — 6. C فى السادس. — 7. C om. يوما. — 8. C add. شهر. — 9. BCh om. C add. من السنة. — 10. BLS وسارر Ch وشاور. — 11. PLS بليقطس BCh om. — 12. L om. — 13. LS om. — 14. BCh تاوفانوا S ثاوفانى. — 15. P مشاركها. — 16. P وافاتهما. — 17. BCh توفانوا S تاوفانى. — 18. Ch ولديهما. — 19. B باسيلى.

reur Romain, et (il décida), qu'il s'occuperait lui-même des guerres. Ce qu'il avait ainsi décrété, plut à tout le monde. Puis il marcha dans la plaine de Césarée pour rassembler les troupes, les munir d'approvisionnements et pour y établir sa résidence fixe afin d'être près des régions musulmanes qu'il voulait attaquer. Ayant compris que, s'il s'était emparé du trône, il parviendrait au respect mêlé de crainte et mériterait les éloges à cause de son gouvernement, il chaussa les souliers rouges; puis après avoir été proclamé empereur à Césarée le huitième jour du mois d'aïloul de cette même année[1], il entra à Constantinople le seizième jour du mois d'âb (de la même année)[2].

Immédiatement après (Nicéphore) informa en secret le patriarche Polyeucte qu'il épouserait l'impératrice, mère des deux enfants, et s'associerait avec eux au gouvernement de l'empire; et si elle lui donnait un fils, l'empire échoirait à celui-ci après leur mort. Tout le monde ayant approuvé cela, le patriarche lui mit la couronne et lui donna le bénédiction dans Sainte-Sophie. Puis il épousa Théophano, femme de l'empereur Romain, s'empara de ses deux fils Basile et Constantin et fut proclamé avec eux empereur. Il nomma

1. Ce n'est pas au mois d'aïloul (eloul) = septembre de l'ère de Dioclétien, mais tout simplement au mois de juillet, que Nicéphore fut proclamé empereur à Césarée. — 2. 16 août 963.

وجعل اباه قيصراً ورسم له المقام بالقسطنطينية[1] لضبطها[2] ومراعاة المرة[3] وابنيها[4] وصيّر لاون اخاه[5] قربلاط[6] وكان مدّة تدبير تفانوا[7] والبراكمومنس[8] للمملكة[9] منذ مات رومانوس[10] الملك والى ان ملك نقفور[11] خمسة اشهر[12] وكان ملك نقفور فى تسعة عشر[13] سنة
* Ch p. 121. * من خلافة المطيع وذلك فى رجب سنة اثنين[14] وخمسين وثلثمائة وصيّر يانيس[15] بن الشمشقيق[16] دمستق[17]

وخرج فى برّيّة الشراة خارجىّ من بنى سليم يسمّى محمّد بن احمد السلمىّ واجتمع
* P f. 94. اليه عدد[18] كثير من العرب ومن غيرهم من المتطوّعة[19] اهل الطمع * وقوى امره وكثر جمعه فبلغ كافور الاخشيدىّ[20] صاحب مصر خبره وكان[21] الشام يومئذ فى يده[22] فشاق
* S p. 63. لذلك وانفذ عسكراً قوّى به الشام خوفاً من حادث يحدث بها * وتقدّم الى اصحابه الا[23]

1. S في القسطنطنية. — 2. BCh ليضبطها L يضبطها. — 3. CLS الامراة. — 4. BCh om. trois mots. — 5. BLSCh اخاه لاون. — 6. Ch قرالبلاط. — 7. Ch ثاوفانو S ثاوفاني. — 8. P البراكمومنس Ch البراكونومنس S البراكمونيس. — 9. Ch المملكة. — 10 S رومانس Ch om. — 11. S نيقيفر. — 12. BCh om. — 13. Ch تسع عشرة. — 14. Ch اثنتين. — 15. P يانش. — 16. S الشمشيقى. — 17. BLSCh دومستيقس. — 18. BLSCh om. — 19. BLSCh om. — 20. BLSCh الاخشيد. — 21. LS وكانت. — 22. BLSCh بيده. — 23. BLSCh ان لا.

son père césar et lui ordonna de séjourner à Constantinople pour y maintenir l'ordre et d'avoir des égards pour (sa) femme et ses deux fils; et il fit son frère Léon couropalate. L'administration de l'empire par Théophano et le parakimomène dura depuis la mort de l'empereur Romain jusqu'à l'avènement au trône de Nicéphore pendant cinq mois. Nicéphore monta sur le trône la
* Ch p. 121. dix-neuvième année * du califat d'al-Mouthi', c'est-à-dire au mois de redjeb de l'an 352[1]. Ensuite (Nicéphore) nomma Jean, fils de Tzimiscès, domesticos.

(A cette époque) dans le désert[2] d'ach-Charat se révolta un rebelle de la tribu de Soléïm, qui s'appelait Mohammed-ibn-Ahmed-as-Soulami : autour de lui se réunirent un grand nombre d'Arabes et d'autres gens avides de gain. Son parti devint fort et le nombre de ses (partisans) s'accrût. Cette nouvelle parvint à Kafour al-Ikhchidi, maître de l'Égypte, auquel de ce temps-là appartenait la Syrie; celui-ci y porta son attention. Il envoya des troupes en renfort pour la Syrie de peur qu'il n'y arrivât quelque désastre, et ordonna à ses soldats de ne pas engager le combat avec lui, ni la guerre, à moins que (le

1. 26 juillet-24 août 963. — 2. Ici commence la traduction russe par *Mednikov*, I, 336-337.

يبتدوه بقبال ولا حرب[1] او يبتدهم[2] وطال مقامه[3] وهو[4] وأيّاهم على تلك الحال فأسرى عليه في بعض الليالى رجل من العرب يعرف بثمال[5] الخفاجى من بنى عقيل واخذه[6] اسيراً وحمله الى مصر فشهر بها * راكباً[7] فيلًا يوم السبت لخمس خلون من ذى القعدة سنة احد[8] وخمسين وثلثمائة[9] واعتقل مدّة ثمّ عفى عنه[10] وخلّى سبيله * P f. 20ʳ

وحدثت[11] زلزلة بمصر ودوى عظيم ليلة اربع[12] عشر من شهر[13] ربيع الآخر سنة اثنين وخمسين وثلثمائة واصبحت الشمس محمرّة فى اليوم الّذى بعدها[14] الى السواد وابتهل الناس[15] الى الله تعالى[16]

ومات الوزير الحسن[17] بن محمّد[18] المهلّبى[19] يوم[20] السبت لثلث بقين من شعبان اثنين وخمسين وثلثمائة ونصب معزّ الدولة العبّاس بن الحسين الشيرازى ومحمّد بن العبّاس فسانجس[21] لتدبير[22] الامور من غير[23] تسمية لاحدهما بوزارة[24]

1. BLSCh بحرب ولا قتال. — 2. BCh om. — 3. Ch مقامته. — 4. BCh om. — 5. LS بخال. — 6. B واخذوه. — 7. P راكب. — 8. S احدى. — 9. BCh om. dep. يوع. — 10. Ch om. — 11. LS ثم حدث. — 12. BLSCh اربعة. — 13. BLSCh om. — 14. BLSCh وبعده. — 15. P om. — 16. BLSCh om. — 17. L الحسين. — 18. L om. — 19. PS المهلبى L المهلب. — 20. LS om. — 21. Sic P; LS om. (cf. *Miskawaih*, index, p. 84 — Fasanjas). — 22. P لمدبر. — 23. P om. — 24. BCh om. dep. ومات.

rebelle) n'engageât le premier (le combat) avec eux. Les deux partis restèrent dans cette situation pendant longtemps. Mais une nuit contre (le rebelle) avait été envoyé un Arabe qui s'appelait Cimal-al-Khafadji, de la tribu d''Oqaïl, qui le captura et l'amena au Caire, où on le montra en spectacle à dos d'éléphant, le samedi du cinquième jour de zou-l-qa'dah de l'an 351[1]. Pendant quelque temps on le tint en prison; puis il fut gracié et remis en liberté[2].

La nuit de la quatorzième journée du mois de rabi' premier de l'an 352[3] il y eut en Égypte un tremblement de terre et une grande tempête. Le lendemain le soleil fut rouge du matin au soir, et le peuple implorait Dieu le Très-Haut avec humilité et ferveur.

Le samedi vingt-sixième jour de cha'ban de l'an 352 mourut[4] le vizir al-Hasan-ibn-Mohammed-al-Mouhallabi. Mouïzz-ad-Daoulah mit à la tête du gouvernement al-'Abbas-ibn-al-Houséïn-ach-Chirazi et Mohammed-ibn-al-'Abbas-Fasanhas[5] sans donner à aucun d'eux la dignité de vizir.

1. 5 déc. 962. — 2. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 3. 12 avril 963. — 4. 19 sept. 963. — 5. Voir la note au texte.

ومرض سيف الدولة مرضًا شديدا من استرخاء[1] عرض له وأيس الناس منه واشرف على الموت واخذ نجا قطعة من عسكره وسار الى حرّان وصادر اهلها وتوجه الى ميافارقين[2] وكانت حرمة سيف الدولة امّ ابو[3] المعالى بها فلم تمكّنه من الدخول وامرت بغلق الابواب فى وجهه واظهر الخلاف على مولاه والخروج عن طاعته وسار الى خلاط وملكها واوقع بأبى الورد صاحبها وهو رجل من العرب فى يده بعض بلدان ارمينيّة وقتله وملك قلاعه وبلاده * وسار الى منازكرد[4] وملكها ورجع الى ميافارقين[5] وحاصر حرمة مولاه وقاتلها (* S p. 66.) وشتمها اقبح شتيمة وكتب سيف الدولة الى القوّاد الّذين معه يأمرهم بقتله فعصى[6] عليه اهل منازكرد[7] فسار الى اخلاط وعصى عليه غلامه المقيم فيها ودفعه عن ما كان له[8] فيها من الاموال الّتى غنمها[9] وطالبه الجند بأرزاقهم فلم يكن معه ما يعطيهم فشعثوا[10] عليه وتفرّقوا عنه

وفى تسع[11] عشر[12] سنة من خلافة المطيع صيّر يوحنّا بن جميع بطريك على بيت

1. B استرخى. — 2. P ميثرقين — 3. LSCh ابى. — 4. S منازكرد. — 5. P ميثرقين. — 6. Ch فقضى. — 7. P منازكو LSCh منازكرد. — 8. BCh om. — 9. BCh om. deux mots. — 10. B فشعثوا C فشغبوا. — 11. BS تسعة. — 12. Ch عشرة.

Seïf-ad-Daoulah, saisi de langueur, tomba très dangereusement malade; on désespéra de le guérir, et il fut près de sa fin. Alors Nadja prit une partie de ses troupes, se dirigea vers Harran, où il fit payer aux habitants une contribution; puis il marcha vers Mayafariqin, où se trouvait la femme de Seïf-ad-Daoulah, Oumm-Abou-l-Ma'ali. Mais elle ne l'y laissa pas entrer et fit fermer les portes à son approche. Alors il se révolta ouvertement contre son souverain et cessa de lui obéir. Parti pour Khélath, il s'en empara et, après avoir défait Abou-l-Ward, gouverneur de la ville, qui était d'origine arabe et avait en son pouvoir quelques villes de l'Arménie, il le tua et s'empara de ses forteresses et de ses villes. Ensuite il marcha vers Manazkerd et s'en empara. Retourné à Mayafariqin, il y assiégea la femme de son souverain; il la combattit et l'injuria d'une façon affreuse. Seïf-ad-Daoulah écrivit aux chefs qui étaient avec (Nadja), en leur ordonnant de le tuer; et les habitants de Manazkerd se révoltèrent contre lui. (Nadja) marcha vers Akhlath; mais contre lui se révolta son esclave qui s'y trouvait et qui ne lui permit pas de s'emparer des richesses qui y étaient réunies et qu'il avait reçues en proie. Les troupes lui demandèrent leur solde, mais il n'avait rien à leur donner. Alors elles se révoltèrent contre lui et le quittèrent.

La dix-neuvième année du califat d'al-Mouthi'[1], Jean (*Youhanna*), fils de

1. En 965. Ici commence la traduction russe par *Mednikov*, I, 337.

المقدّس اقام سنتين ونصف وقتل واحرق * وفى تسع عشر سنة من خلافة المطيع [1] صيّر راهب يسمّى ايليا كان رئيسًا على السيق المعروف بسيق خريطن [2] بطريركًا على الاسكندريّة فى جمدى الآخر سنة ثلث وخمسين وثلثمائة اقام سبعة وثلثين [3] سنة ومات [4]

وفى هذه السنة [5] خرج * نقفور الملك [6] ونزل بالقرب [7] من ادنه فى اوّل ذى * P f. 21.
لحجّة سنة اثنين وخمسين وثلثمائة [8] ولقيه نفير [9] طرسوس فى جمع كثير * وهزمهم [10] * Chp. 122
وقتل منهم زهاء اربعة آلاف [11] وانهزم الباقون الى تلّ بالقرب من ادنة وحصلوا فوقه واحاط الروم بهم [12] وقاتلوهم [13] من جميع نواحى التلّ وقتلوهم بأسرهم وهرب اهل ادنة الى المصّيصة

ونزل يانيس [14] بن الشمشقيق [15] الدمستق [16] على المصّيصة وحاصرها [17] ايّامًا [18] ونقب فى سورها عدّة نقوب ولم يقدر عليها وضاقت به الميرة فانصرف بعد أن أحرق وأخرب ما

1. S وفى هذه السنة. — 2. P حريطن LS خاريطون. — 3. S وثلاثون. — 4. BCh om dep. *. — 5. BLSCCh add. وهى سنة ثلاثة وخمسين وثلثماية. — 6. P ملك. — 7. P بلقرب. — 8. BSCh om. dep. فى اول. — 9. L نفر. — 10. BLSCh فهزمهم. — 11. P الف. — 12. BLSCh بهم الروم. — 13. LS om. — 14. P يانس. — 15. S الشمشيتى. — 16. BLSCh om. — 17. C وحاصر الروم ادنة. — 18. P ايما BCh om.

Djami', fut nommé patriarche de Jérusalem; après avoir siégé pendant deux ans et demi, il fut tué et (son corps) brûlé. La dix-neuvième année du califat d'al-Mouthi' un moine, qui s'appelait Élie et qui était supérieur de l'ermitage connu sous le nom d'ermitage de Kharithon, fut fait patriarche d'Alexandrie au mois de djoumada second de l'an 353 [1]; il mourut après avoir siégé pendant trente-sept ans [2].

En cette année, c'est-à-dire au début de zou-l-hidjah de l'an 352 [3], l'empereur Nicéphore se mit en marche et s'arrêta près d'Adana. Une troupe de combattants de Tarse, très nombreuse, sortit à sa rencontre; * mais il les * Chp. 122.
mit en déroute et tua plus de quatre mille (hommes). Le reste s'enfuit vers une colline près d'Adana et en atteignit le sommet. Les Grecs, après les avoir entourés, les combattirent de tous les côtés de la colline et les massacrèrent tous. Après cela les habitants d'Adana s'enfuirent à Maççiçah.

Ensuite le *domesticos* Jean, fils de Tzimiscès, s'approcha de Maççiçah et, après l'avoir assiégée pendant quelques jours, battit en brèche plusieurs endroits de la muraille; mais il ne put s'emparer de la ville, parce qu'il manquait

1. 16 mai-14 juin 964. — 2. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 3. 21 déc. 963-18 janvier 964.

حواليها وخرب الملون وما حواليها وأحرقه[1] * وسبى وقتل منه[2] ومن هذه البلدان ما * S p. 65.
يكثر عدده

وورد فى هذا الوقت الى حلب انسان من خراسان فى عسكر معه قاصدا لغزو الروم فاجتمع رأيه ورأى سيف الدولة على المسير للقاء جيش الروم النازل على المصّيصة وكان سيف الدولة عليلًا فسار محمولًا فى قبّة فلقى[3] الروم قد انصرفوا عن المصّيصة[4] وتفرّقت جموع[5] الخراسانىّ لعظم الغلاء فى الثغر وبحلب[6] ورجع أكثرهم الى بغداد وعادوا الى خراسان وانتقل من الثغر الى دمشق والى الرملة والى[7] غيرهما من البلدان * خلق كثير هربًا من الغلاء والخوف[8] من الروم[9] * B f. 94v.

واستولت الروم بعد فتحهم اقريطش على جزيرة قبرس[10] وذلك أنّ اهلها كانوا يحملون مالها الى الروم والى المسلمين صلحًا وغزاها فى هذه المدّة من مصر جمع[11] كثير فى

1. BCh om. — 2. S منها. — 3. P فالقا. — 4. L om. dep. وكان. — 5. LS جيوش. — 6. BLSCh وفى حلب. — 7. S و. — 8. LS om. trois mots. — 9. S add. ومن الغلاء. — 10. CS قبرص. — 11. B جمعا.

de provisions. Il s'en alla après avoir brûlé et dévasté les alentours. Il dévasta al-M.loun et ses alentours, incendia la ville, fit prisonniers et tua dans la ville même et les pays environnants un grand nombre d'habitants.

A cette époque arriva à Alep un homme du Khorasan, avec des troupes, pour faire la guerre aux Grecs. Celui-ci et Seïf-ad-Daoulah convinrent d'aller à la rencontre de l'armée grecque, qui campait près de Maççiçah. Seïf-ad-Daoulah, qui était malade, se mit en route, porté en litière. Il trouva que les Grecs s'étaient déjà retirés de devant Maççiçah. Les troupes du Khorasanien se dispersèrent à cause de l'augmentation du prix des vivres dans les villes frontières (*ath-thogour*) et à Alep; la plupart d'entre eux retournèrent à Bagdad et ensuite revinrent au Khorasan. Un grand nombre[1] d'habitants quittèrent les villes frontières (*ath-thougour*) pour se porter à Damas, à Ramlah et dans d'autres villes afin d'échapper à l'augmentation des prix et par peur des Grecs.

Après la conquête de la Crète, les Grecs s'emparèrent de l'île de Chypre[2]. Les habitants de cette île avaient apporté paisiblement leurs marchandises aux Grecs et aux musulmans. Mais à cette époque un détachement nombreux, monté sur trente-deux navires de guerre et venant de l'Égypte, fit une

1. Ici commence la traduction par *Mednikov*, I, 338. — 2. Ici finit la traduction de *Mednikov*.

اثنين وثلثين مركب[1] حربيّة فاستظهر[2] الروم عليهم وقتلوا منهم واسروا خلقًا كثيرًا وأخذوا مركبًا منها[3] بسائر رجاله وعاد الباقون منهزمين

وورد على سيف الدولة رسول من نقفور ملك الروم فتعمّل سيف الدولة لدخوله عليه وجلس * على سرير ولبس تاجًا مرصّعًا بالجوهر وسار سيف الدولة الى ميافارقين[4] * S p. 66.
وارسل[5] الى نجا يأمره[6] بالمسير اليه وآمنه على نفسه وماله وسار نجا اليه فصفح عنه واقام عنده وشرب بين يديه فلمّا سكر شتم الغلمان وغلظ عليهم فى القول فاغتاضوا[7] عليه وكانت * حرمة سيف الدولة اشدّ غيظًا عليه لحصاره[8] لها وشتمه ايّاها فصاح سيف الدولة * P f. 21r.
على نجا وامر ان يقام من بين يديه فوثب[9] الغلمان اليه بالسيوف فقتلوه[10]

وعاد نقفور الملك الى الثغر فى ذى القعدة[11] سنة ثلاث وخمسين وثلثمائة وضرب مضاربه على ادنة[12] وكان أهلها قد هربوا عنها[13] الى المصّيصة[14] وحاصر[15] المصّيصة نيّفًا

1. Ch مركبا. — 2. BLSCh فاستظهروا. — 3. BCh منهم. — 4. P ميفرقين. — 5. BSL وامر. — 6. L om. trois mots. — 7. LSCh فاغتاظوا. — 8. BCh بحصاره. — 9. S فوثب. — 10. BLSCh وقتلوه. — 11. S ذلقعدة. — 12. Ms. اذنة, B LSCh ادنه. — 13. Ch منها S om. — 14. PC om. deux mots. — 15. BLSCh فحاصر.

incursion dans l'île. Les Grecs, après les avoir vaincus, en massacrèrent et en firent prisonniers un grand nombre et s'emparèrent d'un de leurs navires avec tout son équipage. Le reste s'enfuit en déroute.

L'ambassadeur de l'empereur grec Nicéphore arriva auprès de Seïf-ad-Daoulah. Celui-ci se prépara à le recevoir; il s'assit sur le trône et mit (sur la tête) une couronne ornée de pierreries. Seïf-ad-Daoulah marcha vers Mayafariqin et envoya chez Nadja pour lui ordonner d'arriver auprès de lui, après lui avoir garanti la sécurité pour sa vie et ses biens. Nadja vint auprès de lui, et (Seïf-ad-Daoulah) le gracia. Puis (Nadja) resta chez lui et assista à ses festins. S'étant enivré, il injuria les serviteurs, leur tint un langage grossier, et ceux-ci s'indignèrent contre lui. Mais la femme de Seïf-ad-Daoulah s'indigna contre lui encore plus violemment, parce qu'il l'avait poursuivie et injuriée. Seïf-ad-Daoulah cria contre Nadja et ordonna de le faire sortir. Les serviteurs se ruèrent sur lui avec l'épée et le tuèrent.

L'empereur Nicéphore, retourné dans le pays limitrophe (*ath-Thagr*) au mois de zou-l-qa'dah de l'an 353[1], campa près d'Adana, dont les habitants s'étaient enfuis à Maççiçah. Puis il assiégea Maççiçah plus de cinquante jours,

1. 9 nov.-8 déc. 964.

* Chp. 123. وخمسين[1] يومًا وسراياه تضرب[2] الى نحو[3] انطاكية ولم * تحمله[4] البلد لشدة الغلاء
فانصرف الى قيسارية وعظم حال الغلاء والوباء فى[5] المصّيصة وطرسوس حتى بلغ الامر بالناس
الى اكل الميتة وعاد نقفور الى المصّيصة وحاصرها وفتحها بالسيف يوم الخميس لاحد
عشر ليلة خلت من[6] رجب سنة اربع[7] وخمسين وثلثمائة وهرب الناس من المصّيصة
* S p. 67. الى كفربيّا[8] وملك الروم المصّيصة ووقع القتال على الجسر * الّذى بين المصّيصة
وكفربيّا[9] وانهزم المسلمون وملك الروم ايضًا كفربيّا[10] وساقوا جميع اهل المصّيصة الى بلد
الروم واجتازوا بهم على[11] طرسوس حتّى نظرهم اهلها وسار الملك من المصّيصة الى
طرسوس وحاصرها وكان فيها رشيق[12] النسيمىّ والتمس أهلها الامان فآمنهم وسلموا اليه[13]
المدينة * يوم الاربعاء النصف من[14] شعبان من السنة[15] وتلقّا[16] اهلها بالجميل ودعاهم الى[17]

1. BSCh عن. — 2. B تظرب. — 3. C حلب و BLS om. نحو. — 4. PBS تحمل. — 5. BLSCh وفى. — 6. BLS حادى عشر Ch احدى عشرة. — 7. S اربعة. — 8. Codd. et Ch كفرتبا: sed cf. *Yaqut*, IV, 287, 6. — 9. Codd. et Ch كفرتبا C om. — 10. Codd. et Ch كفرتبا. — 11. BCh الى. — 12. PLS رستق. — 13. BLSCh له. — 14. BLSCh فى نصف. — 15. LS add. المذكورة. — 16. LSCh وتلقى. — 17. BLCh وطعمهم من.

* Chp. 123. et ses détachements allèrent jusqu'à Antioche. * Mais le pays ne put l'approvisionner à cause des prix extraordinaires. Alors il s'en alla à Césarée. L'augmentation des prix et l'épidémie à Maççiçah et à Tarse s'aggravèrent de sorte que les choses en arrivèrent au point que les hommes mangeassent des charognes. Nicéphore retourné à Maççiçah, après l'avoir assiégée, s'en empara de force le jeudi onzième jour de rejeb de l'an 354[1]. Les habitants de Maççiçah s'enfuirent à Kafarbayya. Puis les Grecs prirent Maççiçah, et la bataille eut lieu sur le pont qui était entre Maççiçah et Kafarbayya. Les musulmans furent mis en déroute, et les Grecs s'emparèrent également de Kafarbayya. Ils menèrent tous les habitants de Maççiçah dans le pays grec et passèrent avec eux devant Tarse, de sorte que les habitants de cette ville purent les voir. Puis l'empereur quitta Maççiçah pour aller à Tarse, qu'il assiégea. C'était Rachiq-an-Nasimi qui s'y trouvait. Les habitants de Tarse demandèrent grâce, et il les gracia. Ils lui livrèrent la ville le mercredi quinzième jour de cha'ban de cette même année[2]. Il les traita bien, en les invitant à sa table, en leur faisant dons d'habits et en les comblant de présents. Puis ils quittèrent la ville, et il ordonna que chacun emportât de

1. 13 juillet 965. — 2. 16 août 965.

طعامه وخلع عليهم واحس اليهم وخرجوا عنها وامر ان يحمل كلّ واحد من ماله ورحله ما اطاق[1] حمله ففعلوا ما امرهم وساروا وسيّر[2] معهم جماعة من اصحابه ليحمونهم[3] فى طريقهم ويدفعون عنهم الى ان وصلوا[4] انطاكية وحمل بعضهم فى البحر الى حيث ارادوا وقلّد الملك للمصّيصة واليًا من قبله وقلّد طرسوس ايضًا واليًا[5] وتقدم اليه بعمارتها وتحصّنها[6] وجلب الملك الميرة اليها من كلّ جهة فعمرت ورخص السعر[7] بها وتراجع اليها[8] اهلها

وكان سيف الدولة عند مسيره الى ميافارقين[9] قد خلف بحلب غلامه قرغوية[10] الحاجب وخلف بأنطاكية غلام[11] يدعا[12] فتح ووثب[13] اهل انطاكية على فتح غلام سيف الدولة[14] واخرجوه[15] وسلّموها الى رشيق النسيمىّ الوارد من * طرسوس والتصق به انسان * من * P f. 22. * S p. 68.
اهل انطاكية يعرف بالحسن الاهوازى وتولّا[16] تدبير امره * واطمعه انّ سيف الدولة * B f. 95.
لا يعود الى الشأم واستأمن الى رشيق دزبر[17] الديلمىّ وجماعة من الديلم الّذين كانوا[18]

1. PB اطاق Ch يطيق. — 2. S وسار. — 3. BLS ليحملونهم Ch يحمونهم. — 4. BLSCh الى. — 5. C add. من جهته. — 6. Ch وتحصينها LS وان يحصنها. — 7. LS ورخصت الاسعار. — 8. C add. جماعة من اهلها. — 9. P ميفرقين. — 10. PB فرعونه CCh قرعويه LS فرعون. — 11. Ch غلاما. — 12. LSCh يدعى P om. — 13. P ووثب. — 14. BLSCh om. trois mots. — 15. LS add. منها. — 16. LSCh وتولى. — 17. P تزبر B تبربر LSCh تبريز C دزير cf. *Miskawaih*, II, 214. — 18. PLS om. كانوا.

son bien et de ses effets autant qu'il pouvait en porter. Après avoir fait ce qu'il leur avait ordonné, ils s'en allèrent; et il envoya avec eux un grand nombre de ses soldats, afin qu'ils les protégeassent en route et les défendissent jusqu'à ce qu'ils fussent arrivés à Antioche; il laissa (également) aller quelques-uns d'entre eux par mer là où ils voulaient. Puis l'empereur nomma à Maççîçah un gouverneur et un autre à Tarse; il lui ordonna de la rebâtir et de la fortifier; l'empereur y amassa des approvisionnements de tous les côtés. (La ville) en devint habitable; les prix baissèrent et les habitants y revinrent.

A son départ[1] pour Mayafariqin Seïf-ad-Daoulah avait laissé à Alep son serviteur Qarghouyah chambellan et à Antioche un serviteur nommé Fath. Les habitants d'Antioche se révoltèrent contre Fath, serviteur de Seïf-ad-Daoulah, le chassèrent et livrèrent la ville à Rachiq-an-Nasimi, qui était arrivé de Tarse. Un des habitants d'Antioche, qui s'appelait al-Hasan-al-Ahwazi, s'attacha à Rachiq : il se chargea de l'administration de ses affaires et lui fit espérer que Seïf-ad-Daoulah ne reviendrait plus en Syrie. Alors le Déïlémite D.z.b.r. (*Dizber?*) et plusieurs Déïlémites, qui étaient avec Qar-

1. Ici commence la traduction russe par *Mednikov*, I, 338-343.

مع[1] قرغوية[2] وسار رشيق وابن الاهوازى الى حلب وجرى بين رشيق وبين قرغوية[3] حروب كثيرة ودخل رشيق الى مدينة[4] حلب وقاتل القلعة ثلاثة اشهر وعشرة ايام وقتل رشيق بعد ذلك وانهزم اصحابه الى انطاكية وجعلوا دزبر[5] الديلمى اميرا عليهم وابن الاهوازى * المدبّر له وقصد قرغوية[6] الى انطاكية وجرت بينهما وقعة وانهزم قرغوية[7] وعاد الى حلب وسار دزبر[8] فى اثره الى حلب[9] ولقيه اصحاب قرغوية[10] وحاربوه ودفعوه ورجع الى انطاكية

* Ch p. 124.

وراى خرسطوفورس[11] بطريك انطاكية فى مدّة هذا الخلف والعصيان ان يبعد عن انطاكية[12] لئلّا يتعلّق عليه فيما بعد تهمة من سيف الدولة أو من[13] اصحابه فسار الى دير سمعان الحلبىّ واقام به وقصد ابن الاهوازى إساءته فلم يضطرب لذلك وبقى[14] فى دير سمعان الى ان عاد سيف الدولة

ومات علىّ بن الاخشيد بمصر يوم الاحد لاحدى عشر ليلاً[15] خلت من[16] المحرّم

1. PLS من. — 2. B om. PLS برعوند C قرعويه. — 3. PB فرعوند LSCh فرعون. — 4. P المدينة. — 5. P دربر C دزير B تبربر LSCh تبرير. — 6. PB فرعوند Ch قرعويه S فرعون. — 7. PB فرعوند Ch قرعويد S فرعون. — 8. P دبربر LSCh تبرير Ch add. الديلمى. — 9. B om. — 10. BP فرعوند LSCh فرعون. — 11. BLSCh خريصطوفورس. — 12. BLS om. dep. فى مدة. — 13. LS ومن. — 14. P ونفى. — 15. S ليلة. — 16. BCh فى.

ghouyah, demandèrent protection à Rachiq. Rachiq et Ibn-al-Ahwazi allèrent à Alep. Plusieurs engagements avaient lieu entre Rachiq et Qarghouyah, et Rachiq entra dans la ville d'Alep et assiégea la citadelle pendant trois mois et dix jours. Rachiq ayant été tué, ses soldats s'enfuirent à Antioche et firent le Déïlémite D.z.b.r. (Dizber?) leur émir, et Ibn-al-Ahwazi * gérait ses affaires. Alors Qarghouyah marcha contre Antioche. Un engagement entre eux deux eut lieu, et Qarghouyah, mis en déroute, retourna à Alep. D.z.b.r. (Dizber?) suivit ses traces vers Alep. Les troupes de Qarghouyah le rencontrèrent et après l'avoir combattu le repoussèrent; il rentra à Antioche.

* Ch p. 124

A cette époque de discordes et de révolte, le patriarche d'Antioche Christophore jugea à propos de quitter Antioche, afin que dans la suite le soupçon de Seïf-ad-Daoulah ou de ses partisans ne tombât point sur lui. Il alla au couvent de Siméon d'Alep et y resta. Ibn-al-Ahwazi chercha à le maltraiter, mais (le patriarche) n'en fut point ému et resta dans le couvent de Siméon jusqu'au retour de Seïf-ad-Daoulah.

'Ali-ibn-al-Ikhchid étant mort au Caire le dimanche onzième jour de

سنة خمس[1] وخمسين وثلثمائة وافترد كافور بالامر وامتنع * من التسمّى[2] بالامارة * S p. 69.
ورای ان یجری علی اسمه فی المخاطبة بالاستاذية[3] وجعل الحسن بن عبيد[4] الله بن
طغج[5] على الشام مستخلفاً من قبله

وكان فى بيت المقدس والى[6] يعرف بمحمّد بن اسمعيل[7] الصناجيّ وكان كثير الاذية
ليوحنا بن جميع بطريرك بيت المقدس والمطالبة[8] له من الالطاف[9] بأكثر ممّا كان الرسم
جاريًا به وكان البطريرك يربح عليه فى ما[10] يلتمسه[11] منه ولمّا تزايدت أذيته له شخص
الى مصر وقصد كافور واعتضد بالكتّاب النصارى وشكا ما هو مبلوّ[12] به من الصناجيّ
وغيره فكتب كافور الى الحسن بن عبيد الله بن طغج خليفته على الشام يأمره بمنع
الصناجيّ[13] من اذية[14] البطريرك[15] وقبض يده[16] عن مطالبته بما لا يجب له عليه واعلامه

1. S خمسة. — 2. Ch السمى. — 3. B بالاستاديه. — 4. BLS عبد. — 5. PBLS طعج. — 6. S واليا. — 7. Ch اسماعيل. — 8. Ch والمعالية. — 9. BLSCh بالاطلاب. — 10. BLSCh يدفع له كلما. — 11. BLSCh التمسد. — 12. BLSCh مبلى. — 13. C add. وغيره P عنه om. dep. فكتب. — 14. Ch ادية. — 15. CCh om. — 16. BLS om. ab فكتب et solum habet والتمس مكاتبته بالصد.

mouharrem de l'an 355[1], Kafour fut seul maître; en défendant qu'on l'appelât émir, il exigea qu'à son égard on lui donnât le titre de maître (*oustaz*). Puis il nomma al-Hasan-ibn-'Obéïdallah-ibn-Thoghoudj son lieutenant sur la Syrie.

Il y eut à Jérusalem un gouverneur qui s'appelait Mohammed-ibn-Isma'îl-aç-Çanadji qui nuisait beaucoup à Jean (*Youhanna*), fils de Djami', patriarche de cette ville, en lui réclamant plus de cadeaux que cela n'était reçu par l'usage, et le patriarche lui avait donné tout ce qu'il lui avait demandé. Mais lorsque ses vexations à son égard eurent dépassé les bornes, il alla en Égypte trouver Kafour, demanda l'appui des fonctionnaires chrétiens et se plaignit de ce qu'il éprouvait de la part d'aç-Çanadji et des autres. Alors Kafour écrivit à al-Hasan-ibn-'Obéïdallah-ibn-Thoghoudj, son lieutenant en Syrie : il ordonnait à aç-Çanadji de cesser ses vexations envers le patriarche, de s'abstenir d'exiger de lui ce qu'il n'était pas tenu de donner, et de lui faire savoir que (le patriarche) avait un appui sûr. Les lettres de Kafour sur ce sujet continuèrent à arriver auprès d'Ibn-'Obéïdallah,

1. 7 janvier 966.

انّ له عناية وكيدة ولم تزل[1] مكاتبة كافور[2] متّصلة الى ابن عبيد[3] الله بذلك وابن عبيد[3] الله يكاتب[4] الصناجىّ بمضمونها فلم ينقلع عمّا هو عليه

P f. 22v. وقرب عيد العنصرة فوجّه الصناجىّ يلتمس منه اشياء زائدة على[5] ° رسومه التى كان يحملها اليه فى ذلك العيد وطالبه مطالبة شديدة فنزل البطريرك الى الرملة وعرف ابن[6] عبيد[7] الله الحال وأنّ المكاتبة لا تغنيه شيئًا فوجّه معه قائدًا[8] من قوّاده يسمّى تكين[9]
° S p. 70. * Ch p. 125. واوعز[10] اليه ان[11] يحفظ[12] النصارى وصبيانهم[13] * والّا[14] يمكن الصناجىّ ولا غيره[15] ° من استضامتهم والّا[16] يظلموا فعظم على الصناجى تحامى البطريرك عليه وأنفد[17] يستدعى ما التمسه منه فاحتمى[18] البطريرك عليه بتكين القائد ولم يدفع اليه ما طلبه فعظم على الصناجىّ ذلك فجمع عشيرته[19] وتباعه[20] وغيرهم من أفناء الناس وانفد[21] رسولًا الى البطريرك يستدعى حضوره اليه وبلغه حال الجمع[22] فتخوّف على نفسه وتثاقل[23] عن المضىّ وقال للرسول أليس قد تقدّم اليه دفعات بالمنع[24] عن اذيّتى ومطالبتى بما لا يجب[25]

1. P يزل. — 2. C add. الى لحسن. — 3. BLS عبد. — 4. P فكاتب BLSCh كاتب. — 5. BLSCh عن. — 6. PB بن. — 7. S عبد. — 8. B قايد. — 9. C بليق. — 10. B واوعن S om. و. — 11. B om. — 12. B يحتفظ. — 13. Ch وصبيانهم. — 14. BLSCh وان لا. — 15. B غيرهم. — 16. S ولا. — 17. LSCh وانفذ. — 18. P فاحتما. — 19. B عشيرته. — 20. LS واتباعه. — 21. LSCh وانفذ. — 22. LS الجميع. — 23. C وتاخر. — 24. P بلمنع. — 25. BLSCh add. له.

et Ibn-ʿObéïdallah faisait savoir à aç-Çanadji ce qu'elles contenaient. Mais il n'abandonna point sa manière d'agir.

La fête de la Pentecôte approcha, et aç-Çanadji envoya (auprès du patriarche) lui réclamer plus qu'il ne lui avait donné selon la coutume pour cette fête, et il insistait. Alors le patriarche descendit à Ramlah et fit savoir à Ibn-ʿObéïdallah l'affaire, ajoutant que la lettre (de Kafour) n'avait point amélioré sa situation. (Ibn-ʿObéïdallah) avait envoyé avec lui un de ses chefs, qui s'appelait Tékin, après lui avoir ordonné de protéger les chrétiens
*Ch p. 125. et leurs enfants et de ne pas laisser aç-Çanadji ni quelqu'un autre * les outrager, ni les opprimer. Les mesures de défense que le patriarche avait entreprises contre aç-Çanadji l'exaspérèrent; il lui envoya l'ordre de fournir ce qu'il lui avait réclamé. Le patriarche chercha protection contre lui auprès du chef Tékin et ne lui donna pas ce qu'il lui avait réclamé. Aç-Çanadji ne put le supporter, et après avoir rassemblé ses proches parents, ses adeptes et d'autres gens d'origine inconnue, il expédia un envoyé auprès du patriarche pour lui ordonner de se présenter chez lui. La nouvelle de cet attroupement étant parvenue jusqu'au (patriarche), il eut peur pour sa vie, tarda à partir

علىّ وقد انفذ[1] ابو محمّد[2] بن عبيد[3] الله معى من يشدّ على يدى[4] ويحمينى ويمنعه
منّى[5] وليس يمكنّى المصير اليه فى وقتى هذا ولطف بالرسول الى ان انصرف وادّى الى
الصناجيّ جوابه وتقدّم البطريرك بأن[6] يغلق[7] ابواب كنيسة[8] القيامة وتحصّن فيها وركب
الصناجيّ فى الحال مع جموعه وقبض على تكين القائد * الّذى انفذه ابن[9] عبيد[10] * B f. 95v.
الله لحماية[11] البطريرك واخذه اليه وانفذ[12] الى البطريرك ايضاً[13] يستدعى نزوله اليه واعطاه
الامان فلم يثق[14] اليه نفسه لما تداخله من الفزع ولم يردّ على الرسول جوابًا واجتمعوا
على الابواب وضربوا[15] ابواب مار[16] قسطنطين * بالنار ودخلوا منها الى القيامة والقوها[17] * S p. 71.
مغلقة فأحرقوا[18] ابوابها[19] ايضاً[20] وسقطت قبّة القيامة ودخلوا الكنيسة ونهبوا ما قدروا عليه
وتوجّه الرعيّة الى كنيسة صهيون واحرقوها ونهبوها فى اليوم بعينه وذلك يوم الاثنين لخمس
ليال خلت من خمدى[21] الآخر[22] سنة خمس وخمسين وثلثمائة وهو الثامن[23] والعشرين[24]

1. B انفذ. — 2. C الحسن. — 3. S عبد. — 4. BCh ايدى. — 5. BLSCh عنى. — 6. B om. — 7. BLSCh تغلق. — 8. BCh الكنيسة. — 9 P بن B om. — 10. S عبد. — 11. P بحماية. — 12. B وانفذ. — 13. BLSCh om. — 14. BLSCh تثق. — 15. Ch فضربوا. — 16. BCh مارى. — 17. Ch والفوه. — 18. Ch واحرقوا. — 19. P اثوابها. — 20. BCh om. — 21. CCh جمادى. — 22. CCh الاخرى. — 23. CCh الثالث. — 24. CCh والعشرون.

et dit à l'envoyé : « Est-ce qu'il ne lui avait pas été ordonné plusieurs fois de cesser les vexations et les demandes de ce que je ne lui dois pas? Abou-Mohammed-ibn-'Obéïdallah avait envoyé avec moi celui qui me soutiendrait, me défendrait et protégerait contre lui. En ce moment je ne peux aller auprès de lui. » (Le patriarche) avait traité avec bonté l'envoyé jusqu'à ce qu'il fût parti et eût transmis à aç-Çanadji sa réponse. Le patriarche ordonna de fermer les portes de l'église de la Résurrection et s'y retrancha. Aussitôt après cela aç-Çanadji partit avec sa troupe, s'empara du chef Tékin, qu'Ibn-'Obéïdallah avait envoyé pour protéger le patriarche, et le retint près de lui. Puis il envoya également chez le patriarche, en réclamant qu'il se présentât auprès de lui, et en lui promettant la sécurité. Mais le patriarche, saisi de frayeur, n'eut pas confiance en lui et ne donna aucune réponse à l'envoyé. Alors (la foule) se ramassa près des portes (de l'église), mit le feu aux portes de (l'église) de Saint-Constantin et pénétra de là jusqu'à (l'église) de la Résurrection; l'ayant trouvée fermée, ils en brûlèrent également les portes. La coupole (de l'église) de la Résurrection s'écroula; ils entrèrent dans l'église et pillèrent tout ce qu'ils pouvaient. Puis la foule se dirigea vers l'église de Sion et, après l'avoir brûlée, la saccagea le même jour, c'est-à-dire le lundi cinq de djoumada

من أيار سنة الف ومائتين وسبعة[1] وسبعين[2] وهو[3] يوم الاثنين الّذى قبل عيد[4] العنصرة وهدم اليهود وخربوا اكثر من المسلمين فلمّا كان يوم الثلاثاء ثانى[5] ذلك اليوم القوا[6] البطريرك مختفيًا فى[7] جبّ من جباب[8] الزيت فى الكنيسة بالقيامة[9] * فقتلوه وجرّوه الى * P f. 23.
صحن مار قسطنطين فأحرقوه[10] على بعض العمد[11]

وصيّر بعده بطريرك آخر من اهل قيساريّة يسمّى حبيب ويكنا ابا سهل[12] ويسمّى[13] ابا خرسطوذلا[14] فأقام ابواب كنيسة القيامة ورمّم المذبح[15] وشرع فى عمارتها فعاجله الموت

وفى[16] رياسة انبا توما[17] البطريرك اعاد ما انخرب وجدّد اكثر ما خرب[18] كاتب نصرانىّ يعقوبىّ يسمّى علىّ[19] بن سوار ويعرف بابن الحمّار وبنا[20] قبّة القيامة وكان * هذا الرجل[21] * Chp. 126.
وصل[22] مع الفتكين[23] التركىّ من العراق عند تغلّبه على الشام وكان ذا[24] ثروة وحال واسع

1. CCh وسبع. — 2. CCh add. يونانية. — 3. B om. dep. يوم. — 4. BLSCh om. — 5. CCh تالى. — 6. BLSCh التقوا. — 7. B الى. — 8. P جبا S اجباب. — 9. BLSCh كنيسة القيامة. — 10. BLSCh واحرقوه C add. بالنار. — 11. BLSCh om. trois mots. — 12. BCh om. trois mots. — 13. BLSCh ويدعى. — 14. BCh خريصطوداس LS خريسطوذولس. — 15. P المدبح. — 16. C add. زمن. — 17. B ثوما. — 18. B وجدده وكان CCh وجدده واهتم بذلك رجل. — 19. S om. — 20. B فبنا S وبنى Ch فبنى. — 21. C add. قد. — 22. B om. — 23. PBLSCh افتكين. — 24. S ذو.

second de l'an 355 (de l'hégire), qui est le vingt-huitième jour d'ayar de l'an 1277[1], le lundi qui précède la fête de la Pentecôte. Les Juifs détruisaient et dévastaient plus que les musulmans. Lorsque le lendemain, mardi[2], ils eurent trouvé le patriarche caché dans une citerne à huile dans l'église de la Résurrection, ils le tuèrent, le traînèrent dans la cour de Saint-Constantin et le brûlèrent, après l'avoir attaché à un pilier.

A lui succéda un autre patriarche des habitants de Césarée, qui s'appelait Habib, dont le surnom était Abou-Sahl, et qui fut nommé Christodoule. Il restaura les portes de l'église de la Résurrection, répara l'autel et commença à rebâtir (l'église); mais il mourut prématurément.

Pendant que siégeait le patriarche anba Thomas, un fonctionnaire chrétien, jacobite, qui s'appelait 'Ali-ibn-Souwar, surnommé Ibn-al-Hammar, restaura ce qui avait été détruit, et remit à neuf la plus grande partie de ce
* Chp. 126. qui avait été endommagé; il bâtit la coupole de la Résurrection. * Cet homme était arrivé avec Alf-Tékin le Turc de l''Iraq à la conquête de la Syrie. Riche et ayant une grande influence, il fut tué pendant sa fuite lors de la déroute

1. 28-29 mai 966. Le 28 ayar 1277 = le 28 mai 966. — 2. 29-30 mai 966.

وقتل فى هزيمة الحرب عند انهزام الفتكين[1] وكان ذلك قبل استكمال عمارة[2] القيامة واقيم على القيامة سنقل يعرف بصدقة بن بشر فى ايّام رياسة يوسف واستس[3] فعمل فيه الباسلكين[4] واكمل ما كان بقى وتمّه[5] الّا جمل * مار قسطنطين وكان[6] عظيماً جدّاً فبقى مكشوفاً * S p. 72.

وفى ايّام تدبير ارسانيوس بطريرك الاسكندريّة لكرسىّ بيت المقدّس بعد خروج[7] اخيه ارستس[8] الى القسطنطينيّة عمل جمل مارى قسطنطين واعيد الى ما كان عليه واستكملت الكنيسة حينئذ[9] بأسرها قبل خرابها الاخير الذى اتى عليها فى صفر سنة اربعمائة للهجرة بمدّة قريبة

والتمس سيف الدولة من نقفور الملك المفاداة من اسر[10] من المسلمين بمن[11] عنده من اسرى[12] الروم فأجابه الى ذلك وسار سيف الدولة من ميافارقين[13] الى سميساط[14] واقام الفداء على[15] شاطىء نهر[16] الفرات فى يوم الخميس مستهلّ رجب سنة خمس وخمسين وثلثمائة

1. PBLSCh افتكين. — 2. BCh استكماله. — 3. PBS واسيس. — 4. B الباسكلين. — 5. Ch واتمه. — 6. B لانه كان. — 7. PB حرج. — 8. PBLS ارسيس. — 9. BCh om. — 10. Conjectura; PBLS قتل بمن Ch بمن عنده. — 11. Ch وبمن. — 12. BSCh اسرى من. — 13. B مفارقين. — 14. B سمسياط. — 15. Ch الفدى اعلى. — 16. BCh om.

d'Alf-Tékin. Cela eut lieu avant que la construction (de l'église) de la Résurrection ne fût achevée. A l'époque du patriarcat de Joseph et d'Oreste, un syncelle qui s'appelait Çadaqah-ibn-Bichr fut mis à l'église de la Résurrection. Il y érigea la basilique, acheva et termina ce qui restait, excepté la coupole (?) de Saint-Constantin qui, étant très grande, resta inachevée.

Lorsque Arsénius, patriarche d'Alexandrie, gouvernait le siège de Jérusalem après le départ de son frère Oreste pour Constantinople, la coupole (?) de Saint-Constantin fut achevée et restaurée comme elle avait été autrefois. De ce temps-là l'église tout entière fut achevée, peu de temps avant sa dernière destruction, qui eut lieu au mois de çafar de l'an 400 de l'hégire[1].

Seïf-ad-Daoulah demanda à l'empereur Nicéphore d'échanger les prisonniers musulmans contre les prisonniers grecs qui se trouvaient chez lui, et (Nicéphore) acquiesça à sa demande. Alors Seïf-ad-Daoulah alla de Mayafariqin à Samosate, et l'échange eut lieu sur les bords du fleuve de l'Euphrate le jeudi premier rejeb de l'an 355[2]. (Seïf-ad-Daoulah) échangea Mohammed-ibn-

1. 24 sept.-22 oct. 1009. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 2. 23 juin 966 (le samedi).

وفادا[1] بمحمّد بن ناصر الدولة وبأبى[2] فراس[3] وغيرهما من بنى حمدان وبالقاضى ابو الهيثم[4] بن ابى الحصين[5] وزهير وقطاس[6] وغيرهم من[7] غلمانه[8] ممّن اسروه[9] الروم من بلاده وكان ابو العشائر قد مات فى القسطنطينيّة[10] فى الحبس ودفع لهم اعورحرم وابن بلنطس[11] وجميع من[12] كان عنده من اسارى الروم ولمّا[13] لم يبق عند سيف الدولة من الروم[14] من[15] يفادى به اشترى من الروم[16] بقية اسرى المسلمين * وكان عددهم ثلاث[17] الف[18] نفس[19] بمائتى واربعين الف دينار روميّة واجحف ذلك به عليه[20] *S p. 73.
وقصد جماعة ممّن * فادى بهم من المسلمين دزبر[21] وصاروا[22] فى جملته *P f. 23ʳ.

وانصرف سيف الدولة من الفداء[23] ودخل[24] * حلب واقام بها ليلة واحدة وخرج وهو عليل *B f. 96. من الاسترخاء[25] العارض[26] له محمول فى قبّة ومعه قرغوية[27] الحاجب فواقع دزبر[28] وابن

1. Ch وفادى. — 2. CCh وابى B omm. — 3. LS فراش. — 4. Ch ابق الهشيم LS ابن الهيم. — 5. P حصيين. — 6. LS وقرطاس. — 7. Ch add. بنى. — 8. B وغلمانه. — 9. B اسره. — 10. BLSCh بالقسطنطينية. — 11. BLSCh بلبيطس P بلبطاس. — 12. BLSCh ما. — 13. BLSCh om. — 14. Ch om. deux mots. — 15. L بمن. — 16. BLS om. trois mots, Ch om. من الروم. — 17. LSCh ثلاثة. — 18. BLSCh الاف. — 19. L add. فقداهم C نفسا بما مبلغه. — 20. Ch om. — 21. BS om. P دزبز CCh دزير الديلمى. — 22. P وصارو BCh وساروا L وعادوا. — 23. B الغد Ch الفدى LS المفاداة. — 24. LS الى. — 25. B الاسترخى. — 26. Ch المعارض. — 27. PB فرعونه LSCh فرعون. — 28. BLSCh تبرير.

Nacir-ad-Daoulah, Abou-Firas et quelques autres des Beni-Hamdan, al-qadhi Abou-l-Haïtham-ibn-Abou-l-Houçéïn, Zouhaïr, Qathas et ses autres serviteurs, que les Grecs avaient emmenés en captivité dans son pays. Abou-l-'Achaïr était déjà mort à Constantinople en prison. (Seïf-ad-Daoulah) rendit aux Grecs A... r h.r.m [1]), le fils de B l n th s [2] et tous les prisonniers Grecs qui se trouvaient chez lui. Lorsqu'il ne fut resté à Seïf-ad-Daoulah aucun grec pour l'échanger, il racheta aux Grecs le reste de prisonniers musulmans, dont le nombre fut de 3.000 hommes, pour 240.000 dinars grecs, mais cela le ruina à peu près. Un certain nombre de musulmans qu'il avait rachetés se dirigèrent près de Dizber et restèrent avec lui.

Parti après le rachat, Seïf-ad-Daoulah était entré à Alep, où il passa une nuit. Puis il en sortit, atteint d'une langueur qui l'avait saisi; on le porta en litière. Le chambellan (*al-hadjib*) Qarghouyah le suivait. Il combattit Dizber et Ibn-al-Ahwazi près du village, sur le chemin de Balis, qui s'appelait

1. Je ne peux pas déchiffrer ce nom. V. plus haut. — 2. De ce nom v. plus haut.

الاهوازى فى ضيعة فى طريق بالس[1] تعرف بسبعين[2] وانهزم اصحاب دزبر[3] وحمل هو وابن الاهوازى اسيرين فى يد سيف الدولة وحملهما الى حلب وقتلهما وقتل جماعة معهما وولّى على انطاكية تقىّ الدين[4] غلامه

وخرج الروم * الى آمد وقتلوا واسروا عدداً كثيراً[5] وانصرفوا الى دارا وقربوا من نصيبين وهرب اهلها خوفاً منهم وتوجّه نقفور الملك[6] نحو الشام وسار سيف الدولة الى شيزر[7] ونزل نقفور على منبج يوم السبت لاثنى عشر[8] ليلة[9] بقيت من شوّال سنة خمس وخمسين وثلثمائة[10] واستدعى من اهلها القرميدة فأخرجوها[11] اليه فأخذها منهم واكرمهم ولم يعرض[12] لهم بمكروه ورحل عنها[13] الى وادى بطنان[14] واخذ منه[15] من الاسارى عدداً كثيراً وجاءت سريّة الى بالس[16] واخذت من المدينة زهاء ثلثمائة نفس وسار * الملك *Ch p. 127. *S p. 74.

1. PBLS نالس. — 2. LS بسعين Ch تسعين. — 3. BLSCh تبرير. — 4. BLS om. — 5. B عدد كثير. — 6. BLSCh add. الى. — 7. PBLS شيرز — 8. C لاثنتى عشرة. — 9. S om. cinq mots. — 10. BCh om. C من السنة. — 11. Ch واخرجوه. — 12. BLS يتعرض. — 13. S عنهم. — 14. LS بطال. — 15. LS معه. — 16. PB نالس LS سرية من نالس.

Sab'in. Les troupes de Dizber ayant été mises en fuite, lui-même et Ibn-al-Ahwazi furent conduits comme prisonniers devant Seïf-ad-Daoulah. Il les amena à Alep et les fit tuer; il fit tuer (également) un grand nombre de leurs partisans. Il nomma gouverneur d'Antioche son serviteur Taqi-ad-Din.

Les Grecs, étant partis * pour Amid, tuèrent et capturèrent un grand nombre d'ennemis; puis ils se dirigèrent vers Dara et s'approchèrent de Nisibe, dont les habitants s'enfuirent par peur devant eux. L'empereur Nicéphore se dirigea vers la Syrie, et Seïf-ad-Daoulah marcha vers Chéïzar. Nicéphore [1] assiégea Menbidj le samedi dix-huitième jour de chawwal de l'an 355 [2] et réclama aux habitants de cette ville la *brique* (*al-qirmidah*); et ceux-ci la lui apportèrent. Il la leur prit, leur témoigna de la bienveillance et ne leur fit aucun mal [3]. Puis il partit pour Wadi-Bouthnan, où il s'empara d'un grand nombre de prisonniers. Un détachement arriva à Balis et s'empara dans cette ville de plus de trois cents hommes. Puis l'empereur marcha vers Qinesrin et *Ch p. 127.

1. Ici commence la traduction russe par *Rosen*, 08, note. — 2. 7 oct. 966. — 3. Ici finit la traduction de *Rosen*. Il s'agit d'une relique vénérée de Menbidj, d'une brique, sur laquelle furent reproduits d'une façon miraculeuse les traits du Christ. Cf. l'histoire fameuse de l'Image d'Édesse. Cet épisode avec la pierre de Menbidj n'a pas été bien compris par *Leonhardt* (Kaiser Nicephorus II. Phocas und die Hamdaniden. Halle, 1887, 47) et *Schlumberger* (Un empereur byzantin au dixième siècle, 524). Sur la question compliquée de la Sainte Image d'Édesse et des tuiles et des pierres avec l'impression du visage du Christ v. *E. Dobschütz*. Christusbilder, Leipzig, 1899, 138-139, 168-169, 172-174.

الى قنسرين[1] ونزل على تيزين[2] ففتحها وسبى اهلها وفتح حصن ارتاح وعبر بأنطاكية ونزل عليها عشيّة[3] يوم الثلثاء لخمس خلون من ذى القعدة[4] وارسل الى[5] اهلها فى ان يسلّموا اليه المدينة ويؤمنهم على انفسهم واهاليهم واموالهم وان يواصلهم[6] الى حيث احبّوا آمنين ولا يحوجوه الى مقاتلتهم فلم يجيبوه الى ما اعرضه عليهم وحاربهم سبعة ايّام وضاقت به العلوفة ورحل فى اليوم الثامن من نزوله عليها[7] وعاد الى بلد الروم قافلًا[8]

وقصد اخرسطفورس[9] بطريرك انطاكية سيف الدولة الى حلب فاحسن قبوله وشكر له[10] ما[11] فعله من[12] بعده عن المخالفين عليه وقدّمه وتخصّص به

ونقم سيف الدولة على شيوخ انطاكية بسبب اخراجهم فتح غلامه[13] وتسليمهم المدينة الى رشيق النسيمى وقبض عليهم وصادرهم[14] وتشفّع البطريرك اليه فى بعضهم وتواسط[15] امرهم معه

1. BCh قانسرين Ch add. وعاد. — 2. B تترين. — 3. S om. — 4. S ذلقعدة BCh om. dep. عشية. — 5. P om. — 6. S يوصلهم. — 7. BCh om. trois mots. — 8. BCh om. — 9. BLSCh خريصطوفورس. — 10. BCh وشكره على. — 11. S على ما. — 12. BLSCh فى. — 13. S اعلامه. — 14. S add. وحاربهم. — 15. P وسط.

après avoir assiégé Tizin s'en empara et en emmena en captivité les habitants. S'étant emparé de la forteresse d'Artah, il passa à Antioche et s'en approcha le soir du mardi cinquième jour de zou-l-qa'dah [1]. Il envoya une ambassade aux habitants de la ville, pour se la faire livrer, (en promettant) qu'il donnerait quartier à eux, à leurs familles et à leurs fortunes et qu'il les laisserait aller en toute sécurité, là où ils voudraient, — mais ils ne devraient pas le forcer de faire la guerre contre eux. Cependant les habitants n'acceptèrent point sa proposition, et il les combattit pendant sept jours; comme les vivres lui firent défaut, il partit le huitième jour après le commencement du siège de la ville et retourna dans le pays des Grecs.

Le patriarche d'Antioche [2] Christophore alla auprès de Seïf-ad-Daoulah à Alep. Il le reçut aimablement et le remercia de ce qu'il s'était éloigné de ceux qui s'étaient révoltés contre lui; il le traita avec distinction et lui accorda des faveurs particulières.

Seïf-ad-Daoulah se vengea des notables d'Antioche, parce qu'ils en avaient chassé son serviteur Fath et livré la ville à Rachiq-an-Nasimi; il les fit arrêter et leur imposa une contribution. Alors le patriarche intercéda auprès de lui pour quelques-uns d'entre eux et servit d'intermédiaire entre eux et lui, dans cette affaire et (Seïf-al-Daoulah) accéda à sa demande à leur égard.

1. 23 oct. 966. — 2. Ici commence la traduction russe par *Mednikov*, I, 343-346.

فأجاب مسألته فيهم وتولّد[1] فى نفوسهم ممّا شاهدوا من تمكّن حاله عند سيف الدولة حسدًا
وحقدًا عليه * له * P I. 24.

ومات سيف الدولة بن عبد الله بن حمدان يوم الجمعة لخمس بقين من صفر سنة
ستّ وخمسين وثلثمائة وعمره اربعة وخمسون[2] سنة شمسيّة[3] وسار غلامه * تقىّ المقيم * S p. 75.
بانطاكية الى حلب واخذ[4] تابوت سيف الدولة[5] الى ميافارقين[6] ليدفن هناك[7] وكان
حرمه[8] وولده مقيمين بها ولمّا خرج تقىّ من انطاكية اجتمع راى اهلها على ان
لا يمكنوا احدًا[9] من الحمدانيّة من الدخول اليها وولّوا امرهم علوش الكردى

وورد الى حلب رجل من اهل خراسان يسمّى محمّد بن عيسى فى زهاء خمسة
آلاف[10] قاصدين غزو الروم وساروا الى انطاكية * ولقيهم اهلها اجمل لقاء فقويت نفوسهم * Ch p. 128.
بهم واتّفق راى ثلاثة من شيوخ انطاكية واماثلها ممّن كان البطريك توسّط امرهم[11] وشفع
فيهم[12] وهم ابن مانك[13] وابن محمّد وابن دعامة على الايقاع باخرسطوفورس[14] البطريك

1. BCh وتوكد. — 2. BLSCh وخمسين. — 3. BCh om. — 4. P نتذمعه. — 5. BLSCh add معه. — 6. P مدفرقين. — 7. P فيه. — 8. BLSCh حريمه. — 9. P احد. — 10. P الف. — 11. LS حالهم. — 12. BLSCh add عند سيف الدولة. — 13. S مالك. — 14. BLSCh بخريصطوفورس.

Mais dans leur esprit ils conçurent contre lui une envie et une haine secrète à cause de son influence sur Seïf-ad-Daoulah, ce dont ils s'étaient aperçus.

Le vendredi vingt-quatrième jour de çafar de l'an 356[1] mourut Seïf-ad-Daoulah-ibn-'Abdallah-ibn-Hamdan, âgé de cinquante-quatre années solaires. Puis son serviteur Taqi, qui se trouvait à Antioche, alla à Alep et prit le cercueil de Seïf-ad-Daoulah à Mayafariqin pour l'y enterrer, parce que ses femmes et ses enfants y habitaient. Après le départ de Taqi d'Antioche les habitants de la ville tombèrent d'accord pour ne laisser entrer dans la ville aucun des Hamdanides et confièrent la direction de leurs affaires à Alouch le Kurde.

(A cette époque) arriva à Alep un homme du peuple du Khorasan, qui s'appelait Mohammed-ibn-'Isa, avec plus de cinq mille (hommes) qui allaient faire la guerre aux Grecs. Ils s'étaient dirigés vers Antioche, * dont les habitants les reçurent avec une grande joie et prirent courage à leur contact. Alors trois notables et principaux personnages d'Antioche, pour qui le patriarche avait servi d'intermédiaire et avait intercédé (auprès de Seïf-ad-Daoulah), à savoir Ibn-Manik, Ibn-Mohammed et Ibn-Di'amah, s'entendirent * Ch p. 128

1. 8 févr. 967.

وتولّف[1] العامّة عليه ليوقعوا[2] به ووقف على ما * همّوا به صديق للبطريك[3] من وجوه * B f. 96r
المسلمين يعرف[4] بابن ابو[5] عمر وكشف له ما تحرّكوا عليه[6] وحدّثه به واشار عليه ان[7]
يأخذ[8] لنفسه ويخرج من باب المدينة آخر النهار فانّه ما يصبح الّا وهو فى اعمال حلب
ويكون قد تخلص ممّا يحاذر من اعدائه فشكره البطريك على نصيحته اياه واعلمه انه
ينظر فى امره ويفعل * ما يقتضيه الصواب واستقرّ راى البطريك على[9] انّه[10] يقصد ابن[11] * S p. 76.
مانك لثقته[12] بما[13] بينهما[14] من وكيد المودّة فراسله[15] البطريك يسأله الاذن له فى المصير[16]
اليه واجتماعه به فأجابه ابن مانك بجواب يحتجّ عليه فيه باشتغاله فى وقته ذلك وانّه اذا تفرغ
انفذ فأعلمه ولمّا تصرّم الثلث الاوّل من الليل وافا[17] رسول ابن[18] مانك الى البطريك
يستدعى حضوره الى داره[19] فسار اليه ثقة[20] منه به ولقيه ابن مانك لقيا[21] جميلًا وقال
له ما بالك يا بطريك[22] وانت واحد من اهل هذه البلد[23] ومساكن لنا[24] تسىء[25] الراى

1. Ch وتالف. — 2. B ليرفعوا. — 3. B للبطرك. — 4. P ويعرف. — 5. Ch ابى. — 6. C عما عولوا. — 7. S انه. — 8. LS add. الحذر. — 9. LS om. — 10. B ان. — 11. BP بن. — 12. Ch لثقة. — 13. B ما. — 14. LS بينهم. — 15. BCh فارسله. — 16. P مصيره. — 17. LSCh وافى. — 18. B من Ch من ابن. — 19. S اليه. — 20. LS لثقته. — 21. S لقاء. — 22. BLS بطرك. — 23. LS البلدة. — 24. Ch om. — 25. BS تاسى.

pour assaillir le patriarche Christophore et déterminer le bas peuple à l'attaquer. Mais un ami du patriarche, notable musulman, qui s'appelait Ibn-Abou-'Omar, ayant appris ce qu'ils avaient comploté, découvrit au patriarche ce qu'ils voulaient; il lui donna des détails et lui conseilla de se tenir sur ses gardes et de sortir par la porte de la ville vers la fin du jour; ainsi avant le matin il serait déjà dans les environs d'Alep et serait délivré de ce qu'il pouvait appréhender de la part de ses ennemis. Le patriarche le remercia du bon conseil qu'il lui avait donné et lui fit savoir qu'il penserait à son cas et ferait ce qui était juste. Le patriarche se décida à aller auprès d'Ibn-Manik en toute assurance parce qu'une amitié solide existait entre eux. Il lui écrivit, en lui demandant la permission de se présenter auprès de lui et de le voir. Ibn-Manik lui envoya la réponse, où il s'excusa devant lui sous prétexte d'être occupé en ce moment-là; mais lorsqu'il serait libre de ses occupations, il enverrait vers lui pour le lui faire savoir. Le premier tiers de la nuit passé, l'envoyé d'Ibn-Manik vint auprès du patriarche, en l'invitant à venir dans sa maison. En pleine confiance, (le patriarche) alla chez lui. Ibn-Manik le reçut aimablement, et lui dit : « Pourquoi, patriarche, quoique tu sois un des habitants de cette ville et de nos concitoyens, as-tu de mauvais desseins

فينا وتعمل علينا فقال له البطريرك وكيف * ذلك يا سيّدى فاجابه[1] لانّك تكاتب الروم * P f. 24r.
وتستنهضهم الى قصدنا وتطمعهم[2] فينا فحلف له البطريرك انّه ما كاتب الروم قطّ ولا كاتبوه
وسأله عن الدليل على ما اتّهمه به فنهض ابن[3] مانك كأنّه يطلب كتابًا واستدعى قومًا من
الخراسانيّين كان اعدّهم لايقاع[1] البطريرك[5] واستنفرهم عليه[6] فوثبوا اليه بالخناجر طوال
معهم[7] واقامه واحد[8] منهم قائمًا وضربه آخر بالخنجر[9] فأنفذه[10] فى بطنه فسقط الى الارض
ومع سقوطه قطع راسه وطرح فى اتون[11] حمّام حوار[12] دار ابن[13] مانك وحملت * جثّته * S p. 77.
واخرجت فى الوقت من باب المدينة وطرحت فى النهر وذلك فى الليلة الّتى صبحتها يوم
الاربعاء[14] الثانى والعشرين[15] من[16] ايار سنة الف ومائتين وثمان وسبعين وهو لعشر خلون
من جمادى الآخر[17] سنة ستّ وخمسين وثلثمائة

وانفذ ابن[18] مانك قبل الصبح قومًا الى كنيسة القسيان وقبضوا على ما وجدوه فى منزل

1. P فاجبه. — 2. P om. و. — 3. B بن. — 4. P للافقاع B لافقاع Ch للايقاع. — 5. Ch بالبطريرك. — 6. L اليد. — 7. BLSCh om. deux mots. — 8. B واحدا. — 9. PLS بخنجر — 10. PB فانفذه. — 11. B اثون P تون. — 12. BLSCh بجوار C فى جوار. — 13. PB بن. — 14. BLSCh om. dep. الليلة C ليلة الاربعاء. — 15. BLSCh ثاني عشرين. — 16. BLSCh om. trois mots. — 17. Ch الاخرى. — 18. PB بن.

contre nous et agis-tu contre nous? » Le patriarche lui dit : « Comment cela, mon maître? » (Ibn-Manik) lui répondit : « Mais tu corresponds avec les Grecs, tu les excites et les enhardis contre nous. » Le patriarche lui jura qu'il n'avait jamais correspondu avec les Grecs, ni ceux-ci avec lui; et il lui demanda des preuves de ce dont il le soupçonnait. Alors Ibn-Manik se leva comme s'il cherchait une lettre, appela un groupe de Khorasaniens qu'il avait préparés pour assaillir le patriarche, et les excita contre lui; ils se jetèrent sur lui avec de longs poignards qu'ils avaient avec eux. L'un d'entre eux le fit lever, et l'autre le frappa avec un poignard et le lui plongea dans le ventre. (Le patriarche) tomba par terre, et après sa chute on lui coupa la tête et on la jeta dans le four d'un bain qui était près de la maison d'Ibn-Manik; puis on s'empara de son corps, on l'emporta immédiatement par la porte de la ville et on le jeta dans le fleuve. Cela eut lieu cette même nuit, dont le matin tombait le mercredi vingt-deuxième jour d'ayar de l'an 1278, qui correspond au dixième jour de djoumada IIe de l'an 356[1].

Avant le point du jour, Ibn-Manik envoya des gens dans l'église de

1. Le 22 ayar 1278 = le 22 mai 967. Le 10 de djoumada second 356 = le 23 mai 967.

البطريرك وفى خزانة الكنيسة وعاقبوا الخازن الى ان اظهر لهم آنية كانت مستورة فأخذوها
الفضّة[1] والقماش وغيره * ولم[2] تركوا[3] غير نحاس[4] ومصاحف ليس بكثيرة واخذوا اليهم *Chp.129.
ايضاً[5] كرسىّ مار بطرس[6] وهو كرسىّ من خشب النخل مصفّح بفضّة وحفظوه[7] فى دار
شيخ من شيوخهم يعرف بابن عمر[8] ولم يزل فى داره الى ان ملكوا الروم المدينة وبعد
ثمانية ايّام من قتل البطريرك ظهرت جثّته على جزيرة من النهر وخرج[9] قوم من النصارى
فأخذوها[10] سرًا ودفنوها فى الدير المعروف بأرسانا[11] فى ظاهر[12] المدينة ولبث كرسىّ انطاكية
بعد قتل خرسطوفورس[13] بغير بطريرك[14] سنتين وتسعة اشهر

ووصل ابو المعالى[15] بن سيف الدولة من ميافارقين[16] * الى حلب فاستولا[17] عليها وعوّل *S p. 78.
على قرغوية[18] الحاجب غلام ابيه على تدبير الامور

ومات امير الامراء معزّ الدولة احمد بن بويه[19] الديلمى بمدينة السلام يوم الاثنين لثلاث

1. BLSCh فاخذوا الفضة. — 2. S وما. — 3. Ch يتركوا. — 4. BCh النحاس. — 5. BLSCh om. — 6. C add. السليح. — 7. P وحفظوه. — 8. C عامر. — 9. Ch فخرج. — 10. Ch واخذوها. — 11. C بارشايا. — 12. BLSCh خارج. — 13. P خرسطوفورس. BCh خريصطوفورس. — 14. B بطرك. — 15. PBLS العلا. — 16. P سفرقين. — 17. B واستولا SCh واستولى. — 18. PB قرعويه Ch فرعون LS فرعونه. — 19. PBLS نويه.

Cassiane; ils s'emparèrent de ce qu'ils avaient trouvé dans la demeure du patriarche et du trésor de l'église; ils tourmentèrent tellement le trésorier, qu'il leur délivra les vases qui y avaient été cachés. Ils prirent de l'argent,
*Chp.129. des étoffes et d'autres choses * et ne laissèrent rien sinon du cuivre et des manuscrits, qui étaient peu nombreux. Ils prirent également le siège de saint Pierre qui était de palmier plaqué d'argent, et que l'on conserva dans la maison d'un de leurs notables, qui s'appelait Ibn-'Omar. (Ce siège) se trouva dans sa maison jusqu'à ce que les Grecs se fussent emparés de la ville. Huit jours après le meurtre du patriarche son corps fut retrouvé dans une île de ce fleuve. Alors un certain nombre de chrétiens sortirent et, après avoir pris en secret (son corps), l'enterrèrent dans le couvent d'Arsénius en dehors de la ville. Après le meurtre de Christophore le siège d'Antioche resta vacant pendant deux ans et neuf mois [1].

Abou-l-Ma'ali-ibn-Seïf-ad-Daoulah arriva de Mayafariqin à Alep, s'en empara et confia la direction des affaires au chambellan Qarghouyah, serviteur de son père.

L'émir des émirs (*émir-al-oumara*) Mouizz-ad-Daoulah-Ahmed-ibn-

1. Ici finit la traduction de *Mednikov*.

عشر ليلة بقيت من[1] شهر ربيع الآخر سنة ستّ وخمسين. وثلثمائة وخوطب * بالامارة[2] * B f. 97.
بعده لابنه[3] عزّ * الدولة ابو[4] منصور بن بختيار وقلّد للوزارة[5] العبّاس[6] بن الحسن * P f. 25.
الشيرازى يوم الاربعاء مستهلّ شهر ربيع الآخر[7]

ومات كافور الاخشيدى[8] الخصىّ صاحب مصر يوم الثلثاء لعشر بقين من[9] جمدى[10]
الاوّل[11] من السنة[12] ونصب فى الامارة بعده بمصر ابو[13] الفوارس احمد بن علىّ الاخشيد
وكان طفلًا عمره احد[14] عشر سنة على ان يخلفه ابن عمّ ابيه الحسن بن عبد الله بن
طغج وكان يومئذ بالشام ويكون تدبير الرجال الى شمول وتدبير الاموال الى الوزير ابى
الفضل[15] جعفر بن الفضل بن الفرات بن حنزابة[16] وزير كافور وانفرد بتدبير البلد ابو[17]
الفضل الوزير وقبض على جماعة وصادرهم واضطرب عليه التدبير وطالبه[18] الجند بأرزاقهم
فاستتر دفعة واثنتين[19] ونهبت داره ودور جماعة من حاشيته

1. BCh فى. — 2. BLSCh om. — 3. P لابيه. — 4. Ch ابى. — 5. BLSCh الوزارة. — 6. BLSCh للعباس. — 7. BLSCh om. dep. يوم. — 8. BCh الاخشيد. — 9. BCh فى au lieu des cinq mots. — 10. BS جماد. — 11. Ch الاولى. — 12. S add. المذكورة. — 13. S ابا. — 14. LSCh احدى. — 15. P النفظل. — 16. PB حيراند S خيراند L خيرالله Ch خيران. Cf. *Miskawaih* (index). — 17. S ابن. — 18. LS طالبوه. — 19. B ثنتين P اثنين.

Bouyah-ad-Déïlemi mourut à Bagdad le lundi seizième jour du mois de rabi' second de l'an 356[1]. Il eut pour successeur comme émir son fils 'Izz-ad-Daoulah-Abou-Mançour-ibn-Bakhtiyar, et al-'Abbas-ibn-al-Hasan-ach-Chirazi fut nommé vizir le mercredi premier de rabi' II[e 2].

Kafour al-Ikhchidi l'eunuque, maître de l'Égypte, mourut le mardi vingtième jour de djoumada premier de cette même année[3]. En Égypte lui succéda comme émir Abou-l-Fawaris-Ahmed-ibn-'Ali-al-Ikhchid, qui était un enfant âgé de onze ans, à condition que le fils de l'oncle de son père al-Hasan-ibn-'Abdallah-ibn-Thoughoudj, qui se trouvait alors en Syrie, le remplaçât, que Chamoul fût à la tête des troupes et que le vizir Abou-l-Fadhl-Dja'far-ibn-al-Fadhl-ibn-al-Fourat-ibn-Hinzaba, vizir de Kafour, administrât les finances. Mais Abou-l-Fadhl le vizir gouverna le pays tout seul; il arrêta un grand nombre (de gens) et leur fit payer des sommes énormes. Son administration désorganisa (le pays), et les troupes lui demandèrent leur solde. Alors il se cacha une ou deux fois. Sa maison et celles de plusieurs de ses partisans furent pillées.

1. 31 mars 967. — 2. 16 mars 967 le samedi. Ce n'est pas correct. V. la note précédente. — 3. 3 mai 967 (vendredi).

ولم ترض[1] الاخشيديّة ان يكون شمول مدبّرا[2] لهم * وصار كلّ واحد منهم يتسمّى * S p. 79.
بالامير وكثر حسدهم لبعضهم بعض[3] وكتب جماعة منهم ومن وجوه البلد الى المعزّ لدين
صاحب المغرب يستدعون منه انفاذ جيوشه الى مصر ليتسلّمها وضمنوا له المعونة والمساعدة
على[4] ان يملك البلد بغير حرب ولا قتال

واضطربت الاسعار بمصر وتزايدت اثمان الحبوب والاقوات واقترن بذلك وباء عظيم وكان
بدؤه من سنة ثلث[5] وخمسين وثلثمائة وافرطت الشدّة فى سنة[6] سبع * وثمان[7] وخمسين * Ch p. 30.
وهلك الضعيف من[8] الناس[9] واكلوا[10] الميتة والجيفة[11] وكانوا يسقطون موتى من الجوع[12] وزاد
الوباء وكثر الموتى[13] ولم يلحق دفنهم وكان يحفر لهم حفرا وينزل[14] فيها عدّة كثيرة ويردم
عليهم التراب من غير صلاة ولا غسل[15] وكفن ولم يزل امرهم على تلك الصورة الى سنة
احد[16] وستّين وثلثمائة وإنّ الاسعار انحلّت[17] ولم تزل تنقص[18] الى ان عادت الى المعهود

1. S ترتى. — 2. P مدبر. — 3. Ch حسد بعضهم لبعضهم. — 4. C الى. — 5. BS ثلثة. — 6. BCh om. — 7. B om. — 8. P om. deux mots. — 9. P add. من الجوع ويسقطون موتا. — 10. P واكلت. — 11. Ch الجيف. — 12. P وهلك الضعيف من الناس وانهتكت الحجل من الناس. — 13. BLSCh الموت. — 14. BLSCh ويرمى. — 15. BLSCh ولا. — 16. LSCh احدى. — 17. BLSCh وبعد ذلك انحلت الاسعار. — 18. S ولم يزل.

Les Ikhchidites, mécontents que Chamoul les gouvernât, commencèrent, chacun de son coté, à s'appeler émir, et la jalousie de l'un à l'égard de l'autre s'accrût. Plusieurs d'entre eux et d'entre les notables du pays écrivirent à al-Mouizz-lidin, maître du Maghrib, pour l'inviter à envoyer ses troupes en Égypte et à en prendre possession, et lui promirent de l'aider et de le seconder, afin qu'il pût entrer en possession du pays sans guerre et sans bataille.

(A cette époque) les prix varièrent en Égypte : les prix des grains et des denrées augmentèrent. Avec cela eut lieu là-bas une grande épidémie qui
* Ch p. 30. s'était déclarée en l'an 353[1], mais dont la violence dépassa toutes limites * en l'an 357[2] et 358[3]. Les gens faibles périrent; ils mangeaient des cadavres et de la charogne et tombaient morts de faim. L'épidémie augmenta et les morts furent plus nombreux. Il n'y eut aucun moyen de les enterrer. On creusa pour eux une fosse, où on descendit un grand nombre (de cadavres); puis on la combla avec de la terre sans prière, ni ablution ni linceul. Une pareille situation de la population continua jusqu'à l'an 361[3]. Puis les prix baissèrent et ne

1. 19 janvier 964-6 janvier 965. — 2. 7 déc. 967-24 nov. 968. — 3. 25 nov. 968-nov. 969. — 3. 24 oct. 971-11 oct. 972.

* P f. 25v. وكان سبب ذلك أنّ النيل * لم يزل[1] من سنة اثنين وخمسين وثلثمائة الى سنة سبع[2] وخمسين وثلثمائة[3] ناقصاً

* R p. 177. وكان البلغر[4] قد انتهزوا الفرصة بتشاغل نقفور الملك بغزو بلدان المسلمين واعاثوا[5] * S p. 80. فى اطراف اعماله * وغاروا على ما يجاورهم من بلدانه فقصدهم ونكا[6] فيهم وسالم الروس وكانوا حزباً[7] له ووافقهم[8] على غزو البلغر[9] والايقاع بهم وانتشت العداوة بينهم[10] وشغل بعضهم بحرب بعض واستظهر الروس على البلغر[11] وكبسوا[12] مدينتهم المسمّاة طلسيرا[13] وهى دار ملكهم واخذوها بالامان واخذوا ولدين كانا فيها لشمويل ملك البلغر

وغزا الخرسانيّون الواردين[14] الى انطاكية فى مدّة تشاغل نقفور الملك بحرب البلغر وقصدوا[15] اعمال الروم فظفروا وغنموا واسروا ووافوا[16] بالسبى الى انطاكية وانضمّ[17] اليهم جمع

1. S om. deux mots. — 2. B سبعة. — 3. BS om. — 4. P البرغل. — 5. PLS واعابوا. — 6. P وتكا B وانكا L وانكى S وانكا Ch ونكى. — 7. R حربا. — 8. Ch ووافقوه. — 9. P النغر LS البربر. — 10. BLSCh om. — 11. P البرغل. — 12. PBLS وكسبوا. — 13. L طليسرا C ظاسيرا. — 14. Ch الواردون. — 15. P وقصد. — 16. BLSCh واتوا. — 17. B واضم.

cessèrent de baisser jusqu'à ce qu'ils fussent revenus aux prix d'autrefois. La cause de cette (calamité) fut que, de l'an 352 à l'an 357[1] dans le Nil il y avait eu pendant tout ce temps-là que peu d'eau.

Les Bulgares[2] avaient profité de ce que l'empereur Nicéphore était occupé à faire la guerre contre les pays musulmans : ils avaient dévasté les frontières de ses provinces et fait des incursions dans les pays limitrophes. L'empereur marcha contre eux, les battit, et après il conclut la paix avec les Russes, qui devinrent ses alliés ; il convint avec eux de faire la guerre contre les Bulgares et de les attaquer. Alors surgit l'hostilité entre les Russes et les Bulgares, et ils se mirent à faire la guerre les uns contre les autres. Les Russes eurent le dessus sur les Bulgares et envahirent par surprise leur ville qui s'appelait Th.l. sira[3], capitale de leur empire ; ils la contraignirent à se rendre et s'emparèrent des deux fils de Samuel, roi des Bulgares, qui s'y trouvaient[4].

Pendant que l'empereur Nicéphore était occupé à la guerre contre les Bulgares, les Khorasaniens, qui étaient arrivés à Antioche, firent invasion ; ils se dirigèrent vers les régions des Grecs, furent victorieux, s'emparèrent du butin et des prisonniers et arrivèrent, chargés de dépouilles, à Antioche. Un

1. 352 = 30 janv. 963-18 janv. 964. 357 = 7 déc. 967-24 nov. 968. — 2. Ici commence la traduction russe par *Rosen*, 177-178. — 3. Il s'agit de Drsta, Dorystole, la ville principale des Bulgares (Δορύστολον). — 4. Ici finit la traduction de *Rosen*.

كثير من متطوّعة[1] المسلمين وعادوا الخراسانيّون[2] الى بلد الروم واستظهروا استظهارا بيّنا

وكان نقفور الملك[3] قد رجع من غزاته فانفذ غلامه بطرس الاصطراطوبدرخ[4] وهو المعروف بالاطرابازى[5] فلقيهم بناحية اسكندرونة[6] وهى بين المصّيصة وانطاكية * وقد عادوا من غزاتهم فأوقع بهم وقتل صناديدهم واسر سلّار[7] العسكر وجماعة[8] منهم واشتراه الانطاكيّون بمال جسيم وثياب[9] كثيرة وبالاسارى الذين كانوا اسروهم متقدّما ولمّا تخلّص السلّار ووصل الى انطاكية تلقّاه اهلها بالاكرام والتعظيم وتسلّط * رجاله الذين سلموا من القتل على الانطاكيّين[10] وصاروا يتخطّفوا[11] اموالهم ورحالاتهم[12] عنوة[13] فاستوحشوا منهم وقاتلوهم واخرجوهم[14] عن المدينة

* B f. 97r. — * S p. 81.

وفى آخر سنة سبع وخمسين وثلثمائة خرج نقفور ملك الروم[15] الى ديار مصر[16]

1. BLS om. — 2. P البلغر. — 3. P om. — 4. PB الاصطرايدرخ CCh الاصطرطوابدرح LS الاعطل بدرح. — 5. P بالاطربارى CS بالاطربازى L بالاطرابارى Ch بالاصطراباذى. — 6. BCh اسكندريد. — 7. B سالاد. — 8. S وعمامة. — 9. P وثبات. — 10. P الانطاكين. — 11. BLS يخطفوا Ch يتخطفون. — 12. S ورحالهم BL ورجالهم. — 13. S عنوت. — 14. B واجرجوه. — 15. BLSCh الملك. — 16. Sic codd. et Ch.; legendum est مضر.

grand nombre de volontaires musulmans se joignirent à eux. Puis les Khorasaniens rentrèrent dans le pays des Grecs et remportèrent une victoire complète.

L'empereur Nicéphore, revenu de son expédition, envoya son eunuque Pierre le stratopédarque, appelé *al-athrabazi*[1]; et celui-ci les rencontra près d'Alexandrette (*Iskenderounah*), qui se trouve entre al-Maççiçah et Antioche, lorsqu'ils furent revenus de leur expédition. Il les défit, en tua les plus nobles, captura le chef des troupes et un grand nombre d'entre eux. Puis les habitants d'Antioche rachetèrent (le chef) pour une grande somme d'argent, plusieurs vêtements et les prisonniers, qu'ils avaient capturés auparavant. Lorsque le chef délivré fut arrivé à Antioche, les habitants de la ville le reçurent avec honneurs et distinction. Ceux de ses troupes qui avaient échappé au massacre, prirent le dessus sur les habitants d'Antioche et se mirent à leur enlever par force les biens et les effets. (A cause de cela les habitants d'Antioche) se méfièrent d'eux et, après les avoir combattus, les firent sortir de la ville.

A la fin de l'an 357[2] l'empereur des Grecs Nicéphore marcha vers Diyar-

1. Al-Athrabazi, est un des fonctionnaires de la cour byzantine, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης ou ὁ τῆς τραπέζης. V. *Rosen*, 90-91. *I.B.Bury*. The Imperial Administrative System in the ninth century. London, 1911, 125-126. — 2. L'année 357 = 7 déc. 967-24 nov. 968.

ورجع * الى بلد[1] ارزن[2] وميافارقين[3] وبلغ الى كفرتوتا وقتل وسبا[4] من اهل هذه البلاد خلقًا عظيمًا[5] وانصرف وتوجّه[6] الى الشام فخافه[7] ابو المعالى[8] فخرج عن حلب الى بالس واستخلف فيها قرغوية[9] الحاجب ونزل الملك على انطاكية * يوم السبت لسبع بقين من ذى القعدة[10] من السنة[11] واقام * عليها[12] يومين ورحل فى اليوم الثالث ونزل على معرّة مصرين[13] وآمن اهلها من القتل وكانت عدّتهم الف[14] ومائتان[15] نفس وسيّرهم الى بلد الروم وفتح معرّة النعمان وحماة وحمص واخذ منها راس القدّيس مار[16] يوحنّا الابروظرومس[17] وسار الى طرابلس ونزل عليها يوم عيد الاضحا[18] وهو العاشر من ذى الحجّة سنة سبع وخمسين وثلثمائة واقام عليها تلك الليلة واحرق ربضها وحاصر مدينة *Chp. 131. * P f. 26.

1. BLSCh بلاد. — 2. B اذرون S ازرزم L ارززوم. — 3. P وميفرقين. — 4. S وسبى. — 5. P om. — 6. LS متوجها. — 7. P وخافوه. — 8. C add. بن سيف الدولة. — 9. PB فرعوند Ch قرعويه S فرعون. — 10. S ذالقعدة. — 11. BCh om. dep. *. — 12. BLSCh om. — 13. S المصرين. — 14. C اربعة الاف. — 15. LSCh ومايتى B ومايتين. — 16. BLSCh om. — 17. C الابرودروس LS المعمدان BCh المعمدانى. — 18. LS الضحى Ch الاضحى.

Miçr[1], mais retourné * dans la ville d'Arzen et de Mayafariqin, il poussa jusqu'à Kafartouta, massacra et emmena en captivité un grand nombre d'habitants de ces villes. Puis il s'en alla et se dirigea vers la Syrie. Ayant peur de lui, Abou-l-Ma'ali quitta Alep pour aller à Balis, après y avoir nommé comme lieutenant le chambellan Qarghouyah. Le samedi vingt-troisième jour de zoulqa'dah de cette même année[2] l'empereur s'approcha d'Antioche, mais, après y être resté pendant deux jours, s'en éloigna le troisième jour[3]. Puis il s'approcha de Ma'arreh-Maçrin[4] et, ayant promis aux habitants de la ville de leur faire grâce — ils étaient au nombre de 1200 — les envoya dans le pays des Grecs. Ensuite il s'empara de Ma'arreh-al-Nou'man, de Hamah et de Himç (Émèse), d'où il emporta la tête de saint Jean-Précurseur. Puis il alla à Tripoli et y arriva le jour de la fête des sacrifices, c'est-à-dire le dixième jour de zou-l-hidjah de l'an 357[5]; il resta près de la ville cette nuit et en fit brûler les faubourgs. Il assiégea la ville d''Arqah, où se trouvait une citadelle bien fortifiée, pendant neuf jours, s'en empara d'assaut, emmena un grand nombre *Chp. 131.

1. Il faut lire ديار مضر Diyar-Moudhar. V. *Jacut*, II, 637. — 2. 19 oct. 968 (lundi). — 3. 22 oct. 968. — 4. V. *Jacut*, IV, 564. — 5. 5 nov. 968.

عرقة[1] تسعة ايّام وكان لها حصن منيع ففتحه بالسيف واخذ منه خلقًا[2] كانوا لجوا[3] اليه[4]
من البلاد المجاورة له واخذ منه[5] مالًا كثيرًا[6] وكان في الحصن[7] امير طرابلس وهو *S p. 82.
ابو[8] الحسن احمد بن نحرير الارغلى وكان[9] اهل طرابلس[10] قد طردوه لجوره وكان
موسرًا[11] وكان معه ضبنة كثيرة ومال جزيل[12] فأسره[13] واخذ جميع ماله ورجع الى بلدان
الساحل فأتى[14] عليها وحصل في يده من السبى ما لا يحصى عدده وفتح حصن انطرطوس[15]
ومرقيّة وحصن جبلة وصالح اصحاب اللاذقيّة عليها وخرب من القرى ما لا يحصى كثرة[16]
وعبر بأنطاكية وميّز السبى الّذى معه وعيّن[17] عليها[18] من الشيوخ والعجائز زهاء الف نفس
وبنى[19] حصن بغراس[20] مقابل انطاكية في فم الدرب ورتّب فيه رئيس[21] يقال له ميخائيل
البرجىّ ورسم لسائر اصحاب الاطراف طاعته ورتّب معه الف رجل ورجع الملك الى
القسطنطينيّة واعاد الى انطاكية غلامه بطرس الاسطراطوبدرخ[22] الخادم ولمّا وصل اليها

1. PBSCh عرقا. — 2. B om. LS add. كثيرا. — 3. S الجوا Ch التجاوا. — 4. P اليها. — 5. S منها. — 6. P om. كثيرا. — 7. S بالحصن. — 8. P ابا. — 9. Ch لان. — 10. Ch add. كانوا B om. ab وهو. — 11. Ch ماسورا. — 12. LS كثير من المال. — 13. B فاسروه. 14. P فاتا. — 15. P ارطرطس BLS ارطرطوس. — 16. BLShh om. — 17. Cll واعتق. — 18. S عليه. — 19. B وبنا. — 20. PBLS بغداس. Cf. *Yāqūt*, I, 693. — 21. Ch رئيسا. — 22. B الاسطراطوبدرج.

de ceux qui s'y étaient sauvés des villes voisines, et leur prit de grandes richesses. Dans la citadelle se trouva l'émir de Tripoli Abou-l-Hasan-Ahmed-ibn-Nahrir-al-Arghali que les habitants de Tripoli avaient chassé à cause de sa tyrannie; il était riche et avait une famille nombreuse et des biens en quantité. (Nicéphore) le fit prisonnier et s'empara de tout ce qu'il possédait. Puis il retourna dans les régions littorales et les conquit. Il se trouva chez lui un tel nombre de prisonniers, qu'il était impossible de les compter. Il s'empara de la forteresse d'Antharthous, de Maraqiyah et de Hiçn-Djabalah; puis il s'accorda avec les habitants d'al-Laziqiah (Lataqiah, Laodicée) sur la reddition de la ville. Après avoir détruit un nombre incalculable de villages, il passa à Antioche. Il distribua les prisonniers, qui se trouvaient chez lui (par catégories) et y laissa plus d'un millier de vieillards et de vieilles femmes. Il fit bâtir en face d'Antioche, à l'entrée du passage de la montagne, la forteresse de Baghras, y mit comme commandant Michel Bourtzès (*al-Bourdji*), ordonna à tous les compagnons de lui obéir et lui donna mille hommes. Puis l'empereur rentra à Constantinople et renvoya à Antioche son serviteur l'eunuque Pierre le Strotopédarque. Lorsqu'il y fut arrivé, il détruisit tous les champs cultivés des villages d'alentour et les ruina; il renforça la

رعى[1] سائر زروع رساتيقها واتى عليها وقوّى حصن بغراس[2] بالرجال ورتّب فى المقطّعات[3]
........[4] السريانىّ[5] فى جماعة معه يغيرون[6] على انطاكية وما يليها[7]

* Ch p. 132. وعصى قرغوية[8] الحاجب على ابى المعالى * بحلب[9] وعاد ابو المعالى الى[10] ميافارقين[11]
* S p. 83. * وورد القرامطة الى دمشق واتوا عليها وعلى سائر اعمالها[12] وساروا الى الرملة ولقيهم
الحسن بن عبيد[13] الله بن طغج[14] ووقع بينهم حرب[15] عظيمة بظاهر الرملة يوم الخميس
* P f. 26v. لليلتين[16] خلتا من[17] * ذى الحجّة[18] سنة سبع[19] وخمسين وثلثمائة فانهزم ابن[20] عبيد[21] الله
من الشأم ودخل الى مصر فى المحرّم سنة ثمان وخمسين وثلثمائة[22] واستولت القرامطة
على الرملة واستباحوها يومين[23] وقاطعهم اهلها على مائة وخمسة وعشرين الف دينار مصرية
* B f. 98. شروا[24] بها انفسهم منهم * واخذوا من اعمالها[25] بشراً كثيراً[26]

1. BCh دعا. — 2. PBLS بغداس. — 3. LS المقاطعات. — 4. Le nom propre, à ce qu'il parait, est défiguré P بمساس B ببيساس C تمسياس Ch عيشاش LS يمساس. — 5. LS الشريانى. — 6. PBLSCh يعبرون. — 7. P بلها. — 8. PB فرعونه Ch قرعويه S فرعون. — 9. BCh بجلبد. — 10. P om. — 11. P مترقين. — 12. P عمالها. — 13. S عبد. — 14. PBS طعج. — 15. LS حروب. — 16. P ايلتين. — 17. BLSCh فى. — 18. S ذالحجة. — 19. S سبعة. — 20. PB بن. — 21. S عبد. — 22. BCh om. dep. *. — 23. BCh om. — 24. P شروها. — 25. BCh اعمالهم. — 26. B كثير.

forteresse de Baghras par des troupes et nomma dans ces districts...[1] le Syrien avec un certain nombre de soldats, afin qu'ils fissent des incursions contre Antioche et dans ses environs.

(A cette époque) le chambellan Qarghouyah se révolta contre Abou-l-Ma'ali, * à Alep, et Abou-l-Ma'ali retourna à Mayafariqin. * Ch p. 132.

Ensuite les Qarmates[2], arrivés à Damas, s'emparèrent de cette ville et de tous ses environs; puis ils marchèrent vers Ramlah. Al-Hasan-ibn-Oubéïdallah-ibn-Thoughoudj se porta à leur rencontre, et une grande bataille eut lieu entre eux près de Ramlah le jeudi deuxième jour du mois de Zoulhidjah de l'an 357[3]. Ibn-'Obéïdallah s'enfuit de la Syrie et arriva en Égypte au mois de moharrem de l'an 358[4]. Les Qarmates s'emparèrent de Ramlah et la saccagèrent pendant deux jours. Les habitants de la ville firent la paix avec eux à la condition de leur payer cent vingt-cinq mille dinars égyptiens, avec lesquels ils achetèrent aux Qarmates leur vie, et (les Qarmates) prirent dans les alentours (de Ramlah) un grand nombre de gens[5].

1. Je n'ai pas pu identifier ce nom. — 2. Ici commence la traduction russe de *Mednikov*, I, 346. — 3. 28 oct. 968. — 4. 25 nov.-24 déc. 968. — 5. Ici finit la traduction de *Mednikov*.

وقبض الحسن[1] بن عبيد[2] الله بن طغج[3] بمصر[4] على الوزير ابى الفضل جعفر بن الفضل بن الفرات بن حنزابة[5] وصادره وتولّا[6] ابن[7] عبيد[8] الله تدبير البلد واستوزر ابن الرياحى واقام ثلثة اشهر[9] ثمّ اطلق الوزير ابا الفضل بن حنزابة[10] وفوّض اليه تدبير البلد وعاد ابن عبيد[11] الله الى الشأم

* ومات اخرسطودولا[12] بطرك[13] بيت المقدّس بمصر يوم الاربعاء لليلة بقيت من صفر سنة ثمان وخمسين وثلث مائة وله فى الرياسة سنتين ونصف ودفن فى كنيسة مار تاذرس وصيّر بعده توما بطريركًا على بيت المقدّس اقام عشر سنين ومات[14]

وسيّر المعزّ لدين الله جيوشه من افريقية الى مصر مع غلامه[15] جوهر يوم الاحد لست بقين من شهر ربيع الآخر[16] سنة ثمان وخمسين وثلثمائة واقام فى الطريق ثلاثة اشهر ووصل الى منية[17] الصيادين من عمل[18] مصر فى شعبان من السنة[19] واضطرب اهل مصر لقدومه

1. PBLSCh ابو الحسن. — 2. BLS عبد. — 3. PBLSCh طعج. — 4. BCh om. — 5. PLS حيرانه BLSCh add. بمصر. — 6. LSCh وتولى. — 7. PBLSCh ابو. — 8. S عبد. — 9. BCh om. dep. *. — 10. PBLS حيرانه Ch حبران. — 11. S عبد. — 12. S خريسطوذولو. — 13. Ch (p. 308) بطريرك. — 14. BCh om. dep. *. — 15. C add. القائد. — 16. BLSCh om. dep. يوم. — 17. L مينا. — 18. L اعمال. — 19. BCh om. quatre mots.

En ce temps-là al-Hasan (Abou-l-Hasan)-ibn-'Obéïdallah-ibn-Thoughoudj arrêta en Égypte le vizir Abou-l-Fadhl-Dja'far-ibn-al-Fadhl-ibn-al-Fourat-ibn-Hinzabah et confisqua ses biens. Puis Ibn-'Obéïdallah fut chargé de gouverner le pays, prit pour son vizir Ibn-ar-Riyahi et resta gouverneur pendant trois mois. Ensuite il relâcha le vizir Abou-l-Fadhl-ibn-Hinzabah et, après lui avoir confié le gouvernement du pays, il retourna en Syrie.

Christodoule [1], patriarche de Jérusalem, mourut en Égypte le mercredi vingt-huit de çafar de l'an 358 [2], après avoir siégé pendant deux ans et demi, et fut enterré dans l'église de Saint-Théodore. Thomas lui succéda comme patriarche de Jérusalem; après avoir siégé pendant dix ans, il mourut [3].

Al-Mouizz-lidin-Allahi envoya ses troupes de l'Afrique en Égypte sous le commandement de son serviteur Djaouhar le dimanche vingt-troisième jour du mois de rabi' IIe de l'an 358 [4]. Il passa en route trois mois et au mois de cha'ban de cette même année [5] atteignit Mounyet-aç-Çayadin, dans le district d'Égypte. Les habitants furent consternés de son arrivée, et

1. Ici commence la traduction russe de *Mednikov*, I, 346-347. — 2. 23 déc. 968. — 3. Ici finit la traduction de *Mednikov*. — 4. 16 mars 969 (mardi). — 5. 20 juin-18 juillet 969.

واجتمع رأى الاخشيديّة والكافوريّة على التسليم اليه من غير[1] قتال ولا حرب[2] بعد ان يوخذ[3] لهم ولاهل البلد الامان فخرج اليه قاضى مصر وهو[4] ابو ظاهر[5] محمّد بن احمد * بن محمّد[6] جماعة من شيوخ المدينة وصدورها ولقوه فأحسن[7] لقاءهم[8] وعرّفوه * S p. 84.
ما تمّ رأى الجماعة عليه[9] فأجابهم الى ما التمسوه واخذوا خطّه بذلك واوقعوا[10] شهاداتهم عليه ورجعوا الى الفسطاط وانهوا اليهم ما جرى[11] فانثنا[12] رأيهم عمّا كانوا عزموا عليه من المسالمة وترك القتال واتّفقوا على المحاربة وامّروا عليهم نحرير شويزان[13] وسار بالعساكر[14] الى الجزيرة[15] والجيزة[16] وانفذ عشاريّات الى منية[17] الصيادين ليمنع من يعبر من عسكر
* جوهر الى الفسطاط فاستأمن[18] اكثرهم اليه وانضووا[19] اليه بئر الاخشيدى وابن ابى الاعزّ * P f. 27.
وساقا اليه عشاريات اخر فعدّا[20] جماعة من عسكر جوهر من منية[21] الصيادين وبلغ ذلك

1. P om. — 2. P ولا خراب BLSCh om. — 3. LS يعطى. — 4. BLSCh om. — 5. CS الظاهر. — 6. BLSCh om. deux mots. — 7. BCh باحسن. — 8. BCh قبول LS قبولهم. — 9. P عليهم. — 10. B ووافعوا. — 11. P جرا. — 12. LSCh فانثنى. — 13. Sic Wüstenfeld. *Geschichte der Fatimiden Chalifen*, p. 106; BPLSCh بحرير سويران C بحرين مثويران, — 14. BCh بالعسكر. — 15. P الحريرة. — 16. C om. — 17. LS مينا. — 18. P فاستمن — 19. P وانضوا Ch وانضوى. — 20. S فعديا Ch فعاد. — 21. LS مينا.

alors les Ikhchidites et les Kafourites tombèrent d'accord pour lui remettre (le pays) sans guerre et sans bataille, après avoir reçu la sécurité pour eux et les habitants du pays. Le cadi du Caire Abou-Zhahir-Mohammed-ibn-Ahmed-ibn-Mohammed et plusieurs notables et chefs de la ville sortirent au-devant de lui, lui firent des politesses et lui apprirent la décision qui avait été prise par tous. Il accéda à leur demande, et ceux-ci reçurent la lettre revêtue de sa signature et y apposèrent la leur. Puis ils retournèrent à Fosthath et firent savoir aux habitants (de la ville) ce qui était arrivé. Ceux-ci changèrent d'avis sur ce qu'ils avaient décidé au sujet de la paix et de la cessation de guerre, et convinrent de faire la guerre. Ils prirent pour émir Nahrir-Chouweïzan. Celui-ci alla avec des troupes vers al-Djézireh et al-Djizah et envoya des barques vers Mounyet-aç-Çayadin pour empêcher Djaouhar de passer (le Nil) et de se diriger vers Fosthath. Alors la plupart (des Égyptiens) lui demandèrent protection, et Bir-al-Ikhchidi et Ibn-Abi-l-A'azz se rangèrent de son côté et lui fournirent d'autres barques. Un certain nombre de troupes de Djaouhar passa (la rivière) de Mounyet-aç-Çayadin. Lorsque cette nouvelle parvint aux Ikhchidites, ceux-ci s'en allèrent avec toutes leurs troupes à Mounyet-Chalqan, (qui se trouvait) vis-à-vis des

الاخشيديّة فمضوا بجميع العسكر الى منية[15] شلقان[1] بازائهم يوم الاحد النصف من شعبان[2] ووقع الحرب بها وقتل جماعة من الاخشيديّة وانهزم عسكرهم عن آخره * الى مصر عشيّة ذلك اليوم اقبح انهزام *Ch p. 133.

واقبل[3] نحرير[4] شويزان[5] الى داره فحمل من المال ونفيس المتاع ما اطاق حمله وخلف الباقى واباح العامّة والرعيّة نهبه وخرج فى الليل الى الشام هاربًا ومعه جماعة من الاخشيديّة والكافوريّة

واصبح الناس يوم الاثنين فى[6] الفزع والوجل * وكثرت[7] الرجفات[8] ونهبت[9] البلد وقتل من[10] فيه على حال كثيرة[11] وانفذ الوزير ابو الفضل بن حنزابة[12] جماعة من غلمانه واصحاب الشرط فداروا البلد وبين يديهم[13] بنود عليها اسم المعزّ لدين الله ومنادى[14] ينادى بالامان *S p. 85.

فلمّا كان يوم الثلثاء لسبعة عشر[15] ليلة خلت من[16] شعبان[17] دخل جوهر والعساكر

1. Sic Wüstenfeld, p. 107. PBLS سلقان. — 2. BLSCh om. dep. يوم. — 3. LS ورجع. — 4. PBLSCh بحربر. — 5. BPCh سويران LS سوران. — 6. BPCh من. — 7. PBC وكثرة. — 8. C الارجاف. — 9. PB نهبت C بنهب. — 10. BLSC hom. — 11. B ناسا كثيرا Ch ناسا كثير LS اناسكاثير. — 12. BPLS حيرانه Ch حيران. — 13. P ايدهم LS ايديهم. — 14. Ch ومناد. — 15. C لسبع عشرة. — 16. BLSCh ثالث عشر. — 17. BLSCh add. سنة ثمان وخمسين وثلثمائة.

(troupes de Djaouhar), le dimanche quinzième jour de cha'ban[1]. Puis la bataille s'engagea. Un grand nombre d'Ikhchidites fut massacré, et leurs *Ch p. 133. troupes, jusqu'au dernier homme, prirent la fuite * d'une façon honteuse vers le Caire le soir de cette même journée.

Nahrir-Chouwéïzan rentra dans sa maison et, après en avoir emporté de l'argent et de nombreux effets, autant qu'il pouvait en emporter, abandonna le reste et laissa le bas peuple et d'autres le piller. Il s'en alla de nuit à la hâte en Syrie, et avec lui se trouvaient les Ikhchidites et les Kafourites.

Le lundi matin, les hommes étaient tout remplis de crainte et de peur. La frayeur augmenta; la ville fut pillée, et beaucoup de gens furent massacrés. Le vizir Abou-l-Fadhl-ibn-Hinzabah avait envoyé plusieurs de ses serviteurs et de la garde, qui parcoururent la ville, précédés de drapeaux sur lesquels se trouvait le nom d'al-Mouizz-lidin-Allahi, et le héraut proclamait l'aman.

Le mardi dix-septième jour de cha'ban[3] Djaouhar, avec les troupes qui

1. 4 juillet 969. — 2. 5 juillet 969. — 3. 6 juillet 969.

الّتى معه الى مصر وشقّ البلد وسار[1] خارجاً وضرب المضارب حذاء[2] جنان كافور حيث القاهرة اليوم وكانت يومئذ فضاء خالياً[3] صحراء[4]

وزالت حينئذ دولة الاخشيديّة وكان مدّة[5] ملكهم اربعة[6] وثلثين سنة وعشرة اشهر واربعة وعشرين يوماً قمريّة[7] ورجع جماعة من الاخشيديّة فاستأمنوا الى جوهر فقبض على سبعة[8] انفار[9] من وجوههم ووضع يده على جميع نعم الاخشيديّة والكافورية وانشأ قصر الخلافة بالقاهرة وبدا بنيانه[10] فى شهر رمضان من السنة[11] وتقدم الى اصحابه ان يبنى كلّ[12] من احبّ منهم داراً ومنزلاً ووضع[13] الناس ايديهم فى العمارة[14] بها

وسار ابو المعالى من ميافارقين[15] ونزل على باب[16] حلب فى شهر رمضان[17] سنة ثمان وخمسين وثلثمائة واقام ثلاثة اشهر مقاتلاً[18] لقرغوية[19] * الحاجب * B f. 98r

1. BLSCh om. deux mots. — 2. C بجوار. — 3. BLSCh خالية. — 4. P سحرا. — 5. BLSCh om. — 6. Ch أربع. — 7. BCh om. quatre mots C om. قمرية. — 8. C تسعة. — 9. P نفر. — 10. Ch بنائه. — 11. S add. المذكورة. — 12. B add. احد منهم Ch واحد منهم — 13. P وترك. — 14. P المغارة. — 15. P ميفرقين. — 16. BLS om. CCh وكان قرعويه الحاجب قد عصى على ابى المعالى بحلب فعاد ابو المعالى الى ميافارقين سنة ٣٥١ ثم عاد الى. — 17. BCh add. فى. — 18. B مقابلا. — 19. PB لقرعونه LS لقرعون Ch لقرعويه.

étaient avec lui, entra au Caire et après avoir traversé la ville en sortit; puis il campa en face des jardins de Kafour, où se trouve aujourd'hui le Caire. De ce temps-là c'était une vaste plaine vide et déserte.

A cette époque cessa l'empire des Ikhchidites dont le règne avait duré pendant trente-quatre ans, dix mois et vingt-quatre jours lunaires. Un grand nombre d'Ikhchidites revinrent et demandèrent grâce à Djaouhar. Mais il arrêta sept hommes de leur noblesse et s'empara de tous les biens des Ikhchidites et des Kafourites. Puis il commença la construction du palais du calife au Caire et se mit à le bâtir au mois de ramadhan de cette même année[1]. En même temps il permit à ses sujets qui le voulaient de se bâtir une maison ou une demeure; et les gens se mirent à bâtir.

Abou-l-Ma'ali, après avoir quitté Mayafariqin, fit halte près d'Alep[2] au mois de ramadhan de l'an 358[3]; il y passa trois mois, faisant la guerre au chambellan Qarghouyah.

1. 19 juillet-17 août 969. — 2. Chez Cheikho : Le chambellan Qarghouyah s'était révolté à Alep contre Abou-l-Ma'ali. Abou-l-Ma'ali retourné à Mayafariqin en l'an 357 rentra à Alep... — 3. 19 juillet, 17 août 969.

* S p. 86. وكان قد ورد * من مصر الى انطاكية رجل اسود ممّن افات من صعاليك
* P f. 27v. الطرسوسيّين[1] يعرف بالزغيلى[2] فى نفر * يسير ليغزى[3] بهم الى[4] اطراف الروم واقام
بها مدّة مع علوش[5] الكردى الّذى كان متولّى امرها ودخل الزغيلى[6] على[7] علوش مسلماً
* Ch p. 134. عليه واغتاله وقتله وهرب اصحاب * علوش وكانوا كثيرين[8] واستولى[9] الزغيلى[10] على انطاكية
ووافى[11] فى الحال بطرس الاسطراطوبدرخ[12] ومعه عسكر ضخم[13] ونزل على انطاكية واجتمع
اليه ميخائيل البرجىّ المقيم بحصن بغراس[14] وكانت انطاكية[15] ضعيفة ممّا تقدّم من الغارات
على اعمالها وضجع[16] اهلها فى حراستها لانّهم ما[17] كانوا يشعروا[18] انّها تقصد فى ذلك الوقت
ولم يتمكّنوا من جمع[19] رجال يصعدون الى الجبل ليحفظوا[20] الصور[21] ورآه[22] الروم خاليا
فبادروا بالطلوع اليه فلم يروا احداً فيه واستدعوا اليهم قوماً آخرين من اصحابهم وكان[23] الذين
طلعوا اليه ميخائيل البرجىّ واسحق بن بهرام وغلام اسود للبرجىّ[24] وملكوا المدينة يوم

1. C انطرسوس. — 2. L بالزعبلى S بالزعيلى Ch بالرغيابى. — 3. Ch ايغزو. — 4. L فى. — 5. P علوس. — 6. P الرغلى. — 7. P om. — 8. S كثيرون. — 9. P استولا. — 10. P الرغلى Ch الرغيلى. — 11. B ووافا. — 12. P الاسطرابدرخ LS الاسطرابدرج B الاسطراطربدرج Ch الاسطراطوبدرج. — 13. LS كثير. — 14. BLS بغداس P بعداس. — 15. P وهى. — 16. PB وضج. — 17. B om. — 18. Ch يشعرون. — 19. PBLS om. — 20. P ليحفضو. — 21. Ch السور. — 22. Ch فراه. — 23. S وكانوا. — 24. P البرجى.

A cette époque, d'Égypte à Antioche était arrivé un nègre, des plus pauvres habitants de Tarse qui avaient échappé, nègre nommé az-Zoughaïli, ayant une petite troupe d'hommes, pour faire des incursions avec eux sur les frontières des Grecs. Il resta pendant quelque temps à Antioche avec le kurde 'Alouch, qui gouvernait la ville. Puis az-Zoughaïli, étant entré près d''Alouch
* Ch p. 134. pour le saluer, se jeta sur lui et le tua. Les soldats * d''Alouch, qui étaient nombreux, se dispersèrent. Ainsi az-Zoughaïli s'empara d'Antioche. Sur ces entrefaites Pierre le stratopédarque, ayant une grande armée, arriva et campa près d'Antioche. Michel le Bourtzès (*al-Bourdji*), qui se trouvait à Baghras, le rejoignit. En ce temps-là Antioche fut affaiblie à cause des incursions qui avaient eu lieu dans les environs de la ville, et les habitants en négligèrent la garde, parce qu'ils ne savaient pas que la ville serait attaquée à ce moment, et comme ils ne pouvaient point rassembler les hommes qui graviraient la montagne pour garder la muraille, les Grecs s'aperçurent qu'elle était évacuée. Alors ils y montèrent vite et n'y virent personne; ils firent venir près d'eux d'autres gens de ses soldats: et parmi ceux qui montèrent sur la muraille, se trouvaient Michel le Bourtzès, Isaac (*Ishaq*) fils de Bahram, et un serviteur nègre du Bourtzès. Ils s'empa-

الخميس لثلثة عشر ليلة خلت من[1] ذى الحجّة سنة ثمان وخمسين وثلثمائة وهو[2] الثامن والعشرين[3] من[4] تشرين الاوّل سنة الف ومائتين واحد وثمانين[5] وطرح المسلمين[6] النار لتحيل[7] بينهم وبين الروم وفتحوا باب البحر وخرجوا[8] منه جماعة من اهلها واسروا الروم[9] جميع من كان[10] فيها واطلقوا من كان بها من النصارى واقرّوهم فيها * S p. 87.

وافلت ابن[11] مانك[12] وخفى امره ايّاماً ولقيه فى الطريق بموضع يعرف بالاقرع[13] عصابة رجال سريان[14] ممّن كانوا يغيرون[15] على عمل انطاكية فقبضوا عليه

ولمّا عرف ابو المعالى فتح انطاكية رحل عن حلب الى حمص واقام بها وسار[16] الاصطراطوبدرخ[17] الى حلب فتحصّن اهلها فى القلعة ونازل الروم المدينة وحاصروها سبعة وعشرين[18] يوماً وتردّدن المراسلات بينه وبين اهلها الى ان تقرّر الامر على صلح

1. BCh ثالث عشر. — 2. C add. فى اليوم. — 3. C العشرون. — 4. C add. شهر. — 5. BCh om. dep. وهو: C add. للاسكندر. — 6. LSCh المسلمون. — 7. Ch لتحول. — 8. Ch قاتل خرسطوفورس وخرج. — 9. P واشتروا الروم. — 10. BCh om. — 11. PB بن. — 12. C add. البطريرك. — 13. C om. trois mots. — 14. LS شريان. — 15. PBLSCh يغزون sed cf. infra ubi اهل الغارة. — 16. C add. بطرس. — 17. P الاصطراطويدرج B الاسطراطوبدرج LS الاصطراطوبدرج Ch الاسطرطربدرخ. — 18. P وعشرون.

rèrent de la ville le jeudi treizième jour de zoulhidjah de l'an 358, qui correspond au vingt-huitième de tichrin Ier de l'an 1281 [1]. Les musulmans mirent le feu (à une partie de la ville), afin qu'il barrât le chemin entre eux et les Grecs; puis ils ouvrirent « la porte de la mer », et un grand nombre d'habitants de la ville en sortirent. Les Grecs firent prisonniers tous ceux qui s'y trouvaient, mirent en liberté les chrétiens qu'ils rencontraient, et les y laissèrent en repos.

(Sur ces entrefaites) Ibn-Maniq s'enfuit, et pendant quelques jours on ne savait rien à son sujet. Puis une troupe d'hommes syriens, qui faisaient des incursions dans la province d'Antioche, le rencontrèrent en route dans un endroit qui s'appelait al-Aqra', et se saisirent de lui.

Ayant appris la prise d'Antioche, Abou-l-Ma'ali quitta Alep pour aller à Émèse (*Hims*) où il se fixa. Le stratopédarque marcha vers Alep, dont les habitants se retranchèrent dans la citadelle. Les Grecs, après avoir campé près de la ville, l'assiégèrent pendant vingt-sept jours. (Le stratopédarque) entretint une correspondance nombreuse avec les habitants de la ville, jusqu'à ce que l'accord entre eux se fût fait au sujet de la paix et de

1. 28 oct. 969.

وهدنة مؤبّدة ومال يحمل الى ملك الروم فى كلّ سنة[1] عن حلب[2] وحمص وجميع اعمالها من المدن والقرى وهو ثلاثة[3] قناطير[4] ذهب عن حقّ الارض وسبع[5] قناطير[6] ذهب عن خراج هذه الاعمال ومن[7] كلّ رجل حالم دينار واحد فى السنة سوى ذوى العاهات وأن يكون لملك الروم صاحبًا مقيمًا بحلب يستخرج اعشار الامتعة الواردة اليها[8]
* P f. 28. من بلد الروم[9] ويرفعه الى الملك وكتب بينهم بذلك كتاب وسلّموا * اليه رهائن[10] على حمل المال وانصرف عنهم وذلك فى صفر سنة تسع[11] وخمسين وثلثمائة

* Ch p. 135. * وعاد الى انطاكية واحضر اليه اهل الغارة ابن[12] مانك اسيرهم[13] فحبسه ايامًا ثمّ اخرجه[14] الى جسر باب البحر[15] حيث طرحت جثّة اخرسطوفورس البطريك[16] وقطعه[17] بالسيف عضوًا عضوًا[18] ورمى[19] بكلّ واحدة منها[20] فى كلّ ناحية[21]

واما ابن[22] محمود وابن دعامة[23] المشاركان[24] له فى قتل البطريك فانّهما كانا حملا

1. BLSCh فى كل سنة الى ملك الروم. — 2. C add. وحماة. — 3. PS ثلث. — 4. P قناطر. — 5. SCh وسبعة. — 6. P قناطر. — 7. BCh وعن. — 8. P om. — 9. BLSCh البلاد. — 10. BLSCh شهادة. — 11. B تسعة. — 12. PB بن. — 13. B اسيره. — 14. P واخرجه. — 15. PB جسريات S جسرتات. — 16. BLSCh حربصطوفورس البطريك. — 17. P وقطع. — 18. P بعضه بعضه. — 19. P ورفى. — 20. BLSCh om. trois mots. — 21. BLSCh add. منها قطعة. — 22. PB بن. — 23. C دعامة. — 24. BLS المشاركين.

l'armistice perpétuel, à condition que tous les ans le tribut serait payé à l'empereur des Grecs par Alep, par Émèse (*Hims*) et par toute leur province — tant par les villes que par les villages — à savoir trois quintaux d'or pour le droit sur la terre, sept quintaux d'or pour l'impôt foncier de ces régions et tous les ans un dinar par chaque homme adulte, excepté les infirmes; l'empereur des Grecs devait avoir un homme de (confiance), qui résiderait à Alep pour prélever la dîme des marchandises qui y arriveraient du pays des Grecs, et l'envoyer auprès de l'empereur. Une charte fut écrite entre eux à ce sujet, et (les habitants d'Alep) lui donnèrent des gages que l'argent serait envoyé. Puis il les quitta. Cela eut lieu au mois de çafar de l'an 359[1].

* Ch p. 135. * Après sa rentrée à Antioche, les troupes volantes lui présentèrent Ibn-Maniq, qu'elles avaient fait prisonnier. Après l'avoir tenu pendant quelques jours en prison, il le fit mener vers le pont de « la porte de la mer », où le corps du patriarche Christophore avait été jeté; puis il le fit couper membre par membre avec une épée et jeter de tous côtés.

Quant à Ibn-Mahmoud[2] et Ibn-Di'amah, qui avaient pris part avec

1. 14 déc. 969-11 janvier 970. — 2. Le même personnage a été nommé plus haut « Ibn-Mohammed ».

الى سجن طرسوس وبقيا فيه مدّة طويلة ومات ابن محمود فى الحبس وبقى ابن[1] دعامة[2] الى ان ورد الى انطاكية ميخائيل البرجى البطريق[3] فأحضره الى انطاكية وثقّله بحجارة وطرحه فى النهر

ولمّا فتحت انطاكية سار ميخائيل البرجى واسحاق بن بهرام الى حضرة الملك نقفور مبشّرين له بفتحها وشكرهما[4] فى * ذلك وأملا احسانه اليهما[5] ثمّ تنكّر[6] عليهما لفجعته • P f. 99 بحريق المدينة وفتحها على تلك السبيل فحقدا عليه

وفى هذه المدّة ايضًا فتح الروم منازكرد[7] من اعمال ارمينية بالسيف وكانت فى ايدى المسلمين ولم يشكّ احد[8] فى انّ نقفور الملك فتح[9] جميع الشامات وديار مضر[10] وديار ربيعة وديار بكر وتحصل[11] فى يديه وذلك انّه كان قد بنا[12] امره على قصد سواد المدن والقرى[13] التى[14] تميرها[15] فيغزوها ويحرقها ويسبى اهلها ومواشيها واذا بلغ * وقت حصاد • S p. 89. الزروع[16] خرج واحرق جميع الغلّات وترك اهل المدن يموتون جوعًا وكان لا يزال

1. PBCh بن. — 2. S دغامة. — 3. BCh om. — 4. P وخدمهما. — 5. BCh اليهما احسانه. — 6. P فتنكر الملك. — 7. BLS منازكرد. — 8. B احدا. — 9. Ch يفتح. — 10. BPLS مصر. — 11. BLS وحصلت. — 12. Ch بنى. — 13. P والقرا. — 14. LS الذى. — 15. P تيمرها Ch يميزها BS تميزها. — 16. BCh الحصاد للزروع.

Ibn-Maniq dans le meurtre du patriarche, ils furent menés en prison à Tarse et y restèrent longtemps. Ibn-Mahmoud étant mort en prison, Ibn-Di'amah y resta jusqu'à ce que le patrice Michel Bourtzès (*al-Bourdji*) fût arrivé à Antioche. Celui-ci le fit venir à Antioche et, après l'avoir attaché à une pierre, le jeta dans la rivière.

Après la prise d'Antioche, Michel Bourtzès (*al-Bourdji*) et Isaac (*Ishaq*)-ibn-Bahram allèrent auprès de l'empereur Nicéphore pour lui annoncer la bonne nouvelle de la prise de la ville. Il les en remercia et les combla de ses bienfaits. Mais il éprouvait peu de sympathie pour eux, saisi de douleur, parce que la ville avait été incendiée et prise de cette façon. Tous les deux gardèrent de la rancune contre l'empereur.

En ce temps-là les Grecs s'emparèrent de force également de Ménazkerd, dans la province d'Arménie, qui avait appartenu aux musulmans. Personne ne douta que l'empereur Nicéphore ne s'emparât de toute la Syrie, Diyar-Moudhar, Diyar-Rabi'ah et Diyorbékir, et que (tout cela) lui appartînt, parce qu'il avait conduit la guerre en se dirigeant vers les environs des villes et des villages qui les nourrissaient, et les avait attaqués, détruisant par le feu et emmenant leurs habitants et leurs troupeaux. Le temps de la moisson des céréales arrivé, il était sorti, avait brûlé toute la récolte

يفعل ذلك بهم سنة بعد سنة الى ان يدفعهم[1] الضرورة الى تسليم المدن اليه فملك بذلك الثغور الشاميّة بأسرها والثغور الجزريّة[2] وقتل من اهلها وسبى[3] ما لا يحيط بعدده[4] الّا الله تعالى لكثرته[5] حتّى كانت غزواته قد صارت كالنزهة[6] لاصحابه لانّه لم يكن يقصد لهم احد ولا يخرج بين ايديهم وكان يقصد[7] حيث يشاء ويخرب كيف اراد[8] من غير ان يلقاه احد[9] من المسلمين ولا[10] غيرهم[11] ولا يدفعه[12] عمّا يريده دافع ولا مانع[13]

وقصد * العرب[14] دفعات فاستظهر عليهم واتا[15] على جماعة منهم فهابوه بعد ذلك * P f. 28v.
وامتنعوا من الدنوّ منه وهابه المسلمين[16] اكثر هيبة ولم يكن يقف بين يديه[17] احد ولا تحدّثه[18] نفسه بأن يجوز له ان يكتب اليه فضلًا عن ان[19] يقاومه[20]

وسلّط الروس على بلدان[21] البلغر وملّكهم ايّاها من قبله حتّى صار الجميع من تحت يده وساس امره احسن سياسة واصوبها ودبّره اجود تدبير وافضله[22]

1. C ندفعهم BLSCh تدعيهم. — 2. BP الخزرية. — 3. B وسبا. — 4. LS يحصى عدده. — 5. BLSCh om. — 6. Ch و له. — 7. PBLS om. dep. لهم. — 8. BCh om. deux mots. — 9. B احدا. — 10. LS او. — 11. BCh om. — 12. BCh يدافعه. — 13. BCh om. dep. دافع. — 14. PBS العرب. — 15. LSCh واتى. — 16. LSCh المسلمون. — 17. P ايديه. — 18. Ch يجد به. — 19. S om. ان. — 20. B om. — 21. P البلدان. — 22. BCh om.

et laissé les habitants des villes mourir de faim. Et il n'avait pas cessé de le faire à leur égard, d'année en année, jusqu'à ce que la nécessité les eût contraints à lui livrer les villes. (Nicéphore) s'empara par cette manière d'agir de toutes les villes frontières (*aç-Çoughour*) syriennes et mésopotamiennes, massacra et fit prisonniers un tel nombre de leurs habitants que le Dieu Suprême seul le sait à cause de leur quantité énorme. Les incursions de Nicéphore devinrent comme un plaisir pour ses soldats, parce que personne ne les attaquait, ni ne sortait contre eux; (quant à lui), il marchait où il voulait, et dévastait comme il lui plaisait, sans rencontrer un musulman ou quelque autre qui pussent le détourner et l'empêcher de faire ce qu'il voulait.

Il avança plusieurs fois contre les Arabes, les vainquit et en massacra un grand nombre. Après cela ils eurent peur de lui, se gardant de l'approcher; et les musulmans le redoutèrent horriblement. Personne ne put lui résister et on ne pouvait pas même s'imaginer qu'il fût possible de lui écrire; on ne parlait pas de lui résister.

(Nicéphore) rendit les Russes maîtres des pays bulgares et les mit en leur possession, de sorte que tout le monde lui fut soumis; et il gouverna d'une façon excellente et très juste, administra les affaires d'une façon supérieure et absolument parfaite.

وقد ذكرنا جملًا * من اخبار غزواته وفتوحه فيما تقدّم من كتابنا هذا * Ch p. 136.

فلمّا انتظم[1] له التدبير وتمّ له كثير ممّا[2] اراد قتل[3] وكان السبب فى قتله انّه عزم على ان يغزو ويخلف اخاه لاون القربلاط فى القسطنطينيّة نائبا عنه * لانّ اباه كان قد مات[4] ويخلف الصبيين بسيل[5] وقسطنطين ابنى رومانوس[6] عنده ولمّا عرفت امّهما تفانوا[7] ما تمّ[8] عزمه[9] * عليه من ذلك[10] قالت له انّى اتخوّف عليك[11] الحوادث ولا اطمّن[12] الى اخيك على ولدى ولا آمن به[13] لانّه[14] اذا راى نفسه منفرداً بتدبير الامر فى البلاط اخاف[15] ان يتغلّب على الملك دونهما[16] لا [17]سيّما وله اولاد فأعلمها الملك[18] انّه ممّن لا يفعل ذلك وقد كان اهلًا ان[19] يستراب به ولا يطمّن[20] اليه وتردّد الخطاب بينهما فى ذلك الى ان انتهرها وقال لها مغضباً انّك الآن تضطرّنى الى ان اخصى الصبيين واجعل * S p. 90.

1. P انتضم B انضم. — 2. LSCh ما. — 3. P قد قتل. — 4. BCh om. dép. *. — 5. BSCh باسيل. — 6. BCh om. deux mots. — 7. BLSCh الملكة ثاوفانوا. — 8. Ch om. — 9. BLSCh الملك عزم. — 10. BCh om. deux mots. — 11. BLSCh اطمان. — 12. S add. من. — 13. B om. بد. — 14. P انه. — 15. P om. — 16. P دون ولديها. — 17. Ch ولا. — 18. P om. — 19. P om. — 20. BLSCh يطمان.

Nous avons déjà raconté * les faits principaux de ses campagnes et de ses conquêtes dans les chapitres précédents de notre livre. * Ch p. 136.

Lorsque le gouvernement de Nicéphore fut affermi et que la plus grande partie de ce qu'il avait désiré fut accomplie, il fut tué. La cause de sa mort fut celle-ci : il eut l'intention de se mettre en campagne et, son père étant déjà mort, de laisser à sa place comme (régent) à Constantinople son frère Léon le curopalate; et (il voulait) laisser auprès de lui les deux enfants Basile et Constantin, fils de Romain, Lorsque leur mère Théophano eut appris quelle détermination il avait prise sur ce sujet, elle lui dit : « Je crains les accidents pour toi; je ne me confie pas en ton frère par rapport à mes fils et je n'ai point foi en lui parce que lorsqu'il se verra seul à la tête du gouvernement au palais, j'ai peur qu'il ne s'empare de l'empire sans eux (sans les enfants), surtout parce que lui-même a des enfants. » Alors l'empereur lui apprit qu'il ne changerait rien. (Léon le curopalate) méritait le soupçon et la défiance. Les discours sur ce sujet entre (Nicéphore et Théophano) s'étant répétés, il la réprimanda et lui dit en colère : « En effet, tu me contraindrais maintenant à faire châtrer les deux enfants et à transmettre l'empire à mon frère. » Elle s'abstint de lui en parler (davantage). Puis elle lui demanda qui l'accom-

الملك لاخى فأمسكت عن معاودته ثمّ سألته عمّن يكون بين يديه[1] فى سفره فقال لها[2]
يانس بن الشمشقيق فأشارت عليه ان يزوّجه ليكون له بالقسطنطينيّة بيتًا[3] فذكر انه
كان قد عرض[4] عليه الزيجة بأخت نقفور الملك[5] فامتنع من الزواج لاجل ملازمته
للحروب[6] فاستأذنته فى احضاره اليها[7] ومخاطبته فى ذلك وضمنت له انّها تتلطّف[8] له[9]
الى ان يجيب الى الزيجة ويتمّمها قبل مسيره فاستصوب رايها الملك[10] واستدعى يانس بن
الشمشقيق وتقدّم اليه بالمضىّ الى حضرة الملكة فانفردت[11] به وكشفت له ما فى نفسها من
الخوف على ولديها[12] من لاون اخى الملك * فتلطّفها[13] الى ان وصل اليها[14] والتمست * B f. 99r
* منه حيلة[15] ان يساعدها على قتل نقفور الملك * وضمنت[16] له انّها تتزوّجه وتنصبه فى * P f. 29. * S p. 91.
الملك مع ولديها عوضًا منه فأجابها الى ما التمسته منه واستحلفته عليه وحلفت له ايضا[17]
وسارت[18] الى الملك وقالت[19] له[20] انّى قد[21] قرّرت[22] معه[23] وقد مضى[24] ليستعدّ[25] العرس[26]

1. P ايديد. — 2. P om. — 3. B بيا Ch بيت. — 4. BLSCh اعرض. — 5. BLCh الملك نقفور. — 6. P فاتاها C فاباها. — 7. P احضارها اياه. — 8. P تلطفت. — 9. BLSCh به. — 10. BLSCh الملك رايها. — 11. P فانفرد. — 12. P ولدها. — 13. P وتلطفها. — 14. LS om. P add. وانها متحذرة ان يتم عليهما حيلة. — 15. L الحيلة. — 16. P وظمنت. — 17. BLSCh om. — 18. PLS وصارت. — 19. P فقالت. — 20. S om. — 21. P om. — 22. S انفردت. — 23. C add. امر الزواج. — 24. P مضا. — 25. S يستعد. — 26. B العرش Ch للعرس.

pagnerait dans sa campagne. Il lui dit : « Jean, fils de Tzimiscès. » Alors elle lui conseilla de le marier, pour qu'il eût une famille à Constantinople. Il dit qu'il lui avait déjà proposé le mariage avec la sœur de l'empereur Nicéphore, mais que (Jean) avait refusé de se marier, parce qu'il avait été constamment occupé à la guerre. Elle lui demanda la permission de laisser venir Jean auprès d'elle et d'en conférer avec lui et l'assura qu'elle se montrerait gracieuse envers lui, de sorte qu'il consentirait au mariage et le consommerait avant le départ de (Nicéphore). Ayant approuvé son plan, l'empereur fit venir Jean, fils de Tzimiscès, et lui ordonna d'aller se présenter auprès de l'impératrice. Étant restée avec lui en tête-à-tête, elle lui dévoila quelle crainte elle avait pour ses fils au sujet du frère de l'empereur Léon. Il la traita gracieusement et devint son amant. Puis elle lui demanda de trouver un moyen pour l'aider à tuer l'empereur Nicéphore et lui promit de l'épouser et de le faire empereur avec ses fils à la place de (Nicéphore). (Jean) acceda à ce qu'elle lui avait demandé, et elle le fit jurer (de l'aider) et elle-même le jura de son côté. Elle alla près de l'empereur et lui dit : « J'ai réglé cette affaire avec lui, et il est allé pour préparer le mariage. » Et l'empereur en fut

فسرّ الملك بذلك وحصلت عندها بعد ايّام[1] يسيرة[2] سرّاً[3] من الملك ثمانية نفر[4] من اهل المملكة يثق[5] بهم منهم ميخائيل البرجىّ واسحق بن بهرام الذين[6] تولّيا فتح انطاكية لانهما كانا حاقدان[7] على الملك[8] واصعدت[9] فى الليل ابن الشمشقيق وغلاماً[10] له من طاقة فى البلاط على البحر واوصلتهم الى الملك فى نصف الليل وهو فى مرقده فقتلوه ليلة يوم[11] السبت فى احد عشر يوماً[12] كانون الاوّل * سنة الف ومائتين واحد[13] وثمانين[14] للاسكندر وهو[15] لليلتين[16] بقيتا من المحرّم سنة تسع وخمسين وثلثمائة وكان[17] مدّة ملك نقفور ستّ سنين وثلثة اشهر وعشرين[18] يوماً[19] *Ch p. 137.

ودعى لابن الشمشقيق بالملك فى تلك الليلة واصبح ورتّب الناس ونفا[20] من يومه تفانوا[21] الملكة أمّ باسيل وقسطنطين وحضر البيعة[22] بوليفكطس[23] البطريك[24] فقال[25] له لم غدرت بالملكة وقد اجتمع[26] الناس انّ الملك لابنيها[27] فقال انا عبدهما واخدم بين

1. B اياما. — 2. P يسير. — 3. B سرا. — 4. BS انفار. — 5. Ch تثق. — 6. Ch الذان. — 7. LS حاقدين. — 8. PC om. cinq mots. — 9. BLSCh فاصعدت. — 10. B مع غلاما LSCh مع غلام. — 11. BLSCh om. — 12. B حادى عشرين LSCh حادى عشر. — 13. LSCh واحدى. — 14. B وثمانون. — 15. S وهى. — 16. S ليلتين. — 17. BCh وكانت. — 18. C add. وستة. — 19. B واربعة اشهر Ch واربع. — 20. B وانفا LSCh وانفى. — 21. BLSCh لثاوفانوا. — 22. BLSCh om. — 23. P بالفاطس. — 24. B om. C add. الى الكنيسة. — 25. BLSCh وقال. — 26. LS اجتمعوا Ch اجمع. — 27. BLSCh لولديها.

content. Peu de jours après, à l'insu de l'empereur, arrivèrent près d'elle huit hauts fonctionnaires de l'empire, en qui (Nicéphore) avait confiance; parmi eux se trouvaient Michel Bourtzès (*al-Bourdji*) et Isaac (*Ishaq*) fils de Bahram, qui avaient pris Antioche, et depuis nourrissaient une haine secrète contre l'empereur. Elle fit monter pendant la nuit le fils de Tzimiscès et un de ses serviteurs par la fenêtre dans le palais, qui se trouvait au bord de la mer, et les laissa entrer à minuit auprès de l'empereur, qui était dans son lit. Puis ils le tuèrent la nuit du samedi onzième jour * de kanoun Ier de l'an 1281 de l'ère alexandrine, qui correspond au vingt-huitième jour de moharrem de l'an 359, la durée du règne de Nicéphore ayant été de six ans, trois mois et vingt jours [1]. *Ch p. 137.

Cette même nuit le fils de Tzimiscès fut salué du titre d'empereur; au matin il distribua des emplois aux gens et le même jour il exila l'impératrice Théophano, mère de Basile et de Constantin. Lorsqu'il se présenta à l'église, le patriarche Polyeucte lui dit : « Pourquoi as-tu trompé l'impératrice, tandis que tout le monde est tombé d'accord pour que l'empire appartînt à ses fils? »

1. 11 déc. 969. *Cheikho* donne simplement : quatre mois. 11 déc. 969 (au lieu des trois mois et vingt jours).

* S p. 92. يديهما[1] * الى ان يشتدّا[2] ويصلحا[3] للقيام بأمرهما[4] كما وافقتهما[5] وامّا الملكة[6] فما كنت بالّذى اتركهم معى فى البلاط لانّنى اتخوف ان تعمل معى كما فعلت مع نقفور[7] فأعلمه البطريرك انّ البلاط محتاج الى ملكة تكون فيه وان تكون ثقة على الملكين فسأل ان ينظر[8] من الاهل من[9] يصلح لذلك ويوثق بها عليهما وتزوج[10] بها[11] فاتّفق الراى على ان تزوّج[12] ثاوذورة[13] عمّة الصبيين وشرط لها وله انّه متى ما جاءهما ولد يكون ملكًا بعد الصبيين وحلف بعضهم لبعض على ذلك ودعا[14] لها معه بالملك فى ذلك اليوم[15] وتمّت الزيجة[16] وسلّم البلاط اليها * وذلك فى خمس وعشرين سنة من خلافة المطيع وهى سنة تسع وخمسين وثلثمائة[17]

* P f. 29v. وقبض يانس بن الشمشقيق فى الليلة الّتى قتل فيها نقفور على * لاون القربلاط اخى نقفور ونفاه وبعد مدّة من نفيه فى احد غزوات يانس[18] بن الشمشقيق وغيبته عن

1. P يدهما B ايديها LSCh ايديهما. — 2. PB يشعدوا. — 3. B ويصلح. — 4. Ch بامتهما. — 5. BCh وافقتها. — 6. P om. — 7. BLSCh بنقفور. — 8. P تنظر. — 9. C لمن. — 10. C فيتزوج. — 11. BLS om. — 12. Ch يتزوج. — 13. P تدوارا. — 14. LSCh ودعى. — 15. BLSCh om. trois mots. — 16. BLSCh add. فى ذلك اليوم. — 17. BCh om. dep.*. — 18. LS يانيس

(Jean) dit : « Je suis leur serviteur et les servirai jusqu'à ce qu'ils deviennent plus forts et soient en état de gouverner leurs affaires, comme je suis convenu avec eux. Quant à l'impératrice, je ne suis pas celui qui la laissera avec moi dans le palais, parce que j'ai peur qu'elle n'agisse avec moi comme elle a fait avec Nicéphore. » Alors le patriarche lui apprit que le palais avait besoin de l'impératrice qui y habiterait et serait digne de confiance (comme sauvegarde) pour les deux empereurs. Puis il demanda que (Jean) tâchât de trouver la femme qui conviendrait à cette mission pour lui confier les enfants et l'épouser. Il fut convenu qu'il épouserait Théodora, tante des enfants, et que, lorsqu'ils auraient eu un fils, il serait empereur après les deux enfants. Et ils se jurèrent cela. Ce même jour il l'associa à l'empire et, le mariage ayant été consommé, il lui transmit le palais. Cela eut lieu en la vingt-cinquième année du califat d'al-Mouthi', qui correspond à l'an 359[1].

La même nuit où Nicéphore avait été tué, Jean, fils de Tzimiscès, s'empara du curopalate Léon, frère de Nicéphore, et l'envoya en exil. Quelque temps après son exil, pendant une des expéditions de Jean fils de Tzimiscès et en son absence de Constantinople, Léon s'ingénia à entrer secrètement dans la ville

1. 14. nov. 969-3 nov. 970. Al-Mouthi' régna de 946 à 974.

القسطنطينيّة تحيّل لاون فى[1] ان دخل[2] المدينة سرًّا وحصل فى البلاط متنكّرًا مع قوم آخرين بموافقة جرت بينه وبينهم[3] طمعًا ان[4] يستولى على البلاط ويملك[5] فانكشف امره وظفر به فى ليلته[6] وقبضت عليه ثاوذورة[7] الملكة وكحلته

ولم تزل تفانوا[8] ام باسيل وقسطنطين فى النفى[9] الى ان مات ابن الشمشقيق فأعادها باسيل الى مستقرّها من حضرته[10]

* ولمّا ملك يانس[11] بن الشمشقيق عصى عليه برذس[12] * بن لاون القربلاط وهو ابن[13] اخى نقفور الملك واجتمع اليه خلق كثير[14] ونزل بقرب القسطنطينيّة فجرّد[15] اليه الملك[16] يانس بن الشمشقيق[17] برذس[18] السقلاروس[19] فى جيوش ضخمة[20] فهزمه والتجى[21] برذس الفقاس[22] الى بعض الحصون فأخذه السقلاروس من الحصن بعد ان اخذ له الامان من *R p. 178. *S p. 93

1. BLSCh الى. — 2. BLSCh add. الى. — 3. BLSCh بينهم وبينه. — 4. BCh بان. — 5. B ويتملك. — 6. BLSCh om. trois mots. — 7. P تدودورة. — 8. BLSCh ثاوفانوا. — 9. LS المنفى. — 10. BCh om. deux mots. — 11. BLSCh يانيس. — 12. LSCh بردس. — 13. BR بن. — 14. BCh كثيرون. — 15. Ch فجرى. — 16. BLSCh om. — 17. BLSCh الملك وارسل اليه. — 18. LSCh بردس. — 19. LS السقلاريوس P السلاروس. — 20. P ظخمة. — 21. Ch والتجا. — 22. P لبرذس الفقلس BLSCh om.

et à pénétrer déguisé dans le palais avec d'autres gens d'après l'accord qui avait eu lieu entre eux, en brûlant du désir de s'emparer du palais et de régner. Mais son projet ayant été découvert, on sut le réduire cette nuit même, et l'impératrice Théodora, après s'être emparée de lui, lui fit crever les yeux.

Théophano, mère de Basile et de Constantin, n'avait pas cessé de se trouver en exil jusqu'à la mort du fils de Tzimiscès. Basile la fit revenir dans sa résidence auprès de lui.

Lorsque Jean[1] fils de Tzimiscès fut monté sur le trône, Bardas, fils du curopalate Léon, neveu de l'empereur Nicéphore, se révolta contre lui. Un grand nombre de gens s'étant rassemblés auprès de lui, il campa près de Constantinople. L'empereur Jean fils Tzimiscès envoya contre lui Bardas Skléros avec de nombreuses troupes. (Skléros) le mit en fuite, et Bardas Phocas se réfugia dans une forteresse. Puis Skléros le prit dans cette forteresse, après avoir obtenu de l'empereur la promesse de sa sécurité. Lorsqu'il fut arrivé auprès de l'empereur, celui-ci l'envoya en exil, lui-même, sa femme et

1. Ici commence la traduction russe par *Rosen*, 180.

الملك ولمّا[1] حصل بحضرة الملك نفاه[2] ومرته[3] واخيه[4] الى احد الجزائر ولم يزل
* Chp. 138. منفيّا بها[5] مدّة ملك ابن[6] * الشمشقيق الى ان اخرجه باسيل الملك واصطنعه

وفى السنة الاولا[7] من ملك يانس[8] بن الشمشقيق وهى سنة تسع وخمسين وثلثمائة صيّر راهبًا[9] يسمّى تودرس[10] بطريرك[11] على انطاكية يوم الاحد الثالث[12] والعشرين[13] من
* R p. 179. كانون الآخر[14] سنة الف ومائتين * واحد[15] وثمانين للاسكندر وهى[16] لاثنى عشر[17] من ربيع الاوّل سنة تسع وخمسين وثلثمائة ولمّا وصل الى انطاكية[18] خرج الى الكنيسة[19] ارسانا[20] وحمل جسد القديس اخرسطوفورس[21] البطريرك الى[22] القسيان[23] واقام فى الرياسة ست سنين واربعة اشهر وخمسة ايّام ومات[24]

وفى السنة الثانية من ملكه سير[25] باسيل بطريركًا على القسطنطينيّة اقام ثلث سنين

1. BCh add. ان. — 2. BLSCh انفاه. — 3. C ولامراته L وامراته. — 4. L واخاه B om. — 5. BLSCh om. — 6. B بن. — 7. LSCh الاولى. — 8. CCh يوحنا S يرانس. — 9. CCh راهب. — 10. B تودرس. — CCh ثاودورس LS ثيودورس. — 11. CCh بطريركا. — 12. CCh ثالث. — 13. CCh وعشرين S والعشرون. — 14. CCh الثانى. — 15. LSCh واحدى. — 16. CCh وهو. — 17. CCh لاثنى عشرة ليلة خلت. — 18. CCh اليها. — 19. CLSCh كنيسة. — 20. CCh ارشايا. — 21. CLSCh خريسطوفورس. — 22. CCh الشهيد الى كنيسة. — 23. LS القسان. — 24. CCh وتوفى. — 25. LS صير.

son frère, dans une des îles, où il n'avait pas cessé de se trouver en exil pen-
* Chp. 138. dant le règne du fils * de Tzimiscès jusqu'à ce que l'empereur Basile l'eût fait venir et l'eût comblé de ses faveurs.

La première année[1] du règne de Jean fils de Tzimiscès qui est l'année 359 (de l'hégire)[2], un moine, qui s'appelait Théodore, fut nommé patriarche d'Antioche, le dimanche vingt-troisième jour de kanoun IIe de l'an 1281 de l'ère alexandrine, qui est le douzième jour de rabi' Ier de l'an 359[3]. Arrivé à Antioche, il se rendit à l'église d'Arsénius et fit transporter le corps du saint patriarche Christophore (à l'église) de Cassianus. Après avoir siégé pendant six ans, quatre mois et cinq jours, (Théodore) mourut[4].

En la deuxième année de son règne (Tzimiscès) fit Basile patriarche de Constantinople; après avoir siégé pendant trois ans et un mois il fut envoyé

1. Ici s'ajoute à la traduction de Rosen celle de *Mednikov*, I, 347. — 2. 14 nov. 969-3 nov. 970. — 3. 23 janvier 970. — 4. Ici finit la traduction de *Mednikov*.

وشهراً واحداً ونفى وفى السنة الخامسة من ملكه صيّر انطونيوس بطريركاً على القسطنطينيّة
* بدلاً من باسيل فأقام * اربع سنين وشهراً واحداً[1] * P. f. 30.

واتّصل بابن الشمشقيق انّ الروس الذين[2] كان نقفور سالمهم ووافقهم على غزو البلغر[3] معوّلين[4] على قصده ومحاربته والمطالبة بثأر[5] نقفور فبادرهم ابن[6] الشمشقيق فتوجّه[7] نحوهم[8] وحاصرهم فى مدينة طايسيرا الّتى افتتحها الروس من[9] البلغر[10] واقام منازلاً لهم[11] مدّة ثلاث[12] سنين فسال ملك الروس لابن الشمشقيق ان يؤمنه ويفسح له ولمن معه من اصحابه[13] فى الخروج عن المدينة والعودة الى بلادهم فأجابهم الى ذلك وتسلّم منهم[14] المدينة وما يليها من الحصون الّتى كان الروس استولوا عليها[15] وتسلّم ايضاً[16] منه ولدى صمويل ملك البلغر[17] اللذين[18] كانا عندهم[19] وولّى على الحصون[20] من قبله وعاد الملك[21] الى القسطنطينيّة

1. B om. ab واصطنعه CCh om. ab وفى السنة (cf. Ch p. 309). — 2. P الذى. — 3. PR البلغار S البرغل BCh om. quatre mots. — 4. Ch معوالين. — 5. BCh باثار P بثار. — 6. BPR بن. — 7. B ونوجه. — 8. LS om. — 9. PR om. من. — 10. PR البرغل. — 11. P لهما CCh لها. — 12. S ثلاثة. — 13. BLSCh om. deux mots. — 14. B منه. — 15. BLSCh لان هذه المدينة كان اخذها الروس من البلغر. — 16. BLSCh om. — 17. P البرغل. — 18. B اللذان. — 19. BLSCh عنده. — 20. CCh add. وولاة. — 21. BLSCh om.

en exil. En la cinquième année de son règne, Antoine fut nommé patriarche de Constantinople à la place de Basile; et il siégea pendant quatre ans et un mois.

Le fils de Tzimiscès apprit que les Russes, avec qui Nicéphore avait conclu la paix et était convenu avec eux de faire la guerre contre les Bulgares, se disposaient à marcher contre lui, à le combattre et à venger (le meurtre) de Nicéphore. Mais le fils de Tzimiscès les avait devancés : il s'était mis en marche contre eux et les avait repoussés dans une ville de Thaïsira (Thaïsaïra)[1], que les Russes avaient prise aux Bulgares. Et il les avait assiégés pendant trois ans. Alors le roi des Russes demanda au fils de Tzimiscès de lui faire grâce et d'accorder à lui et aux compagnons qui se trouvaient avec lui un sauf-conduit pour sortir de la ville et rentrer dans leur pays. (*Thaïsaïra*), après avoir accédé à leur demande, entra en possession de la ville et des forteresses environnantes que les Russes avaient conquises, et il s'empara également de la part (du roi des Russes) de deux fils de Samuël, roi des Bulgares, qui se trouvaient chez (les Russes). Puis, après avoir nommé de son côté des gouverneurs de ces forteresses, l'empereur rentra à Constantinople[2].

1. Cf. plus haut Th-l-s-ra = Doristole. — 2. Ici finit la traduction de *Rosen*.

TABLE DES MATIÈRES

DU TOME XVIII

Pages.

Fasc. I. — LE SYNAXAIRE ARMÉNIEN DE TER-ISRAEL (V. *Mois de Kalotz*).
Texte arménien et traduction française 1

Fasc. II. — LE LIVRE DE JOB. — *Version copte bahaïrique* 209

Fasc. III. — LES PLUS ANCIENS MONUMENTS DU CHRISTIANISME ÉCRITS SUR PAPYRUS (II).
Introduction 345
Chap. I à VI 354
Supplément 499

Fasc. IV. — JOHN OF EPHESUS. — *Lives of the Eastern Saints* (II).
Texte syriaque et traduction anglaise 513

Fasc. V. — HISTOIRE DE YAHYA-IBN-SA'ÏD D'ANTIOCHE continuateur de Sa'ïd-Ibn-bitriq.
Avant-propos 701
Texte arabe et traduction française 705

BINDING SECT. APR 10 1980

BR 60 P35 t.18 Patrologia orientalis
48

CIRCULATE AS MONOGRAPH

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY